Bundel - Economie Financiën en Bestuur van 20 juni 2022

Agenda bijlagen

Nieuwe spreektijd EFB 3,5 uur.docx

Aangepaste conceptagenda_Economie_Financiën_en_Bestuur_20_juni_2022 (6).docx

Beantwoording technische vragen cie EFB 20 juni 2022.docx

Conceptverslag EFB 20 juni 2022.voorvisie.doc

0.1 Technische briefing economische impact oorlog Oekraïne van 11.30 uur tot 12.15 uur

presentatie Economische impact oorlog Oekraïne 20 juni 22 4.pptx

1 12:30 - Opening en mededelingen

2 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering en moties- en toezeggingenlijsten

Vastgesteld verslag commissie EFB 9 mei 2022

Moties EFB mei 2022.docx

Toezeggingen EFB mei 2022.docx

2.a Vooruitblik komende vergadering (en) aan de hand van de Strategische agenda en vaststelling strategische agenda.

Aan de hand van de Strategische Agenda wordt vooruitgekeken naar de komende vergaderingen. Commissieleden kunnen hierbij voorstellen doen voor de agenda's van deze vergaderingen

Strategische agenda EFB mei 2022.docx

3 12:35 - Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie horen

4 A-agenda MRA (EFB onderwerpen portefeuille hr. Olthof)

4.a 13:00 - Voordracht Meerjarenbegroting MRA

Voorstel voor behandeling:
Adviseren aan PS of u opvattingen en wensen wilt meegeven aan de vertegenwoordiger in de AV (hr. Olthof) anders dan de al door GS in bijgaande conceptbrief geformuleerde opmerkingen.
Toelichting:
Op 6 april 2022 hebben de MRA-overheden het concept ontvangen van de MRA-meerjarenbegroting 2022-2024. Verzocht is op dit concept in raden en Staten te bespreken en opmerkingen mee te geven aan de vertegenwoordigers naar de Algemene Vergadering, die hier op 18 september 2022 over zullen spreken. De inbreng van Noord-Holland zal besproken worden in de commissie EFB en vervolgens in de plenaire Staten.

Dossier 9979 voorblad

Brief aan PS over meerjarenbegroting MRA.pdf

statenvoordracht 921516-1830712.docx

antwoordbrief ps 921516-1830712-def.docx

brf_Meerjarenbegroting_2021-2024_con_20220331.pdf

01_notitie_Concept_Meerjarenbegroting2021-2024_20220325.pdf

02_Concept_Meerjarenbegroting20212024_20220406.pdf

5 A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille hr. Olthof)

5.a 13:30 - Personeel: Initiatiefvoorstel DENK arbeidsmarktdiscriminatie NH en advies van GS op het initiatiefvoorstel (verschoven naar de vergadering van 12 september 2022)

Voorstel voor behandeling:
U kunt met de indiener, de gedeputeerde en elkaar het voorliggende initiatiefvoorstel bespreken, alvorens het voorstel eventueel voor besluitvorming wordt doorgeleid naar de PS vergadering van 4 juli 2022.
GS adviseren inzake een initiatiefvoorstel van de fractie van DENK om niet akkoord te gaan met het initiatiefvoorstel. Het merendeel van het voorstel betreft staand beleid en staande praktijk. Andere voorstellen, niet gericht op de werkgeverstaak passen niet bij onze rol, verantwoordelijkheid en beschikbare middelen als provincie.
Toelichting:
Het college adviseert Provinciale Staten over het initiatiefvoorstel van DENK "Arbeidsmarktdiscriminatie NH". We onderschrijven het belang van een structureel diversiteits- en inclusiebeleid bij de provincie, wat inmiddels grotendeels wordt geïmplementeerd.

Dossier 9907 voorblad

Brief aan PS over initiatiefvoorstel van de fractie DENK Arbeidsdiscriminatie.pdf

Initiatiefvoorstel DENK arbeidsmarktdiscriminatie NH.pdf

6 14:05 - A-agenda Algemeen (CdK, hr. Olthof, mw. Zaal en hr. Stigter)

6.a Voordracht Jaarstukken 2021 (A-agenda NLG en RWK 13-6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022 en Rekeningencommissie 30-5-2022).)

Voorstel voor behandeling:
Aan de commissie wordt gevraagd de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2021 te bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van de commissie EFB.
De jaarrekening wordt in zijn geheel ook behandeld in de Rekeningencommissie op 30 mei 2022 (bevindingen Rekeningencommissie zullen ter kennis worden gebracht aan de commissie EFB van 20 juni 2022).
Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies vanuit een vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken bespreken
De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de Rekeningencommissie en EFB.
Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.
Toelichting:
In de jaarstukken 2021 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output in het jaar 2021.

Dossier 9941 voorblad

brief aan PS over Jaarstukken 2021.pdf

Voordracht PS Jaarstukken 2021.pdf

Jaarstukken 2021 - Na GS.pdf

Schriftelijke beantwoording vragen die nog open stonden na de technische vragenronde op 30 mei over de Jaarstukken 2021.docx

Voorvisie Conceptverslag_Rekeningencie 20220530.docx

6.a.1 Verslag van bevindingen Publiek Belang Accountants en bestuurlijke reactie van GS

De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2021 afgerond en hierover gerapporteerd in een verslag van bevindingen. Het college heeft hierover een bestuurlijke reactie geschreven. Het college besluit de bestuurlijke reactie ter informatie toe te zenden aan Provinciale Staten.
Het concept verslag is besproken in de rekeningencommissie van 30 mei jl. en vervolgens definitief opgeleverd door de accountant.
Dit is geen apart agendapunt maar u kunt het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

Dossier 10016 voorblad

Brief aan PS met bestuurlijke reactie op het Verslag van bevindingen 2021 Publiek Belang Accountants.pdf

22021 Provincie Noord-Holland Verslag van bevindingen 2021 def.pdf

6.a.2 Verslag mondelinge vragenronde jaarrekening 30 mei 2022

Verslag mondelinge vragenronde jaarrekening 30 mei 2022.docx

6.b Voordracht Kaderbrief 2023 (A-agenda NLG en RWK 13-6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022)

Voorstel voor behandeling:
Ter voorbereiding op de behandeling van de Kaderbrief 2023 in PS van 4 juli 2022 wordt aan de commissie gevraagd die onderwerpen uit de Kaderbrief te bespreken die tot de portefeuille van de commissie van de commissie EFB behoren.
De kaderbrief wordt in alle Statencommissies behandeld. Onderwerpen die tot andere Statencommissie behoren graag daar bespreken.
Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.
Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en economische ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2023 die in november door PS zal worden behandeld.

Dossier 9858 voorblad

brief aan PS over Kaderbrief 2023.pdf

Voordracht PS kaderbrief 2023.pdf

Brief aan PS over overwegingen GS bij kaderbrief 2023.pdf

Kaderbrief 2023.pdf

Beantwoording technische vragen kaderbrief.pdf

7 Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van Dijk behorende punten uit de c-agenda stellen)

8 Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Stigter behorende punten uit de c-agenda stellen)

9 Rondvraag portefeuille hr. Olthof en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Pels behorende punten uit de c-agenda stellen)

10 B-agenda Participatiefonds Duurzame Energie (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

10.a 15:25 - PDENH: Brief GS aan PS inz. Aantredende beheerfase Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH)

Voorstel voor behandeling:
Aangeven of u het eens bent met het voornemen van GS om wanneer PDENH is uitgeïnvesteerd en het contract met het huidig
fondsmanagement afloopt, over te gaan tot de beheerfase en uitfasering van het fonds.
Toelichting:
Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. zal naar verwachting in de periode 2023-2024 uit de investeringsfase van het originele fondsvermogen geraken. Rond deze tijd loopt ook het contract met het huidige fondsmanagement af. Het college heeft zich hierover beraden en voorgenomen om in deze nieuwe fase van het fonds geen nieuwe investeringen meer aan te gaan, anders dan vervolginvesteringen in portfoliobedrijven. Hiermee richt de aandacht van PDENH zich op beheer van de bestaande portefeuille.

Dossier 9999 voorblad

Brief aan PS over aantredende beheerfase van het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V..pdf

11 Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Zaal behorende punten uit de c-agenda stellen)

12 16:00 - Sluiting

13 C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

13.a Economie: Brief GS inz. Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)

De Monitor Detailhandel Noord-Holland is een jaarlijkse analyse van de trends en ontwikkelingen binnen de detailhandel, aangevuld met actuele data over gemeentelijke plannen. Er is sprake van een lichte banengroei, voornamelijk door online-winkelen. Mede door de COVID-19 steunmaatregelen van de overheid is het winkelaanbod stabiel gebleven en de leegstand licht gedaald.

Dossier 9795 voorblad

Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022

brief aan PS over Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022.pdf

13.b Landbouw/Economie: Brief LTO Informatievoorziening situatie in Oekraïne (C-agenda NLG 13-06-2022 & EFB 20-06-2022)

Brief LTO Na het virus en de oorlog volgt nu de honger.jpg

Brief LTO Na het virus en de oorlog volgt nu de honger II.jpg

Brief LTO Informatievoorziening situatie in Oekraïne.docx

Brief LTO Voedselzekerheid niet gediend met minder ruimte - NHD.jpg

13.c Werklocaties/Omgevingsverordening: Brief GS aan PS inz. Convenant Werklocaties Westfriesland (C-agenda RWK 13-6-2022 en EFB 20-6-2022)

De provincie Noord-Holland heeft besloten het convenant werklocaties Westfriesland te gaan ondertekenen. In het convenant staan de regionale afspraken over de ontwikkeling, transformatie en herstructurering van bedrijventerreinen. Eventuele nieuwe bedrijventerreinen moeten voldoen aan de Omgevingsverordening, zoals een goede Ladderonderbouwing. Met de mede ondertekening van het convenant spreekt de provincie haar steunbetuiging uit ten aanzien van de uitgezette lijn in de regio.

Dossier 9933 voorblad

Brief aan PS over Convenant werklocaties West-Friesland.pdf

Convenant werklocaties West-Friesland 6 mei 2022 1533362-1829815.pdf

13.d Economie: conceptagenda bac economie 1 juni 2022

13.e EFB/RWK/NLG IBT: Brief GS aan PS inz. Jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2021 (C-agenda EFB 20-6-2022 en c-agenda NLG en RWK 5-9-2022)

De provincie Noord-Holland maakt jaarlijks de beoordelingsresultaten van het Interbestuurlijk Toezicht openbaar. Het jaarverslag 2021 en de resultaten van de beoordelingen van alle gemeenten over 2021 worden op www.noord-holland.nl/ibt vermeld. Om de beoordelingen van alle gemeenten inzichtelijk te maken zijn de gegevens ook verwerkt in de interactieve kaart.

Dossier 9598 voorblad

Jaarverslag IBT 2021

Brief aan PS over Jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2021.pdf

13.f Bestuur: Brief Regietafel NHN inz. Governance Noord-Holland-Noord (c-agenda EFB 20-6-2022)

Brief BIZA aan gem. Bergen inz. WGR.pdf

Brief Regietafel NHN inz. wijziging WGR.pdf

Rapport Governance in Noord-Holland Noord.pdf

13.g Brief GS inz. uitstel reactie initiatiefvoorstel CU PvdD stimuleren economie die van waarde is voor samenleving (c-agenda EFB 20-6-2022)

Brief GS inz. uitstel reactie initiatiefvoorstel CU PvdD stimuleren economie die van waarde is voor samenleving.pdf

14 C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

14.a IPO BAC financiën: agenda bac financiën 19 mei 2022 (C-agenda EFB 20-6-2022)

agenda-bac-fin-19-mei-2022.pdf

14.b Bibliotheken: Jaarverslag Probiblio 2021: zie https://jaarverslag2021.probiblio.nl/ (C-agenda EFB 20-6-2022)

14.c Financien: Brief GS aan PS inz. Begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming februari 2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)

Gedeputeerde Staten kunnen binnen de door Provinciale Staten vastgestelde begrotingsprogramma's middelen toewijzen aan de verschillende beleidsdoelen. Met dit besluit worden interne wijzigingen hierop administratief binnen de programmabegroting verwerkt.

Dossier 9943 voorblad

brief aan PS over begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming 2022.pdf

Maandelijks BNW (02) Exceloverzicht.pdf

14.d Monumenten: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2022

De Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2022 is bedoeld voor eigenaren van rijksmonumenten die hun monument gaan restaureren, bij voorkeur in combinatie met verduurzamingsmaatregelen. Het gaat om rijksmonumenten die niet als woonhuis zijn gebouwd en voor het publiek toegankelijk zijn.

Dossier 9899 voorblad

brief aan PS over besluit vaststellen Uitvoeringsregeling subsidie restauratie.pdf

14.e Circulaire economie: Randstedelijke Rekenkamer: onderzoeksopzet circulaire economie (c-agenda EFN 20-6-2022; indien u opmerkingen heeft over de opzet kunt u deze voor 1 juli mailen aan de Randstedelijke Rekenkamer ; zie brief)

2022-05-18 beg brief PS Noord-Holland onderzoeksopzet Circulaire economie.pdf

Onderzoeksopzet Circulaire economie.pdf

15 C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)

15.a IPO bestuur: conceptagenda IPO bestuur 12 mei 2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)

conceptagenda IPO bestuur 12 mei 2022.pdf

15.b Heel PS: IPO stukken AV vergadering 28 juni 2022 (Indien u opmerkingen mee wilt geven aan de AV leden mw. Jellema en mw. Er kunt u dat doen voor vrijdag 24 juni; c-agenda EFB 20-6-2022)

Agendabundel Algemene Vergadering 28 juni 2022.pdf

16 C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

16.a Control: Brief GS aan PS inz. Controlstatuut provincie N-H (C-agenda EFB 20-6-2022)

GS stellen het controlstatuut provincie Noord-Holland vast. Dit controlstatuut bevat een uitwerking van de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de concerncontroller. Het controlstatuut wordt gepubliceerd in het Provinciaal blad.

Dossier 9758 voorblad

Controlstatuut.pdf

Brief aan PS over Controlstatuut provincie Noord-Holland.pdf

16.b Control: Brief GS aan PS inz. Jaarplan Concerncontrol 2022-2023 (C-agenda EFB 20-6-2022)

De financiële verordening en het controlstatuut beschrijven de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van Concerncontrol. In het jaarplan worden deze vertaald naar reguliere werkzaamheden en concrete activiteiten in 2022-2023.

Dossier 9744 voorblad

Concerncontrol Jaarplan 2022-2023.pdf

Brief aan PS over Jaarplan Concerncontrol 2022-2023.pdf

16.c Brief GS aan PS inz. Auditopvolging peildatum maart 2022 (c-agenda NLG 13-6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022)

Auditopvolging is een instrument om de overgenomen aanbevelingen van de externe accountant, de Randstedelijke Rekenkamer, de provinciearchivaris en Concerncontrol systematisch door te voeren. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt gerapporteerd aan de directie, GS en PS.

Dossier 9791 voorblad

brief aan PS over auditopvolging peildatum maart 2022.pdf

1 Notitie auditopvolging peildatum 1 maart 2022 analyse bestuurlijke aanbevelingen

1a Bijlage bij 1771864/1772067 notitie auditopvolging peildatum maart 2022 actieplan eindrapport randstedelijke rekenkamer OD NZKG

2 Auditopvolgingslijst bestuurlijke aanbevelingen per 1 maart 2022

16.d Ondermijning/integriteit: Brief GS aan PS inz. Provinciaal weerbaarheidsbeeld (c-agenda EFB 20-6-2022)

In 2021 is het provinciaal weerbaarheidsbeeld opgeleverd: het resultaat van een onderzoek naar de kwetsbaarheid van de organisatie tegen ondermijnende criminaliteit en integriteitsschendingen. In 2022 is een adddendum op het rapport opgeleverd. Het college neemt kennis van deze documenten en van de stand van zaken van de opvolging van de beschreven aanbevelingen.

Dossier 9854 voorblad

brief aan PS over weerbaarheidsbeeld.pdf

Bijlage 1: Weerbaarheidsbeeld provinciale organisatie en verbonden partijen

16.e Communicatie: Brief GS aan PS inz. Stand van zaken uitvoering afgedane Motie 48-2020 voortgang jaar 2022 educatie koloniaal verleden

Op 29 juni 2020 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen waarin zij Gedeputeerde Staten oproepen om stil te staan bij de jaarlijkse Keti Koti viering alsmede een expositie en activiteiten te organiseren gericht op educatie over het slavernijverleden. In een brief lichten Gedeputeerden Staten de voortgang van de verdere uitvoering van deze motie toe.

Dossier 10004 voorblad

Brief aan PS over uitvoering activiteiten motie 48-2020 'educatie koloniaal verleden'.pdf

16.f Ruimte/opvang statushouders: Locaties huisvesting spoedzoekers regio Zaanstreek-Waterland (c-agenda RWK 13-6-22 & EFB 20-6-22)

Met een brief worden PS geïnformeerd over de huisvesting spoedzoekers in Zaanstreek-Waterland om richtinggevende uitspraken te doen over een nog op te stellen overzicht van potentiële locaties voor spoedzoekers.

Dossier 9956 voorblad

Brief aan PS met verzoek omtrent bespreken locaties huisvesting spoedzoekers regio Zaanstreek-Waterland.pdf

16.g Randstedelijke Rekenkamer: vastgestelde begroting 2023 (c-agenda EFB 20-6-2022)

2022-06-16UIT091_RRaanPS NH_vastgestelde begroting 2023.pdf

Begroting 2023 Randstedelijke Rekenkamer.pdf

17 C-agenda Algemeen

17.a MRA: terugkoppeling uit MRA raadtafel 10 mei 2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)

Terugkoppeling-Raadtafel-MRA-10-mei-2022.pdf

17.b Mail verontruste burger over toekomst van Nederland (c-agenda EFB 20-6-2022)

Mail verontruste burger over toekomst van Nederland gered.pdf

Nieuwe spreektijd na overstap hr. Hartog VVD naar JA21

EFB 3,5 uur

Fractie	Zetels	Cie 3,5 uur
GroenLinks	**9**	16
VVD	**7**	12
D66	**6**	12
PvdA	**6**	12
JA21	**6**	11
CDA	**4**	11
FvD	**3**	6,5
PvdD	**3**	10
PVV	**3**	10
SP	**3**	10
ChristenUnie	**1**	9
50+ / PvdO	**1**	9
Denk	**1**	8
Fractie Baljeu	**1**	4
Liberaal NH	**1**	4
GS (25%)		*42*

Provincie Noord-Holland

Agenda Economie Financiën en Bestuur

Datum	20-06-2022
Tijd	12:30 - 16:00
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Fabian Zoon
Toelichting	De vergadering vindt in hybride vorm plaats, is openbaar en online live te volgen via https://noord-holland.stateninformatie.nl. De commissievergadering is toegankelijk voor publiek. Het is mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dat kan zowel fysiek of digitaal en kan op punten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda) of tijdens het inloophalfuur op andere punten die tot het werkgebied van de commissie EFB behoren. Voor het inspreken moet u zich aanmelden. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag 17 juni 2022) bij commissieadviseur Monique de Zwart: zwartm@noord-holland.nl. U kunt ook vooraf een bijdrage sturen. Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Indien er geen, of een beperkt aantal, aanmeldingen zijn voor het inloophalfuur zullen de agendapunten vanaf punt 4 ca. 30 minuten eerder beginnen.

0.1 **Technische briefing economische impact oorlog Oekraïne van 11.30 uur tot 12.15 uur**

1 **Opening en mededelingen**
12:30

2 **Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering en moties- en toezeggingenlijsten**

2.a **Vooruitblik komende vergadering (en) aan de hand van de Strategische agenda en vaststelling strategische agenda.**

Aan de hand van de Strategische Agenda wordt vooruitgekeken naar de komende vergaderingen.
Commissieleden kunnen hierbij voorstellen doen voor de agenda's van deze vergaderingen

3 **Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie horen**
12:35

4 A-agenda MRA (EFB onderwerpen portefeuille hr. Olthof)

4.a Voordracht Meerjarenbegroting MRA

13:00 Voorstel voor behandeling:
Adviseren aan PS of u opvattingen en wensen wilt meegeven aan de vertegenwoordiger in de AV (hr. Olthof) anders dan de al door GS in bijgaande conceptbrief geformuleerde opmerkingen.

Toelichting:
Op 6 april 2022 hebben de MRA-overheden het concept ontvangen van de MRA-meerjarenbegroting 2022-2024. Verzocht is op dit concept in raden en Staten te bespreken en opmerkingen mee te geven aan de vertegenwoordigers naar de Algemene Vergadering, die hier op 18 september 2022 over zullen spreken. De inbreng van Noord-Holland zal besproken worden in de commissie EFB en vervolgens in de plenaire Staten.

5 A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille hr. Olthof)

5.a Personeel: Initiatiefvoorstel DENK arbeidsmarktdiscriminatie NH en advies van GS op het initiatiefvoorstel

13:30 Voorstel voor behandeling:
U kunt met de indiener, de gedeputeerde en elkaar het voorliggende initiatiefvoorstel bespreken, alvorens het voorstel eventueel voor besluitvorming wordt doorgeleid naar de PS vergadering van 4 juli 2022.
GS adviseren inzake een initiatiefvoorstel van de fractie van DENK om niet akkoord te gaan met het initiatiefvoorstel. Het merendeel van het voorstel betreft staand beleid en staande praktijk. Andere voorstellen, niet gericht op de werkgeverstaak passen niet bij onze rol, verantwoordelijkheid en beschikbare middelen als provincie.

Toelichting:
Het college adviseert Provinciale Staten over het initiatiefvoorstel van DENK "Arbeidsmarktdiscriminatie NH". We onderschrijven het belang van een structureel diversiteits- en inclusiebeleid bij de provincie, wat inmiddels grotendeels wordt geïmplementeerd.

6 A-agenda Algemeen (CdK, hr. Olthof, mw. Zaal en hr. Stigter)

14:05

6.a Voordracht Jaarstukken 2021 (A-agenda NLG en RWK 13-6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022 en Rekeningencommissie 30-5-2022).)

Voorstel voor behandeling:
Aan de commissie wordt gevraagd de verantwoording en de kwaliteit van de behaalde resultaten opgenomen in de jaarstukken 2021 te bespreken die betrekking hebben op de portefeuille van de commissie EFB.
De jaarrekening wordt in zijn geheel ook behandeld in de Rekeningencommissie op 30 mei 2022 (bevindingen Rekeningencommissie zullen ter kennis worden gebracht aan de commissie EFB van 20 juni 2022).
Voor de controlerende rol van Provinciale Staten is het van belang dat de Statencommissies vanuit een vakinhoudelijke invalshoek de jaarstukken bespreken
De bespreking vanuit financiële invalshoek vindt voornamelijk plaats in de Rekeningencommissie en EFB.
Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

Toelichting:
In de jaarstukken 2021 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output in het jaar 2021.

6.a.1 Verslag van bevindingen Publiek Belang Accountants en bestuurlijke reactie van GS

De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2021 afgerond en hierover gerapporteerd in een verslag van bevindingen. Het college heeft hierover een bestuurlijke reactie geschreven. Het college besluit de bestuurlijke reactie ter informatie toe te zenden aan Provinciale Staten.
Het concept verslag is besproken in de rekeningencommissie van 30 mei jl. en vervolgens definitief opgeleverd door de accountant.

Dit is geen apart agendapunt maar u kunt het rapport betrekken bij de behandeling van de jaarstukken.

6.a.2 Verslag mondelinge vragenronde jaarrekening 30 mei 2022

6.b Voordracht Kaderbrief 2023 (A-agenda NLG en RWK 13-6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022)

Voorstel voor behandeling:
Ter voorbereiding op de behandeling van de Kaderbrief 2023 in PS van 4 juli 2022 wordt aan de commissie gevraagd die onderwerpen uit de Kaderbrief te bespreken die tot de portefeuille van de commissie van de commissie EFB

behoren.
De kaderbrief wordt in alle Statencommissies behandeld. Onderwerpen die tot andere Statencommissie behoren graag daar bespreken.
Het verslag van de commissie zal als advies aan PS worden gestuurd.

Toelichting:
De kaderbrief vormt het startpunt van de jaarlijkse begrotingscyclus. In deze brief schetst het college relevante maatschappelijke en economische ontwikkelingen en doet voorstellen voor de kaders waaraan de begroting moet voldoen. Nadat PS de kaderbrief hebben vastgesteld werkt het college deze kaders uit in de begroting 2023 die in november door PS zal worden behandeld.

7 **Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van Dijk behorende punten uit de c-agenda stellen)**

8 **Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Stigter behorende punten uit de c-agenda stellen)**

9 **Rondvraag portefeuille hr. Olthof en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Pels behorende punten uit de c-agenda stellen)**

10 **B-agenda Participatiefonds Duurzame Energie (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)**

10.a **PDENH: Brief GS aan PS inz. Aantredende beheerfase Participatiefonds**
15:25 **Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH)**

Voorstel voor behandeling:
Aangeven of u het eens bent met het voornemen van GS om wanneer PDENH is uitgeïnvesteerd en het contract met het huidig fondsmanagement afloopt, over te gaan tot de beheerfase en uitfasering van het fonds.

Toelichting:

Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. zal naar verwachting in de periode 2023-2024 uit de investeringsfase van het originele fondsvermogen geraken. Rond deze tijd loopt ook het contract met het huidige fondsmanagement af. Het college heeft zich hierover beraden en voorgenomen om in deze nieuwe fase van het fonds geen nieuwe investeringen meer aan te gaan, anders dan vervolginvesteringen in portfoliobedrijven. Hiermee richt de aandacht van PDENH zich op beheer van de bestaande portefeuille.

11 Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Zaal behorende punten uit de c-agenda stellen)

12 Sluiting

16:00

13 C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

13.a Economie: Brief GS inz. Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)

De Monitor Detailhandel Noord-Holland is een jaarlijkse analyse van de trends en ontwikkelingen binnen de detailhandel, aangevuld met actuele data over gemeentelijke plannen. Er is sprake van een lichte banengroei, voornamelijk door online-winkelen. Mede door de COVID-19 steunmaatregelen van de overheid is het winkelaanbod stabiel gebleven en de leegstand licht gedaald.

13.b Landbouw/Economie: Brief LTO Informatievoorziening situatie in Oekraïne (C-agenda NLG 13-06-2022 & EFB 20-06-2022)

13.c Werklocaties/Omgevingsverordening: Brief GS aan PS inz. Convenant Werklocaties Westfriesland (C-agenda RWK 13-6-2022 en EFB 20-6-2022)

De provincie Noord-Holland heeft besloten het convenant werklocaties Westfriesland te gaan ondertekenen. In het convenant staan de regionale afspraken over de ontwikkeling, transformatie en herstructurering van bedrijventerreinen. Eventuele nieuwe bedrijventerreinen moeten voldoen aan de Omgevingsverordening, zoals een goede Ladderonderbouwing. Met de mede ondertekening van het convenant spreekt de provincie haar steunbetuiging uit ten aanzien van de uitgezette lijn in de regio.

13.d **Economie: conceptagenda bac economie 1 juni 2022**

13.e **EFB/RWK/NLG IBT: Brief GS aan PS inz. Jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2021 (C-agenda EFB 20-6-2022 en c-agenda NLG en RWK 5-9-2022)**

De provincie Noord-Holland maakt jaarlijks de beoordelingsresultaten van het Interbestuurlijk Toezicht openbaar. Het jaarverslag 2021 en de resultaten van de beoordelingen van alle gemeenten over 2021 worden op www.noord-holland.nl/ibt vermeld. Om de beoordelingen van alle gemeenten inzichtelijk te maken zijn de gegevens ook verwerkt in de interactieve kaart.

13.f **Bestuur: Brief Regietafel NHN inz. Governance Noord-Holland-Noord (c-agenda EFB 20-6-2022)**

14 **C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)**

14.a **IPO BAC financiën: agenda bac financiën 19 mei 2022 (C-agenda EFB 20-6-2022)**

14.b **Bibliotheken: Jaarverslag Probiblio 2021: zie https://jaarverslag2021.probiblio.nl/ (C-agenda EFB 20-6-2022)**

14.c **Financien: Brief GS aan PS inz. Begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming februari 2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)**

Gedeputeerde Staten kunnen binnen de door Provinciale Staten vastgestelde begrotingsprogramma's middelen toewijzen aan de verschillende beleidsdoelen. Met dit besluit worden interne wijzigingen hierop administratief binnen de programmabegroting verwerkt.

14.d **Monumenten: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2022**

De Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2022 is bedoeld voor eigenaren van rijksmonumenten die hun monument gaan restaureren, bij voorkeur in combinatie met verduurzamingsmaatregelen. Het gaat om rijksmonumenten die niet als woonhuis zijn gebouwd en voor het publiek toegankelijk zijn.

14.e **Circulaire economie: Randstedelijke Rekenkamer: onderzoeksopzet circulaire economie (c-agenda EFN 20-6-2022; indien u opmerkingen heeft over de**

opzet kunt u deze voor 1 juli mailen aan de Randstedelijke Rekenkamer ; zie brief)

15 C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)

15.a IPO bestuur: conceptagenda IPO bestuur 12 mei 2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)

15.b Heel PS: IPO stukken AV vergadering 28 juni 2022 (Indien u opmerkingen mee wilt geven aan de AV leden mw. Jellema en mw. Er kunt u dat doen voor vrijdag 24 juni; c-agenda EFB 20-6-2022)

16 C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

16.a Control: Brief GS aan PS inz. Controlstatuut provincie N-H (C-agenda EFB 20-6-2022)

GS stellen het controlstatuut provincie Noord-Holland vast. Dit controlstatuut bevat een uitwerking van de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de concerncontroller. Het controlstatuut wordt gepubliceerd in het Provinciaal blad.

16.b Control: Brief GS aan PS inz. Jaarplan Concerncontrol 2022-2023 (C-agenda EFB 20-6-2022)

De financiële verordening en het controlstatuut beschrijven de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van Concerncontrol. In het jaarplan worden deze vertaald naar reguliere werkzaamheden en concrete activiteiten in 2022-2023.

16.c Brief GS aan PS inz. Auditopvolging peildatum maart 2022 (c-agenda NLG 13-6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022)

Auditopvolging is een instrument om de overgenomen aanbevelingen van de externe accountant, de Randstedelijke Rekenkamer, de provinciearchivaris en Concerncontrol systematisch door te voeren. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt gerapporteerd aan de directie, GS en PS.

16.d Ondermijning/integriteit: Brief GS aan PS inz. Provinciaal weerbaarheidsbeeld (c-agenda EFB 20-6-2022)

In 2021 is het provinciaal weerbaarheidsbeeld opgeleverd: het resultaat van een onderzoek naar de kwetsbaarheid van de organisatie tegen ondermijnende criminaliteit en integriteitsschendingen. In 2022 is een adddendum op het rapport opgeleverd. Het college neemt kennis van deze documenten en van de stand van zaken van de opvolging van de beschreven aanbevelingen.

16.e Communicatie: Brief GS aan PS inz. Stand van zaken uitvoering afgedane Motie 48-2020 voortgang jaar 2022 educatie koloniaal verleden

Op 29 juni 2020 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen waarin zij Gedeputeerde Staten oproepen om stil te staan bij de jaarlijkse Keti Koti viering alsmede een expositie en activiteiten te organiseren gericht op educatie over het slavernijverleden. In een brief lichten Gedeputeerden Staten de voortgang van de verdere uitvoering van deze motie toe.

16.f Ruimte/opvang statushouders: Locaties huisvesting spoedzoekers regio Zaanstreek-Waterland (c-agenda RWK 13-6-22 & EFB 20-6-22)

Met een brief worden PS geïnformeerd over de huisvesting spoedzoekers in Zaanstreek-Waterland om richtinggevende uitspraken te doen over een nog op te stellen overzicht van potentiële locaties voor spoedzoekers.

17 C-agenda Algemeen

17.a MRA: terugkoppeling uit MRA raadtafel 10 mei 2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)

17.b Mail verontruste burger over toekomst van Nederland (c-agenda EFB 20-6-2022)

Technische vragen cie EFB 20-06.2022						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	D66/mw. Kapitein	4a	Hr. Olthof	Meerjarenbegroting MRA	bladzijde 4 van de Concept notitie meerjarenbegroting 2021-2024 1. U geeft aan minder middelen voor de energietransitie nodig te hebben. Maar in de concept begroting schrapt u alle middelen. Hoe moeten wij dit begrijpen? 2. De MRA-samenwerking op dit thema gaat veranderen. Kunt u nader aangeven hoe deze samenwerking gaat veranderen?	1. Het onderdeel energietransitie valt samen met klimaatadaptatie onder het uitvoeringslijn transitieopgaven leefomgeving. De middelen hiervoor gaan in de conceptbegroting omlaag, maar worden niet geschrapt. In 2021 was hier € 400.000,- voor gereserveerd. Dit wordt in 2022 verlaagd naar € 320.000,- en dit bedrag wordt vervolgens voor 2023 en 2024 geïndexeerd. 2. Er was altijd een apart portefeuillehouders-overleg duurzaamheid. Hierin waren per deelregio's in de MRA de bestuurlijk trekkers van deze onderwerpen vertegenwoordigd. In dit portefeuillehouders-overleg werd altijd de voortgang van de programma circulaire economie en energietransitie besproken. Het nadeel van deze aparte structuur is dat het onderwerp duurzaamheid meer op zichzelf ging staan en minder onderdeel werd van de besluitvorming in de Platforms. Er is nu voor gekozen om het portefeuillehouders-overleg op te heffen en de onderwerpen onder te brengen in de Platforms economie, ruimte en mobiliteit. Directe opname bij de Platforms betekent dat de koppeling tussen duurzaamheid en thema's als economie, mobiliteit en ruimte / wonen beter dan nu wordt geborgd. Aandachtspunt blijft echter wel dat daarnaast ook de samenhang binnen het duurzaamheidsveld van belang blijft. De te

Technische vragen cie EFB 20-06.2022						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						onderscheiden duurzaamheidsissues (grondstofstromen, inkoop, gebiedsontwikkeling en bijv. verduurzaming mobiliteit) haken op elkaar in. Daarom is besloten om toch nog een lichte bestuurlijke constructie op te tuigen, die toeziet op borging van het onderwerp in de Platforms.
2	Liberaal N-H/mw. Van Geffen	10a (en jaarrekening)	Mw. Zaal	PDENH (en jaarrekening)	• Bij de bijeenkomst over de jaarrekening 2021 heb ik gevraagd waardoor het negatieve resultaat voor PDENH is €-2.425.557 in 2021 werd veroorzaakt. Deze vraag werd alleen globaal beantwoord, het verslag zegt: 'Het verlies van PDENH wordt veroorzaakt door investeringen en faillissementen van vennootschappen waarin is geïnvesteerd, die hebben plaatsgevonden'. Doorvragen in de	1. Het verlies van PDENH over 2021 is niet veroorzaakt door faillissementen. Het verlies is een gevolg van de systematiek van voorzieningen en afwaarderingen van PDENH. Twee maal per jaar "waardeert" PDENH haar portefeuille. Dan kent zij een waarde toe aan de uitstaande investeringen en financieringen. Deze waarderingen zijn een momentopname en PDENH kan volgens deze (conservatieve) systematiek alleen afwaarderen, niet opwaarderen. 2. Het betreffen 5 exits door verkoop: De Groene Aggregaat in 2018 (positief resultaat), Sun Invest Noord-Holland in 2020 (positief resultaat) , Wocozon in 2018 (neutraal resultaat), Volgroen NH B.V. in 2022 (neutraal resultaat, echter nog niet volledig gerealiseerd) en Covadem in 2022 (negatief resultaat) en 2 faillissementen (Energyra en Tocardo Tidal Power). 3. De provincie kan de overeenkomst met

Technische vragen cie EFB 20-06.2022						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					bijeenkomst mocht niet. Daarom graag alsnog een volledig antwoord: hoezo leiden investeringen tot verlies bij PDENH? Welke faillissementen zijn er geweest, met welke verliesposten als gevolg? Zijn deze faillissementen afgerond of zijn er nog verdere verliesposten of baten vanuit deze faillissementen te verwachten? Wanneer zijn PS over de faillissementen geïnformeerd? • In de brief bij 10a is sprake van 7 desinvesteringen. Betreffende alle 7 desinvesteringen faillissementen of iets anders? In welke jaren vonden deze	inachtneming van de opzegtermijn van drie maanden opzeggen indien; uit een evaluatie blijkt dat voortzetting van het fonds niet langer opportuun is, een wet in formele zin of een supranationale regeling de uitvoering van het fonds voor de provincie bezwaarlijk of onmogelijk maakt, of er andere zwaarwegende omstandigheden zijn (zoals staking van de bedrijfsvoering, beslaglegging, faillissement, ontbinding van de vennootschap van beheerder, conflict of interest) waardoor de provincie gerechtigd is deze overeenkomst zonder inachtneming van de opzegtermijn op te zeggen. Wij zien geen aanleiding voor het eerder beëindigen van de beheerovereenkomst.

Technische vragen cie EFB 20-06.2022						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					desinvesteringen plaats? • De brief bij 10a meldt: In dezelfde periode als de voorziene afronding van de investeringsfase loopt de beheerovereenkomst met de huidige fondsmanager af (Q1 2024). Dit betekent dat vanaf dat moment de fondsorganisatie optimaal kan worden ingericht op de aanbrekende beheerfase. Is het mogelijk deze beheerovereenkomst eerder te beëindigen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, onder welke voorwaarden?	
3	PvdD/Ines Kostic	10a	Mw. Zaal	PDENH: Brief GS aan PS inz. Aantredende	1. Naar aanleiding van de PvdD-motie 'Geen investeringen	1. De genoemde scopewijziging betreft dat PDENH geen financiering vertrekt aan bedrijven die geïmporteerde houtige biogrondstoffen

Technische vragen cie EFB 20-06.2022						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
				beheerfase PDENH	in vervuilende biomassa'[1] is in september 2019 een scopewijziging van PDENH aangenomen, waarbij investeringen in houtige biomassa werden beperkt. In coronatijd stuurde GS een brief aan PS over mogelijke beperkingen die Europese regels opleggen aan het initiatief van PS om de investeringen in houtige biomassa aan banden te leggen. GS zou PS	inzetten. In de praktijk kwam dit al niet voor. Op 22 april 2022 heeft het kabinet besloten per direct te stoppen met nieuwe subsidies voor houtige biogrondstoffen voor laagwaardige warmte. Het gaat hier specifiek om de productie van lage temperatuurswarmte (100°C) uit houtige biogrondstoffen. Voor de productie van elektriciteit uit houtige biogrondstoffen worden al geen nieuwe subsidies meer afgegeven. Daar komt nu warmteproductie voor bijvoorbeeld gebouwen en kassen bij. Nu het Rijk gestopt is met nieuwe subsidies verstrekken is het in praktische zin uitgesloten dat de provincie via PDENH financiering verstrekt voor de inzet van houtige biomassa voor de productie van lage temperatuurswarmte. Momenteel werkt de provincie aan de ontwikkeling van een beleidskader voor het gebruik van biogrondstoffen (biomassa). Dit betreft naast hout(residuen), waar veel om te doen is, ook andere biogrondstoffen en daarop gebaseerde energiedragers, zoals groen gas en biobrandstoffen. In de voorbereiding op dit beleidskader wordt er momenteel een extern onderzoek uitgevoerd waarin antwoord word gegeven op verschillende vragen

[1] Motie Geen investeringen in vervuilende biomassa - van PvdD, FvD, Denk, SP, PvdA, GL, VVD, CU - Noord-Holland - Partij voor de Dieren, Motie 35/08072019

Technische vragen cie EFB 20-06.2022						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					daar later over berichten. Is daar duidelijkheid over en zijn die knelpunten inmiddels opgelost? 2. Zijn er sinds de scopewijziging investering vanuit PDENH gedaan in houtige biomassa? 3. Op de website van PDENH is er een lijst van mensen achter het fonds. A) Betreft het allemaal betaalde krachten? B) Hoeveel fte heeft PDENH en wat zijn de kosten daarvan? 4. PDENH investeert in verschillende	zoals wat het huidige gebruik is van biogrondstoffen voor energiedoeleinden in de breedste zin (dus niet alleen houtige biomassa) in Noord Holland. Het voornemen is om het beleidskader in het vierde kwartaal van 2022 naar PS te sturen. 2. Sinds deze scope wijzigingen zijn er vanuit PDENH geen investeringen gedaan in projecten / bedrijven die iets doen met houtige biomassa. 3. De mensen op de website van PDENH betreffen de werknemers van KplusV en Startgreen die het fondsbeheer en management van PDENH uitvoeren. Zij staan allen op de loonlijst van KplusV of Startgreen. Een aantal van deze mensen werkt vrijwel voltijds aan PDENH en een aantal van deze mensen werkt deels aan PDENH. De provincie betaalt een vast bedrag aan kosten voor het fondsmanagement in het kader van de gesloten beheerovereenkomst. 4. Nee. PDENH heeft niet geïnvesteerd in mestvergisting. De biomassa vergistingsinstallatie ‘B4Energy’ in Warmenhuizen produceert groen gas wat wordt verkregen uit de vergisting van snijafval van tuinders uit de nabije omgeving, groente snijafval afkomstig van Koninklijke Vezet (ook in Warmenhuizen) en cacaodoppen (een

Technische vragen cie EFB 20-06.2022						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					‘groen gas’ projecten. Is mestvergisting daar ook onderdeel van? 1 Motie Geen investeringen in vervuilende biomassa - van PvdD, FvD, Denk, SP, PvdA, GL, VVD, CU - Noord-Holland - Partij voor de Dieren, Motie 35/08072019	restproduct afkomstig van de cacao verwerkende industrie) uit Zaandam. De biomassavergistingsinstallatie van ‘Sustenso’ in de Boekelmeer bij Alkmaar gaat straks dezelfde soorten biomassa gebruiken. De installaties maken groen gas uit biomassa restafval dat niet voor andere doeleinden gebruikt kan worden dan omzetting in energie. De biomassa is afkomstig uit de lokale omgeving wat resulteert in minimale transportbewegingen.
4						
5						
6						

Verslag concept

Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

Datum	:	20 juni 2022
Commissievoorzitter (plv.)	:	dhr. F. Zoon
Commissiegriffier	:	mw. M. de Zwart
Telefoonnummer/e-mail	:	zwartm@noord-holland.nl

Aanwezig:		
Commissievoorzitter		dhr. F. Zoon
Commissiegriffier		mw. M. de Zwart
Leden van de commissie	FvD	dhr. R. Dekker, dhr. J. Dessing, mw. J. Vastenhouw
	GL	dhr. J. Dulfer
	VVD	mw. M. van Meerten, dhr. N. Roosendaal
	D66	mw. L. Gonggrijp, mw. A. Kapitein
	PvdA	dhr. J. Carton, dhr. T. Wagelaar
	PVV	mw. I. Bezaan
	SP	mw. A. de Groot, dhr. W. Hoogervorst
	CDA	dhr. D. Heijnen, mw. C. Kuiper
	JA21	dhr. G. Hartog
	PvdD	Statenlid Kostiç
	50plus	mw. W. van Soest
	CU	dhr. M. Klein
	DENK	dhr. E. Mangal
	Liberaal N-H	mw. G. van Geffen
College van GS		dhr. Olthof, dhr. Stigter, mw. Zaal
Afwezig		dhr. Van Dijk, dhr. E. Kanik (D66), dhr. Koyuncu (DENK)
Notulist		Moneypenny/H. Mutsaerts

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten
   2.a. Vooruitblik op de komende vergadering(en) a.d.h.v. strategische agenda
3. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren
4. A-Agenda MRA

4.a. Voordracht Meerjarenbegroting MRA

5. A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Olthof)
   5.a. Personeel: Initiatiefvoorstel DENK arbeidsmarktdiscriminatie NH en advies van GS op het initiatiefvoorstel
6. A-agenda Algemeen (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk, Olthof, Zaal en Stigter)
   6.a. Statenvoordracht Jaarstukken 2021
   6.a.1. Verslag van bevindingen Publiek Belang Accountants en bestuurlijke reactie GS
   6.a.2. Verslag mondelinge vragenronde jaarrekening 30 mei 2022
   6.b. Statenvoordracht Kaderbrief 2023
7. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
8. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
9. Rondvraag portefeuille dhr. Olthof en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
10. B-Agenda Participatiefonds Duurzame Energie
    10.a. PDENH: Brief GS inzake Aantredende beheerfase Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V.
11. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
12. Sluiting
13. C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
    13.a Economie: Brief GS inz. Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)
    13.b Landbouw/Economie: Brief LTO Informatievoorziening situatie in Oekraïne (C-agenda NLG 13-06-2022 & EFB 20-06-2022)
    13.c Werklocaties/Omgevingsverordening: Brief GS aan PS inz. Convenant Werklocaties West-Friesland (C-agenda RWK 13-6-2022 en EFB 20-6-2022)
    13.d Economie: conceptagenda bac economie 1 juni 2022
    13.e EFB/RWK/NLG IBT: Brief GS aan PS inz. Jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2021 (C-agenda EFB 20-6-2022 en c-agenda NLG en RWK 5-9-2022)
    13.f Bestuur: Brief Regietafel NHN inz. Governance Noord-Holland-Noord (c- agenda EFB 20-6-2022)
14. C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
    14.a IPO BAC financiën: agenda bac financiën 19 mei 2022 (C-agenda EFB 20-6-2022)
    14.b Bibliotheken: Jaarverslag Probiblio 2021: zie https://jaarverslag2021.probiblio.nl/ (C-agenda EFB 20-6-2022)
    14.c Financiën: Brief GS aan PS inz. Begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming februari 2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)
    14.d Monumenten: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2022
    14.e. 14.e Circulaire economie: Randstedelijke Rekenkamer: onderzoeksopzet circulaire economie (c-agenda EFN 20-6-2022)

15. C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)
    15.a IPO bestuur: conceptagenda IPO bestuur 12 mei 2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)
    15.b Heel PS: IPO stukken AV vergadering 28 juni 2022
16. C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern Control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)
    16.a Control: Brief GS aan PS inz. Controlstatuut provincie N-H (C-agenda EFB 20- 6-2022)
    16.b Control: Brief GS aan PS inz. Jaarplan Concern Control 2022-2023 (C-agenda EFB 20-6-2022)
    16.c Brief GS aan PS inz. Auditopvolging peildatum maart 2022 (c-agenda NLG 13- 6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022)
    16.d Ondermijning/integriteit: Brief GS aan PS inz. Provinciaal weerbaarheidsbeeld (c-agenda EFB 20-6-2022)
    16.e Communicatie: Brief GS aan PS inz. Stand van zaken uitvoering afgedane Motie 48-2020 voortgang jaar 2022 educatie koloniaal verleden
    16.f Ruimte/opvang statushouders: Locaties huisvesting spoedzoekers regio Zaanstreek-Waterland (c-agenda RWK 13-6-22 & EFB 20-6-22)
17. C-agenda Algemeen
    17.a MRA: terugkoppeling uit MRA raadtafel 10 mei 2022 (c-agenda EFB 20-6- 2022)
    17.b Mail verontruste burger over toekomst van Nederland (c-agenda EFB 20-6-2022)

Agenda

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de commissievergadering om 12.30 uur en heet alle aanwezigen welkom, zowel in de Statenzaal als via Teams. Het quorum is aanwezig. Afmeldingen zijn ontvangen van dhr. Kanik (D66), dhr. Koyuncu (DENK) en de CdK. Op 31 oktober a.s. in de ochtend staat een werkbezoek gepland over circulaire economie. Het programma en het aanmeldingsformulier worden t.z.t toegestuurd. Gedeputeerde Zaal biedt een werkbezoek aan in het kader van het functioneren van de mkb-fondsen, voorgesteld wordt maandagochtend 12 december a.s. De commissie stemt hiermee in. DENK heeft aangegeven het initiatiefvoorstel arbeidsmarktdiscriminatie Noord-Holland door te schuiven naar de volgende commissievergadering op 12 september a.s.

2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten

De **voorzitter** constateert dat de agenda, het verslag van de vergadering van 9 mei 2022, de lijst van moties en toezeggingen en de strategische agenda ongewijzigd worden vastgesteld. Omdat dit de laatste vergadering is die mw. Mutsaerts van Moneypenny notuleert bedankt de voorzitter haar voor de voortreffelijke verslaglegging al die jaren.

2.a. Vooruitblik op de komende vergadering a.d.h.v. strategische agenda
De **voorzitter** meldt dat voor de volgende commissievergadering op 12 september 2022 op de agenda staan (onder voorbehoud van tijdige aanlevering van stukken): voorbespreking ALV MRA d.d. 16 september 2022 en de tweede begrotingswijziging.

3. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren

De **voorzitter** meldt dat zich geen insprekers aangemeld hebben.

4. A-Agenda MRA

4.a. **Voordracht Meerjarenbegroting MRA**

Statenlid **Kostiç** (PvdD) sluit zich aan bij het voorstel van GS om een meer inhoudelijke onderbouwing aan te bieden en het document opnieuw voor te leggen aan PS en gemeenteraden in 2023. De PvdD begrijpt niet waarom GS bezwaar maken tegen een bezuiniging door Amsterdam op het platform economie. Als argument wordt genoemd de zware economische tegenwind van dit moment, maar het CBS meldde vorige maand dat de economie in 6 tot 18% van de regio's in de provincie is gegroeid ten opzichte van een jaar eerder. Ook de kaderbrief bevestigt de trend van voortzettende economische groei. Wat willen GS bereiken met de extra gelden van Amsterdam? Nederland is rijk genoeg, maar de gelden moeten eerlijk verdeeld worden voor de bestrijding van de klimaat- en biodiversiteitscrisis. De MRA ziet deze twee crises als een van de leidende principes en benadrukt de grote verduurzamingsopgave voor de leefomgeving. Amsterdam heeft gelijk, het streven naar meer economische groei moet worden doorbroken.

Dhr. **Klein** (CU) is het ermee eens dat de continue focus op groei moet worden losgelaten, maar is het niet zo dat het geld voor het platform economie niet juist een mogelijkheid biedt om in te zetten op een economie die in balans is met de leefomgeving waarin waarden centraal staan in plaats van winst?

Statenlid **Kostiç** (PvdD) is het hiermee eens, maar GS noemen als argument om de bezuiniging door Amsterdam af te keuren de huidige economische tegenwind.

Mw. **Van Meerten** (VVD) constateert dat de afspraak met Amsterdam is gemaakt om budget te leveren. Het niet nakomen van afspraken is een vorm van onbehoorlijk bestuur.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) vraagt zich af hoe hard deze afspraken zijn. Amsterdam gaat over haar eigen budgetten, maar wellicht is sprake van voortschrijdend inzicht op dit gebied en willen zij de gelden beter besteden.

Mw. **Van Meerten** (VVD) vindt het belangrijk dat het bestuur betrouwbaar is en haar afspraken nakomt.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) noemt als tweede punt dat ontbreekt, een focus op het oplossen van de levensbedreigende crisis van biodiversiteit en klimaat. Het is onbegrijpelijk dat er meer geld gaat naar het lobbyen/public affairs en dat zonder bezwaar van GS er minder geld wordt besteed aan de transitieopgave voor de leefomgeving, omdat de energietransitie volgens GS een kleinere rol gaat spelen in de MRA-samenwerking. De aanpak van klimaat en

biodiversiteit betreft meer dan enkel de energietransitie en de MRA hoort daar meer aan bij te dragen, zeker gezien de beperkte tijd die nog resteert om de verslechtering te stoppen. Er moet juist extra aandacht en geld beschikbaar komen voor de transitie van de leefomgeving, met name voor het bestrijden van de diverse crises. De PvdD overweegt een motie in te dienen.

Statenlid **Dulfer** (GL) stelt dat de meerjarenbegroting het financiële kader van de MRA vormt maar het is wel een puzzel. De agenda loopt tot en met 2024 maar de inhoud van de begroting is beknopt. GS vragen om een nadere invulling, maar wat wordt hiermee bedoeld? GS stellen voor om begin 2023 nadat de termijnagenda en voortgangsnota beschikbaar zijn, een besluit te nemen over de invulling van de financiële kaders en een nieuwe meerjarenbegroting vast te stellen. Gaan PS in de vergadering van september/oktober met de huidige meerjarenbegroting akkoord, of stemmen zij tegen of gaan zij akkoord onder voorbehoud? Wat wordt er eigenlijk van de MRA gevraagd? Het vastzetten van de inflatiecorrectie wordt ondersteund, omdat de kosten anders te snel stijgen. PS kunnen Amsterdam vragen de bezuiniging terug te draaien maar als Amsterdam hier niet op ingaat, zal de provincie dan hetzelfde bedrag bezuinigen? De huidige oproep is vrijblijvend. Hoe zit het precies met de bezuiniging van de post transitieopgave leefomgeving? Hierover sluit men aan bij de PvdD. Ambtelijke inzet buiten de begroting: de raadtafel heeft in eerste instantie geadviseerd om dit vast te leggen in de begroting, zodat het transparantie biedt aan gemeenten en provincie. Het algemeen bestuur was hier tegen omdat het geen onderdeel is van de MRA begroting maar van de gemeenten. De raadtafel heeft destijds verzocht om een nadere onderbouwing. Er is nog geen verslag beschikbaar van de vergadering van 20 mei – er is opnieuw aandacht gevraagd voor het tijdig aanleveren van documenten – waarin is vastgelegd hoe het bestuur heeft gereageerd op het advies van de raadtafel. Graag een toelichting. Zijn de adviezen van de raadtafel van 10 mei aan het algemeen bestuur op 20 mei in het algemeen bestuur besproken?

Mw. **Kuiper** (CDA) heeft twee vragen. In de meerjarenbegroting wordt gesteld dat er sprake is van een historische verdeling van de begroting tussen de MRA platforms, maar die verdeling is de laatste jaren nauwelijks gewijzigd. Dat biedt weinig ruimte voor integrale en strategische afwegingen. Wanneer de uitgaven van 2021 worden vergeleken met de verwachte uitgaven in 2024, dan zijn er nauwelijks substantiële wijzigingen. Betekent dit dat de meerjarenbegroting aangepast zal worden na een integrale en strategische beoordeling? Het vastzetten van de inflatie leidt tot een vaststaande bijdrage voor 2023, 2024 en 2025. Echter, de kosten stijgen door de inflatie. Is het zo dat er zaken worden uitgesteld of niet uitgevoerd?

Mw. **Kapitein** (D66) leest enkel over directe kosten van de MRA maar een indicatie van de ‘om niet’ bijdragen per beleidsveld ontbreekt. Graag meer inzage in de ‘om niet’ posten. Men is het eens met de opmerkingen van GS in de zienswijze over de verlaging van de bijdrage economie door Amsterdam. D66 adviseert terughoudendheid bij een inhoudelijke discussie, want de MRA is geen politiek orgaan en er is geen legitimiteit om keuzes te maken, dat gebeurt in de provincies en gemeenten.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) meent dat via de begroting wel keuzes worden gemaakt, dus PS moeten zich zeker buigen over de inhoudelijke keuzes.

Mw. **Kapitein** (D66) benadrukt dat die keuzes moeten aansluiten bij het provinciale en gemeentelijke beleid. Er mogen geen aanvullende acties worden ondernomen, dat moet in lijn met elkaar zijn.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) vraagt welke keuzes in het voorstel niet worden gesteund door de provincie.

Mw. **Kapitein** (D66) kan hier geen antwoord op geven, want zij heeft dit nog niet bestudeerd.

Dhr. **Mangal** (DENK) sluit zich aan bij de gestelde vragen, maar heeft nog een aantal aanvullende vragen. In het conceptvoorstel staat er bij de post energie-infrastructuur en data-infrastructuur een bedrag van nul euro. Waarom is deze post opgenomen in de begroting en hoe kan die worden uitgevoerd zonder budget? Een aantal functies wordt betaald uit het budget voor Project- en Programmamanagers, maar dat geldt niet voor nieuwe medewerkers. Waarom worden deze mensen eruit gegooid? Wat is het gemiddelde salaris van deze mensen en waarom wordt de (inclusieve) werving niet gericht op het aantrekken van vaste medewerkers? Amsterdam moet flink bezuinigen op haar bijdrage want het lijkt lastig om de meerjarenbegroting op orde te krijgen met alle gevolgen van dien voor de MRA, VRA en andere samenwerkingsverbanden. Hoe gaat de provincie dit opvangen? Nergens wordt vermeld dat Amsterdam de provincie moet volgen of dat de provincie Amsterdam zou moeten volgen. Er staat enkel dat de provincie de grootste inleg volgt. Dit zou betekenen dat de provincie minder zou moeten betalen, maar in de brief wordt Amsterdam gemaand tot het zo snel mogelijk aanvullen van de bijdrage van de provincie. Op basis van welke afspraken wordt er gehandeld? Waarom volgt de provincie niet de grootste bijdrage?

Dhr. **Dekker** (Fvd) is geen groot voorstander van de MRA vanwege de angst voor het ontstaan van een extra bestuurslaag zonder enig mandaat. In de meerjarenbegroting zit een trendmatige verhoging van het bedrag dat stapsgewijs doorgroeit. Deze ontwikkeling moet goed gevolgd worden. Is Amsterdam als partner nog betrouwbaar nu zij een groot deel van haar bijdrage intrekt?

Dhr. **Klein** (CU) sluit zich aan bij het voorstel van GS, een meer inhoudelijke onderbouwing van de agenda is zeker gewenst want de inhoud moet leidend zijn. Wat zijn de gevolgen voor de agenda wanneer er minder geld beschikbaar komt voor het platform Economie? Voorgesteld wordt om de argumenten in de brief aan te scherpen. Er moet duidelijk worden aangegeven dat de provincie het niet eens is met de eenzijdige verlaging van de bijdrage. Voorgesteld kan worden dat vanwege de uitdagingen om de economie toekomstbestendig te maken, het wellicht beter is de bijdrage niet te verlagen. Verzocht wordt om een specifieke onderbouwing van de grootste post die een derde van de totale begroting van € 2,5 miljoen inneemt, namelijk voor de netwerkorganisatie.

Mw. **Van Meerten** (VVD) sluit zich aan bij de aandachtspunten van GS, zoals het verzoek om een meer inhoudelijke onderbouwing van de begroting. Graag een toelichting op het waarderen van de ‘om niet’ inzet van de deelnemers, want de VVD overweegt een amendement op de zienswijze in te dienen om de informatie zo helder mogelijk aan te bieden.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) vindt het jammer dat de inhoudelijke onderbouwing van posten in de begroting beperkt is. PS moeten instemmen met bedragen waarvan de besteding niet goed beoordeeld kan worden. De meeste zorg gaat uit naar de nieuwe post Aanjaagbudget nieuwe programma's en activiteiten waarover het bestuur gaat besluiten. Over twee jaar is dit de op een na grootste post van de begroting, terwijl er geen specificatie wordt gegeven van de besteding van de gelden. Graag een toelichting op deze post. Het is nu onduidelijk wat de gevolgen zijn van de bezuiniging door Amsterdam. Deze wordt nu evenredig doorgevoerd in de begroting, maar misschien is het beter om het geld tussen de platforms te herverdelen. Gevraagd wordt of het vergroten van de bijdrage van de provincie – die even groot was als die van Amsterdam – leidt tot een onevenredige bijdrage van de provincie. Men sluit aan bij de vraag van de CU over de post netwerkorganisatie van € 2,5 miljoen.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) vindt het niet juist dat PS de begrotingen van de platforms moeten uitspitten. De meerjarenbegroting dient vergezeld te worden van een toelichting over de inzet van de gelden. Dit is een eerste vereiste om gemeenten, bewoners en PS inzicht te geven. Het is een zwaktebod dat de meerjarenbegroting deze keer niet is afgestemd op de MRA-agenda. Dit moet in de brief worden vermeld, want nu is onduidelijk waarvoor PS gaan tekenen. De provincie stelt voor om begin 2023 als de termijnagenda en voortgangsnota beschikbaar zijn, te besluiten over de invulling van de financiële kaders. De SP kan zich hier niet in vinden en vraagt om een meerjarenbegroting met daarbij een terugblik en toekomstvisie. Het document kan vandaag niet goedgekeurd worden, in de PS-vergadering wordt een amendement voor aanscherping van de tekst ingediend. Met de overige opmerkingen in de zienswijze is men het eens.

Gedeputeerde **Olthof** begrijpt de gestelde vragen van de diverse fracties maar er is een nieuw traject gestart, dus het is logisch dat er vragen en meerdere eisen gesteld worden omdat men nog zoekende is naar de juiste werkwijze en er een inhaalslag gemaakt moet worden. De ALV oordeelt meer over de governance en het proces en niet over de inhoud. Het platform Economische ontwikkeling richt zich op de transitie van de economie die vraagt om heel veel investeringen. De betrokken partners dienen zich te houden aan de gemaakte afspraken, dus eenzijdig kan men zich hier niet aan onttrekken, dus is het logisch om de partner hier op aan te spreken want de economie is heel belangrijk voor Amsterdam met het oog op de arbeidsmarkt en de transitie van het havengebied. Tevens speelt precedentwerking een grote rol.

Statenlid **Dulfer** (GL) is van mening dat de discussie over of de provincie haar bijdrage stopt, nu wel gevoerd moet worden want PS moeten in september GS adviseren over het vaststellen van de meerjarenbegroting. Wat stellen GS voor hoe hiermee om te gaan?

Gedeputeerde **Olthof** heeft een zienswijze gegeven en PS moeten nu akkoord gaan met de begroting en het financiële kader, waarna op basis van de inhoud een goede discussie gevoerd kan worden met zowel Amsterdam als met de MRA over het in de toekomst samen laten oplopen van de beschikbare gelden en inhoudelijke keuzes.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) constateert dat instemming met de meerjarenbegroting leidt tot akkoordbevinding van de bijdrage van de provincie maar ook van Amsterdam.

Gedeputeerde **Olthof** benadrukt op korte termijn in gesprek te gaan met Amsterdam alvorens het overleg plaatsvindt, hoewel men Amsterdam niet kan verplichten haar oorspronkelijke bijdrage in stand te houden. De provincie is een betrouwbare partner en staat achter haar afspraak.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt of de provincie de inleg van de grootste inlegger volgt of dat de grootste inlegger de provincie moet volgen. Als Amsterdam haar bijdrage verlaagt, leidt dat dan automatisch tot verlaging van de bijdrage van de provincie?

Gedeputeerde **Olthof** refereert aan de gemaakte afspraken over de bijdragen van de provincie en van Amsterdam. Mocht Amsterdam toch een bezuiniging doorvoeren, wat betekent dat dan op langere termijn voor de bijdrage van de provincie? Deze vraag neemt hij mee. Het onderdeel klimaat en biodiversiteit worden als randvoorwaarden door het Platform Mobiliteit en/of Platform Ruimte en/of Platform Economie betrokken, want er is geen aparte portefeuille biodiversiteit. Te zijner tijd kan beoordeeld worden of biodiversiteit voldoende wordt geadresseerd in het lobbytraject en in de verschillende discussies. Het doel is om samen uitvoering te geven aan het beleid van de provincies en gemeenten.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) constateert dat het budget voor verduurzaming leefomgeving wordt verlaagd, maar dat is breder dan enkel de energietransitie. Zijn GS het ermee eens dat een versnelling noodzakelijk is bij klimaat en biodiversiteit en dat daarom andere budgetten verhoogd moeten worden zodat de inzet niet verminderd wordt?

Gedeputeerde **Olthof** is het hiermee eens, maar deze onderwerpen worden diepgaand in PS besproken en niet in de platforms van de MRA. Wel wordt in de lobbytrajecten ingezet op het bundelen van krachten om ook op die onderdelen succes te boeken. Hij zal de vraag of de verlaging van het budget verduurzaming leefomgeving leidt tot een verhoging van andere budgetten zodat de inzet op klimaat en biodiversiteit gelijk blijft, aan de MRA voorleggen. De energietransitie ligt niet zozeer bij de MRA, maar meer bij de provincie en gemeenten.

Dhr. **Dekker** (FvD) vindt de opmerking dat de MRA geen beleid opstelt, cruciaal, want het mag niet zo zijn dat vanwege een intensievere samenwerking in de MRA er uiteindelijk wel beleid wordt opgesteld. Dat moet strikt vermeden worden.

Gedeputeerde **Olthof** benadrukt dat de MRA een netwerksamenwerking is en hij baseert zich in de MRA altijd op het beleid dat door PS is vastgesteld. Verslag ALV: er wordt op aangedrongen om eerder duidelijkheid te verschaffen. Wanneer gemeenten onvoldoende financiën hebben, dan kunnen zij ambtelijke capaciteit ‘om niet’ beschikbaar stellen. De nieuwe colleges van B&W moeten hier zo snel mogelijk duidelijkheid over geven.

Mw. **Van Meerten** (VVD) meent dat hier al helderheid over bestaat, omdat deze capaciteit projectmatig wordt ingezet. Dit moet in grote lijnen zichtbaar zijn.

Gedeputeerde **Olthof** is het hiermee eens, maar dan zou de begroting op een later moment beschikbaar geweest zijn wanneer de onderbouwing afgerond was. Daarom is ervoor gekozen om nu wel het financiële kader aan te bieden. De gemeenten stellen capaciteit beschikbaar om het MRA bureau draaiende te houden. Maar vanwege de recente verkiezingen hebben de

gemeenten een voorbehoud gemaakt bij de afspraak in het eerste traject en die afspraak is nog niet door alle gemeenten bekrachtigd. De afspraak op zichzelf staat niet ter discussie.

Mw. **Van Meerten** (VVD) vraagt of de post in de volgende begroting wordt opgenomen zodra deze duidelijk is.

Gedeputeerde **Olthof** bevestigt dit.

Mw. **Kapitein** (D66) vraagt of in de agenda die eerder wordt voorgelegd dan de begroting, duidelijk wordt op welke onderwerpen een versnelling wordt ingezet en voor welke prioriteiten ambtenaren 'om niet' beschikbaar worden gesteld.

Gedeputeerde **Olthof** stelt dat het MRA-bureau behoefte heeft aan capaciteit, en deze kan beschikbaar gesteld worden in de vorm van geld of van mensen, zelfs per regio en niet per se per gemeente. In de brief wordt verzocht om in 2023 een duidelijke onderbouwing van de invulling van de taken en de benodigde fte aan te bieden. Voor de vraag of alle punten in de raadstafel zijn besproken, verwijst hij de commissie naar het betreffende verslag. De inflatie is vastgezet om te voorkomen dat de bijdragen per inwoner verhoogd moeten worden waardoor het voor met name kleinere gemeenten onhaalbaar wordt en er financiële onzekerheid ontstaat. De MRA wordt overigens niet geconfronteerd met bijvoorbeeld een enorme stijging van materiaalprijzen, dus het effect van de kostenstijgingen is voor de MRA beperkt. Wel moet deze ontwikkeling de komende jaren gemonitord worden en kan er indien nodig, actie worden ondernomen. De datastrategie staat op nul euro, dus deze had beter niet vermeld kunnen worden.

Dhr. **Klein** (CU) meent dat met het oog op de aankomende inhoudelijke beoordeling, het eigenlijk zinloos is om nu een discussie te voeren over een meerjarenbegroting. Misschien is het beter om enkel de begroting voor 2023 vast te stellen en de ontwikkelingen af te wachten. Het eerste punt van de brief kan enigszins aangescherpt worden.

Gedeputeerde **Olthof** meldt dat het financiële kader transparant zal worden ingevuld waarna volgend jaar de inhoudelijke discussie wordt gevoerd. Hij vindt de suggestie voor aanpassing van de eerste alinea van de brief een goede, want de inhoudelijke discussie is leidend, maar hiervoor moet een amendement ingediend worden. De wereld verandert heel snel, dus de meerjarenbegroting is niet in beton gegoten. Ook het besluit van Amsterdam om te bezuinigen op de economische middelen zal leiden tot een heroverweging.

Dhr. **Mangal** (DENK) herhaalt de vraag of het niet beter is om medewerkers inclusief te werven en in vaste dienst te nemen dan voor detachering te kiezen.

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat het MRA-bureau altijd voor het grootste deel werd bemand door medewerkers van de deelnemers. Als de provincie medewerkers detacheert en betaalt, dan is die medewerker bij de provincie in dienst maar wordt ingezet voor de MRA. Uiteindelijk zal de MRA zelf mensen moeten gaan inhuren, omdat een aantal gemeenten en regio's geen fte kunnen leveren. De vraag van DENK over de gelijke bijdragen van Amsterdam en de provincie zal schriftelijk beantwoord worden. Het grootste deel van het aanjaagbudget is bestemd voor de MRA als netwerkorganisatie, maar een nadere specificatie van de relevante werkzaamheden is reeds opgevraagd en zal worden voorgelegd aan PS. Hij verzoekt de

fracties om de individueel voorgestelde aanpassingen in de tekst van de brief via moties en amendementen af te stemmen met en te laten ondersteunen door een meerderheid van of door geheel PS.

De **voorzitter** concludeert dat er moties en amendementen zijn aangekondigd. De Statenvoordracht wordt als bespreekstuk geagendeerd voor de PS-vergadering.

5. A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
   5.a. Personeel: Initiatiefvoorstel DENK arbeidsmarktdiscriminatie NH en advies van GS op het initiatiefvoorstel

De **voorzitter** meldt dat op verzoek van DENK, het initiatiefvoorstel wordt geagendeerd voor de volgende commissievergadering.

6. A-agenda Algemeen (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk, Olthof, Zaal en Stigter)
   6.a. **Statenvoordracht Jaarstukken 2021**
   6.a.1. Verslag van bevindingen Publiek Belang Accountants en bestuurlijke reactie GS
   6.a.2. Verslag mondelinge vragenronde jaarrekening 30 mei 2022

De **voorzitter** meldt dat de verslaglegging van dit agendapunt als advies wordt toegevoegd aan de documenten voor de PS-vergadering van 4 juli a.s.

Dhr. **Hartog** (JA21) gaat akkoord met de gevraagde besluitpunten en het toevoegen van het rekeningenresultaat aan de algemene reserves. Het is een hamerstuk.

Dhr. **Dekker** (FvD) sluit zich hierbij aan.

Dhr. **Mangal** (DENK) gaat akkoord met het toevoegen van het rekeningenresultaat van € 35 miljoen aan de algemene reserves. Komen GS met voorstellen voor besteding van dit bedrag? Waarom is ervoor gekozen om niet kostendekkende leges te compenseren door verhoging van andere leges? Welke leges worden verhoogd om ontoereikende opbrengsten van andere leges te compenseren? Graag een overzicht hiervan. Wederom wordt gevraagd wanneer alle leges kostendekkend zullen zijn. Er is geen enkele klimaatwetenschapper in Nederland die twijfelt aan een opwarming van de aarde van 3%. Dit leidt tot noodzakelijke en drastische maatregelen want enkel ophoging van de dijken zal onvoldoende zijn. Op dit moment wordt er te weinig en te laat actie genomen, want nu al is bekend dat de doelen voor 2030 niet worden gehaald. De provincie moet innovatie inzetten om de zaken goed op orde te krijgen.

De **voorzitter** benadrukt dat het onderwerp klimaat valt onder de portefeuille van de commissie RWK.

Dhr. **Mangal** (DENK) richt zich op de financiële aspecten van het klimaat, dat hoort wel bij EFB. Heeft het college al nagedacht over de gevolgen van de opwarming van de aarde met 3%? En zo ja, waarom wordt hier in het voorstel niet op ingegaan?

De **voorzitter** meldt dat deze vraag in de commissie RWK gesteld moet worden. De financiële aspecten van klimaat horen ook bij die commissie.

Dhr. **Roosendaal** (VVD) is positief over de verantwoording door het college en het verslag van bevindingen van de accountant. Hij sluit zich aan bij het verzoek van DENK aan GS om voorstellen voor besteding van de middelen om het coalitieakkoord uit te voeren. Een deel van het positieve resultaat van 2021 wordt bestemd voor de uitvoering in 2022. Daarom wordt verwacht dat 2022 een positief jaar wordt waarin de geplande resultaten zoveel mogelijk worden behaald. Het is een hamerstuk.

Dhr. **Carton** (PvdA) geeft complimenten voor de inzet, voortgang en toegenomen kwaliteit van de aangeleverde financiële informatie in de afgelopen jaren. De onderbesteding van 42% wordt lager, maar het is nog steeds een aanzienlijk deel van de begroting. Een ander zorgpunt is dat PNH minder zicht heeft op de volledigheid van baten in bedragen van derden, hiervoor is een toezegging gedaan. Ook kleine baten zijn belangrijk. Daarnaast leidt de opmerking in de bevindingen dat de interne controle op naleving van de EU aanbestedingsregels over 2021 minder goed is geborgd dan voorheen, tot het verzoek om hier echt aandacht aan te besteden. GS heeft in de rekeningencommissie aangegeven hiermee aan de slag te gaan.

Statenlid **Dulfer** (GL) sluit zich aan bij de complimenten van de accountant over de kwaliteit van de aangeleverde stukken in de afgelopen vier jaar. Noord-Holland staat nu als eerste op de lijst als het gaat over de kwaliteit van de controlecyclus. De voordracht is een hamerstuk. Goed dat de onderbesteding afneemt. De capaciteitskosten dalen vanwege onvoldoende personeel. De inhuur stijgt maar minder snel dan de daling van de capaciteitskosten, dus er blijft werk liggen. Hoe kijken GS naar de productiviteit van de organisatie voor dit en het volgende jaar? Hoeveel capaciteit wordt besteed aan ondersteuning van gemeenten door middel van diverse provinciale loketten voor de RES, wonen, etc.?

Mw. **Bezaan** (PVV) constateert dat het technisch gesproken allemaal in orde lijkt. Na bespreking met haar fractie zal een standpunt worden ingenomen.

Mw. **Kapitein** (D66) gaat akkoord met de jaarstukken. Zij is blij met het toevoegen van substantiële overige risico's ook al zijn deze niet gekwantificeerd. Voor de Wet open overheid moet de provincie aansluiten op de landelijke voorziening, maar dit proces heeft vertraging opgelopen. Wat is de huidige stand van zaken? D66 wil graag tijdig complete informatie ontvangen over de verbonden partijen, want van 9 verbonden partijen ontbrak informatie. D66 wil het rekeningenresultaat nog niet bestemmen. Daarop komt men terug bij de kaderbrief.

Mw. **Van Geffen** (Liberaal N-H) verwijst naar pagina 159, gebrekkige uitvoering participatiewet. De groei van overheidspersoneel bedraagt 3%, maar in de antwoorden op vragen wordt gesproken over 0,9%. De groei van de provincie bedraagt 2,1%, dat is boven het gemiddelde. Desondanks lukt het niet om conform de participatiewet voldoende medewerkers te laten instromen. Wat is de huidige stand van zaken? Zijn GS ook van mening dat de overheid een voorbeeldfunctie heeft bij het inkoopbeleid en social return? Gedurende vier jaar is op PDNH € 10 miljoen verlies geleden op een totale investering van € 56 miljoen. Is dit acceptabel voor GS?

Dhr. **Klein** (CU) sluit aan bij de complimenten voor GS en de ambtelijke organisatie. Men gaat akkoord met de jaarstukken en de toevoeging van het resultaat aan de algemene reserve, wel onder voorbehoud dat deze gelden kunnen worden ingezet voor voorstellen in de kaderbrief.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) waardeert de positieve stappen, maar mist in het afgelopen jaar een overzicht van de stand van zaken van het realiseren van de doelstellingen en wat er concreet is bereikt, zoals met het oog op de groene economie die gericht is op welzijn. De provincie zet in op de groene economie, verzocht wordt om de indicatoren hierop af te stemmen, want nu wordt de vermindering van het aantal passagiers op Schiphol nog als negatief aangeduid terwijl daar intussen een heel ander beeld van is ontstaan. Inclusie en diversiteit: wordt het provinciale beleid door GS langs de meetlat van het VN verdrag Handicap gelegd of zijn GS bereid dat te doen? Voor de verkiezingen hebben alle coalitiepartijen het regenboogakkoord getekend. Graag een reflectie op de activiteiten als regenboogprovincie.

Dhr. **Heijnen** (CDA) spreekt dank uit aan allen die hebben gezorgd voor verbetering van de basis die nu goed op orde is, maar er moet aandacht zijn en blijven voor incidentele baten en structurele inkomsten op lange termijn. Wederom blijkt dat het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds succesvol is. Het subsidieplafond is verhoogd van € 150.000 naar € 500.000, maar is het mogelijk om nog meer subsidie beschikbaar te stellen? Bij de kaderbrief worden suggesties gedaan voor besteding van het resterende bedrag.

Gedeputeerde **Olthof** reageert als volgt. Veel dank voor de complimenten die worden doorgeleid naar mevrouw Pels en de organisatie. Niettemin zijn er nog steeds zaken die verbeterd kunnen en moeten worden. De kostendekkendheid van de individuele leges kan aan de orde gesteld worden bij de jaarlijkse bespreking van de legesverordening. In zijn geheel zijn de leges kostendekkend, maar het is een politieke keuze om specifieke leges wel of niet kostendekkend te maken. Men is druk bezig met het werven van personeel om alle doelen te kunnen behalen, dat is de inzet, maar de huidige ontoereikende personeelscapaciteit leidt tot grote onzekerheid. Dat geldt overigens ook voor andere partners waar men van afhankelijk van is zoals gemeenten en grond- en waterbouwbedrijven. Hopelijk wordt een aantal van de doelstellingen behaald maar het is onmogelijk om alle doelstellingen tijdig te realiseren.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) stelt voor om vanwege onvoldoende personeel minder activiteiten te plannen, zodat voorkomen wordt dat er onjuiste verwachtingen worden gewekt.

Gedeputeerde **Olthof** neemt nu al geen zaken meer op in de planning waarvan duidelijk is dat deze onmogelijk gerealiseerd kunnen worden, dus van planningsoptimisme is men overgestapt naar meer realisme, ook voor de langere termijn. Wet open overheid: de vertraging zit in het platform waarop de systemen moeten gaan draaien. BZK werkt aan een oplossing. Participatiewet/ regenboogprovincie: beide aspecten zijn geïntegreerd in het provinciale (personeels-)beleid. Er is enige achterstand opgelopen bij de participatiewet vanwege een snelle groei van een aantal onderdelen. Hierop wordt actie genomen. In reactie op de vraag van de PvdD zegt hij toe na te gaan op welk moment een reflectie op de ontwikkelingen als regenboogprovincie kan worden gegeven. Hij bevestigt dat de overheid zeker een voorbeeldfunctie heeft.

Gedeputeerde **Zaal** reageert als volgt. De verliezen PDNH komen voort uit de systematiek van de voorzieningen die worden getroffen op basis van de afwaarderingen van PDNH zelf, deze

conservatieve systematiek wordt toegepast om eigen risico's af te dekken zonder de verwachting dat deze risico's zich zullen materialiseren door faillissement van deelnemingen. In 2021 zijn er geen faillissementen geweest. Bestuurskracht en inzet van provinciale instrumenten: het is lastig om de capaciteit van alle loketten te concretiseren, want 80% van alle provinciale activiteiten is gericht op ondersteuning van gemeenten bij maatschappelijke opgaven zoals klimaat en woningbouw. De vraag wordt schriftelijk beantwoord, op voorwaarde dat GL precies schriftelijk vooraf aangeeft op welke loketten de vraag betrekking heeft.

Gedeputeerde **Stigter** reageert als volgt op de vraag over het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds c.q. verduurzaming maatschappelijk vastgoed. De regeling is heel populair, daarom worden aanvullende middelen overwogen. Na het zomerreces wordt het voorstel aan PS voorgelegd.

Tweede termijn

Dhr. **Roosendaal** (VVD) herhaalt de vraag over de opmerkingen van de accountant over het aanscherpen van de beheersmaatregelen van aanbestedingsregels en volledigheid van baten. Deze aspecten verdienen meer aandacht, want rechtmatigheid is belangrijk voor het vertrouwen in de overheid. Waarborgen van continuïteit van ICT is van het grootste belang, net als beveiliging van data, want hiermee worden frauderisico's beperkt. Het verzoek wordt gedaan aan GS om PS tweemaal per jaar mondeling te informeren over de voortgang ICT, continuïteit en veiligheid.

Gedeputeerde **Stigter** zegt toe PS tweemaal per jaar mondeling te informeren over de voortgang ICT, continuïteit en veiligheid.

De **voorzitter** concludeert dat de jaarrekening als bespreekstuk wordt doorgeleid naar PS.

6.b. **Statenvoordracht Kaderbrief 2023**

De **voorzitter** meldt dat de verslaglegging als advies van dit agendapunt wordt toegevoegd aan de documenten voor de PS-vergadering van 4 juli a.s.

Mw. **Kapitein** (D66) constateert in de kaderbrief een grote terughoudendheid bij GS bij het opstellen van nieuw beleid vanwege grote onzekerheden over macro-economische ontwikkelingen en uitvoering van reeds ingezet beleid op bestaande grote opgaven. Hiermee is men het eens. Het huidige beleid moet op volle snelheid worden uitgevoerd en zo min mogelijk door andere ontwikkelingen worden beperkt. In de kaderbrief ontbreekt een belangrijke ontwikkeling, namelijk het grote personeelstekort in vele sectoren, oorzaak voor hogere projectkosten en meer vertragingen. De kaderbrief lijkt eerder te rooskleurig dan te pessimistisch te zijn. De beleidsindicatoren zijn bij het vorige agendapunt aan de orde gesteld. Ook D66 verzoekt deze indicatoren aan te scherpen en deze overzichtelijk te presenteren. In de rekeningencommissie is afgesproken om de indicatoren in de septembervergadering te bespreken, input van de fracties is welkom bij haarzelf of via de griffie.

Dhr. **Roosendaal** (VVD) stelt dat het college in eerste instantie moet aangeven hoe het beleid effectiever kan worden opgevolgd, zodat PS aanvullingen of voorstellen kunnen doen ter verbetering.

Mw. **Kapitein** (D66) is het hiermee eens. In de begroting 2022 zijn al verbeteringen doorgevoerd en zijn nieuwe indicatoren vermeld, want bij ieder nieuw beleidsonderwerp dient het college de juiste indicatoren toe te passen. Het verzoek van de PvdD om een helder overzicht aan te bieden, wordt ondersteund want voor veel partijen is dit een belangrijk onderwerp.

Dhr. **Heijnen** (CDA) dankt voor de heldere kaderbrief. Het CDA is akkoord met de technische bijstellingen in hoofdstuk 5.1. De forse verhoging van de uitkering faunaschade leidt tot zorgen, maar is een gevolg van het in de ogen van het CDA verkeerde en ineffectieve beleid voor ganzenbestrijding. Het CDA steunt de inhoudelijke beleidsvoorstellen in hoofdstuk 5.2. Echter, is de beperkte stijging van de middelen voor stikstofbeleid voldoende? Is de gedeputeerde financiën hierbij betrokken geweest en zo ja, op welke wijze? Het CDA dient twee voorstellen in aan de hand van het door GS opgestelde format. Een hiervan is al door GS mondeling overgenomen en het tweede voorstel voor erfcoaches wordt in de PS-vergadering voorgelegd.

Dhr. **Roosendaal** (VVD) vertrouwt erop dat GS zoveel mogelijk doelstellingen uit het coalitieakkoord 2022 zullen realiseren en dat het prudente financiële beleid wordt voortgezet. Naast de vele provinciale taken die moeten worden uitgevoerd, stijgen de prijzen van goederen en diensten aanzienlijk. In dit kader wordt een beeld geschetst van de moeilijke huidige omstandigheden waarin de wereld verkeert. Daarom is het goed nu geen extra uitgaven te plannen zonder een goed beeld van de financiële risico's. Zijn GS en de overige fracties het hiermee eens? De krappe arbeidsmarkt kan gevolgen hebben voor de taken en ambities, zoals in het stikstofdossier en natuurherstel waarvoor uiterlijk 1juli 2023 een plan moet worden voorgelegd. Voor bodemdaling veenweidegebied gaan gebiedsprocessen lopen. Zijn GS van mening dat er voldoende geld en capaciteit (op dit moment 1 fte) beschikbaar zijn voor uitvoering van deze taken? Goed dat de huidige marktontwikkelingen interventies door de overheid minder noodzakelijk maken, hetgeen leidt tot het voorlopig afzien van de derde tranche van het Herstel- en Duurzaamheidsfonds. De investeringen PDNH kunnen op termijn terugvloeien naar de algemene middelen zodat de nieuwe Staten de inzet hiervan kunnen heroverwegen. Er is veel gaande op het gebied van mobiliteit en infrastructuur. Sommige beleidsindicatoren in de kaderbrief lijken niet voldoende om effectief beleid te kunnen ontwikkelen of bijsturen. Begrippen als welvaart in brede en enge zin zijn onvoldoende uitgewerkt en donkerrode en donkergroene indicatoren lijken soms in tegenspraak met elkaar zonder dat hier conclusies aan worden verbonden.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) vraagt de VVD aan te geven welke resultaten zijn bereikt bij mobiliteit.

De **voorzitter** verwijst voor de bespreking van mobiliteit naar de commissievergadering M&B.

Dhr. **Roosendaal** (VVD) heeft mobiliteit genoemd in het kader van de beleidsindicatoren en niet inhoudelijk aangestipt. Niettemin is er veel bereikt bij mobiliteit, zoals investeringen in fiets- en wandelpaden en verbetering van wegen. Maar men vindt elkaar in de zorgen omtrent mobiliteitsvraagstukken. Sommige indicatoren lijken onnuttig voor het doel wat men wil

bereiken. Als voorbeeld wordt genoemd het sturen op een gemiddeld hoog opleidingsniveau dat een doel op zichzelf lijkt te zijn, terwijl in de praktische beroepen juist veel personeelstekorten bestaan. Dergelijke indicatoren moeten worden vervangen door een indicator waarop wel gestuurd kan worden. Hoe kijken GS naar de indicatoren en worden deze in de huidige vorm als sturingsinstrument ingezet?

Dhr. **Hoogervorst** (SP) begrijpt de keuze voor een beleidsveilige kaderbrief, met als oorzaak de sociaaleconomische situatie in de wereld en in de provincie. In de PS-vergadering wordt teruggekomen op de politieke aspecten van de kadernota en op de keuzes die gemaakt moeten worden. Nu een aantal vragen. Heeft het college al gesproken over het onder bepaalde voorwaarden verhogen van de opcenten? Wanneer komt er duidelijkheid over de financiële kaders voor de komende jaren, met het oog op aanleg en onderhoud van infrastructuur en verkeer en vervoer? De toekomst van Tata Steel is een belangrijk onderwerp, de transitie naar groen produceren zal tot kosten voor de provincie leiden zoals bij de VTH-taken en de OMD. Draagt Tata bij aan die kosten en vloeien de opbrengsten via de leges terug naar de provincie? Men heeft signalen gehoord dat 2026 een zwaar jaar wordt voor het Gemeentefonds. Daarom graag een toelichting op de stand van zaken van het Provinciefonds. De provincie heeft een aantal bedragen gereserveerd voor de aanpak van stikstofproblemen, maar zijn de geraamde bedragen in de kadernota niet aan de lage kant?

Dhr. **Carton** (PvdA) sluit zich aan bij eerdere opmerkingen over personeelstekorten. Hij somt een aantal onzekerheden op globaal en lokaal niveau op. GS hebben vanwege alle onzekerheden een aantal uitgaven niet opgenomen in de kaderbrief, dat is begrijpelijk in de huidige omstandigheden, maar hoge energieprijzen en openbaar vervoer zetten de leefbaarheid onder druk. Vanwege de huidige onzekerheden zal de PvdA afhankelijk van de ontwikkelingen, voorstellen die de leefbaarheid in de provincie versterken, nader beoordelen. De kaderbrief was altijd vooral financieel economisch van aard, maar nu zijn ook andere onderwerpen opgenomen, zoals de brede Welvaartsmonitor. Hopelijk worden richting de komende begroting stappen gezet teneinde meer grip te krijgen op de uitgaven en de bereikte resultaten.

Mw. **Bezaan** (PVV) is blij dat GS hebben toegezegd PS periodiek tussentijds schriftelijk te informeren over onderhandelingen met het Rijk over financiering, normering en wet- en regelgeving. Vraag 39 wordt herhaald: “Wordt in het overleg ook aandacht besteed aan scenario’s waarbij provincies proberen zoveel mogelijk te bezuinigen op taken en de eigen organisatie zodat provinciale belastingen niet nodig zijn? Graag een gemotiveerd antwoord.” Als reactie hierop wordt door GS gesteld dat binnen IPO zowel naar de inkomsten als uitgavenkant wordt gekeken. Een van de voorwaarden die de provincies hebben meegegeven aan het Rijk, is dat de provincies een stabiel eigen belastinggebied en een open huishouding hebben. De PVV ziet helemaal niks in provinciale belastingen en verzoekt daarom waar mogelijk, fors te bezuinigen op taken en de eigen organisatie.

Dhr. **Klein** (CU) is verbaasd over de gezapigheid van de bijdragen van een aantal collega’s, want de CU maakt zich ernstig zorgen. GS worden hartelijk bedankt voor de toelichtende brief op de kadernota met aanvullende overwegingen over de keuzes in de kaderbrief, deze geeft goed inzicht in de overwegingen en afwegingen. GS zeggen enerzijds een robuust en reëel begrotingsbeleid voor te staan, maar anderzijds kiezen GS ervoor een groot aantal uitgaven niet te indexeren. Hoe verhouden beide aspecten zich tot elkaar? Bij een reële insteek wordt

toch rekening gehouden met kostenstijgingen? Het niet doorvoeren van de indexatie op de kosten voor uitbreiding en verbetering betekent dat de gevolgen later als een boemerang terugkomen. Het niet doorvoeren van indexatie op bibliotheek en erfgoed is de facto een bezuiniging, dat was in een eerder stadium ondenkbaar. Klopt het dat vanwege onvoldoende gelden de stekker uit de museale functie van het Huis van Hilde wordt getrokken? Er worden in de begrotingsvoorstellen onverantwoorde conservatieve keuzes gemaakt, het college slaat door in voorzichtigheid, terwijl er € 5 miljoen beschikbaar is die nu niet worden besteed, nog afgezien van de enorme onbenutte belastingcapaciteit. PS moeten een discussie voeren over welke taken belangrijk zijn en over de relatie hiervan met het heilige principe van sommige partijen om de opcenten niet met 1 cent te willen verhogen. De CU gaat niet akkoord met de kaderbrief en komt in de PS-vergadering met aanvullende suggesties.

Dhr. **Roosendaal** (VVD) vraagt of het klopt dat de CU de lasten voor de burgers wil verhogen in deze toch al dure tijden.

Dhr. **Klein** (CU) meent dat de afweging gemaakt moet worden om de opcenten met 1 cent te verhogen zodat belangrijke taken zoals het faciliteren van bibliotheken, mogelijk blijven. Eerst moet een principiële discussie worden gevoerd alvorens op voorhand allerlei taken uit te sluiten.

Dhr. **Hartog** (JA21) constateert op tal van fronten winstwaarschuwingen – zoals ook aangegeven door SP en CU – waardoor de huidige ambities niet meer met de begrote middelen uitgevoerd kunnen worden. Er moet dus bezuinigd worden of er moet geld bij, eventueel door het verhogen van lasten. Daarom heeft hij een memo opgesteld dat aan de aanwezigen is toegestuurd, want JA21 vindt het belangrijk om tijdig te kunnen sturen op grote omvangrijke projecten waar veel van de middelen aan besteed worden, zoals projecten voor nieuwe wegen, onderhoud, etc. PS ontberen momenteel een overzicht van alle projecten die de komende jaren op stapel staan waardoor een juiste keuze om projecten te verschuiven in de tijd of uit te stellen, onmogelijk is. Daarom wordt voorgesteld een investeringsagenda op te stellen aan de hand waarvan PS tijdig kunnen bijsturen.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) constateert dat voorstellen partijlijnen overstijgen en in NLG is een aantal positief ontvangen. Het eerste voorstel om Kikstart Natuur Noord-Holland een impuls te geven van € 250.000 om de biodiversiteitscrisis versneld aan te pakken, is in lijn met de keuze van de provincie Utrecht. Men verzoekt tevens een digitale brochure op te stellen voor bescherming van dieren tegen extreem weer. De provincie kan met haar kennis en vanuit haar rol als verbinder en inspirator hieraan een positieve bijdrage leveren, want gemeenten en ondernemers ontberen vaak de kennis om schuilgelegenheden mogelijk te maken om dieren te beschermen tegen extreem weer, zoals warmte. Dit in combinatie met een netwerkbijeenkomst met een presentatie voor de stakeholders om het bewustzijn van het probleem te vergroten. Hiervoor wordt maximaal € 25.000 gevraagd. Tevens het verzoek om de provinciale ambities op dierenwelzijn meer aandacht te geven en een programma voor financiering van natuur- en milieufederaties op te stellen, deze kunnen budgetneutraal worden gerealiseerd. In de kaderbrief wordt gesteld dat de economische groei iets minder zal zijn dan voor corona, maar is groei in de ogen van GS echt noodzakelijk? Wanneer worden de grenzen bereikt? Is een goede toekomst ook mogelijk zonder economische groei?

Statenlid **Dulfer** (GL) constateert dat de huidige onzekerheid een nieuw normaal is geworden en de toekomst is onzeker. Daarbij hoort een voorzichtig financieel beleid. Hij vindt het goed dat naast de macro-economische ontwikkelingen de brede welvaartsontwikkelingen worden meegenomen, maar op onderdelen – zoals de bezetting van Schiphol als positieve indicator – is verdere ontwikkeling nodig. Wanneer komt de Perspectiefnota beschikbaar met informatie over alle huidige en toekomstige ontwikkelingen? De provincie moet enorm gaan investeren in de aanpak van stikstof, Tata en andere zaken met name bij de OMD en de eigen organisatie, maar het grootste probleem in de komende jaren is voldoende personeel om alle vacatures te vervullen, want ook andere provincies en overheidsorganen hebben meer mensen nodig. Voorgesteld wordt om in de toekomstige kaderbrieven een soort realisatietoets op te nemen die in brede zin oordeelt over de realiteitswaarde van diverse projecten en trajecten om te anticiperen op toekomstige ontwikkelingen.

Dhr. **Klein** (CU) ondersteunt deze goede suggestie om een soort alternatieve risicoparagraaf met het oog op de uitvoering van plannen/projecten toe te voegen, omdat deze leidt tot verbreding van de discussie, meer invloed op de financiële keuzes en het terugdringen van onderbesteding.

Statenlid **Dulfer** (GL) meent dat het risico eerder zit in personeel dan in de financiën. GL kan zich vinden in de terughoudendheid van GS ten aanzien van nieuw beleid, maar dit leidt tot het risico dat bestuurlijke vernieuwing niet tot wasdom komt. Daarom worden PS uitgenodigd om goede voorstellen te doen en deze serieus met elkaar te bespreken, want het gaat om een belangrijk punt uit het coalitieakkoord. Voorstellen richting de Statenvergadering moeten serieus op hun merites beoordeeld worden. Dat geldt in ieder geval voor twee voorstellen die door GS niet zijn vermeld, namelijk indexering bibliotheek en doorontwikkeling Huis van Hilde. Hij verzoekt het college de stand van zaken van Huis van Hilde te heroverwegen.

Dhr. **Mangal** (DENK) reageert als volgt. Gezien alle huidige globale crises en gevolgen van de oorlog in de Oekraïne ontbreken voldoende medewerkers om alle plannen uit te voeren, ondanks dat er veel werklozen thuis zitten. De coronasteun voor gemeenten wordt door het Rijk afgebouwd, maar gemeenten worden geconfronteerd met vele financiële problemen om de eindjes aan elkaar te knopen. Welke gevolgen heeft dit voor de provinciale begroting? Helaas staat in de kaderbrief niets vermeld over de rol en taak van de provincie richting gemeenten. Graag een toelichting.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) ondersteunt de vragen van DENK over het financieel ondersteunen van gemeenten. Wat is er in de afgelopen bestuursperiode terecht gekomen van de plannen van de coalitie? De grondhouding van het bestuur op de financiële ontwikkelingen wordt gewaardeerd, het zijn roerige tijden. Zij heeft nog een aantal vragen. De aansluiting A8/A9 gaat niet door vanwege een weigerachtig Den Haag om € 1 miljard beschikbaar te stellen voor deze belangrijke infrastructurele verbetering. Wat was de reden van de weigering? Door wiebelstroom en versnelde elektrificatie kunnen aansluitingen op het net niet meer gerealiseerd worden, de netbeheerders moeten uitgaan van “wie eerst komt, het eerst maalt”, maar dat uitgangspunt leidt tot aanvragen om ruimte te reserveren, maar die door allerlei oorzaken nooit uitgevoerd zullen worden. Er moet met spoed in het kernprobleem geïnvesteerd worden, namelijk de vereiste netwerkuitbreiding. Waarom is het bedrag van € 55 miljoen dat is geleend aan Liander, niet ingezet voor de netwerkaanleg? Kunnen de gemaakte afspraken over de lening omgezet worden in investeringen? Zij vraagt aan welke onvoorziene

uitgaven wordt gedacht vanwege de oorlog in de Oekraïne. Hoe kan de provincie de leiding in handen houden? Hoe zorgt de provincie ervoor dat boerenbedrijven kunnen blijven bestaan? Is de provincie bereid om op landelijk en Europees niveau ruimte te creëren voor de boeren? RES: hoe blijft de provincie een betrouwbare partner voor burgers en hoe gaat de provincie de signalen van de burgers betrekken in haar plannen?

Gedeputeerde **Olthof** meldt dat de gestelde vragen die zien op portefeuilles van de commissies RWK en NLG en M&B, niet beantwoord zullen worden. Deze moeten in de betreffende commissies gesteld worden. De kaderbrief is al veel eerder voorbereid en bij het opstellen is uitgegaan van de situatie destijds, toen was het financiële beeld anders en is met name gekozen voor de wettelijke verplichtingen. In de maartbrief was het financiële beeld iets verbeterd, er bleek extra € 8,7 miljoen beschikbaar te zijn. Daarom hebben GS ervoor gekozen om niet alles in de kadernota op te nemen, maar met name te focussen op wettelijke verplichtingen en de definitieve keuzes na het zomerreces te maken omdat het financiële beeld van de inkomsten en uitgaven richting de begroting dan iets stabieler zal zijn. PS worden verzocht om voorstellen c.q. amendementen voor besteding van het bedrag van € 8,7 miljoen aan te houden tot de begroting, omdat er dan definitieve keuzes kunnen worden gemaakt. GS komen ook met concrete voorstellen richting een sluitende begroting met het oog op alle verwachte ontwikkelingen. Maar PS besluiten uiteindelijk over het amenderen van de begroting. Desgevraagd wordt bevestigd dat de kans voor bijvoorbeeld indexatie van het bibliotheekwerk kleiner wordt naarmate PS aanvullende voorstellen doen voor de begroting 2023.

Dhr. **Klein** (CU) vraagt of het correct is dat de vermelde zaken in de kaderbrief zeker worden uitgevoerd, dat er zaken zijn die misschien worden uitgevoerd nadat in de komende tijd overleg is gevoerd en dat er zaken sowieso niet worden uitgevoerd.

Gedeputeerde **Olthof** bevestigt deze conclusie. Het voorstel voor besteding van het overschot uit de jaarrekening staat los van de kaderbrief, want daarin wordt een voorschot genomen op 2023. Ten aanzien van de beleidsindicatoren wordt gemeld dat een herijking van de brede basismonitor volgt, daarbij kan de integrale discussie plaatsvinden over indicatoren evenals over de gevolgen voor de financiën en over het toevoegen van nieuwe indicatoren. Bij de planning van projecten en uitvoering van een aantal taken wordt rekening gehouden met de huidige beschikbare capaciteit. Het verhogen van de opcenten is niet door het college als voorstel ingebracht, dat was afkomstig van een van de fracties, voorgesteld wordt met die fractie in discussie te gaan. Na de zomer volgt een Perspectiefnota Financiën en vanuit de portefeuille mobiliteit wordt een financieel meerjarenperspectief voorgelegd inclusief vervanging, onderhoud en nieuwe ambities. Hierover volgt binnenkort een presentatie. De transitie naar groene staalproductie bij Tata zal extra geld gaan kosten, maar een deel kan via de leges gecompenseerd worden en een ander deel wordt naar verwachting door het Rijk gefinancierd uit de klimaatfondsen. De verwachting is dat vanaf 2026 de Rijksuitgaven lager worden. Hieraan zijn zowel het Provincie- als Gemeentefonds gekoppeld via de trap op/trap af methodiek. Dit aspect komt terug in de Contourennota. In het iMPI zijn alle investeringen in beeld gebracht vanaf de studiefase tot de plan- en realisatiefase. In het meerjarenperspectief is zelfs het onderhoud opgenomen waarvan nu de studiefase nog niet gestart is, dus het gevraagde overzicht door JA21 is reeds beschikbaar. In de aankomende update – begin 2023 – van het iNNI wordt een kader aangeboden om een keuze te maken op basis van elementen die bepalend zijn voor investeringen.

Gedeputeerde **Zaal** kondigt in het najaar een uitgebreide discussie aan over het aspect van een economie zonder economische groei naar aanleiding van het initiatiefvoorstel van de CU en PvdD "Noord-Holland Impact". Economische groei is op dit moment al geen doel op zich meer, men richt zich op de brede welvaart met een concurrerende economie binnen de ecologische grenzen van de planeet. Ondernemerschap is erg belangrijk voor de transitie van het voedselsysteem, energie en circulariteit, dus economische groei draagt juist bij aan brede welvaart en garandeert werkgelegenheid en inkomenszekerheid.

Dhr. **Mangal** (DENK) constateert dat Europa op dit moment 2,5 keer de aardbol nodig heeft om alle productie in stand te houden. Hoe verhoudt dit zich tot economische groei?

Gedeputeerde **Zaal** benadrukt dat economische groei mogelijk is binnen de ecologische grenzen van de aarde, maar dat noodzaakt een andere vormgeving van de economie en daar wordt nu hard aan gewerkt. Met circulaire economie blijft men wel binnen de grenzen van de aarde en kan er toch groei plaatsvinden. De provincie heeft goed inzicht in de gemeentelijke begrotingen, want zij beoordeelt de begrotingen van alle gemeenten en er vinden vele gesprekken plaats met gemeenten over de financiën. Gedeputeerde Olthof heeft al een toelichting gegeven op de verwachte situatie in 2026. Er is geen aanleiding om in de provinciale begroting middelen voor gemeenten te reserveren om taken over te nemen of de gemeentelijke begroting aan te vullen, want dat is echt niet de bedoeling. Wel kunnen middelen beschikbaar gesteld worden voor bestuurskrachtversterking teneinde de gemeenten in staat te stellen de taken van het Rijk goed te kunnen uitvoeren. De inzet van de provincie in Europa en richting het Rijk verloopt conform het beleid Economische Uitvoeringsagenda en Voedselvisie en de Europastrategie, dat geldt ook voor de landbouw.

Gedeputeerde **Stigter** meldt dat stikstof en natuurherstel meer inzet van de provincie zullen gaan vragen en een extra inzet van middelen voor de gebiedsprocessen en de hiermee samenhangende VTH-taken. De provincie neemt deel aan het nationaal programma Landelijk Gebied waarin naast stikstof, natuur, waterkwaliteit en klimaat worden gecombineerd hetgeen een verrijking is van de gebiedsprocessen. Met het kabinet is afgesproken een artikel 2 onderzoek uit te voeren om de uitvoeringskosten van de provincies in beeld te brengen. Vooruitlopend op de start van het onderzoek heeft het Rijk een bedrag voor de provincies gereserveerd, dit komt in de augustusbrief beschikbaar. De provincie heeft € 55 miljoen aan de kapitaalinjectie bijgedragen voor het opheffen van de knelpunten in het netwerk van Liander, Liander gaat in totaal € 1,3 miljard investeren in het Noord-Hollandse net. De RES kan inhoudelijk beter in de commissie RWK besproken worden, maar het huidige intensieve participatietraject wordt door de gemeenten voortgezet.

Tweede termijn

Dhr. **Klein** (CU) blijft van mening dat over een aantal belangrijke zaken nu een uitspraak moet worden gedaan zodat deze dit jaar worden uitgevoerd. Hierop wordt teruggekomen in de PS-vergadering.

Dhr. **Hartog** (JA21) komt later dit jaar terug op het aangekondigde initiatief.

Mw. **Vastenhouw** (FvD) herhaalt twee vragen die nog niet beantwoord zijn. Hoe worden de signalen van burgers over de RES en het referendum meegenomen door GS en hoe blijft de provincie richtinggevend in plaats van volgend?

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat PS aan de lat staan om besluiten te nemen over het referendum.

Gedeputeerde **Olthof** meldt dat GS richting geven met beleidsvoorstellen aan PS, maar PS stellen de financiën vast.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) constateert dat er veel onduidelijkheid over het proces richting PS bestaat. Op welk moment moeten er financiële voorstellen ingediend worden?

Gedeputeerde **Olthof** meldt dat de kaderbrief en de jaarrekening twee verschillende trajecten betreffen. Hij stelt voor niet bij de kaderbrief al tot financiële invulling van voorstellen over te gaan, maar dat bij de begroting te doen omdat op dat moment het financiële plaatje duidelijker is dan op dit moment bij de kaderbrief. Het is nu te vroeg.

Mw. **Kuiper** (CDA) had het idee dat PS aan de hand van het format dat GS beschikbaar hebben gesteld aan PS, voorstellen voor incidentele uitgaven konden doen. Klopt het dat het begrotingsoverschot kan worden ingezet voor structurele uitgaven bij de begroting?

Gedeputeerde **Olthof** meldt dat in de kaderbrief sprake kan zijn van structurele én incidentele middelen. GS hebben vorig jaar aangegeven dat PS invulling konden geven aan de besteding van het overschot op de jaarrekening. Hiervoor is een format beschikbaar gesteld, maar op dit moment is daar volgens GS geen ruimte voor.

De **voorzitter** rondt de discussie af.

7. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.

8. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.

9. Rondvraag portefeuille dhr. Olthof en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.

10. B-Agenda Participatiefonds Duurzame Energie

10.a. PDENH: Brief GS inzake aantredende beheerfase Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V.

Mw. **Gonggrijp** (D66) begrijpt de overwegingen van GS, maar de ondernemers moeten weten waar zij terecht kunnen. Een één loket-gedachte is interessant, maar hoe worden de ondernemers hierbij betrokken? Waaraan worden de resterende gelden van € 29 miljoen besteed?

Dhr. **Hoogervorst** (SP) is verbaasd over het feit dat nu wordt overgegaan naar een nieuwe fase terwijl er nog veel geld beschikbaar is in het fonds. Graag een toelichting door GS op de motivatie. In de brief wordt gemeld dat een groot bedrag is verloren en dat is een zorgelijke ontwikkeling, ook met het oog op de toekomst. Hoe gaan GS hiermee om? Hoe worden de resterende gelden ingezet?

Mw. **Kuiper** (CDA) is tevreden over de bijdrage van het fonds aan duurzame economie in de provincie en de concrete hulp die is geboden. Er resteert € 29 miljoen om te investeren voordat het fonds in 2024 eindigt. Het besluit van GS wordt ondersteund, maar wel met het verzoek om de resterende gelden beschikbaar te houden voor ondernemers en hun duurzaamheidsambities.

Mw. **Van Geffen** (Liberaal N-H) ondersteunt de gedachte om op termijn te stoppen met het fonds. In de afgelopen twee jaar heeft het fonds € 10 miljoen verlies geleden. Zijn GS bereid om vanaf nu te stoppen met investeringen in nieuwe bedrijven? Zijn GS bereid om een plafond te koppelen aan de gelden tot maximaal € 10 miljoen die worden geïnvesteerd aan bedrijven die al in het fonds zitten?

Mw. **Van Meerten** sluit zich aan bij het voorstel van GS. Op welke wijze wordt aan de ondernemers in de beheerfase voldoende zekerheid geboden? Verzocht wordt om een evaluatie van het fonds zodat van de ervaringen geleerd kan worden.

Dhr. **Klein** (CU) gaat akkoord met het voorstel, maar wil wel met GS een keer discussiëren over de juiste betekenis van 'revolverend', want dat betekent toch dat investeringen terugbetaald en opnieuw geïnvesteerd worden?

Dhr. **Carton** (PvdA) ondersteunt het voorstel van GS. De vraag is of er bedrijven of projecten tussen wal en schip vallen omdat zij niet helemaal aansluiten bij de ROM of een ander fonds. Hoe kunnen ondernemers het juiste fonds vinden?

Mw. **Bezaan** (PVV) is nooit voorstander geweest van PDNH vanwege de duurzaamheidsfocus, maar gaat akkoord met het voorstel van GS.

Gedeputeerde **Zaal** dankt voor de steun voor de overgang naar de beheerfase. De markt neemt nu veel investeringen over die in 2014 waren bedacht. In het nieuwe ecosysteem vervult de ROM een belangrijke rol en stelt een transitiefonds voor energietransitie en circulaire economie beschikbaar. De ondernemers kunnen dus terecht bij de ROM en kunnen gebruik maken van andere mkb-instrumenten. Er resteert een bedrag van € 29 miljoen waarvan € 20 miljoen is gereserveerd. Men verwacht dat in 2024 het fonds is uitgeput, in ieder geval voor een heel groot deel. Op dat moment vindt een nieuwe aanbesteding plaats voor het beheer. Eventueel resterende middelen van het totale bedrag van € 85 miljoen worden niet opnieuw uitgegeven, want deze staan nu op de balans voor risico's en vloeien dus niet terug in de algemene middelen. De revolverende middelen vloeien wel terug in de algemene middelen en kunnen door PS na 2024 opnieuw worden besteed. De echte balans van de concrete opbrengsten kan pas opgemaakt worden als het fonds helemaal beëindigd is, maar GS zijn van oordeel dat een faillissement af en toe acceptabel en logisch is. GS zijn heel tevreden over de inzet van het fonds.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) vraagt of het mogelijk is dat er meer geld terugvloeit dan aan de bedrijven ter beschikking is gesteld.

Gedeputeerde **Zaal** bevestigt dat dat mogelijk is, want de bijdrage van de provincie wordt door investeringen van particulieren 'gemultiplied'. De balans wordt aan het einde opgemaakt. GS zullen niet stoppen met investeringen in nieuwe bedrijven, want er zijn verwachtingen gewekt en reserveringen voorzien. Er wordt geen plafond van € 10 miljoen gehanteerd. Het totale bedrag van € 86 miljoen zal tot 2024 ingezet en geïnvesteerd worden aangezien de provincie een goede overheid is en het rechtszekerheidsbeginsel respecteert. De vraag van de PvdA over bedrijven die tussen wal en schip vallen is zeker van belang, want de ROM hanteert andere ticket sizes en TRL's (mate van innovatie) dan PDNH, anderzijds is de markt voor duurzame energie erg veranderd. De gedeputeerde zegt toe om wanneer wordt overgegaan naar de beheerfase en de ROM de opstartfase heeft afgerond, het hele ecosysteem zal worden geëvalueerd waarbij wordt nagegaan of bepaalde vormen van innovatief ondernemerschap ontbreken bij een van de mkb-instrumenten. Dat is een bredere insteek van enkel een evaluatie van PDNH.

11. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** geeft de gelegenheid aan gedeputeerde Zaal om een mededeling te doen.

Gedeputeerde **Zaal** heeft een mededeling over de Europese activiteiten van GS. De NAT-commissie die gaat over landbouw, natuur en biodiversiteit, heeft overleg gevoerd. Er is gesproken over voedselzekerheid, ook in het kader van de oorlog in de Oekraïne. Op Europees niveau is er geen risico voor de voedselzekerheid. De inzet binnen Europa focust vooral op verduurzaming, kringlooplandbouw en eiwittransitie. In een internationale conferentie is een pact gesloten met andere regio's over deze thema's. Morgen leggen GS een werkbezoek af aan Brussel voor gesprekken over actuele ontwikkelingen in de individuele portefeuilles.

Dhr. **Dessing** (FvD) refereert aan de toezegging uit de vorige vergadering voor een overzicht van participatievoorbeelden bij gemeenten. Er is nog geen informatie ontvangen.

Gedeputeerde **Zaal** verkeerde in de veronderstelling dat hieraan voldaan was, maar zij gaat dit na.

12. Sluiting

De **voorzitter** dankt alle aanwezigen voor hun bijdragen en sluit de vergadering om 16.06 uur.

Economische impact oorlog Oekraïne

Technische briefing commissie EFB 20 juni 2022

Hans Vonk

Provincie Noord-Holland

Aanleiding en inhoud

Aanleiding: aanbieding van technische briefing door gedeputeerde Ilse Zaal in PS vergadering van 4 april

Inhoud presentatie:

1. Economische betekenis Oekraïne en Rusland (import en export)
2. Effecten op inflatie
3. Impact op (Noord-Hollandse) sectoren
4. Vooruitzichten
5. Conclusies

Economische effecten Oekraïne oorlog – hoofdpunten

- De invasie leidt tot veel extra onzekerheid in toch al economisch onzekere (corona) tijden.
- Grootse effect: de hogere energieprijzen die bovenop de toch al hoge inflatie komen.
- Inflatie holt de koopkracht uit, waar lagere inkomens relatief meer last van hebben.
- Dit leidt tot lagere consumptieve bestedingen die economische groei zullen drukken.
- Economie staat ook onder druk door structurele problemen in de arbeidsmarkt en onzekerheid bij bedrijven.
- Dit kan leiden tot een recessie als oorlog escaleert, energieprijzen door het dak gaan en internationale supply chains verder verstoord raken.

1. Economische betekenis Oekraïne en Rusland – import en export

Oekraïne en Rusland zijn relatief kleine handelspartners van Nederland, m.u.v. invoer van gas en olie uit Rusland.

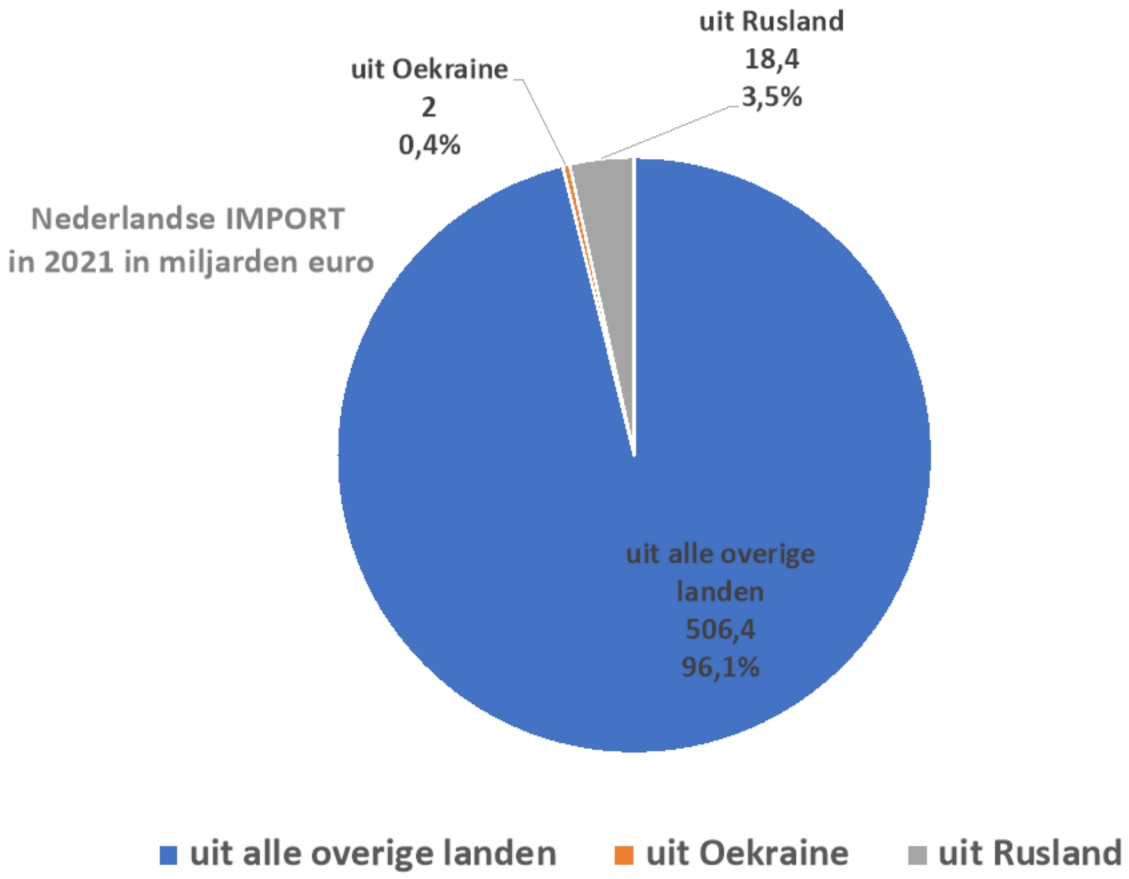

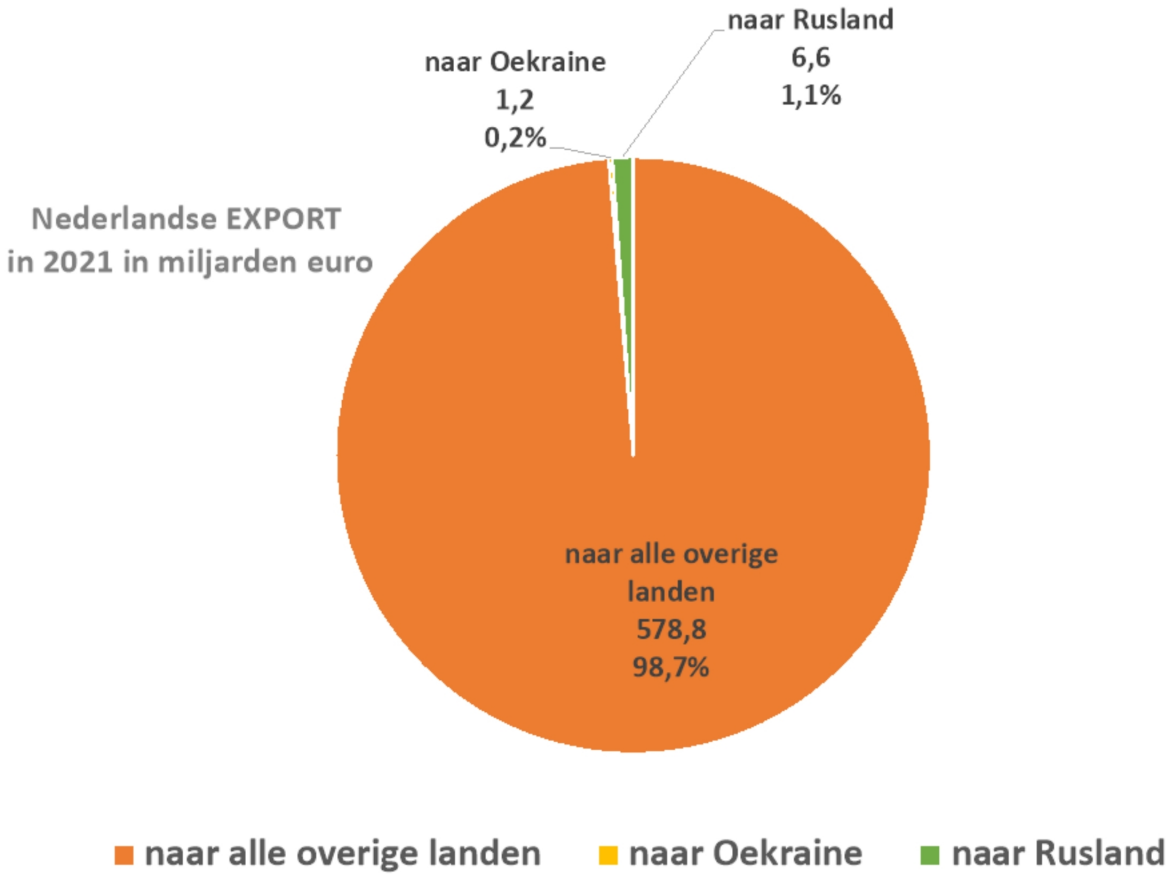

Oekraïne

Import uit Oekraïne

Importwaarde (2021) is 2 miljard euro.

Import krimpt (-10% t.o.v. jaar eerder, maart 2022).

Nederland voert hoofdzakelijk landbouwproducten in (88%, 1,8 mrd euro).

Invoerwaarde goederen uit Oekraïne, 2021

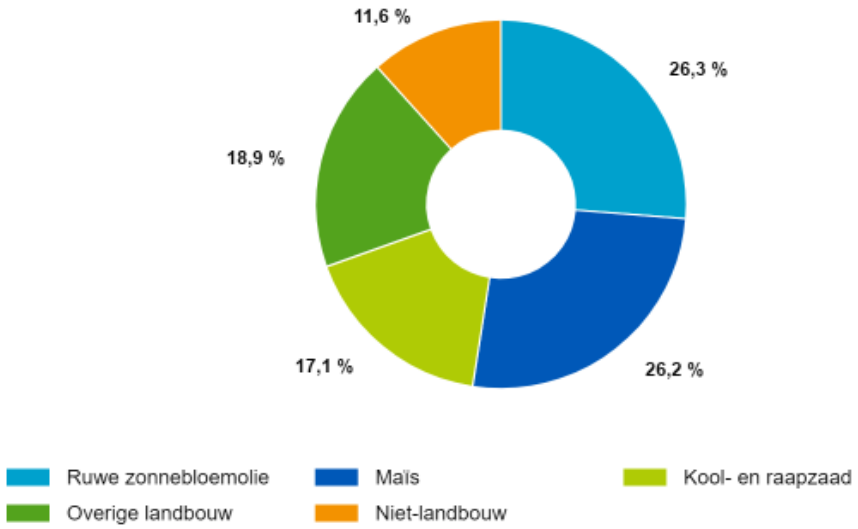

Export naar Oekraïne

Exportwaarde (2021) is 1,2 miljard euro

Export krimpt fors (-84% maart 2022 t.o.v. jaar eerder)

Export betreft zeer diverse producten.

Top vijf:

1. Geneesmiddelen (139 mln)
2. Bloemen en planten (88 mln)
3. Cacao (61 mln)
4. Computers (37 mln)
5. Mobiele telefoons (31 mln)

37% van export naar Oekraïne betreft agrarische producten.

Rusland

Import uit Rusland

Importwaarde is 18,4 miljard euro (2021).

87% betreft minerale brandstoffen.

Importwaarde uit Rusland groeit (+115%) maar niet in gewicht/volume.

Oorzaak is waardestijging van olie en gas en deels ook waardestijging van metalen.

In eerste kwartaal 2022 is voor ruim 10 miljard euro uit Rusland geïmporteerd.

Export naar Rusland

Exportwaarde is 6,6 miljard euro (2021).

Exportwaarde neemt af (-67%, maart 2022).

4,1 miljard van export betreft Nederlandse producten, rest is doorvoer.

Noord-Holland is de grootste exporteur naar Rusland (1,23 mrd euro).

Uitvoer Nederlandse bedrijfsleven naar Rusland, belangrijkste bedrijfstakken 1), 2021

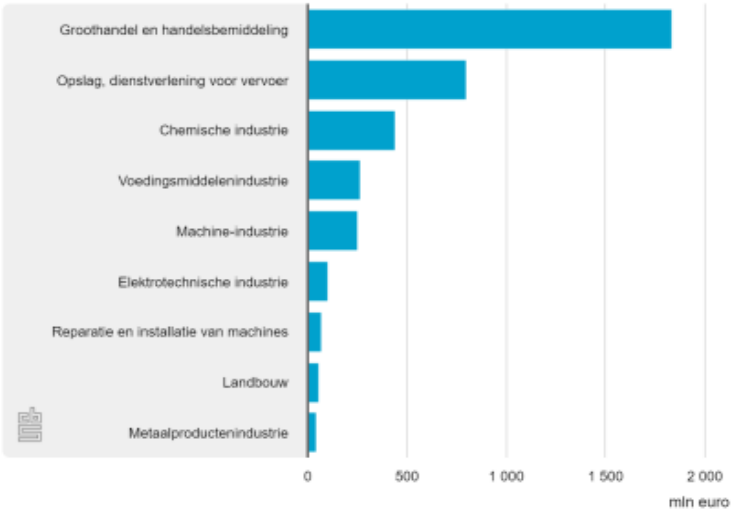

1) de cijfers over de farmaceutische industrie, auto- en aanhangwagenindustrie, en holdings en managementadviesbureaus zijn geheim.

Goederenexport naar Rusland per provincie, 2021

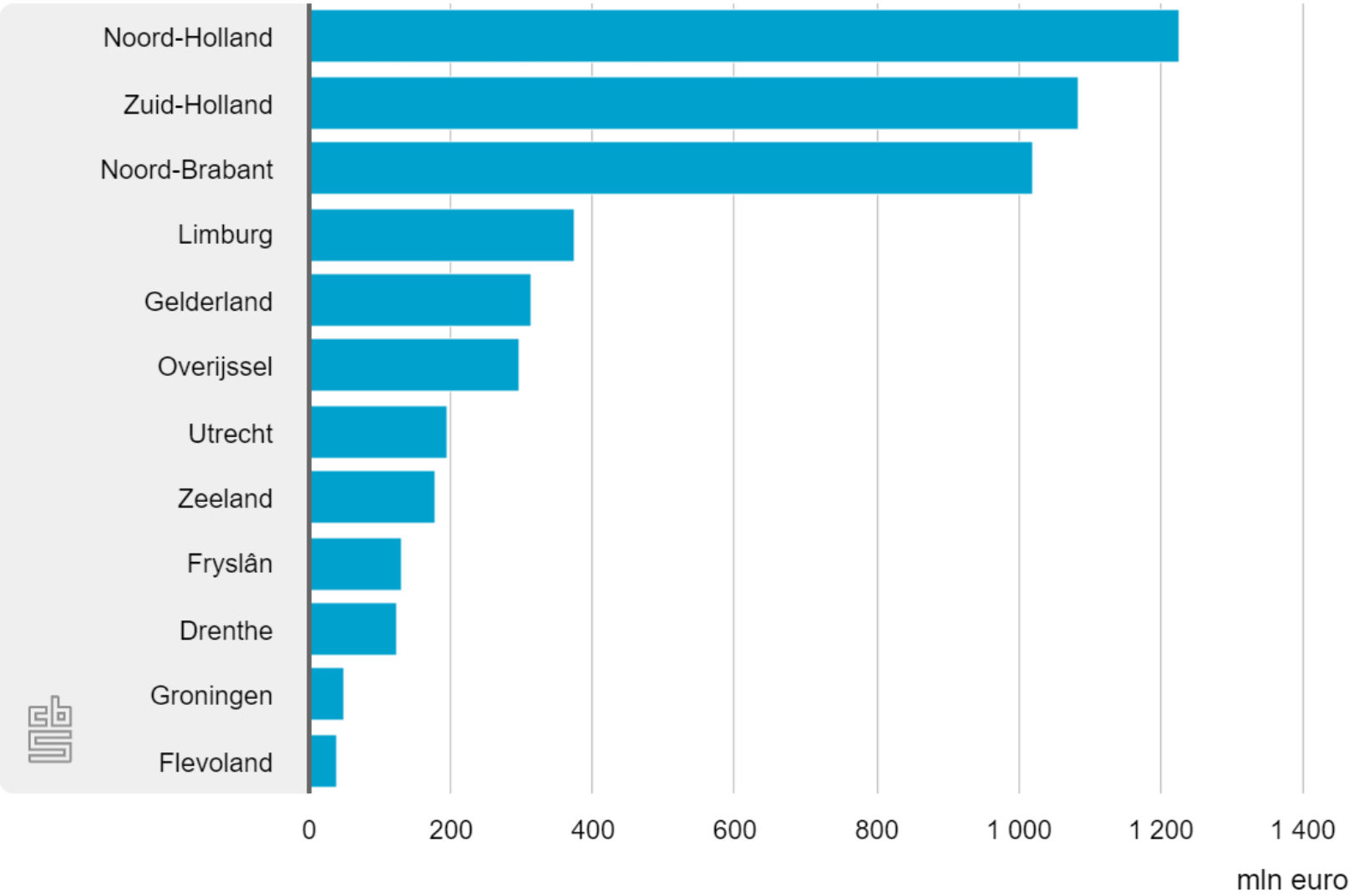

2. Effecten op inflatie

Inflatie is belangrijkste tastbare gevolg van de Oekraïne crisis

- Inflatie (consumentenprijsindex) is met 8,8% (mei) zeer hoog; NL behoort tot de hoogste in Europa (10,2% HICP, Eurozone: 8,1%), maar verschil wordt kleiner.
- Er was al sprake van toenemende inflatie als gevolg van de coronacrisis.
- 60-70% van inflatie wordt veroorzaakt door hoge energieprijzen en huisvesting.
- Verhoging energieprijzen wordt versterkt door de sancties tegen Rusland.
- Voedselprijzen zullen naar verwachting omhoog gaan; ook impact op andere delen van de wereld (zoals Afrika).

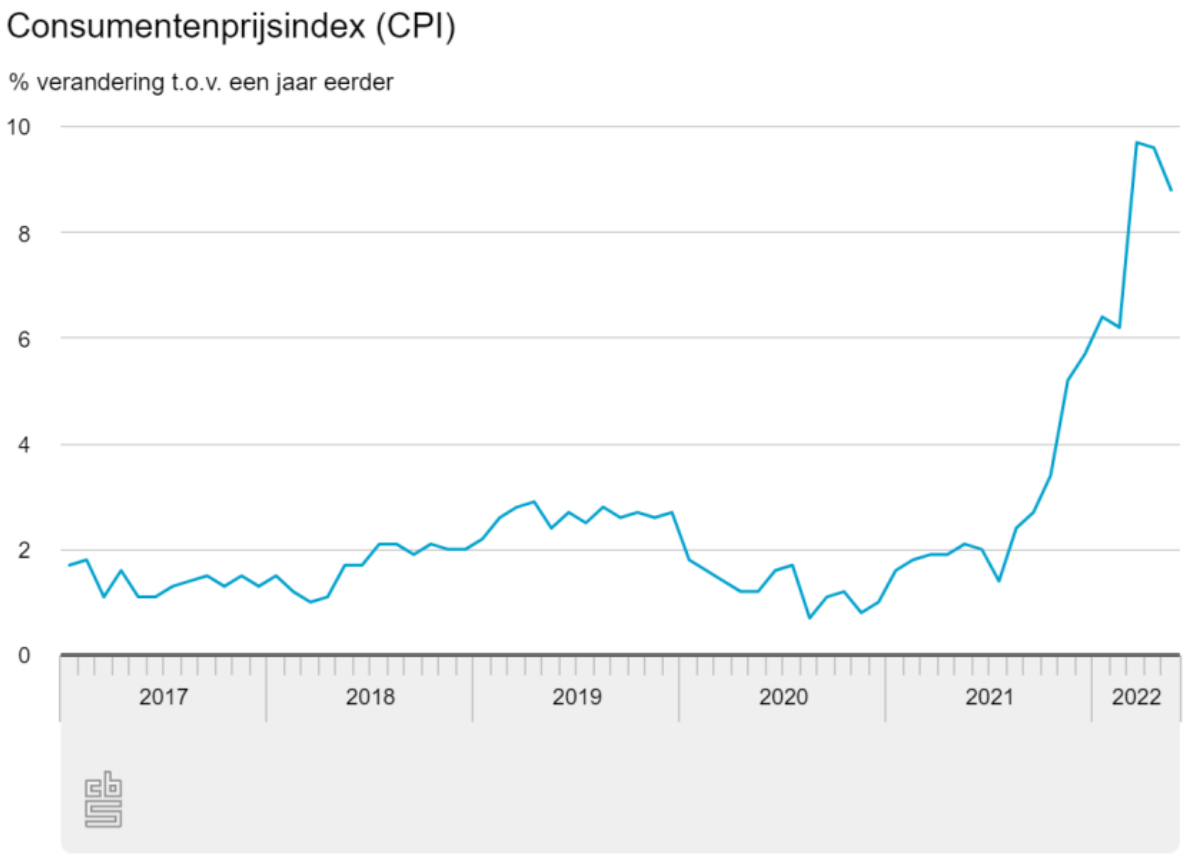

Effecten op inflatie

Maar ook de coronacrisis is een belangrijke oorzaak van inflatie

- Aan het einde van de coronacrisis nam de vraag naar producten sterk toe.
- Hierdoor nam wereldwijd de vraag naar energie sterk toe. Aanbod bleef echter achter.
- Ook de vraag naar grondstoffen nam hierdoor sterk toe. Aanbod bleef achter door grote verstoringen in de supply chains.
- De schaarste leidde tot prijsverhogingen en dus inflatie. Inflatie was ruim 5% eind 2021 in Nederland (CPI).

Effecten op inflatie

CPB: ‘inflatie-ongelijkheid’

- Huishoudens hebben niet allemaal evenveel last van inflatie.
- Enerzijds omdat niet iedereen een variabel energiecontract heeft.
- Anderzijds omdat de kostenverhogingen relatief zijn t.o.v. het besteedbaar inkomen:
  - Voor de laagste 20% van de inkomensgroepen is de gemiddelde kostenstijging 3,6% van het besteedbaar inkomen.
  - Voor de hoogste 20% van de inkomensgroepen is de gemiddelde kostenstijging 1,4%.
- De rijksoverheid stelt ter compensatie een energietoeslag beschikbaar voor lage inkomens.
- Ook komt er een tijdelijke BTW verlaging op energie (van 21% naar 9%).
- Inflatie holt de koopkracht uit en deze is moeilijk generiek te herstellen. CPB verwacht herstel in 2023.

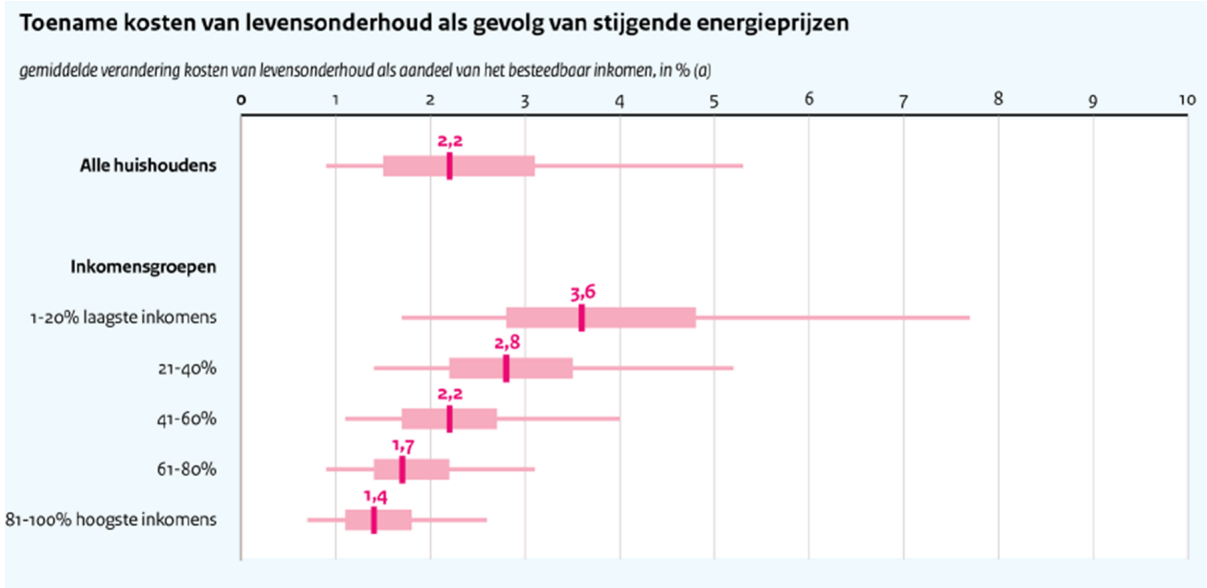

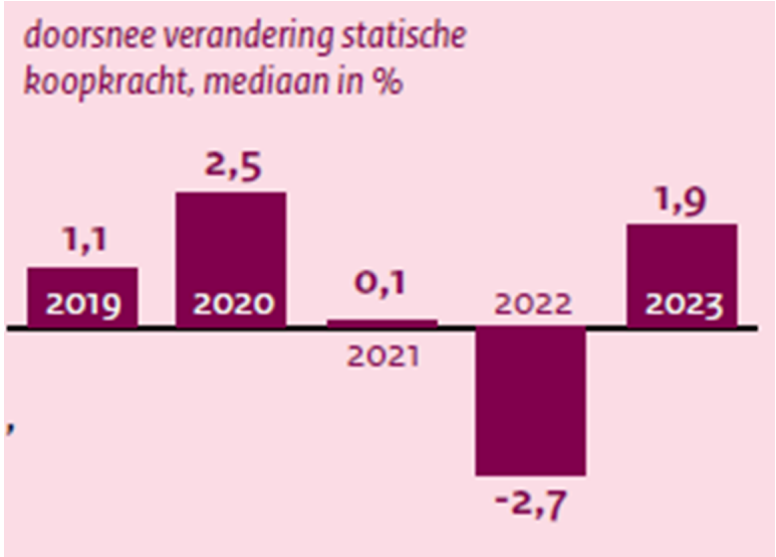

3. Impact op (Noord-Hollandse) sectoren

Samenvattend:

- **Export** naar beide landen is relatief gering en bovendien zeer divers van karakter

  → relatief weinig impact op sectoren, maar individueel kunnen bedrijven getroffen worden

- **Import** uit Oekraïne betreft voor 88% landbouwproducten. Dit zijn grondstoffen voor de voedselindustrie (bv. margarine) en landbouw (m.n. veevoer en kunstmest)

  → werkt prijsverhogend voor voedselindustrie en landbouwsector en uiteindelijk ook voor de consument

- Hoge **energieprijzen** en leveringsonzekerheid aardgas werkt door op alle sectoren, maar vooral energie-intensieve sectoren als luchtvaart, scheepsvaart, wegtransport, industrie, chemie, energiebedrijven, glastuinbouw, etc.

Impact op (Noord-Hollandse) sectoren – Agrarische sector

Op 6 april was er een ronde tafel overleg tussen gedeputeerde, agrarische sector en Wageningen Universiteit, samenvatting van wat de sector meegeeft:

- Veevoerprijzen en kunstmestprijzen zijn sterk gestegen, beschikbaarheid is ook een probleem
- Energiekosten zijn sterk gestegen
- Komt bovenop de coronacrisis en personeelstekorten
- Vraag is of hogere kostprijzen wel kunnen worden doorberekend aan de markt. Waarneming lijkt dat vooral de producenten (boeren) de kostenverhogingen moeten dragen.
- Activiteiten voor verduurzaming van sector komen onder druk te staan
- Glastuinbouw laat deel kassen leeg staan vanwege hoge energieprijzen, dat betekent lagere opbrengsten wat extra prijsopdrijvend werkt
- Liquiditeit van ondernemers verslechtert (daardoor ook de mogelijkheden om te investeren, zoals in duurzaamheid)
- Transportkosten zijn ook sterk gestegen en levering van materialen zoals banden stokt
- Er zijn zorgen over een gelijk speelveld (agrarische sector in andere landen wordt meer gesteund)
- Het wachten is op (EU goedkeuring voor) kunstmestvervangers.
- Er is een EU steunpakket aangekondigd
- Provincie wil verduurzamingsambities niet loslaten en wil samen met de sector oplossingen vinden.

Impact op (Noord-Hollandse) sectoren – Overige sectoren

Vervoer en opslag/ logistiek:

- Beperkte directe impact want tussen beide landen en Nederland is relatief weinig transport.
- Het is moeilijk om producten (zoals graan) uit Oekraïne uit en in te voeren wegens blokkades.
- Hogere energieprijzen hebben direct effect op transportkosten.
- Probleem personeelstekorten verergert zich.
- Ook opslag wordt duurder (door aanleg buffervoorraden).
- Evofenedex: probleem in de sector is groter dan Oekraïne (problemen in wereldhandel vanwege inflatie, storingen in waardeketens en personeelstekorten).

Toerisme

- Oorlog in Oekraïne heeft gering negatief effect op intercontinentale reismarkt naar Europa.
- De internationale reismarkt is daarbij nog niet hersteld van de coronapandemie.
- Incidenteel worden (verouderde) vakantieparken ingezet voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

Luchtvaart

- Herstel van luchtvaart vertraagt, door hoge kerosine prijzen en iets mindere herstel internationaal toerisme. Daarnaast spelen personeelstekorten een grote rol.

4. Vooruitzichten

Komt er een recessie aan?

- Vele indicatoren lijken te wijzen op een recessie
- Recessies worden vaak vooraf gegaan door een periode van oververhitting van de economie. Aanwijzingen daarvoor zijn:
    - Hogere vraag dan aanbod
    - Producenten kunnen vraag niet aan
    - Tekorten in de arbeidsmarkt
    - Problemen in de waardeketen
    - Groeiende inflatie
- Economen verwachten echter eerder een periode van afkoeling, niet een diepe recessie

4. Vooruitzichten

Centraal Plan Bureau (CPB) verwacht in basisscenario:

- Geleidelijke daling energieprijzen vanaf 2022
- Normalisering inflatiecijfer in 2023

ING (economic research) verwacht:

- Energieprijzen dalen geleidelijk in een periode van vijf jaar
- Wijst op vertragingseffecten: na de primaire effecten in de energie-intensieve sectoren volgen er secundaire effecten (zoals in de voedselindustrie, het toerisme en de rubber/plastics industrie).

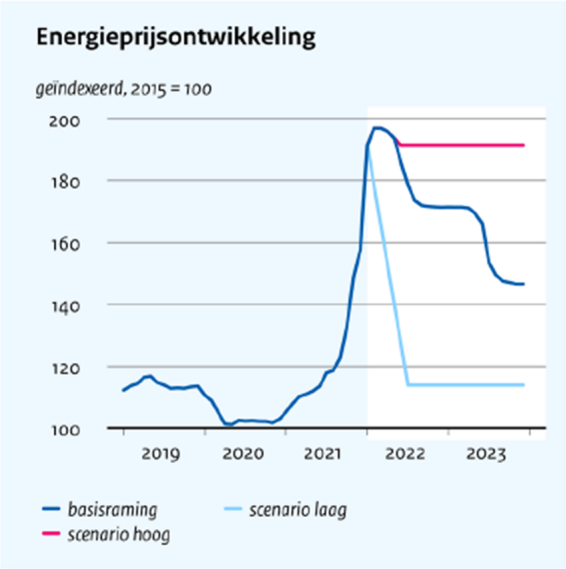

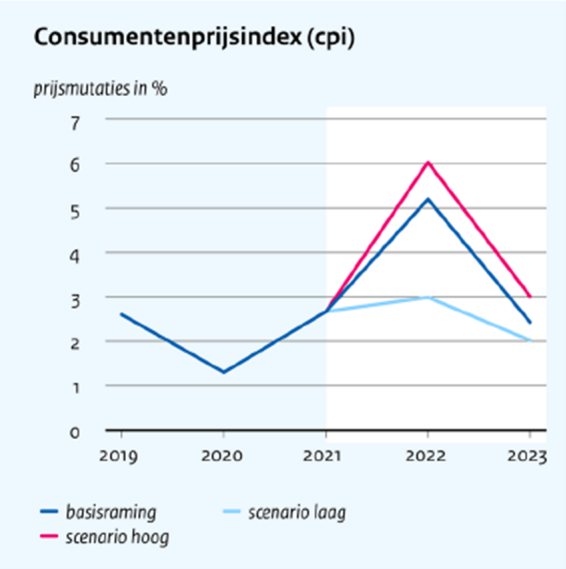

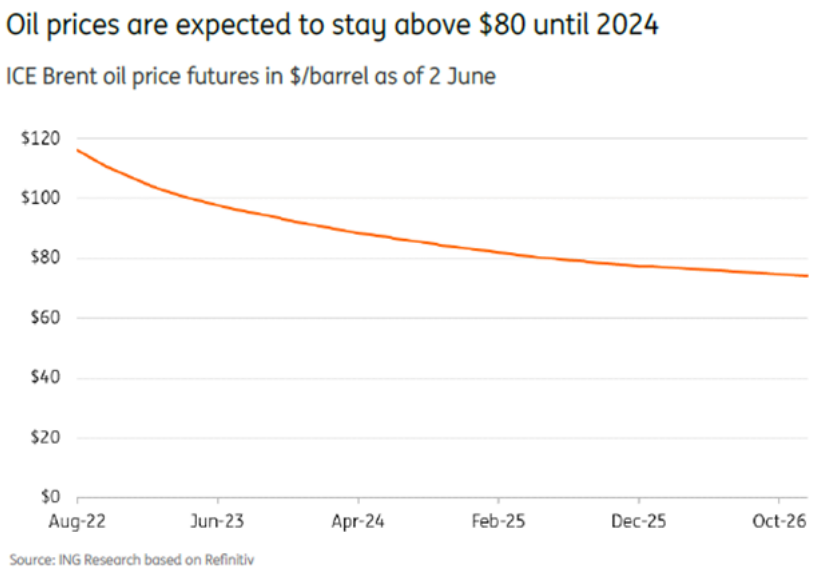

4. Vooruitzichten

Raboresearch:

- Verwacht 7,8% (HICP) inflatie gemiddeld in 2022 en 4,5% in 2023
- Verwacht een lichte recessie begin 2023

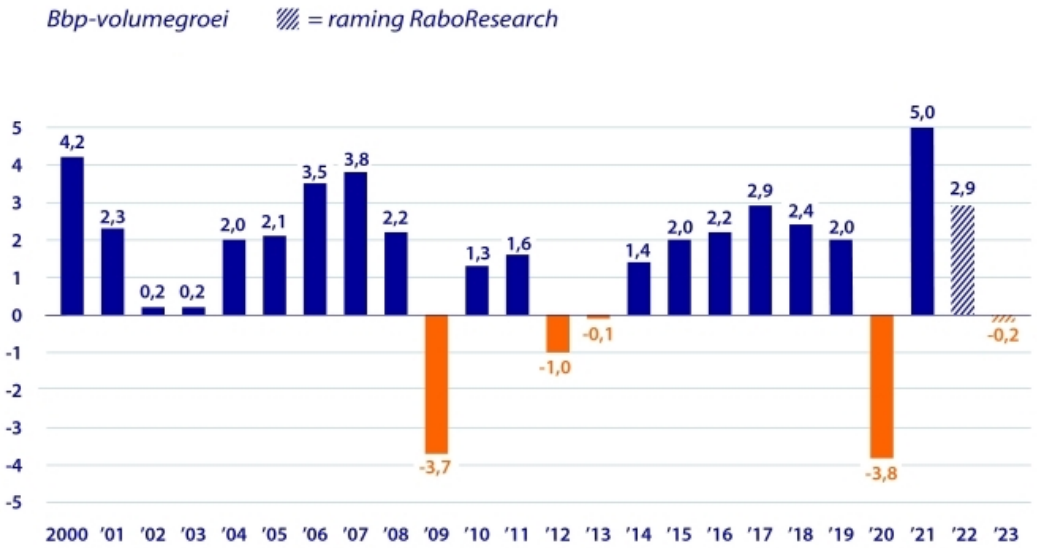

De Nederlandse Bank (DNB) – Economische Ontwikkelingen en Vooruitzichten (juni 2022)

- Economische groei valt 2e helft dit jaar vrijwel stil
- Toch nog 2,8% groei in 2022 vanwege fors herstel begin dit jaar
- Economie trekt eind dit jaar weer aan, resulterend in 1,5% groei in 2023
- Inflatie (HICP) wordt eind 2022 geraamd om 6%, daarna daling tot 3,9% in 2023

5. Conclusies

- Beperkte economische betekenis (export) van Oekraïne en Rusland voor Nederland (Noord-Holland).
- De importrelatie vanuit Oekraïne betreft vooral agrarische producten (88%)
- De importrelatie vanuit Rusland betreft vooral minerale brandstoffen (87%)
- De waarde van import uit Rusland neemt fors toe door sterke stijging energieprijzen.
- Belangrijkste effect op de economie is verhoging van de toch al hoge inflatie.
- Alle sectoren hebben last van deze inflatie door hoge energieprijzen, maar vooral de energie-intensieve sectoren.
- Dit komt bovenop structurele problemen in de arbeidsmarkt, de verstoring in logistieke ketens en leveringsproblemen van grondstoffen als gevolg van de coronacrisis.
- Deze problemen zetten investeringen in verduurzaming onder druk.
- De agrarische sector en de voedselindustrie hebben de grootste afhankelijkheid van producten uit Oekraïne. Dit leidt waarschijnlijk tot meer prijsverhogingen.
- Voor burgers is inflatie merkbaar in verminderde koopkracht. Er is sprake van inflatie-ongelijkheid (CPB) omdat de lagere inkomens relatief sterker het effect van inflatie voelen.
- De vooruitzichten zijn dat energieprijzen en inflatie in 2023 zullen normaliseren en dat de economie zal afkoelen.

Verslag concept

Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

Datum	:	9 mei 2022
Commissievoorzitter (plv.)	:	dhr. F. Zoon
Commissiegriffier	:	mw. M. de Zwart
Telefoonnummer/e-mail	:	zwartm@noord-holland.nl

Aanwezig:		
Commissievoorzitter		Statenlid F. Zoon
Commissiegriffier		mw. M. de Zwart
Leden van de commissie	FvD	---
	GL	Statenlid J. Dulfer
	VVD	dhr. G. Hartog, mw. M. van Meerten
	D66	mw. L. Gonggrijp, mw. A. Kapitein, dhr. E. Kanik
	PvdA	dhr. J. Carton, dhr. T. Wagelaar
	PVV	--
	SP	mw. A. de Groot, dhr. W. Hoogervorst
	CDA	dhr. D. Heijnen, mw. C. Kuiper
	JA21	---
	PvdD	Statenlid Kostiç, Statenlid J. Hollebeek
	50plus	--
	CU	dhr. M. Klein
	DENK	dhr. E. Mangal
	Liberaal N-H	--
College van GS		dhr. Van Dijk, dhr. Olthof, mw. Pels, dhr. Stigter, mw. Zaal
Afwezig		mw. I. Bezaan (PVV), mw. G. van Geffen (L N-H) , mw. J. Vastenhouw (FvD), hr. R. Dekker (FvD)
Notulist		Moneypenny/H. Mutsaerts

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten
   2.a. Vooruitblik op de komende vergadering(en) a.d.h.v. strategische agenda
3. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren

4. A-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern Control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)
   4.a. Statenvoordracht Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2023
5. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
6. B-agenda MRA AV en Raadtafel MRA (portefeuille dhr. Olthof)
   6.a. voorbespreking vergadering Raadtafel MRA
   6.b. Voorbespreking agenda AV MRA
7. B-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)
   7.a. Kadernota IPO
8. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
9. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
   9.a. Economie: Brief GS aan PS inzake toezegging snel internet buitengebied
10. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
11. B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
    11.a. Discussienotitie laaggeletterdheid van de PvdA
    11.b. Motie 42: Brief GS aan PS inzake vervolg Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds
    11.c. Brief GS inzake procedurevoorstel naar aanleiding van QuickScan begrotingsproces
12. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
13. Sluiting
14. C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)
15. C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
    15.a. Cultuur: rief GS aan PS inz. verlenging Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023 (C-agenda EFB 9-5-2022)
    15.b. Financiën: Brief GS aan PS inz. Normenkader rechtmatigheid 2021 (C-agenda EFB 9-5-2022)
    15.c .Verduurzaming sportaccommodaties: brief van de vz. van de tennisvereniging Anonymus te Purmerend (C-agenda RWK 11-4-2022 en EFB 9-5-2022)
16. C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
    16.a. Economie/energie/NZKG/Tata/klimaat: Brief GS aan PS inz. indiening aanvraag Just Transition Fund bij de Europese Commissie (c-agenda NLG en RWK 11-4- 2022 en EFB en M&B 9-5-2022)
    16.b Europa: Brief GS aan PS inz. Verantwoording provinciale cofinanciering Europese EFRO-projecten 2014-2020 (c-agenda NLG en RWK 11-4-2022 en EFB en M&B 9-5-2022)

16.c Havens/Economie: Intentieovereenkomst Vervolg Ontwikkeling Maritiem Cluster (C-agenda M&B -trekker- en EFB 9-5-2022)
16.d. Economie: Brief GS aan PS inz. De Kop Werkt! einde programma (c-agenda EFB 9-5-2022)
16.e Bestuurskracht: Brief GS aan PS inz. Vaststelling subsidieplafond 2022 Uitvoeringsregeling Versterken Bestuurskracht (C-agenda EFB 9-5-2022).
16.f Werklocaties: Brief GS aan PS inz. Convenant Werklocaties regio Alkmaar (C-agenda EFB 9-5-2022 en RWK 11-4-2022).
16.g Werklocaties: Brief GS aan PS inz. Regionale afspraken werklocaties Kop Noord-Holland (C-agenda EFB 9-5-2022 en RWK 11-4-2022)
16.h Bestuur/herindeling: Brief GS aan PS inz. Plan van aanpak evaluatie Dijk en Waard voor BZK (C-agenda EFB 9-5-2022).
16.i Pallas: Mail ontwikkelingsbedrijf NHN inz. aanbieding notities Pallas reactor essentieel voor energy en health campus (c-agenda EFB 9-5-2022)

17. A-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)
17.a Huisvesting Statushouders/spoedzoekers: Brief GS aan PS inz. mogelijkheden inzet provinciaal eigendom voor huisvesting statushouders en andere spoedzoekers (C-agenda RWK 11-4-2022 en EFB 9-5-2022)
17.b Randstedelijke Rekenkamer: vastgestelde jaarstukken 2021 en 1e begrotingswijziging 2022.

18. C-agenda Algemeen
18.a. MRA: MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 58 (c-agenda NLG en RWK 9-4-2022 en EFB en M&B 9-5-2022)
18.b. MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 59 (C-agenda EFB en M&B 9-5-2022 en NLG en RWK 13-6-2022)

Agenda

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de commissievergadering om 13.15 uur en heet alle aanwezigen welkom, zowel in de Statenzaal als via Teams. Afmeldingen zijn ontvangen van mw. Bezaan (PVV), mw. Van Geffen (Liberaal N-H). en mw. Vastenhouw en de hr. Dekker van FvD>
Bij het inspreekhalfuur zijn de volgende aanmeldingen ontvangen:
De heer Tange, voorzitter van de Noord-Hollandse Molenfederatie wil graag een boek over de molenbiotoop aanbieden en een introductiefilmpje tonen en mw. Kruijff wil graag het rapport over het meer betrekken van jongeren bij PS presenteren.
Zoals eerder meegedeeld zal de technische briefing over Slavernijverleden donderdagavond 2 juni 2022 worden gehouden van 18.30 tot 19.30 uur. Sprekers zijn dhr. Pepijn Brandon, onderzoeker en opsteller van het rapport over Slavernijverleden gemeente Amsterdam en slavernijverleden ABN-AMRO, en mw. Linda Nooitmeer, voorzitter van Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden (NinSee).
Op 30 mei a.s. zal van 18.30 tot 20.00 uur een mondelinge vragenronde worden gehouden over de jaarstukken. Enige jaren geleden is begonnen met deze mondelinge technische vragenronde in plaats van een schriftelijke ronde. Deze efficiënte bijeenkomst werd zeer gewaardeerd door Statenleden en organisatie. Door corona kon de bijeenkomst een aantal jaren niet doorgaan maar nu wordt dit proces hervat.

2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten

De **voorzitter** constateert dat de agenda, het verslag van de vergadering van 22 maart 2022, de lijst van moties en toezeggingen en de strategische agenda ongewijzigd worden vastgesteld.

2.a. Vooruitblik op de komende vergadering a.d.h.v. strategische agenda

De **voorzitter** meldt dat voor de volgende commissievergadering op 20 juni 2022 op de agenda staan (onder voorbehoud van tijdige aanlevering van stukken): voorafgaande aan de vergadering 2 technische briefings van 11.30 uur tot 13.00 uur: 1 over bestuurskracht/ ondersteuning van gemeenten/Interbestuurlijk toezicht en de 2e over de gevolgen van de oorlog in de Oekraïne voor de economie/hoge inflatie. Beide briefings worden aangeboden door mw. Zaal. De commissie gaat hiermee akkoord.

Op de agenda van 20 juni a.s. staan onder voorbehoud de Jaarstukken 2021; Kaderbrief 2023/perspectiefnota; Meerjarenbegroting MRA/PDNH; Initiatiefvoorstel van de fractie DENK inzake Arbeidsmarktdiscriminatie NH; Initiatiefvoorstel PvdD en CU: Noord-Holland Impact: 16 voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving.

3. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren

Namens dhr. **Tange** van de Noord-Hollandse Molenfederatie wordt een filmpje getoond over molens in Noord-Holland in het kader van de Omgevingswet waarin het behoud van de molens wordt geborgd. Er is een handleiding geschreven voor alle bestuurders in Noord-Holland. Dit boekje wordt overhandigd aan de voorzitter en alle fracties. Desgevraagd meldt dhr. Tange dat in de handreiking elke specifieke molen is beschreven teneinde de juiste maatregelen te kunnen nemen om de molenbiotoop op alle locaties te kunnen borgen in de Omgevingswet. Regelmatig wordt met de provincie overlegd over knelpunten en oplossingen gericht op alle molens in de provincie, dat overleg verloopt heel goed, waarvoor dank. De handreiking zal ook aan elke gemeenten worden aangeboden.

Mw. **Kruijff** spreekt in namens de werkgroep Jongerenparticipatie. De werkgroep zet zich in op het meer bekend maken van de provincie bij jongeren, omdat zij vaak geen idee hebben van taken en functies van provincies. Er wordt een interactieve discussie in de klas georganiseerd en op een later moment worden afgevaardigden van de provincie uitgenodigd om in de klas aanwezig te zijn. Nadat jongeren meer kennis hebben vergaard, kan de volgende stap bijvoorbeeld zijn het instellen van een jongerenraad zoals in Zeeland. De thema's waarin jongeren (tussen 12 en 20 jaar) voornamelijk zijn geïnteresseerd zijn milieu, cultuur en openbaar vervoer.

4. A-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern Control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

4.a. Statenvoordracht Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2023

Toelichting: De Randstedelijke Rekenkamer heeft de conceptbegroting 2023 opgesteld. Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen kan de commissie haar zienswijze over deze conceptbegroting 2023 uitbrengen. In de beleidsbegroting is één programma opgenomen over een globaal onderzoeksprogramma waarin nog geen concrete onderzoeken

worden genoemd, maar in de 1e begrotingswijziging 2022 zal de Randstedelijke Rekenkamer een concreet onderzoeksprogramma opnemen. Welkom aan mw. Hoederdos, directeur bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer. Zij is aanwezig om technische vragen te beantwoorden.

Mw. **De Groot** (SP) vindt het een hamerstuk.

Dhr. **Klein** (CU) vindt het een hamerstuk.
Hij zou graag willen dat de Randstedelijke Rekenkamer onderzoek doet naar hoe het heeft kunnen gebeuren dat het elektriciteitsnetwerk in de provincie is vastgelopen zonder dat signalen hierover bestuurlijk zijn opgepakt? Wie is hiervoor verantwoordelijk? Wellicht is nader onderzoek nodig.

Dhr. **Hartog** (VVD) refereert aan de voorziene rentelasten van € 6.000 over rekeningtegoeden. Mochten deze lasten in de toekomst verder oplopen, dan dient de bijdrage aan de GR gefaseerd te worden.

Mw. **Hoenderdos** heeft nog niet gevraagd om fasering van de bijdrage, want dat leidt tot extra administratieve lasten voor de provincie. Een van de beheermaatregelen is dat de factuur aan de provincie Flevoland nu in één keer wordt betaald. Daarom is de verwachting dat de rentelasten in 2023 aanzienlijk zullen dalen.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk wordt doorgeleid naar PS.

5. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** constateert dat er geen rondvragen zijn.

6. B-agenda MRA AV en Raadtafel MRA (portefeuille dhr. Olthof)
   6.a. Voorbespreking vergadering Raadtafel MRA
   6.b. Voorbespreking agenda AV MRA

Voorstel voor behandeling: Conform motie 52-2021 liggen de agenda van de Raadtafel en de agenda van de MRA AV voor zodat de opvattingen van de commissie kunnen worden meegenomen naar de vergadering door Statenlid Dulfer naar de raadtafel en door gedeputeerde Olthof voor de AV.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) vraagt wie dhr. Dulfer als vicevoorzitter bij diens afwezigheid vervangt bij de raadtafel. Versterking van de natuur dient breder gericht te zijn dan enkel op natuurgebieden, de versterking geldt ook voor infrastructuur, woonwijken en woningbouw. Omdat biodiversiteit is opgenomen in het verstedelijkingsconcept, is nu de kans om dit onderwerp integraal te betrekken bij nieuwbouwplannen en duurzaamheid. Hiervoor worden 2 symposia georganiseerd. Om een goed voorbeeld te geven wordt voorgesteld om standaard te kiezen voor plantaardige catering tijdens de symposia met de mogelijkheid om vooraf een andere voorkeur te melden. De nieuwe gemeenteraden worden meegenomen bij de verstedelijkingsstrategie, misschien handig om deze bijeenkomsten hybride te organiseren zodat mensen online aanwezig kunnen zijn. Verzoek om PS in een vroeg stadium te betrekken bij en te informeren over de Toerismevisie, ook in hybride vorm.

Mw. **De Groot** (SP) constateert dat de afspraken tot op heden worden nagekomen. Zij zal de raadtafel als plaatsvervangend lid van Zaanstad bijwonen. De verstedelijkingsstrategie mag niet wijzigen door deze opnieuw ter discussie te stellen. Een van de thema's voor de symposia kan zijn hoe wordt gezorgd voor een goede instandhouding van de natuur in de MRA en hoe er 175.000 woningen kunnen worden gebouwd terwijl er allerlei beperkingen zijn zoals stikstof- en waterkwaliteit en ruimtegebrek. 6.b. Vreemd dat bij de verstedelijkingsstrategie weer wordt uitgegaan van de nul-situatie ondanks de eerdere inbreng en oordelen van raden en Staten. Het lijkt beter om een verstedelijkingsstrategie op te stellen waarin de eerdere input is verwerkt. Verdeelsleutel: het door deelnemers beschikbaar stellen van financiën in plaats van ambtelijke inzet lijkt niet de juiste keuze vanwege de zware financiële en ambtelijke capaciteitsdruk op gemeentelijke en provinciale begrotingen. Wat zijn de kosten en gegenereerde inkomsten van de MRA per gemeente en per provincie? Voorgesteld wordt een soort MKBA uit te voeren bij de MRA, want de lobby mag er niet toe leiden dat de kosten hoger zijn dan de opbrengsten.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) refereert aan punt 6.b. en verzoekt de afgevaardigde aandacht te vragen voor tijdige aanlevering van documenten, zodat er voldoende tijd is om deze voor te bespreken.

Mw. **Kapitein** (D66) sluit zich ten aanzien van de verstedelijkingsstrategie aan bij de SP. Alle deelregio's maken een propositie voor het Rijk en op basis hiervan wordt een gemeenschappelijke propositie opgesteld namens de MRA. Is dit echt de bedoeling en wanneer gaat dit gebeuren? Geadviseerd wordt kritisch te kijken naar het functioneren van de MRA directie, dit mag niet een extra bestuurslaag worden waaraan door GS en colleges verantwoording moet worden afgelegd, want dat gebeurt in de Staten en raden. De MRA is juist bedoeld om de samenwerking te stimuleren, waarbij zij ambtelijk volop wordt ondersteund door raden en Staten.

Dhr. **Klein** (CU) geeft complimenten voor de duidelijkheid van de documenten. Er kan een positief advies gegeven worden over de 2 verzoeken die op de agenda van de raadtafel staan. Desgevraagd door de PvdD is hij het ermee eens om met een breed perspectief naar de natuur te kijken.

Mw. **Van Meerten** (VVD) ondersteunt de verstedelijkingsstrategie en de 2 symposia, mits deze zo interactief mogelijk worden georganiseerd. 6.b.: Is de organisatie en indeling van de directie toekomstbestendig georganiseerd? Wat zijn de punten van aandacht voor de hr. Olthof te dien aanzien?

Statenlid **Dulfer** (GL) meldt dat hij bij afwezigheid wordt vervangen door dhr. Wagelaar (PvdA). De aandacht gaat met name uit naar de binding tussen de MRA en de raden en Staten. Het verzoek om de documenten tijdig aan te leveren, zal aan de orde worden gesteld in de raadtafel, ook in de AV en in het bestuur, want dit is de achilleshiel van het gehele functioneren en kan aanleiding zijn voor verlies van draagvlak. Alle opmerkingen worden meegenomen naar de raadtafel, zoals een hybride en interactieve organisatie van beide symposia zodat raads- en Statenleden zelf input kunnen leveren en dit niet hoeft te worden overgelaten aan de afgevaardigde.

Mw. **De Groot** (SP) vindt het een taak van dhr. Dulfer als vertegenwoordiger van PS om alle input van de commissie in te brengen zodat het bij het bestuur onder de aandacht komt. Komen er externe sprekers aan het woord of zijn alleen raads- en Statenleden aanwezig?

Statenlid **Dulfer** (GL) heeft geen mandaat. Hij kan zaken inbrengen, maar het meest verstandige is de hybride aanwezigheid van zoveel mogelijk raads- en Statenleden bij dit soort symposia om input te geven en de verschillende inzichten naar voren te brengen. Het bestuur organiseert de symposia, hij kan niet zeggen of er ook externen bij worden betrokken. In ieder geval vraagt hij aandacht voor het zo breed mogelijk aanvliegen van onderwerpen.

Gedeputeerde **Olthof** beantwoordt de gestelde vragen. Zijn handelingsperspectief voor de MRA is het mandaat namens PS in het programma Mobiliteit en andere programma's dat PS aan hem verleend hebben. De belangrijkste taak van de directie is het leiden van de organisatie met voldoende ambtelijke capaciteit, dus het is niet zo dat de directie een extra bestuurslaag wordt of dat colleges of GS hier verantwoording aan moeten afleggen. De eerdere input van raden en Staten wordt ingebracht in de platforms waar over de inhoud van de verstedelijkingsstrategie wordt gesproken. Deze input gaat dus niet verloren. Overal bestaat een tekort aan capaciteit en financiën, niettemin is het efficiënter om de ambitie gezamenlijk uit te voeren dan dat dat door alle individuele gemeenten gebeurt. Het is lastig om hier een kostenbatenanalyse van op te stellen, maar het is duidelijk dat de gelden efficiënter worden ingezet bij een gezamenlijke aanpak. Tijdige aanlevering van documenten is essentieel, dat is de basis voor een goede discussie. Dit aspect zal zeker worden ingebracht in de AV. Zaanstreek Waterland heeft als deelregio op eigen initiatief een propositie opgesteld, maar dat is eigenlijk niet de bedoeling. MRA stelt voor het Rijk een propositie op met de reeds geleverde inbreng van alle gemeenten en Staten. Hij weet niet hoe de discussie over de huidige directiestructuur is verlopen, wel is deze structuur afgestemd op het uitvoeren van alle ambities in de toekomst.

Tweede termijn

Mw. **De Groot** (SP) meent dat kleine gemeenten zoals Landsmeer, vanwege hun beperkte omvang geen financiële of ambtelijke capaciteit kunnen leveren. Waarom wordt nu gestart met de nul-situatie bij de verstedelijkingsstrategie? Hier is al eerder over gesproken maar deze input is niet verwerkt in de documenten. Wanneer de MRA niet zou bestaan, zou de gemeente Amsterdam er dan qua opbrengsten bekaaider vanaf komen?

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat de bijdrage van de provincie NH aan de MRA absoluut meerwaarde biedt, mede vanwege de aanwezigheid van afgevaardigden in alle overlegstructuren MRA. Per inwoner geldt een bijdrage van € 1,57, dus dat is ook voor kleinere gemeenten haalbaar en in verhouding tot de opbrengsten van de MRA voor de individuele gemeenten niet erg hoog, maar de discussie daarover moet gevoerd worden in de gemeenteraden. De verstedelijkingsstrategie wordt in de AV in algemene zin (governance, organisatie) besproken en daarbij wordt ook de eerder geleverde input betrokken, daarop zal de propositie gebaseerd zijn. De inhoudelijkheid van de verstedelijkingsstrategie komt aan de orde bij bespreking van de portefeuilles van de individuele gedeputeerden in de commissies.

De **voorzitter** rondt de discussie af.

7. B-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)

7.a. Kadernota IPO

Toelichting: Op 14 april 2022 heeft het IPO bestuur ingestemd met het voorstel om de concept-kaderbrief vrij te geven voor bespreking met PS. De status van concept is daarmee vervallen. Vorig jaar heeft de commissie bij de technische briefing over de begroting van het IPO aangegeven de Kaderbrief van het IPO als opmaat naar de begroting te willen bespreken.

Statenlid **Dulfer** (GL) vraagt of de kaderbrief in de inhoudelijke commissies is besproken en zo niet, dan het verzoek om dit in de toekomst voor alle commissies te agenderen. Dan over de rol van de provincie in relatie tot het nieuwe Regeerakkoord en de rol van de provincie in de ruimte en de in de kaderbrief vermelde verticale en horizontale rolverdeling tussen Rijk en provincies en de gevolgen voor de komende jaren. Komt er meer Rijksbeleid met als gevolg meer uitvoering van dit beleid door de provincie? Dat kan tot gevolg hebben dat er de komende jaren minder vraag is naar beleids- en meer vraag naar uitvoeringsondersteuning. In hoeverre is het regeerakkoord vertaald in de kaderbrief en wat verwachten GS?

Dhr. **Klein** (CU) ondersteunt de grote lijnen van de kaderbrief en de focus op grote transities zoals meer woningen, klimaat- en energieopgaven en aanpak stikstof in de natuur om het Rijk te ondersteunen. De CU is fel tegen de voorzichtige suggestie van mogelijke bezuinigingen op cultuur, dit signaal is echt verkeerd. Toekomstperspectief voor de sector is nog steeds urgent en actueel. Een toekomstbestendig bibliotheekstelsel en cultuureducatie blijven belangrijke thema's waarbij de provincie financieel ondersteunt.

Mw. **Van Meerten** (VVD) sluit zich aan bij de CU en de opmerkingen over cultuur. Tijdelijke verschuivingen met het oog op de 3 transities zijn acceptabel, maar deze mogen niet ten koste gaan van cultuur.

Mw. **Kuipers** (CDA) sluit zich hierbij aan. Hoe zien GS de focus op de 3 transities in de openbare ruimte en de hiermee samenhangende verschuivingen? Wordt bij deze kaderbrief reeds uitgegaan van nieuwe vormen van samenwerking richting 2023 en de volgende Statenperiode? De autonome verhoging wordt veroorzaakt door de openeinderegeling faunaschade en indexering, daar hebben PS geen invloed op.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) heeft 4 opmerkingen. De koppeling tussen de klimaat- en biodiversiteitsopgave ontbreekt, dit kan veel concreter ook richting de uitwerking. Het zou mooi zijn als ook in de beleidsstukken van IPO meer aandacht wordt gegeven aan natuur, faunabeheer, klimaat en landbouw en dierenwelzijn en dat meer budget wordt ingezet voor niet-dodelijke maatregelen in conflicten tussen mens en dier.

Mw. **De Groot** (SP) vraagt hoe de PvdD aankijkt tegen het inzetten van wolven om het probleem van te veel herten op te lossen.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) waardeert de meerwaarde van de wolf voor de natuur en de biodiversiteit in algemene zin, dus daar mag meer ruimte aan gegeven worden op voorwaarde van een goede voorlichting over bescherming van wolven door boeren. In de economie is een transitie nodig van traditioneel economisch denken naar een focus op brede welvaart, maar

dat komt nauwelijks terug in de tekst. Hoe kan IPO bijdragen aan het vergroten van de brede welvaart, het bevorderen en vergroten van ecosystemen van maatschappelijk verantwoord ondernemen, eventueel gekoppeld aan de samenhangende investeringsstrategie en afspraken tussen provincie, Rijk en MBK voor een breed innovatief MKB? De kwaliteit OV blijft een belangrijk thema, daarom moet IPO PS tijdig betrekken bij acties richting OV.

Dhr. **Kanik** (D66) is blij met de bespreking van de kaderbrief IPO. Het IPO zoekt naar haar rol met het oog op de provinciale rol in de ruimte en bij de 3 grote transities, wonen, bereikbaarheid, stikstof, natuur, landbouw en klimaat en energie. Goed dat IPO onderzoekt hoe beter kan worden samengewerkt en hoe gezamenlijk beter kan worden opgetrokken richting het Rijk, maar dat geldt met name voor het logistieke en faciliterende deel en niet zozeer inhoudelijk, want de nieuwe manier van werken mag niet ten koste gaan van de democratische positie van PS. Wanneer deze positie wordt aangetast, dan is dit een no go. Hoe gaan GS dit in het proces borgen?

Statenlid **Dulfer** (GL) vraagt hoe D66 kijkt naar de algemene roep om meer regie door het Rijk, ook richting de provincies.

Dhr. **Kanik** (D66) meent dat te strakke en knellende Rijksregels die leiden tot minder beleidsruimte voor de provincie, onwenselijk zijn. De organisatie van het IPO mag niet leiden tot een extra bestuurslaag wanneer er meerdere samenwerkingsverbanden worden opgetuigd. Welke rol speelt de provincie bij de interprovinciale digitale agenda? Is de datastrategie van NH een voorbeeld voor andere provincies of kan men van elkaar leren? Het commitment is *minstens* 35 TW duurzame energieopwekking en niet sec 35 TW, daarom het verzoek deze tekstuele fout te herstellen.

Dhr. **Carton** (PvdA) vindt het belangrijk dat bij de samenwerking de democratische controle van het IPO geborgd blijft, dat gebeurt onder andere door het openbaar maken van documenten van de BAC, dat wordt gewaardeerd. Er staat vermeld: “Met maximaal rendement inzet van middelen” terwijl het over de verdeling van mensen gaat, dat is vreemd. Er moet voldoende aandacht zijn en blijven voor de verschillen tussen flexwerkers, inhuur en medewerkers in vaste dienst.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt welke activiteiten IPO uitvoert op het gebied van de energie-infrastructuur. Wat moet het extra personeel gaan doen in aanvulling op alle taken die door gemeenten, provincie en netwerkbeheerders al worden gedaan? Welke rol ziet het IPO voor zich die niet door de andere partijen wordt ingevuld? Bij wie komen de extra fte in dienst en door wie worden zij betaald?

Gedeputeerde **Stigter** benadrukt dat per 1 mei jl. de agenda’s en verslagen van bestuur, BAC en AV openbaar zijn. Hij stelt voor om de inhoudelijke inzet van IPO in de verschillende inhoudelijke Statencommissies gedurende het jaar te bespreken. De focus van IPO ligt op 3 onderwerpen in aansluiting op de Rijksagenda: klimaat en energie, stikstof en de woningbouwopgave. De begroting van IPO is begrensd, daarom moeten de juiste keuzes gemaakt worden. De provincie is gebaat bij een sterke rol van het Rijk en met in het coalitieakkoord opgenomen stevige regievoering bij de woningbouwafspraken door provincie richting gemeenten, bij de energie-infrastructuur en uitvoering RES en het doorvertalen van

stikstofdoelstellingen naar gebiedsgericht aanpak. Het Rijk neemt een rol in de integraliteit van ruimtelijke ordening, daarmee wordt gelijktijdig de rol van provincies versterkt.

Statenlid **Dulfer** (GL) vraagt of dit tot consequenties leidt in de verhouding van de begroting IPO voor beleidsondersteuning en het deel voor BIJ12 voor de uitvoering.

Gedeputeerde **Stigter** meldt dat het niet zo hoeft te zijn dat wanneer het Rijk de regie pakt, de provincies meer voor de uitvoering aan de lat staan. In ieder geval is samenwerking door provincies efficiënter en goedkoper, maar dat betekent niet dat de rol van Bij12 in de komende tijd groter wordt. De kaderbrief is niet besproken in andere commissies, alleen bij EFB vanwege het financiële aspect. Wel is het goed om de inhoud in de diverse commissies te bespreken. De uitgaven voor cultuur blijven gelijk, deze nemen niet toe. In de volle breedte wordt de begroting geprioriteerd op de 3 grote transities, maar niet alleen ten koste van cultuur. Niettemin is men kritisch op de cultuuropgave IPO, omdat de gezamenlijke aanpak tot op heden niet erg lonend is geweest.

Dhr. **Klein** (CU) merkt op dat PS niet echt zicht hebben op de inzet van IPO en de effectiviteit, graag meer toelichting hierop. Er wordt in de kaderbrief gevraagd of de provincies bereid zijn om de focus op de 3 transities te vertalen naar een mogelijke verschuiving van de personele inzet van cultuur naar de intensiveringen. Deze verschuiving mag niet onopgemerkt blijven, vandaar graag een toelichting op de vraag of de inzet op cultuur momenteel niet goed is.

Gedeputeerde **Stigter** antwoordt dat een bezuiniging op cultuur niet aan de orde is. Er is een meerjarenplanning voor cultuur opgesteld en die blijft gehandhaafd, die wordt niet verhoogd. Maar indien bezuinigd moet worden vanwege de 3 transities, dan zal in de volle breedte worden gekeken, tenzij de provincies bereid zijn om de begroting te verhogen en daar lijkt geen sprake van te zijn.

Mw. **Kuiper** (CDA) vraagt of effectiviteit als criterium geldt.

Gedeputeerde **Stigter** meldt dat de provincies de gezamenlijke inzet van groot belang vinden vanwege de grote toegevoegde waarde, maar dan eerder bij de lobby voor wet- en regelgeving dan bij zaken waar verdelingsvraagstukken een rol spelen. Dan kiezen de provincies vaak voor het eigen belang.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) constateert dat meer geld wordt besteed aan stikstof, maar is dit wel de juiste weg? Zij stelt voor om deze gelden te besteden aan versnelling van de transitie van de landbouw. Is hierover gesproken?

Gedeputeerde **Stigter** meldt dat een bredere aanpak van het stikstofprobleem in het landelijk gebied wordt voorgesteld, waarvan klimaat- en waterkwaliteit onderdeel zijn, omdat enkel het aanpakken van stikstof in een specifiek gebied onvoldoende resultaten geeft. De koppeling van biodiversiteit en klimaat komt terug in het programma voor het landelijk gebied. Er verandert niets aan het democratische gehalte van PS, alleen aan PS wordt verantwoording afgelegd. Hij verzoekt de commissie om wanneer een aantal partijen vraagt om bepaalde accenten te leggen, na te gaan of de meerderheid deze voorstellen ondersteunt.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) begrijpt het verzoek aan de commissie om bij meerderheid bepaalde verzoeken te ondersteunen, maar GS hebben een mandaat op basis van beleidsstukken toegekend gekregen. Zij verzoekt BIJ12 het onderzoeksbudget voor fauna meer in te zetten voor het toepassen van niet-dodelijke middelen voor dieren.

Gedeputeerde **Stigter** vraagt de commissie hoe breed deze oproep wordt ondersteund, dat verneemt hij graag alvorens een toezegging te doen. De brede welvaartsbenadering is het vertrekpunt van de provincie. De gedeputeerde neemt deel aan de kopgroep Digitalisering waar men veel van elkaar leert. De meeste provincies hebben een datastrategie en Noord-Holland heeft naast inzet op de kansenkant, meer het accent gelegd op het ethische dilemma van digitalisering en veiligheid. Dat komt nu ook terug bij andere provincies. In dit kader wordt aangesloten bij het voorbeeld van Noord-Brabant dat verbindingen legt met bedrijven en in Brussel aan het lobbyen is. Het uitgangspunt van de RES is minimaal 35 TW, dat is het uitgangspunt, dus zo nodig wordt de tekst aangepast. De flexibele schil van IPO is heel groot, vanwege de projectmatige structuur en tijdelijke klussen. De kwetsbaarheid van een dergelijke keuze omdat er veel kennis uit de organisatie verdwijnt na afronding van projecten, is een aandachtspunt. De energie-infrastructuur is op dit moment in geheel Nederland een probleem, maar het meest knellend in NH. In IPO-verband wordt ingezet op het formuleren van de juiste randvoorwaarden van de formele rol van IPO. Daarna wordt een gesprek gepland met de minister over de randvoorwaarden. NH heeft de grootste kennis opgebouwd en wordt nauw betrokken bij dit thema.

Gedeputeerde **Pels** benadrukt dat het IPO bij de besteding van middelen inzet op maximale effectiviteit, dat uitgangspunt kan leiden tot bezuinigingen op bepaalde thema's om geld vrij te maken voor andere taken. Qua bibliotheken hebben de provincies een wettelijke taak, daarom wordt met het Rijk en gemeenten samengewerkt en ingezet op het bedienen van de gehele keten. Dat geldt ook voor erfgoed, een belangrijke taak voor alle provincies. Qua cultuureducatie en algemeen cultuurbeleid bestaan grote verschillen tussen provincies. Een aantal provincies functioneert als een soort supergemeente, maar NH kijkt hier anders naar en zet in op herverdeling van middelen. De lobby is er met name op gericht om tegemoet te komen aan alle specifieke verschillen in de provincies, maar het is de vraag of dit altijd voldoende effectief is. Van deze individuele focus door provincies mag voor de gedeputeerde een heroverweging plaatsvinden.

Tweede termijn

Dhr. **Carton** (PvdA) steunt het verzoek van de PvdD over het toepassen van niet-dodelijke middelen. Mw. **De Groot** (SP) sluit zich hierbij aan.

Mw. **Kuiper** (CDA) meent dat constant moet worden gemonitord of op de meeste effectieve wijze wordt geacteerd, dat is een permanent proces. Inhoud en financiën lopen nu door elkaar in de discussie. Hoe ziet het proces eruit? Graag een toelichting op de initiatieven voor nieuwe samenwerkingsvormen richting 2023.

Statenlid **Dulfer** (GL) vraagt hoe in het proces wordt geborgd dat de inhoudelijke thema's op de juiste plaats worden besproken, want nu wordt in EFB gesproken over dierenwelzijn en OV.

Dhr. **Klein** (CU) sluit zich aan bij het CDA, men moet zich altijd afvragen of de inzet effectief is. De oproep van de PvdD om het economische beleid te richten op brede welvaart en inzet van niet-dodelijke middelen wordt ondersteund, mits ook wordt ingezet op preventie.

Mw. **Van Meerten** (VVD) ondersteunt het CDA.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) dankt voor de toezeggingen: de koppeling van klimaat en biodiversiteit en economie en brede welvaart en het stimuleren van het ecosysteem van MVO. Goed dat het voorstel om het geld dat nu aan faunaonderzoek wordt besteed, meer in te zetten voor de niet-dodelijke middelen, wordt ondersteund.

Dhr. **Kanik** (D66) heeft een ordevoorstel. Hij stelt voor de kaderbrief IPO voortaan voor alle commissies te agenderen.

Gedeputeerde **Stigter** meldt dat de kaderbrief enkel voor EFB is geagendeerd omdat het een financieel thema betreft. Dat geldt t.z.t ook voor de IPO-begroting. Daarom heeft hij al eerder voorgesteld om in elke commissie de relevante inhoudelijke onderwerpen en ontwikkelingen dienaangaande gedurende het jaar te bespreken, mede aan de hand van de bac agenda's en verslagen , zodat input kan worden gegeven aan de betreffende portefeuillehouder. Alle relevante punten van de commissie worden ingebracht in de vergadering van het bestuur in juni. Op de 3 transities – stikstof/waterkwaliteit, natuur en klimaat en woningbouw – wordt gezocht naar een andere manier van samenwerken, want bij het realiseren van deze opgaven spelen ook andere partijen, zoals waterschappen, een belangrijke rol, aangezien de doorvertaling van de richtinggevende Rijksdoelen plaatsvindt op lokaal niveau in de gebiedsprogramma's. Het Rijk gaat dit samen met provincies en waterschappen faciliteren door de oprichting van een regie-organisatie landelijk gebied. Voor woningbouw per segment denkt het Rijk aan taakstellingen per provincie en stelt hiervoor middelen beschikbaar, zodat ook een bepaalde vorm van samenwerking ontstaat.

Mw. **Van Meerten** (VVD) constateert een meerderheid in de commissie voor de verschuiving van middelen voor fauna naar de inzet van niet-dodelijke middelen. Wat neemt de gedeputeerde mee richting het IPO?

Gedeputeerde **Stigter** neemt het signaal mee dat een aantal partijen van mening is dat dit belangrijke element in de kaderbrief ontbreekt.

Gedeputeerde **Pels** vindt cultuureducatie een gezamenlijk belang van alle provincies en gemeenten. Er moet worden getracht om een uitspraak te verkrijgen over het opheffen van de tijdelijkheid van het beschikbare budget voor cultuureducatie (dat jaarlijks opnieuw moet worden goedgekeurd) en dit een structureel karakter te geven. De inhoud en uitvoering van cultuureducatie is aan de individuele provincies.

8. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** constateert dat er geen vragen zijn.

9. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

9.a. Economie: Brief GS aan PS inzake toezegging snel internet buitengebied
Voorstel voor behandeling en toelichting: Bij de bespreking van de Midterm review van het coalitieakkoord heeft de commissie gevraagd dit onderwerp te bespreken. GS sturen een stand van zakenbrief en stellen voor om de markt voorlopig haar werk laten doen en te helpen waar dat kan en ondertussen te wachten op de ontwikkelingen vanuit het Rijk. De commissie kan de brief onderling maar ook met de gedeputeerde bespreken en reageren op het voorstel van GS.

Dhr. **Heijnen** (CDA) vraagt welk aantal van de 18.000 adressen in de restopgave buitengebied resteren. Hoeveel kost het om deze laatste groep aan te sluiten?

Dhr. **Klein** (CU) is het eens met de inzet op de restopgave buitengebied en met het in kaart brengen van oplossingsscenario's, maar wat is het vervolg van deze scenario's? Hopelijk is dat maximale inzet op het bijdragen aan het opheffen van de knelpunten. Kan de gedeputeerde dit toezeggen?

Mw. **Van Meerten** (VVD) benadrukt dat de ondernemers in de groep van 18.000 ook snel aangesloten worden. Kan de provinciale inzet verhoogd worden?

Dhr. **Hoogervorst** (SP) vraagt welk deel van de oorspronkelijke opgave nog resteert en wat door GS ondernomen wordt om dit knelpunt snel op te lossen in plaats van dit over te laten aan de markt. Het is een publieke taak om te voorzien in deze noodzakelijke infrastructuur voor snel internet, vergelijkbaar met het namens de overheid aanleggen van asfalt ten behoeve van vele gebruikers. Hoe denken GS hierover?

Mw. **Gonggrijp** (D66) sluit zich aan bij de gestelde vragen van het CDA. Het is logisch om aan te sluiten bij de plannen van het Rijk, maar dit mag niet leiden tot vertraging. Worden PS dit jaar geïnformeerd over de voortgang?

Dhr. **Mangal** (DENK) beschouwt snel internet als eerste levensbehoefte. Daarom moet de restopgave snel worden weggewerkt.

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat van de 18.000 adressen in het buitengebied er 3.000 resteren. Op bedrijventerreinen gaat het om iets minder dan 300 adressen. In de resterende 3.000 adressen zijn twee categorieën te onderscheiden. Marktpartijen die al eerder geïnteresseerd waren voor de eerste categorie, hebben zich teruggetrokken vanwege allerlei knelpunten in het buitengebied, als voorbeeld wordt genoemd Zaanstreek Waterland. Voor dit deel zal de provincie zich samen met gemeenten en de Stichting Digitale Bereikbaarheid gaan inzetten en na het oplossen van de grootste knelpunten worden commerciële partijen opgeroepen voor het laatste traject. Voor een aantal gebieden in de kuststrook bestaat helemaal geen interesse bij marktpartijen. Daarom wordt voorgesteld om eerst af te wachten of de motie Van Dijk in de Tweede Kamer leidt tot het beschikbaar stellen van voldoende middelen om de laatste echt witte vlekken op te lossen, want het kost in totaal ongeveer € 11 en € 31 miljoen voor de provincie (een paar duizend euro per adres). Nadat het besluit van de Tweede Kamer bekend is geworden, zullen PS geïnformeerd worden. Op dat moment kan een inschatting gemaakt worden van de tijd die nodig is voor afronding van het project waarna alle inwoners in de provincie aangesloten zijn op snel internet.

Tweede termijn

Dhr. **Heijnen** (CDA) verzoekt GS om de commissie regelmatig een update te geven van de ontwikkelingen bij het Rijk.

Gedeputeerde **Zaal** zal een brief sturen of een mondelinge mededeling doen. Mocht er meer geld nodig zijn, dan komen GS terug bij PS.

10. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

De **voorzitter** meldt dat er geen vragen zijn.

11. B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

11.a. Discussienotitie laaggeletterdheid van de PvdA

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) heeft de volgende bijdrage. Sommige mensen zijn laaggeletterd. Dit betekent dat ze moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen. Hierdoor is het moeilijk om bijvoorbeeld berichten van de provincie te begrijpen. Soms vinden deze mensen digitale dingen moeilijk, zoals computers en telefoons. Dit maakt het lastig om bijvoorbeeld belastingaangifte te doen. Laaggeletterde mensen hebben minder vaak werk. De provincie Noord-Holland kan laaggeletterde mensen misschien meer helpen. Andere provincies doen namelijk al meer dingen tegen laaggeletterdheid. De PvdA wil dit bespreken in het bestuur van de provincie, PS. Daarvoor is een notitie opgesteld met meer informatie en ideeën over het onderwerp. Wat kan de provincie doen? De provincie is een laag tussen de gemeenten en het Rijk. Daarom is het niet precies duidelijk wat provincies kunnen doen. Provincies moeten dit dus zelf bepalen. Wat doet de provincie nu? De provincie helpt nu al bibliotheken. Bibliotheken zijn belangrijk bij het oplossen van laaggeletterdheid. Ook helpt de provincie bedrijven en mensen die werk zoeken. Dit heeft ook te maken met laaggeletterdheid, want mensen vinden makkelijker werk als ze goed kunnen lezen en schrijven. Hieronder staan voorbeelden van wat de provincie extra kan doen: gemeenten helpen met de dingen die zij doen; geld geven aan de gemeenten voor de dingen die zij doen; bedrijven helpen met personeel leren lezen en schrijven; als provincie zelf duidelijke taal gebruiken en zorgen dat mensen meer informatie krijgen over laaggeletterdheid.

Mw. **Kuiper** (CDA) geeft complimenten voor de notitie, waarin de knelpunten goed verwoord zijn. Goed om aansluiting te zoeken bij de acties van het Rijk en gemeenten en hier versterking aan te bieden. Voorgesteld wordt dat GS nagaan wat andere provincies doen zodat kan worden aangesloten. Mogelijk kunnen via de arbeidsmarktcomponent van IPO namens de provincies gezamenlijk acties worden ondernomen, want in alle provincies vormt laaggeletterdheid een probleem.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) dankt voor de heldere notitie. Hoe ziet de PvdA een mogelijke aanscherping van de focus van PS? Als eerste zouden de oorzaken van laaggeletterdheid aangepakt moeten worden. Hoe denkt de PvdA hierover?

Dhr. **Klein** (CU) geeft complimenten voor de notitie die in begrijpelijke taal is opgezet. Goed om GS te verzoeken de uitvoerbaarheid van alle voorgestelde acties te onderzoeken, hierbij dient ook de digitale toegankelijkheid betrokken te worden.

Mw. **Gonggrijp** (D66) dankt voor de notitie en geeft complimenten voor het heldere document. Het is primair een probleem voor Rijk en gemeenten, dus de provincie moet niet het eigenaarschap naar zich toetrekken, wel kan zij bijdragen aan het realiseren van verbindingen in de netwerken en monitoren welke resultaten zijn behaald met alle tot op heden ingezette acties zoals bij ProBiblio.

Dhr. **Mangal** (DENK) dankt de PvdA voor de heldere en relevante notitie. In Amsterdam is uitgebreid gesproken over laaggeletterdheid met name voor Nederlanders die Nederlands als tweede taal hebben. Daarom is gepleit voor onderwijs in de eerste taal, want uit onderzoeken blijkt dat een beter begrip van de moedertaal leidt tot een betere beheersing van Nederlands als tweede of als eerste taal. Met deze wetenschap moet aan de slag worden gegaan. In Amsterdam worden bibliotheken in wijken waar achterstand bestaat bij het taalonderwijs, gesloten en dat leidt tot een nog grotere druk op het versterken van de leescultuur. Is de provincie het juiste gremium om zich hiervoor in te zetten? De provincie kan zich wel inzetten om gemeenten financieel te ondersteunen om dit probleem aan te pakken.

Mw. **Van Meerten** (VVD) dankt voor de notitie. Zij sluit zich aan bij het voorstel om te zoeken naar oplossingen binnen de bestaande provinciale initiatieven, zoals betere ondersteuning van ProBiblio. Misschien moet het budget voor ProBiblio verhoogd worden, wellicht in het nieuwe coalitieakkoord? Welke mogelijkheden zien GS?

Statenlid **Dulfer** (GL) dankt de PvdA voor de notitie. Wat is de oorzaak van laaggeletterdheid en hoe kan laaggeletterdheid voorkomen worden? Het gaat overigens met name om mensen met Nederlands als eerste taal. Wat is het effect van 4 jaar ondersteuning van ProBiblio? Welke verdere opties zijn er mogelijk binnen de rol van de provincie?

Statenlid **Kostiç** (PvdD) geeft complimenten aan de PvdA voor de notitie. De provincie heeft zeker een rol bij het oplossen van dit urgente probleem, maar eerst moet worden bepaald hoe die rol het beste kan worden vormgegeven, als eerste bij preventie.

Gedeputeerde **Pels** geeft complimenten voor het agenderen van dit belangrijke onderwerp. Met de huidige beschikbare middelen voor ProBiblio kan eenzelfde onderzoek als in Zuid-Holland uitgevoerd worden. In dit kader wordt benadrukt dat het budget voor ProBiblio niet geïndexeerd wordt, hetgeen in feite een bezuiniging is. Het budget is voldoende voor de wettelijke taken, maar het is te klein om andere accenten te leggen bij taken en doelstellingen, zoals het tegengaan van laaggeletterdheid. Eerst moet duidelijk zijn welke maatregelen daadwerkelijk resultaten opleveren om de problemen in de provincie te verminderen. Zij zegt toe een verkenning uit te laten voeren naar de mogelijkheden (inzet van ProBiblio, de motie van PS over het hanteren van taalniveau B1 in de eigen communicatie en arbeidsmarkt), maar wel binnen deze kaders. Het is duidelijk dat een klein bedrag niet voldoende zal zijn, maar wellicht kan bij de begroting 2023 of het coalitieakkoord een hoger budget beschikbaar gesteld worden. Het inzetten van het EHDF heeft niet haar voorkeur, aangezien dit een opdracht van PS betreft waarvoor specifieke doelstellingen zijn geformuleerd.

Gedeputeerde **Zaal** ziet ook een link met onderwijs en de arbeidsmarkt. De provincie zet in op technisch en technologisch onderwijs voor de arbeidsmarkt, voor met het oog op de

energietransitie, want daar bestaan enorme personeelstekorten en daar liggen veel kansen voor laaggeletterde mensen. Men werkt samen met alle stakeholders in het Manifest waarvan inclusiviteit een onderdeel is. Hierover dient met alle partners overlegd te worden. Een aantal regio's heeft een taalakkoord afgesloten, een dergelijk initiatief kan ook voor andere arbeidsmarktregio's interessant zijn. De bibliotheken zijn hierbij aangesloten. In het kader van motie 42 is laaggeletterdheid een belangrijk thema.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) dankt voor alle steun. Uit veel onderzoeken blijkt dat op preventief gebied (bij het basis en voortgezet onderwijs) meer gedaan kan worden, daar blijft veel liggen, maar daar heeft de provincie niet echt een rol. Gemeenten zetten in op een gezinsaanpak om laaggeletterdheid te bestrijden, hoewel erkend wordt dat niet alle laaggeletterden in staat zijn om zich te verbeteren. Goed om na te gaan waar de provincie daadwerkelijk een bijdrage kan leveren en toegevoegde waarde kan bieden. Op het gebied van tweetaligheid en onderwijs in de tweede taal – een verantwoordelijkheid van het Rijk en gemeenten – gebeurt al veel. Een budgetverhoging van ProBiblio is de moeite waard om te onderzoeken, want nu staat de provincie onderaan het lijstje met bijdragen per inwoner aan ProBiblio. Goed dat GS hebben toegezegd om alle mogelijkheden te onderzoeken, inclusief de provinciale regie en coördinatie van bestaande initiatieven. Het is moeilijk om concreet de resultaten aan te geven van de reeds ingezette provinciale acties, hoewel de directe effecten nog moeten blijken. De inzet bij bibliotheken is groot, hoewel de financiën achterblijven of dat subsidie wordt verleend enkel op projectbasis.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt hoe mensen die laaggeletterd zijn, benaderd en bereikt kunnen worden. Op de website van ProBiblio moet je echt op verschillende pagina's zoeken naar het woord 'laaggeletterdheid'. ProBiblio voert enkel metingen uit naar laaggeletterdheid en onderneemt – voor zover uit de website blijkt – geen concrete verbeteracties.

Gedeputeerde **Pels** zal in de verkenning meenemen welke regie- en coördinatierol de provincie kan spelen bij het faciliteren van gemeentelijke regelingen. De resultaten zullen na de zomer voorgelegd worden. Voorgesteld wordt om mogelijk budget voor laaggeletterdheid mee te nemen in het volgende coalitieakkoord en niet in de begroting voor 2023. Dan is er meer tijd beschikbaar om het thema goed uit te diepen en uit te werken. Hoe denkt de PvdA hierover?

Gedeputeerde **Zaal** bevestigt dat de uitvoering van het taalakkoord door bedrijfsleven, onderwijs en gemeenten wordt waargenomen. Wel kan de provincie faciliteren en verbinden om taalakkoorden in diverse arbeidsmarktregio's aan te gaan. Iedereen moet zich bewust zijn van het feit dat geletterdheid onderdeel vormt van het arbeidsmarktbeleid.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) meldt dat communicatie met mensen die laaggeletterd zijn, vooral dient plaats te vinden in de wijken en met 'warm' doorverwijzen door huisartsen bijvoorbeeld. Het is prima om de financiën mee te nemen bij het volgende coalitieakkoord, zodat er een grondig onderzoek kan plaatsvinden.

11.b. Motie 42: Brief GS aan PS inzake vervolg Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds

Toelichting: PS wordt geïnformeerd over de voortgang, de resultaten en het vervolg van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF). De voortgang betreft een overzicht van

de genomen maatregelen, de nog vast te stellen maatregelen en een globaal overzicht van de financiën. Het vervolg van het EHDF wordt beschreven in het licht van de oorspronkelijke uitgangspunten van motie 42, de nog resterende middelen en de focus op uitvoering van wat is ingezet.

Dhr. **Heijnen** (CDA) heeft destijds bij motie 42 als enige oppositiepartij met name aandacht gevraagd voor verduurzaming maatschappelijk vastgoed (sportkantines, buurthuizen en culturele instellingen), omdat de provincie hier echt meerwaarde kan bieden. Goed te constateren dat deze regelingen (uitvoeringsregeling verduurzaming sportlocaties en ontzorging maatschappelijk vastgoed) het meest succesvol zijn gebleken. Voor dorps- en buurthuizen wordt een regeling van € 2 miljoen in het leven geroepen, met name vanwege de huidige hoge energielasten en de noodzaak van isolerende maatregelen. Het voorstel van GS om te focussen op de uitvoering en vooralsnog geen middelen in te zetten voor de derde tranche wordt ondersteund, maar mocht het geboekte succes gecontinueerd worden, zijn GS dan bereid de regelingen financieel uit te breiden? Zijn GS voldoende flexibel om de fondsen ook in te zetten met het oog op de gevolgen van de oorlog in de Oekraïne?

Dhr. **Carton** (PvdA) is blij met de focus op de uitvoering en een pas op de plaats te maken met de derde tranche. Zijn de huidige hoge energieprijzen die een relatie hebben met de duurzame gebouwde omgeving, een goede basis om het fonds voort te zetten? Hoe denken GS hierover? PS bepalen de inzet van het fonds, hoe denken GS over het aanbrengen van verschuivingen in de besteding?

Mw. **Van Meerten** (VVD) ondersteunt de focus op de uitvoering en het voorstel om te wachten met de derde tranche. Aan welke termijn denken GS? Wordt gedacht aan mogelijke verscherping van de focus? Hoe ziet het proces van betrokkenheid van PS eruit? Zijn er al acties genomen met het oog op versnelling van het proces? Kan de revolverendheid van het fonds de volgende keer in het betreffende schema worden toegelicht?

Dhr. **Klein** (CU) ondersteunt de keuze van GS om een pas op de plaats te maken en sluit zich aan bij de focus op de bebouwde omgeving vanwege het grote effect van de inzet van middelen. Hoe zien GS het vervolgtraject en besluitvorming over het eventueel beëindigen of voortzetten van het fonds? Is dat aan de volgende coalitie of wordt voor de lange termijn een reservepotje ingesteld?

Statenlid **Dulfer** (GL) vraagt of de lagere realisatiegraad veroorzaakt wordt door het snelle economische herstel na corona of doordat procedures en processen niet altijd goed verlopen. GS constateren een faseverschil tussen het invullen, vaststellen en uitvoeren van maatregelen, terwijl een snelle besteding van middelen cruciaal is. GS overwegen het fonds te gebruiken voor de urgente verduurzamingsopgave, maar de scope van het fonds was de herstelopgave in combinatie met verduurzaming. Dreigt het op deze manier een verbreed verduurzamingspotje te worden? Misschien kan de scope beter gelegd worden op de huidige energiecrisis en op de noodzaak van verduurzaming en energiebesparing.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) vraagt of volgens GL meer moet worden ingezet op herstel van de economie en niet op verduurzaming.

Statenlid **Dulfer** (GL) antwoordt dat verduurzaming bovenaan de agenda staat, maar er moet zuinig en transparant worden omgegaan met de beschikbare fondsen en die moeten niet worden opgepot in allerlei reservefondsen.

Dhr. **Kanik** (D66) ondersteunt het voorstel van GS om de resterende middelen nog niet concreet toe te kennen op dit moment. Het is de juiste weg om door te gaan met verduurzaming van de gebouwde omgeving, hoewel ook het Rijk hiervoor beleid aan het opstellen is. Het zou zonde zijn als de provincie geld zou verspillen aan hetzelfde beleid. Er liggen nog meer kansen om de arbeidsmarkt voor de energietransitie te stimuleren, maar een groot knelpunt is de krapte op de arbeidsmarkt en daar moet de provincie meer aandacht aan geven, anders blijft er veel geld op de plank liggen. Dit thema dient terug te komen in de derde tranche met daarbij een behoorlijke financiering.

Gedeputeerde **Pels** is uiteraard bereid om snel te schakelen indien nodig, maar dan dient wel een integraal proces gevolgd te worden conform de P&C-cyclus. Op dit moment wordt een evaluatie uitgevoerd van het fonds teneinde vast te stellen of de fondsen effectief worden ingezet en of aanpassingen in de regeling noodzakelijk zijn. Richting het einde van het jaar kan de regeling opnieuw worden uitgezet. Bij een grote vraag zullen ook andere regelingen opengesteld worden, dus er kan snel geschakeld worden. De lage realisatiegraad hangt samen met het feit dat met dit fonds voor een totaal nieuwe werkwijze is gekozen en het had enige tijd nodig alvorens de regeling tot goede uitvoering kwam. De urgentie van het fonds is enigszins achterhaald door het snelle herstel van de economie, daarom moet dat niet meer als reden worden genoemd want het algemene beeld is goed. Anderzijds nemen de problemen van de verduurzamingsopgave sneller toe door de oorlog in de Oekraïne. De aanleiding van het fonds is in feite gewijzigd, maar de urgentie van de opgave is onverminderd groot. Voorgesteld wordt om vanwege de huidige grote onzekerheden in het najaar met elkaar in gesprek te gaan over de stand van zaken van de bestedingen waarbij de wijze van financiering van onderdelen helder in het schema wordt opgenomen. Over hoe de € 47 miljoen precies wordt ingezet met allerlei huidige en binnenkort uit te zetten regelingen en hoe GS naar de derde tranche kijken en de noodzaak om deze wel of niet verder uit te werken, besluiten PS. Van de lopende regelingen heeft enkel de cultuurregeling een revolverend karakter, dat is totaal € 3 miljoen.

Dhr. **Klein** (CU) stelt voor om het fonds te sluiten want de noodzaak van het economisch herstel is vervallen. Bij iedere begroting kunnen nieuwe investeringen worden bedacht. Een reservepotje instellen voor grote opgaven is niet zuiver.

Dhr. **Heijnen** (CDA) sluit zich hierbij aan. Het geld werd beschikbaar gesteld voor het opvangen van de gevolgen van corona en dat mag niet plotseling een andere bestemming krijgen. Waar wel een link bestaat met het fonds en regelingen succesvol zijn, dan kunnen deze gecontinueerd worden met het oog op de oorspronkelijke opdracht van motie 42.

Statenlid **Dulfer** (GL) sluit zich hierbij aan. Hij kijkt uit naar het gesprek in het najaar omdat er dan een beter beeld bestaat. De verwachting is dat de komende maanden uitgeklede organisaties alsnog gaan vallen door de hoge energieprijzen en de gevolgen van de oorlog in de Oekraïne.

Dhr. **Kanik** (D66) sluit zich hierbij aan. Eerst moest duidelijk zijn of de coronacrisis echt voorbij is.

Gedeputeerde **Pels** vraagt aandacht voor de bestaande onzekerheden, het is niet duidelijk hoe corona zich in het najaar gaat ontwikkelen. Als het fonds nu afgesloten wordt, dan moet er straks misschien weer een nieuw fonds ingericht worden. In het gesprek in het najaar kunnen PS een uitspraak doen over de derde tranche en kunnen richting de coalitieonderhandelingen nadere afspraken gemaakt worden. Het voorstel zal uiteraard gericht zijn op verduurzaming van de gebouwde omgeving en culturele en maatschappelijke sectoren.

11.c. Brief GS inzake procedurevoorstel naar aanleiding van QuickScan begrotingsproces

GS hebben een format opgesteld dat PS kunnen gebruiken bij het formuleren van voorstellen om wijzigingen aan te brengen in de provinciale begroting. Dit format is opgesteld naar aanleiding van de toezegging van GS in het BOT-overleg QuickScan begroting van 21 maart jl.

Dhr. **Hartog** (VVD) stemt in met het voorstel.

Mw. **Kapitein** (D66) vindt het een goed format. Het zal meer tijd kosten voor PS om voorstellen te formuleren, daarvoor zal dan voldoende ambtelijke ondersteuning beschikbaar moeten zijn.

Dhr. **Heijnen** (CDA) stemt in met het format, maar sluit aan bij D66, deze wijze noodzaakt tot extra ambtelijke ondersteuning. Wel het verzoek om schattingen van bedragen toe te staan, omdat het moeilijk is om concrete bedragen te noemen. Vraag 3, onderdeel b: past het voorstel bij de rol van de provincie bij het onderwerp? Daarover wordt wisselend gedacht, maar er moeten wel verschillende keuzes gemaakt kunnen worden los van de afspraken in het coalitieakkoord en de kerntaken. Nu lijkt het erop dat als bij vraag 3 ‘nee’ wordt ingevuld, het voorstel bij voorbaat kansloos is. Graag een aanpassing.

Dhr. **Carton** (PvdA) erkent de noodzaak voor meer ondersteuning van PS. Hoe wordt hiermee omgegaan richting kaderbrief en de volgende begroting?

Dhr. **Klein** (CU) sluit zich aan bij de gemaakte opmerkingen. Het format sluit aan bij het afwegingskader van GS, maar PS maken soms andere afwegingen over voorstellen. Die vrijheid moet mogelijk blijven.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) sluit zich aan bij vorige sprekers. Heeft de doelgroep gevraagd om de specifieke inzet, vraag 5. De doelgroep kan niet altijd vragen om inzet, als het gaat om dieren, toekomstige generaties of inwoners elders op de wereld. Wellicht kan de vraag geherformuleerd worden in: Is er nagedacht over de impact voor toekomstige generaties en inwoners in andere landen vanuit de brede welvaartsgedachte?

Gedeputeerde **Pels** erkent dat deze eerste ronde een soort experiment is waar veel van geleerd kan worden. Prima om een schatting van een bedrag op te nemen. Er zijn ook andere taken en beleid dan in het coalitieakkoord opgenomen, daarover besluiten PS bij meerderheid. Het kost dan wel meer tijd en energie dan wanneer voorstellen passen binnen het bestaande beleid. Zij stelt voor een tekstwijziging op te stellen om inzicht te kunnen geven of voorstellen

wel of niet aansluiten bij bestaand beleid en of er nieuw beleid moet worden opgesteld, want de kaderbrief betreft voorstellen voor de begroting voor het komende jaar. Er zal in het format een koppeling gelegd worden met de snelheid van uitvoering wanneer al iets vergelijkbaars wordt gedaan. De gedeputeerde zal een nieuw tekstvoorstel van het format voorleggen waarin de wensen van PS worden verwerkt. Het zou fijn zijn om wanneer de kaderbrief in de commissies wordt besproken, voorstellen van PS gelijktijdig mee te nemen, zodat PS de prioriteiten kunnen bepalen en hierover een uitspraak kunnen doen. Dat komt de besluitvorming over de kaderbrief ten goede. In de PS-vergadering kunnen altijd nog moties worden ingediend. Hoe denkt de commissie over het voorstel van de PvdD?

De **voorzitter** stelt voor een extra vakje op het format aan te brengen voor het toevoegen van argumenten.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) stelt voor deze vraag voor te leggen aan de commissie.

Dhr. **Carton** (PvdA) vindt het onderdeel van de toelichting op het inhoudelijke voorstel. Hij betwijfelt of hier een extra vraag aan moet worden toegevoegd.

Mw. **Kapitein** (D66) sluit zich hierbij aan.

Dhr. **Klein** (CU) vindt het niet opportuun om deze vraag aan het format toe te voegen, want dat gaat over voorstellen voor de begroting.

Dhr. **Hartog** (VVD) sluit zich hierbij aan.

Dhr. **Mangal** (DENK) onthoudt zich van een oordeel.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) meent dat dit niet nodig is.

Statenlid **Dulfer** (GL) ondersteunt het voorstel van de voorzitter.

Dhr. **Heijnen** (CDA) meent dat in de toelichting een aanvulling kan worden gegeven.

12. <u>Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa</u>

Gedeputeerde **Pels** stelt voor om de Perspectiefnota niet voor de zomer te behandelen, omdat de formulering dan heel algemeen zal zijn. Om voldoende informatie mee te kunnen geven ten behoeve van de verkiezingsprogramma's stelt zij voor om 2 technische briefings voor de zomer te organiseren om in te gaan op zaken waar de provincie invloed op heeft, zoals kapitaallasten en indexering en inzicht te geven in de mogelijke keuzes. Na de zomer wordt dan de finale Perspectiefnota voorgelegd zodat allerlei huidige ontwikkelingen van het Rijk kunnen worden meegenomen.

De **voorzitter** meldt dat er voor de commissie al een aantal technische briefings gepland staan en er volgt nog maar een commissievergadering voor het zomerreces.

Gedeputeerde **Pels** kan een schriftelijke toelichting geven of alle informatie na de zomer voorleggen.

Mw. **Kapitein** (D66) is al begonnen met het schrijven van verkiezingsprogramma's en wanneer deze informatie pas bij de begroting wordt aangeboden, kan deze niet meer opgenomen worden. Misschien kan een soort eerste conceptversie voorgelegd worden van de reeds beschikbare informatie? Voorgesteld wordt om in de nieuwe PS-periode eerst een update van de Perspectiefnota te gegeven.

Gedeputeerde **Pels** zal in overleg met de griffie de juiste wijze van communicatie met PS afstemmen, maar de voorkeur gaat uit naar bespreking van de definitieve Perspectiefnota in de voorlaatste commissievergadering voorafgaande aan de bespreking van de begroting.

13. Sluiting

De **voorzitter** dankt alle aanwezigen voor hun bijdragen en sluit de vergadering om 17.30 uur.

Provincie Noord-Holland

Onderwerp	Inhoud	Nummer	Portefeuillehouder	Datum PS	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
Motie Restwarmte	PS roept GS op: - Er op zo kort mogelijke termijn bij de regering op aan te dringen om (her)gebruik van restwarmte van datacenters verplicht vast te stellen voor nieuw te ontwikkelen datacenters - En Provinciale-Staten voor het zomerreces van 2022 te informeren over de voortgang.	M13-2022	Zaal, I.	31-01-2022		
Motie Zorgen om hyperscales	PS verzoeken GS bij de evaluatie te betrekken of de vestigingsvoorwaarden nu en naar de toekomst voldoende sterk zijn om te kunnen sturen op een goede inpassing op gebied van landschap, natuur en milieu. En verzoeken GS landelijk het gesprek aan te gaan over harde instrumenten die nodig zijn om te sturen op vestiging voor datacenters, zodat nieuwe datacenters geen	M10-2022	Zaal, I.	31-01-2022		

	problemen geven voor ander provinciaal beleid doordat er bv conflicten ontstaan over de volgordelijkheid van aansluiting op het electriciteitsnet of doordat milieudoelen minder goed gehaald kunnen worden.					
Motie Hyperscales	PS verzoeken GS: • zowel op nationaal als op Europees niveau de (voorwaarden van) nieuwvestiging van hyperscale datacenters aan te kaarten en te sturen op een level playing field van deze datacenters • Hierover uiterlijk bij de eerste evaluatie van de datacenterstrategie in de commissie EFB terug te rapporteren aan Provinciale Staten	M9-2022	Zaal, I.	31-01-2022		
Motie cultuur Inbreng van de makers bij cultuurbeleid	PS verzoeken het College om: - Te rade te gaan bij andere provincies en te verkennen of er op het niveau van de cultuurregio's ruimte gemaakt	M239-2021	Pels, Z.	13-12-2021	12-01-2022 Bij de totstandkoming van de regioprofielen van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Noord-Holland Noord	

	kan worden voor de inbreng van makers.				zijn culturele instellingen betrokken. In de bestuurlijke overleggen met de wethouders in februari en maart 2022 zal de gedeputeerde de rol van de makers bij totstandkoming van het beleid agenderen. Ambtelijk zal bij andere provincies worden nagegaan in hoeverre zij makers betrekken bij hun cultuurbeleid en/of de regionale cultuurprofielen. Voor de zomer 2022 zal PS worden geïnformeerd over de stand van zaken.	
Motie Inspiratie her- en bijbestemming	PS verzoeken GS: - een informatief en inspirerend overzicht samen te stellen van succesvolle her- en bijbestemmingsprojecten in Noord-Holland.	M237-2021	Pels, Z.	13-12-2021	12-01-2022 In afstemming met het Steunpunt Monumenten en Archeologie dat op de website een overzicht van her- en bijbestemmingen geeft, zal een aantal projecten worden uitgelicht, beschreven en gepresenteerd op de website van PNH. Hieraan zal via een nieuwsbericht aandacht worden	

					besteed. PS zal worden geïnformeerd als dit is gerealiseerd.	
Motie Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse waterlinies	PS verzoeken GS: - met de andere drie provincies in gesprek te gaan om in provinciale beleids- en uitvoeringsplannen ecologie en natuur te koppelen aan het werelderfgoed.	M192 -2021	Pels, Z.	08-11-2021	13-01-2022 We hebben dit besproken met onze partners. De provincie Utrecht heeft dit punt al opgenomen in het nieuwe uitvoeringsprogramma van de Hollandse Waterlinies.	
Motie Toekomstper spectief sport Noord-Holland	PS besluit het college van GS op te roepen: Een toekomstperspectief of discussienota uit te werken over sport in Noord-Holland in de vorm van een update over de beleidsnotitie Sport (2020), bestaande uit: • de stand van zaken van de beleidsnotitie Sport • een uiteenzetting van de taken van de Provincie Noord-Holland op dit gebied • een vergelijk van het sportbeleid met andere provincies • de (mogelijk structurele) rol die	M187 -2021	Pels, Z.	08-11-2021	13-01-2022 Wij gaan dit jaar met verschillende stakeholders in gesprek over de rol van sport in de provincie. Wij zijn van plan om de uitkomsten in september aan u te presenteren.	

	Sportservice Noord-Holland of anderen hierin kunnen spelen.					
Motie Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds	Verzoek PS aan college van Gedeputeerde Staten op om: Zo snel mogelijk te inventariseren hoe de economische en maatschappelijke infrastructuur op een duurzame manier gestimuleerd en versterkt kan worden en met een voorstel te komen voor het instellen van een Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds dat zich daarop richt. Hierbij de aandacht te richten op: - verduurzaming van de bebouwde omgeving, inclusief maatschappelijk vastgoed, waarbij centraal staat dat er geen lastenverhoging voor eigenaren en huurders plaats zal vinden en dat deze verduurzaming onderdeel uit zal maken van de bijdrage die Noord-Holland doet aan het	M42-2020	Pels, Z.	18-05-2020	29-03-2022: uit besluitenlijst GS d.d. 29-03-2022: Provinciale Staten worden geïnformeerd over de voortgang, de resultaten en het vervolg van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF). De voortgang betreft een overzicht van de genomen maatregelen, de nog vast te stellen maatregelen en een globaal overzicht van de financiën. Daarbij staat beschreven hoeveel subsidies zijn aangevraagd of verstrekt, aantallen trajecten die zijn ingezet of projecten die lopen. Het vervolg van het EHDF wordt beschreven in het licht van de oorspronkelijke uitgangspunten van Motie 42, de nog resterende middelen en de focus op	11-05-2022: voortgang motie is aan de orde geweest in cie EFB d.d. 09-05-2022. 17-01-2022: Op c-agenda EFB 17/1/2022 staat brief GS over proces. In april 2022 komt GS met brief over 3e tranche. Ook komt GS bij de 3e tranche terug op verduurzamen sportverenigingen (rondvraag EFB 29-11-2021). 22-03-2021:

	realiseren van de doelen van het Klimaatakkoord - versterking van de culturele en maatschappelijke infrastructuur - het als uitgangspunt nemen dat maatregelen voornamelijk revolverend zijn - als startpunt te nemen een richtinggevend maar niet dwingend bedrag van Euro 100 mln - financiering uit de eigen middelen doch, indien noodzakelijk, vreemd vermogen te overwegen en daarbij een breed financieel instrumentarium te betrekken - het voorkomen van versnippering van middelen. Aan de Staten een voorstel te doen, uiterlijk bij de begroting 2021, en hierbij ook de eventuele invloed en uitwerking op de diverse beleidsterreinen inzichtelijk te maken.				uitvoering van wat is ingezet. Besluit GS: Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te informeren over het vervolg van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. 10-01-2022 In december is een bestuurlijke informatiebijeenkomst gehouden om betrokken wethouders te informeren over de regeling voor de versterking van de maatschappelijke sector. Vanaf januari 2022 is de Cultuurlening beschikbaar voor culturele en erfgoedorganisaties die in Noord-Holland zijn gevestigd. 02-11-2021 In de brief van 13 oktober 2021 (1494135/1713953) aan PS hebben GS de Staten geïnformeerd over de voortgang van de maatregelen uit de 1e en 2e tranche, het aanhouden van de 3e tranche en om de	

					voorbereiding daarvan te doen in het eerste kwartaal van 2022. 15-06-2021 In de brief van 27 mei 2021 (1494135/1640094) aan PS hebben GS invulling gegeven aan de uitvoering van de 2e tranche van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. De inzet voor de uitvoering is besproken in de Statencommissie van 14 juni 2021. 31-03-2021 Uitvoering van de motie gaat in tranches. In oktober 2020 is PS met een brief (kenmerk 1494135/1494136) geïnformeerd over het raamwerk voor uitvoering en de set van maatregelen voor de 1e tranche. In maart 2021 is PS met een brief (1494135/1586179) geïnformeerd over de tussenstand van de uitvoering van het Economisch Herstel en	

					Duurzaamheidsfonds. Deze laatste brief is besproken in de Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur, d.d. 22 maart 2021. 25-03-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 23-03-2021: In februari is de Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland 2021 vastgesteld. Hier kunnen sportverenigingen tot maximaal €10.000 subsidie aanvragen voor kleine fysieke besparingsmaatregelen. Het subsidieplafond van €150.000 is binnen een week bereikt. Vanwege de grote interesse en de aansluiting bij het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds hebben wij besloten om het subsidieplafond te verhogen naar €500.000 met middelen uit deze motie. Besluit GS 23-03-	

					2021: 1. Het subsidieplafond van de Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland 2021 te verhogen naar €500.000 2. De voor de ophoging benodigde middelen te dekken uit de middelen voor de motie Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds 3. Het gewijzigde subsidieplafond te publiceren in het Provinciaal blad 4. Provinciale Staten te informeren met inliggende brief. 12-01-2021 GS hebben in oktober 2020 PS middels een brief geïnformeerd over het raamwerk voor de uitvoering van. motie 42. Met de 1e tranche zoals die beschreven staat is begonnen en inmiddels heeft besluitvorming over enkele maatregelen plaatsgevonden. In maart zullen GS middels een brief PS	

					informeren over de stand van zaken en een vooruitblik naar de 2e tranche. Op de website van de provincie staat een overzicht van de maatregelen. In oktober is er een actualisatie van uit de GS-besluitenlijst en vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd. 21-10-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 06-10-2020: Op 18 mei 2020 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen om te komen tot een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds (motie 42). Het doel is de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland, als gevolg van de uitbraak van het Coronavirus te verzachten. GS komen nu met een brief waarin het raamwerk dat is ontwikkeld voor de uitvoering is beschreven en wil daarover in gesprek met PS. Besluit GS 06-10-2020: 1.	

Provincie Noord-Holland

					Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te informeren over het raamwerk dat is ontwikkeld voor de uitvoering van motie 42 2. De gemeenten in Noord-Holland te informeren over het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds gemeenten door middel van bijgaande brief. 20-08-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 07-07-2020: Besluit GS 1. Provinciale Staten met een brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van moties 41 en 42. 2. De portefeuillehouders RO en Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen. 15-07-2020 Wij hebben op 7 juli jl. een brief aan PS gestuurd waarin beschreven wordt welke onderdelen relevant worden gezien in de uitvoering van motie 42.	

Provincie Noord-Holland

Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur	Verzoek PS om 1. Gemeenten en waterschappen te laten inventariseren welke culturele en maatschappelijke organisaties die mede bijdragen aan Provinciale doelen als cultuur, cultuur historie en leefbaarheid aan de huidige situatie ten onder dreigen te gaan 2. Te inventariseren welke maatregelen op korte termijn genomen moeten worden om deze organisaties te helpen de periode tot herstel van een meet normale situatie te overbruggen 3. Een voorstel aan Provinciale Staten voor te leggen voor het instellen van een 'Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur' (PNSI) om de kosten van deze noodmaatregelen voor de korte termijn te dekken 4. Voorwaarden op te stellen waar een gemeente of waterschap	M41-2020	Pels, Z.	18-05-2020	10-01-2022 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel geholpen hebben. Het restant van het noodfonds is in 2021 ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. Hiermee zijn in november 2021 nogmaals 46 culturele instellingen geholpen die in het voorjaar van 2021 als gevolg van de COVID-19 maatregelen in acute financiële nood zijn gekomen. Doordat instellingen ook een beroep hebben kunnen doen op o.a. de algemene rijksmaatregelen zoals NOW vloeit een bedrag van ongeveer € 2.000.000 aan subsidies van de 1e tranche terug naar de	23-03-2021: Voortgang uitvoering motie besproken in EFB van 22-3-2021

	aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor een beroep op het PNSI ter ondersteuning van de lokale maatschappelijke en culturele organisaties 5. Voor de uitvoering samenwerking te zoeken met gemeenten, waterschappen en het Rijk, met in achtneming van ieders eigen competentie 6. Als startpunt te nemen een richtinggevend maar niet dwingend bedrag van Euro 10 mln 7. Financiering uit de eigen middelen doch, indien noodzakelijk, vreemd vermogen te overwegen en daarbij een breed financieel instrumentarium te betrekken 8. Gelet op de urgentie van de problematiek, de uitvoering van de verschillende onderdelen van deze motie zo spoedig mogelijk ter hand te nemen en PS				provincie. Gezien de recente Covid-19 ontwikkelingen en dreigende effecten van de sluitingen en tekorten in 2022/2023 voor de culturele sector, stelt GS voor om, bij de eerste begrotingswijziging 2022, de middelen die terugvloeien van de 1e tranche beschikbaar te houden voor herstel van de culturele infrastructuur. 04-11-2021 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) is ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. Hiermee zijn nogmaals 46 culturele instellingen	

	regelmatig te informeren over de voortgang.				geholpen die in het voorjaar van 2021 als gevolg van de COVID-19 maatregelen in acute financiële nood zijn gekomen 05-07-2021 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) wordt ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. GS hebben de gemeenten op 22 april 2021 uitgenodigd om met twee nieuwe proposities de schade in kaart te brengen. Een propositie voor de samenwerkende gemeenten in de MRA en één propositie voor de samenwerkende gemeenten in Noord-Holland Noord. De	

					proposities van zowel NHN en MRA zijn voor 1 juli aangeleverd en worden in de zomer 2021 verwerkt 22-04-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 20-04-2021, besluit: 1. Met bijgaande brieven de samenwerkende gemeenten in de Metropool Regio Amsterdam (minus Amsterdam en Flevoland) en Noord-Holland Noord, uit te nodigen tot het indienen van twee voorstellen (één per regio) voor het toewijzen van de restantmiddelen uit het noodfonds sociale infrastructuur voor noodsteun aan de instellingen in de periode 1 januari - 1 juli 2021, conform bijgaande voorwaarden en procesvoorstel 2. Niet bestede middelen van het noodfonds sociale infrastructuur in 2020 na vaststelling van de subsidies 2020 wederom in te zetten voor	

					noodsteun in 2021, door middel van het verstrekken van incidentele subsidies aan de desbetreffende gemeenten, conform het doel van motie 41 3. Provinciale Staten te informeren middels brief. 02-04-2021 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) wordt ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. Conform de aard van deze motie is gekozen om het noodfonds als sluitsteen te laten dienen bovenop de maatregelen van Rijk en gemeenten. Gemeenten hebben aangegeven de proposities 2021 voor de	

					zomer 2021 te kunnen aanleveren. 11-01-2021 In 2020 is met de gemeenten in Noord-Holland toegewerkt naar twee proposities: één vanuit Noord-Holland Noord en één vanuit de gemeenten in de MRA (exclusief Amsterdam en Flevoland). Beide proposities zijn door GS overgenomen. In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) wordt ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade in 2021. In het bestuurlijk overleg met de wethouders in december 2020 is besproken dat de bijdrage wordt ingezet als aanvulling op	

					noodsteun vanuit de rijksoverheid (rijkscultuurfondsen) en de gemeenten. Daarom moet eerst duidelijk zijn welke steun hieruit wordt verleend. Indienen van de proposities voor het restbedrag is in maart/april 2021. In oktober is er een nieuwe actualisatie vanuit de GS-besluitenlijst bij de motie gepubliceerd 29-10-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 27-10-2020: Besluit: 1. Kennis te nemen van de twee proposities die dienen als basis voor de subsidieaanvraag van a) de gemeenten in Noord-Holland Noord en b) de gemeenten in de MRA (excl. Amsterdam en Flevoland) en die gedaan zijn in het kader van de uitvoering van motie 41 inzake het Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur 2. Aan 37	

					gemeenten een incidentele subsidie te verstrekken zoals opgenomen in bijlage 4 om culturele instellingen in hun gemeente te ondersteunen die als gevolg van de COVID-19 maatregelen in acute financiële nood zijn gekomen 3. In afwijking van de Aanwijzingen voor de subsidieverstrekking Provincie Noord-Holland een voorschot van 100 procent van de verleende subsidies te verstrekken 4. PS voor te stellen de resterende middelen in het noodfonds beschikbaar te houden, om samen met de gemeenten in Noord-Holland noodsteun te verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade Covid-19 in 2021, door het restantbedrag van € 2.807.600 als uitgestelde intentie op te nemen in de laatste begrotingswijziging 5.	

					Provinciale Staten met bijgaande brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van motie 41 en de portefeuillehouder Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen. 20-08-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 07-07-2020: Besluit GS 1. Provinciale Staten met een brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van moties 41 en 42. 2. De portefeuillehouders RO en Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen.15-07-2020 15-07-2020 Op 7 juli jl. hebben wij besloten PS te informeren over de voortgang van de uitvoering van deze motie. Gemeenten in respectievelijk Noord-Holland Noord en Metropoolregio Amsterdam maken een voorstel voor steun uit het noodfonds	

					voor organisaties van bovenregionaal belang buiten Amsterdam. Voor verdere uitwerking en voorwaarden verwijzen wij naar de opgestelde brief. Deze staat onder meer geagendeerd voor de commissie EFB (31-8 leidende commissie)	
Vang de kinderen van Moria op	Roepen het College GS op: — Ondersteuning te verlenen aan de Noord—Hollandse gemeenten bij de opvang en huisvesting van deze kinderen. — In Den Haag aan te dringen op medewerking met de gemeenten.	M21-2020	Dijk van, A.	09-03-2020	21-12-2021 Geen specifieke voortgang te melden, met name vanwege huidige asielproblematiek in NL en activiteiten CdK voor de provinciale regietafel asielopvang. 04-11-2021 Geen specifieke voortgang te melden. De focus ligt momenteel op het bredere thema van asielopvang als zodanig, o.a. in het kader van de provinciale regietafel asielopvang. 25-08-2021 Nog dit jaar zal de CdK namens de provincie Noord-Holland een brief sturen aan de Staatssecretaris van Justitie en	18-05-2021: het presidium van 17-05-2021 heeft niet ingestemd met het afdoen van deze motie. PS heeft deze motie derhalve niet toegevoegd bij de afdoeningsvoorstellen de motie blijft voor verdere uitvoer openstaan. 26-04-2021: Commissie EFB van 22-04-2021 vraagt het Presidium te beslissen of deze motie kan worden

					Veiligheid over dit onderwerp. 01-04-2021 In GS van 6 april ligt een conceptbrief aan PS voor, waarin wordt voorgesteld deze motie als afgedaan te beschouwen. 13-04-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 06-04-2021: In de Statenvergadering van 9 maart 2020 is de motie 'Vang de kinderen van Moria op' aangenomen. Het College van GS heeft PS een brief gezonden met het voorstel om deze motie als afgedaan te beschouwen. Besluit GS 06-04-2021: 1. Brief aan PS vast te stellen en te verzenden 2. PS voor te stellen de motie 2020-21 daarmee als afgedaan te beschouwen. 20-01-2021 Deze motie kan worden afgedaan, vanwege (a) de actualiteit rond Moria (=er blijken uiteindelijk helemaal geen kinderen daar te verblijven), en (b) de andere	afgedaan. Presidium van 17-05-2021: meerderheid vindt dat motie nog niet is afgedaan. 13-04-2021: Afdoeningsvoorstel staat op agenda EFB 22-4-2021. PS 1-2-2021: Hr. Van Dijk zegt brief toe. 31-08-2020: In de rondvraag van de cie EFb heeft de hr. Zaal (GL) gevraagd: de brief van GS geeft vooral een procedurele opsomming van allerlei overlegvormen waarbinnen aandacht wordt gevraagd voor opvang en huisvesting van de

					activiteiten m.b.t. asielopvang die de CdK samen met Noord-Hollandse gemeenten nu reeds verricht in het kader van de Noord-Hollandse regietafel asielopvang, die de CdK op verzoek van het kabinet organiseert. Wij zullen een brief om afdoening van de motie voorbereiden. 17-08-2020 Bij brief van 3 juli 2020 hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken rond de uitvoering van deze motie. 30-04-2020 Onze provinciale betrokkenheid wordt gevormd via de regionale regietafel vluchtelingen en inbreng in de landelijke regietafel. Uiteraard met de aantekening dat formeel gezien dit georganiseerd wordt vanuit de hoedanigheid van de CdK als Rijksheer en hierover de verantwoording aan de minister wordt afgelegd.	kinderen in Moria. Wat is er intussen concreet bereikt bij de gemeenten? Dhr. Van Dijk (CdK) antwoordt dat het kabinet heeft besloten dat de opvang van de kinderen van Moria plaatsvindt op het Griekse vastenland in samenwerking met de Griekse overheid. Hij neemt als Rijksheer deel aan het overleg waarin hij functioneert als verlengstuk van het kabinet en vanuit deze functie vraagt hij aandacht voor dit probleem, maar vooralsnog is geen sprake van

						bereidheid en wordt verwezen naar de afspraken met Griekenland. Niettemin vraagt hij ook binnen de kring van Commissarissen hier aandacht voor. 30-06-2020 Een brief van GS met stand van zaken is op de C-agenda van cie RWK 24-8-2020 en cie EFB 31-8-2020 geplaatst.

Provincie Noord-Holland

Onderwerp	Portefeuille houder	Inhoud	Behandeld in agenda	Stand van zaken
Discussienotitie laaggeletterdheid PvdA	Pels, Z.	mw. Pels zegt toe: - een verkenning uit te laten voeren naar de mogelijkheden (inzet van ProBiblio, de motie van PS over het hanteren van taalniveau B1 in de eigen communicatie en arbeidsmarkt), maar wel binnen deze kaders - in de verkenning zal worden meegenomen welke regie- en coördinatierol de provincie kan spelen bij het faciliteren van gemeentelijke regelingen. De resultaten zullen na de zomer voorgelegd worden	Economie Financiën en Bestuur 09-05-2022 11.a. Discussienotitie laaggeletterheid van de PvdA-hr. Wagelaar.	
Snel internet buitengebied	Zaal, I.	mw. Zaal stelt voor om eerst af te wachten of de motie Van Dijk in de Tweede Kamer leidt tot het beschikbaar stellen van voldoende middelen om de laatste echt witte vlekken op te lossen, want het kost in totaal ongeveer € 11 en € 31 miljoen voor de provincie (een paar duizend euro per adres). Nadat het besluit van de Tweede Kamer bekend is geworden, zullen PS geïnformeerd worden	Economie Financiën en Bestuur 09-05-2022 9.a. Economie: Brief GS aan PS inz. Toezegging Snel internet buitengebied (nav de behandeling van de MTR heeft de cie gevraagd dit onderwerp te bespreken)	

Provincie Noord-Holland

Transparantie IPO en afstemming GS-PS IPO	Stigter, E.	Gedeputeerde Stigter bevestigt dat is afgesproken om PS tijdig te betrekken bij belangrijke onderwerpen. Het IPO vormt integraal onderdeel van de inhoudelijke bespreking van de belangrijke onderwerpen, waarvoor PS de kaders meegeven. Als dit proces niet volgens wens verloopt bij het IPO, dan komt het college terug bij PS.	Economie Financiën en Bestuur 21-03-2022 9.a. IPO: Discussienotitie Partij voor de Dieren : "Tijd voor transparantie en betere afstemming met IPO"	
Burgerparticipatie bij gemeenten nav brief Democratisch Zaanstad over burgerparticipatie bouwprojecten Zaanstad	Zaal, I.	Mw. Zaal zegt toe: Het komt vaker voor dat bewoners per brief hun teleurstelling kenbaar maken over ontbrekende betrokkenheid van gemeenten. Het overzicht hiervan en de wijze van afhandeling zal worden toegestuurd.	Economie Financiën en Bestuur 21-03-2022 8. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Zaal behorende punten	

			uit de c-agenda stellen)	
Brief GS afdoening motie Europa dichter bij PS	Zaal, I.	Mw. Zaal zegt toe: - de commissie kan erop vertrouwen dat de belangrijke thema's waarvoor nog geen provinciaal beleid is opgesteld (zie punt 2 van de brief) voor de commissievergadering geagendeerd worden - dat bij politiek gevoelige onderwerpen PS worden betrokken en geïnformeerd mits e.e.a. past binnen de bestaande afspraken over de werkwijze van PS.	Economie Financiën en Bestuur 21-03-2022 7.b. Europa: Brief GS aan PS inz. Afdoening motie Europa dichter bij Provinciale Staten (M233-2021) (B-agenda EFB 21-3-2022)	
1e begrotingswijziging 2022	Pels, Z.	Zie brief C-agenda EFB 20 juni 2022 Het tweede kwartaal staat een overleg gepland van alle gedeputeerden Financiën. Nadat een duidelijk beeld is ontstaan van de inzet door het IPO, wordt een terugkoppeling gegeven en een procesvoorstel aan PS gestuurd over het provinciefonds en het gesprek over het belastingstelsel.	Economie Financiën en Bestuur 14-02-2022 8.a. Financiën: Voordracht Eerste Begrotingswijziging 2022 (A-agenda EFB en M&B 14-2-2022 en c-agenda RWK en NLG 7-2-2022)	
MRA: Brief GS aan PS inzake Samenwerking GS en PS op het	Dijk van, A. Olthof, J.	Toezeggingen CdK: Op specifieke voor PS gevoelige onderwerpen zal een aparte mondelinge terugkoppeling gegeven worden, voor de overige agendapunten zal worden	Economie Financiën en Bestuur 14-02-2022 6.a. MRA: Brief GS aan PS inz.	

gebied van MRA/afdoen motie 52-2021		verwezen naar de notulen. De afspraken tussen GS en PS zullen regelmatig worden geëvalueerd (1e na een jaar). Op een later moment kan indien gewenst, nader gesproken worden over de portefeuille 'Lobby en Public Affairs' van de CdK in het bestuur. .	Samenwerking GS en PS op gebied van MRA/afdoen motie 52-2021	
Interne Organisatie/verduurzaming: Brief GS aan PS inz. Verduurzaming Eigen Organisatie	Pels, Z.	Gedeputeerde Pels meldt dat het om een groeidocument gaat. Bij de volgende versie zal de vraag van de PvdD over het belang van de eiwittransitie meegenomen worden	Economie Financiën en Bestuur 17-01-2022 14.c. Interne Organisatie/verduurzaming: Brief GS aan PS inz. Verduurzaming Eigen Organisatie (C-agenda RWK 10-1-2022 en EFB 17-1-2022)	
Nazorg stortplaatsen	Pels, Z.	Gedeputeerde Pels gaat onderzoeken wat 'eeuwigdurende nazorg' betekent, hoe deze door de provincie kan worden afgehecht en op welke wijze hieraan kan worden voldaan. Rekenrentes: In februari a.s. worden de uitkomsten van het gezamenlijke onderzoek en het opstellen van scenario's verwacht en kan een besluit worden genomen. De resultaten van de	Economie Financiën en Bestuur 17-01-2022 10.a. Voordracht wijziging van de Verordening nazorgheffing stortplaatsen	

		scenario's kunnen verwerkt worden in de begroting 2023	provincie Noord-Holland 1999; aanpassing Tarieventabel	
Initiatiefvoorstel Denk Slavernijverleden	Dijk van, A.	De uitvoering van de motie van de CU in de Tweede Kamer wordt gemonitord. Zodra de Tweede Kamer de onderzoeksopdracht heeft geformuleerd en de onderzoekstermijn is bepaald, zullen PS onmiddellijk geïnformeerd worden.	Economie Financiën en Bestuur 17-01-2022 8.a. Slavernijverleden: Advies GS/initiatiefvoorstel Statenfractie DENK 'Onderzoek slavernijverleden	31-5-2022:Technische briefing: 2 juni 2022. Een diepgaand onderzoek maar Slavernijverleden door Rijk wordt in 2023 verwacht: zie brief GS C-agenda EFB inz. Stand van zaken uitvoering afgedane Motie 48-2020 educatie koloniaal verleden. In vergadering EFB van 14 februari 2022 heeft de cie -op voorstel van de hr. Mangal van Denk- ingestemd met het organiseren van een technische briefing met de onderzoekers die in Amsterdam onderzoek hebben gedaan, om de commissie te informeren en de lopende (door het Rijk) of reeds afgeronde onderzoeken in provinciaal perspectief te zetten, mede om

				te voorkomen dat dezelfde onderzoeken worden uitgevoerd.
Datacenterstrategie	Zaal, I.	Na een jaar zal de strategie worden geëvalueerd	Economie Financiën en Bestuur 17-01-2022 5.a. Statenvoordracht Datacenterstrategie Noord-Holland (met uitnodiging van de commissies RWK en NLG)	Evaluatie januari/ februari 2023?
Voordracht Laatste begrotingswijziging 2021	Pels, Z. Rommel, E.	Gedeputeerde Pels stelt voor om eerst na te gaan of de toename bij het Faunafonds incidenteel of structureel is, maar zonder eigen risico was de stijging nog hoger geweest. Dhr. Heijnen (CDA) vraagt om bij de kaderbrief een toelichting te geven op het wel of niet structurele karakter van de stijgingen van het Faunafonds. Gedeputeerde Pels zegt mede namens mevrouw Rommel toe hierop terug te komen.	Economie Financiën en Bestuur 29-11-2021 10.a. Financiën: Voordracht Laatste begrotingswijziging 2021(A-agenda EFB en M&B 29-11-2021 en c-agenda NLG en RWK 22-9-2021)	
Voordracht Beleidskader	Pels, Z.	Beperkte ambtelijke capaciteit gemeenten erfgoed: De risico's van de beperkte ambtelijke capaciteit bij gemeenten, zeker voor erfgoed,	Economie Financiën en Bestuur 29-11-2021 10.b. Cultuur	Zie ook brief C-agenda EFB 9 mei 2022: Brief GS aan PS inz.

erfgoed en cultuur 2022		zijn bekend. Mw. Pels zegt toe dit mee te nemen naar de MRA en het cultuurprofiel NHN en de stand van zaken na een jaar te melden aan PS Cultuureducatie: Voorgesteld wordt om eerst af te wachten wat in het regeerakkoord beschikbaar komt voor cultuureducatie. Het is jammer dat elke coalitieperiode opnieuw moet worden beoordeeld of incidenteel geld beschikbaar moet worden gesteld voor cultuureducatie omdat telkens de inzet van het Rijk moet worden afgewacht. Dat doet geen recht aan het belang van cultuureducatie. Zodra bekend is wat het nieuwe kabinet gaat doen met cultuureducatie, dan komen GS terug bij PS. Vouchers voor onderwijs: Het gebruik van vouchers voor het onderwijs wordt meegenomen bij de uitwerking van de derde tranche van het herstelfonds Stolpen: Na een jaar zal mw. Pels een terugkoppeling geven over de voortgang van het beleid voor stolpen, dan zijn de gesprekken met gemeenten gevoerd en is de waarderingskaart onder de aandacht gebracht van eigenaren	en erfgoed: Voordracht Beleidskader erfgoed en cultuur 2022	verlenging bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs.
Brief GS aan PS inz.	Zaal, I.	Mw. Zaal zegt toe: - Tech Grounds wordt via het budget van de MRA door de provincie	Economie Financiën en Bestuur 27-09-	

Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023		ondersteund in de toekomst zal onderzocht worden of succesvolle projecten onderdeel kunnen worden van de ontwikkelcoalitie Inclusiviteit, teneinde deze door te leiden naar andere plekken in de provincie om van elkaar te leren en ervoor te zorgen dat inclusiviteit gemeengoed wordt - De provincie zet in op het ontwikkelen van een systeem en infrastructuur die een doelgroepsgewijze aanpak faciliteert, zoals voor statushouders en nieuwkomers waarvoor diverse projecten zijn opgestart. Het is zeker de taak van de provincie om deze projecten te koppelen. In de vervolgrapportage en uitvoering zal extra aandacht worden besteed aan deze groep -	2021 7.a. Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023	
Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023	Zaal, I.	- De corona-Rijksregelingen zullen worden ingetrokken, dat proces wordt nauwgezet gevolgd. De lopende projecten in het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds gaan gewoon door, zodat het groene herstel ook op lange termijn kan worden aangejaagd. De ROM heeft de mogelijkheid om investeringen in te zetten om ondernemers groen de crisis uit te laten komen en hopelijk kan de provincie daaraan blijven bijdragen. De commissie zal	Economie Financiën en Bestuur 06-09-2021 8.b. Economie: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023; het was de bedoeling om de visie arbeidsmarkt en onderwijs bij	

		tussentijds geïnformeerd worden over de stand van zaken	deze agenda te behandelen. Deze komt echter later en zal in EFB van 27-9-2021 worden geagendeerd)deld).	
Voordracht geactualiseerde datastrategie 2021-2023	Stigter, E.	Hr. Stigter: - in de voortgangsrapportage wordt teruggekomen op het voorstel van de PvdD om de achterliggende technieken openbaar te maken - meldt dat er nog een commissie ethiek in het leven moet worden geroepen en hierbij zal de oproep van DENK zeker in acht genomen worden. Er volgt een terugkoppeling aan PS over het betrekken van niet digitaal onderlegde mensen.	Economie Financiën en Bestuur 14-06-2021 9.a. ICT: Voordracht geactualiseerde Datastrategie 2021 - 2023 (A-agenda EFB 14-6-2021)	Voortgangsrapportage in EFB september 2022
Voordracht provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij	Zaal, I.	Mw Zaal: GS vinden het verstandig om nu niet in te grijpen in bestaande instrumenten, maar naar de toekomst toe wordt ingezet op een vereenvoudiging van alle instrumenten bijvoorbeeld bij een nieuwe tranche of bij heroverweging van overeenkomsten. Zij zegt toe dat wanneer dat aan de orde is, in gesprek wordt gegaan met PS Zij zegt toe dat tussentijdse specifieke ontwikkelingen met de commissie gedeeld worden, met name over de	Economie Financiën en Bestuur 14-06-2021 6.a. Voordracht Provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) (A-	Zie ook brief: ROM: Brief GS aan PS inz. benoeming bestuurders en verlenen volmachten (C-agenda EFB 28-102021) Zie ook motie Motie ROM biodiversiteit : afdoeningsvoorstel EFB 21 maart 2022: cie: motie is afgedaan

		vraag of de doelstellingen worden gerealiseerd. Het beleidsplan wordt niet door PS vastgesteld, maar dat kan wel met PS besproken worden. GS zullen goed volgen of de ROM de doelstellingen gaat bereiken maar als aandeelhouder heeft men een goede positie en zal men deze positie inzetten om ontwikkelingen te beïnvloeden. In dat geval zullen GS terugkomen bij PS. Ook zegt zij toe dat zij als aandeelhouder in de ROM zich zal inspannen dat de investeringen die de ROM doet geen afbreuk doen aan de biodiversiteit en dat ook gelet wordt op dierenwelzijn." Toezegging bij afdoening motie ROM biodiversiteit: mw. Zaal zegt toe: - na te gaan of het mogelijk is om tegemoet te komen aan de wens van de PvdD om inzage in de verslagen te verkrijgen zodat een goede controle kan plaatsvinden - in het gesprek met de directeur het belang van bekendheid van de werkinstructies en het No Harm principe aan de orde te stellen.	agenda EFB 14-6-2021)	
Inkoopbeleid	Pels, Z.	Mw. Pels zegt toe: . De vastgestelde inkoopkaders binnen het betreffende beleidsterrein zijn van toepassing en die zullen door GS voor PS in kaart worden gebracht - Het	Economie Financiën en Bestuur 22-03-2021 10.d. Inkoop: Brief GS aan PS inz.	

		is niet bekend wat de stand van zaken van klimaatneutraal bij andere provincies is, maar in het kader van de opgave voor overheden in het klimaatakkoord om in 2030 energieneutraal te zijn, zal zij bij de overige provincies navraag doen.	Inkoopbeleid 2021-2024	
Voortgang beleidsnotitie Sport	Pels, Z.	Het aanbieden van plantaardige maaltijden en snacks in de kantine zal wederom bij de eerstvolgende kennissessie via Sportservice onder de aandacht gebracht worden. De focus op natuurinclusiviteit kan bij een volgende ronde aan de orde komen, aangezien het huidige budget daarvoor onvoldoende is.	Economie Financiën en Bestuur 18-01-2021 5.b. Sport: Brief GS aan PS inz. Voortgang Beleidsnotitie Sport	Zie ook aangenomen motie 187-2021/PS 8-11-2021 inz. toekomstperspectief Sport
Actieagenda circulaire economie 2021-2025	Pels, Z. Zaal, I.	Gedeputeerde Pels zegt dat samen met gedeputeerde Zaal zal voor de volgende verkiezingen gereflecteerd wordt op de verhouding van de circulaire agenda tot de economische agenda zodat de volgende periode hier een standpunt over kan worden ingenomen .	Economie Financiën en Bestuur 18-01-2021 5.a. Circulaire Economie: Concept-Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025	
Motie 42 herstelfonds (stand van zaken	Pels, Z.	9 mei 2022: Voorgesteld wordt om vanwege de huidige grote onzekerheden in het najaar met elkaar in gesprek te gaan over de stand van zaken van de bestedingen waarbij de wijze van	Economie Financiën en Bestuur 26-10-2020 4.a. Economie/duurzaam	Raamwerk en 1e en 2e tranche zijn met PS besproken. Effecten maatregelen worden in beeld gebracht. Dit bepaalt de inzet

na cie EFB 9 mei 2022)		financiering van onderdelen helder in het schema wordt opgenomen. Over hoe de € 47 miljoen precies wordt ingezet met allerlei huidige en binnenkort uit te zetten regelingen en hoe GS naar de derde tranche kijken en de noodzaak om deze wel of niet verder uit te werken, besluiten PS. In het gesprek in het najaar kunnen PS een uitspraak doen over de derde tranche en kunnen richting de coalitieonderhandelingen nadere afspraken gemaakt worden. Bij de behandeling van de 2e tranche op 14 juni 2021 is opgemerkt: Gedeputeerde Pels zegt toe om innovaties water en geothermie bij het rekeningresultaat te betrekken. Er is nog geen verhouding bekend tussen gesubsidieerde en niet gesubsidieerde culturele instellingen want men is nog bezig met uitwerking van de maatregelen uit de tweede tranche. Bij een volgende update zal hier inzicht in gegeven worden. Eerder toegezegd: - Verkend wordt of een relatie kan worden gelegd met kengetallen uit de impactanalyse, die dient als terugkoppeling op de jaarrekening	heid: Brief GS aan PS inz. raamwerk voor de uitvoering van motie 42: economische herstel en duurzaamheidsfond (Het genoemde doel 1 in de brief (muv bedrijventerreinen op B-agenda cie RWK 19-10-20 en de overige doelen (met bedrijventerreinen uit doel 1) op b-agenda EFB 26-10-20)	voor de derde tranche. Behandeling mei 2022. Zie ook brief C-agenda EFB 21-3-2022: Motie 42- Cultuur: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsregelingen Economisch herstel- en duurzaamheidsfonds versterken culturele sector
Initiatiefvoorstellen Forum voor	Zaal, I.	GS zullen pogingen tot referenda monitoren en waar mogelijk, obstakels bespreekbaar maken in	Economie Financiën en Bestuur 28-09-	Zie ook gestelde Statenvragen 115-2020 van FvD Vraag over

Democratie tot wijzigen Referendumverordening		de commissie Mw. Zaal geeft aan dat op basis van de motie van FvD is al een communicatietraject gestart, voorgesteld wordt na te gaan wat dit heeft opgeleverd alvorens weer een nieuw traject te starten. Zodra de digitale mogelijkheid aanwezig is, zal hierover gecommuniceerd worden. Bindend correctief referendum agenderen in commissie zodra de Grondwetswijziging dat mogelijk maakt	2020 9.a. Initiatiefvoorstellen tot wijziging Referendumverordening van Forum voor Democratie en advies van GS over de initiatiefvoorstellen	kosten is schriftelijk beantwoord en geagendeerd op C-agenda EFB 18 januari 2021.
Agenda weerbaar Noord-Holland	Dijk van, A.	- Met de QuickScans wordt gewoon doorgegaan want het streven is hier zoveel mogelijk gemeenten op aan te laten sluiten. PS zullen hier regelmatig over geïnformeerd worden. - Er wordt in ieder geval ingezet op het vergroten van de interne weerbaarheid waarover teruggekoppeld zal worden en waar nodig, wordt ingezet op het vergroten van de eigen weerbaarheid. Bij de behandeling van de eerste voortgangsrapportage op 27 september 2021 heeft de CdK toegezegd: - In de volgende voortgangsrapportage zal een beeld van de criminele activiteiten in de verschillende portefeuilles worden geschetst, ook in het buitengebied - Onderzocht zal worden of de waterschappen behoefte hebben aan een	Economie Financiën en Bestuur 18-06-2020 13.a. Bestuur: Brief GS aan PS inz. Concept-Agenda Weerbaar Noord-Holland	De CdK zal over de voortgang van de agenda ten minste 1x per jaar aan de Staten rapporteren (los van de P&C-cyclus. Zie ook brief C-agenda EFB 18-1-2021 Eerste voortgangsrapportage 27 september 2021 behandeld. Tweede voortgangsrapportage zal in september 2022 worden behandeld.

Provincie Noord-Holland

		QuickScan Weerbaarheid van de eigen activiteiten. Het rapport over milieucriminaliteit zal aan PS toegestuurd worden		
Kop werkt!	Zaal, I.	Programma loopt af. hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance. Het jaarverslag 2020 staat op de c-agenda van de commissie EFB van 14 juni 2020.	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 7.a. De Kop Werkt! Voortgangsrapportage 2019, Jaarprogramma 2020	Jaarrapportage 2021 staat op C-agenda EFB 9 mei 2022 Samenwerking is per 1-1-2022 beëindigd. GS laten onderzoeken of de investeringen uit het programma hebben bijgedragen aan een toekomstbestendige regio waar het goed wonen, werken en recreëren is. (onderzoek naar naar economische en maatschappelijke effecten van het programma De Kop Werkt!) Bij de start van het programma is een nulmeting uitgevoerd waaraan de effecten zullen worden gemeten. Naast het meten van de economische en maatschappelijke effecten is ook de governance van het programma geëvalueerd. De

				rapportages zullen in het tweede kwartaal 2022 aan PS worden gezonden. Onderzoek heeft vertraging na zomer 2022 wordt het aangeboden. Halfjaarrapportage 2021 staat op C-agenda EFB 17-1-2022. Aan de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance wordt nu gewerkt. De effectrapportage wordt circa 1 jaar uitgesteld. In 2021 wordt dit te samen aan de commissie aangeboden. 2e tranche jaarprogramma 2020 is behandeld in EFB van 18 januari 2021. Toezegging mw. Zaal bij deze behandeling: GS geen voorstander van verlenging huidige samenwerkingsovereenkomst. Samenwerking wel van groot belang en zal op andere manier worden vormgegeven. Zodra op basis van een integrale

				benadering er nieuwe overeenkomsten worden afgesloten, komen GS terug bij PS, maar eerst moeten de lopende projecten worden afgerond en moet de effectrapportage worden afgewacht.
Dierenwelzijn meenemen bij evenementensponsoring	Zaal, I.	Hr. van der Hoek zegt toe: - PS inzage te geven in de wijze waarop dierenwelzijn wordt vertaald in afspraken in sponsorcontracten - na 3 jaar een evaluatie plaatsvindt maar tussentijds zal PS jaarlijks via een voortgangsbrief worden geïnformeerd over de ontwikkelingen zodat de effectiviteit getoetst kan worden en de regels kunnen worden aangescherpt.	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 7.b. Afdoening motie 74-2019: dierenwelzijn meenemen bij evenementensponsoring en door GS vastgestelde uitgangspunten evenementensponsoring 2020-2023	In EFB van 18 januari 2021 is de eerste voortgangsbrief besproken. Zie ook brief GS aan PS inz. verruimde uitgangspunten evenementensponsoring 2021-2022 (C-agenda EFB 22-4-2021)

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
mei 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2022						2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie EFB	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	**5-12**				**Roodgedrukte teksten** *zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie EFB*
Algemeen										
1e begrotingswijziging 2023								Allen		2023: Cie EFB: 13 februari 2023 PS: 20 februari 2023
Jaarstukken 2021								Allen		2022: Rekeningencommissie Maandag 30 mei 2022 en Mondelinge technische vragen sessie op 30 mei Reguliere commissies - maandag 13 juni 2022 (NLG en RWK - maandag 20 juni 2022 (EFB en M&B) PS 4 juli 2022
Quickscan begrotingsproces 2021										21-3-2022 BOT overleg geweest Voor meireces komt GS met brief Format indienen moties/amendementen Kaderbrief/begroting Format behandeld in EFB van 9 mei 2022. Nav opmerkingen van de commissie wordt dit aangepast. Proefdraaien met format bij Kaderbrief
Kaderbrief 2023								Allen		Reguliere commissies - maandag 13 juni 2022 (NLG en RWK - maandag 20 juni 2022 (EFB en M&B) PS 4 juli 2022
Perspectiefnota	Technische briefing over reserves/perspectiefnota									Itt eerder berichten zal de perspectiefnota niet bij de Kaderbrief maar in de laatste vergadering van de commissie EFB (29 september 2022) voor de begrotingsbehandeling worden behandeld. GS stellen voor in de brief bij de Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen om het gesprek over de algemene reserves (normen tav de gewenste omvang) te voeren bij de perspectiefnota (september 2022). Ter voorbereiding hierop is op 9 mei 2022 een technische briefing gehouden over dit onderwerp
2e begrotingswijziging 2022								Allen		maandag 5 september NLG en RWK Maandag 12 september EFB en M&B - PS 19 september 2022
Begroting 2023								Allen		24 oktober 2022 in commissie NLG en RWK 31 oktober 2022 in commissie EFB en M&B 14 november 2022 in PS.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
mei 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Laatste begrotingswijziging 2022								Allen		cie EFB :5 december 2022 PS :19 december 2022
Motie 41 (noodfonds)								Pels		10-01-2022 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel geholpen hebben. Het restant van het noodfonds is in 2021 ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. Hiermee zijn in november 2021 nogmaals 46 culturele instellingen geholpen die in het voorjaar van 2021 als gevolg van de COVID-19 maatregelen in acute financiële nood zijn gekomen. Doordat instellingen ook een beroep hebben kunnen doen op o.a. de algemene rijksmaatregelen zoals NOW vloeit een bedrag van ongeveer € 2.000.000 aan subsidies van de 1e tranche terug naar de provincie. Gezien de recente Covid-19 ontwikkelingen en dreigende effecten van de sluitingen en tekorten in 2022/2023 voor de culturele sector, stelt GS voor om, bij de eerste begrotingswijziging 2022, de middelen die terugvloeien van de 1e tranche beschikbaar te houden voor herstel van de culturele infrastructuur.
motie 42 (herstelfonds)								Div		Cie EFB 9-5-2022: Op dit moment wordt een evaluatie uitgevoerd van het fonds teneinde vast te stellen of de fondsen effectief worden ingezet en of aanpassingen in de regeling noodzakelijk zijn. Richting het einde van het jaar kan de regeling opnieuw worden uitgezet. Voorgesteld wordt om vanwege de huidige grote onzekerheden in het najaar met elkaar in gesprek te gaan over de stand van zaken van de bestedingen waarbij de wijze van financiering van onderdelen helder in het schema wordt opgenomen. Over hoe de € 47 miljoen precies wordt ingezet met allerlei huidige en binnenkort uit te zetten regelingen en hoe GS naar de derde tranche kijken en de noodzaak om deze wel of niet verder uit te werken, besluiten PS. In het gesprek in het najaar kunnen PS een uitspraak doen over de derde tranche en kunnen richting de coalitieonderhandelingen nadere afspraken gemaakt worden. 10-01-2022 In december is een bestuurlijke informatiebijeenkomst gehouden om betrokken wethouders te informeren over de regeling voor de versterking van de maatschappelijke sector. Vanaf januari 2022 is de Cultuurlening beschikbaar voor culturele en erfgoedorganisaties die in Noord-Holland zijn gevestigd.
Financiën, Cultuur en Erfgoed (Pels)	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	**5-12**	**2023**			
Voorstel om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken (indicatoren)								Pels		In de rekeningencommissie (valt onder commissie EFB) van 26 augustus 2019 is over dit onderwerp gesproken, GS zullen met een voorstel richting commissie/PS komen om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken. In rekeningencommissie 20-9-2021 is ook over dit onderwerp gesproken. Zie verslag c-agenda EFB 28-10-21; zie ook toelichting in brief GS bij begroting 2022.
Legesverordening								Pels		Legesverordening 2022 vastgesteld in PS van 13-12-2022 met Amendement 41-2022: stikstofvergunningen kostendekkend. Legesverordening 2023: ?

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
mei 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Kostendekkendheid Milieuleges Omgevingswet								Pels		Wordt in IPO verband besproken: hoe richten we dit in. Moet voor 1/1/2023 op orde zijn. Met commissie bespreken in Q3/ Q4 afhankelijk van invoering Omgevingswet
Nazorg stortplaatsen .						of 23 januari 2023		Pels		Cie EFB 17-1-2022: Gedeputeerde Pels gaat onderzoeken wat 'eeuwigdurende nazorg' betekent, hoe deze door de provincie kan worden afgehecht en op welke wijze hieraan kan worden voldaan. Rekenrentes: In februari a.s. worden de uitkomsten van het gezamenlijke onderzoek en het opstellen van scenario's verwacht en kan een besluit worden genomen. De resultaten van de scenario's kunnen verwerkt worden in de begroting nazorg 2023
Nota Verbonden Partijen								Pels		Evaluatie behandeld in EFB van 16 september 2019. De nieuwe nota verbonden partijen is in de commissie van 31 augustus 2020 behandeld en als hamerstuk in PS van 5 oktober 2020. In de jaarstukken zal hier aandacht aan worden besteed.
Actualisatie Cultuurnota								Pels		Op 13-12-2021 heeft PS de Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 vastgesteld. Hierbij zijn 2 moties aangenomen: M237-2021: inspiratie her- en bijbestemmingen M239-2021: inbreng van de makers bij cultuurbeleid (voor de zomer 2022 worden PS geïnformeerd over de Stvz) Zie ook brief GS C-agenda EFB inz. verlenging bestuurlijk kader Cultuur en onderwijs. Bij behandeling cultuurnota in EFB van 29 november is aangegeven: Beperkte ambtelijke capaciteit gemeenten erfgoed: De risico's van de beperkte ambtelijke capaciteit bij gemeenten, zeker voor erfgoed, zijn bekend. Mw. Pels zegt toe dit mee te nemen naar de MRA en het cultuurprofiel NHN en de stand van zaken na een jaar te melden aan PS Cultuureducatie: Voorgesteld wordt om eerst af te wachten wat in het regeerakkoord beschikbaar komt voor cultuureducatie. Het is jammer dat elke coalitieperiode opnieuw moet worden beoordeeld of incidenteel geld beschikbaar moet worden gesteld voor cultuureducatie omdat telkens de inzet van het Rijk moet worden afgewacht. Dat doet geen recht aan het belang van cultuureducatie. Zodra bekend is wat het nieuwe kabinet gaat doen met cultuureducatie, dan komen GS terug bij PS. Vouchers voor onderwijs: Het gebruik van vouchers voor het onderwijs wordt meegenomen bij de uitwerking van de derde tranche van het herstelfonds Stolpen: Na een jaar zal mw. Pels een terugkoppeling geven over de voortgang van het beleid voor stolpen, dan zijn de gesprekken met gemeenten gevoerd en is de waarderingskaart onder de aandacht gebracht van eigenaren
Discussienotitie PvdA inz. laaggeletterdheid										Mw. Pels zegt toe een verkenning uit te laten voeren naar de mogelijkheden (inzet van ProBiblio, de motie van PS over het hanteren van taalniveau B1 in de eigen communicatie en arbeidsmarkt), maar wel binnen deze kaders. Ook zal ze in de verkenning meenemen welke regie- en coördinatierol de provincie kan spelen bij het faciliteren van gemeentelijke regelingen. De resultaten zullen na de zomer voorgelegd worden

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
mei 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Investeren in behoud van archeologisch erfgoed								Pels		Met de actualisatie van het cultuurbeleid (zie hierboven) komt de beleidsinzet op het gebied van onderwaterarcheologie aan de orde. Onderwerpen daarbij zijn beschermingsbeleid van wrakken in de Waddenzee en extra onderzoek naar nieuw aangeleverde vondsten. In het tweede kwartaal 2020 worden PS geïnformeerd over de presentatie van de vondsten van het Palmhoutwrak. Financiële bijdrage Kaap Skil voor tentoonstellen Palmhoutwrak-collectie (28-9 c-agenda)
Stelling van Amsterdam								Pels		Technische briefing gehouden op 6/9/2021
Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (Pels)	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	5-12	**2023**			
Sport								Pels		Op 8 november 2021 hebben PS de motie Toekomstperspectief Sport aangenomen. PS vragen GS: - Een toekomstperspectief of discussienota uit te werken over sport in Noord-Holland in de vorm van een update over de beleidsnotitie Sport (2020), bestaande uit: • de stand van zaken van de beleidsnotitie Sport; • een uiteenzetting van de taken van de Provincie Noord-Holland op dit gebied; • een vergelijk van het sportbeleid met andere provincies; • de (mogelijk structurele) rol die Sportservice Noord-Holland of anderen hierin kunnen spelen> GS hebben aangegeven met een dergelijke notitie te komen (september 2022) Voortgang Beleidsnotitie Sport EFB besproken in EFB 18 januari 2021. Toegezegd is: Het aanbieden van plantaardige maaltijden en snacks in de kantine zal wederom bij de eerstvolgende kennissessie via Sportservice onder de aandacht gebracht worden. De focus op natuurinclusiviteit kan bij een volgende ronde aan de orde komen, aangezien het huidige budget daarvoor onvoldoende is.
Goed werkgever- en opdrachtgeverschap								Pels		Zie GS brief c-agenda EFB 26 oktober 2020 over duurzaam doorpakken en rol als werkgever - diversiteit op de werkvloer Binnen de ambtelijke organisatie is 'goed werkgeverschap en eigentijdse arbeidsverhoudingen' één van de pijlers van het strategisch HR beleid. Onder deze noemer wordt gewerkt aan diverse thema's, waaronder diversiteit en inclusiviteit en ontwikkel- en loopbaanmogelijkheden. Naar verwachting in het tweede kwartaal van dit jaar zullen GS de Staten nader informeren over de wijze waarop wij uitvoering geven aan dit onderdeel van het Coalitieakkoord, en de komende tijd met onze verbonden partijen in gesprek gaan welke stappen ze hierin kunnen zetten.
Voortgang Social Return								Pels		Zie ook brief C-agenda EFB 29-11-2021 Social Return Statushouders. Voortgang: 1e kwartaal 2020 (zie c-agenda EFB 31-8-2020) Voortgang 2021: 'Social return in één oogopslag 2021 met daarin de voortgang vanaf januari 2015 tot mei 2021 (C-agenda EFB 6-9-2021);

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
mei 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										Eerste kwartaal 2022: voortgang social return in 1 opslag Herijking social return 1e kwartaal 2023
Initiatiefvoorstel van fractie DENK inzake Arbeidsmarktdiscriminatie NH										
Inkoopbeleid								Pels		**Besproken in commissie EFB 22 maart 2021**
Circulaire economie en PDNH Per 1-1-2021 van M&B naar EFB (Pels)	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	5-12	**2023**			
Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025								Pels		18-1-2021 concept-Actieagenda in cie. EFB (besproken B-agenda) Werkbezoek circulaire economie 31 oktober 2022 (ochtend) Europabijeenkomst circulaire economie 14 juni 2022
PDENH (Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland)								Pels		Bij de behandeling van de Mid Term Review heeft Gedeputeerde Pels aangegeven: PDNH loopt af in 2024, daarom is het idee om voor/na de zomer in 2022 het toekomstscenario PDNH te gaan bespreken zodat alle instrumenten op elkaar aansluiten en elkaar blijven versterken Zal op 20-6-2022 in de commissie worden behandeld N.a.v. veel vragen over dit onderwerp is op verzoek van PS een technische briefing PDENH gehouden op 3 september 2020 in de commissie M&B. Op 7 december 2020 heeft er een expertmeeting plaats gevonden over revolverende fondsen. .
Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (Zaal)	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	5-12	**2023**			
Voortgangsrapportage/actualisatie economisch uitvoeringsbeleid/ Dashboard								Zaal		Op 6 Sept 2021 is het nieuwe uitvoeringsprogramma in EFB besproken
Initiatiefvoorstel CU/PvdD "Noord-Holland Impact; zestien voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving										
Voortgang Pallas project								Zaal		29-11-2021 is uitstel terugbetaling lening besproken. In Q4 2022 wordt de toekomst van Pallas besproken en kan een besluit worden genomen (na het besluit van het Rijk). De speciaal gezant zal voor de commissie uitgenodigd worden.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
mei 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										Bespreking in EFB zal naar alle waarschijnlijkheid op 5/12/2022 plaatsvinden
HIRB/werklocaties								Zaal		Zie c-agenda EFB 17-1-2022: -wijziging uitvoeringsregeling HRB duurzaamheid; - vaststelling HIRB regelingen 2022 - Onder de noemer HIRB-plus zijn regelingen opgesteld voor het toekomstbestendig maken en houden van bedrijventerreinen en winkelgebieden. Ook zijn middelen vrijgemaakt ten behoeve van pilots op het gebied van verblijfsrecreatie. In totaal wordt voor HIRB-plus in de periode 2020-2023 een bedrag van € 2,5 mln. per jaar ingezet. In de subsidieregeling voor de fysieke herstructurering van bedrijventerreinen krijgen de aspecten duurzaamheid (waaronder CO2-reductie), circulariteit en leefbaarheid grotere nadruk. Projecten die op deze gebieden veel maatregelen nemen hebben een grotere kans op subsidie in de jaarlijkse subsidietender. PS worden jaarlijks geïnformeerd over de gehonoreerde projecten. Regionale afspraken werklocaties: Hiervoor worden de afspraken gevolgd die gemaakt zijn inde PRV; ramingen worden minimaal eens in de 5 jaar voorzien. Voor NHN is net een herziening van de raming gestart (oplevering 2e helft 2020). Zie brief GS aan PS inz. Monitor Werklocaties 2020 c-agenda EFB 30 november 2020
Jaarprogramma van De Kop Werkt! (wensen en bedenkingen').			??					Zaal		Jaarrapportage 2021 staat op C-agenda EFB 9 mei 2022 Samenwerking is per 1-1-2022 beëindigd. GS laten onderzoeken of de investeringen uit het programma hebben bijgedragen aan een toekomstbestendige regio waar het goed wonen, werken en recreëren is. (onderzoek naar naar economische en maatschappelijke effecten van het programma De Kop Werkt!) Bij de start van het programma is een nulmeting uitgevoerd waaraan de effecten zullen worden gemeten. Naast het meten van de economische en maatschappelijke effecten is ook de governance van het programma geëvalueerd. De rapportages zullen na de zomer 2022 aan PS worden gezonden. De Halfjaarrapportage 2021 van het programma 'De Kop Werkt! staat op C-agenda EFB 17-1-2022 FB 20-1-2020: programma loopt af: hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance. 29/6: Zie ook brief C-agenda EFB 31/8 inz. jaarrapportage 2019 en verlengen programma. De effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance komen nog terug op de agenda. Aan de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance wordt nu gewerkt. De effectrapportage wordt circa 1 jaar uitgesteld. In 2021 worden dit allemaal te samen aan de Cie aangeboden 2e tranche jaarprogramma 2020 is op 18 januari in cie EFB behandeld. Jaarrapportage 2020 staat op c-agenda EFB 14-6-2021
Herstructurering Winkelgebieden								Zaal		EFB 20-1-2020 (rondvraag Van der Hoek): negatieve berichtgeving winkelleegstand. Primair gemeenten aan zet. Wordt wel in regionaal en in MRA verband over gesproken. Eventuele acties

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
mei 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

.										zullen in gezamenlijkheid plaatsvinden. In dat geval worden PS geïnformeerd
Continuering regionale economische samenwerking NHN								Zaal		.De provincie en 18 NHN gemeenten hebben op 17 december 2017 een aandeelhouders- en dienstverleningsovereenkomst ondertekend, waarin de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in NHN is vastgelegd. In deze overeenkomsten is bepaald dat uiterlijk in oktober 2021 een tussenevaluatie is uitgevoerd en uiterlijk in mei 2023 een eindevaluatie is uitgevoerd. De tussenevaluatie wordt opgeleverd in oktober 2021 en in het Bestuurlijk Afstemming Overleg NHN (BAO) en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 22 november 2021 vastgesteld, opdat de uitkomsten van de evaluatie kunnen worden vertaald in het Jaarplan ONHN van 2022. De resultaten van deze tussenevaluatie zullen na deze datum aan de Commissie worden voorgelegd.
Uitkomsten evaluatie detailhandelbeleid								Zaal		Zie ook brief GS inz. monitor detailhandel op c-agenda EFB 31-8-2020
Hoogwaardige en digitale verbindingen								Zaal		Bij de behandeling van de MId Term review in EFB van 29-11-2021 heeft de commissie aangeven dit onderwerp ter bespreking te willen agenderen. Is op 9 mei 2022 besproken in de cie EFB: afgesproken wordt om eerst af te wachten of de motie Van Dijk in de Tweede Kamer leidt tot het beschikbaar stellen van voldoende middelen om de laatste echt witte vlekken op te lossen, want het kost in totaal ongeveer € 11 en € 31 miljoen voor de provincie (een paar duizend euro per adres). Nadat het besluit van de Tweede Kamer bekend is geworden, zullen PS geïnformeerd worden
Een innovatief klimaat bevorderen Economie en inclusieve arbeidsmarkt								Zaal		GS streeft naar een optimaal vestigingsklimaat voor ondernemers in Noord-Holland. Een nationaal en Europees gelijk speelveld is hierbij van groot belang. We stellen geen strengere normen dan de wettelijke, maar stimuleren bedrijven om duurzame maatregelen te nemen. De provincie ondersteunt het vestigingsklimaat door in te zetten op goede bereikbaarheid, goede ruimtelijke ordening en een gezonde leefomgeving. Om de verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunen en stimuleren GS over de volle breedte duurzame innovatie. Hiervoor stelt GS middelen beschikbaar. GS stimuleert (duurzame) innovatie op verschillende manieren, met de MKB innovatie-instrumenten en -fondsen. Voor de financiële stimulering van innovaties is de MIT-subsidieregeling ingesteld (MKB innovatiestimulering regio en Topsectoren), het Participatiefonds Duurzame Economie NH en het Innovatiefonds NH. Met het investeringsgereedprogramma PIM worden (duurzame) ondernemers met het vinden van passende financiering geholpen, en met het versnellingsprogramma GO!-NH worden duurzame innovaties versneld. Al deze innovatie-instrumenten worden in de huidige coalitieperiode voortgezet en/of uitgebreid. Daarnaast start, in samenwerking met regionale partners, een pilot 'Globalisers' om Noord-Hollandse scale-ups te helpen groeien door ondersteuning te bieden bij het toetreden op de internationale markt. De uitvoering van deze instrumenten wordt door GS georganiseerd. PS worden jaarlijks per brief geïnformeerd.
Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen								Zaal		6 september is een technische briefing gehouden door de werkambassadeur en op 27 september is de uitvoeringsagenda besproken. De door GS vastgestelde definitieve uitvoeringsagenda staat op de c-agenda van EFB van 17-1-2022
Nieuwe Europastrategie								Zaal		De Europastrategie is op 13 december 2021 door PS vastgesteld met 2 amendementen: A 38-2021: In 2026 tussentijdse beschouwing Europastrategie A 40-2021: verdienmodel agrariers.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
mei 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										Teven is motie 233-2021 aangenomen: Europa dichter bij PS. Afdoeningsvoorstel EFB 21-3-2022 EFB 21-3-2022: motie afgedaan
Sponsoring								Zaal		In 2022 vindt een evaluatie van de doelstellingen en de resultaten plaats. Zie ook c-agenda EFB 22-4-2021: Brief GS aan PS inz. verruimde uitgangspunten evenementensponsoring 2021-2022 In oktober 2019 zijn de uitgangspunten in de commissie besproken en in november 2019 heeft GS het definitieve sponsorbeleid 2020-2023 vastgesteld. PS zullen jaarlijks een voortgangsrapportage ontvangen over de duurzaamheidsmaatregelen die de gesponsorde evenementen invoeren. 18 Januari 2021 is de Voortgangsbrief dierenwelzijn gesponsorde evenementen 2020 op B-agenda EFB.
Initiatiefvoorstel wijziging Referendumverordening van FvD								Zaal		Behandeld in cie EFB van28-9-2020:. Toegezegd is: GS zullen goed blijven volgen of sprake is van gestrande pogingen en in dat geval zullen PS worden geïnformeerd Mw. Zaal geeft aan dat op basis van de motie van FvD is al een communicatietraject gestart, voorgesteld wordt na te gaan wat dit heeft opgeleverd alvorens weer een nieuw traject te starten. Zodra de digitale mogelijkheid aanwezig is, zal hierover gecommuniceerd worden. De vraag van de PVV over de geschatte kosten van een referendum (bedrag concretiseren) is schriftelijk beantwoord. Zie ook Statenvragen FvD 115-2020 Bindend correctief referendum agenderen in commissie zodra de Grondwetswijziging dat mogelijk maakt
Beleidskader bestuurskracht								Zaal		Momenteel wordt bezien of het nodig is om deze aan te passen (itt tot hetgeen in de MTR staat, dat er begin 2022 een startnotitie voor een nieuw beleidskader komt)
Beleidskader Inter Bestuurlijk Toezicht										Cie EFB 14 februari 2022: mw. Zaal stelt voor om het beleidskader over 2 jaar (febr. 2024) weer op de agenda te zetten om ontwikkelingen in het beleid af te stemmen met PS
Datacenterstrategie								Zaal		Definitieve versie in EFB van 17-1-2022 en PS van 31-1-2022 Na een jaar zal de strategie geëvalueerd worden (februari 2023) BOT overleg heeft plaatsgevonden op 10 mei 2021 Eerste contouren 6 september 2021 in cie EFB Voordracht Datacenterstrategie op 17/1/2022 in EFB behandeld en op 31/1/2022 geamendeerd vastgesteld in PS (A1-2022/tegengaan lichtoverlast) Aangenomen moties: M9-2022 Hyperscales M10-2022 Zorgen om hyperscales M13-2022 Restwarmte
Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie Concerncontrol, Juridische	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	**5-12**	**2023**			

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
mei 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Zaken, Archief, PS- en GS zaken (CdK)										
Bestuurscultuur/werkgroep burgerparticipatie			of 29-9					CdK		Concept Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie/notitie bevoegdheidsverdeling GS/PS is besproken in EFB 18 januari 2021 Werkgroep burgerparticipatie is nieuw leven ingeblazen. Resultaten werkgroep burgerparticipatie en voorstel GS September 2022
inspraak en participatieverordening.								CdK		Mededeling CDK EFB 6/9/2021: Het aangekondigde wetsvoorstel met als titel 'Versterking Participatie Decentrale overheden' is nog niet behandeld door de Tweede Kamer. Daarom kan de toezegging om de inspraak- en participatieverordening uit te breiden en voor de zomer van 2022 af te ronden, niet nagekomen worden. Er wordt gestart met een bijeenkomst over digitale participatie op 6 oktober a.s. met burgemeesters en wethouders. Het resultaat hiervan wordt verwerkt in het grotere geheel. De aangekondigde conferentie over participatie is voorlopig uitgesteld.
1e begrotingswijziging Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze 2023								CdK/PS		Februari 2023
Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2022								CdK/PS		April 2022
Ondermijning, tegengaan, weerbaarheid stimuleren								CdK		De cdK zal over de voortgang van de agenda ten minste een keer per jaar aan de Staten rapporteren (los van de P&C-cyclus;(eerste voortgangsrapportage is 27 september 2021 in EFB behandeld). Ten aanzien van de interne weerbaarheid: zoals in de Agenda Weerbaar NH opgenomen zal een provinciaal weerbaarheidsbeeld wordt opgesteld. De oplevering wordt eind december verwacht en zal input vormen voor een actieplan interne weerbaarheid. Zie ook brief C-agenda EFB 18-1-2021 en 29-11-2021: Brief van GS aan PS inz. Uitvoeringsregeling subsidie bestuurlijke weerbaarheidsscans
Statenvoordracht - Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. Rapport van bevindingen 2020-2021								CdK		EFB 17 januari 2021 en PS 31-1-2022
Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen,								CdK		GS stellen voor in de brief bij de Kadernota om het gesprek over de algemene reserves (normen tav de gewenste omvang) te voeren bij de perspectiefnota (juni 2022). Ter voorbereiding hierop zal op 9 mei 2022 een technische briefing worden gehouden over dit onderwerp
MRA versterkte samenwerking								CdK		Samenwerkingsvoorstellen tussen GS en PS hebben besproken in EFB 14-2-2022 en motie 52-2021 (governance MRA) afgedaan. Samenwerkingsafspraken zijn op 15/11/2021 in PS vastgesteld.
Agenda's AV en Raadtafel MRA										Data vergaderingen AV 18/2; 20/5; 16/9; 18/11 Data vergaderingen Raadtafel: 9/2 (schriftelijk); 10/5; 7/9 (schriftelijk); 8/11
Meerjarenbegroting MRA										20-6-2022
Beleidskader verboden handelingen										C-agenda EFB 17-1-2022
Initiatiefvoorstel van Denk inz. uitgebreid onderzoek								CdK		Aangehouden in cie EFB van 17 januari 2022. Technische briefing met Amsterdamse onderzoeker en voorzitter Ninsee.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
mei 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

naar het slavernijverleden en de rol van de Provincie Noord-Holland										diepgaand onderzoek Rijk naar Slavernijverleden wordt in 203 verwacht
IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (Stigter)	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	**5-12**	**2023**			
Kaderbrief 2023/IPO begroting 2023								Stigter		Kaderbrief 2023 van het IPO 9mei 2022 Begroting IPO 2023: oktober 2022
Datastrategie								Stigter		In 2022 (sept) zal er een voortgangsrapportage komen en in 2023 een evaluatie en een geactualiseerde datatstrategie. 31-8-2020: technische briefing datastrategie. Voortgangsrapportage heeft op de B-agenda van EFB 30 november gestaan. Geactualiseerde datastrategie 14 juni in cie behandeld en op 28/6 door PS vastgesteld.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9979
Extern Zaak ID	921516
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	4.a
Titel	Voordracht Meerjarenbegroting MRA
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Bijlagen
Brief aan PS over meerjarenbegroting MRA.pdf
statenvoordracht 921516-1830712.docx
antwoordbrief ps 921516-1830712-def.docx
brf_Meerjarenbegroting_2021-2024_con_20220331.pdf
01_notitie_Concept_Meerjarenbegroting2021-2024_20220325.pdf
02_Concept_Meerjarenbegroting20212024_20220406.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	30 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**
PS-vergadering	4 juli 2022

Toelichting

Op 6 april 2022 hebben de MRA-overheden het concept ontvangen van de MRA-meerjarenbegroting 2022-2024. Verzocht is op dit concept in raden en Staten te bespreken en opmerkingen mee te geven aan de vertegenwoordigers naar de Algemene Vergadering, die hier op 18 september 2022 over zullen spreken. De inbreng van Noord-Holland zal besproken worden in de commissie EFB en vervolgens in de plenaire Staten.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. J.J. van den Berg
BEL/BS

Telefoonnummer +31235144076
bergjj@noord-holland.nl

Verzenddatum
25 MEI 2022

Kenmerk
921516/1835731

Uw kenmerk

Betreft: meerjarenbegroting MRA

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met enkele bijlagen, betreffende de meerjarenbegroting van de Regiegroep Metropoolregio Amsterdam 2022-2024.

Op 6 april heeft het MRA-bureau de conceptversie van deze meerjarenbegroting verzonden aan alle MRA-partners, met het verzoek dat in de eigen colleges, raden en Staten te bespreken. Wensen en opvattingen kunnen meegegeven worden aan de vertegenwoordiger naar de Algemene Vergadering, die daar op 16 september over zal spreken. Op basis daarvan zal het MRA-bestuur vervolgens uiterlijk 22 september een definitieve versie van de meerjarenbegroting opstellen, die wederom kan worden besproken, en die in de Algemene Vergadering van 18 november 2022 zal worden vastgesteld.

Om de bespreking in de Statencommissie en in de plenaire Staten te vergemakkelijken, heeft ons college de eigen opmerkingen reeds in een concept-antwoordbrief aan het MRA-bestuur verwoord. Deze antwoordbrief kan door uw Staten door middel van moties naar believen worden gewijzigd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 24 mei 2022

Onderwerp: Meerjarenbegroting MRA

Kenmerk: 921516-1830712

Bijlagen: 5

1. Toelichting

Op 6 april 2022 heeft het MRA-bureau de conceptversie van de meerjarenbegroting 2021-2024 van de MRA verzonden, met het verzoek om voor 16 september 'wensen en bedenkingen' in te brengen bij de Algemene Vergadering van de MRA, via de bestuurder die daarnaar is afgevaardigd.

Het College van GS heeft een conceptbrief aan het MRA-bestuur voorbereid, die voor de commissie EFB en in de plenaire Staten wordt geagendeerd, en waarvan de inhoud door de Staten per motie naar believen kan worden aangevuld of gewijzigd.

2. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 921516-1830712

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 24 mei 2022;

besluiten:

1. Kennis te nemen van de concept-meerjarenbegroting MRA 2021-2024.
2. Wensen en opvattingen desaangaande naar voren te brengen, die per brief zullen worden toegezonden aan de voorzitter van de MRA, en zullen worden ingebracht door de vertegenwoordiger van de provincie Noord-Holland in de Algemene Vergadering van de MRA die zal plaatsvinden op 16 september 2022.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Aan mevr. F. Halsema, voorzitter van de Metropoolregio Amsterdam

Strawinskylaan 1779

1077 XX AMSTERDAM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. J.J. van den Berg
BEL/BS

Telefoonnummer +31235144076
bergjj@noord-holland.nl

Verzenddatum

Kenmerk
921516/1830712

Uw kenmerk

Betreft: opmerkingen provincie Noord-Holland betreffende de concept-meerjarenbegroting MRA

Geachte mevrouw Halsema,

Op 6 april 2022 ontving de provincie Noord-Holland de conceptversie van de MRA-meerjarenbegroting, met het verzoek dit concept te bespreken en wensen en opvattingen in te brengen in de Algemene Vergadering van 16 september. De provinciale vertegenwoordiger in de Algemene Vergadering zal graag aan dit verzoek willen voldoen. Het leek ons evenwel goed u onze opmerkingen ook schriftelijk te doen toekomen.

In de optiek van de provincie Noord-Holland zijn de belangrijke aandachtspunten betreffende de voorliggende MRA-meerjarenbegroting de volgende:

1. *Relatie met doorontwikkeling van de MRA*

Voor de eerste keer ligt nu een 'MRA-meerjarenbegroting' voor. In de Samenwerkingsafspraken die eind 2021 door de MRA-deelnemers zijn vastgesteld is die als een nieuw instrument opgenomen. De Meerjarenbegroting is de financiële uitwerking van de MRA Agenda, en maakt inzichtelijk welke inkomsten en uitgaven zijn voorzien gedurende de looptijd van de MRA Agenda (dat is tot en met 2024, de looptijd van de huidige MRA Agenda). De Meerjarenbegroting vormt daarmee het financiële kader van de MRA-samenwerking.

In de MRA-samenwerkingsafspraken is afgesproken dat na dit eerste jaar wordt gekeken hoe de nieuwe werkwijze in de praktijk verloopt. Het is dus mogelijk dat daarna nog enkele verbeteringen zullen worden doorgevoerd. De provincie Noord-Holland hecht er aan deze tussentijdse

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

evaluatie serieus te nemen, ook ten aanzien van de gemaakte financiële afspraken. Zoals bekend is de totstandkoming van de samenwerkingsafspraken immers een moeizaam proces geweest, waarbij door sommige gemeenten veel bezwaren naar voren zijn gebracht.

2. Meer inhoudelijke onderbouwing

De Meerjarenbegroting legt de onderlinge financiële afspraken vast voor een reeks van jaren (2022, 2023 en 2024). Om de financiële afspraken in de juiste context te kunnen plaatsen, is adequate informatie nodig over de inhoudelijke plannen voor die periode. Welke activiteiten is de MRA van plan te gaan ondernemen? De Meerjarenbegroting gaat vergezeld van een begeleidende notitie waarin (onder punt 4) een beknopte inhoudelijke toelichting wordt gegeven. De toelichting noemt relevante en herkenbare thema's. Het zou goed zijn om uitgebreider en op hoofdlijnen uiteen te zetten waar de gereserveerde bedragen de komende jaren aan zullen worden besteed, en wat die activiteiten vervolgens aan resultaten zouden moeten opleveren.

We stellen voor dat begin 2023, wanneer de Termijnagenda en de Voortgangsnota ook beschikbaar zijn, een nader besluit genomen wordt over de invulling van deze financiële kaders van 2023 en 2024. Een bijkomend voordeel is dat de nieuwe raden zich op dat moment de regionale problematiek eigen hebben gemaakt, net als de dit voorjaar begonnen wethouders die regionaal actief zijn. Een weloverwogen oordeel is daarmee beter mogelijk.

3. Inflatiecorrectie vastklikken

Deze Meerjarenbegroting heeft een looptijd van drie jaar. Daar zit financieel gezien wel een addertje onder het gras. Eerder is de principe-afspraak gemaakt dat de jaarlijkse 'contributie' per inwoner aangepast mocht worden aan de inflatie (berekend als zijnde een geïndexeerde inflatie over de afgelopen vier jaar). Zoals bekend loopt de inflatie op dit moment snel op. Voorkomen moet worden dat de MRA-partners hierdoor voor een sterk stijgende kostenpost komen te staan. Hier kan een mouw aan gepast worden door de inflatie 'vast te klikken', dus door vast te houden aan de bedragen zoals die nu in de toelichting bij de Meerjarenbegroting worden vermeld (= 1,56, 1,59 en 1,63 per inwoner voor de jaren 2022, 2023 en 2024).

4. Bezuiniging Amsterdam terugdraaien

Financieel gezien is er nog een ander specifiek aandachtspunt, dat zeker voor de provincie Noord-Holland van meer gewicht is.

Het is zo dat de gemeente Amsterdam vorig jaar besloot om eenzijdig een structurele bezuiniging door te voeren aangaande de vaste extra afdracht aan het Platform economie. Al sinds langere tijd bestaat de afspraak dat de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland daaraan een gelijke jaarlijkse extra bijdrage fourneren van elk 1,4 miljoen euro. Amsterdam heeft die bijdrage nu aanzienlijk verlaagd: naar 992.000 euro voor dit lopende jaar 2022 (vanwege indexatie oplopend tot iets boven de 1 miljoen voor 2023 en 2024).

Als gevolg hiervan daalt nu het beschikbare budget voor de activiteiten van het MRA-Platform economie. Zeker in de huidige situatie van economische tegenwind is dat niet wenselijk. Daarnaast wordt hiermee ook de afspraak doorbroken dat Amsterdam en de provincie jaarlijks eenzelfde bedrag fourneren. Het zou tegen die achtergrond de voorkeur verdienen dat Amsterdam de eenzijdig afgekondigde bezuiniging weer ongedaan zou kunnen maken.

Provinciale Staten van Noord-Holland spreken de wens uit, dat de concept-samenwerkingsafspraken in de definitieve versie aangepast zullen worden conform de hierboven vermelde aandachtspunten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

metropool
regioamsterdam

Retouradres: Strawinskylaan 1779, 1077 XX Amsterdam

Aan de deelnemers van de Metropoolregio Amsterdam

Datum	4 april 2022
Van	Het Bestuur van de MRA
Contact	Remco Rienties, 06 – 20002447 / r.rienties@metropoolregioamsterdam.nl
Onderwerp	Concept Meerjarenbegroting 2021 - 2024

Geachte deelnemers van de Metropoolregio Amsterdam,

Met deze brief stuur ik u de meerjarenbegroting van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De Meerjarenbegroting is de financiële uitwerking van de MRA-Agenda 2020 - 2024 (deze is als bijlage bijgevoegd). In deze brief geven we u een korte toelichting op de begroting. Speciaal voor nieuwe raadsleden geven wij graag eerst een korte introductie.

De MRA is onze interbestuurlijke samenwerking. Inhoudelijk vindt deze zijn basis in de MRA-Agenda 2020 - 2024. Over de vorm van de samenwerking hebben we het afgelopen jaar intensief met elkaar gesproken. Dit heeft geleid tot nieuwe Samenwerkingsafspraken, die u voor de volledigheid ook bij deze brief aantreft.

De Meerjarenbegroting is een nieuw instrument dat voortvloeit uit de nieuwe Samenwerkingsafspraken. We zitten nu echter al bijna halverwege de werkingstermijn van de MRA-Agenda. Dat is de reden dat de Meerjarenbegroting, zoals in de Algemene Vergadering is afgesproken, een directe doorvertaling van de jaarlijkse begroting is die eerder voor 2020 en 2021 werd opgesteld. Conform de afspraken uit de Samenwerkingsafspraken zal vanaf juli dit jaar de benodigde inzet voor de MRA Directie 'om niet' geleverd worden door de deelnemers van de MRA. Hierdoor ontstaat ruimte in de begroting om onze samenwerking, zoals afgesproken, verder te versterken en meer en/of betere inhoudelijke resultaten te boeken.

Termijnagenda, Voortgangsnota en nieuwe MRA Agenda
Aangezien de Samenwerkingsafspraken per 1 januari van dit jaar van kracht zijn, hebben we helaas de volledige begrotingscyclus zoals die in de afspraken is opgenomen niet kunnen volgen. In het najaar van 2022 ontvangt u de Termijnagenda en in het voorjaar van 2023 de eerste versie van de Voortgangsnota. Beide documenten worden jaarlijks

naar u verzonden. Ze hebben als doel om het gesprek tussen de colleges en hun raden of Staten over de samenwerking in de MRA te voeden.

In de eerste helft van 2023 wordt gestart met het traject om te komen tot een nieuwe MRA Agenda voor de periode 2025 - 2028. In het najaar van 2024 zal het concept van de nieuwe MRA Agenda met u worden besproken en vastgesteld. Op basis van de nieuwe MRA Agenda zal gelijktijdig een Meerjarenbegroting worden opgesteld die per 1 januari 2025 van kracht zal worden. Op dat moment is de volledige cyclus geïmplementeerd.

Proces
U kunt deze concept Meerjarenbegroting 2021 – 2024 benutten voor het gesprek tussen het college en uw raad of Staten en om wensen en opvattingen te formuleren. Voor het proces tot vaststelling van de Meerjarenbegroting 2021 – 2024 zijn in de Algemene Vergadering afspraken gemaakt op basis van een advies van de MRA Raadtafel. Dit proces is opgenomen in de Samenwerkingsafspraken. In dit overgangsjaar is werkbaar proces gekozen, daarvoor verwijs ik u graag naar de oplegnotitie van de Meerjarenbegroting.

In verband met de gemeenteraadsverkiezingen worden voor alle raadsleden in de raden en deelregio's in het voorjaar startprogramma's georganiseerd, waarin de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam wordt toegelicht en besproken.
De MRA Directie en uw bestuurders gebruiken die momenten graag om de positie en werking van uw samenwerking met 30 gemeenten, twee provincies en de Vervoerregio met u te bespreken. Ook gaan we dan graag met u in gesprek over welke onderwerpen uit de MRA Agenda u belangrijk vindt en waar we wat u betreft extra aandacht aan moeten besteden.

Namens het Bestuur van de MRA,

Femke Halsema, voorzitter van het Bestuur
Leen Verbeek, portefeuillehouder Financien van het Bestuur

Bijlagen:
- Concept Meerjarenbegroting met oplegnotitie
- MRA-Agenda 2020 – 2024
- Samenwerkingsafspraken

Strawinskylaan 1779 (WTC, I-toren)
1077 XX Amsterdam
info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

metropool
regioamsterdam

memo

Aan	Deelnemers van de Metropoolregio Amsterdam
Van	Leen Verbeek, Portefeuillehouder Financien uit het Bestuur van de MRA
Contact	Remco Rienties, r.rienties@metropoolregioamsterdam.nl / 06 - 20002447
Onderwerp	Concept Meerjarenbegroting 2021 - 2024
Datum	6 april 2022

1. Inleiding

In de Samenwerkingsafspraken die eind 2021 door de MRA-deelnemers zijn vastgesteld is een nieuw instrument opgenomen: de Meerjarenbegroting. De Meerjarenbegroting is de financiele uitwerking van de MRA Agenda, en maakt inzichtelijk welke inkomsten en uitgaven zijn voorzien gedurende de looptijd van de MRA Agenda. De Meerjarenbegroting vormt daarmee het financiele kader van de MRA-samenwerking. De raden en Staten van alle deelnemers worden daarom in de gelegenheid gesteld om wensen en opvattingen te formuleren voor de concept Meerjarenbegroting, alvorens deze ter vaststelling wordt verzonden naar alle MRA-deelnemers.

Op basis van een advies van de MRA Raadtafel heeft de Algemene Vergadering in haar bijeenkomst van 18 februari 2022 opdracht gegeven aan het Bestuur om een concept Meerjarenbegroting op te stellen voor de periode tot en met 2024 (gelijk aan de looptijd van de huidige MRA Agenda) en deze zo spoedig mogelijk daarna te verzenden naar alle deelnemers, zodat zij in gesprek met hun raden en Staten wensen en opvattingen kunnen formuleren.

2. Verdeelsystematiek middelen pas bij nieuwe MRA Agenda

De samenwerking in de MRA is ontstaan vanuit de inhoud van de MRA Platforms. In de loop der jaren zijn programma's en projecten gestart (en soms ook beeindigd), en zijn er zo nu en dan nieuwe onderwerpen bij gekomen of oude onderwerpen afgevallen. Het maken van regionale afspraken hierover geschied tot nog toe veelal in de platforms. Als gevolg daarvan is een verdeling ontstaan in de begroting tussen de platforms, die de afgelopen jaren nauwelijks is gewijzigd. Dit laat weinig ruimte voor integrale en strategische afwegingen: waar zetten we onze gezamenlijke middelen voor in, en welke doelen en resultaten willen we daarmee bereiken?

De complexiteit van de MRA-samenwerking (de samenhang in de uitdagingen waar we in onze regio voor staan) vraagt juist wel om die integrale afweging. Het is ook een van de verbeteringen die met de nieuwe Samenwerkingsafspraken is beoogd: het Bestuur heeft de rol om dit gesprek te initieren en te zorgen dat deze ook goed in de platforms wordt gevoerd.

Tegelijkertijd loopt de huidige MRA Agenda eind 2024 af. Om tot een nieuwe MRA Agenda te komen voor de periode 2025-2028 moet in de eerste helft van 2023 gestart worden met dit proces. Als onderdeel van dat proces moet ook uitgedacht worden hoe te komen tot een goede systematiek voor de verdeling van de MRA-middelen over de verschillende activiteiten die we willen uitvoeren. Te zijner tijd zal het Bestuur hier met een uitgewerkt voorstel voor komen.

3. Toelichting uitgangspunten Meerjarenbegroting 2021 – 2024

Voor het opstellen van de concept Meerjarenbegroting 2021 – 2024 is een aantal uitgangspunten gehanteerd.

- De opzet/ indeling van de Meerjarenbegroting is gelijk aan die van de MRA Agenda (conform advies Raadtafel en afspraak Algemene Vergadering)
- De looptijd van de Meerjarenbegoting is gelijk aan die van de MRA Agenda (conform advies Raadtafel en afspraak Algemene Vergadering)
- Om een inschatting te kunnen maken van de inkomsten is voor de inwoneraantallen een voorspelling gedaan op basis van de gemiddelde groei van het aantal inwoners de afgelopen 10 jaar. Dit is uitgewerkt voor alle MRA-gemeenten, zodat voor de bijdrage van de beide provincies uitgegaan kan worden van de groei van respectievelijk Amsterdam en Almere.
- Conform de afspraak uit de Samenwerkingsafspraken wordt de bijdrage per inwoner geindexeerd op basis van gemiddelde inflatie over de afgelopen 4 jaar. De bijdrage per inwoner bedraagt de komende jaren daardoor:
    - 2022 - € 1,56 per inwoner
    - 2023 - € 1,59 per inwoner
    - 2024 - € 1,63 per inwoner

  Deze bedragen zijn tot stand gekomen op basis van de gemiddelde inflatie over de afgelopen 4 jaar (2018-2021: 2,075%). De daadwerkelijke hoogte van de bijdrage per inwoner kan voor 2023 en 2024 nog hoger of lager uitvallen als de

gemiddelde inflatie over de jaren 2019-2022 en/of 2020-2024 hoger of lager uitvalt.

4. Beknopte inhoudelijke toelichting Meerjarenbegoting 2021 – 2024

In de voetnotes onder de begroting staat de samenstelling van enkele begrotingsposten nader toegelicht. In deze paragraaf zal daarnaast voor een aantal begrotingsposten die de komende jaren dalen of juist stijgen in hoogte (afgezien van verhoging door indexatie) beknopt worden toegelicht welke afweging is gemaakt.

- **Bezuinigingen uitvoeringslijnen EZ**: in 2021 is door een bezuiniging van de gemeente Amsterdam op hun extra bijdrage voor Economie een bezuiniging doorgevoerd op een groot aantal uitvoeringslijnen die binnen het platform Economie vallen. Deze bezuinigingen werken door in 2022, 2023 en 2024, waarbij voor die jaren de begrote bedragen nog wel oplopen door indexatie.
- **0.2: Samenwerking Rijk en EU**: de lobby en public affairs winnen de komende jaren aan belang; als gevolg daarvan gaan we ook meer activiteiten ondernemen en geld uitgeven. Het begrote bedrag loopt daarom stapsgewijs op. De grootste stap is tussen 2021 en 2022 als gevolg van een pilot die in 2022 start voor een gezamenlijke MRA-vertegenwoordiging in Brussel.
- **0.3: De MRA als netwerkorganisatie:** in de nieuwe governance wordt ontmoeting belangrijker. In onderlinge afstemming, maar ook in bijvoorbeeld het nog beter betrekken van raden en Staten. Ook zal in 2022 het traject voor een nieuwe MRA Agenda worden gestart. Al deze ontwikkelingen betekenen meer bijeenkomsten, congressen, conferenties en dus hogere kosten voor de organisatie hiervan. Daarom is de komende jaren naast de indexatie het budget extra opgehoogd.
- **0.4: Kennishuis MRA:** Vanaf 2023 is ook voorzien in extra onderzoeksbudget. Enerzijds omdat dit wenselijk is voor het proces van de nieuwe MRA Agenda, anderzijds omdat dit onderdeel is van de versterking van de MRA Directie, bijvoorbeeld door versterking van de monitoring.
- **0.5: Verantwoording:** Dit is in feite het communicatiebudget. Communicatie wint de komende jaren aan belang als onderdeel van de versterking van de MRA Directie. Gericht op de gewenste toename van de transparantie. Ook voor dit budget zijn de komende jaren daarom extra kosten begroot.

- **2.1: Verstedelijkingsstrategie:** Voor de verstedelijkingsstrategie zijn de afgelopen jaren steeds tekorten ontstaan op de begroting. Voor komende jaren is daarom de begroting verhoogd.
- **2.2: Wonen:** Gezien het enorme belang van dit thema voor de MRA-deelnemers wordt het bedrag voor deze uitvoeringslijn in 2022 extra opgehoogd ten opzichte van 2021. Mogelijkerwijs zal voor 2023 en 2024 nog meer geld nodig zijn: hierover zullen dan afspraken worden gemaakt in het Platform Ruimte.
- **2.4: Transitieopgaven Leefomgeving:** Hoewel de energietransitie als thema ontzettend belangrijk blijft voor de Metropoolregio Amsterdam, lijkt het er vooralsnog op dat de rol van de MRA-samenwerking op dit dossier gaat veranderen en daardoor minder middelen nodig zijn.
- **2.5: Kunst, Cultuur en Erfgoed:** Vooralsnog is voor de komende jaren geen budget opgenomen voor deze uitvoeringslijn. Het is goed mogelijk dat alsnog blijkt dat middelen nodig zijn voor dit programma. In dat geval worden daar afspraken over gemaakt in het Platform Economie.
- **Bureaukosten:** door de versterking van de MRA Directie is ook meer geld nodig voor huisvesting en ICT. Daarvoor is bij deze begrotingspost een extra bedrag opgenomen.
- **Aanjaagbudget nieuwe (integrale) programma's of activiteiten:** dit budget is een nieuw budget waar het Bestuur over kan besluiten. Hieruit kunnen programma's of activiteiten worden gefinancierd die passen binnen de kaders van de MRA Agenda, maar die platform overstijgend zijn. Het gaat daarbij om strategische of integrale activiteiten die gericht bijdragen aan de doelen uit de MRA Agenda en/of de thema's uit de Samenwerkingsafspraken.
- **Strategische Reserve:** De strategische reserve is bestemd voor onvoorziene kosten. Het Bestuur beheert de Strategische Reserve, en bekijkt jaarlijks hoe om te gaan met tekorten en overschotten op de realisatie van de begroting.

5. Verdere proces

Voor het proces tot vaststelling van de Meerjarenbegroting 2021 – 2024 zijn in de Algemene Vergadering afspraken gemaakt op basis van een advies van de MRA Raadtafel. Bovendien zijn voor dit proces ook afspraken opgenomen in de Samenwerkingsafspraken. In dit overgangsjaar wijken we af van de afspraken zoals deze zijn opgenomen in de Samenwerkingsafspraken. Normaal gesproken zou de Meerjarenbegroting worden vastgesteld in samenhang met de nieuwe MRA Agenda. De

bij punt 2 van deze notitie benoemde verdeelsystematiek zou dan via een gesprek in de Platforms en het Bestuur leiden tot een goede verdeling van middelen voor de Meerjarenbegroting. Deze verdeelsysytematiek is er momenteel nog niet. In aanloop naar de nieuwe MRA Agenda en bij het verder uitwerken en implementeren van de Samenwerkingsafspraken zal deze worden ontwikkeld: daar zullen de Platforms dan uiteraard intensief bij betrokken worden.

Het proces ziet er voor dit overgangsjaar als volgt uit:

Concept document:

1) **25 maart -** Het Bestuur stelt een conceptdocument vast en verzend dit (uiterlijk **1e week april**) naar raden en Staten, met het verzoek het document lokaal of provinciaal te bespreken en wensen en opvattingen mee te geven aan hun AV-lid ter bespreking in de AV van 16 september. Het conceptdocument wordt tevens als 'ter kennisname-conceptdocument' op de MRA-website geplaatst.
2) **16 september -** Na de reactietermijn worden via het lid van de AV de wensen en opvattingen ingebracht in de Algemene Vergadering van 16 september.
3) **16 september -** Op basis van deze bespreking in de AV komt de AV met een advies aan het Bestuur over wat te wijzigen aan het concept-document.

Vaststelling definitieve document:

4) **Uiterlijk 22 september -** Het Bestuur stelt het definitieve document op en verzend dit naar raden en Staten, met het verzoek het document lokaal of provinciaal vast te stellen. Het Bestuur voegt een nota van beantwoording, alsmede haar reactie op het advies van de AV, bij. Hierin wordt inzichtelijk gemaakt wat met de ingebrachte wensen en opvattingen van de deelnemers in de AV is gedaan (beide documenten worden als 'ter kennisname-document' op de MRA-website geplaatst). De reactietermijn bedraagt 8 weken.
5) **18 november-** Het resultaat van de lokale of provinciale vaststelling wordt via het lid van de AV ingebracht in de Algemene Vergadering, waarna bespreking plaatsvindt.
6) **18 november -** De Algemene Vergadering stelt daarna het uiteindelijke document vast.

Meerjarenbegroting MRA 2021 - 2024

Inkomsten	2021	2022	2023	2024
Inwonerbijdrage gemeenten [1]	€ 3.836.183	€ 3.926.759	€ 4.036.239	€ 4.172.896
Prov. NH: gelijke bijdrage aan Amsterdam [2]	€ 1.335.352	€ 1.394.301	€ 1.437.122	€ 1.489.867
Prov. FL: gelijke bijdrage aan Almere [2]	€ 324.115	€ 334.955	€ 345.439	€ 358.320
Gemeente Amsterdam: extra bijdrage EZ [3]	€ 1.439.532	€ 992.000	€ 1.012.584	€ 1.033.595
Prov. NH: extra bijdrage EZ	€ 1.439.532	€ 1.439.532	€ 1.439.532	€ 1.439.532
totaal	€ 8.374.714	€ 8.087.548	€ 8.270.915	€ 8.494.210

Uitgaven				
Uitgaven uitvoering MRA Agenda				
Opdracht 0: De samenwerking verder versterken				
0.1 Samenbindende visie op de regio en de samenwerking	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
0.2 Samenwerking Rijk en EU [4]	€ 75.000	€ 125.000	€ 152.500	€ 155.000
0.3 De MRA als netwerkorganisatie [5]	€ 2.470.000	€ 2.500.000	€ 2.580.000	€ 2.662.000
0.4 Kennishuis MRA [6]	€ 210.000	€ 210.000	€ 264.000	€ 268.000
0.5 Verantwoording [7]	€ 80.000	€ 90.000	€ 141.000	€ 172.500
Opdracht 1: Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-Economie				
1.1 Regionale Economische Strategie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
1.2 Werklocaties	€ 430.000	€ 345.000	€ 352.000	€ 359.000
1.3 Human Capital	€ 750.000	€ 650.000	€ 663.000	€ 677.000
1.4 Aanjagen marktinitiatieven voor de transitieopgaven	€ 300.000	€ 300.000	€ 306.000	€ 312.000
1.5 Energie-infrastructuur en data-infrastructuur	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Opdracht 2: Bouwen voor de woningbehoefte, en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken				
2.1 Verstedelijkingsstrategie	€ 124.000	€ 254.000	€ 258.000	€ 262.000
2.2 Wonen	€ 465.000	€ 500.000	€ 510.000	€ 521.000
2.3 Landschap	€ 230.000	€ 230.000	€ 234.000	€ 239.000
2.4 Transitieopgaven Leefomgeving	€ 400.000	€ 320.000	€ 327.000	€ 334.000
2.5 Kunst, Cultuur en Erfgoed	€ 75.000	€ 0	€ 0	€ 0

2.6 Recreatie en Toerisme	€ 600.380	€ 570.000	€ 581.000	€ 593.000
Opdracht 3: Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem				
3.1 Schaalsprong Mobiliteitssysteem [8]	nvt	nvt	nvt	nvt
3.2 Fiets [8]	nvt	nvt	nvt	nvt
3.3 Duurzame en innovatieve mobiliteit [8]	nvt	nvt	nvt	nvt
Reservering urgente nieuwe projecten Economie	€ 354.620	€ 210.000	€ 214.000	€ 218.000
Reservering out of pocket kosten Platform Ruimte	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.100	€ 5.200
Subtotaal uitvoering MRA Agenda	€ 6.569.000	€ 6.309.000	€ 6.587.600	€ 6.777.700
Overige uitgaven				
Personeel MRA Directie [9]	€ 808.860	€ 799.000	€ 0	€ 0
Budget Project- en Programmamanagers [10] / tijdelijke constructie continuiteit	€ 510.000	€ 320.000	€ 320.000	€ 320.000
Traineepool MRA [13]	€ 169.320	€ 255.000	€ 260.000	€ 265.000
Bureaukosten [11]	€ 295.800	€ 350.000	€ 357.000	€ 364.000
Aanjaagbudget nieuwe (integrale) programma's of activiteiten [12]	€ 0	€ 50.000	€ 750.000	€ 750.000
Strategische Reserve	€ 21.734	€ 4.548	€ 81.315	€ 97.510
Subtotaal overige uitgaven	€ 1.805.714	€ 1.778.548	€ 1.768.315	€ 1.796.510
Totaal	€ 8.374.714	€ 8.087.548	€ 8.270.915	€ 8.494.210

---

[1] De inwoner bijdrage is bepaald op basis van een schatting van het aantal inwoners en een geindexeerde bijdrage per inwoner. Het aantal inwoners is geschat op basis van de gemiddelde bevolkingsgroei over de afgelopen 10 jaar. De indexatie van de bijdrage per inwoner is conform de afspraak uit de Samenwerkingsafspraken berekend op basis van de gemiddelde inflatie over de afgelopen vier jaar. Voor 2022 bedraagt de bijdrage per inwoner daarom € 1,56 euro, voor 2023 € 1,59 euro en voor 2024 € 1,62 euro

[2] De bijdragen van beide provincies zijn gelijk aan de bijdragen van de grootste inliggende gemeenten. Omdat per gemeente inzichtelijk is gemaakt wat de gemiddelde groei was over de afgelopen 10 jaar, is voor de berekening van deze bedragen specifiek naar de voorspelde groei van Amsterdam en Almere gekeken

[3] De gemeente Amsterdam heeft een bezuiniging doorgevoerd op haar extra bijdrage voor het Platform Economie. Voor 2022 is daarom een lager

bedrag begroot dan voor 2021. De gemeente Amsterdam heeft wel aangegeven deze bijdrage te zullen indexeren: voor 2023 en 2024 loopt de bijdrage daarom weer op.

[4] Het bedrag voor uitvoeringslijn 0.2 bestaat vanaf 2022 voor de helft uit een regulier lobby / public affairs budget en voor de helft uit een bijdrage voor een pilot voor een gezamenlijke MRA vertegenwoordiging in Brussel

[5] Het bedrag voor uitvoeringslijn 0.3 bestaat uit bijdragen aan de organisatie van de Board en de ROM en daarnaast een budget voor congressen en evenementen

[6] Het bedrag voor uitvoeringslijn 0.4 bestaat uit een bedrag voor de EVMRA en een bedrag voor het reguliere onderzoeksbudget

[7] Het bedrag voor uitvoeringslijn 0.5 is in feite het communicatiebudget

[8] Uitvoeringslijnen 3.1, 3.2 en 3.3 worden niet vanuit de MRA Begroting gefinancierd, maar vanuit andere middelen van de vervoersauthoriteiten (Vervoerregio Amsterdam en beide provincies)

[9] Voor de personeelslasten van de MRA Directie is voor 2022 gerekend met de helft van de kosten ten opzichte van 2021, ervan uitgaande dat de benodigde inzet vanaf 1 juli om niet geleverd wordt. Ten opzichte van 2021 is deze halvering niet duidelijk terug te zien, doordat in 2021 een aanzienlijk hoger bedrag is uitgegeven dan begroot, en een deel van de personeelslasten op andere kostenposten is geboekt.

[10] Op dit moment worden vanuit het budget project- en programmamanagers nog een aantal ambtenaren van MRA deelnemers betaald, die niet onder de 26 fte van de MRA directie vallen, maar wiens inzet wel cruciaal is in de flexibele schil. Veel van de inzet in de flexibele schil wordt al 'om niet' bijgedragen door de MRA deelnemers. daar waar dat niet mogelijk was, is in het verleden besloten om deze inzet vanuit dit budget te financieren. Dat blijven we vooralsnog voor deze mensen zo doen, maar we gaan geen nieuwe inzet van MRA ambtenaren hier uit financieren.

[11] De kosten bij bureaukosten bestaan voor een deel uit locatie/ICT kosten, voor een deel uit bureaukosten. De locatie/ICT kosten zullen gaan toenemen door de versterking van de MRA Directie

[12] Het aanjaagbudget voor nieuwe (integrale) programma's of activiteiten is een budget waar het Bestuur over kan besluiten, vanuit waar programma's of activiteiten kunnen worden gefinancierd die passen binnen de kaders van de MRA Agenda, maar die platform overstijgend zijn.

[13] In 2021 is de MRA Directie ook deel gaan nemen aan een tussenjaar van de traineepool, waardoor we drie trainees hebben in plaats van twee. Hierdoor zijn de kosten ook navenant gestegen

Bijdrage per inwoner (obv gemiddelde inflatie van 2.075% per jaar):

2021	€ 1,53
2022	€ 1,56
2023	€ 1,59
2024	€ 1,63

Bevolkingsontwikkeling afgelopen 10 jaar: 0,85% groei per jaar

2021	**2022**	**2023**	**2024**
2.517.153	2.538.515	2.560.059	2.581.786

Inwoner aantallen Amsterdam

2021	**2022**	**2023**	**2024**
893.783	903.850	914.029	924.324

Inwoner aantallen Almere

2021	**2022**	**2023**	**2024**
214.715	217.257	219.828	222.431

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9907
Extern Zaak ID	1835000
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	5.a
Titel	Personeel: Initiatiefvoorstel DENK arbeidsmarktdiscriminatie NH en advies van GS op het initiatiefvoorstel (verschoven naar de vergadering van 12 september 2022)
Organisatieonderdeel	CZ/HRM

Bijlagen
Brief aan PS over initiatiefvoorstel van de fractie DENK Arbeidsdiscriminatie.pdf
Initiatiefvoorstel DENK arbeidsmarktdiscriminatie NH.pdf

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	30 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**
Economie Financiën en Bestuur	29 september 2022

Toelichting

Het college adviseert Provinciale Staten over het initiatiefvoorstel van DENK "Arbeidsmarktdiscriminatie NH". We onderschrijven het belang van een structureel diversiteits- en inclusiebeleid bij de provincie, wat inmiddels grotendeels wordt geïmplementeerd.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.H.C. Blom
CZ/HRM

Telefoonnummer +31235143883
blomm@noord-holland.nl

Verzenddatum
25 MEI 2022

Kenmerk
1835000/ 1835003

Uw kenmerk
1821453/1821584

Betreft: initiatiefvoorstel van de fractie DENK Arbeidsdiscriminatie NH

Geachte leden,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van het initiatiefvoorstel van de fractie van DENK over "Arbeidsmarktdiscriminatie NH". Het ingediende voorstel omvat het opnemen van een werkplan ter voorkoming en bestrijding van arbeidsmarktdiscriminatie. We waarderen initiatieven die een inclusief werkklimaat bij de provincie stimuleren en onderschrijven het belang van een structureel diversiteits- en inclusiebeleid bij de provincie.

Het voorstel van DENK houdt samengevat in:

1. Stel een concreet diversiteits- en inclusiebeleid op en communiceer dit voor en naar de interne organisatie;
2. Vergroot de bewustwording rond diversiteit en inclusie;
3. Zorg voor een diverse verticale samenstelling van personeel;
4. Zorg voor een veilige en integere werkomgeving;
5. Voer een inclusief en discriminatievrij recruitmentproces en (transparant) personeelsbeleid;
6. Zorg voor een specifieke aanpak om arbeidsdiscriminatie tegen te gaan met concrete maatregelen, met name voor mensen met een niet -westerse achtergrond zowel voor de provincie als voor haar partners;
7. Voer maatregelen in om bedrijven en organisaties te ondersteunen bij de aanpak van arbeidsmarktdiscriminatie;
8. Stel een communicatiestrategie op met de boodschap "in Noord-Holland tolereren wij geen arbeidsmarktdiscriminatie";
9. Evalueer en monitor de inspanningen om discriminatie te voorkomen en te bestrijden;
10. Neem een begroting op voor de maatregelen.

Op 1 oktober 2020 informeerden wij u over onze aanpak van het diversiteits- en inclusiebeleid vanuit onze rol als werkgever. Wij zijn verheugd u de voortgang van de implementatie van het D&I-beleid binnen de provincie te kunnen melden. We werken intensief aan de verbetering van ons interne en waar mogelijk externe D&I-beleid.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Gerichte aandacht voor D&I is een speerpunt in ons strategisch personeelsbeleid. Wij werken daarbij vanuit twee ambities:

1. Wij werken voor alle Noord-Hollanders. En dat kunnen we het beste doen als wij een afspiegeling vormen van de bevolking van de provincie. Daarom streven wij naar diversiteit in onze organisatie.
2. In onze organisatie voelt iedereen zich thuis.

Het D&I-beleid van de provincie is vorig jaar vastgesteld. Voor 2021 hebben wij een jaarplan D&I opgesteld en o.a. de volgende resultaten behaald:

- Charter Diversiteit: we hebben een plan van aanpak aangeleverd bij Diversiteit in Bedrijf, inclusief jaarplan met activiteiten. Dit plan is inmiddels geëvalueerd en wordt voortgezet in 2022.
- We hebben binnen de provincie ambassadeurs D&I geworven, die tevens als klankbordgroep voor de directie fungeren. Twee keer per jaar spreken de ambassadeurs met een afvaardiging van de directie. Op deze wijze kunnen wij het D&I-beleid steeds verbeteren. De ambassadeurs dragen het beleid van de provincie uit en werken mee aan activiteiten. Zij hebben inmiddels een eerste workshop gevolgd.
- Om de effecten van ons D&I-beleid te kunnen monitoren hebben we een nulmeting gedaan op basis van beschikbare gegevens. Deze meting wordt gebruikt om de effecten van ons D&I-beleid te blijven volgen en zo nodig bij te sturen.
- Alle medewerkers van HRM, Organisatieontwikkeling en de ambassadeurs hebben een training bewustwording gevolgd.
- Aandacht voor D&I is (verder) opgenomen in de personeelsinstrumenten werving & selectie, het goede gesprek, onboarding inclusief introductieprogramma, exitinterviews en traineeprogramma's.
- We zijn twee pilots gestart om de selectie van kandidaten bij een vacature verder te objectiveren:
    - beoordeling van een kandidaat door middel van een (divers samengestelde) selectiecommissie. Dit in combinatie met de invoering van een selectieformat bij gesprekken waarbij benodigde competenties vooraf aan de werving worden geformuleerd;
    - op basis van een profiel van een potentiële trainee worden games gespeeld. Hiermee krijg je een objectievere meting van capaciteiten naast het cv, de brief en het traditionele assessment.

Verder dragen we het D&I-beleid bewust en waar mogelijk uit in alle in- en externe communicatie.
Ook hebben wij ons netwerk versterkt door actief collega's bij andere overheden zoals het Rijk, de gemeente Leiden en de gemeente Amsterdam te benaderen en kennis te delen. Ook is een actief kennisnetwerk waaraan alle provincies deelnemen gestart.

Het voeren van een succesvol en duurzaam D&I-beleid vraagt om structurele aandacht, ook voor de lange termijn. Hierbij worden de kosten voor het voeren van een D&I-beleid jaarlijks begroot.

2022: focus op bewustwording binnen de organisatie

De focus ligt dit jaar op bewustwording door het thema D&I beter bekend te maken binnen de organisatie. Hiervoor leiden we bijvoorbeeld de ambassadeurs verder op om kennis en kunde te verdiepen en presentatievaardigheden te leren. De ambassadeurs bieden vanaf september miniworkshops aan in de gehele organisatie om de thema's diversiteit, inclusie en onbewuste vooroordelen onder de aandacht te brengen. Zij worden hierin o.a. ondersteund door een externe partner, gespecialiseerd in D&I.
In het leeraanbod van de provincie wordt het thema D&I geïntegreerd door bijvoorbeeld het beeld- of oefenmateriaal aan te passen. Daarnaast wordt het leeraanbod zelf geëvalueerd op toegankelijkheid en zo nodig aangepast.
In juni organiseren we voor alle collega's een eerste voorlichting over D&I.
Ook wordt eind mei een D&I-pagina op intranet gelanceerd, met o.a. informatie over ons gevoerde beleid en links naar webinars van het A&O-fonds over D&I.
De gestarte selectiepilots in 2021 zijn succesvol gebleken en worden voortgezet. Verder zal voor de werving van nieuwe medewerkers de nadruk in 2022 liggen op arbeidsmarktcommunicatie met behulp van doelgroepinformatie.
De cultuurpagina op het "werken bij" deel van de website Noord-Holland.nl wordt vernieuwd. Deze bevat dan informatie over een aantal onderdelen van onze 'cultuur', zoals de waarde die we hechten aan D&I, maar ook bijvoorbeeld aanspreken en hybride werken.
We breiden het meten en monitoren van het effect van D&I interventies uit door dit ook in te bedden in onze Leren & Ontwikkelen instrumenten. In het recent uitgezette medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO) zijn vragen op gebied van D&I geïntegreerd. Ook hanteren wij bewust inclusief taalgebruik.

We zijn het met u eens dat naast een divers personeelsbestand, een inclusieve werkcultuur minstens zo belangrijk is. We zullen de resultaten van het MTO daarom gebruiken om steeds weer verbeteringen door te voeren in ons personeelsbeleid.

Verder is het goed te weten dat we binnen de provincie twee interne en een externe vertrouwenspersoon hebben. Wij tolereren geen ongewenst gedrag. Om dit en de functie van de vertrouwenspersonen goed onder de aandacht te brengen geven de vertrouwenspersonen met de coördinator integriteit workshops vanaf 2021 binnen de directies/ sectoren van de provincie.
Ook zijn wij per 1 januari aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie Ongewenst Gedrag.
Dit jaar zullen wij ons integriteitsbeleid actualiseren, waarin (het tegengaan van) ongewenst gedrag een belangrijke plaats krijgt. Dit geldt ook voor de ambtelijke gedragscode.

Tenslotte zijn wij ons bewust van onze rol als normsteller, bijvoorbeeld naar onze samenwerkingspartners toe. Op 14 september 2020 is in de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Holland de Kadernota verbonden partijen 2020 vastgesteld. Hierin is o.a. opgenomen dat de provincie bij de aansturing van haar verbonden partijen wil toezien op de stappen die de partijen zetten op het gebied van duurzaamheid, diversiteit en eerlijke arbeidsvoorwaarden. In de gesprekken die wij periodiek voeren is diversiteit en inclusie onderwerp van gesprek.

Een participatief traject gericht op bedrijfsleven is niet passend gezien de rol van de provincie in deze. Wij hebben er voor gekozen om specifiek op het gebied van sport onze steun en middelen in te zetten op het tegengaan van discriminatie en het bevorderen van inclusiviteit.

Onze reactie
Het initiatiefvoorstel is in lijn met het staande beleid van de provincie. De voorgestelde acties zijn voor een groot deel al in gang gezet.
We richten ons, gezien het coalitieakkoord Duurzaam doorpakken op het verbeteren van het D&I-beleid voor ons werkgeverschap. Vanzelfsprekend zal de provincie waar mogelijk een voorbeeldrol blijven vervullen.

Advies
Ons advies is dan ook niet akkoord te gaan met het initiatiefvoorstel. Het merendeel van het voorstel betreft staand beleid en staande praktijk. Andere voorstellen, niet gericht op de werkgeverstaak passen niet bij onze rol, verantwoordelijkheid en beschikbare middelen als provincie.

Wij bedanken de DENK fractie voor het initiatiefvoorstel, waarmee zij aangeeft hoe belangrijk het is een structureel en strategisch personeelsbeleid te voeren met D&I als belangijker pijler. Zonder een divers en inclusief werkgeversbeleid kunnen onze opgaven immers niet gerealiseerd worden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage

- Initiatiefvoorstel Arbeidsmarktdiscriminatie NH

Recht van Initiatief

Per email aan de voorzitter via de Statengriffier:
mevrouw drs. K. Bolt: statengriffie@noord-holland.nl

Per post
Aan de voorzitter van Provinciale staten van Noord-Holland
Via Statengriffier mw. drs. K. Bolt
Postbus 123
2000 MD Haarlem

Datum: 2 juli 2021

Onderwerp: Initiatiefvoorstel ex artikel 44 RvO, inzake Werkplan Arbeidsmarktdiscriminatie
Indiener Statenlid Süleyman Koyuncu
fractie DENK

Geachte voorzitter,

Hierbij dien ik op grond van artikel 42 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015, een initiatiefvoorstel in betreffende Werkplan Arbeidsmarktdiscriminatie.

Samenvatting voorstel in enkele zinnen:
Een werkplan opnemen in het beleid van Noord-Holland ter voorkoming en bestrijding arbeidsmarktdiscriminatie.

Inleiding/ bestuurlijke achtergrond
De coronacrisis heeft bestaande problemen blootgelegd, zo niet verergerd. Ook als het gaat om arbeidsmarktdiscriminatie. Hoewel we in de afgelopen jaren zagen dat dit probleem steeds hoger op de politieke agenda is komen te staan, constateert de DENK-fractie dat extra maatregelen jammer genoeg nog steeds noodzakelijk zijn. Er is bijvoorbeeld door de provincie nog geen specifieke aanpak ontwikkeld om arbeidsmarktdiscriminatie tegen te gaan.

De huidige maatregelen zijn vooral gericht op het vergroten van diversiteit. Zo streeft provincie Noord-Holland ernaar om het personeelsbestand binnen de overheid zo divers mogelijk te krijgen, zodat deze meer representatief is voor de samenleving. Bij het traineeprogramma van de provincie wordt ervoor gezorgd dat tenminste 20 procent van de trainees een multiculturele achtergrond heeft. Verder richt de provincie zich op het vergroten van de bewustwording via kennissessies en actieve interne communicatie, zodat iedereen bij de organisatie zich erkend en gezien voelt. De provincie ondersteunt sinds 2020 het Charter Diversiteit dat gericht is op het stimuleren van diversiteit en inclusie en tevens samenwerkingen vormt met verschillende netwerken voor het uitwisselen van kennis en ervaringen.[1] Echter wordt de aanpak van arbeidsmarktdiscriminatie slechts zijdelings benoemd in onder andere het Coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken 2019-2023', maar wordt niet verder geconcretiseerd in plannen[2]. Dit geldt ook voor de Kadernota 2020, waarin het belang van diversiteit weliswaar wordt benoemd,

[1] https://www.binnenlandsbestuur.nl/ambtenaar-en-carriere/nieuws/noord-holland-aan-de-slag-met-diversiteit.14718475.lynkx
[2] https://www.binnenlandsbestuur.nl/ambtenaar-en-carriere/nieuws/noord-holland-aan-de-slag-met-diversiteit.14718475.lynkx

maar ontbreekt hoe dit exact kan worden gehandhaafd[3]. Evenmin wordt duidelijk gemaakt in hoeverre deze plannen kunnen worden gemonitord met onderbouwende cijfers en evaluaties. Daarnaast is slechts het ondertekenen van het Charter Diversiteit, voor wat betreft de DENK-fractie, niet voldoende: hierin wordt namelijk geen concrete aanpak omschreven, wordt er geen bindend beleid met bepaalde doelstellingen aan gekoppeld en is zonder verder uitgewerkt beleid hierop te vrijblijvend. Volgens het Charter zou zes maanden na ondertekening een Plan van Aanpak ingediend moeten worden, waarna geanonimiseerd gerapporteerd kan worden, maar van dit plan is nog altijd niets bekend[4].

Het vigerend beleid bevat dus nog geen (concrete) maatregelen om arbeidsmarktdiscriminatie te voorkomen én te bestrijden. Dit, terwijl de roep voor concreet en controleerbaar beleid hierop sterk is toegenomen en verscheidene overheden steeds strengere maatregelen hebben genomen. Zo heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een handreiking laten opstellen die een eerste aanzet doet voor alle gemeenten in het land om een verdere aanpak voor inclusie op de arbeidsmarkt te ontwikkelen. Hierin worden mogelijke handelingsperspectieven aangereikt die overheden vervolgens meer op maat kunnen maken[5]. Ook Movisie, het landelijk kennisinstituut, heeft in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken een handreiking ontwikkeld voor overheden. Hierin wordt een concreet stappenplan gepresenteerd dat handvatten biedt om antidiscriminatiebeleid te integreren in het eigen beleid en in de praktijk toe te passen[6]. Zo heeft de gemeente Amsterdam een 'Werkplan Aanpak Arbeidsmarktdiscriminatie 2019-2020' geïntroduceerd, dat gericht is op het voorkomen en bestrijden van arbeidsmarktdiscriminatie zowel binnen- als buiten de organisatie[7]. Met deze ontwikkelingen tegen de achtergrond dreigt de Provincie achterop te raken in de groeiende groep van overheidsorganen die concrete plannen van aanpak ontwikkelen tegen arbeidsmarktdiscriminatie.

Dat arbeidsmarktdiscriminatie bestaat en grote impact heeft, is een voldongen feit. Praktijktesten met fictieve sollicitanten tonen aan dat sollicitanten met een migratieachtergrond minder snel worden uitgenodigd voor een gesprek dan sollicitanten zonder migratieachtergrond, ook als beide groepen (bijna) identieke profielen hebben in hun cv en sollicitatiebrief. Volgens onderzoeker Lex Thijssen heeft men 40% minder kans om uitgenodigd te worden als je een migratieachtergrond hebt. Ook als een sollicitant extra vaardigheden en ervaring heeft, maar een migratieachtergrond heeft, wordt ook deze sollicitant in dezelfde mate gediscrimineerd als de migrante sollicitant die die ervaring en extra vaardigheden niet heeft. Praktijktesten laten zelfs zien dat sollicitanten van oorspronkelijke komaf met een strafblad een grotere kans heeft op een positieve reactie dan een sollicitant met een migratieachtergrond zonder strafblad.

Het belang om arbeidsmarktdiscriminatie aan te tonen en te bestrijden is door de coronacrisis alleen maar toegenomen. Uit onderzoek blijkt dat mensen met een migratieachtergrond het vaak moeilijk hebben op de arbeidsmarkt. En ook de cijfers van het CBS tonen aan dat mensen met een 'niet-westerse' achtergrond die participeren op de arbeidsmarkt, significant liggen lager dan die van de Nederlanders met een zogenoemde 'westerse' achtergrond[8]. Hier kan en dient de provincie meer tegen te doen; zowel binnen als buiten de eigen organisatie.

---

[3] https://www.noord-holland.nl/Over_de_provincie/Organisatie/Deelnemingen/Beleidsdocumenten/Kadernota_Verbonden_partijen_2020, hoofdstuk 2 'Deelnemingen', p. 12-17.

[4] https://diversiteitinbedrijf.nl/charter-diversiteit-wat-is-het/

[5] https://vng.nl/sites/default/files/2020-10/handreiking-op-weg-naar-een-discriminatievrije-arbeidsmarkt_20200930.pdf

[6] https://vng.nl/sites/default/files/handreiking_antidiscriminatiebeleid.pdf

[7] https://www.binnenlandsbestuur.nl/Uploads/2019/7/werkplan-aanpak-arbeidsmarktdiscriminatie-def-1.pdf

[8] https://arbeidsmarktinzicht.nl/arbeidsmarktdiscriminatie-een-hardnekkig-verschijnsel

Mogelijke oplossingen van het hierboven geschetste probleem

In het 'Werkplan Aanpak Arbeidsmarktdiscriminatie 2019-2020' van de gemeente van Amsterdam zien wij een goede aanpak die vertaald kan worden naar provinciaal niveau. Onderstaand vindt u een voorstel wat als basis kan dienen voor een werkplan voor de provincie Noord-Holland in de strijd tegen arbeidsmarktdiscriminatie[9].

Het werkplan moet betrekking hebben op zowel de organisatie van de provincie als voor haar partners. Arbeidsmarktdiscriminatie is namelijk een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gehele provincie, haar gemeenten en bedrijven die binnen haar grenzen vallen. Hierin samen optrekken zorgt het beste voor het voorkomen en bestrijden van arbeidsmarktdiscriminatie. Ons voorstel is daarom het volgende:

1. *Pakket aan maatregelen*

- Het opstellen van een concreet diversiteit- en inclusiebeleid (waarin expliciet maatregelen ten behoeve van mensen van niet-witte afkomst, geslacht, opleidingsniveau, handicap, leeftijd en seksuele geaardheid worden benoemd) en deze communiceren voor en naar de interne organisatie met concrete streefcijfers;
- Een concrete formulering van aanpak van discriminatie op de arbeidsmarkt: zowel binnen de eigen organisatie als bij haar partners en ook als externe meetlat de checklist hanteren zoals die is opgesteld door de inspectie SZW (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid)[10];
- Het invoeren van een interactieve privilegetraining voor alle medewerkers van de provincie.

2. *Provincie als normsteller*

Uit onderzoek van Movisie naar de aanpak van arbeidsmarktdiscriminatie is gebleken dat het stellen van een sterke sociale norm werkt. Deze norm zien mensen dan namelijk als 'normaal'. Het is gunstig om deze norm expliciet uit te dragen via onze reguliere communicatie en hier stevig op in te zetten, ofwel de incorporatie van: "in Noord-Holland tolereren wij geen arbeidsmarktdiscriminatie" in al onze communicatie[11]. Deze communicatiestrategie heeft als doel:

- Werkgevers en werknemers bewust te maken van de impact van onbewuste vooroordelen op de werkvloer en handelingsperspectief te bieden. Omstanders te betrekken: 'wat doe je als je collega's grapjes maken die kwetsend zijn?';
- Discriminatiesignalen pro-actiever en explicieter doorgegeven aan de inspectie SZW (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid). Dit moet een helder onderdeel worden van het protocol van HRM;
- De aangiftebereidheid en meldingsbereidheid van mogelijke discriminatiezaken te vergroten door een (langdurige) interne en externe campagne op te zetten;
- Het stellen van een sociale norm: als provincie dragen we helder en duidelijk uit wat de norm is. Een voorbeeld kan zijn een visuele uitdraging m.b.v. posters zoals Amsterdam dat doet: "Kom op Amsterdam" tot doel hebbend om gesprekken tussen medewerkers te initiëren.

---

[9] https://www.binnenlandsbestuur.nl/Uploads/2019/7/werkplan-aanpak-arbeidsmarktdiscriminatie-def-1.pdf
[10] https://www.inspectieszw.nl/publicaties/publicaties/2019/09/30/checklist-arbeidsdiscriminatie
[11] https://www.binnenlandsbestuur.nl/Uploads/2019/7/werkplan-aanpak-arbeidsmarktdiscriminatie-def-1.pdf, pagina 6-7.

3. *Provincie als werkgever*

De provincie Noord-Holland is als ondertekenaar van het Charter Diversiteit vóór een divers en inclusieve provincie. Echter dient de Provincie dit tevens binnen de organisatie zichtbaar uit te dragen door zelf een diverse verticale samenstelling aan personeel te hebben. Hiermee voelen de bewoners van Noord-Holland zich gerepresenteerd in de organisatie van Noord-Holland en wordt het ook makkelijker om talenten vanuit de gehele provincie te kunnen aantrekken. Verticale representatie is hierin zeer belangrijk om jezelf als divers en inclusief te kunnen presenteren.
Een divers personeelsbestand is slechts een kant van de opgave. De andere kant is evenzo belangrijk, zo niet belangrijker: de inclusieve werkcultuur. Het is namelijk niet alleen belangrijk om divers personeel te werven. We moeten ze ook kunnen behouden. Een cultuur waarin verscheidenheid wordt omarmd, unieke talenten worden benut, diversiteit als kwaliteit wordt gezien en verschillen tussen mensen als versterking van het collectieve perspectief en inzicht. Een werkomgeving die veilig en integer is en waar eenieder wordt gewaardeerd om wie die is en diens kwaliteiten. Of zoals het Werkplan van Amsterdam het samenvat: “talent als basis, diversiteit als kracht”[12]. De inclusie kan op meerdere manieren gestimuleerd worden door op de volgende acties in te zetten:

1. Het voeren van een inclusief en discriminatievrij recruitmentproces en (transparant) personeelsbeleid, waarbij toezicht wordt gehouden op gelijke kansen bij werving en selectie.
    a. Hierbij kan inspiratie worden opgedaan van de ‘checklist arbeidsmarktdiscriminatie’ van de Inspectie Sociale Zaken[13];
    b. Ter aanvulling: transparantie te bieden over de gevolgde werkwijze in het recruitmentproces door aan sollicitanten en werknemers duidelijk te maken of de eigen regels en procedures op de juiste wijze zijn opgevolgd indien er een vermoeden van discriminatie is;

2. Het vergroten van de bewustwording rond diversiteit en inclusie (inzake arbeidsmarktdiscriminatie) waarbij het management hierop wordt getraind. Daarvoor:
    a. Onderzoeken we de kosten en mogelijkheden voor privilegetrainingen voor personeel. Voor privilegetrainingen kan worden gedacht aan trainingen ter bewustwording van (on)bewuste vooroordelen. Het welbekende ‘brown eyes blue eyes experiment’ van de Amerikaanse lerares Jane Elliot[14] dat in Nederland door BNN geïntroduceerd werd als ‘Het Grote Racisme Experiment’ is daarvan een goed voorbeeld[15];
    b. Doen we onderzoek naar discriminatie binnen de organisatie;
    c. Versterken we de meldingsbereidheid van de medewerkers als zij discriminatie ervaren en/of waarnemen.

3. Binnen de interne organisatie implementeren we ‘inclusief werven en selecteren’, waarbij vacatures voor midden- en hoger managementfuncties (zoals managers en bestuurders) wordt ingevuld met inclusieve werving en selectie.

---

[12] https://www.binnenlandsbestuur.nl/Uploads/2019/7/werkplan-aanpak-arbeidsmarktdiscriminatie-def-1.pdf, pagina 8.
[13] https://www.inspectieszw.nl/publicaties/publicaties/2019/09/30/checklist-arbeidsdiscriminatie#:~:text=Discriminatie%20bij%20werving%20en%20selectie,u%20deze%20risico's%20kunt%20voorkomen.
[14] https://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/introduction-2/
[15] https://www.npo3.nl/het-grote-racisme-experiment/POMS_S_BNN_425296

4. We monitoren en evalueren de inspanningen om discriminatie te voorkomen en te bestrijden. Dit doen we steekproefsgewijs door
    a. Onafhankelijke mystery guests de werving en selectie te laten toetsen;
    b. Onderzoek naar discriminatie in de interne organisatie laten uitvoeren en algoritmes in werving en selectie te laten onderzoeken en blijvend te monitoren;

5. *Provincie en partners*

Ter aanvulling op bovengenoemde maatregelen kan de provincie ook het voorkomen en bestrijden van arbeidsmarktdiscriminatie aankaarten bij de bedrijven en instellingen waar zij mee samenwerkt. Met deze organisaties kan men van gedachten wisselen in hoeverre zij betrokken kunnen worden bij deze opgave, waarbij gezamenlijke oplossingen de voorkeur hebben zodat op wederzijdse ondersteuning op dit vlak kan worden gerekend. Het Charter Diversiteit zou besproken kunnen worden in overleggen met bedrijven en instellingen, waarbij zij van informatie hierover worden voorzien. De provincie kan aangeven om deze bedrijven en organisaties verder te ondersteunen bij vraagstukken over de aanpak van arbeidsmarktdiscriminatie en hoe deze te voorkomen. Een mogelijkheid is door een Servicedesk Diversiteit en Inclusie in het leven te roepen.

Om bovenstaande te stimuleren zouden enkele concrete middelen kunnen zijn:

- ‘Naming and faming’, door bijvoorbeeld bedrijven te belonen met een keurmerk “inclusieve organisatie voor bedrijven”
- Het faciliteren van ontmoetingen met potentiële werknemers die bijdragen aan een divers personeelsbestand (bekend maakt bemind)
- Een participatief traject gericht op bedrijfsleven: van onderop acties ontwikkelen met steun van de Provincie
- Het inrichten van een helpdesk voor (MKB-) bedrijven (bijvoorbeeld in de vorm van de hierboven genoemde Servicedesk)
- Het in zetten van Mystery Guests (‘praktijktesters’) op de mbo-stagemarkt en eventueel ook bij HBO en WO;
- Het aanpassen van de VOG-eisen om jongeren met een (licht) strafblad kansen te bieden.

6. *Begroting*

Voor bovengenoemde maatregelen dient begroot te worden wat de kosten zijn via de inkoopafdeling van de provincie. De kosten die inzichtelijk gemaakt dienen te worden zijn:

- De algemene posten;

- Betreffende de Provincie als werkgever:
    - onderzoek naar en training van personeel,
    - investering in een inclusieve werving en selectie en
    - de kosten van het monitoren en (regelmatige) evaluatie van het beleid;

- Betreffende de Provincie als normsteller:
    - De kosten voor externe communicatie;
    - de kosten voor de investering in het maken van plannen en monitoren voor en van de partnerorganisaties;
    - het nieuwe raamcontract uitzendkrachten met onderdeel diversiteit en inclusie;
    - Een onderzoek naar subsidievoorwaarden gericht op inclusieve organisatie;

- Belonen van bedrijven met een keurmerk inclusieve organisatie via inkoop- en subsidievoorwaarden;

Monitoring/evaluatie

De provincie dient alle verzoeken bij te houden om deze jaarlijks te betrekken bij de evaluatie van haar beleid, deze bij te sturen en te verbeteren. De meetbaarheid wordt verder zeer bevorderd als de provincie twee keer per jaar onderzoek doet naar de beleving op de werkvloer en bij haar sollicitanten, waarbij de Provinciale Staten minstens twee keer per jaar over wordt geïnformeerd. Deze vinger aan de pols zorgt ervoor dat de problematiek rondom arbeidsmarktdiscriminatie in beeld blijft en er op tijd kan worden bijgeschaafd c.q. bijgestuurd in de aanpak waar nodig.

Ontwerp Statenbesluit

Wij stellen Provinciale Staten daarom voor het volgende besluit te nemen:

Gedupeerde Staten op te dragen een werkplan aanpak arbeidsmarktdiscriminatie te realiseren dat gericht is op het voorkomen en bestrijden van arbeidsmarktdiscriminatie geïnspireerd door de Amsterdamse aanpak.

Ondertekening,

De indiener ondertekent het initiatiefvoorstel.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9941
Extern Zaak ID	1808369
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	6.a
Titel	Voordracht Jaarstukken 2021 (A-agenda NLG en RWK 13-6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022 en Rekeningencommissie 30-5-2022).)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Bijlagen
brief aan PS over Jaarstukken 2021.pdf
Voordracht PS Jaarstukken 2021.pdf
Jaarstukken 2021 - Na GS.pdf
Schriftelijke beantwoording vragen die nog open stonden na de technische vragenronde op 30 mei over de Jaarstukken 2021.docx
Voorvisie Conceptverslag_Rekeningencie 20220530.docx

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	23 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Ruimte Wonen en Klimaat	13 juni 2022
Natuur Landbouw & Gezondheid	13 juni 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**
Mobiliteit & Bereikbaarheid	20 juni 2022
PS-vergadering	4 juli 2022

Toelichting

In de jaarstukken 2021 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output in het jaar 2021. Het college besluit de jaarstukken 2021 ter besluitvorming toe te zenden aan Provinciale Staten.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
S. Ibrahim
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235145288
salih.ibrahim@noord-holland.nl

Verzenddatum

18 MEI 2022

Kenmerk
1808369/1808377

Uw kenmerk

Betreft: Jaarstukken 2021

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de jaarstukken 2021

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

1. Voordracht PS

2. Jaarstukken 2021

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2022

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 17 mei 2022

Onderwerp: Jaarstukken 2021

Kenmerk: 1808369/

Bijlagen:

Jaarstukken 2021

1. Inleiding

Via de jaarstukken 2021 legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde output van het jaar 2021. Provinciale Staten controleren of dit is gebeurd binnen de kaders zoals geformuleerd in de begroting 2021 en bijgesteld in begrotingswijzigingen.

De jaarstukken hebben wettelijk dezelfde structuur als de begroting. Dit betekent dat wij rapporteren over de 7 beleidsinhoudelijke programma's en het programma "financiën", zoals die in de begroting 2021 waren opgenomen.

Status controle externe accountant
Op het moment van verzending van deze voordracht bevindt de accountantscontrole zich in de afrondende fase. Er vinden nog een aantal laatste controles plaats waarna er nog een externe review op het accountantsdossier uitgevoerd zal worden. Indien hieruit nog wijzigingen in de jaarstukken volgen, zullen wij uw Staten hierover informeren. De accountant verwacht halverwege mei het concept accountantsrapport en de controleverklaring gereed te hebben. Deze wordt besproken in de rekeningencommissie van 30 mei in aanwezigheid van de accountant. Het definitieve accountantsrapport en de controleverklaring en de bestuurlijk reactie vanuit GS zullen tijdig voorafgaand aan de vaststelling van de jaarrekening, voorzien op 27 juni a.s. aan u worden toegezonden.

Deze voordracht bevat een analyse op hoofdlijnen van de financiële ontwikkelingen in 2021, het rekeningresultaat en het voorstel tot resultaatbestemming. De inhoudelijke toelichtingen en analyses zijn te vinden in de jaarstukken zelf.

De jaarstukken zijn voor 20 mei ook als webversie te benaderen via http://financien.noord-holland.nl/

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Begroot en gerealiseerd resultaat per programma (x € 1.000)

Programma	*Begroot resultaat*	*Gerealiseerd resultaat*	*Verschil*	
1. Openbaar bestuur	19.218	17.070	2.148	Voordelig
2. Klimaat en Milieu	50.224	50.141	83	Voordelig
3. Ruimte en Water	17.312	18.450	-1.138	Nadelig
4. Bereikbaarheid	2.184	4.649	-2.465	Nadelig
5. Groen	122.224	124.006	-1.782	Nadelig
6. Economie, cultuur en Welzijn	41.341	43.735	-2.395	Nadelig
7. Financiën en bedrijfsvoering	-359.112	-375.941	16.829	Voordelig
8. Economische herstel en duurzaamheid	99.484	100.003	-155	Nadelig
Totaal Provincie Noord-Holland	**-6.762**	**-17.887**	**11.125**	**Voordelig**

Toelichting
Het rekeningresultaat 2021 bedraagt € 17,9 miljoen voordelig. Het begrote resultaat na de laatste begrotingswijziging bedroeg € 6,8 miljoen voordelig. Dit betekent dat het resultaat € 11,1 miljoen voordeliger is dan verwacht bij de laatste begrotingswijziging.

Hieronder worden de belangrijkste oorzaken benoemd voor het verschil tussen het begrotingssaldo na de laatste begrotingswijziging en het resultaat in de jaarrekening.

Ontwikkeling	**Operationeel Doel**	**Afwijkingen ten opzichte van de actuele begroting 2021 (x € 1 mln.)**	**Voordelig (V) / Nadelig (N)**
A. Verplichting GNR	5.2.1	-8,6	N
B. Faunafonds	5.2.4	-1,9	N
C. Bijdrage Waddengebied Exploitatie	5.3.3	9,6	V
D. Afrekeningsverschillen	7.1.5	7,8	V
E. Capaciteitskosten Provinciale organisatie		7,0	V
F. Aanvullende storting voorziening PDENH	6.5.2	-3,1	N
F. Overige financiële mutaties die het resultaat beïnvloeden		0,3	V
Afwijkingen ten opzichte van de actuele begroting 2021		**11,1**	**V**

A. Verplichting GNR (€ 8,6 mln. nadelig)
Betreft verplichting Stichting Goois Natuurreservaat (GNR) € 15,1 mln. In 2018 hebben GS ingestemd met uittreding uit het Gooisch Natuurreservaat. In januari 2020 is een intentieovereenkomst getekend waarbij partijen de intentie hebben uitgesproken om voor 1 juli 2020 tot overeenstemming te komen. Op basis van de bestuurlijke overeenkomst tussen de provincie en de deelnemende gemeentes is de uittredingssom GNR bepaald. Deze verplichting wordt gedeeltelijk gedekt uit de bestaande reserve Uittreding GNR, € 6,5 mln. Het restant van € 8,6 mln. is ten laste van het resultaat gebracht.

B. Faunafonds (€ 1,9 mln. nadelig)
Bij de laatste begrotingswijziging 2021 is het budget voor de Faunaschade verhoogd tot € 9,7 mln. Op basis van de recente (februari 2022) informatie vanuit BIJ12/Faunafonds blijkt dat de te betalen schade over 2021 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 10,3 mln. Daarnaast is in 2021 nog een nabetaling over 2020 gedaan van € 1,3 mln., waarmee de uitgaven in 2021 uitkomen op € 11,6 miljoen. Dit is een toename van € 1,9 mln.

C. Bijdrage Waddengebied Exploitatie (€ 9,6 mln. voordelig)
Provincie Noord-Holland heeft haar aandeel in de bijdrage in 2021 van het Rijk ontvangen. Momenteel ontbreekt echter nog de juridische grondslag om de bijdrage vanuit Provincie Noord-Holland over te maken aan het Waddenfonds. Het wachten is op een daarvoor noodzakelijke wijziging van het Bestuursakkoord uit 2011, welke momenteel ter goedkeuring bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ligt. Zodra deze door partijen is ondertekend kan Provincie Noord-Holland de bijdrage 2021 alsnog overmaken aan het Waddenfonds.

D. Afrekeningsverschillen (€ 7,8 mln. voordelig)
Verschillen tussen de in voorgaande jaren genomen lasten voor beschikte (toegezegde) subsidies en de werkelijk subsidielasten volgens de eindafrekening komen op de post "afrekeningsverschillen" terecht. Bij enkele subsidies zijn de lasten volgens de eindafrekening lager uitgekomen. De belangrijkste post betreft de subsidie voor het Project omlegging A9 Badhoevedorp. De subsidielasten voor dit project zijn met € 4,7 mln. lager uitgevallen.

E. Capaciteitskosten Provinciale organisatie (€ 7,0 mln. voordelig)
In 2021 zijn € 7,0 miljoen minder capaciteitskosten uitgegeven dan begroot. Zo zijn de loonkosten € 8,7 mln. lager als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. Door de krappe arbeidsmarkt konden vacatures moeilijker worden vervuld. Als gevolg van de lagere vaste bezetting zijn de inhuurkosten € 3,0 mln. hoger. Daarnaast zijn de overige kosten, zoals opleidingskosten en reiskosten € 1,3 mln. lager, als gevolg van Corona.

F. Aanvullende storting voorziening PDENH (€ 3,1 mln. nadelig)
Op basis van de definitieve jaarstukken 2021 PDENH hebben wij een aanvullende verliesvoorziening geboekt voor de deelneming in PDENH. Deze aanvullende verliesvoorziening was niet begroot.

G. *Overige verschillen (€ 0,3 mln. voordelig)*
In hoofdstuk '5.1 – overzicht van baten en lasten en toelichting' van de Jaarstukken is per programma een volledige specificatie en toelichting te vinden van de verschillen groter dan € 250.000 tussen de actuele begroting en de realisatie.

3. Voorstel tot resultaatbestemming

Het resultaat voor bestemming bedraagt € 17,9 miljoen positief (zie onderstaande tabel nr. 0). Wij stellen uw Staten voor om dit positieve resultaat als volgt te bestemmen.

#	Omschrijving	Bedrag (x €1.000,-)	Voordeel(V) / Nadeel(N)
0	**Rekeningresultaat 2020 voor resultaatbestemming**	**-17.887**	**V**
1	Storting in de algemene reserve t.b.v. Uitgestelde intenties	12.062	N
2	Storting in de algemene reserve van de ontvangen Decentralisatie uitkeringen	1.536	N
3	Storting restant rekeningresultaat in de algemene reserve	4.289	N
	Saldo	**0**	**-**

1. *Uitgestelde Intenties*

Bij de Eerste Begrotingswijziging 2022 is voor € 13,6 mln. aan uitgestelde intenties opgenomen. Hiervan moet € 12,1 mln. nog via het jaarrekeningresultaat doorgeschoven worden naar de begroting voor 2022. Dit betreft met name de uitgestelde bijdrage exploitatie waddengebied (€9,6 mln.), de teruggevoerde subsidies Noodfonds sociale infra NHN en MRA (1,8 mln.) wat doorschuift van 2021 naar 2022.

2. *Decentralisatie-uitkeringen*

In de decembercirculaire provinciefonds 2021 heeft de provincie € 1,5 miljoen van het Rijk ontvangen. Dit zijn decentralisatie-uitkeringen die in 2021 niet meer besteed zijn en daarom geoormerkt vrijvallen in het resultaat van 2021. Dit bedrag van € 1,5 mln. zal vervolgens bij de tweede begrotingswijziging 2022 weer toegevoegd worden aan de begroting van 2022 om de activiteiten waarvoor de middelen aan ons zijn verstrekt uit te kunnen voeren.

3. *Resultaat na bestemming*

Na instemming met bovenstaande resultaatbestemming zal het resterende positieve resultaat € 4,3 miljoen bedragen. Voorstel aan U is om deze middelen aan de algemene reserve toe te voegen.

4. Financiele ontwikkeling

De belangrijkste financiële ontwikkelingen in de jaarrekening 2021 zijn:

- De onderbesteding op uitgaven is teruggedrongen van € 47 mln. in 2020 naar € 42 mln. in 2021. De onderbesteding is met name terug gedrongen door een verbeterde interne sturing op de begroting en begrotingswijzigingen. De onderbesteding op de uitgaven betreft voornamelijk begrote uitgaven vanuit de bestemmingsreserves waardoor deze middelen niet vrijvallen in het resultaat maar beschikbaar blijven in de bestemmingsreserves. Zie voor een analyse van deze onderbesteding de toelichting op de rekening in één oogopslag in de jaarrekening en de volledige verschillenanalyse in hoofdstuk 5.1 – Overzicht van baten en lasten en toelichting.
- Er is sprake van een toename van de Materiele Vaste Activa in wegen en vaarwegen van circa € 74 mln. onder gelijktijdige afname van de Liquide middelen.
- De toename van de te besteden doeluitkeringen vlakt af, maar het aantal te verantwoorden Sisa regelingen blijft hoog. Deze Sisa regelingen geven een hogere administratieve druk.
- Een toename in de algemene reserve van € 44,7 mln. naar € 186 mln. en een afname in de bestemmingsreserves van € 65,4 mln. naar € 860 mln. Deze tendens is in lijn met de afspraken zoals ze zijn vastgelegd in het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord is afgesproken om bepaalde reserves vrij te laten vallen om ambities uit het coalitieakkoord te dekken. De middelen zijn vrijgevallen in 2021 (deels naar de algemene reserve) en zullen in de periode 2022-2023 weer voor andere doelen worden ingezet.

5. Proces en procedure

Wij zenden de jaarstukken 2021 na vaststelling door Provinciale Staten conform artikel 204 van de Provinciewet aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 1808369/1638161

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 17 mei 2022;

besluiten:

1. De jaarstukken 2021 vast te stellen

2. De volgende bedragen uit het totale voordelige jaarrekeningresultaat van € 17,9 mln. te bestemmen:

a. € 12.062.000 voor uitgestelde intenties uit 2021 geoormerkt te storten in de Algemene reserve

b. € 1.536.000 voor decentralisatie-uitkeringen geoormerkt te storten in de Algemene reserve

c. Het resterende voordelig rekeningresultaat van € 4.289.000 toe te voegen aan de Algemene reserve

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Jaarstukken 2021

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
Leeswijzer 5
2. In één oogopslag 6
3. Programmaverantwoording 2021 8
Programma 1. Openbaar bestuur 9
Programma 2. Klimaat en Milieu 23
Programma 3. Ruimte en Water 39
Programma 4. Bereikbaarheid 65
Programma 5. Groen 86
Programma 6. Economie, Cultuur en Welzijn 104
Programma 7. Financiën en Bedrijfsvoering 121
Programma 8. Economisch herstel en duurzaamheid 128
4 Paragrafen 132
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 133
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen 148
4.3 Financiering 154
4.4 Bedrijfsvoering 157
4.5 Verbonden partijen 164
4.6 Grondbeleid 182
4.7 Provinciale heffingen 186
5. Jaarrekening 194
5.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting 194
5.2 Balans en toelichting 234
5.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld 311
5.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58) 313
6. Bijlagen 326

Jaarverslag

1. Inleiding

Inleiding

In het afgelopen jaar 2021is het dagelijks leven van de Noord-Hollandse bevolking sterk ontwricht geraakt door de coronapandemie. De inhoudelijke ambities uit het provincieakkoord bleven actueel, zij het dat de coronabeperkingen vanzelfsprekend ook het provinciaal functioneren hebben beïnvloed. Het provinciale Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds, dat is opgezet om de gevolgen van de coronacrisis te verzachten en de verduurzaming van de bouwde omgeving te versnellen, is dit jaar verder uitgebouwd. Er zijn maatregelen genomen of voorbereid om de verduurzaming van de gebouwde omgeving te stimuleren, de culturele sector te steunen en de arbeidsmarkt voor de techniek te verbeteren.

Tegen die achtergrond is ook gedurende het coronajaar 2021 verder gewerkt aan provinciale kernthema's als duurzaamheid, schone energie, bereikbaarheid, cultuurhistorie, natuur en een gezonde leefomgeving. Uit de midterm review van het coalitieakkoord, die medio 2021 is uitgevoerd, blijkt dat de uitvoering van het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! ondanks een aantal ingrijpende nieuwe ontwikkelingen, zoals de corona en stikstofcrisis, goed op koers ligt. In de afgelopen is hard gewerkt om het beleid en het instrumentarium vorm te geven. De nadruk komt nu sterk te liggen op de uitvoering van de plannen en het realiseren van de provinciale opgaven.

Het stikstofvraagstuk blijft één van de grote uitdagingen voor de provincie. Om natuurherstel en stikstofreductie mogelijk te maken, is vanuit onze rol als gebiedsautoriteit gekozen voor een provinciebrede en gebiedsgerichte aanpak. De uitvoering van het beleid wordt in nauwe samenwerking met de partners in de regio en het Rijk vormgegeven. Dat geldt ook voor het thema wonen, dat eveneens aan urgentie heeft gewonnen. In 2021 is het tekort aan woningen alleen maar nijpender geworden. Daarom is een Masterplan Wonen opgesteld om te onderzoeken welke extra maatregelen de provincie kan treffen om meer en betaalbare woningen te realiseren. Op het gebied van energietransitie zijn in 2021 enkele belangrijke mijlpalen bereikt. De RES 1.0 is aangenomen en er is een uitvoeringsprogramma RES opgesteld. De Taskforce Energie-infrastructuur is opgericht – een samenwerkingsverband dat in eerste instantie gericht is op het aanpakken van de meest urgente knelpunten in het elektriciteitsnet.

Het nieuwe Regeerakkoord en het 'Fit for 55' pakket van de Europese Commissie om CO2-uitstoot verder te verlagen, zijn kaderstellend voor het provinciale beleid en daarmee van groot belang voor de uitvoering van dat beleid in de komende jaren. Hoewel de concrete uitwerking van deze Europese en landelijke plannen nog vorm moet krijgen, zijn ze gericht op een versnelling van de grote transities. Dat zal voor Noord-Holland nog geen gemakkelijke opgave zijn, gezien het feit dat zich in deze provincie veel opgaven van nationaal belang bevinden.

De provincie Noord-Holland beschikt over sturend vermogen op basis van geldmiddelen en een eigen juridisch instrumentarium. Als middenbestuur heeft Noord-Holland telkens partners nodig. Succesvol provinciaal beleid bestaat uit constructief samenwerken, uitgaande van de juiste beleidskeuzes. Daarbij lijkt de regionale schaal steeds meer het dominante schaalniveau te zijn waarop maatschappelijke vraagstukken aan de orde zijn, waar bedrijven opereren en waar gemeenten en andere overheden onderling samenwerken. Voor de uitvoering van het provinciale beleid zijn wij sterk afhankelijk van deze regionale en gebiedsgerichte samenwerking.

Als we vinden dat onze ambities onvoldoende waargemaakt zijn, of als we worden geconfronteerd met onverwachte ontwikkelingen, dan zullen we ons er als provinciebestuur hard

voor maken dat de uitvoering van de acties wordt versterkt. Daarbij nemen we nieuwe externe inzichten mee. Dit kan leiden tot een aangepaste inzet van onze middelen. Hiervoor is de jaarlijkse begroting het instrument om bij te kunnen sturen wanneer dat nodig is.

Leeswijzer

In deze leeswijzer geven wij u een overzicht van de opbouw van de jaarstukken en lichten we een aantal algemene onderdelen toe.

Het "Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)" schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de jaarstukken van een provincie. Onze jaarstukken voldoen aan die voorschriften.

De jaarstukken 2021 van de Provincie Noord-Holland zijn als volgt opgebouwd:

Inleiding en leeswijzer

Jaarverslag

- Programmaverantwoording
- Paragrafen

Jaarrekening

- Overzicht van baten en lasten en toelichting
- Balans en toelichting
- Sisa-verantwoording

Bijlagen

Jaarverslag

Het jaarverslag sluit qua opbouw verplicht aan bij de programmabegroting.

De jaarrekening

De financiële jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de balans. Dit is het onderdeel waar de accountant het grootste deel van zijn controle op richt. Hij beoordeelt daarbij of de getallen en toelichtingen een getrouwe weergave zijn van de werkelijkheid en of ons financieel handelen rechtmatig (volgens de regels) tot stand is gekomen.

2. In één oogopslag

In één oogopslag (x 1.000 euro)

	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil
Lasten	550.369	574.153	532.091	42.062
Baten	-463.501	-515.857	-518.012	2.155
Saldo van baten en lasten	**86.868**	**58.296**	**14.079**	**44.216**
Stortingen reserves	206.200	484.610	483.304	1.306
Onttrekking reserves	-300.427	-549.667	-515.270	-34.397
Resultaat	**-7.359**	**-6.762**	**-17.887**	**11.125**

(een positief verschil is voordelig)

Analyse van het resultaat

Resultaat

Het rekeningresultaat 2021 bedraagt € 17,9 miljoen voordelig. Het begrote resultaat na de laatste begrotingswijziging bedroeg € 6,8 miljoen voordelig. Dit betekent dat het resultaat € 11,1 miljoen voordeliger is dan verwacht bij de laatste begrotingswijziging.

Uitgaven (lasten)

De provincie heeft in 2021 € 532,1 miljoen uitgegeven ten behoeve van de beleidsterreinen Openbaar bestuur, Klimaat en Milieu, Ruimte en Water, Bereikbaarheid, Groen, Economie Cultuur en Welzijn, Financiën en Bedrijfsvoering. De uitgaven zijn € 42,1 miljoen lager dan begroot. Het grootste verschil in de uitgaven ten opzichte van de begroting zit in de programma's Bereikbaarheid, Ruimte en Water en Klimaat en Milieu, Financiën en Bedrijfsvoering.
Binnen het programma Bereikbaarheid zijn de voornaamste oorzaken voor de lagere uitgaven een lagere besteding aan subsidies Mobiliteitsbeleid Fiets, op verzoek van enkele gemeentes zijn subsidies doorgeschoven naar 2022. Daarnaast is minder groot onderhoud gepleegd aan wegen, verzoek tot wijzigingen vanuit gebiedscontracten waarvan de uitvoering naar 2022 wordt doorgeschoven van onder meer de Leeghwaterbrug, Weg & Waterhuis.

Binnen programma Ruimte en Water zijn in 2021 geen aanvragen binnengekomen voor de uitvoeringsregeling APRK. De verwachting is dat deze aanvragen wel in 2022 worden gedaan. Daarnaast zijn voor de SOK HHNK minder kosten gemaakt. Door administratieve wijzigingen die aan het eind van 2021 aan het licht kwamen, komt een deel van de realisatie bij een nieuw ondertekenmoment en dat is in 2022. Dan zullen deze kosten betaald worden.

Binnen programma Klimaat en Milieu zijn de lasten voor Gebiedsgericht Grondwaterbeheer het Gooi lager uitgevallen. Door de BBV verslagregelgeving mag de afkoopsom niet ten laste van 2021 gebracht. Daarnaast zijn voor enkele uitvoeringsregelingen minder aanvragen binnen gekomen en een aantal aan het eind van 2021 waardoor de verlening pas in 2022 kan plaatsvinden.

Binnen programma Financiën en Bedrijfsvoering is de post afrekeningsverschillen in 2021 hoger uitgevallen dan gedacht. Dit heeft te maken met de eindafrekening van een aantal subsidies waar

de werkelijke lasten lager zijn uitgevallen dan de verleende subsidie. Daarnaast zijn de kosten voor bedrijfsvoering in 2021 lager uitgevallen.

Inkomsten (baten)
De provincie heeft in 2021 € 518,0 miljoen aan inkomsten(baten) ontvangen. De grootste bronnen van inkomsten voor de provincie zijn:

- Lokale heffingen, provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting): € 226,3 miljoen;
- Algemene uitkering vanuit het Rijk, Provinciefonds: € 223,5 miljoen;
- Ontvangen dividend: € 14,4 miljoen.

Reservemutaties
Vanuit de reserves is in 2021 € 231,3 miljoen onttrokken ten behoeve van uitgaven in 2021. Er is in 2021 € 424,0 miljoen gestort in de reserves ten behoeve van uitgaven in toekomstige jaren. Het resterende deel van de totale storting van € 483,3 miljoen en de totale onttrekkingen van € 515,3 miljoen zoals weergegeven in de tabel "in 1 oogopslag" bestaat uit een vrijval van reserves van € 224,7 miljoen en € 59,3 miljoen overheveling tussen verschillende reserves in het kader van de herschikking van de bestemmingsreserves in 2021.

3. Programmaverantwoording 2021

Programma 1. Openbaar bestuur

Doelenboom

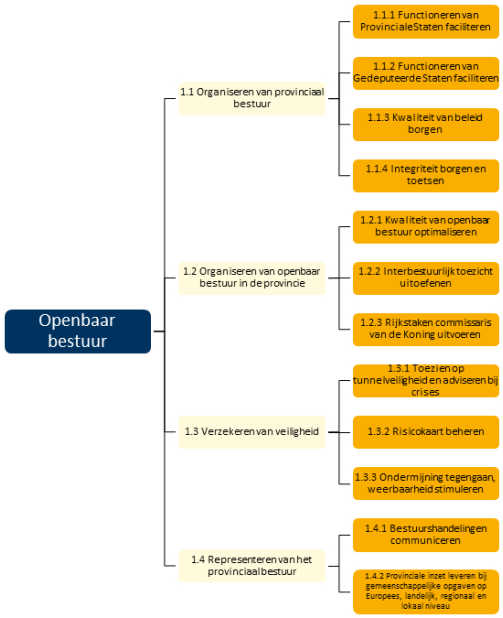

Maatschappelijk doel

Inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een goed functionerend bestuur. Wij zetten daar op in door de financiële handel en wandel van gemeenten strak te volgen, regelmatig te overleggen met gemeentebesturen, duidelijk te communiceren over wat we zelf doen en door het vertegenwoordigen van de Noord-Hollandse belangen in Europa en Den Haag.

Wettelijk beleidskader

- Gemeentewet
- Provinciewet
- Wet algemene regels herindeling
- Beleidskader gemeentelijke herindeling

Provinciaal beleidskader

- Evaluatiekader Subsidies 2018
- MRA agenda 2020-2024
- Europastrategie Noord-Holland 2017-2021
- IBT-beleid 2018-2021, inclusief Uitvoeringsplan 2018 en 2019/2020
- Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland
- Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht
- Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing
- Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019
- Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019

- Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commisaris van de Koning van de provincie NH 2012
- Regeling gedragscode ambtelijke integriteit
- Regeling melden vermoeden misstand
- Agenda toekomst van het toezicht

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1				Openbaar bestuur
	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
Lasten	21.542	21.592	19.955	1.637
Baten	-93	-157	-145	-12
Saldo van baten en lasten	21.449	21.435	19.810	1.625
Stortingen reserves	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-1.604	-2.217	-2.740	523
Resultaat	**19.845**	**19.218**	**17.070**	**2.148**

(een positief verschil is voordelig)

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1.4.2	Interprovinciaal Overleg	Belangenbehartiging provincies

(Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen)

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Toelichting

Prioriteiten:

In de begroting 2021 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

De Statengriffie ondersteunt Provinciale Staten (PS) onder meer bij het voorbereiden en afhandelen van vergaderingen, het verwerken van schriftelijke vragen, besluitvorming openbaar maken en het organiseren van diverse bijeenkomsten. Vanwege de coronamaatregelen vond veel online plaats. De Statenvergaderingen vonden hybride plaats, uitgezonderd de vergadering in Egmond aan Zee. Dankzij digitale aanpassingen en extra ondersteuning verliepen de vergaderingen goed. Ook vonden stemmingen, installatie van Statenleden en technische briefings vaak online plaats.

De voorgenomen ‘Gast van de Statenbijeenkomsten’ voor gemeenteraadsleden gingen niet door en het aantal werkbezoeken was beperkt. Wel vonden in Pakhuis de Zwijger 3 online te volgen gesprekken plaats over mobiliteit, wonen en de stikstofcrisis. Alle jeugdparticipatie-activiteiten van PS gingen door, soms op alternatieve wijze. Een online debatwedstrijd van ‘Op Weg naar Het Lagerhuis’ werd uitgezonden vanuit de Statenzaal maar het Jeugddebat vond wel fysiek plaats. Een tweede serie Whats Next was te zien op AT5 en NH-media en werd gedeeld op diverse social

media. Bij de Willem Arondéuslezing was het aantal bezoekers beperkt tot 200. De 16e Willem Arondéuslezing en de uitreiking van Ribbius Peletierpenning waren wel voor iedereen online te volgen. Tijdens de Statendag spraken PS over het effectief inzetten van stateninstrumenten en gingen PS en GS in op hun samenwerking en bevoegdheden. De werkgroep burgerparticipatie keek naar de uitgangspunten voor burgerparticipatie en stelde een concept plan van aanpak op met uitgangspunten voor een pilot burgerparticipatie.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Organiseren en afhandelen van vergaderingen voor Provinciale Staten	Aantal	12	11	
Organiseren van de uitreiking van de Ribbius Peletierpenning	Aantal	1	1	
Organiseren van “Gast van de Staten” bijeenkomsten	Aantal	6	0	In het jaar 2021 zijn door corona wijzigingen in de indicatoren opgetreden. Er zijn geen Gast van de Staten bijeenkomsten georganiseerd.
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal	3	3	
Opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen 2022 (BBV indicator)	Percentage			Geen cijfers bekend van Noord-Holland voor de verkiezingen in 2022
Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen 2021 (BBV indicator)	Percentage		79%	Betreft het opkomstpercentage in Noord-Holland. Opkomstpercentage Nederland: 79%
Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen 2019 (BBV indicator)	Percentage		56%	Betreft het opkomstpercentage in Noord-Holland Opkomstpercentage Nederland: 56%

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Hier worden de kosten van het faciliteren van Gedeputeerde Staten verantwoord. Het betreft onder meer secretariële en administratieve ondersteuning, het vervoer van de GS-leden, en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

Onderzoeken, evaluaties en monitoring vinden plaats om inzicht te krijgen in de effectiviteit van het gevoerde beleid, om te leren, om beleid tussentijds bij te sturen en om verantwoording af te leggen.

De volgende beleidsonderzoeken en –evaluaties zijn in 2021 onder meer uitgevoerd: Opvolgingsonderzoek boekjaarsubsidie Fauna Beheereenheid Noord-Holland, Bevolkingsprognose Noord-Holland 2021-2050, Deelevaluatie Cultuurbeleid 2017 – 2020: Erfgoed en Herbestemming,

Evaluatie eenmalige subsidies Solar lab.
In 2021 zijn onder meer de volgende viewers en dashboards opgesteld en/of geactualiseerd: OV-knooppunten planviewer, Detailhandel dashboard, Dashboard Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving, Dashboard Verblijfsrecreatie, Dashboard Wonen, viewer Kleine Infrastructuur, viewer Klimaatadaptatie.
De belangrijkste in 2021 uitgevoerde/geactualiseerde monitors zijn: Coronamonitor, Brede Basismonitor (nieuw), Monitor Wonen, Monitor kantoren en bedrijventerreinen en Monitor detailhandel.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Uitgevoerde beleidsonderzoeken en -evaluaties	Aantal	5	5	
Opgestelde en geactualiseerde op data- en gis-analyse gebaseerde viewers en dashboards	Aantal	5	5	
Uitgevoerde monitors	Aantal	5	5	

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

GS onderzoeken de integriteit van partners van de provincie Noord-Holland. Het gaat om ontvangers van subsidies, aanvragers en houders van vergunningen, kopers van provinciaal vastgoed en winnaars van aanbestedingen. GS onderzoeken de integriteit van deze betrokkenen, en hun zakelijke relaties, met behulp van open en gesloten bronnen. Zo minimaliseren GS het risico dat deze partners de samenwerking met de provincie misbruiken voor het plegen van strafbare feiten, zoals witwassen en milieucriminaliteit. De Eenheid Screening en Bewakingsaanpak (Eenheid SBA) voert deze onderzoeken op verzoek ook uit voor de provincies Utrecht en Flevoland.

In 2021 heeft de Eenheid SBA in totaal 188 toetsen uitgevoerd op grond van de wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (wet Bibob). Door een risicogerichte benadering zijn dit er aanzienlijk meer dan begroot. Voor de provincie Noord-Holland zijn 171 Bibob-toetsen uitgevoerd, verdeeld in 60 aanbestedingen, 20 vergunningaanvragen, 88 subsidies en 3 vastgoedtransacties. Dit is met name een stijging in het aantal onderzoeken bij het werkveld aanbestedingen ten opzichte van vorig jaar, omdat alle partijen van de raamovereenkomst Ingenieurs- en adviesdiensten zijn onderzocht. Voor de provincies Utrecht en Flevoland zijn in totaal 17 toetsen uitgevoerd. Tot slotte zijn er ook 17 overige integriteitsonderzoeken uitgevoerd die niet onder de Wet Bibob vallen.

Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld, 2 interne vertrouwenspersonen en 1 externe vertrouwenspersoon. De coördinator integriteit stelt een Jaarverslag Integriteit op dat ter verantwoording voor het gevoerde integriteitsbeleid wordt aangeboden aan PS. De vertrouwenspersonen verantwoorden hun werkzaamheden jaarlijks in het Jaarverslag vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen en integriteit.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal uitgevoerde Bibobtoetsen	Aantal	100	188	De stijging van het aantal toetsen is onder andere een gevolg van het aanpassen van de werkwijze op meerdere werkvelden door structureel onderzoek uit te voeren met een risicogerichte benadering

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.1			Organiseren van provinciaal bestuur	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	4.060	4.110	3.932	178
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde staten faciliteren	3.912	3.417	2.708	709
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	3.288	3.268	2.999	269
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	697	749	636	113
	Totaal lasten	11.957	11.544	10.275	1.269
	Totaal baten	-50	-20	-15	-5
	Totaal saldo	11.907	11.524	10.260	1.264
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**11.907**	**11.524**	**10.260**	**1.264**

(een positief verschil is voordelig)

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Toelichting

Prioriteiten:

Om de regionale samenwerking te versterken zijn we in 2019 begonnen met de verkenning naar regionale samenwerkingsagenda's tussen provincie en bestuurlijke deelregio's. In 2021 hebben deze verkenningen geresulteerd in 2 regionale samenwerkingsagenda's, namelijk met de Gooi- en Vechtstreek en met de regio Zuid-Kennemerland. Daarnaast zijn de bestuurlijke samenwerkingsafspraken in de Metropoolregio Amsterdam (MRA), op basis waarvan de samenwerking tussen de MRA-partners plaatsvindt, vernieuwd. Verder is met de gemeenten in regio's West-Friesland, Alkmaar en Zaanstreek Waterland het gesprek gevoerd over de bestuurlijke ontwikkelingen in de regio. Tot slot was de provincie medeopdrachtgever voor het onderzoek naar de Bestuurlijke Regionale Ecosystemen in Noord-Holland Noord.

1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie heeft in 2021 diverse overleggen gevoerd over bestuurskracht, de bestuurlijke toekomst, en de regionale samenwerking met de gemeenten in regio West-Friesland, regio Alkmaar, regio Zaanstreek Waterland.

Daarnaast zijn de gemeenten Zandvoort, Medemblik een Oostzaan door de provincie ondersteund bij hun onderzoek naar hun bestuurlijke toekomst. Ook zijn de regio Kop van Noord-Holland, de regio West-Friesland geholpen bij de organisatie van hun regionale raadsledenbijeenkomsten en regio Zuid-Kennemerland bij de voorbereiding daartoe in 2021. Verder was de provincie medeopdrachtgever voor het onderzoek naar de Bestuurlijke Regionale Ecosystemen in Noord-Holland Noord. De onderzoeksresultaten zijn in december 2021 opgeleverd.

De 3 herindelingen Amsterdam-Weesp, Langedijk-Heerhugowaard, en Beemster-Purmerend zijn in de Eerste Kamer vastgesteld. Gedeputeerde Staten hebben vervolgens de grensbeschrijvingen, de overzichten voor de data herindelingsverkiezingen, en een rechtspositioneel besluit ter afronding van de herindeling vastgesteld. Eind december 2021 is het verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken, naar aanleiding van de Tweede Kamermotie, ontvangen. De Minister verzoekt de herindeling Langedijk-Heerhugowaard binnen 2 jaar te evalueren en te bezien of een grenscorrectie voor Sint Pancras en Koedijk een duurzame oplossing is.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Bestuurlijke gesprekken gevoerd	Aantal	20	20	
Adviezen over herindelingen aan minister van BZK gegeven	Aantal	0	0	

1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

GS zijn verantwoordelijk voor het interbestuurlijk toezicht (IBT) op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast houden GS ook toezicht op de waterschappen. GS kunnen in het kader van generiek (algemeen) toezicht als interbestuurlijk toezichthouder ingrijpen wanneer een gemeente, waterschap of gemeenschappelijke regeling de wettelijke taken niet goed uitvoert.

Via het financieel (specifiek) toezicht bevorderen GS een gezond en evenwichtig financieel beleid en beheer bij gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. GS kunnen zo nodig gemeenten onder preventief toezicht plaatsen (gemeenten hebben vooraf goedkeuring van GS nodig).

Eind 2021 is er nieuw IBT Beleid voor de periode 2022-2025 door GS vastgesteld. Het nieuwe kader geeft de wijze aan waarop binnen de provincie Noord-Holland het interbestuurlijk toezicht wordt uitgevoerd. Voor 2021 is geen afzonderlijk Uitvoeringsplan IBT opgesteld. Aan de hand van een activiteitenlijst is aan de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht vormgegeven voor dat jaar.

De provincie Noord-Holland maakt jaarlijks de beoordelingsresultaten van het Interbestuurlijk Toezicht openbaar. De resultaten van de beoordelingen van alle gemeenten over 2021 worden op www.noord-holland.nl/ibt en in het Jaarverslag 2021 vermeld. Om de beoordelingen van alle gemeenten inzichtelijk te maken, zijn de gegevens ook verwerkt in de interactieve kaart.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Percentage	100%	89%	In 2021 hebben de COVID omstandigheden druk gezet op het halen van het jaarlijkse doel (alle gemeenten, gemeenschappelijke regelingen). Er is prioriteit gegeven daar waar de meeste aandacht nodig was. De overige niet (volledig) behandelde gemeenten, regelingen worden in 2022 in ieder geval aan nader onderzoek onderworpen. De 3 waterschappen zijn in 2021 beoordeeld.
In Uitvoeringsplan bepaalde verdiepingsonderzoeken en praktijktoetsen uitgevoerd	Percentage	100%	100%	Het verdiepingsonderzoek 'evenementen' is afgerond. Verder zijn er in 2021 geen extra praktijktoetsen uitgevoerd.
Toezichtoordelen over voorgaand jaar gepubliceerd	Percentage	100%	100%	

1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Als rijksheer heeft de commissaris van de Koning (cvdK) diverse taken die zijn vastgelegd in de ambtsinstructie. Over de uitvoering van zijn rijkstaken is de cvdK verantwoording verschuldigd aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Op het gebied van burgemeesterszaken zijn in 2021 8 kroonbenoemde burgemeesters door de cvdK beëdigd in de gemeenten Den Helder, Waterland, Landsmeer, Oostzaan, Alkmaar, Opmeer, Heiloo en Bergen. Daarnaast zijn er door de cvdK 5 waarnemers benoemd in de gemeenten Oostzaan, Opmeer, Heemskerk, Hilversum en Dijk en Waard. Ook zijn er in het afgelopen jaar 2 burgemeesters herbenoemd in de gemeenten Purmerend en Diemen. In het kader van functieonderhoud houdt de cvdK volgens een vaste cyclus in het eerste, derde en vijfde jaar van de ambtstermijn voortgangsgesprekken (zogenaamde jaargesprekken) met de burgemeesters in Noord-Holland. In 2021 zijn alle geplande jaargesprekken gevoerd.
Verder heeft de commissaris 2 inhoudelijke burgemeestersbijeenkomsten georganiseerd. De een over de actuele ontwikkelingen in het burgemeestersambt, naar aanleiding van de door het kabinet opgestelde beschouwing Begin zonder einde? Beschouwing van de discussie over de spanningen binnen het burgemeestersambt. De tweede bijeenkomst stond in het teken van integriteit en weerbaarheid in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen.

De cvdK heeft in zijn rol als rijksheer in 2021 12 ambtsbezoeken afgelegd aan de volgende gemeenten: Beverwijk, Castricum, Amstelveen, Beemster, Langedijk, Stede Broec, Schagen, Gooise Meren, Heerhugowaard, Enkhuizen, Texel en Bloemendaal. In geval van een bestuurlijke integriteitskwestie kan de cvdK besluiten tot een zelfstandig integriteitsonderzoek. In 2021 zijn

geen integriteitsonderzoeken door de cvdK geïnitieerd. In 2021 zijn 34 bemiddelingsverzoeken aan de cvdK afgehandeld.

Vanwege de coronamaatregelen vonden er in 2021 minder bezoeken van het Koninklijk Huis plaats, ook in Noord-Holland. Het Koninklijk Huis heeft wel bezoeken afgelegd, maar vanwege de geldende corona-maatregelen zijn veel evenementen klein gehouden. De cvdK of de loco-commissaris hebben in 2021 in totaal 8 bezoeken begeleid. Voor een koninklijke onderscheiding werden 527 adviezen afgegeven aan de Kanselarij der Nederlandse Orde. De cvdK heeft voorts over 16 aanvragen voor (bestendiging van) het predicaat Koninklijk en over 12 aanvragen voor het predicaat Hofleverancier geadviseerd. 27 verenigingen hebben een Koninklijke Erepenning aangevraagd, waarover de cvdK heeft geadviseerd aan de Dienst van het Koninklijk Huis.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Ambtsbezoeken in alle gemeenten Noord-Holland tot einde ambtsperiode in 2025	Aantal	9	12	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.2			Organiseren van openbaar bestuur in de provincie	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
1.2.1	Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren	1.874	2.006	2.025	-19
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	1.547	1.667	1.402	265
1.2.3	Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren	1.054	1.103	905	198
	Totaal lasten	4.475	4.776	4.332	444
	Totaal baten	-43	-43	-41	-2
	Totaal saldo	4.432	4.733	4.292	441
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**4.432**	**4.733**	**4.292**	**441**

(een positief verschil is voordelig)

1.3 Verzekeren van veiligheid

Toelichting

Prioriteiten:

Coronacrisis: in 2020 is in het verlengde van het Bestuurlijk overleg veiligheid en crisisbeheersing (BOVC) ook een bestuurlijke netwerktafel mitigatie en herstel corona opgericht die in 2021 2 keer bij elkaar is geweest onder voorzitterschap van de cvdK. Hierbij is gesproken met de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) over de langetermijngevolgen van de

coronacrisis en er is gekeken naar het veranderende risicolandschap en wat dat betekent voor risico- en crisismanagement en het versterken van de veerkracht.

De prioriteiten op het ondermijningsgebied hebben betrekking op het vergroten van de interne weerbaarheid door in te zetten op een brede bewustwording van de eigen kwetsbaarheid op integriteitsgebied en op het bevorderen van de lokale weerbaarheid.

1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Toelichting

Tunnelveiligheid is een verantwoordelijkheid van GS. Om de advisering en het toezicht te organiseren is bij de sector Kabinet een tunnelveiligheidsbeambte benoemd. Deze geeft onafhankelijk (on)gevraagd advies aan de tunnelbeheerder werkzaam bij de directie Beheer en Uitvoering.

Sinds de komst van de veiligheidsregio's in 2010, hebben geen incidenten plaatsgevonden waarin acuut optreden van de cvdK vereist was. De cvdK organiseert voor de bestuurders van overheden, vitale infrastructuur en bedrijven jaarlijks nog wel 2 netwerkbijeenkomsten onder de titel 'Bestuurlijk overleg veiligheid en crisisbeheersing' (BOVC). In deze bijeenkomsten bespreken de deelnemers thema's rond veiligheid en crisisbeheersing. In 2021 heeft er één (digitale) bijeenkomst van het BOVC plaatsgevonden. Een tweede (fysieke) bijeenkomst die gepland stond in het laatste kwartaal is vanwege de aangescherpte corona-maatregelen uitgesteld naar een later moment in 2022.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Organisatie netwerkbijeenkomsten ambtelijk en bestuurlijk	Aantal	4	3	Een geplande bijeenkomst is vanwege aangescherpte coronamaatregelen verplaatst naar 2022
Vergaderingen van het Algemeen Bestuur van veiligheidsregio's in NH zijn door liaison van de commissaris van de Koning bijgewoond	Percentage	100%	100%	

1.3.2 Risicokaart beheren

Toelichting

Met de Risicokaart krijgen burgers een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies. Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart wordt een jaarlijkse bijdrage aan het IPO verstrekt. Voor het actueel houden van de gegevens in de Risicokaart werkt de provincie samen met gemeenten en omgevingsdiensten.

Er zijn op landelijk niveau beveiligingsproblemen met de Risicokaart, waardoor actualisatie voor invoerders alleen mogelijk is vanuit vaste IP-adressen van geautoriseerde organisaties. In verband met het vele thuiswerken (en daarmee andere of variabele IP-adressen) was het voor veel

invoerders daardoor niet altijd mogelijk om toegang te krijgen. Desondanks is de behaalde actualiteit van de Risicokaart in 2021 op orde en beter dan in 2020.

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

De provincie Noord-Holland wil met de Agenda Weerbaar Noord-Holland (hierna: Agenda) een bijdrage leveren aan de preventieve aanpak van ondermijning. Hoofddoel van de Agenda is om binnen de geografische grenzen van Noord-Holland de weerbaarheid te vergroten. Op bestuurlijk alsook op maatschappelijk vlak; binnen en buiten de eigen organisatie. De rol die de provincie daarmee inneemt, is die van facilitator en regisseur. In september 2021 is PS geïnformeerd over de voortgang van de Agenda.
In april 2021 is het rapport Werkbaar Weerbaar opgeleverd: het weerbaarheidsbeeld van de provinciale organisatie en de verbonden partijen. Het onderzoek is in november 2021 aangevuld met een overzicht van kwetsbare processen. De aanbevelingen die uit het onderzoek voortkomen zijn niet alleen gericht op de werkzaamheden van het team Weerbaar Noord-Holland, maar raken (naast de verbonden partijen) ook nadrukkelijk aan de werkzaamheden van meerdere sectoren binnen de provincie. De aanbevelingen worden in 5 separate projecten uitgewerkt en hebben een doorlooptijd tot in 2022:
1. Vergroot kennis en bewustzijn van medewerkers,
2. Organiseer het verwerken van signalen,
3. Versterk de functie van HRM,
4. Voer een APK-controle meest kwetsbare processen uit en
5. Haak de weerbaarheid van verbonden partijen aan.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Activiteiten conform actieplan interne weerbaarheid (als vervolg op het provinciale weerbaarheidsbeeld) uitgevoerd	Percentage	100%	100%	
Bij gemeenten uitgevoerde quick scans	Aantal	10	7	Bij gemeentelijke samenwerkingsorganisaties wordt 1 onderzoek uitgevoerd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.3				Verzekeren van veiligheid
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
1.3.1	Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	177	132	109	23
1.3.2	Risicokaarten beheren	132	126	107	19
1.3.3	Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	450	305	307	-2
	Totaal lasten	759	563	524	39
	Totaal baten		-87	-83	-4
	Totaal saldo	759	476	441	35
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**759**	**476**	**441**	**35**

(een positief verschil is voordelig)

1.4 Representeren van provinciaal bestuur

Toelichting

Prioriteiten:

In de begroting 2021 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

De provincie wil haar zichtbaarheid vergroten, zodat bekendheid met en vertrouwen in het werk van de provincie toenemen. Zo zijn de Noord-Hollanders goed geïnformeerd over wat de provincie doet. Zij kunnen zo het beleid en de uitvoering daarvan beoordelen en beïnvloeden.

De provincie heeft daartoe in 2020 een nieuwe communicatiestrategie opgesteld. De belangrijkste ontwikkeling die zij deze coalitieperiode centraal stelt, is verbinding. Samen aan de slag. Voortdurend in gesprek, zodat iedereen gehoord wordt en zijn inbreng kan leveren. Met deze communicatiestrategie groeit de provincie door van een zendende organisatie naar een organisatie die in gesprek is. Zij vergroot de participatie van haar bewoners, verstevigt haar ambassadeurschap, en monitort actiever wat er speelt en vertaalt dat naar concrete acties.

In deze coalitieperiode gaat de provincie zowel online als offline continu in gesprek, bijvoorbeeld via sociale media, tijdens bijeenkomsten op door de provincie gesponsorde evenementen, en door bij scholen op bezoek te gaan. De provincie vergroot de participatie van bewoners, bijvoorbeeld door middel van inwonerspanels, participatiecampagnes en (online) platforms. Een andere ambitie is om de communicatie beter te laten aansluiten op wat Noord-Hollanders bezighoudt. Daarvoor is de provincie gestart met een newsroom. Op basis van data van onder meer sociale

media, website, pers en het Servicepunt van de provincie wordt 2 keer per week bepaald over welke onderwerpen communicatie nodig is. Redacteuren en filmmakers gaan hier dan meteen mee aan de slag. Ook wordt de communicatie meer geconcentreerd rond 5 thema's, waarvan uit onderzoek blijkt dat Noord-Hollanders die het belangrijkst vinden.

2021 was mede door corona een jaar waarin fysieke bijeenkomsten vaak niet georganiseerd konden worden. Zowel voor participatiebijeenkomsten als voor gesponsorde evenementen had dit een flinke impact. Daardoor is het hiervoor beschikbare budget voor 2021 niet compleet benut. Dankzij aangepaste sponsorvoorwaarden hebben desondanks veel evenementen toch door kunnen gaan. Deze bijdrage is onder meer gebruikt voor verduurzaming van evenementen en activiteiten die specifiek gericht zijn op jongeren.

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

Regionale samenwerking krijgt op verschillende niveaus vorm. De provincie is deelnemer in de regionale samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam. Gedurende het jaar 2021 zijn de bestuurlijke samenwerkingsafspraken vernieuwd en bekrachtigd door raden en Staten. Vanaf 2022 zal op basis van deze nieuwe bestuurlijke spelregels samengewerkt gaan worden.

Het onderzoek Bestuurlijk Regionale Ecosystemen in Noord-Holland Noord (NHN) toont dat de bestuurlijke samenwerking in de beginfase van haar ontwikkeling staat. Aanbevelingen zijn onder andere meer gezamenlijke focus en prioriteiten stellen op NHN-schaal en afspraken maken over de capaciteit. Onderkend wordt dat het van belang is om het bovenregionale perspectief te blijven borgen.

De verkenningen naar regionale samenwerkingsagenda's tussen provincie en bestuurlijke deelregio's hebben in 2021 geresulteerd in 2 regionale samenwerkingsagenda's, een regionale samenwerkingsagenda met de Gooi- en Vechtstreek en 1 met de regio Zuid-Kennemerland. Een regionale samenwerkingsagenda tussen provincie en regio en de uitvoering daarvan past binnen de door PS gestelde kaders. Het gaat dus niet om nieuwe programma's, maar om het regionaal bij elkaar brengen en centraal stellen van bepaalde opgaven in de onderlinge samenwerking.

Ook leggen GS regiobezoeken af. Als gevolg van COVID zijn er bezoeken verplaatst waardoor er vertraging is ontstaan. GS hebben 1 fysiek regiobezoek kunnen afleggen in 2021 (regio Zuid-Kennemerland).

De provincie is in Den Haag vertegenwoordigd door 2 adviseurs Public Affairs, die Haagse ontwikkelingen volgen en delen met het provinciaal bestuur en de ambtelijke organisatie. Ook hebben de adviseurs actief actuele Noord-Hollandse dossiers onder de aandacht van Tweede Kamerleden gebracht, onder meer door (digitale) werkbezoeken aan Noord-Hollandse projecten te organiseren en gesprekken te arrangeren tussen Kamerleden en gedeputeerden.

Ook volgt de provincie actief Europese wet- en regelgeving en is daarvoor ambtelijk vertegenwoordigd in Brussel. Daarnaast is de provincie bestuurlijk vertegenwoordigd in relevante Europese netwerken. In december 2021 heeft de provincie de Europastrategie 2022-2030 vastgesteld, waarin de prioriteiten voor Europese activiteiten voor de komende jaren zijn vastgelegd. De provincie Noord-Holland is actief betrokken bij de uitvoering van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkelingen (EFRO); hieronder vallen Kansen voor West (KvW) en

Interreg. In 2021 zijn in het kader van het Europese Corona Herstelfonds extra middelen toegevoegd aan KvW voor steun aan het MKB op het gebied van digitalisering en duurzaamheid. Voor de provincie Noord-Holland was circa 11 miljoen euro beschikbaar. Dit bedrag is in 2021 volledig aangevraagd. Informatie over KvW en Interreg in de periode 2014-2021 wordt u medio 2022 aangeboden. Ook vonden in 2021 de voorbereidingen plaats voor de nieuwe EFRO programma's. Deze beginnen in 2022.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal (regionale) regionale samenwerkingsagenda's (afhankelijk van afspraken met regio's)	Aantal (cumulatief)	2	2	April 2021 is door GS ingestemd met een regionale samenwerkingsagenda tussen provincie Noord-Holland en Gooi en Vechtstreek en juni 2021 met een regionale samenwerkingsagenda tussen provincie en Zuid-Kennemerland .

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 1.4			Representeren van het provinciaal bestuur	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	1.318	1.357	1.063	294
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	3.033	3.352	3.761	-409
	Totaal lasten	4.351	4.709	4.824	-115
	Totaal baten		-7	-7	
	Totaal saldo	4.351	4.702	4.817	-115
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese projecten	-1.604	-2.217	-2.740	523
	Resultaat	**2.747**	**2.485**	**2.077**	**408**

(een positief verschil is voordelig)

Programma 2. Klimaat en Milieu

Doelenboom

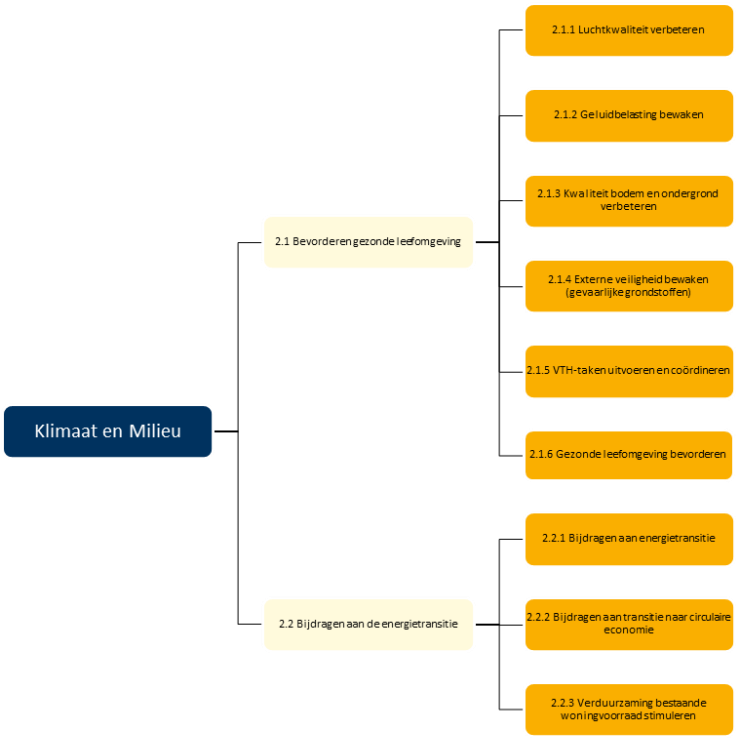

Maatschappelijk doel

Met het programma Gezonde Leefomgeving worden activiteiten uitgevoerd die zowel de gezondheid van de inwoners van Noord-Holland beschermen als deze bevorderen. De aanscherping van de milieuvergunningen is onderdeel van het programma en ook het monitoren van de luchtkwaliteit en het stimuleren van bovenwettelijke milieumaatregelen door bedrijven. Daarnaast wordt in gebiedsprocessen zoals nieuwe woningbouwprojecten het belang van een gezonde leefomgeving meegenomen in de plannen. De provincie en de gemeenten in de IJmond hebben een gezamenlijke aanpak met als doel concrete gezondheidswinst te behalen in de IJmond, met het programma Tata Steel 2020-2050 “Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond”. Deze programmatische aanpak heeft als doel om zo veel mogelijk de negatieve effecten van Tata Steel op de gezondheid en veiligheid in de IJmond te verminderen. Door het formuleren en uitvoeren van een samenhangend pakket aan bestaande en nieuwe acties, zowel voor de korte als lange(re) termijn. Daarmee draagt het programma bij aan het een gezondere en veiligere leefomgeving in de IJmond.

De provincie is, net als de IJmondgemeenten, ondertekenaar van het Schone Luchtakkoord.

Begin 2021 is het Actieprogramma Klimaat vastgesteld. Dit programma loopt tot en met 2023 en is een vertaling van de klimaat-, duurzaamheid- en energietransitie ambities uit het Coalitieakkoord van de provincie. In het Actieprogramma scherpt de provincie de klimaatmaatregelen aan die de provincie neemt. Deze dragen bij aan het Noord-Hollandse doel om in 2030 op 49 procent reductie van CO2-uitstoot uit te komen. Dat doel sluit aan bij zowel het Parijsakkoord (2015) als de Nederlandse bijdrage gedaan in de vorm van het Klimaatakkoord (2019). Als aanscherping op het akkoord van Parijs heeft de Europese Commissie op 14 juli 2021

een groot pakket aan maatregelen gepresenteerd met de naam 'Fit for 55', om het doel in 2050 klimaatneutraal te zijn te behalen.

Met het Actieprogramma houdt de provincie de regie over de invulling van de specifieke acties in en door de provincie. Aandachtspunt is het verdelen van de lusten en lasten, gelet op het maatschappelijk draagvlak en de financiële consequenties. Het Actieprogramma Klimaat sluit aan bij de 5 thema's uit het nationale Klimaatakkoord: duurzame elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik, en mobiliteit.

In 2021 heeft de provincie een nieuwe Actieagenda Circulaire Economie vastgesteld. In plaats van de 6 creatiesporen is een nieuwe doelenboom opgesteld. De ambitie dat Noord-Holland in 2050 volledig over is naar een circulaire economie en er in 2030 een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen is, is gelijk gebleven. Deze nieuwe Noord-Hollandse doelenboom laat zien wat de provincie in de periode 2021-2025 wil bereiken op deze ambitie. Door in te zetten op deze doelen draagt de provincie bij aan het wegnemen van de barrières die de transitie naar een circulaire economie op dit moment in de weg staan.

De acties richten zich op 2 inhoudelijke sporen: circulair ondernemerschap en innovatie en grondstoffen. Daarnaast draagt de provincie vanuit de eigen organisatie bij door circulaire inkoop en aanbesteding en circulaire aanleg, beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur via het programma Duurzame Infrastructuur. Een deel van de bestaande activiteiten is doorgezet, waaronder het MRA-platform belemmerende regelgeving en bepaalde trainingen voor ondernemers (CIRCO-tracks). Daarnaast zijn en worden nieuwe acties uitgevoerd waaronder een matchmaking programma voor MKB'ers en innovatieve start-ups en scale-ups.

Wettelijk beleidskader

- Klimaatwet
- Wet Milieubeheer
- Monitoring Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit NSL
- Kaderrichtlijn Water

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie
- Omgevingsverordening
- Verkenning ondergrondvisie
- Beleidsregel geurhinder
- Actieplan geluid
- Actieprogramma klimaat
- Bouwstenen voor een adaptieve Uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024
- PVA waterstof
- Actieagenda Circulaire Economie
- Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020
- RES Noord-Holland 1.0
- Programma Gezonde Leefomgeving

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2				Klimaat en Milieu
	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
Lasten	48.320	53.522	47.895	5.626
Baten	-2.635	-3.230	-3.736	506
Saldo van baten en lasten	45.685	50.292	44.160	6.132
Stortingen reserves	14.169	19.134	19.526	-392
Onttrekking reserves	-15.901	-19.202	-13.545	-5.657
Resultaat	**43.953**	**50.224**	**50.141**	**83**

(een positief verschil is voordelig)

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
2.2.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2.2.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
2.1.1	Alliander N.V.	Energievoorziening
2.1.1	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
2.1.1	Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland B.V. (ODENH)	Stimulering duurzame energie en ontwikkeling economie
2.1.1	SolaRoad B.V.	Verduurzaming van de energiesector

(Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen)

2.1 Bevordering gezonde leefomgeving

Toelichting

Prioriteiten:

In het coalitieakkoord was reeds aangekondigd dat er een Programma Gezonde Leefomgeving zou worden ontwikkeld. Met het programma Gezonde Leefomgeving (zie programma Gezonde Leefomgeving - Provincie Noord-Holland) worden activiteiten uitgevoerd die zowel de gezondheid beschermen als de gezondheid bevorderen van de inwoners van Noord-Holland. Dit programma is in uitvoering.

De regels ten behoeve van het beschermen van de inwoners tegen negatieve gezondheidseffecten in hun fysieke leefomgeving zijn opgenomen in de provinciale verordening. In 2021 heeft de eerste partiële herziening ter inzage gelegen, wat leidde tot veel reacties over het proces van de RES. Vaststelling is voorzien in 2022.

Een onderdeel van het milieubeleid dat met de invoering van de Omgevingswet wijzigt, is het bodembeleid. Een deel van de bodemtaken gaat met een “warme overdracht” over naar gemeenten, waarmee de taakverdeling tussen provincie en gemeente verandert.

Omgevingsfactoren:

De milieudruk in steden is hoog. Gemeenten behoren via hun Omgevingsvisie en omgevingsplannen aandacht te besteden aan de aspecten van een gezonde leefomgeving. Gemeenten kunnen vrijwillig het Schone Luchtakkoord (SLA) tekenen en eigen doelstellingen verbinden en vastleggen in een SLA uitvoeringsplan. Om deze instrumenten zinvol in te zetten vraagt een visie van een gemeente op de gezonde leefomgeving en kennis om doelen te bereiken. Daarbij kijkt een gemeente zowel naar de fysieke leefomgeving als naar de individuele gezondheid van de inwoners. Om gemeenten te ondersteunen in het proces om de belangen van een gezonde leefomgeving gelijkwaardig mee te nemen in plannen en in de participatie, ontwikkelt de provincie Noord-Holland samen met het RIVM en de 5 GGD'en in de provincie het kennisschakelpunt. Een virtuele ontmoetingsplaats waar kennisvragen kunnen worden gesteld en waar antwoorden vanuit het netwerk van deelnemende organisaties worden gegenereerd. Het kennisschakelpunt is in ontwikkeling, in 2021 is een eerste bijeenkomst gehouden met betrokken partners. De provincie wil met dit kennisschakelpunt de transitie te bevorderen richting een duurzame en gezonde leefomgeving.

2.1.1 Luchtkwaliteit verbeteren

Toelichting

Als mede-ondertekenaar van het Schone Lucht Akkoord (SLA) heeft de provincie haar eerste uitvoeringsplan vastgesteld, met diverse maatregelen, waarbij de eigen inzet centraal staat om de emissies van fijnstof en NOx te verlagen en de WHO advieswaarden (uit 2005) te behalen in 2030. Samen met de IJmond gemeenten heeft de provincie de IJmond regio aangedragen bij het Rijk voor een subsidie voor het onderzoek 'hoogblootgestelden' in het kader van het SLA. Immers, er is weinig bekend over de effecten van cumulatie van diverse vormen van hinder in één gebied. Bij toekenning start het onderzoek in 2022.

De monitoringsresultaten over 2020 van het luchtmeetnet op de 3 locaties in de provincie (Haarlemmermeer, Haven Amsterdam, IJmond) zijn in juni 2021 gepubliceerd. In 2021 is in samenwerking met de OD NZKG en de GGD Amsterdam begonnen met het vernieuwen van de monitoring hardware. Uit de datarapporten blijkt dat de luchtkwaliteit in Noord-Holland structureel verbetert. De maatregelen die worden genomen in het kader van diverse luchtkwaliteitsprogramma's zoals NSL en SLA dragen hieraan bij.

In 2021 heeft de provincie, in samenwerking met het Havenbedrijf Amsterdam, een aanbesteding afgerond, waarmee voor de aankomende jaren opnieuw e-Noses in het Noordzeekanaalgebied en het Amsterdam Rijnkanaal worden geplaatst. Elk jaar wordt er een jaarverslag gemaakt van de e-Noses, in 2021 is het jaarverslag over 2020 van het e-Nose-netwerk in het NZKG en Amsterdam-Rijnkanaal gepubliceerd. Van het e-Nose-netwerk in de IJmond is elke 3 maanden de data gepubliceerd, de pilot is in de IJmond afgerond en met de samenwerkingspartijen wordt gewerkt aan een doorstart. In december 2021 heeft de provincie een convenant ondertekend, net als het Havenbedrijf Amsterdam, de OD NZKG en ORAM, om samenwerking vast te leggen en duidelijke afspraken te maken over het gebruik van de data van de e-Noses in het Westelijk Havengebied.

Als onderdeel van het Programma Tata Steel 2020-2050 zijn in 2021 2 Ontwerp geurbesluiten genomen voor Tata Steel. Door de geurbesluiten wordt de vergunning aan het staalbedrijf aangescherpt en moet Tata Steel doorlopend werken aan de vermindering van de geuruitstoot en ernstige geuroverlast in de IJmond. Verder is de vergunning voor de zwavelzuurfabrieken van de

Kooksfabrieken aangescherpt waardoor o.a. de uitstoot van zwaveldioxide wordt verminderd, is een definitief besluit genomen over het verminderen van NOx emissies bij Hoogoven 7 en is het voorschrift voor het optreden van zogenoemde deuremissies (zichtbaar in de vorm van rook) bij de Kooksfabriek 2 aangescherpt.

De provincie heeft het verbod op varend ontgassen opgenomen in de Omgevingsverordening NH2020. In december 2021 heeft de provincie de beleidsregel 'gecontroleerd stilliggend ontgassen' vastgesteld. Met deze beleidsregel wordt het schepen makkelijker gemaakt om gecontroleerd te ontgassen, hier wordt milieuwinst geboekt ten opzichte van het varend ontgassen. De provincie loopt met dit beleid vooruit op internationale en nationale wetgeving. Op basis van het eNose netwerk registreert de OD NZKG het varend ontgassen en worden meldingen doorgezet naar de politie en ILT.

In 2021 is de inventarisatie naar zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) voor de niet- afvalbedrijven afgerond, waaronder Tata Steel. De inventarisatie is uitgevoerd door de OD NZKG en de omgevingsdienst IJmond (ODIJ). Het doel van deze inventarisatie is om een zo volledig mogelijk beeld en een actueel inzicht te verkrijgen in het gebruik en de uitstoot van ZZS naar lucht- en water (indirecte lozingen[1]), en te bepalen of er humanitaire risico's zijn. Daarnaast heeft deze uitvraag als doel om te inventariseren welke vergunningen op basis van de actuele (emissie)gegevens aangepast moeten worden. De inventarisaties hebben, samen met de RIVM gezondheidsonderzoeken in de IJmond (Programma Tata Steel), veel inzicht opgeleverd. Dit inzicht heeft de provincie ingebracht in de landelijke ZZS evaluatie, die momenteel plaats vindt. Daarnaast heeft de provincie via een brief aan het ministerie van I & W en via de Tweede Kamer lobbystandpunten ingebracht, met als doel om de wet- en regelgeving voor ZZS te verbeteren.

2.1.2 Geluidbelasting bewaken

Toelichting

Geluidbelasting provinciale wegen
In het Actieplan 2018-2022 heeft de provincie haar ambities vastgelegd met betrekking tot het terugdringen van de geluidbelasting door provinciale wegen. Dit gebeurt op 2 manieren:

1. Het toepassen van geluidreducerend asfalt op aangegeven wegvakken door de gebiedsaannemers. Dit wordt gedaan volgens de door hen gevolgde onderhoudsplanning. Door wijzigingen in de onderhoudsplanning zijn er in 2021 geen wegvakken met geluidreducerend asfalt aangelegd. Ook is vanwege de overdracht van een wegvak aan de gemeente de toepassing van geluidreducerend asfalt voor dit wegvak komen te vervallen. In 2022/2023 staat een aantal wegvakken in de planning voor de aanleg van geluidreducerend asfalt.

2. Het waarborgen van een acceptabel binnenniveau bij hoogbelaste solitair gelegen woningen door middel van het aanbrengen van gevelisolatie. In 2021 zijn de woningen bezocht en is de nader geïnventariseerd. Voor 16 (van de 84) woningen zijn er maatregelen noodzakelijk. De bewoners van deze woningen krijgen gevelisolatie aangeboden. De uitvoering hiervan staat gepland voor 2022.

[1] Lozingen richting openbaar vuilwaterriool

Industrieterreinen van regionaal belang

De in de Provinciale Milieuverordening aangewezen 5 industrieterreinen 'van regionaal belang' zijn in 2021 beleidsneutraal overgenomen in de Omgevingsverordening 2022. De aanwijzing houdt in dat de provincie bevoegd gezag is voor het geluidzonebeheer binnen de vastgestelde geluidzones van deze industrieterreinen. Het geluidzonebeheer van deze 5 industrieterreinen wordt uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

In samenwerking met alle betrokken partijen (provincie, Port of Amsterdam, gemeente Amsterdam, gemeente Zaanstad en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied) hebben in 2021 de voorbereidingen plaatsgevonden voor een actualisatie van het bestemmingsplan geluidverdeelplan industrieterrein Westpoort.

Stiltegebieden zijn bedoeld om onze inwoners plekken te bieden waar ze kunnen ontsnappen aan de drukte van alledag en kunnen genieten van natuurlijke stilte. Het beschermen van de stilte in de stiltegebieden vindt plaats met de bestaande regelgeving. De provincie is in 2021 gestart met de verkenning hoe de gebieden beter benut kunnen worden als waardevolle plek voor beleving en waardering van de relatieve stilte.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Sanering geluidbelaste woningen boven 63 dB	Aantal	59	0	Uitvoering in 2021 t/m 2025
Extra stil asfalt (in km)	Aantal	1,8	0	Uitvoering in 2022

2.1.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

Mijnbouwwet

In 2021 heeft de provincie verschillende adviezen op het gebied van opsporingsvergunningen en opslagplannen voor geothermie (aardwarmte) in het kader van de mijnbouwwet uitgebracht aan het Rijk.

Bodemconvenant
De provincie heeft besloten (961796/1744292) de afspraken uit het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 in 2022 deels voort te zetten en de Uitvoeringsregeling subsidie Bodemsanering tot 1 juli 2022 te verlengen in verband met de uitgestelde voorziene inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet. Dit doet de provincie omdat zij ook in de eerste helft van 2022 het bevoegd gezag is voor de taken die vallen onder de Wet bodembescherming en de opgaven doorlopen in 2022, waarvoor zij een Specifieke uitkering (SPUK) bodem ontvangt van het Rijk.

In 2021 heeft de provincie op diverse manieren gemeenten verder voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De gemeenten zijn per brief geïnformeerd over de stand van zaken van de Warme Overdracht bodemtaken, we hebben informatie over ons bodembeleid overgedragen aan gemeenten, we hebben zowel een bestuurlijk als een ambtelijk, gezamenlijke bodemberaad met alle gemeenten en omgevingsdiensten georganiseerd, we hebben digitale voorlichtingsbijeenkomsten gehouden, en we zijn samen met de omgevingsdiensten verder

gegaan met de screening van de bodeminformatiesystemen en afstemming daarvan met gemeenten.
Voor PFAS (PerFluor-Alkyl stoffen, waaronder PFOS en PFOA) en de afspraken uit het 'Convenant Bodem en Ondergrond 2022 en verder' vertegenwoordigt Noord-Holland bestuurlijk het IPO in overleggen met Rijk, VNG en UvW. Het doel is het van vinden oplossingen voor korte en langere termijn knelpunten, zowel op landelijk als op provinciaal niveau.
De provincie heeft een SPUK regeling bodem voor onderzoek en aanpak van PFAS- en loodverontreinigingen bij het Rijk aangevraagd. De aanvraag is ten dele gehonoreerd.

Spoedlocaties bodemsanering
De provincie Noord-Holland heeft 98 spoedlocaties bodemsanering. In 2021 zijn er 2 locaties bijgekomen. Op 52 locaties is de sanering volledig afgehandeld. Op 31 locaties is een sanering gaande en op 15 locaties lopen onderzoek of onderhandelingen. De provincie heeft ervoor gezorgd dat op alle locaties de risico's in ieder geval beheerst zijn. De sanering van 2 spoedlocaties met loodverontreiniging op speelplaatsen is afgerond. Een derde sanering wordt voorbereid. De provincie heeft een SPUK bodem voor onderzoek en aanpak van PFAS- en loodverontreinigingen bij het Rijk aangevraagd. De aanvraag is deels gehonoreerd. Ook is voor spoedlocatie Cindu te Uithoorn een SPUK aangevraagd bij het Rijk.

De provincie is samen met de partners, de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren, de drinkwaterbedrijven Vitens en PWN, en het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, begonnen met de uitvoering van het nieuwe convenant Gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi 2021-2030. Omdat grondwaterbeheer nog langer nodig is, is ervoor gezorgd dat er voldoende financiën zijn om het beheer nog 30 jaar te kunnen continueren en is het beheer voor 30 jaar ondergebracht bij Afvalzorg Bodemservice BV. . (zie ook www.gwbeheergooi.nl).
Het grondwaterbeheer is op 103 locaties afgehandeld. De prognose voor 2021 bedroeg 95 locaties.

Stortplaatsen Wet milieubeheer
De provincie is in 2021 een juridisch onderzoek gestart voor de sluiting van de stortplaats Insteekhaven in Den helder. Omdat dit onderzoek nog loopt, heeft sluiting in 2021 nog niet plaatsgevonden. Verwacht wordt dat de Insteekhaven in 2022 zal worden gesloten, evenals de stortplaats Hollandse Brug.

De provincie heeft de jaarlijkse monitoring laten uitvoeren van stortplaats De Poel.
De herijking van de rekenrente van het vermogen in het Nazorgfonds vraagt meer tijd. Verlaging heeft grote financiële gevolgen voor de exploitanten. Daarom is niet alleen naar de financiële risico's gekeken, maar ook naar de effecten op het doelvermogen dat de exploitanten moeten opbrengen in het Nazorgfonds. Op 5 januari 2021 is besloten om in te stemmen met de beleidslijn voor maatwerk voor de rekenrente voor de sluiting van de stortplaats Insteekhaven.

Er wordt meegewerkt aan een tienjarige pilot op stortplaats Wieringermeer naar verduurzaming van stortplaatsen. De resultaten hiervan worden in 2028 verwacht en in 2021 heeft een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden. Deze zal in 2022 beschikbaar worden gesteld.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Locaties grondwaterbeheer afgehandeld	Aantal	95	103	Op een aantal locaties bleek na onderzoek het probleem met verontreinigd grondwater beperkt en kon afsluiting van het dossier plaatsvinden
Gesloten stortplaatsen Wet milieubeheer	Aantal	2	1	Juridisch onderzoek kost meer tijd
Spoedlocaties bodemsanering beheerst en/of aangepakt	Aantal	80	83	In begroting zijn abusievelijk getallen voor locaties grondwaterbeheer opgenomen. Aanpak ging in de praktijk op enkele locaties sneller dan verwacht.

2.1.4 Externe veiligheid bewaken (gevaarlijke grondstoffen)

Toelichting

De provincie is nog steeds in afwachting op de berekening van de zogenaamde aandachtsgebieden. De provincie heeft, in IPO verband, het belang benadrukt dat deze berekening op korte termijn wordt afgerond en dat er vanuit een Rijk een communicatiestrategie wordt opgesteld. In 2021 heeft de provincie, in voorbereiding op de aandachtsgebieden, een informatie webinar georganiseerd voor gemeenteambtenaren met als doel om het bewustzijn en de kennis onder gemeenten te vergroten. In het Noordzeekanaalgebied wordt via het platform Energietransitie NZKG ingezet op de verwezenlijking van een waterstofeconomie. In 2021 heeft de provincie voorbereidend werk verricht om deze veiligheidscontouren inzichtelijk te maken, waardoor hier in de ruimtelijke ordening van dit gebied rekening gehouden kan worden met deze contouren.

2.1.5 VTH-taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

De VTH-taken op het gebied van water, milieu, groen, natuur, bodem en bereikbaarheid zijn door de omgevingsdiensten uitgevoerd. Dit betreft onder andere het verlenen van vergunningen en ontheffingen voor industrie, flora en fauna, (zwem)water en de controle op de naleving ervan. De omgevingsdiensten voeren soortgelijke taken uit namens gemeenten. Samen met deze gemeenten en andere zogenoemde ‘ketenpartners’ in Noord-Holland, zoals het Rijk, de waterschappen, de terreinbeherende organisaties, het Openbaar Ministerie en de politie, werkt de provincie op een netwerkende wijze samen om maatschappelijke doelen in het fysieke domein te realiseren. De maatschappelijke en politieke aandacht voor een gezonde leefomgeving zorgt voor extra druk op de uitvoering van VTH-taken. Dit is vooral te merken op dossiers als Tata Steel, stikstof en Formule 1. Deze aandacht vertaalt zich in meer inzet voor VTH-taken en in meer inzet voor handhavings- en Wob-verzoeken, bezwaar- en beroepszaken.

De omgevingsdiensten hebben de VTH-taken namens ons college uitgevoerd op basis van de doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen die door ons college zijn vastgelegd. In 2021 hebben de omgevingsdiensten deze VTH-taken uitgevoerd volgens de door ons vastgestelde uitvoeringsprogramma’s. In het bijzonder de dossiers Tata Steel en stikstof hebben daarbij extra

aandacht gevraagd. Ook voor de toekomst zal de inzet op deze dossiers een aandachtspunt blijven. Hierover zijn en blijven we met de omgevingsdiensten in overleg.

De spanning tussen het vergroten van de leefbaarheid en het verder ontwikkelen van de economie is goed merkbaar bij de uitvoering van de VTH-taken. Na de uitspraak van de Raad van State over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) heeft de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) meer aanvragen voor vergunningen en verzoeken om handhaving. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) heeft structureel te maken met extra inzet op complexe dossiers zoals Harsco Metals en Tata Steel. Deze omgevingsdienst ziet een structurele toename van het aantal juridische procedures en de vraag naar milieu-specialistisch advies.

De coördinatie van de VTH-taken in Noord-Holland hebben we verdeeld tussen de beleidsvelden 'groen' (natuur) en 'grijs' (milieu). Voor 'groen' heeft de provincie met betrokken partijen zoals gemeenten, waterschappen, terreinbeherende organisaties en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) handhavingsuitvoeringsprogramma's voor de Natura 2000-gebieden uitgevoerd.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
VTH taken uitgevoerd conform Uitvoeringsprogramma's	Percentage	100%	100%	
Prioriteiten uitgevoerd conform afspraak/ uitvoeringsprogramma	Percentage	100%	100%	
Coördinatie uitgevoerd conform programma's	Percentage	100%	100%	

2.1.6 Gezonde leefomgeving bevorderen

Toelichting

Op 9 juli 2021 zijn Provinciale Staten geïnformeerd over de voortgang van het Programma Tata Steel 2020-2050 en van het bijbehorende Uitvoeringsprogramma Vergunningen, Toezicht en Handhaving Tata Steel 2020 – 2022 (kenmerk 1641018/1641 138).

Verschillende acties zijn uitgevoerd van het Programma Tata Steel 2020-2050. Zo zijn er in 2021 2 gezondheidsonderzoeken van het RIVM gepubliceerd. De provincie was daar opdrachtgever van (samen met IJmondgemeenten). In april 2021 is het briefrapport 'Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond' gepubliceerd. Het onderzoek laat niet alleen zien welke klachten mensen ervaren in de IJmond, maar kijkt ook naar de pieken in de luchtkwaliteit. In september 2021 is het Depositieonderzoek IJmond 2020 gepubliceerd. Beide onderzoeken hebben aanleiding gegeven om het Rijk aan te spreken op zijn verantwoordelijkheid voor het stelsel, koers te blijven houden op de uitvoering van het Programma Tata Steel, te blijven inzetten op scherp vergunnen en de samenwerking met de IJmondpartners te verstevigen. De provincie heeft in 2021 ook een overzicht gepubliceerd van alle onderzoeken , die zijn uitgevoerd naar de leefomgeving en de gezondheid in de IJmond.

Samenwerken doet de provincie onder andere in het bestuurlijk overleg Industrie en Gezondheid IJmond, dat in 2021 meer dan 15 keer bij elkaar gekomen is. Om de samenwerking vanuit een gezamenlijk visie te blijven voortzetten, hebben de provincie en de IJmondgemeenten in 2021 een 'onze visie op een gezondere leefomgeving IJmond' vastgesteld. IJmondgemeenten hebben daarnaast een eigen programma Gezondheid en Luchtkwaliteit vastgesteld. Samenwerken doet

de provincie ook met het Rijk, waaronder het ministerie van I & W. Naar aanleiding van het Depositieonderzoek IJmond 2020 heeft het ministerie van I & W een plan van aanpak opgesteld, waarin een sterke verwijzing en samenwerking naar voren komt met het bevoegd gezag van Tata Steel, de provincie Noord-Holland.

Tata Steel heeft voor de realisatie van 'groen staal' in september 2021 de keuze gemaakt om af te zien van de eerder ingezette route van CO2 opslag en direct te werken aan een productieproces op basis van waterstof. Dit is een belangrijke stap, zowel voor de energietransitie als voor een gezondere leefomgeving in de IJmond. De gezondheidsonderzoeken en de continue aandacht en druk vanuit de bewoners van de Ijmond, de provincie, de drie IJmondgemeenten en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied hebben bijgedragen aan deze stap. Er wordt vanuit het Programma Tata Steel nauw samengewerkt met het Programma Energietransitie en het platform Energietransitie NZKG, omdat de realisatie van deze route gaat bijdragen aan een gezondere leefomgeving IJmond.

In 2021 is een eerste stap gezet in de opdracht om "scherper te vergunnen" door een uitvraag te doen aan de OD NZKG waarbij 4 verschillende casussen worden bestudeerd om vervolgens te bepalen of en zo ja hoe een brede aanpak voor scherp vergunnen kan worden uitgerold.

Om gemeenten te ondersteunen om de belangen van een gezonde leefomgeving gelijkwaardig mee te nemen in hun plannen en in de participatie, ontwikkelt de provincie Noord-Holland samen met het RIVM en de 5 GGD'en in de provincie het kennisschakelpunt. Een virtuele ontmoetingsplaats waar kennisvragen kunnen worden gesteld en waar antwoorden vanuit het netwerk van deelnemende organisaties worden gegenereerd. Het kennisschakelpunt is in ontwikkeling, in 2021 is een eerste bijeenkomst gehouden met betrokken partners. De provincie wil met dit kennisschakelpunt de transitie te bevorderen richting een duurzame en gezonde leefomgeving.

Het citizen science project Hollandse Luchten zit, na een pilotfase, nu in een doorstartfase. Partijen als GGD Amsterdam, TNO, RIVM en vooral inwoners doen actief mee in 3 meetgemeenschappen. Met kastjes met relatief goedkope sensoren meten zij de waarden van fijnstof en NOx in hun leefomgeving en over hun bevindingen vinden gesprekken plaats, samen met de experts van de genoemde organisaties. In 2022 komen er nieuwe meetgemeenschappen bij. In 2021 zijn de verzamelde en gevalideerde data verhuisd van een externe partner naar een dataserver van de provincie. Dit ondersteunt de provinciale ambitie voor het werken met open data.

In 2021 is een stimuleringsregeling opengesteld voor bedrijven die vallen onder het toezicht van de provincie om bovenwettelijke maatregelen te onderzoeken en toe te passen. De animo bleek in de verkenningsfase aanwezig bij de bedrijven, maar men heeft geen gebruik gemaakt van de regeling. Belangrijkste reden is dat bedrijven bang zijn dat de eenmaal vrijwillig bereikte verbetering zal leiden tot 'de nieuwe norm', waardoor eventuele ontwikkelruimte bij bedrijven kan afnemen. De regeling komt terug in aangepaste vorm (openstelling verruimen) waarbij het doel onveranderd blijft: het vrijwillig (extra) verlagen van de milieudruk en het stimuleren van innovatie in productieprocessen.

Vanuit het ambitiespoor in het programma Gezonde Leefomgeving wordt zowel voor de gezondheid beschermende als bevorderende aspecten ambtelijk en bestuurlijk 'aan de voorkant' het gesprek aangegaan, zowel intern als extern, en in diverse projecten en programma's. Voorbeelden zijn de RES en de windmolens, de CES, NOVI in het NZKG, de woonakkoorden, (verstedelijkingsstrategie van) de MRA, Schiphol en versnellingsopgave voor de woningbouw. Zo

is in de gebiedsprocessen voor de Spoorzone in Beverwijk, Ter Sype in Wijdemeren en Sloterdijken in Amsterdam vanuit het programma kennis ingebracht ten behoeve van een integrale afweging. Tevens worden meekoppelkansen in lopende provinciale opgaven aangejaagd, zoals het stimuleren van actieve mobiliteit, het koppelen van klimaatadaptatie en hittestress aan groene en relatief stille plekken in woonwijken en het meenemen van geluidhinder in de iNHi.

Om de aspecten voor Gezonde Leefomgeving gelijkwaardig af te wegen in bijvoorbeeld gebiedsprocessen, is er behoefte aan een afwegingsmodel oftewel een integratiekader. In 2021 is in IPO-verband samengewerkt aan dit kader. Deze inzet wordt voortgezet.

In de Brede Basismonitor, gelanceerd in december 2021, zijn indicatoren opgenomen waarmee de ontwikkelingen op het gebied van Gezonde Leefomgeving kunnen worden gevolgd. Het betreffen met name de gezondheidsbeschermende aspecten waaronder luchtkwaliteit, geluidsbelasting, externe veiligheid en kwaliteit oppervlaktewater. Indicatoren voor de gezondheid en vitaliteit van de individuele inwoner zijn ook opgenomen in de Brede Basismonitor, maar daar richt het provinciale beleid zich niet op; dit is meer het beleidsterrein van gemeenten.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 2.1			Bevorderen gezonde leefomgeving	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
2.1.1	Luchtkwaliteit verbeteren	559	912	757	155
2.1.2	Geluidbelasting bewaken	505	308	253	55
2.1.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	6.007	7.639	3.916	3.723
2.1.4	Externe veiligheid bewaken (gevaarlijke grondstoffen)	64	65	48	17
2.1.5	VTH-taken uitvoeren en coördineren	27.686	29.176	29.197	-21
2.1.6	Gezonde leefomgeving bevorderen	3.220	2.239	1.961	278
	Totaal lasten	38.041	40.339	36.133	4.205
	Totaal baten	-2.635	-2.647	-3.062	415
	Totaal saldo	35.406	37.692	33.072	4.620
	Storting				
2.1.3	Reserve Bodemsanering	319	3.843	4.235	-392
2.1.6	Reserve Gezonde Leefomgeving	3.300	3.500	3.500	0
	Onttrekking				
2.1.3	Reserve Bodemsanering	-5.169	-6.567	-3.190	-3.377
2.1.6	Reserve Gezonde Leefomgeving	-3.400	-2.230	-1.516	-714
	Resultaat	**30.456**	**36.238**	**36.101**	**138**

(een positief verschil is voordelig)

2.2 Bijdragen aan een circulaire economie en energieneutraal in 2050

Toelichting

Prioriteiten:

- Minimaal 25.000 particuliere woningeigenaren hebben duurzaamheidsmaatregelen getroffen. Met het programma Verduurzaming bestaande woningvoorraad ondersteunt de provincie gemeenten bij het stimuleren van particuliere woningeigenaren om te verduurzamen. In de periode van 2018 tot en met 2021 hebben meer dan 140.000 woningeigenaren 1 of meer maatregelen laten uitvoeren. Daarmee is het oorspronkelijke doel van het programma ruimschoots gehaald. Zie ook paragraaf 2.2.3
- In februari 2021 is de nieuwe Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 vastgesteld. Via deze actieagenda is een nieuwe structuur aangebracht in de doelen en activiteiten. Via deels nieuwe acties is aan deze prioritaire thema's gewerkt.
- Regionale Energie Strategieën (RESsen): het realiseren van de RES 1.0, zodat de uitvoering van de voorstellen kan starten. In 2021 is de RES 1.0 aangenomen en is er een uitvoeringsprogramma RES opgesteld.
- No regret-maatregelen energie-infrastructuur: zorg dragen dat de no regret-maatregelen op het gebied van energie-infra kunnen aanvangen (uitvoering ligt niet bij de provincie Noord-Holland). Eind 2020 is de Taskforce Energie-infrastructuur opgericht. Hierin werken Liander, TenneT en de provincie Noord-Holland samen om als eerste de meest urgente knelpunten in het elektriciteitsnet aan te pakken. In 2021 heeft de taskforce een stevige start gemaakt met deze no-regret maatregelen t.b.v het oplossen van urgente knelpunten.
- SCAN-onderzoek MRA als basis voor geothermie afronden. In 2021 is al het veldwerk voor van het SCAN-onderzoek afgerond. De geanalyseerde data volgen in het eerste kwartaal van 2022. Het onderzoek heeft te kampen gehad met vertragingen. Deze vertragingen hadden onder andere te maken met seizoensgebonden verboden. Bijvoorbeeld een broedgebied dat niet verstoord mocht worden. Een ander voorbeeld is de afhankelijkheid van medewerking van grondbezitters op de borings-lijn.
- In 2021 is een extra prioriteit toegevoegd. Deze prioriteit is gericht op het benutten van het besparingspotentieel bij bedrijven en is in lijn met het actieprogramma klimaat (APK). Het energie besparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025 is in oktober goedgekeurd en ondertekend. Het akkoord heeft als doel in 2025 te voldoen aan alle wettelijke besparingsverplichtingen.
- In september 2021 hebben de overheden en het bedrijfsleven in het Noordzeekanaalgebied met het Cluster Energie Strategie (CES 1.0) de ambitie van het NZKG geformuleerd dat de CO_2-uitstoot in 2030 gehalveerd is en in 2050 vrijwel is verdwenen. Hiervoor zijn een verbetering van het elektriciteitsnet, een regionaal netwerk voor waterstof, en goede (rest)warmtenetwerken nodig. Het aanpakken en verduurzamen van het energiesysteem betekent ook een verbetering van de luchtkwaliteit en heeft een positief effect op gezondheid en leefbaarheid in het hele Noordzeekanaalgebied. De provincie Noord-Holland is om die reden ook positief over de plannen van Tata Steel om staal te gaan produceren met waterstof.

2.2.1 Bijdragen aan energietransitie

Toelichting

De provincie levert een bijdrage aan de energietransitie door het uitvoeren van de activiteiten zoals opgenomen in de beleidsagenda energietransitie 2020-2024 en in het Actieprogramma Klimaat 2021-2025, dat in het najaar aan PS wordt aangeboden. Alle activiteiten in dit Actieprogramma dragen bij aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs en de uitvoering van de Rijksambities: 49% (Deze doelstelling wordt aangescherpt naar 55-60 procent) minder CO2uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990 en de ambitie om per 2050 energieneutraal te zijn. Ook draagt de provincie bij aan de landelijke doelstelling om 1,5 miljoen woningen voor 2030 te verduurzamen.

Onderdelen hiervan zijn onder andere:

- De Regionale Energiestrategie (RES) de 1.0 versie is afgelopen jaar vastgesteld, het uitvoeringsprogramma RES voor Noord-Holland Zuid en voor Noord-Holland Noord is opgesteld.
- Een meerjaren-uitvoeringsprogramma waterstof. Dit is onder de noemer Noord-Hollandse waterstofstrategie eind 2020 goedgekeurd. Op basis van deze strategie is in 2021 een aantal onderzoekenuitgevoerd, bijvoorbeeld het opstellen van positionpapers voor NHN en NHZ: hoe gaat de waterstofeconomie er concreet uitzien? Daarnaast hebben we subsidies verstrekt, onder ander aan Investa voor off shore waterstofproduktie (Poshydon) en aan FME voor het oprichten en exploiteren van het makersplatform Electrolysers. Ook zijn er netwerkbijeenkomsten georganiseerd.
- Het verder ontwikkelen van de energie-infrastructuur. In 2021 is er een samenwerkingsverband met netbeheerders TenneT en Alliander gestart in de vorm van een Taskforce. Via deze Taskforce Energie Infra wordt gewerkt aan het oplossen van de knelpunten in de energie-infrastructuur en een toekomstbestendig energienetwerk. De uitwerking vindt op de volgende niveaus plaats:
    - Korte termijn: De no-regret maatregelen om de korte termijn knelpunten op te lossen en zorg te dragen voor ruimtelijke inpassing aanlanding Wind-op-Land.
    - Lange termijn: Het ontwerpen en ontwikkelen van een hybride energie-infra van de toekomst en Ontwikkeling H2 productie- en transportnetwerk.
    - Het ondersteunen en stimuleren van slimme oplossingen (Smart Energy Systems)
- Een uitvoeringsprogramma warmtetransitie. De provincie ondersteunt gemeenten zoveel mogelijk bij het uitvoeren van de warmtetransitie om tot realisatie van de doelstellingen op dit gebied te komen. De Noord-Hollandse aanpak warmtetransitie is in het eerste kwartaal van 2022 afgerond. Deze nota geeft een overzicht van alle activiteiten op het gebied van warmtetransitie: kennis ontwikkelen en delen, financiële stimuleringsmaatregelen, inhuur van expertise en het beschikbaar maken van data die helpen keuzes te maken bij verdelingsvraagstukken van vraag naar en aanbod van nieuwe warmtebronnen.

2.2.2 Bijdragen aan transitie naar circulaire economie

Toelichting

Op 9 februari 2021 is de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 door GS vastgesteld. De ambitie om in 2050 100% circulair te zijn en in 2030 halverwege bleef ongewijzigd. Onderdeel van de agenda 2021-2025 is de nieuwe Noord-Hollandse doelenboom. Deze doelenboom laat zien wat de provincie in de periode 2021-2025 wil bereiken met de uitvoering van de Actieagenda. Door in te zetten op deze doelen draagt de provincie bij aan het wegnemen van de barrières die de transitie naar een circulaire economie in de weg staan. De provincie richt zich op 2 inhoudelijke sporen: 'circulair ondernemerschap en innovatie' en 'grondstoffen'. Daarnaast draagt de provincie vanuit de eigen organisatie bij door circulaire inkoop en aanbesteding en circulaire aanleg, beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur. Dit laatste wordt gestimuleerd via het programma Duurzame Infrastructuur, onderdeel van begrotingsprogramma 4.

In 2021 werden voor de 2 inhoudelijke sporen onder meer de volgende resultaten behaald:

Circulair ondernemerschap en innovatie:

- De provincies sloot een contract tot en met 2023 met de Noord-Hollandse Circo Hub waarmee trainingen kunnen worden georganiseerd voor ondernemers uit een specifiek gekozen sector die circulair willen gaan ondernemen;
- Het matchmaking programma dat op actieve wijze MKB'ers aan circulaire startups en scale-ups koppelt werd gelanceerd;
- Impact Hub stimuleerde en faciliteerde in opdracht van de provincie het netwerk van circulaire bedrijven onder meer via netwerk- en kennisbijeenkomsten en masterclasses;

Grondstoffen:

- In opdracht van de provincie werd een project uitgevoerd waarin individuele bedrijfsafvalprofielen werden opgesteld die hebben gediend voor het uitgebreide gesprek van de Omgevingsdienst met bedrijven om de bestaande circulaire kansen van efficiënter en circulair grondstofgebruik binnen bedrijven duidelijk te maken en (beter) te benutten;
- Het Handboek Circulair Renoveren voor woningcorporaties in opdracht van het ministerie van BZK en provincie Noord-Holland werd uitgebracht;
- Het Circulaire bouwprogramma mede gefinancierd door de provincie, werd uitgevoerd door stichting C-creators. Circulair bouwen werd eveneens opgenomen in de regionale woonakkoorden.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal bedrijven deelgenomen aan onze stimuleringsprogramma's	Aantal	60	39	De CIRCO-track biomassa is naar 2022 verplaatst.
Icoonketens in de vorm van Living labs	Aantal	2	4	2 aanvragen om een reservering en 1 subsidieaanvraag voor integrale knooppuntontwikkeling, 1 aanvraag om reservering voor ketenreismaatregelen.
Luchtverontreiniging: CO2 emissie in ton (BBV indicator)	Aantal		17.857.600	Betreft de totaal bekende CO2 uitstoot (Aardgas, elektriciteit, stadswarmte, voertuigbrandstoffen) in 2019 in de provincie Noord-Holland. Bron: De Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
Energieneutraliteit: productie van energie in petajoule (BBV indicator)	Aantal		20.359	Betreft de totale productie van hernieuwbare energie in petajoula in 2019 (2020 ten tijde van opstellen nog niet beschikbaar). Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat

2.2.3 Verduurzaming bestaande woningvoorraad stimuleren

Toelichting

Met het programma Verduurzaming bestaande woningvoorraad stimuleert de provincie particuliere woningeigenaren en corporaties om verduurzamingsmaatregelen te treffen. Diverse activiteiten van het programma zijn reeds afgerond en in 2021 liepen de nog de volgende 3 activiteiten:

1. Regionaal energiebesparingsprogramma: Loopt via gemeenten waarbij energieloket woningeigenaren gratis en onafhankelijk adviseert over aantrekkelijke woningverduurzamingsmaatregelen, regelingen waar men gebruik van kan maken en de bedrijven die de geadviseerde maatregelen kunnen uitvoeren;

2. Met de uitvoeringsregeling Duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven, zetten energie coöperaties samen met burgers projecten op voor energiebesparing en voor het opwekken van duurzame energie;

3. Met de uitvoeringsregeling Verduurzamingsinitiatieven woningcorporaties stimuleert de provincie woningcorporaties om door gezamenlijk te innoveren de kosten voor woningverduurzaming te laten dalen.

De oorspronkelijke looptijd van het programma was tot en met 2021. Vanwege de Coronapandemie hebben GS besloten het programma te verlengen.

Voor activiteit 1 loopt het programma tot het einde van 2022. Doel van dit programma is om binnen een periode van 3 jaar minimaal 25 duizend woningeigenaren te stimuleren verduurzamingsmaatregelen te treffen. Deze paramater blijkt in de praktijk niet meetbaar, doordat partners gegevens op verschillende manieren bijhouden. Er is op basis van andere

gegevens wel een schatting van te maken. In de periode van 2018 tot en met 2021 is er naar schatting met 365 duizend huishoudens contact geweest, zijn er minimaal 145.000 maatregelen getroffen waarbij de totaal geschatte investering uitkomt op circa 390 miljoen euro. Stel dat een huishouden gemiddeld 4 maatregelen treft, dan hebben 36.250 huishoudens maatregelen getroffen. Daarmee is het oorspronkelijke doel van het programma ruimschoots gehaald.

Voor activiteit 2 was begin 2021 het subsidieplafond van de regeling voor energie coöperaties bereikt. Totaal is aan 114 projecten subsidies verleend. Uit een evaluatie onder energie coöperaties bleek dat de regeling voorzag in een behoefte. Daarom hebben GS begin 2021 opnieuw 1 miljoen euro voor deze regeling beschikbaar gesteld.

Tot slot hebben we voor activiteit 3 in 2021 3 subsidies verleend aan initiatieven van woningcorporaties.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 2.2			Bijdragen aan de energietransitie	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
2.2.1	Bijdragen aan energietransitie	8.676	11.513	10.417	1.096
2.2.2	Bijdragen aan transitie naar circulaire economie	1.079	1.143	1.064	79
2.2.3	Verduurzaming bestaande woningvoorraad stimuleren	524	527	281	246
	Totaal lasten	10.279	13.183	11.762	1.421
	Totaal baten		-583	-674	91
	Totaal saldo	10.279	12.600	11.088	1.512
	Storting				
2.2.1	Reserve Energietransitie	10.200	10.200	10.200	0
2.2.2	Reserve Circulaire economie	350	1.591	1.591	0
	Onttrekking				
2.2.1	Reserve Energietransitie	-6.484	-9.510	-8.255	-1.255
2.2.2	Reserve Circulaire economie	-473	-520	-453	-67
2.2.3	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	-375	-375	-131	-244
	Resultaat	**13.497**	**13.986**	**14.040**	**-54**

(een positief verschil is voordelig)

Programma 3. Ruimte en Water

Doelenboom

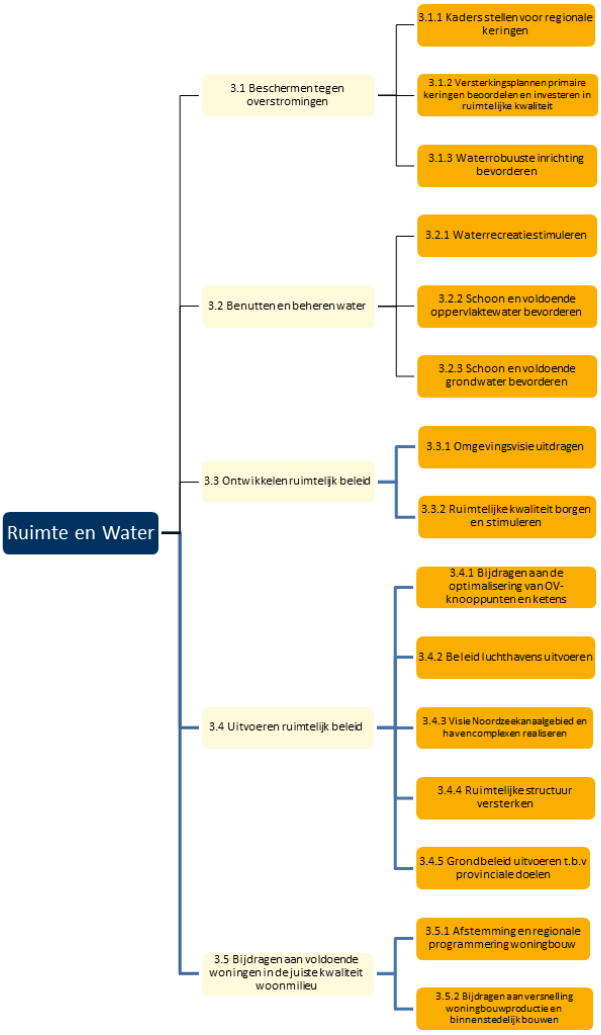

Maatschappelijk doel

De provincie zorgt samen met andere overheden voor een goede ruimtelijke inrichting van de leefomgeving. Duurzaam ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit en klimaatbestendigheid zijn daarvoor de leidende principes. De provincie streeft een aantrekkelijke leefomgeving na, waar de inwoners van Noord-Holland op een zo prettig mogelijke manier kunnen wonen, werken en recreëren. Diverse functies vragen om ruimte in Noord-Holland. De provincie bekijkt deze zaken in samenhang, maakt ruimtelijk-economisch beleid en coördineert bij vraagstukken die de gemeentegrenzen overstijgen.

De Omgevingsverordening Noord – Holland 2022 (OV NH2022) is in 2021 opgesteld en ter inzage gelegd. Als gevolg van het uitstel van het in werking treden van de Omgevingswet, de grondslag van de OV NH2022, is de vaststelling uitgesteld en voorzien voor het 2e kwartaal van 2022. Om de OV NH actueel te houden is een partiële herziening van de Omgevingsverordening Noord – Holland 2020 (OV NH2020) opgesteld en ter inzage gelegd inclusief een wijzigingsronde van de werkingsgebieden in de OV NH2020.

De provincie zet zich in voor voldoende bescherming tegen overstromingen, schoon water en voldoende zoet water. Hierbij sluiten we tevens aan op de doelen van 2 Europese richtlijnen: de ROR (Richtlijn Overstromingsrisico's en de KRW (Kaderrichtlijn Water) en landelijke afspraken en samenwerking in het kader van onder andere het Deltaprogramma.

Bij het beschermen tegen overstromingen staan 3 doelen centraal bij de inzet van de provincie: primaire en regionale keringen die aan de wettelijke norm voldoen, een robuuste ruimtelijke inrichting van onze provincie en effectieve calamiteitenplannen.

Bij schoon water gaat het om een duurzaam gebruik van het water en gaat het om een zorgvuldig beheer van grond en oppervlaktewater.

Voldoende zoet water betekent dat de provincie samen met haar water-partners afspraken maakt over het opvangen, vasthouden, gebruiken én afvoeren van het zoete water dat via neerslag respectievelijk de rivieren binnenkomt.

De provincie zet zich in om de keten-samenwerking tussen de water-organisaties in onze provincie te versterken waarbij een ieder zijn rol en bijdrage levert in het bereiken van de doelen voor veilig, schoon en voldoende water.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen en transities zorgt de provincie ervoor dat deze doelen worden meegenomen in haar strategie en beleid, in de uitvoering van haar beleid en in de provinciale verordening.

De beschikbaarheid en de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater én de waterveiligheid vragen om een gezamenlijke inspanning van overheden (Rijk, waterschappen, provincie, gemeenten), drinkwaterbedrijven en stakeholders in de provincie.

De ondertekening in 2021 van de leeragenda "Ruimtelijke Ordening mèt water" is één van de daden waaruit blijkt dat de samenhang van ruimtelijke ordening met watervraagstukken prominent op de agenda staat van de provincie en ook van haar RO- en Waterpartners. Het hoofdwatersysteem moet op orde zijn en de Noord-Hollandse bodem moet in tijden van droogte en bij (piek) buien afdoende in staat zijn om de gevolgen op te vangen. Dit geldt ook voor de voorwaarden voor ruimtelijke ontwikkelingen; deze moeten voldoende klimaatadaptief zijn.

De provincie zet voor het bereiken van deze doelen diverse instrumenten in, zoals beleidsafspraken met andere partijen én eigen beleid (regionaal waterprogramma, bouwstenen klimaatadaptatie, et cetera), subsidies en toezicht en uiteraard bij onze eigen projecten en het beheer en ontwikkeling van eigen assets.

Wettelijk beleidskader

- Woningwet/Huisvestingswet
- Wet ruimtelijke ordening (incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Luchthavenindelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Omgevingswet (in ontwikkeling)
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer

- Luchthavenindelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Wet luchtvaart
- Luchthavenverkeersbesluit (LVB) Schiphol
- Wet regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens (RBML)

Provinciaal beleidskader

- Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)
- Provinciale Woonvisie 'Goed wonen in Noord-Holland'
- Programma OV-knooppunten ('Maak Plaats!')
- Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw
- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Strategisch Beleidskader Economie
- Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019
- Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt
- Visie Noordzeekanaalgebied 2040
- 5e Nota Grondbeleid
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2020

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3				Ruimte en Water
	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
Lasten	30.073	37.990	32.172	5.818
Baten	-10.110	-15.442	-14.893	-549
Saldo van baten en lasten	19.963	22.548	17.279	5.269
Stortingen reserves	8.862	24.334	23.409	925
Onttrekking reserves	-18.438	-29.570	-22.237	-7.333
Resultaat	**10.387**	**17.312**	**18.450**	**-1.138**

(een positief verschil is voordelig)

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
3.1.2	Schadeschap Luchthaven Schiphol	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol.
3.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
3.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
3.1.1	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.1.2	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3.5.2	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

(Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen)

3.1 Beschermen tegen overstromingen

Toelichting

Prioriteiten

- Aanpassen aan klimaatverandering

Uit klimaatonderzoeken komt naar voren dat de temperatuur wereldwijd sneller stijgt dan eerder geprognosticeerd. Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), stelde in hun rapport in 2021 dat we in 2100 rekening moeten houden met 2 graden Celsius opwarming van de atmosfeer. Het KNMI heeft hiervoor een eerste doorvertaling gemaakt voor Nederland. Daaruit komt dat we voor de Nederlandse kust rekening moeten houden met een zeespiegelstijging van misschien wel 2 meter in 2100 en met extreme droogte en neerslagpatronen. In de meest recente zomerperiodes hebben beide patronen zich ook voorgedaan: extereme droogte en -regionaal- extreme neerslag.

Binnen provincie Noord-Holland heeft dit in 2021 geleid tot extra inzet op het vergroten van kennis over wat er in de toekomst op ons af kan komen. Hoe werken deze extremen door op thema's als wateroverlast, hittestress, droogte en het beperken van overstromingsrisico? Wat kan dit dan betekenen voor de transitiesopgaven en de ruimtelijke keuzes in de provincie?

In 2021 heeft de provincie gewerkt aan het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027. Hierin heeft de provincie extra doelen en maatregelen opgenomen om aan de korte termijn nationale en Europese doelen te kunnen voldoen, maar ook te bedenken hoe voor te sorteren op klimaatsverandering.

- Omgevingswet en Deltaprogramma

Het nationale beleid staat in het teken van decentralisatie en het vergroten van doelmatigheid en efficiency van beleid. Provincies zijn verantwoordelijk voor integraal ruimtelijk-economisch beleid, waar water onderdeel van uitmaakt. Hiermee wordt voorgesorteerd op de komst van de Omgevingswet, die naar verwachting in 2023 van kracht zal worden. Het Deltaprogramma heeft als doel om ervoor te zorgen dat Nederland nu en in de toekomst is beschermd tegen hoogwater en beschikt over voldoende zoetwater. Met de minister van Infrastructuur & Waterstaat en de Deltacommissaris zijn door het IPO afspraken gemaakt over acties die worden uitgevoerd door provincies.

- Klimaatadaptatie

Binnen de provincie Noord-Holland is gewerkt aan activiteiten zoals neergelegd in notitie Klimaatadaptatie Noord-Holland: bouwstenen voor de provinciale aanpak (2020-2023) en zijn de meeste activiteiten uitgevoerd volgens planning.

3.1.1 Kaders stellen voor regionale keringen

Toelichting

De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen (dijken, sluizen en dergelijke). De beheergebieden van de waterschappen overschrijden de provinciegrenzen. Om het toezicht per waterschap op eenzelfde manier invulling te geven, zijn er op het niveau West-Nederland afspraken gemaakt tussen 3 provincies en 8 waterschappen, vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014.

In 2021 heeft de provincie ervoor gezorgd dat de gemaakte afspraken in het uitvoeringsbesluit werden nageleefd. De inliggende waterschappen (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Hoogheemraadschap van Rijnland en Waterschap Amstel Gooi en Vecht) hebben ook dit jaar afzonderlijk een voortgangsrapportage regionale keringen opgeleverd. Dit is besproken en beoordeeld en bekrachtigd met een goedkeuring door GS en PS. In de voortgangsrapportage rapporteren de afzonderlijke waterschappen hun voortgang met betrekking tot de periodieke toetsing van de regionale waterkeringen, beoogde planning wanneer afgekeurde keringen weer op orde zijn, en hoe is omgegaan met de risicobeheersing.

Verder heeft de provincie Noord-Holland in gesprekken met de inliggende waterschappen geconcludeerd dat de normeringen van regionale keringen opnieuw beoordeeld moeten worden. Er zijn nieuwe ontwikkelingen en inzichten rondom overstromingsscenario's, directe en indirecte schade, en nieuwe en verwachte ruimtelijke ontwikkelingen. Van 2022-2025 zal hieraan samen met de waterschappen gewerkt worden.

In 2021 zijn in gesprekken met Waterschappen de kaarten en teksten verder aangescherpt richting de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2022.

Verder heeft de provincie haar verantwoordelijkheden genomen in landelijke samenwerkingen op het gebied van regionale keringen. Zo speelden er landelijk discussies over een nieuwe veiligheidsbenadering voor regionale keringen, de implementatie van de Omgevingswet, de evaluatie van de Waterwet en het ook toepassen van een zorgplicht voor regionale keringen. Al deze issues worden onder ander samen met de overige provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat verder uitgewerkt in het doorlopend Ontwikkelprogramma Regionale Keringen (ORK) onder de paraplu van het STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer). Andere van belang zijnde onderwerpen zijn meerlaagse veiligheid en de kennisontwikkeling ten aanzien van toetsing van dijken, kunstwerken en niet-waterkerende werken. We participeerden in het begeleidingsteam Visie en de werkgroepen veiligheidsbenadering en zorgplicht binnen ORK. Ook is provincie Noord-Holland één van de trekkers van het IPO-veiligheidsberaad. De provincie is samen met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier een landelijke pilot begonnen omtrent de mogelijke invoering van de zorgplicht voor regionale keringen.

3.1.2 Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

De provincie heeft in 2021 de dijkversterkingsplannen voor Kunstwerken Hollands Noorderkwartier goedgekeurd. Tegen de goedkeuringsbesluiten van GS zijn geen beroepen aangetekend bij de Raad van State. In 2021 is gewerkt aan de volgende versterkingsopgaven, die in 2022 ter vaststelling worden voorgelegd:

- IJburg 2e fase, het Zeeburgereiland;
- de primaire waterkering tussen Den Oever en Den Helder (Balgzanddijk, Waddenzeedijk Wieringen, Amsteldiepdijk);
- Voorpolder Katwoude.

Ambitieprogramma ruimtelijke kwaliteit Markermeerdijken

De provincie heeft initiatiefnemers die projecten ontwikkelen in relatie tot dijkversterkingen ondersteund. Dit is gebeurd in de vorm van bijdragen en subsidieregelingen. Lopende ruimtelijke kwaliteitsprogramma's zijn: de Afsluitdijk, het eiland Marken en de Markermeerdijken. In 2021 is de provincie met circa 15 regionale partijen met de uitvoering van het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (APRKK Hoorn-Amsterdam) gestart na de ondertekening van de Bestuursovereenkomst APRK en de openstelling van de uitvoeringsregeling subsidies APRK. Het gaat hierbij om recreatie-, natuur- en cultuurhistorische projecten. Inmiddels zijn verschillende projecten reeds in uitvoering genomen, waaronder het stadsstrand Hoorn.

De provincie heeft een inhoudelijke bijdrage geleverd aan de MIRT verkenning voor het rijksproject Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Het Rijk wil hierbij samen met ons extra investeren in al de door ons aangereikte natuurprojecten. Deze projecten zijn tevens belangrijk voor de ecologische kwaliteit van het Markermeer-IJmeer. Hiermee wil de provincie de kansen benutten om werk met werk te maken. De gesprekken hierover in 2021 moeten leiden tot een samenwerkingsovereenkomst met RWS en Staatsbosbeheer.

In 2021 hebben GS ingestemd met de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst Meekoppelkansen Markermeerdijken. Daarmee is een start gemaakt met het realiseren van een

doorlopende fietswandelverbinding tussen Hoorn en Amsterdam, een vijftal dijkplaatsen die het beleven van de dijk en zijn omgeving mogelijk maken en extra ringslangwinterverblijven.

Van het programma ruimtelijke kwaliteit dat is gekoppeld aan de versterking van de Afsluitdijk - het zogenoemde Uitvoeringsprogramma Afsluitdijk - is in 2021 verder uitvoering gegeven aan de aanleg van een nieuw fietspad langs de Waddenzee en de vismigratierivier bij Kornwerderzand. De renovatie en uitbreiding van het Vlietmonument op de Afsluitdijk is nog niet in uitvoering genomen, omdat er nog geen besluit was genomen over de verduurzaming van het Monument.

De provincie heeft in 2021 met de gemeenten Hollands Kroon, Medemblik, Enkhuizen, en met HHNK, PWN en RWS samengewerkt aan de ontwikkeling van de Noord-Hollandse IJsselmeerkust (op basis van een intentieovereenkomst, september 2020). Samen met de gemeenten en het gebied is een integrale kustvisie IJsselmeer opgesteld als strategisch koersdocument voor ruimtelijke samenhang in het gebied. Er worden verkenningen, onderzoeken en projecten gestart die onder de kustvisie vallen, waaronder een MIRT-verkenning Wieringerhoek (RWS). Die verkenning betreft ecologische versterking van water- en natuurdoelen (PAGW) in het IJsselmeer, waar de provincie vanuit integrale opgaven een bijdrage aan levert voor recreatie en toerisme, landbouw, (drink)water en energie. Dit traject loopt nog. Tegelijkertijd werkt de provincie in hetzelfde gebied (Wieringerhoek) aan de energieopgave in het IJsselmeer, waarvoor een zoekgebied is aangewezen (RES NHH, juli 2021) voor duurzame energieopwekking.

3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen

Toelichting

In 2021 heeft de provincie verder gewerkt aan de ambities van de notitie Klimaatadaptatie Noord-Holland, Bouwstenen voor een provinciale aanpak 2020-2023 (Klimaatadaptatie - Provincie Noord-Holland). Er is vooral veel bereikt op de ambities klimaatadaptatie en toekomstbestendige nieuwbouw (Afspraken-klimaatbestendige-nieuwbouw-MRA-Intentieovereenkomst-concept-juli-2021). De MRA heeft een “basisveiligheidsniveau Klimaatbestendige Nieuwbouw” ontwikkeld. Met dit pakket aan ontwikkelingsvoorwaarden kunnen overheden bovenwettelijke minimumeisen stellen. Deze overeenkomst wordt samen met gemeenten, waterschappen, provincies en een aantal ontwikkelaars begin 2022 ondertekend. Vervolgens zullen betrokken overheden dit vertalen in eigen beleid en/of regelgeving.

Ook heeft de provincie in 2021 veel bereikt op de ambitie om klimaatadaptatie te integreren in andere opgaven. Zo is klimaatadaptatie ingebracht bij diverse gebiedsprogramma’s, zijn gemeenten ondersteund bij het opstellen van hun uitvoeringsprogramma’s klimaatadaptatie door de provinciale subsidie Klimaatadaptatie, maar ook door provinciale kennis en expertise, zoals voor de opgave Vitaal en kwetsbare infrastructuur.

De ambities voor 2021 zijn grotendeels behaald. Klimaatadaptatie is een complexe opgave, omdat het veel partijen en ook sectoren treft.

Het tempo van de partners en ook van samenhangende gebiedsprogramma’s en beleidsprocessen loopt niet gelijk. Er zijn koplopers, maar ook gemeenten of programma’s die nog helemaal niet bekend zijn met de opgave. Dat maakt dat een aantal ambities dat voor 2021 gesteld is een langere doorlooptijd nodig zal hebben, terwijl sommige weer een versnelling hebben gehad in 2021.

De werkregio's klimaatadaptatie hebben uitvoering gegeven aan de ambities uit het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie, maar zijn bij de uitwerking vooral gericht op de gemeentelijke opgaven van wateroverlast. De andere thema's van het klimaatadaptie die veelal geen primaire gemeentelijke taken zijn, zoals hitte, droogte en overstromingen zijn beperkt opgepakt, en ook regionale ambities komen moeilijk van de grond. Het in deze zomer verschenen IPPCrapport (en het KNMIsignaal is duidelijk geworden dat de zeespiegelstijging sneller zal gaan dan gedacht en dat de gevolgen van de verdere opwarming van de aarde extremer zullen zijn. De noodzaak voor het ontwikkelen van klimaatadaptief beleid voor de middellange en langere termijn is urgenter geworden daarom is daar in 2021 aan gewerkt. In 2022 zal hierop dan ook meer de focus komen te liggen.

Wat hebben we in 2021 bereikt?
De activiteiten die in de begroting 2021 waren voorzien t.b.v. het verwezenlijken van de ambities uit de notitie Klimaatadaptatie Noord-Holland zijn grotendeels geëffectueerd. Klimaatadaptatie is een complexe opgave, omdat zij veel partijen en ook sectoren treft en de kennis en inzichten over de gevolgen steeds meer impact heeft. Ook loopt het tempo van de partners en van samenhangende gebiedsprogramma's en beleidsprocessen niet gelijk. Er zijn koplopers, maar ook gemeenten of programma's die nog helemaal niet bekend zijn met de opgave. En ook bij gemeenten zijn er capaciteitsproblemen. Dat maakt dat een aantal ambities die voor 2021 zijn gesteld een langere doorlooptijd nodig hebben, terwijl sommige weer een versnelling hebben gehad in 2021. Ambities die in 2021 niet zijn gehaald staan voor begin 2022 op de planning. Voorbeelden van opgaven die in 2022 doorlopen zijn de stresstest Cultuurhistorie en het verbinden van de klimaatadaptatieopgave met die van de energietransitie. Activiteiten die de provincie zelf meer kon doen zijn onder andere het opstellen van de basisveiligheidsniveau klimaatadaptieve nieuwbouw MRA, en een verkenning naar een signaleringskaart voor klimaatadaptatie.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.1			Beschermen tegen overstromingen	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
3.1.1	Kaders stellen voor regionale keringen	270	276	274	2
3.1.2	Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	2.590	7.578	2.819	4.759
3.1.3	Waterrobuuste inrichting bevorderen	1.854	1.339	1.086	253
	Totaal lasten	4.714	9.193	4.180	5.013
	Totaal baten		-935	-587	-348
	Totaal saldo	4.714	8.258	3.593	4.665
	Storting				
3.1.2	Reserve Meekoppelkansen	100	1.035	109	926
3.1.3	Reserve Klimaatadaptatie	1.000	1.000	1.000	0
	Onttrekking				
3.1.2	Reserve Meekoppelkansen	-3.090	-8.049	-2.620	-5.429
3.1.3	Reserve Klimaatadaptatie	-1.600	-1.050	-787	-263
	Resultaat	**1.124**	**1.194**	**1.295**	**-101**

(een positief verschil is voordelig)

3.2 Benutten en beheren water

Toelichting

Prioriteiten:

Het regionaal KRW programma en het Grondwaterprogramma zijn als deelprogramma's in het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 opgenomen. Dit programma is op 31 januari 2022 door PS vastgesteld. Vanwege landelijke afspraken is dit 2 maanden later dan aanvankelijk gepland.

3.2.1 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting

Waterrecreatie bevindt zich op het raakvlak van waterkwaliteit, economie, mobiliteit, recreatie en toerisme. De reserve waterrecreatie heeft als doel het realiseren van de Visie op de Waterrecreatie Noord-Holland 2030, 'Water, bron van recreatie'. Deze is vastgesteld door Provinciale Staten op 3 oktober 2016.

Naast een drietal subsidieregelingen, zet de provincie in op het realiseren van Aquapunctuurpunten (opgaven van groot regionaal belang), samenwerking met andere provincies voor de bestrijding van waterplanten, zonering voor de durfsporten, innovatie en meekoppelkansen.

Er is een subsidieregeling 'Innovatie en Duurzaamheid 2021' ter stimulering van ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en innovatie in de waterrecreatiesector. Er is een tweede regeling, 'Kleine voorzieningen en diensten Noord-Holland 2021' die tot doel heeft de kleinere

voorzieningen verder uit te breiden en diensten verder te ontwikkelen. De laatste regeling is een tender voor de uitbreiding van het vaarnetwerk voor de kleine pleziervaart in Noord-Holland. Het doel van deze regeling is om meer openbaar water bevaarbaar of toegankelijk te maken voor kleine tot middelgrote recreatieve pleziervaartuigen.

In 2021 is € 500.000,-opgenomen in de begroting voor Stadsstrand Hoorn, ervan uitgaande dat de subsidieaanvraag nog hetzelfde jaar zou plaatsvinden. Het is begunstigde gemeente Hoorn echter niet gelukt in 2021 een subsidieaanvraag in te dienen. Deze aanvraag is toegezegd voor 2022. Het stadsstrand biedt mogelijkheden voor de hele regio voor een grote variatie in waterrecreatie, zoals oeverrecreatie, zwemmen, durfsport, suppen, (kiten)surfen, kanovaren. Maar ook landgebonden vormen van recreatie worden gefaciliteerd, zoals sport- en spelmogelijkheid (kleine activiteiten), fietsen en wandelen.

In 2021 is in samenwerking met de gemeenten de Ambitiekaart Waterrecreatie geactualiseerd en deze zal met ingang van 2022 jaarlijks verder bijgehouden worden.

De Samenwerkingsovereenkomst 'Maaien waterplanten IJmeer Markermeer' is op 14 juli 2021 in werking getreden met de gemeente Hoorn als coördinerend gemeente. Deze gemeente heeft het maaien aanbesteed voor 10 gemeenten aan het IJmeer en Markermeer. Daarom is dit jaar subsidie verleend aan de gemeente Hoorn voor het maaien van waterplanten. Ook is subsidie verleend aan het bedrijf Techmaps voor een haalbaarheidsstudie. Het doel hiervan is om te onderzoeken of waterplanten frequent en op grote schaal gemonitord kunnen worden door middel van satellieten en kunstmatige intelligentie.

In 2021 is het rapport 'Toekomstbeeld Kitesurfen in het IJsselmeergebied' gepubliceerd. Dit rapport geeft een goed beeld van de huidige situatie en de verbetermogelijkheden voor het kitesurfen, rekening houdend met de natuur.

GS hebben op basis van de position paper 'Waterrecreatie zuidelijk IJsselmeergebied' besloten een brede lobby vanuit de regio richting Tweede Kamer te starten voor rijksmiddelen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal subsidies voor het starten van onderzoek naar nieuwe zwemwaterlocaties	Aantal			

3.2.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

Kwaliteit oppervlaktewater/KRW

In 2021 heeft gedurende 6 weken het ontwerp regionaal waterprogramma 2022 – 2027 ter visie gelegen. In het deelprogramma oppervlaktewater zijn de ecologische KRW-doelen voor de regionale KRW-waterlichamen vastgelegd en zijn maatregelen beschreven die de waterkwaliteit moeten gaan verbeteren. In 2021 is aan het Hoogeheemraadschap van Rijnland een subsidie toegezegd voor het project baggeren Amstelveense Poel, een onderdeel van de KRW-pilot zoals genoemd in het coalitieakkoord.

Zwemwater

Gedeputeerde Staten wijzen jaarlijks zwemlocaties in oppervlaktewater aan. Hierbij wordt rekening gehouden met het te verwachten aantal zwemmers, de kwaliteit van het water en de veiligheid van de zwemlocatie. Voor zwemseizoen 2021 zijn 153 locaties aangewezen, waaronder 2 nieuwe. Daarnaast stimuleert de provincie het ontwikkelen van nieuwe zwemplekken en het verbeteren van de waterkwaliteit met een subsidieregeling. Locatiebeheerders en waterbeheerders konden subsidie aanvragen voor onderzoek, beheermaatregelen en/of investeringsmaatregelen. Het subsidieplafond in 2021 was € 180.000,- en is volledig uitgeput. De kwaliteit van het zwemwater was in 22 van de 153 locaties nog niet ‘goed’ of ‘uitstekend’, maar ‘aanvaardbaar’ of ‘slecht’.

Zoetwater

In 2021 is het Deltaprogramma Zoetwater 2021-2027 vastgesteld. De maatregelpakketten van beide zoetwaterregio’s waar Noord-Holland deel van uitmaakt, zijn daarmee vastgesteld. Komende planperiode worden deze uitgevoerd met 25 % cofinanciering uit het Deltafonds. De provincie draagt financieel bij aan enkele van deze maatregelen. Het budget hiervoor is afkomstig uit verschillende bronnen: grondwaterheffing en klimaatadaptatie. In 2021 is de uitwerking van de aanbevelingen voortkomend uit de Beleidstafel Droogte afgerond. Een belangrijk resultaat is het bestuursakkoord Waterverdeling regio IJsselmeergebied. In december 2021 hebben GS hiermee ingestemd en zal de regionale verdringingsreeks regio IJsselmeergebied in de volgende provinciale omgevingsverordening worden opgenomen. Verder draagt de provincie financieel bij aan de ondersteuning van de regio’s en projecten als Zoete Toekomst Texel en het Zoet Zout Knooppunt. Voor zoetwater is bij de ruimtelijke inrichting meer rekening gehouden met waterbeschikbaarheid en met watervragende ontwikkelingen. Een voorbeeld daarvan is de aandacht voor het watergebruik van datacenters van afgelopen jaar. Deze heeft een plek gekregen in de datacenterstrategie.

BBV indicator oppervlaktewater

Waterkwaliteit: % van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater)	Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Hollands Noorderkwartier	0%	12%	30%	9%
Rijnland	0%	14%	15%	11%
Amstel, Gooi en Vecht	0%	10%	12%	8%
Peildatum		2019		

Bron: http://www.waarstaatjeprovincie.nl

Toelichting BBV indicator
De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap weer, onderverdeeld in vier categorieën. De beoordeling is conform de systematiek van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden, zowel ecologisch als chemisch. De ecologische toestand wordt onder andere bepaald door de concentratie van stikstof en fosfaat en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe': indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet wordt de toestand van het waterlichaam niet als goed beoordeeld.

3.2.3 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

Het maatregelenprogramma dat is opgenomen in Watervisie 2021, bijlage 1 is afgerond. Aanpak van verontreiniging, bestrijding van verdroging van natuurgebieden en bescherming van drinkwaterwinningen zijn belangrijke onderdelen van dit programma. Een aantal langjarige maatregelen wordt komende jaren voortgezet, zoals gebiedsbeheer het Gooi (om verontreiniging van drinkwaterbronnen te voorkomen) en natuurprojecten waarbij grondwater wordt vastgehouden. Deze projecten zijn opgenomen in Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027, deelprogramma grondwater.

In 2021 zijn 61 vergunningen verleend. Het betrof hier allemaal vergunningen voor warmte-koudeopslag. Met deze bodemenergiesystemen wordt een bijdrage geleverd aan de energietransitie.

In 2021 zijn de grondwaterstanden gemeten in het provinciaal meetnet. De grondwaterkwaliteit is bepaald voor bijna 300 verschillende stoffen, waarbij onder andere naar bestrijdingsmiddelen, geneesmiddelen en poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) is gekeken. In 2022 wordt hierover gerapporteerd.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	25	61	Oorzaak is een sterke toename van het aantal bodemenergiesystemen.
KRW projecten (aantal afgerond)	Aantal	15	15	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.2				Benutten en beheren water
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
3.2.1	Waterrecreatie stimuleren	1.780	2.247	1.662	585
3.2.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	931	1.232	1.175	57
3.2.3	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	612	617	867	-250
	Totaal lasten	3.323	4.096	3.704	392
	Totaal baten	-938	-1.139	-1.389	250
	Totaal saldo	2.385	2.957	2.315	642
	Storting				
3.2.1	Reserve waterrecreatie	1.562	1.562	1.562	0
	Onttrekking				
3.2.1	Reserve waterrecreatie	-1.562	-2.024	-1.442	-582
	Resultaat	**2.385**	**2.495**	**2.435**	**60**

(een positief verschil is voordelig)

3.3.Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Toelichting

De provincie Noord-Holland is verantwoordelijk voor het afwegen van mogelijkheden om wel of niet te bouwen in het buitengebied via onze ruimtelijke verordening. De provincie heeft hiervoor kaders gesteld en via onze instrumenten het gedachtengoed van de Omgevingsvisie ingebracht bij de visie- en planvorming van gemeenten en waterschappen. Deze instrumenten zijn de Omgevingsverordening NH 2020, regionale samenwerkingsagenda's en integrale programma's. Bij het vormgeven en behouden van de ruimtelijke kwaliteit in de provincie zijn Gedeputeerde Staten bijgestaan door het ontwerpteam (intern), het Adviesteam Ruimtelijke Kwaliteit (ARK/intern), de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO/extern) en de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK/extern).

Prioriteiten

- De provincie voert veelvuldig gesprekken met alle gemeenten over hun ruimtelijk beleid, gemeentelijke Omgevingsvisies, bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In die gesprekken worden de uitgangspunten van de Omgevingsvisie uitgedragen, zodat deze vroegtijdig kunnen worden meegenomen in de plannen.

- De Omgevingsverordening NH 2022 is voorbereid in 2021.
- Het stimuleren van de ruimtelijke kwaliteit door advisering door de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling, agendering van onderwerpen door de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit en inzet van eigen ontwerpdeskundigheid bij ruimtelijke opgaven.

3.3.1 Omgevingsvisie uitdragen

Toelichting

Het gedachtengoed van de Omgevingsvisie is binnen en buiten de provinciale organisatie levend gehouden. Intern door advisering vanuit de vastgestelde visie aan GS, PS en de ambtelijke organisatie, bij de uitwerking en het bepalen van activiteiten die bijdragen aan het behalen van door PS in de visie gestelde ambities en doelen. Extern door voorlichting, informatie en advisering.

In 2021 is bovendien gewerkt aan de verdere vertaling van de Omgevingsvisie in ons juridisch instrumentarium, dat onder meer bestaat uit de Omgevingsverordening 2022 (die tegelijk met de Omgevingswet in werking zal treden, naar verwachting op 1 juli 2022), het Projectbesluit, het voorbereidingsbesluit, diverse Programma's conform Omgevingswet en de Omgevingsvergunning. Verder zijn werkprocessen opgesteld die ervoor moeten zorgen dat het gedachtengoed van de Omgevingswet wordt ingebracht in de visie- en planvorming van gemeenten en waterschappen. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ondersteunt de uitvoering van de Omgevingswet. Het bestaat uit lokale systemen van overheden en de onderdelen van de landelijke voorziening (DSO-LV), zoals het Omgevingsloket. In 2021 is provincie Noord-Holland op 3 punten aangesloten op de pre-omgeving van het DSO en zijn de eerste ervaringen opgedaan met de producten van het DSO.

3.3.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting

Gedeputeerde Staten hebben meerdere instrumenten om ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het landschap te borgen ingezet, waaronder de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) en de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO). Zo heeft de PARK als onafhankelijk ruimtelijk expert 7 adviezen aan Gedeputeerde Staten uitgebracht. Deze adviezen zijn openbaar toegankelijk via de website. Daarnaast heeft de PARK een rol vervuld in het publieke debat door onder andere de organisatie van het congres 'Dag van Ruimtelijke Kwaliteit Noord-Holland' op 15 september jl., door (online) lezingen en presentaties te geven en door deelname aan diverse (panel)discussies over ruimtelijke regionale ontwikkelingen in relatie tot de ruimtelijke kwaliteit in Noord-Holland.

De ARO is 7 keer in een openbaar toegankelijke online vergadering bij elkaar geweest en er zijn 22 adviezen uitgebracht. Daarbij zaten ook plannen die 2, of in een enkel geval 3 keer behandeld zijn. Het ging daarmee in feite om 15 afzonderlijke vraagstukken. De adviezen zijn te vinden op de website. Over de adviezen die in 2020 zijn gegeven is een jaarverslag opgeleverd in de vorm van een online magazine.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.3				Ontwikkelen ruimtelijk beleid
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
3.3.1	Omgevingsvisie uitdragen	1.638	1.537	1.422	115
3.3.2	Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren	453	430	403	27
	Totaal lasten	2.091	1.967	1.825	142
	Totaal baten				
	Totaal saldo	2.091	1.967	1.825	142
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**2.091**	**1.967**	**1.825**	**142**

(een positief verschil is voordelig)

3.4 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Toelichting

Prioriteiten:

- ·De ontwikkeling van de bestemming van de Averijhaven tot Energiehaven.

Het afgelopen jaar is onderzoek gedaan naar de meest wenselijke samenwerkingsvorm tussen Zeehaven IJmuiden, Port of Amsterdam, gemeente Velsen en de provincie. Ook is onderzoek gedaan naar de toepasbaarheid van staalslakken bij de realisatie van de energiehaven. Hierover zijn nog geen definitieve besluiten genomen.

- ·Stimuleren van het verbeteren van de leefbaarheid in de omgeving van Schiphol.

Er zijn ambtelijk en bestuurlijk overleggen gevoerd over de leefbaarheid rond Schiphol. Tevens zijn zienswijzen ingediend (via de Bestuurlijke Regie Schiphol). De Staten zijn over de stand van zaken geïnformeerd via brieven en technische briefings.

- ·De ruimtelijke inpassing van energietransitie in Noord-Holland, waaronder het Noordzeekanaalgebied.

Voor het NZKG is het Cluster Energie Strategie opgeleverd en ingediend bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Hierin staan de plannen van de industrie in dit gebied. De ruimtelijke consequenties worden nog onderzocht, onder andere in het kader van de NOVI-NZKG aanpak. Voor heel Noord-Holland is samen met de energienetwerkbedrijven een taskforce opgericht, onder voorzitterschap van de provincie Noord-Holland. Deze taskforce stelt samen met de gemeenten vast waar problemen zich voordoen in de energie-infrastructuur en bepaalt hoe die zijn op te lossen. Daarbij speelt ook de ruimtelijke inpassing een belangrijke rol.

- ·De provincie Noord-Holland heeft in 2021 binnen het programma OV-knooppunten prioriteit gegeven aan knooppunten die bijdragen aan de woningbouwopgave, waarbij er ook afstemming is met het traject Bereikbare Steden (SBaB) binnen de MRA. Zo is onder andere samengewerkt met Alkmaar, Haarlem, Hilversum, Hoorn, Hoofddorp, Purmerend en Zaanstad. De ontwikkeling van deze knooppunten draagt ook bij aan opgaven op het gebied van Mobiliteit, Economie en Klimaatadaptatie.
- In de samenwerking binnen de MRA afspraken maken met het Rijk over de Verstedelijkingsstrategie tot 2050. In 2021 is in de samenwerking tussen Rijk en MRA-regio het Verstedelijkingsconcept gereedgekomen en aan de gemeenteraden en GS en PS ter onderschrijving aangeboden. GS hebben PS hierover positief geadviseerd. (N.B. op 31 januari 2022 hebben PS conform besloten). Het proces rond de Verstedelijkingsstrategie is zodanig aangepast, dat de beoogde afspraken nu in 2022 worden voorzien.
- Opstellen van een Omgevingsagenda Landsdeel Noordwest, met provincies Utrecht en Flevoland en het Rijk. Er is een Plan van Aanpak opgesteld en er heeft een aanbesteding plaatsgevonden. Ook zijn er 2 verkennende ateliers gehouden. Dit met als doel om een eerste beeld te krijgen van de grensoverschrijdende samenhang en opgaven binnen het Landsdeel Noordwest.

3.4.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Toelichting

Algemeen

Op 5 oktober 2021 heeft de provincie Noord-Holland de Voortgangsrapportage OV-fonds 2021 vastgesteld. Hierin staat de stand van zaken beschreven van de projecten op de Investeringsagenda, behorende bij het op 14 september 2020 door Provinciale Staten vastgestelde Bestedingsplan OV-fonds.

Ketenmobiliteit

- Regionaal OV Toekomstbeeld 2040: in 2021 heeft het onderzoek naar de corridor Schiphol/Amsterdam (HOV HSA) plaatsgevonden, waarbij in de analyse de ketenreis belangrijk onderdeel is. Voor de corridor is een Ontwikkelperspectief voor 2040 opgesteld, wat een Bus Rapid Transit Systeem (snelbussysteem) betreft. Vervolgonderzoek volgt in 2022.
- Verkenning OV-knooppunt Muiden is uitgevoerd in 2021 (zie programma 4).
- Start met het meenemen van verbeteringen van het OV-product in de hele keten in de transitieplannen van de verschillende busconcessies.
- Voor de concessie Gooi&Vechtstreek is sinds juli 2021 een eigen MaaS-app operationeel.
- Voor de gemeente Huizen is in 2021 een subsidie buiten uitvoering van € 2,3 miljoen toegekend. In dit integrale plan is expliciet aandacht voor de ketenreis (o.a. verbetering fietspaden, ov-infrastructuur en voorzieningen bij haltes) en het aantrekkelijk maken van het OV-product. (zie ook paragraaf 4.1.1.)

Programma OV-knooppunten
Met het programma OV-knooppunten draagt de provincie Noord-Holland vanuit verschillende rollen bij aan de ontwikkeling van knooppunten.

Expertrol: in 2021 zijn onder andere de volgende onderzoeken uitgevoerd en instrumenten ontwikkeld of geactualiseerd:

- Lancering geactualiseerde en meer gebruiksvriendelijker Kennisportaal OV-knooppunten
- Monitor OV-knooppunten 2019-2021
- Geactualiseerde OV-knooppuntenviewer https://geoapps.noord-holland.nl/app/ovknooppunten
- Afronding Onderzoek naar invloedsgebieden van verschillende typen knooppunten. Dit onderwerp wordt in 2022 verder uitgewerkt samen met regionale en landelijke partners.
- Onderzoek haalbaarheid van (buitenlandse) financieringsmodellen voor toepassing bij knooppuntontwikkeling
- Start onderzoek gentrificatie bij OV-knooppunten "Thesis TOD and gentrification") (afronding 1e kwart 2022)

In 2021 is in dit kader een aantal experimenten gestart:

- Ontwikkeling hubs in relatie tot OV-knooppunten (Alkmaar en Alkmaar Noord, Zaandam Kogerveld, Muiden, Uitgeest). Daarnaast is een relatie gelegd met de rapportage "Werkspoor hubs van Multimodaal OV-Toekomstbeeld MRA 2040".

  Versterking relatie smart mobility (door aansluiting bij beleidstrajecten op provinciaal, regionaal, landelijk niveau en bij trajecten van kennispartners en door de voorbereiding van een concrete casus die in 2022 van start gaat bij OV-knooppunt Nieuw-Zuid in samenwerking met TNO en gemeente Haarlem).

- Het onderzoek 'stimuleren van tegenspits en dalurenvulling van de treinen' (Regionale Ontwikkelagenda) wordt verder uitgewerkt in de betreffende Actieagenda's (zie onder coördinerende en verbindende rol)

- De eerste stap voor het onderzoek 'bouwen voor de doelgroep ouderen en verkenning van het thema Smart Cities in relatie tot OV-knooppunten' ligt bij gemeenten.

Coördinerende en verbindende rol: in 2021 is gewerkt aan regionale strategieën en actieprogramma's voor 6 corridors. Afgerond zijn: Actieprogramma Gooicorridor, Actieprogramma OV-knooppunten IJmond Zuid-Kennemerland en het Ontwikkelbeeld Zaancorridor.

Voortgang in dit kader in 2021:

De in 2020 opgestelde Ontwikkelagenda voor de Hoornse Lijn is verder uitgewerkt, resulterend in een actieprogramma (gereed 2022) en een 10-puntenplan opgesteld voor de Helderse Lijn (Heerhugowaard-Den-Helder). Eind 2021 is gestart met een strategie voor de Westfriese Lijn (Hoorn-Enkhuizen). De strategieën met actieprogramma's vormen samen de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland, die de provincie samen met NS, ProRail, de betreffende gemeenten en overige partijen opstelt. De agenda bevat maatregelen op het gebied van

knooppuntontwikkeling, OV-bereikbaarheid en ketenmobiliteit. In 2021 is voor maatregelen (boven het Noordzeekanaal) op het gebied van ketenreis een subsidiebudget van € 2.000.000,- gereserveerd binnen het OV-fonds. NS heeft hetzelfde bedrag gereserveerd. Het concrete maatregelenpakket waarvoor de verschillende actieprogramma's de basis vormen is naar verwachting medio 2022 gereed. Naast het werk op de corridors zorgt de provincie voor het verbinden van OV-knooppunten aan verschillende provinciale, regionale en landelijke beleidstrajecten.

Stimulerende rol: De provincie Noord-Holland ondersteunde in 2021 circa 25 knooppunten met kennis en procesinstrumenten, waaronder 3 buitenpoorten op de Zaancorridor (Wormerveer en Castricum) en de Gooicorridor (Bussum Zuid). De provincie stimuleert daarnaast knooppuntontwikkeling door cofinanciering van projecten die bijdragen aan de doelstellingen van het programma. In 2021 is positief besloten over 3 aanvragen om cofinanciering voor projecten op de Investeringsagenda van het Bestedingsplan OV-fonds: reserveringsaanvragen voor knooppunten Hilversum en Haarlem Nieuw Zuid en de concrete subsidieaanvraag voor de Poort van Hoorn. Verder heeft de provincie Noord-Holland binnen het OV-fonds een reservering van 2 miljoen euro gemaakt voor maatregelen op het gebied van Ketenmobiliteit (zie onder coördinerende rol).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Coördineren van (delen van) corridors	Aantal	5	5	Plus start Westfriese Lijn eind 2021.
Stimuleren knooppunten door de inzet van kennis en proces-instrumenten	Aantal	25	25	
Stimuleren knooppuntontwikkeling door financiële bijdrage aan integrale gebiedsontwikkelingen (aantal aanvragen)	Aantal	3		

3.4.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

Het Rijk is ten aanzien van Schiphol bevoegd gezag en zal hier in de komende jaren verder richting aan geven in de luchtvaartnota en in een Luchthavenverkeersbesluit voor Schiphol. In 2021 heeft de luchtvaart te maken gehad met corona en een demissionair kabinet, waardoor de besluitvorming is opgeschort. Achter de schermen liepen de gesprekken over inzet van de regio en het Rijk wel gewoon door. Het belang van luchtvaart en Schiphol als onderdeel van de internationale connectiviteit van onze provincie en de MRA staat niet ter discussie. Maar naast aandacht voor de lusten vraagt de provincie het Rijk ook om bij de keuzes voor verdere ontwikkeling van de luchthaven meer aandacht te hebben voor de belasting op de omgeving. Ofwel, te sturen op duurzame connectiviteit en een gezonde leefomgeving. Dit sluit ook aan bij de ambities in de Europese Green deal om te streven naar zero emissions in 2050 (dat is dus breder dan alleen CO2 en geluid).

Als provincie proberen we actief sturing te geven aan deze discussie door de impact van de luchtvaart op de diverse (ruimtelijke) belangen uit onze Omgevingsvisie scherp te agenderen. Dat doet de provincie gezamenlijk met de regionale partners in de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS). Centraal staat de balans tussen het maatschappelijke belang van duurzame connectiviteit (economisch, sociaal en cultureel) én de kwaliteit van de leefomgeving, zoals dit in de provinciale

Omgevingsvisie is vastgesteld. Kunnen we die slag die we nu moeten gaan maken richting klimaat niet aangrijpen om ook actief op gezondheid te sturen?

Bijzondere aandacht gaat uit naar de multimodale mogelijkheden om de internationale connectiviteit vorm te geven. De discussie over de bereikbaarheid van de luchthaven beziet de provincie in samenhang met de bereikbaarheidsvraagstukken vanuit de verstedelijkingsopgave. Het gaat om, een complexe puzzel, die integrale wegingen vraagt.

Governance

De integrale opgaven vragen een goede interbestuurlijke afstemming tussen Rijk in regio. Daarover heeft de BRS met de ministerie van IenW eind 2021 werkafspraken gemaakt. Ook voor de participatie rond luchtvaarttrajecten komt er een nieuwe structuur. Het ligt niet voor de hand dat daaraan vanuit de regio nog financieel blijft worden bijgedragen.

Wonen-Vliegen

De provincie houdt toezicht op de uitvoering van de regionale afspraken 'wonen en vliegen' en voert regie in de monitoring van de uitvoering van de informatievoorziening binnen de 20 Ke[1]contour. Daarnaast heeft de provincie continu gesprekken gevoerd met het Rijk (IenW en BZK) om ook binnen de beperkingencontouren van Schiphol de vitaliteit te kunnen borgen.

Leefbaarheid

De 2e tranche van de Stichting Leefomgeving Schiphol liep in 2020 af, de uitvoering liep in 2021 nog door. Conform het statuut is in 2021 gekeken naar hoe de resterende middelen worden ingezet in de interim-periode in de aanloop naar het nieuwe Omgevingsfonds dat de minister wil gaan instellen. Als provincie richten we ons op de inwerkingtreding van de Omgevingswet, waarin het thema gezonde leefomgeving een prominente plaats inneemt. Hoe zorgen we dat de samenhang tussen bron en ontvanger in het luchtvaartdossier op alle emissies goed wordt geborgd?

Regionale luchtvaart

Naast de ontwikkeling van Schiphol is de provincie zelf bevoegd gezag voor regionale luchthavens in de provincie. Dit betekent dat de provincie besluit over de milieugebruiksruimte (geluid en externe veiligheid) en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden. In 2021 hebben we in de concept Omgevingsverordening NH2022 in overeenstemming met het uitgangspunt uit de Omgevingsvisie "Lokaal wat kan, regionaal wat moet" de bovenwettelijke geluidscontouren uit de luchthavenbesluiten geschrapt. Hierdoor wordt de afweging of bij een ontwikkeling in de omgeving van een luchthaven sprake is van een gezonde leefomgeving bij de gemeenten neergelegd.

Verder verleent de provincie ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen. Een deel van de provinciale luchtvaarttaken wordt in opdracht van de provincie uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Zij hebben in 2021 maximaal 10 ontheffingen Tijdelijk en Uitzonderlijk Gebruik (TUG) luchtvaartuigen afgegeven. Als gevolg van coronamaatregelen en hoge legeskosten zijn het er minder dan in 2020.

Het Rijk heeft aangegeven het RBML (Regeling Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens) te evalueren. Daaraan gekoppeld wordt het provinciale regionale luchtvaartbeleid geëvalueerd en

waar nodig geactualiseerd. Ook autonome nieuwe ontwikkelingen en de ambities uit het collegeprogramma en de Omgevingsvisie worden daarin meegewogen.

Verder is in 2021 het luchthavenbesluit voor de luchthaven Amsterdam Heliport vastgesteld en gepubliceerd. Dit luchthavenbesluit geeft ruimte om de standplaats van de traumahelikopter te verplaatsen vanaf het dak van het VUmc naar Amsterdam Heliport. Er is ook overeenstemming bereikt over de daadwerkelijke verplaatsing, die nu is voorzien voor september 2022.

3.4.3 Visie Noorzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

Noordzeekanaalgebied (NZKG) Secretariaat Bestuursplatform
Informatie over het Bestuursplatform en de uitvoering van de projecten in het programma NZKG zijn te vinden op de website https://www.noordzeekanaalgebied.nl.

Er is een start gemaakt met de NOVI-aanpak van het Noordzeekanaalgebied (NZKG). Tevens zijn er vorderingen gemaakt bij de realisatie van de transformatie van de Averijhaven tot een energiehaven. De milieutechnische aspecten stonden daarbij centraal, met speciale aandacht voor het gebruik van staalslakken. Hierover is nog geen definitief besluit genomen.

Voor de opgaven van de energietransitie van de industrie in het Noordzeekanaalgebied is een Cluster Energie Strategie (CES) opgesteld en ingediend bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) Hierin worden de energietransitieplannen van de bedrijven vertaald in de benodigde energie-infrastructuur.

Voor het havencomplex van Den Helder zijn in 2021 voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd voor besluitvorming over de integrale ruimtelijke ontwikkelrichting voor de haven, stad, bereikbaarheid en energietransitie. Koninklijke Marine, Defensie en Rijksvastgoedbedrijf, gemeente en provincie werken nauw samen om een Visie Den Helder 2050 op te stellen.

Het Sluis Haven Informatie Punt (SHIP)

In 2021 is SHIP beperkt open geweest in verband met corona.

Verduurzamen havencomplexen

In 2020 is begonnen met de subsidieregeling duurzame zeehavens voor het NZKG en Den Helder met als doel de bedrijven en de havenbeheerders te stimuleren om verder te verduurzamen. Deze subsidieregeling liep tot 1 januari 2022. Er was een budget beschikbaar van ongeveer € 4,3 miljoen. De aanvragen konden worden ingediend tot 31 december 2021, voor 4 verschillende categorieën:

1. maatregelen die de emissies verminderen;
2. maatregelen die leiden tot vermindering van het fysieke ruimtebeslag van bestaande functies op de milieuruimte;
3. haalbaarheidsonderzoek naar deze maatregelen onder 2;
4. overschakelen naar duurzame energiebronnen voor binnenvaartschepen.

Er zijn in totaal 18 aanvragen ontvangen op deze 4 categorieën.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Onderbouwing voor de benodigde ruimte voor energietransitie en circulaire economie	Aantal	1	1	
Uitwerking NOVI-gebied waarbij ook overeenstemming wordt bereikt over mogelijke aanpassing wet en regelgeving in relatie met de leefbaarheids- en gezondheidsdoelstellingen voor het NZKG	Aantal	1	0	Voorbereidingen zijn gestart
Vaststellen integrale ruimtelijke ontwikkelrichting havencomplex Den Helder	Aantal	1	0	Voorbereidingen zijn getroffen voor besluitvorming in 2022

3.4.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

Ten aanzien van ruimtelijke ordening is in 2021 uitvoering gegeven aan het volgende:

- De provincie waarborgt onze provinciale doelstellingen door in een zo vroeg mogelijk stadium in gesprek te gaan met gemeenten en regio's over hun ruimtelijke plannen en lokale, regionale en bovenregionale visies. Deze gesprekken zijn op ambtelijk niveau met alle gemeenten en regio's gevoerd en in sommige gevallen heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden. De provincie heeft diverse zienswijzen ingediend. Er zijn 2 reactieve aanwijzingen gegeven (Hotel Kom A7 Beusebos/Purmerend en Agriport/datacentrum) en er is eenmaal beroep ingesteld (Aldi/Bergen).
- In 2021 zijn financiële bijdragen geleverd aan het programma De Kop Werkt en aan studies Guisweg en 'Building with Nature' in het waddengebied. Tevens is gewerkt aan het opstellen van een Provinciaal Inpassing Plan voor de aanlanding van windenergie bij Beverwijk (PIP Beverwijk-Oterleek). De provincie heeft bijgedragen aan de interprovinciale samenwerking in het IJsselmeergebied. In dit verband is tevens een bijdrage geleverd aan de Verkenning Recreatie en Toerisme IJsselmeergebied. Ook is een bijdrage geleverd aan de verkenning Wieringermeer.

In 2021 is voor het programma Bloemendalerpolder de resterende financiële bijdrage geleverd voor de ontwikkeling van de faunapassage.

3.4.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Voor diverse beleidsdoelen -met name Bereikbaarheid: verbeteren en aanleggen infrastructuur en Groen: beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur- koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Indien noodzakelijk, wordt het onteigeningsinstrument toegepast. Ook zorgt de provincie voor het efficiënt beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie. Een beschrijving van de ontwikkelingen binnen de projecten, de financiële mutaties en de boekwaarden van de gronden per 31-12-2021 staat in de paragraaf Grondbeleid.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Aantal	PM	6	MJOP loopt conform planning.
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters)	Cijfer 1-10	nvt	nvt	Klanttevredenheid wordt om het jaar getoetst, niet in 2021
Verkoop t.b.v. Groen (verkopen strategische gronden Groen, behaalde opbrengst)	Bedrag	4 mln	1,5 mln	Door verwachting dat deze gronden nodig zijn als (ruil)grond in gebiedsprocessen is verkoopdoelstelling naar beneden bijgesteld in begroting 2022 e.v.
Aankoop NNN	Hectare	400	66	Door de keuze om meer tijd te nemen voor de verkenningsfase in de gebiedsprocessen, vertraagd de grondverwerving. Doelstelling naar beneden bijgesteld in begroting 2022 e.v.
Ontpachting NNN	Hectare	75		Doelstelling is met de begroting 2022 vervallen, omdat deze indicator geen toegevoegde waarde biedt.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.4			Uitvoeren ruimtelijk beleid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
3.4.1	Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	6.242	1.231	1.055	176
3.4.2	Beleid luchthavens uitvoeren	729	636	587	49
3.4.3	Visie Noorzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	657	2.880	2.048	832
3.4.4	Ruimtelijke structuur versterken	2.944	3.900	3.854	46
3.4.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	6.435	7.548	8.633	-1.085
	Totaal lasten	17.007	16.195	16.177	18
	Totaal baten	-9.172	-10.368	-10.114	-254
	Totaal saldo	7.835	5.827	6.063	-236
	Storting				
3.4.1	Reserve OV-fonds	5.000	5.000	5.000	0
3.4.1	Reserve subsidies OD 3.4.1	0	5.500	5.500	0
3.4.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	0	522	523	-1
3.4.4	Reserve verleende subsidies OD 3.4.4	0	1.818	1.818	0
3.4.5	Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen	0	6.697	6.697	0
	Onttrekking				
3.4.1	Reserve OV-fonds	-5.530	-5.880	-5.718	-162
3.4.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	-3.929	-6.122	-5.414	-708
3.4.3	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen	-140	-140	-140	0
3.4.3	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	0	-522	-523	1
3.4.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	-342	-2.842	-2.842	0
	Resultaat	**2.894**	**9.858**	**10.964**	**-1.106**

(een positief verschil is voordelig)

3.5 Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu

Toelichting

Prioriteiten:

In de begroting 2021 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

3.5.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

In de provinciale Woonagenda 2020-2025 staat dat alle regio's een woonakkoord opstellen waarin afspraken staan met de provincie over aantallen, opgaven en acties.

In 2021 kwamen vrijwel alle regio's die nog geen woonakkoord hadden een woonakkoord overeen, met uitzondering van de Kop, waar dit gepland staat voor begin 2022.

Regio's kunnen subsidie aanvragen voor de uitvoering van afspraken uit het woonakkoord. Voor de regeling is in totaal € 2.635.000,- beschikbaar tot en met 2025. Er is in 2021 voor circa € 550.000,- subsidie verleend aan 12 uiteenlopende projecten (10 keer voor het uitvoeren van activiteiten uit het woonakkoord, 2 keer voor het opstellen van een woonakkoord). Dit is zoals verwacht in het eerste jaar waarin de woonakkoorden waren afgesloten.

In de Monitor Woningbouw zijn afspraken uit de vroegere Regionale Actieprogramma's Wonen (RAP's) en huidige woonakkoorden gemonitord. De voortgang is besproken in bestuurlijke overleggen met de regio's. In diverse regio's zijn projecten gestart om op basis van het instrument WoonZorgwijzer afspraken te maken over de kwaliteit van woningen en over welzijn, zorg en voorzieningen.

In 2021 zijn 2 digitale Woonakkoordoverleggen georganiseerd met de regionale ambtelijke coördinatoren van de woonakkoorden. Daarin kunnen regio's kennis uitwisselen met elkaar, bijvoorbeeld over het Masterplan wonen of over gezond, duurzaam en toekomstbestendig wonen, met informatie over klimaatadaptief, circulair, natuurinclusief, gezond en klimaatneutraal wonen.

De provincie heeft in beeld gebracht wat de stikstofbehoefte is van de woningbouw tot 2050. Daaruit blijkt dat de woningbouw beperkt stikstof nodig heeft, maar dat wel bijna alle plannen ermee te maken hebben. De resultaten van het onderzoek zijn met gemeenten besproken en de provincie biedt indien gewenst ondersteuning bij het zoeken naar oplossingen. Daarnaast hebben GS een stikstofbank voor de woningbouw ingesteld. Stikstofruimte die vrijkomt en die daarin opgeslagen wordt, is exclusief beschikbaar voor woningbouwplannen die nu geen stikstofruimte hebben.

Met de MRA is er in 2021 een toetsingskader voor duurzaam, gestandaardiseerd, prestatiegericht en integraal bouwen opgesteld. Met het Convenant Toekomstbestendig Bouwen worden er afspraken gemaakt over de toepassing en implementatie van dit kader.

De Viewer woningbouwlocaties is in 2021 voor zowel de MRA als voor Noord-Holland Noord geactualiseerd. Het Dashboard Wonen is ook geactualiseerd.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting

3.5.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

Vanuit het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw is uitvoering gegeven aan diverse maatregelen om de woningbouwproductie te versnellen.

De provincie heeft in 2018 subsidie beschikbaar gesteld aan de MRA, voor het inrichten en in stand houden van een zogenaamde flexibele schil. Gemeenten kunnen via deze flexibele schil MRA cofinanciering krijgen voor het inhuren van extra expertise voor woningbouwprojecten.

Vanuit deze flexibele schil zijn in 2021 diverse experts ingehuurd om gemeenten te helpen in projecten en planeconomen die helpen bij aanvragen voor nieuwe tranches van de Woningbouwimpuls van het Rijk. Tevens worden vanuit het budget van het Uitvoeringsprogramma de in 2020 aangestelde Bouwambassadeur en diens secretaris ingehuurd. In 2021 is het budget voor de flexibele schil MRA aangevuld, omdat het oorspronkelijke budget uitgeput dreigde te raken, terwijl steeds meer gemeenten er gebruik van maakten. Hiervoor is subsidie van het Rijk ingezet, aangevuld door de provincie.

Het uitvoeringsprogramma bevat tevens een knelpuntenbudget, beschikbaar voor financiële knelpunten bij gemeentelijke woningbouwprojecten. Vanuit dit knelpuntenbudget is in 2021 subsidie verleend voor versnelling van de woningbouw in de projecten stationsgebied Hoofddorp en het Koepelterrein in Haarlem. Aanvragen voor andere knelpunten, ter ondersteuning van aanvragen voor de Woningbouwimpuls, zijn in 2021 in voorbereiding genomen. Bij de vaststelling van de eerste versie van het Masterplan Wonen in 2021 is tevens besloten om uit dit budget een subsidie te verstrekken voor een gerichte opleiding voor gemeenteambtenaren die werken aan woningbouw en gebiedsontwikkeling in Noord-Holland.

Voor Noord-Holland Noord en de kleinere gemeenten in de MRA is - in aanvulling op de flexibele schil MRA, die op de grote opgaven is gericht, ook in Alkmaar, Hoorn en Heerhugowaard - de subsidieregeling 'Uitvoeringsregeling versnelling woningbouw 2021 gestart. Via deze regeling kunnen gemeenten subsidie aanvragen voor het co-financieren van extra inhuur om de woningbouwopgave in kleinere projecten te versnellen.

De provincie heeft binnen de MRA een actieve rol in de nadere uitwerking van sleutelgebieden, in de aanpak Bereikbare steden, en in afspraken met het Rijk over de benodigde woningbouwproductie en het in beeld brengen van de plancapaciteit voor korte, middellange en lange termijn. In 2021 zijn hiertoe, samen met de gemeenten, gebiedsplannen uitgewerkt.

De provincie werkt via diverse bouwtafels samen met marktpartijen. Vanuit haar rol als kennismakelaar heeft de provincie in 2021 tweemaal een Klankbordgroep Marktpartijen georganiseerd om kennis en ervaring te delen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 3.5	Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu			
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
3.5.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	1.739	2.057	1.890	167
3.5.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	1.199	4.482	4.397	85
	Totaal lasten	2.938	6.539	6.287	252
	Totaal baten		-3.000	-2.804	-196
	Totaal saldo	2.938	3.539	3.483	56
	Storting				
3.5.2	Reserve Woningbouw	1.200	1.200	1.200	0
	Onttrekking				
3.5.1	Reserve Woonbeleid	-1.100	-1.515	-1.200	-315
3.5.2	Reserve Woningbouw	-1.145	-1.426	-1.551	125
	Resultaat	**1.893**	**1.798**	**1.932**	**-134**

(een positief verschil is voordelig)

Programma 4. Bereikbaarheid

Doelenboom

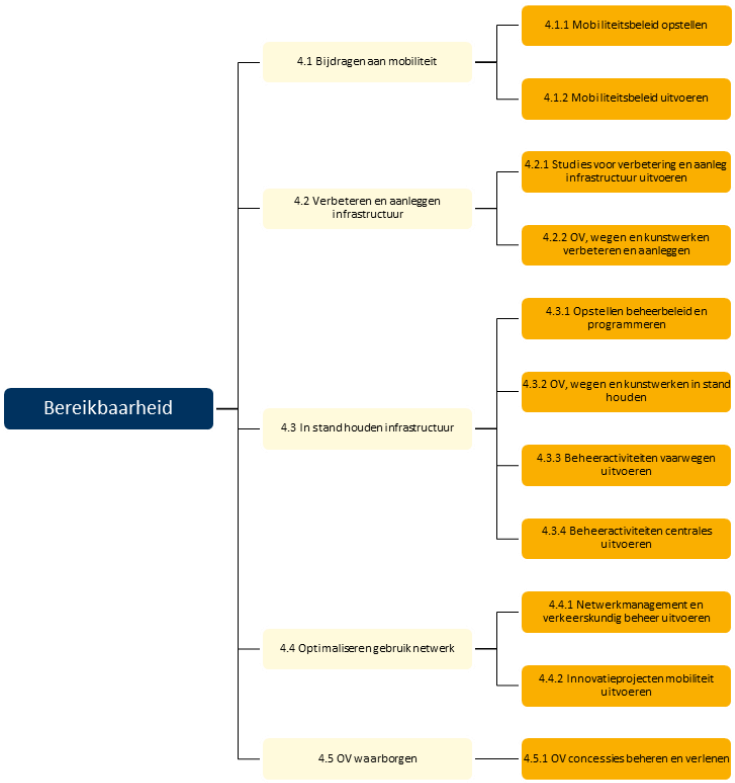

Maatschappelijk doel

Duurzame bereikbaarheid en verstedelijking zijn belangrijke opgaven voor de provincie Noord-Holland. De omgevingsvisie geeft aan dat de provincie streeft naar een balans tussen leefbaarheid en economische groei. De sterke groei van het aantal inwoners en banen, de grote woningbouwopgave en de groei van de economie op steeds dichter bebouwde plaatsen in vooral de Metropoolregio, leiden tot een grote toename van de vraag naar mobiliteit.

Bij elkaar zijn deze opgaven groot en complex. In 2021 hebben wij daarom het Perspectief Mobiliteit opgesteld. Hierin heeft de provincie aangegeven hoe de toekomstige mobiliteit wordt gekoppeld aan de verstedelijkingsopgave. Hierbij geven wij de voorkeur aan investeringen in actieve mobiliteit en het openbaar vervoer (OV).

In 2021 is samen met onze partners verder gewerkt aan verschillende thema's, zoals de Actieagenda Actieve Mobiliteit, het Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) en de Agenda Slimme en Schone Logistiek. Verder hebben wij in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) gewerkt aan het voorstel om budget te verkrijgen voor het doortrekken van de Noord-Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp.

Ook hebben we geïnvesteerd in de verbetering van de provinciale infrastructuur, bijvoorbeeld om de verkeersveiligheid te verbeteren. Bestaande infrastructuur is op het gewenste kwaliteitsniveau gehouden door het uitvoeren van vast- en variabel onderhoud. Ook zijn er in 2021 meerdere vervangingsprojecten uitgevoerd.

Door de Coronacrisis is in 2021 het gebruik van het OV drastisch afgenomen. Toch hebben we de dienstregeling in onze OV-concessiegebieden met behulp van de Rijksbijdrage kunnen handhaven. Onze ambities voor zero emissie in de OV-concessies zijn hetzelfde gebleven.

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet (2016)
- Wet Personenvervoer 2000
- Wegenverkeerswet (1994)
- Wegenwet (1930)

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050
- Investeringsstrategie NH infrastructuur
- Investeringsagenda doorstroming OV 2015-2020
- Beleidskader Verkeersmanagement 2015-2020
- Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018-2019
- Actieplan geluid
- Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen(NIKG) 2020-2023
- OV2020
- Perspectief Fiets
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4				Bereikbaarheid
	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
Lasten	246.189	245.617	235.354	10.263
Baten	-9.026	-23.514	-22.576	-938
Saldo van baten en lasten	237.163	222.103	212.779	9.324
Stortingen reserves	123.229	171.494	166.107	5.387
Onttrekking reserves	-170.534	-391.413	-374.236	-17.176
Resultaat	**189.858**	**2.184**	**4.649**	**-2.465**

(een positief verschil is voordelig)

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
4.2.1	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.
4.3.1	Beheersregeling Amstel	Beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek.

(Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen)

4.1 Bijdragen aan mobiliteit

Toelichting

We staan voor een transitie in de mobiliteit. Er dienen zich nieuwe vraagstukken aan op het gebied van mobiliteit, duurzaamheid en energie. Samen met partners (andere overheden, maatschappelijke organisaties en inwoners) werkt de provincie aan een toekomstbestendig mobiliteitssysteem. In 2021 is het Perspectief Mobiliteit opgesteld en door Provinciale Staten vastgesteld. Het is een uitwerking van de Omgevingsvisie NH2050. Het biedt een overzicht van de inzet van de provincie Noord-Holland op mobiliteit in relatie tot grote opgaven als bereikbaarheid, verstedelijking, leefbaarheid, gezondheid, klimaatverandering en energietransitie. Het vormt daarmee een belangrijk kader voor onze beleidsuitwerkingen en samenwerkingen (zie hiervoor ook 4.1.1).

Prioriteiten:

Ten aanzien van de in de begroting aangegeven prioriteiten is de volgende voortgang te melden:

Rijk-regio programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid MRA (SBaB): Ook in 2021 heeft de provincie Noord-Holland volop geparticipeerd in alle programmaonderdelen van het programma SBaB, met daarin onder meer de projecten en verkenningen Regionaal OV Toekomstbeeld (ROVT), netwerkstrategie, MASH/ZWASH en Bay area. Daarbij zijn diverse onderzoeken afgerond, zoals de onderzoeksagenda vervolg ROVT Noord-Holland en Flevoland (Voordracht 13-2021) .

Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) Noord-Holland en Flevoland (klimaatakkoord): In 2021 is het Regionaal Mobiliteitsprogramma Noord-Holland en Flevoland (RMP) vastgesteld (GS-besluit 18

mei 2021: Regionaal Mobiliteitsprogramma). Het RMP maakt onderdeel uit van SBaB. In het RMP is de basis voor de samenwerking, governance en ambities vastgelegd. Daarnaast is de huidige stand van zaken van onze regionale ambities in kaart gebracht en is een menukaart met een 20-tal maatregelen gemaakt, op basis waarvan gemeenten afwegingen kunnen maken over te nemen maatregelen.

Regionale Uitvoeringsprogramma's Verkeersveiligheid: In het voorjaar van 2021 zijn door alle gemeenten en de provincie regionale intentieverklaringen verkeersveiligheid ondertekend. Deze dienen als opmaat naar regionale uitvoeringsprogramma's. In het kader daarvan hebben de betrokken regionale partijen in 2021 intensief samengewerkt aan het analyseren van de grootste regionale verkeersrisico's en het definiëren van prioritaire maatregelen tot aan 2030.

Update Koers Smart Mobility: De Koers Smart Mobility heeft in 2021 een update gekregen in de vorm van de Focus Smart Mobility. Deze is door PS vastgesteld (Voordracht 20-2021).

Actualiseren van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi): De afgelopen jaren is de iNHi inhoudelijke geactualiseerd. In 2021 is ook de werking geactualiseerd ter voorbereiding van de inzet van de iNHi in de nieuwe bestuursperiode 2023-2027. Dit is in 2021 nader toegelicht aan GS en de commissie M&B, met afvaardiging vanuit de commissies NLG en RWK.

Omgevingsfactoren:

Geen

4.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen

Toelichting

In 2021 werkten we samen met andere overheden in de regio aan ruimtelijke ontwikkelingen en de aanleg van infrastructuur. Daarvoor bestaan verschillende samenwerkingsverbanden, zoals het Rijk-regio programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB). Ten aanzien van de in de begroting genoemde activiteiten is de volgende voortgang te vermelden:

- Multi Modaal Toekomstbeeld: In 2021 is gestart met de uitwerking van de netwerkstrategie van SBaB in een Multi Modaal Toekomstbeeld 2040 (MTB2040). Hierin worden de mobliteitsopgaven voor de verstedelijkingsstrategie uitgewerkt. Het MTB2040 wordt naar verwachting in 2022 opgeleverd.
- Regionale Ontwikkelagenda Spoor: De provincie heeft in 2021 met NS afgesproken om voor een aantal spoorcorridors Actieprogramma's op te gaan stellen. Tezamen vormen deze actieprogramma's de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland. Het stadium waarin iedere corridor zich bevindt verschilt.
- MRA-Elektrisch: In 2021 zijn in het MRA-gebied Noord-Holland, Flevoland en Utrecht 2.124 laadpunten gerealiseerd. Volgens de prognose uit het Plan van aanpak 2020-2024 zouden er 3.000 nieuwe laadpunten nodig zijn in 2021. Het daadwerkelijk geplaatste aantal palen is lager dan voorspeld, omdat MRA-Elektrisch plaatst op basis van de vraag naar publieke laadinfrastructuur. De vraag komt voort uit het groeiende aantal elektrische auto's en die was lager dan verwacht. De prognoses zijn bedoeld om een perspectief te bieden op de benodigde inkoop van laadinfrastructuur en de capaciteitsplanning.

- Tweede Kamerverkiezingen 2021: De mobiliteitsbelangen van Noord-Holland zijn onder de aandacht gebracht van de formerende regeringspartijen. In nationaal verband is dat via het Interprovinciaal Overleg (IPO) gebeurd en in regionaal verband via de MRA.
- Financieringsstrategie langjarige ambities: De Statencommissies M&B en EFB zijn in 'een 'benen op tafel' bijeenkomst geïnformeerd over de financiële opgaven voor Mobiliteit. In 2021 is aan scenario's gewerkt die in 2022, gezamenlijk met het Financieel Meerjarig Beeld, aan PS zullen worden gepresenteerd.
- HOV-netwerk op de ZaanIJ-corridor tussen Zaanstad/Purmerend en Amsterdam: Een probleemanalyse naar de huidige en toekomstige capaciteit en kwaliteit van het HOV-netwerk op de ZaanIJ-corridor tussen Zaanstad/Purmerend en Amsterdam is opgeleverd in 2021. Uit de probleemanalyse blijkt dat de kwaliteit tussen Purmerend en Amsterdam met lichte ingrepen voldoende blijft, maar dat tussen Zaanstad en Amsterdam al op korte termijn maatregelen nodig zijn om de benodigde capaciteit en kwaliteit te kunnen bieden.
- OV-knooppunt Muiden: In 2021 is een verkenning uitgevoerd en opgeleverd. Het aantal reizigers per fiets, OV en auto op OV-knooppunt Muiden neemt de komende jaren flink toe. Opgaven zijn verkend en inzichtelijk is gemaakt wat toekomstbestendige ruimtelijke en programmatische (on)mogelijkheden zijn om het knooppunt duurzaam te ontwikkelen. Budget Muiden: GV Knooppunten (Conform GS-besluit PvE Gooi en Vechtstreek).
- Investeringsagenda Openbaar Vervoer 2015-2020: In 2021 is de eindverantwoording door GS vastgesteld. Op 22 april 2021 is het onderwerp behandeld in de Statencommissie Mobiliteit & Bereikbaarheid en zijn PS geïnformeerd d.m.v. een brief. De Investeringsagenda droeg bij aan de verhoging van de snelheid en betrouwbaarheid, alsmede aan te verwachten besparingen in de dienstregelingsuren van het openbaar vervoer.
- OV-toekomstbeeld: Op 8 maart 2021 is de onderzoeksagenda vervolg Regionaal OV Toekomstbeeld (ROVT) Noord-Holland en Flevoland (Voordracht 13-2021) vastgesteld door PS. Voor de provincie Noord-Holland staan hierin 17 bus- en tramambities centraal voor de periode tot en met 2023. In 2021 heeft het onderzoek naar de corridor Hoogwaardig Openbaar Vervoer Haarlem-Schiphol/Amsterdam (HOV HSA) plaatsgevonden. Samen met de omgeving is een brede probleemanalyse uitgevoerd naar knelpunten en opgaven aan de Westkant van de MRA. Daarnaast is voor de corridor HOV HSA een ontwikkelperspectief voor 2040 opgesteld.

Het in 2021 vastgestelde Perspectief Mobiliteit (zie toelichting onder 4.1) vormde een belangrijk kader voor deze activiteiten. Een beschrijving van de activiteiten rondom het Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) is te vinden onder 4.1.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
PS worden aan het eind van het jaar geïnformeerd over het BO MIRT	Aantal	1	n.v.t.	Bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) is uitgesteld vanwege de kabinetsformatie

4.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren

Toelichting

Samen met de bestuurlijke regio's is gewerkt aan strategische agenda's en uitvoeringsprogramma's voor slim, schoon en veilig vervoer. Naast de Regionale intentieverklaringen verkeersveiligheid (zie 4.1) gaat het hierbij om:

- Regionale Samenwerkingsagenda's: In 2021 is de regionale samenwerkingsagenda met regio Zuid-Kennemerland/IJmond vastgesteld. Op het gebied van bereikbaarheid wordt daarin de nadruk gelegd op samenwerking en investeringen op het gebied van fiets, OV en ketenreis.
- OV-knooppunten en Ketenaanpak: In 2021 is gewerkt aan regionale strategieën en actieprogramma's voor vijf corridors. Afgerond zijn: het Actieprogramma Gooicorridor, Ontwikkelbeeld Zaancorridor en Actieprogramma OV-knooppunten IJmond-Zuid-Kennemerland. Daarnaast is verder gewerkt aan het actieprogramma voor de Hoornse Lijn (Alkmaar-Hoorn) en is een 10-puntenplan opgesteld voor de Helderse Lijn (Heerhugowaard- Den Helder). Eind 2021 is gestart met een strategie en actieprogramma voor de Westfriese Lijn (Hoorn-Enkhuizen). De strategieën met actieprogramma's worden onderdeel van de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland, die de provincie samen met NS, ProRail, de betreffende gemeenten en overige partijen opstelt. De agenda bevat maatregelen op het gebied van knooppuntontwikkeling, OV-bereikbaarheid en ketenmobiliteit. Zie ook 3.4.1.

Daarnaast zijn aan de hand van verschillende (uitvoerings)regelingen subsidies verstrekt:

- Subsidieregeling Gedragsbeïnvloeding Verkeersveiligheid: In 2021 (schooljaar 2021-2022) is subsidie gegeven aan projecten voor verkeerseducatie in het basisonderwijs (20 projecten) en het voortgezet onderwijs (15 projecten).
- Subsidieregeling Spaarpalen: In 2021 zijn in nauwe samenwerking met gemeenten 5 pilots gestart waarbij zogeheten spaarpalen zijn ingezet.
- Subsidieregeling Doortrappen: In 2021 hebben twaalf Noord-Hollandse gemeenten het programma met subsidie van de provincie kunnen starten of voortzetten. In die gemeenten werden voor ouderen diverse activiteiten en trainingen georganiseerd.
- Subsidieregeling Kleine Infrastructuur: In 2021 zijn 44 projecten gesubsidieerd. Hiermee worden onder meer veilige oversteekplaatsen voor fietsers en voetgangers gerealiseerd, evenals gescheiden fietspaden, veilige rotondes en doorfietsroutes.
- Subsidieregeling Verkeersveilige Uitwegen: Deze regeling is in 2021 gestart, en is bedoeld voor het veiliger inrichten of verwijderen van particuliere uitwegen die aansluiten op de provinciale weg. Vanuit deze subsidieregeling zijn in 2021 8 projecten gesubsidieerd.
- Subsidies buiten uitvoeringsregeling: In 2021 hebben we een bijdrage geleverd voor de realisatie van de Uithoornlijn.

Met subsidies werken we indirect aan de uitvoering van ons mobiliteitsbeleid en het realiseren van provinciale doelen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Jaarlijkse subsidievaststelling betrokken regelingen	Aantal	4	5	De subsidieregeling Regionaal fietsverkeer is geïntegreerd in de regeling Kleine Infrastructuur en daarmee in 2021 vervallen. Nieuw in 2021 waren de regelingen voor Spaarpalen en Veilige Uitwegen

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.1				Bijdragen aan mobiliteit
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
4.1.1	Mobiliteitsbeleid opstellen	2.453	3.272	4.257	-985
4.1.2	Mobiliteitsbeleid uitvoeren	63.469	54.080	48.348	5.732
	Totaal lasten	65.922	57.352	52.605	4.747
	Totaal baten	-2.212	-4.265	-4.560	295
	Totaal saldo	63.710	53.087	48.045	5.042
	Storting				
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	205	1.505	1.505	0
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door derden	26.246	39.671	39.671	0
4.1.2	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	0	4.093	4.093	0
	Onttrekking				
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	-1.274	-2.000	-1.687	-313
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door derden	-64.857	-58.465	-53.520	-4.944
4.1.2	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2	0	-495	-764	269
	Resultaat	**24.030**	**37.397**	**37.343**	**54**

(een positief verschil is voordelig)

4.2 Verbeteren en aanleggen infrastructuur

Toelichting

In 2021 is het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2022-2029 vastgesteld, inclusief vernieuwde werkafspraken met Provinciale Staten. Er is een financiële opgave om alle geprogrammeerde projecten uiteindelijk te kunnen realiseren, dit is bestuurlijk toegelicht.

Prioriteiten:

Ten aanzien van de in de begroting aangegeven prioriteiten is de volgende voortgang te melden:

- Doorontwikkeling iMPI: De werkafspraken met PS zijn vernieuwd. Ook is geëxperimenteerd met een technische briefing en informatiebladen van de projecten die promoveren en/of waarvoor krediet is aangevraagd. Tenslotte is een nieuwe weergave van de geprogrammeerde projecten gelanceerd in de vorm van een kaartviewer.
- Studie naar verbinding A8-A9: Op 14 december 2021 hebben GS een besluit genomen over het landschapsplan Stelling van Amsterdam (SvA)/A8-A9 en aangeboden aan PS. Het landschapsplan is een pakket van 40 maatregelen voor het herstel en versterken van de SvA en het inpassen van de verbinding in het plangebied. Daarmee is de afspraak over de Verbinding A8-A9 uit het coalitieakkoord afgerond. GS hebben besloten om het landschapsplan - na vaststelling door PS - aan de Minister van OCW te sturen en om met het Rijk en andere partners te komen tot een strategie voor de financieringsmogelijkheden van het project. Pas als er zicht is op financiering kan de volgende fase van het project starten.
- Studie naar onderdoorgang Broek in Waterland: De co-creatie studie naar een onderdoorgang van de N247 met de Dorpsraad Broek in Waterland is in 2021 gegund. Er zijn met bewoners verschillende atelierbijeenkomsten, een inloopavond en stakeholdergesprekken gehouden. Met de samenwerkingspartners zijn in 2021 afspraken gemaakt over het verkeersmodel dat in 2022 moet resulteren in uitgewerkte ontwerpen en een gedegen advies in voorbereiding op een besluit door PS over de aanleg.
- Verduurzaming in de infraketen: In 2021 zijn er 5 duurzaamheidskredieten aangevraagd en beschikbaar gesteld. Dit betreft het vervangen Zaanbrug, HOV in 't Gooi (Huizen-Hilversum), HOV Aalsmeer-knooppunt Schiphol-Zuid(HOVASZ), Bereikbaarheid Waterland (maatregelen N247, gedeelte A10-Edam) en de reconstructie kruispunt N525 Westerheide/Oude Postweg.

Omgevingsfactoren:

Markt: In 2021 is het uitdagend gebleken om geschikte mensen (vast- en inhuurkrachten) aan de provincie te binden om de studiefase van verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI uit te voeren.

4.2.1 Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren

Toelichting

De provincie verbetert binnen het iMPI de bestaande provinciale infrastructuur en breidt haar infrastructuur uit om de mobiliteitsdoelen van de provincie te behalen, zoals het verbeteren van

de verkeersveiligheid, stimuleren van actieve mobiliteit en het ontsluiten van ruimtelijke ontwikkelingen. Een overzicht van alle projecten en projectfases (studie-, plan- en realisatiefase) is terug te vinden in de digitale versie van het iMPI2022-2028.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Voortgang studies en projecten (aantal faseafrondingen)	Aantal	10	3	Toegenomen complexiteit maakt studiefase lastig planbaar en uitdagingen met capaciteit hebben voor vertragingen gezorgd
Afronding projecten (aantal gerealiseerd)	Aantal	9	6	Tegenvallers in de realisatie van een aantal projecten hebben tot vertragingen geleid.

4.2.2 OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen

Toelichting

De provincie Noord-Holland werkt continu aan het verbeteren van de infrastructuur op het gebied van openbaar vervoervoorzieningen (OV), (vaar)wegen, fietspaden en kunstwerken. Doelstellingen hierbij zijn het optimaliseren van de doorstroming, veiligheid en leefbaarheid. De voortgang van enkele uitgelichte activiteiten voor 2021 is als volgt:

- Hoogwaardige Openbaar Vervoer verbinding (HOV) in 't Gooi: Om filevrij te kunnen reizen, leggen verschillende overheden gezamenlijk tussen Huizen en Hilversum een HOV-busverbinding aan. HOV in 't Gooi is een gezamenlijk project van de gemeenten Huizen, Blaricum, Laren, Eemnes, Hilversum en de provincie Noord-Holland. Ook ProRail, het Goois Natuurreservaat en Rijkswaterstaat zijn nauw betrokken bij dit HOV-project. Begin 2019 is het contract voor de bouw van een busbaan, een spoorwegonderdoorgang, een fly-over en een natuurbrug voor het deeltracé Laren-Hilversum gegund. De uitvoering verloopt over het algemeen voorspoedig en de mijlpaal van ingebruikname van de busbaan wijzigt dan ook niet. De ingebruikname van de onderdoorgang snelverkeer is 6 tot 10 maanden vertraagd. Ook bij de deeltracés in Huizen, Blaricum en Eemnes is enige vertraging ontstaan in de voorbereiding als gevolg van aanvullende wensen of zorgen vanuit projectpartners en omwonenden. De ontwerpen zijn waar nodig aangepast en in 2022 kunnen deze deeltracés verder worden uitgewerkt en aanbesteed. Onderdeel van de uitwerking is een claim met betrekking tot verleggen van kabels en leidingen en vertraging als gevolg van Covid.
- Koopvaardersschutsluis: De Koopvaardersschutsluis in Den Helder is niet alleen dringend aan onderhoud toe, ook de kolk van de sluis wordt verlengd tot 115 meter. Het project is in het najaar van 2021 gegund. Samen met de aannemer wordt het ontwerp verder uitgewerkt naar een contract dat gereed is voor uitvoering.
- N241 A.C.de Graafweg: Ter verbetering van de verkeersveiligheid en het garanderen van de doorstroming reconstrueert de provincie de A.C. de Graafweg (N241). In 2021 is het project aanbesteed en wordt samen met de aannemer en PWN het ontwerp en het uitvoeringsplan verder uitgewerkt.
- HOV Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid: De aanleg van de hoogwaardige openbaarvervoerverbinding tussen Aalsmeer en Schiphol-Zuid (HOVASZ) is in 2021 nagenoeg afgerond. Naast de busbaan is de N196 in de Haarlemmermeer, de Burgemeester Kasteleinweg in Aalsmeer en de Koningin Maximalaan in Uithoorn, inclusief

de fietspaden, opnieuw ingericht. De busbaan is op 12 december 2021 in gebruik genomen.

- Haukessluis: Omdat de sluis er is voor de vaarwegbelangen moet de provincie bijdragen aan de vervanging van de sluis. Over de hoogte hiervan wordt nog gesproken met de eigenaar van de sluis, het HHNK. De benodigde middelen hiervoor moeten worden aangevraagd.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.2			Verbeteren en aanleggen infrastructuur	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
4.2.1	Studies voor infrastructuur uitvoeren	14.388	15.198	14.236	961
4.2.2	OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen	292	320	314	6
	Totaal lasten	14.680	15.518	14.551	967
	Totaal baten		-990	-344	-646
	Totaal saldo	14.680	14.528	14.207	321
	Storting				
4.2.1	Reserve Kapitaallasten Wegen	0	2.182	2.664	-482
4.2.1	Reserve Kapitaallasten OV	0	20.292	18.550	1.742
4.2.1	Reserve Ontwikkelen van Provinciale Infrastructuur	19.824	20.024	20.024	0
	Onttrekking				
4.2.1	Reserve Kapitaallasten Wegen	-2.661	-116.137	-116.145	8
4.2.1	Reserve Kapitaallasten OV	-95	-28.716	-28.716	0
4.2.1	Reserve Ontwikkelen van Provinciale Infrastructuur	-6.201	-58.635	-57.550	-1.085
	Resultaat	**25.547**	**-146.463**	**-146.966**	**503**

(een positief verschil is voordelig)

4.3 In stand houden infrastructuur

Toelichting

Ten aanzien van de in de begroting 2021 vastgestelde prioriteiten is de voortgang hiervan als volgt.

Prioriteiten:

- Verduurzaming infrastructuur: De verduurzaming van infrastructuurprojecten is meegenomen in een aantal projecten waartoe door uw Staten is besloten.
- Uitvoeren programma Machinerichtlijn: De Machinerichtlijn is gekoppeld aan op afstand bedienbare bruggen en sluizen. In 2021 zijn 12 bruggen aangesloten op de bediencentrale. Hierbij is de Machinerichtlijn uitgevoerd.
- Aanpak chroom-6 bruggen: De aanpak van chroom-6 bij bruggen wordt ter hand genomen als de bruggen opnieuw van een beschermende coating moeten worden voorzien.
- Verbetering biodiversiteit: De werkzaamheden ten behoeve van verbetering biodiversiteit zijn in 2021 ondergebracht bij de gebiedsaannemer en worden in 2022 opnieuw geprogrammeerd.

4.3.1 Opstellen beheerbeleid en programmeren

Toelichting

De provincie Noord-Holland is eigenaar en beheerder van een infrastructuurnetwerk(kapitaalgoederen). Bij het beheer en onderhoud van het areaal worden maatschappelijke ontwikkelingen door de provincie meegenomen.

Verduurzaming
De provincie wil qua verduurzaming bijdragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en wil hier een voorloper in zijn. Om de ambities te verwezenlijken wordt volop ingezet op duurzaamheid binnen de projecten, zoals duurzaam asfalt, ledverlichting en circulair bouwen. Om de duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren is ook innovatie onontbeerlijk. Hier is dan ook in 2021 op ingezet, zie ook 4.4.2.

Uit de monitor blijkt dat het energieverbruik van de openbare verlichting met circa 40% is afgenomen in de gebieden waar Ledverlichting is aangebracht.

Om energie te kunnen besparen (20-30% van het totale energieverbruik) plaatst de provincie ledverlichting bij de wegverlichting. In 2021 is de openbare verlichting in beheergebieden Kop van Noord-Holland en Noord-Holland Zuid geheel voorzien van zuinige led-armaturen.

Ook hebben PS in mei 2021 een bedrag van € 7,5 miljoen euro beschikbaar gesteld om voor de jaren 2021-2023 in een aantal door uw Staten geprioriteerde projecten duurzame maatregelen toe te voegen.

Machinerichtlijn (MRL)
De provincie Noord-Holland is verplicht om haar beweegbare kunstwerken te laten voldoen aan de Machinerichtlijn (MRL). De MRL is een Europese richtlijn voor veilig gebruik en beheersing van risico's voor gebruikers, bedienend- en onderhoudspersoneel van machines.

Voor de verdere uitrol van dit programma op het provinciale areaal is in 2021 een verhoging van het uitvoeringskrediet toegekend van € 11 miljoen. De provincie voert het programma uit in lijn met de aansluiting van de beweegbare kunstwerken op de bediencentrale.

Aanpak chroom-6
Het is op voorhand moeilijk in te schatten wanneer onderhoudswerkzaamheden tot kosten voor chroom-6 leiden. Daarom is het bedrag dat naar verwachting nodig is voor de aanpak evenredig verdeeld over de jaren. In 2021 is er tijdens onderhoudswerkzaamheden geen Chroom 6 aangetroffen en zijn er nagenoeg geen kosten gemaakt.

Verbeteren biodiversiteit
Sinusmaaien levert een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de biodiversiteit. Zowel landschappelijk als vanuit het oogpunt van biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhouden van onze bermen, een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. Er wordt daar waar mogelijk gefaseerd gemaaid en er worden insectenschuilplaatsen gecreëerd. De invulling van verhoging van biodiversiteit behelst ook de aanleg van houtrillen, broedhopen voor ringslangen, graven van paddenpoelen, transitie van beplanting et cetera. Op basis van het beheerplan Biodiversiteit heeft de gebiedsaannemer voorstellen gedaan. 40% van de verbetervoorstellen is in 2021 uitgevoerd.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Percentage wegen(incl. kunstwerken) voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	95%	97%	
Wegbelevings onderzoek (% zeer tevreden weggebruikers)	Percentage	80%	83%	
Elektriciteitsverbruik voor exploitatie van infrastructuur (kWh)	Percentage	80%	77%	

4.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden

Toelichting

De provincie is verantwoordelijk voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur. Dit wordt gedaan door middel van gebiedscontracten en realisatie van projecten.

De voortgang van enkele uitgelichte activiteiten voor 2021 is als volgt:

- Gebiedscontracten: Het beheren en onderhouden van het provinciaal areaal wordt uitgevoerd door aannemerscombinaties, in de gebieden: Kop van Noord-Holland, Alkmaar & West-Friesland, Zuid-Kennemerland/IJmond, Zaanstreek-Waterland, Noord-Holland-Zuid, Gooi en Vechtstreek. De aannemerscombinaties zijn verantwoordelijk voor het dagelijks en variabel onderhoud, de programmering en planning hiervan, bouwcommunicatie en de klachtenafhandeling.
- Cruquiusbrug: De provincie vernieuwt de Cruquiusbrug (N201).De oostelijke brug richting Heemstede wordt vervangen en er vindt groot onderhoud plaats aan de westelijke brug richting Hoofddorp. De nieuwe brug wordt circulair, energieneutraal en zo onderhoudsarm mogelijk gebouwd. Het project is in het voorjaar van 2021 gegund.
- N243 Herinrichting en onderhoud: De N243 is de provinciale weg door Schermer, Beemster en Koggenland. Het is een smalle weg met veel verkeer, een aantal drukke kruisingen, en veel directe wegaansluitingen van woningen en bedrijven. De provincie

maakt de N243 veiliger en voert groot onderhoud uit. Het project is in 2021 aanbesteed en met de werkzaamheden is in het najaar van 2021 begonnen.

- N235 en N247 Bereikbaarheid Waterland: Fietsers, automobilisten en reizigers in het openbaar vervoer hebben behoefte aan een bereikbaar Waterland (N235 en N247 Bereikbaarheid Waterland). De provincie Noord-Holland en de Vervoerregio Amsterdam werken samen met de gemeenten Waterland, Purmerend, Edam-Volendam en Amsterdam aan de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid in de regio Waterland. Door een geconstateerde hogere waterstand is het project voor een deel terug naar de studiefase. Voor de rest van het project wordt een doorstart voorbereid.
- Renovatie Koopvaardersschutsluis: Zie ook operationeel doel 4.2.2
- Bruggen Krommenie: De bruggen Krommenie liggen over de Nauernasche Vaart, in de N203 in de gemeente Zaanstad en zijn belangrijk voor zowel vaar- als wegverkeer. De bruggen zijn aan het eind van hun levensduur. In 2018 is levensduur verlengend onderhoud aan de bruggen verricht. De provincie Noord-Holland heeft in 2021 onderzocht hoe en wanneer de vervanging/renovatie van de bruggen Krommenie gaat plaatsvinden. In 2022 zal een kredietvoorstel aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Projecten afgerond volgens kwaliteitseisen scope	Percentage	100%	100%	
Nauwkeurigheid raming kasritme	Percentage	80%	81%	

4.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren

Toelichting

De provincie voert noodzakelijke oeververvangingsprojecten uit op basis van inspectieonderzoeken en waarnemingen door (vaar)weginspecteurs. Het dagelijks beheer aan de vaarwegen wordt doorlopend binnen de verschillende gebiedscontracten uitgevoerd. Dit geldt ook voor de behandeling van schades. In 2021 zijn meerdere oevertrajecten voorbereid die in 2022 en volgende worden gerealiseerd en opgeleverd.

De provincie voert de oeververvangingsprojecten uit met één marktpartij. In deze samenwerking is duurzaamheid de belangrijkste ambitie. Denk daarbij aan het structureel verminderen met 80% van de milieukosten (door bijvoorbeeld CO2-reductie, minder materiaal- en energiegebruik en toepassing van zoveel mogelijk herbruikbare materialen) en voorzieningen ten behoeve van de biodiversiteit en de waterkwaliteit, waaronder natuurvriendelijke oevers. Het streven is daar waar kansen zijn voor natuurvriendelijke oevers, deze structureel als het nieuwe duurzame normaal toe te passen. In 2021 zijn verscheidene duurzaamheidsmaatregelen voorbereid, waaronder inzet van gebruikte damwanden en innovatieve oplossingen met onder andere minder CO2-uitstoot tot doel. Ook zijn er maatregelen uitgewerkt ter bevordering van de biodiversiteit.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Realisatie (natuurvriendelijke) oevers (in km)	Aantal	0	0	In 2021 is conform begroting 0 KM (natuurvriendelijke) oever gerealiseerd.
Ongeplande stremmingen door risicogestuurd beheer oevers	Aantal	0	0	

4.3.4 Beheeractiviteiten centrales uitvoeren

Toelichting

De provincie beschikt over één verkeerscentrale. Vanuit deze centrale worden 2 tunnels bediend. Daarnaast wordt vanuit de centrale verkeersmanagement uitgevoerd over de situatie op de weg.

Voor het operationeel houden van de verkeerscentrale heeft in 2021 de aanbesteding van de i-diensten plaatsgevonden.

Tunnels
Naast het regulier beheer en onderhoud van de tunnelobjecten hebben we in 2021 gewerkt aan:

- Zonnepanelen op het dak van Dienstgebouw Noord. Realisatie in 2022.
- Vervanging van het asfalt tussen de Waterwolftunnel en de Legmeerdijk.
- Een begin gemaakt van de Digital Twin van de Waterwolftunnel.
- Inventarisatie van de calamiteiten route van het Amstel Aquaduct.
- Waarborgen van de dienstverlening ondanks Covid.

Verkeerscentrale
In de verkeerscentrale is de realisatie van het incident gedreven werken afgerond. Verder is in 2021 binnen de landelijke raamovereenkomst een I-dienst aanbesteed en gegund.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Beschikbaarheid aansturing VRI's	Percentage	99,7%	96,9%	
Halen van aanrijtijden en functiehersteltijden VRI's	Percentage	90%	36,4%	De complexiteit van een VRI is dermate groot dat slechts in 36,4 % de functiehersteltijd gerealiseerd wordt. Lampfouten in de VRI worden in 67% van de meldingen in een dag opgelost
Beschikbaarheid Waterwolftunnel	Percentage	97,5%	98,8	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.3			In stand houden infrastructuur	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
4.3.1	Opstellen beheerbeleid en programmeren	1.211	1.089	1.034	55
4.3.2	OV, wegen en kunstwerken in stand houden	58.477	59.202	58.215	986
4.3.3	Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren	10.469	11.701	10.968	733
4.3.4	Beheeractiviteiten centrales uitvoeren	8	8	7	1
	Totaal lasten	70.165	72.000	70.224	1.775
	Totaal baten	-5.127	-7.208	-7.342	134
	Totaal saldo	65.038	64.792	62.883	1.909
	Storting				
4.3.2	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	1.300	0	0	0
4.3.2	Reserve Groot Onderhoud Wegen	15.018	18.518	18.518	0
4.3.2	Reserve Investeringen Wegen	1.800	0	0	0
4.3.3	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	6.000	6.000	6.000	0
	Onttrekking				
4.3.2	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	-283	-29.009	-29.009	0
4.3.2	Reserve Groot Onderhoud Wegen	-22.500	-19.969	-15.690	-4.279
4.3.2	Reserve Investeringen Wegen	-1.300	-6.302	-6.302	0
4.3.3	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	0	-1.420	-1.420	0
4.3.3	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	-4.579	-6.129	-5.021	-1.108
	Resultaat	**60.494**	**26.481**	**29.959**	**-3.478**

(een positief verschil is voordelig)

4.4 Optimaliseren gebruik netwerk

Toelichting

Met verkeersmanagementmaatregelen benut de provincie de beschikbare verkeersnetwerken zo optimaal mogelijk, zodat aan de actuele vraag naar mobiliteit kan worden voldaan. De provincie Noord-Holland heeft een direct belang bij het stimuleren en ontwikkelen van innovaties. Door optimalisatie van producten en processen verbetert de provincie haar bedrijfswaarden. Daarnaast kunnen innovaties worden aangejaagd die de markt niet alleen kan realiseren. Verder wil de provincie haar infrastructuur inzetten om duurzame energie op te wekken en energiegebruik te reduceren om op deze manier bij te dragen aan de energietransitie.

Samenwerkingspartners

De provincie werkt nauw samen met organisaties als het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, gemeenten, waterschappen, openbaarvervoerbedrijven, de Vervoerregio Amsterdam, kennisinstituten, ingenieursbureaus, aannemers, automobielfabrikanten en diverse andere marktpartijen.

Prioriteiten:

In de begroting 2021 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

4.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting

Toelichting

Het netwerkmanagement en verkeerskundig beheer bestaat uit een samenspel van een aantal dagelijks uit te voeren activiteiten. Waaronder:

- Verkeersmanagement op de vaarweg: In 2021 waren er 87 bruggen en sluizen aangesloten op de Blauwe Golf van de provincie, waar verkeerskundig beheer op is uitgevoerd. De dienstregeling voor de scheepvaart is aangepast door gewijzigde bedientijden van de spoorbruggen (dienstregeling voor de treinen). Daarnaast zijn diverse analyses uitgevoerd, waaronder de werking van het Automatisch Identificatie Systeem (AIS), de gevolgen van COVID-19 voor de Blauwe Golf zijn onderzocht en het opvolggedrag van het bedienadvies van het Brugmanagement Systeem (BMS) is bekeken.

- Brug- en sluisbediening: Inmiddels zijn er 12 objecten op de bediencentrale aangesloten. Dit was het eerste seizoen waarin de brug- en sluisbediening vanaf de centraal bediende objecten volledig door eigen personeel is gedaan. Ondanks COVID en de daarmee samenhangende groeiende recreatievaart is het vaarseizoen 2021 goed verlopen.

- Optimaliseren verkeerslichten/ Verkeersmanagement op de weg: Door de coronapandemie en lockdowns waren er in 2021 meerdere periodes met een wisselend verkeersaanbod. VRI's zijn bovendien de afgelopen jaren reeds geoptimaliseerd, waardoor een verbeterde doorstroming van jaarlijks 6 procent niet meer haalbaar is. Immers: de grootste winst is te behalen bij een VRI die niet goed op het huidige verkeersaanbod is afgesteld. Daarnaast heeft het wisselende verkeersaanbod een negatief effect op het realiseren van een optimale doorstroming. Het verminderde verkeersaanbod heeft soms wel 'ruimte' gegeven om de fietsers , voetgangers en het openbaar vervoer meer/langer groen licht te geven.

- Incidentmanagement: De gemiddelde aanrijtijden van de weginspecteurs over het jaar
    - 2021: 80% van de aanrijtijden van de weginspecteurs naar de incidenten ligt binnen de gestelde tijd van 30 minuten. Het betrof 2487 incidenten.
    - 20% van de aanrijtijden lag tussen de 30 en 90 minuten. Het betrof 611 incidenten. Ook deze aanrijtijden vallen binnen de gestelde 45 minuten, daar deze buiten de reguliere werktijden plaatsvonden (07:00 – 16:00 uur).

Het totaal aantal incidenten is ten opzichte van 2020 toegenomen met een gering verschil van 183. Dit kan mede te maken hebben met de tijdelijke versoepelingen in het Covid-19 beleid.

In 2021 zijn voor de weginspecteurs de voorbereidingen getroffen voor het implementeren van werken in 2 diensten. Hierdoor zijn zowel in de ochtend- als in de avondspits de weginspecteurs direct beschikbaar voor het zo snel en veilig mogelijk maken van een berging en het veilig stellen van de situatie.

- Gladheidsbestrijding: In 2018 is gestart met de pilot Grass2grit waarbij onderzocht ging worden of er een dooimiddel gemaakt kon worden van sap uit bermgras. In 2020 is iets ten noorden van Alkmaar een fabriek geopend waar in de zomer van 2020 en 2021 grote hoeveelheden gemaaid gras naar toe zijn gebracht. Het innovatieve project kende in 2021 veel uitdagingen met de filtratie en elektrodialyse. Op dit moment wordt bezien of de door het project neergezette doelstellingen te realiseren zijn.

- Vaartuigen: De provincie beschikt over 4 Inspectievaartuigen voor vaarweginspectie. Er hebben een tweetal studies plaatsgevonden naar verduurzaming van de vaartuigen. Elektrificatie of waterstof lijken beide mogelijk. In overleg met andere vaarwegbeheerders wordt een keuze voorbereid.

- Multimodaal netwerkmanagementkader: In samenwerking met Rijkswaterstaat West-Nederland Noord, Vervoerregio Amsterdam en gemeente Amsterdam is in 2021 een multimodaal (dus voor diverse modaliteiten) netwerkmanagementkader opgesteld. Daarbij wordt gebruikt gemaakt van een prioriteringsmatrix waarin staat aangegeven welke modaliteit prioriteit heeft. Er is gekozen om per deelregio een uitwerking te maken.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Verbeteren doorstroming d.m.v. optimaliseren VRI's	Percentage	6%	n.v.t.	Door de coronapandemie en de lockdowns waren er in 2021 meerdere periodes met een verminderd verkeersaanbod. Hierdoor zijn de data onvolledig en kan geen uitspraak worden gedaan of de doorstroming 6 procent is verbeterd.
Gemiddelde aanrijtijd weginspecteurs op incidenten (in minuten)	Aantal	30	33	Aantal meldingen: 3.098 Aanrijtijd langer dan 30 min. 611 Aanrijtijd korter dan 30 min. 2.487 Het totaal aantal incidenten is ten opzichte van 2020 toegenomen. Covid-19 heeft een negatief effect gehad op de gemiddelde aanrijtijd, omdat veel vanuit huis werd aangereden.

4.4.2 Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren

Toelichting

De provincie streeft ernaar om haar activiteiten continu te verbeteren. Hiertoe worden onder meer innovatieprojecten uitgevoerd ten aanzien van duurzaamheid en Smart Mobility.

Duurzame innovaties

De provincie zet in op innovaties die veel impact hebben op grondstoffen- en CO2-reductie.

- Industrieel, Flexibel en Demontabel (IFD): De provincie draagt bij aan het ontwikkelen van verschillende IFD-specificaties In 2021 is de NEN 8085 uitgekomen voor het bouwen van IFD bruggen. De provincie past deze toe in de voorbereiding van 6 bruggen in de N240, N241 en N247. Daarnaast is gestart met de ontwikkeling van standaardisering van de bediening, besturing en bewaking van beweegbare bruggen.

- Circulair bouwen: In 2021 is in samenwerking met de TU Delft de ontwikkeling gestart voor een handboek ten behoeve van voor het uniform uitvragen van biodynamische oevers waarmee een enorme stap wordt gezet in circulair bouwen. Daarnaast is, in samenwerking met TU Delft, in 2021 begonnen met een werkwijze (triple A) om circulaire innovaties te implementeren.

- Levensduurverlengende innovaties: Met de TU Delft ontwikkelt de provincie epoxy asfalt dat een 4 tot 5 keer langere levensduur heeft. In 2020 is een proeftuin aangelegd. De TU Delft heeft in 2021 de proeftuin gemonitord en in het laboratorium onderzocht. De resultaten zien er goed uit.

- Energieopwekking en –besparing: De provincie kan haar infrastructuur inzetten voor innovaties ten behoeve van duurzame energieopwekking. In 2021 zijn in samenwerking met provincies Noord-Brabant en Utrecht de voorbereiding uitgevoerd voor de aanbesteding van een zonnewegdek. Ook is de aanleg van een zonneweide op N205 in voorbereiding. Hierbij wordt onderzocht of de omliggende LED-verlichting direct voorzien kan worden van gelijkstroom afkomstig van het zonnepark.

Smart Mobility

Het uitvoeringsprogramma Smart Mobility is in 2021 afgerond.

- De iVRI (intelligente verkeersregel installatie)

In 2021 is een eerste tranche van 47 iVRI's neergezet om deze te testen.

In 2021 heeft de provincie nationaal en internationaal samengewerkt aan een aantal projecten:

- Connected en zelfrijdende auto's. Onderzoek naar de impact van connected en zelfrijdende auto's op onze rol als wegbeheerder en beleidsmaker onderzocht;

- Europees project Socrates. Zie voor meer informatie op website van Socrates;

- Coöperative adaptive cruise control;

- Communicatietechnieken voertuigen en VRI's;

- Connected Transport Corridors Amsterdam Westkant (Interactie gebruiker Smart Mobility-toepassingen);
- Verbeteren effectiviteit regionaal verkeersnetwerk.

Coronamaatregelen hebben geleid tot vertraging in de uitvoering van enkele projecten, met als gevolg dat de voorbereiding of een eerste verkenning wel heeft plaatsgevonden, maar de uiteindelijke uitvoering is verschoven naar begin 2022. Projecten zijn soms later van start gegaan, aangezien niet alle samenwerkingspartners op tijd intern draagvlak kregen voor de uitvoering.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Investeren in innovatieve projecten (aantal pilots)	Aantal	10	11	In 2021 waren er 11 projecten.
Investeren in innovatieve projecten (t.o.v. totaal PMI / PMO)	Percentage	7	5	Het lagere percentage t.o.v. PMI/PMO is veroorzaakt door vertraging in de uitvoering en verlate start van projecten voornamelijk als gevolg van Covid-19.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.4			Optimaliseren gebruik netwerk	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
4.4.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	28.753	33.192	33.275	-83
4.4.2	Innovatieprojecten mobiliteit doorvoeren	7.023	6.034	5.097	937
	Totaal lasten	35.776	39.226	38.372	854
	Totaal baten	-1.687	-2.394	-2.931	537
	Totaal saldo	34.089	36.832	35.442	1.390
	Storting				
4.4.2	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	352	511	224	287
4.4.2	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten	0	7.121	3.281	3.840
	Onttrekking				
4.4.2	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	-5.170	-11.390	-6.319	-5.071
	Resultaat	**29.271**	**33.074**	**32.627**	**447**

(een positief verschil is voordelig)

4.5 OV waarborgen

Toelichting

Prioriteiten:

- Gevolgen van de coronacrisis in het OV zo goed mogelijk opvangen: de provincie en concessiehouder Connexxion (Transdev) hebben in 2021 een transitieplan opgesteld voor de 3 Noord-Hollandse openbaar vervoerconcessies. Dit om op korte termijn financiële gaten te dichten die (zijn) ontstaan als gevolg van de coronacrisis. Ook werd het moment benut voor gewenste doorontwikkeling van het mobiliteitsaanbod in de Noord-Hollandse concessies.

- Implementatie en start van de concessie Gooi- en Vechtstreek: de nieuwe concessie is in juli 2021 gestart. Daarmee is de implementatie fase 1(feitelijke voortzetting oude dienstregeling) afgerond en begint de implementatie fase 2 (instroom ZE bussen, aanpassing lijnennet i.v.m. opening per 31 december 2022 van HOV Gooi).

- Evaluatie van de eerste jaren van de concessies Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord is in 2021 uitgevoerd, als voorbereiding op eventuele wijzigingen in de dienstregeling 2023 (start december 2022).

Omgevingsfactoren:

- Coronacrisis: Het aantal reizigers daalde (t.o.v. 2019) met ongeveer 30 tot 50% (afhankelijk van de mate van maatregelen tijdens lockdown perioden) en daarmee ook de reizigersopbrengsten. Het aanbod van OV is daar ook op aangepast tot circa 95% van de normale dienstregeling.

- Beschikbaarheidsvergoeding van het Rijk: tot circa 93-95% van de kosten in 2021. Hierdoor konden de vervoerbedrijven blijven rijden. Onze bijdrage (van/met de decentrale opdrachtgevers voor het OV); 100% uitbetalen van de beschikbare vergoeding voor 2021.

4.5.1 OV concessies beheren en verlenen

Toelichting

De provincie is opdrachtgever voor het regionaal openbaar vervoer per bus, met uitzondering van het gebied van de Vervoerregio Amsterdam. Het gebied van de provincie is verdeeld in 3 concessiegebieden:

Gooi en Vechtstreek
Looptijd: juli 2021(fase 1) - eind 2030.
Zero Emissie: Dit zou de eerste concessie in Nederland zijn die 100% met Zero Emissie-voertuigen gereden zou worden. Door de gevolgen van de coronacrisis kon de vervoerder in 2020 geen nieuwe voertuigen bestellen, waardoor in 2021 nog met traditionele voertuigen is gereden. Naar verwachting zal de vervoerder medio 2022 met Zero Emissie-voertuigen gaan rijden. Voorstellen voor het transitieplan zijn uitgewerkt.

Haarlem-IJmond
Looptijd: september 2017-2027.

Prioriteiten: In 2021 is de Herijking van het lijnennet in de IJmond uitgevoerd en zijn de voorstellen voor het transitieplan uitgewerkt (onder andere overnameregeling ZE voertuigen en herfinanciering voertuigen).

Noord-Holland Noord
Looptijd: juli 2018- 2028.
Prioriteiten: In 2021 is de impact van de coronacrisis opgevangen (onder andere ombouw buurtbussen, zodat deze weer Coronaproof ingezet konden worden), een onderzoek naar integratie doelgroepenvervoer en openbaar vervoer uitgevoerd, onderzoek naar de herijking van de concessie uitgevoerd, en voorstellen voor het transitieplan opgesteld.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincie (BBV indicator)	Cijfer 1-10	> NL gem.	n.v.t.	In 2021 is de reguliere landelijke OV-klantenbarometer stopgezet o.g.v. COVID-19. Er was geen representatieve steekproef meer te houden. Daarom komt er geen cijfer voor 2021 beschikbaar

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 4.5				OV waarborgen
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
4.5.1	OV concessies beheren en verlenen	59.647	61.522	59.602	1.920
	Totaal lasten	59.647	61.522	59.602	1.920
	Totaal baten		-8.657	-7.400	-1.257
	Totaal saldo	59.647	52.865	52.202	663
	Storting				
4.5.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	52.484	51.577	51.577	0
	Onttrekking				
4.5.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	-61.614	-52.746	-52.093	-653
	Resultaat	**50.517**	**51.696**	**51.687**	**9**

(een positief verschil is voordelig)

Programma 5. Groen

Doelenboom

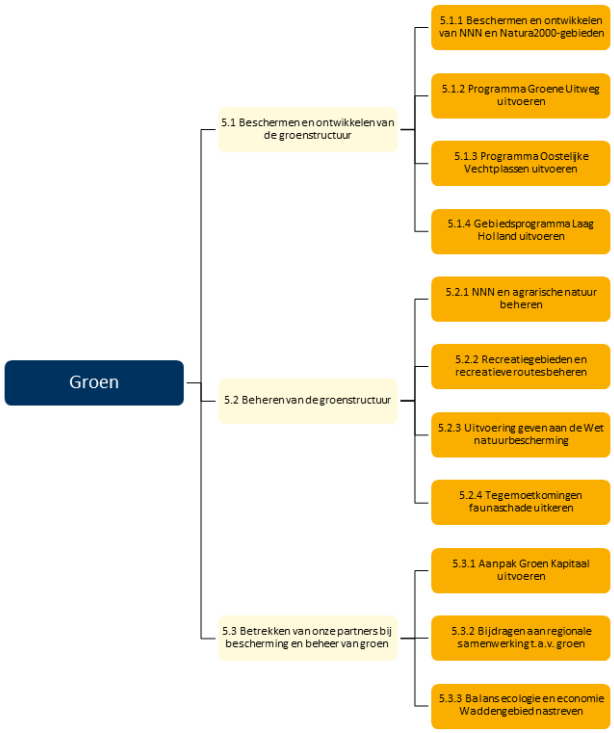

Maatschappelijk doel

Het jaar 2021 stond in het teken van een sterk groeiende aandacht voor de vraagstukken in het landelijk gebied. Het belang van biodiversiteit, het terugdringen van de stikstofemissie, de transitie van de agrarische sector, het tegengaan van bodemdaling, verbetering van de waterkwaliteit: men hoeft de krant maar open te slaan om erover te lezen. De provincie speelt als 'gebiedsautoriteit' een belangrijke rol om de verschillende partijen in het landelijk gebied bij elkaar te brengen, om keuzes te maken en kennis te delen. De provincie beschikt over wettelijke bevoegdheden, financiële middelen en menskracht. Tegelijkertijd is duidelijk dat deze vraagstukken zó complex zijn, dat ze onze samenleving nog tientallen jaren zullen bezighouden. Het landelijk gebied staat aan de vooravond van grote transities, die niet simpelweg te 'fixen' zijn met geld of wettelijke bevoegdheden. Nog veel belangrijker zijn samenwerking tussen alle betrokken partijen, begrip voor elkaars belangen, duidelijkheid over de doelen aan de horizon en de durf om soms lastige keuzes te maken.

Waar 2020 het jaar was waarin enkele beleidsvisies het licht zagen, was 2021 onmiskenbaar het jaar van de uitvoering. De provincie Noord-Holland heeft een grote stap gezet met de uitvoering van integrale gebiedsprocessen in het landelijk gebied, waar – vaak onder provinciale regie – aan de hierboven genoemde opgaven wordt gewerkt. Integraal is het toverwoord. Immers, natuurrealisatie is niet langer denkbaar zonder óók aandacht te hebben voor de grotere behoefte aan recreatieve mogelijkheden. Verbetering van de biodiversiteit en waterkwaliteit lukt niet zonder de stikstof- en fosfaatuitstoot vanuit de agrarische sector te verminderen. Bodemdaling kan niet worden tegengegaan zonder keuzes te maken over waterpeil, natuurdoelen en de toekomst van de betrokken grondeigenaren. Tegelijkertijd vraagt het boeken van resultaten soms ook afbakening: wie alles aan elkaar knoopt raakt al snel verstrikt. Samen met onze partners zoeken we naar een goede balans. Om dit goed te kunnen doen hebben we – in een steeds

krapper wordende arbeidsmarkt – de formatie uitgebreid om tot een provinciedekkende aanpak te komen, waarin in alle regio's tegelijkertijd gewerkt kan worden. Zo kan ook 2022 in het teken staan van uitvoering – het recent verschenen regeerakkoord onderstreept dat we op de goede weg zijn én doet er nog een schepje bovenop.

Wettelijk beleidskader

- Wet natuurbescherming
- Omgevingswet
- Wet ruimtelijke ordening

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH 2050
- Programma Natuurnetwerk 2022
- Masterplan biodiversiteit
- Visie Recreatie & Toerisme
- Groen Kapitaal
- Betrekken bij Groen
- Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen
- Gebiedsprogramma Laag Holland (i.o.) / bodemdaling veenweidegebieden

In 2021 zijn het Programma Natuurnetwerk 2022, Het Masterplan Biodiversiteit en de Visie Recreatie & Toerisme vastgesteld.

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5				Groen
	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
Lasten	98.182	94.333	96.445	-2.112
Baten	-2.760	-5.608	-5.967	359
Saldo van baten en lasten	95.422	88.724	90.478	-1.754
Stortingen reserves	36.880	83.410	84.452	-1.041
Onttrekking reserves	-58.727	-49.911	-50.924	1.013
Resultaat	**73.575**	**122.224**	**124.006**	**-1.782**

(een positief verschil is voordelig)

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
5.2.1	Stichting Gooisch Natuurreservaat	Beheer Natuurgebied
5.2.2	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap het Twiske (gefuseerd met Landschap Waterland in 2013, maar met gescheiden boekhoudingen)	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Landschap Waterland	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied.
5.2.2	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied.
5.3.3	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
5.2.2	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Toelichting

Prioriteiten:

In 2021 werkten wij aan de volgende prioriteiten:

- De start en uitvoering van integrale gebiedsprocessen in het landelijk gebied (zie 5.1.1), waarin verschillende opgaven samenkomen, zoals NNN-realisatie, natuurherstelmaatregelen, het tegengaan van bodemdaling en de realisatie van de Bossenstrategie. In regio's waar veel provinciale opgaven samenkomen, gebeurt dit in de vorm van gebiedsprogramma's (zie 5.1.2, 5.1.3 en 5.1.4).

- De bescherming van de Noord-Hollandse landschappen via het beschermingsregime Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) en de ontwikkeling ervan via het Investeringsbudget Landschapsversterking.

Omgevingsfactoren:

De uitvoering van provincie beleid wordt beïnvloed door:

- Klimatologische en fysisch-geografische omstandigheden, zoals temperatuurwisselingen en neerslag, droogte, bodemgesteldheid, zeespiegelstijging en verzilting.
- Niet, of slechts zeer beperkt door ons te beïnvloeden ecologische factoren, zoals populatiedynamiek van dier- en plantensoorten en de aanwezigheid van invasieve exoten (dier- en plantensoorten die niet op eigen kracht, maar door toedoen van de mens in Nederland terecht zijn gekomen).
- Wet- en regelgeving van andere overheidsorganisaties.

De noodzakelijke beperkingen als gevolg van de COVID-19-pandemie. De samenwerking met onze partners is zo goed mogelijk – digitaal – doorgegaan. Veldbezoeken en keukentafelgesprekken zijn uitgesteld, maar later gelukkig vaak – in veilige vorm – opgepakt.

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden

Toelichting

Het NNN vormt de ruggengraat van de Noord-Hollandse natuur en omvat ook vrijwel alle Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden en de grotere recreatiegebieden. De provincie werkt samen met haar partners aan de versnelling van de afronding van het NNN. Hiertoe is in 2020 een ambtelijk Regiebureau ingericht, een samenwerking tussen beleid en uitvoering, dat de gebiedsprocessen faciliteert en de voortgang bewaakt. De restantopgave NNN per 31-12-2020 bedroeg 4.689 hectare (zie Jaarstukken 2020, pagina 84). In 2021 is 249 hectare NNN gerealiseerd. De restantopgave per 31-12-2021 bedraagt dus nog 4.449 hectare.

In 2021 zijn ook de programmering van de natuurherstelmaatregelen en de gebiedsgerichte aanpak stikstof bij het Regiebureau ondergebracht. Met het Programma Natuurnetwerk (PNN) besluiten Provinciale Staten over de allocatie van budgetten voor gebiedsprocessen en informeren Gedeputeerde Staten over de voortgang van de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland. De huidige stand van zaken én een programmering ten aanzien van het werk aan het Natuurnetwerk voor de komende jaren (inclusief een financiële onderbouwing) is terug te vinden in het PNN. Het PNN sluit aan bij de gebiedsgerichte en integrale werkwijze die vanaf 2020 is ingezet en steeds meer vorm krijgt in de 24 deelgebieden. In het huidige PNN is de informatie over de voortgang van het Natuurnetwerk gecombineerd met de gebiedsgerichte aanpak stikstof en de natuurherstelmaatregelen, die deels worden gefinancierd vanuit het Programma Natuur. Ook het programma Groene Uitweg, waar afgelopen jaar een herprogrammering heeft plaatsgevonden, is opgenomen in het PNN. Het PNN is een groeidocument. Andere opgaven, zoals bijvoorbeeld de Bossenstrategie of het tegengaan van bodemdaling, krijgen de komende jaren een plek in het PNN, zodat een steeds completer beeld ontstaat van de verschillende opgaven en de voortgang van de gebiedsprocessen.

Naast de aanleg van nieuwe natuur wordt binnen de bestaande natuurgebieden gewerkt aan kwaliteitsverbetering, middels maatregelen als baggeren, het verwijderen van de bovengrond, maaien en bomenkap ten gunste van verstuiving in de duinen. Het programma Natura 2000-herstelmaatregelen fase 1 (2015-2021) is eind 2021 afgerond. De geplande maatregelen zijn vrijwel allemaal uitgevoerd; een enkel project loopt door in 2022. Fase 2 van het programma (2022-2027) is in de maak. In aanvulling hierop heeft het Rijk met het Programma Natuur aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor maatregelen ter verbetering van natuur die onder druk staat door de hoge stikstofdepositie. Voor de periode 2021-2023 is voor Noord-Holland circa 40 miljoen euro beschikbaar gesteld om 30 maatregelen uit te voeren. Vanaf 2024 zal een aanvullend budget volgen, dat tot 2030 loopt. De omvang hiervan is nog niet bekend. Daarnaast werken het Rijk en de provincies samen aan de Bossenstrategie, die in 2020 is vastgesteld en vanaf 2021 wordt uitgevoerd. Zo worden boscompensatie-locaties voorbereid en wordt er in de NNN extra bos aangelegd.

De provinciale landschappen zijn van belang voor de leefbaarheid, rust en ontspanning, en herbergen bijzondere cultuurhistorische, aardkundige en ecologische waarden. De provincie beschermt deze landschappen via het beschermingsregime Bijzonder Provinciaal Landschap (in de Omgevingsverordening). Met het Investeringsbudget Landschapsversterking wordt geïnvesteerd in enkele projecten die het landschap versterken en de toegankelijkheid ervan verbeteren. Het Investeringsbudget Landschapsversterking (IBL) komt onder andere ten goede aan de liniedijken van de Stelling van Amsterdam. Hiervoor is in 2021 een uitvoeringsprogramma opgesteld. Er is een bijdrage geleverd aan de versterking van het BPL rond de kern Schagen. Voor enkele andere projecten zijn verkennende studies gestart.

Op grond van de doelen in het Klimaatakkoord dienen de gezamenlijke veenweidenprovincies een opgave van 1 Mton CO2-equivalenten te realiseren. Het gaat hier om de CO2-emissie die in veenbodems leidt tot bodemdaling. Om hier invulling aan te geven stellen alle provincies een Regionale Veenweidenstrategie (RVS) op. In 2021 is gewerkt aan de voorbereiding van de RVS, die in 2022 door de Staten zal worden vastgesteld. Het is een strategie voor de (middel)lange termijn: 2030 met een doorkijk naar 2050. Bij het opstellen van de RVS wordt advies van prof. dr. Veerman, getiteld ‘Haren kost geen tijd’, mede betrokken. In de RVS wordt de besteding van de Impulsgelden bodemdaling opgenomen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Verworven natuurgebied (BBV indicator)	Hectare		2.614	Betreft sinds 2011 totaal aantal verworven hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 6e Voortgangsgrapportage Natuur)
Ingericht natuurgebied (BBV indicator)	Hectare		5.326	Betreft sinds 2011 totaal aantal ingerichte hectares t.b.v. NNN. (Bron: BIJ12, 6e Voortgangsgrapportage Natuur)
Beheerde natuur (BBV indicator)	Hectare		51.875	Betreft hectarese beheerde natuur NNN, gesubsidieerd en niet gesubsidieerd. (Bron: BIJ12, 6e Voortgangsgrapportage Natuur)
Restantopgave Realisatie NNN (56.500 hectare in 2027)	Hectare	3.550	4.449	De in de Begroting 2021 opgenomen Prestatie-indicator (3.550 hectare) is nog gebaseerd op de in het Coalitieakkoord 2019-2023 opgenomen ambitie van realisatie van 3.000 hectare nieuwe NNN binnen de huidige Coalitieperiode. Inmiddels zijn deze ambities bijgesteld, maar dat kon niet meer worden verwerkt in de Begroting 2021. Zie verder tekst onder 5.1.1.
PAS: Percentage uitgevoerde en in uitvoering zijnde maatregelen (door TBO ingepland en aanbesteed) (Cumulatief)	Percentage	100%	99%	Zie tekst 5.1.1.

5.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

Toelichting

Het programma Groene Uitweg versterkt de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek, in samenhang met de infrastructurele ingrepen aan de rijkswegen A6, A1 en A9. Het programma komt voort uit de wens die onder andere is verwoord in de Noordvleugelbrief, om dit gebied duurzaam open en groen te houden en de recreatieve aantrekkelijkheid ervan te vergroten. In de Noordvleugelbrief zijn 6 thema's opgenomen die in aanmerking kwamen voor een rijksbijdrage van € 86,1 miljoen. Deze rijksbijdrage is, tezamen met € 9 miljoen provinciale cofinanciering, gestort in de Reserve Groene Uitweg. De 6 thema's zijn: Natuurboulevard IJmeer, waterberging en natuurontwikkeling Horstermeer, recreatieve (vaar)verbindingen, fietspaden en –bruggen, Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie en behoud van het weidelandschap. De Groene Uitwegprojecten, hangend onder deze thema's, maken deel uit van het Programma Natuur Netwerk (PNN), dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Een flink aantal projecten is al afgerond, zoals jaarlijks in het PNN wordt toegelicht. In 2021 zijn de volgende stappen gezet:

- Fase 1 van de Kavelruil Noordelijke Vechtstreek is afgerond. In totaal is er 60 hectare geruild, waarvan 8 hectare als natuur wordt ingericht.
- Voor de Horstermeerpolder-Noord zijn stappen gezet in gebiedsproces, dat in 2022 moet leiden tot een daadwerkelijke kavelruil en verkoop van gronden.
- In 2021 is de fietsbrug over de Gaasp langs de A9 opgeleverd.

Het bestuurlijk platform Gooi, Vecht en Diemerscheg heeft besloten om de in 2020 vrijgevallen middelen toe te kennen aan een 25-tal nieuwe projecten. Deze nieuwe projecten zijn opgenomen in het PNN 2022-2026. Enkele van deze projecten zijn reeds gestart; de overige zullen naar verwachting in 2022 starten.

5.1.3 Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

Toelichting

Na de ondertekening, eind 2017, van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen wordt met 21 partijen gewerkt aan de uitvoering van dit programma. Aan de hand van een tussentijdse evaluatie heeft de stuurgroep Oostelijke Vechtplassen besloten tot een herijking van de organisatie, inhoud en financiën van het Gebiedsakkoord, om daarmee goed voorbereid de komende jaren het Gebiedsakkoord te kunnen voortzetten. Een voorstel voor herziening van de organisatie en inhoud van het Gebiedsakkoord zal begin 2022 door de stuurgroep worden vastgesteld en zal daarna worden geïmplementeerd.

In maart 2021 heeft de stuurgroep besloten dat Polder Mijnden (provincie Utrecht) de meest geschikte locatie is voor een tijdelijk baggerdepot voor Baggeren fase 1 (de plassen 1 t/m 5). Daarmee is dit project in een volgende fase gekomen en wordt er sindsdien gewerkt aan het verkrijgen van de noodzakelijke vergunningen voor het baggerdepot en de voorbereiding van het baggeren. Het streven is om september 2022 daadwerkelijk met het baggeren van de plassen te beginnen. In oktober 2021 heeft de stuurgroep besloten het project Vaarverbinding Loosdrechtse Plassen - Hilversums Kanaal te vervangen door een aantal alternatieve projecten ten behoeve van de (water)recreatiesector, welke momenteel worden onderzocht op haalbaarheid en financierbaarheid. In oktober 2021 is ook het 'Toekomstbeeld Loosdrechts Plassengebied' in de stuurgroep besproken. Dit heeft geleid tot de opdracht om een Actieplan Toekomstbeeld 2030 op te gaan stellen.

Aan de NNN-realisatie in de Oostelijke Vechtplassen wordt hard gewerkt. In dit gebied zijn veel particulieren eigenaar van gronden. Er wordt gestreefd naar een nauwe samenwerking met deze eigenaren om NNN te realiseren. Hiertoe zijn de contacten met deze eigenaren geïntensiveerd en worden er, zover mogelijk, maatwerkafspraken gemaakt om NNN te realiseren. De Vereniging Ster van Loosdrecht (een vereniging van grondeigenaren) heeft in oktober 2021 een geactualiseerd gebiedsaanbod aangeboden aan de provincie Noord-Holland. Hierin wordt beschreven hoe de grondeigenaren NNN willen realiseren in hun gebied. In 2022 wordt dit nader uitgewerkt.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Voortgang uitvoering programma (cumulatief)	Percentage	35%		Zie tekst onder 5.1.3.

5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

Toelichting

Het landelijk gebied van Laag Holland kent veel opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap. Vanwege de sterke onderlinge verwevenheid van deze opgaven, ontwikkelt de provincie een integraal gebiedsprogramma, waarin wordt samengewerkt met gemeenten, het hoogheemraadschap en natuur- en landbouworganisaties. Het concept-programma is in december opgeleverd. In 2022 zal de besluitvorming over het programma bij provincie en partners in gang worden gezet en na de zomer worden afgerond.

De uitvoering van de gebiedsprocessen in de deelgebieden wacht daar niet op, vanwege de urgentie in de opgaven. Dat betreft onder andere de realisatie van het NNN in 2027. Vergevorderd en op schema ligt het gebiedsproces Waterland-Oost. In 2021 zijn een agrarische en een ecologische visie opgeleverd en zijn gesprekken gevoerd met alle partijen die een belang hebben bij de realisatie van het NNN. Een conceptvoorstel tot herbegrenzing is opgeleverd, waarmee de ligging van het NNN minder versnipperd wordt. In Polder Westzaan wordt samen met de gemeente Zaanstad getrokken aan het gebiedsproces. De participatie over alle opgaven heeft plaatsgehad in verschillende inloopavonden, in een gebiedsatelier en via vele gesprekken met stakeholders. Zo mogelijk wordt niet een deel van de polder, maar de gehele polder verbrakt om de Natura2000-doelen te kunnen realiseren. Er wordt momenteel overleg gevoerd met de betrokken agrariërs over compensatie en schadeloosstelling. Hiervoor zijn provinciale en naar de provincie overgehevelde bedragen vanuit het Rijk beschikbaar. De gebiedsprocessen in het Wormer- en Jisperveld, Polder Mijzen, Eilandspolder (inclusief Beemster) en Oostzanerveld zijn in gang gezet. De gebiedsprocessen in het Ilperveld en Varkensland zullen nog volgen in 2022. De projecten in het programma Vitaal Platteland Laag Holland liggen eveneens grotendeels op schema. Dit betreft projecten in de Burkmeer, Landelijk Noord, Waterland-Oost, Ilperveld, het Alkmaarder- en Uitgeestermeer, een project met voorstellen over de zonering van de recreatieve en toeristische druk op de deelgebieden en een project gericht op het verwerven van kennis en inzicht over het watersysteem in relatie tot bodemdaling en veen. In de Burkmeer wordt praktijkervaring opgedaan met de teelt en afzet van lisdodde (30 hectare), in het Ilperveld met aanleg van minimaal 50 hectare groeiend veen en in Landelijk Noord met maximaal 100 hectare drukdrainage op landbouwbedrijven. Er worden diverse natuurherstelprojecten uitgevoerd in Laag Holland, via het Programma Natuur. In het Innovatieprogramma Veen worden praktijkgerichte oplossingen gezocht voor de bodemdalings- en klimaatopgave.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 5.1				Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
5.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden	42.121	32.725	28.203	4.522
5.1.2	Programma Groene Uitweg uitvoeren	4.944	2.980	2.413	567
5.1.3	Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren	9.060	1.824	3.155	-1.331
5.1.4	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	307	2.289	2.296	-7
	Totaal lasten	56.432	39.818	36.066	3.751
	Totaal baten	-2.000	-4.533	-4.430	-103
	Totaal saldo	54.432	35.284	31.636	3.648
	Storting				
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	0	51	54	-3
5.1.1	Reserve Groen	29.095	74.842	75.880	-1.038
5.1.1	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1	0	1.900	1.900	0
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	107	107	107	0
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	2.058	638	638	0
5.1.4	Reserve Laag Holland	0	252	252	0
	Onttrekking				
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	-67	-70	-70	0
5.1.1	Reserve Groen	-39.322	-38.525	-33.898	-4.627
5.1.1	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1	0	-621	-621	0
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	-4.920	-6.185	-5.632	-553
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	-8.853	-1.055	-1.627	572
5.1.4	Reserve Laag Holland	0	-349	-383	34
	Resultaat	**32.530**	**66.270**	**68.237**	**-1.968**

(een positief verschil is voordelig)

5.2 Beheren van de groenstructuur

Toelichting

Prioriteiten:

In 2021 werkten wij aan de volgende prioriteiten:

- Het uitvoeren van de subsidieregelingen voor natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer, zodat het Natuurnetwerk Nederland en de agrarische gebieden met natuurwaarden op een goede manier beheerd kunnen worden (zie verder 5.2.1).
- Het uitvoeren van het Actieplan weidevogels en het Aanvalsplan grutto (zie verder 5.2.1).
- Het uitvoeren van de Visie Recreatie en Toerisme (zie 5.2.3).

- Het uitvoeren van de taken en bevoegdheden die de Wet natuurbescherming de provincie geeft op het gebied van Natura2000 en faunazaken (zie 5.2.3 en 5.2.4).

Omgevingsfactoren:

- Zie Beleidsdoel 5.1

5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting

In de provincie Noord-Holland zijn vele natuurgebieden. Deze natuurgebieden zijn van belang voor de biodiversiteit, maar geven ook de mogelijkheid om er te recreëren. Ook veel van de agrarisch gebruikte gronden hebben een belangrijke functie voor de biodiversiteit. Met name voor weidevogels zijn deze gronden belangrijk. De provincie noord-holland verstrekt subsidie voor het beheer van natuurgebieden. de subsidieregelingen voor het natuur en landschapsbeheer zijn in 2021 voortgezet.

Natuurbeheer is van essentieel belang om de kwaliteit van ingerichte hectares conform vastgesteld natuurtype te waarborgen. Het is dan van belang dat iedere terreinbeherende organisatie (tbo) die dat wil, ook beheersubsidie kan aanvragen. Om die reden worden in de openstelling meer hectares begroot dan verwacht, om te voorkomen dat aanvragen voor beheersubsidie moeten worden afgewezen vanwege het feit dat het subsidieplafond is bereikt.

- Het areaal waarvoor beheersubsidie wordt verstrekt is in 2021 gestegen met 350 hectare, wat mede te verklaren is door de uitbreiding van het NNN. Dit aantal is conform verwachting. In diverse natuurgebieden waar de looptijd van de natuurbeheersubsidie zijn nieuwe subsidiebeschikkingen afgegeven, waardoor deze natuurgebieden duurzaam beheerd blijven.

- De oppervlakte landbouwgrond met agrarisch natuurbeheersubsidie is met 80 hectare vergroot, met name ten behoeve van beheer voor waterdoelen. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar het Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2021-2025 (Hdst. 4 Beheer, pag.31 t/m 33).

Voorts is in 2021 gewerkt aan de 10 actiepunten van het Actieplan weidevogels, waarbij ook het landelijke Aanvalsplan grutto werd gevoegd. Naast de lopende acties voor het Actieplan is voor 2 gebieden een aanvullende subsidie beschikbaar gesteld voor aanvullend weidevogelbeheer. Per 1 januari 2023 treedt het vernieuwde Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) in werking. De subsidies voor agrarisch natuurbeheer maken hier deel van uit. In 2021 is door de gezamenlijke provincies en het Rijk gewerkt aan de beleidsmatige uitgangspunten voor het Nederlandse deel van het GLB en aan de voorbereiding van de invoering.

De provincie en de gemeente Amsterdam zijn al geruime tijd in gesprek met de Gooise gemeenten over uittreding uit het Goois Natuurreservaat. In 2021 zijn deze gesprekken in een stroomversnelling gekomen, die heeft geleid tot overeenstemming over de uittredingsvoorwaarden. Naar verwachting kan in het voorjaar van 2022 de uittredingsovereenkomst worden ondertekend.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Beheerd areaal natuurbeheer	Hectare	28.289	28.161	Zie tekst.
Beheerd areaal agrarisch natuurbeheer	Hectare	13.500	15.180	De begrote 13.500 ha. is gebaseerd op de stand medio 2020, toen de Begroting 2021 werd opgesteld. De realisatie 2020 bleek echter hoger, namelijkel 15.100 ha. (zie Jaarstukken 2020). Daar is in 2021 nog 80 ha. aan toegevoegd (zie tekst hierboven).

5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

In 2021 hebben Provinciale Staten de Visie Recreatie en Toerisme vastgesteld, waarin de verschillende provinciale opgaven op dit gebied zijn beschreven. Naast de toenemende druk (meer bezoekers/recreanten) is er ook sprake van een veranderende vraag (andere vormen van recreatie). Hieraan zal de sector zich moeten aanpassen. Tegelijkertijd beschouwt de provincie het als haar opgave om de bestaande recreatievoorzieningen optimaal te ontsluiten via recreatieve routenetwerken voor wandelen, fietsen en varen. Daarom levert haar een bijdrage aan organisaties Wandelnet en Fietsplatform. In 2021 is de uitbreiding van het Wandelnetwerk Noord-Holland in de Gooi en Vechtstreek gerealiseerd en is de Landelijk Fietsplatform-icoonroute Waterlinieroute geopend. Voor het Noord-Hollandpad is een opdracht voor beheer en onderhoud voor de komende 5 jaar verstrekt. In 2021 is een grootschalig onderzoek naar recreatieve druk op de natuur- en recreatiegebieden gedaan. De resultaten worden gebruikt bij de verdere uitwerking van het 'bestemmingsmanagement'; een belangrijke pijler onder de Visie Recreatie en Toerisme. Ook is in samenwerking met de terreinbeherende organisaties gewerkt aan verbetering van de bezoekersmonitoring, om de drukte in de gebieden goed te kunnen volgen en voorspellen. Dit past ook goed binnen de provinciale Datastrategie.

Een groot deel van de omvangrijke Noord-Hollandse recreatiegebieden is in beheer van recreatieschappen. De provincie participeerde ook in 2021, samen met gemeenten, in deze schappen. Om de governance van de recreatieschappen te verbeteren zijn in 2021 de voorbereidingen getroffen voor de oprichting van het Bestuursbureau Recreatieschappen, dat per 1 januari 2022 is opgericht. Hiermee is de in het coalitieakkoord genoemde scheiding van beleids- en beheertaken, die tot nu toe beide door Recreatie Noord-Holland werden uitgevoerd, gerealiseerd. Ook zijn besluiten genomen over de opheffing per 2023 van Recreatie Midden-Nederland, die het beheer in het Plassenschap Loosdrecht voor haar rekening neemt. Dit beheer zal worden overgenomen door de gemeente Wijdemeren.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Beheerd areaal recreatieschappen	Hectare	5.624	5.624	

5.2.3 Uitvoering geven aan de wet natuurbescherming

Toelichting

De Wet natuurbescherming geeft de provincie Noord-Holland een aantal taken en bevoegdheden die hierna worden toegelicht.

Natura 2000-gebieden

In Noord-Holland liggen 19 Natura 2000-gebieden. Inmiddels is voor elk van deze gebieden een Natura 2000-beheerplan vastgesteld. Initiatieven in of nabij Natura 2000-gebieden die negatieve gevolgen kunnen hebben op de natuurdoelen van deze gebieden (bijvoorbeeld vanwege de neerslag van stikstof, licht- of geluidhinder of bouwwerkzaamheden), zijn alleen toegestaan als hiervoor door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, namens de provincie, een vergunning is verleend. Voor Polder Zeevang is in 2021 een nieuw beheerplan vastgesteld. De beheerplannen in Laag Holland en Texel zijn geëvalueerd. In 2022 wordt bezien of deze plannen verlengd en/of aangepast worden.

Soortenbescherming en bestrijding van invasieve exoten

De provincie is verantwoordelijk voor de zogenoemde 'passieve' en 'actieve' soortenbescherming. Passieve soortenbescherming betekent dat bijvoorbeeld een ontheffing nodig is voor het verstoren van vleermuizen bij het renoveren van een gebouw. Actieve soortenbescherming is het nemen van maatregelen voor het behoud en herstel van beschermde soorten, zoals de 'rode-lijstsoorten' en hun leefgebied. Dit doen wij bij onze werkzaamheden in het NNN, Natura 2000-gebieden, en het (agrarisch) natuurbeheer. Specifiek is in 2021 gewerkt aan de bescherming van de tengere distel op de Wierdijk en is onderzoek gedaan naar de beste beheermaatregelen voor een zeldzame sprinkhanensoort, het locomotiefje. De Vlinderstichting werkte aan een project voor graslandvlinders waarmee we in de agrarische omgeving werken aan verbetering van de biodiversiteit van bijzondere graslanden. Sinds augustus 2016 geldt een Europees verbod op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal uitheemse planten en dieren: zogenoemde invasieve exoten. Deze soorten vormen een bedreiging voor andere dieren en plantensoorten en kunnen daardoor schadelijk zijn voor de biodiversiteit. De provincie werkt aan de bestrijding van invasieve exoten, zoals de waterplanten watercrassula (met name op Texel) en cabomba (onder andere in de Vechtplassen) en de eendensoort rosse stekelstaart.

Faunabeheer

De Wet natuurbescherming verbiedt het doden of verstoren van beschermde dieren. Tegelijkertijd kunnen beschermde dieren soms problemen veroorzaken. De provincie kan dan een vrijstelling of ontheffing verlenen op dit verbod. Hierbij zoeken wij steeds een balans tussen de instandhouding van een populatie en bescherming van de intrinsieke waarde van dieren enerzijds, en maatschappelijke belangen zoals volksgezondheid, openbare veiligheid en het tegengaan van belangrijke schade aan gewassen of flora en fauna, anderzijds. Deze ontheffing-verlening gebeurt door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, die zich hierbij baseert op verordeningen en beleidsregels die door de provincie zijn vastgesteld. Het faunabeheer zelf wordt uitgevoerd door de partijen die zijn verenigd in de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland. Voor de meeste soorten gebeurt het faunabeheer op basis van een faunabeheerplan dat de Faunabeheereenheid maakt en dat door Gedeputeerde Staten wordt beoordeeld. In Noord-Holland is met name de problematiek rond de grote ganzenpopulatie urgent. Het Noord-Hollandse ganzenbeleid kenmerkt zich door enerzijds de bescherming van trekganzen door het handhaven van de zogenoemde winterrust, en anderzijds ruime bestrijdingsmogelijkheden voor jaarrond

verblijvende ganzen. Deze laatste groep veroorzaakt veel schade aan agrarische gewassen (zie ook operationeel doel 5.2.4).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Percentage tijdig verleende besluiten Wnb (binnen wettelijke termijn)	Percentage	≥ 92%	95%	
Aantal controles Handhaving Uitvoeringsprogramma (HUP)	Aantal	1.200	1.044	

5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren

Toelichting

De provincie Noord-Holland heeft de wettelijke plicht om agrarische ondernemers een tegemoetkoming te verstrekken in de schade die wilde dieren aan hun gewassen veroorzaken, wanneer deze ondernemers worden belemmerd bij beheer en schadebestrijding daar waar het om wettelijk beschermde diersoorten gaat. Deze tegemoetkomingen worden, in opdracht van de provincie, verstrekt door BIJ12-unit Faunazaken. Verreweg het grootste deel van de tegemoetkomingen in faunaschade is het gevolg van vraatschade door ganzen. De totale omvang van deze tegemoetkomingen is zeer variabel en deels niet beïnvloedbaar, omdat weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische producten (zoals gras) hier een belangrijke rol in spelen.

Wanneer grondgebruikers niet belemmerd worden in hun mogelijkheden om hun gewassen te beschermen, is geen tegemoetkoming van toepassing. In veel gebieden in Noord-Holland is geen sprake van dergelijke belemmeringen. Daarom is conform het coalitieakkoord het eigen risico voor agrarische ondernemers bij schade door ganzen verhoogd van 5% naar 20%. De regeling is per 1 mei 2021 van kracht geworden. In afwijking hiervan wordt bij het gewas overjarig grasland de wijziging toegepast vanaf de zomersnede, zodat binnen de schadeperiode van de zomersnede (1 april tot 1 oktober) dezelfde tegemoetkoming wordt gehanteerd.

Op basis van voorlopige cijfers ramen wij de totale lasten in 2021 (inclusief dossiers die over de jaargrens lopen, alle bijkomende kosten en ná aftrek van de ontvangen leges) op circa € 10,3 miljoen. Dat is aanzienlijk meer dan begroot. Omdat het niet in de lijn der verwachting ligt dat dit bedrag de komende jaren zal dalen tot de omvang van de structurele begrotingspost van € 6 miljoen, stellen wij PS voor om bij de eerstvolgende daartoe geëigende mogelijkheden het budget voor de Tegemoetkoming Faunaschade meerjarig bij te stellen naar € 10 miljoen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Tegemoetkomingen faunaschade (* €1.000)	Bedrag	€ 6.000	€ 10.300	Zie tekst onder 5.2.4.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 5.2			Beheren van de groenstructuur	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
5.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	18.419	18.710	33.290	-14.580
5.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	7.148	7.271	7.079	192
5.2.3	Uitvoering geven aan de wet natuurbescherming	1.952	3.428	3.250	178
5.2.4	Tegemoetkoming faunaschade uitkeren	6.100	9.770	11.657	-1.887
	Totaal lasten	33.619	39.179	55.276	-16.097
	Totaal baten	-760	-835	-924	89
	Totaal saldo	32.859	38.344	54.352	-16.008
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
5.2.1	Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat	0	0	-6.501	6.501
	Resultaat	**32.859**	**38.344**	**47.851**	**-9.507**

(een positief verschil is voordelig)

5.3 Betrekken van onze partners bij de bescherming en beheer van groen

Toelichting

In 2021 werkten wij aan de volgende prioriteiten:

- Het uitbreiden van het Groen Kapitaal-netwerk, onder andere door samenwerking met Steenbreek en de Groene Stad Challenge en het voortzetten van de ondersteuning van initiatiefnemers en groene vrijwilligers via het programma Betrekken bij Groen, waarbinnen met creatieve oplossingen is gewerkt aan het stabiliseren van het aantal groene vrijwilligers (ondanks Corona-tijd) en 41 projecten een bijdrage hebben gekregen uit het Betrekken bij Groen Fonds (zie verder 5.3.1).

- Aansluiten van de Noord-Hollandse Nationale Parken op het Rijksprogramma ‘Nationale Parken nieuwe stijl’. Na het toekennen van de rijkssubsidie en provinciale cofinanciering (in de vorm van ambtelijke capaciteit) is gestart met de uitvoering van projecten, waarbij extra urgentie is om de bezoekersdruk te verminderen in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en omwonenden te betrekken bij het Nationaal Park Duinen van Texel (zie verder 5.3.2, ook voor andere regionale samenwerking in de MRA en Groene Hart).

- Er is uitvoering gegeven aan de Agenda voor het Waddengebied en aan een goede aanwending van de middelen in het Waddenfonds, in lijn met het Investeringskader Waddengebied (zie verder 5.3.3).

Omgevingsfactoren:

- Zie Beleidsdoel 5.1

5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting

De provincie Noord-Holland ziet dat de aandacht voor biodiversiteit – en alle slimme combinaties daarmee – nog steeds groeit. Veel biodiversiteitswinst kan geboekt worden door de verbetering van natuur-, milieu- en watercondities en door het tegengaan van verdroging, stikstof- en fosfaatemissies. De uitvoering van het Masterplan Biodiversiteit, vastgesteld in 2021, draagt bij aan deze aspecten, zowel in natuurgebieden (NNN en Natura2000), agrarische gebieden, bebouwde gebieden als in het watersysteem. In aanvulling op het Masterplan sluit de Aanpak Groen Kapitaal goed aan bij de behoefte bij veel initiatiefnemers aan steun, goede voorbeelden en een netwerk van gelijkgestemden. Via het Platform Groen Kapitaal zijn er volop ideeën en goede voorbeelden gedeeld voor onder meer biodiversiteit in de stad; het kennisnetwerk voor gemeenten is op die manier uitgebreid. In Spaarnwoude is gewerkt aan een verkenning voor een living lab, waar kennis over biodiversiteit en water in de praktijk getoetst kan worden. Ook is extra ingezet op vragen over natuurinclusieve en klimaatadaptieve Tiny House-initiatieven (mede op basis van een motie hierover). Lessen uit concrete cases dienen nu als voorbeeld voor andere initiatieven en gemeenten. De provincie Noord-Holland is een samenwerking met Stichting Steenbreek en de Groene Stad Challenge aangegaan om de krachten te bundelen op de inzet voor een biodiverse, gezonde en klimaatadaptieve leefomgeving. Veel Noord-Hollandse gemeenten en de waterschappen hebben zich hier ook bij aangesloten. Zo heeft onze eerste Groen Kapitaal Gouden Roerdomp winnaar Huiberts Biologische Bloembollen de landelijke Ekoland Innovatieprijs gewonnen. Op ons platform worden nieuwe voorbeelden gedeeld, zoals De Beemster Wereldtuin, wie zaait zal oogsten. Groen Kapitaal is actief op social media, dat tevens onze maat is voor de groei van ons netwerk. Het streven om eind 2021 minimaal 3.000 volgers te hebben is gerealiseerd (zelfs 10% meer).

Betrekken bij Groen

De provincie Noord-Holland is trots op de groene vrijwilligers. Ondanks de Corona-maatregelen, die veel aandacht en aanpassingen vroegen, valt hun optimisme en oplossingsgerichtheid op. Veel mensen blijven graag hun steentje bijdragen aan het behoud van de natuur en natuureducatie. Hoewel het niet altijd makkelijk was om mensen meteen een rol te geven doordat veel activiteiten stillagen, hebben terreinbeheerders en het IVN veel nieuwe vrijwilligers welkom geheten. Het is een flinke groep natuurgidsen gelukt om toch af te studeren. Als bijproduct worden vaak prachtige innovatieve educatieproducten opgeleverd, zoals nieuwe audioroutes met verschillende disciplines, een werkvormenboek met activiteiten voor kinderen en nieuwe communicatiemiddelen. Via de Groene Academie helpt de provincie Noord-Holland natuurorganisaties op weg met het geven van hybride cursussen. De jaarlijkse Dialoogdag op 13 oktober trok 150 enthousiaste groene vrijwilligers die zich hebben laten inspireren met wandelingen, workshops en lezingen. Er hebben in onze provincie zo'n 1.100 mensen meegewerkt aan de Natuurwerkdag op 64 locaties.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal volgers Groen Kapitaal op social media	Aantal	3.000	3.298	Zie tekst onder 5.3.1.

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

In de MRA Agenda 2020–2024 staat centraal dat in een druk en verstedelijkt gebied als de MRA, ook de groene leefomgeving van groot belang is om een plezierig woon- en werkklimaat te houden. In 2021 heeft de provincie Noord-Holland, samen met de andere MRA-partners, voor het Metropolitaan Landschap de volgende resultaten geboekt:

- Een stevige verankering van het thema 'landschap' en 'ecologie/biodiversiteit' als integraal onderdeel van de Verstedelijkingsstrategie MRA.
- Een onderzoek naar kansrijke financieringsinstrumenten voor het Metropolitaan Landschap. Hiermee is inzichtelijk gemaakt welke financiële tekorten bij de investerings- en beheeropgave van het landschap spelen en welke (on)mogelijkheden er zijn om deze te bekostigen. Dit onderzoek wordt gebruikt om met het Rijk te spreken over de uitvoering van de Verstedelijkingsstrategie MRA.
- Er zijn stappen gezet voor een alliantie met klimaatadaptatie: samen met het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Regio Gooi en Vechtstreek is een onderzoek gestart naar het 'Systeemherstel Heuvelrug Gooi en Vechtstreek'. Dit project is als Rijk-regioproject opgenomen in de Verstedelijkingsstrategie MRA, maakt deel uit van de samenwerkingsagenda van de Regio Gooi en Vechtstreek met de provincie Noord-Holland, en staat opgenomen in de Kansenkaart van het Metropolitaan Landschap.
- 'Buitenpoorten' maken het Metropolitaan Landschap op een duurzame manier bereikbaar. Daarom heeft het programma Metropolitaan Landschap de 'Buitenpoorten' ondersteund bij een opdracht voor de programmering van de Buitenpoort Bussum-Zuid.
- Er zijn vrijwilligers van natuur- en landschapsorganisaties en recreatieondernemers in de Metropoolregio opgeleid tot landschapsambassadeurs van de MRA.

Groene Hart

Midden in de Randstad, omringd door grote steden, ligt het Groene Hart. De rust en ruimte van het Groene Hart zijn belangrijk voor de leefbaarheid en het vestigingsklimaat van de Randstad. Het Noord-Hollandse deel van het Groene Hart beslaat alle veenweidegebieden ten zuiden van het Noordzeekanaal. Het Bestuurlijk platform Groene Hart zorgt voor een samenhangende ontwikkeling van het gebied. De volgende prioriteiten staan centraal: het remmen van bodemdaling en CO2-uitstoot, een toekomstbestendige agrarische sector, bescherming van het landschap en zorgvuldig waterbeheer. In 2021 is het Groene Hart aangewezen als NOVI-gebied onder de nationale omgevingsvisie (NOVI). Hiermee is de betrokkenheid van het Rijk groter geworden, wat belangrijk is voor een gebied dat dagelijks de ruimtelijke druk voelt en wordt geconfronteerd met grote opgaven zoals bodemdaling, transitie van de agrarische sector en behoud van het open landschap.

Nationale Parken

De Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland vormen een visitekaartje van de Noord-Hollandse natuurgebieden en richten zich op natuurbescherming, recreatie, educatie, promotie en onderzoek. De provincie Noord-Holland beschouwt de Nationale Parken als een waardevol

instrument om bewoners en bezoekers van Noord-Holland te betrekken bij hun groene leefomgeving. Om deze reden levert de provincie Noord-Holland een financiële bijdrage aan de Nationale Parken. In 2020 heeft corona een grote invloed gehad op beide parken. Er zijn veel meer bezoekers geweest dan eerdere jaren, die hun bezoek aan het park waarderen met een 8,5 (NPZK) en 8,4 (NPDvT). Dit brengt uitdagingen met zich mee op het gebied van bezoekersmanagement. Mede daarom kwam het goed van pas dat beide Parken in 2020 zijn aangesloten op het rijksproject Nationale Parken Nieuwe Stijl. Met rijkssubsidie, gecofinancierd met ambtelijke inzet van de provincie, werken beide parken aan een programma om een toekomstbestendig park te kunnen worden.

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Toelichting

In het Waddengebied, het grootste natuurgebied van Nederland, werken de gezamenlijke provincies aan de uitvoering van het Investeringskader Waddengebied (IKW). Dit gebeurt met middelen uit het Waddenfonds. De balans tussen economie en ecologie staat hier centraal. In 2021 zijn de uitkomsten van tussentijdse evaluaties (uitgevoerd in 2020) naar het Waddenfonds en het IKW met Provinciale Staten gedeeld. Beide evaluaties waren positief, maar boden uiteraard ook verbeterpunten die in 2021 zijn opgepakt: verbeteren van de communicatie met initiatiefnemers, extra aandacht voor het tegengaan van externe bedreigingen van de Waddenzee (zoals het ongeluk met de MSC Zoë aantoonde) en het opzetten en operationaliseren van een monitor voor het IKW en het Waddenfonds. In 2021 hebben 3 projecten subsidie ontvangen vanuit de provinciale cofinancieringsregeling voor Waddenfondsprojecten. Het gaat om het project ‘Karakteristieke boerderijen in het Waddengebied’, ingediend door de Boerderijenstichting Noord-Holland. Dit project heeft als doel boerderijen te behouden en deze een nieuwe functie te geven. In het project ‘Het Waddengebied als bakermat voor mariene aquacultuur’, van de stichting Zilte Zones, worden in bassins proeven gedaan met het kweken/telen van onder andere kokkels en wadpieren. Hierbij wordt ook gekeken of dit financieel aantrekkelijk is. In het project ‘De Nieuwe kerk verbindt’, van de Stichting Bijbelclub Den Helder, krijgt de kerk een meer brede publieke functie en daarom wordt deze verbouwd. Daarnaast werd in het kader van het IKW subsidie verstrekt aan het project Waddengastronomie. In dit project wordt ingezet op het vermarkten van streekeigen waddenproducten via Waddenfoodroutes. De komende jaren blijven wij inzetten op het ondersteunen van goede projecten die passen binnen het IKW, om op die manier de Waddenfondsmiddelen in 2027 volledig te hebben benut.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 5.3	Betrekken van onze partners bij de bescherming en beheer van groen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
5.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	1.090	1.123	1.089	34
5.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	3.517	2.796	2.485	311
5.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	3.524	11.417	1.529	9.888
	Totaal lasten	8.131	15.336	5.103	10.233
	Totaal baten		-240	-613	373
	Totaal saldo	8.131	15.096	4.489	10.607
	Storting				
5.3.2	Reserve Landschap	2.500	2.500	2.500	0
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	3.120	3.120	3.120	0
	Onttrekking				
5.3.2	Reserve Landschap	-2.800	-2.060	-1.617	-443
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	-2.765	-1.046	-575	-471
	Resultaat	**8.186**	**17.610**	**7.918**	**9.692**

(een positief verschil is voordelig)

Programma 6. Economie, Cultuur en Welzijn

Doelenboom

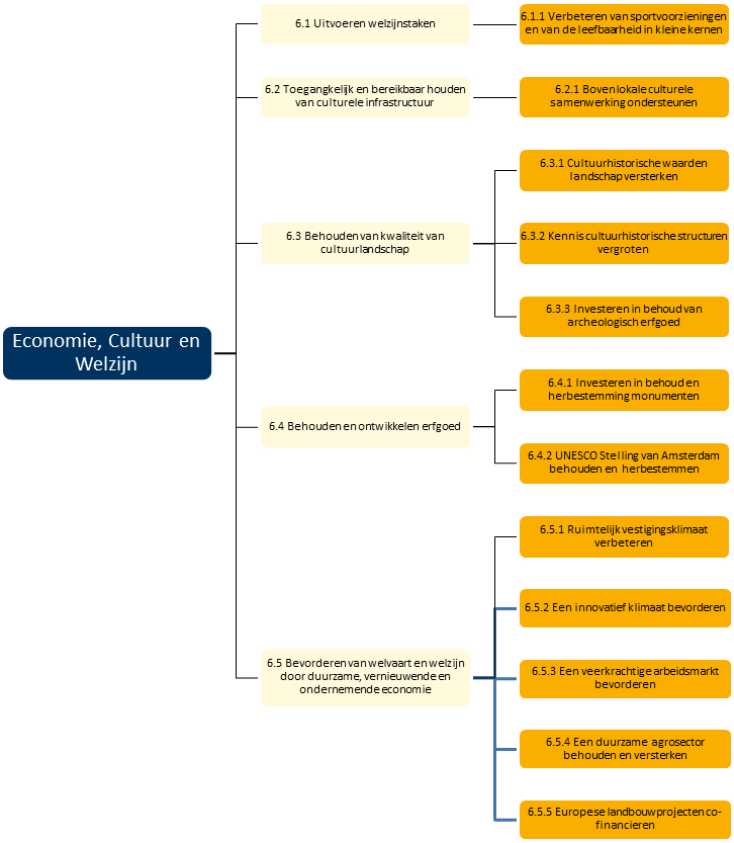

Maatschappelijk doel

Ook in 2021 heeft het bevorderen van welvaart en welzijn in het culturele en economische domein centraal gestaan. Zoals gesteld in de begroting, is het bevorderen van welvaart zonder welzijn of andersom, niet toekomstvast.

De vestigingsvoorwaarden gericht op een duurzame economie zijn versterkt door de oprichting van een regionale ontwikkelingsmaatschappij :InWest. Een organisatie met substantiële budgetten om de verduurzaming en vernieuwing van de economie mogelijk te maken. Met de (uitvoeringsagenda van de) Voedselvisie en het Manifest Arbeidsmarkt en Onderwijs zijn er ook stappen gezet om de transitie en verduurzaming te verstevigen en te versnellen. In deze processen is samenwerking van groot belang om structurele vorderingen te kunnen maken op welvaart en welzijn, belangen af te wegen en perspectieven te laten samenvallen.

Dat is nog relevanter als die perspectieven tegelijkertijd en op dezelfde plaats ruimte vragen. Het provincie heeft daarom ook als eerste het initiatief genomen om op een groot maatschappelijk onderwerp (datacenters) te komen met een strategie hoe zij de digitaliseringsvraag op een duurzame manier wil inpassen, ook met randvoorwaarden op het gebied van energie en watergebruik. De verduurzaming van de landbouw wordt extra ondersteund door een nieuwe periode van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid die in 2021 is ingericht.

De vragen van het culturele domein richtten zich op de levensvatbaarheid van de culturele sector ten tijde van de coronapandemie. De veerkracht van de sector is groot gebleken om tijdens heropening van de sector kansen met beide handen te grijpen. Maar steun van de overheid, ook

die van de provincie, is zeer noodzakelijk gebleken. In het provinciale museum Huis van Hilde zijn de effecten van de coronamaatregelen voelbaar geweest: wisselende maatregelen waardoor de betrokkenheid van de vele vrijwilligers ook op de proef is gesteld. Voorgenomen plannen, ook voor het tegengaan van discriminatie in de sport, werden uitgesteld door coronamaatregelen. De provincie heeft met gemeenten goed kunnen samenwerken om de culturele sector te steunen, onder meer via motie 41-2020 De waarde van het erfgoed is opnieuw bevestigd door de totstandkoming van de Hollandse Waterlinies (Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie) en de resultaten van het stolpenonderzoek.

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheidpubliekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
- Omgevingswet 2021
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet op de ruimtelijke ordening
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Modernisering Monumentenzorg
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsverordening Noord-Holland 2020
- Beleidskader "Cultuur in Ontwikkeling" 2017-2020 (is geactualiseerd)
- Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam-Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017-2020
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie
- Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"
- Cultuur als onderdeel van de "Ruimtelijk Economische Actieagenda 2016-2020"
- Strategisch Beleidskader Economie (2016)

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6 — Economie, Cultuur en Welzijn

	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
Lasten	37.159	42.736	38.862	3.875
Baten	-223	-4.786	-2.918	-1.869
Saldo van baten en lasten	36.936	37.950	35.944	2.006
Stortingen reserves	12.001	21.751	21.251	500
Onttrekking reserves	-17.971	-18.361	-13.460	-4.901
Resultaat	**30.966**	**41.341**	**43.735**	**-2.395**

(een positief verschil is voordelig)

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
6.1.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie.
6.1.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
6.1.1	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.
6.1.1	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
6.1.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
6.1.1	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6.1.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6.1.2	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
6.1.2	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
6.1.2	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.
6.1.2	InWest Regio B.V. (ROM)	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

6.1 Uitvoeren welzijnstaken

Toelichting

Prioriteiten:

In de begroting 2021 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

6.1.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Toelichting

In 2021 heeft Dorpswerk haar activiteitenplan uitgevoerd, waaronder het ondersteunen en begeleiden van vrijwilligers die zich inzetten voor de leefbaarheid van hun dorp en de organisatie van (digitale) bijeenkomsten voor dorpshuizen voor informatie- en kennisuitwisseling over actuele ontwikkelingen, zoals corona.

Verder heeft de provincie de Uitvoeringsregeling Verduurzaming Sportaccommodaties vastgesteld. Hier kunnen sportverenigingen subsidie aanvragen voor kleine besparingsmaatregelen. Het subsidieplafond van €150.000 was binnen een week uitgeput. Met middelen uit het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds hebben wij het subsidieplafond verhoogd naar € 500.000. Dit plafond is in juni bereikt.

Ook hebben wij samen met NOC*NSF het stimuleringsbudget opgezet. Het stimuleringsbudget biedt verschillende services aan waardoor sportverenigingen een positieve sportcultuur binnen hun club bespreekbaar kunnen maken. Daarnaast heeft Sportservice haar activiteitenplan uitgevoerd, waaronder het ondersteunen en adviseren van gemeenten in en rond de sport over financiering-, kennisvraagstukken en het onderhouden van relatie met kennispartners. De langdurige lockdown en de daaropvolgende sluiting van de sportsector heeft e in geresulteerd dat er dit jaar geen kennissessies hebben kunnen plaatsvinden.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.1				Uitvoeren welzijnstaken
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
6.1.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	460	485	459	26
	Totaal lasten	460	485	459	26
	Totaal baten				
	Totaal saldo	460	485	459	26
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**460**	**485**	**459**	**26**

(een positief verschil is voordelig)

6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Toelichting

Prioriteiten
De prioriteiten op culturele infrastructuur, provinciaal bibliotheeknetwerk, cultuureducatie zijn uitgevoerd (zie toelichting bij de operationele doelen). Specifiek voor het Covid-19 noodfonds (motie 41-2020) is er extra aandacht geweest om restantmiddelen opnieuw in te zetten voor noodsteun.

Omgevingsfactoren
Covid-19 heeft door het jaar heen een rol gespeeld, zeker bij die beleidsdoelen waar het functioneren van de culturele sector centraal staat.

6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting

Regionale samenwerking
De provincie faciliteerde de ontwikkeling van duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking met de Uitvoeringsregeling stimulering regionale samenwerking culturele infrastructuur gemeenten en culturele instellingen. Er zijn 5 subsidies verleend waarbij gemeenten, musea, theatergezelschappen, kerken, culturele instellingen en historische kringen op vaak regionale thema's konden samenwerken.

De 3 noordelijke regio's werken als de regio Noord-Holland Noord op het gebied van cultuur samen in het kader van het regionaal cultuurprofiel "Zee aan ruime, land vol cultuur". In de MRA is een andere samenwerking met 32 gemeenten (via deelregio's), de vervoerregio en de provincie Flevoland. Deze is gevat in het Regioprofiel 2019-2024 'Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed'. In 2021 is een verder gewerkt aan de uitvoering van acties die behoren bij de programmalijnen Samenwerking, Cultuur aan de Basis, Ruimte en Toegankelijkheid.

ProBiblio
ProBiblio is de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor bibliotheken en voert de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel uit, met een provinciale subsidie (wet). De provincie ziet de bibliotheekfunctie als belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur en richt haar activiteiten daarom vooral op het regionaal bereikbaar, toegankelijk en relevant houden van de bibliotheek. In 2021 heeft Probiblio het jaarprogramma 2021 uitgevoerd waarbij bibliotheken in alle Noord-Hollandse gemeenten zijn ondersteund. Hiervan hebben 6 deelgenomen aan het specifieke innovatieprogramma.

Cultuureducatie
De provincie verstrekt cofinanciering voor programma Cultuureducatie met Kwaliteit in de periode 2021-2024. Het programma is gericht op goed cultuuronderwijs op basisscholen. De nadruk ligt op het bereiken van nieuwe scholen, in het bijzonder scholen met onderwijsachterstanden, om hiermee de kansengelijkheid van kinderen te vergroten. Ook is er meer ruimte voor maatwerk, zoals aandacht voor het speciaal onderwijs en het vmbo.

Plein C is gesubsidieerd om het Noord-Hollandse programma Cultuureducatie met Kwaliteit uit te voeren. Aan het Noord-Hollandse programma doen 26 gemeenten mee.

Noodfonds sociale infrastructuur

Met motie 41-2020 is door Provinciale Staten een bedrag van 10 miljoen euro beschikbaar gesteld als noodsteun voor de culturele instellingen van regionaal belang. Na de eerste ronde in 2020, is in 2021 een tweede tranche verstrekt. Deze keer werd aan 22 gemeenten een incidentele subsidie verstrekt om 46 culturele instellingen van regionaal belang te ondersteunen. Gemeenten hebben de provinciale noodsteun gematcht in een verhouding van 65% provinciale- en 35% gemeentelijke bijdrage.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Aantal bibliotheken dat innovatieprogramma uitvoert	Aantal	6	6	
Aantal gemeenten dat meedoet aan het programma CMK	Aantal	26	26	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.2	Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur			
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
6.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	4.596	7.295	7.520	-225
	Totaal lasten	4.596	7.295	7.520	-225
	Totaal baten		-139	-114	-25
	Totaal saldo	4.596	7.156	7.406	-250
	Storting				
		0	0	0	0
	Onttrekking				
		0	0	0	0
	Resultaat	**4.596**	**7.156**	**7.406**	**-250**

(een positief verschil is voordelig)

6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Toelichting

Prioriteiten

De gestelde prioriteit om educatie en brede publieks toegankelijkheid van de collectie in Huis van Hilde te versterken is vertraagd vanwege de covid-19 maatregelen. Huis van Hilde moest daarom een paar keer sluiten.

Omgevingsfactoren

Noord-Holland kent een aantal grote opgaven zoals woning- en mobiliteitsbehoefte, energietransitie en verduurzaming in de landbouw, die van invloed zijn op het cultuurlandschap. De provincie wil niet belemmerend zijn in deze ontwikkelingen, maar er wel voor zorgen dat de

kwaliteit van het cultuurlandschap bewaard blijft. Dit betekent dat er soms keuzes gemaakt moeten worden. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de ruimtelijke bescherming van archeologische waarden en wettelijk is vastgelegd dat bij ruimtelijke ingrepen de verstoorder verantwoordelijk is voor zorgvuldig archeologisch onderzoek en eventuele opgravingen. Daar waar wij als provincie eigenaar zijn van de vondsten houden wij toezicht op deze activiteiten. Maar de provincie is grotendeels afhankelijk van gemeenten als het gaat om het zorgvuldig en tijdig uitvoeren van onderzoek en opgravingen. Waar wij als provincie zelf de 'verstoorder' zijn, of de rol van 'bevoegd gezag' hebben, zien wij toe op een kwalitatief goede archeologische begeleiding van planvorming en uitvoering van projecten.

6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting

De provincie heeft de versterking van de cultuurhistorische waarden van het landschap en de ruimtelijke kwaliteit hiervan geïntegreerd door gemeenten tweewekelijks te adviseren bij hun planvorming voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit is gebeurd op basis van de waarden en ontwikkelprincipes uit de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie. Daarnaast heeft het steunpunt Monumenten & Archeologie de cultuurhistorische waarden van het landschap onder de aandacht van gemeente gebracht via digitale bijeenkomsten en de publicatie 'Cultureel Erfgoed in het omgevingsplan'. De beoogde netwerkbijeenkomsten gingen vanwege de Covid 19 maatregelen niet door. De provincie droeg bij aan het programma 'Ode aan het Noord-Hollandse Landschap' en bracht daarmee de waarden van het historisch landschap onder de aandacht bij een breed publiek. Via 'landschapstalks', virtuele tours en fietsroutes werden actuele opgaven, ook voor het erfgoed, belicht zoals urbanisatie en de energietransitie.

Er is een uitgebreid onderzoek uitgevoerd naar de stand van zaken van de historische stolpboerderijen. Dit heeft geresulteerd in een digitale waarderingskaart die ter beschikking staat van particulieren, ontwikkelaars en gemeenten.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Uitdragen leidraad (bijeenkomsten)	Aantal	4	4	

6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

Het Noord-Hollands Archief (NHA) heeft in opdracht van de provincie Noord-Holland in 2021 verschillende tentoonstellingen georganiseerd om kennis over cultuurhistorie en cultuurhistorische structuren bij de inwoners van Noord-Holland te vergroten. Voorbeelden zijn de tentoonstelling 'Leven in lagen' in Huis van Hilde, de webexpositie 'Piramides in de polder' en online verhalen uit de Provinciale Atlas. De historische beeldcollectie van de Provinciale Atlas is bij deze voorbeelden benut. Het NHA ontwikkelde zowel fysieke als online presentaties. De online presentaties konden ook in een periode met coronamaatregelen gezien worden.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Tentoonstellingen Provinciale Atlas	Aantal	3	3	

6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

Archeologische waarden zijn een belangrijk onderdeel van het waardevolle cultuurlandschap van de provincie Noord-Holland. In 10 geselecteerde gebieden van bovengemeentelijk archeologisch belang zette het Steunpunt Monumenten en Archeologie ter 'informatie en inspiratie' gemeenten, gebruikers en beheerders van vindplaatsen aan tot zorgvuldige omgang met deze waarden. De provincie zette zich ook in voor een zorgvuldige omgang met (toevals)vondsten en vindplaatsen. Daarnaast voerde de provincie de wettelijke taak uit voor de instandhouding van een provinciaal archeologisch depot en het toegankelijk maken van de collecties en vondsten.

Via onderzoek van de collecties werden archeologische vondsten en collecties voor een breder publiek beleefbaar gemaakt in Huis van Hilde. Er werden geïllustreerde publieksbrochures gemaakt, een reeks met archeologische rapporten, de Archeologische kroniek en publieksboeken. In archeologiemuseum Huis van Hilde werden ondanks de gedwongen sluiting door corona, naast de vaste tentoonstelling, tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd. Voor het primair en voortgezet onderwijs en de bezoekers werden educatieprogramma's verzorgd. Aan Huis van Hilde is per 1 januari 2021 de museumstatus toegekend.

De publieksfunctie, waaronder horeca en verhuur, werd binnen de provinciale organisatie ondergebracht.

Voor onderwaterarcheologie investeerde de provincie in conservering, restauratie en wetenschappelijk onderzoek naar de vondsten uit het Palmhoutwrak en het Plantageschip (beide ontdekt nabij het eiland Texel in de Waddenzee). In Huis van Hilde is de permanente tentoonstelling aangepast, zodat er aandacht wordt besteed aan de zeehandel in en rond Noord-Holland in de 17e eeuw. Hier zullen ook maritieme vondsten tentoongesteld worden.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Opname archeologisch collecties	Aantal	2	10	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.3			Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
6.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	650	567	569	-2
6.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	844	527	479	48
6.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	2.496	2.094	2.031	63

Totaal lasten	3.990	3.188	3.079	109
Totaal baten	-30	-63	-21	-42
Totaal saldo	3.960	3.126	3.059	67
Storting				
	0	0	0	0
Onttrekking				
	0	0	0	0
Resultaat	**3.960**	**3.126**	**3.059**	**67**

(een positief verschil is voordelig)

6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

Toelichting

Prioriteiten:
Bij de uitvoering van het werk is de prioriteit gelegd bij religieus en agrarisch erfgoed naast de uitvoering van bredere subsidieregelingen.

Ten aanzien van het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed; deze prioriteit is volledig gerealiseerd in 2021. Zie verder de toelichting bij 6.4.2.
- breed uitdragen en bekendmaken van de (OUV) van dit werelderfgoed. Deze prioriteit is volledig gerealiseerd in 2021. Zie verder de toelichting bij 6.4.2.

6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting

De provincie heeft met de samenwerkingspartners bijgedragen in onderhoud en restauratie van ruim 160 monumenten, voornamelijk behorend tot het religieus, agrarisch en industrieel erfgoed. Ruim 100 van deze monumenten zijn historische windmolens die de provincie periodiek in onderhoud ondersteunt. Daarnaast is bijgedragen aan de herbestemming en verduurzaming van 2 religieuze monumenten, 2 boerderijen en 2 industriële monumenten. Deze projecten zijn met laagrentedragende leningen gefinancierd uit het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten. De loods Herbestemming heeft de samenwerkingspartners hierbij geholpen door het verscherpen van de economische haalbaarheid en door het bij elkaar brengen van vraag en aanbod. Het Steunpunt Monumenten & Archeologie heeft de herbestemmingsopgave gestimuleerd door het organiseren van (digitale) bijeenkomsten voor gemeenten en door publiceren van succesvolle projecten op hun website. De provincie investeerde in de organisatie van landelijke kennisbijeenkomsten over verduurzaming en herbestemming van monumenten. De beoogde afname van het restauratievolume rijks- en provinciale monumenten (in matige of slechte staat) in 2021 met 1% is gezien de vele verstrekte restauratiesubsidies waarschijnlijk, maar kan pas worden bevestigd door de monumentenmonitor 2022.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Loods herbestemming (aantal adviezen)	Aantal	15	30	
Inzet Fonds Herbestemming (aantal leningen)	Aantal	3	6	

6.4.2 UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

Op 26 juli 2021 heeft UNESCO besloten om de werelderfgoedstatus van de Stelling van Amsterdam uit te breiden met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Samen gaan de waterlinies nu verder als het UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De Hollandse Waterlinies zijn gelegen in 4 provincies: Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht en Noord-Holland. Deze provincies zijn door het besluit van UNESCO samen verantwoordelijk geworden voor het behoud van de 'Outstanding Universal Value' (OUV) van het werelderfgoed en voor het uitdragen van deze OUV. Om deze gezamenlijke verantwoordelijkheid in goede banen te leiden, hebben de 4 provincies een uitvoeringsorganisatie opgericht. Deze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie heeft met name een coördinerende rol. De provincie draagt geen mandaat over, dus het grootste deel van de taken en activiteiten voor de Hollandse Waterlinies blijft de provincie zelf uitvoeren.

In 2021 heeft de provincie de volgende activiteiten ondernomen in het kader van het siteholderschap van de Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse Waterlinie:

- vormgegeven aan de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie voor de Hollandse Waterlinies met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant;
- advies gegeven over ruimtelijke plannen die in het beschermingsregime van de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie vallen;
- een uitvoeringsprogramma voor herstel liniedijken opgesteld;
- samen met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant een Afwegingskader energietransitie Hollandse Waterlinies opgesteld;
- activiteiten uitgevoerd in het kader van Ode aan het Noord-Hollandse Landschap en Ode aan de Hollandse Waterlinies;
- bijgedragen aan de realisatie van de LF Icoonfietsroute Hollandse Waterlinies.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Voldoen aan adviesvragen over ruimtelijke plannen en omgevingsvergunningen die in het beschermingsregime van de Stelling van Amsterdam vallen	Percentage	100%	100%	
Gerestaureerde/herbestemde forten en herstellen liniedijken	Aantal	6	1	Herbestemming van onderdelen van de Stelling van Amsterdam is vaak een langdurig traject met vele onzekerheden. Een goede planning is dan ook lastig te maken. In 2021 verwachtten we diverse herbestemmingen te cofinancieren. Dit is er echter maar 1 geworden. Daarnaast hebben de betrokken partijen bij de liniedijken aangegeven meer tijd nodig te hebben bij het voorbereiden van hun plannen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 6.4				Behouden en ontwikkelen erfgoed
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
6.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.856	7.237	6.827	410
6.4.2	UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	2.362	1.182	1.133	49
	Totaal lasten	9.218	8.419	7.960	459
	Totaal baten				
	Totaal saldo	9.218	8.419	7.960	459
	Storting				
6.4.1	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	5.751	5.751	5.751	0
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	0	3.250	3.250	0
	Onttrekking				
6.4.1	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	-6.185	-6.652	-6.346	-306
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-1.400	-247	-248	1
	Resultaat	**7.384**	**10.521**	**10.368**	**153**

(een positief verschil is voordelig)

6.5 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Toelichting

Prioriteiten:

In de begroting 2021 zijn binnen dit beleidsdoel geen prioriteiten benoemd.

6.5.1 Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren

Toelichting

Zowel in Noord-Holland Zuid (via het Platform Bedrijventerreinen en Kantoren) als in Noord-Holland Noord is gewerkt aan herijking van de behoefteraming dan wel de programmering van bedrijventerreinen en kantoren.

Voor geheel Noord-Holland heeft de provincie een Datacenterstrategie opgesteld met als uitgangspunt: Noord-Holland wil het meest duurzame en innovatieve datacenterknooppunt van Europa worden.

Vanuit de HIRB-regeling (Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen) is subsidie verstrekt voor fysieke herstructurering van ongeveer 40 hectare. Ook zijn subsidies verstrekt aan gemeenten, zodat zij verduurzaming bij bedrijven konden stimuleren. Vanwege corona is het aantal aanvragen in deze tender in 2021 wat achtergebleven. Onder de HIRB-aanpak zijn we ook gestart met het stimuleren van de revitalisering van de verblijfsrecreatie. Maar de coronacrisis verhinderde deze ondernemers om in 2021 gebruik te maken van de regeling.

De provincie heeft vanuit het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds de HIRB+ Duurzaamheid opgesteld voor het treffen van collectieve duurzaamheidsmaatregelen op bedrijventerreinen. Wij hebben 5 bedrijventerreinen als pilot aangewezen waar duurzaamheidsambities een stap verder gebracht konden worden. De opdracht tot het aanjagen en verduurzamen van bedrijventerreinen is voortgezet.

Voor het Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland is een begin gemaakt met een kansenkaart voor de ontwikkeling van het Nieuwe Diep – Nieuwe Werk en een lange termijnperspectief voor 2050 en verder.

Voor de Energy&Health campus te Petten is gewerkt aan een strategisch plan voor uitbouw en openstelling van het terrein. Daaruit zijn opgesteld een bestemmingsplan, een stedenbouwkundig plan, en een beeldkwaliteitsplan.

We hebben het traject ‘wonen voor winkels’ omgezet naar een meerjarige aanpak, waarbij structurele winkelleegstand getransformeerd wordt naar woningen in centrumgebieden. In 2021 hebben we met gemeenten 15 locaties geselecteerd om verder mee te gaan. Voor detailhandel is opnieuw met de provincies Utrecht en Zuid-Holland een Randstad koopstromenonderzoek uitgevoerd.

In Noord-Holland Noord is een verkenning gehouden naar de inzet van een Taskforce Vitale Verblijfsrecreatie. De verkenning toonde een brede behoefte. Per 1 januari 2022 is de Taskforce formeel gestart. Zowel in de MRA als Noord-Holland Noord zijn onderzoeken gestart naar de druk en draagkracht vanwege de toenemende aantallen toeristen en recreanten. Vanuit het

Investeringskader Waddengebied is een project ontwikkeld rond de unieke gastronomie van de Waddenzee en zijn de unieke waarden van dit werelderfgoed breed vermarkt. Daarnaast is er breed ingezet op het landelijke themajaar Ode aan het Landschap, onder andere door het project Fluisterende Molens.

Voor Schiphol Area Development Company (SADC) is het verkrijgen van leveringszekerheid van elektriciteit voor de bedrijven in de Schipholregio een uitdaging. SADC heeft met Alliander en met ondersteuning van de provincie een innovatief virtueel energiesysteem opgezet, om de balans tussen productie en gebruik van energie te optimaliseren. SADC heeft met diverse partners, waaronder de provincie, een digital twin ontwikkeld voor het digitaal monitoren van het gebied van 'Enter.NL' (kerncorridor Schiphol-Amsterdam). Op C-béta heeft SADC circulaire werkplekken ontwikkeld en in gebruik genomen.

Het vestigingsklimaat staat sterk onder druk vanwege de netcongestie. Hierdoor kunnen op veel plekken in Noord-Holland bedrijven zich niet vestigen of uitbreiden. De provincie werkt samen met Tennet en Liander in een Taskforce energieinfrastructuur aan deze problematiek waarbij het vestigingsklimaat één van de actoren is in het speelveld.

Bij het aantrekken van nieuwe bedrijven ligt de focus op bedrijven die een rol kunnen spelen in de provinciale opgaven zoals verwoord in de leidraad voor internationale zaken.

In een periode van marktfalen bij het aanleggen van het glasvezelnetwerk heeft de provincie eerder aan 2 kansrijke initiatieven een garantstelling toegekend. Maar dit bleek uiteindelijk niet nodig. Beide initiatieven zijn later alsnog door de markt opgepakt. De restopgave (1/3 van de totale restopgaven) is ingedeeld in logische clusters. In 2 ervan is een pilot gestart om gemeente en bewoners goed voorbereid contact met de markt te laten leggen. Een pilot heeft uiteindelijk geresulteerd in een samenwerking met de marktpartij en hier gaat uiteindelijk breedband aangelegd worden. In de andere pilot bleek de urgentie niet groot genoeg bij de gemeente en wordt het aan de markt overgelaten.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Herstructurering van 300 ha verouderd bedrijventerrein	Hectare	60	40	
Werkgelegenheid (BBV indicator)	Percentage		71,4%	Betreft de bruto arbeidsparticipatie ten opzichte van de totale beroepsbevolking in 2020. Bron: CBS
Toename van het bruto regionaal product(BRP) (BBV indicator)	Percentage		-7%	Het betreft de procentuele toename van het bruto regionaal product in 2020 ten opzichte van 2019 (waarde 2021 nog niet beschikbaar) Bron: CBS

6.5.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

Een belangrijk resultaat is de oprichting van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor Noord-Holland: InWest. De ROM InWest krijgt een (streef)kapitaal van circa 160 miljoen euro in 2 fondsen. Dat zijn het Transitiefonds en het MKB-fonds. De ROM InWest is de laatste schakel in het regionale economische en innovatieve 'ecosysteem' en een brug naar het Rijk (rijksregelingen) en Europa.

De provincie heeft innovaties en verduurzaming op verschillende manieren gesteund. Met het Regionaal Budget Innovatie MRA zijn 15-20 initiatieven en projecten ondersteund. Voorbeelden zijn arbeidsmarkt & onderwijs-projecten, Economische Verkenningen, Strategische Agenda Toerisme, Projectbureau herstructurering bedrijventerreinen en Platform Bedrijven en Kantoren (Plabeka) en innovatieprojecten van de Amsterdam Economic Board. Tot slot is een deel van de oprichtingskosten van de ROM gefinancierd uit dit budget.

Voor de verduurzaming van de Noord-Hollandse bedrijven heeft de provincie een aantal mkb- en innovatie-instrumenten ingezet. Het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM) 2.0 levert maatwerktrajecten. Eind staat eind 2021 op circa 149, waarvan de helft duurzame ondernemingen. In 2021 is de gemeente Amsterdam aangesloten bij PIM 2.0 als partner. De MKB Innovatiestimulering Topsectoren MIT heeft geleid tot circa 160 gehonoreerde aanvragen, waarvan 120 voor haalbaarheidsonderzoeken en 40 voor steun voor Research & Development. Het versnellingsprogramma GO NH! Is in 2021 gestart met de uitvoering in de nieuwe vorm. Op basis van de evaluatie is het programma aangepast. Er worden nu 3 programma's GO!-NH Accelerator, GO!-NH Growth en GO!-NH Scale) per jaar aangeboden, zodat er beter wordt aangesloten bij de doelgroepen. In 2021 zijn de 3 programma's succesvol uitgevoerd. In totaal hebben er 23 bedrijven deelgenomen in 2021.

Het Innovatiefonds NH **(INH)** heeft 6 leningen verstrekt. De verstrekking van de Corona-Overbruggingslening (COL-NH) is in 2021 afgerond, waarna de beheerfase is aangebroken. Deze wordt ook door INH uitgevoerd. In totaal is € 79.06 mln. verstrekt aan Noord-Hollandse ondernemers. Tot slot heeft de provincie in 2021 via het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) geïnvesteerd in 4 nieuwe duurzame bedrijven en via een significant aantal vervolgfinancieringen in bestaande bedrijven in de portefeuille.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Ondersteunde MKB'ers MIT-uitvoering	Aantal	80	160	
Ondersteunde MKB'ers Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM)	Aantal	130	121	
Versnellingsprogramma duurzaamheid Go!-NH (versnelde duurzame innovatieprojecten)	Aantal	20	23	

6.5.3 Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

De provincie heeft in 2021 het beleid wederom uitgevoerd binnen de onzekerheid van corona(maatregelen) op de arbeidsmarkt. Halverwege 2021 bleek, tegen alle verwachting in, dat de krapte op de arbeidsmarkt juist nijpender is geworden. In maart 2021 is het Manifest werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland opgeleverd. Dit manifest is tot stand gekomen met ruim 160 stakeholders in de provincie en koppelt de inzet van het arbeidsmarktbeleid nadrukkelijk aan de klimaatopgave. De provincie was aanjager van dit proces. Het manifest heeft tevens als leidraad gediend voor de actualisatie van de provinciale Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs in 2021. De Werkambassadeur heeft vanuit de actieagenda van het manifest vervolgens 11 zogenaamde ontwikkelcoalities aangejaagd.

De campusstructuur rond techniek en technologie blijkt hierin onverminderd nodig om doelen als: voldoende en goed geschoold personeel te realiseren. Bovenstaande ontwikkelingen hebben, met behulp van het Herstel & Duurzaamheidsfonds, in 2021 geleid tot het opzetten van Servicepunten Technologie (SPT) zo dicht mogelijk bij die campusstructuur. In deze SPT's komen vraag van bedrijven, aanbod van mensen vanuit de arbeidsmarktregio's en de mogelijkheden voor om- en bijscholing met inzet van de skills-aanpak bij elkaar. De SPT's zijn tot stand gebracht in samenwerking met diverse brancheorganisaties en de FNV (Technologiecoalitie). De campussen Vakschool technische Installaties (VTi Amsterdam), Techlands (Zaanstreek) en Techport (IJmond) krijgen alle 3 een SPT-rol in de eigen arbeidsmarktregio voor behoud van technisch personeel voor de techniek en het vergroten en realiseren van zij-instroom in de techniek en technologie. In Noord-Holland Noord is deze rol belegd bij het Regionaal Platform Arbeidsmarkt (RPA) en in de Gooi en Vechtstreek bij het SPT Midden Nederland.

De inzet op onze campussen is in 2021 verschoven van het uitbreiden van het aantal campussen naar het versterken, verduurzamen en onderling verbinden met elkaar, met nadruk op de klimaatopgave.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Georganiseerde campusinitiatieven MBO campusvorming	Aantal	19	14	
Inzet werkambassadeur (projecten uit werkagenda)	Aantal	10	11	

6.5.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

In 2021 zijn de Voedselvisie en de uitvoeringsagenda 2021-2022 vastgesteld. Het Platform Boer & Business is opgericht en ontwikkeld. In de uitvoeringsagenda zijn de concrete instrumenten en acties opgenomen. Een paar voorbeelden hiervan zijn Biodivers perspectief en Koolstofproject (Regeneratieve landbouw), Green Deal overheidslocaties: eten uit de korte keten (Korte Keten) en KPI pilot kringlooplandbouw (Kringlooplandbouw).

In 2021 is met de Greenports ingezet op behoud, versterking en verduurzaming van onder meer de glastuinbouw en de sierteelt. Voor de verduurzaming van energie zijn inventarisaties en analyses gedaan en is de glasmonitor doorontwikkeld. Bij Greenport Noord-Holland Noord is

tevens ingezet op waterstof & agrologistiek, smart farming in teeltsystemen, samenwerkingsagenda Human Capital met onderwijs- en kennisinstellingen, en diverse projecten voor verduurzaming van teelt (volle grondgroente). Bij Greenport Aalsmeer is in 2021 een onderzoek naar vraag en aanbod van hectares uitgevoerd en zijn met ondernemers gebiedstrajecten gestart. De positionering van greenport is aangepakt, onder meer met gerichte arbeidsmarkt- en onderwijsacties. Samen met gemeenten en ondernemers is een plan van aanpak voor de registratie en huisvesting van buitenlandse medewerkers opgesteld. In de coronatijd zijn met digitale innovatie cafés ingezet op kennisdeling over circulaire tuinbouw en biodiversiteit.

De provincie heeft een subsidie opengesteld voor verplaatsing van glastuinbouwbedrijven. De Verplaatsingsregeling is één van de regelingen uit het POP3 (zie ook 6.5.5).

Voor de verdere verduurzaming van de bollenteelt en omschakeling naar biologisch is eind 2021 een atelier gestart om met ondernemers knelpunten en kansen te identificeren en een telersgroep te begeleiden.

De 3 IJsselmeerprovincies werken met het Rijk samen aan de overeenkomst. In 2021 is de voorbereiding gestart voor een overeenkomst met de 3 provincies en het rijk over verduurzaming van de visserij in het IJsselmeer (inclusief sociaal flankerend beleid).

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Resultaat Greenport NHN mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4	4	
Resultaat Greenport Aalsmeer mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4	4	
Geslaagde verplaatsingen van glastuinbouwbedrijven	Aantal	1	0	
Resultaat Voedsel Verbindt	Aantal	4	4	

6.5.5 Europese landbouwprojecten co-financieren

Toelichting

In 2021 is voor 14 projecten subsidie verleend vanuit de openstelling in 2021 van de uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland, waarvan 11 voor het onderdeel Jonge Landbouwers en 3 subsidies zijn verleend voor het onderdeel LEADER. Voor LEADER zijn minder aanvragen verleend dat verwacht. Om deze reden is LEADER eind 2021 opnieuw opengesteld. De resultaten worden in 2022 bekend.

Beleidsindicatoren

Indicator	Meeteenheid	Begroot	Gerealiseerd	Toelichting
Subsidies voor jonge boeren en innovaties (aantal gesubsidieerde projecten)	Aantal	(?)	14	

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.5 — Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
6.5.1	Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren	6.895	6.203	6.106	97
6.5.2	Een innovatief klimaat bevorderen	7.862	12.926	10.492	2.434
6.5.3	Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen	1.124	1.285	814	471
6.5.4	Een duurzame agrosector behouden en versterken	2.629	1.373	1.335	38
6.5.5	Europese landbouwprojecten co-financieren	385	1.563	1.096	467
	Totaal lasten	18.895	23.349	19.843	3.506
	Totaal baten	-193	-4.585	-2.783	-1.801
	Totaal saldo	18.702	18.765	17.060	1.705
	Storting				
6.5.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	2.500	2.500	0
6.5.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	3.750	3.750	3.750	0
6.5.4	Reserve Duurzame Landbouw	0	500	0	500
6.5.5	Reserve Europese landbouwprojecten	0	6.000	6.000	0
	Onttrekking				
6.5.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	-6.004	-5.240	-4.840	-400
6.5.2	Reserve MKB innovatie-instrumenten	-4.082	-4.747	-1.927	-2.820
6.5.4	Reserve Duurzame Landbouw	0	0	499	-499
6.5.5	Reserve Europese landbouwprojecten	-300	-1.475	-598	-876
	Resultaat	**14.566**	**20.053**	**22.443**	**-2.390**

(een positief verschil is voordelig)

Programma 7. Financiën en Bedrijfsvoering

Doelenboom

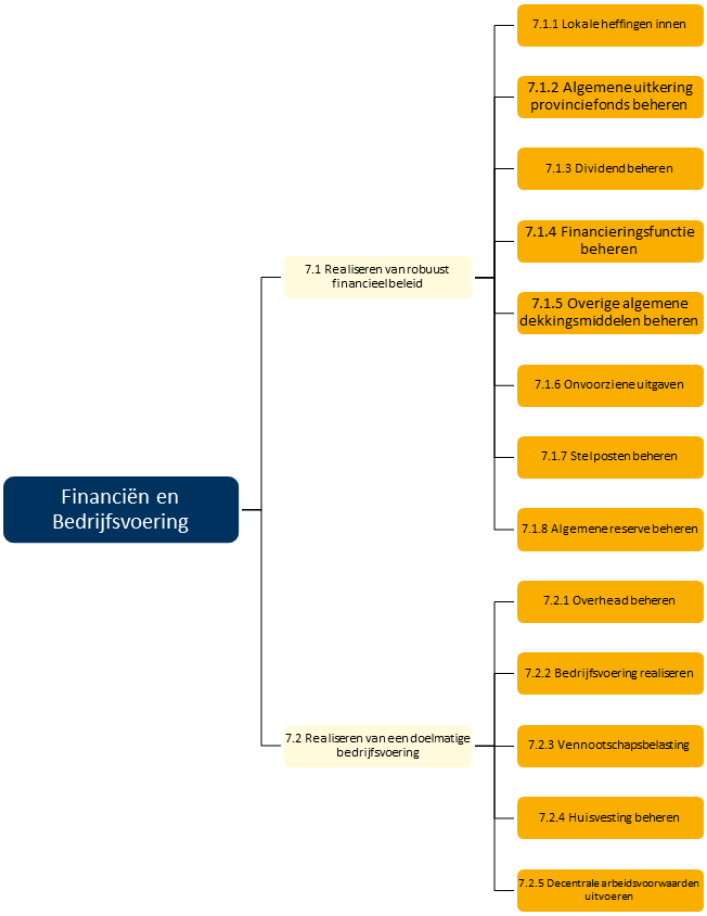

Maatschappelijk doel

Wettelijk beleidskader

- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

Provinciaal beleidskader

- Financiële verordening Noord-Holland
- Nota Reserves 2018
- Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen
- Financieringsstatuut

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7				Financiën en bedrijfsvoering
	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
Lasten	68.905	74.641	57.933	16.708
Baten	-438.654	-462.840	-467.521	4.681
Saldo van baten en lasten	-369.749	-388.199	-409.587	21.388
Stortingen reserves	11.059	64.487	68.560	-4.073
Onttrekking reserves	-17.252	-35.400	-34.914	-486
Resultaat	**-375.942**	**-359.112**	**-375.941**	**16.829**

(een positief verschil is voordelig)

Verbonden partijen

OD	Verbonden partij	Publiek doel
8.1.1	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Belegging
8.1.1	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	Belegging

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

7.1 Realiseren van robuust financieel beleid

Toelichting

In 2021 heeft de provincie robuust financieel beleid gerealiseerd. Dit blijkt uit de volgende feiten:

- In 2021 is sprake geweest van een reëel sluitende begroting voor het begrotingsjaar en een reëel sluitend meerjarenperspectief;
- De risico's die de provincie loopt staan in verhouding tot het weerstandsvermogen en de Weerstandscapaciteit. Zie hiervoor ook de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- In 2021 zijn de uitgaven en inkomsten realistisch geraamd, met een transparant onderscheid tussen incidentele en structurele lasten en baten. Zie hiervoor ook de overzichten in hoofdstuk 5 onder paragraaf 5.1.3 'Specificatie van incidentele baten en lasten'.

In 2021 heeft de coronacrisis geen invloed gehad op de financiële positie van de provincie.

7.1.1 Lokale heffingen innen

Toelichting

Voor de provincie Noord-Holland bestaan de lokale heffingen in programma 7 uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, leges en grondwaterheffing. De opcenten motorrijtuigenbelasting is

hiervan de belangrijkste provinciale inkomstenbron. Meer informatie over lokale heffingen is te vinden in de paragraaf Lokale heffingen in deze jaarrekening.

7.1.2 Algemene uitkering provinciefonds beheren

Toelichting

De jaarlijkse toename of afname van het provinciefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd.

In verband met de coronacrisis heeft het Rijk in overleg met de provincies al in 2020 besloten om het accres gedurende de huidige kabinetsperiode te bevriezen. Hierdoor is het accres in 2021 dus niet gewijzigd. Doel van de bevriezing was dat dan de resterende huidige kabinetsperiode duidelijkheid bestaat voor zowel Rijk als gemeenten en provincies over de ontwikkeling van het gemeente- en provinciefonds voor wat de volume- en loonprijs-ontwikkelingen betreft. Hierdoor worden schommelingen in de uitkering dus beperkt.

7.1.3 Dividend beheren

Toelichting

De provincie heeft 2 aandelenbelangen in banken. Dit zijn de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). In 2020 mochten deze deelnemingen geen dividend uitkeren van de Europese Centrale Bank (ECB) in verband met de impact van de COVID-19-pandemie op de kapitaalpositie van de banken. In 2021 is aan deze beperking een einde gekomen en heeft de provincie Noord-Holland weer dividend ontvangen van deze deelnemingen. Het ontvangen dividend in 2021 is inclusief het deel dat vorig jaar niet uitgekeerd mocht worden. Daarnaast is in 2021 een ontvangst verantwoord onder dividend dat te maken heeft met een winstuitkering en agio terugstorting van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON) in liquidatie.

7.1.4 Financieringsfunctie beheren

Toelichting

In 2021 heeft de provincie een start gemaakt met het opzetten van de Treasury functie binnen de provincie. De provincie heeft in 2021 geen geld hoeven lenen om de gerealiseerde uitgaven te financieren.

7.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen beheren

Toelichting

Subsidies worden soms administratief afgehandeld in een later jaar dan waarop de subsidie betrekking heeft. Bij deze eindafrekening wordt aan de hand van de subsidievoorwaarden en de werkelijke kosten het precieze bedrag van de subsidie bepaald. Verschillen tussen de in eerste instantie afgesproken subsidie en de eindafrekening die in een verschillend jaar tot uiting komen, komen op de post 'afrekeningsverschillen' terecht. Deze afrekeningsverschillen zijn verantwoord onder dit operationeel doel.

7.1.6 Onvoorziene uitgaven

Toelichting

Op dit operationeel doel staat geen budget geraamd en hebben ook geen werkelijke uitgaven plaatsgevonden. In 2021 zijn tegenvallers binnen het betreffende Programma opgelost door hiervoor dekking te vinden uit andere budgetten.

7.1.7 Stelposten beheren

Toelichting

In de begroting 2021 heeft de provincie een aantal stelposten opgenomen voor de dekking van (mogelijke) lasten. Indien sprake is van een resterend saldo per jaareinde valt dat vrij naar de algemene middelen. Hieronder worden de stelposten weergegeven die in 2021 zijn gebruikt:

- Stelpost prijsstijgingen: Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd. Bij de Laatste Begrotingswijziging 2021 is het restant van het budget van € 24.000 vrijgevallen naar de algemene middelen waardoor per jaareinde het saldo nul is.

- Doorschuif btw betreft btw op kosten gemaakt door bepaalde samenwerkingsverbanden van publiekrechtelijke lichamen. Op grond van de transparantieregeling mogen deze samenwerkingsverbanden, die zelf de btw op kosten niet kunnen terugvragen of compenseren, deze btw 'doorschuiven' naar de provincie. De provincie heeft de in 2021 doorgeschoven btw teruggevraagd bij het Btw-compensatiefonds in haar opgave over 2021.

7.1.8 Algemene reserve beheren

Toelichting

De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's te kunnen opvangen. In de financiële verordening, die in 2021 is geactualiseerd, wordt een minimale omvang van de algemene reserve voorgeschreven die wij aanhouden om mogelijke risico's af te dekken. De actualisatie heeft niet geleid tot wijzigingen in de aan te houden minimale omvang van de algemene reserve om risico's mee af te dekken.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de risico's en de weerstandscapaciteit toegelicht. Voor een toelichting op het verloop van de algemene reserve wordt verwezen naar het verslag van de algemene reserve bij de staat van het verloop van reserves.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 7.1			Realiseren van robuust financieel beleid	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
7.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen beheren	0	-2.782	-10.601	7.819
7.1.7	Stelposten beheren	-9.627	0	-2.823	2.823
	Totaal lasten	-9.627	-2.782	-13.424	10.642
	Totaal baten	-436.661	-460.516	-464.970	4.454
	Totaal saldo	-446.288	-463.298	-478.394	15.096
	Storting				
7.1.8		9.639	62.934	62.934	0
	Onttrekking				
7.1.8		-14.800	-32.560	-32.560	-1
	Resultaat	**-451.449**	**-432.924**	**-448.019**	**15.096**

(een positief verschil is voordelig)

7.2 Realiseren van bedrijfsvoering

Toelichting

Om een innovatieve, verbindende en inspirerende provincie te blijven en daarbij zorg te dragen voor een hogere kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven wordt de bedrijfsvoering (optimaliseren van processen, digitalisering, wendbaarheid van organisatie en medewerkers) continu verbeterd. In de paragraaf Bedrijfsvoering zijn de doelen en de activiteiten om de bedrijfsvoering verder te ontwikkelen en te verbeteren, mede in relatie tot externe ontwikkelingen, benoemd. Zie voor een uitgebreidere toelichting de paragraaf Bedrijfsvoering.

7.2.1 Overhead beheren

Toelichting

De toewijzing van kosten aan overhead hebben wij gedaan op basis van de notities en aanwijzingen van de commissie BBV. Hierin zijn in 2021 geen wijzigingen opgetreden.

Alle overheadkosten die de provincie Noord-Holland maakt worden op deze plaats verantwoord. Dit zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werkzaam zijn, worden verantwoord bij de betreffende operationele doelen. Bij de toewijzing van kosten aan overhead volgen we de notities en aanwijzingen van de commissie BBV.

7.2.2 Bedrijfsvoering realiseren

Toelichting

Hier worden de overige bedrijfsvoeringsactiviteiten verantwoord. Het betreft:

- Het verhuren van onroerend goed onder en in het pand aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage aan de Dreef.
- De afwikkeling van de koepelovereenkomst met de provincie Flevoland, waarbij personeel ter beschikking werd gesteld voor de uitvoering van het beleid voor het landelijk gebied. Dit contract is per ultimo 2020 beëindigd, maar in 2021 volledig afgewikkeld.
- Detachering van personeel.

7.2.3 Vennootschapsbelasting

Toelichting

De provincie is vennootschapsbelastingplichtig voor de activiteiten waarmee zij in fiscaal opzicht een onderneming drijft. De wet- en regelgeving omtrent de vennootschapsbelasting alsmede wijzigingen in lopende activiteiten en/of nieuwe activiteiten worden blijvend gemonitord. Vooralsnog wordt de aangifte vennootschapsbelasting ingediend voor de deelname van 40% van de provincie in PolanenPark CV, waarin een actieve grondexploitatie wordt gevoerd. De C.V. is vanuit fiscaal perspectief een transparante entiteit. Dit betekent dat de cijfers (activa en passiva, alsmede de resultaten) van de C.V. op basis van deelgerechtigdheid moeten worden toegerekend aan de participanten in de C.V. De grondexploitatie vormt een belaste activiteit, zodat de cijfers van de C.V. partieel in de aangifte vennootschapsbelasting van de provincie moeten worden meegenomen. Op basis van voorlopige winstberekeningen bedraagt het belastbare resultaat voor 2021 € 34.625 De hierover verschuldigde vennootschapsbelasting bedraagt € 13.850. Het belastbare resultaat over 2021 kan pas definitief vastgesteld worden nadat de grondexploitatie (GREX) berekeningen per 1 juli 2022 van de C.V. Polanenpark definitief zijn vastgesteld.

Op landelijk niveau speelt een discussie tussen de Belastingdienst en decentrale overheden over de uitleg van het begrip “normaal vermogensbeheer”. Het gaat daarbij onder andere om opbrengsten uit reclameconcessies. Welke kant de invulling hiervan op gaat, is onbekend maar kan evenwel van invloed zijn op het belastbare resultaat van 2021 en toekomstige jaren.

7.2.4 Huisvesting beheren

Toelichting

De onttrekking uit de reserve huisvesting ter dekking van de kapitaallasten voor het kantoorpand aan het Houtplein wordt verantwoord onder het operationeel doel ‘Huisvesting beheren’.

7.2.5 Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren

Toelichting

Met de vakbonden zijn afspraken gemaakt over de beschikbare gelden voor de uitvoering van decentrale arbeidsvoorwaarden door het Georganiseerd Overleg (GO). In 2016 is een reserve GO-gelden ingesteld waarin eenmalig een storting heeft plaatsgevonden. Over de inzet van de reserve vindt overleg plaats met het Georganiseerd Overleg. De reserve wordt gebruikt om provinciale medewerkers extra opleidingsmogelijkheden te geven in de vorm van een Talentbudget. De kosten die medewerkers maken worden onttrokken uit deze reserve. Het Individueel Talent Budget is gestart op 1 oktober 2017 en eindigt op 30 september 2022.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 7.2			Realiseren van bedrijfsvoering	
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
7.2.1	Overhead beheren	73.621	74.909	69.111	5.798
7.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	4.409	2.104	1.947	157
7.2.3	Vennootschapsbelasting	2	10	6	4
7.2.5	Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren	500	400	293	107
	Totaal lasten	78.532	77.423	71.357	6.066
	Totaal baten	-1.993	-2.324	-2.551	227
	Totaal saldo	76.539	75.099	68.807	6.292
	Storting				
7.2.1	Reserve Bedrijfsvoering	1.420	1.553	5.626	-4.073
	Onttrekking				
7.2.1	Reserve Bedrijfsvoering	-1.170	-1.658	-1.299	-359
7.2.4	Reserve Huisvesting	-782	-782	-762	-20
7.2.5	Reserve Go-gelden	-500	-400	-293	-107
	Resultaat	**75.507**	**73.812**	**72.078**	**1.734**

(een positief verschil is voordelig)

Programma 8. Economisch herstel en duurzaamheid

Doelenboom

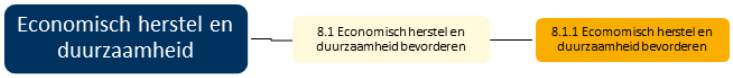

Maatschappelijk doel

In 2021 heeft de provincie een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds ontwikkeld. De inzet van de provincie is de negatieve effecten van de uitbraak van het Coronavirus te verzachten en dit te combineren met de verduurzaming van de gebouwde omgeving. In het najaar van 2020 heeft de provincie een raamwerk (brief aan PS) opgesteld om richting te geven aan de uitvoering daarvan. Er worden maatregelen voorbereid om de verduurzaming van de gebouwde omgeving te stimuleren, de versterking van de culturele en de maatschappelijke sector te steunen en de arbeidsmarkt voor de techniek te verbeteren.

Wettelijk beleidskader

Het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds vloeit niet voort uit wettelijk kader.

Provinciaal beleidskader

- Motie 42
- Raamwerk uitwerking motie 42
- Uitvoering Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds 2e tranche

Rekening Programma – Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8				Economisch herstel en duurzaamheid
	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
Lasten	0	3.722	3.474	248
Baten	0	-280	-257	-23
Saldo van baten en lasten	0	3.442	3.217	225
Stortingen reserves	0	100.000	100.000	0
Onttrekking reserves	0	-3.594	-3.214	-380
Resultaat		**99.848**	**100.003**	**-155**

(een positief verschil is voordelig)

8.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

In de loop van 2021 zijn regelingen tot stand gekomen op onderdelen van dit raamwerk. Bij de totstandkoming van de regelingen is overleg geweest met de belanghebbenden in de verwachting dat deze gesprekken de effectiviteit van de regelingen zou vergroten. De provincie heeft in 2021 ook gewerkt aan de invulling van de tweede tranche van het Herstel- en Duurzaamheidsfonds en aan regelingen die nog niet in 2021 van kracht zijn geworden. In de loop van 2021 zijn verschillende regelingen tot stand gekomen. Bij de totstandkoming van de regelingen is overleg geweest met de belanghebbenden in de verwachting dat deze gesprekken de effectiviteit van de regelingen zou vergroten. Wij hebben in 2021 ook gewerkt aan de invulling van de tweede tranche van het Herstel- en Duurzaamheidsfonds en aan regelingen die in 2022 zullen ingaan.

Prioriteiten:

Verduurzaming gebouwde omgeving, versterken culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt voor de technische sector.

Omgevingsfactoren:

De onvoorspelbaarheid van het virus en de economisch maatschappelijke effecten zijn van invloed op de maatregelen in de volgende tranches. De provincie heeft de voorbereiding op een vervolg in het najaar aangehouden om eerst een zekerder beeld te krijgen over het verdere verloop van de pandemie en de daaruit voortvloeiende negatieve economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland (brief).

8.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

De maatregelen van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds zijn vanaf het najaar 2020 en in de loop van 2021 in uitvoering gekomen. De meeste maatregelen lopen ook door in het jaar 2022. De voorbereiding kostte soms meer tijd dan verwacht, maar er is inmiddels een behoorlijk pakket van maatregelen van kracht.

Particuliere woningeigenaren

De provincie heeft in samenwerking met de energieloketten gewerkt aan het verbeteren van de klantreis. Daarmee willen we eigenaar-bewoners beter helpen bij het verduurzamen van de woning.

Corporaties

De provincie heeft in 2021 de regeling voor stimulering van samenwerking tussen woningcorporaties opgesteld. Deze regeling is gericht op het behalen van schaalvoordelen en innovatie. Hiervan hebben 2 consortia gebruik gemaakt. Het betreft projecten als isolatie, blokverwarming en een warmtenet.

Bedrijventerreinen

De provincie heeft het ontwikkelingsbedrijf NHN en het Projectbureau Herstructurering ingeschakeld om de samenwerking op het gebied van verduurzaming in bedrijventerreinen te verbeteren. In samenhang daarmee zijn 5 pilots gestart met het doel deze te kunnen verbreden naar bijvoorbeeld een energiecoöperatie, smart grid of uitbreiding buiten hun werkgebied. De resultaten worden in 2022 verwacht.

De HIRB+ regeling om fysieke maatregelen te steunen is in 2021 gestart en er is succesvol een beroep op gedaan.

Maatschappelijk vastgoed

Het ontzorgingsprogramma heeft in 2021 geleid tot een flink aantal initiatieven en gesprekken met besturen van culturele ANBI's, dorps-, buurthuizen en wijkcentra en sportbedrijven en kleine gemeenten. Van de subsidieregeling voor fysieke verduurzaming van culturele instellingen, die in 2021 is opengesteld, is diverse keren gebruik gemaakt. Van de subsidieregeling voor verduurzaming sportaccommodaties is diverse keren gebruik gemaakt en is het subsidieplafond een keer verhoogd.

Maatschappelijke sector

De maatregel om gemeenten te steunen bij het versterken van de maatschappelijke sector is halverwege 2021 gestart en gericht op het faciliteren, herstellen of vernieuwen van het sociaal weefsel in de gemeenten (ontmoeting, inzet vrijwilligers, maatschappelijke organisaties/verenigingen). Er zijn wel aanvragen binnengekomen maar in 2021 nog niet toegekend.

Cultuursector

Ter versterking van de culturele sector heeft CultuurHerstel 14 trajecten gestart met coaching en begeleiding van organisaties bij het opstellen van nieuwe businessmodellen. De Noord-Hollandse Cultuurlening is eind 2021 vastgesteld en start 1 januari 2022.

Versterking arbeidsmarkt techniekssector

Er is gestart met een Service Punt Techniek (SPT), gericht op het matchen en opleiden van kandidaten tussen de techniekbranches en hun Opleidings- en Ontwikkelfondsen.

Wat heeft het gekost? (x 1.000 euro)

	Beleidsdoel 8.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen			
	Lasten	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil *
8.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	0	3.722	3.474	248
	Totaal lasten		3.722	3.474	248
	Totaal baten		-280	-257	-23
	Totaal saldo		3.442	3.217	225
	Storting				
8.1.1	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid	0	100.000	100.000	0
	Onttrekking				
8.1.1	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid	0	-3.594	-3.214	-380
	Resultaat		**99.848**	**100.003**	**-155**

(een positief verschil is voordelig)

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat in op de vraag in welke mate de provincie in staat is om financiële gevolgen van ongedekte risico's op te kunnen vangen. Deze paragraaf geeft inzicht in de relevante risico's per jaareinde en geeft inzicht in de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit zijn de middelen die beschikbaar zijn of gemaakt kunnen worden om de financiële gevolgen van de risico's, als deze zich voordoen, op te vangen. Daarnaast wordt het weerstandsvermogen inzichtelijk gemaakt. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van ongedekte risico's op te vangen.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de financiële verordening en in de door PS vastgestelde Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022-2025. De Kadernota bevat beleidsregels over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. Begin 2022 is de Kadernota vastgesteld.

Visie

De visie op risicomanagement is als volgt: "De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch inzichtelijk maken van alle significante risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, delen, vermijden of accepteren van risico's leidt tot het 'in-control-zijn' van de organisatie", (bron: Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2022-2025).

Wij anticiperen actief op risico's en kansen om onze doelstellingen te bereiken. Daarom hebben we een risicomanagementsysteem ingericht.

Risico's

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves ongedekte risico's op te vangen. Ongedekte risico's zijn risico's waarvoor nog geen (of onvoldoende) maatregelen zijn getroffen om het risico af te dekken en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hierbij alleen om risico's met een bruto effect van € 100.000 of hoger.

Om de risico's te kunnen vergelijken met de totale weerstandscapaciteit worden deze beschouwd over een periode van 4 jaar. Per risico wordt beoordeeld of dit eenmalig is of terugkerend. Indien een risico eenmalig is, worden het effect van het risico en de kans dat het risico in de komende 4 jaar optreedt, geschat. Indien het risico terugkerend is, worden het effect van het risico en de frequentie van het optreden van het risico geschat. Hierdoor wordt bij een terugkerend risico de mogelijkheid dat een risico in een periode van 4 jaar meerdere keren optreedt, meegenomen. Voor het berekenen van de omvang van de ongedekte risico's wordt een simulatiemethode gebruikt en wordt rekening gehouden met de gekozen risicobereidheid.

Risico's	Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Einddatum
Bedrijfsvoeringsrisico's				
Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	1x per 2 jaar	n.v.t.	continu
Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	1x per 10 jaar	n.v.t.	31 december 2041
Beschikbaarheidsvergoeding OV	€ 7.700.000	eenmalig	30%	31 december 2023
Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure	€ 3.000.000	1x per 20 jaar	n.v.t.	continu
Schadeclaim i.v.m. asbest bij N201	€ 500.000	eenmalig	40%	31 december 2022
Financieringsrisico's				
Lening Nationaal Restauratie Fonds	€ 9.100.000	eenmalig	10%	1 januari 2061
Deelneming PDENH	€ 9.258.649	eenmalig	20%	17 mei 2025
Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 7.200.000	eenmalig	25%	31 december 2025
Grondexploitatierisico's				
Strategische aankopen, materiële vaste activa	€ 2.500.000	eenmalig	10%	1 januari 2025
Risico's Verbonden Partijen				
Dividenduitkering	€ 1.782.750	1x per 5 jaar	n.v.t.	31 december 2022

A. Beleidsrisico's

Bij de jaarrekening 2021 zijn geen beleidsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

B. Bedrijfsvoeringsrisico's

Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht en de betrokken wetten is gemandateerd aan omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat het risico dat onterecht vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd. Hierdoor kunnen financiële gevolgen voor bedrijven of derden ontstaan. Dit geldt ook voor een handhavingsbesluit dat niet terecht tot stand komt, of een rechtsongelijkheid bij toezicht. Het gevolg kan zijn dat bedrijven schadeclaims indienen bij de provincie en dat er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

Er zijn privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moeten voldoen. De aansprakelijkheid van tekortkomingen in de uitvoering van deze overeenkomsten door onzorgvuldig of on(des)kundig handelen van de omgevingsdiensten ligt bij hen, tot het bedrag van de betreffende dienstverlening. Ook moeten de omgevingsdiensten voldoen aan de Verordening kwaliteit VTH omgevingsrecht. In de rol van opdrachtgever bewaakt de provincie dit.

Beschikbaarheidsvergoeding OV

Er bestaat een kans dat de provincie extra kosten maakt in verband met een eventueel (voorkomen van een) faillissement of niet nakomen van de verplichtingen in de concessiebesluiten door concessiehouder (geen of veel minder openbaar vervoer) als gevolg van financiële gevolgen van de coronacrisis voor de reizigersopbrengsten in het openbaar vervoer. Er worden verschillende beheersmaatregelen getroffen, met het Rijk in de vorm van een beschikbaarheidsvergoeding en met de vervoerder in de vorm van een transitieplan. De beheersmaatregelen beperken het risico dat de concessiehouder failliet dreigt te gaan dan wel dat er extra moet worden bezuinigd/ afgeschaald om de tekorten bij de concessiehouder in de periode 2022 en 2023 op te vangen. Daardoor zou de bereikbaarheid verminderen, zou er structurele schade ontstaan aan de kwaliteit van het OV, en zou er afbreuk worden gedaan aan de ambities van dit college. Hierdoor is de kans en de impact verkleind van dit risico ten opzichte van een scenario waarin deze beheersmaatregelen niet zijn getroffen. Het restrisico, in geval van een worst case scenario, wordt geschat op € 3,5 miljoen voor 2022 en € 4,2 miljoen voor 2023; totaal € 7,7 miljoen.

C. Financieringsrisico's

Lening Nationaal Restauratie Fonds

Het risico is dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan de provincie. De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratie Fonds (hierna NRF) dat het op zijn beurt doorleent aan eigenaren van monumenten voor het herbestemmen/restaureren/verduurzamen van monumenten. Het NRF toetst of de ontvangers van leningen kredietwaardig zijn. Ook bekijkt het NRF in hoeverre voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand.

Door middel van hypothecaire leningen wordt zekerheid gesteld. Het risico is maximaal € 9,1 miljoen.

Deelneming PDENH

Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) investeert in duurzame innovatieve bedrijven en initiatieven in Noord-Holland. Omdat PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen door PDENH ook tot een financieel risico voor de provincie Noord-Holland. Als beheersmaatregel wordt voor iedere investering een uitgebreid onderzoek uitgevoerd door een team gespecialiseerde investeringsmanagers in dienst van het participatiefonds. Een investering wordt vervolgens ter advies voorgelegd aan een investeringscomité, waarna de provincie als aandeelhouder het uiteindelijke investeringsbesluit neemt.

Ondanks risicobeperkende maatregelen gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het door PDENH uitgezette kapitaal neemt in de toekomst verder toe.

Zekerheidshalve is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 20% van het geïnvesteerd vermogen. Dit risicopercentage is recent geactualiseerd naar aanleiding van de coronacrisis. Het risicobedrag voor PDENH dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd, waardoor het bedrag aan uitstaand vermogen is gegroeid. Hierdoor is het risicobedrag t.o.v. de voorgaande actualisatie gestegen. Naar verwachting is het risicobedrag ruim berekend, omdat in de jaarstukken van de provincie ook reeds een verliesvoorziening is opgenomen voor dekking van voorziene risico's bij PDENH.

Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland

De provincie kent Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3)-subsidies toe op grond van 2 regelingen: de subsidieregeling ANLb en de Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU-middelen en provinciale middelen. Wij hebben meer POP3-subsidieverplichtingen dan waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Het bedrag moeten we mogelijk bijdragen, maar het is ook mogelijk dat hiervoor Europese middelen alsnog beschikbaar komen. Er zijn in elk geval tot en met 2025 - het einde van het POP3 - verschillende momenten dat er extra EU-middelen beschikbaar kunnen komen. In 2019 was een risicobedrag opgenomen van € 4,6 miljoen. Dit betrof het bedrag tot en met 2019. In de jaren 2020 en 2021 hebben we voor ANLb voor € 2,6 miljoen meer aan subsidiebetalingen gedeclareerd dan het bedrag aan Europese middelen waarop de provincie aanspraak kan maken. Daarmee komt het totale bedrag op € 7,2 miljoen.

D. Grondexploitatierisico's

Strategische aankopen, materiële vaste activa

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid is onder meer het krediet voor strategische grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete provinciale projecten, worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken, is hiervoor een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de strategische aankopen en materiële vaste activa. Per 31 december 2021 bedraagt de boekwaarde van de strategische aankopen € 25 miljoen.

E. Risico's verbonden partij

Bij de jaarrekening 2021 zijn geen risico's verbonden partijen geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

Verloop risico's

Risico-inventarisatie (bruto x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2022	Rekening 2021	Mutaties rekening 2021 t.o.v. begroting 2022	Afname / toename
Beleidsrisico's	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	-
Bedrijfsvoeringrisico's	€ 8.948	€ 12.298	€ 13.248	€ 950	toename
Financieringsrisico's	€ 17.400	€ 17.560	€ 25.559	€ 7.999	toename
Grondexploitatierisico's	€ 2.330	€ 2.100	€ 2.500	€ 400	toename
Risico's verbonden partijen	€ 3.513	€ 3.513	€ 1.783	€ -1.731	afname
Bruto risicobedrag	**€ 32.191**	**€ 35.471**	**€ 43.090**	**€ 7.619**	**toename**

Toelichting

In vergelijking met de voorgaande inventarisatie (jaarrekening 2020), is het totaal aan bruto risico's per saldo toegenomen met € 7,6 miljoen. De toename in de bedrijfsvoeringsrisico's wordt grotendeels veroorzaakt door het risico 'beschikbaarheidsvergoeding OV'. Er bestaat een kans dat de provincie extra kosten maakt in verband met een eventueel (voorkomen van een) faillissement of niet nakomen van de verplichtingen in de concessiebesluiten door concessiehouder (geen of veel minder openbaar vervoer) als gevolg van financiële gevolgen van de coronacrisis voor de reizigersopbrengsten in het openbaar vervoer.

Overige risico's niet gekwantificeerd

Naast genoemde risico's onderkent de provincie een aantal risico's die zich op dit moment zowel landelijk als wereldwijd voordoen en die nog niet verder te kwantificeren zijn. Wij denken hierbij aan:

Stikstof

De maatregelen en wetgeving vanuit de Rijksoverheid om stikstof te verminderen hebben gevolgen voor de snelheid en kosten van de aanleg van infrastructuur alsmede voor beheer en onderhoud. De omvang en eventuele schade die hierdoor ontstaat is niet te kwantificeren.

PFAS

Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Indien de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, zal dit vertraging in de projecten tot gevolg hebben. De omvang en eventuele schade die hierdoor ontstaat, is niet te kwantificeren.

Inflatie

De huidige inflatiecijfers zijn beduidend hoger dan de indexatie die de Provincie toepast. Wanneer voor de inkomstenstroom geen vergelijkbare prijspeilstijging wordt toegepast is dit een risico.

Prijsstijgingen grondstoffen

De grondstofprijzen zijn in de afgelopen periode bovengemiddeld gestegen, de staalprijzen zelfs extreem door schaarste van schroot en sterk stijgende ijzerertsprijzen alsmede stijgende energieprijzen. De verdere ontwikkeling hiervan is niet goed in te schatten. De omvang en eventuele schade die hierdoor ontstaat, is niet te kwantificeren.

Energiebehoefte in relatie tot het elektriciteitsnet

De vraag naar elektriciteit in combinatie met de toename van duurzame energieprojecten bereiken de grens van de beschikbare netwerkcapaciteit.

Klimaatontwikkelingen, duurzaamheid en circulariteit

Voor 2030 heeft de provincie de onderstaande duurzaamheidsambities die aansluiten bij het Klimaatakkoord van Parijs en het Nationale Klimaatplan. De doelstellingen per duurzaamheidsthema zijn:

- CO2 reductie - De CO2 uitstoot is in 2030 met 50% afgenomen (in lijn met de doelstelling van Parijs,referentiejaar 1990);
- Energietransitie - De operatie1) van de provinciale infrastructuur is in 2030 energieneutraal (Het
- elektriciteitsverbruik voor de exploitatie van de infrastructuur wordt opgewekt op het eigen areaal met zonneparken en zonnepanelen);
- Circulaire economie (infrastructuur) - De toepassing van primaire grondstoffen bij aanleg en beheer van provinciale infrastructuur is in 2030 met 50% afgenomen (Van alle gebruikte bouwmaterialen is maximaal 50% een primaire grondstof);
- Klimaatadaptatie - Nieuwbouwprojecten zijn klimaatbestendig en water robuust;
- Biodiversiteit - De biodiversiteit wordt versterkt bij aanleg, beheer en operatie van de provinciale infrastructuur.

De omvang en bijkomende kosten hiervan zijn nog niet gekwantificeerd.

Personeelsschaarste

Zowel kwalitatief als kwantitatief heerst er personele schaarste. De huidige krapte op de arbeidsmarkt heeft tot gevolg dat vacatures lastig zijn in te vullen. Deze krapte telt voor zowel

het aantrekken van vast als van tijdelijk personeel. Als gevolg hiervan kan doorloop van projecten in het gedrang komen.

Berekening risico's

Bij de begroting en bij de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van 4 jaar respectievelijk voor een periode van één jaar.

In dit onderdeel wordt de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd met de uitkomst van de simulatie van de hiervoor genoemde risico's. Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 43,1 miljoen.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 1 jaar: € 13,7 miljoen

Op basis van de methode waarbij wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 13,7 miljoen bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen ziet er grafisch als volgt uit:

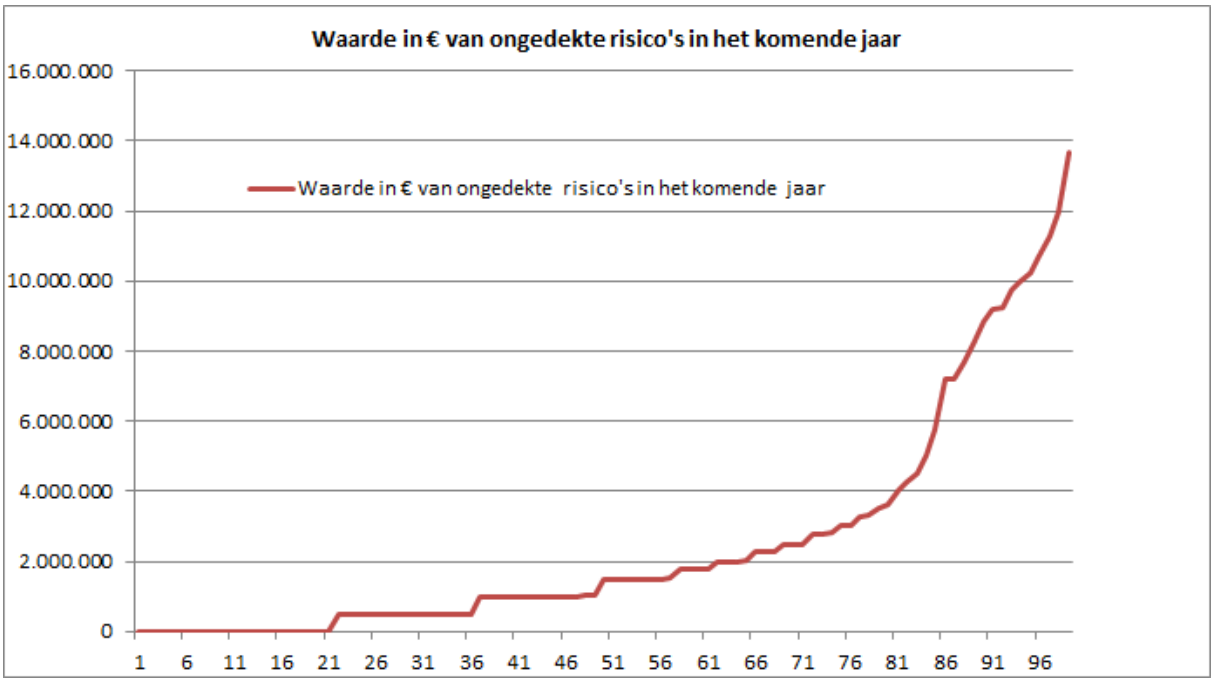

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 1,5 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 13,7 miljoen of lager.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 4 jaar: € 28,8 miljoen

Op basis van de methode waarbij wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 28,8 miljoen bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen ziet er grafisch als volgt uit:

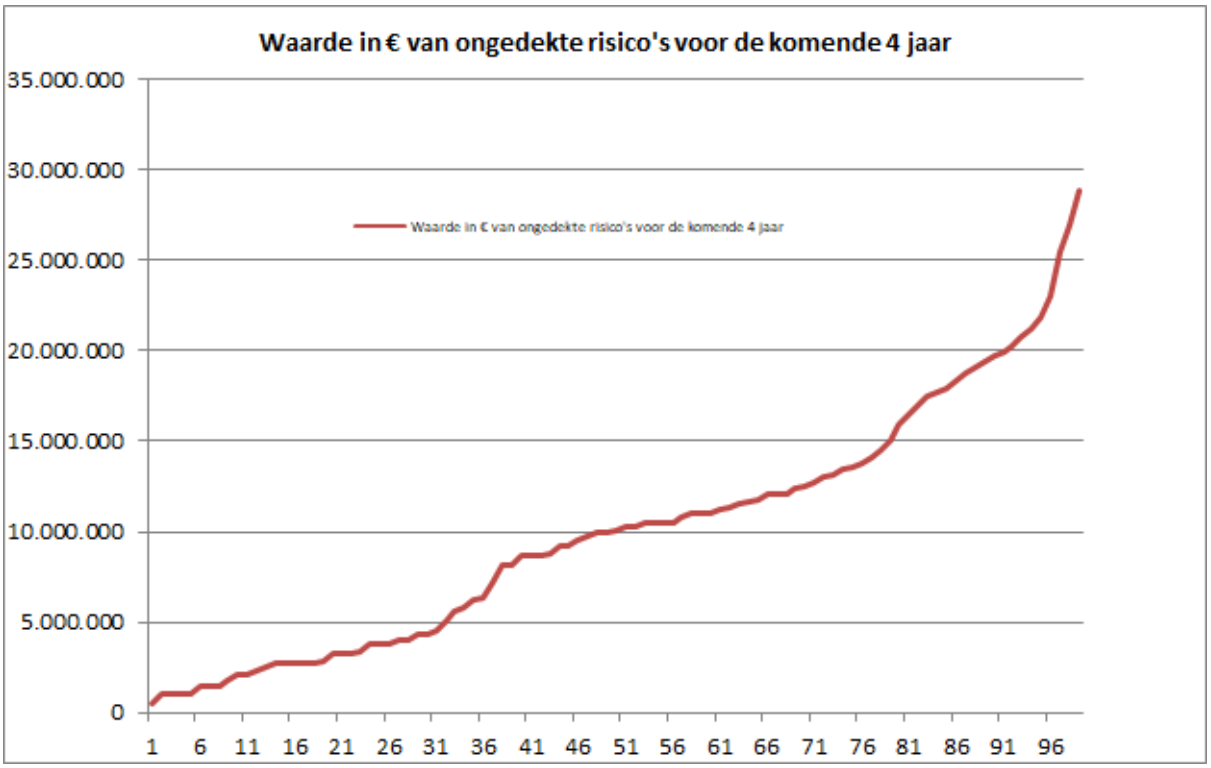

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 10,1 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 28,8 miljoen of lager.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- de algemene reserve;
- de post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- stille reserves.

De algemene reserve is een nu vrij beschikbare reserve. Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen 1 jaar te verkopen.

De structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:

- de onbenutte belastingcapaciteit;
- de post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- begrotingsruimte.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen zal er financiële schade zijn voor de provincie. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit als een risico zich voordoet:

- Wij informeren PS over het zich voordoen van de risico's, inclusief de achtergronden;
- Wij stellen voor het risicobedrag ten laste van de algemene reserve te brengen, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;
- Indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, formuleren wij een bezuinigingsvoorstel;
- De weerstandscapaciteit dient daarna weer op peil te worden gebracht, indien zij zodanig is aangetast dat zij niet langer aan de norm voldoet. In dat geval voegen wij bij het voorstel aan PS een voorstel voor een herstelplan om dit mogelijk te maken.

Toelichting weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves de ongedekte risico's op te vangen. In deze jaarrekening wordt het weerstandsvermogen nog berekend middels de methode zoals voorgeschreven in de kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2017-2020 voor zowel het totale weerstandsvermogen als het incidentele weerstandsvermogen. De nieuwe kadernota gaat in werking vanaf boekjaar 2022.

Het totale weerstandsvermogen wordt berekend als de totale weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van 4 jaar.

De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op het minimale niveau.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	186,0				186,0
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	180,0	-	-	-	180,0

Berekende risico's voor 1 jaar	13,70
Kengetal weerstandsvermogen voor 1 jaar	**13,6**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Rekening 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	186,00				186,00
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	186,00	-	-	-	186,00
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		163,00	163,00	163,00	489,00
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	163,00	163,00	163,00	489,00
Totale weerstandscapaciteit					**675,00**
Berekende risico's voor 4 jaar					28,80
Kengetal weerstandsvermogen voor 4 jaar					**23,40**

Uit dit overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 13,6 bedraagt (was 9,8 bij jaarrekening 2020). Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 23,4 (was 29,1 bij jaarrekening 2020). In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de ongedekte risico's.

Conclusies

Bij de jaarrekening zijn risico's geïnventariseerd met een totale bruto omvang van € 43,1 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 13,7 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 28,8 miljoen.

De incidentele weerstandscapaciteit bij de jaarrekening 2021 bedraagt € 182 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 13,6. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 671 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 23,4. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

In het BBV is voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van 6 verplichte financiële kengetallen opgenomen moeten worden. De 6 kengetallen zijn:

1. netto schuldquote

2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

3. de solvabiliteitsratio

4. kengetal grondexploitatie

5. structurele exploitatieruimte

6. belastingcapaciteit (zie hiervoor de paragraaf provinciale heffingen).

1. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2021*	Rekening 2021
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	27	16	27
C	Overlopende passiva (art. 49)	294	335	350
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	362	153	232
F	Liquide middelen (art. 40)	5	0	5
G	Overlopende activa (art. 40a)	23	30	53
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	478	495	518
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**-14%**	**34%**	**17%**

*2021 t/m Tweede begrotingswijziging 2021

Een negatieve schuldquote geeft aan dat per saldo sprake is van een overschot aan middelen. Ultimo 2020 was daar nog sprake van bij de provincie Noord-Holland. Ultimo 2021 is het percentage uitgekomen op 17% en is geen sprake meer van een overschot aan middelen. Uit de tabel hiervoor blijkt dat dit vooral wordt veroorzaakt door een daling van de uitzettingen <1 jaar. Dit zijn de eigen middelen van de provincie die jaarlijks langzaam minder worden als gevolg van de bedrijfsvoering. In 2021 is het nog niet nodig gebleken om vreemd vermogen aan te trekken (zie regel A).

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2021*	Rekening 2021
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	27	16	27
C	Overlopende passiva (art. 49)	294	335	350
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	41	40	99
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	362	153	232
F	Liquide middelen (art. 40)	5	0	5
G	Overlopende activa (art. 40a)	23	30	53
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	478	495	518
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**-23%**	**26%**	**-2%**

*2021 t/m Tweede begrotingswijziging 2021

Zie voor opmerkingen hetgeen onder 1 is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met 1 is zichtbaar op regel D. Dit zorgt voor een overschot aan middelen ultimo 2021.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2021*	Rekening 2021
A	Eigen vermogen (art. 42)	1078	915	1064
B	Balanstotaal	1420	1285	1463
	Solvabiliteit A/B * 100%	**76%**	**71%**	**73%**

* 2021 t/m Tweede begrotingswijziging 2021

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie.

Kijkend naar de samenstelling van het vreemd vermogen (c.q. de financiële verplichtingen), valt af te leiden dat dit met name bestaat uit vlottende schulden en overlopende passiva waar voor een deel nog vlottende activa en overlopende activa tegenover staan. De provincie heeft geen langlopende schulden. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het berekende ratio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen.

4. Grondexploitatie

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2021*	Rekening 2021
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	478	464	468
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	**0%**	**0%**	**0%**

(2021 t/m Begrotingswijziging 2021)

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt, hetgeen past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
A	Totale structurele lasten	377	398	412
B	Totale structurele baten	460	450	490
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	35	36	44
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	4	4	1
E	Totale baten	478	464	518
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	**11%**	**4%**	**7%**

(2020 t/m Tweede begrotingswijziging)

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Uit

bovenstaande tabel blijkt dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Voor een nadere toelichting zie 5.1.4 in deze jaarrekening.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2020	Begroting 2022*	Rekening 2021
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	81,4	83,0	83,0
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) * 100%	83,4%	81,8%	81,8%

*2021 t/m Tweede begrotingswijziging 2021

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch, omdat de provincie het laagste opcentenpercentage hanteert van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. Bij de jaarrekening 2021 is de onbenutte belastingcapaciteit berekend op € 163,0 miljoen. Voor nadere informatie over de opcenten wordt verwezen naar de paragraaf Provinciale heffingen in deze jaarrekening.

	Rekening 2020	Begroting 2021*	Rekening 2021
1. Netto schuldquote	-14%	34%	17%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-23%	26%	-2%
3. Solvabiliteitsratio	76%	71%	73%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	11%	4%	7%
6. Belastingcapaciteit	83,4%	81,8%	81,8%

*2021 t/m Tweede begrotingswijziging 2021

De bovenstaande tabel geeft op basis van een aantal kengetallen inzicht in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking dat de provincie over voldoende structurele baten beschikt, en dat de mogelijkheid bestaat om de structurele baten op korte termijn indien nodig te vergroten.

Voor de provincie Noord-Holland geldt dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit resulteert in een structurele exploitatieruimte in 2021 van 7%.

Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (83,0). Dit komt neer op een percentage van 81,8% wat betreft de verhouding van de geheven opcenten in Noord-Holland ten opzichte van het gemiddelden van alle provincies. In 2020 kwam dit percentage uit op 83,4. Het lage opcentenpercentage dat de provincie Noord-Holland hanteert resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit van € 163,0 miljoen in 2021. Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Voor de schuldquote zoals die berekend is onder 1 geldt dat geen sprake meer is van een overschot aan middelen. Dit wordt met name veroorzaakt door een afname van de uitzettingen < 1 jaar.

De solvabiliteitsratio over 2021 bedraagt 73%. Dit betreft voornamelijk kortlopende schulden. Omdat hier nog kortlopende activa tegenover staan, is de kans gering dat het eigen vermogen aangesproken hoeft te worden om aan deze verplichtingen te voldoen.

Wat de grondexploitatie betreft kan gezegd worden dat Noord-Holland geen actieve grondexploitatie kent. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een bedrag opgenomen voor daling van boekwaardes. Uit de berekening van het weerstandsvermogen is gebleken dat als deze risico’s zich voordoen er voldoende capaciteit is om de risico’s af te dekken.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op grond van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als robuust omschreven kan worden.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Duurzame toepassing van infrastructuur

Het verbeteren van de (provinciale) infrastructuur is een kerntaak van de provincie. Binnen deze kerntaak is het beheren van de provinciale kapitaalgoederen een belangrijk element. De provincie beheerde hiertoe begin 2021: 645 kilometer wegen, 384 kilometer fietspaden, 50 kilometer busbanen, 246 kilometer vaarwegen (bodem en oevers), 590 civiele kunstwerken (inclusief beweegbare bruggen, tunnels en natuurbruggen), faunavoorzieningen, dynamisch verkeersmanagementsystemen, 2 verkeerstunnels, een brugbediencentrale en 13 gebouwen (waarvan 4 huur).

In 2021 zijn er weer 4 bruggen aangesloten op de brugbediencentrale. Het totaal aantal bruggen dat aangesloten is op de bediencentrale bedraagt nu 13. In 2021 hebben Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten opnieuw de ambitie uitgesproken voor het centraal bedienen van bruggen en sluizen, en bij de ombouw naar centrale bediening de werkzaamheden in het kader van de machinerichtlijn gecombineerd uit te voeren.

Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

De provincie heeft de ambitie uitgesproken om bij te dragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO2-doelstellingen en hier een voorloper in te zijn. Dit doet de provincie door onder andere projecten uit te voeren, die gericht zijn op duurzaamheid. Openbare ledverlichting wordt uitgerold, energie wordt via de eigen infrastructuur opgewekt en grondstoffen worden hergebruikt. Ook bij toepassing van asfalteringswerkzaamheden worden grondstoffen hergebruikt. In mei 2021 hebben Provinciale Staten voor de periode 2021-2023 voor het verduurzamen van de infrastructuur een budget beschikbaar gesteld van € 7,5 miljoen. Vanuit dit budget zijn in de afgelopen periode 13 projectkredieten met duurzaamheidsmaatregelen aangevraagd voor een totaal bedrag van € 2,3 miljoen, en vanuit onderhoud is voor € 400.000 besteed en of verplicht aan duurzaamheidsmaatregelen. Daarnaast hebben Provinciale Staten in mei € 5,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitrol van ledverlichting 2e fase, waarvan de projectvoorbereiding al is gestart. Doel van het project is om alle openbare verlichting te vervangen door ledverlichting.

Biodiversiteit

Landschappelijk en vanuit biodiversiteit zijn er verbeteringen aangebracht bij het onderhoud van de bermen. Bermen zijn een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. Er wordt daar waar mogelijk gefaseerd gemaaid en er worden insectenschuilplaatsen gecreëerd. Dit gebeurt in de vorm van staand en liggend dood hout. Bij wegreconstructies wordt er een gevarieerd assortiment inheemse boom- en heestersoorten aangeplant, zodat de ecologische waarde wordt verhoogd. De beoogde extra impuls voor het verhogen van de biodiversiteit in de bermen van de wegen en vaarwegen heeft na een vertraging in het laatste kwartaal geleid tot plaatselijk ander maaibeleid. Hierdoor verandert het beeld van de berm van strak gemaaid naar bont en divers. De overige plannen worden in het voorjaar 2022 uitgerold. Nieuw is het project Monumentale bomen. Afgelopen najaar is begonnen met het in kaart brengen van de monumentale bomen en waardevolle houtopstanden langs de provinciale wegen.

Assetmanagement

De provincie is een gecertificeerd beheerder op het gebied van assetmanagement. Er wordt ingezet op continue verbetering en ontwikkeling van de organisatie. In juni 2021 heeft opnieuw een ISO 55001 hercertificeringsaudit plaatsgevonden. De provincie heeft deze audit goed doorstaan.

Assetmanagement beoogt de benodigde onderhoudsmaatregelen van het areaal af te wegen op basis van de aspecten areaalprestatie, faalrisico's en kosten. Het functioneren van het areaal volgens een bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau is leidend. Dit is vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 (NIKG). Hierin is omschreven welke kapitaalgoederen de provincie in eigendom heeft en op welk kwaliteitsniveau deze in stand gehouden moeten worden. Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen voor het in stand houden noodzakelijk zijn. De onderstaande beeldkwaliteitsniveaus voor de verschillende netwerken van de provinciale infrastructuur zijn door Provinciale Staten vastgesteld. Deze zijn gebaseerd op de landelijke CROW-systematiek.

Infrastructuur

Netwerken Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau

Type areaal	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau
Stroomwegen	B
Overige wegen	C
Fietspaden	B
Milieuaspecten bij wegbeheer	B
Vrij liggende busbanen	B
Haltes/stations Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)	B
Vaarwegen / oevers	C/D

De gerealiseerde kwaliteitsniveaus zijn hieronder weergegeven.

Netwerken	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau	Werkelijk kwaliteitsniveaus t.o.v. gehele netwerk (%)						Streefwaarde 95% ≥ kwaliteitsniveau	Realisatie
		A+	A	B	C	D	totaal		
Stroomwegen	B	4%	49%	44%	4%	0%	100%	95%	96%
Overige wegen	C	18%	53%	29%	14%	1%	114%	95%	98%
Fietspaden	B	13%	60%	21%	5%	2%	100%	95%	94%
Busbanen (incl. haltes)	B	4%	7%	89%	0%	0%	100%	95%	100%
Vaarwegen	C/D	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal	-	-	-	-	-	-	-	**95%**	**97%**

Deze tabel geeft inzicht in de globale toestand van ons areaal op bestuursniveau. Uit inspecties blijkt dat 95% van het areaal voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus. Dat is gelijk aan de streefwaarde die is gesteld in de begroting 2020. Netwerk 'stroomwegen' en 'fietspaden' zitten onder de 95%. Het areaal dat momenteel niet voldoet aan het vastgestelde kwaliteitsniveau zal in onderhoud worden genomen. Zoals bijvoorbeeld de stroomwegen N196a en de N196b. Ook de fietspaden liggen onder de streefwaarde. Dit wordt met name veroorzaakt door onderhoudswerkzaamheden die voor 2021 geprogrammeerd staan.

Naast de genoemde eis over beeldkwaliteit zijn er bij de begroting 2020 ook andere eisen gesteld. Als prestatie indicator is er gesteld dat bij de vaarwegen geen stremmingen voor de gebruikers mogen ontstaan ten gevolge van een calamiteit aan de oevers. In 2021 zijn er geen stremmingen als gevolg van een calamiteit aan de oever of bodem opgetreden.

Tunnels

De beschikbaarheid van de tunnelbuizen van de Waterwolftunnel draagt bij aan het optimaal gebruik voor wegverkeer. De niet-beschikbaarheid is gerelateerd aan de wijze van instandhouding en de gehanteerde onderhoudsplanning. Het beschikbaarheidspercentage wordt bepaald aan de hand van de absolute sluitingstijd van 1 of meer buisafsluitingen per maand. De gemiddelde beschikbaarheid in 2021 is 98,4%. De norm is 97,5%. Naast de geplande niet-beschikbaarheid wordt het beschikbaarheidspercentage bepaald door het aantal incidenten en technische storingen die hebben geleid tot een tunnel(buis) sluiting. Het toprisico van 2020 was uitval van dienstverlening door COVID-19 met sluiting van de tunnels als ultiem doemscenario. Er is op alle vlakken bijzonder hard gewerkt om de risico's hieromtrent zo adequaat mogelijk te beheersen.

Verkeerskundig beheer

Het onderhoud van onze infrastructuur draagt bij aan de doorstroming, de veiligheid, het imago en de leefbaarheid binnen de provincie. Daarbij streven wij naar een hoge tevredenheid bij de weggebruikers. Het resultaat van onze beheerinspanning is dat 83% van de weggebruikers (zeer) tevreden is (bron – Belevingsonderzoek Automobilisten December 2021 WOW). De norm is 80%.

Op basis van gestelde kaders en kwaliteitseisen is het Integraal Meerjaren Programma Infrastructuur 2021-2028 (iMPI) opgesteld. In dit iMPI zijn het PMO (Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud) en het PMI (Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur) samengevoegd. In dit iMPI wordt inzicht gegeven in het onderhoudsprogramma, in vervangingen en in nieuwe investeringen. Ook wordt de benodigde financiering hiervan weergegeven.

Stikstof

Het ontbreken van een eenduidig landelijk stikstofbeleid leidde in de eerste helft van 2021 tot problemen, vertraging en extra kosten, bij de uitvoering van sommige infrastructurele projecten. Sinds 1 juli 2021 is er nieuwe landelijke regelgeving, de Wet stikstofreductie en natuurverbetering, van kracht en geldt er een vrijstelling van de vergunningplicht voor stikstof voor de bouw- of uitvoeringsfase van projecten. Deze plicht geldt nog wel voor de gebruiksfase van een project. Door de vrijstelling voor de bouwfase zijn de problemen in projecten sterk afgenomen.

In projecten blijft ook onder de vrijstelling het streven de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te minimaliseren. Dit is maatwerk per project.

Toekomstige nieuwe landelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld een uitspraak van de Raad van State of aanpassingen van een verplicht te hanteren rekenmodel voor het bepalen van stikstofdepositie, kunnen nopen tot tussentijdse aanpassing van de uitvoering van projecten.

Verkeersmanagement

Binnen de provincie wordt gewerkt volgens gebruikersgericht netwerkmanagement. Hierbij staat de gebruiker centraal, en wordt de hinder-beleving voor de gebruiker tot een minimum beperkt, bij een zo efficiënt mogelijke besteding van de beschikbare middelen. In de contracten met de gebiedsaannemers is (en wordt) geëist dat zij werken met zo min mogelijk hinder voor gebruikers.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Het onderhoud aan de panden voor 2022 kan als volgt worden ingedeeld.

- Maincontract (loopt t/m 01-02-2023, nieuwe aanbesteding met mogelijk hogere contractwaarde)*
- Planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan.
- Niet-planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

*Maincontract loopt t/m 01-02-2023. De nieuwe aanbesteding voor de komende 10 jaar zal leiden tot een hogere contractwaarde. Er zal in de nieuwe contractperiode meer onderhoud aan en vervangingen van installaties plaatsvinden. Omdat de contractwaarde pas na gunning bekend is zijn hier nog de bestaande contractwaarden opgenomen.

Maincontract

Voor zowel het planmatig als het niet-planmatig onderhoud voor het kantoorpand Houtplein 33, het nieuwe gebouw Dreef 1 & 3, is een “maincontract” afgesloten, op basis van een prestatiecontract. Dit houdt 1 contract in, voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. Naast deze contractuele verplichtingen zijn er incidentele kosten die voortvloeien uit het maincontract voor deze panden.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de overige panden werken wij met een meerjarenonderhoudsplan. Dit plan bevat het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de buitenzijde van de panden, zoals het schilderwerk, de vervanging of renovatie van daken en goten, en noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de terreinen (hekwerk, bestrating). In het meerjarenonderhoudsplan is ook de periodieke vervanging van cv-installaties en overige installaties meegenomen. Om de 3 jaar vindt een herinspectie van de provinciale panden plaats, waarna het meerjarenonderhoudsplan indien nodig wordt aangepast. De laatste inspectie is in 2019 uitgevoerd. In 2022 wordt een nieuwe inspectie uitgevoerd.

Er zal onderhoud worden uitgevoerd in Paviljoen Welgelegen aan de installatietechnische onderdelen (brandmeldcentrale en klimaat). Tevens zal binnenschilderwerk worden uitgevoerd in combinatie met herstelwerk lekkage en houtrot. Vervolgens zal er divers onderhoud aan de villa's worden uitgevoerd. Daarnaast worden aan de andere panden kleinere reguliere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Op Houtplein 33 wordt de toegangscontrole vervangen.

Niet-planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud beslaat het noodzakelijke klein onderhoud aan de panden, dat deels structureel plaatsvindt (onderhoud aan cv's, zonweringen, automatische deuren en tuin) en deels op ad hoc basis (wanneer een onvolkomenheid wordt geconstateerd, na melding van storing, of na incidentele inspectie). Storingen in de panden die onder het maincontract vallen, worden ook uit dit budget betaald.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland

In onderstaande tabel zijn de beschikbare budgetten, en gerealiseerde uitgaven van vervangingsinvesteringen weergegeven. De kosten in de tabel onder ad e. en f. hebben uitsluitend betrekking op (onderhouds-)kosten aan panden die bij de provincie in bezit zijn. Hierin zijn de kosten voor tijdelijke huisvesting (onder andere servicekosten) niet meegenomen.

Met betrekking tot vervangingsinvesteringen wegen behorende uitvoering van de machinerichtlijn (MRL), vernieuwing van steunpunt Uitgeest, verbouwing van steunpunt Vijfhuizen en energie neutraal maken van de steunpunten en uitrol van intelligente verkeersregelinstallaties (iVRI) is in 2021 in totaal € 7,2 miljoen minder uitgegeven dan begroot door de volgende oorzaken:

De uitgaven voor invoering van de Machinerichtlijn bij Centrale Burgbediening zijn conform begroting gerealiseerd. Voor het project Machinerichtlijn is er vertraging opgetreden als gevolg van voortschrijdend inzicht. Gebleken is dat de in te voeren maatregelen relatief duur zijn in vergelijking met de verbetering van de veiligheid. Om die reden is vertraging opgetreden in de uitvoering en er is een onderzoek gestart naar nut en noodzaak. De uitkomst van dit onderzoek wordt in 2022 verwacht, waarna er opnieuw besluitvorming zal plaatsvinden

Vertraging c.q. uitstel bij verbouwing of vernieuwing van steunpunten.

Verdere uitrol van de intelligente verkeerregelinstallaties iVRI is voorzien in aansluiting op de oplevering van de initiële toezegging in het MIRT en het werkend hebben van gebruikerstoepassingen met een iVRI. De wegbeheerders hebben gezamenlijk geconstateerd dat er nog issues moeten worden opgelost alvorens de iVRI goed gebruikt kan worden. Om die reden is in 2021 nog niet gestart met de verdere uitrol van de iVRI's.

Ten aanzien van vervangingsinvesteringen vaarwegen zijn in de begroting voor meerdere oevertrajecten uitgaven voorzien voor de voorbereiding en uitvoering daarvan. De in 2021 gerealiseerde uitgaven vervangingsinvesteringen vaarwegen zijn in totaal € 12,3 miljoen lager uitgekomen dan begroot. Hiervan heeft een bedrag van € 6,3 miljoen betrekking op projecten die in voorbereiding zijn maar door gebrek aan capaciteit niet in 2021 tot uitvoering zijn gekomen.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	Begroot	Besteed	Verschil
A. Vervangingsinvesteringen wegen (PMO)	€ 28.600.000	€ 21.374.415	€ 7.225.585
B. Groot onderhoud gepland	€ 8.732.000	€ 7.396.315	€ 1.335.685
C. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	€ 157.000	€ 176.552	-€ 19.552
D. Vast onderhoud wegen	€ 8.406.000	€ 8.013.646	€ 392.354
E. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 34.533.000	€ 33.452.382	€ 1.080.618
F. Tunnels	€ 6.200.000	€ 6.348.098	-€ 148.098
G. DVM-areaal wegen	€ 2.576.000	€ 2.501.149	€ 74.851
H. Planmatig onderhoud gebouwen	€ 1.242.000	€ 1.091.000	€ 151.000
I. Correctief onderhoud gebouwen	€ 234.000	€ 233.000	€ 1.000
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 90.680.000**	**€ 80.586.557**	**€ 10.093.443**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	**€ 28.600.000**	**€ 21.374.415**	**€ 7.225.585**

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	Begroot	Besteed	Verschil
A. Vervangingsinvesteringen vaarwegen	€ 18.300.000	€ 6.026.203	€ 12.273.797
B. Projecten reserve kap. lasten v/h Res GO	€ 1.000.000	€ 491.484	€ 508.516
C. Variabel onderhoud vaarwegen	€ 370.000	€ 136.830	€ 233.170
D. Beheer vaarwegen	€ 1.175.000	€ 654.921	€ 520.079
E. Vast onderhoud vaarwegen	€ 4.256.000	€ 4.257.266	-€ 1.266
F. Gebiedscontracten (GBC1/GBC7)	€ 7.022.000	€ 6.779.237	€ 242.763
G. DVM areaal vaarwegen	€ 2.066.000	€ 2.155.616	-€ 89.616
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 34.189.000**	**€ 20.501.557**	**€ 13.687.443**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	**€ 18.300.000**	**€ 6.026.203**	**€ 12.273.797**

4.3 Financiering

Algemeen

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciale kaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2021;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2020;
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.

In deze wettelijke en provinciale kaders staan onder andere richtlijnen voor het aangaan en verstrekken van leningen en het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen voor eenduidige behandeling van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

De provincie Noord-Holland heeft zich bij het uitvoeren van de treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving gehouden. Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) heeft de provincie de risico's van de treasuryfunctie kunnen begrenzen. Immers het debiteurenrisico van deze keuze is nihil, want het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk.

In het uitvoeren van het treasurybeleid stuurt de provincie daarom op het beheersen van het renterisico en het liquiditeitsrisico. Het renterisico is het risico van een lager financieel resultaat als gevolg van (negatieve) rentefluctuaties. Het liquiditeitsrisico is het risico van wijzigingen in het verloop van inkomsten en uitgaven in afwijking van de planning, waardoor financieringskosten hoger uitvallen.

Liquiditeitsprognoses

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's.

In 2021 heeft de provincie geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, aangezien de liquiditeitsprognose voor de lange termijn dit niet toelaat. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen wordt gebruik gemaakt van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen.

Schatkistbankieren

De staat verzekert met het schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen.

Op het aantrekken van middelen, dat via schatkistbankieren niet mogelijk is, wordt hier niet nader ingegaan omdat hiervan in 2021 geen sprake is geweest. Gelet op de lange termijn liquiditeitsprognose zal dit vooralsnog niet nodig zijn.

Renteverwachtingen

Een tweede belangrijke basis is de renteverwachting, die in 2021 ieder kwartaal is opgesteld met 2 rentevisies van verschillende banken en treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft de provincie geleerd dat de geraadpleegde instanties voor 2022 nog steeds zeer lage renteniveaus verwachten. Besloten is daarom om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan. De provincie had eind 2020 bij de schatkist € 268,58 miljoen in rekening-courant staan. Eind 2021 is het bedrag dat de provincie in rekening-courant heeft staan 144,09 miljoen groot. Uitzettingen bij de schatkist leveren op peildatum 7 januari 2022 bij een deposito van 20 jaar geen rente op (0,0%).

Kasgeldlimiet/renterisiconorm

De Wet fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid is de provincie Noord-Holland in 2021 binnen deze normen gebleven. Overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, omdat in 2021 geen kasgeldleningen nodig waren.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is echter voor de provincie Noord-Holland niet aan de orde geweest, omdat de provincie in 2021 niet over lang vreemd vermogen beschikt.

Berekening Kasgeldlimiet Jaarrekening 2021 (bedragen x € 1.000)				
Stappen (1–4) (bedragen x € 1.000)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend (+) of Overschot middelen (–)	Ruimte(+)/Overschrijding (-) = (5)-(3)
(1) – (2) = (3)				
Gemiddelde Kw 1	€ 12.810	€ 256.372	€ -243.562	€ 296.522
Gemiddelde Kw 2	€ 12.810	€ 259.761	€ -246.951	€ 299.911
Gemiddelde Kw 3	€ 12.809	€ 258.670	€ -245.861	€ 298.821
Gemiddelde Kw 4	€ 12.862	€ 250.812	€ -237.949	€ 290.909
(4) Gemiddelde van (3)	€ 12.823	€ 256.404	€ -243.581	€ 296.541
Stappen (5–9)	Variabelen			Bedragen
(5)	Kasgeldlimiet			€ 52.960
(6a) = (5>4)	Ruimte onder de kasgeldlimiet			€ 296.541
(6b) = (4>5)	overschrijding van de kasgeldlimiet			Geen overschrijding van de kasgeldlimiet
Berekening kasgeldlimiet (5)				
(7)	Begrotingstotaal ontwerp begroting			€ 756.569
(8)	Percentage regeling			7%
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet			€ 52.960

Renteresultaat

De feitelijke realisatie van het treasurybeleid weerspiegelt het renteresultaat van de provincie. In 2021 heeft de provincie rentebaten van bijna € 0,70 miljoen, met name op verstrekte langlopende geldleningen en uitzettingen >1 jaar.

Naast de werkelijke kasstromen uit rentelasten/baten rekent de provincie Noord-Holland op basis van de Financiële verordening Noord-Holland in 2021 geen rente intern door aan taakvelden en activa.

4.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

De provincie Noord-Holland is een organisatie van het openbaar bestuur die doeltreffend, doelmatig, rechtmatig, integer, duurzaam en transparant handelen als uitgangspunt heeft.

Om succesvol uitvoering te geven aan alle programma's is een adequaat en efficiënt intern functioneren r een essentiële voorwaarde. De organisatie en bedrijfsvoering van de provincie is ingericht om uitvoering te geven aan de wettelijke taken en het coalitieakkoord.

De gewenste ambtelijke manier van werken is vastgelegd in de visie 'Samen Noord-Holland, op weg naar het nieuwe normaal in 2025'.

Ontwikkelingen die effect hadden op de bedrijfsvoering

Bij de begroting 2021 zijn enkele ontwikkelingen onderkend die zich landelijk en wereldwijd voordeden en waarvan kwantificering van het effect op de bedrijfsvoering nog niet mogelijk was.

Impact Coronavirus op de bedrijfsvoering

Ondanks dat de meeste van onze bestuurlijke en uitvoerende taken doorgang vonden, had decorona pandemie ook in 2021 grote impact op de provincie. Werken en ontmoeten of afstand - dat wil zeggen: veelal online vanuit huis voerde de boventoon.- weDiverse tentoonstellingen en evenementen hebben niet of alleen online plaats kunnen vinden. De aanhoudende en oplaaiende coronapademie, tweede helft 2021, trok een zware wissel op de medewerkers, op de relatie en onderlinge samenwerking met collega's. Vanuit de directie is er veel aandacht besteed aan mogelijkheden van hybride werken – ook voor de situatie dat de coronavirus op de achtergrond geraakt- en naar de vitaliteit van medewerkers.

In 2021 is het Sluis- en Haven Informatiepunt (SHIP) in IJmuiden beperkt open geweest. Ook in het provinciale museum Huis van Hilde zijn de effecten van de coronamaatregelen direct voelbaar geweest: wisselende maatregelen waardoor betrokkenheid van de vele vrijwilligers ook op de proef is gesteld.

Digitalisering en datagedreven werken

In 2021 is gewerkt aan de uitvoering van de ambtelijke digitaliseringsstrategie. Vanuit deze strategie worden organisatorische en technische bouwblokken gerealiseerd voor bestuurlijke datastrategie. Voorbeelden daarvan zijn een opleidingsprogramma voor het gehele managament, gericht op vergoten van 'i-vaardigheden', ontwikkeling van een methode voor het systematisch in kaart brengen van onze datapositie en modernisering van onze IT-omgeving die data-gedreven werken bij de realisatie van onze opgaven ondersteunt.

We lichten er twee thema's uit.

Adoptie en I-slagvaardig leiderschap

Vanuit verschillende projecten hebben adoptieprogramma's plaatsgehad om medewerkers verder te helpen met het digitaal werken. Vanuit het project Digitaal Samenwerken zijn verschillende modules aangeboden om goed te leren werken met de digitale werkplek. Tevens is de leergang 'I-

slagvaardig leiderschap' ontwikkeld, aan de hand waarvan managers binnen de provincie handvatten krijgen aangereikt om kansen als gevolg van digitalisering en data optimaal te benutten. Deze leergang is in het 1e kwartaal van 2022 uitgevoerd.

Cloud & organisatie

Voor haar ICT zet de provincie Noord-Holland in op een transitie naar de cloud. In 2021 is een team ingericht (het cloud competence center) dat de migratie vormgeeft naar de cloud-omgeving van Amazon (AWS). In 2021 is een begin gemaakt met deze migratie. Een groot aantal van de ICT-systemen van de provincie wordt verhuisd naar de AWS-cloud.

Tevens is een nieuwe cloudgebaseerde werkplek in ontwikkeling. In 2022 worden alle medewerkers van de provincie overgezet naar deze nieuwe werkplek.

Communicatie

2021 was mede door corona een jaar waarin fysieke bijeenkomsten vaak niet georganiseerd konden worden. Zowel voor participatiebijeenkomsten als voor gesponsorde evenementen had dit een behoorlijke impact. Daardoor is het hiervoor beschikbare budget voor 2021 niet compleet benut. Dankzij aangepaste sponsorvoorwaarden hebben desondanks veel evenementen toch door kunnen gaan. De sponsorbijdragen zijn onder meer gebruikt voor verduurzaming van evenementen en activiteiten die specifiek gericht zijn op jongeren.

Interne communicatie is, nu iedereen door corona thuiswerkte nog belangrijker geworden. Intranet is hierbij het centrale communicatiekanaal, maar er werd daarnaast ook gebruik gemaakt van onder meer video's, mails van de directie en achtergrondverhalen en interviews over werken in tijden van corona. Als gevolg hiervan is het belang van goed en toegankelijk intranet toegenomen. In 2021 is een start gemaakt met de vernieuwing van het intranet, een project dat in 2022 zal worden afgerond.

Personeel en Organisatie

CAO

Het HRM-beleid is gebaseerd op de cao provinciale sector. In de zomer is een nieuw onderhandelaarsakkoord bereikt met onder meer een structurele salarisstijging van € 50 plus 1,2%. Als waardering voor de getoonde flexibiliteit tijdens de coronacrisis ontvingen medewerkers op 1 september 2021 een eenmalige bruto uitkering van € 750. Daarnaast is interprovinciaal afgesproken dat er een paritair onderzoek komt over facilitering en vergoeding van kosten bij het hybride werken.

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is krapper geworden. In 2021 stonden er 10% meer vacatures open dan in 2020 en een groter aantal functies bleek moeilijk vervulbaar, wat zichtbaar werd in de langere doorlooptijd die nodig is bij het vervullen van functies. In IPO-verband zijn voorbereidingen getroffen om de zichtbaarheid van Provincies als aantrekkelijke werkgever te vergroten door het ontwikkelen van een gezamenlijk digitaal platform voor alle provincies. Daarnaast hebben wij in 2021 aandacht besteed aan de profilering van de provincie als aantrekkelijke werkgever. Daartoe zijn de vacatureteksten en de werkenbij-pagina op de website vernieuwd en wordt actiever gebruik gemaakt van LinkedIn.

Ook in 2021 hebben we als Provincie geïnvesteerd in jong talent en zijn er per september 7 trainees gestart.

Arbeidsomstandigheden

Juist in deze coronatijd is veel geïnvesteerd in een gezond werkklimaat, op kantoor én thuis. Naast het verschaffen van thuiswerkmiddelen is er volop aandacht voor het mentale welbevinden van medewerkers door het aanbieden van interactieve online bijeenkomsten over vitaal thuiswerken en hybride werken.

Capaciteitssturing

De in te zetten capaciteit is gebaseerd op een zorgvuldige analyse van de omvang van het werkpakket enerzijds en in de vertaling van dat werkpakket naar consequenties voor de personele bezetting en inhuur anderzijds. In 2021 zijn een aantal plekken die langdurig werden ingevuld door externe medewerkers omgezet naar functies met vaste medewerkers. Het betrof functies op verschillend niveau, bij verschillende sectoren van de directie Beheer & Uitvoering en Concernzaken. De externe medewerkers die werkzaam waren op deze functies hebben de mogelijkheid gehad om te solliciteren op deze functies. In veel gevallen zijn deze externe medewerkers 'verambtelijkt'. Hiermee hebben we bereikt dat het percentage externe inhuur omlaag is gegaan en dat we meer kennis in huis hebben gehaald op kritische functies.

Optimaliseren van kennis en (digitaal) leren in het werk

Naast de inzet op de leerlijn data en technologie is het klassikale leeraanbod waar mogelijk omgezet naar een digitaal aanbod, zodat de kennisontwikkeling van medewerkers ook in coronatijd doorgang kon vinden. Een voorbeeld hiervan is de leerlijn Bestuurlijke effectiviteit. In deze modulair opgebouwde leerlijn staat het vergroten van kennis en inzicht over het werken in een politiek bestuurlijke organisatie centraal. Voor zowel nieuwe als meer ervaren medewerkers biedt deze leerlijn handvatten hoe je als ambtenaar effectief kunt werken voor bestuurders.

Diversiteit en Inclusiviteit

De kern van het D&I-beleid richt zich op het vergroten van de diversiteit van onze medewerkers en het bieden van een veilige werkomgeving voor iedereen. In 2021 zijn we gestart met het vergroten van de bewustwording van vooroordelen. Er zijn workshops georganiseerd en interne D&I-ambassadeurs geworven die het D&I-beleid in de praktijk uitdragen. Bij de werving van trainees is het doel dat minimaal 20% van de deelnemers een niet-westerse achtergrond heeft. Dit jaar is als pilot gebruik gemaakt van een cultuurvrij selectie instrument en is de target gehaald.

In 2021 zijn 5 nieuwe medewerkers ingestroomd in het kader van de participatiewet. Het quotum voor de participatiewet is daarmee voor het eerst niet gehaald (vereist: 39,1 fte, gerealiseerd 32,7 fte). De oorzaak hiervoor is tweeledig. Het door de coronacrisis verplichte thuiswerken en begeleiding op afstand bleken een grote opgave. Ondanks extra inspanningen zijn er 5 medewerkers uitgestroomd. Daarnaast stijgt het percentage van het quotum jaarlijks. Het quotum is gebaseerd op een percentage van de formatie. Door de verambtelijking in 2021 is de formatie tussentijds substantieel gestegen, wat leidde tot een evenredige verhoging van het quotum.

Inkoop

De verruiming van het social returnbeleid met ingang van 2020 heeft ertoe geleid dat het aantal lopende contracten met deze verplichting is gestegen van 41 in 2020 naar 72 in 2021.

De sociale ondernemingen zijn in kaart gebracht. De inkopende organisatie wordt proactief benaderd om op deze wijze sociaal in te kopen of om via de zogeheten voorbehouden opdracht (art 2.82 Aw) een opdracht aan een sociale onderneming te gunnen. Op dit moment wordt deze vorm van sociaal inkopen nog niet door de organisatie toegepast. De organisatie zal hierin de kansen en mogelijkheden nog moeten gaan ontdekken.

Sturing en beheersing

Algemeen

De provincie Noord-Holland heeft de meerjarige ambitie om snel, flexibel en transparant te anticiperen op ontwikkelingen in een in toenemende mate complexer wordende, veranderende en meer digitale / datagedreven omgeving. De ontwikkelingen in de omgeving zijn van invloed op de sturing en beheersing van de provincie. De provincie heeft in 2021 verder gewerkt aan het versterken van haar management control systeem (i.e. alle activiteiten die het management onderneemt om de activiteiten en motivatie van medewerkers in lijn te brengen met de organisatie). Het versterken van dit systeem draagt bij aan het op een beheerste wijze ("in control") bereiken van de (strategische) provinciale doelstellingen.

Risicomanagement vormt een belangrijk onderdeel van het managementcontrolsysteem. De door PS op 31 januari 2022 vastgestelde kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen geeft verder invulling aan het risicomanagement bij de Provincie Noord-Holland.

Rechtmatigheidsverantwoording

De focus van interne beheersing lag de afgelopen jaren, maar zeker ook in 2021, in eerste instantie op de rechtmatigheid. De ingezette lijn om toe te werken naar de situatie waarbij het college van Gedeputeerde Staten over 2022 zelfstandig een rechtmatigheidsverantwoording afgeeft is verder uitgewerkt in 2021. Ter voorbereiding hierop is de (verbijzonderde) interne controle op de rechtmatigheid stevig neergezet in de organisatie. Hiermee is een solide basis gelegd om toe te groeien naar de rechtmatigheidsverantwoording over 2022. Een vervolgambitie is om in de controle de omslag te maken naar een systeem- en datagerichte benadering waarbij wordt gesteund op de procesbeheersing in de eerste lijn.

Financiële Hygiëne

Het programma financiële hygiëne is, conform afspraak, in 2021 afgesloten. Het programma kende een veelheid en verscheidenheid aan onderwerpen. Onder de paraplu van dit programma zijn 5 in 2019 reeds lopende belangrijke projecten/initiatieven (Verbeteren Financiële Informatievoorziening, Financieel Beheer, Planning & Control, Verbijzonderde Interne Controle, Processen Centraal) bij elkaar gebracht. Een belangrijk deel van de ingezette acties is op deze manier succesvol afgerond en verankerd binnen de organisatie. In overleg met de directie en de sector Financiën zijn de nog openstaande acties (her)belegd in de organisatie.

Fiscale processen

De provincie werkt aan het vernieuwen en versterken van haar Tax Control Framework (TCF), conform de eisen die volgen uit het doorontwikkeld horizontaal toezicht van de Belastingdienst. Het TCF wordt verder uitgebouwd met als doel optimale beheersing van de fiscaliteit in de gehele provinciale organisatie. Naar verwachting zal met de Belastingdienst eind 2022 een nieuw convenant worden afgesloten.

Bestuurlijke planning & control cyclus

In 2021 zijn alle met de Staten afgesproken P&C documenten tijdig aangeleverd en besproken. In afstemming met PS is gekeken naar de opbouw van de begroting en het gebruik van indicatoren. De belangrijkste doelstelling bij het herijken van de indicatoren was om de informatiewaarde te vergroten en om te komen tot indicatoren die behulpzaam zijn bij het sturen op de realisatie van gestelde doelen. De verbeterslag is verwerkt in de begroting 2022.

Kosten bedrijfsvoering

Binnen de begroting en de rekening worden de capaciteitskosten toegerekend aan de begrotingsprogramma's en taakvelden. Dit betreft de totaal ingezette capaciteit inclusief extern ingehuurde capaciteit volgens het capaciteitssturingsbeleid.

Alle kosten van capaciteit worden verzameld bij de sectoren en vervolgens over de programma's verdeeld op basis van begrote capaciteitsinzet. Daarmee wordt de inzet toegeschreven aan de opgave(n) waar de provincie voor staat.

Toerekening capaciteitskosten

De capaciteit wordt ingezet voor de realisatie van investeringen (balans) en begrotingsprogramma's. Onderstaand overzicht toont de toedeling van de capaciteitskosten naar de verschillende begrotingsprogramma's en investeringen in miljoen €.

Capaciteitskosten naar programma/investering

Capaciteitskosten	Ontwerp begroting	Actuele begro-ting	Begroot toereke-nings-percen-tage	Toegerekend in jaar-rekening	Gerealiseerd toerekenings-percentage	Verschil Begroot Gerealiseerd
In miljoen €			%		%	Min is voordelig
1 – Openbaar Bestuur	9,5	9,8	8,30%	9,3	8,12%	n.v.t.
2 - Klimaat en Milieu	4,9	6,1	5,18%	6,0	5,23%	n.v.t.
3 – Ruimte en Water	9,6	10,3	8,68%	10,1	8,82%	n.v.t.
4 – Bereikbaarheid	23,8	26,1	22,06%	27,1	23,74%	n.v.t.
5 – Groen	6,3	10,3	8,72%	10,1	8,83%	n.v.t.
6 – Economie, Cultuur en Welzijn	4,1	5,1	4,29%	4,9	4,29%	n.v.t.
7 – Financiën en Bedrijfsvoering	49,7	50,1	42,33%	46,3	40,52%	n.v.t.
8 – Economisch herstel en Duurzaamheid	0,0	0,5	0,44%	0,5	0,45%	n.v.t.
Totaal programma's	**107,9**	**118,3**	**100%**	**114,3**	**100%**	**-4,0**
Naar investeringen*	15,7	15,3	n.v.t.	12,3	n.v.t.	-3,0
Totale capaciteitskosten	**123,5**	**133,6**		**126,6**		**-7,0**

In 2021 zijn € 7,0 miljoen minder capaciteitskosten uitgegeven dan begroot

In de analyse zien we dat € 3 miljoen minder capaciteitskosten worden toegerekend aan investeringen dan begroot. In de begroting 2022 heeft daarvoor al een bijstelling plaatsgevonden, omdat we zien dat dit effect structureel is. De komende jaren verschuiven de kosten meer naar onderhoud wat ten laste komt van de exploitatie.

Capaciteitskosten naar soort

	Begroot	Gerealiseerd	Verschil (min is voordelig)
Loonkosten	106,5	97,8	-8,7
Inhuur	21,6	24,6	3,0
Overige kosten	5,5	4,2	-1,3
Totaal	133,6	126,4	-7,0

In de tabel hierboven is een uitsplitsing gemaakt van de totale capaciteitskosten naar kostensoorten.

In deze tabel is zichtbaar dat in totaal minder is uitgegeven aan loonkosten en meer aan inhuur dan begroot. Per saldo is op deze twee posten een voordelig verschil van € 5,7 miljoen aanwezig. De oorzaak hiervan is de krappe arbeidsmarkt. Hierdoor konden vacatures moeilijker worden vervulden moesten hogere kosten voor inhuur worden gemaakt dan begroot. Ten opzichte van 2020 is de inhuur door verambtelijking wel gedaald van € 33,3 miljoen in 2020 naar € 24,6 miljoen in 2021.

Een onderuitputting van € 1,3 miljoen heeft betrekking op de overige kosten. Dit betreft onder andere opleidingskosten en reiskosten. Bij deze onderuitputting speelde waarschijnlijk de coronapandemie nog steeds een rol, waardoor opleidingsmogelijkheden minder werden benut en er minder werd gereisd.

Omdat onderliggend in de organisatie het toerekeningspercentage wordt verfijnd tot het niveau van organisatorische eenheden op directieniveau, kan het gerealiseerde toerekeningspercentage als gevolg hiervan iets afwijken van het begrote toerekeningspercentage. Omdat de grootste verschillen tussen de begrote en gerealiseerde capaciteitskosten met name te vinden zijn bij directies waarvan de kosten landen op het programma bereikbaarheid en bij overhead in het programma financiën en bedrijfsvoering, zien we daar ook de grootste procentuele verschillen in de toerekeningspercentages.

4.5 Verbonden partijen

Algemeen

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen (B) en een aantal overige rechtspersonen waarmee een financieel belang en een bestuurlijk belang is gemoeid (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn in het verleden ontstaan doordat werd geoordeeld dat het publieke belang het best kan worden behartigd door een bestaande activiteit buiten de provinciale organisatie te plaatsen.

Bij ontwikkelingsmaatschappijen is sprake van activiteiten die gezamenlijk met andere publieke en/of private partijen worden uitgevoerd ter behartiging van publieke belangen op economisch of ruimtelijke ordening gebied . Voorbeelden hiervan zijn Schiphol Area Development Company (SADC), Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Zeestad en PolanenPark.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt en die als doel heeft het beheren en onderhouden van gebieden van een aantal recreatieschappen.

Naast de hiervoor genoemde situaties kan voor nieuwe participaties worden gekozen bij nieuw te ontwikkelen activiteiten die het publieke belang behartigen. Voorbeelden hiervan zijn een viertal fondsen (ROM InWest, PDENH, INH en LSFA), actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven dan wel life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan een viertal omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in de provincie Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Noord-Holland, de provincie Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Met deze samenwerking wordt beoogd de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is in 2019 lid geworden van de Coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA, ter behartiging van de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Stichtingen worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen aan die stichting. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

De stichtingen die het betreft zijn:

- Stichting Gooisch Natuurreservaat
- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds, opdat deze gelden worden gebruikt ter dekking van de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of deze bijdraagt aan realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten die de verbonden partij verricht.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

Er is voor gekozen de belangen van de provincie bij de deelnemingen primair via de aandeelhoudersrol te behartigen. De aandeelhoudersrol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Om het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen te hebben, worden door het jaar heen verschillende afstemmingsoverleggen gehouden tussen de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming.

Voor de overige aspecten van invulling van de aandeelhoudersrol wordt verwezen naar de Kadernota verbonden partijen 2020 (hyperlink).

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen hebben in 2021 plaatsgevonden op het gebied van de verbonden partijen:

- De aandeelhouders van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. i.l. hebben in december 2021 besloten deze vennootschap te ontbinden. Het vermogen van de vennootschap zal worden vereffend. De borgstelling ten behoeve van het project Hoogtij verstrekt aan de BNG Bank N.V. is komen te vervallen en de tussen de aandeelhouders daaruit voortvloeiende regresovereenkomst is beëindigd;

- Medio 2021 hebben GS besloten een besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in Recreatie Noord-Holland N.V. is te realiseren;

- Per 7 oktober 2021 is de InWest Regio B.V. (ROM) opgericht. De provincie Noord-Holland is 30,8% aandeelhouder in deze ROM. De ROM heeft als doel om binnen de provincie bij te dragen aan het versterken de positie en de internationale concurrentie kracht van de regio en het realiseren van de transitieopgaven op energie en aan circulariteit.

- Inovatiefonds Noord-Holland B.V. (INH) heeft ook in 2021 de Corona Overbruggingsleningen (COL-fonds) uitgevoerd voor de provincie Noord-Holland. Er zijn op dit moment gesprekken gaande met de nieuw opgerichte ROM om het COL-fonds hierin onder te brengen. Daarnaast heeft INH voor het Proof-of-Concept fonds € 3 miljoen aan React-EU middelen ontvangen als aanvulling op het bestaande fondsvermogen.

- De aandeelhouders van Alliander hebben in december 2021 een converteerbare lening van totaal € 600 miljoen verstrekt aan Alliander. Conform het provinciale aandelenbelang heeft de provincie Noord-Holland hiervan € 55 miljoen verstrekt.

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, cultuur en welzijn' onder operationeel doel 6.5.1.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder operationeel doel 5.2.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder operationeel doel 2.1.5. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

In 2021 ontvingen wij circa € 14,3 miljoen aan dividend. In 2020 is een bedrag ontvangen van ca. € 12,6 miljoen. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte, leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan

sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen.

- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 0,6 miljoen. Deze lening is in 2021 verlengt tot 2026.
- De aandeelhouders van Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. i.l. hebben in december 2021 besloten deze vennootschap te ontbinden. Het vermogen van de vennootschap zal worden vereffend. De borgstelling ten behoeve van het project Hoogtij verstrekt aan de BNG Bank N.V. is komen te vervallen en de tussen de aandeelhouders daaruit voortvloeiende regresovereenkomst is beëindigd.
- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor.
- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de vier aandeelhouders; voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. Ultimo 2021 is in totaal een bedrag van € 0,625 miljoen bij de provincie opgenomen onder deze faciliteit.
- Aan Alliander is in december 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen verstrekt voor de oplopende investeringen in de energietransitie.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico’s gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen
Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker, doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Verstrekte leningen aan verbonden partijen
Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen verstrekt. Voor een deel van de verstrekte leningen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden in verband met het risico van niet-terugbetaling.

Verstrekte garanties aan verbonden partijen
Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven. Voor een deel van de verstrekte bedragen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden, voor het geval een beroep wordt gedaan op deze garanties/borgstellingen.

Deze risico's zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Financieringsrisico's, Beleidsrisico's of als Risico's Verbonden Partijen.

Deelnemingen

Alliander N.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	4.328.000.000	4.470.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	5.094.000.000	5.739.000.000
% belang	9,16	Resultaat	224.000.000	242.000.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend	10.400.000	8.591.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	in december 2021 een lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander			

N.V. Afvalzorg Holding

			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€72.235.000	€73.934.000
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€138.868.000	€160.565.000
% belang	90	Resultaat	€7.191.000	€3.040.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend	€1.125.000	€1.125.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€249.064.000	€258.189.000
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€527.997.000	€523.897.000
% belang	100	Resultaat	€8.436.000	€9.316.000
Programma	Ruimte en Water (3.5.2)	Dividend	€630.573	€602.620
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€3.094.710	€2.999.303
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€1.677.417	€1.788.679
% belang	100	Resultaat	€14.966	€-95.407
Programma	Groen (5.2.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden
Eventuele ontwikkelingen/risico's	GS hebben in 2021 besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in RNH is te realiseren.

Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 116.330.000	€ 120.549.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 26.066.000	€ 24.348.000
% belang	25	Resultaat	€ 4.504.000	€ 4.219.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	0	0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Regionale Ontwikkelmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Zaanstad	Eigen vermogen	€7.475.000	€3.929.000
Nominale waarde aandelen	€ 787.500	Vreemd vermogen	€38.991.000	€10.780.000
% belang	33,30	Resultaat	€1.351.000	€7.954.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend		€2.833.333

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De RON is op 23 december 2021 ontbonden. Het vermogen wordt thans vereffend. De ten behoeve van het project Hoogtij verstrekte borgstelling aan de BNG Bank is komen te vervallen en in het verlengde daarvan is de tussen de aandeelhouders gesloten regresovereenkomst inzake deze borgstelling geëindigd. Er heeft 2021 in een dividenduitkering ad €2.833.333 plaatsgevonden en een terugstorting van agio van €1.000.000. Er zal nog een liquidatie uitkering volgens als de vereffening is afgerond.

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€1.168.629	€1.238.631
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€2.616.648	€2.747.526
% belang	49	Resultaat	€291.472	€70.002
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC			
Publiek doel	Ontwikkeling Economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

PolanenPark B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	190.125	251.391
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	3.194.121	2.471.160
% belang	40	Resultaat	102.145	61.266
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	0	0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

PolanenPark C.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	4.890.586	5.169.645
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	12.013.638	10.551.970
% belang	40	Resultaat	549.420	278.950
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	240.000	
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In 2020 heeft een winstuitkering vanuit de CV aan de provincie plaatsgevonden ten bedrage van € 240.000.			

Zeehaven IJmuiden N.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	25.360.000	26.954.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	36.022.000	32.561.000
% belang	8,40	Resultaat	1.040.000	1.742.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	24.500	24.500
Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Zeestad Beheer B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	€ 18.000
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
% belang	50	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte en Water(3.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Zeestad C.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Nominale waarde aandelen	€ 6.900.000	Vreemd vermogen	€ 48.373.000	€ 61.176.969
% belang	49	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte en Water (3.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 5.097.000.000	€5.062.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€ 155.262.000.000	€143.995.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 221.000.000	€236.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€775.144	€1.104.734

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Belegging
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In oktober 2021 heeft de BNG alle (gereserveerde dividend) bedragen over 2019 en 2020 uitgekeerd.

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 1.827.000.000	€1.902.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€105.055.000.000	€94.117.000
% belang	0,2	Resultaat	€81.000.000	€121.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€97.708	€79.943

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Belegging
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In oktober 2021 heeft de NWB alle (gereserveerde dividend) bedragen over 2019 en 2020 uitgekeerd.

Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€11.916.957	
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€27.511	
% belang	16,90	Resultaat	-€1.491.530	
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen			

Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€31.022.452	€39.309.325
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€2.245.165	€5.677.900
% belang	100	Resultaat	€-499.880	€-2.425.557
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen.			

Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€5.091.675	€6.241.981
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€100.508	€483.993
% belang	50	Resultaat	€161.297	€1.150.306
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%			

SolaRoad B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Delft	Eigen vermogen	€261.542	€97.970
Nominale waarde aandelen	€ 400	Vreemd vermogen	€162.409	€119.422
% belang	40	Resultaat	-€103.949	-€163.572
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Verduurzaming van de energiesector			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

InWest Regio B.V. (ROM)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen		
Nominale waarde aandelen	€ 40.000	Vreemd vermogen		
% belang	30,8	Resultaat		
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap Spaarnwoude

			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 2.653.301	€ 2.722.287
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€ 16.744.587	€ 15.095.472
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€ 2.432.447	€ 3.538.271
		Resultaat	-€ 885.108	-€ 1.093.430
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Recreatieschap Groengebied Amstelland

			2020	2021
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€ 920.593	€ 944.528
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28%	Eigen vermogen	€ 3.837.909	€ 1.720.949
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€ 2.293.018	€ 3.230.874
		Resultaat	-€ 66.070	-€ 108.167

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Twiske-Waterland

			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 1.389.798	€1.425.932
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5%	Eigen vermogen	€ 5.151.202	€ 5.091.543
Programma	Groen (6.2.2)	Vreemd vermogen	€ 391.886	€ 468.982
		Resultaat	€ 71.587	€ 120.345

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 802.656	€ 818.950
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5%	Eigen vermogen	€ 1.858.494	€ 1.760.722
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€ 425.210	€ 907.202
		Resultaat	- € 313.978	€ 353.586

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 542.700	€ 442.936
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	16,67%	Eigen vermogen	€ 1.781.192	
Programma	Groen (5.2.2)	Vreemd vermogen	€ 2.696.701	
		Resultaat	€ 274.193	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur (wordt Plassenraad genoemd). 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Beheersregeling Amstel

			2020	2021
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 0	
Programma	Bereikbaarheid (4.3.1)	Vreemd vermogen	€ 0	
		Resultaat	€ 0	

Bestuurlijk belang	Door de beheerregeling is het beheer bij 1 provincie, de provincie Noord-Holland, belegd.
Publiek doel	Beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Randstedelijke rekenkamer

			2020	2021
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 361.871	€ 370.800
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%	Eigen vermogen	€ 492.987	€ 527.706
Programma	Openbaar bestuur (1.1.1)	Vreemd vermogen	€ 557.413	€ 519.651
		Resultaat	€ 51.094	0

Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.
Publiek doel	Rekenkamerfunctie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Waddenfonds

			2020	2021
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%	Eigen vermogen	€122.217.520	€ 107.522.102
Programma	Groen (5.3.3)	Vreemd vermogen	€65.949.882	€ 78.546.928
		Resultaat	€4.866.690	€ 6.536.675

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Water is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 2 leden Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek

			2020	2021
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH	€ 924.833	€ 582.972
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24	Eigen vermogen	€ 1.330.865	
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 5.121.157	
		Resultaat	€ 555.603	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Toezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV is lid van het algemeen bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

			2020	2021
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€15.544.000	€ 18.230.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%	Eigen vermogen	€ 3.254.000	€ 4.010.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 18.672.000	€ 18.534.000
		Resultaat	€ 194.000	€ 832.000

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het DB en AB. Plaatsvervanger is tevens lid van het AB.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

			2020	2021
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€9.073.281	€ 8.809.892
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30%	Eigen vermogen	€ 5.765.771	5.977.742
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 9.443.491	€5.326.310
		Resultaat	€ 2.797.454	€2.111.560

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder; Toezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV en is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Voor 2021 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de VTH-plustaken in verband met de uitvoering van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof

Omgevingsdienst IJmond

			2020	2021
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€883.492	€ 897.013
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13%	Eigen vermogen	€ 861.194	€ 648.213
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 10.410.251	€ 11.095.048
		Resultaat	€ 471.047	€ 160.362

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het AB.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Privaatrechtelijke rechtspersonen

Interprovinciaal overleg (vereniging IPO)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH	€ 1.392.656	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33%	Eigen vermogen	€ 4.533.105	
Programma	Openbaar bestuur (1.4.2)	Vreemd vermogen	€ 27.296.089	
		Resultaat	€ 2.269.884	

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. 2 leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 189.297	€ 248.947
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 641.640	
Programma	Bereikbaarheid (4.2.1)	Vreemd vermogen	€ 2.105.774	
		Resultaat	- € 282.341	

Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting Gooisch Natuurreservaat

			2020	2021
Vestigingsplaats	Hilversum	Bijdrage Provincie NH	€ 841.460	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%	Eigen vermogen	€ 1.562.333	
Programma	Groen (5.2.1)	Vreemd vermogen	€ 926.429	
		Resultaat	€ 87.890	

Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Groen is lid van het bestuur namens de provincie.
Publiek doel	Beheer Natuurgebied
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Op 7 april 2022 is de uittredingsovereenkomst met GNR ondertekend. De provincie treedt met terugwerkende kracht per 1 januari 2021 uit.

Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 43.398.468	
Programma	Ruimte en Water (3.1.2)	Vreemd vermogen	€ 324.061	
		Resultaat	€ -443.904	

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

			2020	2021
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH	€ 60.182	€ 61.145
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 305.607	€ 311.501
Programma	Ruimte en Water (3.2.3)	Vreemd vermogen	€ 1.016.442	€ 944.602
		Resultaat	€ 24.689	€ 5.893

Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 25.360.000	€ 26.954.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Vreemd vermogen	€ 36.022.000	€ 32.561.000
		Resultaat	€ 1.040.000	€ 1.742.000

Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur Stichting.
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

			2020	2021
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ -153.068.889	
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Vreemd vermogen	€ 164.584.967	
		Resultaat	€ -47.648.739	

Bestuurlijk belang	Benoeming leden Raad van Toezicht.
Publiek doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

Publiekrechtelijke rechtspersonen

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)		Eigen vermogen	€ 55.504.449	
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Vreemd vermogen	€ 32.898	
		Resultaat	€ 1.721.471	

Bestuurlijk belang	GS zijn beheerder van het Fonds.
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

4.6 Grondbeleid

Algemeen

Met de inzet van provinciale grondinstrumenten (zoals aankoop, verkoop, beheer en ruil) beoogt de provincie om effectief bij te dragen aan het realiseren van provinciale doelen zoals natuur, water, mobiliteit, klimaatadaptatie en duurzaamheid. De activiteiten worden uitgevoerd binnen de kaders van de 5e Nota Grondbeleid. Daarin is grond(bezit) een middel voor de realisatie van provinciale doelstellingen en nadrukkelijk niet gericht op financieel rendement.

De belangrijkste uitgangspunten van het grondbeleid zijn verwoord in de 4 kernwaarden: marktconformiteit, transparantie, rechtmatigheid en duurzaamheid. De uitwerking van deze kernwaarden in concreet beleid vindt plaats in de verschillende provinciale meerjarenprogramma's, of in andere gebiedsgerichte en/of thematische programma's. Conform de filosofie van de Omgevingswet is het grondbeleid daarmee flexibel en gericht op maatwerk om effectief te kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen.

Daarnaast draagt de provincie zorg voor het efficiënt en duurzaam (waardevast) beheren, verhuren en verpachten van gronden in haar eigendom.

Provinciaal grondbezit

De provincie bezit circa 13.100 hectare grond. Ongeveer 3.100 hectare van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en circa 7.300 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 2.700 hectare grond is 2.000 hectare verpacht aan in totaal circa 225 agrariërs. Het overige deel bestaat uit water, kleine incourante percelen, bermen en overhoeken.

De provincie verhuurt zo'n 800 ligplaatsen en de grond onder 26 tankstations langs provinciale wegen. Met de verhuur en verpachtingen ontving de provincie in 2021 ongeveer € 3 miljoen per jaar. Ten opzichte van vorig(e) jaar/jaren nemen de inkomsten toe door:

Toename huurinkomsten (circa € 100.000,-) als gevolg van het zogenaamde meerjarenonderhoudsprogramma provinciaal vastgoed, waarin de objecten die langere tijd in bezit van de provincie blijven worden opgeknapt/verduurzaamd en verhuurd, in plaats van in anti-kraak uit te geven. Hierdoor nemen huurinkomsten toe.

Inkomsten tankstation (circa € 100.000,- hoger dan in 2020), doordat door corona in 2020 de variabele vergoedingen lager waren (minder benzine getankt).

Pachtinkomsten nemen toe (circa € 300.000,-) als gevolg van het nieuwe pachtbeleid, waarbij de uitgifte op basis van inschrijving is én percelen voor langere tijd (4 tot 6 jaar) worden uitgegeven. Agrariërs zijn hierdoor bereid een hogere pacht te bieden.

Van het provinciaal grondbezit staat ongeveer 2.200 hectare op de balans voor een totale boekwaarde van circa € 79 miljoen. In deze gronden maken wij een onderscheid tussen de strategische grondaankopen en de overige materiële vaste activa.

Strategische grondaankopen

Met het krediet “Strategische grondaankopen” hebben Provinciale Staten het mogelijk gemaakt om, anticiperend op mogelijke ontwikkelingen t.b.v. provinciale doelen, gronden aan te kopen. In 2016 hebben PS besloten om het krediet de komende 10 tot 15 jaar af te bouwen van € 97 miljoen naar € 20 miljoen, door een jaarlijkse bijstelling bij de jaarrekening. Per 31 december 2021 bestaat het krediet uit een bedrag van € 40 miljoen. Hiervan zit ongeveer € 30 miljoen ‘vast’ in (grond)eigendommen.

Na een periode (tot 2008) waarin de provincie actief participeerde in grote gebiedsontwikkelingen (Wieringerrandmeer, Distriport, Crailo, Bloemendalerpolder) is de provincie terughoudend geweest en zijn er in de periode 2008-2020 geen strategische aankopen geweest. Inmiddels neemt de behoefte aan strategische aankopen toe. Na enkele nieuwe aankopen in 2020, betroffen de belangrijkste mutaties in 2021 de aan- en verkopen binnen de kavelruilen Zonnevanck (Bergen/Starnmeer), Hoeverkoog (Wieringen) en Schoorldam.

Overige materiële vaste activa en grondverwerving NNN

Het uitgangspunt is dat de provincie gronden aankoopt ten behoeve van maatschappelijk nut. In 2021 betrof het voornamelijk aankopen ten behoeve van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en provinciale infrastructuur. Conform de BBV-regels komen deze aankopen tegen aankoopwaarde, inclusief bijkomende kosten op de balans.

De aankopen ten behoeve van infrastructuur worden met de projectkredieten geactiveerd en in 50 jaar afgewaardeerd. In 2021 betrof het een aantal grondaankopen in de projecten N239, N241b, N525 en de N247. Het aantal grondaankopen ten behoeve van infrastructuur neemt trouwens de afgelopen jaren af.

De grondaankopen ten behoeve van het NNN worden op de balans opgenomen tegen de aanschafwaarde, inclusief overige kosten (zoals taxatie-, onderzoeks-, en notariskosten en eventuele kosten voor volledige schadeloosstelling). In de regel zal bij een uiteindelijke verkoop van NNN-gronden sprake zijn van een lagere verkoopprijs dan de balanswaarde. Deze gronden worden namelijk over het algemeen tegen landbouwwaarde aangekocht en ook in toenemende mate tegen volledige schadeloosstelling. De waarde als natuurgrond is fors lager.

Op het moment van verkoop dient dan een dekking beschikbaar te zijn voor dit waardeverschil. Hiervoor is in 2020 de reserve Afwaardering Grondaankopen ingesteld. Hierin wordt jaarlijks, bij de 2e Begrotingswijziging, vanuit de reserve Groen de toekomstige afwaardering van de aangekochte NNN-gronden van het vorige jaar gestort. Er wordt hierbij uitgegaan van een toekomstige verkoopwaarde voor NNN-gronden van gemiddeld € 1,-/m2.
In 2021 is in totaal circa 66 hectare aangekocht ten behoeve van het NNN, waarmee de balanswaarde van het NNN-eigendom met circa € 5,1 miljoen is toegenomen tot € 18,9 miljoen. Naar aanleiding van de NNN-aankopen 2021 zal met de 2e Begrotingswijziging 2022 een storting van € 4,5 miljoen in de reserve Afwaardering Grondaankopen worden voorgesteld. De stand reserve Afwaardering Grondaankopen stijgt daarmee naar € 16,7 miljoen.

Onteigeningen

In het uiterste geval, als het minnelijke overleg tot grondaankoop niet slaagt, kan de provincie overgaan tot onteigening. Deze vergaande maatregel is omkleed met een zorgvuldige procedure, waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor de Rijkswaterstaat Corporate Dienst (CD) en die kan leiden tot een Koninklijk Besluit (KB). In 2021 heeft de provincie 1 KB aangevraagd voor de 3 resterende grondeigenaren in de Schil Naardermeer. Daarnaast heeft de provincie 2 KB's ontvangen voor de projecten N241a (2 eigenaren van oorspronkelijk 60 eigenaren) en N239 (1 eigenaar).

Na de invoering van de Omgevingswet zal de onteigeningsprocedure gaan wijzigen. De rol van de CD en het KB verdwijnt. Provinciale Staten gaan besluiten tot een zogenaamde onteigeningsbeschikking. De bestuursrechter zal hierover vervolgens een vonnis vellen.

Voorraad en verkoop

De gronden die de provincie voornemens is te verkopen, worden onder de Voorraden op de balans gezet. Voor de gronden die hieronder vallen geldt dat er een binnen de organisatie afgestemd verkoopvoornemen is, er een taxatierapport of waardebepaling is opgemaakt, én er een opdracht tot verkoop aan een makelaar of andere verkopende partij is gegeven. De boekwaarde van de gronden onder de Voorraad dient lager of gelijk te zijn dan de marktwaarde. Als dit niet het geval is, dient er een afwaardering plaats te vinden. In de huidige jaarrekening is dit niet aan de orde.

Perceel	Grond	Boekwaarde per 31-12-2020	Mutaties (waarde) 2021	Boekwaarde per 31-12-2021	Oppervlakte m2 31-12-2021
Materiële vaste activa (krediet strategische grondaankopen)					
1. Zonneweide Jaagweg Koggenland		€ 7.300.000	€ 0	€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna		€ 2.011.000	€ 0	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)		€ 225.807	€ 0	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer		€ 380.000	€ 0	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)		€ 3.974.928	€ 742.966	€ 4.717.894	1.009.723
6. SLP-zuid/deel NW, Rijssenhout		€ 4.804.885	-€ 178.603	€ 4.626.282	92.183
7. Perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht		€ 170.000	€ 0	€ 170.000	70.500
8. Grasland Parallelweg, Burgerbrug		€ 1.073.952	€ 0	€ 1.073.952	184.730
9. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen		€ 1.071.708	€ 0	€ 1.071.708	67.880
10. Percelen kavelruil Zonnevanck, Stammeer/Bergen		€ 0	€ 2.674.919	€ 2.674.919	479.829
11. Percelen fietspad Wierwijk, Wieringen		€ 0	€ 390.846	€ 390.846	72.875

12. Percelen kavelruil Schoorldam, Schoorl	€ 0	€ 347.590	€ 347.590	63.768
Subtotaal	€ 21.012.281	€ 3.977.718	€ 24.989.997	3.381.293
Overige materiële vaste activa				
13. Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 5.791.530	-€ 1.088.026	€ 4.703.504	2.182.570
14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 1.339.361	-€ 205.638	€ 1.133.723	1.096.970
15. Strategische Gronden Groen (voorheen BBL & PASO)	€ 25.571.598	-€ 1.079.667	€ 24.491.932	12.929.710
16. NNN eigendom	€ 13.719.421	€ 5.197.766	€ 18.917.187	2.224.475
Subtotaal	€ 46.421.910	€ 2.824.435	€ 49.246.344	18.433.725
Totalen	€ 67.434.190	€ 6.802.153	€ 74.236.343	21.815.018

Voorraad jaarrekening 2021	**Categorie**	**Boekwaarde per 31-12-2020**	**Mutaties (waarde) 2021**	**Boekwaarde per 31-12-2021**	**Oppervlakte m2 31-12-2021**
Kamperkade 1	15. Strategische Gronden Groen	€ 19.902	-€ 19.902	€ 0	-
Spaarndammerdijk 17 te Spaarndam	15. Strategische Gronden Groen	€ 4.625	-€ 4.625	€ 0	-
Polderweg 1 Hippolytushoef (erf)	13. Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 12.978	-€ 12.978	€ 0	-
Perceel dijkversterking Starnmeer (GRA03I 60 ged.)	15. Strategische Gronden Groen	€ 2.235	-€ 2.235	€ 0	-
ZO-deel SLP-zuid, Rijssenhout (beoogd transformatorstation)	6. SLP-zuid/deel NW, Rijssenhout	€ 4.557.627	€ 178.603	€ 4.736.231	42.606
Beheergrondbank Ouder-Amstel H 465, 543, 544	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 0	€ 43.698	€ 43.698	42.425
Beheergrondbank Assendelft P 1210	14. Voormalig beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland	€ 0	€ 128.625	€ 128.625	124.879
Totalen		€ 4.597.367	€ 311.187	€ 4.908.554	209.910

Totaal op balans	€ 79.144.896	22.024.928

4.7 Provinciale heffingen

Algemeen

Uit provinciale belastingen en heffingen ontstaan inkomsten, betaald door de inwoners en ondernemers in onze provincie. Met provinciale belastingen en heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend op onder meer de uitkering uit het Provinciefonds, collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij zo veel mogelijk uit van het profijtbeginsel, waarbij het uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). De paragraaf Provinciale heffingen geeft de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weer. Bij het heffen wordt rekening gehouden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 t/m 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van een provinciale belasting en heffing niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

Lokale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger en/of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de lokale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter in een beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren. Voor de opcenten motorrijtuigenbelasting wordt het maximum toegestane percentage jaarlijks bepaald door het ministerie.

Tarief opcenten

In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' is opgenomen dat de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting niet worden verhoogd. De opcenten motorrijtuigenbelasting zijn in de provincie Noord-Holland voor het laatst in 2009 verhoogd. Noord-Holland is de provincie met het laagste opcententarief motorrijtuigenbelasting.

Provinciale opcenten 2019-2021

Provincie	2019	2020	2021
Drenthe	92,0	92,0	92,0
Flevoland	79,8	80,6	81,4
Friesland	71,1	87,0	87,0
Gelderland	89,2	87,2	89,5
Groningen	90,4	91,8	93,4
Limburg	77,9	77,9	77,9
Noord-Brabant	76,1	78,0	78,4
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9
Overijssel	79,9	79,9	79,9
Utrecht	72,6	73,6	74,9
Zeeland	82,3	89,1	89,1
Zuid-Holland	90,4	90,4	90,4
Gemiddeld	**80,8**	**83,0**	**83,5**

Maximum tarief	**113,2**	**115,0**	**116,8**

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

Belastingen: betalingen voor uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.

Heffingen: betalingen voor uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De provincie Noord-Holland kent de grondwaterheffing.

Leges: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges.

Naast de hier genoemde provinciale belastingen en heffingen kent de provincie Noord-Holland ook de nazorgheffing gesloten stortplaatsen. Bij besluit van Gedeputeerde Staten van 21 december 1999 is het fonds nazorg gesloten stortplaatsen opgericht (1999/30499). Het fonds is op grond van artikel 15.47 Wet milieubeheer (Wm) een rechtspersoon en Gedeputeerde Staten zijn belast met het beheer ervan. In het fonds worden de belastingopbrengsten verantwoord die door de provincie zijn geïnd. Hiertoe hebben Provinciale Staten op 29 maart 1999 de ‘Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999’ vastgesteld.

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

Motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de MRB, waarop de provinciale opcenten meeliften, wordt verzorgd door de belastingdienst. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcententarief motorrijtuigenbelasting vast. Het maximumtarief is voor 2021 bepaald op 116,8 opcenten. Het huidig tarief in de provincie Noord-Holland bedraagt 67,9 opcenten. Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (bijvoorbeeld de verhuizing van een Groot Wagenparkhouders- /leasebedrijf naar een andere provincie) direct door in de verdeling van het Provinciefonds. Een verandering in deze grondslag heeft hierdoor een egaliserende werking in de Provinciefondsuitkering.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen dienen te worden om bodembeschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts dienen de bodembeschermende voorzieningen regelmatig geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats onderzocht te worden. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden. Voor het begrotingsjaar 2021 was geen opbrengst geraamd en zijn er geen aanslagen verzonden. De saldi van het Nazorgfonds zijn opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen.

Grondwaterheffing

Sinds 1 januari 2010 is de Grondwaterheffing gebaseerd op de Waterwet. De heffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. Ingaande 2020 zijn heffingplichtig de onttrekkers (vergunninghouders) die 25.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar oppompen. In 2021 bedroeg de opbrengst van de Grondwaterheffing € 818.000 (afgerond). Voor 2021 was een opbrengst geraamd van € 800.000. In 2021 is er in totaal € 408.000 uitgegeven aan capaciteitskosten, kosten van beheer en onderhoud van het grondwatermeetnet, advies en schadecommissie grondwater en onderzoeken. Er is een voorziening ingesteld met als doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan. De voorziening is tevens bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. Het tarief is in 2010 vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater en nadien niet meer aangepast.

Saldi voorziening grondwaterheffing

Periode	Voorziening grondwaterheffing
1-1-2021	€ 2.392.020
31-12-2021	€ 2.801.950

Leges

Provincies hebben een aantal taken ter zake waarvan individuele diensten worden afgenomen door bewoners of bedrijven. Aan de afnemers van deze diensten worden leges in rekening gebracht ter bekostiging van de aan deze diensten gerelateerde kosten (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn voor de provincie Noord-Holland tarieven opgenomen voor onder andere het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (Wet wabo), Waterwet, Wet natuurbescherming en Wegenwet. In december 2019 is door Provinciale Staten besloten dat de leges kostendekkend dienen te zijn.
De kostendekkendheid dient in eerste instantie te worden bereikt door het optimaliseren van efficiency. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Samen met onder andere de uitvoerende organisaties, zoals de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), is gewerkt aan het meer inzichtelijk maken van de kostentoerekening van de verschillende legestarieven. Bij de vaststelling van de legesverordening 2020, in december 2019, hebben Provinciale Staten besloten de legestarieven, voor zover die nog niet kostendekkend waren, gefaseerd in 3 jaar te verhogen.

Gevolgen coronacrisis

De coronacrisis had in beperkte mate ook gevolgen voor de opbrengsten leges. Zo waren er minder vergunningsaanvragen voor evenementen (Wegenwet en Wet luchtvaart). Men zocht in 2021 evenals in 2020 wel meer het water op. Er werden meer vergunningen in het kader van de Waterwegenwet aangevraagd en verstrekt. Voor aanvragers die als gevolg van de coronacrisis in financiële problemen dreigden te raken, wordt vanaf april 2020 een mogelijkheid geboden om de leges in meerdere termijnen te betalen. Ook in 2021 bleek geen enkele aanvrager van deze regeling gebruik te hebben gemaakt.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet (vermoedelijke invoeringsdatum 1 oktober 2022 of 1 januari 2023) heeft consequenties voor de legesverordening en tarieventabel. Bij de invoering van de Omgevingswet bestaat de mogelijkheid om (weer) leges te heffen voor aanvragen van een milieuvergunning. Door verschillende organisaties, waaronder VNG en Omgevingsdienst NL, is gewerkt aan een modelverordening die moet aansluiten bij de nieuwe wetgeving. Ambtelijk zijn wij als provincie Noord-Holland bij de verschillende overleggen betrokken. De milieuleges worden met ingang van 1 januari 2023 bij de aanvragers in rekening gebracht. In het tweede kwartaal van 2022 worden Provinciale Staten nader geadviseerd en worden de aangepaste legesverordening 2023 en tarieventabel 2023 ter vaststelling aan Provinciale Staten aangeboden.

Gerealiseerde opbrengsten

De totale opbrengst belastingen en lokale heffingen bedraagt over 2021 € 230,0 miljoen.

Raming/opbrengsten belastingen en heffingen

Belasting / Heffing (x € 1 mln)	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Jaarrekening 2021
Opcenten motorrijtuigenbelasting	223,6	225,1	226,4
Grondwaterheffing	0,786	0,800	0,818
Nazorgfonds	0,004	0,000	0,004
Leges			
* WABO	1,8	1,6	1,8
* niet-WABO	1,0	1,0	1,0
Totaal	**227,2**	**228,5**	**230,0**

(t/m laatste begrotingswijziging 2021)

Opcenten motorrijtuigenbelasting, raming en resultaat 2021

Tot en met de laatste begrotingswijziging 2021 werd € 225,1 miljoen aan opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting geraamd. In werkelijkheid is dat € 226,4 miljoen geworden.

Opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting 2020-2025

Opbrengsten opcenten MRB	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Jaarrekening	223,6	226,4				
Begroting	222,7	225,1	229,1	229,1	229,1	229,1

Voor de raming 2022 en volgende jaren wordt uitgegaan van de 'Verwachte opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting 2022'- opgave Belastingdienst 5 januari 2022.
De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het CBM (Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting) en is daarmee een verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze aan de provincies af. De provincies hebben geen controlemogelijkheden op deze afdrachten en zijn daarmee informatieafhankelijk van het CBM. De kwaliteit van de informatie over de ontvangen opcenten per provincie is derhalve niet geheel gewaarborgd en aldus blijft enige onzekerheid bestaan over de juistheid en volledigheid van de ontvangen opcenten.

Ontwikkeling aantal voertuigen

Uit het overzicht gerealiseerde opbrengst d.d. 20 januari 2022 blijkt dat de provincie Noord-Holland over 2021 in totaal € 226,4 miljoen aan provinciale opcenten heeft ontvangen. Over de jaren 2019 en 2020 waren de totaalopbrengsten van de provinciale opcenten respectievelijk € 218,4 miljoen en € 223,6 miljoen.

Onderstaande grafiek toont dat het totaal aantal voertuigen in onze provincie is gestegen van 1.320.000 voertuigen eind 2017 naar 1.718.000 voertuigen eind 2021. Bij de leasevoertuigen zien wij een stijging van 107.000 leasevoertuigen in 2017 naar 217.000 leasevoertuigen eind 2021.

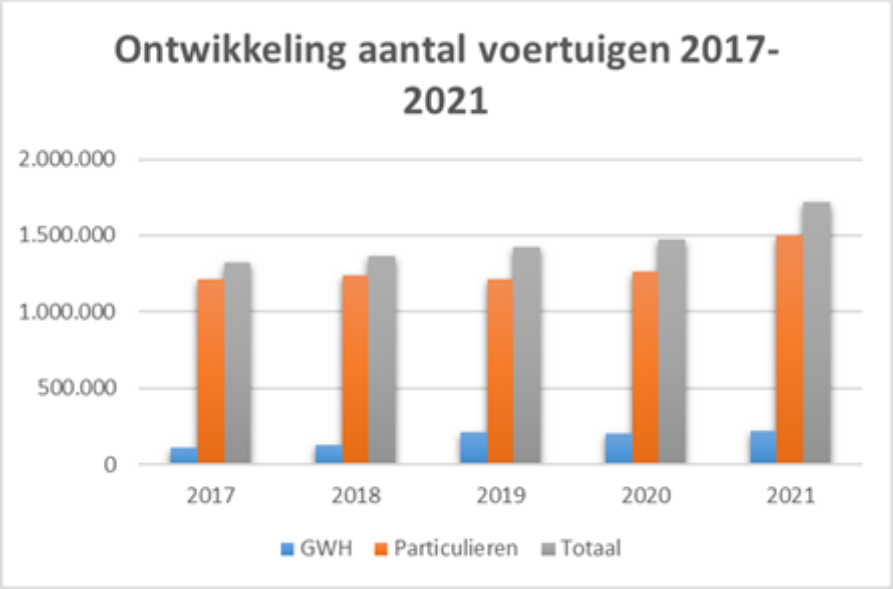

De registratie van gegevens voor de motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door het CBM (Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting) en is daarmee een verantwoordelijkheid van het Rijk. Het CBM int de provinciale opcenten en draagt deze maandelijks af aan de provincie.

Ontwikkeling brandstofverbruik

In de navolgende grafiek wordt de ontwikkeling van het brandstofverbruik van de voertuigen weergegeven vanaf 2017 tot en met 2021. Het aantal voertuigen dat gebruikmaakt van de brandstof diesel neemt af. Waren er in 2017 nog 178.935 voertuigen die op diesel reden (13,4% van het totaal aantal voertuigen in Noord-Holland), eind 2021 waren dit er 142.066 (10,5% van het totaal aantal voertuigen). Bij de elektrische auto's is een stijging te zien. Eind 2017 waren dat er 5.321 (0,4 % van het totaal aantal voertuigen) en eind 2021 59.122 voertuigen (zijnde 3,0 % van het totaal aantal voertuigen). Een ontwikkeling die in de toekomst van invloed kan zijn op de opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting in onze provincie.

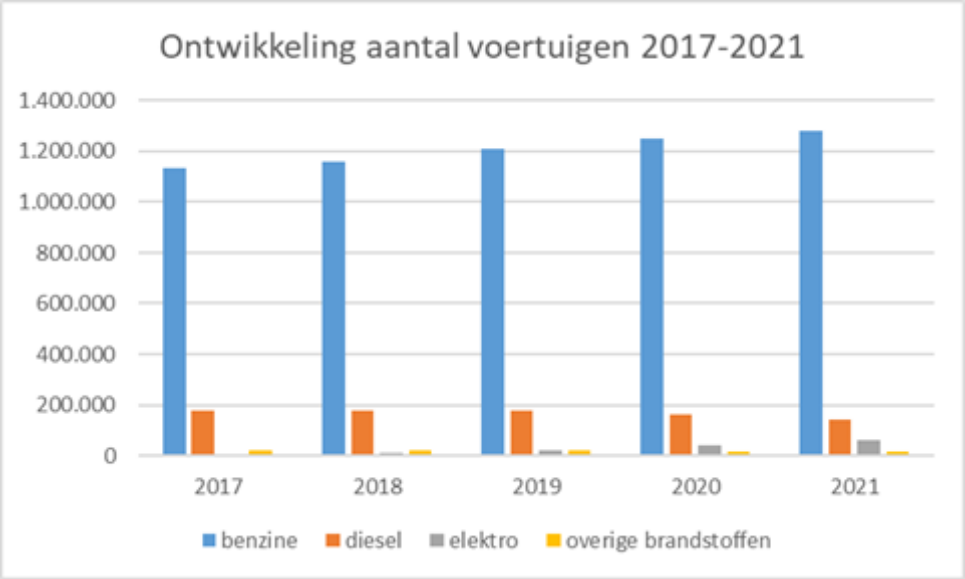

Aantal voertuigen	2017	2018	2019	2020	2021
Benzine	1.132.844	1.157.701	1.209.465	1.251.388	1.282.449
Diesel	178.935	175.768	178.368	162.887	142.066
Elektro	5.321	8.932	19.911	40.197	59.122
Overige brandstoffen	20.896	20.000	18.866	17.818	17.327
Totaal	**1.337.996**	**1.362.401**	**1.426.610**	**1.472.290**	**1.500.964**

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies in 2021 mochten heffen was 116,8 opcenten. 1 opcent genereerde in 2021 afgerond € 3,3 miljoen aan opbrengst. De theoretische opbrengst vanwege onbenutte belastingcapaciteit, mede bepalend voor de provinciale weerstandscapaciteit, kwam in 2021 uit op afgerond € 163,0 miljoen.

Berekening onbenutte belastingcapaciteit

Opbrengst opcenten 2021 (x € 1 mln.)	Opcenten tarief 2022	Opbrengst per opcent (x € 1 mln.)	Maximum opcenten tarief 2021	Maximale opbrengst 2021 (x € 1 mln.)	Onbenutte belastingcapaciteit 2021 (x € 1 mln.)
226,4	67,9	3,30	116,8	389,4	163,0

Financiële kengetallen in relatie met het BBV

	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Jaarrekening 2021
A) Opcenten motorrijtuigenbelasting	67,9	67,9	67,9
B) Landelijke gemiddelde opcenten in het jaar ervoor	81,4	83,5	83,0
C) Aantal opcenten t.o.v. landelijke gemiddelde (A / B) x 100%	83,4%	81,3%	81,8%

Kostendekkendheid leges

De uitvoering van de vergunningverlening, toezicht en handhaving is onder andere opgedragen aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) en de regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) en is opgenomen in de lumpsum bekostiging. Alleen de door onder andere de omgevingsdiensten gemaakte kosten voor de vergunningverlening kunnen worden doorberekend in de leges.

Het volgende overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van de verschillende leges. Aan de hand van de gegevens uit het overzicht zou geconcludeerd kunnen worden dat de leges (nog) niet kostendekkend zijn. Afgesproken is om de leges gefaseerd in 3 jaar te verhogen naar een kostendekkend niveau. 2021 was het tweede jaar van de gefaseerde verhoging. De kostendekkendheid is gebaseerd op de gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. Daarnaast is de opbrengst van de leges afhankelijk van het aantal vergunningen dat in 2021 is verstrekt.

Overzicht kostendekkendheid

Leges	Uitvoerende organisatie	Baten	Lasten	Dekkingspercentage
WABO	OD NZKG	€ 1.705.095	€ 1.390.681	122,61%
Wegen/waterwegen	provincie Noord-Holland	€ 410.152	€ 415.800	98,64%
Waterwet	OD NZKG	€ 232.197	€ 399.027	58,19%
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 6.075	€ 43.850	13,85%
Ontgrondingenwet	OD NZKG	€ 165.194	€ 85.100	194,12%
Wadloop *)	provincie Fryslân	€ 13.772	€ 134.699	10,22%
Wet Natuurbescherming	Bij12/faunafonds	€ 340.800	€ 654.336	52,08%
Wet Natuurbescherming	OD NHN	€ 439.055	€ 1.723.737	25,47%
Wet Luchtvaart	OD NZKG	€ 16.030	€ 91.109	17,59%
Overige	provincie Noord-Holland	€ 0	€ 0	0,00%
Totaal provinciale heffingen		**€ 3.328.370**	**€ 4.938.339**	**67,40%**

*) betreft lasten en baten van de provincies Groningen, Friesland en Noord-Holland

Overzicht aantal verstrekte vergunningen

Aantal verstrekte vergunningen	Uitvoerende organisatie	2021	2020
WABO	OD NZKG	202	149
Wegenwet	provincie Noord-Holland	453	441
Verkeersreglement	provincie Noord-Holland	18	19
Waterwegen	provincie Noord-Holland	353	243
Waterwet	OD NZKG	69	68
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	11	3
Ontgrondingenwet	OD NZKG	12	5
Wadloop *)	provincie Fryslân	195	252
Wet natuurbescherming	Bij12/faunafonds	1.136	965
Wet natuurbescherming *)	OD NHN	196	73
Wet luchtvaart *)	OD NZKG	17	11
Overige	provincie Noord-Holland	0	0
Totaal aantal verstrekte vergunningen		**2.662**	**2.229**

*) betreft het totaal aantal verstrekte vergunningen van de provincies Groningen, Friesland en Noord-Holland

5. Jaarrekening

5.1 Overzicht van baten en lasten en toelichting

5.1.1 Toelichting per programma

Programma Openbaar bestuur

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 1 — Openbaar bestuur

	Jaarrekening 2020	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil	Begroting 2022
Lasten	20.365	21.542	21.592	19.955	1.637	21.496
Baten	-77	-93	-157	-145	-12	-59
Saldo van baten en lasten	**20.288**	**21.449**	**21.435**	**19.810**	**1.625**	**21.437**
Stortingen reserves	0	0	0	0	0	1.000
Onttrekking reserves	-1.153	-1.604	-2.217	-2.740	523	-1.006
Resultaat	**19.135**	**19.845**	**19.218**	**17.070**	**2.148**	**21.431**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**1.637**	**V**	
1	Pensioenvoorziening GS-leden en oud GS-leden	1.1.2	761	V	
2	Cofinanciering Europese projecten	1.4.2	-523	N	Reserve Cofinanciering Europese projecten
3	Sponsoring	1.4.1	163	V	
	Capaciteitskosten		531	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		705	V	
	Baten		**-12**	**N**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-12	N	
	Stortingen		**0**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
	Onttrekking		**523**	**V**	
1	Reserve Cofinanciering Europese projecten		523	V	

Lasten

1. In de begroting wordt rekening gehouden met een storting in de voorziening voor pensioengelden voor GS-leden en oud-GS-leden. Aan het eind van ieder jaar krijgen we een opgave van APG over de benodigde hoogte van de voorziening. Die hoogte van de voorziening is per eind 2021 lager dan per eind 2020, zodat een bedrag kan vrijvallen in plaats van de geraamde storting.

2. Tegen de verwachting in zijn na de laatste begrotingswijziging 2021, waarbij de raming voor uitgaven ten laste van de reserve is verlaagd, alsnog twee subsidieaanvragen ontvangen en gehonoreerd (Uitvoeringsregeling cofinanciering Europese EFRO-programma's Noord-Holland).

3. Door corona konden in 2021 minder gesponsorde evenementen doorgang vinden.

Baten

1. Geen afwijkingen groter dan €250.000

Stortingen reserves

1. Geen afwijkingen groter dan €250.000

Onttrekkingen reserves

1. Zie lasten 2.

Programma Klimaat en Milieu

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 2 — Klimaat en Milieu

	Jaarrekening 2020	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil	Begroting 2022
Lasten	46.841	48.320	53.522	47.895	5.626	47.550
Baten	-2.955	-2.635	-3.230	-3.736	506	-1.610
Saldo van baten en lasten	**43.886**	**45.685**	**50.292**	**44.160**	**6.132**	**45.940**
Stortingen reserves	20.135	14.169	19.134	19.526	-392	7.936
Onttrekking reserves	-11.455	-15.901	-19.202	-13.545	-5.657	-24.666
Resultaat	**52.567**	**43.953**	**50.224**	**50.141**	**83**	**29.210**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**5.626**	**V**	
1	Bodemsanering Gebiedsgericht Grondwaterbeheer Het Gooi	2.1.3	2.500	V	Reserve Bodemsanering
2	Subsidie buiten uitvoeringsregeling: Duurzaam Bouwloket	2.2.1	450	V	Reserve Energietransitie
3	Gezonde leefomgeving	2.1.6	272	V	Reserve Gezonde leefomgeving
4	Bodemsanering Crailo	2.1.3	270	V	Reserve Bodemsanering
5	Nazorg Wet Milieubeheer stortplaatsen	2.1.3	259	V	
6	Nazorg Wet Milieubeheer stortplaatsen - nazorgfonds	2.1.3	253	V	
7	Uitvoeringsregeling: Warmtetransitie gebouwde omgeving Noord-Holland	2.2.1	200	V	Reserve Energietransitie
8	Subsidie buiten uitvoeringsregeling: Ecologische effecten van thermische energie	2.2.1	150	V	Reserve Energietransitie
9	Uitvoeringsregeling Duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven	2.2.1	100	V	Reserve Energietransitie
10	Capaciteitskosten		157	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		1.015	V	
	Baten		**506**	**V**	
1	Ilperveld Integraal	2.1.3	375	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		131	V	

	Stortingen		**-392**	**N**	
1	Reserve Bodemsanering	2.1.3	-392	N	Baten (1)
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
	Onttrekking		**-5.657**	**N**	
1	Lagere onttrekking reserve bodemsanering	2.1.3	-2.870	N	Lasten (1) & (4)
2	Lagere onttrekking reserve Energietransitie	2.2.1	- 1.021	N	Lasten (2), (7), (8) & (9)
3	Lagere onttrekking reserve Gezonde Leefomgeving	2.1.6	-714	N	Lasten (3)
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-1.051	N	

Lasten

1. De lasten Gebiedsgericht Grondwaterbeheer Het Gooi zijn in 2021 € 2,5 miljoen lager dan begroot. De gedachte was dat de afkoopsom geheel ten laste zou komen in 2021, waardoor de voorziening geheel zou worden ingezet en het restant zou worden onttrokken uit de reserve Bodemsanering. Echter is dit conform de BBV een balanspost vooruitbetaalde bedragen geworden, waardoor onttrekking niet plaats hoeft te vinden.

2. Voor het Duurzaam bouwloket zal een opdracht worden verleend in plaats van de in 2021 geplande subsidie buiten uitvoeringsregeling. Juridisch was het niet mogelijk om dit als subsidie te verlenen, waardoor dit een opdracht zal worden. Wij verwachten deze opdracht begin 2022 te verlenen.

3. Bij Gezonde leefomgeving wordt de onderbesteding grotendeels veroorzaakt door onderbesteding voor aanpassing van het luchtmeetnet. De planning was om in de loop van 2021 de nieuwe monitoren voor fijnstof te testen en deze eind 2021 te plaatsen, maar GGD Amsterdam geeft aan dat het testen nog niet volledig is afgerond. Er blijken toch nog wel wat afwijkingen ten opzichte van de huidige apparatuur, die de GGD beter in beeld wil krijgen. De levering is daardoor opgeschort. Verwachting is dat in 2022 een en ander duidelijk zal zijn en dat dan alsnog geleverd en geplaatst zal worden.

4. De in 2021 gerealiseerde lasten van bodem sanering Crailo zijn € 0,3 miljoen lager dan begroot. De saneringswerkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2022 als gevolg van een nog lopende discussie met de omgevingsdienst.

5. De lasten van nazorg stortplaatsen zijn € 0,3 miljoen lager dan begroot. Doordat de begrote inhuurkosten van adviseur en specialist nazorg zijn opgenomen in de capaciteitskosten van het programma , gaan deze niet meer ten laste van deze begrotingspost.

6. Omdat er geen nazorgheffing in 2021 door PS is opgelegd zijn de uitgaven € 0,3 miljoen lager dan geraamd. De uitgaven betreffen enkel de kosten voor de nazorg 2021 van stortplaats de Poel.

7. Bij de Uitvoeringsregelingen Duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven en Warmtetransitie gebouwde omgeving zijn minder aanvragen binnen gekomen dan verwacht. En er zijn ook aanvragen aan het eind van 2021 binnen gekomen, waardoor de verlening pas in 2022 kan plaatsvinden. Hierdoor zullen die lasten in 2022 terecht komen.

8. Bij het opstellen van aanvraag van de subsidie buiten uitvoeringsregeling voor Onderzoek ecologische effecten van thermische energie uit oppervlakte water, hebben de waterschappen vertraging opgelopen. Deze aanvraag is inmiddels in concept ontvangen en verwacht wordt dat de subsidie begin 2022 zal worden verleend.

9. Bij de Uitvoeringsregelingen Duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven en Warmtetransitie gebouwde omgeving zijn minder aanvragen binnen gekomen dan verwacht. En er zijn ook aanvragen aan het eind van 2021 binnen gekomen, waardoor de verlening pas in 2022 kan plaatsvinden. Hierdoor zullen die lasten in 2022 terecht komen.

10. Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 2. Klimaat en Milieu wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Baten

1. Tijdens de uitvoering van Ilperveld Integraal heeft de provincie een perceel ter beschikking gesteld van Landschap Noord-Holland met de afspraak dat LNH dit op een geschikt moment zou verkopen en de baten ter beschikking van het project zou stellen. Het was op voorhand niet bekend wanneer dit zou gebeuren.

Stortingen reserves

1. De in 2021 gerealiseerde baten ter hoogte van € 0,4 miljoen (zie toelichting bij baten onder ad 1) zijn in de reserve bodemsanering gestort.

Onttrekkingen reserves

1. Zie bij de toelichting op de lasten nummers 1 en 4

2. Zie bij de toelichting op de lasten nummers 2, 7, 8 en 9.

3. Zie bij de toelichting op de lasten nummer 3. Daarnaast was in de raming van de onttrekking aan de reserve Gezonde Leefomgeving rekening gehouden met kosten van de inzet (inhuur) van extra capaciteit. Dit is niet gerealiseerd.

Programma Ruimte en Water

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 3 — Ruimte en Water

	Jaarrekening 2020	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil	Begroting 2022
Lasten	26.599	30.073	37.990	32.172	5.818	35.793
Baten	-9.913	-10.110	-15.442	-14.893	-549	-7.439
Saldo van baten en lasten	**16.686**	**19.963**	**22.548**	**17.279**	**5.269**	**28.354**
Stortingen reserves	19.492	8.862	24.334	23.409	925	16.312
Onttrekking reserves	-14.520	-18.438	-29.570	-22.237	-7.333	-20.266
Resultaat	**21.658**	**10.387**	**17.312**	**18.450**	**-1.138**	**24.400**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**5.818**	**V**	
1	Versterkingsplannen primaire waterkeringen	3.1.2	4.742	V	Resv Meekoppelkansen
2	Uitvoeringsregeling Duurzame Zeehavens	3.4.3	797	V	Reserve ontwikkeling havencomplexen
3	Gronden BBL&PASO	3.4.5	-606	N	
4	Waterrecreatie	3.2.1	582	V	Reserve Waterrecreatie
5	Verkoop Grond	3.4.5	-441	N	
6	Klimaatadaptatie	3.1.3	253	V	Reserve Klimaatadaptatie
7	Grondwaterheffing	3.2.3	-252	N	
8	Capaciteitskosten		193	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		550	V	
	Baten		**-549**	**N**	
1	Verkopen overtollig vastgoed	3.4.5	-1.203	N	
2	Verkopen BBL&PASO	3.4.5	863	V	
3	Meekoppelkansen (Kust op Kracht)	3.1.2	-368	N	Reserve Meekoppelkansen
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		159	V	
	Stortingen		**925**	**V**	
	1. Ruimtelijke Kwaliteit Zwakke Schakels	3.1.2	926	V	Reserve Meekoppelkansen

	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-1	N	
	Onttrekking		**-7.333**	**N**	
1	Lagere onttrekking Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling	3.1.2	-5.429	N	Lasten (1) & Baten (3)
2	Lagere onttrekking reserve ontwikkeling havencomplexen	3.4.3	-707	N	Lasten (2)
3	Lagere onttrekking reserve Waterrecreatie	3.2.1	-582	N	Lasten (4)
4	Lagere onttrekking reserve Woonbeleid	3.5.1	-315	N	
5	Lagere onttrekking reserve Klimaatadaptatie	3.1.3	-263	N	Lasten (6)
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-37	N	

Lasten

1. Voor de Uvr APRK was € 1,2 miljoen begroot. Hier zijn in 2021 geen aanvragen voor binnengekomen. De verwachting is dat deze aanvragen wel gedaan worden in 2022. Voor de SOK HHNK was een bedrag van € 3,3 miljoen begroot. In de overeenkomst staat dat bij ondertekening van de SOK dit bedrag betaald moet worden voor de realisatiekosten. Maar door administratieve wijzigingen die aan het eind van 2021 aan het licht kwamen, komt er voor het deel van de realisatie een nieuw onderteken moment en dat is in 2022. Dan zullen deze kosten betaald gaan worden. Ook is de terugbetaling van de voor de SOK Ruimtelijke Kwaliteit Zwakke Schakels (begroot € 461.000) via de balans gelopen waardoor de lasten lager zijn uitgevallen.

2. De onderbesteding bij de uitvoeringsregeling duurzame zeehavens is ontstaan doordat de aanvragen voor de subsidies eind 2021 zijn ingediend. Hierdoor vindt de verlening van deze subsidies plaats in 2022.

3. De overbesteding is ontstaan doordat de Ruiling Schoorldam, "Keverdijk-Noordpolder" en grondruil Ransdorp is sneller gepasseerd dan gedacht, namelijk nog in 2021.

4. Het is in 2021 niet gelukt om de subsidieaanvraag voor Stadsstrand Hoorn ad. € 500.000 te verlenen, de aanvraag hiervoor was nog niet compleet, dit schuift door naar 2022.

5. Een niet-gesprongen explosieven onderzoek van een beoogde verkoop is hoger uitgevallen dan geraamd. Een groot deel van de kosten wordt met de rijksbommenregeling terug ontvangen.

6. Het tempo van de partners en ook samenhangende gebiedsprogramma's en beleidsprocessen loopt niet gelijk. Er zijn koplopers, maar ook gemeenten of programma's die nog helemaal niet bekend zijn met de opgave en er is een capaciteitsprobleem bij veel gemeenten. Dat maakt dat een aantal ambities die voor 2021 zijn gesteld een langere doorlooptijd nodig hebben. Ook hebben de vernieuwde raamcontracten en de onderbezetting van provinciale medewerkers op klimaatadaptatie ervoor gezorgd dat een aantal ambities van 2021, doorschuift naar begin 2022.

7. Doordat de kosten van het grondwaterbeheer (onderzoeken, beheer en onderhoud en inzet capaciteit) lager en de opbrengst van de grondwaterheffing hoger waren dan in andere jaren, heeft een hogere storting in de voorziening grondwaterheffing plaatsgevonden.

8. Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 3. Ruimte en Water wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Baten

1. Enkele verkopen, waaronder beheergrondbank (Ouder-Amstel, ca. 165.000 en Polder Assendelft, ca. € 650.000), N23 (gemeente Koggenland, ca. 125.000), Grote Sloot (ca. 100.000), zijn niet meer in 2021 gepasseerd bij notaris.

2. Bij de begrotingsraming de Strategische Gronden Groen-verkopen vanuit de Voorraad niet meegenomen. In het oog springt hierin de verkoop Kamperkade (ca. 1,1 miljoen). Daarentegen is de beoogde ruiling Hilversum/Huizen (Rebel) niet doorgegaan en is het deel verkochte BBL&PASO-gronden in de kavelruil Noordelijke Vechtstreek en Schoorldam lager geworden.

3. Voor de afwikkeling van de SOK Ruimtelijke Kwaliteit Zwakke Schakels is de baten raming voor vooruit ontvangen bijdragen van de deelnemers aan de SOK niet gerealiseerd wegens strijdigheid met het bepaalde in het BBV. Wel zijn van de deelnemers aan de SOK de aan hen teveel betaalde voorschotten terugontvangen.

Stortingen reserves

1. De Samenwerkingsovereenkomst Ruimtelijke Kwaliteit Zwakke Schakels (SOK) is afgerond. Gepland was deze afrekening volledig via de reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling te laten lopen. De geraamde storting van de van de deelnemers vooruit ontvangen bijdragen in de reserve is, omdat een dergelijke storting in strijd is met het BBV, niet gerealiseerd.

Onttrekkingen reserves

1. Zie Lasten nr. 1. Daarnaast is de terugbetaling van de voor de SOK Ruimtelijke Kwaliteit Zwakke Schakels via de balans gelopen waardoor de lasten lager zijn uitgevallen (zie ook Baten 1 en Stortingen 1).

2. Zie lasten nr. 2

3. Zie lasten nr. 4.

4. Er is minder onttrokken aan de reserve Woonbeleid doordat er minder subsidies zijn aangevraagd op grond van de Uvr Woonakkoorden 2021 dan werd verwacht en doordat onderzoek naar huisvesting van buitenlandse werknemers doorloopt in 2022 en daarna zal worden gefactureerd.

5. Lagere onttrekking reserve Klimaatadaptatie, zie lasten nr. 6

Programma Bereikbaarheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 4 — Bereikbaarheid

	Jaarrekening 2020	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil	Begroting 2022
Lasten	230.326	246.189	245.617	235.354	10.263	276.589
Baten	-14.623	-9.026	-23.514	-22.576	-938	-39.533
Saldo van baten en lasten	**215.703**	**237.163**	**222.103**	**212.779**	**9.324**	**237.056**
Stortingen reserves	194.160	123.229	171.494	166.107	5.387	56.173
Onttrekking reserves	-296.776	-170.534	-391.413	-374.236	-17.176	-106.949
Resultaat	**113.087**	**189.858**	**2.184**	**4.649**	**-2.465**	**186.280**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**10.263**	**V**	
1	Mobiliteitsbeleid Fiets	4.1.2	2.898	V	Reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid derden
2	Gebiedscontracten wegen variabel onderhoud	4.3.2	2.557	V	
3	Gebiedscontracten wegen vast onderhoud	4.3.2	-1.587	N	
4	OV-concessies beheren en verlenen	4.5.1	1.334	V	Reserve OV-projecten
5	Onderhoud tunnels en aquaducten	4.4.1	-1.215	N	Opbrengst derden
6	Mobiliteitsbeleid Infrastructuur	4.1.2	1.125	V	Reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid derden
7	Mobiliteitsbeleid	4.1.1	-1.005	N	Reserve mobiliteitsbeleid
8	Schades wegen	4.3.2	-926	N	
9	Projecten voor derden vaarwegen	4.3.3	-850	N	Opbrengst werken derden
10	Mobiliteitsbeleid OV	4.1.2	839	V	Reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid derden
11	Strategisch en algemeen beheer wegen	4.3.2	775	V	
12	Ontwikkeling provinciale infrastructuur: wegen	4.2.1	757	V	Reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur
13	Kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen iMPI	4.2.1	717	V	Reserve kapitaallasten wegen
14	Verkeersveiligheid: gedragsbeïnvloeding	4.1.2	583	V	Reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid derden

15	MRA Elektrisch vervoer	4.1.2	539	V	
16	Beheer vaarwegen	4.3.3	520	V	
17	Openbaar vervoer projecten	4.5.1	510	V	Reserve OV-projecten
18	Gebiedscontracten variabel onderhoud vaarwegen	4.3.3	478	V	
19	Projecten voor derden wegen	4.3.2	-428	N	Opbrengst werken derden
20	Variabel onderhoud vaarwegen	4.3.3	375	V	
21	Gladheidsbestrijding wegen	4.4.1	250	V	
22	Verkeersmanagement	4.4.1	284	V	Opbrengst derden
23	Ligplaatsen vaarwegen	4.3.3	283	V	
24	Verleende subsidies OV	4.1.2	-269	N	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2
25	Innovatie projecten mobiliteit en Smartmobility	4.4.2	448	V	
26	Capaciteitskosten		609	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		662	V	
	Baten		**-938**	**N**	
1	Projecten voor derden wegen	4.3.2	-1.455	N	
2	Openbaar vervoer concessies	4.5.1	-1.268	N	
3	Mobiliteitsbeleid	4.1.1	1.250	V	
4	Onderhoud tunnels en aquaducten	4.4.1	1.067	V	
5	Werken derden vaarwegen	4.3.3	850	V	
6	Ontwikkeling provinciale infrastructuur: wegen	4.2.1	-617	N	
7	MRA elektrisch vervoer	4.1.2	-539	N	
8	Grass2Grit	4.4.1	465	V	
9	Variabel onderhoud wegen	4.3.2	411	V	
10	Verkeersmanagement	4.4.1	-292	N	
11	Mobiliteitsbeleid fiets	4.1.2	-292	N	
12	Innovatie projecten mobiliteit en verduurzaming	4.4.2	-287	N	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
13	Schades wegen	4.3.2	267	V	

14	Mobiliteitsbeleid OV	4.1.2	-239	N
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-259	N
	Stortingen		**5.387**	**V**
1	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	4.4.2	3.840	V
2	Reserve Dekking kapitaallasten OV-infrastructuur	4.2.1	1.742	V
3	Reserve Dekking kapitaallasten Weginfrastructuur	4.2.1	-482	N
4	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	4.4.2	287	V
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0	
	Onttrekking		**-17.176**	**N**
1	Reserve innovatieprojecten mobiliteit	4.4.2	-5.071	N
2	Reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid	4.1.2	-4.944	N
3	Reserve groot onderhoud wegen	4.3.2	-4.281	N
4	Reserve groot onderhoud vaarwegen	4.3.3	-1.108	N
5	Reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur	4.2.1	-1.085	N
6	Reserve Openbaar Vervoer projecten	4.5.1	-653	N
7	Reserve mobiliteitsbeleid	4.1.1	-313	N
8	Reserve verleende subsidies	4.1.2	269	V
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		10	V

Lasten

1. Aan subsidies Mobiliteitsbeleid Fiets is € 2,9 miljoen minder besteed. Het betreft hierbij de volgende subsidies:

- De subsidieverlening voor Fietstunnel Velsertraverse van € 1,3 miljoen is op verzoek van de gemeente Velsen doorgeschoven naar 2022. Dit project wordt in combinatie met project HOV Beverwijk/Wijkerpoort gerealiseerd, wat is vertraagd.
- De subsidie Filevrij van € 1,3 miljoen is op verzoek van de gemeente Haarlemmermeer doorgeschoven naar 2022, omdat de gemeente haar eigen bijdrage pas in 2022 kan organiseren.
- Voor Snelle doorfietsroutes is € 292.000 minder besteed, omdat op verzoek van de gemeenten Velsen en Haarlem de subsidie naar 2022 is doorgeschoven.

2. Door niet uitgevoerd werk aan variabel onderhoud wegen is in 2021 in totaal € 2,6 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Het betreft voor € 2,3 miljoen verzoek tot wijzigingen vanuit gebiedscontracten waarvan de uitvoering naar 2022 wordt doorgeschoven van onder meer de

Leeghwaterbrug, Weg & Waterhuis en diverse losse opdrachten. Daarnaast is voor € 0,3 miljoen minder besteed als gevolg van besparingen op onder andere geluidsschermen.

3. De kosten van indexering gebiedscontracten komen met € 1,6 miljoen hoger uit dan begroot door contractueel overeengekomen doorbelasting van GWW-indexeringen. In 2021 is een discussie gestart over de grondslag van de indexering.

4. Aan OV-concessies is € 1,3 miljoen minder besteed. Het betreft de volgende activiteiten:

- De restende bijdrage Bijzondere Vergoeding Openbaar Vervoer (BVOV) aan Connexxion over 2020 van € 1,3 miljoen is niet uitgekeerd, omdat de vervoerder door hogere reizigersopbrengsten dan verwacht geen aanvraag heeft ingediend.
- De algemene kosten zijn € 86.000 lager dan geraamd, doordat het jaarlijks uit te voeren kwaliteitsonderzoek niet heeft plaats gevonden. Dit was niet zinvol, gezien de verstorende effecten van de coronamaatregelen in 2021.

5. In 2021 heeft voor een bedrag van ruim € 1,2 miljoen een noodzakelijk spoedreparatie (asfaltherstel) aan de Waterwolftunnel plaatsgevonden. Voor deze ongeplande en niet begrote post in 2021 is de dekking gevonden in het beschikbare restbudget van de Managing Agent voor het tunnelbeheer.

6. Aan Mobiliteitsbeleid infrastructuur is € 1,1 miljoen minder besteed. Het betreft hierbij de volgende activiteiten

- Voor Amsterdam Logistics Port (ALP) is € 500.000 minder besteed. De subsidie is op verzoek van de partners in het investeringsprogramma Amsterdam Logistics naar 2022 doorgeschoven omdat het niet gelukt is om binnen de gestelde tijdsperiode en randvoorwaarden de subsidieaanvragen rond te krijgen.
- Voor de Uitvoeringsregeling Kleine infrastructuur is per saldo € 344.000 minder besteed. Weliswaar is € 328.000 meer aan subsidies verleend dan geraamd, maar door de subsidievaststellingen in voorgaande begrotingsjaren is € 672.000 lager dan geraamd.
- Voor Omrijkosten Openbaar Vervoer is € 263.000 minder besteed, doordat gemeenten minder wegwerkzaamheden met gevolgen voor het OV hebben gehad dan in voorgaande jaren.
- Aan OV SAAL (Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad) is € 80.000 minder besteed. De subsidie is op verzoek van de gemeente Gooise Meren doorgeschoven naar 2022.
- Aan de Uitvoeringsregeling Veilige uitwegen is € 63.000 meer besteed, door meer subsidieaanvragen dan geraamd.

7. Aan studie- en proceskosten Mobiliteitsbeleid is €992.000 meer besteed. Het betreft hier de volgende activiteiten:

- De storting van de 1e termijn bijdrage Agriport A7 ad € 1.250.000 voor de uitvoering provinciale weg N239 (in totaal bedraagt de bijdrage € 5,0 miljoen) zijn in de baten geboekt. Doorstorting hiervan naar de bijbehorende voorziening geeft hetzelfde bedrag aan hogere lasten. De gestorte bijdrage wordt ondergebracht in de gelijknamige voorziening waaruit (vervolgens) gedurende de projectuitvoering de bijdrage als dekking van de kosten wordt ingezet.

- Voor Actieve mobiliteit (Fiets) is € 187.000 minder besteed aan het vervolgonderzoek naar de inpasbaarheid van de doorfietsroute F9 Haarlem – Schiphol-Oost (N232). Dit onderzoek is naar 2022 verplaatst, omdat moest worden overgestapt op een uitgebreidere aanbestedingsprocedure waarvoor meer tijd nodig was om deze voor te bereiden.

- Voor Verkeersveiligheid: aan kennissessies is € 75.000 minder besteed. In 2021 is het gedragsteam landbouwverkeer opgeheven vanwege een laag risicoprofiel voor landbouwverkeer qua verkeersveiligheid. Het budget schuift daarom door naar volgend jaar voor het door ontwikkelen van onze risico-indicatoren voor het Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid 2030.

- Overig: € 4.000 meer besteed.

8. De schade aan de Rekervlotbrug bedraagt € 0,9 miljoen hetgeen niet is voorzien. Via de verzekering is een procedure gestart om deze schade te verhalen.

9. In 2021 is voor een bedrag aan € 0,9 miljoen voorbereidingskosten voor de Boerenverdrietsluis gerealiseerd welke niet waren begroot. Overeenkomstig zijn de nog aan gemeente Den Helder in rekening te brengen opbrengsten verantwoord.

10. Aan subsidies Mobiliteitsbeleid OV is € 839.000 minder besteed. Dit betreft de volgende activiteiten:

- Voor Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland is € 509.000 minder besteed. Door vertraging van de financiële afhandeling met het Rijk en Regionale partners van het project zullen de lasten in 2022 worden afgewikkeld.

- Voor HOV A9 is € 232.000 minder besteed. De reden hiervoor is dat de gemaakte kosten ten laste van de balanspost vooruit ontvangen bijdrage zijn geboekt in plaats van de begrote post. (VRA en gemeente Haarlemmermeer).

- Overige: € 98.000 minder besteed aan diverse kleine activiteiten.

11. Omdat de voorbereiding van enkele projecten langer duurde dan was voorzien is in 2021 € 0,8 miljoen minder besteed. Daarnaast zijn vanuit de gebiedscontracten enkele duurzame asfaltwerkzaamheden niet uitgevoerd omdat geen goede asfaltkwaliteit door de slechte weersomstandigheden kon worden gegarandeerd.

12. Aan Ontwikkeling provinciale infrastructuur: Wegen is € 757.000 minder besteed. Dit betreft de volgende activiteiten:

- Voor Kleine infrastructurele verbeteringen (KIV) is € 359.000 minder besteed. Dit is veroorzaakt door vertraging in de projectuitvoering van Buswachtplaats Getsewoud. Het verkrijgen van de vergunningen heeft meer tijd gekost en tijdens de realisatie heeft men een watervoerende grondlaag doorboort, waardoor de uitvoering van het werk een periode heeft stilgelegen.

- Voor Bereikbaarheid Broek in Waterland is € 257.000 minder besteed. De aanbestedingsprocedure heeft langer geduurd en op verzoek van de partners en de omgeving is meer ingezet op participatie, waardoor minder snel gestart kon worden met het ontwerponderdeel.

- € 51.000 minder uitgaven Gooi en Vechtstreek.

- Voor de Aansluiting A8-A9 is € 147.000 minder besteed. De uitvoering van het landschapsplan SvA/A8-A9 is volgens planning verlopen en zonder onvoorziene omstandigheden, waardoor een deel van risicoreservering niet is gebruikt.

- Overig: € 5.000 meer besteed.

13. Aan kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen iMPI is € 717.00 minder besteed, door vertragingen in de uitvoering van verbeter- en uitbreidingsinvestering infrastructuur. De lasten zullen vanaf 2022 alsnog genomen worden, in het jaar nadat de projecten worden opengesteld voor gebruik.

14. Aan Verkeersveiligheid: gedragsbeïnvloeding is € 583.000 minder besteed door lagere subsidievaststellingen in voorgaande begrotingsjaren.

15. Aan MRA Elektrisch vervoer is € 539.000 minder besteed, omdat er minder laadpalen zijn aangevraagd dan geprognosticeerd.

16. In de begroting is rekening gehouden met indexering van het gebiedscontract. De verwachting is dat in 2025 indexering plaats zal vinden. Om die reden is in 2021 € 0,5 miljoen minder uitgegeven dan begroot.

17. Aan OV-projecten is € 510.000 minder besteed. Dit betreft de volgende activiteiten:

- Voor inzet bonus / malusregeling is € 230.000 minder besteed. Door de gevolgen van de coronamaatregelen zijn deze uitgaven bevroren. Zodra de coronamaatregelen worden opgeheven, wordt dit geld ingezet om reizigers te verleiden om weer gebruik te gaan maken van het OV.

- In het kader van de OV-visie is € 200.000 minder besteed aan materieel voor buurtbussen. De buurtbussen worden twee jaar langer ingezet, zodat ze naar verwachting in 2023 kunnen worden vervangen door elektrische buurtbussen. Deze zijn niet eerder te leveren.

- Voor reparatie haltevoorzieningen is € 100.000 minder besteed.

- Overig: € 20.000 meer besteed.

18. De objecten Koopvaardersschutssluis, Koopvaardersbrug, Twee Zwanen en de Kooijsluis zijn in 2021 toegevoegd aan het gebiedscontract. Het is lastig is gebleken op basis van de 0-meting tot een marktconforme aanbieding te komen. De overeengekomen maatregelen worden in 2022 uitgevoerd. Hierdoor is in 2021 is € 0,5 miljoen minder besteed dan begroot.

19. In de begroting is geen rekening gehouden met bijstelling van de lasten voor werken derden. Het effect hiervan is € 0,4 miljoen nadelig.

20. Na het uitvoeren van het voorbereidend water bodemonderzoek bleek dat alle bagger van de Amstel verontreinigd is met PFAS, waardoor deze niet conform de uitgangspunten van het statusrapport verwerkt kan worden in een weiland-depot. Hierdoor is voor baggeren in 2021 € 0,4 miljoen minder besteed dan begroot.

21. Als gevolg van de milde winter zijn de lasten voor gladheidsbestrijding wegen in 2021 € 0,3 miljoen lager uitgevallen dan begroot.

22. Omdat een aantal geplande activiteiten vanuit de samenwerkingsbijeenkomst van het Regionaal Tactisch Team in 2021 a.g.v. Covid-19 niet hebben plaatsgevonden, zijn de lasten op het onderdeel Verkeersmanagement zijn € 0,3 miljoen lager dan begroot. Het betreft o.a. het MAAS spel, Regionaal Symposium SMO en de Intertraffic beurs. Door het vervallen van grootschalige evenementen zoals o.a. Mysteryland en Dance Valley is minder inzet van het RTT en RegioRegie benodigd geweest.

23. In de begroting was voor ligplaatsen rekening gehouden met capaciteits- en communicatiekosten. Omdat deze kosten ondercapaciteitskosten zijn verantwoord is op dit project € 0,3 miljoen minder besteed dan begroot.

24. Aan subsidies verleend boven de € 1.5 miljoen is € 268.000 meer besteed. Voor HOV Huizen is in 2021 een subsidie van € 2,2 miljoen verleend, waarbij werd verwacht dat er in 2021 nog geen prestatie zou worden geleverd. Thans blijkt dat voor het project in 2021 (na rato t.o.v. de provinciale subsidie) € 268.000 aan prestatie is geleverd.

25. Covid-19 heeft gezorgd voor vertraging in de uitvoering van enkele projecten, met als gevolg dat de voorbereiding of een eerste verkenning wel heeft plaatsgevonden, maar de uiteindelijke uitvoering is verschoven naar begin 2022. Projecten zijn soms later van start gegaan, aangezien niet alle samenwerkingspartners op tijd intern draagvlak of toestemming kregen, of vertraging voor de uitvoering was Corona gerelateerd. Verder zijn door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor de iVRI nieuwe landelijke standaarden opgesteld voor de usecases “Prioriteren” en “Informeren”. Reeds eerder gerealiseerde i-VRI’s dienden hierop aangepast te worden. Dit wordt voor een aantal VRI’s begin 2022 afgerond.

26. Voor de toelichting op de capaciteitskosten van programma 4. Bereikbaarheid wordt naar de toelichting in paragraaf Bedrijfsvoering verwezen.

Baten

1. In de begroting is ten onrechte ervan uitgegaan dat in 2021 werkzaamheden aan de Zaanbrug in rekening kon worden gebracht. Het effect hiervan is € 1,5 miljoen nadelig.

2. De restende bijdrage Bijzondere Vergoeding Openbaar Vervoer (BVOV) aan Connexxion over 2020 van € 1,3 miljoen is niet uitgekeerd daar de vervoerder door hogere reizigersopbrengsten dan verwacht geen aanvraag heeft ingediend.

3. Van Agriport A7 is de 1e termijn voor haar bijdrage aan het provinciaal infrastructuur project N238 ontvangen. Deze 1e termijn bedraagt € 1.250.000 (Ter informatie: de totale bijdrage bedraagt € 5,0 miljoen). Deze te ontvangen bijdragen worden in de exploitatiebegroting als ontvangen baten geboekt en (vervolgens) in de Voorziening vooruit ontvangen bijdragen gestort.

4. Dit betreft de dekking vanuit beschikbare restbudget van de Managing Agent voor het tunnelbeheer voor de ongeplande en niet begrote post in 2021 ten behoeve van de spoedreparatie aan de Waterwolftunnel. De baten zijn hierdoor € 1,1 miljoen hoger dan begroot.

5. In 2021 is voor een bedrag aan € 0,9 miljoen voorbereidingskosten voor de Boerenverdrietsluis gerealiseerd welke niet waren begroot. Overeenkomstig zijn de nog aan gemeente Den Helder in rekening te brengen opbrengsten verantwoord.

6. De Vervoerregio Amsterdam (VRA) draagt voor 95% bij aan het project P+R Getswoude, dat in kader van Kleine infrastructurele verbindingen (KIV) wordt gerealiseerd. Door vertraging in de

administratieve besluitvorming is het verwachte voorschot van € 711.000 niet in 2021 uitbetaald. Als gevolg hiervan zal de bijdrage van de VRA voor dit project in 2022 geheel met de (definitieve) projectkosten worden verrekend. Hier staat tegenover een niet geraamde bijdrage van VRA voor een ander KIV-project van € 93.000, waardoor het nettoverschil in baten op € 617.000 uitkomt.

7. De uitgaven voor MRA Elektrisch vervoer zijn grotendeels communicerende vaten. Op € 399.000 na worden alle uitgaven voor dit programma in 2021 gedekt door ontvangen bijdragen derden. Door dat de uitgaven € 539.000 minder zijn dan geraamd, betekent dit dat er een evenredig bedrag aan baten ter dekking hoeft worden ingezet.

8. Het in 2020 ontvangen voorschot van de LIFE subsidie voor Grass2Grit, is in 2021 als baten verwerkt. Dit bedrag was echter niet in de begroting 2021 verwerkt waardoor nu een voordeel op de baten is ontstaan ter hoogte van € 0,5 miljoen ten opzichte van de begroting.

9. De ontvangen baten zijn in 2021 € 0,4 miljoen hoger dan begroot. Het betreft een bijdrage van Gemeente Hilversum inzake Het Hemeltje waarmee in de begroting geen rekening is gehouden.

10. Het verkeersmanagement betreft een regionale samenwerking met partners waarbij de lasten naar rato worden verdeeld, conform de gesloten overeenkomst. De lasten zijn in 2021 lager dan begroot, derhalve is ook een lagere bijdrage van de partners ontvangen.

11. Voor Snelle doorfietsroutes is € 292.000 minder besteed. Dit omdat de gemeenten Velsen en Haarlem door de Corona-perikelen niet is staat zijn geweest om hun subsidieaanvraag in 2021 in te dienen. Als gevolg hiervan is de ontvangen specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk niet als dekking ingezet.

12. Deelprojecten Epoxy-asfalt en Industrieel, Flexibel en Demontabel (IFD) flink zijn vertraagd, waardoor de bijdragen van derden zijn verschoven naar 2022. In 2021 is hierdoor voor € 0,3 miljoen minder baten gerealiseerd dan begroot.

13. Als gevolgd van afwikkeling van schadeclaims welke niet waren begroot is in 2021 voor € 0,3 miljoen meer baten gerealiseerd dan begroot. De schade aan de Rekervlotbrug (zie ad 7 bij toelichting lasten) moet nog bij de verzekering worden geclaimd

14. Voor Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland is € 509.000 minder besteed. Door vertraging van de financiële afhandeling met het Rijk en Regionale partners van het project zullen de lasten in 2022 worden afgewikkeld. De lagere uitgaven leiden er toe dat € 239.000 van de ontvangen regionale bijdrage niet als dekking worden ingezet.

Stortingen reserves

1. In 2021 is er € 3,8 miljoen minder gestort in de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit dan begroot. Op basis van werkelijke kosten (nacalculatie) worden de investeringsuitgaven naar de reserve Kapitaallasten overgeheveld. Het project Led verlichting betreft een investering. Ter dekking van de toekomstige afschrijvingen vindt overheveling plaats van de reserve innovatieprojecten mobiliteit naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit. De afronding van het project is vertraagd waardoor de overheveling eveneens lager uitkomt.

2. Er is € 1,7 miljoen minder gestort in de reserve Dekking kapitaallasten OV-infrastructuur vanuit de reserve .

3. De storting in de reserve Dekking kapitaallasten Weginfrastructuur was € 0,5 miljoen hoger dan begroot vanuit de reserve

4. Deelprojecten Epoxy-asfalt en Industrieel, Flexibel en Demontabel (IFD) zijn vertraagd, waardoor de bijdragen van derden zijn verschoven naar 2022. In 2021 is hierdoor voor € 0,3 miljoen minder baten gerealiseerd dan begroot. De storting in de reserve komt daardoor eveneens € 0,3 miljoen lager uit dan begroot.

Onttrekkingen reserves

1. De lagere onttrekking aan de reserve innovatieprojecten mobiliteit is het gevolg van de lagere uitgaven vanuit deze reserve zoals verklaard bij de lasten en de lagere overheveling vanuit deze reserve naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit zoals verklaard bij de stortingen

2. Aan de reserve uitvoeren mobiliteit is € 4,9 miljoen minder onttrokken. Dit houdt verband met de lagere lasten (zoals vermeld bij lasten onder de nummers 1, 6, 10 en 15) en de lagere baten (zoals vermeld bij baten onder de nummers 11 en 14).

3. De lagere onttrekking aan de reserve Groot onderhoud wegen is het gevolg van de lagere uitgaven vanuit deze reserve zoals verklaard bij de lasten.

4. De lagere onttrekking aan de reserve Groot onderhoud vaarwegen is het gevolg van de lagere uitgaven vanuit deze reserve zoals verklaard bij de lasten.

5. Aan de reserve ontwikkeling provinciale infrastructuur is € 1,1 miljoen minder onttrokken in verband met lagere lasten (zie verklaring nummer 12).

6. De lagere onttrekking aan de reserve Openbaar Vervoer projecten is het gevolg van lagere kosten (zie verklaring nummers 4 en 18 bij de lasten) en lagere baten (zie verklaring nummer 2 bij de baten).

7. Aan de reserve mobiliteitsbeleid is minder onttrokken als gevolg van minder lasten.

8. Aan de reserve verleende subsidies is meer onttrokken als gevolg van hogere subsidiekosten voor HOV Huizen (zie verklaring nummer 25 bij de lasten).

Programma Groen

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 5 — Groen

	Jaarrekening 2020	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil	Begroting 2022
Lasten	66.934	98.182	94.333	96.445	-2.112	140.022
Baten	-2.391	-2.760	-5.608	-5.967	359	-7.392
Saldo van baten en lasten	**64.543**	**95.422**	**88.724**	**90.478**	**-1.754**	**132.630**
Stortingen reserves	35.012	36.880	83.410	84.452	-1.041	37.479
Onttrekking reserves	-31.304	-58.727	-49.911	-50.924	1.013	-91.846
Resultaat	**68.251**	**73.575**	**122.224**	**124.006**	**-1.782**	**78.263**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**-2.112**	**N**	
1	Subsidies Natuurbeheer Groene Organisaties	5.2.1	-15.139	N	Deels reserve Uittreding GNR
2	Bijdrage Waddengebied Exploitatie	5.3.3	9.626	V	
3	PNO	5.1.1	4.357	V	Reserve Groen
4	Faunafonds	5.2.4	-1.889	N	
5	Oostelijke Vechtplassen	5.1.3	-1.328	N	Reserve OVP
6	Natuur- en Landschapsbeheer	5.2.1	547	V	
7	Groene uitweg	5.1.2	545	V	Reserve Groene Uitweg
8	Landschappen	5.3.2	500	V	Reserve Landschap
9	Cofinanciering Waddenzee	5.3.3	471	V	Reserve Cofinanciering Waddenzee
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		198	V	
	Baten		**359**	**V**	
	1. Oostelijke Vechtplassen	5.1.3	409	V	Reserve OVP
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-50		
	Stortingen		**-1.041**	**N**	
	1. Hogere storting reserve Groen	5.1.1	-1.038	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-3	N	
	Onttrekking		**1.013**	**V**	
1	Hogere onttrekking reserve Uittreding Goois	5.2.1	6.501	V	

	Natuurreservaat (GNR)			
2	Lagere onttrekking reserve Groen	5.1.1	-4.627	N
3	Lagere onttrekking reserve Groene Uitweg	5.1.2	-553	N
4	Hogere onttrekking reserve OVP	5.1.3	572	V
5	Lagere onttrekking reserve cofinanciering Waddenzee	5.3.3	-471	N
6	Lagere onttrekking reserve Landschap	5.3.2	-433	N
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		24	V

Lasten

1. Deze overbesteding heeft betrekking op de verplichting voor het uittreden uit de Stichting Goois Natuurreservaat (GNR) met € 15,1 miljoen. Deels wordt dit gedekt uit de bestaande reserve Uittreding GNR (€ 6,5 miljoen), het overige deel (€ 8,6 miljoen) zal ten laste worden gebracht van het rekeningresultaat 2021.

2. De onderbesteding heeft vooral betrekking op de Uitgestelde Intentie Bijdrage Waddenfonds ad. € 9,6 miljoen, zie Eerste begrotingswijziging 2022.

3. Bij de bestedingen die uit de reserve Groen gedaan worden zijn er zowel over- als onderbestedingen, o.a.:

- UVR Pachtafkoop en aankoop NNN: Een onderbesteding van € 1,1 miljoen. In 2021 zijn hiervoor 5 aanvragen ingediend. Geen van deze subsidieaanvragen kon in 2021 worden beschikt. Dit is veroorzaakt door onvolledige aanvragen en onduidelijkheid over de procedure met betrekking tot pachtontbinding. In goed overleg tussen provincie en aanvragers is de ontbrekende informatie aangevuld. De aanvragen van 2021 kunnen in 2022 beschikt worden.

- PAS Uitvoeringsmaatregelen: Een onderbesteding van € 1,6 miljoen. De eindafrekeningen zijn ver achter bleven bij de uitgezette opdrachten. De oorzaak hiervan is dat er minder uitgevoerd is; een aantal maatregelen zijn niet uitgevoerd vanwege de grote spanning in het desbetreffende gebied dat is ontstaan rond de boskap van één van de bossen.

- Bijkomende kosten Grondaankopen: De onderbesteding van € 495.000 wordt vooral veroorzaakt door minder vergoedingen voor waardedaling bij de zelfrealisatie van natuur dit omdat er meer tijd nodig was in de NNN-gebiedsprocessen.

- Subsidie buiten UVR Kader Richtlijn Water Groen: De onderbesteding heeft betrekking op een geraamde subsidie van € 700.000 voor Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Uitgeester- en Heemskerkerbroek. Die subsidie kon in 2021 niet verleend worden omdat het Hoogheemraadschap er niet in slaagde de bemensing van het projectteam rond te krijgen waardoor er geen subsidieaanvraag kon worden ingediend.

- De onttrekking aan de reserve groen is € 1,4 miljoen lager dan begroot omdat voor een aantal projecten in 2021 minder uitgaven zijn gedaan dan is begroot. Het betreft de Groene AS Bovenlanden welke in 2022 start in plaats van in 2021. Van Ontsnipperingsbeeld NH, langjarige monitoring Zwaluwenberg, Naardermeer en Voltooiing Groene Schakel loopt de uitvoering door in 2022.

- Er is een overbesteding van € 1,3 miljoen die ontstaan is door inhuur van project- en procesmanagers. Deze lasten waren geboekt op het capaciteitsbudget, terwijl de dekking uit de reserve Groen moest komen. De kasraming van de reserve Groen kon hier echter niet meer op aangepast worden.

4. Bij de Laatste Begrotingswijziging 2021 hebben we het budget voor de Faunaschade van € 6 miljoen verhoogd tot € 9,7 miljoen. Zoals bij de Laatste begrotingswijziging al aangegeven zat er in de actualisatie van de schade nog een zekere mate van onzekerheid. Wij verwachten nu, op basis van recente (februari 2022) informatie vanuit BIJ12/Faunafonds, dat de te betalen schade over 2021 uit gaat komen op een totaalbedrag van € 10,3 miljoen. Hiernaast hebben we in 2021 nog een nabetaling over 2020 ontvangen van € 1,3 miljoen zodat de uitgaven in 2021 uitkomen op € 11,6 miljoen en we een overbesteding hebben van € 1,9 miljoen.

5. De overbesteding is voor ca. € 800.000 ontstaan door inhuur van project- en procesmanagers en grondverwervers ten behoeve van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (OVP). Deze lasten waren geboekt op het capaciteitsbudget, terwijl de dekking uit de reserve OVP moest komen. De kasraming van de reserve OVP kon hier echter niet meer op aangepast worden. Hiernaast heeft PNH voor het Programma OVP een Groenfonds (bank)rekening. Hier komen bijdragen van partners op binnen en worden betalingen aan projectuitvoerders gedaan. Dit is administratief een complex geheel waarvoor lange tijd geen goede berekeningsmethodiek voorhanden was. Recent is een goede toerekeningsmethodiek gevonden, waar een boeking van € 409.000 aan Baten en € 528.000 aan Lasten is uitgekomen. Deze waren beiden niet geraamd.

6. Het is in 2021 niet meer gelukt om de hogere beheersvergoeding voor Natuurbeheer (van 75 naar 84%) vast te leggen in subsidiebeschikkingen, hiervoor was € 1,2 miljoen geraamd, dit wordt doorgeschoven naar 2022.

Hiernaast hebben wij het besluit uit de BAC Vitaal Platteland van 18 november 2021 verwerkt. Wij hebben het teveel dat wij aan ANLB ontvangen hadden, ad € 603.000, verrekend met de provincies Limburg en Gelderland.

7. Doordat in 2021 minder subsidieaanvragen zijn ingediend is in 2021 € 0,5 miljoen minder uitgegeven dan begroot.

8. De onderbesteding wordt vooral verklaard doordat de subsidieaanvragen die zijn ingediend voor de Uitvoeringsregeling Westeinderscheg 2021, niet meer in 2021 konden worden afgerond. Verlening zal plaatsvinden in 2022, waardoor de kosten ook ten laste van 2022 zullen worden gebracht.

9. Voor de tenders van het Waddenfonds zijn bij het Waddenfonds minder subsidieaanvragen ingediend dan waar men op had gerekend. Dat heeft tot gevolg dat provincie Noord-Holland ook minder cofinanciering heeft verstrekt. Daarnaast werd een subsidie niet verstrekt, vielen de proceskosten voor het Investeringskader Waddengebied lager uit en konden geraamde proceskosten ten laste van een ander budget worden gebracht.

Baten

1. Zie Lasten nr. 5.

Stortingen reserves

1. De hogere storting in reserve Groen betreft vooral de verkoop opbrengsten van de Strategische Gronden Groen (SGG) ook wel genoemd BBL&PASO gronden. In het oog springt hierin de verkoop Kamperkade (ca. € 1,1 miljoen).

Onttrekkingen reserves

1. Zie Lasten nr. 1.

2. Zie Lasten nr. 3.

3. Zie Lasten nr. 7.

4. Zie Lasten nr. 5.

5. Zie Lasten nr. 9.

6. Zie Lasten nr. 8.

Programma Economie, cultuur en welzijn

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 6 — Economie, Cultuur en Welzijn

	Jaarrekening 2020	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil	Begroting 2022
Lasten	50.033	37.159	42.736	38.862	3.875	37.710
Baten	-4.380	-223	-4.786	-2.918	-1.869	-72
Saldo van baten en lasten	**45.653**	**36.936**	**37.950**	**35.944**	**2.006**	**37.638**
Stortingen reserves	16.165	12.001	21.751	21.251	500	13.223
Onttrekking reserves	-17.554	-17.971	-18.361	-13.460	-4.901	-13.900
Resultaat	**44.264**	**30.966**	**41.341**	**43.735**	**-2.395**	**36.961**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**3.875**	**V**	
1	MKB	6.5.2	5.161	V	MKB reserve
2	Europese Landbouw projecten	6.5.5	465	V	reserve Europese landbouw projecten
3	Arbeidsmarkt	6.5.3	450	V	
4	Herstructurering bedrijventerreinen	6.5.1	400	V	Reserve Herstructurering bedrijventerreinen
5	Monumenten	6.4.1	306	V	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)
6	PDENH	6.5.2	-2.831	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		501	V	
	Baten		**-2.445**	**N**	
1	MKB	6.5.2	-2.810	N	
2	Europese landbouwprojecten	6.5.5	411	V	reserve Europese landbouw projecten
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-46	N	
	Stortingen		**500**	**V**	
1	Europese landbouwprojecten		500	V	reserve Europese

			landbouw projecten
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000	0		
Onttrekking	**-4.901**	**N**	
1 MKB	-2.998	N	Reserve MKB
2 Europese projecten landbouw subsidies	-876	N	Reserve Europese landbouw projecten
3 Herstructurering bedrijventerreinen	-400	N	Reserve Herstructurering bedrijventerreinen
4 Mr.F.J.Kranenburgfonds	-306	N	Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds)
Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000	-321	N	

Lasten

1. Bij de bestedingen die uit de reserve MKB gedaan worden is een onderbesteding van € 5,2 miljoen gerealiseerd. Dit valt te verklaren door:

- De MIT regeling "R&D projecten 2021" deze is verdaagd en wordt verleend in 2022, het totale beschikbare budget hiervoor is € 5 miljoen dit in inclusief de cofinanciering vanuit het EZK ten bedrage van € 3 miljoen. Voor de uitvoering van het onderdeel R & D van de uitvoeringsregeling MIT bleek in november 2021 dat de adviserende partij onvoldoende tijd had om de benodigde adviezen aan te leveren. Daarom is besloten om de behandeling van alle ingediende aanvragen te verdagen tot 1 april 2022, waardoor het budget van 2021 doorschuift naar 2022.

- De beheersvergoeding ad. € 0,2 miljoen voor het Innovatiefonds is dit jaar niet uitgevraagd, de stortingen van de aandeelhouders en EFRO liepen niet synchroon. bij de aandeelhouders was 3x een tranche opgevraagd maar EFRO liep achter. In 2022 komt volgende en laatste tranche "fonds deel I".

2. Europese projecten landbouw subsidies: Gedurende 2021 is door RVO € 1,8 miljoen voor de provincie Noord-Hollad betaald aan subsidies exclusief de RVO uitvoeringskosten. Voor 2021 was € 1,4 miljoen begroot in totaal voor subsidies en uitvoeringskosten RVO. Daarnaast is er per eind 2021 voor € 4,2 miljoen aan subsidies toegewezen die in de toekomst betaald zullen worden inclusief de subsidie voor verplaatsing van glastuinbouw bedrijven. Deze verplichtingen zijn voorzien op de balans.
Wanneer de som van al deze kosten wordt afgezet tegen de begrote bedragen van zowel Duurzame Landbouw ten behoeven van verplaatsing glastuinbouw als de begrote bedragen Europese projecten landbouw subsidies dan blijft er een verschil van € 0,5 miljoen over aan onderbesteding ten opzichten van de begroting.

3. De Terra Technica subsidie regeling kon als gevolg van corona niet op tijd aangevraagd kon worden.

4. Bij de bestedingen die uit de reserve Herstructurering bedrijventerreinen gedaan worden zijn enkele projecten met een onderbesteding:

- UVR winkelgebieden heeft een onder besteding van € 0,3 miljoen, Eind 2021 zijn wel nog een aantal aanvragen ingediend die ten laste van het budget 2021 moeten komen. Na verwerking van deze aanvragen resteert uiteindelijk een onderbesteding van het budget 2021 van € 48.000.

- De subsidieregeling voor verblijfsrecreatie kent een onderbesteding van € 0,1 miljoen. Een belangrijke rede, waarom er geen aanvragen zijn gekomen, is omdat deze sector hard is getroffen door corona waardoor voor verblijfsrecreatie ondernemers het afgelopen jaar in het teken stond van overleven en men niet met verduurzaming en innovatie aan de slag kon gaan.

5. Bij de bestedingen die uit de Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds) gedaan worden zijn enkele regelingen met een onderbesteding hieronder de belangrijkste onderbestedingen:

- Met betrekking tot de UvR molens is een onderbesteding van € 143.000 gerealiseerd. Het budget was toereikend om alle in werking zijnde historische windmolens met rijksmonumentenstatus een subsidie te kunnen geven. Echter, niet alle moleneigenaren hebben een aanvraag ingediend, ondanks dat er via de provincie en via de Molenfederatie bekendheid aan de regeling is gegeven. Veel eigenaren stellen onderhoud uit en er zijn lange wachttijden voor de uitvoering van onderhoud.

- Met betrekking tot de UVR onderzoeken duurzaam benutten monumenten NH is een onderbesteding van € 73.000 gerealiseerd. Dit is het gevolg van de coronamaatregelen waardoor toekomstige exploitatie bemoeilijkt wordt, een gebrek aan particuliere investeerders, de druk op de bouw en de gestegen bouwkosten. Hierdoor zijn eigenaren en ontwikkelaars terughoudend in het aangaan van onderzoeken naar herbestemming en/of verduurzamingsmaatregelen.

6. Aanvullende verliesvoorziening voor de deelneming in PDENH op basis van de definitieve jaarstukken 2021 van PDENH geboekt. Deze aanvullende verliesvoorziening was niet begroot.

Baten

1. Lagere baten, betreft de cofinanciering vanuit het EZK ten bedrage van € 3 miljoen, zie voor de inhoudelijke toelichting lasten nr. 1a.

2. Het Regiebureau POP heeft samen met RVO onderzocht of een, eenvoudigere, mogelijkheid om Technische Bijstand te kunnen declareren voor Nederland aantrekkelijk is. Dit bleek het geval te zijn. Hierdoor heeft het RVO PNH een deel van de reeds betaalde uitvoeringskosten kunnen retourneren namelijk € 0,4 miljoen. zie voor de inhoudelijke toelichting lasten nr. 2.

Stortingen

1. Dit betreft een administratief technische mutatie die geen resultaat effect heeft en betreft lasten nr.2.

Onttrekkingen reserves

1. Lagere onttrekkingen, zie voor de inhoudelijke toelichting lasten nr. 1

- De MIT regeling "R&D projecten 2021" deze is verdaagd € 2 miljoen,
- De MIT regeling "Uitvoeringskosten" doorbelasting capaciteit heeft niet plaats gevonden € 0,5 miljoen
- De beheersvergoeding ad € 0,2 miljoen voor het Innovatiefonds is dit jaar niet uitgevraagd,
- European Digital Innovation hub is vertraagd € 0,2 miljoen.

2. Lagere onttrekkingen, zie voor de inhoudelijke toelichting lasten nr. 4

3. Lagere onttrekkingen, zie voor de inhoudelijke toelichting lasten nr. 5

Programma Financiën en Bedrijfsvoering

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 7 — Financiën en bedrijfsvoering

	Jaarrekening 2020	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil	Begroting 2022
Lasten	66.223	68.905	74.641	57.933	16.708	87.828
Baten	-444.122	-438.654	-462.840	-467.521	4.681	-457.102
Saldo van baten en lasten	**-377.899**	**-369.749**	**-388.199**	**-409.587**	**21.388**	**-369.274**
Stortingen reserves	87.424	11.059	64.487	68.560	-4.073	26.215
Onttrekking reserves	-39.689	-17.252	-35.400	-34.914	-486	-34.027
Resultaat	**-330.164**	**-375.942**	**-359.112**	**-375.941**	**16.829**	**-377.086**

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**16.708**	**V**	
1	Afrekeningsverschillen	7.1.5	7.819	V	
2	Capaciteit		3.775	V	
3	Doorschuif BTW	7.1.7	2.823	V	
4	Materiële overhead	7.2.1	2.149	V	Deels uit reserve bedrijfsvoering
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		142	V	
	Baten		**4.681**	**V**	
	1 Dividend deelnemingen	7.1.3	2.835	V	
	2 Uitkering provinciefonds	7.1.2	2.458	V	
	3 Doorschuif BTW	7.1.7	-2.150	N	
	4 Opcenten motorrijtuigenbelasting	7.1.1	1.273	V	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		265	V	
	Stortingen		**-4.073**	**N**	
	1 Reserve bedrijfsvoering	7.1.2	-4.073	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0		
	Onttrekking		**-486**	**N**	
1	Reserve bedrijfsvoering	7.1.2	-359	N	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-127	N	

Lasten

1. Subsidies worden soms administratief afgehandeld in een later jaar dan waarop de subsidie betrekking heeft. Bij deze eindafrekening wordt aan de hand van de subsidievoorwaarden en de werkelijke kosten het precieze bedrag van de subsidie bepaald. Verschillen tussen de in eerste instantie afgesproken subsidie en de eindafrekening die in een verschillend jaar tot uiting komen, komen op de post "afrekeningsverschillen" terecht. Ook kan het voorkomen dat in de jaarrekening 2020 lasten zijn opgenomen voor uitgaven die nog niet zijn gedaan. In dat geval is er dus sprake van een raming van nog te verwachten uitgaven in 2021. Het kan voorkomen dat in 2021 is gebleken dat de werkelijke hoogte van de uitgaven uiteindelijk toch afwijkt. het verschil wordt dan in de jaarrekening 2021 eveneens vermeld op de post "afrekeningsverschillen". Tot en met de Laatste begrotingswijziging 2021 gingen wij uit van lager vastgestelde subsidies en positieve afrekeningsverschillen met een bedrag van bijna € 2,8 miljoen. In werkelijkheid is dat ruim € 10,6 miljoen geworden. Dit is een voordeel van € 7,8 miljoen voor de jaarrekening.

2. Voor de toelichting op de afwijking op de capaciteitskosten verwijzen we naar de paragraaf bedrijfsvoering.

3. De doorschuif BTW is begroot onder de baten, maar in de realisatie opgenomen als lagere lasten. Dit zorgt voor een verschil op de lasten en baten. Begroot was een bedrag van € 2.150.000, maar in werkelijkheid is dat € 2.823.000 geworden. Het voordeel van € 673.000 is opgebouwd uit vele kleinere mutaties van samenwerkingsverbanden van publiekrechtelijke lichamen die hun BTW doorgeschoven hebben naar de provincie.

4. De kosten voor materiële overhead zijn om meerdere redenen lager uitgevallen dan begroot :

- Door corona en de beperkte aanwezigheid van personeel op het Houtplein zijn minder kosten gemaakt voor koffie, printers en dergelijke. Daarnaast zijn een aantal geplande werkzaamheden rond de huisvesting niet in 2021 uitgevoerd (enerzijds door faillissement van de betreffende aannemer of doordat de opdrachtnemer de werkzaamheden niet meer in 2021 kon uitvoeren) ;

- De beheerkosten van telefonie- en ICT-voorzieningen waren lager. BIJ12 (de uitvoeringsorganisatie van het IPO) declareerde minder kosten voor de gemeenschappelijke beheerorganisatie van IPO-brede systemen. Daar naast zijn de telefoniekosten opnieuw verder gedaald ;

- Minder kosten voor I-projecten. Het project dataplatform heeft in 2021 tijdelijk stil gelegen omdat door de bijzonder krappe arbeidsmarkt geen projectmanager en data engineers gevonden konden worden die het dataplatform inrichten en in gebruik nemen. In het kader van de Wet Open Overheid moet de provincie aansluiten op een landelijke voorziening. Doordat deze voorziening nog niet gereed was, heeft het project binnen de provincie Noord-Holland vertraging opgelopen. Daarnaast waren kosten begroot voor het I-project 'doorstroomfunctionaliteit SAP'. Omdat deze functionaliteit in de loop van 2022 niet meer zal worden ondersteund, is besloten een nieuwe module binnen SAP aan te schaffen. De aanschaf en implementatie zal in 2022 plaatsvinden ;

- Binnen de organisatie vinden tal van activiteiten plaats die ten dienste staan van de (samenwerking in de) hele organisatie. Een deel van de activiteiten vond digitaal plaats, waardoor minder kosten werden gemaakt. Een ander deel van de activiteiten kon niet uitgevoerd worden in verband met het digitale thuiswerken ;

- Binnen de begroting voor materiële overhead is een bedrag begroot om tegenvallers binnen het operationeel doel 'overhead beheren' op te kunnen vangen. Van deze mogelijkheid hoefde geen gebruik gemaakt te worden.

Baten

1. Het ontvangen dividenden in 2021 is €2,84 miljoen hoger uitgevallen. Dit wordt vooral verklaard door een winstuitkering en agio terugstorting van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie. Dit verklaart een bedrag van €2,83 miljoen.

2. De uitkering uit het provinciefonds bedraagt over 2021 €223,5 miljoen. Tot en met de laatste begrotingswijziging 2021 was een bedrag begroot van €221,0 miljoen. Het verschil van afgerond €2,5 miljoen wordt verklaard door:

- Een extra uitkering voor het Programma Natuur in de decembercirculaire. Voor de provincie Noord-Holland betekent dit een extra bijdrage van €1.536.000. In de voordracht bij deze jaarrekening is voorgesteld om dit bedrag geoormerkt vrij te laten vallen in het resultaat om het dan vervolgens uit het resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. In 2022 kan het dan uit de algemene reserve onttrokken worden om vervolgens ingezet te kunnen worden voor het doel waarvoor het is bedoeld;

- Een eindafrekening van de uitkering van het jaar 2020. De uiteindelijke uitkering van het provinciefonds is in 2021 naar beneden bijgesteld. Dit zorgt voor een lagere uitkering in 2021 van €197.000;

- Een correctie op de verdeelmaatstaf 'inwoners vervoerregio'. In de jaren 2019 en 2020 is de provincie ten onrechte gekort als gevolg van de fusie van de gemeenten Haarlemmerliede en Spaarnwoude met Haarlemmermeer. Deze correctie zorgt voor een hogere ontvangst in 2021 van €1,1 miljoen.

3. De doorschuif BTW is begroot onder de baten, maar in de realisatie opgenomen als negatieve lasten. Begroot was een bedrag van € 2.150.000, maar in werkelijkheid is dat € 2.823.000 geworden. Zie de toelichting onder lasten.

4. De opbrengst van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is met €1,27 miljoen hoger uitgevallen dan geraamd was. Dit wordt verklaard door een hoger aantal motorvoertuigen dat is ingeschreven in de provincie Noord-Holland dan eerder werd aangenomen.

Stortingen reserves

1. Bij de instelling van de reserve bedrijfsvoering is bepaald dat het bedrag dat in een jaar niet wordt besteed aan materiële overhead en materiële personeelskosten gestort wordt in de reserve bedrijfsvoering. Het betreft een bedrag van € 4.073.000. Zie ook de lagere lasten punt 4 en de toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.

Onttrekkingen reserves

1. Uit de reserve bedrijfsvoering is minder onttrokken dan begroot, vooral ten behoeve van I-projecten. Zie de toelichting bij punt 4 onder lasten.

Programma Economisch herstel en duurzaamheid

Wat heeft het gekost? (x € 1.000)

Programma 8 — Economisch herstel en duurzaamheid

	Jaarrekening 2020	Ontwerp begroting 2021	Actuele begroting 2021	Jaarrekening 2021	Bedrag verschil	Begroting 2022
Lasten	0	0	3.722	3.474	248	17.425
Baten	0	0	-280	-257	-23	0
Saldo van baten en lasten	**0**	**0**	**3.442**	**3.217**	**225**	**17.425**
Stortingen reserves	0	0	100.000	100.000	0	0
Onttrekking reserves	0	0	-3.594	-3.214	-380	-17.425
Resultaat			**99.848**	**100.003**	**-155**	

Toelichting

#	Specificatie	OD	Bedrag x € 1.000	V/N	Dekking
	Lasten		**248**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		248	V	
	Baten		**-23**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		-23	N	
	Stortingen		**0**	**V**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0	N	
	Onttrekking		**-380**	**N**	
	Overige verschillen afzonderlijk ≤ €250.000		0	N	

Lasten

1. Geen afwijkingen groter dan €250.000

Baten

1. Geen afwijkingen groter dan €250.000

Stortingen reserves

1. Geen afwijkingen groter dan €250.000

Onttrekkingen reserves

1. Geen afwijkingen groter dan €250.000

5.1.2 Overzicht van baten en lasten (artikel 27 BBV)

Baten en lasten per beleidsprogramma exclusief mutaties reserves (x € 1.000)

		LASTEN			BATEN			SALDO		
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp begroting	Actuele begroting	Saldo rekening
1	Openbaar bestuur	21.542	21.592	19.955	-93	-157	-145	21.449	21.435	19.810
2	Klimaat en Milieu	48.320	53.522	47.895	-2.635	-3.230	-3.736	45.685	50.292	44.160
3	Ruimte en Water	30.073	37.990	32.172	-10.110	-15.442	-14.893	19.963	22.548	17.279
4	Bereikbaarheid	246.189	245.617	235.354	-9.026	-23.514	-22.576	237.163	222.103	212.779
5	Groen	98.182	94.333	96.445	-2.760	-5.608	-5.967	95.422	88.724	90.478
6	Economie, Cultuur en Welzijn	37.159	42.736	38.862	-223	-4.786	-2.918	36.936	37.950	35.944
8	Economisch herstel en duurzaamheid		3.722	3.474		-280	-257		3.442	3.217
Saldo van baten en lasten		**481.464**	**499.511**	**474.158**	**-24.847**	**-53.017**	**-50.491**	**456.617**	**446.494**	**423.666**

Specificatie programma 7 Financiën en Bedrijfsvoering (x € 1.000)

	LASTEN			BATEN			SALDO		
Omschrijving	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
Overige Profit centers	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lokale heffingen innen	0	0	0	-218.057	-225.100	-226.374	-218.057	-225.100	-226.374
Algemene uitkering provinciefonds beheren	0	0	0	-208.716	-221.046	-223.504	-208.716	-221.046	-223.504
Dividend beheren	0	0	0	-7.115	-11.528	-14.363	-7.115	-11.528	-14.363
Financieringsfunctie beheren	0	0	0	-623	-692	-730	-623	-692	-730
Overige algemene dekkingsmiddelen beheren	0	-2.782	-10.601	0	0	0	0	-2.782	-10.601
Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stelposten beheren	-9.627	0	-2.823	-2.150	-2.150	0	-11.777	-2.150	-2.823
Overhead beheren	73.621	74.909	69.111	0	-148	-371	73.621	74.761	68.740
Bedrijfsvoering realiseren	4.409	2.104	1.947	-1.993	-2.176	-2.180	2.416	-72	-232
Vennootschapsbelasting	2	10	6	0	0	0	2	10	6
Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren	500	400	293	0	0	0	500	400	293
Totaal	**68.905**	**74.641**	**57.933**	**-438.654**	**-462.840**	**-467.521**	**-369.749**	**-388.199**	**-409.587**

Saldo van baten en lasten	**550.369**	**574.153**	**532.091**	**-463.501**	**-515.857**	**-518.012**	**86.868**	**58.296**	**14.079**

Mutaties reserves per programma (x € 1.000)

Toelichting

		Stortingen			Onttrekkingen			Mutaties		
Nr	Programma	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele begroting	Gerealiseerd	Ontwerp Begroting	Actuele Begroting	Saldo rekening
1	Openbaar bestuur	0	0	0	-1.604	-2.217	-2.740	-1.604	-2.217	-2.740
2	Klimaat en Milieu	14.169	19.134	19.526	-15.901	-19.202	-13.545	-1.732	-68	5.981
3	Ruimte en Water	8.862	24.334	23.409	-18.438	-29.570	-22.237	-9.576	-5.236	1.171
4	Bereikbaarheid	123.229	171.494	166.107	-170.534	-391.413	-374.236	-47.305	-219.919	-208.129
5	Groen	36.880	83.410	84.452	-58.727	-49.911	-50.924	-21.847	33.499	33.527
6	Economie, Cultuur en Welzijn	12.001	21.751	21.251	-17.971	-18.361	-13.460	-5.970	3.391	7.791
7	Financiën en bedrijfsvoering	11.059	64.487	68.560	-17.252	-35.400	-34.914	-6.193	29.087	33.646
8	Economisch herstel en duurzaamheid	0	100.000	100.000	0	-3.594	-3.214	0	96.406	96.786
Totaal mutaties reserves		206.200	484.610	483.304	-300.427	-549.667	-515.270	-94.227	-65.057	-31.966
Saldo van baten en lasten		**756.569**	**1.058.762**	**1.015.395**	**-763.927**	**-1.065.524**	**-1.033.282**	**-7.359**	**-6.762**	**-17.887**

5.1.3 Specificatie van incidentele en structurele baten en lasten (art. 28c en d)

Incidentele en structurele baten en lasten en mutaties reserves (x € 1.000)

2021		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**91.877**	**-77.798**	**14.079**
Baten			*-28.430*	*-489.581*	*-518.012*
	1	Openbaar bestuur	-88	-58	-145
	2	Klimaat en Milieu	-1.559	-2.176	-3.736
	3	Ruimte en Water	-9.804	-5.089	-14.893
	4	Bereikbaarheid	-9.955	-12.620	-22.576
	5	Groen	-4.680	-1.287	-5.967
	6	Economie, Cultuur en Welzijn	-1.934	-983	-2.918
	7	Financiën en bedrijfsvoering	-153	-467.367	-467.521
	8	Economisch herstel en duurzaamheid	-257	0	-257
Lasten			*120.307*	*411.784*	*532.091*
	1	Openbaar bestuur	315	19.640	19.955
	2	Klimaat en Milieu	13.101	34.794	47.895
	3	Ruimte en Water	16.516	15.656	32.172
	4	Bereikbaarheid	46.017	189.337	235.354
	5	Groen	43.232	53.213	96.445
	6	Economie, Cultuur en Welzijn	8.600	30.262	38.862
	7	Financiën en bedrijfsvoering	-10.438	68.372	57.933
	8	Economisch herstel en duurzaamheid	2.965	509	3.474
Totaal Reserves			**-74.877**	**42.911**	**-31.966**
Baten			*-514.166*	*-1.104*	*-515.270*
	1	Openbaar bestuur	-2.740	0	-2.740
	2	Klimaat en Milieu	-13.545	0	-13.545
	3	Ruimte en Water	-22.097	-140	-22.237
	4	Bereikbaarheid	-374.104	-132	-374.236
	5	Groen	-50.854	-70	-50.924
	6	Economie, Cultuur en Welzijn	-13.460	0	-13.460
	7	Financiën en bedrijfsvoering	-34.152	-762	-34.914
	8	Economisch herstel en duurzaamheid	-3.214	0	-3.214
Lasten			*439.289*	*44.015*	*483.304*
	1	Openbaar bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en Milieu	19.526	0	19.526
	3	Ruimte en Water	23.409	0	23.409
	4	Bereikbaarheid	166.107	0	166.107
	5	Groen	51.813	32.638	84.452
	6	Economie, Cultuur en Welzijn	15.500	5.751	21.251
	7	Financiën en bedrijfsvoering	62.934	5.626	68.560
	8	Economisch herstel en duurzaamheid	100.000	0	100.000
Eindtotaal			**17.000**	**-34.887**	**-17.887**

Limitatief overzicht van incidentele baten en lasten (x € 1.000)

Incidentele Baten (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Incidentele Baten 2021
4.1.1	Mobiliteitsbeleid	-1.554
4.1.2	MRA-E laadinfra	-1.872
4.3.2	Proj.v.derden wegen	-4.734
4.3.3	Projecten v. derden	-850
3.1.2	Meekoppelkansen	-567
3.4.5	Verkoop onroer. goed	-2.297
3.4.5	Verk str grond groen	-3.863
6.5.2	MKB	-1.474
3.5.2	Woningbouw	-2.790
5.1.4	Laag Holland Natuur	-773
5.1.1	Groenprojecten B&U	-2.228
	Overige incidentele baten < € 500.000,-	-5.428
	Totaal incidentele Baten	**-28.430**

Incidentele Lasten (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Incidentele Lasten 2021
4.1.1	Mobiliteitsbeleid	2.720
4.1.2	Mobiliteitbel. Fiets	531
4.1.2	Mobiliteitsbel. OV	31.117
4.2.1	Ontw prov infra Wege	1.510
4.3.2	Proj.v.derden wegen	4.569
4.3.3	Projecten v. derden	850
4.4.2	Inn proj mob Smartmo	1.798
3.1.2	Meekoppelkansen	1.738
3.2.1	Waterrecreatie	1.442
2.1.3	Bodemsan ov projecte	2.552
2.2.1	Energietransitie alg	1.024
3.4.3	Havencomplexen	1.580
3.4.4	Ruimtelijke ontw.	682

3.4.5	Verkoop onroer. goed	3.541
3.4.5	Verk str grond groen	1.106
6.5.1	Regionale economie	622
6.5.1	Herstruct bedrijfste	1.361
6.5.2	MKB	3.400
6.5.5	Europ. landbouw prj.	1.009
3.5.1	Woonbeleid	1.041
3.5.2	Woningbouw	4.341
5.1.1	PNO	16.885
5.1.2	Groene uitweg	2.141
5.1.3	Oost. Vechtplassen	1.386
5.2.1	Natuurbeheer	15.138
5.3.3	Cofin. Waddenzee	575
6.4.1	Monumenten	711
6.4.2	Stelling v. Adam/NHW	613
5.3.2	Landschappen	1.290
2.1.6	Gezonde leefomgeving	1.626
2.2.1	ET - RES	1.866
5.1.4	Laag Holland Natuur	773
5.1.4	Laag Holland Landbouw	520
2.2.1	ET - Warmtetransitie	4.483
8.1.1	Bedrijventerreinen	1.311
8.1.1	Maat. vastgoed	1.013
5.1.1	KRW	1.100
5.1.1	Groenprojecten B&U	2.453
4.1.2	Verl subs ov infra	764
	Overige incidentele lasten < € 500.000,-	-2.875
	Totaal incidentele Lasten	**120.307**

Structurele stortingen in reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Stortingen 2021
5.1.1	Reserve Groen	32.638
6.4.1	Reserve Monumenten	5.751
7.2.1	Reserve Bedrijfsvoering	5.626
	Totaal structurele lasten	**44.015**

Structurele onttrekkingen aan reserves (x € 1.000)

OD	Onderwerp	Onttrekkingen 2021
3.4.3	Reserve Kapitaallasten Havens	-140
4.2.1	Reserve Kapitaallasten Wegen	-132
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen	-70
7.2.4	Reserve Huisvesting	-762
	Totaal structurele Baten	**-1.104**

5.1.4 Toelichting op uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (art. 28e)

WNT-verantwoording 2021 Provincie Noord-Holland

De WNT is van toepassing op de Provincie Noord-Holland. Het voor de Provincie Noord-Holland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2021 **bedragen x € 1**	**R.M. Bergkamp**	**K. Bolt**
Functiegegevens	Provinciesecretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	153.092	106.209
Beloningen betaalbaar op termijn	21.956	20.759
Subtotaal	175.048	126.968
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.

Bezoldiging	**175.048**		**126.968**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.	
Gegevens 2020				
bedragen x € 1	**R.M. Bergkamp**		**K. Bolt**	
Functiegegevens	Provinciesecretaris		Statengriffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0	
Dienstbetrekking?	ja		ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	150.045		106.213	
Beloningen betaalbaar op termijn	20.591		19.628	
Subtotaal	*170.636*		*125.841*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000		201.000	
Bezoldiging	**170.636**		**125.841**	

Tabellen 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g en 2 zijn niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

5.1.5 EMU-saldo

	Omschrijving	Ontwerp begroting 2021 x € 1.000	Werkelijk 2021 x € 1.000	Verschil x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-86.868	-14.079	72.789
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	77.685	73.694	-3.991
(2)	Mutatie voorzieningen	-1.310	378	1.688
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	312	312
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
(0 -1+2-3-4)	**EMU saldo**	**-165.863**	**-87.707**	**78.156**

5.2 Balans en toelichting

5.2.1 Balans

BALANS

ACTIVA		31-12-2021	31-12-2020
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste Activa	**1.167.634**	**1.026.374**
(1)	**Immateriële vaste activa**	**0**	**0**
(2)	**Materiële vaste activa**	**913.122**	**839.428**
a	Investeringen met een economisch nut	142.462	140.433
b	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	770.660	698.995
(3)	**Financiële vaste activa**	**254.512**	**186.946**
a	*Kapitaalverstrekkingen*	*155.122*	*146.105*
	waarvan aan deelnemingen	155.115	146.098
	waarvan aan overige verbonden partijen	7	7
b	*Leningen*	*89.414*	*35.085*
	waarvan aan openbare lichamen	33.200	33.200
	waarvan aan deelnemingen	56.214	1.885
c	*Overige langlopende leningen*	*9.976*	*5.756*
	Vlottende Activa	**295.035**	**393.746**
(4)	**Voorraden**	**4.909**	**4.597**
	Voorraad gronden	4.909	4.597
(5)	**Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar**	**231.502**	**361.520**
	Vorderingen op openbare lichamen	79.547	86.503
	Uitzettingen s'Rijksschatkist korter dan een jaar	144.086	268.583
	Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	6.197	3.541
	Overige vorderingen	1.673	2.893
(6)	**Liquide middelen**	**5.169**	**4.674**
	Banksaldi	5.169	4.674
(7)	**Overlopende activa**	**53.455**	**22.955**
	Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	0	0
	- het Rijk	405	0
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	3.337	2.497
	Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	49.713	20.457
	Totaal	**1.462.669**	**1.420.120**
	Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de Vpb 1969	0	0

BALANS

PASSIVA		31-12-2021	31-12-2020
		x € 1.000	x € 1.000
	Vaste passiva	**1.085.538**	**1.099.237**
(8)	**Eigen Vermogen**	**1.063.666**	**1.077.743**
	Waarvan Algemene Reserves	185.996	141.311
	Waarvan Bestemmingsreserves	859.781	925.231
	Gerealiseerd resultaat	17.888	11.201
(9)	**Voorzieningen**	**21.872**	**21.494**
	Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	21.872	21.494
	Vlottende Passiva	**377.131**	**320.884**
(10)	**Netto-vlottende schulden**	**27.446**	**26.658**
	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	12.835	12.683
	Overige schulden	14.610	13.975
(11)	**Overlopende passiva**	**349.685**	**294.226**
	Nog te betalen subsidieverplichtingen	184.036	177.375
	Nog te betalen verplichtingen	73.202	46.065
	Nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen van		
	- Europese overheidsorganen	52	518
	- het Rijk	80.567	56.235
	- Overige Nederlandse overheidsorganen	11.741	13.906
	Overige vooruitontvangen bedragen	87	127
	Totaal	**1.462.669**	**1.420.120**
(11)	Gewaarborgde geldleningen	113	343
	Garantstellingen	48.206	54.759

Toelichting op de balans

Gehanteerde verdeelsleutels en waarderingsgrondslagen (art. 51)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216, 217 en 217a van de Provinciewet het Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van 12 oktober 2021, tot vaststelling van de Financiële verordening Noord-Holland 2021, waarin de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De apparaatskosten zijn direct verantwoord als directe salariskosten dan wel materiële kosten op de voorgeschreven taakvelden (w.o. ook het taakveld Overhead) op basis van de bij de begroting 2021 (inclusief begrotingswijzigingen) vastgestelde verdeelsleutels. De verdeelsleutel is gebaseerd op de verwachte tijdsbesteding van het provinciaal personeel. Daarnaast is enkel een deel van de verantwoorde kosten van overhead toegerekend aan investeringsprojecten waarbij de tijdschrijfgegevens in het financiële systeem als basis dienden.

De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort.

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en lasten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Dividendopbrengsten van deelnemingen zijn als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld. De in 2021 bevoorschotte (uitbetaalde voorschotten) provinciale subsidies groter dan € 1.5 miljoen worden naar rato van realisatie in de lasten genomen, de nog niet gerealiseerde lasten worden als vooruitbetaalde voorschotten in de balans opgenomen. De in 2021 toegekende provinciale subsidies (d.m.v. afgegeven subsidiebeschikkingen) kleiner dan € 1.5 miljoen zijn volledig als lasten verantwoord. Hierbij wordt de subsidielast toegerekend aan het jaar waarin de prestatie geleverd is. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa

Indien sprake is van duurzame waardevermindering, dan hebben wij hiermee in de waardering rekening gehouden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn –tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.
De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen zijn tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij is gebleken dat de marktwaarde lager is dan de nominale c.q verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt indien nodig een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode). De liquide middelen en overlopende activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken is gewaardeerd.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen Borg- en Garantstellingen
Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Activa

Immateriële en materiële vaste activa

Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (Bbv artikel 34, 35 en 52)

	Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2020	Reclassificatie	Investeringen 2021	Des-investeringen 2021	Bijdragen van derden 2021	Afwaarderingen 2021	Afschrijving 2021	Boekwaarde per 31-12-2021
		x € 1.000		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1.	**IMMATERIËLE ACTIVA**								
	bijdragen aan activa in eigendom van derden	-		-	-	-	-	-	-
	Totaal immateriële activa	-		-	-	-	-	-	-
2.	**MATERIËLE VASTE ACTIVA**								
a.	**Investeringen met een economisch nut**	**140.433**	-	**9.887**	**2.925**	**1.510**	-	**3.423**	**142.462**
	- Gronden en terreinen	76.442		9.727	2.925	1.510	-	-	81.734
	- Bedrijfsgebouwen	63.991		160	-	-	-	3.423	60.728
b.	**Investeringen in openbare ruimte met een**								
	maatschappelijk nut	**698.995**	-	**105.930**	-	**23.753**	-	**10.512**	**770.660**
	(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)	698.995		105.930	-	23.753		10.512	770.660
	Totaal materiële vaste activa	**839.428**	-	**115.817**	**2.925**	**25.263**	-	**13.935**	**913.122**
	TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	**839.428**	-	**115.817**	**2.925**	**25.263**	-	**13.935**	**913.122**

Toelichting:
De investeringen in gronden en terreinen bestaan uit de aanschaf van NNN gronden ad € 5,2 mln en aankopen strategische gronden ad € 4,5 mln.
De desinvesteringen gronden betreffen Wieringerrandmeer ad € 1,0 mln, de verkoop van BBL gronden ad 1,0 mln en strategische gronden ad 1,0 mln.
Deze gronden zijn overgeheveld naar de voorraden voor verkoop.

Investeringen PMI:
Wegen: N247 waterland 12,7 mln, N241 2,5mln, N243 2,1 mln, N520 1 mln
Bruggen: oudekerk 9,5 mln, Cruquiusbrug 1 mln
HOV: HOV 't gooi 17,5 mln, Wijckerpoort/Wijckermolen 1,0 mln

Investeringen PMO:
Onderhoud vaarwegen: 6 mln
Bruggen: 23 mln waaronder Leeghwater brug 15,1 mln brug oude kerk 4,3 mln, Stolperbasculebrug 0,9 mln en Cruiquiusbrug 0,9 mln
Wegen: 6,7 mln. Waaronder de N 240 medemblik 2 mln en N241 4,7 mln
Overige projecten: 2 mln, 24 uurs brugbediening 10,4 mln.

Financiële vaste activa

Staat van Financiële vaste activa (Bbv artikel 36)

Omschrijving van de investeringen	Boekwaarde per 31-12-2020	Investeringen in 2021	Desinvesteringen in 2021	Herwaardering in 2021	Afschrijvingen oninbaarheid in 2021	Boekwaarde per 31-12-2021
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
FINANCIELE VASTE ACTIVA						
A. Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	146.098	13.685	1.506	3.162-	-	155.115
- overig	7	-	-	-	-	7
B. Leningen aan:						
- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
- deelnemingen	1.885	54.954	625	-	-	56.214
C. Overige langlopende leningen	5.756	4.842	-	622-	-	9.976
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	**186.946**	**73.481**	**2.131**	**3.784-**	**-**	**254.512**

Toelichting

Investeringen

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen: De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een stortingen van kapitaal van € 8,6 mln in Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland en € 5,0 mln in ROM Regio B.V Holland.
- Leningen aan deelnemingen: De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door een lening aan Alliander 54 mln
- Overige langlopende leningen: Storting van kapitaal ad 4,0 aan het Nationaal Restauratiefonds.

Desinvesteringen
- Kapitaal verstrekkingen aan deelnemingen: Terugstorting ad 1,0 mln door Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied en 0,4 mln door het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland BV.
- Leningen aan deelnemingen: Aflossing ad 0,6 mln door SADC

Herwaarderingen
De herwaarderingen bestaan voor 2021 met name uit herwaardering op de deelnemingen PDENH van 3,1mln en de lening Pallas groot 0,6mln.

Investeringsuitgaven en kredieten

Overzicht van het verloop van investeringsuitgaven en kredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven x € 1.000	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	krediet mutaties 2021	Beschikbaar gesteld krediet	Cumulatief besteed t/m 2020	rectificaties t/m 2020	Besteed in 2021	Cumulatief besteed t/m 2021	Afboekingen in 2021 (niet meer besteed)	Restant krediet 2021
2. MATERIELE VASTE ACTIVA										
a. Investeringen met een economisch nut:										
Gronden en terreinen										
Krediet v. strategische grondaankopen	10-12-2001; 66	27.200	-	27.200	27.200	0	-	27.200	-	0
idem	25-06-2007;50	32.800	-	32.800	32.800	0	-	32.800	-	0
idem	NJN 2008	35.000	-	35.000	27.245	(1)	4.530	31.774	-	3.226
idem, verlaging krediet	18-11-2013;64	13.000-	-	13.000-	13.000-	-	-	13.000-	-	0
Strategisch grondbeleid(oud)	begroting 2007	15.000	-	15.000	15.000	0	-	15.000	-	0
Verlaging krediet	Jaarrekening 2016	17.000-	-	17.000-	17.000-	-	-	17.000-	-	0
Verlaging krediet	Jaarrekening 2017	40.000-	-	40.000-	40.000-	-	-	40.000-	-	0
grondverkopen		-			11.232-	1-	2.925-	14.158-	-	14.158
subtotaal		**40.000**	**-**	**40.000**	**21.013**	**2-**	**1.605**	**22.616**	**-**	**17.384**
Natuurwerk Netwerk Nederland (NNN)	14-9-2020;40	250.000	-	250.000	13.719	0	5.198	18.917	-	231.083
krediet aankoop SPUK-gronden	13-07-2021;52		30.000	30.000		0	-	0	-	30.000
bijdrage Rijk (SPUK-gelden)	13-07-2021;52		24.864-	24.864-		(10.350)	9.160-	(19.510)	-	(5.354)
verkoop van grond										
subtotaal		**250.000**	**5.136**	**255.136**	**13.719**	**10.350-**	**3.962-**	**593-**	**-**	**255.729**
Investeringen in steunpunten B&U	1e wijz.2015	5.400	-	5.400	(1.052)	0	160	(892)	-	6.292

Investeringen in steunpunten B&U	23-05-2016;29	3.100	-	3.100	3.100	0	-	3.100	-	0
Investeringen in steunpunten B&U	18-11-2019;81	45	-	45	45	0	-	45	-	0
Investeringen in steunpunten B&U	1e wijz.2015	140	-	140	140	0	-	140	-	0
Investeringen in steunpunten B&U	18-11-2019;81	3.820	-	3.820	3.820	0	-	3.820	-	0
		12.505	**-**	**12.505**	**6.053**	**-**	**160**	**6.213**	**-**	**6.292**
b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:										
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken:										
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	2.079.147	12.373	2.091.520	1.691.297	-	77.969	1.769.266	-	322.254
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	880.788-	13.336-	894.124-	757.904-	318	23.471-	781.057-	-	113.067-
Ontvangen vergoedingen/verkoop grond		-			-					
subtotaal		**1.198.359**	**963-**	**1.197.396**	**933.393**	**318**	**54.498**	**988.209**	**-**	**209.187**
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-										
Bollenstreek/Duinpolderweg	8-10-2018;51	4.800	-	4.800	771	1	278	1.050	0	3.750
Bijdragen van Prov.Zuid-Holland en VRA		3.200-	-	3.200-	483-	-	-	483-	-	(2.717)
subtotaal		**1.600**	**-**	**1.600**	**288**	**1**	**278**	**567**	**-**	**1.033**
Vervangingsinvesteringen wegen (voor een specificatie van deze kredieten wordt verwezen naar bijlage PMO wegen)	diverse	193.691	3.100-	190.591	148.423	0	15.324	163.747	0	26.844
Vervangingsinvesteringen vaarwegen (voor een specificatie van deze kredieten wordt verwezen naar bijlage PMO vaarwegen)	diverse	80.445	601	81.046	41.287	(1)	6.549	47.835	0	33.211
		-								
subtotaal		**274.136**	**2.499-**	**271.637**	**189.710**	**1-**	**21.873**	**211.582**	**-**	**60.055**
PMO-projecten:										

Projecten Machinerichtlijnen	6-11-2017;60 en 18-11-2019;81 en 09-03-2020;14	29.090	-	29.090	13.280	0	2.516	15.796	0	13.294
		-			0					
24-uurs centrale brugbediening	6-11-2017;60	9.000	-	9.000	7.727	0	1.271	8.998	0	2
		-			0					
Vervangingsinvesteringen kunstwerken	6-11-2017;60	10.680	-	10.680	8.446	0	42	8.488	0	2.192
		-			0					
Zelfbediening Roskamsluis	6-11-2017;60	442	-	442	10	0	62	72	-	370
Vervanging observatiecamera's VRI	18-11-2019;81	1.000	-	1.000	0	0	-	-	-	1.000
Waterwolftunnel, vervanging SCADA (bestuursingssysteem)	18-11-2019;81	1.500	-	1.500	45	1	1.030	1.076	-	424
Ontsteken verlichting, TF-relais vervangen door klok Ontsteken verlichting, TF-relais vervangen door een astronomische klok (totaal 780 stuks) in de kasten van de openbare verlichting en verkeersregelinstalaties	18-11-2019;81	750	-	750	40	0	374	414	-	336
Led-verlichting 2e fase	17-05-2021;19		5.500	5.500		0	-	-	-	5.500
Samenw zonnefietspaden (energieopwek)	13-07-2021;52		1.230	1.230		0	178	178	-	1.052
Uitrol intelligente verkeerslichten	25-9-2018;62 en 16-7-2019;68	4.515	-	4.515	0	0	-	-	-	4.515
subtotaal		**56.977**	**6.730**	**63.707**	**29.548**	**1**	**5.473**	**35.022**	**-**	**28.685**

Groenprojecten:

Natuurbrug Zeepoort	Zomernota 2017 en 16-7-2019;68	3.168	-	3.168	3.118	0	-	3.118	0	50
Verkoop van grond					0					
					0					
Verbinden en ontsnipperen faunapassages	Zomernota 2017 en 16-7-2019;68	2.072	-	2.072	51	0	54	105	0	1.967
subtotaal		**5.240**	**-**	**5.240**	**3.169**	**-**	**54**	**3.223**	**-**	**2.017**
Totaal		**1.838.817**	**8.404**	**1.847.221**	**1.196.893**	**(10.033)**	**79.979**	**1.266.839**	**0**	**580.382**

Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende provinciale land- en vaarwegen in 2021

OMSCHRIJVING VAN HET KAPITAALWERK	Besluit van provinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in 2021	Cumulatief besteed t/m 2021	Afboekingen (niet meer besteed)
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
WEGEN					
N201 Corridor					
Grondaankopen	15-11-1999; 73 (pmi)	11.345	-		
Grondaankopen	05-11-2001;75 (pmi)	15.900	-		
Inrichting en opstarten projectorganisatie N201	05-11-2001;75 (pmi)	2.545	-		
Aanvullend krediet voorbereiding N201	13-05-2002; 31 (pmi)	1.550	-		
Subtotaal N201 uit PMI (kapitaalslasten)		**31.340**	-		
Krediet bij Regio akkoord (UNA reserve)	13-01-2003;7	81.500	-		
Krediet Realisatie Overeenkomst (NCW 2005 EXINH)		31.300	-		
Krediet Realisatie besluit (NCW 1-1-2005)	25-10-2004; 72	418.420	-		

Krediet Realisatie Besluit herleid naar reële raming prijspijl 2011	25-10-2004;72	46.300	-		
Subtotaal krediet N201 bij Realisatie Besluit		**577.520**	**0**		
Scopewijziging ongelijkvloerse kruising Zijdelweg	10-11-2008; 78 (pmi)	20.000	-		
Scopewijziging N201 Amstelpassage Aquaduct	10-11-2008; 78 (pmi)	21.100	-		
Scopewijziging Verkeersveiligheid Legmeerdijk	8-11-2005 (pmi 2005)	725	-		
Subtotaal scopewijzigingen N201 uit PMI		**41.825**	**0**		
Totaal krediet Programma N201+		**650.685**	**0**		
Totale bijdrage derden		482.975-	-		
Totaal N201 incl terug te ontvangen kosten N201		**167.710**	**0**	**632.262**	**0**
Trajectbenadering grootonderhoud N201a					
N201-29 Cruquiusbrug A (traj.benadering)	16-12-2013;78	4.200	991	2.215	-
	30-09-2019;69	5.500	-	-	-
N523-01 traj.ben gr onderh N523a-N236	16-12-2013;78	13.800			
Aframing krediet	27-06-2016;35	5.500-			
		8.300	44	8.156	-
Totale bijdrage derden		10.125-			
N23 Westfrisiaweg					
EXINH voorbereidingskrediet (2005-27515)	2005-27515)	2.500			
PMI 2007 voordracht 38, voorbereiding MER	2007;38	1.500			
PMI 2008 voordracht 40, voorbereiding PIP	2008;40	2.500			
PMI 2008 voordracht 40, grondverwerving	2008;40	5.000			
PMI 2009 voordracht 78; uitwerking voorl ontwerp (VO)	2009;78	2.000			
PMI 2009 voordracht 34, onderzoek en communicatie	2009;34	4.000			
PMI 2010 voordracht 35, uitwerking ontwerp naar VO+	2010;35	1.100			
1e begrotingswijziging 2011 (voordracht 24)	14-02-2011;24	81.400			

Subtotaal (EXINH)		**100.000**			
Kredietaanvraag N23-01 (2012)	12-11-2012;88	321.770			
Kredietaanvraag N23-02 (2014)	10-11-2014;78	2.150			
Kredietaanvraag N23-03 (2016)	27-06-2016;35	580			
Kredietaanvraag N23-03 (2016)	27-06-2016;35	1.778			
Kredietverlaging N23-03 (2021)	24-08-2021;55	-8.200			
Krediet N23 Westfrisiaweg		**418.078**	**1.205**	**398.539**	-
Bijdragen derden	12-11-2012;88	105.110-			
	10-11-2014;78	775-			
	27-06-2016;35	248-			
Bijdrage N23-03- (2021)	24-08-2021;55	970-	-	-	
Bijdrage derden		**107.103-**	-	-	-
N203 rec op/afrit N246-Lindenlaan	13-05-2014;53	7.600			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-850			
Verhoging krediet	02-11-2016;77	750			
		7.500	-	**7.354**	-
Bijdrage derden		3.640-			
N203 / N513 GO Uitgeest-Castricum	27-01-2015;14	1.800	-	1.762	-
Bermverharding N205, ged N232-Vijfhuizerweg	27-06-2016;35	450	-	389	-
Verdubb. N207 gedeelte A4-N205					
Voorbereidingskrediet	10-11-2008; 78	1.000			
Aanvullend krediet	22-06-2009;34	9.400			
Aanvullend krediet	07-11-2011;78	54.150			
Aframing krediet	19-05-2015;62	-10.000			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-4.000			

Aframing krediet (onderhoud)	27-06-2016;35	-7.200			
		43.350	20	42.723	-
Bijdrage derden		20.650-			
N208 Fietsverbinding langs N208 gem Haarlem/Bloemendaal	03-11-2015;99	1.750	221	1.508	-
	30-09-2019;69	1.500	-	-	-
Bijdrage derden		350-			
Trajectbenadering N231b, ged N201-N232 gem.Aalsmeer					
Krediet	07-11-2017;76	1.200	-	1.200	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	1.300	-	1.262	-
	16-07-2019;68	70	9	70	-
OLV Greenport	30-09-2019:69	414	25	25	
Bijdrage derden		600-			
N231-17 Ongestoorde Logistieke Verbinding, gemeente Aalsmeer					
N231-17 OLV Greenport, realisatie ingang	09-11-2020;53	1.567	138	352	-
Bijdrage derden		194-			
Trajectbenadering groot onderhoud N232a, gedeelte					
bebouwde kom Haarlem-N205	27-06-2016;35	100	-	77	-
N235 doorstr./verk veiligheid N235/N247	22-05-2012;52	4.200	-	4.200	-
Extra krediet	12-11-2012;90	475	-	475	-
Extra krediet	16-12-2013;78	825	-	825	-
Extra krediet	27-01-2015;14	400	7	94	-
Voorschot uit algemeen voorbereidingskrediet	15-12-2016	0	-	-	-

Bijdrage derden		4.432-			
Bereikbaarheid Waterland, maatregelen N235 ged.Ilpendam / P'end	03-11-2015;99	27.550			
	23-05-2017;46	-1.300			
		26.250	-	**19.985**	-
Bijdrage derden	03-11-2015;99	15.424-			
Aframing bijdrage derden	23-05-2017-46	500			
N236 Reconstructie Loosdrechtdreef - Noordereind					
(Wegvak naar RONA norm) Voorbereidingskrediet	21-06-2004;44	600	-	600	-
Aanvullend voorb.krediet	22-06-2009;34	650	-	650	-
Aanvullend voorb.krediet	23-09-2013;52	1.550	-	1.550	-
Aanvullend krediet	13-05-2014;53	3.800	-	3.800	-
Aanvullend krediet	02-11-2016;77	1.400	-	1.400	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	500	-	500	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	300	141	312	-
		8.800	**141**	**8.812**	**0**
Bijdrage derden		467-			
N236 dp4 duurzaam veilig & vv Vechtbrug					
Voorbereidingskrediet	23-09-2013;52	500			
Krediet	13-05-2014;53	14.900			
Aframing krediet	02-11-2016;77	-455			
		14.945	28	14.165	-
Bijdrage derden		-			
Faunapassage (ecol.verb.zone Naardermeer -					

Ankeveense Plassen), gemeente Wijdemeren	28-06-2010;35	12.660	-	12.660	-
Bijdrage derden	26-06-2011;51	2.857-			
Reconstructie N236, deel 2:					
Gein Zuid-Verlengde Rijnkade gem A'dam en Weesp	23-09-2013;52	650	-	630	-
N236 rec N236 deel 6: Faunapassage -Noordereind	19-05-2015;62	1.500	37	233	-
N236 Trajectbenadering groot onderhoud Fr.Kampweg					
(N236) en N524, gem Gooise Meren en Hilversum	27-06-2016;35	260	-	299	-
Herinrichting N239, ged Coppershorn-N240 gem Medemblik					
Krediet	23-09-2013;52	3.250	-	3.073	-
Bijdrage derden		185-			
N240 herinrichting Kon. Emmaweg	07-11-2011;78	10.000	-	5.564	-
N240 krpt Droge Wijmersweg					
Krediet	23-09-2013;52	2.550	-	2.440	-
	9-3-2020;14	200	-	-	-
Bijdrage derden		373-			
N240 Trajectbenadering groot onderhoud N240a,					
gedeelte De Haukes, gemeent Hollands Kroon	27-06-2016;35	70	-	70	-
N240-14 N240b, gedeelte A7-Medemblik	09-03-2020;14	3.750	1.242	1.674	-
Herinrichting kruispunt N241-Langereis	14-12-2009;87	6.600	-	6.600	-
Aanvullend krediet	19-05-2015;62	2.600	-	2.600	-

Verhoging krediet	29-05-2018;39	225	-	225	-
	08-01-2019;9	175	-	121	-
Bijdrage derden		207-			
Herinrichting N241 gedeelte N242-N248					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	4.000	-		
Krediet	12-11-2012;87	49.000	-		
Aframing krediet	16-12-2013;78	5.000-			
		48.000	410-	45.667	-
Bijdrage derden		696-			
Trajectbenadering N241b, ged N242-A7					
Voorbereidingskrediet	23-05-2017;46	6.100	-	6.100	-
	30-09-2019:69	4.900	-	4.900	-
	8-03-2021:12	6.000	2.547	5.459	-
Bijdrage derden		0			
Aanleg fietstunnel (Tunnel Q)					
Aanpassen krediet		1.511	-	1.511	-
Aanleg weefvak N242 thv Nollencircuit gemeente Heerhugowaard	14-12-2009;87	1.891	-	1.891	-
Reconstructie Smuigelweg- Niedorper Verlaat	25-04-2006; 32	750			
Verhogen voorbereidingskrediet	08-05-2007; 38	250			
Verhogen voorbereidingskrediet	13-5-2008; 40	300			
Uitvoeringskrediet	14-12-2009;87	29.200			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-7.500			
	jaarrekening 2018	-162			
		22.838	-	22.838	-

Reconstructie N242, gedeelte N508-Westtangent					
Voorbereidingskrediet	14-12-2009;87	1.000	-	1.000	-
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	14.300	-	11.431	-
Bijdrage derden		-3.051			
Broekhornpolder, gemeente Heerhugowaard	28-06-2010;35	12.000	-	10.995	-
Bijdrage derden		-7.000			
Verlaging bijdrage derden GS 10-5-2011		2.400			
N242 rec Zuidtangent-N504					
Krediet	23-09-2013;52	2.900			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-900			
	jaarrekening 2018	-130			
		1.870	-	1.870	-
Bijdrage derden		-147			
Aanpassing N242, ged N504-Leijerdijk incl parallelweg					
Krediet	23-05-2017-46	1.710	-	1.710	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	200	-	139	-
N242-12 rec oostelijke afrit N242-N243/4	12-12-2011;100	520	1	404	-
VM-maatregelen N242	voorschotkrediet 2021	50	14	14	-
N243 Herinrichting Noordervaart gem Schermer en Beemster					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	2.853	-	2.853	-
Trajectbenadering N243a gem Alkmaar, Beemster en Koggeland					

Voorbereidingskrediet	10-07-2017;46	6.000	2.027	5.760	-
	18-11-2019;81	0	-	-	-
	09-03-2020;14	35.320	-	-	-
Bijdrage derden		-717			
N244 Verdubbeling ged A7-N247					
Voorbereidingskrediet	12-11-2012;90	5.000	-	5.000	-
Krediet	23-09-2013;52	4.700	-	4.700	-
krediet	13-05-2014;53	32.800	8	31.798	-
	30-09-2019;69	-3.000	-	3.000-	-
Bijdrage derden		-21.718			
Trajectbenadering groot onderhoud N244a ged N242/N246 en N244/A8					
Voorbereidingskrediet	03-11-2015;99	2.000	-	2.000	-
Krediet	02-11-2016;77	4.600	-	4.600	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	900	-	900	-
	30-09-2019;69	5.192	-	5.192	-
	30-09-2019;69	500	98	2.828	-
Bijdrage derden		-5			
Trajectbenadering N244a: deel B, Kogerpolderbrug					
Krediet	02-11-2016;77	6.600	-	6.600	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	5.500	23	3.646	-
Bijdrage derden		-8			
Trajectbenadering N244a: deel C, Beatrixbrug					
Krediet	02-11-2016;77	5.200	-	5.200	-
Verhoging krediet	07-11-2017;76	2.500	-	2.500	-
	30-09-2019;69	4.604	12	2.341	-
Bijdrage derden		-5			
Reconstr krpt N245-Nauertogt gem.Langedijk	27-06-2011;51	3.494	-	4.777	-
Bijdrage derden		-3.300			

Trajectbenadering groot onderhoud N245a, gedeelte					
N245, gedeelte N508-N504, gem Alkmaar en Langedijk	27-06-2016;35	90	-	71	-
N246 Aanleg fietstunnel Kerkstraat gemeente Zaanstad					
Voorschotkrediet	28-06-2010;35	1.100	-	1.100	-
Krediet	08-11-2010;66	4.200	-	4.200	-
Aanvullend krediet	23-09-2013;52	3.600	-	3.167	-
		8.900			
Bijdrage derden		-1.864			
N247+N235 Bereikbaarh Waterland: langetermijnmaatregelen					
Voorbereidingskrediet	13-05-2014;53	2.500			
Verlaging voorbereidingskrediet	27-06-2016;35	-1.250			
		1.250			
Verhoging voorbereidingskrediet	27-06-2016;35	875			
Verhoging voorbereidingskrediet	12-07-2016;52	800			
Verhoging voorbereidingskrediet	02-11-2016;77	1.500			
Krediet	23-05-2017;46	40.300			
	08-01-2019;9	2.650			
	30-09-2019;69	4.120			
	09-11-2020;53	5.000			
	17-05-2021;19	200			
		56.695	12.801	29.048	-
Bijdrage derden		-23.775			
Praktijkproef fietspad Broek in Waterland/Monnickendam	02-11-2016;77	400	-	380	-
Bijdrage derden		-198			

N247-20BereikbWaterlMaatrN247ged.A10Edam	01-11-2016;77	250	4	132	
N248-16 SR 590 Verkeersveiligheid kruispunten N248-Wadweg en N248-Waardpolderhoofdweg	09-11-2021;72	575	-	-	
Vervang. Stolperbasculebrug14D35	*verseon 1278245 31-10-2019	100	64	139	
Verlengen Koopvaardersschutsluis	*verseon 1316773 02-12-2019	500	-	500	
	09-03-2020;14	7.200	333	467	
Vaarverbinding BVSS K20-07	08-03-2021;12	6.500	-	-	
Bijdrage derden		-6.500			
N248 Vervangen Stolperophaalbrug, gemeente Zijpe, Voorbereidngskrediet	26-06-2003; 57	420			
Verhoging voorbereidingskrediet	10-11-2008; 78	580			
Krediet	28-06-2010;35	16.600			
Aframing krediet	27-06-2016;35	-1.500			
		16.100	50	15.521	-
Aanleg parallelweg N245-N249, gem. Zijpe en Schagen, voorber.kred.	26-06-2003; 57	300	-		
Verhoging krediet	10-11-2008; 78	350	-		
Verhoging krediet	23-09-2013;52	7.650	-		
Verhoging krediet	13-05-2014;53	850	-		
Aframing krediet	27-06-2016;35	-1.000	-		
		8.150	-	6.676	-
bermverharding, ged N241 M'meer	22-05-2012;52	950	-	950	-

N250-01 Doorstr. in Den Helder (korte termijnm.)	09-03-2020;14	1.500	424	1.199	-
Herinrichting N417, gemeente Hilversum					
Herinrichting Utrechtseweg/rotonde Noodweg	22-06-2009;34	950	-	950	-
Aanvullend krediet	19-05-2015;62	2.750	24	644	-
N417 Aanleg ecoduct (Zwaluwberg) te Hilversum	12-11-2012;90	5.200	-		
Aframing krediet	27-06-2016;35	-700	-		
	jaarrekening 2018	0			
		4.500	-	4.616	-
Bijdrage derden		-375			
Fietsoversteek N501- Redoute	voorschotkrediet 2021	359	21	21	-
Reconstr. Kruisp. N501-Keesomln/Westerwg	voorschotkrediet 2021	130	15	15	-
Trajectbenadering N502c, ged Callantsoog-Callantsogervaart	29-05-2018;39	350	-	314	-
Trajectbenadering N245a: ged. N504, ged N245-N242					
Krediet	23-05-2017;46	3.565	-	3.565	-
	08-01-2019;9	835	193	690	-
Bijdrage derden		-442			
Reconstructie brug Oosthuizen					
Krediet	25-04-2006; 32	2.400	-	2.400	-
Aanvullend krediet	23-09-2013;52	800	-	800	-

Verhoging krediet	23-05-2017;46	300	28-	257	-
		3.500	**-28**	**3.457**	**0**
Trajectbenadering N509a, gemeente Beemster					
Krediet	07-11-2017;76	500	-	500	-
	08-01-2019;9	100	1	109	-
Trajectbenadering groot onderhoud N510a, ged					
bebouwde kom Alkmaar- bebouwde kom Bergen	27-06-2016;35	292	-	242	-
Reconstructie Alkmaar- Egmond	13-11-2006; 98	4.750	-	4.750	-
Verhoging krediet	22-05-2012;52	1.522	-	1.522	1
Bijdrage derden		-700			
Trajectbenadering groot onderhoud N516a gem Zaanstad en Oostzaan	03-11-2015;99	3.700	-	3.802	-
Bijdrage derden		-1.323			
Verl busbaan & aanl linksafstrook					
Krediet	23-05-2017;46	3.400	164	3.265	-
	09-11-2020;53	225	-	-	-
Bijdrage derden		-1.835			
Trajectbenadering N518a					
Krediet	02-11-2016;77	920	1	692	-
Rec.krpt N520-Bennebroekerweg, gem Haarlemmermeer					
Krediet	7-11-2017;76	270	-	4	-
N522 Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk					
Voorbereidingskrediet	03-11-2015;99	3.750	-	3.750	-

Verhoging krediet	23-05-2017;46	23.250	9.743	21.050	-
	30-09-2019;69	-2.870	-	-	-
	09-11-2020;53	2.385	-	-	-
Bijdrage derden		-7.370			
Reconstructie aansl N525 op-/afritten A1 en Vredelaan					
Krediet	08-11-2010;66	5.100	-	5.760	-
	16-12-2019;91	200	5	164	-
Bijdrage derden		-5.180			
Trajectbenadering groot onderhoud N526a gem Blaricum	19-05-2015;62	500	-	500	-
	16-12-2019;91	60	-	54	-
Bijdrage derden		-130			
OV-haltevoorziening Stroomlijnen	Statusrapport nr 272	2.256	-	2.253	-
R-net Fietsparkeren	Statusrapportnr 325	1.232	-	463	-
Bijdrage derden		463-			
Verkeersveiligheid Abdijtunnel	19-11-2012;90	8.066	-	8.066	-
Bijdrage derden		-4.786			
Verbeteren kwetsbaarheid vlotbruggen NH-kanaal	27-06-2016;35	1.500	-	863	-
Investeringspr. Flankerende maatregelen OV NHN	30-05-2005; 31	7.000	-	7.000	-
	22-06-2009;34	3.800	-	3.800	-
	3-11-2009;87	1.400	-	1.400	-
	28-06-2010;35	1.600	-	156	-
Bijdrage derden		-3.371			

Netwerkmanagement	10-11-2008;78	15.000			
Verlaging krediet	1-4-2014;44	-1.400			
x		13.600			
Aanvullend krediet (alg-39)	23-09-2013;52	950			
Verhoging krediet	19-05-2015;62	7.094			
Verlaging krediet	27-6-2016;35	-675			
Aframing krediet	23-05-2017;46	-1.144			
Aframing krediet	jaarrekening 2018	-188			
		19.637	-	19.637	-
Bijdrage derden	19-05-2015;62	-7.094			
Aframing bijdrage derden	23-05-2017;46	434			
Verkeersmanagement: Blauwe Golf vervolg	27-06-2016;35	2.081	-	2.081	-
	23-05-2017;46	220	-	52	-
Bijdrage derden		-2.085			
Led-verlichting (energiebesparing)	14-09-2020;40	6.500	3.102	3.712	-
Netwerkbreed	1-4-2014;44	1.400			
Verhoging krediet	27-6-2016;35	675			
		2.075	625	2.058	-
Verhoging krediet, uitrol intelligente VRI's	23-05-2017;46	710			
Verhoging krediet	12-11-2018; 62	4.515			
		5.225	-	476	-
Bijdrage derden		**-98**			
Nieuwbouw Wilhelminasluis					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	2.000	-	2.000	-
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	35.872	-	35.872	-

	08-01-2019;9	13.700	1.969	13.700	-
	09-11-2020;53	2.402	102	102	-
Bijdrage derden		-36.752			
Zaanbrug					
Voorbereidingskrediet	28-06-2010;35	18.078			
Uitvoeringskrediet	07-11-2011;78	4.578			
	09-11-2020;53	423			
	08-03-2021;12	652			
	17-05-2021;12	240			
		23.971	-	4.137-	-
Bijdrage derden		-13.657			
Algemeen Voorbereidingskrediet	PS 15-06-98;39	450	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	13-05-2002; 31	1.050	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	22-11-2004;79	6.000	-	-	-
Verhoging voorbeidingskrediet	22-06-2009;34	2.500	-	-	-
Busbaan Wijckerpoort		0	1.013	3.101	-
	09-03-2020;14	22.800	-	-	-
Bijdrage derden		-5.100			
Trajectstudie N239		5.700	873	2.202	-
Bijdrage derden		-260			
Trajectbenadering GO N247b		130	23	114	-
	04-03-2020 vs-Kr	370	-	-	-
Trajectbenadering N506a	30-09-2019;69	1.270	314	1.094	-
Verbreden fietspaden gem. Alkmaar - Bergen		0	-	-	-
Krpt Westerheide-Oude Postweeg	09-03-2020;14	250	275	657	-
	09-03-2020;14	1.062	-	-	-

	17-05-2021;19	58	-	-	-
Nog te verdelen kosten		7.520	-	880	-
Totaal voorbereidingskrediet		**33.800**	**2.498**	**8.048**	**0**
Aankoop gronden					
Masterplan N201, 8 nadeelcomp dossiers	09-07-2018;39	1.800	-	141	-
Grondaankopen *	4e wijziging 1994	9.076	-	252	-
	jaarrekening 2019	2.449	-	-	-
Verkoop gronden		0	-	3.889-	-
Subtotaal (in het PMI voorkomende kredieten)		**1.065.474**	**40.539**	**1.618.244**	**1**
Infrastructurele openbare vervoer projecten					
HOV 't Gooi					
Krediet	17-12-2014;2	1.352	-	1.351	-
	-	11.299	-	11.299	-
	-	1.350	-	1.350	-
	-	0	-	11-	-
Krediet	17-12-2014;2	96.949	17.435	67.517	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	400	-	-	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	650	-	-	-
Verhoging krediet	28-08-2018;50	9.400	-	-	-
Verhoging krediet	09-03-2020;14	325	-	-	-
	17-05-2021;19	100	-	-	-
Bijdrage derden		-19.040			

HOV Velsen	05-07-2010;43	63.950			
	27-06-2016;35	-13.950			
	12-12-2016;77	-13.000			
	jaarrekening 2019	-29.362			
	08-01-2019;9	-4.500			
Bijdrage derden		1.450			
		4.588	**-**	**4.362**	**-**
HOV-05 HOV Fokkerweg-Schiphol Rijk					
Voorbereidingskrediet	23-09-2013;52	2.000	-	2.000	-
Krediet	01-11-2014;89	24.350	-	17.041	-
Verhoging krediet	19-05-2015;62	405	-	405	-
Verhoging krediet	23-05-2017;46	2.600	-	2.600	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	18.700	92-	4.397	-
	30-09-2019;69	-4.500		4.500-	-
2 mln € -/- 1,1 mln €	09-03-2020;14	2.000		-	-
	09-03-2020;14	-1.110		-	-
Bijdrage derden		-36.431			
		8.014	**-92**	**21.943**	**0**
HOV Aalsmeer -knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)					
Gem Haarl'meer, Aalsmeer en Uithoorn					
Krediet	27-06-2016;35	29.099	8.427	29.099	-
Verhoging krediet	29-05-2018;39	6.507	6.507	6.507	-
Verhoging krediet	08-03-2021;12	6.740	4.516	4.516	-
Verhoging krediet	17-05-2021;19	80	-	-	-
Bijdrage derden		-37.052			
		5.374	**19.450**	**40.122**	**0**

halte Royal Flora Holland	09-11-2020;53	4.800	502	1.263	-
Bijdrage derden		0			
HOV-02 Toolenburg-Nieuw Vennep	23-04-2020;voorschotkrediet	250	17	80	-
Uitrol productformule R-net	29-05-2018;39	2.914	117	1.749	-
Opdrachten Beleid	28-08-2018;50	4.800	278	1.050	-
Subtotaal (infastructurele openb.vervoer projecten)		**133.525**	**37.707**	**152.075**	**0**
TOTAAL		**1.198.999**	**78.246**	**1.770.319**	**1**

Specificatie kredieten PMO wegen

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van pro-vinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	krediet mutaties 2021	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	Cumulatief besteed t/m 2020	rectificaties t/m 2020	Besteed in 2021	Cumulatief besteed t/m 2021	Restant krediet 2021
x		**x € 1.000**		**x € 1.000**	**x € 1.000**	**x € 1.000**	**x € 1.000**	**x € 1.000**	**x € 1.000**
Kredieten 2011 t/m 2013:									
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013		60.038	0	60.038	-	-	-	-	**60.038**
Totaal prognose 2011 t/m 2013		62.379	0	62.379	-	-	-	-	**62.379**
					-				
tekort ruimte krediet 2011 t/m 2013	*rectificaties*	**-2.341**	**0**	**-2.341**	**0**	-	-	-	**-2.341**
Kredieten 2012:									
omschrijving									
N502b-01 GO 9,20-11,24 incl. N503		nvt*		nvt*	2.951	-	-	2.951	
N232b-01 GO km 23,33 - 25,4, en km 29,4 - 33,15		nvt*		nvt*	5.233	-	-	5.233	
N244b-01 GO km 12,3 - 20,3		nvt*		nvt*	4.666	-	-	4.666	
N248b-01 GO km 3,55-18,70		nvt*		nvt*	6.026	-	-	6.026	
N249a-01 GO km 0,00-12,6		nvt*		nvt*	5.080	-	-	5.080	

N517a-01 GO km 0,05-1,83		nvt*		nvt*	704	-	-	704	
N207a/b-02 vervangen duikers bijdrage PMI		nvt*		nvt*	2.204	-	-	2.204	
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan		nvt*		nvt*	4.160	-	-	4.160	
N240a-01 GO km 7,0-10,0		nvt*		nvt*	-	-	-	-	
N241b-02 vervanging kunstwerk bijdrage aan PMI		nvt*		nvt*	200	-	-	200	
N245b-01 GO km 29,3-35,9		nvt*		nvt*	790	-	-	790	
N417a-01 GO km 8,9-10,8		nvt*		nvt*	535	1	6	542	
N509a-01 GO km 2,0-7,3		nvt*		nvt*	2.447	-	-	2.447	
N235a-03 GO km 0,03-8,1 incl busbaan fase 2		nvt*		nvt*	1.874	-	-	1.874	
						-	-	-	
						-	-	-	
N207a-01		nvt*		nvt*	2.739	-	-	2.739	
N242b-02		nvt*		nvt*	8.319	-	-	8.319	
N245a-01		nvt*		nvt*	3.278	-	-	3.278	
Bouwrente vvW		nvt*		nvt*	217	-	-	217	
						-	-	-	
betrekking op deel niet gespecificeerd						-	-	-	
Totaal kredieten 2012	*rectificaties*	***19.815***	***-***	***19.815***	***51.423***	***1***	***6***	***51.430***	***-31.615***
Kredieten 2013:									
omschrijving									
N520a-01 GO km 0,05-5,17		nvt*		nvt*	1.915	-	-	1.915	
N511a-01 GO km 0,05 - 2,50		nvt*		nvt*	2.261	-	-	2.261	
N201b-02 GO km 35,9-40,43		nvt*		nvt*	889	-	-	889	
N232c-01 overdracht aan Amstelveen		nvt*		nvt*	650	-	-	650	
N236a-01 vervanging verhardingen		nvt*		nvt*	2.133	-	-	2.133	
N241a-01 bijdrage PMI		nvt*		nvt*	-	-	-	-	
N248a-01 bijdrage PMI		nvt*		nvt*	1.893	-	-	1.893	
N512a-01		nvt*		nvt*	-	-	-	-	
N521a-01 GO km 0,00-2,43		nvt*		nvt*	1.261	-	-	1.261	
Totaal kredieten 2013	*rectificaties*	***4.515***	***0***	***4.515***	***11.002***	***-***	***-***	***11.002***	***-6.487***

Kredieten 2014:								
omschrijving								
N206a-01 GO km 36,09-37,00	0	0	-	767	-	-	767	-767
N239b-01 GO	1.650	0	1.650	1.309	-	-	1.309	341
N244c-02 Bijdrage aan PMI	6.000	0	6.000	6.000	-	-	6.000	-
N516a-02 vervangen KW 25b16	2.050	0	2.050	2.041	-	-	2.041	9
Totaal kredieten 2014	***9.700***	***-***	***9.700***	***10.117***	***-***	***-***	***10.117***	***-417***

Kredieten 2015:								
omschrijving								
N200a-02 vervangen verharding Zeeweg	0	0	-	2.990	-	-	2.990	-2.990
N203c-04 vervangen km 54,8-60,48	0	0	-	1.459	-	-	1.459	-1.459
N302a-03 vervanging wegconstructie km 39,3 - 48,73	4.680	0	4.680	3.059	-	280	3.339	1.341
Totaal kredieten 2015 -	***4.680***	***-***	***4.680***	***7.508***	***-***	***280***	***7.788***	***-3.108***

Kredieten 2016:								
omschrijving								
N205b-03	670	0	670	466	-	-	466	204
N242Ld-01	350	0	350	215	-1	1	215	135
N243a-03	0	0	-	408	-	-	408	-408
N302a-01	0	0	-	1.081	-	-	1.081	-1.081
N506a-02	0	0	-	1.600	-	-	1.600	-1.600
N507a-02	0	0	-	2.000	-	-	2.000	-2.000
N236a-02	2.700	0	2.700	2.441	-	56	2.497	203
Totaal kredieten 2016	***3.720***	***-***	***3.720***	***8.211***	***-1***	***57***	***8.267***	***-4.547***

Kredieten 2017:								
omschrijving								
N240b-01	5.200	0	5.200	979	-	**2.067**	**3.046**	**2.154**
N520b-02	1.000	0	1.000	14	-	-	14	986
Totaal kredieten 2017	***6.200***	***-***	***6.200***	***993***	***-***	***2.067***	***3.060***	***3.140***

Kredieten 2018:									
omschrijving									
N231b-01		4.296	0	4.296	2.940	-	6	2.946	1.350
N243a-04		8.700	0	8.700	334	-	262	596	8.104
N247a-06		2.000	0	2.000	130	-	177	307	1.693
N240c-01		750	0	750	737	-	**1**	**738**	**12**
N247b-02		3.600	0	3.600	496	-	117	613	2.987
Totaal kredieten 2018		***19.346***	***-***	***19.346***	***4.637***	***-***	***563***	***5.200***	***14.146***
Kredieten 2019:									
N506a-03		3.700	0	3.700	2.343	-	422	2.765	935
N197a-01	voorschotkrediet 13-08-2020 vanuit P.00176.1 naar P.00174.1 krediet niet aangevraagd bij PMO 2019-2026	60	0	60	22	-	**1**	**23**	**37**
N201c-03		1.430	0	1.430	-	-	**26**	**26**	1.404
N239a-03		2.200	0	2.200	239	-	**343**	**582**	1.618
N241b-03		10.850	0	10.850	708	**1**	**4.681**	**5.390**	5.460
N247a-03		1.600	0	1.600	137	-	138	275	1.325
N244a-01		480	0	480	77	-	7	84	396
N243a-04		780	0	780	-	-	-	-	780
Totaal kredieten 2019		***21.100***	***-***	***21.100***	***3.526***	***1***	***5.618***	***9.145***	***11.955***
Kredieten 2020:									
N242a-05 Vervangen glazen onderpanelen geluidschermen N242 en N244/N508 (nieuw)		1.500	0	1.500	-	-	3	3	1.497
nnb		0	0	-	-	-	-	-	-
nnb		0	0	-	-	-	-	-	-
Totaal kredieten 2020		***1.500***	***-***	***1.500***	***-***	***-***	***3***	***3***	***1.497***

		90.576	*-*	*90.576*	*97.417*	*1*	*8.594*	*106.012*	*-15.436*

** In de jaren tot 2014 werd een totaalkrediet aangevraagd dat verder niet werd opgedeeld naar onderliggende projecten.*
Vanaf 2014 worden kredieten per project aangevraagd waardoor tevens de besteding per project inzichtelijk wordt.

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van pro-vinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	krediet mutaties 2021	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	Cumulatief besteed t/m 2020	rectificaties t/m 2020	Besteed in 2021	Cumulatief besteed t/m 2021	Restant krediet 2021
Kredieten 2014: kunstwerken									
omschrijving									
N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03		8.763	0	8.763	8.772	-	465	9.237	-474
N203 Brug Krommenie B-01 vervangen 19D04		8.763	0	8.763	175	1	224	400	8.363
K20/10/09 Leeghwaterbrug A-02 vervanging		15.500	0	15.500	15.119	-	-113	15.006	494
Totaal kredieten 2014		***33.026***	***-***	***33.026***	***24.066***	***1***	***576***	***24.643***	***8.383***
Kredieten 2015: kunstwerken									
omschrijving									
K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru		12.250	0	12.250	1.319	1	876	2.196	10.054
Totaal kredieten 2015		***12.250***	***-***	***12.250***	***1.319***	***1***	***876***	***2.196***	***10.054***
Kredieten 2016: kunstwerken									
omschrijving									
K09 Beatrixbrug 19D19		9.555	0	9.555	8.691	-	19	8.710	845
K17 Brug Ouderkerk		19.785	0	19.785	8.742	-	4.284	13.026	6.759
Totaal kredieten 2016		***29.340***	***-***	***29.340***	***17.433***	***-***	***4.303***	***21.736***	***7.604***
kredieten 2017: kunstwerken									
omschrijving									
K20m Kogerpolderbrug-03		7.700	0	7.700	7.611	-	9	7.620	80

K20N Stolperbasculebrug		11.600	0	11.600	574	-	**950**	**1.524**	10.076
Totaal kredieten 2017		***19.300***	***-***	***19.300***	***8.185***	***-***	***959***	***9.144***	***10.156***
kredieten 2018 kunstwerken									
omschrijving									
N248b Waardbrug 14G11		0	-	-	-	-	-	-	-
Totaal kredieten 2018		-	-	-	-	-	-	-	-
kredieten 2019 kunstwerken									
N248b Schagerbrug A 14G14	PS 08-03-2021 12 ipv voorbereidingskrediet PMI	4.600	-3.100	1.500	-	-	**14**	**14**	1.486
K1 Zijperbrug 14D30		4.600	0	4.600	-	-	-	-	4.600
Totaal kredieten 2019		**9.200**	**-3.100**	**6.100**	**-**	**0**	**14**	**14**	**6.086**
Totaal kredieten kunstwerken		**103.116**	**-3.100**	**100.016**	**51.003**	**2**	**6.728**	**57.733**	**42.283**
Totaal krediet wegen		**193.692**	**-3.100**	**190.592**	**148.420**	**3**	**15.322**	**163.745**	**26.847**

Specificatie kredieten PMO vaarwegen

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van provinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	krediet mutaties 2021	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	Cumulatief besteed t/m 2020	rectificaties t/m 2020	Besteed in 2021	Cumulatief besteed t/m 2021	Restant krediet 2021
		x € 1.000		**x € 1.000**	**x € 1.000**		**x € 1.000**	**x € 1.000**	**x € 1.000**
Kredieten 2011 t/m 2014 oevers									
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	*rectificatie*	7.265	0	7.265	7.297	-	-	7.297	-32
K17a-02 [05.8680-1002]	*rectificatie*	0	0	-	36	-	-	36	-36
Ruimte krediet 2011 t/m 2014 oevers	*rectificatie*	**7.265**	**-**	**7.265**	**7.333**	**-**	**-**	**7.333**	**-68**
Kredieten 2015: oevers									

omschrijving									
K20N-c-01 NHK vervanging oevers Noord km 65,45-68,0		3.500	0	3.500	3.634	882	-	4.516	-1.016
K4/5/6-c vervanging vwv 19		4.928	0	4.928	4.557	-882	62	3.737	1.191
K2/K3 vervangingen vwv 15	*rectificatie*	11.700	0	11.700	8.460	1	20	8.481	3.219
Totaal kredieten 2015 oevers		***20.128***	***-***	***20.128***	***16.651***	***1***	***82***	***16.734***	***3.394***
Kredieten 2016: oevers									
omschrijving									
K4/5/6c vaarwegvak 20		8.324	0	8.324	6.535	-	557	7.092	1.232
Totaal kredieten 2016 oevers		***8.324***	***-***	***8.324***	***6.535***	***-***	***557***	***7.092***	***1.232***
kredieten 2017									
omschrijving									
K4/5/6a vaarwegvak 18		7.973	0	7.973	4.533	1	524	5.058	2.915
K7/8 vaarwegvak 21		4.800	0	4.800	1.307	-	2.326	3.633	1.167
K20/10/09a-01 vaarwegvak 6		840	0	840	840	-	-	840	-
Totaal kredieten 2017		***13.613***	***-***	***13.613***	***6.680***	***1***	***2.850***	***9.531***	***4.082***
kredieten 2018 oevers									
omschrijving									
K20a-01 vaarwegvak 5		3.400	0	3.400	289	-	399	688	2.712
K20/10/09b-01 vaarwegvak 7		2.800	0	2.800	219	1	303	523	2.277
Totaal kredieten 2018		***6.200***	***-***	***6.200***	***508***	***1***	***702***	***1.211***	***4.989***

kredieten 2019 oevers									
omschrijving									
K9-01 vaarwegvak 8		840	0	840	147	-	187	334	506
K20m-a-01 vaarwegvak 10		0	0	-	0	-	-	-	-
K20Na-01 vaarwegvak 4	PS 17-05-2021 19	1.500	135	1.635	98	-	136	234	1.401
K20Zb-01 vaarwegvak 11		0	0	-	0	-	-	-	-
K18a-01, vaarwegvak 16, Westfriese Vaart; splitsing Waardkanaal	PS 17-05-2021 19	1.685	266	1.951	218	-	299	517	1.434
K18b-01, vaarwegvak 17, Westfriese Vaart, zijsloot bij km. 7,8 - Medemblik	PS 17-05-2021 19	4.400	200	4.600	620	-	833	1.453	3.147
K20a-02, vaarwegvak 5, Noordhollandsch Kanaal: Omval - Alkmaar Noord		1.600	0	1.600	890	-	515	1.405	195
x									
Totaal kredieten 2019		***10.025***	***601***	***10.626***	***1.973***	***-***	***1.970***	***3.943***	***6.683***
kredieten 2020 oevers									
omschrijving									
K19o-a-01 Vaarwegvak 32 (nieuw)		1.600	0	1.600		-	-	-	1.600
K19o-b-01 Vaarwegvak 33 (nieuw)		1.690	0	1.690		-	-	-	1.690
		3.290	***-***	***3.290***	***-***	***-***	***-***	***-***	***3.290***
Totaal kredieten oevers		**68.845**	**601**	**69.446**	**39.680**	**3**	**6.161**	**45.844**	**23.602**

Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Besluit van pro-vinciale staten resp. begrotings-wijziging	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2020	krediet mutaties 2021	Beschikbaar gesteld krediet t/m 2021	Cumulatief besteed t/m 2020	rectificaties t/m 2020	Besteed in 2021	Cumulatief besteed t/m 2021	Restant krediet 2021
kredieten 2017: kunstwerken									
omschrijving									

K20N KVVS Kolkwand	11.600	0	11.600	1.606	-	387	1.993	9.607
Totaal kredieten kunstwerken	**11.600**	**-**	**11.600**	**1.606**	**-**	**387**	**1.993**	**9.607**
Totaal kredieten Vaarwegen	**80.445**	**601**	**81.046**	**41.286**	**3**	**6.548**	**47.837**	**33.209**

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar

Vlottende Activa

Voorraden	**31-12-2021**	**31-12-2020**
Voorraad gronden	4.909	4.597

De mutatie van de voorraard gronden bestaat uit:

Voorraden per 01-01-2021	4.597
Overheveling vanuit Materiële vaste activa	2.925
Verkopen	-2.613
Voorraden per 31-12-2021	4.909

Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	**31-12-2021**	**31-12-2020**
	x € 1.000	x € 1.000
Vorderingen op openbare lichamen		
Te vorderen omzetbelasting	57.883	64.399
Te vorderen Vennootschapsbelasting	489	517
Motorrijtuigenbelasting	19.609	18.710
Nog te ontvangen Provincies	405	135
Nog te ontvangen Rijksoverheid	76	0
Nog te vorderen Gemeenten	758	2.448
Nog terug te vorderen vervoerskosten	0	16
Overige nog te ontvangen	327	278
	79.547	86.503
Uitzettingen in 's-Rijksschatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	144.086	268.583
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Groenfonds)	6.197	3.541
Overige vorderingen		
Debiteuren	1.615	1.259
Te vorderen rente per 31 december van de verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen	5	57
Te ontvangen Agio	0	375
Te vorderen leges, boete en dwangsom	0	110
Overige posten	52	1.092
	1.673	2.893
Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	231.502	361.520

Toelichting

Toelichting

De afname van het bedrag aan vorderingen met circa € 130 mln. wordt verklaard door de afname van de uitzettingen in s-Rijksschatkist met € 124 mln, deze afname wordt onder andere veroorzaakt door het investeringsvolume in 2021.

Voor de overige vorderingen is een voorziening opgenomen van € 0,6 mln inzake rente op verstrekte leningen.

Liquide middelen

De provincie NH heeft alle bankrekeningen van de huisbankier ABNAMRO en de BNG in het stelsel van het schatkistbankieren. Dat betekent dat dagelijks alle saldi worden afgeroomd of aangevuld naar € 0,00.

Het drempelbedrag is een minimumbedrag (afhankelijk van de omvang van de decentrale overheid) dat gemiddeld buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2021			
(1)	**Drempelbedrag**	**11.117**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**172**	**172**	**191**	**216**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	10.945	10.945	10.926	10.901
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	1.058.726			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	500.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	558.726			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €300.000	Drempelbedrag	11.117			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	15.476	15.690	17.552	19.908
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	172	172	191	216

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa is toegenomen met ca. € 30 mln.

Deze toename komt met name door vooruitbetaalde subsidie voorschotten ad 7 mln en diverse vordering inzake bijdragen derden in de grote lopende projecten, waaronder een vordering op de VRA inzake het project HOVAZ groot 16 mln. In de post vooruitbetaalde bedragen is een bedrag opgenomen ad 5,8 mln in het kader van grondwaterbeheer, het voorschot heeft betrekking op een project dat uitgevoerd wordt door derden. Het project loopt 30 jaar, naar rato van de realisatie door derden zal het bedrag jaarlijks vrijvallen.

Nog te ontvangen voorschotbedragen op doeluitkeringen:

Nog te ontvangen voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2020	Correctie voorgaand jaar	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2021
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
Rijk					
Overige Nederlandse overheidsorganen					
Groenfonds	2.497	-	1.368	528	3.337
Regionale MIT-regeling (F12)	1.411	-	94	1.100	405
Totaal	**3.908**	**-**	**1.461**	**1.628**	**3.742**

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen:	31-12-2021	31-12-2020
	x € 1.000	x € 1.000
Overige voorschotten	0	0
Nog te ontvangen bedragen	35.118	11.971
Overige vooruitbetaalde bedragen	14.595	7.075
	49.713	19.046

Passiva

Eigen vermogen - Reserves

Staat van het verloop van de reserves (Bbv. artikel 54)

Naam van de reserve	Stand per 1-1-2021	Resultaat-bestemming 2020	Toevoegingen		Onttrekkingen			Stand per 31-12-2021
			Stortingen	Wegens overheveling van middelen	Bestedingen	Wegens overheveling van middelen	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Algemene reserves								
Algemene reserve	141.311	14.311	62.934	-	32.560	-	-	185.996
Totaal algemene reserves (a)	**141.311**	**14.311**	**62.934**	**-**	**32.560**	**-**	**-**	**185.996**
Bestemmingsreserves								
Programma 1 Openbaar Bestuur								
Reserve Cofinanciering Europese projecten	4.618	-	-	-	1.136	-	1.604	1.878
Programma 2 Klimaat en Milieu								
Reserve Bodemsanering	27.126	-741,00	4.235	-	3.190	-	-	27.430
Reserve Energietransitie	26.342	-	10.200	-	7.235	1.020	-	28.287
Reserve Circulaire economie	457	-	350	1.241	453	-	-	1.595
Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	844	-159,00	-	-	131	-	-	554
Reserve Gezonde leefomgeving	3.767	-	3.500	-	1.516	-	-	5.751

Programma 3 Ruimte en Water								
Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	27.592	-	109	-	1.230	-	1.390	25.081
Reserve Waterrecreatie	3.273	-	1.562	-	1.442	-	-	3.393
Reserve OV-fonds, incl. OV-knooppunten	12.507	-	5.000	-	218	5.500	-	11.789
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	8.935	-	-	523	1.360	125	3.929	4.044
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	3.183	-	-	-	682	1.818	342	341
Reserve Woonbeleid	5.182	-112,00	-	-	1.084	116	-	3.870
Reserve Woningbouw	11.189	-	1.200	-	1.551	-	-	10.838
Reserve Klimaatadaptatie	1.077	-	1.000	-	787	-	-	1.290
Reserve Impuls duurzame zeehavens	523	-	-	-	-	523	-	-
Reserve Waardevermindering grondaankopen Groen	5.455	-	-	6.697	-	-	-	12.152
Resverve subsidie Bloemendalerpolder	-	-	-	1.818	-	-	-	1.818
Resverve subsidie OV-fonds	-	-	-	5.500	-	-	-	5.500
Programma 4 Bereikbaarheid								
Reserve Mobiliteitsbeleid	3.298	-	-	1.505	1.323	190	174	3.116
Reserve Uitvoeren mobiliteit	118.429	-2.097,00	36.746	2.925	44.181	5.598	3.741	102.483
Reserve Ontwikkeling prov infrastructuur	158.129	-	20.024	-	4.022	27.289	26.239	120.603
Reserve Groot onderhoud wegen	25.860	-	14.008	4.510	14.233	-	1.457	28.688
Reserve Investeringen wegen	6.303	-	-	-	-	-	6.302	1
Reserve Groot onderhoud vaarwegen	5.990	-	6.000	-	3.405	750	866	6.969
Reserve Innovatieveprojecten Mobiliteit	17.960	-	224	-	3.039	3.281	-	11.864
Reserve Openbaar Vervoer projecten	20.290	-	51.577	-	51.693	400	-	19.774
Resverve verleende subsidies OD 4.1.2	-	-	-	4.093	764	-	-	3.329
Programma 5 Groen								
Reserve Groen	96.144	-	75.638	242	24.667	9.231	-	138.126
Reserve Groene Uitweg	24.265	-	107	-	2.240	3.392	-	18.740
Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	15.834	-	58	580	1.627	-	-	14.845

Reserve Cofinanciering Waddenzee	5.661	-	3.120	-	575	-	-	8.206
Reserve Landschap	300	-	2.500	-	1.517	100	-	1.183
Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat	6.501	-	-	-	6.501	-	-	-
Reserve Laag Holland	3.736	-	252	-	383	-	-	3.605
Resverve subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	-	-	-	1.900	621	-	-	1.279
Programma 6 Economie, Cultuur & Welzijn								
Resverve Herstructurering bedrijventerrei	4.380	-	2.500	-	1.361	-	3.479	2.040
Reserve MKB	9.837	-	3.750	-	1.927	-	-	11.660
Reserve Duurzame Landbouw	1.286	-	-	-	499-	-	-	1.785
Reserve Europese proj. Landbouwsubsidies	1.368	-	6.000	-	598	-	-	6.770
Reserve monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	4.094	-	5.751	-	6.346	-	-	3.499
Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	4.156	-	-	3.250	248	-	-	7.158
Programma 7 Financiën en Bedrijfsvoering								
Reserve Bedrijfsvoering	9.128	-	5.626	-	1.299	-	-	13.455
Reserve GO-Gelden	2.555	-	-	-	293	-	-	2.262
Reserve Huisvesting	13.721	-	-	-	762	-	-	12.959
Programma 8 Economisch herstel & duurzaamheid								
Reserve Economisch herstel en duurzaamheid	-	-	100.000	-	3.214	-	-	96.786
Reserves ter dekking van kapitaallasten								
Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 3)	280	-	-	-	140	-	-	140
Reserve Dekking Kapitaallasten Weginfras (Prog. 4)	127.988	-	-	2.664	132	-	116.013	14.507
Reserve Dekking Kapitaallasten OV-infras (Prog. 4)	60.951	-	-	18.550	-	-	28.716	50.785
Resv. Kapitaallasten invest.kunstwerken (Prog. 4)	29.009	-	-	-	-	-	29.009	-

Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	1.420	-	-	-	-	-	1.420	-
Reserve Kapitaallasten innovatieprojecten (Progr. 4)	609	-	-	3.281	-	-	-	3.890
Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	3.679	-	-	54	70	-	-	3.663
Totaal bestemmingsreserves	**925.231**	**-3.109**	**361.037**	**59.333**	**198.697**	**59.333**	**224.681**	**859.781**
Totaal reserves(a + b)	**1.066.542**	**11.202**	**423.971**	**59.333**	**231.257**	**59.333**	**224.681**	**1.045.777**
Resultaat 2021								17.888
Totaal eigen vermogen								1.063.665

Algemene reserve

Doel:
De Algemene Reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen.

Stortingen:
In 2021 is € 63 miljoen gestort in de Algemene Reserve. Dit betreffen de volgende toevoegingen:

- € 26,8 miljoen: Om conform de eerste begrotingswijziging € 175 mln. vrij te spelen vanuit de kapitaallasten reserves is van een groot aantal kredieten de dekking gewijzigd van de reserves naar de reguliere begroting. Begrote stortingen van totaal € 26,8 miljoen in de reserve ontwikkelen provinciale infrastructuur en reserve investeringen kunstwerken was bedoeld ter dekking van kredieten die nu niet meer uit de betreffende reserves gedekt worden maar vanuit de reguliere kapitaallasten. De stortingen van totaal € 26,8 miljoen is daarom gewijzigd in een storting in de algemene reserve.

- € 10 miljoen: Storting ter dekking van motie 41 (Provinciaal noodfonds sociale infrastructuur) conform eerste begrotingswijziging 2021.

- € 9,6 miljoen: Storting conform tweede begrotingswijziging 2020: Om het negatieve exploitatiesaldo van de tweede begrotingswijziging 2020 te dekken is destijds besloten om € 9,6 miljoen te onttrekken aan de algemene reserve. In 2021 is deze onttrekking teruggestort in de algemene reserve.

- € 7.5 miljoen: Om de verhoogde kapitaallasten in 2022 en 2023 op te kunnen vangen is bij de tweede begrotingswijziging 2021 besloten om €7,5 miljoen te storten in de algemene reserve.

- € 3 miljoen: Bij de eerste begrotingswijziging is besloten om € 3 miljoen te storten voor het Programma Tata Steel.

- € 2,7 miljoen: Storting door toevoeging van de ruimte onder het BTW-compensatiefonds in de septembercirculaire van het provinciefonds. Conform afspraak worden deze extra middelen gestort in de Algemene reserve in het kader van het herstelplan van de Algemene reserve.

- € 1,8 miljoen: Om conform de eerste begrotingswijziging € 175 mln. vrij te spelen vanuit de kapitaallasten reserves is van een groot aantal kredieten de dekking gewijzigd van de reserves naar de reguliere begroting. Een begrote storting van € 1,8 miljoen in de reserve investeringen kunstwerken was bedoeld ter dekking van kredieten die nu niet meer uit de betreffende reserve gedekt worden maar vanuit de reguliere kapitaallasten. De storting van deze € 1,8 miljoen is daarom gewijzigd in een storting in de algemene reserve.

- € 1,5 miljoen: Storting van het bedrag aan uitgestelde intenties conform laatste begrotingswijziging 2021.

Onttrekkingen:
In 2021 is € 32 miljoen aan de algemene reserve onttrokken. Dit bedrag bestaat uit:

- € 17,1 miljoen: Betreft de onttrekking van de middelen ten behoeve van de uitgestelde intenties waarvoor de besteding in 2021 plaatsvond.

- € 11,5 miljoen: Betreft de dekking van het tekort jaarschijf 2021 uit het Coalitieakkoord.

- € 3,2 miljoen: Betreft het sluitend maken van de jaarschijf 2021 door inzet van het saldo uit 2019.
- € 0,6 mln: Voor Stichting Forteiland Pampus is een bijdrage ontvangen in de decembercirculaire 2020, bijdrage Erfgoed Deal van € 560.000. Dit is in de algemene middelen terecht gekomen en wordt met deze mutatie gezet bij het od 6.4.2. De subsidie wordt dit jaar verleend en staat op de lijst subsidie buiten uitvoeringsregeling.
- € 0,04 mln: In december 2020 ontvangen van BZK via een decentralisatie-uitkering t.b.v. activiteiten op het gebied van Weerbaar provincie Noord-Holland. Deze middelen zijn bij de resultaatbestemming 2020 in de algemene reserve gestort en in 2021 onttrokken en uitgegeven.

Stand:
Conform het financieel beleid van Provincie Noord-Holland moet de omvang van de Algemene Reserve tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen bedragen, met een minimum bedrag gelijk aan het saldo van het netto risicobedrag dat berekend is voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft.

De structurele algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de uitkering uit het provinciefonds (exclusief voormalig BDU middelen), de opcenten motorrijtuigenbelasting, het renteresultaat en de dividenduitkeringen.

De omvang van de structurele algemene dekkingsmiddelen per ultimo 2021 bedraagt € 401,4 miljoen. 25% hiervan is € 100,4 miljoen. Uit de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat de omvang van de berekende risico's €18,2 miljoen voor het komende jaar zijn en € 32,9 miljoen voor 4 jaar.

Op basis hiervan kan afgeleid worden dat de minimale omvang van de Algemene reserve € 100,4 miljoen moet zijn. Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve bedraagt 103,7 miljoen. De algemene reserve voldoet hiermee aan de kaders zoals die hiervoor zijn opgesteld.

Bestemmingsreserves

Toelichting bestemmingsreserves

	Reserve Investeringen Kunstwerken
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Realiseren van investeringen in kunstwerken.
Instellingsbesluit	Derde begrotingswijziging 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.3.2
Toelichting stortingen	In 2021 zijn er geen stortingen in deze reserve gedaan.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 zijn aan deze reserve geen bedragen onttrokken.
Toelichting stand	In 2021 is het saldo van deze reserve, groot € 6,3 miljoen ten gunste van het resultaat vrijgevallen.

	Reserve Landschap
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.2

Toelichting stortingen	Conform de Begroting is er in 2021 € 2,5 miljoen in deze reserve gestort
Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal € 1,5 miljoen uitgegeven. De middelen zijn o.a. besteed aan een subsidie buiten UVR voor Landschapsversterking van € 1,2 miljoen en € 74.000 proceskosten. Hiernaast is er bij de Laatste Begrotingswijziging € 100.000 overgeheveld naar de reserve Stelling van Amsterdam ten behoeve van de Liniedijken.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2021 bedraagt € 1,2 miljoen. Dit zal volgens het bestedingsplan aan diverse Landschapsversterkingsprojecten uitgegeven worden.

	Reserve Gezonde leefomgeving
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.6
Toelichting stortingen	De stortingen betreffen € 3 miljoen en € 300.000 voor het Leefbaarheidsfonds en proceskosten (conform Coalititieakkoord) en € 200.000 voor het Actieprogramma Geluid (laatste begrotingswijziging 2021).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op proceskosten, inclusief voor het Actieplan Geluid (€ 525.000), Hollandse Luchten (€ 150.000), Zeer zorgwekkende stoffen (€ 153.000), Waterpilot (€ 139.000), Programma Tata Steel (€ 413.000) en Luchtmeetnetten (€ 134.000).
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen (€ 5.751.000) zullen worden ingezet voor de in het bestedingsplan opgenomen activiteiten (Gezondheidsonderzoeken, Monitoring omgevingskwaliteit, diverse uitvoeringsregelingen etc.).

	Reserve Klimaatadaptie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.1.3
Toelichting stortingen	In 2020 is conform het Coalitieakkoord € 1 miljoen in de reserve gestort.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen betreffen: een subsidie buiten uitvoeringsregeling aan Wageningen Research voor Waterbeheer Laag NL (€ 100.000), subsidieverleningen op grond van de uitvoeringsregelingen onderzoek en fysieke uitvoeringsprojecten klimaatadaptatie (resp. € 50.000 en € 483.000) en proceskosten € 154.000).
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve

Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.3
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2021.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is € 140.000 onttrokken uit de reserve, gelijk aan de afschrijving van het pand voor SHIP.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2021 is € 140.000. Het eindsaldo gaat ingezet worden voor de afschrijving in 2022.

	Reserve Oostelijke Vechtplassen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.3
Toelichting stortingen	Er is € 638.000 in de reserve gestort, dit heeft voornamelijk betrekking op een administratieve overhevelingen vanuit de reserve Groen waarbij in 2020 onterecht capaciteit budget uit de reserve OVP is gehaald terwijl de Reserve Groen dit had moeten dekken.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van totaal € 1,6 miljoen hebben betrekking gehad op onder andere de volgende projecten: • Dekking Capaciteitskosten € 650.000 • Luwtemaatregelen € 93.000 • Bureaukosten € 166.000 • Kortenhoef Oost € 91.000 • OVP Natuureilanden € 86.000 • Herstel legakkers € 100.000
Toelichting stand	De stand eind 2021 is € 14,8 miljoen. Het project Oostelijke Vechtplassen is in 2018 gestart met de uitvoering, de planning is om het project af te kunnen ronden in 2027. De voortgang van de projecten wordt opgenomen in het jaarlijks vast te stellen PNN.

	Reserve Bodemsanering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.1.3

Toelichting stortingen	In deze reserve hebben de volgende stortingen plaatsgevonden: · Bijdrage PNH € 3.524.000; · Opbrengsten € 391.921; · Storting dekking interne capaciteit € 319.000;
Toelichting onttrekkingen	In 2021 hebben de onderstaande onttrekkingen plaatsgevonden uit de reserve: · Uitgaven bodemsaneringstaken € 2.552.415 · Vrijval ter dekking van de interne en externe capaciteitskosten € 637.343
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2021 bedraagt € 27,4 mln. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige bodemsaneringskosten.

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	De reserve Groen wordt jaarlijks gevoed door Rijksmiddelen voor natuur die, conform afspraken in het Natuurakkoord (2011) en het Natuurpact (2013), via het provinciefonds aan ons worden overgemaakt. Daarnaast zijn er opbrengsten uit verkoop van Strategische Gronden Groen (SGG) ook wel genoemd BBL&PASO gronden. Deze worden ontvangen via Programma 3, Ruimte en Water, en worden van daaruit in de reserve Groen gestort. Enkele stortingen in de reserve Groen op een rij: • € 9,5 miljoen Rijksmiddelen; • Een extra storting bij de 1e Begrotingswijziging 2021 van € 43 miljoen tbv afronden NNN; • € 3,1 miljoen uit het budget Subsidies Natuur-en Landschapsbeheer (ter compensatie van eerdere onttrekkingen); • € 8,5 miljoen uit het Coalitieakkoord (KRW, Bodemdaling en Masterplan Biodiversiteit); • € 3,9 miljoen opbrengsten uit grondverkopen van SGG gronden; • € 2,7 miljoen bijdragen derden aan projecten (o.a. Groene Schakel).
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven uit de reserve Groen hebben o.a. betrekking gehad op: • € 1,9 miljoen voor SNL regelingen; • € 10,5 miljoen voor PAS-maatregelen; • € 1,5 miljoen voor kosten met betrekking tot grondaankopen NNN; • € 1,3 miljoen voor Fietspad en herstel Wierdijk; • € 1,1 miljoen voor subsidies KRW (Kaderrichtlijn Water). Hiernaast is er € 6,7 miljoen overgeheveld naar de reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen en € 1,9 miljoen naar de nieuwe reserve verleende subsidies OD 5.1.1(voor subsidies groter dan € 1,5 miljoen).
Toelichting stand	Er wordt jaarlijks een PNN (Programma Natuurnetwerk) opgesteld met daarin een nadere analyse van de doelen en de voortgang van de projecten om deze te bereiken.

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.5.1

Toelichting stortingen	De jaarlijkse storting in de reserve gebeurt voor de dekking van de uitgaven van de OV-exploitatie
Toelichting onttrekkingen	In 2020 is er aan de reserve € 52,1 miljoen onttrokken, waarvan € 51,7 miljoen aan (met name) OV-exploitatie in de regio's Haarlem-IJmond, Nood-Holland Noord en Gooi- en Vechtstreek door Connexxion. Tevens is er € 400.000 overgeheveld naar de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden (voor subsidieverlening Kennisplatform buurtbussen)
Toelichting stand	Per 31-12-2021 is er in de reserve nog € 19,8 miljoen beschikbaar voor OV-exploitatie en investeringen in OV (waaronder OV-visie).

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.2.4
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Jaarlijks wordt een gelijk bedrag van € 762.273 onttrokken aan de reserve. Deze onttrekking fungeert als gedeeltelijke dekking van de extra afschrijvingslasten die ontstonden door de verbouwing van het kantoorpand Houtplein 33 in Haarlem.
Toelichting stand	In de komende 17 jaar zal nog telkens een bedrag van € 762.273 worden onttrokken als gedeeltelijke dekking van de afschrijvingslasten van de verbouwing van het pand Houtplein 33. Daarmee is de reserve over 17 jaar volledig besteed.

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.2
Toelichting stortingen	In 2021 is in deze reserve gestort: Storting dekking interne capaciteit € 107.000;
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is uit deze reserve onttrokken: Subsidies € 2.155.988; Uitvoeringsprojecten € 3.392.000; Vrijval reserve ter dekking van de interne capaciteitskosten € 107.000.
Toelichting stand	De stand per 30-12-2021 bedraagt € 18,8 mln. Deze middelen worden ingezet voor de uitvoering van het programma de Groene Uitweg.

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.3.3
Toelichting stortingen	Conform de begroting is er in 2021 € 3,1 miljoen gestort in de reserve.

Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen van in totaal € 575.000 betroffen vooral subsidies. In het kader van de uitvoeringsregeling cofinanciering Waddenfonds gaat het om 3 subsidies met een totaal bedrag van € 256.000. Buiten UvR is er 1 subsidie verleend aan de Stichting Waddengroep voor een bedrag van € 210.000.
Toelichting stand	De stand eind 2021 is € 8,2 miljoen. Dit is bedoeld voor de provinciale cofinanciering Waddenfondsprojecten en het Investeringskader Waddengebied, zie verder het bestedingsplan.

	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010-2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.5.1
Toelichting stortingen	Gedurende de coalitie periode wordt jaarlijks € 2,5 miljoen gestort in de reserve in kader "Duurzaam doorpakken".
Toelichting onttrekkingen	Er zijn onttrekkingen gedaan voor subsidie verleningen voor de HIRB plus regelingen totaal € 1,9 miljoen. Dit betrof subsidie voor: a. Fysieke herstructurering van bedrijventerreinen en havens met focus op duurzaamheid (€ 1,3 miljoen), b. Procesmaatregelen als onderzoek en visievorming & organiseren van beheer van bedrijventerreinen en havens (€ 425.000), c. Procesmaatregelen als onderzoek, visievorming en organiseren van beheer van winkelgebieden (€ 145.000). Hier tegenover zijn beschikkingen afgegeven in eerdere jaren (deels) niet doorgegaan hierdoor is € 628.000 teruggekomen in de reserve.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2021 bedraagt € 2 miljoen. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de HIRB plus regelingen en Transformatie en herstructurering terreinen langs de Ringvaart (€803.000).

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut 'met verstand' optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	1.4.2
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is € 1.604.000 aan de reserve onttrokken als taakstelling op grond van de Kaderbrief 2021. Daarnaast is tot een bedrag van € 1.120.000 aan subsidies verleend en is aan de provincie Zuid-Holland een bijdrage verleend voor de coördinator van 2 Zeeën (€ 16.000).
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen conform het bestedingsplan worden ingezet voor cofinanciering van Europese projecten en voor uitvoeringskosten van Europese subsidieverlening.

	Reserve Europese landbouwprojecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015

Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.5.5
Toelichting stortingen	Op basis van de kaderbrief/begroting 2020 is € 5 miljoen gestort in de reserve. Daarnaast is conform begroting € 1 miljoen gestort vanuit het exploitatie budget voedselvisie.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is er € 0,6 miljoen aan de reserve onttrokken waarvan € 939.000 betrekking had op uitvoeringskosten RVO, € 933.000 door RVO beschikte POP3 subsidie regelingen. Verder is er sprake geweest van negatieve onttrekkingen betreffende de retour ontvangst van voorfinanciering van gemeente bijdragen (€ 765.000) en NHN bijdragen (€ 139.000). Als gevolg van uitkering Technische bijstand is nog € 410.000 retour ontvangen voor uitvoeringskosten.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2021 bedraagt € 6,8 miljoen, deze middelen worden ingezet voor de POP3 regelingen en de uitvoeringskosten hiervan.

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.1
Toelichting stortingen	In 2021 is gestort in de reserve € 5,7 miljoen. Hiervan betrof € 3,3 miljoen Rijksmiddelen voor monumentenzorg.
Toelichting onttrekkingen	Totaal aan onttrekkingen was € 6,3 miljoen. Dit was ten behoeven van de volgende uitvoeringsregelingen: Restauratie Rijksmonumenten NH (€ 5 miljoen), Molens (€ 562.000), Restauratie Provinciale Monumenten (€ 390.000), Onderhoud Provinciale monumenten (€ 117.000) en Onderzoek duurzaam benutten monumenten (€ 78.000). Verder betrof dit Herbestemming Loods (€ 110.000) en opdrachten ten behoeven van rijks en provinciale monumenten (€ 135.000).
Toelichting stand	Per 31-12-2021 is in de reserve nog € 3,5 miljoen beschikbaar dat zal worden ingezet voor programma behoud en herbestemming monumenten.

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.1.2
Toelichting stortingen	Er is in 2021 € 36,7 miljoen gestort in de reserve, waaronder € 13,0 miljoen voor de bijdrage aan de Boerenverdrietsluis. Daarnaast is er € 2,9 miljoen overgeheveld vanuit andere reserves. Vanuit de reserve Ontwikkeling provinciale Infrastructuur € 2.315.000, de reserve Openbaar Vervoer projecten € 400.000, de reserve Mobiliteitsbeleid € 190.000 en de reserve Energietransitie € 20.000.
Toelichting onttrekkingen	Er is € 44,2 miljoen onttrokken voor de uitvoering van projecten. Daarvan is € 28,7 miljoen besteed voor de Zuid-as DOK en € 12,3 miljoen aan kleine infra-projecten. Voor haltetoegankelijkheid is € 1,9 miljoen besteed en voor verkeersveiligheid € 1 miljoen. Daarnaast is € 5,6 miljoen onttrokken om over te hevelen naar andere reserves : € 4,1 miljoen naar de reserve verleende subsidies en € 1,5 miljoen naar de reserve Mobiliteitsbeleid. Tenslotte is € 3,7 miljoen vrijgevallen uit de reserve. Dit betreft de in vorige jaren niet tot besteding gekomen middelen.

Toelichting stand	Per 31-12-2021 is er nog € 102,5 miljoen beschikbaar. Dit zal onder meer zal worden besteed aan Kleine infrastructuur, Actieprogramma Fiets, OV SAAL (Schiphol Amsterdam Almere Lelystad), Bereikbaarheid Haarlemmermeer – Bollenstreek /Nieuwe Bennebroekerweg, Zuidas OV-terminal. Boerenverdrietsluis en het investeringsplan Mainport logistiek.

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.2.1
Toelichting stortingen	Zoals in de begroting en 2e begrotingswijziging opgenomen is in 2021 € 20,0 miljoen gestort in de reserve.
Toelichting onttrekkingen	Er is € 4,0 miljoen ter dekking van de uitgaven. Daarnaast is € 27,3 miljoen overgeheveld naar andere reserves : € 18,6 miljoen naar de reserve Kapitaallasten OV, € 3,8 miljoen naar de reserve Groot onderhoud Vaarwegen, € 2,6 miljoen naar de reserve Kapitaallasten wegen en € 2,3 miljoen naar de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid. Tenslotte is een bedrag van € 26,2 miljoen vrijgevallen uit de reserve. Dit is het gevolg van de besluitvorming in de Kaderbrief 2022 over de vrijval van gereserveerde kapitaallasten.
Toelichting stand	Per 31-12-2021 is er nog € 120,6 miljoen in de reserve beschikbaar. Dit saldo zal worden ingezet voor de dekking van de studiekosten van het iMPI en ter dekking van kapitaallasten van Verbeter- en uitbreidingsprojecten van het iMPI in weginfrastructuur (waaronder Verbinding A8-a9 en Onderdoorgang Broek in Waterland), OV-infrastructuur (HOV in ‘t Gooi en HOV Noordwijk-Schiphol) en fietsinfrastructuur (waaronder oplossen knelpunten).

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.1.1
Toelichting stortingen	De storting heeft betrekking op overheveling vanuit de reserve Uitvoering Mobiliteitsbeleid door Derden.
Toelichting onttrekkingen	Er is € 1,3 miljoen onttrokken voor de dekking van de uitgaven van de programma’s Verkeersveiligheid, Slim & Duurzaam en Fiets en aan algemene studiekosten verkeer- en vervoer. Tevens is er € 190.000 overgeheveld naar de reserve Uitvoeren Mobiliteitsbeleid door Derden. Tenslotte is € 174.000 vrijgevallen uit de reserve.
Toelichting stand	Per 31-12-2021 is er in de reserve nog € 3,1 miljoen beschikbaar dat zal worden ingezet voor de programma's Verkeersveiligheid, Snel & Duurzaam, Fiets en voor algemene verkeer- en vervoerstudies.

	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten

Doel	Deze reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in kunstwerken binnen programma Bereikbaar te dekken. In 2016 is het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om investeringen in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen voor kunstwerken ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Conform het BBV worden kunstwerken echter als onderdeel beschouwd van het kapitaalgoed wegen en niet tot het kapitaalgoed vaarwegen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.3.2
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is een bedrag van € 29.009.000 vrijgevallen.
Toelichting stand	Ultimo 2021 is de stand van deze reserve nihil.

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.2
Toelichting stortingen	Toevoegingen aan de reserve innovatieprojecten mobiliteit: - Storting in reserve conform begroting van € 224.000;
Toelichting onttrekkingen	In het kader van innovatieve mobiliteitsprojecten is ondermeer onttrokken: - Led verlichting en zonnefietspaden overheveling naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit € 3.280.669 - Overige projecten € 2.968.093 - Vrijval reserve ter dekking van de externe capaciteitskosten € 70.598.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2021 bedraagt € 11,9 mln. Deze middelen worden ingezet ter dekking van toekomstige uitgaven aan de innovatieve projecten Mobiliteit.

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.1
Toelichting stortingen	In 2021 is € 10.200.000 gestort in de reserve Energietransitie vanuit het coalitieakkoord 2019-2023. Dit is als volgt opgebouwd: · € 9.000.000 voor het klimaatakkoord; · € 1.100.000 voor het klimaatneutraal maken eigen organisatie; · € 100.000 voor de pilot zonneakkers bij Schiphol.

Toelichting onttrekkingen	In 2021 is in totaal € 8.255.000 onttrokken uit de reserve Energietransitie, hiervan is € 1.000.000 een overheveling naar reserve Circulaire Economie en € 20.000 een overheveling naar reserve Uitvoeren Mobiliteit. De resterende € 7.235.000 is besteed aan Geothermie (€ 3.386.000) RES (€ 1.198.000), UVR Warmtetransitie (€ 1.138.000), Servicepunt Duurzame Energie (€ 509.000), capaciteit (€x), Incidentele subsidie UvA (€ 450.000) en een aantal kleinere inkoopopdrachten.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2021 is € 28.287.000. In 2022 wordt de reserve opgedeeld in drie reserves, Reserve Energietransitie, Reserve Warmtetransitie en Reserve Duurzame Elektriciteit. Voor elke reserve is een bestedingsplan opgesteld voor de komende 2 jaar.

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.2
Toelichting stortingen	In 2021 is € 350.000 in de reserve Circulaire Economie vanuit het coalitieakkoord 2019-2023. Daarnaast hebben er overhevelingen plaatsgevonden vanuit de volgende reserves ter uitvoering van de actieagenda Circulaire Economie 2021-2025: · € 1.000.000 overgeheveld uit reserve Energietransitie; · € 125.0000 overgeheveld uit reserve Ontwikkeling havencomplexen; · € 116.000 overgeheveld uit reserve Woonbeleid.
Toelichting onttrekkingen	In totaal is € 453.000 onttrokken uit de reserve, dit is gelijk aan de bestedingen in 2021. Hiervan is € 25.000 besteed aan UVR Kleinschalige Initiatieven CE en € 70.000 aan subsidie buiten uitvoeringsregeling. De resterende lasten zijn besteed aan verschillende inkoopopdrachten.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2021 is € 1.595.000. Het eindsaldo gaat ingezet worden voor uitvoering van de actieagenda 2021-2025.

	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Deze activiteiten geven invulling aan de faciliterende rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (juli 2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	2.2.3
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven (€ 49.000) en de Uvr verduurzamingsinitiatieven woningcorporaties (€ 148.000) en een lagere vaststelling van een op grond van de Uvr innovatieve financiering duurzaamheidsmaatregelen woningen verleende subsidie (- € 66.000). Daarnaast is conform de resultaatbestemming (Vd 2021, nr 22) € 160.000 onttrokken ter dekking van de in 2020 hogere uitgaven dan begroot.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve

Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 1413429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.1
Toelichting stortingen	In 2021 is € 5.000.000 gestort in de reserve OV Knooppunten in overeenstemming met het coalitieakkoord voor het OV-fonds.
Toelichting onttrekkingen	In totaal is € 5.718.000 onttrokken uit de reserve OV-knooppunten. Hiervan is € 5.500.000 overgeheveld naar de reserve subsidie > € 1,5 miljoen voor de subsidieverlening voor de ontwikkeling van Poort van Hoorn. De overige bestedingen zijn gedaan voor HOV Corridor, Zaancorridor en verschillende kleinere inkoopopdrachten.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2021 bedraagt € 11.789.000. Dit budget is gereserveerd voor OV-knooppuntontwikkeling.

	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.4
Toelichting stortingen	In 2021 hebben geen stortingen plaatsgevonden.
Toelichting onttrekkingen	In totaal is € 2.842.000 onttrokken uit de reserve Ruimtelijke Ontwikkeling in 2021. Hiervan was € 2.500.000 bestemd voor de subsidie voor de Bloemendalerpolder. Deze subsidie heeft geleid tot € 682.000 aan besteding in 2021. Het restant van de subsidie (€ 1.818.000) is overgeheveld naar de nieuwe reserve (reserve Subsidie Bloemendalerpolder) voor latere lastneming. De resterende onttrekking van € 342.000 is een vrijval vanwege geen bestedingsdoel.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2021 is € 341.000.

	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in vaarwegen binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.3.3
Toelichting stortingen	n.v.t.

Toelichting onttrekkingen	In 2021 is € 1.420.000 vrijgevallen.
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is per 31-12-2021 nihil.

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	In 2021 is € 54.081 gestort in de reserve kapitaallasten Groen. Het betreft een overheveling van de investeringsuitgaven vanuit de reserve Groen.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is € 70.193 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten
Toelichting stand	Het saldo van deze reserve is gebaseerd op de werkelijke investeringsuitgaven die geactiveerd zijn met als dekkingsbron de reserve kapitaallasten groen. Vermindert met de reeds onttrokken kapitaallasten

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.2.1
Toelichting stortingen	In 2021 is er in de reserve € 18,6 miljoen gestort door overheveling vanuit de reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is aan de reserve € 28,7 miljoen onttrokken ter dekking van de kapitaallasten
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er in de reserve nog € 50,8 miljoen beschikbaar voor de dekking van kapitaallasten van investeringen in het Openbaar Vervoer

	Reserve Groot Onderhoud Wegen

Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.3.2
Toelichting stortingen	In 2021 zijn, conform begroting, de volgende bedragen in deze reserve gestort: · Normbedrag variabel onderhoud € 14.008.000 · Overheveling vanuit reserve groot onderhoud vaarwegen € 750.000 en € 3.760.000 vanuit budget verduurzaming.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 zijn de volgende bedragen aan deze reserve onttrokken: · Uitgaven variabel onderhoud wegen (inclusief capaciteitskosten) € 14.233.000 · Vrijval overschot oude voorziening (Kaderbrief 2019) € 1.457.000
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud wegen.

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.3.3
Toelichting stortingen	In 2021 zijn de volgende bedragen in deze reserve gestort: · Normbedrag variabel onderhoud € 6.000.000
Toelichting onttrekkingen	In 2021 zijn de volgende bedragen aan deze reserve onttrokken: · Uitgaven variabel onderhoud vaarwegen (inclusief externe capaciteitskosten) € 3.404.881; · Overheveling naar reserve Groot onderhoud wegen € 750.000 conform begroting; · Vrijval ten gunst van de exploitatie conform begroting € 866.000
Toelichting stand	Jaarlijks wordt bij de begroting berekend of de bestemmingsreserve toereikend is voor het variabel onderhoud vaarwegen

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 – 2025 (maart 2021)
Operationeel doel	3.2.1
Toelichting stortingen	Er is € 1,6 miljoen gestort in de reserve Waterrecreatie conform Begroting 2021.
Toelichting onttrekkingen	Er is vanuit de reserve totaal € 1,4 miljoen uitgegeven aan waterrecreatie. De middelen zijn met name besteed aan de UVR Uitbreiding Vaarnetwerk Kleine Pleziervaart 2021, € 1,1 miljoen. Hiernaast € 83.000 voor de UVR Kleine Voorzieningen en Diensten, € 73.000 voor een subsidie buiten UVR voor Aanpak Waterplanten en € 121.000 proceskosten.
Toelichting stand	Het eindsaldo per 31-12-2021 bedraagt € 3,4 miljoen. Besteding hiervan zal o.a. via het Uitvoeringsprogramma waterrecreatie 2021 - 2025 plaatsvinden.

	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve

Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.2.1
Toelichting stortingen	Naast de begrote storting van € 1.553.000 heeft een extra storting plaatsgevonden van € 4.073.017,92 in verband met niet-bestede middelen voor materiële overhead en centrale personele kosten in 2021.
Toelichting onttrekkingen	Uit de reserve betalen we de kosten van aanschaf van laptops, I-pads en smartphones. In 2021 is een deel van de in gebruik zijnde apparaten vervangen (€ 673.691). In verband met het thuiswerken zijn aan de medewerkers passende faciliteiten geboden. Hiervoor was budget gereserveerd in de reserve bedrijfsvoering. In 2021 bedroegen de kosten € 534.552. In het kader van continue organisatieveranderingen is € 60.456 uitgegeven. Tenslotte betalen we een deel van de kosten van I-projecten uit de reserve. In 2021 ging het om een bedrag van € 30.693.
Toelichting stand	De reserve is bedoeld als egalisatiereserve. Binnen de stand van € 13,4 miljoen is voor projecten in het I-domein € 3,3 miljoen gereserveerd. Voor de vervanging van laptops, I-pads en smartphones is € 3,2 miljoen gereserveerd. Voor uitgaven in het kader van het persoonlijk ontwikkelbudget is geld opzij gezet. Volgens de cao heeft iedere medewerker recht op een persoonlijk ontwikkelbudget. In de afgelopen jaren hebben medewerkers dit recht nog niet volledig benut. Daarom reserveren we € 2,2 miljoen. Voorts is er € 0,7 miljoen beschikbaar voor de aanschaf van thuiswerkhulpmiddelen en nog € 1,3 miljoen voor uitgaven in het kader van organisatieveranderingen. Tenslotte is € 2,6 miljoen beschikbaar voor overige bedrijfsvoeringsrisico's, zoals het eigen risicodragerschap voor de WIA.

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.3
Toelichting stortingen	In 2021 is € 523.000 overgeheveld naar de Reserve Ontwikkeling Havencomplexen vanuit de reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens.
Toelichting onttrekkingen	De totale onttrekking bedraagt € 5.414.000. Hiervan is € 3.929.000 een vrijval vanwege geen bestedingsdoel, € 125.000 is een overheveling naar de reserve Circulaire Economie en € 1.360.000 is gerelateerd aan bestedingen. Van de bestedingen is € 1.312.000 besteed aan de UVR Duurzame Zeehavens en € 48.000 aan de Energiehaven.
Toelichting stand	De stand per 31-12-2021 bedraagt € 4.043.000. Hiervan is € 400.000 gereserveerd voor de UVR Duurzame Zeehavens, € 140.000 voor de Energiehaven en voor het resterende saldo wordt jaarlijks een besteding bepaald.

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016

Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.1.2
Toelichting stortingen	De storting in de reserve van € 109.000 bestaat uit: € 100.000 voor identiteit kustplaatsen IJsselmeer (Coalitieakkoord) en € 9.000 terugbetaling door Landschap Noord-Holland van het teveel betaalde voorschot voor Ruimtelijke Kwaliteit Zwakke Schakels.
Toelichting onttrekkingen	Er zijn onttrekkingen gedaan voor: - Subsidieverlening op grond van de Uvr Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit (APRK) Kustzone Hoorn-Amsterdam Noord-Holland 2020 (€ 269.000) - Proceskosten (€ 273.000) - Bijdrage aan De Nieuwe Afsluitdijk (€ 100.000) - Bijdragen op grond van de Samenwerkingsovereenkomst APRK voor de aanleg van dijkplaatsen (€ 350.000) en fiets- en wandelverbindingen (€ 642.000). - Inzet/inhuur van extra capaciteit en overige kleinere opdrachten (€ 71.000) Daarnaast is het project Ruimtelijke Kwaliteit Zwakke Schakels afgerond en waarvoor ontvangen voorschotten zijn vrijgevallen naar de reserve (- € 475.000)
Toelichting stand	De resterende middelen in de reserve worden conform het bestedingsplan ingezet voor het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit, bijdragen aan De Nieuwe Afsluitdijk en proceskosten.

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.2.1
Toelichting stortingen	In 2021 is er in de reserve € 2,6 miljoen gestort door overheveling vanuit de reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is aan de reserve € 116,1 miljoen onttrokken ter dekking van de kapitaallasten
Toelichting stand	Per 31-12-2020 is er in de reserve nog € 14,5 miljoen beschikbaar voor de dekking kapitaallasten van Verbeter- en uitbreidingsprojecten iMPI.

	Reserve Go-gelden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Bestedingsplan	
Operationeel doel	7.2.5
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	Medewerkers die op 1 juli 2017 in dienst waren van de provincie Noord-Holland hebben recht gekregen op een budget van € 4.000, te besteden aan opleidingen (het zogenaamde 'talentbudget'). De uitgaven worden gedekt uit de reserve GO-gelden.

Toelichting stand	De stand van de reserve is voldoende om de resterende 'talentbudget'-rechten van de medewerkers te dekken. Omdat de regeling vijf jaar loopt, zal in 2022 overleg plaatsvinden met het georganiseerd overleg over deze reserve.

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.5.2
Toelichting stortingen	In 2021 is er € 3 miljoen in de reserve gestort voor de MIT regeling en € 750.000 voor het programma PIM en Versnellingsprogramma GO!-NH.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is er € 1,9 miljoen aan de reserve onttrokken waarvan € 705.000 aan de MIT regeling 2021 en 228.000 aan de MIT regeling vorige jaren. Verder is € 667.000 onttrokken voor het programma PIM en 150.000 voor het Versnellingsprogramma GO!-NH.
Toelichting stand	Per 31-12-2021 is er in de reserve nog € 11,8 miljoen beschikbaar deel hiervan zal worden ingezet voor de MIT regeling 2021, uitvoeringskosten van de MIT regeling, beheerskosten voor het Innovatiefonds, exploitatie van de ROM, European digital innovation hub en Innovatiefestival. Deel is beschikbaar ter dekking van de risico's van de investeringen in het Innovatiefonds.

	Reserve Duurzame Landbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Modernisering en verduurzaming glastuinbouw NH. Besteding vindt plaats in de glasconcentratiegebieden, zoals duurzame fysieke investeringen in onder andere Greenport Aalsmeer. Een deel van deze reserve is bestemd voor de cofinanciering POP3 aangaande verplaatsingsregeling glastuinbouw.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.5.4
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is sprake van een negatieve onttrekking van € 500.000, een van de door RVO toegewezen subsidies POP3 Verplaatsing van landbouwbedrijven is niet tot uitvoering gekomen.
Toelichting stand	De stand van de reserve per 31-12-2021 bedraagt 1,8 miljoen. De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet voor de POP3 verplaatsingsregeling glastuinbouw.

	Reserve Woonbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.5.1
Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr Woonakkoorden (€ 574.000) en de Uvr Woonvisie € 20.000), opdrachtverlening voor woonbeleid waaronder onderzoek naar huisvesting voor buitenlandse werknemers (€ 412.000). Conform de resultaatbestemming 2020 (Vd 2021, nr. 22) is € 112.000 aan de reserve onttrokken ter dekking van de in 2020 hogere uitgaven dan begroot.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.5.2
Toelichting stortingen	Er is conform het Coalitieakkoord € 1,2 miljoen gestort.
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op subsidieverlening op grond van de Uvr Versnelling woningbouw (€ 232.000), opdrachtverlening (€ 99.000). Daarnaast zijn twee subsidies buiten uitvoeringsregeling verleend: € 1 miljoen aan de gemeente Haarlem voor het Koepelterrein en € 220.000 aan de gemeente Amsterdam voor de flexibele schil.
Toelichting stand	De in de reserve resterende middelen zullen worden ingezet conform het bestedingsplan.

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	6.4.2
Toelichting stortingen	In 2021 is € 3.250.000 gestort in de reserve Stelling van Amsterdam. Hiervan is € 3.150.000 overgeheveld uit de reserve Groene Uitweg en € 100.000 uit het Landschapsfonds voor de Liniedijken.
Toelichting onttrekkingen	Totale onttrekking over 2021 is € 248.000. Dit is gelijk aan de lasten over 2021voor twee subsidies buiten uitvoeringsregeling voor Gooise Meren en Stichting Liniebreed Ondernemen.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2021 is € 7.159.000. De reserve is voor het uitvoeren van het werkplan voor 2022 en de nieuwe uitvoeringsagenda. Deze is momenteel in voorbereiding.

	Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van middelen voor de uittreding uit het Goois natuurreservaat.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2019
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.2.1
Toelichting stortingen	Geen stortingen in 2021
Toelichting onttrekkingen	Er is een bedrag van € 6.501.420,- opgenomen onder de verplichtingen ten behoeve van het uittreden uit de Stichting Goois Natuurreservaat (GNR).
Toelichting stand	De eindstand 2021 komt uit op € 0.

	Reserve Laag Holland
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	

Operationeel doel	5.1.4
Toelichting stortingen	Er is bij de 2e Begrotingswijziging 2021 een bedrag van € 252.000 in de reserve gestort. Dit heeft betrekking op het restant balansbedrag van de participanten Laag Holland.
Toelichting onttrekkingen	Totaal is er € 383.000 uitgegeven, de middelen zijn met name besteed aan de volgende subsidies buiten UVR: • € 203.000 voor Vernatting Burkmeer • € 102.000 voor Kennis en Inzicht
Toelichting stand	De stand eind 2021 is € 3,6 miljoen en is bedoeld voor subsidies buiten UVR aanvullend op de specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland.

	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de verduurzaming van de infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.4.2
Toelichting stortingen	In 2021 is € 3.280.669 toegevoegd aan deze reserve vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit. Dit betreffen de in 2021 gerealiseerde investeringsuitgaven voor de projecten LED verlichting en zonnefietspaden.
Toelichting onttrekkingen	n.v.t.
Toelichting stand	De stand van de reserve kapitaallasten Innovatieprojecten is eind 2021 € 3,9 miljoen. Dit bedrag is bestemd ter dekking van de toekomstige kapitaallasten

	Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.5
Toelichting stortingen	Met de 2e begrotingswijzing 2021 is er in 2021 een bedrag van € 6.696.144,- gestort in de reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen. Het betreft het bedrag aan (toekomstige) afwaardering van verschillende grondaankopen gedaan in 2020 ten behoeve van de NNN in de Oostelijke Vechtplassen, binnenduinrand Castricum en Bergen, Wieringen en schil Naardermeer. N.B. Het afwaarderingsbedrag van de aankopen gedaan 2021 bedraagt € 4.540.730,- en zal met de 2e begrotingswijzing 2022 in de reserve worden gestort.
Toelichting onttrekkingen	Geen
Toelichting stand	In deze reserve worden middelen opgenomen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen. Er is geld voor afwaardering nodig omdat de gronden een hogere economische waarde hebben bij aankoop van de provincie dan als de provincie deze gronden weer verkoopt tegen natuurwaarde. Daarom vindt er in het jaar na aankoop van de gronden een storting plaats uit de desbetreffende reserves waarvoor de gronden zijn aangekocht. Door de waarde in de reserve waardevermindering grondaankopen Groen krijgt de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers bij verkoop in de toekomst.

	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via motie 42-2020 hebben PS de opdracht gegeven een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds op te richten, waarmee de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland van de uitbraak van het Coronavirus worden verzacht. Deze reserve is een invulling aan dit fonds en wordt ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de versterking van de culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt.

Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	8.1.1
Toelichting stortingen	In 2021 is € 100.000.000 gestort in de reserve Economisch herstel en duurzaamheid voor uitvoering van motie 42-2020.
Toelichting onttrekkingen	Totale onttrekking over 2021 is € 3.214.000 . Dit is gelijk aan de lasten over 2021. In 2021 is € 888.000 besteed aan diverse subsidies buiten uitvoeringsregeling op het gebied van bedrijventerreinen en de arbeidsmarkt, € 741.000 besteed aan de UVR HIRB+ Duurzaamheid, € 498.000 aan UVR Culturele Instellingen, € 347.000 aan UVR Sportaccommodaties en het resterende deel aan onderzoeksopdrachten.
Toelichting stand	De eindstand per 31-12-2021 is € 96.786.000. Dit bedrag is bestemd voor uitvoering van motie 42-2020.

	Reserve investeringsimpuls duurzame zeehavens
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De versnelling van de verduurzaming van de zeehavens in Noord-Holland. De investeringsimpuls richt zich op drie thema's: Luchtkwaliteit verbeteren, Intensiveren ruimtegebruik en Circulaire economie stimuleren
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.3
Toelichting stortingen	Er zijn geen stortingen gedaan in 2021.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is het restantsaldo van deze reserve overgeheveld naar de reserve Ontwikkeling Havencomplexen. Het restantsaldo bedroeg € 523.000.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2021 is € 0. In 2022 wordt het voorstel gedaan om de reserve op te heffen.

	Reserve verleende subsidies OD 3.4.1
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.1
Toelichting stortingen	In 2021 is € 5.500.000 overgeheveld vanuit de reserve OV Knooppunten ter dekking van de subsidie voor Poort van Hoorn.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 hebben geen onttrekkingen plaatsgevonden.
Toelichting stand	De eindstand per 31 december 2021 is € 5.500.000. Dit zal ingezet worden voor de subsidie Poort van Hoorn.

	Reserve verleende subsidies OD 3.4.4
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	3.4.4
Toelichting stortingen	In 2021 is € 1.818.000 overgeheveld vanuit de reserve Ruimtelijke Ontwikkeling naar deze reserve. Deze overheveling is bestemd voor de toekomstige lastneming van de subsidie voor de Bloemendalerpolder.
Toelichting onttrekkingen	In 2021 hebben geen onttrekkingen plaatsgevonden.
Toelichting stand	De eindstand per 31 december 2021 is € 1.818.000. Dit zal ingezet worden ter dekking van de subsidie van de Bloemendalerpolder.

	Reserve verleende subsidies OD 4.1.2
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve

Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de juridische verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	4.1.2
Toelichting stortingen	Er is € 4.093.000 gestort vanuit de reserve uitvoeren Mobiliteitsbeleid voor de subsidieverleningen voor HOV Huizen (€ 2.200.000) en Uithoornlijn (€ 1.893.000).
Toelichting onttrekkingen	De onttrekkingen hebben betrekking op de subsidie-uitgaven voor de Uithoornllijn (€ 495.837) en HOV Huizen (€ 268.051).
Toelichting stand	De stand van de reserve is bedoeld voor de subsidie-afwikkeling voor de projecten Uithoornlijn en HOV Huizen.

	Reserve verleende subsidies OD 5.1.1
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 2021
Bestedingsplan	
Operationeel doel	5.1.1
Toelichting stortingen	In 2021 is € 1,9 miljoen overgeheveld vanuit de reserve Groen ter dekking van de subsidie voor Defosfatering van fosfaatrijk inlaatwater en het afkoppelen van agrarische gebieden t.b.v. de waterkwaliteit in de Oostelijke Vechtplassen aan Stichting Waternet.
Toelichting onttrekkingen	Er is in 2021€ 621.000 onttrokken voor de subsidie Defosfatering van fosfaatrijk inlaatwater en het afkoppelen van agrarische gebieden t.b.v. de waterkwaliteit in de Oostelijke Vechtplassen.
Toelichting stand	De stand per 31 december 2021 is € 1,3 miljoen. Dit is bestemt voor de subsidie Defosfatering van fosfaatrijk inlaatwater en het afkoppelen van agrarische gebieden t.b.v. de waterkwaliteit in de Oostelijke Vechtplassen.

Voorzieningen

Staat van het verloop van voorzieningen (artikel 55 BBV)

Naam van de voorziening	**Boekwaarde 31-12-2020**	**Toevoeging**	**Onttrekkingen**		**Boekwaarde 31-12-2021**
			Bestedingen	**Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten**	
	x €1.000	**x €1.000**	**x €1.000**	**x €1.000**	**x €1.000**
Voorzieningen					
Voorziening Financiële Risico's	2.675	186			2.861
Voorziening Kosten reorganisatie	36		11		25
Voorziening Pensioenen leden GS	11.490		438	158	10.894
Voorziening Grondwaterheffing	2.392	370			2.762
Voorziening Bodembeheertaken	2.437	104	421		2.120
Voorziening sanering Parnassia	2.464		504		1.960
Voorziening Agriport		1.250			1.250
Totaal voorzieningen	**21.494**	**1.910**	**1.374**	**158**	**21.872**

Toelichting voorzieningen

	Voorziening Bodembeheertaken	
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.	
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	2 Klimaat en Milieu	
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	**Onttrekkingen**	**Stand eind 2021**
104.000	421.000	2.120.000
Toelichting stortingen	In 2021 is € 104.000 aan ontvangen afkoopsommen gestort in de voorziening bodembeheertaken t.b.v. het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is € 420.000 aan uitgaven gedaan vanuit deze voorziening t.b.v het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.is € 142.000 aan uitgaven gedaan vanuit deze voorziening t.b.v. het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	
Toelichting stand	De stand van de voorziening per ultimo 2021 bedraagt € 2,1 miljoen. Dit betreffen toekomstige uitgaven voor het gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi.	

	Voorziening Financiële Risico's	
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.	
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering	
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	**Onttrekkingen**	**Stand eind 2021**
186.000		2.861.000
Toelichting stortingen	voor verwachte terugbetalingen van dwangsommen aan Tata/Harsco is een bedrag van €110.00 gestort in de voorziening.	
Toelichting onttrekkingen		
Toelichting stand	De huidige stand van deze voorziening ad €2.861.000 wordt gevormd door de bedragen van: - De Ronde Hoep ad € 2.675.000 - Terug te betalen dwangsommen aan Tata/Harsco €110.000 - Overige € 76.000.	

	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	3 Ruimte en Water

Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2021
370.000		2.762.000

Toelichting stortingen	De storting is het verschil tussen de ontvangen grondwaterheffing en de gemaakte kosten in 2021.
Toelichting onttrekkingen	
Toelichting stand	Op grond van de Waterwet, artikel 7.7 mag de Grondwaterheffing uitsluitend worden ingezet voor: - maatregelen, direct verband houdende met het voorkomen en tegengaan van nadelige gevolgen van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water; - voor het grondwaterbeleid noodzakelijke onderzoekingen; - het houden van een register ter zake van het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water; - onderzoek naar en de vergoeding van schade. Afgelopen jaren is de omvang van de voorziening geleidelijk gestegen. Als gevolg van een vergroting van het takenpakket van de provincies bij in werking treden van de Omgevingswet zal de voorziening de komende jaren naar verwachting geleidelijk afnemen. Daarnaast is een buffer vanwege vergoeding van onvoorziene schade gewenst. Bij onvoorziene schade of bij het compenseren van negatieve gevolgen kan het gaan om grote bedragen.

	Voorziening Kosten Reorganisatie
Doel	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: 11 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2021 Door de geleidelijke verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar is de einddatum van de voorziening opgeschoven van 31 december 2019 naar 31 december 2021.

Stortingen	Onttrekkingen	Stand eind 2021
	11.000	25.000

Toelichting stortingen	
Toelichting onttrekkingen	De uitgaven betreffen uitkeringen aan FPU-suppletie en uitkeringen op grond van de wachtgeldregeling na outplacement. De uitgaven betreffen uitkeringen aan FPU-suppletie en uitkeringen op grond van de wachtgeldregeling na outplacement.
Toelichting stand	De stand van de voorziening is voldoende om de uitgaven voor de resterende jaren te kunnen doen.

	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Besluitvorming	

Bestedingsplan		
Programma	1 Openbaar Bestuur	
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum	
Stortingen	**Onttrekkingen**	**Stand eind 2021**
	596.000	10.894.000
Toelichting stortingen	In 2021 heeft geen storting plaatsgevonden. Omdat de voorziening hoger was dan benodigd volgens de berekening van APG is er in 2021 sprake geweest van een vrijval van € 158.005.	
Toelichting onttrekkingen	Aan ouderdoms- en nabestaandenpensioenen is aan (partners van) oud-GS-leden een bedrag uitbetaald van € 438.282.	
Toelichting stand	Jaarlijks wordt door APG bepaald wat de stand van de voorziening moet zijn. Op basis van de benodigde stand van de voorziening wordt vastgesteld hoeveel er gestort moet worden of vrij kan vallen.	

	Voorziening Bodemsanering Parnassia	
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).	
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019	
Besluitvorming		
Bestedingsplan		
Programma	2 Klimaat en Milieu	
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.	
Stortingen	**Onttrekkingen**	**Stand eind 2021**
	504.000	1.960.000
Toelichting stortingen	n.v.t. n.v.t.	
Toelichting onttrekkingen	In 2021 is € 504.000 besteed aan de bodemsanering vanuit de voorziening	
Toelichting stand	De stand van de voorziening is gebaseerd op de nog verwachte uitgaven om de bodemsanering Parnassia af te kunnen ronden.	

Netto vlottende schulden

Netto-vlottende schulden	31-12-2021	31-12-2020
	x € 1.000	x € 1.000
Rekening-courant verhouding met niet-financiele instellingen (Nazorgfonds)	12.835	12.683
Overige schulden		
Crediteuren	430	506
Nog af te dragen loonheffing	4.492	4.106
Nog af te dragen omzetbelasting	585	-
Nog af te dragen pensioenpremies	1.466	1.335
Nog te betalen Rijk	7.459	7.530
Overige nog te betalen	178	498
	14.610	13.975
Totaal netto-vlottende schulden	27.446	26.658

De netto-vlottende schulden zijn licht gestegen t.o.v. 2020.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2021	31-12-2020
	x € 1.000	x € 1.000
Nog te betalen subsidieverplichtingen	184.036	177.375
Nog te betalen verplichtingen	73.202	46.065
Vooruitontvangen bedragen		
Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen		
Europese overheidsorganen	52	518
het Rijk	80.567	56.235
Overige Nederlandse overheidsorganen	11.741	13.906
Overig	87	127
	92.447	70.786
Totaal overlopende passiva	349.685	294.226

Het saldo van de overlopende passiva is gestegen met € 55 mln. Deze stijging wordt veroorzaakt door een toename van € 22 mln aan nog te besteden voorschotbedragen op doeluitkeringen (zie onderstaand overzicht). Dit betreffen voornamelijk ontvangen gelden voor specifieke doeluitkeringen van het rijk. De subsidie en de nog te betalen verplichtingen zijn daarnaast toegenomen met € 56 mln. Hierin zit een bedrag ad € 15,2 mln uittreding GNR.

Nog te besteden voorschotbedragen voor doeluitkeringen	Saldo 31-12-2020	Correctie voorgaand jaar	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2021
	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000	x €1.000
EU					
Grass2Grit	500	-	-	466	34
Norths Sea	18	-	-	-	18
Totaal Europese overheidsorganen	*518*	-	-	*466*	*52*
Rijk					
SHIP	116	-	20	49	87
Vaart in de Zaan (E37)	1.304	-	-	-	1.304
Bermmaatregelen (E12)	1.639	-	-	186	1.453
Diemerscheg	40	-	-	40	-
Regionale Samenwerking en Data Top 15	48	-	142	114	76
IBP-Vitaal Platteland (L7)	5.830	-	-	1.202	4.628
Culturele voorzieningen Provincies (C26)	392	-	61	111	342
Gebiedsplan Impuls Veenweiden (L10)	10.350	-	7.650	361	17.639
Jong leren eten (L1)	50	-	-	50	-
C59 Novi-gebieden	-	-	227	-	227
verzamelel uitkering BZK	-	-	14	14	-
i-Diensten Mobiliteit (E34)	620	-	-	40	580
Flexibele inzet woningbouw (C 41)	3.837	-	2.353	2.790	3.400
Energiehaven IJmond (E43)	27.638	-	-	-	27.638

Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed (C13)	667	-	1.281	257	1.691
Snelfietsroutes (E10)	658	-	461	-	1.119
Reg. Aanpak Laadinfrastr.2020 (E15)	1.796	-	-	1.796	-
Stim. Verkeersveiligheidsmaatregelen (E20)	1.250	-	-	-	1.250
Regionale MIT-regeling (F14)	-	-	1.785	1.464	321
Aankoop veehouderijen bij natuur gebieden	-	-	6.864	-	6.864
Programma Natuur (L16)	-	-	11.451	1.510	9.941
Vov. SPUK doelm duurz gebruik verkeersi	-	-	519	219	300
specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	-	-	974	381	593
specifieke uitkering bodem cindu	-	-	1.114	-	1.114
Totaal Rijk	*56.235*	-	*34.916*	*10.584*	*80.567*
Overige Nederlandse overheidsorganen					
Zwakke schakels	925		-	925	-
Duinpolderweg	380		-	-	380
MRA E	-		529	57	472
Laag Holland	252		-	252	-
SHIP	435		-	176	259
N515	250		-	-	250
Kennisontwikkeling bodem	184		-	18	166
Bodemsanering het Gooi	1.965		-	-	1.965
Geothermie	955		-	111	844
Groenfonds	6.369		415	408	6.376
Agenda ijselmeergebied	80		-	80	-
Collectieve Energie Provincies	261		-	81	180
WING	23		-	23	-
Regionale Samenwerking en Data Top 15	206		355	282	279
HOV A9	222		-	222	-
Bereikbaarheid Kust Zandvoort	881		-	451	430
Wierdijk	518		-	518	-
Koopstromen onderzoek	-		140	-	140
Totaal Overige Nederlandse overheidsorganen	*13.906*	-	*1.439*	*3.604*	*11.741*
Totaal	**70.659**	-	**36.355**	**14.654**	**92.360**

Verstrekte borg- en garantstellingen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Staat van gewaarborgde leningen ultimo 2021

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000)	% of deel gewaarborgd provincie	Boekwaarde 31-12-2021 Totaal (x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2020 Totaal (x € 1.000)
Viva ! Zorggroep	Bouw verpleeghuis Heemswijk	3.374	100	0	116
idem	Idem	3.403	100	113	227
		6.777		**113**	**343**

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2021

	Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2021 (x € 1.000)
(1)	Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	1.606
(2)	BNG Bank	Financiering van het project Hoogtij van de RON NV	21.000
(3)	BNG Bank	(Her-) financiering van PolanenPark CV`(besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)	8.000
(4)	Glasvezelnetwerk Hollands Kroon b.v.	Garantstelling voor het leggen van glasvezelnetwerk	12.200
(5)	Breedband Beemster/Kabeltex	Garantstelling voor het leggen van glasvezelnetwerk	4.800
(6)	Landschap Noord-Holland	Uitvoering project 'Natuurvriendelijke oevers Ilperveld'	600
	Totaal		48.206

1) Rente en aflossing komen t.l.v. van de van het rijk te ontvangen zgn. convenantsgelden.

2) De oorspronkelijk afgegeven garantie aan de BNG van oorspronkelijk 70 mln. is in 2019 verlaagd naar 42 mln. PNH staat garant voor 50%. Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie door het Havenbedrijf Amsterdam NV van 33,3 %.

3) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV).

4) De garantstelling is in december 2018 verleend voor het aanleggen van het "Glasvezelnet Hollandse kroon". Voor deze kosten worden twee leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De omvang van de lening en garantstelling bedraagt € 10,3 miljoen voor het witte netwerk en € 1,9 miljoen voor het grijze netwerk.

5) De garantstelling is in december 2018 verleend voor het project "Coöperatie Breedband Beemster

U.A.". Voor de kosten van deze activiteiten worden twee leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De omvang van de lening en garantstelling bedraagt € 4,3 miljoen voor het witte netwerk en € 0,5 miljoen voor het grijze netwerk.

6) De garantstelling is in 2017 verleend voor het project "natuurvriendelijke oevers llperveld" aan Landschap Noord-Holland. De provincie staat zelf garant en neemt respectievelijk de cofinanciering voor haar rekening (beide categorieën € 600.000 in totaal € 1.200.000). De dekking is afkomstig uit de reserve Groen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Bedrijfsvoering	
Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Eurest multiservice (outsourcing)	2.182
Xerox (multifunctiomals)	456
Leaseplan (lease van het wagenpark)	2.506
Leasplan (lease van fietsen)	330
Strukton (maincontract onderhoud kantoren)	439
Fujitsu (outsourcing ICT)	13.190
Engry Arbo	439
Maas (koffiemachines)	327
Niet uit de balans blijkend recht	
Elan Wonen	793

Beleid en Beheer	
Betreft de waarde van de volgende lopende contracten/verplichtingen:	**x € 1.000**
Gebiedscontracten groot onderhoud wegen en vaarwegen:	145.425

SKNL-functiewijziging ad. € 23 miljoen voor verplichtingen met een dertigjarige looptijd die van 2002 t/m 2013 zijn aangegaan voor functiewijziging van agrarische grond naar natuurgrond en waarvoor de financiële afhandeling met de decentralisatie van natuurbeleid naar de provincies is gekomen. Hiernaast staan er voor de SKNL aanvragen uit 2014 en 2015 nog verplichtingen open van totaal € 14.415.297. De helft hiervan bestaat uit rentekosten, de helft is aflossing. De kosten van deze aflossing van € 7,2 miljoen hebben we in het jaar 2014 al als last genomen.

SVNL-natuur vanaf 2022: € 29.456
Verplichtingen aan RVO.nl voor betaling van zesjarige beschikkingen voor natuurbeheer, afgegeven tussen 2011 en 2016. Vanaf 2017 worden de beschikkingen door de provincie zelf afgegeven.

SVNL-agrarische natuur vanaf 2022: € 16,2 miljoen
Verplichtingen aan RVO.nl voor zesjarige beschikkingen voor agrarisch natuurbeheer afgegeven vanaf 2011. De RVO.nl verzorgt EU-cofinanciering op deze beschikkingen (POP3) en vanaf 2016 wordt ook cofinanciering van Waterschappen ontvangen. In totaal is er de komende jaren voor € 32,3 miljoen beschikt waarvan minimaal 50% wordt gefinancierd door Europa en dus niet via de provinciale begroting loopt, daarnaast hebben wij de uitbetaling aan RVO in 2022 al vastgelegd in 2021 omdat het beheer in 2021 uitgevoerd is (uitbetaling altijd het jaar NA het beheer). Vanaf 2016 worden de beschikkingen voor ANLB2016 door de provincie zelf afgegeven en hebben we het provinciale deel van deze verplichtingen al vastgelegd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle relevante gebeurtenissen na balansdatum zijn verwerkt in de jaarrekening.

5.3 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakvelden x € 1.000	Rekening 2021		
	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Uitkering provinciefonds	0	-223.504	-223.504
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	0	-226.374	-226.374
0.3 Geldleningen en uitzettingen	0	-730	-730
0.4 Deelnemingen	18	-14.363	-14.345
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	-1.939	-2.281	-4.220
0.6 Overhead	69.111	-270	68.842
0.7 Vennootschapsbelasting	6	0	6
0.8 Mutaties reserves	483.304	-515.270	-31.966
1.1 Provinciale Staten	4.720	-2	4.718
1.2 Gedeputeerde Staten	3.378	-1	3.377
1.3 Kabinetszaken	2.256	-41	2.215
1.4 Bestuurlijke organisatie	5.724	-7	5.717
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regi	4	0	4
1.6 Openbare orde en veiligheid	1.198	-95	1.104
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	3.296	0	3.296
2.1 Landwegen	122.926	-12.771	110.154
2.2 Waterwegen	18.635	-1.953	16.681
2.3 Openbaar vervoer	92.272	-7.851	84.421
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	-3.882	0	-3.882
3.1 Waterkeringen	4.179	-587	3.592
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	885	-214	671
3.3 Kwantiteit grondwater	2.050	-1.130	920
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	2.505	-178	2.327
3.5 Kwaliteit grondwater	893	-92	801
3.9 Water, overige baten en lasten	-9	0	-9
4.1 Bodembescherming	3.023	-773	2.249
4.2 Luchtverontreiniging	190	0	190
4.3 Geluidhinder	235	0	235
4.4 Vergunningverlening en handhaving	19.915	-1.919	17.996

4.5 Ontgrondingen	0	-165	-165
4.6 Duurzaamheid	15.432	-1.292	14.140
4.9 Milieu, overige baten en lasten	2.124	-112	2.012
5.1 Natuurontwikkeling	39.233	-4.141	35.093
5.2 Beheer natuurgebieden	34.978	-485	34.493
5.3 Beheer flora en fauna	14.867	-439	14.428
5.9 Natuur, overige baten en lasten	1.260	0	1.260
6.1 Agrarische aangelegenheden	4.105	-758	3.347
6.2 Logistiek	8.245	-1.076	7.170
6.3 Kennis en innovatie	7.046	-1.652	5.394
6.4 Recreatie en toerisme	10.502	-111	10.391
6.9 Regionale economie, overige baten en	4.732	0	4.732
7.1 Cultuur	12.683	-134	12.548
7.2 Maatschappij	3.955	0	3.955
8.1 Ruimtelijke ordening	14.633	-9.585	5.048
8.2 Volkshuisvesting	6.259	-2.804	3.455
8.3 Stedelijke vernieuwing	448	-124	324
Resultaat (taakveld 0.9)	1.015.395	-1.033.282	-17.887

5.4 Overzicht van specifieke uitkeringen (art. 58)

5.4.1 Inleiding

Voor de specifieke uitkeringen van het Rijk aan de provincies is het principe van single information en single audit (SISA) ingevoerd. Het Rijk vraagt bij SISA voor de verantwoording van de provincie naar het Rijk naar informatie die zo veel mogelijk aansluit bij de informatiebehoefte en verantwoordingsmomenten van de provincies zelf. Dat betekent dat het Rijk in principe voldoende heeft aan het jaarverslag inclusief de jaarrekening. De gegevens met betrekking tot de SISA verantwoording worden conform de regelgeving, jaarlijks toegezonden aan het CBS.

Toelichting E1: Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2020 en E52 Beschikbaarheidsvergoeding 2.

Om concurrentiegevoelige redenen kan er een aanleiding zijn om concessiegegevens niet te vermelden in het provinciale jaarverslag. Hieronder wordt uitgelegd wat de werkwijze is.

1. De medeoverheid neemt in haar jaarverslag op dat zij om concurrentiegevoelige redenen accepteert dat de SISA gegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021 niet per concessie worden vermeld maar getotaliseerd; als er slechts sprake is van 1 concessie blijven de sisa indicatoren in de SiSa-bijlage in het jaarverslag leeg.
2. De medeoverheid levert deze gegevens op concessie niveau via het CBS in het excelbestand aan IenW zodat IenW de spcifieke uitekering kan vaststellen;
3. De medeoverheid levert de volgende tekst in de aanbiedingsbrief behorend bij de sisabijlage aan:

“IenW stemt er mee in dat de medeoverheid om concurrentiegevoelige redenen de SISA concessiegegevens voor de regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021 niet of per concessie vermeld in haar jaarverslag, maar wel via het CBS in het excelbestand aan IenW aanlevert zodat IenW de specifieke uitkering kan vaststellen”.

5.4.2 SiSa-tabel

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 8-4-2022								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
BZK	**C13**	**Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed** Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C13/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/05*	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/06*
			€ 256.969	€ 256.969	84	0	0	Nee
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/07*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/08*	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: C13/01*			
			Nee	Nee				
BZK	**C26**	**Culturele voorzieningen provincies Tranche 1 en 2** Provincies	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/01*	Besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle D2* *Indicator: C26/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle D2* *Indicator: C26/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/05*	
		1	Culturele voorziening provincies tranche 1	€ 0	€ 107.303	€ 107.303	Ja	
		2	Culturele voorziening provincies tranche 2	€ 0	0	0	Nee	

BZK	**C41**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C41/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41/03*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/04*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/05*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/06*
			€ 2.790.000	€ 2.790.000	€ 452.684	6	6	615
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/08*				
			Nee	Nee				
BZK	**C59**	**Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-gebieden**	Besteding over het totale project (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C59/01*	Besteding over het totale project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C59/02*	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C59/03*	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/04*	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: C59/05*	Activiteiten ondernomen om tot het interbestuurlijk plan van aanpak van het NOVI-gebied te komen (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Ja
			Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C59/07*					
			Nee					
BZK	**C99**	**Verzameluitkering BZK**	Besteding aan het brede beleidsdoel van het ministerie van BZK ter hoogte van het beschikte bedrag? Ja/nee *Aard controle D1* *Indicator: C99/01*					
			Ja					

IenW	**E1**	**Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020**		Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar 2020) ivm "Kosten van de concessiehouder in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer in de periode van 15 maart 2020 tot en met 31 december 2020" zoals in bijlage 2 vd regeling is opgenomen	Besteding (jaar 2020) ivm "Tussen concessieverlener en concessiehouder overeengekomen maatregelen in de periode van 15 maart 2020 tot en met 31 december 2020 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt" zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen.	"Subsidies concessieverlener conform concessie" zoals in bijlage 3 van de regeling is opgenomen.	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling
		Concessieverleners		*Aard controle n.v.t Indicator: E1/01*	*Aard controle n.v.t Indicator: E1/02*	*Aard controle R Indicator: E1/03*	*Aard controle R Indicator: E1/04*	*Aard controle R Indicator: E1/05*	*Aard controle R Indicator: E1/06*
			1	Gooi en Vechtstreek	Connexxion				
			2	Haarlem-IJmond	Connexxion				
			3	Noord-Holland Noord	Connexxion				
				Kopie naam concessiehouder	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5B Directe opbrengsten van reizigers) van de regeling	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding? (Ja/Nee)	Het totaal bedrag in (jaar T) aan teruggevorderd voordeel	
				Aard controle n.v.t Indicator: E1/07	*Aard controle R Indicator: E1/08*	*Aard controle R Indicator: E1/09*	*Aard controle R Indicator: E1/10*	*Aard controle R Indicator: E1/11*	
			1	*Connexxion*					
			2	*Connexxion*					
			3	*Connexxion*					
				Kopie naam concessiehouder	Het bedrag benoemd in de subsidieverleningsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 (artikel 10 lid 1 sub a van de regeling spuk)	Het bedrag dat zal worden benoemd in de subsidievaststellingsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020			
				Aard controle n.v.t Indicator: E1/12	*Aard controle R Indicator: E1/13*	*Aard controle R Indicator: E1/14*			
			1	*Connexxion*					
			2	*Connexxion*					
			3	*Connexxion*					
				Eindverantwoording (Ja/Nee) - Ja uiterlijk in SiSa 2021					
				Aard controle n.v.t. Indicator: E1/15					

IenW	**E10**	**Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes** Provincies	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E10/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/04*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/05*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/06*
		1	Subsidie Velsen 1	€ 0	€ 485.000	Ja	Nee	
		2	Subsidie Velsen 2	€ 0	€ 0	Nee	Nee	besteding verwacht in 2022
		3	Subsidie Haarlem	€ 0	€ 0	Nee	Nee	besteding verwacht in 2022
		4	Subsidie Beverwijk	€ 0	€ 86.360	Ja	Nee	reeds besteed in 2019, vooruitlopend op de SPUK
		5	Subsidie Heemskerk	€ 0	€ 220.480	Ja	Nee	reeds besteed in 2019, vooruitlopend op de SPUK
		6	Provincie NH ontbrekende schakel N208	€ 0	€ 0	Nee	Nee	besteding verwacht in 2022
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/07*	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/08*	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E10/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/10*	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E10/11*	
		1	Subsidie Velsen 1	Nee	Nee	Ja		
		2	Subsidie Velsen 2	Nee	Nee	Ja		
		3	Subsidie Haarlem	Nee	Nee	Ja		
		4	Subsidie Beverwijk	Nee	Nee	Ja		
		5	Subsidie Heemskerk	Nee	Nee	Ja		
		6	Provincie NH ontbrekende schakel N208	Nee	Nee	Ja		
IenW	**E12**	**Regeling specifieke uitkeringen N-wegen** Provincies	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E12/01*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018)) *Aard controle R* *Indicator: E12/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018)) *Aard controle R* *Indicator: E12/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E12/04*		
			€ 0	€ 934.582	€ 186.385	Nee		
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/05*	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/06*	Totale omvang per type maatregel *Aard controle D1* *Indicator: E12/07*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/08*		
		1	N243 (0,6-14,4)	Nee	0	Nee		
		2	N239 (17,3-21,3)	Nee	0	Nee		
		3	N243 (14,8-15,7)	Nee	0	Nee		
		4	N202 (1,4-7,3)	Nee	0	Nee		
		5	N240 (10,7-20,9)	Nee	0	Nee		
		6	N417 (8,4-10,4)	Nee	0	Nee		
		7	N510 (10,1-12,2)	Nee	0	Nee		
		8	N240 (1,4-6,9)	Nee	0	Nee		
		9	N245 (20,0-25,1)	Nee	0	Nee		
		10	N245 (25,1-20,0)	Nee	0	Nee		
		11	N246 (21,5-24,3)	Nee	0	Nee		
		12	N247 (45,2-52,2)	Nee	0	Nee		
		13	N205 (17,4-17,5)	Nee	0	Nee		
		14	N205 (21,0-22,8)	Nee	0	Nee		
		15	N205 (22,8-21,3)	Nee	0	Nee		
		16	N205 (13,8-16,0)	Nee	0	Nee		
		17	N232 (23,6-27,3)	Nee	0	Nee		

IenW	**E13**	**Slimme laadpleinen** **Toekenningsbeschikking** Gemeenten en provincies	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E13/02*	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/03*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/04*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/05*	
		1	Slimme laadpleinen, project Deudekom-Duivendrecht	€ 0	Ja	Nee		
IenW	**E15**	**Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020-2023** Provincies en gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/01*	Regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur conform Samenwerkingsovereenkomst (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E15/02*	Cofinanciering ten behoeve van het regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E15/03*	Cumulatieve cofinanciering ten behoeve van regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastructuur (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/05*	Correctie cofinanciering besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E15/06*
		1	Zaaknummer 31162391 en nummer 5000004278 - Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020 –	Ja	€ 1.958.757	€ 2.414.913	Nee	
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E15/07*					
			Ja					

IenW	E20	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*
		1	N196-1L	Nee	0	
		2	N200-1L	Nee	0	
		3	N200-1R	Nee	0	
		4	N201-1L	Nee	0	
		5	N201-1R	Nee	0	
		6	N201-8Ra	Nee	0	
		7	N201-9R	Nee	0	
		8	N202-1L	Nee	0	
		9	N203-1R	Nee	0	
		10	N203-2R	Nee	0	
		11	N206-1L	Nee	0	
		12	N206-2Lb	Nee	0	
		13	N206-2La	Nee	0	
		14	N206-2R	Nee	0	
		15	N236-1R	Nee	0	
		16	N236-4R	Nee	0	
		17	N241-1R	Nee	0	
		18	N241-3R	Nee	0	
		19	N241-4R	Nee	0	
		20	N242-3L	Nee	0	
		21	N242-4L	Nee	0	
		22	N242-8L	Nee	0	
		23	N242-8R	Nee	0	
		24	N243-1L	Nee	0	
		25	N243-2L	Nee	0	
		26	N243-3L	Nee	0	
		27	N246-2L	Nee	0	
		28	N246-4L	Nee	0	
		29	N247-1L	Nee	0	
		30	N247-3L	Nee	0	
		31	N248-1Rb	Nee	0	
		32	N248-4R	Nee	0	
		33	N504-1Lb	Nee	0	
		34	N504-2La	Nee	0	
		35	N506-1R	Nee	0	
		36	N510-2L	Nee	0	
		37	N510-2R	Nee	0	
		38	N512-1L	Nee	0	
		39	N513-1L	Nee	0	
		40	N513-1R	Nee	0	
		41	N515-1L	Nee	0	
		42	N515-2L	Nee	0	
		43	N515-2R	Nee	0	
		44	N518-1L	Nee	0	
		45	N520-2L	Nee	0	
		46	N520-2R	Nee	0	
		47	N522-1L	Nee	0	
		48	N522-1R	Nee	0	
		49	N525-1L	Nee	0	
		50	N525-1R	Nee	0	
		51	N526-1R	Nee	0	

IenW	**E34**	**Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit** Provincie Noord-Holland	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle R* *Indicator: E34/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/02*	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/03*			
			€ 40.425	€ 40.425	Nee			
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/04*	Contractbedrag *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E34/05*				
		1	*Inzet experts*	€ 194.885				
		2	*Inzet t.b.v. medeoverheden*	€ 0				
IenW	**E37**	**Regeling Wilhelminasluis** **Besluit infrastructuur** Provincie Noord-Holland	Beginsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/01*	Ontvangen bijdrage Rijk (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/02*	Ontvangen bijdrage andere bestuursorganen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/04*	Eindsaldo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E37/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E37/06*
			-€ 13.073.992	€ 0	€ 0	-€ 1.300.856	-€ 11.773.136	Nee
IenW	**E38**	**Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2020**	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: E38/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project Inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: E38/02*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/03*	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/04*		
			€ 74.330	€ 238.260	Ja	Nee		
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/05*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/06*				
		1	*Digitalisering Mobiliteitsdata*	Nee				

IenW	**E43**	**Energiehaven IJmond**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E43/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/03*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E43/04*		
			€ 0	€ 0	Nee	De specifieke uitkering is uitsluitend bestemd voor het doen van een kapitaalstorting in de nog op te richten entiteit, en het door die entiteit realiseren van de Energiehaven. Deze kapitaalstorting kan pas gedaan worden na oprichting, gepland voor 2022.		
IenW	**E52**	**Beschikbaarheidsvergoeding 2**	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/01*	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/02*	Besteding (jaar T-2 (2019)) *Aard controle R* *Indicator: E52/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E52/04*	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt *Aard controle R* *Indicator: E52/05*	Subsidies concessieverlener conform concessie (Ja/nee) - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend *Aard controle R* *Indicator: E52/06*
		1	Gooi en Vechtstreek	Connexxion				
		2	Haarlem Ijmond	Connexxion				
		3	Noord Holland Noord	Connexxion				
			Kopie naam concessie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/07*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/08*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/09*	Totale Opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/10*	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/11*	
		1	Gooi en Vechtstreek					
		2	Haarlem Ijmond					
		3	Noord Holland Noord					
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/12*					

IenW	E56	**Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur**		Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56K01*	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56K02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle n.v.t* *Indicator: E56K03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56K04*	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56K05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56K06*
			1	| 0	| 121.285	| 121.285	Ja	| 0	Ja
			2	| 0	| 152.166	| 152.166	Ja	| 0	Ja
			3	| 0	| 75.955	| 75.955	Ja	| 0	Ja
				Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56K07*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56K08*				
			1	a. Betrouwbare data	Ja				
			2	c. Verduurzaming woon-werk verkeer	Ja				
			3	f. Keten en deelmobiliteit	Ja				
IenW	E58	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem**		Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58K01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E58K02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58K03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58K04*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E58K05*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58K06*
			1	Diffuus verspreid lood: sanering	| 373.309	| 373.309	Ja	| 0	Nee
			2	PFAS: Onderzoek aandachtlocaties en grondwater, sanering Crailo	| 7.875	| 7.875	Ja	| 0	Nee
			3	Sanering: aandachtlocaties PFAS en nieuwe spoedlocaties	| 0	| 0	Ja	| 0	Nee
			4	CINDU Waterbodem	| 0	| 0	Ja	| 0	Nee
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58K07*					
				Nee					
EZK	F12	**Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023**		Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F12K01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F12K02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12K03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12K04*	
				| 125.647	| 8.499.990	Nee	Alles voor de F12 regeling is uitgegeven, de bijdrage is in tranches geregeld en de laatste hiervan komt in 2023	

EZK	**F14**	**Regeling specifieke uitkering MIT 2021**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F14/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicator: F14/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/04*		
			€ 1.463.700	€ 1.463.700	Nee	R&D projecten zullen in 2022 worden toegewezen.		
LNV	**L1**	**Jong Leren Eten-uitkeringen**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L1/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Vanaf SiSa 2021 eventueel inclusief uitvoering door derden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L1/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L1/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L1/04*	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2021 invullen *Aard controle R* *Indicator: L1/05*	
			€ 50.000	€ 50.000	Ja	Ja	€ 0	
LNV	**L7**	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland**	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/01*	Totale besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: L7/02*	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 *Aard controle R* *Indicator: L7/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/06*
		1	Grid Laag Holland 1509752/1538581	€ 0	€ 0	Nee	Nee	
		2	Alkmaarder-Uitgeestermeer 1509653/1537766	€ 0	€ 0	Nee	Nee	
		3	Waterland-Oost 1671242/1714828	€ 500.000	€ 500.000	Ja	Nee	
		4	Burkmeer 1722115/1741940	€ 297.000	€ 297.000	Nee	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen
		5	Ilperveld 1559639/1621839	€ 272.500	€ 272.500	Ja	Nee	
		6	Kennis & Inzicht 1709087/1749162	€ 133.000	€ 133.000	Ja	Nee	Bestedingen worden deels door provincie gedragen

LNV	**L8**	**Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden**	Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L8/01*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) Automatisch ingevuld en betreft optelling indicatoren L8/09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L8/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L8/03*			
			SUOV121005	€ 0	Ja			
			Naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L8/04*	Betreft dit een financiering uit deel A of deel B? Als A indicator 06 verplicht, als B indicator 07 verplicht. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L8/05*	Indien deel A: is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestanddelen die voor de provincie hebben geleid tot vermogensvorming w.o. opbrengsten; zo ja, welk bedrag betreft het? *Aard controle D1* *Indicator: L8/06*	Indien deel B: is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestanddelen die voor de provincie restwaarde zouden opleveren; zo ja, welk bedrag betreft het? *Aard controle D1* *Indicator: L8/07*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per overeenkomst *Aard controle R* *Indicator: L8/08*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per overeenkomst *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L8/09*
		1						
			Kopie naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L8/10*	Is de aankoopsom gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur cf marktwaarde en komt de overeengekomen koopsom met die taxatie overeen? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: L8/11*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen. Verplicht als bij L8/11, "Nee" is ingevuld. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L8/12*			
		1						
LNV	**L10**	**Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden**	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/01*	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/02*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: L10/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/04*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L10/05*	
		1	Ronde Hoep 1721527/1744229	€ 266.200	€ 266.200	Nee	Subsidie is beschikt en deels uitbetaald.	
		2	Bijdrage Nationaal Kennisprogramma Bodemdaling (NKB) (1200011451)	€ 10.000	€ 10.000	Nee	Opdracht	
		3	Inhuur adviseur Regionale Veeweide Strategie	€ 84.907	€ 84.907	Nee	Deze specifieke inhuur is afgerond. Het totale project echter nog niet.	

LNV	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/01*	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/03*	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/04*	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/05*	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/06*
		1	Maatregel 1 'Versnelling binnenduinrand kansen'	€ 1.510.000	€ 1.510.000	€ 0	Ja	Nee
			Kopie Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/08*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/09*			
		1	*Maatregel 1 'Versnelling binnenduinrand kansen'*		Ja			

6. Bijlagen

6.1 Bestuur en Directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
GroenLinks	9
VVD	8
D66	6
PvdA	6
JA21	5
CDA	4
Forum voor Democratie	3
Partij voor de Dieren	3
PVV	3
SP	3
ChristenUnie	1
50Plus/Partij voor de Ouderen	1
DENK	1
Fractie Baljeu	1
Liberaal Noord-Holland	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

De directie

Renée Bergkamp	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Hans van der Stelt	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Lindy Molenkamp	Directeur Beheer en Uitvoering

6.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier. Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

6.3 Waar zijn we te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

Website

www.noord-holland.nl

Algemene e-mail

post@noord-holland.nl

6.4 Lijst van Gemeenten

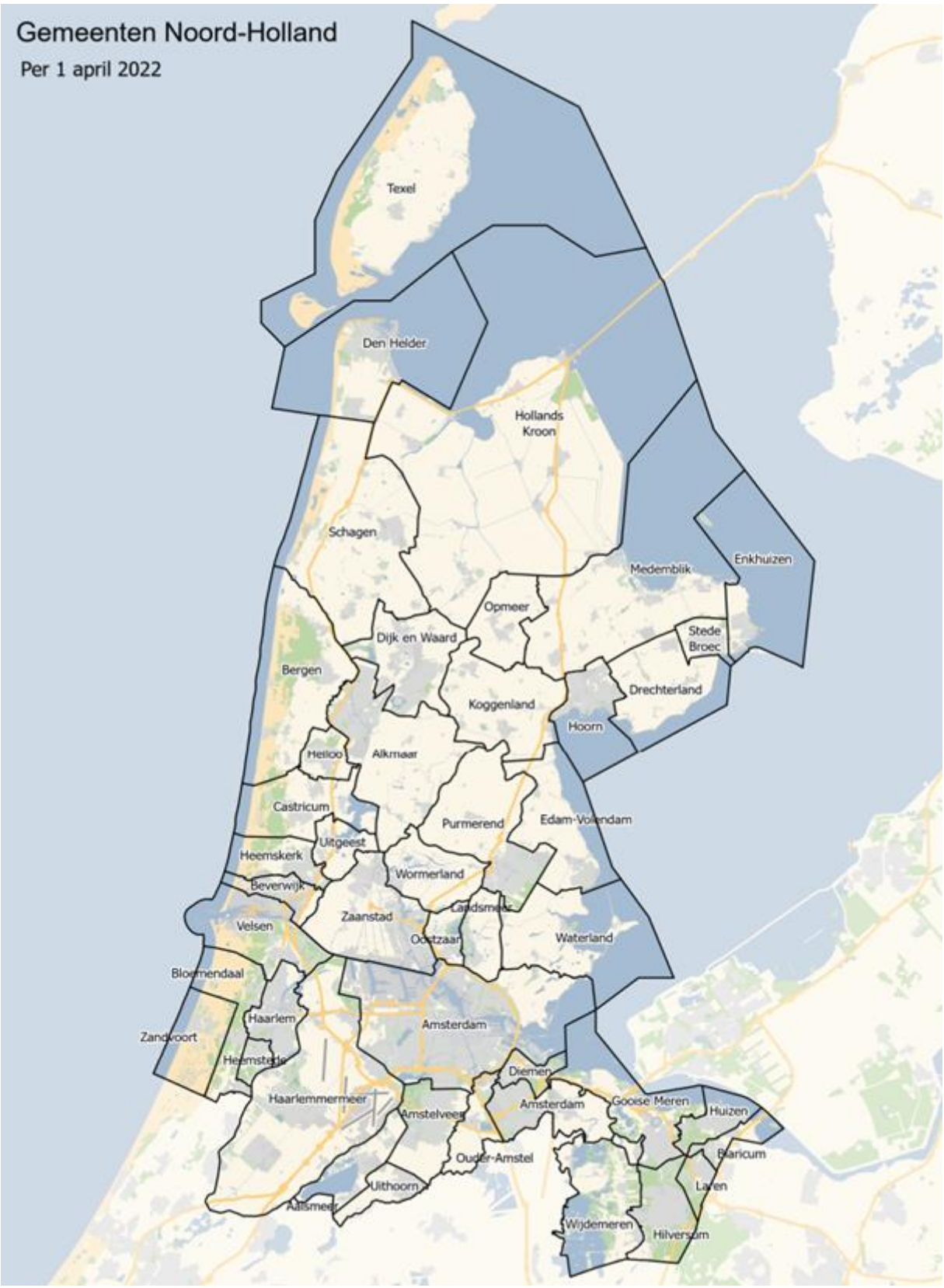

A
Aalsmeer
Alkmaar
Amstelveen
Amsterdam
B
Bergen (NH.)
Beverwijk
Blaricum
Bloemendaal
C
Castricum
D
Den Helder
Diemen
Dijk en Waard
Drechterland
E
Edam-Volendam
Enkhuizen
G
Gooise Meren
H
Haarlem
Haarlemmermeer
Heemskerk
Heemstede
Heiloo
Hilversum
Hollands Kroon
Hoorn
Huizen
K
Koggenland
L
Landsmeer
Laren
M
Medemblik
O
Oostzaan
Opmeer
Ouder-Amstel
P
Purmerend
S
Schagen
Stede Broec
T
Texel
U
Uitgeest
Uithoorn
V
Velsen
W
Waterland
Wijdemeren
Wormerland
Z
Zaanstad
Zandvoort

6.5 Bronvermelding

Beelden Jaarstukken 2021

Pagina	Omschrijving beeld	Fotograaf
Homepage/voorblad	Rotonde	Elmer van der Marel
Jaarstukken 2021	Paviljoen Welgelegen	Annoesjka Brohm
Beeld jaarverslag 2021	Rotonde	Elmer van der Marel
Inleiding		
Inleiding	Luchtfoto Laren	Tamara van der Horst
Leeswijzer	Brug Vrouwenverdriet	Ted Janssen
In een oogopslag	Metselaar	Ted Janssen
Programmaverantwoording		
Overzicht programma's	Metselaar	Ted Janssen
Openbaar bestuur	Paviljoen Welgelegen	Annoesjka Brohm
Organiseren van provinciaal bestuur	Statenzaal	Bart Homburg
>> de pagina's daarna	Statenzaal	Bart Homburg
Klimaat en Milieu	Havengebied Zaandam	Annoesjka Brohm
Bevordering gezonde leefomgeving	Tussen Schoorl en Petten	Bas Beentjes
>> de pagina's daarna	Tussen Schoorl en Petten	Bas Beentjes
Ruimte en Water	Zuidpier IJmuiden	Elmer van der Marel
Beschermen tegen overstromingen	Kanoërs in Loosdrechtse Plassen	Dirk-Jan van Dijk
>> de pagina's daarna	Kanoërs in Loosdrechtse Plassen	Dirk-Jan van Dijk
Ruimte	Woonwijk in aanbouw	Martijn Beekman
Uitvoeren ruimtelijk beleid	Vrouwen met boodschappenkarretjes	Dirk-Jan van Dijk
>> de pagina's daarna	Vrouwen met boodschappenkarretjes	Dirk-Jan van Dijk
Bereikbaarheid	Fietser en auto's bij spoorweg	Bas Beentjes
Bijdragen aan mobiliteit	Provinciale weg naast vaarweg	Bas Beentjes

>> de pagina's daarna	Provinciale weg naast vaarweg	Bas Beentjes
Groen	Schoorlse duinen	Staatsbosbeheer
Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur	Wijdewormer	Bas Beentjes
>> de pagina's daarna	Wijdewormer	Bas Beentjes
Economie, Cultuur en Welzijn	Stoomtram	Bas Beentjes
Uitvoeren welzijnstaken	Huis van Hilde	OORgineel, Rogier Reker
>> de pagina's daarna	Huis van Hilde	OORgineel, Rogier Reker
Financiën en bedrijfsvoering	Dreef kantoorgebouw	Bas Beentjes
>> de pagina's daarna	Dreef kantoorgebouw	Bas Beentjes
Economisch herstel en duurzaamheid	Zuidas	Bas Beentjes
>> de pagina's daarna	Zuidas	Bas Beentjes

Paragrafen

Overzicht paragrafen	Luchtballon Loosdrechtse plassen	Dirk-Jan van Dijk
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Skatende jongen	Annoesjka Brohm
Onderhoud kapitaalgoederen	Nieuwbouw	Martijn Beekman
Financiering	Centrum Zaandam	Annoesjka Brohm
Bedrijfsvoering	Kantoor Houtplein	Bas Beentjes
Overzicht verbonden partijen	Stel hand in hand	Elmer van der Marel
Grondbeleid	Zandwagens	Concrete Bouwfotografie
Provinciale heffingen	Provinciale weg	Bas Beentjes

Overzicht Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten en toelichting	Rotonde	Elmer van der Marel
Openbaar bestuur	Paviljoen Welgelegen	Annoesjka Brohm
Klimaat en Milieu	Zonnepanelen worden geplaatst	Johannes Abeling
Ruimte en Water	Kanoër in zee	Voor liefhebbers/gemeente Cast
Bereikbaarheid	Verkeer rondom Schiphol	Bas Beentjes
Groen	Weiland	Annoesjka Brohm
Economie, cultuur en welzijn	Huis van Hilde	Ruud Karstens
Financiën en Bedrijfsvoering	Zuidas	Bas Beentjes

Economisch herstel en duurzaamheid	Zuidas	Bas Beentjes
Overzicht van baten en lasten	Jongeren Nelson Mandela Park	Dirk-Jan van Dijk
Balans en toelichting	Jongeren Nelson Mandela Park	Dirk-Jan van Dijk
Overzicht van de reserves	Boeren in Wieringerwaard	Patrick de Wit
Voorzieningen	Boeren in Wieringerwaard	Patrick de Wit
Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	Boeren in Wieringerwaard	Patrick de Wit
Overzicht van specifieke uitkeringen	Vogelaars in Kalverpolder	Annoesjka Brohm

Bijlagen

Bestuur en directie	Paviljoen Welgelegen	Annoesjka Brohm
Noord-Holland in feiten en cijfers	Woningbouw	Bas Beentjes
Waar zijn we te bereiken	Dreef-gebouw	Bas Beentjes
Lijst van Gemeenten	Wegwijzer	Merlin Daleman
Bronvermelding	Koeien in de Beemsterpolder	Elmer van der Marel

Schriftelijke beantwoording vragen die nog open stonden na de technische vragenronde op 30 mei over de Jaarstukken 2021

Vragen D66

Blz. 20.

In deze coalitieperiode gaat de provincie zowel online als offline continu in gesprek, bijvoorbeeld via

sociale media, tijdens bijeenkomsten op door de provincie gesponsorde evenementen, en door bij scholen op bezoek te gaan. De provincie vergroot de participatie van bewoners, bijvoorbeeld door middel van inwonerspanels, participatiecampagnes en (online) platforms.

Over welke onderwerpen hebben wij inwonerspanels, participatiecampagnes en (online) platforms gehad?

Antwoord:

Sinds vorig jaar werkt een Statenwerkgroep Participatie met leden van PS, GS en de ambtelijke organisatie aan uitgangspunten voor participatie. Deze worden later dit jaar door PS vastgesteld. Daarmee krijgt de provincie Noord-Holland een vertrekpunt voor diverse vormen van participatie. Op basis van de uitgangspunten wordt een werkwijze gemaakt voor de ambtelijke organisatie.

Terwijl hieraan wordt gewerkt, zijn inwoners wel op allerlei onderwerpen betrokken bij wat de provincie doet. Dit geldt voor zowel de beleidsvormende als de uitvoerende fase. Daarvan is nog geen centraal overzicht, maar hierbij enkele voorbeelden. Er is participatie georganiseerd bij verschillende NNN-trajecten via onder andere inwonerbijeenkomsten. Ook bij diverse infraprojecten wordt in de planfase geparticipeerd. Zo wordt bij de N247 Broek in Waterland samen met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden de mogelijkheid voor een onderdoorgang van de weg onderzocht. Rondom het traject HOV Noordwijk-Schiphol vond een combinatie plaats van digitale participatie en bijeenkomsten in het echt. Zo konden inwoners in twee rondes o.a. op een interactieve kaart reageren op ontwerpvoorstellen en daar zijn al meer dan honderd reacties op gekomen. Bij het project Koopvaardersschutsluis zijn inwoners juist betrokken bij de vraag hoe de overlast beperkt kon worden. Daar is een omvaarroute uitgekomen die ervoor zorgt dat de sluis open kan blijven.

Vanwege de coronamaatregelen die in de afgelopen jaren golden is de toegevoegde waarde van digitale participatie nog duidelijker geworden. Momenteel werkt de provincie ook aan het in huis halen van een eigen digitale platform waardoor de combinatie tussen ‘analoge’ en digitale participatie nog vaker gedaan kan worden, omdat daar meer en andere doelgroepen mee bereikt worden. Er wordt nu gezocht naar een geschikte pilot.

Blz. 21.

Ook wordt de communicatie meer geconcentreerd rond

5 thema's, waarvan uit onderzoek blijkt dat Noord-Hollanders die het belangrijkst vinden.

Welke onderwerpen vinden onze bewoners het belangrijkst?

Antwoord:

We willen in onze communicatie meer focus aanbrengen door beter aan te sluiten bij de behoefte van alle stakeholders in Noord-Holland. Dat betekent niet dat we over sommige onderwerpen niet meer communiceren, maar wel dat we een aantal thema's scherper uitlichten. Het gaat om: wonen, natuur, klimaat - energie, mobiliteit en economie. Deze thema's zijn gebaseerd op onderzoek, het coalitieakkoord, en de actualiteit.

Blz. 194.

Onderdeel kostendekkendheid van de leges. Waarom zijn de leges niet kostendekkend? Wanneer worden deze kostendekkend?

Antwoord:

De kostendekkendheid van de leges zijn gebaseerd op de gemiddelde tijdsbesteding van een vergunningsaanvraag. De gemiddelde tijdsbesteding wordt jaarlijks door de omgevingsdiensten aan Provincie Noord-Holland doorgegeven. Uitgaande van deze gemiddelde tijdsbesteding zijn de tarieven per vergunningsaanvraag kostendekkend.

Het verschil tussen de totale opbrengst van de leges ten opzichte van de gemaakte kosten in het jaar heeft verschillende oorzaken:

- Een verschil in jaar waarin de leges worden afgegeven (in 2022 vergunning en aanslag) en het jaar waarin de kosten worden gemaakt (in 2021 kosten voor behandelen aanvraag), en/of;
- De werkelijke tijdsbesteding wijkt in enig jaar af ten opzichte van de geraamde gemiddelde tijdsbesteding voor een vergunningsaanvraag. Dit is ook de reden dat jaarlijks naar de gemiddelde tijdsbesteding wordt gekeken, en/of
- In een aantal gevallen zijn afspraken met andere overheden gemaakt over de te hanteren tarieven en de eventuele compensatie op deze (lagere) tarieven. Deze legestarieven zijn niet kostendekkend. Voorbeelden zijn de tarieven wadlopen en enkele tarieven in het kader van de Wet Natuurbescherming. Bij de vaststelling van de legesverordening 2020, in december 2019, hebben PS besloten de legestarieven, voor zover die nog niet kostendekkend waren, gefaseerd in 3 jaar te verhogen. Deze nadere afspraken met andere overheden zijn bij de behandeling van de legesverordening benoemd als uitzonderingen.

Vraag CU

Blz. 37.

Het aantal bedrijven dat deelgenomen heeft aan onze stimuleringsprogramma's is fors lager. Als reden is genoemd dat de CIRCO-track biomassa naar 2022 is verplaatst. Is dat de enige reden?

Antwoord:

Er is een verkeerde tekst in de jaarstukken gekomen. De juiste tekst moet zijn:

Door de Corona maatregelen zijn sommige plannen uitgesteld zodat bijeenkomsten later fysiek kunnen worden georganiseerd. Ook had de doelgroep (ondernemers) andere prioriteiten door de gevolgen van de maatregelen.

Vraag Liberaal NH

Blz. 67.

In het overzicht op pagina 67 zijn de onttrekkingen volgens de ontwerpbegroting € 170 mln. De actuele begroting is met een bedrag van € 391 mln veel hoger. Ook de realisatie in de jaarrekening is met € 374 mln hoger. Waardoor is het verschil te verklaren?

Antwoord:

Tijdens de Technische sessie PS is door Liberaal NH onderstaande vraag gesteld over de onttrekkingen reserves op programma 4 Bereikbaarheid. In de beantwoording is een antwoord gegeven over het verschil tussen de jaarrekening en de actuele begroting. De werkelijke lagere onttrekkingen reserves hangen direct samen met lagere werkelijke (door de reserves gedekte) lasten. De belangrijkste oorzaken zijn vermeld vanaf pagina 206 van de jaarrekening.

In aanvulling op dit antwoord geven wij hierbij een schriftelijk antwoord op de vraag over het verschil tussen de ontwerpbegroting en de actuele begroting. Het verschil tussen de ontwerpbegroting en de actuele begroting wordt voornamelijk veroorzaakt door een vrijval van € 175 mln uit de reserves kapitaallasten. In de Eerste begrotingswijziging 2021 is in PS besloten voor de financiering van een aantal voorstellen een bedrag van € 175 miljoen te laten vrijvallen uit de reserves kapitaallasten.

Verslag Rekeningencommissie

Datum vergadering	:	30 mei 2022
Commissievoorzitter	:	D.G. Heijnen
Commissie adviseur	:	Mw. J. Faber
Telefoonnummer/e-mail	:	06-29678433/ jesca.faber@noord-holland.nl

Aanwezig:		
Commissievoorzitter	D.G. Heijnen	
Commissie adviseur	Mw. J. Faber	
Leden van de commissie	D66	mw. A.C. Kapitein
	GroenLinks	W. Dulfer
	PvdA	J.J. Carton
Gedeputeerde(n):	J. Olthof (PvdA)	
Ambtelijke ondersteuning	mw. E. de Koekkoek, mw. M. Luimstra, de heren P. Brouwer, S. Ibrahim, M. Braam-Scholten, A. Meijer, A. Roosendahl.	
Publiek Belang Accountants	M.E. Dubbelman en R.D.H. Killeen	
Notulist	Moneypenny / mw. I.L. Vos	

1. Opening

De **voorzitter** opent de vergadering van de Rekeningencommissie en verwelkomt de aanwezigen en in het bijzonder de heren Killeen en Dubbelman van Publiek Belang Accountants en mevrouw Faber, als nieuwe commissie adviseur. Gedeputeerde Olthof is namens gedeputeerde Pels aanwezig.

2. Mededelingen

- De heer Bierhuizen (concerncontroller) is wegens vakantie afwezig.
- De heer Hartog blijft deelnemen aan de Rekeningencommissie, maar dan namens de fractie van JA21.
- Eerder is vanuit de accountant een melding gedaan over meerkosten in verband met de SISA in de jaarcontrole. Alle leden zijn akkoord gegaan met de meerkosten die het controleren van meer SISA-regelingen met zich meebrengt.
- Aan de commissie zijn twee conceptstukken voorgelegd met betrekking tot de aanbesteding van de accountantsdiensten, waarop feedback is gegeven. De op basis van de feedback aangepaste stukken zijn geagendeerd voor het besloten deel van deze vergadering.
  De Beoordelingscommissie wordt vanuit de Rekeningencommissie vertegenwoordigd door de leden Dulfer, Carton en Heijnen.

- Mevrouw **De Koekkoek** deelt mee dat de Eerste Kamer op 31 mei 2022 zal stemmen over de invoering van een rechtmatigheidsverantwoording. De exacte invoeringsdatum is nog niet bekend. De commissie BBV bepaalt de verslagleggingsregels. Uitleg is gegeven. De kans bestaat dat per 1 januari 2023 een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarcontrole moet worden opgenomen. Deze organisatie is daarop voorbereid.
  Afhankelijk van het besluit in de Kamer komt te zijner tijd een beleidsstuk naar Provinciale Staten, op basis waarvan keuzes gemaakt moeten worden. Het voorstel is om het beleidsstuk eerst in de Rekeningencommissie te bespreken alvorens het aan Provinciale Staten wordt voorgelegd. De Rekeningencommissie vindt het een goed voorstel en besluit het beleidsstuk inzake de rechtmatigheidsverantwoording te agenderen voor september 2022 (**Actie)**.

3. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld

4. Vaststellen verslag 16 december 2021

Naar aanleiding van het verslag merkt mevrouw **Kapitein** op dat het voorstel was om de beleidsindicatoren in de begroting mee te nemen. De Rekeningencommissie heeft verzocht om al eerder een stuk over beleidsindicatoren, ter bespreking, voorgelegd te mogen krijgen. Mevrouw Kapitein is benieuwd of de Rekeningencommissie op de hoogte worden gesteld van wijzigingen voordat die in de begroting worden verwerkt.
Mevrouw **Luimstra** antwoordt dat in de begroting 2022 reeds een slag is gemaakt met indicatoren.
Mevrouw **Kapitein** merkt op dat bij de behandeling van de begroting 2022 is opgemerkt dat het nog een stap verder kan in de ontwikkeling van de indicatoren. Het onderwerp zou kunnen worden geagendeerd voor de Rekeningencommissie in september.
Mevrouw Luimstra zegt toe dat in september gepresenteerd kan worden wat er ten aanzien van beleidsindicatoren gewijzigd is. Mochten er dan nog aanvullende wijzingen wenselijk zijn dan zal het wellicht niet meer lukken om deze mee te nemen in de begroting 2023. Die informatie kan wel worden meegenomen in de jaarrekening.
Mevrouw Kapitein wijst nog op de verbeterslag ten aanzien van de beleidsindicatoren, die door de griffie zelf moet worden gemaakt. In Programma 1 staan namelijk nog activiteiten in plaats van beleidsindicatoren (**Actie**)
De voorzitter concludeert dat het onderwerp Beleidsindicatoren zal worden geagendeerd voor de vergadering van de Rekeningencommissie in september 2022 (**Actie)**

Het verslag van 16 december 2021 wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Voordracht Jaarstukken 2021 en Rapport van Bevindingen accountant

De **voorzitter** verwijst naar de bestuurlijke reactie van Gedeputeerde Staten van 25 mei jl., welke aan de jaarstukken is toegevoegd.

Het doel van de behandeling vandaag is om advies uit te brengen aan de commissie EFB, ter doorgeleiding van de voordracht naar Provinciale Staten. De Jaarstukken 2021 worden in juni 2022 in de vakcommissie(s) aan de orde gesteld.

De heer **Killeen** licht toe dat de jaarcontrole 2021 is uitgevoerd en dat volgens schema tot een afronding is gekomen. Er was sprake van een goede voorbereiding binnen de organisatie. De

rapportage is compact, net als de toelichting. In de rapportage zijn aandachtspunten naar voren gebracht, welke nauwelijks zijn veranderd ten opzichte van het voorgaande jaar. De Provincie bevindt zich op het goede spoor met betrekking tot de interne controle, verslaglegging en interne beheersing van de organisatie om te komen tot een betrouwbaar financieel verslag. De processen daaronder zitten goed in elkaar.
Er is sprake van een verbetering van de IT-omgeving. Op enkele punten na steekt de IT omgeving goed in elkaar. De IT-omgeving blijft kwetsbaar voor hacken, maar de Provincie voldoet aan de veiligheidseisen.

Onderdelen die de aandacht verdienen zijn:

- Europese aanbestedingen. De naleving van richtlijnen is in het afgelopen jaar weggezakt. De omvang van onrechtmatigheden ten opzichte van voorgaand jaar is iets toegenomen, maar blijft binnen de geldende marges. Het is van belang om goed te kijken naar het beleggen van verantwoordelijkheden en monitoring. De accountant vraagt hier aandacht voor.
- Incidentele baten en lasten: Meer inzicht in incidentele baten en lasten is belangrijk om te weten of er een structureel evenwicht in de begroting is. Het is interessant om in de bijlagen te kijken hoe het resultaat is samengesteld. Maak onderscheid tussen incidenteel en structureel in dat overzicht. Het is een belangrijke indicator voor de hardheid van resultaten.

In het kader van verbeterpunten zal de organisatie vanuit of na de jaarrekeningcontrole kijken naar mogelijkheden voor data analyse. Informatie vanuit data analyse kan helpen bij het effectueren van de jaarrekeningcontrole 2022.
Tot slot doet de accountant nog een oproep tot matiging. De Jaarrekening is weer gegroeid met 50 pagina's. Men kan zich afvragen of een Jaarrekening van meer dan 300 pagina's wenselijk is.

Statenlid **Dulfer** bedankt voor de heldere toelichting. De baten omvatten het Provinciefonds en de opcenten. Daarnaast zijn er wat incidentele baten. Het gaat over verhoudingen. Hoe volumineus is Incidentele baten, of is het marginaal?
De accountant deelde complimenten uit over de aangeleverde informatie en de samenwerking met de organisatie. Als een vergelijking wordt gemaakt met andere provincies of overheden, hoe doet Provincie Noord-Holland het dan?

De heer **Carton** spreekt dank uit voor de toelichting en het heldere verslag. Opvallend is dat de genoemde aandachtspunten eerder niet aan de orde kwamen. Kan de accountant dit nader uitleggen?

Mevrouw **Kapitein** sluit zich aan bij de dankwoorden, welke zij ook wil richten aan de organisatie en de accountant.
Hoe kan het dat er onvoldoende kennis aanwezig is in de organisatie over Europese aanbestedingen? Is instructie niet beter dan het doen van een onderzoek?
De organisatie maakt zaken lijnverantwoordelijk. Hoe wordt het geborgd in de lijnorganisatie? Hoe verloopt de escalatie? Waar ligt de grens dat het niet goed gaat?
In het najaar van 2022 zullen de procesbeschrijvingen worden beoordeeld. Wat is de verwachting wat hieruit komt?
Als suggestie voor het compacter maken van de jaarrekening geeft mevrouw Kapitein mee om alle tekst over plannen (zie o.a. pagina 152) weg te laten. In een Jaarrekening wordt immers teruggeblikt en niet vooruit gekeken. Daarnaast omvat de Jaarrekening veel algemene teksten en uitgangspunten

per programma. Deze zijn ieder jaar hetzelfde. Te overwegen valt om deze teksten in een apart document op te nemen.
In de brief van Gedeputeerde Staten (pagina 5) ontbreken de beleidsuitgangspunten ten aanzien van lokale heffingen. Waar is de verwijzing naar de betreffende documenten?
Volgt er nog een vervolgonderzoek naar onderschrijdingen?
Over de bevindingen (pagina 7) vraagt mevrouw Kapitein wat er nog moet gebeuren om een systeemgerichte controle te realiseren.
Wanneer komt een indicatie van de urenbesteding beschikbaar?
Wordt door het accountantskantoor gewerkt volgens het principe van Social Return?
In deze Jaarrekening ontbreekt actuele informatie van negen verbonden partijen. Hoe gaat de organisatie om met die negen partijen? Wanneer volgt een update? Is het een idee om alle verbonden partijen die geen dividend uitkeren bijvoorbeeld in een apart tijdsschema op te nemen voor het aanleveren van hun jaarstukken?

De heer **Heijnen** sluit zich eveneens aan bij alle dankwoorden. Het is fijn dat er sprake is van een goede samenwerking en dat zaken nog weer beter op orde zijn. De vraag die hieruit voortvloeit is of de basis op orde is.
Graag sluit de heer Heijnen zich aan bij de suggestie van mevrouw Kapitein voor het matigen van het aantal pagina's van de Jaarrekening.
Op pagina 137 van de Jaarrekening zijn de Overige risico's niet gekwantificeerd. Hoe problematisch is het?
De heer Heijnen is van mening dat de bestuurlijke reactie op de bevindingen ten aanzien van de incidentele baten nogal matig is. Hoe serieus is dit probleem?

De heer **Killeen** zegt over Incidente baten en lasten dat de baten overzichtelijk zijn. Er zijn naast de inkomsten uit het Provinciefonds en de opcenten ook kleinere stromen, zoals grondtransacties en de verkoop van panden. Daarnaast zijn er nog reserveonttrekkingen en dotaties. De mutaties in reserves heeft de Provincie in eigen hand.

In het kader van benchmark staat Provincie Noord-Holland inmiddels bovenaan op 'het lijstje'. De Provincie kwam van ver. Verbeterpunten zijn goed opgepakt, mede op basis van het project Financiële Hygiëne. Op onderdelen kan het altijd nog beter. De Verbijzonderde Interne Controle is van een hoog niveau. Het is belangrijk om dat niet te laten varen.
Een aandachtspunt dat eerder nog niet aan de orde kwam betreft de aanbestedingen.
Op de vraag of een instructie niet beter is dan een onderzoek antwoordt de accountant dat er heldere regels zijn. Echter de wetgeving is weerbarstig en voer voor discussie. Ruimte voor interpretatie is er zeker.
Zijn de primaire reguliere baten geborgd in de lijnorganisatie? De vormgeving is niet eenvoudig. Het vraagt om alertheid. Continue alert zijn, vraagt nogal wat van de organisatie.

Beleidsuitgangspunten en de verwijzing naar relevante stukken: De accountant stelt voor om hiervoor, na afronding van de controle, rond de tafel te gaan zitten. De verwijzing is niet relevant voor het vaststellen van de Jaarrekening.
De tendens is dat het aantal onderschrijdingen minder wordt, maar het gaat nog steeds om een bedrag van tientallen miljoenen euro's.
De Systeemgerichte controleaanpak is geen doel op zich. Het is doorgaans de meest efficiënte controleaanpak, maar klopt dat ook voor deze organisatie? De invoering stelt eisen aan het testen

van systemen. Dat is tijdrovend. Data-analyse is gegevensgericht werken. Gegevens gericht werken met steekproeven in combinatie met data-analyse voldoet .
De urenbesteding volgt in het definitieve rapport. De urenbesteding is goed in lijn met de gebudgetteerde tijd, los van het SISA-meerwerk.

De heer **Dubbelman** vertelt dat Publiek Belang Accountants bij aanvang van de samenwerking direct heeft aangegeven niet te kunnen werken volgens het principe van Social Return. Wel is een stageplek gecreëerd voor een Mbo-leerling, welke stage succesvol is afgerond. De stagiaire volgt nu een vervolgopleiding op het Hbo.

De heer **Killeen** vervolgt de beantwoording van vragen met de melding dat de Provincie de basis zeker op orde heeft als het gaat over interne beheersing.
Overige risico's zijn majeur en niet te kwantificeren. Overige risico's liggen in de toekomst besloten. Er zijn geen voorzieningen voor te treffen. Het noemen ervan is niet meer dan mogelijk is.

De heer **Meijer** geeft aan dat een onderzoek naar aanbestedingen zeker een toegevoegde waarde heeft. Het onderzoek vindt plaats middels een vorm van interne controle en wordt wellicht ook uitgevoerd op andere onderdelen van het proces.
Het ketenproces moet nog nader worden uitgewerkt. Diverse directies binnen de Provincie moeten onderling samenwerken. Dat vraagt om afstemming over wie in de keten verantwoordelijk is voor wat. Zaken moeten op elkaar aansluiten.
Bij de verwijzing naar documenten met betrekking tot lokale heffingen speelt de Legesverordening een belangrijke rol.

Mevrouw **Luimstra** bedankt voor de suggestie om onderwerpen te schrappen uit de Jaarrekening. De suggestie wordt meegenomen. Plannen horen niet in een jaarrekening.
Bij de incidentele baten en lasten is het belangrijk om scherp te hebben wat incidenteel en wat structureel is. Naar aanleiding van de bevindingen zal in het proces worden bekeken hoe scherper kan worden gemonitord en naar het labelen van incidenteel en structureel.
Om tot een volledigheid van baten te komen moet een ingewikkeld proces worden doorlopen. Het is een lijnverantwoordelijkheid. Afdeling Financiën is de ketenregisseur. Het is een project in de Uitvoeringsagenda als vervolg op het project Financiële Hygiëne. Financieel adviseurs halen op bij budgethouders wat er speelt. Er gebeurt zeker al iets op dat gebied.
Procesbeschrijvingen: Niet alles kan tegelijk worden opgepakt. Eén en ander gebeurt in afstemming met de accountant, zoals bijvoorbeeld de volledigheid van baten en het verplichtingenproces. De organisatie houdt processen bij en update deze waar nodig.
Vanuit de verbonden partijen is dit jaar meer informatie gekomen dan vorig jaar. Mochten er voor 4 juli 2022 (PS-vergadering) nog jaarverslagen van verbonden partijen binnenkomen dan worden die nog verwerkt. Het heeft niet de voorkeur om deze informatie op te nemen in een apart document.

Mevrouw **Kapitein** vraagt over de lijnverantwoordelijke of er een Governance- of escalatiemodel is.
Mevrouw **Luimstra** stelt dat het niet voor komt dat een manager weigert om zijn of haar verantwoordelijkheid te nemen. Het betreft meestal onwetendheid of onbekwaam zijn. Door middel van budgethoudergesprekken komt men er doorgaans wel uit. Zo niet dan volgt escalatie naar een directeur of de directie.

Statenlid **Dulfer** verwijst naar de onderschrijdingen in de afgelopen jaren. Provinciale Staten hebben Gedeputeerde Staten daarover aan de tand gevoeld. Onderschrijdingen komen nu onder 10% uit. Moet het wat de accountant betreft nog beter?
De heer **Killeen** antwoordt dat de marge niet in een percentage uit te drukken is. Echter, onderschrijdingen van 40 miljoen euro ten opzichte van de lasten is wel een relevant bedrag. Zou scherper worden begroot dan is de kans groot dat het college ook eerder terug moet naar Provinciale Staten voor een aanvullend krediet. Dat gebeurt wel bij andere organisaties. Deze provincie heeft een beperkt aantal begrotingswijzigingen.

De **voorzitter** concludeert dat de Rekeningencommissie kennis heeft genomen van de toelichting van de accountant op het Rapport van Bevindingen. Vragen zijn afdoende beantwoord. De Rekeningencommissie brengt een positief advies uit aan de commissie EFB.

De heren Killeen en Dubbelman worden bedankt voor hun toelichting en het beantwoorden van vragen, waarna zij de vergadering verlaten.

6. Opening besloten vergadering
7. Aanbesteding accountantsdiensten 2023
8. Sluiting besloten vergadering

9. Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

10. Sluiting vergadering

De **voorzitte**r sluit de vergadering om 17.49 uur.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	10016
Extern Zaak ID	1808369
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	6.a.1
Titel	Verslag van bevindingen Publiek Belang Accountants en bestuurlijke reactie van GS
Organisatieonderdeel	AD/CC

Bijlagen
Brief aan PS met bestuurlijke reactie op het Verslag van bevindingen 2021 Publiek Belang Accountants.pdf
22021 Provincie Noord-Holland Verslag van bevindingen 2021 def.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	30 mei 2022
Natuur Landbouw & Gezondheid	13 juni 2022
Ruimte Wonen en Klimaat	13 juni 2022
Mobiliteit & Bereikbaarheid	20 juni 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2022

Toelichting

De accountant heeft de controle over de jaarrekening 2021 afgerond en hierover gerapporteerd in een verslag van bevindingen. Het college heeft hierover een bestuurlijke reactie geschreven. Het college besluit de bestuurlijke reactie ter informatie toe te zenden aan Provinciale Staten.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, mevr. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
A.M.F. Meijer
J.M. Bierhuizen
AD/CC

Doorkiesnummer +31654228093
meijeramf@noord-holland.nl

Betreft: Bestuurlijke reactie op het Verslag van bevindingen 2021 Publiek Belang Accountants

Verzenddatum
25 MEI 2022

Kenmerk
1808369/1826139

Uw kenmerk

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Onze bestuurlijke reactie op het "verslag van bevindingen 2021" van Publiek Belang Accountants. Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van de wettelijke controle van de jaarrekening.

Inleiding
De accountant rapporteert twee keer per jaar, één keer naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole, één keer naar aanleiding van de interim controle. In november 2021 is de Management Letter 2021 aan de provincie Noord-Holland opgeleverd (zie ingekomen stukken PS 13 december 2021, kenmerk 1718687/1718733). In de Management Letter wordt gerapporteerd over de interim controle 2021 die met name gericht is op de administratieve processen en de interne beheersing. Het nu voorliggende verslag gaat specifiek in op de uitgevoerde controle van de jaarrekening 2021.

Verloop van de controle
In de periode april-mei 2022 heeft Publiek Belang Accountants de controle uitgevoerd op de jaarrekening 2021 van de provincie Noord-Holland. Het controleproces is goed verlopen. De samenwerking met de accountant is constructief en de provincie heeft zorggedragen voor een kwalitatief goede oplevering van het accountantsdossier en deskundige begeleiding van de controle.

In deze brief geven wij een reactie op de adviezen vanuit de rapportage van de accountant.

Algemeen beeld van het accountantsverslag
De controle door de accountant richt zich in het jaar 2021 op zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. De jaarrekening voldoet aan de verslaggevingsregels en is vrij van materiele afwijkingen of onzekerheden. Dit betekent dat de accountant een goedkeurende verklaring afgeeft bij de jaarstukken.

Vanaf 2022 leggen Gedeputeerde Staten zelfstandig verantwoording af over de rechtmatigheid. De accountant concludeert dat de provincie goed is voorbereid op deze nieuwe rechtmatigheidsverantwoording.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

Inhoudelijk gaat het accountantsverslag in op de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen vanuit de controle van de jaarrekening 2021.

De accountant geeft in de conclusie aan dat de provincie Noord-Holland doorlopend gestructureerd werkt aan verbeteringen in de (financiële) administratie, de interne beheersing en de financiële verslaggeving.

We zijn blij met het feit dat de accountant de doorgevoerde verbeteringen in het financieel beheer opnieuw onderkent en dat de vooruitgang die de afgelopen jaren is geboekt ook dit jaar is bestendigd en geborgd.

Duiding van het algemene beeld
Het jaarrekeningproces is ten opzichte van afgelopen jaar verbeterd en op onderdelen inmiddels behoorlijk goed eigen gemaakt. Enkele onderdelen vragen nog aandacht. Ten opzichte van afgelopen jaar is het proces met enkele weken versneld. Na afronding van het programma "Financiële hygiëne" is het jaarrekeningproces inmiddels vooral geborgd bij CZ/FIN en CC. In de lijnorganisatie kan hierin verbetering worden aangebracht.

De accountant bevestigt dat voor meerdere aandachtsgebieden de organisatie goed functioneert. Een belangrijk punt om hierbij te belichten is de ICT die de financiële processen ondersteunt. Hierbij concludeert de accountant dat deze inmiddels een goede basis biedt om te kunnen vertrouwen op geautomatiseerde beheersmaatregelen, waardoor bij bepaalde processen meer efficiënte datagedreven controles binnen bereik komen.

Naast een duiding van het algemene beeld gaan wij hieronder in op de meer specifieke adviezen van de accountant. De opvolging hiervan monitort de organisatie door middel van het systeem van auditopvolging.

Specifieke bevindingen
In onderstaande tabel zijn de door de accountant specifiek benoemde adviezen en de reactie van het college daarop opgenomen. De focus is hier gelegd op aspecten die de aandacht vragen. De accountant herhaalt in zijn verslag de constateringen uit de interim controle. Voor de bestuurlijke reactie op deze punten verwijzen we u naar de auditopvolgingsrapportage.

Pag.	Tekst accountant	Bestuurlijke reactie
2 en 6	**Naleving (EU) aanbestedingsregels** De interne controle op de naleving van de (EU) aanbestedingsregels was over 2021 minder goed geborgd dan voorheen. Ook de analyse achteraf op de totale bestedingen per leverancier was kwalitatief niet voldoende uitgevoerd. *Advies* - Draag zorg dat de aanbestedingsregels in de toekomst beter worden nageleefd. - Voer de analyse meer gespreid uit over het jaar, zodat aanbestedingsrisico's eerder worden gesignaleerd en (herstel)maatregelen mogelijk zijn. - Betrek wezenlijke wijzigingen bij de analyse. - Classificeer alle opdrachten volgens het CPV classificatiesysteem. - Draag zorg voor een nauwe samenwerking tussen lijnmanagement en bureau inkoop, met name voor risico-dossiers.	De organisatie herkent dat interne controle op de naleving van de aanbestedingsregels minder goed geborgd was dan voorheen. Dit heeft mogelijk niet alleen betrekking op de interne controle maar ook op de naleving van de aanbestedingsprocessen in de lijnorganisatie. De concerncontroller stelt voor om op basis van de eerste analyse van dit punt door Verbijzonderde Interne Controle, Internal Audit een onderzoek uit te laten voeren naar de oorzaken en een advies uit te brengen voor procesverbetering, samenwerking en kennisniveau. Het advies om tussentijds een analyse (spend) uit te voeren, zodat aanbestedingsrisico's eerder gesignaleerd worden, zal overgenomen worden. Het classificeren op CPV codes is met het huidige inkoopsysteem nog niet mogelijk. Deze worden alleen, conform wettelijke verplichting, vastgelegd bij gepubliceerde aanbestedingen.
2	**Volledigheid van baten** De interne beheersing van de volledigheid van baten kan beter. Het risico op onvolledige baten bestaat door het ontbreken van een primaire registratie van toegezegde bijdragen door derden.	De organisatie erkent het belang van het verbeteren van de interne beheersing op de volledigheid van baten. De structurele borging van de volledigheid van baten (waaronder bijdragen van derden en inkomende subsidies) wordt in 2022, als onderdeel van de uitvoeringsagenda Financiën, in ketenprocessen uitgewerkt. De primaire registratie blijft uiteindelijk een lijnverantwoordelijkheid.

Pag.	Tekst accountant	Bestuurlijke reactie
2	**Procesbeschrijvingen** In de managementletter 2021 heeft de accountant aandacht gevraagd voor de voortgang bij het beschrijven en de inhoudelijke kwaliteit van de procesbeschrijvingen.	De voortgang van, en de inhoudelijke kwaliteit van de procesbeschrijvingen wordt periodiek gemonitord en besproken met proceseigenaren. Bij de interim-controle van de accountant in najaar 2022 worden de processen opnieuw beoordeeld.
2	**Toename aantal pagina's jaarstukken** De jaarstukken zijn ten opzichte van 2020 met bijna 50 pagina's toegenomen. *Advies* De accountant adviseert voor behoud van leesbaarheid en informatiekwaliteit te onderzoeken of de jaarstukken compacter en meer op hoofdlijnen kunnen worden opgesteld.	De organisatie onderschrijft het belang van leesbaarheid en informatiekwaliteit van de jaarstukken en heeft hier, ook in de toekomst, vanzelfsprekend veel aandacht voor. De belangrijkste oorzaak voor de toename van de jaarstukken ligt in het feit dat het aantal programma's in begroting en jaarrekening in 2021 is uitgebreid (van 7 naar 8 programma's). Daarnaast is het aantal SiSa regelingen aanzienlijk toegenomen. De jaarstukken zijn ook digitaal beschikbaar via de website van de provincie. Deze versie is in onze ogen voldoende toegankelijk.
3	**Workflow nog niet goedgekeurde facturen** Eén ongecorrigeerde afwijking is groter dan de door u vastgestelde rapporteringstolerantie van € 400.000. Deze houdt verband met inkoopfacturen die nog niet zijn goedgekeurd in de workflowmodule, waardoor deze niet als last zijn verantwoord in 2021. Hierdoor zijn de lasten 2021 mogelijk € 420.000 te laag verantwoord en worden de lasten 2022 te hoog verantwoord. *Advies* De accountant adviseert tijdig de workflow van nog niet goedgekeurde facturen te beoordelen op kosten voor het boekjaar.	We nemen dit mee in de voorbereiding van de controle over het boekjaar 2022. De genoemde ongecorrigeerde afwijking heeft nagenoeg geen resultaateffect doordat deze lasten worden gedekt vanuit de reserves.

Pag.	Tekst accountant	Bestuurlijke reactie
3	**Onzekerheid vaststellingsovereenkomst** Eén onzekerheid is groter dan de rapporteringstolerantie. Dat betreft een post van € 1,25 miljoen die in de jaarrekening is verantwoord als materieel vast actief. Dit houdt verband met (meer)kosten die de provincie op grond van een vaststellingsovereenkomst betaalt aan een aannemer voor de aanleg van infrastructuur. Op basis van verslaggevingsregels is niet geheel duidelijk of deze kosten voldoen aan de criteria voor investeringen of dat deze als lasten van het jaar 2021 verantwoord.	Het voornemen voor het opmaken van een vaststellingsovereenkomst heeft plaatsgevonden na balansdatum. (31/12/2021) De genoemde onzekerheid heeft betrekking op indirect toerekenbare lasten. Het is provinciebeleid om deze lasten te activeren op het project. Vanwege de tijdigheid van de jaarstukken is besloten om de post niet verder te onderbouwen en als investering aan te merken.
5	**ICT beheersing** De betrouwbaarheid van de ICT-omgeving is belangrijk verbeterd. Enkele onderdelen staan nog open. - Autorisatiebeheer is nog niet volledig geborgd en maatregelen voor ransomware-robuustheid bij de IT dienstverlener zijn niet duidelijk. Het risico bestaat dat onbevoegden toegang krijgen tot het netwerk.	Autorisatiebeheer wordt op dit moment verder ingericht. Het betreft een complex project met zowel een technische kant (systeem) als een organisatiekant (processen). Beide kanten worden meegenomen. De IT auditor heeft aangegeven dat de provincie voor ransomware voldoet aan de norm, aangezien maatregelen zijn getroffen om de gevolgen van een aanval met ransomware te beperken. Ondanks deze maatregelen valt geen garantie te geven dat de provincie niet door een aanval met ransomware geraakt wordt.
9	**Lokale heffingen** De paragraaf lokale heffingen moet inzicht bieden in welke beleidsuitgangspunten ten grondslag liggen aan deze berekeningen waaruit blijkt dat de provincie maximaal kostendekkend werkt en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. De accountant acht dit niet materieel, het ontbreken van de informatie is niet van invloed op het oordeel. *Advies* De accountant adviseert om deze informatie wel op te nemen in de jaarstukken van volgend jaar.	Bij het opstellen van de jaarstukken is dit advies in acht genomen en is tevens naar de verschillende documenten verwezen op grond waarvan heffingen zijn berekend. Daarnaast gaat de paragraaf tevens in op de mate van kostendekkendheid.

Pag.	Tekst accountant	Bestuurlijke reactie
10	**Frauderisico-analyse** Uw organisatie beschikt over een eerste inventarisatie, maar nog niet over een actuele frauderisico-analyse die inzicht geeft in de mogelijke frauderisico's en die de beheersmaatregelen benoemt om de gevolgen van frauderisico's zoveel mogelijk te beperken. Hierdoor is fraude-analyse en fraudepreventie geen zichtbaar onderdeel van uw interne beheersing. Wel merken wij uit gesprekken met uw medewerkers dat belang wordt gehecht aan het vermijden en ontdekken van fraude. *Advies* De accountant adviseert de frauderisico-analyse verder uit te werken en deze periodiek te agenderen in uw management en college van gedeputeerde staten. Dit draagt bij aan het actueel houden van het inzicht in de kwetsbare plekken in uw organisatie. Mogelijke gespreksonderwerpen zijn de aard, frequentie en diepgang van de uitgevoerde frauderisicoanalyses, de uitkomst daarvan en de manier waarop de organisatie de frauderisico's opvolgt en monitort.	De provincie heeft in november 2021 een fraude-beleidsnota vastgesteld. Deze nota besteedt in de breedte en in samenhang aandacht aan fraude, weerbaarheid, ondermijning en misbruik/ oneigenlijk gebruik. Binnen concerncontrol wordt momenteel een frauderisico-analyse opgesteld. Doel is de frauderisico-analyse dit najaar af te ronden. Aansluitend wordt de uitkomst van de analyse gedeeld met de proceseigenaren waarna de beheersmaatregelen binnen de processen zullen worden geïmplementeerd.

Tot slot
Wij vertrouwen erop u met deze brief inzicht te hebben gegeven hoe wij met de opmerkingen van de accountant zullen omgaan.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter
R.M. Bergkamp A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)
- Concept Verslag van bevindingen 2021 Publiek Belang Accountants d.d. 12 mei 2022

Verslag van bevindingen 2021

Provincie Noord-Holland

31 mei 2022

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie
De Maatschappelijke Accountants

PUBLIEK BELANG
accountants

Sir Winston Churchilllaan 370 F442
2285 SJ Rijswijk (ZH)
info@publiekbelangaccountants.nl
www.publiekbelangaccountants.nl

Aan Provinciale Staten van de Provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Datum:	Behandeld door:	Ons kenmerk:
31-05-2022	drs. M.E. Dubbelman RA	22021

Onderwerp:

Verslag van bevindingen 2021

Geachte leden van Provinciale Staten,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2021 van de Provincie Noord-Holland uitgevoerd. Dit verslag bevat onze belangrijkste bevindingen en aanbevelingen en is bestemd voor Provinciale Staten. Graag lichten wij onze rapportage nader aan u toe.

Hoogachtend,

Publiek Belang Accountants B.V.

drs. R.D.H. Killeen RA MGA

Bijlage: één

Verslag van bevindingen 2021

Inleiding

U heeft ons met de opdrachtbevestiging van 9 juli 2021 opdracht gegeven voor de jaarrekeningcontrole 2021. U ontvangt de controleverklaring bij de jaarrekening 2021 afzonderlijk. Op grond van de wet bevat dit verslag onze bevindingen over de inrichting van uw financiële beheer en financiële organisatie en de mate waarin deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Wij informeren u over (eventuele) afwijkingen en onrechtmatigheden in de jaarrekening en geven adviezen die bijdragen aan het uitvoeren van uw toezichthoudende taak. Voor de rapportage van bevindingen heeft u de ondergrens op € 400.000 gesteld.

In het kort

- Het jaarrekeningproces was goed voorbereid en uw medewerkers hebben onze controle deskundig begeleid. De jaarrekeningcontrole is soepel verlopen.
- De jaarrekening voldoet aan verslaggevingsregels en is vrij van materiële afwijkingen of onzekerheden. Compactere jaarstukken kunnen de leesbaarheid vergroten.
- De verbijzonderde interne controles zijn kwalitatief van hoog niveau. De Provincie is goed voorbereid op de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2022.
- De naleving van (Europese) aanbestedingsregels vraagt aandacht. De Provincie was op dit onderwerp over 2021 niet voldoende “in control”. Door in 2022 met voorrang inkoopanalyses uit te voeren kunnen materiële onrechtmatigheden worden voorkomen
- Door het ontbreken van een primaire registratie van toegezegde bijdragen door derden, bestaat het risico op onvolledige baten.
- De betrouwbaarheid van de IT-omgeving is belangrijk verbeterd. Autorisatiebeheer is nog niet volledig geborgd en de maatregelen voor ransomware-robuustheid bij uw IT-dienstverlener zijn niet duidelijk.

Onze conclusie

Uw organisatie werkt doorlopend en gestructureerd aan het verbeteren van de administratie, de interne beheersing en de financiële verslaggeving. De resultaten hiervan zijn duidelijk zichtbaar in het jaarrekeningproces en bij de verbijzonderde interne controle.

De controle 2021 gaf aanleiding tot een aantal wijzigingen van beperkte omvang in de concept-jaarstukken.

Wat gaat goed?

- Over 2021 is uw organisatie er opnieuw goed in geslaagd het proces van jaarverantwoording en interne controle op schema af te werken. De interne controle op de concept-jaarrekening leidt tot een kwalitatief goed document.
- De samenwerking tussen uw medewerkers en ons controleteam is evenals vorig jaar zeer goed. Uw medewerkers hebben het jaarrekeningproces goed voorbereid en hebben onze controle deskundig begeleid. De jaarrekeningcontrole is met een mix van fysiek en video-overleg uitgevoerd en kende een soepel verloop. Ondanks de complexiteit en omvang van uw

organisatie en de moeilijke omstandigheden waaronder ook in 2021 werd gewerkt is dit proces op orde.

- De verbijzonderde interne controles van bijvoorbeeld de baten, de inkopen, de inkomende en uitgaande subsidies, de personele kosten en de betalingen zijn gefaseerd over het jaar uitgevoerd en gedocumenteerd en van een kwalitatief hoog niveau. Uw organisatie pakt aandachtspunten vanuit eerdere controles, zoals SiSa, op waardoor knelpunten in het proces worden voorkomen. U bent daarmee voorbereid op de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording, die vanaf 2022 van toepassing wordt.

- Het aantal subsidieregelingen dat met de SiSa-tabel aan het Rijk wordt verantwoord is opnieuw sterk toegenomen. Voor een goede verantwoording is gedetailleerde kennis van uiteenlopende regelingen nodig, zodat uw Provincie de toegekende middelen daadwerkelijk kan afrekenen. Deze kennis is bij enkele medewerkers aanwezig. De centrale coördinatie van de SiSa-verantwoording is in 2021 sterk verbeterd.

- Hoewel over de definitieve inhoud en invoering van de rechtmatigheidsverantwoording 2022 nog enige onduidelijkheid bestaat, bent u door de goede verbijzonderde interne controle hierop al voorbereid.

- De Provincie past de nieuwe verantwoordingsvoorschriften voor verwerking van subsidielasten goed toe.

- De ICT die relevant is voor financiële processen biedt inmiddels een goede basis om te kunnen vertrouwen op geautomatiseerde beheersmaatregelen en ondersteunt daardoor een meer procesmatige inrichting van de interne beheersing en biedt mogelijkheden tot meer inzet van data-analyse bij de interne en externe controle. Vrijwel alle verbeteradviezen naar aanleiding van onze vorige controles zijn opgevolgd.

Wat vraagt uw aandacht?

- De interne controle op de naleving van (EU)-aanbestedingsregels was over 2021 minder goed geborgd dan voorheen. Ook de analyse achteraf op de totale bestedingen per leverancier was kwalitatief niet voldoende uitgevoerd, waardoor pas kort voor afronding van onze controle zicht bestond op de mate van naleving van de aanbestedingsregels.

- De interne beheersing van de volledigheid van baten kan beter. Het risico op onvolledige baten bestaat door het ontbreken van een primaire registratie van toegezegde bijdragen door derden.

- In onze managementletter hebben wij aandacht gevraagd voor de voortgang bij het beschrijven en de inhoudelijke kwaliteit van de procesbeschrijvingen en de daaraan ten grondslag liggende frauderisicoanalyse. De hierop genomen actie betrekken wij in onze tussentijdse controle 2022.

- De jaarrekening voldoet aan verslaggevingsregels en is vrij van materiële afwijkingen of onzekerheden. De jaarstukken zijn ten opzichte van 2020 met bijna 50 pagina’s toegenomen. Wij adviseren voor behoud van leesbaarheid en informatiekwaliteit te onderzoeken of de jaarstukken compacter en meer op hoofdlijnen kunnen worden opgesteld. Wij zijn

graag bereid hierover met uw medewerkers mee te denken.

- Autorisatiebeheer is nog niet volledig geborgd en de maatregelen voor ransomware-robuustheid voor de back-up bij Fujitsu zijn niet duidelijk. Het risico bestaat dat onbevoegden toegang krijgen tot uw netwerk.

Het beeld van uw jaarrekening

De jaarrekening sluit met een voordelig resultaat van € 17,9 miljoen. Tijdens het jaar is € 32,0 miljoen meer onttrokken aan reserves dan toegevoegd. Zonder deze tussentijdse reservemutaties, is het nadelig resultaat € 14,1 miljoen. Dit betekent dat 'het vermogen' van de provincie in 2021 met € 14,1 miljoen is afgenomen.

Afgezet tegen de gewijzigde begroting 2021 blijven de werkelijke lasten achter. Totaal wordt circa 92,7% van de begrote lasten gerealiseerd (2020: 91,5%). De onderbestedingen op programma's is een jaarlijks terugkerend patroon, maar de mate van onderschrijding neemt de afgelopen jaren wel geleidelijk af. De jaarrekening bevat per programma een toelichting op de achtergrond van de verschillen tussen begroting en realisatie. Uitsluitend op het programma 5 Groen is sprake van een overschrijding van de begrote lasten. Omdat deze hogere lasten passen binnen het bestaande beleid van uw provincie, heeft deze overschrijding geen invloed op ons oordeel over de rechtmatigheid.

Uit verantwoordingsoogpunt is sprake van verklaarbare begrotingsonderschrijdingen. Uit beleidsmatig oogpunt adviseren wij om te onderzoeken hoe dergelijke verschillen kunnen worden voorkomen. Zodoende loopt de jaarlijkse verantwoording meer in de pas met de meest actuele begrotingsinzichten.

Tenslotte kan nog een belangrijke indicator worden gevonden in de ontwikkeling van het EMU saldo. Uit deze variant op het kasstroomoverzicht voor overheden blijkt dat de provincie in 2021 € 87,7 miljoen meer heeft besteed dan ontvangen. Dit hangt in belangrijke mate samen met het investeringsniveau.

Uitkomsten jaarrekening-controle

Onze jaarrekeningcontrole gaf aanleiding tot een beperkt aantal correcties. De doorgevoerde correcties betroffen overigens deels posten, die op het aanvangsmoment van de controle door uw organisatie als onzeker zijn aangemerkt, bijvoorbeeld door ontbrekende informatie van derden en het daarmee samenhangende (in)schattingselement.

De jaarrekening is informatief, voldoet aan verslaggevingsregels en is vrij van materiele afwijkingen of onzekerheden.

Eén ongecorrigeerde afwijking is groter dan de door u vastgestelde rapporteringstolerantie van € 400.000. Deze houdt verband met inkoopfacturen die nog niet zijn goedgekeurd in de workflowmodule, waardoor deze niet als last zijn verantwoord in 2021. Hierdoor zijn de lasten 2021 mogelijk € 420.000 te laag verantwoord en worden de lasten 2022 te hoog verantwoord. Door tijdig de workflow van nog niet goedgekeurde facturen te beoordelen op kosten voor het boekjaar kan dit bij de overgang van 2022 naar 2023 worden voorkomen.

Eén onzekerheid is groter dan de rapporteringstolerantie. Dat betreft een post van € 1,25 miljoen die in de jaarrekening is verantwoord als materieel vast actief. Dit houdt verband met (meer)kosten die de provincie op grond van een vaststellingsovereekomst betaalt aan een aannemer voor de aanleg van infrastructuur. Op basis van verslaggevingsregels is niet geheel duidelijk of deze kosten voldoen aan de criteria voor investeringen of dat deze als lasten van het jaar 2021 verantwoord

moeten worden.

Interne beheersing

De managementletter uit december 2021 bevat onze bevindingen en adviezen over de interne beheersing. Onze conclusies waren:

- Verbijzonderde interne controle (VIC) wordt goed op schema uitgevoerd en de kwaliteit van de uitgevoerde controles is al enige jaren op hoog niveau. De interne controles wijzen nauwelijks op afwijkingen voor getrouwheid en rechtmatigheid.
- Er is voortgang bij het beschrijven van processen, maar de inhoudelijke kwaliteit van de procesbeschrijvingen en doorlooptijd van het project vragen aandacht.
- De nieuwe regels voor juiste toerekening van subsidielasten aan het boekjaar 2021 worden goed toegepast. Het grensbedrag is door uw provincie vastgesteld op € 1,5 miljoen.
- Ook tijdens de afgelopen controle hebben wij met elkaar belangrijke onderwerpen afgestemd zoals de verantwoording van provinciale bijdragen voor het Zuidasdok en de afkoopsom N247. Wij ervaren deze afstemming over belangrijke onderwerpen en vraagstukken als proactief en constructief.
- Bevindingen uit verschillende onderzoeken en audits, waaronder onze controlebevindingen, worden gestructureerd bijgehouden en over de voortgang wordt inzichtelijk gerapporteerd aan bestuur en aan management.
- Uw organisatie bereidt zich goed voor op de rechtmatigheidsverantwoording door het college vanaf 2022, maar uw provincie beschikt nog niet over specifiek beleid en een verslag voor Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O).

De belangrijkste aandachtspunten voor de interne beheersing vanuit onze tussentijdse controle zijn:

- Wij hebben de procesbeschrijvingen die relevant zijn voor uw financiële verslaggeving en onze controle en die afgerond waren doorgenomen. Wij constateerden dat de voortgang van het project een aandachtspunt was en dat de inhoudelijke kwaliteit van de processen nog sterk verschilde. Wij zullen de voortgang op dit onderwerp in onze volgende interim-controle betrekken en u informeren over onze bevindingen.
- Naast het opstellen van procesbeschrijvingen is de provincie bezig om een ‘accounting manual’ samen te stellen waarin de boekingsgangen worden beschreven die samenhangen met de processen. Het is de bedoeling om de procesbeschrijvingen met deze data uit het accounting manual aan te vullen.
- Voor de frauderisicoanalyse is een inventarisatie gemaakt, die de komende maanden verder wordt uitgewerkt. Wij zullen het resultaat van dit proces betrekken in onze interimcontrole 2022.
- De interne beheersing van de volledigheid van baten kan beter. Het risico op onvolledige baten bestaat door het ontbreken van een primaire registratie van toegezegde bijdragen door derden.

- In enkele processen (inkopen en memoriaalboekingen) dwingt de administratie geen functiescheiding af. Buiten het administratieve systeem om zijn maatregelen getroffen die zorgen voor functiescheiding bij het maken van memoriaalboekingen.

IT-omgeving

In het najaar van 2021 hebben onze IT-auditors de betrouwbaarheid en de continuïteit van de IT-omgeving onderzocht voor zover deze relevant is in het kader van de jaarrekening. De managementletter 2021 bevat een toelichting op de bevindingen en de verbeteringen die in 2021 zijn gerealiseerd.

Fujitsu is verantwoordelijk voor de continuïteit van de dienstverlening, het monitoren van de service performance en het reageren op afwijkingen. Met Fujitsu zijn alleen specifieke beschikbaarheidsafspraken gemaakt voor continuïteit van de applicatie Verseon, die wordt gebruikt voor documentbeheer en de opslag van belangrijke e-mails. De Provincie geeft aan niet te beschikken over afspraken met Fujitsu voor het borgen van de continuïteit van de volledige IT-dienstverlening, met uitzondering van de afspraken rondom Verseon. Het contract met Fujitsu loopt af in oktober 2023. Er wordt momenteel gewerkt aan een strategie voor ‘maximaal Cloud’, waarbij het aspect continuïteit de aandacht krijgt in het Programma van Eisen.

Rondom accountbeheer en de Active Directory bestonden nog enkele aandachtspunten die relatief eenvoudig zijn op te lossen.

Als dat is gebeurd is ‘de basis op orde’. Dan kunnen de opzet en de werking worden onderzocht van de controlemaatregelen binnen SAP (en eventuele andere applicaties) die de betrouwbaarheid van informatie waarborgen. De eerste stap is het beschrijven van deze zogenaamde application controls. Over het algemeen gaat het om een beperkt aantal relevante application controls per proces.

Daarna worden de application controls door de IT-auditors getoetst op goede werking. Bij een positieve uitkomst is op onderdelen een meer efficiënte systeemgerichte controleaanpak mogelijk. Belangrijker is echter dat goede application controls een preventieve werking hebben, waardoor eventuele afwijkingen vroeg in het proces worden onderkend en niet door controles achteraf.

Met uw medewerkers zullen wij voor de start van de interimcontrole 2022 bespreken of en in welke mate het gewenst is om application controls te testen. Indien wordt besloten om het onderzoek daarnaar niet of op een later moment uit te voeren, heeft dat geen gevolgen voor onze controleaanpak. In samenwerking met uw VIC-medewerkers hebben wij de afgelopen jaren een goede en efficiënte gegevensgerichte controleaanpak ontwikkeld, die wij dan blijven volgen.

Data-analyse

Uw VIC-medewerkers en wij passen al enkele jaren data-analyse toe bij de controle van de salarissen. Het onderzoek van memoriaalboekingen en juridische kosten in relatie tot risico’s en claims wordt ook met data-analyse uitgevoerd.

De in de vorige paragraaf beschreven verbetering van de betrouwbaarheid van de IT-omgeving maakt verdergaande data-analyse mogelijk. De afgelopen periode hebben wij data-extracties gekregen uit de financiële administratie en uit uw bankapplicatie. Met onze data-analysetool kunnen wij (op het eerste oog) opmerkelijke boekingsgangen en mutaties onderkennen, die mogelijk aanleiding geven tot nader onderzoek.

Naast het signaleren van opmerkelijke boekingen kan data-analyse bijdragen aan een efficiëntere administratievoering. Dit kan bijvoorbeeld door in te zoomen op aard en omvang van correctieboekingen. Met gerichte oorzaaksanalyse kan worden nagedacht over oplossingen om correctieboekingen te verminderen.

Ook uw medewerkers verkennen de mogelijkheden van data-analyse. Wij hebben afgesproken om hierin samen op te trekken. De uitkomsten van onze data-analyses zullen wij met uw medewerkers delen.

Volgens afspraak starten wij de pilot van de data-analyse na afloop van de jaarrekeningcontrole. Dit voorkomt dat data-analyse de doorlooptijd van de jaarrekeningcontrole 2021 negatief beïnvloedt. Het doel is om voor de start van de zomervakanties in samenwerking te komen tot een effectieve data-analyse, die waardevol is voor uw interne en onze externe controle en waarbij dubbel werk wordt voorkomen.

Naleving aanbestedings-regels

Voor uw provincie gelden nationale en Europese aanbestedingsregels. U beschikt over inkoop- en aanbestedingsbeleid en een bureau Inkoop waar expertise rond aanbestedingen in is samengebracht. Jaarlijks stelt uw organisatie een meerjarige analyse op om per leverancier vast te stellen of de totale inkopen boven de toepasselijke aanbestedingsdrempels uitstijgen. Indien de juiste aanbestedingsprocedure is toegepast, dan zijn de inkoopkosten rechtmatig. Als dat niet het geval is, dan zijn de lasten als onrechtmatig en betrekken wij deze afwijkingen in ons oordeel over de rechtmatigheid. Vanaf 2022 is deze toets onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording door het college.

Tijdens onze jaarrekeningcontrole bleek uit uw interne analyse een groot aantal (236) dossiers die als (mogelijk) onrechtmatig zijn aangemerkt tot een bedrag van totaal bijna € 9 miljoen. Wij hebben samen met uw medewerkers van inkoop en VIC op basis van een risicoinschatting 30 dossiers nader onderzocht.

Hieruit blijkt een bedrag van € 1,6 miljoen niet rechtmatig aanbesteed. Op grond van extrapolatie kan worden verondersteld dat de niet door ons onderzochte massa waarschijnlijk onrechtmatigheden bevat tot een bedrag van eveneens ruim € 1,6 miljoen. Een meer complex contract kon niet meer in detail worden onderzocht, maar wij hebben vastgesteld dat de mogelijke onrechtmatigheden in dit contract de goedkeuringstolerantie niet kunnen overschrijden.

Om het risico op onrechtmatige aanbestedingen eerder te signaleren en te voorkomen, adviseren wij het volgende.

- De analyse wordt nu één keer per jaar uitgevoerd, kort voor de start van de jaarrekeningcontrole. Door de analyse meer verspreid over het jaar uit te voeren worden aanbestedingsrisico's eerder gesignaleerd en zijn (herstel)maatregelen mogelijk, zoals het opnieuw aanbesteden van een contract.

- Bij lopende opdrachten die nog onder een Europees aanbesteed contract vallen is het risico beperkt, tenzij sprake is van een wezenlijke wijziging van de opdracht. Van een wezenlijke wijziging kan sprake zijn als de opdrachtsom meer dan 10% toeneemt bij leveringen en diensten (werken: 15%), of groter is dan de aanbestedingsdrempel. Bij de dossiers met significant hogere uitgaven dan de oorspronkelijke opdrachtsom ontbreekt vaak de analyse of sprake is van een wezenlijke

wijziging. Door de dossiers waarbij dit risico speelt gedurende het jaar te monitoren, kunnen op tijd maatregelen worden getroffen als een wezenlijke wijziging optreedt.

- Bij kleinere opdrachten is het niet verplicht om deze meervoudig onderhands of Europees aan te besteden. Bij het plaatsen van diverse kleinere opdrachten bij dezelfde leverancier kan wel sprake zijn van een aanbestedingsplicht. Dat doet zich voor als opdrachten als één type opdracht gelden. Om een goed onderscheid te maken is het nodig om de opdracht naar 'CPV-code' (Common Procurement Vocabulary) te rangschikken. Volgens de CPV-Verordening zijn decentrale overheden verplicht bij Europese aanbestedingen om het CPV-classificatiesysteem toe te passen. U gebruikt dit systeem bij Europese aanbestedingen. Bij leveranciers waarbij diverse opdrachten onderhands worden verstrekt is dat niet verplicht, maar kan dit systeem wel helpen om vast te stellen of opdrachten die samen boven de Europese aanbestedingsdrempel komen als afzonderlijke opdrachten mogen worden gezien.

De verantwoordelijkheid om opdrachten conform de aanbestedingsregels uit te zetten ligt in de lijn. Bureau Inkoop heeft hierin een adviserende en toetsende rol. Om afwijkingen van (Europese) aanbestedingsregels te voorkomen is het belangrijk om nauwer samen te werken.

Door met voorrang in 2022 de risicodossiers te bespreken tussen lijnmanagement en Bureau Inkoop, kunnen materiële onrechtmatigheden in 2022 worden voorkomen.

Wij merken nog op dat de nationale aanbestedingsregels, waaronder de eisen uit de Gids Proportionaliteit, onvoldoende worden gevolgd. Dit heeft in overeenstemming met de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV geen invloed op ons accountantsoordeel over de jaarrekening, maar moeten wij wel aan u rapporteren.

Overige opbrengsten en bijdragen werken van derden

De provincie kent veel verschillende inkomsten, zoals de algemene uitkering, de provinciale opcenten, subsidiebaten, bijdragen van andere overheden in investeringen, heffingen, leges, verkopen van grond en overige inkomsten. Voor de grootste opbrengstenstromen is het relatief eenvoudig om zicht te houden op de volledigheid. Bij andere opbrengsten is dit lastiger, omdat dit van jaar tot jaar kan verschillen. Momenteel ontbreekt een centrale primaire registratie waarmee de volledigheid van opbrengsten en bijdragen van derden kan worden bewaakt. Voor de jaarrekeningcontrole heeft uw provincie op alternatieve wijze de volledigheid onderbouwd, onder andere door de gerealiseerde opbrengsten af te stemmen met de begroting en door deze te vergelijken met vorig jaar. Hoewel deze maatregelen het risico op gemiste opbrengsten verminderen, adviseren wij u dit proces te verstevigen.

Verwerking van projectsubsidies

Provincies verstrekken veel subsidies met een projectmatig karakter. Daarbij bestaat onderscheid tussen projecten binnen één boekjaar en projecten die boekjaar overschrijdend zijn. Doorgaans zijn aan de subsidie voorwaarden verbonden zoals het doen van inspanningen en/of het leveren van prestaties. De vraag is in welk jaar de last die samenhangt met dergelijke subsidies moet worden genomen. Is dit in één keer in het jaar waarin de meerjarige subsidie wordt toegekend, of worden de lasten toegerekend aan toekomstige jaren waarin de prestaties worden geleverd?

In 2020 heeft de Commissie BBV duidelijkheid gegeven over de verwerking van projectsubsidies. De last wordt verantwoord in het jaar waarin de subsidieontvanger start met de uitvoering van de activiteiten op basis van de startdatum van de projectperiode in de

subsidieverleningsbeschikking, tenzij:

- De verstrekte subsidie een boekjaar/exploitatiesubsidie betreft en uit de subsidiebeschikking blijkt onomstotelijk dat de activiteiten waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden. In dit geval worden de lasten genomen in het jaar /de jaren waarin de activiteiten worden uitgevoerd.

- De verstrekte subsidie een projectsubsidie betreft die boekjaar overschrijdend is en het individuele subsidiebedrag het gedefinieerde grensbedrag overschrijdt. In dit geval wordt bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking op basis van het bestedingsritme van de begrote jaarlijkse kosten zoals opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking, toegerekend aan de betreffende boekjaren.

De Commissie BBV stelt verder: “De lasten van meerjarige projectsubsidies kunnen tot een door Provinciale staten vast te stellen grensbedrag volledig aan het jaar van beschikken worden toegerekend. Het grensbedrag dient zodanig te worden bepaald dat het. Voorts is het van belang het eventueel toepassen van de optie en de hoogte van het grensbedrag te laten vaststellen door Provinciale staten. Gezien het openbare en raadpleegbare karakter van de financiële verordening leent deze zich hier het beste voor.”

De Commissie BBV heeft het grensbedrag gemaximeerd op 0,25% van het totaal van de lasten in het jaar, inclusief toevoegingen aan bestemmingsreserves. Op deze manier is volgens de Commissie BBV het totale financiële effect niet dermate materieel is dat het principe van het stelsel van baten en lasten in geding komt. De Commissie adviseert om dit grensbedrag op te nemen in de financiële verordening. Uw organisatie heeft het grensbedrag bepaald op € 1,5 miljoen en heeft dit vastgelegd in de financiële verordening. Dit grensbedrag past binnen de regels van de Commissie BBV en zorgt ervoor dat de administratieve lasten voor uw provincie niet onnodig toenemen. Voorts hebben wij vastgesteld dat de provincie de nieuwe uitspraak van de Commissie BBV voor het verantwoorden van subsidielasten in 2021 juist heeft toegepast.

Overige bevindingen

Incidentele en structurele baten en lasten

Een goed onderscheid in incidentele en structurele baten en lasten komt tegemoet aan verslaggevingsregels en draagt bij aan inzicht in het structurele en reële evenwicht van uw exploitatie. Dit inzicht is vooral voor uw eigen bedrijfsvoering van belang, maar ook Provinciale Staten (horizontaal toezicht) en het Ministerie van BZK (verticaal toezicht) gebruiken deze informatie bij het uitvoeren van hun taken.

Hoewel de Commissie BBV meerdere notities heeft geschreven over dit onderwerp, blijft het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten in de praktijk diffuus. De provincies ervaren dit eveneens bij hun toezicht op de gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Dit gaf de provincies aanleiding om in 2021 samen een verduidelijkende notitie te schrijven over dit onderwerp met handzame voorbeelden voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen.

Onze controle 2021 van de incidentele baten en lasten gaf aanleiding tot veel en omvangrijke correcties. Incidentele baten en lasten waren ten onrechte als zodanig aangemerkt en dat gold ook voor structurele baten en lasten. Hieraan liggen diverse oorzaken ten grondslag, zoals complexe regels die leiden tot onduidelijkheid, onjuiste labelling van mutaties door de provincie vooraf en onjuiste interpretatie van mutaties in relatie tot regelgeving gedurende het jaar.

Meer gedetailleerd onderzoek naar de in de jaarrekening 2021 vermelde incidentele en structurele mutaties zal waarschijnlijk wijzen op meer afwijkingen. Wij zijn van mening dat deze afwijkingen geen materiële invloed op het beeld van de jaarrekening kunnen hebben, maar in 2022 is meer aandacht nodig voor dit onderwerp. De notities van de commissie BBV en van de gezamenlijke provincies kunnen daarbij helpen.

Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen moet inzicht geven in hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Ook moet worden aangegeven welke beleidsuitgangspunten ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. De jaarstukken geven wel inzicht in de dekkingspercentages van de leges, maar de hiervoor genoemde informatie is niet beschikbaar. Voor het beeld van de jaarstukken 2021 achten wij dit niet materieel en heeft het ontbreken van de informatie geen invloed op ons oordeel. Wij adviseren om deze informatie wel op te nemen in de jaarstukken van volgend jaar.

Onze risicoanalyse en controlewerkzaamheden

De controlestandaarden schrijven voor dat wij u informeren over de belangrijkste risico's die wij bij onze controle onderkennen. Onze controle heeft zich gericht op de betrouwbaarheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties. Naast gebruikelijke controlerisico's, zoals de volledigheid van opbrengsten, de juistheid van kosten en het voldoen aan verslaggevingsregels, geven wij in het bijzonder aandacht aan de risico's die samenhangen met doorbreking van functiescheiding door de leiding.

Onze risicoanalyse

Wij hebben in augustus 2021 onze risicoanalyse gedeeld met de Rekeningencommissie. Wij hebben met u de belangrijkste risico's besproken die wij onderkennen bij onze controle. Vanuit deze risicoanalyse heeft onze controle zich in het bijzonder gericht op:

- Rechtmatigheid van de aanbestedingen
- Juistheid van inkopen, personele lasten en subsidielasten, in het bijzonder gerelateerd aan verstrekkingen tegen de achtergrond van de Corona-crisis
- Juiste toerekening van subsidielasten aan jaren volgens de in 2021 gewijzigde regelgeving
- Volledigheid van de baten
- Juistheid van de presentatie en waardering van deelnemingen en van gronden
- Doorbreking van interne beheersing door het management
- Voldoen aan de verslaggevingsregels van het BBV en de juistheid van de WNT-verantwoording

Onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude berust bij degenen die belast zijn met governance en bij de directie. Het is onze verantwoordelijkheid om onze controle te plannen en uit te voeren om redelijke zekerheid te krijgen dat de jaarrekening als geheel geen materiële onjuistheden bevat, of die nu worden veroorzaakt door fraude of door fouten.

Omdat onze controle niet bestond uit een uitvoerige controle van alle transacties, die nodig zou zijn om fouten of fraude aan het licht te brengen, kan het zijn dat bij onze controlewerkzaamheden geen materiële fraude is geconstateerd. Al wordt door effectieve

interne beheersingsmaatregelen de kans dat fouten of fraude voorkomen en onopgemerkt blijven, kleiner, die mogelijkheid wordt niet uitgesloten. Daarom kunnen wij niet garanderen dat eventuele fouten of fraude worden ontdekt.

Tegen de achtergrond van het frauderisico werden controlewerkzaamheden uitgevoerd

Zoals overeengekomen in onze controleaanpak omvatten onze werkzaamheden onder meer besprekingen met gedeputeerde staten, provinciesecretaris, directieteam en (concern)control over de interne beheersingsmaatregelen, managementschattingen, bijzondere transacties buiten de normale gang van zaken, de Wet Normering Topinkomens en memoriaal boekingen.

Op basis van onze frauderisicobeoordeling hebben wij de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Navragen of sprake is van bekende fraudesignalen of fraudegevallen bij management en college.
- Het evalueren van de organisatie- en governance structuur, de interne beheermaatregelen, de informatiesystemen en cultuur en gedrag in relatie tot fraude.
- Het aanbrengen van onvoorspelbaarheid in onze controlewerkzaamheden: over 2021 hebben wij de mogelijke risico's van nevenfuncties van bestuurders en directie in onze controle betrokken.
- Het evalueren van de rationaliteit van eventuele belangrijke ongebruikelijke transacties en het beoordelen van schattingen.
- Het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden op de naleving van de Europese aanbestedingsregels en steekproefsgewijs vaststellen dat aan de verantwoorde investeringsbedragen geleverde prestaties ten grondslag liggen.
- Het beoordelen van de aard van hoger-risicojournaalposten en overige aanpassingen in de administratie en het evalueren van de belangrijkste oordeelsvormingen en veronderstellingen voor een mogelijke tendentie door provincie Noord-Holland. Bij identificatie van onverwachte journaalposten hebben wij aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd. Deze werkzaamheden omvatten ook het testen van transacties op basis van brondocumenten.
- Het zorgen voor een professioneel kritische instelling van ons team.

Onze beroepsorganisatie heeft de Tweede Kamer toegezegd om accountantskantoren binnenkort te verplichten om in de controleverklaring aan te geven welke werkzaamheden zijn verricht in het kader van frauderisico's en de eventuele bevindingen. Bij wijze van pilot is ons gevraagd om deze toelichting in de controleverklaring op te nemen. Om die reden bevat de controleverklaring over 2021 een aanvullende paragraaf.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2021 zijn geen aanwijzingen voor fraude gesignaleerd.

Frauderisico-analyse

Uw organisatie beschikt momenteel over een eerste inventarisatie, maar nog niet over een actuele frauderisico-analyse die inzicht geeft in de mogelijke frauderisico's en die de beheersmaatregelen benoemt om de gevolgen van frauderisico's zoveel mogelijk te beperken. Hierdoor is fraude-analyse en fraudepreventie geen zichtbaar onderdeel van uw interne beheersing. Wel merken wij uit gesprekken met uw medewerkers dat belang wordt gehecht aan het vermijden en ontdekken van fraude en dat inmiddels een eerste opzet voor een frauderisicoanalyse is opgesteld.

Wij adviseren u om de frauderisico-analyse verder uit te werken en deze periodiek te agenderen in uw management en college van gedeputeerde staten. Dit draagt bij aan het actueel houden van het inzicht in de kwetsbare plekken in uw organisatie. Mogelijke

gespreksonderwerpen zijn de aard, frequentie en diepgang van de uitgevoerde frauderisicoanalyses, de uitkomst daarvan en de manier waarop de organisatie de frauderisico's opvolgt en monitort.

Rechtmatigheid

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde begroting.

Begrotingsoverschrijdingen

Begrotingsafwijkingen die in formele zin onrechtmatig zijn maar niet meetellen voor het oordeel over de rechtmatigheid van de accountant moeten worden opgenomen in ons verslag. Provinciale Staten moeten deze afwijkingen bij het vaststellen van de jaarrekening expliciet autoriseren. Over 2021 is sprake van 1 begrotingsoverschrijding op programma 5 Groen. Omdat deze hogere lasten passen binnen het bestaande beleid van uw provincie, heeft deze overschrijding geen invloed op ons oordeel over de rechtmatigheid.

Investeringskredieten

Wij zijn ook nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde kredieten. Wij hebben hierbij geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

De Kadernota rechtmatigheid regelt dat indien geen M&O-beleid bestaat of het M&O-beleid feitelijk niet wordt nageleefd, de accountant dit rapporteert in het verslag van bevindingen, maar niet meeweegt in het oordeel over rechtmatigheid. Uw provincie gaat in het fraudebeleidsplan in algemene zin in op misbruik en oneigenlijk gebruik, maar beschikt niet over specifiek provinciaal beleid.

In de externe en interne regelgeving zijn wel diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw provincie heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik in enige mate onderdeel gemaakt van de interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Vanaf 2022

Het is de verwachting dat het college van gedeputeerde staten met ingang van 2022 een rechtmatigheidsverantwoording zal afgeven. De Commissie BBV heeft hiervoor een modelrechtmatigheidsverantwoording gepubliceerd. De modeltekst zal door de provincie opgenomen moeten worden in de jaarrekening, op het moment dat de wetgeving is aangepast. Uw organisatie moet een proces inrichten waarbij het college van gedeputeerde staten zelf tot een oordeel kan komen over de financiële rechtmatigheid van transacties.

Dit betekent dat:

- een normenkader wordt vastgesteld;
- Gedeputeerde staten toetsen aan het normenkader;

- Gedeputeerde staten rapporteren rechtmatigheidsfouten en eventuele onzekerheden;
- de accountant de rechtmatigheidsverantwoording van Gedeputeerde staten betrekt bij het accountantsoordeel over de jaarrekening;
- Provinciale staten met Gedeputeerde staten spreken over de bevindingen ten aanzien van rechtmatigheid.

Uw provincie is goed voorbereid op het afgeven van de rechtmatigheidsverklaring in 2022.

SiSa-bijlage

Met de SiSa-bijlage in de jaarrekening legt u verantwoording af over de besteding van de middelen die de provincie ontvangt van het Rijk. In 2020 was sprake van een forse toename van 4 naar 17 regelingen die onder de SiSa-verantwoording zijn gebracht. In 2021 is dit verder uitgebreid tot 25 regelingen.

De controle over 2020 gaf aanleiding tot veel aanpassingen in de SiSa-tabel en de controle liep uit in de tijd. Wij adviseerden om de verantwoordelijkheid voor de SiSa-bijlage centraal in de lijn te beleggen. Dit is in 2021 gebeurd. De provincie heeft een aanpak ontwikkeld die de vakspecialisten in staat stelt om de SiSa-verantwoording goed in te vullen en te onderbouwen. Enkele medewerkers beschikken over kennis van de SiSa-regelingen en van de eisen die het Rijk stelt aan de verantwoording. Met die kennis heeft de VIC de door de vakspecialisten verzamelde informatie voor alle regelingen onderzocht. De uitkomsten zijn vastgelegd in goede controledossiers, die wij gebruiken bij ons onderzoek.

Hierdoor is de SiSa-controle 2021 aanmerkelijk soepeler verlopen. Slechts enkele correcties bleken nodig, die veelal samenhangen met onduidelijkheid over de invulinstructies van het Rijk. De aanpak van 2021 is ook goed toepasbaar in 2022 en zal bijdragen aan een succesvolle afrekening van de SiSa-bijdragen met het Rijk.

Hierna informeren wij over de uitkomsten van onze controle. Deze tabel is door het Rijk voorgeschreven en moet ook worden opgenomen als geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid: goedkeurend

Nr.	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
BZK C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	geen	0	
BZK C26	Culturele voorzieningen provincies (tranche 1+2)	geen	0	
BZK C41	Specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw	geen	0	
BZK C59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-gebieden	geen	0	
BZK C99	Verzameluitkering BZK	geen	0	

IenW E1	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020	geen	0
IenW E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	geen	0
IenW E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen	geen	0
IenW E13	Slimme laadpleinen	geen	0
IenW E15	Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastructuur 2020-2023	geen	0
IenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	geen	0
IenW E34	Incidentele specifieke uitkering iDiensten Mobiliteit	geen	0
IenW E37	Regeling Wilhelminasluis	geen	0
IenW E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	geen	0
IenW E43	Energiehaven IJmond	geen	0
IenW E52	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021	geen	0
IenW E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	geen	0
IenW E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	geen	0
EZK F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	geen	0
EZK F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	geen	0
LNV L1	Jong Leren Eten-uitkeringen	geen	0
LNV L7	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	geen	0
LNV L8	Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden	geen	0
LNV L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden	geen	0
LNV L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma natuur	geen	0

Tijdbesteding

Eén van de maatregelen van onze beroepsgroep voor verdere verbetering van de kwaliteit van de accountantscontrole is dat de accountant aan het toezichthoudend orgaan van de gecontroleerde rechtspersoon rapporteert hoeveel uren hij verwacht te besteden en daadwerkelijk heeft besteed aan de uitvoering van de jaarrekeningcontrole.

In overeenstemming met deze maatregel hebben wij onderstaand de geraamde tijdbesteding weergegeven ten opzichte van de werkelijke tijdbesteding.

Functieniveau	Begrote uren	Werkelijk bestede uren *)
Registeraccountants	445	558
Senior manager	331	386
Overige medewerkers	300	245
Specialisten	255	220
Totaal	**1.331**	**1.409**

*) Het verschil tussen de werkelijk bestede uren en de begrote uren houdt voor 46,5 uur verband met onvoorziene aanvullende controles op aanbestedingen. Wij rekenen uitsluitend de bedragen af die wij vooraf met u overeengekomen zijn.

Bijlage 1: De opdracht die u ons heeft verstrekt

Binnen het kader van de overeenkomst tussen de Provincie Noord-Holland en Publiek Belang Accountants B.V. tot het controleren van uw jaarrekening bevestigen wij formeel elk jaar de onderlinge afspraken met een opdrachtbevestiging. Met de opdrachtbevestiging heeft u ons op meer gedetailleerde wijze opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle ook zijn geen meningsverschillen met het management geweest. Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke auditplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voldoende voor de doelstelling van onze controle.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van Provincie Noord-Holland. Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als provincie mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw provincie en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor de verdere controlewerkzaamheden kan dienen. Het gaat hierbij primair om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt primair de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Interim controle

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Wij onderzoeken tijdens de interim-controle de procesrisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze fase van de controle is een managementletter met daarin opgenomen verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing.

Volledigheidshalve merken wij op dat onze analyse en evaluatie is uitgevoerd in het kader van de door u verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing.

Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan dat deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel over de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt daarom niet noodzakelijkerwijze alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen.

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften, of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in uw controleprotocol. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de toepasselijke materialiteitsgrenzen.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden die de vastgestelde rapportagetolerantie overschrijden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie
De Maatschappelijke Accountants

Mondelinge technische vragenronde Jaarrekening 2021

Datum	:	30 mei 2022
Commissievoorzitter	:	F.A.S Zoon
Commissie adviseur	:	Mw. M. de Zwart
Contactpersoon griffie	:	zwartm@noord-holland.nl

Aanwezig: dhr. J.J. Carton (PvdA), Statenlid J.W. Dulfer (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), dhr. G.J.W. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. M.C.A. Klein (CU), Ines Kostić (PvdD), dhr. E.S.J. Mangal (duolid DENK) dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD),

Mw. M. Luimstra (Sector manager Financiën)

Agenda **Paginanummer**

1. **Opening**
2. **Mondeling technische vragenronde jaarstukken 2021**
3. **Sluiting**

1. Opening

Opening 18.30 uur

De **VOORZITTER**: Welkom bij technische vragenronde over de jaarstukken 2021. Statenleden worden in de gelegenheid gesteld om mondelinge vragen te stellen over de jaarstukken. Deze mondelinge vragenronde komt in de plaats van een schriftelijke vragenronde.

De heer **HARTOG** (JA21): Wanneer en door wie is besloten om de mondelinge vragenronde weer op te pakken?

De **VOORZITTER**: Aan het einde van de vorige Statenperiode is besloten om in het vervolg de voorbereiding van de behandeling van de jaarstukken op deze manier te doen. Door Covid moest worden teruggevallen op de oude procedure. Laten we deze procedure na afloop evalueren.

De voorzitter licht de procedure van vanavond toe.

2. Mondelinge technische vragenronde jaarstukken 2021

De heer **HARTOG** (JA21): Naar aanleiding van de aanbiedingsbrief van 17 mei 2022, pagina 2, punt 2, Programma Financiën: Er is een voordelig verschil van 16.000.829 euro. Op welke onderdelen is dat voordelige verschil ontstaan?

Op pagina 3 en 4 aanbiedingsbrief wordt gesproken over een voordelig bedrag van 9,6 miljoen euro. Deze bijdrage voor het Waddengebied is van het Rijk ontvangen, maar kan niet worden gestort in het Waddenfonds. Worden deze middelen aan de Reserve Uitgestelde intenties toegevoegd, of via het restant rekeningenresultaat, zonder bestemming, aan de Algemene Reserve toegevoegd? Als die middelen straks toch nog worden afgestort, wat is dan het effect op de begroting?
Jaarrekening pagina 160: Naar verwachting zal met de Belastingdienst eind 2022 een nieuw convenant worden afgesloten. Waarom wordt een nieuw convenant afgesloten?

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Een aanvullende vraag over het Waddenfonds. Verwacht u het bedrag van 9,6 miljoen euro in 2022 uit te geven? Wordt dan een nadelig resultaat voor 2022 voorzien?
Jaarrekening:
Pagina 20: Over welke onderwerpen zijn in 2021 inwonerspanels en participatiecampagnes en platforms georganiseerd?
Pagina 21: De communicatie wordt geconcentreerd rond 5 thema's die inwoners het belangrijkst vinden: Welke thema's zijn dat geweest in 2021?
Pagina 89: Kan een update worden gegeven van de laatste inzichten in wanneer hoeveel extra NNN wordt gerealiseerd?
Pagina 99, punt 5.2.1.: Er is 14,6 miljoen euro extra uitgegeven aan NNN en agrarisch natuurbeheer. Kan een nadere toelichting of specificatie worden gegeven?
Pagina 119: Wat houdt de beleidsindicator 'Resultaat Voedsel verbindt' in?
Pagina 162: Ruim 40% van de fte zijn niet toegewezen aan een programma, anders dan aan het Programma Financiën en Bedrijfsvoering. Wat doen deze mensen behalve financiën, administratie inkoop en HR?
Pagina 193: Waarom zijn nog niet alle leges kostendekkend, zoals bijvoorbeeld de Waterwet en de Wet Hygiëne zwembaden en vooral de Wet Natuurbescherming? Gaat dit in 2022 wel lukken?
Pagina 301: Voor de Ronde Hoep is een voorziening van 2,7 miljoen euro getroffen. Waarvoor is dit bedoeld? Wat is de achterliggende methodiek? De Provincie treft weinig voorzieningen en werkt meestal met reserves.
Pagina 305: Er valt 466.000 euro vrij vanuit het project Grass2Grit. Op pagina 81 staat dat wordt bezien of de door dit project doelstellingen te behalen zijn. Is dit project vroegtijdig gestopt, omdat er geld vrijvalt?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal NH): In de voordracht staat dat het resultaat van PDENH 2,4 miljoen euro negatief is. Het resultaat is al sinds 2018 elk jaar negatief. Waardoor wordt dat verlies in 2021 veroorzaakt? In de Jaarrekening staat dat er aanvullende storting is voor de verliesvoorzienig van 3,1 miljoen euro. Klopt het dat de verliesvoorziening niet te maken heeft met verlies, maar met het feit dat er meer middelen zijn geïnvesteerd en dat daarom de verliesvoorziening omhoog moet? Wat is het verlies in 2021?
Jaarrekening:
Pagina 67, Overzicht onttrekking reserves: In de ontwerpbegroting betreft het min 170. In de actuele begroting en Jaarrekening is dat bedrag veel hoger. Waardoor is dat verschil verklaren?

Pagina 70, paragraaf 4.1.2. Subsidieregelingen: Kan een percentage worden gegeven van welk deel van de subsidies in de MRA terecht komt en welk deel daarbuiten?
Pagina 78, paragraaf 4.3.4.: De hersteltijd van VRI's blijkt niet haalbaar. Is een dergelijk complex verkeerslicht dan wel een voordeel ten opzichte van een regulier verkeerslicht? Wat is het effect van uitval op de verbeterde doorstroming?
Pagina 126, Bedrijfsvoering, paragraaf 7.2.3 (vermogensbeheer): Wat zijn reclameconcessies? Wat is de relatie van de opbrengsten uit reclameconcessies met vermogensbeheer?
Pagina 174: SolaRoad is verliesgevend. Waardoor wordt het negatieve resultaat veroorzaakt?

De heer **HEIJNEN** (CDA):
Jaarrekening:
Pagina 70, paragraaf 4.1.2.: Wat wordt gesubsidieerd met de Subsidies buiten uitvoeringregel? Wanneer komt men in aanmerking voor een dergelijke subsidie?
Pagina 71, paragraaf 4.1.2.: Wat is de oorzaak dat 5,7 miljoen euro minder aan de uitvoering van mobiliteitsbeleid is uitgegeven ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2021?
Pagina 75, paragraaf 4.3.1.: Er is 7,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het ontwerpen van duurzame maatregelen bij projecten voor de jaren 2021-2023. Welk bedrag is hiervan in 2021 ter beschikking gesteld?
Pagina 184, Onteigeningsbeslissingen grondbeleid: Hoe loopt het proces? Komen alle mogelijke onteigeningsbeslissingen langs Provinciale Staten?

Vorig jaar waren er op het positieve resultaat toch nog onverwachte kosten, waardoor in de Kaderbrief het positieve resultaat fors minder werd. Is er al inzicht over welke lasten nog te verwachten zijn?

Statenlid **DULFER** (GL): Voordracht, pagina 2, Toelichting bij paragraaf 2. Daar staat een verschil tussen het uiteindelijke resultaat en de laatste begrotingswijziging. Bij de laatste begrotingswijziging waren GNR en de nu uitgestelde exploitatie van het Waddenfonds waarschijnlijk al bekend. Waarom is dit dan niet opgenomen in de prognose of de begroting?
Pagina 75, Mobiliteit,: De werkzaamheden ten behoeve van de verbetering van de biodiversiteit zijn in 2021 ondergebracht bij de gebiedsaannemer en worden in 2022 opnieuw geprogrammeerd. Wat betekent dit? Gebeurt dit bij een of bij meerdere gebiedsaannemers? 40 procent van de verbetervoorstellen is uitgevoerd. Wat is dan de ambitie voor de resterende voorstellen?
Pagina 78: De beleidsindicator Aanrijtijd VRI is deels gerealiseerd, vanwege de complexiteit van het stoplicht. Wat is de complexiteit? Was die niet te voorzien? Kunnen we de complexiteit inmiddels beter hanteren?
Pagina 44, Water en Ruimte: Wat moet worden verstaan onder de zorgplicht voor regionale keringen? Wie is daarvoor verantwoordelijk? Wat is de stand van zaken van de pilot hierover met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier?
Pagina 47: Er zijn versterkingsplannen voor de primaire keringen. De actuele begroting is 7,5 miljoen euro. In de Jaarrekening kwam het op 2,8 miljoen euro. Waardoor wordt deze onderbesteding veroorzaakt?

Pagina 96, Groen: Naast de lopende acties in het Actieplan Biodiversiteit is er voor twee gebieden een aanvullende subsidie beschikbaar gesteld voor aanvullend weidevogelbeheer. Om welke twee gebieden gaat het? Voor welke aanvullende activiteiten wordt de subsidie verstrekt?
Pagina 97, Groen: De Provincie werkt aan de bestrijding van exoten. Graag een toelichting op de Cabomba bestrijding in de Vechtplassen, de gebruikte methode, de effectiviteit en toekomst van Cabombabestrijding?
Pagina 99, Groen: Hoe is er tot nu samengewerkt met Stichting Steenbreek, met name op de primaire doelstelling 'vergroening van particuliere tuinen'? Zijn er plannen gemaakt voor de komende jaren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): In de jaarstukken wordt vaak verwezen naar onderzoeken en monitoring, maar er wordt geen link bij geplaatst. Het zou fijn als standaard een hyperlink wordt toegevoegd.
Jaarrekening: Pagina 23, Programma Klimaat en Milieu: De doelenboom Klimaat gaat vooral in op energie. Het Actieprogramma Klimaat is breder dan dat. Wat is de stand van zaken met betrekking tot het behalen van de doelen, per thema en sector? Kan de Jaarrekening op klimaatdoelen worden aangescherpt?
Kunnen op de website, op een pagina, de verschillende ambities van de Provincie meetbaar en inzichtelijk worden gemaakt, zodat duidelijk is hoever een ander is gevorderd?
Pagina 26: Gemeenten behoren in de Omgevingsvisie en omgevingsplannen aandacht te besteden aan het spectrum van een gezonde leefomgeving. Controleren wij de gemeenten daarop? Kunnen we een aanwijzing geven als dit niet gebeurt?
Pagina 28: Wat is de reden dat nul sanering geluidsbelaste woningen is gerealiseerd?
Pagina 31: Hoe staat het met handhaving op de Wet Natuurbescherming bij werkzaamheden binnen gemeenten? In de praktijk blijkt dat de capaciteit daarvoor beperkt is. Wat is gedaan om de VTH-taken wat betreft Wet Natuurbescherming te versterken?
Pagina 49 Programma 3: Regionaal Waterprogramma: We missen een volledige reflectie op het gebied van de verschillende waterdoelen. Hoe zit het met de chemische kwaliteit?
Wat is de stand van zaken van de bestrijding verdroging natuurgebieden en bescherming drinkwaterwingebieden?
Pagina 29: Uit het Rekenkamerrapport bleek dat de OD weinig capaciteit had. Hoe wordt daarop gereflecteerd in de Jaarrekening?
Pagina 69, Programma 4: OV-nooppunt Muiden. Worden dergelijke verkenningen ook bij andere knooppunten gedaan? Spelen biodiversiteit en natuurinclusiviteit ook een rol bij deze duurzame ontwikkelingen? Hoe staat de provincie ervoor inzake natuurinclusieve ruimtelijke ontwikkeling?
Pagina 76: Verbeteren biodiversiteit: 40% van de verbetervoorstellen is in 2021 uitgevoerd. Betekent dit dat 60% niet, of later wordt gerealiseerd? Is het nieuwe ecologische onderhoud van oevers en bermen reeds in ieder gebiedscontract opgenomen en uitgevoerd? Zo nee, waarom niet?
Vorig jaar is toegezegd dat gebiedscontracten gelijk getrokken zouden worden. Wat houdt dit in? Is dat reeds gebeurd? Zo nee, waarom niet?
Programma 5 Groen: We missen een beleidsindicator Biodiversiteit. Waar zijn de resultaten en inspanningen op natuurinclusiviteit van de thema's terug te zien in de Jaarrekening?

NNN: Binnen drie jaar moet de stikstofdepositie omlaag worden gebracht. Ligt het proces op schema qua reductiedoelen?
Faunabeheer wordt uitgevoerd door FBE, meestal op basis van beheerplannen. Welke faunabeheerplannen ontbreken nog? Hoe zit het met beheer buiten de FBO? Is de FBE daar ook bij betrokken?
De PvdD mist de dieren in de verschillende programma's. Waar nu dieren worden genoemd, gaat het om mogelijke doding van dieren. Is het mogelijk om een paragraaf over dierenwelzijn op te nemen in de Jaarrekening?
Programma 6, landbouw: Vanuit Europa zijn doelen gesteld voor biologische landbouw. Zelf heeft de Provincie doelen voor natuurinclusief in 2030. Kan inzichtelijk worden gemaakt hoe we er nu voor staan?
In de Voedselvisie is dierenwelzijn meegenomen. Middels een amendement worden kringlooplandbouwambities gekoppeld aan dierenwelzijnsverbetering. De Provincie kan niet overal invloed op uitoefenen, maar hoe wordt dierenwelzijn meegenomen? Welke vorderingen zijn gemaakt?

De heer **KLEIN** (CU): Pagina 37, Programma 2.2.2. Indicator aantal bedrijven dat heeft deelgenomen aan het stimuleringsprogramma. Dat is lager dan begroot. Zijn er andere redenen dan genoemd dat minder bedrijven hebben deelgenomen?
Pagina 47, Programma 3.1.2: De ontwerp begroting voor Programma 3.1.2 was 2,5 miljoen euro. De actuele begroting is op 7.5 miljoen euro gezet. In de Jaarrekening staat uiteindelijk 2.8 miljoen euro. Wat is daar gebeurd?

Pagina 54, Programma 3.4.1.: De concessie Gooi en Vechtstreek heeft een eigen MaaS app. Het provinciaal beleid is dat ze zoveel mogelijk eenzelfde app voor de verschillende concessies. Wat is de status daarvan?
Pagina 68, Programma 4.1.1. MRA elektrisch. Er zijn minder laadpunten gerealiseerd dan gepland. Is dat een beleidskeuze van de Provincie of heeft MRA Elektrisch zelf een keuze gemaakt?
Pagina 98, Programma 5.2.4. Faunaschade: Het advies voor de Kadernota is om de tegemoetkoming faunaschade te begroten op 10 miljoen euro. Is dat gebaseerd op een analyse van wat we verwachten, of is dit een extrapolatie van wat er in 2021 is uitgekeerd? Het feit dat het iedere keer wordt bijgesteld, is een structureel verschijnsel.

De heer **CARTON** (PvdA): Wat is de reden van de aanvullende verliesvoorziening in het kader van PDENH?
In de voordracht, punt 4 Financiële ontwikkeling wordt gesproken over een afname van de bestemmingsreserves van 65 miljoen naar 860 miljoen euro. Dat is toch geen afname? Kan worden toegelicht hoe dit moet worden gelezen?

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Waarom telt de tabel over de kwaliteit van oppervlaktewater niet op?

De heer **MANGAL** (DENK) is benieuwd naar de antwoorden op de zinnige vragen die zijn gesteld.

De heer **HARTOG** (JA21) heeft geen vragen.

Schorsing 19.19 uur 19.45 uur

Beantwoording van vragen:

Mevrouw **LUIMSTRA**: Eerst worden de vragen over programma's beantwoord en daarna de vragen over Financiën (voordracht, programma 7 en de Jaarrekening).

Programma 1
De vragen over Programma 1 Communicatie vanuit D66 worden schriftelijk beantwoord.

Programma 2
Zorgplicht regionale keringen en de relatie tot de pilot met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier: De pilot is succesvol afgerond. Op dit moment heeft de Provincie alleen een zorgplicht bij primaire keringen. Bij regionale keringen gaat het alleen om het toetsen en normeren van die keringen. Wat de Provincie doet bij primaire keringen wil ze ook gaan toepassen bij regionale keringen. Daarom heeft de pilot samen met het hoogheemraadschap plaatsgevonden. De resultaten daarvan moeten nog worden vertaald in beleid.
Twee partijen stelden een vraag over het grote verschil in de tabel 'Primaire keringen'. Het antwoord staat in de Jaarrekeng bij de toelichting op pagina 202. De twee grootste verklaringen zijn, dat er een uitvoeringsregeling voor het gebiedsprogramma Ruimtelijke kwaliteit is geweest omtrent de Markermeerdijken. Daarvoor was 1,2 miljoen euro begroot, maar er zijn in 2021 geen aanvragen binnengekomen voor deze uitvoeringsregeling. Het is wel de verwachting dat die aanvragen in 2022 worden gedaan. Dat verklaart waarom het bedrag niet is uitgegeven.
Daarnaast was er 3.3 miljoen euro begroot voor een samenwerkingsovereenkomst met Hollands Noorderkwartier. De ondertekening vond plaats in januari 2022, terwijl dat eigenlijk voor vorig jaar stond gepland. Dat maakt dat je met het bedrag moet schuiven. Zie ook pagina 202 voor een toelichting.
Een reflectie op de waterdoelen wordt gemist en ook de chemische doelen zouden ontbreken. Deze doelen, dus ook de chemische, zijn meegenomen in een rapportage in het kader van het Regionaal Waterprogramma. De rapportage is, of wordt, aan Provinciale Staten toegestuurd.
Handhaving in Natura2000-gebieden: Samen met de Omgevingsdienst en andere organisaties worden handhavingsuitvoeringsplannen gemaakt waarin de coördinatie van handhaving in het natuurveld wordt georganiseerd. Dat vond plaats in 2021.
Randstedelijke Rekenkamerrapport inzake drinkwaterbronnen en de capaciteit van de Omgevingsdiensten: De ontheffingsverzoeken en handhaving hebben gewoon doorgang kunnen vinden. Daar is niet op ingeboet. Provincie Noord-Holland is met de Omgevingsdienst in gesprek over het op een gewenst niveau brengen van de capaciteit. Dat is in 2021 niet gerealiseerd.
De doelenboom is bij de begroting door de Staten vastgesteld. Als deze niet volgens wens is dan moet dat bij de begroting besproken worden.

Het is aan de gemeenten zelf om eigen omgevingsvisie te maken en om daarin een gezonde leefomgeving op te nemen. De Provincie controleert niet specifiek of grijpt niet in als zij dat onderdeel niet opnemen.
Ten aanzien van het verschil tussen begroting en gerealiseerd in de sanering van geluidsbelaste woningen spelen twee aspecten. Het aantal begroot bleek een lager aantal te zijn. De sanering hangt samen met de uitvoering van een aantal projecten. Die hebben niet plaatsgevonden in 2021. De verwachting is dat die realisatie dit jaar gaat plaatsvinden, maar wel met een lager aantal.
De vraag wat de reden is dat het aantal bedrijven dat deelnam aan de stimuleringsregeling lager is dan begroot (pagina 37), zal schriftelijk worden beantwoord.

Programma 3

Programma 3.4.1: De verkenning die is gedaan voor knooppunt Muiden is een mobiliteitsknoop/-hub, dus niet bij een stationsgebied. De opgave om dit ook bij de andere OV-knooppunten (60 treinstations en 4 grote busstations) wordt integraal, programmatisch en ruimtelijk verkend, qua gebruik, ketenreis et cetera.. De Provincie doet dit met haar samenwerkingspartners. Muiden is een van de eerste knooppunten, wat niet een treinstation is en waar dat nu ook wordt gedaan. Bij de nieuwe knoop Haarlem Nieuw Zuid gebeurt het ook. Iedere knoop is maatwerk.
Speelt biodiversiteit een rol bij doelstellingen voor OV (Programmaplan Knooppunten)? De verbetering van de leefomgevingskwaliteit is een van de doelstellingen, zoals stedelijk groen en klimaatadaptatie. Biodiversiteit op zich is niet een direct doel, maar door de verbetering van de leefomgeving, door middel van groen in de stationsgebieden, klimaatadaptief bouwen etc. is het wel een koppelkans. Daarnaast zijn er nog aparte knooppunten. Dat zijn de buitenpoorten. Dit zijn de stationsgebieden die toegang tot landschap of de natuur bieden. Daarbij wordt getracht het groen richting het station te trekken, om een betere groenverbinding te maken. Bij knopen waarbij subsidie is toegekend, is getoetst aan leefomgevingskwaliteit. Bij de Poort van Hoorn zijn klimaatadaptatie en groen een duidelijk onderdeel van het integrale plan, net als bij Hilversum en andere plannen.
De (MaaS)-app in de concessie Gooi en Vechtstreek was onderdeel van de aanbesteding. Transdev was verplicht om die app te maken voor de Gooi en Vechtstreek. De app is redelijk succesvol. Met Transdev wordt gesproken over uitbreiding van de app naar andere concessies.
Grondonteigening: De rol van de Koning ten aanzien van onteigening zal bij de nieuwe Omgevingswet verdwijnen. Die rol wordt min of meer overgenomen door Provinciale Staten. Uiteraard heeft de Koning altijd gelijk. Dat hebben Provinciale Staten niet. Het besluit dat de Staten moeten nemen ten aanzien van onteigening moet worden bekrachtigd door de bestuursrechter. Tegen de tijd dat de Omgevingswet daadwerkelijk wordt ingevoerd, volgt een technische sessie (is het voorstel aan de Statengriffie).

Programma 4

De Provincie verstrekt in principe geen subsidies binnen VRA-gebied. Dat doet de VRA als vervoersregio. De enige uitzondering daarop is de regeling Uitwegen. Dat betreft het veilig maken van de eigen uitwegen op de provinciale wegen. Die kunnen in VRA gebied liggen.

Voor de regeling Kleine Infra is de verdeling van de subsidie circa 50:50: 6,3 miljoen euro binnen MRA-gebied (Zuid-Kennemerland, IJmond, Gooi en Vechtstreek en Uitgeest) en circa 6 miljoen euro buiten de MRA. De Uithoornlijn is een subsidie buiten uitvoeringsregeling. Dat is wel een subsidie aan VRA. De uitvoering wordt gedaan door de VRA.
Gemeenten of partijen kunnen een beroep doen op uitvoeringsregelingen, totdat de subsidiepot leeg is. Er zijn ook bijdragen door de Provincie aan projecten. Denk aan de fietstunnel Velsertraverse. Dat is een project waarbij via Subsidie buiten uitvoeringsregeling subsidie wordt verstrekt.
Aan Mobiliteitsbeleid is 5,7 miljoen euro minder uitgegeven. Een groot aantal subsidieregelingen heeft minder of zelfs meer uitgegeven dan begroot. Bijvoorbeeld: Voor de fietstunnel Velsertraverse is het de gemeente niet gelukt om de subsidie aan te vragen, dus die schuift door naar volgend jaar. Het project Fiets filevrij, de doorfietsroute tussen Haarlem en Amsterdam, is ook dit jaar niet tot uitvoering gekomen en is doorgeschoven naar volgend jaar. Zo zijn er meer regelingen. Dat telt samen op tot 5,7 miljoen euro.
Het programmabureau MRA Elektrisch werkt voor drie provincies, Noord-Holland, Utrecht en Flevoland. Provincie Noord-Holland is verantwoordelijk voor het budget. Vandaar dat dit via de begroting wordt verantwoord. Het programmabureau is concessiehouder van een laadpuntenconcessie. De provincies zijn verantwoordelijk voor de aanvragen. Die aanvragen komen van individuele burgers. Zij vragen bij hun gemeente een laadpaal aan. Gemeenten zouden dat in principe kunnen regelen, maar dat is ingewikkeld. Er is daarom een gezamenlijke regeling afgesproken voor alle gemeenten. Gemeenten zetten de aanvragen door naar het Programmabureau MRA Elektrisch. Het programmabureau bepaalt vervolgens waar de laadpaal het beste kan worden geplaatst. Het aantal aanvragen voor laadpalen was in het afgelopen jaar minder dan gepland.
Een VRI (verkeersregelinstallatie) is een regelsysteem voor de afwikkeling van verkeersstromen. Een VRI omvat niet alleen een stoplicht, maar ook een computer, signaleringskabels etc. De complexiteit bestaat uit twee onderdelen. Een gebiedsaannemer moet zorgen dat een VRI behouden blijft en dat problemen tijdig gesignaleerd worden. De installatie draait op verschillende software systemen en onderdelen. Die zijn niet alle van deze tijd. Soms zijn onderdelen niet voor handen en kunnen ze niet snel worden geleverd, waardoor de aannemer de VRI niet direct kan herstellen. Er is hersteltijd nodig. De hersteltijd wordt in 34% van de tijd gerealiseerd.
In 2020 is circa 2 miljoen euro gevraagd om biodiversiteit binnen provinciale infrastructuur vorm te geven. Dat was het eerste jaar te ambitieus. Samen met de gebiedsaannemers is gepoogd dit op te lossen. Onder meer door de onderhandelingen met de gebiedsaannemer werd vertraging opgelopen. Het programma loopt tot 2023. In 2021 viel een bedrag vrij. Het is wel de bedoeling om de totale biodiversiteitopgave te realiseren.
Afwaardering heeft een technische achtergrond. Het project wordt momenteel afgerond. Er wordt rekening gehouden met Europese subsidie. Het is nog onduidelijk of het project in aanmerking komt voor die subsidie. Daarom wordt op voorhand afgeboekt. Mocht de Europese subsidie alsnog volgen dan ziet men deze terug als inkomsten in de begroting.

Duurzaamheid: In mei 2021 hebben de Staten afgesproken dat in drie jaar tijd voor 7,5 miljoen euro aan duurzaamheid wordt ontwikkeld. Tot op heden is daarvan circa 3 miljoen euro uitgevoerd. Al deze maatregelen worden aan Provinciale Staten voorgelegd ter uitvoering. In de komende periode wordt het bedrag van 7,5 miljoen euro zeker verbruikt.

Programma 5

Het is lastig om in een paar zinnen aan te geven waar en wanneer NNN wordt gerealiseerd. Een duidelijk overzicht daarvan wordt elk najaar gegeven in het Programma Natuurnetwerk.
Het verschil van 14,58 miljoen euro bij het operationeel doel 5.2 Natuurbeheer is een groot bedrag. Inbegrepen is de uittredingssom uit het Goois Natuurreservaat. Het is een eenmalige grote afwijking, welke te verklaren valt.
Er zijn twee gebieden waar een aanvullende beschikking voor weidevogelbeheer is afgegeven. Dat zijn middelen uit het landelijke actieprogramma Grutto. Dat geld voor aanvullende weidevogelmaatregelen is terechtgekomen in Zeevang en de Ronde Hoep.
Vanuit Groen Kapitaal wordt samengewerkt met Stichting Steenbreek. Beide streven dezelfde doelen na. Steenbreek wordt een podium gegeven op het Groen Kapitaal platform. Het betreft niet zozeer een subsidie.
Cabomba is een waterplant die behoorlijk hinderlijk is voor watersporters. Cabomba wordt weg geharkt uit de jachthavens. Dat moet voorzichtig gebeuren, want als de plant kapot wordt getrokken, komen er juist weer nieuwe planten bij, waardoor het probleem verergerd. We hebben niet de illusie dat Cabomba helemaal kan worden weggenomen uit de Vechtplassen. Het zal een kwestie van beheer zijn, ook in de toekomst, met name rondom de jachthavens.
Een beleidsindicator voor natuurinclusieve ontwikkeling wordt gemist. Als beleidsindicator voor biodiversiteit wordt de Living Planet Index van het Wereld Natuurfonds gebruikt. Voor natuurinclusieve ontwikkeling ligt dat anders. Het is een lastig te operationaliseren begrip. Wanneer is een ontwikkeling natuurinclusief? Dan zou dat ook nog moeten worden gemeten in de gehele provincie over zo ongeveer alles. Een dergelijke indicator is lastig operationeel te maken. Vandaar dat voornoemde Living Planet Index wordt toegepast, welke statistisch gezien verantwoord is.
De Provincie is nog niet op schema qua stikstofreductie. De zorg over de stikstofproblematiek is er uiteraard wel. In Noord-Holland is het een veelkoppige problematiek. Het heeft te maken met landbouw, infrastructuur en industrie, maar ook met stikstof vanaf zee. De Provincie kan daarop weinig invloed uitoefenen. Zoals bekend is recent een brandbrief aan de minister gestuurd. De Provincie heeft een gebiedsgerichte aanpak opgebouwd. Er staat op dit moment al veel aan stikstofstrategie en uitwerking. De Provincie zit zeker niet ‘achter in de bus’ als het gaat om de aanpak van stikstofreductie.
Er ontbreekt geen faunabeheerplan. Niet alle faunabeheer loopt via een faunabeheerplan. Het heeft wel de voorkeur dat alles via een faunabeheerplan verloopt, want dat betekent dat er gecoördineerd beheer plaatsvindt. Er kan ook rechtsreeks, zonder een faunabeheerplan ontheffing worden verleend. Dan gaat het om incidentele gevallen, bijvoorbeeld konijnen op een begraafplaats. Dan verleent de Provincie buiten een faunabeheerplan om een ontheffing.

Betreffende faunaschade is er vrij real time contact met BIJ12, de uitvoeringsinstantie. Het schadebedrag houdt verband met de omvang van de ganzenpopulatie, maar ook weersomstandigheden en de grasprijs spelen een rol. Het betreft vooral het vergoeden van gewasschade bij agrariërs.

Programma 6

Gevraagd is naar de betekenis van het cijfer 4 bij Voedsel Verbindt. Het cijfer gaat over trajecten die in 2020 zijn doorlopen in het kader van Voedsel Verbindt, waaronder het Jong-leren-eten-programma en de pilot Horecalogistiek op de Zuidas, de Hallen en andere gebieden in Amsterdam waar duurzame logistiek vanuit Voedsel Verbindt nader wordt bekeken. Tevens is in de eigen horeca een challenge met circulair voedsel tot stand gebracht. Daardoor is tot het cijfer 4 gekomen.

Vorderingen met betrekking tot dierenwelzijn in de Voedselvisie: De Voedselvisie gaat over regeneratieve en grondgebonden landbouw en niet over alle vormen van landbouw. In de regeneratieve landbouw wordt het zo natuurlijk mogelijk houden van dieren mogelijk gemaakt. Er loopt een pilot met LNV over kringlooplandbouw. Dierenwelzijn is daarvan een onderdeel. Daar wordt ook gestuurd op doelen.

Financiën (voordracht, Programma 7 en jaarstukken):

De verwachting was dat in 2021 9,6 miljoen euro zou worden uitbetaald door het Rijk voor het Waddengebied. Het bedrag is toegekend maar nog niet uitbetaald. In de Jaarrekening wordt dit uitgelegd. Het bedrag verschuift van 2021 naar 2022. Dit is bij de eerste begrotingswijziging toegevoegd aan de begroting 2022. Het voorstel is om het geld dat al is ontvangen in de algemene reserve te storten. In 2022 wordt het geld weer aan de algemene reserve onttrokken. Er komt geen nadeel in 2022, omdat het geld al gereserveerd is.

Het verschil/bedrag van 16,8 miljoen euro op Programma 7 bestaat uit afrekenverschillen, waarin dit jaar een grote subsidievaststelling zit. Dit zijn subsidies die later worden vastgesteld en die lager blijken te zijn dan de subsidietoekenning. Daarnaast was er een positief voordeel op capaciteit van 7 miljoen euro. De toelichting op deze verschillen staat op pagina 2 en 3 van de aanbiedingsbrief.

Elke drie jaar wordt met de Belastingdienst een nieuw convenant gesloten in het kader van horizontaal toezicht. Dat convenant zal voor het eind van het jaar worden gesloten.

De beantwoording van de vraag over de leges volgt schriftelijk.

Een voorziening wordt getroffen als het moment van betalen onzeker is of de omvang onbekend of onzeker is. De voorziening Ronde Hoep stamt van voor 2021 en heeft betrekking op planschadeverzoeken, waarvan is vastgesteld dat ze waarschijnlijk betaald moeten worden, maar waarbij nog geen indiening van planschadeverzoeken heeft plaatsgevonden. De verwachting is dat dit op zijn vroegst in 2023 gaat plaatsvinden. Tot die tijd is daarvoor een voorziening geraamd.

Negatief resultaat PDENH: Een verliesvoorziening wordt gevormd door het waardeverschil eigen vermogen van PDENH en het door de Provincie gestorte kapitaal. Het eigen vermogen van PDENH wordt weer beïnvloed door de investeringen die worden gedaan in participaties. De verliesvoorziening voor het waardeverschil wordt opgenomen. Het verlies van PDENH wordt

veroorzaakt door investeringen en faillissementen van vennootschappen waarin is geïnvesteerd, die hebben plaatsgevonden.
Overzicht onttrekking reserves: Schommelingen worden veroorzaakt door in de reserves gewekte lasten. De schommelingen kunnen niet van te voren worden ingeschat.
Zinsnede in Programma 7 met betrekking vennootschapsbelasting over de opbrengsten uit reclameconcessies: Er speelt een landelijke discussie over het begrip normaal vermogensbeheer. De belastingdienst legde een aantal gemeenten aanslagen op, waarbij is aangegeven dat reclameconcessies belast zijn met vennootschapsbelasting. De provincie en gemeenten zijn het daarmee niet eens. Het heeft op dit moment geen effect op de verantwoording van de Provincie.
De grootste kostenpost bij SolaRoad is personeel en het uitbesteden van werk. SolaRoad heeft relatief weinig inkomsten, waardoor de kosten hoger zijn dan de baten. Dat veroorzaak het verlies.
Gevraagd is of er nog onverwachte kosten te voorzien zijn, aangezien er vorig jaar in het Kaderbriefproces een aantal kosten werd benoemd. Die kosten hadden met name te maken met de uittreding van het GNR. Op dit moment worden geen extra kosten voorzien. Uiteraard zijn er wel onzekerheden bijvoorbeeld rondom de inflatie. Die zijn benoemd in de Kaderbrief.
Gevraagd is om een paragraaf in de Jaarrekening over dierenwelzijn: In de jaarrekening wordt strikt verantwoord wat in de begroting is opgeschreven. Het is dus niet aan de orde dat er nieuwe paragrafen, hoofdstukken of nieuwe indelingen worden toegepast. We volgen daarin een op een de begroting. Dat is de reden waarom de jaarrekening is opgebouwd zoals deze is opgebouwd.
In de voordracht staat dat er een afname van 65 miljoen euro naar 860 miljoen euro was. Het was 925 miljoen euro. Daar gaat 65 miljoen euro vanaf, waardoor 860 miljoen euro resteert.
De overheadkosten zijn opgenomen in Programma 7. Het betreft de overhead van de gehele provinciale organisatie. Dus niet alleen Financiën, de financiële administratie en Inkoop. In de wet- en regelgeving BBV is vastgesteld wat de overhead kan/mag zijn. Alle overheadkosten worden ‘geparkeerd’ als capaciteit bij Programma 7.

De **VOORZITTER**: Hartelijk dank voor de beantwoording van alle vragen. In de commissie EFB zal politiek inhoudelijk worden ingegaan op vragen.

3. Sluiting

Sluiting 20.35 uur.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9858
Extern Zaak ID	1797643
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	6.b
Titel	Voordracht Kaderbrief 2023 (A-agenda NLG en RWK 13-6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Bijlagen
brief aan PS over Kaderbrief 2023.pdf
Voordracht PS kaderbrief 2023.pdf
Brief aan PS over overwegingen GS bij kaderbrief 2023.pdf
Kaderbrief 2023.pdf
Beantwoording technische vragen kaderbrief.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	23 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Ruimte Wonen en Klimaat	13 juni 2022
Natuur Landbouw & Gezondheid	13 juni 2022
Mobiliteit & Bereikbaarheid	20 juni 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**
PS-vergadering	4 juli 2022

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J. Koning

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992

koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum

18 MEI 2022

Kenmerk

1841307/1841308

Uw kenmerk

Betreft: Kaderbrief 2023

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over Kaderbrief 2023.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

- Voordracht kaderbrief 2023;
- Kaderbrief 2023

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 17 mei 2022

Onderwerp: Kaderbrief 2023

Kenmerk: 1841307/1841308

Bijlagen: Kaderbrief 2023

1. Inleiding

In de Financiële verordening is opgenomen dat het college van Gedeputeerde Staten voor het zomerreces aan Provinciale Staten de kaderbrief ter vaststelling toezendt. Deze kaderbrief vormt de start van de begrotingscyclus 2023 en bevat de kaders voor de begroting 2023 en de meerjarenraming.

Bij het opstellen van deze kaderbrief is sprake van grote onzekerheid over de macro economische ontwikkelingen. De beperkende maatregelen, die nodig waren om de coronacrisis te bestrijden, en de Russische inval in Oekraïne leiden tot een instabiele macro economische situatie die zich lastig laat voorspellen. Naast onnoemlijk menselijk leed en grote vluchtelingenstromen schaadt de oorlog in Oekraïne de wereldhandel, waardoor de negatieve effecten van de coronacrisis nog eens worden versterkt. Dit merken we ook in Noord-Holland. De energieprijzen zijn tot ongekende hoogte gestegen, de inflatie is flink toegenomen en bouwprojecten staan onder druk door de beperkte beschikbaarheid van grondstoffen en de sterke toename van de prijzen van deze grondstoffen.

De genoemde onzekerheden op macro economisch gebied kunnen de begroting van de provincie in sterke mate beïnvloeden. Wij hebben er daarom voor gekozen terughoudend te zijn met het opnemen van nieuw beleid en nieuwe projecten/activiteiten in deze kaderbrief. Door prudent financieel beleid te voeren kunnen wij een financieel kader presenteren met een positief saldo. Dit biedt ons als provincie enige flexibiliteit om financiële tegenvallers op te vangen en dit maakt ons wendbaar om in te kunnen spelen op urgente opgaven wanneer deze zich voordoen.

Wel maken we voor uw Staten inzichtelijk welke voorstellen op tafel hebben gelegen waar het positieve begrotingssaldo ook voor ingezet zou kunnen worden. Wij zullen deze voorstellen, voorzien van een toelichting, ter informatie aan uw Staten toezenden voor de behandeling van de kaderbrief in de commissies.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

In de kaderbrief 2023 – 2026 wordt een beeld geschetst van het meerjarig financieel beeld van de provincie Noord-Holland. Daarbij betrekken wij zowel de beleidsmatige trends in Nederland en

Noord-Holland als macro-economische ontwikkelingen. Wij beoordelen welke gevolgen deze mogelijk hebben voor de provinciale financiën.

Daarnaast stellen wij in het hoofdstuk “Begrotingsbeleid” een aantal kaders voor dat wij zullen hanteren voor het opstellen van de begroting 2023 en de meerjarenraming. Daarmee beogen wij de voorwaarden te scheppen voor een robuust begrotingsbeleid, dat voldoet aan de externe eisen van onze toezichthouder BZK en aan onze eigen wens voor een duurzaam sluitende begroting.

In hoofdstuk vijf worden de ontwikkelingen geconcretiseerd tot het meerjarig financieel beeld 2023 – 2026. Startend met de vigerende meerjarenraming worden alle ontwikkelingen benoemd en toegelicht waarvan wij voorstellen deze in het begrotingskader op te nemen. Bij elkaar leiden deze voorstellen tot een meerjarig sluitend begrotingsbeeld.

In hoofdstuk zes zijn de beleidsvoorstellen die (mede) betrekking hebben op het lopende jaar 2022 apart opgenomen. Na vaststelling van deze kaderbrief zullen de voorstellen in de tweede begrotingswijziging worden verwerkt.

3. Proces en procedure

Op 4 juli 2022 vindt in Provinciale Staten het debat over de kaderbrief plaats. Daarna zal de kaderbrief dienen als basis voor de op te stellen concept begroting en meerjarenraming 2023 - 2026, waarover volgens de planning van PS op 14 november de algemene beschouwingen zullen plaatsvinden.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 1841307/1841308

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 17 mei 2022;

gelet op de financiële verordening provincie Noord-Holland 2021,

besluiten:

1. In te stemmen met de financiële uitgangspunten in de kaderbrief 2023
2. In te stemmen met het geactualiseerd financieel kader voor de meerjarenraming 2023-2026
3. In te stemmen met het begrotingsbeleid op basis van het criterium duurzaam structureel en reëel evenwicht
4. In te stemmen met de voorgestelde beleidsontwikkelingen die in deze kaderbrief zijn opgenomen.
5. De kaderbrief 2023 vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J. Koning
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992
koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum
- 8 JUNI 2022

Kenmerk
1841307/1849078

Uw kenmerk

Betreft: Overwegingen GS bij kaderbrief 2023

Geachte leden,

Hierbij informeren we uw Staten over de (beleids)voorstellen die onderdeel zijn geweest van de afweging in GS over de te maken financiële keuzes bij het opstellen van de kaderbrief, maar waar wij niet toe hebben besloten gezien de grote (financiële) onzekerheden op dit moment.

Inleiding
Zoals gemeld in de kaderbrief hebben we er als GS voor gekozen om prudent financieel beleid als uitgangspunt te hanteren bij het opstellen van de kaderbrief 2023. We zijn als GS terughoudend geweest met het opnemen van nieuw beleid en nieuwe projecten/activiteiten in deze kaderbrief. Voor de overwegingen achter dit besluit verwijzen wij naar de kaderbrief zelf.

In de kaderbrief is de volgende toezegging opgenomen:

'Wel maken we voor uw Staten inzichtelijk welke voorstellen op tafel hebben gelegen waar het positieve begrotingssaldo ook voor ingezet zou kunnen worden. Wij zullen deze voorstellen, voorzien van een toelichting, ter informatie aan uw Staten toezenden voor de behandeling van de kaderbrief in de commissies.'

Via deze brief geven wij invulling aan deze toezegging.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Overzicht niet opgenomen kaderbriefvoorstellen

Voorstel	2022	2023	2024	2025	2026	Incidenteel(I)/ structureel(s)
1. Prijsindexatie voor verbeter- en uitbreidingsinvesteringen iMPI	-	0,1	0,1	0,2	0,3	S
2. Cofinanciering Europese projecten 2023-2027	-	2	1,2	-	-	I
3. Bibliotheek indexering	0,1	0,1	0,2	0,3	0,4	S
4. Doorontwikkeling Huis van Hilde	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	S
5. Toepassen indexatie op uitgaven decentralisatiemiddelen erfgoed	-	0,5	0,5	0,6	0,6	S
6. Knooppuntontwikkeling Alkmaar Noord, fase 1	-	1,2	-	-	-	S
7. Doorpakken met de mobiliteitstransitie – Urgente kortetermijnacties Actieve Mobiliteit (o.a. regionale doorfietsroutes) **Bestaande uit:**	3,2	10	-	-	-	I
a. Onderzoek/inwinning data opstarten	*0,1*	*0,2*	-	-	-	*I*
b. Ontwikkelen Veerpontenbeleid/aanpak		*0,2*	-	-	-	*I*
c. Op niveau houden subsidieregeling Kleine Infra		*3,1*	-	-	-	*I*
d. Subsidie buiten uitvoeringsregeling voor een aantal grote fietsprojecten	*3*	*5,9*	-	-	-	*I*
e. Realiseren ketenreisvoorzieningen		*0,6*	-	-	-	*I*
f. Stimulering gebruik doorfietsroutes door goede bewegwijzering	*0,1*	*0,1*	-	-	-	*I*
g. Gedragsbeïnvloeding		*0,1*	-	-	-	*I*
8. Burgerparticipatie en scholierenprogramma	-	-	0,2	0,2	0,2	S
9. Sterke gemeenten, sterke regio's	-	0,4	0,4	0,4	-	I
10. Masterplan Wonen	-	PM	PM	PM	PM	-

Toelichting per voorstel

1. Prijsindexatie voor verbeter- en uitbreidingsinvesteringen iMPI

De prijzen voor materialen die nodig zijn voor het bouwen van infrastructuur zijn enorm gestegen. In 2021 zijn de prijzen voor de Grond-, Weg- en Waterbouwsector gestegen met circa 11,6%. Voor de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen hebben we, conform het 'nee tenzij' beleid voor indexeren, geen mechanisme om het beschikbare budget voor de dekking van kapitaallasten te corrigeren voor inflatie. Dit betekent dat de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen onder de huidige prijzen ingepast moeten worden in de bestaande begroting die niet wordt gecorrigeerd voor de prijsstijgingen. Kredietverhogingen van realisatieprojecten als gevolg van de kostprijsstijgingen gaan ten koste van de beschikbare budgetruimte voor verbeter- en uitbreidingsprojecten in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI).

Dit voorstel ziet op het toepassen van indexatie van de investeringsruimte in de begroting op basis van de daadwerkelijke GWW prijsstijgingen door een jaarlijkse bijstelling op basis van de actuele GWW prijsindex. Bij de gepresenteerde cijfers is als uitgangspunt een indexatie in 2022 ten opzichte van 2021 met 11,6% genomen. Meerjarig is gerekend met het langjarig gemiddelde van 2%.

Het niet opnemen van dit voorstel heeft als consequentie dat de bestaande begroting het financieel kader blijft voor de te programmeren verbeter- en uitbreidingsinvesteringen en dat prijsstijgingen in de GWW sector een nadelig effect hebben op het aantal te realiseren projecten of op de scope van uit te voeren projecten.

2. Cofinanciering Europese projecten 2023-2027

In totaal is in 2022 en 2023 een bedrag van €4 miljoen gereserveerd voor provinciale cofinanciering bij Europese regelingen. Dit bedrag blijkt onvoldoende om aan de huidige ambities te voldoen. Dit komt mede door de verplichte bijdrage aan het programma Kansen voor West III (KVWIII - €1,1 miljoen voor uitvoeringskosten), de bijdrage aan de uitvoeringskosten van het nieuw opgerichte Just Transition Fund (JTF - naar verwachting €1,2 miljoen euro) en doordat een deel van de reserve is aangewend ter mitigatie van het risico van onze deelneming in de ROM InWest (€2 miljoen). Dit voorstel heeft tot doel om het budget in de reserve weer aan te vullen met €3,2 miljoen (het totaal van de onvoorziene kosten voor het JTF en de deelneming in de ROM), zodat het mogelijk blijft om in 2023 en 2024 cofinanciering voor Europese projecten beschikbaar te stellen.

Het niet opnemen van dit voorstel heeft als consequentie dat tijdens de huidige programmaperiode (2022-2027) geen provinciale cofinanciering beschikbaar is voor projecten in Kansen voor West en Interreg. Dit maakt het voor potentiële aanvragers lastiger de dekking van hun project rond te krijgen.

Er is een alternatief beschikbaar om vanuit de bestaande begroting de benodigde uitgaven voor de Europese cofinanciering te dekken. De in dit voorstel geraamde middelen voor cofinanciering Europese projecten worden ingezet ten behoeve van projecten gericht op de versterking van de arbeidsmarkt. Dit doel past goed binnen de doelen waarvoor het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (hierna 'EHDF') is opgericht. Het is dus een optie om de begrote kosten binnen de begroting op te vangen door een deel van de middelen uit de 2e tranche van het fonds economisch herstel duurzaamheid hiervoor in te zetten.

3. Bibliotheek indexering

De Wet Stelsel Openbare Bibliotheken regelt de verantwoordelijkheden en taken van de deelnemers aan het bibliotheeknetwerk. Voor provincies zijn hierin drie provinciale kerntaken benoemd: Interbibliothecair Leenverkeer (IBL), Bibliotheek Innovatie en Netwerktaken. Alle provincies laten deze taken conform de wet uitvoeren door een provinciale ondersteuningsinstelling (POI). Provincie Noord-Holland subsidieert Probiblio voor het uitvoeren van deze taken in Noord-Holland. Deze organisatie ontvangt ook subsidie vanuit de provincie Zuid-Holland.

Sinds 2010 is er geen indexering voor de Loon- en Prijscompensatie (LPC) geweest van het bedrag dat Probiblio ontvangt voor de uitvoering van deze taken. Sinds het verzakelijken van de subsidierelaties verstrekt de provincie uitsluitend activiteitensubsidies. Deze worden niet automatisch geïndexeerd. Dit betekent dat loon- en prijsstijgingen opgevangen moeten worden binnen het bestaande subsidiebudget. De belangrijkste kosten van Probiblio zijn loonkosten. De organisatie is verplicht om de geldende CAO te volgen.

Het niet opnemen van dit voorstel heeft als consequentie dat onze bijdrage ongewijzigd blijft en dus niet geïndexeerd wordt. Aangezien de jaarlijkse kosten voor Probiblio wel

stijgen, kunnen per saldo minder taken worden uitgevoerd. Dit kan er op termijn toe leiden dat de organisatie de in de Bibliotheekwet en in het recent afgesloten landelijk bibliotheekconvenant opgenomen taken niet naar behoren kan uitvoeren. Mede omdat er in tegenstelling tot de meeste andere provincies sinds 2010 geen indexatie meer is toegepast.

4. Doorontwikkeling Huis van Hilde

Museum Huis van Hilde is een icoon van en voor de provincie. Het laat bezoekers kennis maken met het archeologische erfgoed in een bijzonder gebouw in Castricum. Met de verkregen museumstatus is het vertellen en beleven van de geschiedenis nadrukkelijker naast collectiebeheer en onderzoek komen te staan. Uit het reguliere archeologiebudget wordt alles gefinancierd omtrent Huis van Hilde: collectiebeheer, in stand houden depot, beheer gebouw Huis van Hilde, onderzoeken en uitvoering publiekstaken museum Huis van Hilde. In de afgelopen jaren zijn extra (capaciteits)kosten vrijwel allemaal binnen het eigen budget opgelost, waarbij ook in beperkte mate budget voor collectiebeheer en onderzoek voor onderwaterarcheologie is benut voor collectiebeheer en onderzoek voor archeologie (vindplaats Velsen 2).

Dit is echter niet houdbaar op de langere termijn zonder dat het inhoudelijke doel ondergeschikt raakt. Met het personeelsbudget (structureel € 267.400) kan de organisatie zich ontwikkelen tot een modern museum met een rol in het maatschappelijk debat, ontmoetingsplaats in de regio en icoon van de provincie. Dit voorstel voorziet in incidentele middelen (€ 150.000 in 2022 en € 75.000 in 2023) om een aantal aanpassingen aan het gebouw te financieren zodat de verhuurmogelijkheden groeien (zoals geluiddicht maken van tribune, afsluitbaar maken van winkel, streaming lezingen mogelijk maken). Dit ondersteunt de opdracht die al eerder aan Huis van Hilde is meegegeven om stabiele inkomsten te genereren. Daarnaast zijn in het voorstel structurele middelen (€ 50.000) opgenomen die zouden worden ingezet voor het op peil houden van onderzoek, publicaties en educatie.

Het niet opnemen van dit voorstel heeft als consequentie dat het niet lukt om de brede invulling van de wettelijke taak van collectiebeheer en museale taak in de lucht te houden. Aangezien de wettelijke taak niet verwaarloosd kan worden, leidt dit tot afschalen van de publieke toegankelijkheid tot tentoonstelling en tot versobering van de kennisverspreiding over het archeologisch erfgoed.

5. Toepassen indexatie op uitgaven decentralisatiemiddelen erfgoed

De provincie ontvangt sinds 2012 een decentralisatie-uitkering van het Rijk van € 2.6 mln. voor de restauratie Rijksmonumenten en een van € 83.333 voor het steunpunt monumenten en archeologie. Deze decentralisatie-uitkeringen worden, net als alle andere decentralisatie-uitkeringen, niet geïndexeerd. Indirect wordt via de indexatie die het rijk toepast op het accres als onderdeel van de algemene uitkering van het provinciefonds wel een indexatie toegepast. De decentralisatie-uitkeringen tellen voor het Rijk mee bij de te indexeren uitgaven via het accres. Provincies besluiten zelf hoe het ontvangen accres wordt ingezet. Dit accres is, conform het 'nee tenzij beleid' voor indexeren van de provincie tot op heden niet doorgevoerd ten bate van de bovengenoemde erfgoedmiddelen. Het opgenomen bedrag in dit voorstel is een inschatting van de aanvullende kosten bij het toepassen van indexatie waarbij de uitgaven voor erfgoed in 2023 eenmalig te corrigeren voor de prijsstijgingen sinds 2012 en deze indexatie daarna jaarlijks in de begroting mee te nemen. Vanwege de grote en toenemende restauratiebehoefte, de prijsstijgingen in de restauratiemarkt en de groeiende behoefte aan ondersteuning van gemeenten bij de erfgoedtaken, ziet dit voorstel op het toepassen van indexatie op de uitgaven voor erfgoed vanaf 2023.

Het niet opnemen van dit voorstel heeft als consequentie dat de budgetten voor de erfgoedtaken waarover een bestuurlijke afspraak met het Rijk is gemaakt, namelijk de subsidiering van restauratie van Rijksmonumenten en het steunpunt monumenten en

archeologie, niet meegroeien met het prijspeil. Dit kan er op termijn toe leiden dat er per saldo minder restauratieprojecten kunnen worden gesubsidieerd en het steunpunt minder activiteiten kan uitvoeren.

6. Knooppuntontwikkeling Alkmaar Noord, fase 1

De Voortgangsrapportage OV-fonds 2021 geeft inzicht in de besteding van de middelen van het OV-fonds. Hierin is beschreven wat de stand van zaken is van de projecten op de Investeringsagenda OV-fonds en welke projecten en aanvragen op kortere termijn worden verwacht. Ook is aangegeven dat nog 8 miljoen euro te besteden was en dat het aantal projecten waarover we met de verschillende regio's in gesprek zijn (en op de prioritaire lijst van de Investeringsagenda zijn opgenomen) de beschikbare 8 miljoen euro overstijgt. Met het besluit van 23 november 2021 om een bijdrage van 8 miljoen euro te reserveren voor de ontwikkeling van OV-knooppunt Haarlem Nieuw Zuid is het totale OV-fonds toebedeeld.

Een van de projecten die op de prioritaire lijst van de Investeringsagenda is opgenomen en die in de Voortgangsrapportage 2021 is opgenomen als verwacht project (verwachte financiële aanvraag), is Alkmaar Noord. Prioritaire projecten zijn projecten, waarbij we al enige tijd als samenwerkingspartner betrokken zijn, waarvoor al draagvlak in de regio is, die voldoen aan de doelstellingen en die naar verwachting op korte termijn tot een financiële aanvraag komen. Projecten op de investeringsagenda betreffen veelal complexe gebiedsontwikkelingen die forse langetermijninvesteringen vragen van zowel publieke als private partijen.

De ontwikkeling van beide knooppunten in Alkmaar dragen bij aan de urgente woningbouwvraag en aan de bereikbaarheid binnen de regio en richting de MRA. Eind 2021 is de integrale gebiedsvisie voor knooppunt Alkmaar Noord vastgesteld door de gemeenteraad van Alkmaar. De visie betreft de ontwikkeling van het knooppunt tot een gebied met (meer) gemengd programma (naar schatting 800 woningen, werklocaties en voorzieningen), betere langzaam verkeerroutes, een forse verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en de ontwikkeling van een mobiliteitshub. Voor de eerste fase van de gebiedsontwikkeling, die eind 2022/begin 2023 van start gaat, bestaat een tekort van circa € 1,15 miljoen euro. Hierbij gaat het onder andere om de inrichting van het noordelijke stationsplein en de aanleg van een groene as met langzaam verkeer routes richting de Hoornse Vaart. Hiervoor wordt naar verwachting in Q1 2022 een subsidieverzoek ingediend bij de provincie. Het niet opnemen van dit voorstel heeft als consequentie dat er binnen de bestaande programmering onvoldoende ruimte is om de gevraagde provinciale bijdrage volledig toe te kennen.

7. Doorpakken met de mobiliteitstransitie - Urgente kortetermijnacties Actieve Mobiliteit (o.a. regionale doorfietsroutes) Bestaande uit:

a. Onderzoek/inwinning data opstarten
b. Ontwikkelen Veerpontenbeleid/aanpak
c. Op niveau houden subsidieregeling Kleine Infra
d. Subsidie buiten uitvoeringsregeling voor een aantal grote fietsprojecten
e. Realiseren ketenreisvoorzieningen
f. Stimulering gebruik doorfietsroutes door goede bewegwijzering
g. Gedragsbeïnvloeding

Een investering in de fiets zorgt naast een betere bereikbaarheid voor een verminderde CO2 uitstoot, minder stikstofdepositie, een minder hoge energievraag, meer ruimte voor woningbouw, een gezondere leefomgeving en gezondere inwoners. Daarom staat in het Coalitieakkoord dat vervoer per fiets meer aandacht krijgt. Er is afgesproken het fietsbeleid te intensiveren en te investeren in nieuwe doorfietsroutes in de regio.

Om te bepalen waar en op welke manier het best geïnvesteerd kan worden, is inwinning van de juiste data cruciaal. Daarnaast is voldoende (subsidie)budget nodig om gemeenten te ondersteunen bij de realisatie van routes. En vervolgens om inwoners te stimuleren hier gebruik van te maken.

De spitspont bij Velsen wordt in het coalitieakkoord genoemd als belangrijk onderdeel van het regionale fietsnetwerk, waarvan GS willen dat deze behouden blijft. Daarnaast is uitgesproken dat middelen ter beschikking worden gesteld om knelpunten in het aanbod van fietsenstallingen bij OV-knooppunten op te lossen. De maatregelen uit dit voorstel met kortetermijnacties volgens uit deze ambities. Concreet gaat het om:

- Onderzoek/inwinning data opstarten (€300.000).
- Ontwikkelen Veerpontenbeleid/aanpak (€150.000),
- Op niveau houden subsidieregeling Kleine Infra (€3.075.000),
- Subsidie buiten uitvoeringsregeling voor een aantal grote fietsprojecten (o.a. 2e elektrische pont Velsen, verbeteren fietstunnel onder station Uitgeest en fietsverbinding Heilooërbos) (€8.897.500),
- Realiseren ketenreisvoorzieningen (€ 624.000)
- Stimulering gebruik doorfietsroutes door goede bewegwijzering (€150.000)
- Gedragsbeïnvloeding (€50.000).

Het niet opnemen van dit voorstel heeft als consequentie dat voor diverse gewenste verbeteringen in het regionale fietsnetwerk en de ketenreis vooralsnog geen dekking wordt geregeld in de begroting. Ook kunnen de genoemde subsidies buiten uitvoeringsregeling uit het voorstel niet worden verleend. Geen bijdrage aan de (elektrische) spitspont Velsen verkleint de kans dat deze wordt gecontinueerd. Bij fietstunnel station Uitgeest en fietsverbinding Heilooërbos gaat het om meekoppelkansen met werkzaamheden van ProRail, die er na 2023 niet meer zijn. Geen bijdrage aan deze projecten heeft daardoor als consequentie dat deze verbeteringen aan het regionale fietsnetwerk niet gerealiseerd worden. Dit geldt ook voor de grote hoeveelheid kleinere fietsprojecten die vallen binnen de subsidieregeling kleine infra voor gemeenten. Door het (nu) niet continueren van de subsidieregeling kleine infra is de consequentie bovendien dat gemeenten ook voor de jaren erna minder fietsverbeteringen zullen inplannen.

8. Burgerparticipatie en scholierenprogramma

In het coalitieakkoord is de ambitie uitgesproken om participatie van inwoners te versterken. Daarvoor is voor deze coalitieperiode incidenteel extra budget beschikbaar gesteld voor de jaren 2020 tot en met 2023. Uit dit budget is onder meer een adviseur inwonersparticipatie aangesteld. Samen met een werkgroep uit uw Staten werkt deze adviseur aan uitgangspunten voor inwonersparticipatie. Inmiddels hebben uw Staten ook de Agenda Bestuurlijke Vernieuwing en participatie vastgesteld, waar ook deze functie onderdeel van uitmaakt. Dit voorstel is bedoeld om voor deze functie structureel budget beschikbaar te stellen zodat de werkzaamheden ook doorgang kunnen vinden na 2023.

Daarnaast wordt uit het extra budget voor actieve communicatie en inwonersparticipatie in het coalitieakkoord ook een projectleider voor het scholierenprogramma Baas van Noord-Holland gefinancierd. Met het programma wil de provincie zoveel mogelijk jongeren bereiken en hen kennis laten maken met politiek en de provincie. Dit gebeurt op verschillende manieren. Onder andere met de gastles Belastingbazen, het Provinciespel, een break-inbox voor MBO-studenten en Scholierenbattles. Ook werkt de projectleider samen met de griffie aan initiatieven rond jongerenparticipatie en het betrekken van jongeren bij de politiek, zoals Op weg naar het Lagerhuis en de NJR Provinciestrijd. Ook na 2023 willen we dit scholierenprogramma voortzetten. Daarom stellen we voor om ook voor deze functie structureel budget beschikbaar te stellen.

Het niet opnemen van dit voorstel heeft als consequentie dat er vooralsnog geen dekking beschikbaar is in de begroting om de genoemde initiatieven na 2023 voort te zetten.

9. Sterke gemeenten, sterke regio's

Veel van de provinciale ambities, zeker in regionale of gebiedsgerichte processen, kunnen alleen in samenwerking met gemeenten gerealiseerd worden. Gemeenten doen steeds vaker een beroep op de provincie om hen daarbij te ondersteunen of als samenwerkingspartner op te treden, dan wel de regie te pakken.

De provincie biedt deze ondersteuning ook vanuit onze verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokale bestuur. In 2013 is het beleidskader 'Bestuurskrachtige regio's in Noord-Holland vastgesteld (PS 18 november 2013). De uitgangspunten van het beleidskader zijn actueel. Op grond van het beleidskader is een Uitvoeringsregeling "Versterken bestuurskracht Noord-Holland" vastgesteld (GS 5 november 2019). Met deze regeling ondersteunt de provincie gemeenten ten aanzien van:

- bestuurskrachtonderzoek zowel individueel als regionaal,
- onderzoeken naar de gewenste vorm of samenwerkingspartner,
- het organiseren van regionale bijeenkomsten voor raadsleden ten behoeve van het bevorderen van de regionale samenwerking;
- het opstellen van een regionale samenwerkingsagenda;
- het opstellen van een regionale visie op de toekomstige bestuurlijke organisatie.

Deze regeling vervalt op 1 januari 2023. Gemeenten worden dan niet meer op deze wijze ondersteunt.

Dit voorstel is bedoeld om de huidige regeling aan te passen aan de actuele ontwikkelingen en om deze te verlengen tot en met 2025. De focus zou dan komen te liggen op:

- Adviezen/ onderzoeken/procesbegeleiding lokale en regionale bestuurskracht en uitvoeringskracht,
    - Maatwerktrajecten voor een duurzame verbetering van bestuurskracht in brede zin
- Versterken van (regionale) samenwerking,
    - Waaronder de doorontwikkeling van regionale samenwerking, raadsledenbijeenkomsten en samenwerkingsagenda's
- Ondersteuning voor het experimenteren met nieuwe vormen van democratische besluitvorming (nadere uitvoering motie maatwerk democratie),
    - Bijvoorbeeld door Thorbecke experimenten zoals een federatiegemeente te ondersteunen
- Pilot met data & kennisdelen.
    - De positie van lokale bestuurders en ambtenaren versterken met meer kennis, betere vaardigheden en een sterker netwerk

Het niet opnemen van dit voorstel heeft als consequentie dat de provincie Noord-Holland haar gemeenten en regio's in mindere mate kan ondersteunen voor versterking van de bestuurskracht en daarmee de uitvoeringskracht.

10. Masterplan Wonen

In het Masterplan Wonen 2.0 worden diverse opties uitgewerkt voor de actieve inzet van instrumenten om woningbouw te versnellen en betaalbaar te houden. Te denken valt aan actief grondbeleid op binnenstedelijke locaties, financieringsarrangementen (bv fonds betaalbare koop, subsidies aan gemeenten) en investeringen via flankerend beleid (bijvoorbeeld in mobiliteit). Het is op dit moment echter nog niet mogelijk om een (onderbouwd) bedrag te noemen voor het Masterplan Wonen. De kosten en de risico's kunnen nu nog niet worden bepaald. In de 2.0 versie worden aan de hand van de

instrumentenkoffer en inzet in grote projecten concrete voorstellen uitgewerkt, met financiële onderbouwing, die vervolgens aan GS en PS worden voorgelegd.

Het niet opnemen van dit voorstel heeft als consequentie dat er vooralsnog geen dekking beschikbaar is in de begroting om de instrumentenkoffer in 2023 direct in te kunnen zetten.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Kaderbrief 2023-2026

Inhoudsopgave

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Trends en ontwikkelingen 4
3. Macro-economische ontwikkelingen 8
4. Begrotingsbeleid 14
5. Geactualiseerde meerjarenraming en beleidsvoorstellen 2023-2026 17
6. Tweede begrotingswijzing 2022 30

1. Inleiding

De kaderbrief is de start van de jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus. In deze kaderbrief wordt een visie op de financiële ontwikkelingen geschetst. Aan de hand van deze visie vraagt het college aan Provinciale Staten de financiële kaders vast te stellen voor de komende begroting 2023 en de meerjarenraming 2023–2026.

In de kaderbrief analyseren wij de autonome ontwikkelingen van de belangrijkste inkomstenbronnen van de provincie, zoals het provinciefonds en de opbrengst van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Daarnaast brengen we de autonome ontwikkelingen in de uitgaven van de provincie in beeld.

Bij het opstellen van deze kaderbrief is sprake van grote onzekerheid over de macro economische ontwikkelingen. De beperkende maatregelen, die nodig waren om de coronacrisis te bestrijden, en de Russische inval in Oekraïne leiden tot een instabiele macro economische situatie die zich lastig laat voorspellen. Naast onnoemlijk menselijk leed en grote vluchtelingenstromen schaadt de oorlog in Oekraïne de wereldhandel, waardoor de negatieve effecten van de coronacrisis nog eens worden versterkt. Dit merken we ook in Noord-Holland. De energieprijzen zijn tot ongekende hoogte gestegen, de inflatie is flink toegenomen en bouwprojecten staan onder druk door de beperkte beschikbaarheid van grondstoffen en de sterke toename van de prijzen van deze grondstoffen.

De genoemde onzekerheden op macro economisch gebied kunnen de begroting van de provincie in sterke mate beïnvloeden. Wij hebben er daarom voor gekozen terughoudend te zijn met het opnemen van nieuw beleid en nieuwe projecten/activiteiten in deze kaderbrief. Door prudent financieel beleid te voeren kunnen wij een financieel kader presenteren met een positief saldo. Dit biedt ons als provincie enige flexibiliteit om financiële tegenvallers op te vangen en dit maakt ons wendbaar om in te kunnen spelen op urgente opgaven wanneer deze zich voordoen.

Wel maken we voor uw Staten inzichtelijk welke voorstellen op tafel hebben gelegen waar het positieve begrotingssaldo ook voor ingezet zou kunnen worden. Wij zullen deze voorstellen, voorzien van een toelichting, ter informatie aan uw Staten toezenden voor de behandeling van de kaderbrief in de commissies.

De opbouw van deze kaderbrief is als volgt: hoofdstuk twee beschrijft de belangrijkste trends en ontwikkelingen. Hoofdstuk drie gaat in op de belangrijkste macro-economische ontwikkelingen. Hoofdstuk vier bevat de belangrijkste items met betrekking tot het provinciale begrotingsbeleid. Hoofdstuk vijf presenteert het geactualiseerde meerjarige financiële kader voor de jaren 2023 t/m 2026. In dit hoofdstuk vindt u tevens een inhoudelijke onderbouwing voor het opnemen van de voorstellen in de begroting 2023. In hoofdstuk zes staan de mutaties die deze voorstellen met zich meebrengen voor het lopende begrotingsjaar 2022.

Naast deze kaderbrief waarin we een meerjarig financieel kader presenteren, brengen we dit jaar een perspectiefnota uit waarin we een meer verdiepende analyse uitvoeren op de trends en ontwikkelingen die wij op ons af zien komen en de impact hiervan op de provinciale financiële huishouding op de lange termijn.

2. Trends en ontwikkelingen

2.1 Laatste jaar uitvoering coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken.

Volgend voorjaar zijn de Provinciale Statenverkiezingen. Dit is dus het laatste jaar dat wij uitvoering geven aan ons coalitieakkoord *Duurzaam Doorpakken!* Uit de midterm review, die we vorig jaar hebben uitgevoerd, blijkt dat we tot dusverre goed op koers liggen om onze provinciale doelstellingen te realiseren. Tegelijk leven we in turbulente tijden en staan we voor de uitdaging om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen, zoals de oorlog in de Oekraïne, stijgende grondstofprijzen en inflatie.

We leven in turbulente tijden vol plotselinge veranderingen. De beperkende maatregelen, die nodig waren om de coronacrisis te bestrijden, hebben we nog maar kort achter ons gelaten. Toch is nog niet zeker of de pandemie nu echt voorbij is. Naast sociale en maatschappelijke gevolgen heeft de crisis ook grote economische effecten. De Noord-Hollandse economie is zwaar geraakt, maar heeft zich ook weer snel weten te herstellen. De economische groei bedroeg in 2021 5% en voor 2022 voorspelt het Centraal Planbureau een groei van 3,6%. De arbeidsmarkt toont zich in onze provincie ook zeer veerkrachtig. Op dit moment bestaat er in veel sectoren alweer een nijpend tekort aan arbeidskrachten.

Tegelijk heeft de coronacrisis ook negatieve economische gevolgen. De productieketens zijn verstoord en de prijzen van grondstoffen zijn sterk gestegen. De voedselzekerheid lijkt niet direct in gevaar te komen en het is belangrijk om te blijven inzetten op verduurzaming van de landbouw. De energieprijzen zijn tot ongekende hoogte gestegen en de inflatie is flink toegenomen. De meeste landen hebben hun schulden laten oplopen om de coronamaatregelen te financieren. De Russische inval in de Oekraïne versterkt deze processen. In korte tijd heeft dit conflict zich ontwikkeld tot de grootste oorlog in Europa na 1945. Naast onnoemlijk menselijk leed en grote vluchtelingenstromen, schaadt deze oorlog de wereldhandel, waardoor de negatieve effecten van de coronacrisis nog eens worden versterkt. Dit merken we ook in Noord-Holland. Het aantal vluchtelingen neemt toe. Bouwprojecten staan onder druk omdat de prijs van grondstoffen sterk toeneemt.

Tegen deze achtergrond blijft het nieuwe regeerakkoord toch ook zeer bepalend voor onze provinciale opgaven. Het Rijk zet vol in op wonen, klimaat en stikstof. De kabinetsambities zijn hoog en de landelijke doelstellingen worden in het akkoord flink op aangescherpt. Deze drie opgaven raken aan onze provinciale rol in de ruimte. Hier gaan wij over en het is onze verantwoordelijkheid om deze opgaven samen met onze partners te realiseren. Wij staan als provincie voor de uitdaging om ‘de grootste verbouwing van Nederland’ de komende jaren vorm te geven. Dit is geen vrijblijvend proces. Rijk en provincies leggen de doelstellingen op het terrein van wonen, klimaat en het landelijk gebied per provincie in prestatieafspraken vast. Vervolgens werken de provincies met alle betrokken partners deze plannen in gebiedsprocessen verder uit.

Deze ‘rol in de ruimte’ is onze kerntaak als middenbestuur en wij kijken er naar uit om deze opgaven vorm te geven. Dit zijn de komende jaren en waarschijnlijk ook daarna onze belangrijkste doelstellingen. Het behalen daarvan zal niet makkelijk zijn, want de ruimte is schaars en we zullen keuzes moeten maken. Ook zijn er een aantal knelpunten die het lastig maken om de puzzel te leggen. Een belangrijke belemmering is de netcongestie. Het stroomnetwerk is overbelast, waardoor er te weinig ruimte is om nieuwe woonwijken van stroom te voorzien. Veel van de duurzame energie, die we in de RES’en gaan opwekken, kan nu niet aan het net teruggeleverd worden. Daarnaast is ook de stikstofruimte beperkt. De biodiversiteit staat

onder druk en er is te weinig ruimte voor woningbouw, infrastructuur en economische ontwikkeling. De verduurzaming van de industrie dreigt vertraging op te lopen.

Veel van deze belemmeringen kunnen we als provincie niet zefstandig oplossen, omdat andere partijen hiervoor verantwoordelijk zijn. Met name het Rijk is van groot belang als het gaat om financiering, normering en wet- regelgeving. Het is daarom cruciaal dat we heldere afspraken met het Rijk maken. Deze onderhandelingen voeren we op dit moment. Onze inzet in deze gesprekken is niet alleen om prestatieafspraken over wonen, klimaat en het landelijk gebied te maken, maar ook om de benodigde randvoorwaarden in te vullen, waarvoor het Rijk verantwoordelijk is.

We hebben ook in de komende collegeperiode een grote verantwoordelijkheid om onze unieke rol in de ruimte vorm te geven en de ambities uit het coalitieakkoord op het terrein van wonen, klimaat en landelijk gebied vorm te geven. De hierboven beschreven onzekerheden zullen echter ook zijn effect hebben op de wijze waarop we deze ambities waar kunnen maken. We zullen keuzes moeten maken. Zowel in de ruimte, als ook financieel. En over deze keuzes kan de kiezer zich volgend jaar, bij onze eigen Statenverkiezingen, alvast uitspreken.

2.2 Ontwikkelingen grond-, weg-, en waterbouw

Ontwikkelingen in de grond-, weg-, en waterbouw (GWW) markt hebben een grote impact op de provincie vanwege onze verantwoordelijkheid voor het het beheer, onderhoud, vervanging en de verbetering van de provinciale infrastructuur. Door de COVID-19-pandemie was er al sprake van fors stijgende prijzen en schaarste van sommige materialen in deze sector. Door de oorlog in Oekraïne wordt dit nog eens versterkt. Als belangrijkste effecten zien wij sterk stijgende energieprijzen en schaarste aan grondstoffen. Daarnaast is er momenteel een schaarste aan personeel. Onderstaande grafiek geeft een beeld van de prijsontwikkelingen in de GWW-sector.

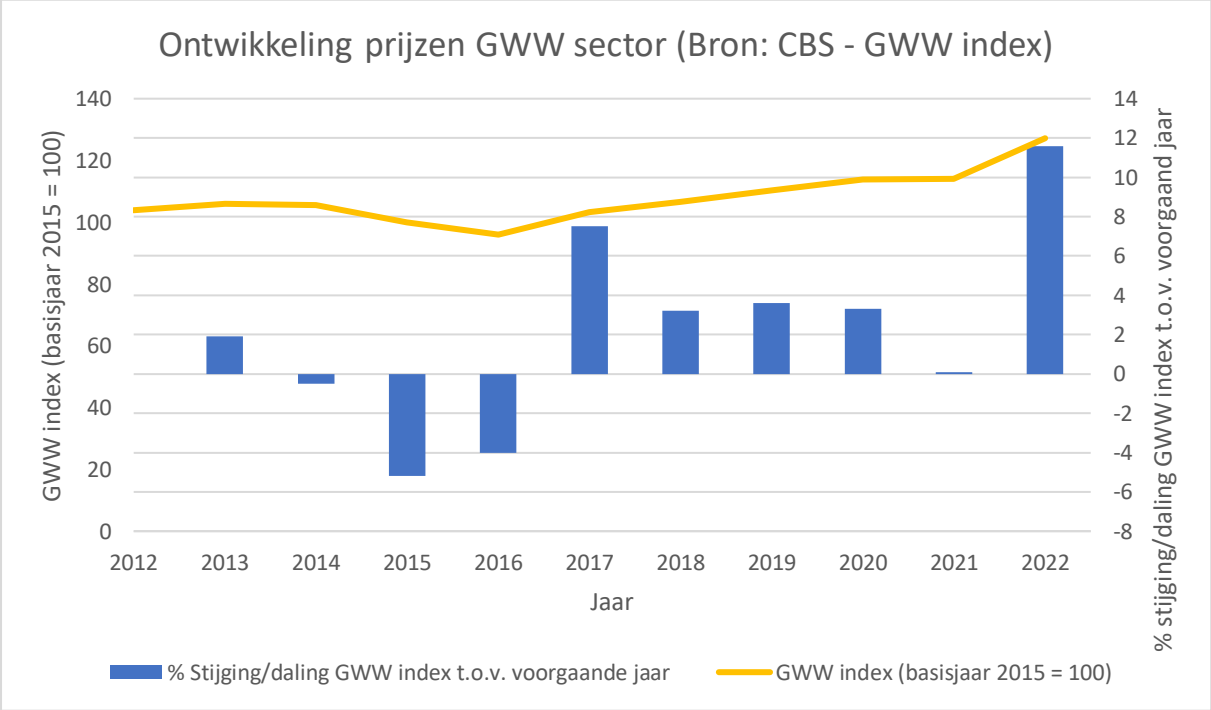

** De prijsindexcijfers zijn tot en met 2020 definitief. De overige prijsindexcijfers zijn voorlopig*

In 2021 zijn de prijzen in de grond-, weg- en waterbouw (GWW) met gemiddeld 11,5% gestegen. Daar bovenop stijgt o.a. de staalprijs verder en is er ook sprake van schaarste en slechte

leveringsbetrouwbaarheid. De onzekerheden over de ontwikkelingen op de wereldmarkt leiden tot veel spanning in de markt, zowel bij aannemers als opdrachtgevers.

De genoemde prijsstijgingen en schaarste aan grondstoffen kunnen bij een gelijkblijvend investeringsvolume vanuit opdachtgevers leiden tot een verlaging van de totale realisatie- en personele capaciteit in de GWW-markt om opdrachten uit te voeren. Dit vormt een risico voor het behalen van de provinciale ambities/doelstellingen waarbij we samenwerken met (of opdrachtgever zijn voor) partijen in deze markt. Dit risico wordt groter naarmate de tijd voortschrijdt en de situatie ongewijzigd blijft. Voor de korte termijn zal binnen lopende projecten naar oplossingen gezocht worden, en ook bij nieuwe aanbestedingen zal goed naar het risicoprofiel en indexeringsregelingen in de contracten gekeken worden. Met andere opdrachtgevers wordt samengewerkt om tot afgewogen handelingsperspectieven voor de wat langere termijn te komen.

2.3 Ontwikkelingen provinciale inkomsten

De belangrijkste inkomsten voor de provincie Noord-Holland betreffen de uitkering vanuit het Rijk via het provinciefonds en de heffing van de provinciale opcenten over de motorrijtuigenbelasting.

Provinciefonds
De inkomsten die de provincie ontvangt van het Rijk via het provinfiefonds bewegen mee met de totale rijksuitgaven via de zogenoemde trap op- trap af systematiek. De relatie tussen de rijksuitgaven en het provinciefonds is in de jaren 2020-2021 tijdelijk stopgezet vanwege de corona maatregelen die tot een omvangrijke toename van de Rijksuitgaven in deze jaren hebben geleid. In 2022 is de trap-op-trap af systematiek weer van kracht. De verwachte inkomsten via het provinciefonds nemen de komende jaren toe. Deze toename in het provinciefonds komt voort uit de doorwerking van het coalitieakkoord ‘Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst’ waarin forse investeringen op met name de thema’s energietransitie, stikstof, onderwijs en wonen zijn aangekondigd. Deze investeringen op Rijksniveau leiden via de trap-op-trap-af systematiek tot een hoger accres en dus tot een hogere verwachte uitkering vanuit het provinciefonds.

In de op 6 april jl. gepubliceerde maartbrief van het provinciefonds heeft het Rijk een eerste doorrekening van het coalitieakkoord op het provinciefonds gepresenteerd. Voor de provincie Noord-Holland gaat het om bedragen van € 11 mln. in 2023 oplopend tot € 23 mln. in 2025. Daarna daalt de uitkering weer omdat de extra financiële impulsen op Rijksniveau vanuit het huidige coalitieakkoord dan aflopen en dus via de trap op trap af systematiek ook de uitkering via het provinciefonds. Voor de ramingen in de maartbrief geldt een hogere mate van onzekerheid dan voor de reguliere circulaires van het Rijk. De maartbrief bevat nadrukkelijk een eerste raming voor de omvang van het provinciefonds die nog verder uitgewerkt dient te worden door het Rijk in de meicirculaire. Daarnaast kunnen de huidige voorbereidingen op Rijksniveau voor de Rijksbegroting 2023 de totale rijksuitgaven, en daarmee dus de uitkering van het provinciefonds, nog beïnvloeden.

Opcenten Motorrijtuigenbelasting
Voor de inkomsten vanuit de heffing van provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting spelen een tweetal ontwikkelingen.

Op korte termijn speelt de compensatie vanuit het Rijk voor de gederfde inkomsten door de (gedeeltelijke) MRB-vrijstelling op (deels) elektrische voertuigen. De minister van BZK heeft toegezegd dat voor het dossier ‘Gederfde opcenten als gevolg van vrijstelling MRB elektrische voertuigen provincies’ gespreid over drie jaar €372 miljoen beschikbaar wordt gesteld (€124

miljoen per jaar in de jaren 2022-2024). Hiermee volgt het Rijk het advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Ook voor de verdeling van dit bedrag over de provincie heeft de ROB een advies uitgebracht. In IPO verband is overeenstemming over deze verdeling. Dit leidt tot een compensatie voor Noord-Holland van ruim € 15 mln. Deze compensatie geldt voor de periode van 4 jaar. In onze begroting verwerken wij dit bedrag structureel omdat wij ervan uitgaan dat bij het eindigen van de compensatieregeling voorzien zal zijn in een alternatieve oplossing. Dit kan dan als gevolg van het afschaffen van het 0-tarief voor electrische auto's, door additionele compensatie van het Rijk of door de invoering van een alternatief belastinggebied.

Op de langere termijn heeft de door het Rijk aangekondigde invoering van Betalen naar Gebruik na 2025 grote invloed op de provinciale inkomsten. Door deze invoering is de kans groot dat de motorrijtuigenbelasting (MRB) geheel of gedeeltelijk komt te vervallen en daarmee ook de grondslag voor de provinciale opcenten. We zijn als provincies, via het IPO, in overleg met Rijk over de gevolgen van deze wijziging en over wat kansrijke alternatieve provinciale belastingen zouden kunnen zijn. Unaniem erkend uitgangspunt daarbij is dat het belastinggebied een solide basis moet hebben en houden. De verwachting is dat er meer duidelijkheid over de uitwerking en de invoering (tijdpad) van een alternatief belastinggebied komt in door de minister van BZK aangekondigde 'contourennota'.

3. Macro-economische ontwikkelingen

3.1 Conjunctuurbeeld en vooruitzichten economie

De Nederlandse economie, en daar binnen de Noord-Hollandse economie, heeft zich in 2021 sterk hersteld ten opzichte van jaar daarvoor. Als gevolg van de maatregelen tegen het coronavirus, kromp de Nederlandse economie in 2020 met 3,8%. Noord-Holland liet in dat jaar de grootste krimp zien van alle provincies (-7%). Het BBP van Nederland groeide in 2021 met 5%. De eerste berekeningen van het CBS laat een economische groei zien van 6% van het BRP (bruto regionaal product) voor onze provincie in 2021. Het herstel van de Noord-Hollandse economie was dus bovengemiddeld ten opzichte van de Nederlandse economie, maar is nog wel 2% kleiner dan het niveau van 2019 vóór de coronacrisis. Zowel krimp als groei zijn te verklaren door de specifieke sectorstructuur van onze provincie. Noord-Holland heeft een bovengemiddeld aandeel in sectoren die het meest getroffen zijn in de coronacrisis en die ook weer snel herstellen na de crisis. Het gaat om de sectoren horeca, zakelijke dienstverlening, vervoer en transport, detailhandel, toerisme en cultuur. Ook hebben we gezien dat het flexibele deel van de arbeidsmarkt, die in onze provincie oververtegenwoordigd is, de economie kwetsbaar kan maken in tijden van crisis, maar ook een extra impuls kan geven aan herstel. Tenslotte is Noord-Holland bijzonder door de aanwezigheid van de nationale luchthaven Schiphol. Het stilvallen en weer op gang komen van de luchtvaart heeft ook sterke effecten op de Noord-Hollandse economie, met name in de gemeente Haarlemmermeer.

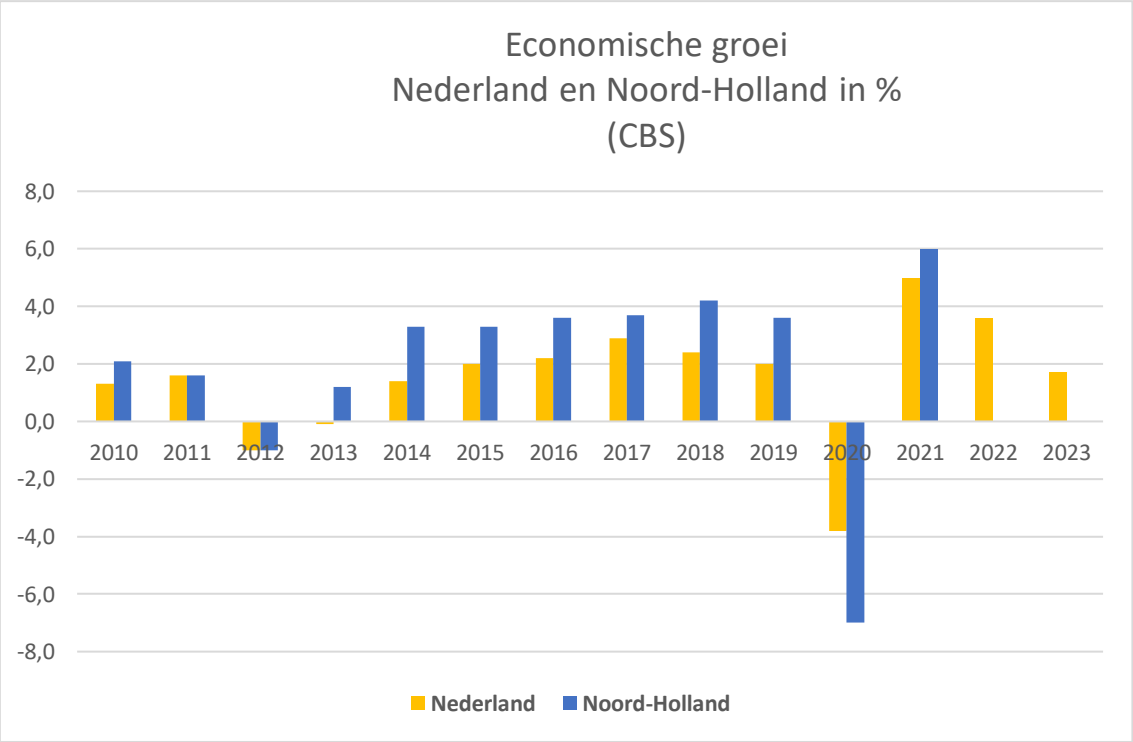

** Voor 2021 betreffen dit de voorlopige cijfers en voor de jaren daarna de ramingen van het CPB.*

Voor 2022 en 2023 blijven de vooruitzichten voor de economie erg onzeker. Het Centraal Plan Bureau (CPB) heeft in maart 2022 hierover gepubliceerd. De belangrijkste onzekerheden zijn de gevolgen voor de Nederlandse economie van de oorlog in Oekraïne en de handelsbeperkingen voor Rusland, de ontwikkeling van de inflatie en de krapte op de arbeidsmarkt. Alles in beschouwing nemende, voorziet het CPB een BBP groei van 3,6% in 2022 en 1,7% in 2023.

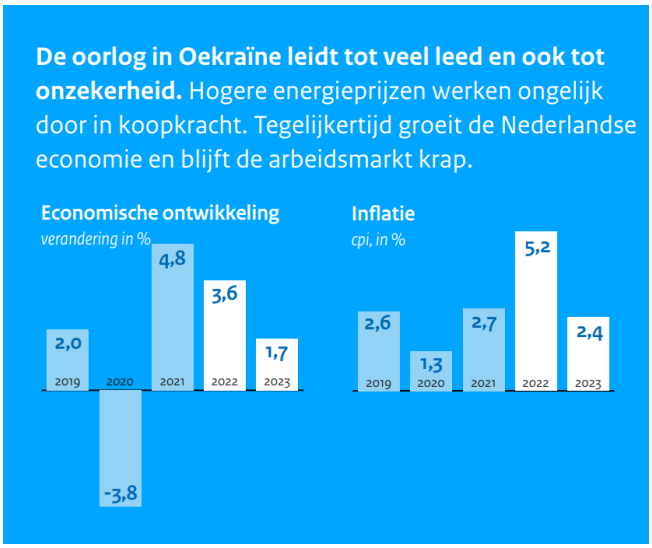

Bron: CPB - Centraal Economisch Plan maart 2022

De situatie in Oekraine is boven alles een humanitaire ramp. De economische effecten ervan zien we vooral in de hogere energieprijzen. Deze hebben direct effect op de koopkracht van burgers en kunnen indirect leiden tot nog hogere inflatie, omdat producenten de sterk gestegen energieprijzen waarschijnlijk zullen compenseren door hogere prijzen voor hun producten te berekenen. De inflatie was in 2021 al sterk opgelopen als gevolg van de schokeffecten van de lockdowns op producenten en wereldwijde supply chains. Omdat Rusland en Oekraine met uitzondering van de invoer van Russisch olie en gas geen grote handelspartners van de EU zijn, zal de economisch schade relatief beperkt blijven. De handel met beide landen ligt onder de 3% van de totale Nederlandse handel. De Nederlandse uitvoer naar Rusland bestaat vooral uit machines en in mindere mate farmaceutische producten en bloemen. De Nederlandse invoer uit Oekraine bestaat voor zo'n 75% uit granen. Op macroniveau lijkt de schade beperkt, maar individuele bedrijven kunnen wel getroffen worden. De oorlog leidt daarnaast tot veel onzekerheid op internationale markten wat verder prijsopdrijvend kan werken en minder consumentenvertrouwen wat kan leiden tot lagere consumptie.

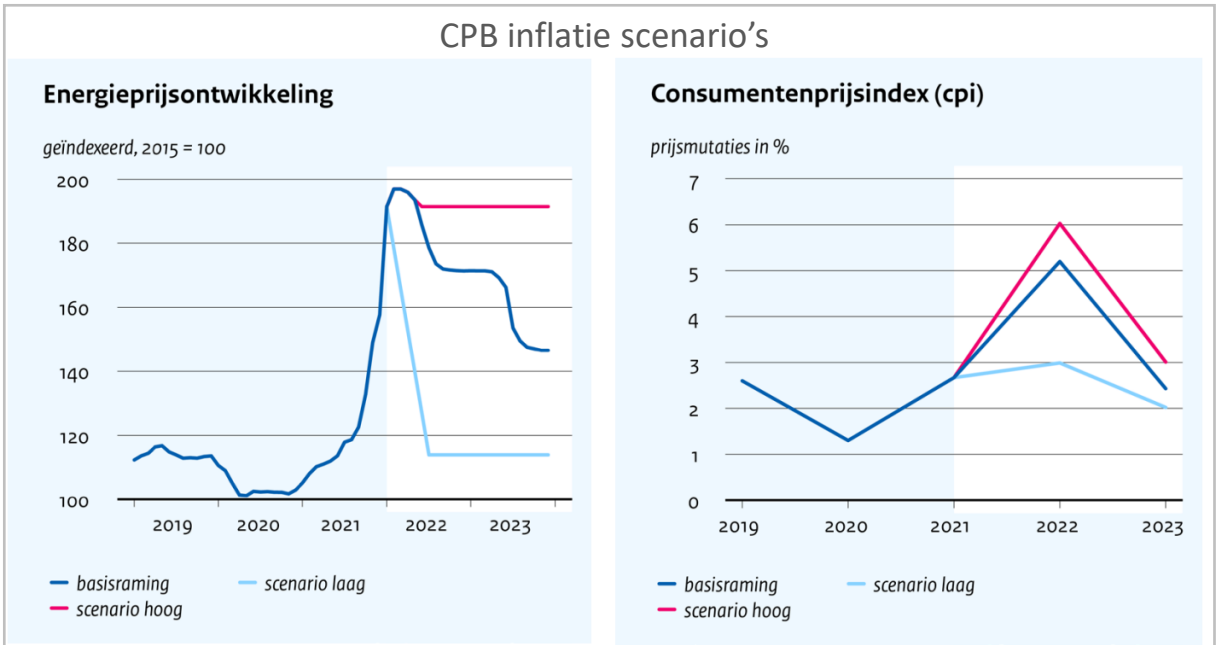

Bron: CPB raming maart 2022

Het CPB gaat er in haar scenario's vanuit dat de effecten van de coronapandemie op de economie de komende jaren beperkt zullen blijven. Het krachtige herstel in 2021 heeft laten zien dat het niet waarschijnlijk is dat de maatregelen tegen corona structurele effecten zullen hebben op het BBP. De coronacrisis kan wel verschuivingen in de sectorstructuur veroorzaken door versnelde digitalisering, verminderde investeringskracht van getroffen sectoren of verschuivingen in de arbeidsmarkt.

3.2 Werkloosheid

Sinds 2014, het laagste punt bij de vorige crisis, is de werkloosheid in Nederland van bijna 8% continu gedaald. Met respectievelijk 3,3% en 3,2% lag de werkloosheid in Nederland en Noord-Holland begin 2020 op het laagste niveau ooit. Eind 2020 echter, was door de coronamaatregelen het werkloosheidspercentage gestegen naar 4,8% in Noord-Holland en 4% in Nederland. In 2021 herstelde de economie zich sterk en daalde de werkloosheid in Noord-Holland naar 3,7%. Dat is nog wel iets hoger dan in heel Nederland (3,3%).

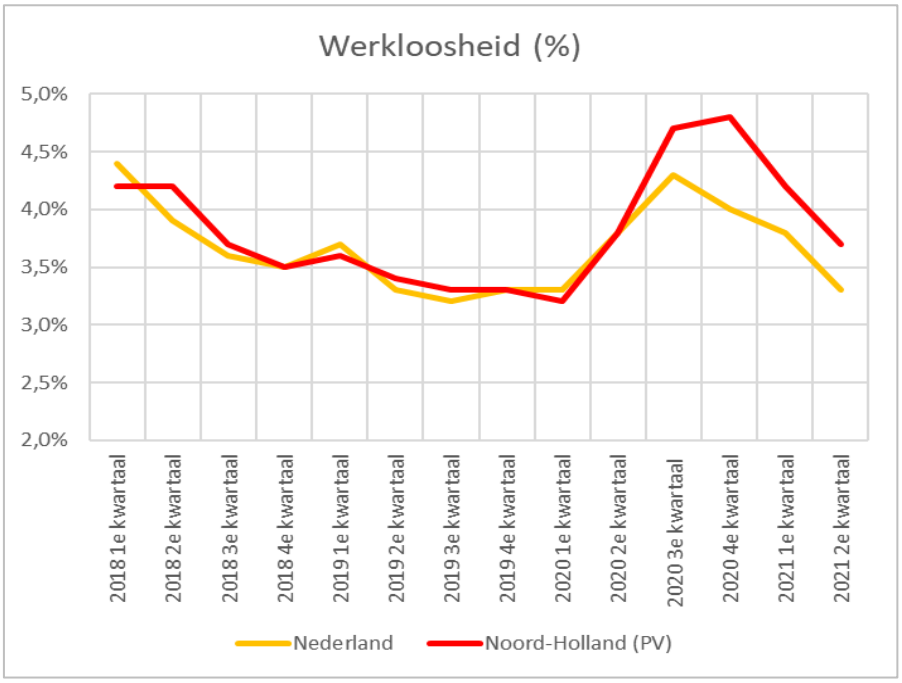

Bron: CBS, bewerking: Corona Impact Monitor Noord-Holland

3.3 Werkgelegenheid en vacatures

In 2021 telde Noord-Holland 1.679.300 banen. Dit is een groei van 0,7% in vergelijking met 2020. De groei van het aantal banen is tussen 2021 en 2020 minder groot in vergelijking met de voorgaande jaren.

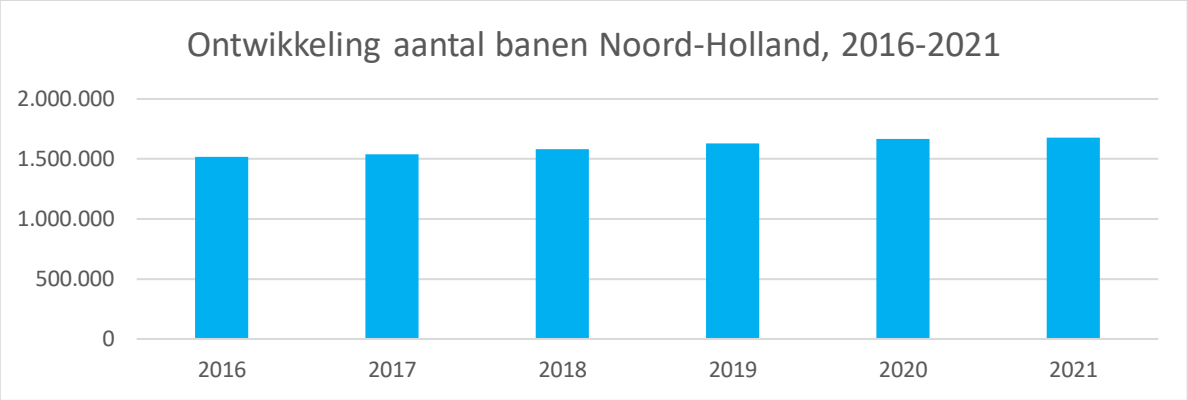

Bron: LISA

In 2021 had Noord-Holland 387.900 bedrijfsvestigingen, een stijging van 3,6% ten opzichte van 2020. Het aantal vestigingen neemt al jarenlang harder toe dan de werkgelegenheid door de sterke groei van zelfstandige ondernemers.

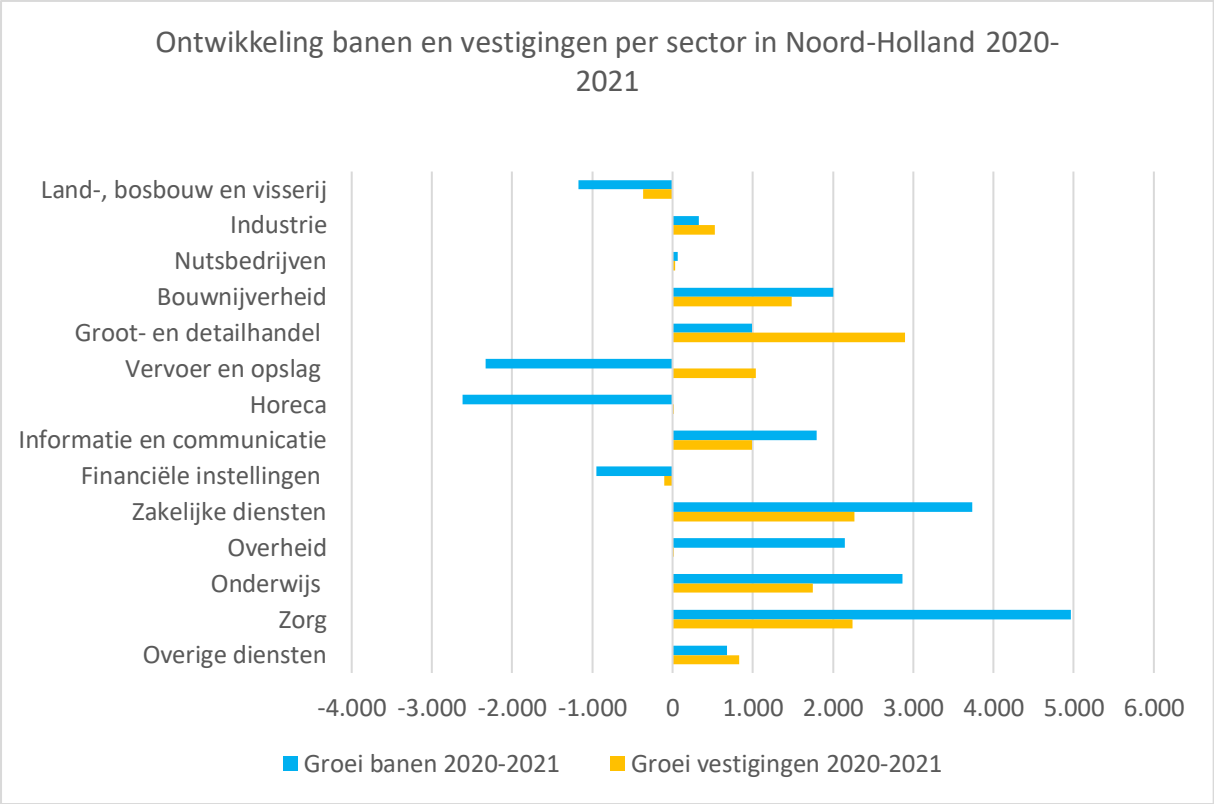

Als we inzoomen op de ontwikkeling tussen 2020 en 2021 is in meer sectoren het aantal banen afgenomen (figuur 3.6). In de land, bosbouw en visserij (-5%), vervoer en opslag (-2%), horeca (-2%) en in financiële instellingen (-1%) is het aantal banen afgenomen. In de zorg is het aantal banen

absoluut het meeste gestegen met bijna 5.000 (+2%). In de overheid is het aantal banen relatief het meeste gestegen met ruim 2.000 banen (+3%).

Het CBS rapporteert over het aantal openstaande vacatures naar sector per kwartaal. Het aantal openstaande vacatures is een belangrijke conjunctuurindicator. Het aantal vacatures liep in Noord-Holland weer op in 2021 en is op een hoger niveau dan in 2019 (figuur 4.1). Ditzelfde beeld is terug te zien in het aantal vacatures naar sector (figuur 4.2). De opvallendste uitzondering hierop is de terugval in vacatures in de horeca tussen het 3e en 4e kwartaal van 2021. Een groot deel hiervan zal verklaard kunnen worden door de sluiting van de horeca als coronamaatregel in het najaar van 2021. In de handel (+6.800 vacatures) en in de zakelijke dienstverlening (+6.100) is het aantal vacatures het meest toegenomen tussen het 4e kwartaal 2020 en het 4e kwartaal van 2021.

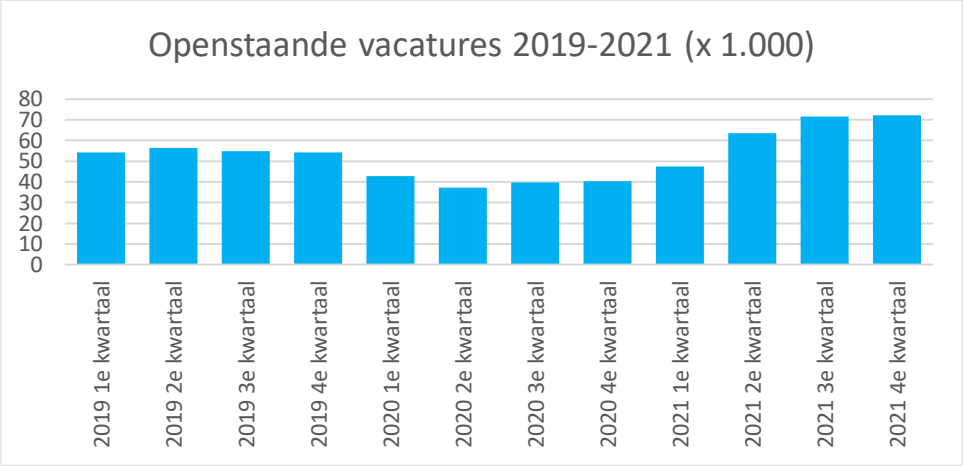

Bron: CBS

3.4 Ontwikkeling brede welvaart Noord-Holland

De nadruk in dit hoofdstuk ligt vanwege de directe relatie tussen de economie en de provinciale financiën op de macro economische ontwikkelingen. Voor de ontwikkeling van de brede welvaart in Noord-Holland verwijzen wij naar de Brede Basismonitor Noord-Holland. Deze monitor is voor het eerst uitgebracht in 2021 en zal jaarlijks worden geactualiseerd. Naast materiële welvaart (economische groei) monitoren we hierbij ook zaken als gezondheid, onderwijs, sociale cohesie, bereikbaarheid, ruimte en wonen, natuur en klimaat.

Deze brede-welvaartbenadering past bij de ambitie van de provincie om in de toekomst de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken. De Brede Basismonitor functioneert als een trendmonitor en is geen beleidsmonitor. Het signaleert ontwikkelingen om deze eventueel te agenderen. Het doel is om de grotere beleidsvraagstukken in een breder perspectief te kunnen beschouwen en bespreken.

De monitor probeert de data zo veel mogelijk objectief weer te geven, maar de interpretatie is toch subjectief omdat deze afhankelijk is van de maatschappijvisie van de waarnemer. Om toch enige duiding te geven aan de monitor, wordt door middel van een kleurcode (rood voor negatief en groen voor positief) de monitor inzichtelijk gemaakt. We noemen hier alleen de belangrijkste negatieve (donkerrode) en positieve (donkergroene) indicatoren. Voor een volledig beeld van alle indicatoren verwijzen we naar de Brede Basismonitor Noord-Holland.

Negatief (donkerrode indicatoren):

- **Werkloosheid** is in 2020 meer gestegen in Noord-Holland dan in Nederland totaal. Dit komt overeen met de veel sterkere economische krimp van de provincie ten opzichte van Nederland vanwege de coronamaatregelen. Dit komt door onze specifieke sectorstructuur.
- Het aantal **passagiers op Schiphol** is in 2020 zeer sterk gedaald t.o.v. 2019 door de coronamaatregelen.
- Het **woningtekort** in Noord-Holland (4,8% tekort) is beduidend hoger dan streefnorm van 2% van het Rijk. De trend is overigens dat dit percentage daalt.
- De **betaalbaarheid van woningen** daalde fors naar 35% in 2018 (was in 2015 nog 54%). Recentere cijfers zijn nog niet beschikbaar.
- Het percentage **bebouwd terrein** (het percentage van Noord-Holland dat bebouwd is) is 17,1%, in Nederland is dit 10,7%.
- De **biodiversiteit** (gebaseerd op Living Planet Index) is in Noord-Holland gedaald naar 88,2 terwijl dit in Nederland 101,4 is.
- Het aantal **ha's natuur per inwoner** is in Noord-Holland 11 ha per inwoner terwijl dat in Nederland gemiddeld 30 ha per inwoner is.
- De **fijnstof** emissies zijn in Noord-Holland groter dan gemiddeld in andere provincies. De trend is overigens dalend.
- Het totale **energieverbruik** is in Noord-Holland groter dan gemiddeld in andere provincies. De trend is ook stijgend.
- Het risico op **overstromingen** is in Noord-Holland groter en impactvoller dan andere provincies. Dit geldt overigens wel voor alle kustprovincies.

Positieve (donkergroene) indicatoren:

- Het **bruto regionaal product** per hoofd bevolking (de omvang van de economie in Noord-Holland per hoofd bevolking) is met 62.000 euro de grootste van alle provincies.
- De **werkgelegenheid** (berekend als de verhouding tussen beroepsbevolking en banen) is met 106,5% de hoogste van alle provincies.
- Het **opleidingsniveau (hoog)**: het aandeel van hoger opgeleiden (HBO of hoger) is op Utrecht na de hoogste van alle provincies.
- Het **aantal reizigers per trein** is in onze provincie hoog en stijgt ook sterk.
- De **goederenoverslag** in het Noordzeekanaalgebied is tussen 2010 en 2019 gegroeid met 12%. NB: recentere cijfers ontbreken en dus weten we impact van corona op deze cijfers nog niet.
- De totale **plancapaciteit wonen** is relatief hoog in Noord-Holland en is in 2021 ook toegenomen met 6.000 woningen.
- De **fosfaatuitscheiding landbouw** is in Noord-Holland lager dan gemiddeld in andere provincies en neemt ook verder licht af.
- De **stikstofuitscheiding landbouw**: Noord-Holland behoort tot de provincies met een lagere dan gemiddelde stikstofuitscheiding. De trend is gelijkblijvend.

4. Begrotingsbeleid

De robuustheid en houdbaarheid van de provinciale financiën blijven onverminderd de aandacht houden. De in vorige kaderbrieven vastgestelde financiële beleidskaders blijven van kracht. Daarom benoemen wij deze in dit hoofdstuk expliciet.

4.1 Robuust begrotingsbeleid

Ons college van GS staat voor een gedegen, robuust financieel beleid. Het realiseren van een sluitende begroting en meerjarenraming is dan ook een belangrijke doelstelling. Daartoe zijn de volgende algemene uitgangspunten toegepast voor de financiële opzet van deze kaderbrief:

- duurzaam structureel en reëel evenwicht;
- geen belastingverhoging;
- alleen noodzakelijke indexering van budgetten;
- nieuw beleid alleen in overeenstemming met de beschikbare middelen.

4.1.1 Duurzaam structureel en reëel evenwicht

Ons college staat voor een begroting die duurzaam structureel en reëel in evenwicht is. Dit betekent dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten en dat de incidentele lasten gedekt moeten worden door incidentele of structurele baten. Indien dit niet het geval is wordt ook de meerjarenraming hierop getoetst. De term reëel heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren-)ramingen.

Om dit evenwicht te waarborgen en duurzaam te behouden hanteren wij de volgende begrotingsregels:

- een reëel sluitende begroting voor het begrotingsjaar en een reëel sluitende meerjarenraming;
- de risico's die de provincie loopt staan in verhouding tot het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit;
- realistisch geraamde uitgaven en inkomsten, met een transparant onderscheid tussen incidentele en structurele lasten en baten.

Voor de houdbaarheid van de provinciale financiële positie is het belangrijk om op langere termijn een structureel sluitende begroting te houden, waarin incidentele dekkingsmiddelen geen bepalende factor zijn, maar naar beschikbaarheid gebruikt worden voor incidenteel beleid.

Het uitgangspunt "Duurzaam structureel en reëel evenwicht" is in overeenstemming met het toetsingscriterium van het ministerie van BZK. Wij stellen Provinciale Staten voor met de overige uitgangspunten in te stemmen.

4.1.2 Geen belastingverhoging

Het maximumpercentage opcenten dat wij mogen heffen is per 1 januari 2022 verhoogd van 116,8 in 2021 naar 118,4 in 2022. Met het huidige niveau van de opcenten (67,9) komt de onbenutte belastingcapaciteit voor 2022 uit op € 170,4 miljoen (in 2021 € 162,1 miljoen).
Dit biedt een theoretische ruimte om de inkomsten van de provincie te verhogen en daarmee eventueel dreigende begrotingstekorten te dichten. Hiervan is op dit moment geen sprake. In deze Kaderbrief zijn wij uitgegaan van een ongewijzigd opcententarief in de komende jaren. Het tarief in Noord-Holland blijft hiermee het laagste in Nederland.

Provincie	2022	2021*
Noord-Holland	67,9	
Utrecht	77,5	74,9
Limburg	79,1	77,9
Noord-Brabant	79,6	78,4
Overijssel	79,9	
Flevoland	82,2	81,4
Zeeland	82,3	89,1
Friesland	87	
Gelderland	90,6	89,5
Zuid-Holland	91,8	90,4
Drenthe	92	
Groningen	94,5	93,3

** Om inzichtelijk maken welke tarieven zijn gewijzigd is geen waarde in de kolom 2021 ingevuld wanneer het opcenten tarief tussen 2021 en 2022 niet is gewijzigd.*
Bron: Provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting 2022 (ANWB)

4.1.3 Toepassen van indexering op provinciale budgetten

Daar waar contractuele verplichtingen dat vereisen, wordt door de provincie indexering toegepast. Via een stelpost in de begroting worden de hiervoor benodigde budgetten gereserveerd. Hierin wordt rekening gehouden met een indexering voor de volgende onderdelen:

- de beheer en onderhoudskosten voor infrastructuur;
- de capaciteitskosten en de materiële overheadkosten;
- de bijdragen aan omgevingsdiensten en recreatieschappen;
- de OV-consessies;
- de fractievergoedingen

Voor het realiseren van deze indexeringen wordt de stelpost prijscompensatie gehanteerd. Waar de indexatie de afgelopen jaren stabiel was, leiden de macro economische ontwikkelingen op dit moment tot een minder stabiel beeld met forse prijsstijgingen. Op basis van de nu beschikbare informatie leidt dit in 2022 tot een structureel groter beslag van de stelpost prijsstijgingen op de provinciale begroting. Er is op dit moment veel onzekerheid over hoe de prijzen zich in de toekomst gaan ontwikkelingen. In de provinciale begroting hanteren we voor de indexatie ontwikkelingen de CPB-ramingen als uitgangspunt.

4.2 Begrotingsrechtmatigheid

De provincie Noord-Holland beschikt over verschillende reserves die gezamenlijk een aanzienlijk vermogen omvatten. Het is van belang dat op deze reserves een goede monitoring plaatsvindt en dat er duidelijke en transparante spelregels geformuleerd zijn, zodat het beschikbare vermogen optimaal aangewend kan worden. Wij hanteren daarom de volgende beleidsregels voor stortingen in en onttrekkingen aan reserves.

Storting in reserves:
In de jaarrekening doen wij toevoegingen aan een reserve tot het bedrag dat via de begroting of begrotingswijzigingen door PS gedurende het begrotingsjaar is geaccordeerd. Daarnaast storten wij bij de jaarrekening de nog niet geraamde bijdragen van derden voor projecten in de reserve waaruit de dekking van het project plaatsvindt.

Onttrekking aan reserves:
In de jaarrekening verwerken wij de onttrekkingen aan de reserve ter dekking van een project tot maximaal het bedrag dat voor dat project door PS beschikbaar is gesteld en nooit hoger dan de maximaal te dekken lasten voor deze bestemming in het boekjaar. Daarbij wijken wij alleen af van de begrote jaarschijf als de totale meerjarige begrote lasten van het geaccordeerde project niet wijzigen. Uiteraard blijft het college van GS in de jaarrekening verantwoording afleggen over de verschillen tussen de begrote en werkelijke baten, lasten, stortingen en onttrekkingen.

4.3 Algemene reserve

De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's te kunnen opvangen. In de Financiële verordening en de kadernota reserves wordt een minimale omvang van de algemene reserve voorgeschreven die wij aanhouden om optredende risico's af te dekken. In onderstaand overzicht is de omvang van de algemene reserve aangevuld met de verwachte toekomstige ontwikkelingen afgezet tegen de huidige criteria voor de minimale omvang. Hieruit blijkt dat de omvang van de algeme reserve op dit moment toereikend is om te voldoen aan de gestelde criteria.

We voorzien, zoals ook vermeld in de geactualiseerde meerjarenraming in hoofdstuk 5 van deze kaderbrief een toename in de structurele algemene dekkingsmiddelen. Dit heeft als gevolg dat, op basis van de 25% norm uit de financiële verordening, de minimale omvang van de algemene reserve in absolute zin ook zal toenemen. Gezien deze ontwikkeling en de grote mate van onzekerheid over zowel de inkomsten vanuit het provinciefonds als over de impact van de macro economische ontwikkelingen op de provinciale begroting, achten wij het als college verstandig om op dit moment prudent financieel beleid te voeren en het geringe surplus in de algemene reserve ten opzichte van de huidige normen te behouden.

Omvang Algemene reserve	**Bedrag x € 1 miljoen**
Beginstand 2022 (op basis van eindstand jaarrekening 2021)	€ 186
Toevoeging uit resultaatbestemming 2021 t.b.v. uitgestelde intenties (EBW) en decentralisatie-uitkeringen	€ 13,6
Begrote stortingen in 2022 en 2023	€ 6
Begrote uitgaven in 2022 t/m 2024	-/- € 69
Totaal	**€ 137**
Geoormerkte bedragen:	
Omzetting kapitaallasten reserves in 2021	--/- € 31
Opbouw weerstandscapaciteit t.b.v. ROM	-/- € 2
Niet-beklemd deel Algemene reserve	**€ 104**
Minimale omvang algemene reserve op basis van criteria 25% structurele algemene dekkingsmiddelen	€ 100
Minimale omvang algemene reserve op basis van netto risicobedrag (jaarrekening 2020)	€ 33
Vereiste minimale omvang algemene reserve (hoogste norm geldt)	€100

5. Geactualiseerde meerjarenraming en beleidsvoorstellen 2023-2026

In deze kaderbrief actualiseren wij op basis van de thans bekende budgettaire ontwikkelingen het financieel kader 2023-2026. De budgettaire ontwikkelingen zijn opgedeeld in technische bijstellingen (5.1) en inhoudelijke voorstellen (5.2). Per regel wordt onder de betreffende tabel toegelicht waar de mutatie betrekking op heeft. De beide categorieën gezamenlijk resulteren in het gepresenteerde meerjarenbegrotingssaldo in deze kaderbrief 2023.

Gezien de onzekerheden zoals genoemd in het hoofdstuk 'trends en ontwikkelingen' en de huidige volatiele macro economische situatie, zoals beschreven in het hoofdstuk 'macro economische ontwikkelingen' kiezen GS er in deze kaderbrief voor om prudent financieel beleid te voeren. Dit betekent dat we alleen extra budget reserveren in de begroting voor onvermijdelijke uitgaven en noodzakelijke bijstellingen om in de uitvoering te kunnen (blijven) voldoen aan (wettelijke) vereisten. De financiële ruimte die door deze terughoudendheid ontstaat biedt flexibiliteit om toekomstige financiële tegenvallers op te vangen en om in te kunnen spelen op urgente ontwikkelingen waar provinciale inzet vereist is.

In hoofdstuk zes zullen apart de voorstellen en wijzigingen gepresenteerd worden die voor het lopend jaar 2022 zijn opgenomen. Het gaat hierbij om mutaties die formeel in de tweede begrotinswijziging 2022 verwerkt zullen worden, maar in het kaderbriefproces al naar voren zijn gekomen.

5.1 Technische bijstellingen

Technische bijstellingen betreffen bijstellingen naar aanleiding van actualisatie van berekeningen op basis van bestaand, eerder door PS geaccordeerd beleid of autonome posten, waar de provincie geen invloed op heeft, zoals het provinciefonds.

Regel	Financieel kader (x € 1 miljoen)	2023	2024	2025	2026
0.	Vigerende meerjarenraming begroting 2022 (na wijzigingen op primitieve begroting)	-0,22	-1,64	-18,95	-21,19
	Subtotaal meerjarenraming	**-0,22**	**-1,64**	**-18,95**	**-21,19**
1a.	Provinciefonds (septembercirculaire)	-2,40	-2,74	-3,78	-4,99
1b.	Maartbrief provinciefonds	-11,54	-20,22	-23,11	-8,67
2a.	Opcenten motorrijtuigenbelasting	-4,00	-4,00	-4,00	-4,00
2b	Opcenten: compensatie electrische voertuigen	-15,60	-15,60	-15,60	-15,60
3.	Dividend	-2,42	-2,42	-2,42	-2,42
4.	Indexeringen: ophogen stelpost prijsstijgingen	12,62	17,20	21,45	25,97
5.	Faunaschade	4,30	4,30	4,30	4,30
6.	IPO en BIJ 12 begroting 2022 (structurele effect Eerste begrotingswijziging)	2,10	2,10	2,10	2,10
7.	V-MaaS: verschuiving in de tijd	1,05	1,05	-	-
8.	Bijstelling capaciteitskosten (structurele effect Eerste begrotingswijziging)	2,21	2,21	2,21	2,21
9.	Renteresultaat	-1,14	-1,14	-1,14	-1,14
10.	Overige technische bijstellingen	-0,07	-2,06	-1,34	-1,6
	Subtotaal technische bijstellingen	***-14,89***	***-21,32***	***-21,33***	***-3,84***
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen	**-15,11**	**-22,96**	**-40,28**	**-25,03**

0. Vigerende meerjarenraming begroting 2022

Het startpunt voor het financieel kader 2023-2026 is het saldo van de meerjarenraming bij de primitieve begroting 2022 inclusief de mutaties uit de Eerste begrotingswijziging 2022.

1. Provinciefonds o.b.v. mutaties septembercirculaire 2021

De raming van het provinciefonds is bijgesteld op basis van de volgende documenten en gebeurtenissen:

a) Het structureel verwerken van de mutaties die voortvloeien uit de septembercirculaire 2021 van het provinciefonds. Dit betreft met name correcties als gevolg van wijzigingen in de omvang van de accressen. Dit komt zowel door een hogere geraamde loon- en prijsontwikkeling in de Macro Economische Verkenning van het Centraal Planbureau als door een positieve volumeontwikkeling. Het kabinet heeft daarnaast vanaf 2022 aanvullende middelen uitgetrokken voor een aantal beleidsterreinen, waaronder voor klimaatmaatmaatregelen. Daarnaast zijn de kosten voor het compenseren van de gedupeerden van de kinderopvangtoeslag opwaarts bijgesteld. Ook andere uitgaven zoals die in de zorg en de EU-afdrachten zijn opwaarts bijgesteld. Voor al deze uitgaven geldt dat dit ramingen betreffen. Op het moment dat de daadwerkelijke uitgaven lager blijken te zijn, zal dit ook leiden tot een lager accres;

b) De uitwerking van de maartbrief: Het Rijk heeft op 6 april jl. de maartbrief gepubliceerd waarin het Ministerie van Binnenlandse Zaken een eerste doorkijk geeft van de doorwerking van het coalitieakkoord ‘Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst’ op het provinciefonds. In de extra maartbrief van het provinciefonds is vermeld dat op basis van informatie uit het Coalitieakkoord de provincies extra geld krijgen als gevolg van hogere accressen en het afschaffen van de opschalingskorting. Voor de provincie Noord-Holland gaat het om de bedragen zoals deze zijn opgenomen op regel 1b in deze Kaderbrief. Zie voor een nadere toelichting op de maartbrief hoofdstuk 2 ‘Trends en ontwikkelingen’ onder 2.3 ‘Ontwikkelingen provinciale inkomsten’.

2. Opcenten motorrijtuigenbelasting

a) Het maximale opcenten tarief dat wij mogen heffen is per 1 januari 2022 verhoogd van 116,8 opcenten in 2021 naar 118,4 opcenten in 2022. Met het huidige niveau van de opcenten (67,9) komt de onbenutte belastingcapaciteit voor 2022 uit op € 167,4 miljoen.

   Dit biedt een theoretische ruimte om de inkomsten van de provincie te verhogen en daarmee eventueel dreigende begrotingstekorten te dichten. Hiervan is op dit moment geen sprake. Bij de berekening van de opbrengst hebben wij het tarief van de opcenten ook in de komende jaren ongewijzigd gelaten op 67,9 opcenten. Het tarief in Noord-Holland blijft hiermee het laagste in Nederland. De opbrengst opcenten voor 2022 en volgende jaren ramen wij op € 229,1 miljoen gebaseerd op de theoretische belastingopbrengst, zoals wij die in januari 2022 van de belastingdienst hebben ontvangen.

   Zoals uit de tabel hierboven blijkt, gaat het om een stijging van €4 miljoen ten opzichte van de Begroting 2022. Dit is het gevolg van autonome groei van het aantal voertuigen en mutaties in de verdeling daarvan over de gewichtsklassen

b) Daarnaast heeft de minister van Binnenlandse Zaken toegezegd dat voor het dossier ‘Gederfde opcenten als gevolg van vrijstelling MRB elektrische voertuigen provincies’ gespreid over drie jaar €372 miljoen beschikbaar wordt gesteld (€124 miljoen per jaar in de jaren 2022-2024). Voor de provincie Noord-Holland betekent dat een jaarlijkse

compensatie van €15,6 miljoen. In deze Kaderbrief gaan we uit van een structurele compensatie omdat wij ervan uitgaan dat deze middelen ook na 2024 gecompenseerd worden. Dit kan dan als gevolg van het afschaffen van het 0-tarief voor electrische auto's of door additionele compensatie van het Rijk.

3. Dividenden

De verwachte dividend opbrengsten worden verhoogd met €2.420.000.

Dit wordt verklaard door een 2-tal mutaties:

1. Verhoging van de verwachte dividend opbrengst Alliander: op basis van de dividendopbrengsten van de afgelopen jaren en de resultaatsverwachting voor de komende jaren is de verwachte dividendopbrengst voor Alliander verhoogd met €2 miljoen tot een bedrag van € 7 miljoen.
2. Verhoging van de verwachte dividend opbrengst Bank Nederlandse Gemeenten (BNG): Op basis van de gerealiseerde resultaten in het verleden en de toekomstige resultaatverwachting wordt de opbrengst verhoogd met €400.000.

4. Indexering: ophogen stelpost prijsstijgingen

Dit betreft een aantal correcties op de jaarschijven. Het gaat hierbij om een actualisatie van de stelpost prijsstijgingen. Voor de herberekening van deze stelpost zijn de volgende begrotingsposten meegenomen:

- de beheer en onderhoudskosten voor infrastructuur;
- de capaciteitskosten en de materiële overheadkosten;
- de bijdragen aan omgevingsdiensten en recreatieschappen;
- de OV-consessies;
- de fractievergoedingen

Het gaat hierbij om de reguliere ophogingen van de hierboven genoemde onderwerpen.

5. Faunaschade

De provincie Noord-Holland heeft de wettelijke plicht om agrarische ondernemers een tegemoetkoming te verstrekken in de schade die wilde dieren aan hun gewassen veroorzaken, wanneer deze ondernemers worden belemmerd bij beheer en schadebestrijding daar waar het om wettelijk beschermde diersoorten gaat. Verreweg het grootste deel van de tegemoetkomingen in faunaschade is het gevolg van vraatschade door ganzen. De totale omvang van deze tegemoetkomingen is zeer variabel en deels niet beïnvloedbaar, omdat weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische producten (zoals gras) hier een belangrijke rol in spelen.

Wanneer grondgebruikers niet belemmerd worden in hun mogelijkheden om hun gewassen te beschermen, is geen tegemoetkoming van toepassing. In veel gebieden in Noord-Holland is geen sprake van dergelijke belemmeringen. Daarom is conform het coalitieakkoord het eigen risico voor agrarische ondernemers bij schade door ganzen verhoogd van 5% naar 20%. De regeling is per 1 mei 2021 van kracht geworden. In afwijking hiervan wordt bij het gewas overjarig grasland de wijziging toegepast vanaf de zomersnede, zodat binnen de schadeperiode van de zomersnede (1 april tot 1 oktober) dezelfde tegemoetkoming wordt gehanteerd.

In 2021 bedroegen de kosten als gevolg van de faunaschade circa € 10 miljoen. Dat is aanzienlijk meer dan de circa € 6 miljoen waar structureel rekening mee wordt gehouden in de vigerende begroting. Omdat de hogere kosten in 2021 een structureel karakter hebben en het niet in de lijn der verwachting ligt dat dit bedrag de komende jaren zal dalen wordt het budget voor de Tegemoetkoming Faunaschade meerjarig bijgesteld naar € 10 miljoen.

6. IPO en BIJ 12 begroting (EBW 2022)

Op 23 augustus 2021 is de conceptbegroting van het IPO en BIJ12 besproken in een technische briefing door PS. Na de goedkeuring van het IPO-bestuur zijn de twee begrotingen ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering van het IPO. Op 2 november 2021 heeft de AV de twee begrotingen goedgekeurd. De begrotingen van het IPO en BIJ12 leiden tot een hogere bijdrage voor de provincie Noord-Holland. Deze is voor 2022 verwerkt in de Eerste begrotingswijziging 2022. De bijstelling in deze kaderbrief betreft de verwachte meerjarige doorwerking van de huidige IPO & BIJ12 begroting op onze bijdrage.

7. V-MaaS: verschuiving in de tijd

Bij de kaderbrief 2022 is besloten om voor het uitvoeren van verkeersmanagent over te gaan op de oplossing 'Verkeersmanagement as a Service (V-MaaS). Voor de overgang van de huidige situatie naar de nieuwe oplossing is een transitiebudget beschikbaar gesteld over de periode 2021-2023.

De transitie in het netwerkmanagement van de huidige situatie naar de V-MaaS oplossing heeft vertraging opgelopen. In 2021 is hierdoor € 2.1 mln. minder uitgegeven dan eerder voorzien (zie ook laatste begrotingswijziging 2021). Dit budget is nog wel nodig voor de voorziene transitie dus wordt deze € 2,1 mln. toegevoegd aan de begroting verdeeld over 2023 en 2024.

8. Bijstelling capaciteitskosten provinciale organisatie (EBW 2022)

Deze bijstelling betreft de meerjarige doorwerking van de bijstelling 'capaciteitskosten provinciale organisatie' in de Eerste begrotingswijziging 2022.

Door verschuiving van de inzet van capaciteit ten behoeve van investeringsprojecten naar inzet ten behoeve van beheer- en onderhoudsprojecten en -activiteiten is een bedrag van € 1.362.000 aan de capaciteitskosten toegevoegd ter dekking van de gewijzigde capaciteitsbegroting. Daarnaast wordt, door aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt met als gevolg hiervan stijgende inhuurkosten, € 844.000 aan capaciteitskosten toegevoegd ter dekking van de gewijzigde capaciteitsbegroting.

9. Renteresultaat

In december 2021 is een lening verstrekt van afgerond €55 miljoen aan Alliander. Alliander is een deelneming van de provincie en heeft in een eerder stadium aangegeven dat hun kapitaalstructuur verstrekt moet worden om hun taken als energieleverancier te kunnen blijven uitvoeren. Met name de energietransitie en het Klimaatakkoord hebben enorme impact op hun taak als netwerkbeheerder. De lening is verstrekt om ervoor te zorgen dat het netwerk van Alliander verbetert kan worden zodat energie betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar blijft.

Op deze verstrekte lening ontvangen wij een rentepercentage van 2,075%. Dit zorgt voor een extra jaarlijkse rentebate van €1,1 miljoen.

10. Overige technische bijstellingen

Onder overige technische bijstellingen zijn een aantal posten opgenomen die niet het gevolg zijn van wijzigingen in de uit te voeren activiteiten van de provincie of waarbij sprake is van reguliere jaarlijkse bijstellingen. Het gaat hierbij om eenmalige (administratieve) correcties in de administratie.

5.2 inhoudelijke beleidsvoorstellen kaderbrief 2023

Hieronder zal een onderbouwing gegeven worden van de inhoudelijke beleidsvoorstellen bij de kaderbrief 2023.

Regel	Financieel kader (x € 1 miljoen)	Programma	2023	2024	2025	2026
	Saldo meerjarenraming na technische bijstellingen		**-15,11**	**-22,96**	**-40,28**	**-25,03**
11.	Aanpak stikstofopgave en actualisatie Natura 2000 beheerplannen		1,35	0,9	0,9	-
12.	Verder met informatiebeveiliging & security		1,8	1,8	1,3	1,3
13.	Uitvoering stikstof OD NHN		1,43	1,43	1,43	1,43
14.	Uitvoering VTH-taken (inclusief Roadmap Plus), transitie naar groen staal en gezondheidsonderzoeken		1,65	0,56	0,56	-
15.	Implementatie SWUNG-2		0,23	0,23	0,17	0,17
	Subtotaal beleidsvoorstellen		*6,46*	*4,92*	*4,36*	*2,9*
	Totaal begrotingssaldo na inhoudelijke voorstellen		**-8,65**	**-18,04**	**-35,92**	**-22,13**

11. Aanpak stikstofopgave en actualisatie Natura 2000 beheerplannen

Uit de Begroting van het IPO blijkt dat de kosten voor het Programma Vitaal Platteland stijgen. De stijging wordt met name veroorzaakt door kosten voor het 'Interprovinciale Programma Stikstof en Natuur' (IPSN). Uit de 'IPO Begroting 2022' blijkt dat het IPO de lasten voor 'Vitaal Platteland' i.v.m. het ISPN in ieder geval t/m 2025 op eenzelfde niveau heeft geraamd.

Extra Capaciteit
Ook bij Provincie Noord-Holland zal extra inzet op het Stikstofdossier de komende jaren onverminderd nodig zijn. Dit vraagt om extra capaciteit en inhuur van specifieke kennis (€ 568.000 per jaar). Voor 2022 zijn deze extra lasten reeds opgenomen in de Eerste Begrotingswijziging 2022. Daarbij is tevens aangekondigd dat het voornemen is deze extra lasten bij de Kaderbrief 2023 meerjarig te ramen. In lijn met de meerjarenraming van het IPO én in de verwachting dat extra inspanning op dit dossier vanuit de provincies de komende jaren nodig blijft, in ieder geval t/m 2025.

Actualisatie Natura2000 beheerplannen
Daarnaast is er de komende jaren extra budget nodig om de Natura2000 beheerplannen die in de afgelopen jaren zijn opgesteld te actualiseren. Provincie Noord-Holland is voor 14 Natura2000 gebieden het bevoegd gezag. Elke zes jaar worden de beheerplannen geëvalueerd en zo nodig weer geactualiseerd. Budget is nodig voor o.a. evaluatie, onderzoek, advisering, kartering, media, etc. Tot op heden konden de kosten hiervoor worden opgevangen binnen het Programma Groen. Dit is echter, mede door de gestegen kosten voor onderzoeks- en adviesopdrachten, niet langer mogelijk. De kosten bedragen € 325.000 per jaar.

Provinciebrede Uitvoeringsagenda Stikstof
De provincie bewerkstelligt conform de 'Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022' (2021) reductie van de stikstofuitstoot (en daarmee -depositie) via twee sporen, te weten gebiedsgerichte aanpak en provinciebrede aanpak voor de sectoren landbouw, havens en industrie, wonen en mobiliteit. GS concretiseert de provinciebrede aanpak in een Provinciebrede Uitvoeringsagenda (instemming van GS voorzien eerste helft 2022). Daarin wordt aangegeven welke aangrijpingspunten er zijn voor de vier sectoren om bij te dragen aan de reductiedoelen. Met de voorzet in deze kaderbrief wordt geanticipeerd op de uitvoeringsagenda om daarna voortvarend te kunnen starten met de activiteiten.

12. Verder met informatiebeveiliging en security

De Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) is een normenkader voor de beveiliging van informatiesystemen bij de overheid. De BIO is gebaseerd op internationale ISO-normen. Alle overheidslagen moeten stapsgewijs gaan voldoen aan de BIO.

Om als provincie Noord-Holland verder te gaan voldoen aan de BIO investeren we in de komende jaren in technische voorzieningen op het terrein van informatieveiligheid en security. Het gaat hierbij om Security Information and Event Management (SIEM), Security Operations Center (SOC) en Mobile Device Management (MDM).

Deze voorzieningen gaan we binnen de hele provincie inzetten, dus zowel voor de werkplek en de applicaties als voor de ICT-omgeving met betrekking tot de objecten in de openbare ruimte (bijvoorbeeld bruggen en tunnels).

De bovenstaande technische voorzieningen zijn vanuit het perspectief van ICT-veiligheid een belangrijke en logische stap. Echter, ICT-veiligheid en security zijn thema's die blijvend aandacht gaan vragen.

13. Uitvoering stikstof OD NHN

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) voert de vergunningverlening, toezicht en handhaving uit op het gebied van stikstof. Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan over het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Als gevolg van de uitspraak is de passende beoordeling die ten grondslag lag aan het PAS onbruikbaar geworden als basis voor toestemmingverlening. Voor de uitspraak van de RvS was een (groot) deel van de situaties rondom stikstof niet vergunning plichtig. Er gold een vrijstelling of een meldplicht tot 1 mol. Die situaties zijn met het vervallen van het PAS vergunningplichtig geworden. In december 2019 heeft de provincie de beleidsregels intern en extern salderen vastgesteld, waardoor vergunningverlening weer op gang is gekomen. Voor het stikstofdossier zijn op 29 juni 2020 door provinciale Staten middelen beschikbaar gesteld aan de OD NHN voor de jaren 2020 tot en met 2022 (Kaderbrief 2021). Met de OD NHN is afgesproken eind 2021 te evalueren hoeveel budget voor 2023 en verder nodig is. Deze budgetaanvraag is hiervan het resultaat.

Om continuïteit en kwaliteit in de uitvoering te waarborgen heeft de OD NHN de benodigde capaciteit voor vergunningverlening, toezicht en handhaving en juridische procedures berekend. Uit de evaluatie en berekening van de benodigde capaciteit komt een bedrag van afgerond € 1,4 miljoen per jaar. De te verwachten hoeveelheid werk, de maatschappelijke en juridische ontwikkelingen, de kabinetsplannen, de krapte op de arbeidsmarkt (ook voor tijdelijke inhuur) en de daarmee nauw samenhangende borging van de personele en kwalitatieve continuïteit bij de OD NHN maken dit realistisch en verantwoord.

Stapsgewijs wordt toegewerkt naar een nauwkeurigere inschatting van de kosten voor vergunningverlening op het gebied van stikstof. Uiteindelijk is kostendekkendheid daarbij het eindstation.

Daarnaast wordt in het kader van het inrichten van een regieorganisatie bij het rijk ook een zogenaamd artikel 2 onderzoek Wet Financiële Verhoudingen voorzien om te bezien of er voldoende capaciteit en middelen beschikbaar zijn bij provincies om de stikstoftaken te kunnen verrichten. Dit zou te zijner tijd kunnen leiden tot een aanpassing van de algemene uitkering van het provinciefonds.

14. Uitvoering VTH-taken (inclusief Roadmap Plus), transitie naar groen staal en gezondheidsonderzoeken

Naast de reguliere inzet voor vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken (VTH) bij Tata Steel én het Uitvoeringsprogramma Tata Steel 2020 – 2022 (UVP 2020-2022) zijn extra inzet en middelen noodzakelijk voor de uitvoering van de VTH-taken bij Tata Steel. De extra middelen zijn nodig voor de volgende zaken:

- Dekking uitvoeringsovereenkomst 2022
- VTH taken Roadmap Plus
- Verlenging uitvoeringsprogramma Tata 2020-2022 / ZZS / Transitie naar groen staal
- Uitbreiding capaciteit provincie

Het dossier Tata Steel vraagt niet alleen om extra VTH-capaciteit, maar ook om een uitbreiding van de capaciteit bij de provincie zelf. Met name voor de transitie naar groen staal. Ook worden er meerdere extra (gezondheid)onderzoeken uitgevoerd in opdracht van de provincie. In de tabel hieronder worden de verwachte kosten nader gespecificeerd.

Onderdeel	Status	2022	2023	2024	2025
Dekking uitvoeringsovereenkomst 2022	Voorstel kaderbrief 2023	€ 371.000	€ 54.000	€ 54.000	€ 54.000
Verlenging uitvoeringsprogramma Tata 2020-2022 / Roadmap Plus / ZZS / kwartiermakers groen staal omgevingsdienst	Voorstel kaderbrief 2023	€ 721.000	€ 1.466.000	€ 285.000	€ 285.000
Onderzoekskosten	Voorstel kaderbrief 2023	-	€ 740.000	PM	-
Capaciteitskosten	Voorstel kaderbrief 2023		€ 298.000	€ 224.000	€ 224.000
Dekking prog. Tata Steel	Beschikbare Dekking	-€1.092.000	- € 908.000	-	-
TOTAAL bijstelling kaderbrief 2023		**€ -**	**€ 1.650.000**	**€ 563.000**	**€ 563.000**
*Doorkijk aanvullend verwachte kosten transitie groen staal. **					
Verwachte totale kosten Omgevingsdienst transitie naar groen staal	Doorkijk totale kosten	-	€1.625.000	€2.253.000	€2.253.000
Provinciale coördinatie regeling transitie groen staal	Doorkijk totale kosten		€ 450.000 - € 800.000	€ 450.000 - € 800.000	€ 450.000 - € 800.000
Doorkijk aanvullend verwachte kosten transitie groen staal	**Doorkijk totale kosten**	**-**	**€2.075.000 - € 2.425.000**	**€2.703.000 - €3.053.000**	**€ 2.703.000- € 3.053.000**

Dekking uitvoeringsovereenkomst 2022
Met het Uitvoeringsprogramma UVP Tata Steel 2020 – 2022 (1514777/1536824) heeft GS op 17 november 2020 voor het jaar 2022 € 1.037.500 beschikbaar gesteld. De activiteiten voor de UVP 2020 – 2022 worden in de jaren 2020 – 2022 verwerkt in de jaarlijkse actualisatie van de uitvoeringsovereenkomst (UVO). In de UVO 2022 (1728966/1748887), die GS op 7 december 2021 heeft vastgesteld, is voor deze taken een bedrag opgenomen van € 1.408.264 (i.e. het bedrag van 2021 plus indexatie). Hierdoor is € 370.764 (€ 1.408.264 - /- € 1.037.500) niet gedekt met het besluit van 17 november 2020.

Dit bedrag wordt gedekt door het naar voren halen van de € 2 miljoen voor 2023 en 2024 voor het Programma Tata Steel naar 2022 en 2023.

Daarnaast is voor de monitoring van de luchtkwaliteit het meetstation aan de locatie Bosweg, Wijk aan Zee, van ons luchtmeetnetwerk uitgebreid met extra meetapparatuur. Voor het beheer

en de exploitatie van dit meetstation is structureel € 54.150 nodig. Deze kosten worden in 2022 gedekt vanuit het budget van het programma Gezonde Leefomgeving. Met dit Kaderbriefvoorstel worden deze middelen vanaf 2023 structureel aangevraagd.

VTH-taken: Roadmap Plus / Verlenging UVP 2020-2022 / ZZS / Kwartiermakers groen staal

Roadmap Plus
Na het vaststellen van het UVP 2020 – 2022 en het beschikbaar stellen van extra budget heeft Tata Steel in mei 2021 zijn Roadmap Plus gepubliceerd, met daarin extra maatregelen om versneld de leefomgeving te verbeteren. In oktober 2021 is deze Roadmap Plus door Tata Steel verder aangescherpt. De extra VTH-werkzaamheden voor de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) die deze extra maatregelen en versnelling betekenen, waren nog niet in het UVP 2020 – 2022 meegenomen. Door de versnelling en extra maatregelen voorziet de OD NZKG een aantal vergunningsprocedures die met voorrang moeten worden opgepakt. Hiervoor is 2.000 uur (€ 209.140) nodig in 2022.

ZZS
Daarnaast acht de OD NZKG het noodzakelijk om gelet op de uitkomsten van het onderzoek van het RIVM alle vergunde emissie relevante parameters (ERP) bij Tata Steel volledig en uitgebreid te controleren. Hiervoor is 800 uur (€ 83.656) nodig in 2022.

Daarnaast is 1.365 uur (€ 142.738) nodig in 2022 voor het beoordelen van het vermijdings- en reductieprogramma (VRP) van Tata Steel om de uitstoot van emissies van ZZS zoveel mogelijk te verminderen en nog verder te minimaliseren dan nu voorzien in de Roadmap Plus. Niet alleen Tata Steel emitteert ZZS, ook andere bedrijven die onder het bevoegd gezag van de provincie vallen emitteren ZZS. In overleg met de OD NZKG wordt bepaald hoeveel extra middelen nodig zijn om de VRP's van deze bedrijven te beoordelen en te bevorderen dat zij hun emissies van ZZS verminderen en minimaliseren. Dit bedrag voor de overige bedrijven is nu nog niet bekend.

Verlenging UVP 2020-2022
Ten slotte loopt het UVP 2020-2022 in 2022 af. Om de koers die met het Programma Tata Steel 2020 – 2050 is ingezet (zoals scherp vergunnen en intensief monitoren en toezicht) voort te kunnen zetten, is het noodzakelijk de activiteiten in dit programma nog een jaar door te zetten. Hiervoor is in 2023 een bedrag nodig van € 1.180.162. Voor dit bedrag faciliteert de OD NZKG in 2023 bij bestuurlijke en beleidsmatige interventies door knelpunten in de huidige wet- en regelgeving inzichtelijk te maken en te adviseren over mogelijke wetsaanpassingen. Daarnaast zet de OD NZKG in op het verminderen van de meest relevante uitstoot (stofdeposities via plakmonsters en netwerk PM10-monitors), meer actualisaties, scherp vergunnen en het verankeren van de Roadmap Plus in de vergunning. Ook wordt het loket in Wijk aan Zee in stand gehouden.

Kwartiermakers transitie groen staal (OD NZKG)
De waterstof-route van Tata Steel naar groen staal is een innovatieve technologie. Wet- en regelgeving hieromtrent zijn nog volop in ontwikkeling. Op dit moment ontbreekt een concrete tijdsplanning van Tata Steel. Dit maakt het lastig om een goede inschatting te doen van, in het bijzonder, de fasering van de extra werkzaamheden van de OD NZKG voor de transitie naar groen staal. Om vanaf 2023 vergunningsaanvragen van Tata Steel te kunnen behandelen, moet in 2022 worden begonnen met het verwerven van kennis en expertise rondom waterstof. Hiervoor stellen we in 2022 en verder structureel middelen beschikbaar voor het werven van kennis, expertise én medewerkers op dit terrein bij de OD NZKG (2 fte -> € 285.476). Het duurt in de huidige arbeidsmarkt zeker zes maanden om gekwalificeerd personeel te werven.

Na het kwartier maken in 2022 blijven deze 2 fte structureel noodzakelijk voor de transitie groen staal (zie hierna).

Transitie groen staal
Afhankelijk van de planning van Tata Steel verwacht de OD NZKG boven op de 2 fte € 1.625.108 nodig te hebben in 2023 en vanaf 2024 structureel jaarlijks € 2.252.528 voor de VTH-activiteiten voor de transitie naar groen staal. Om de benodigde vergunningen versneld en gecoördineerd te kunnen beoordelen en verlenen, zal waarschijnlijk aan Provinciale Staten worden gevraagd de provinciale coördinatieregeling (PCR) toe te passen. De OD NZKG schat de kosten voor de coördinerende en uitvoerende taken op basis van deze PCR op € 450.000 - € 800.000 per jaar vanaf 2023. Deze kosten komen bovenop de genoemde € 1.625.108 voor 2023 en € 2.252.528 structureel vanaf 2024.

Er is nog geen dekkingsvoorstel voor de bedragen in de voorgaande alinea. We zijn van mening de extra kosten voor VTH-activiteiten voor de transitie naar groen staal moet worden gedekt met een bijdrage vanuit het Rijk. Hiervoor is het college in gesprek met het Rijk. Een deel van de kosten zal kunnen worden gedekt door het heffen van leges voor de aanvragen van Tata Steel voor omgevingsvergunningen (bouw en milieu). In overleg met de OD NZKG, het Rijk en Tata Steel wordt ieder jaar de fasering van de VTH-werkzaamheden en de financiering hiervan stap voor stap verder ingevuld (herijkingsmomenten).

Uitbreiding capaciteit provincie
Voor het structureel verstevigen van het team dat bij de provincie werkt aan het dossier Tata Steel is een uitbreiding nodig van 2 fte (schaal 12). Het programma Tata Steel 2020 – 2050 komt in een versnelde fase van uitvoering. Dit vraagt de komende jaren meer inzet op het vlak van:

- Coördinatie en aanscherping vergunningverlening Tata Steel
- Verankering en monitoring maatregelen Roadmap Plus
- Uitwerken en uitvoering herijking monitoring rondom milieu-emissies/-immissies in de IJmond
- Uitwerken en beleidsadvisering rondom diverse aangekondigde gezondheidsonderzoeken
- Inzet ten behoeve van aanscherping normen en regelgeving
- Inzet ten behoeve van samenhang programma Tata Steel en energietransitie Noordzeekanaalgebied en stikstofproblematiek
- Inzet voor de realisatie van de groen staal route van Tata Steel
- Uitwerking en vormgeving overleg met de omgeving Industrie & Gezondheid IJmond

Onderzoeken in opdracht van de provincie
In het Programma Tata Steel 2020 – 2050 (1514777/1514873), vastgesteld door GS op 17 november 2020, is beschreven dat de provincie opdracht geeft voor aanvullend of nieuw onderzoek naar gezondheid(seffecten) en veiligheid in de IJmond als daar aanleiding voor is. Een voorbeeld van een mogelijk nieuw onderzoek, is een ‘dagboekonderzoek’ om meer te weten te komen over een relatie tussen luchtkwaliteit en gerapporteerde klachten in de IJmond. Ook worden de stofdepositieonderzoeken de komende jaren herhaald. Voorts is inzet vanuit RIVM, TNO en/of GGD ten behoeve van specifieke kennis over gezondheid en gezonde leefomgeving in de IJmond voorzien bij de onder B genoemde activiteiten.

Hiervoor is in 2023 in het totaal € 740.000 nodig. Dit is voor twee depositieonderzoeken (€ 350.000), een dagboekonderzoek (€ 140.000), aanvullende monitoring en peiling (€ 200.000), juridische inhuur (€ 25.000) en begeleiding overleg met de omgeving Industrie & Gezondheid IJmond (€ 25.000). In 2023 wordt begroot wat voor 2024 nodig is.

Reeds beschikbare dekking
Met de eerste begrotingswijziging 2021 is voor de jaren 2021 – 2024 in totaal € 4 miljoen beschikbaar gesteld vanuit de reserve Ontwikkelen provinciale infrastructuur ter dekking van het programma Tata Steel 2020 – 2050. Zowel in 2021 als 2022 is hiervan € 1 miljoen besteed/verplicht. Er resteert dus nog € 2 miljoen.

Rekening houdend met de dekking voor 2022 van het bedrag onder 'Dekking uitvoeringsovereenkomst 2022' dient er dan nog incidenteel een bedrag van € 1.086.000 voor 2023 te worden gedekt en structureel € 563.000 vanaf 2023.

Dit is exclusief de kosten voor de VTH-taken en PCR voor de transitie naar groen staal (tussen € 2.075.108 - € 2.425.108 in 2023 en vanaf 2024 structureel tussen € 2.702.528 - € 3.052.528). Deze kosten worden deels gedekt door leges voor vergunningsaanvragen en voor de dekking van het restant is GS in overleg met het Rijk.

15. Implementatie SWUNG-2

De huidige regelgeving uit de Wet Geluidhinder voor geluid van (spoor)wegen en industrie wordt inhoudelijk vernieuwd en straks geïntegreerd in het instrumentarium van de Omgevingswet. De provincie Noord-Holland is in het kader van SWUNG-2 verplicht mee te werken aan deze beleidsvernieuwing. Dit geldt voor onze provinciale wegen, maar ook voor de bestaande industrieterreinen van regionaal belang (zogenaamde gezoneerde bedrijventerreinen).

Het rijk heeft samen met provincies en gemeenten nieuwe geluidwetgeving opgesteld: Samen Werken aan de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid (SWUNG). De nieuwe wetgeving beoogt een betere bescherming tegen geluidhinder te realiseren, het bestaande stelsel van geluidswetgeving te vereenvoudigen en waar mogelijk de uitvoering verder te decentraliseren. SWUNG wordt gefaseerd ingevoerd: SWUNG I gaat over de Rijksinfrastructuur en is al sinds 2012 in werking. SWUNG 2 gaat over de provinciale wegen, gemeentelijke wegen en gezoneerde industrieterreinen en wordt met inwerkingtreding van de Omgevingswet geïmplementeerd. Voor weginfrastructuur is de deadline van implementatie 2024 en voor gezoneerde industrieterreinen is dat 2029.

Voor het implementatietraject is respectievelijk 2 jaar en 7 jaar de tijd. Nu de Omgevingswet, hoewel opnieuw uitgesteld, ingevoerd gaat worden is het zaak om te gaan starten met de implementatie van SWUNG-2 en met name voor onze provinciale wegen is dit een urgente kwestie. Voor de implementatie van SWUNG-2 zijn geen middelen beschikbaar op de exploitatiebegroting (nodig voor het verzamelen van data, vaststellen van geluidwaardes, aanvullend onderzoek) en is capaciteit niet voorzien binnen de huidige formatie (procesmanagement). Voor het aangevraagd budget moeten beide worden voorzien. Een onzekere factor is, dat we op dit moment van aanvragen nog niet scherp hebben hoe het proces van implementatie er precies uit moet komen te zien en welke kosten (budget en capaciteit) hiermee gemoeid zijn. Dat wordt wel duidelijk, omdat een plan van aanpak voor de implementatie voor SWUNG-2 in 2022 met prioriteit wordt opgesteld. De kosten die opgegeven worden in dit voorstel voor de Kaderbrief zijn dus indicatief, mogelijk is deze indicatie onjuist en zal er opnieuw over beslist moeten worden.

Zowel organisatorisch als op technisch vlak (kennis en data op orde) moeten we ons voorbereiden op het vaststellen van de geluidproductieplafonds (GPP's) voor provinciale wegen en industrieterreinen van regionaal belang. De eerste stap die nu gezet moet worden is het inrichten van het implementatieproces (2022) waarin duidelijk moet worden welke procestappen gezet gaan worden, welke producten er opgeleverd moeten gaan worden en in welk tijdpad. Dat gaat onder andere over de samenhang met de overige geluidaspecten vanuit de Omgevingswet en

provinciaal beleid zoals het Actieplan geluid (verplicht programma onder de Omgevingswet), verkeersmodel, verkeersprognoses, dataverzameling, monitoringsopzet en een nieuwe saneringslijst. Daarnaast moet er een geluidmodel opgesteld worden en zullen geluidberekeningen en nadere analyses gemaakt moeten worden.

6. Tweede begrotingswijzing 2022

Zoals in hoofdstuk vijf is aangegeven is onderscheid gemaakt tussen de meerjarenraming (2023 tot en met 2026) en voorstellen voor het lopend jaar. In dit hoofdstuk worden de mutaties voor het lopend jaar 2022 vermeld.

6.1 Voorstellen tweede begrotingswijziging 2022

Regel	Financieel kader (x € 1 miljoen)	Programma	2022
0.	Vigerende meerjarenraming begroting 2022 (na wijzigingen op primitieve begroting)		2,68
1.	Provinciefonds		-
2.	Opcenten motorrijtuigenbelasting		-19,60
3.	Dividend		-2,42
4.	Stelpost indexering		10,20
5.	Faunaschade		4,3
9.	Renteresultaat		-1,14
10.	Overige technische bijstellingen		0,21
	Saldo na technische bijstellingen		***-5,77***
11.	Aanpak stikstofopgave en actualisatie Natura 2000 beheerplannen		0,27
15.	Implementatie SWUNG-2		0,12
	Subtotaal inhoudelijke voorstellen		**0,39**
	Eindsaldo tweede begrotingswijzing 2022 (na verwerking inhoudelijke voorstellen)		**-5,38**

0. Vigerende meerjarenraming 2022

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2023 en verder onder regel 0.

1. Provinciefonds

De raming van het provinciefonds in 2022 is bijgesteld op basis van de septembercirculaire 2021:

- Het betreft met name correcties als gevolg van wijzigingen in de omvang van de accressen. Dit komt zowel door een hogere geraamde loon- en prijsontwikkeling in de Macro Economische Verkenning van het Centraal Planbureau als door een positieve volumeontwikkeling. Het kabinet heeft daarnaast vanaf 2022 aanvullende middelen uitgetrokken voor een aantal beleidsterreinen, waaronder voor klimaatmaatmaatregelen. Daarnaast zijn de kosten voor het compenseren van de gedupeerden van de kinderopvangtoeslag opwaarts bijgesteld. Ook andere uitgaven zoals die in de zorg en de EU-afdrachten zijn opwaarts bijgesteld. Voor al deze uitgaven geldt dat dit ramingen betreft. Op het moment dat de daadwerkelijke uitgaven lager blijken te zijn, zal dit ook leiden tot een lager accres.

2. Opcenten motorrijtuigenbelasting

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2023 en verder onder regel 2.

3. Dividend

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2023 en verder onder regel 3.

4. Stelpost indexering

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2023 en verder onder regel 4.

5. Faunaschade

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2023 en verder onder regel 5.

9. Renteresultaat

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2023 en verder onder regel 9

10. Overige technische bijstellingen

Onder overige technische bijstellingen zijn een aantal posten opgenomen die niet het gevolg zijn van wijzigingen in de uit te voeren activiteiten van de provincie of waarbij sprake is van reguliere jaarlijkse bijstellingen. Het gaat hierbij om eenmalige (administratieve) correcties in de administratie.

11. Aanpak stikstofopgave en actualisatie Natura 2000 beheerplannen

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2023 en verder onder regel 11 van paragraaf 5.2 in deze Kaderbrief

15. Implementatie SWUNG-2

Zie hiervoor hetgeen beschreven als toelichting bij de jaren 2023 en verder onder regel 15 van paragraaf 5.2 in deze Kaderbrief

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
1	EFB	Liberaal NH	Grethe van Geffen	12	‘in de overheid is het aantal banen relatief het meest gestegen, met ruim 2000 banen, 3%’. Hoe is dit voor de provincie Noord-Holland zelf? Is er een overzicht te maken van het aantal vaste en flexibele / ingehuurde medewerkers, beginnend bij 2018, 2019, 2020, 2021 (en evt 2022)? Naar aantal banen en percentage groei?	We hebben “het aantal vaste medewerkers” uit de vraagstelling geïnterpreteerd als “het aantal ambtenaren”, en “het aantal flexibele/ingehuurde medewerkers” als “het aantal externen”. Met deze interpretatie kunnen we PS het volgende overleggen: 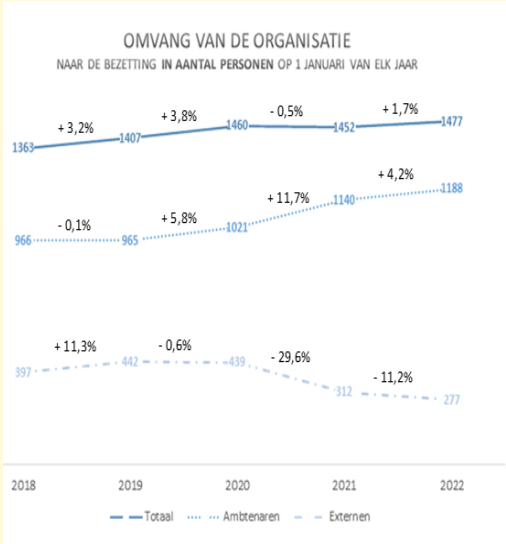 Ja, we groeien. Met gemiddeld 2,1% per jaar. In de afgelopen twee jaar is een aantal externen overgegaan op een contract als ambtenaar. Daarom is er sprake van een toename van 11,7% ambtenaren in 2020, en een afname van 29,6% externen.	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
2	EFB	Liberaal NH	Grethe van Geffen	20	Dividendopbrengst Alliander: er is grote moeite om alles rond elektriciteit op orde te krijgen. bovendien loopt de nota voor consumenten op. Hoe verhoudt zich dit tot een overheid die dividend krijgt van Alliander? Zou ipv het uitkeren van dividend ook gekozen kunnen worden voor bijvoorbeeld het herinvesteren van winsten en/of het verlagen van nota's voor onze burgers en ondernemers, of kan dat niet? hoe zitten dat soort afspraken en regels in elkaar?	Over dividenduitkeringen zijn geen specifieke regels. Wel wordt in de tariefsopbouw rekening gehouden met een redelijke vergoeding voor het kapitaal. Over de keuzes hieromtrent is vorig jaar in de voordracht bij de lening aan Alliander het volgende opgemerkt: "Alternatieve opties voor het versterken van het eigen vermogen van Alliander zijn minder wenselijk. Alliander geeft zelf aan dat inhouding van dividend een optie is, maar dat dit minder gewenst is omdat aandeelhouders een vergoeding dienen te krijgen voor het verstrekte kapitaal. Bovendien zou dat een gat slaan in de begrotingen van de aandeelhouders (voor de provincie Noord-Holland bedroeg het dividend de afgelopen vijf jaar gemiddeld € 10 miljoen per jaar). Uitstel van het investeringsprogramma is ook een optie, maar is zeer ongewenst vanwege de noodzakelijke investeringen in de energietransitie en de urgentie van vervanging van oude kabels en leidingen".	Olthof
3	EFB	Liberaal NH	Grethe van Geffen	21-22	Lening Alliander: de lening heeft een rentepercentage van 2,075%. Zoals de kaderbrief al beschrijft, zijn er grote onzekerheden rond zaken als inflatie. Betekent dit (vooralsnog theoretisch) dat als over 2 jaar de gemiddelde rente in de markt terug is op 3%, de provincie met deze lening een verliesgevend project is aangegaan? Zijn er risico's rond het afgesproken rentepercentage?	De rentevergoeding bestaat uit een 10-jaars basisrente en een opslag daarbovenop van 1,975%, in totaal 2,075%. Zoals bij elke vaste renteperiode bestaat gedurende de looptijd de kans dat de rente wijzigt. Overigens is sprake van een extra bate ten opzichte van de situatie waar deze middelen conform het Schatkistbankieren renteloos uitstonden bij het Ministerie van Financiën.	Olthof
4	EFB / M&B	Liberaal NH	Grethe van Geffen	23	Hier staat: *Om als provincie Noord-Holland verder te gaan voldoen aan de BIO investeren we in de komende jaren in technische voorzieningen op het terrein van informatieveiligheid en security. Het gaat*	Vanuit de provincie Noord-Holland wordt voor het beheer van bijvoorbeeld bruggen en tunnels samengewerkt met contractanten. Bij het beheer van deze objecten maken leveranciers in de regel gebruik van ICT-systemen. In de diverse	Stigter/Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					hierbij om Security Information and Event Management (SIEM), Security Operations Center (SOC) en Mobile Device Management (MDM). *Deze voorzieningen gaan we binnen de hele provincie inzetten, dus zowel voor de werkplek en de applicaties als voor de ICT-omgeving met betrekking tot de objecten in de openbare ruimte (bijvoorbeeld bruggen en tunnels).* Via het Mobiliteitsprogramma worden er al forse kosten opgenomen in het programma voor centrale bediening bruggen en tunnels, daarbij wordt ook beveiliging genoemd. Betaalt 'ICT' daar bovenop extra kosten voor de ICT-omgeving, met andere woorden: besluiten wij via M&B over het volledige kostenplaatje of zijn er daarnaast nog kosten vanuit het algemene ICT-programma, hoe is dat ingericht en om welk bedrag gaat het dan?	contracten die de provincie heeft, zijn afspraken gemaakt met betrekking tot bijvoorbeeld ICT-veiligheid en deugdelijk beheer van applicaties en ICT-omgevingen. Vanuit de kaderbrief wordt het voorstel gedaan voor de implementatie van een zogeheten SIEM/SOC. Dit betreft een belangrijke aanvullende maatregel op het gebied van cybersecurity, waarbij monitoring wordt ingericht op de complete ICT-omgeving van de provincie. Verdacht gedrag en afwijkende handelingen worden door deze software gedetecteerd, waarna een team van security-specialisten adequaat kan reageren. Dit betreft dus een extra maatregel tegen mogelijke aanvallen door kwaadwillenden. De inrichting van het SIEM/SOC wordt bekostigd vanuit het ICT-programma en is aanvullend ten opzichte van de al lopende beheerkosten voor bijvoorbeeld bruggen en tunnels.	
5	M&B / RWK	Liberaal NH	Grethe van Geffen	p. 28-29	Het programma SWUNG heeft een sterke relatie met mobiliteit. Hoe komt dit terug in mobiliteitsprogramma's in de commissie M&B, of gaat dit uitsluitend behandeld worden in het kader van de Omgevingswet in de commissie RWK? Met andere woorden, hoe houdt mobiliteit een sturende rol in plaats van een afgeleide te worden van wat elders wordt bepaald?	Het programma SWUNG moet nog gaan starten en zal lopen via de portefeuille Leefbaarheid, gezondheid en milieu en de Statencommissie NLG. Met het programma SWUNG en het bijbehorende actieplan geluid leggen we onze ambities vast ten aanzien van geluid, zowel verkeersgeluid als industriegeluid. Het goed aanhaken van de Statencommissie M&B bij te maken keuzes ten aanzien van verkeersgeluid, in de uitwerking van het SWUNG programma is vanzelfsprekend.	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
6	EFB	D66	Arja Kapitein	16	In de tabel Omvang Algemene Reserve staat dat de begrote uitgaven uit de Algemene Reserve in 2022 tot en met 2024 69 miljoen is. Hoe verhoudt deze 69 miljoen zich tot de positieve saldi uit de kaderbrief voor deze jaren (verderop in de kaderbrief)?	Daar zit geen direct verband tussen. De genoemde uitgaven van €69 miljoen zijn uitgaven waar eerder al over besloten is. Het gaat dus om zogenaamde 'gelabelde' bedragen. De positieve saldi in de jaren 2022 t/m 2024 komen voort uit het saldo van de verwachte ontvangsten en uitgaven in die jaren.	Olthof
7	EFB	D66	Arja Kapitein	18, 19	Op 'Regel 0' staan bedragen van de Vigerende meerjarenraming begroting 2022. Voor de jaren 2024, 2025 en 2026 staan ook bedragen ingevuld. Hoe zijn deze bedragen voor deze jaren opgebouwd?	De saldi op regel 'O' zijn het financiële startpunt van de Kaderbrief. Deze saldi zijn opgebouwd uit de verwachte ontvangsten en uitgaven zoals die bekend waren bij de voorgaande begroting 2022. Met andere woorden dit is het saldo van de door uw Staten in het verleden vastgestelde besluiten. Hierbij is dit voor het jaar 2022 geactualiseerd tot en met de eerste begrotingswijziging.	Olthof
8	RWK	VVD	Bas de Wit	4	"Het stroomnetwerk is overbelast, waardoor er te weinig ruimte is om nieuwe woonwijken van stroom te voorzien." Hierover enkele vragen: - Heeft het college ook in beeld wat de effecten zijn voor de ontwikkeling, nieuwvesting en uitbreiding van bedrijven en/of bedrijventerreinen in onze provincie? - Hoeveel bedrijven worden inmiddels geconfronteerd met krapte op het net, en in welke gebieden is dit aan de orde? Welk vooruitzicht kan bedrijven geboden worden (door de provincie en anderen) in dergelijke gebieden, en hoe wordt daarover gecommuniceerd?	Ja, Bedrijven en bedrijventerreinen hebben in grote delen van Noord-Holland bij uitbreiding, verduurzaming en nieuwvestiging problemen om capaciteit voor de levering van elektriciteit te krijgen. De regionale netbeheerder houdt bij welke partijen een capaciteit hebben aangevraagd maar deze vanwege netcongestie niet kunnen krijgen. Zowel voor afname of teruglevering. Wij hebben vanwege privacy-regels geen inzicht in deze lijst. Op hun website publiceert de regionale netbeheerder Liander de kaarten met in welke gebieden congestie voorkomt, zie https://www.liander.nl/transportcapaciteit/noord-holland. Met de netbeheerders Liander en TenneT, gemeenten en EZK werken we samen om netuitbreidingen zo snel mogelijk te realiseren, slimme oplossingen voor netcongestie te	Stigter

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
						realiseren en het net van de toekomst te programmeren. We communiceren daarover ook met bijvoorbeeld het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, het platform bedrijventerreinen en kantoorlocaties van de MRA, SADC, het Economic Forum, de Westfriese bedrijvengroep en een aantal brancheorganisaties.	
9	RWK	VVD	Bas de Wit	5	"Onze inzet in deze gesprekken is niet alleen om prestatieafspraken over wonen, klimaat en het landelijk gebied te maken, maar ook om de benodigde randvoorwaarden in te vullen, waarvoor het Rijk verantwoordelijk is." Hierover enkele vragen: - Als blijkt in de toekomst dat de provincie de prestatieafspraken niet (tijdig) kan realiseren, welke consequenties heeft dat dan mogelijk? U vraagt het Rijk om randvoorwaarden in te vullen. In welke mate zijn er ook randvoorwaarden door de provincie zelf in te vullen, welke zijn dat en wanneer zijn deze ingevuld?	Op dit moment valt nog geen inschatting te maken van de eventuele consequenties van het niet halen van prestatieafspraken door provincies. In algemene zin is het de verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid om bestuurlijke arrangementen en noodzakelijke randvoorwaarden aan te passen, wanneer blijkt dat onvoldoende voortgang wordt geboekt met een oplossen van een probleem. Binnen Europese en landelijke kaders kunnen provincies eigen financiële en beleidsmatige (bijvoorbeeld ruimtelijke) randvoorwaarden formuleren voor beleid, die zelfbindend zijn voor de provincie, maar waar ook gemeenten, burgers en bedrijven zich aan dienen te houden	GS
10	EFB	VVD	Bas de Wit	5	"We zullen keuzes moeten maken." Wanneer dienen deze keuzes gemaakt worden, in welke mate zijn deze keuzes onomkeerbaar en op basis van welke informatie dienen wij deze keuzes te maken?	Met deze passage over het maken van keuzes is bedoeld het spanningsveld te schetsen omdat er sprake is van allerlei concurrerende claims in het schaarse open ruimte in de provincie. In theorie zijn keuzes bijna altijd omkeerbaar, in de praktijk is het terugdraaien van eerdere keuzes doorgaans lastig. Het is uiteindelijk aan PS om te maken keuzes te bekrachtigen, op basis van de informatie die dan (onder meer over de uitwerking van het regeerakkoord van het kabinet) beschikbaar is.	GS

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
11	EFB	VVD	Bas de Wit	7	"In onze begroting verwerken wij dit bedrag structureel omdat wij ervan uitgaan dat bij het eindigen van de compensatieregeling voorzien zal zijn in een alternatieve oplossing." Hierover enkele vragen: - Heeft het ministerie zich al uitgelaten over het voorzien in een alternatieve oplossing? - Is in IPO-verband hierover gesproken, en wat doen andere provincies? Wat vindt de accountant van het structureel begroten van dit bedrag?	- Ad 1: nee - Ad 2: Ja, maar er is geen gezamenlijk standpunt ingenomen en gecommuniceerd. De accountant heeft alleen een rol in het controleren van de jaarstukken. De accountant bemoeit zich niet bij het tot stand komen van de kaderbrief en/of begroting.	Olthof
12	EFB	VVD	Bas de Wit	7	"We zijn als provincies, via het IPO, in overleg met Rijk over de gevolgen van deze wijziging en over wat kansrijke alternatieve provinciale belastingen zouden kunnen zijn." Hierover enkele vragen: - Welke opties liggen op tafel op dit moment ter verkenning van oplossingsrichtingen? - Wanneer wordt in IPO-verband standpunt bepaald richting het ministerie inzake de wenselijkheid van bepaalde oplossingsrichtingen? Hoe wordt PS bij bovenstaand proces betrokken?	Er is geen uitputtende lijst met opties die op tafel liggen voor alternatieve provinciale belastingen. In IPO verband zijn de volgende opties besproken: Ingezeten- en vestigingsheffing, Provinciale OZB, Voertuigenbelasting en opcenten op de kilometerheffing. In IPO verband is de samenwerking erop gericht dat de voorwaarden die van de gezamenlijke provincies voor de nieuw in te richten financieringssystematiek worden vermeld in de contourennota die het Rijk voor het zomerreces uit zal brengen. Hiertoe is in IPO verband een standpunt ingenomen en gecommuniceerd naar het Rijk. PS zijn hierover geïnformeerd door GS per brief van 17 mei 2022. Na het zomerreces zullen de in de contourennota opgenomen voorwaarden samen met rijk en gemeenten verder moeten worden uitgewerkt en geconcretiseerd. Provinciale Staten worden in de reguliere P&C cyclus betrokken bij dit proces. Als er behoefte is aan extra input dan gaan wij daarover graag met u in overleg.	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
13	NLG	VVD	Bas de Wit	9	"De situatie in Oekraïne is boven alles een humanitaire ramp. De economische effecten ervan zien we vooral in de hogere energieprijzen." De situatie heeft ook effecten op de voedselvoorziening, omdat voor bepaalde producten (zoals tarwe, gerst, maïs, zonnebloemolie) zowel Oekraïne als Rusland grote producten zijn. Eerder in PS heeft GS toegezegd over de impact van de oorlog op de voedselketen te gaan spreken met relevante partijen (reactie op motie CDA). Hierover enkele vragen: - Heeft u, bijvoorbeeld in IPO-verband, met de minister of met de agrarische sector, gesprekken gevoerd over de effecten van de oorlog op de voedselvoorziening en, zo ja, wat zijn de conclusies daaruit? Heeft u aanleiding om het landbouwbeleid in Noord-Holland aan te passen naar aanleiding van de effecten op de voedselvoorziening van de oorlog, waarom wel/niet en, zo nee, wanneer maakt u opnieuw een beoordeling of het beleid aanpassing verdient?	Met o.a. LTO, BIONEXT, de greenports, het netwerk Voedsel verbindt en met Wageningen Economic Research hebben wij gesproken over gevolgen voor de land- en tuinbouw. In de gesprekken met de minister(-als trekker op het GLB-dossier) over het GLB-NSP komt ook de invloed van de crisis aan de orde. Er wordt onderzocht hoe het NSP wellicht wellicht kan bijdragen. Voor provincies is het nu -meer dan voor de crises- niet bespreekbaar dat de basis inkomenssteun verder wordt verlaagd. De gevolgen van de crisis worden vooral op Europees en nationaal niveau gevoerd (vergelijkbaar met BREXIT). Het onderwerp komt maandelijks terug op de landbouw en visserijraad. Ook in het Comité van de Regio's spreken we veelvuldig over voedselzekerheid. Er is geen aanleiding om op provinciaal niveau het landbouwbeleid aan te passen. De Oorlog in Oekraïne vraagt juist om versnelling van verduurzaming van het voedselsysteem zoals wij ook met onze Voedselvisie beogen. De voedselzekerheid is volgens de minister niet in het geding, maar de situatie legt wel bloot op welke punten het Europese voedselsysteem afhankelijk is van kritische grondstoffen, energie en kunstmest. EU werkt aan nadere analyses over de verwachte grote veranderingen op de landbouwmarkten, energie, voedselzekerheid. Ook werkt zij aan een analyse voor mogelijke maatregelen om de landbouwmarkten te ondersteunen met eventuele inzet van de crisisreserve en handelsstromen open te houden en over de relatie met de langere termijn om tot een meer weerbaar en duurzaam voedselsysteem te komen (in lijn met de Green Deal en de Boer tot Bord strategie).Op Europees en Rijksniveau vinden enkele interventies plaats. Voorbeeld: Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) is akkoord met een derogatie voor biologische diervoeders, omdat er een groot tekort is aan biologische	Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
						grondstoffen, mede door de oorlog in Oekraïne. Hierdoor is het toegestaan om een klein percentage niet-biologische grondstoffen te verwerken in biologisch voer voor varkens en pluimvee. Wij volgen de ontwikkelingen	
14		VVD	Bas de Wit	13	"Het aantal ha's natuur per inwoner is in Noord-Holland 11 ha per inwoner terwijl dat in Nederland gemiddeld 30 ha per inwoner is." Hierover enkele vragen: - In welke mate is deze indicator voor Noord-Holland goed te vergelijken met het landelijk gemiddelde? - In hoeverre wordt de bevolkingsdichtheid en aanwezige industrie hierin meegenomen? In hoeverre wordt in provinciaal beleid gestuurd op deze indicator (tot het landelijk gemiddelde)?	De waarde van deze indicator zit vooral in de trend; groeit de oppervlakte natuur mee met de groei van de bevolking. Hierop wordt niet direct gestuurd, al is de afronding van de NNN een doel waardoor de oppervlakte natuur groeit. Deze indicator laat over de tijd zien hoe deze groei zich verhoudt tot de bevolkingsgroei (in hectare per 1000 inwoners). De aanwezige industrie is niet in deze indicator meegenomen	Zaal
15	NLG	VVD	Bas de Wit	18	Op pagina 18 zien wij EUR 4,3 mln staan voor faunaschade in de periode 2023-2026 (toevoeging op begroting vanwege hogere kosten op basis van 2021). De provincie heeft in 2020 beleid afgekondigd ter verlaging van de faunaschade. Waarom zien wij in de meerjarenbegroting geen daling van de bedragen voor faunaschade? Hoe verhoudt zich dat tot (de effectiviteit van) het ganzenbeleid waarin een daling van de schade wordt beoogd?	De omvang van de tegemoetkoming in de kosten van faunaschade aan agrarische gewassen wordt grotendeels beïnvloed door factoren die wij niet zelf in de hand hebben, zoals de weersomstandigheden en de grasprijs. Deze bepalen immers in sterke mate hoezeer de schade voor agrarische ondernemers oploopt. Daarnaast constateren wij dat grondeigenaren nog niet van alle mogelijkheden tot bejaging gebruik maken die de provincie biedt. Gebaseerd op de afspraken van 2020 is in het Faunabeheerplan ganzen van de FBE, gecoördineerd beheer geïntroduceerd. Dit beheer is in 2022 gestart in enkele gebieden en zal in de komende jaren ook in de rest van de provincie tot uitvoering komen. Wij gaan ervan uit dat op de iets langere termijn de resultaten hiervan terug te zien zijn de omvang van de	Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
						schade, maar moeten tegelijkertijd onze eigen, provinciale invloed hierop als beperkt kwalificeren. Om die reden gaan we nu uit van een structurele begrotingspost van € 10 miljoen. Wij hebben zeer frequent contact met de uitvoeringsorganisatie BIJ12 over de ontwikkeling van de faunaschade.	
16	NLG	VVD	Bas de Wit	23	"Ook bij Provincie Noord-Holland zal extra inzet op het Stikstofdossier de komende jaren onverminderd nodig zijn. Dit vraagt om extra capaciteit en inhuur van specifieke kennis (€ 568.000 per jaar)." Hierover enkele vragen: - Om wat voor functieprofielen gaat dit? Wat is de basis voor het benodigd bedrag ad EUR 568.000,-, en welke ontwikkelingen zouden ervoor kunnen zorgen dat dit bedrag verder toeneemt?	De € 568.00O is het bedrag dat op jaarbasis nodig is voor een jurist, een programma-secretaris, twee communicatieadviseurs en op incidentele basis juridisch advies van de externe huisadvocaat. De hoeveelheid opgaven in het landelijk gebied neemt toe, zoals ook blijkt uit het regeerakkoord van het huidige kabinet. Bovendien bedeelt het Rijk de provincies een centrale rol als 'gebiedsautoriteit' toe bij de uitvoering van gebiedsprocessen in het landelijk gebied. Wij sluiten niet uit dat dit in de komende jaren nog gevolgen zal hebben voor de omvang van de ambtelijke organisatie of de externe inhuur. In combinatie met de krapte op de arbeidsmarkt kan dit nog financiële consequenties hebben. Wij informeren uw Staten hierover zodra deze ontwikkelingen zich voordoen.	Rommel
17	NLG	VVD	Bas de Wit	23	"Tot op heden konden de kosten hiervoor worden opgevangen binnen het Programma Groen. Dit is echter, mede door de gestegen kosten voor onderzoeks- en adviesopdrachten, niet langer mogelijk. De kosten bedragen € 325.000 per jaar."	Voor veel van de beheerplannen is nu het moment aangebroken dat de evaluatie en de eventuele opvolgende herziening van de beheerplannen uitgevoerd moeten worden. Dit vindt plaats in een zesjaars-cyclus. De inspanning voor evaluatie en herziening komt	Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					Hoe komt het dat de kosten voor onderzoeks- en adviesopdracht stijgen? Graag duidelijkheid over de scoope van de opdrachten (diepte onderzoek), aantal onderzoeken en prijseffect (arbeidsuren).	dan ook in pieken. Daarbij komt dat de kosten voor onderzoeks- en adviesopdrachten stijgen. De oorzaak hiervoor is de grote vraag naar specifieke kennis (ecologen en stikstofdeskundigen). Dat maakt dat er op een onderzoeksopdracht minder inschrijvingen binnenkomen, de concurrentie minder is en de prijzen stijgen.	
18	NLG	VVD	-		"GS concretiseert de provinciebrede aanpak in een Provinciebrede Uitvoeringsagenda (instemming van GS voorzien eerste helft 2022). Daarin wordt aangegeven welke aangrijpingspunten er zijn voor de vier sectoren om bij te dragen aan de reductiedoelen." Hierover enkele vragen: - Hoe relateert deze uitvoeringsagenda aan de stikstofaanpak van het kabinet, met name op basis van de brief van 1 april van de minister voor Natuur en Stikstof? - Welke elementen zullen onderdeel zijn van de provinciebrede aanpak, anders dan in de gebiedsprocessen? Op welke manier worden de vier sectoren betrokken bij de opstelling van de uitvoeringsagenda? Welke aandachtspunten en uitdagingen hebben zij daarbij aangegeven?	De exacte consequenties van de brief van de minister van Natuur & Stikstof zullen komende maanden door het ministerie geconcretiseerd worden, onder andere in het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Hoewel wij nog niet exact kunnen aangeven wat deze consequenties zijn – het NPLG is nog niet gereed – is ons duidelijk dat onze aanpak van de stikstofproblematiek goed aansluit op de rijksaanpak. Dit leiden wij af uit de sterke focus van het ministerie op gebiedsprocessen in het landelijk gebied, en de centrale rol van de provincies die het Rijk ons hierin toebedeeld. Dit sluit goed aan op onze intensivering van de gebiedsprocessen in de afgelopen twee jaar. Voor drie van de vier sectoren hebben wij vanaf begin 2020 al gerichte overlegtafels stikstof ingericht. Omdat mobiliteit vooral een zaak is van generieke maatregelen en deze sector van oudsher een stevige overlegstructuur heeft, is daarvoor niet een aparte tafel ingericht. In elk gremium worden sectorspecifieke zaken uitgewisseld en wordt gekeken hoe partners en provincies elkaar kunnen ondersteunen en versterken.	Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
19		VVD	E. van der Maas	6	Paragraaf 2.2 laatste zin: met welke opdrachtgevers wordt gewerkt, wat is het proces en wat wordt bedoeld met het afwegingskader?	Alle (grote) opdrachtgevers in de bouw, of hun vertegenwoordigers, delen periodiek hun ervaringen met elkaar om van elkaar te leren hoe om te gaan met de prijsstijgingen, de contracten waarin deze prijsstijgingen voelbaar zijn en contracten die in voorbereiding zijn. Het proces is eenvoudig delen van de stand van zaken. Het gaat om opdrachtgevers als Rijkswaterstaat, Rijkvastgoedbedrijf, Aedes/wooncorporaties, ProRail, (Unie van) Waterschappen, enkele gemeenten, etc. Er is geen gezamenlijk afwegingskader, iedere organisatie bepaalt zelf hoe ze wil omgaan met de ontwikkelingen en relaties met de markt.	Olthof
20		VVD	E. van der Maas	6	Paragraaf 2.3, onder Opcenten: op welke wijze is of wordt PS betrokken bij het overleg tussen IPO en het Rijk met betrekking tot alternatieve provinciale belastingen na 2025? Welk tijdspad is hiervoor en welke alternatieven worden onderzocht?	Er is geen uitputtende lijst met opties die op tafel liggen voor alternatieve provinciale belastingen. In IPO verband zijn de volgende opties besproken: Ingezeten- en vestigingsheffing, Provinciale OZB, Voertuigenbelasting en opcenten op de kilometerheffing. In IPO verband is de samenwerking erop gericht dat de voorwaarden die van de gezamenlijke provincies voor de nieuw in te richten financieringssystematiek worden vermeld in de contourennota die het Rijk voor het zomerreces uit zal brengen. Hiertoe is in IPO verband een standpunt ingenomen en gecommuniceerd naar het Rijk. PS zijn hierover geïnformeerd door GS per brief van 17 mei 2022. Na het zomerreces zullen de in de contourennota opgenomen voorwaarden samen met rijk en gemeenten verder moeten worden uitgewerkt en geconcretiseerd. Provinciale Staten worden in de reguliere P&C cyclus betrokken bij dit proces.	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
						Als er behoefte is aan extra input dan gaan wij daarover graag met u in overleg.	
21		VVD	Erik van der Maas	13	Bullet energieverbruik: er wordt aangegeven dat de trend stijgend is. Wat zijn de onderliggende waarden, hoe stijgen die verhoudingsgewijs en welke maatregelen zijn er voor handen om deze trend te keren?	Door de schaalindeling lijkt de fluctuatie wat groter dan het feitelijk is. Als u doorklikt naar het thema 'Energieverbruik' in het dashboard Energietransitie in NH waarin meer details worden weergegeven kunt u zien dat de trends in energieverbruik weergegeven per sector t/m 2019 in NH vrij vlak zijn gebleven. Verder in het dashboard kunt u zien dat bijvoorbeeld voor de gebouwde omgeving het energieverbruik per woning daalt maar dat er wel een toename is in het energieverbruik in de dienstverlening vooral toe te schrijven aan de groeiende vraag in de sector 'informatie en communicatie' (lees datacenters). Voor een overzicht van mogelijke maatregelen om deze trend te keren verwijzen wij naar het klimaatakkoord, de jaarlijkse monitoringsrapportage van PBL en RVO en naar ons Actieprogramma Klimaat.	Stigter
22		VVD	Erik van der Maas	15	Paragraaf 4.1.3: welke CPB raming wordt gebruikt, lage, basis of hoge ontwikkeling van het CPI?	Voor de meerjarenraming is gebruik gemaakt van de basis ontwikkeling.	Olthof
23		VVD	Nick Roosendaal	13	Negatieve indicatoren: waarom is de daling van het aantal passagiers op Schiphol in het licht van de brede welvaart zoals genoemd bij de indicatoren, geen positieve indicator?	Schiphol wordt in de Brede Basismonitor op twee manieren bekeken: 1) als bijdrage aan de internationale bereikbaarheid door de hubfunctie (zoals ook verwoord in de Omgevingsvisie + MER) en 2) vanuit de effecten op de omgeving (geluid, lucht). In 2021 is het aantal passagiers en de netwerkkwaliteit (de connectiviteit met wereldwijde bestemmingen) sterk gedaald door de coronapandemie. Op het laatste is genormeerd a.d.h.v. het aantal passagiers. Door de sterke daling kleurt het vakje rood.	GS

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					Hoeveel was de daling van de biodiversiteit in onze drukbevolkte provincie jaar op jaar en geeft dat geen beter beeld dan ons te vergelijken met het Nederlands gemiddelde?	Op de achterliggende indicatorpagina 'Biodiversiteit' in de Brede Basismonitor wordt middels de Living Planet Index ook voor Noord-Holland per jaar (over de periode 1990 – 2019) aangegeven hoe de biodiversiteit zich ontwikkelt.	
					Waarom is een dalig van het fijnstof geen positieve indicator? Als we onder het gemiddelde in NL zouden zitten maar meer gaan uitstoten zou dat in deze methodiek een positieve indicator zijn.	De indicator fijnstof is voor de staat van Noord-Holland genormeerd t.o.v. andere provincies. Voor de ontwikkeling door de tijd kleurt de indicator groen omdat de emissies fijnstof afnemen. Het streven van de provincie Noord-Holland is om in 2030 te voldoen aan de WHO normen zoals vastgesteld in 2005. De nu gebruikte cijfers zijn niet omgerekend naar het aantal blootgestelden dat boven de norm zit. Hierdoor kunnen we niet direct een koppeling maken met de WHO-advieswaarden. Bij de doorontwikkeling van de monitor doen we dit wél.	
					Waarom is de stijging van het aantal hecatares in zichzelf geen positieve indicator die we jaarlijks willen volgen om te kunnen bij sturen?	De indicator 'totaal ingericht natuur voor het NNN' in hectare is opgenomen in de Brede Basismonitor en is bij de doorsnede 'ontwikkeling in de tijd' ook positief gekleurd	
					Waarom is ondanks mitigerende risicomaatregelen het risico op overstromingen in N-H groter dan in het Rivierengebied van Limburg, Gelderland, Brabant en Overijssel waar we de afgelopen jaren effectief overstromingen hebben meegemaakt?	Voor deze indicator hebben we gekeken naar gebieden met een overstromingsrisico van hooguit eenmaal in een mensenleven (kansorde 1/100 per jaar – middelgrote kans). Om te komen tot het potentieel aantal getroffen personen is deze kaart samengevoegd met de bevolkingsdichtheid per hectare. Het gaat hier dus om het aantal personen per hectare dat een middelgrote kans heeft om getroffen te worden door een overstroming.	

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					Bruto regionaal product: aangezien het aantal banen in N-H groter is dan de beroepsbevolking en er per saldo meer mensen van buiten N-H bij ons werken dan omgekeerd mag je verwachten dat het bruto regionaal product hoger licht dan in andere provincies. Waarom is dit een nuttige indicator en waarop willen we sturen, meer werkenden van buiten de provincie zodat het gemiddelde BRP verder stijgt? Waarom is een gemiddeld hoog opleidingsniveau een groene indicator voor de welvaart in brede zin als de tekorten in de economie bij de lager en gemiddeld hoog opgeleiden bestaan (landbouw, schoonmaak, schilders en overige bouwmedewerkers, politie, enz.)? Waarom richten ons met de indicatoren voor fosfaat en stikstof op de industrie omdat daar effectiever op gestuurd kan worden en gemiddeld met minder overheidsmiddelen meer beleidswinst kan worden bereikt? Wie beoordeelt de samenhang van de indicatoren en wanneer worden de gebruikte indicatoren, hun nut en eenduidigheid als stuurinstrument voor de realisatie van de (strategische) provinciale beleidsspeerpunten ter evaluatie besproken in PS?	In Nederland worden 0,97 personen per hectare potentieel getroffen bij een overstroming van middelgrote kans. Noord-Holland zit daar met 1,66 personen boven. Klopt, dit is niet een indicator waarop wij sturen. In de brede basismonitor 2022 komt ook het absolute BBP. Voor de Brede Basismonitor volgen wij hier de regionale monitor van het CBS. Daar worden meer hoogopgeleiden positief geduid. Fosfaat en stikstof zijn direct overgenomen uit de regionale monitor van het CBS. Bij de monitor 2022 brengen we alle sectoren in beeld. Dat gaat in overleg. Wij volgen het beleid maar de keuze voor indicatoren is ook sterk afhankelijk van de beschikbare data. Bij de bespreking in de rekeningencommissie kunt u hiervoor uw wensen kenbaar maken.	
24		VVD	Nick Roosendaal	15	Waarom passen we voor de indexering op provinciale budgetten de CPB ramingen toe en volgen we niet de CAO stijging van de ambtenarensalarissen als eenduidige begrotingsrichtlijn voor indexatie en	Er is sprake van specifieke indexaties. Voor de onderhoudsbudgetten gebruiken we de zogenaamde Grond- Weg- en Waterbouw (GWW) index. Voor OV-concessies hanteren we de Dova index. Voor de capaciteitskosten volgen we de	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					begrotingsdiscipline? Of is er sprake van verschillende specifieke indexaties per genoemd onderdeel, waarbij fractievergoedingen dan in ieder geval de indexatie van de salariskosten kunnen volgen?	CAO ontwikkelingen voor het loongedeelte en de CPI voor de materiele overhead. De fractievergoedingen worden geïndexeerd op basis van de CPI index.	
25		VVD	Nick Roosendaal	28	Paragraaf 15: implementatie SWUNG-2. Welke uitwerking kan de integratie van de regelgeving uit de Wet Geluidhinder voor geluid van (spoor)wegen in het instrumentarium van de Omgevingswet hebben voor woningbouw rondom OV knooppunten / treinstations en spoorwegen?	Het Rijk is verantwoordelijk voor SWUNG met betrekking tot hoofdwegen (d.w.z. rijkswegen) en spoorwegen, deze implementatie is reeds afgerond. Voor deze (spoor)wegen zijn reeds geluidsproductieplafonds vastgesteld. Geluids-productieplafonds stellen een heldere grens aan de toelaatbare hoeveelheid geluid en voorkomen een onbelemmerde groei van geluid door toenemend verkeer bij zowel bestaande als nieuwe woningen. Wij staan aan de lat om geluidproductieplafonds vast te stellen voor provinciale wegen en industrieterreinen van regionaal belang. Bij vaststelling van het plafond hebben wij enige ruimte om strengere normen toe te staan dan wettelijk is vastgesteld, er is dus sprake van een beleidskeuze. Het is van belang dat nieuwe ontwikkelingen in het aandachtsgebied van de provinciale weg worden getoetst aan dat plafond, en dat bij overschrijding van dat plafond mitigerende maatregelen worden getroffen. Het is de gemeente om, bij nieuwbouw rekenschap te nemen van de geluidproductieplafonds. Dat kan dus invloed hebben op de keuze voor nieuwbouw. Ook kan dit van invloed zijn op de mate van mitigerende maatregelen aan de weg die nodig zijn om de ontwikkeling mogelijk te maken. Daarentegen is het ook zo dat voor ontwikkelingen langs provinciale wegen die	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
						binnen het geluidproductieplafonds passen er niet altijd uitgebreide procedures noodzakelijk zijn. Hierdoor wordt het t.o.v. de huidige wetgeving eenvoudiger om bijvoorbeeld kleine wijzigingen aan de weg uit te voeren.	
26		VVD	Joost van Gilse	13	Er staat: “Het woningtekort in Noord-Holland (4,8% tekort) is beduidend hoger dan streefnorm van 2% van het Rijk. De trend is overigens dat dit percentage daalt.” Kunt u aangeven hoe dit percentage de afgelopen jaren is gedaald? Wat ligt hieraan ten grondslag?	Tijdens de coronapandemie was de bevolkingsgroei erg laag. Daardoor groeide de woningvoorraad harder dan het aantal huishoudens.	Loggen
27		VVD	Joost van Gilse	13	Er staat: “De betaalbaarheid van woningen daalde fors naar 35% in 2018 (was in 2015 nog 54%). Recentere cijfers zijn nog niet beschikbaar.” Kunt u aangeven hoe deze indicator werkt en waarom het meest recente cijfer 2018 betreft?	Deze indicator is gebaseerd op de WOZ-waarde van woningen. Woningen onder de 200 duizend zijn hierbij als betaalbaar aangemerkt. Helaas lopen deze gegevens sterk achter in de tijd. Wij zijn hiervoor afhankelijk van het CBS. Voor de monitor 2022 komen we met een actueler alternatief.	Loggen
28		VVD	Joost van Gilse	13	Er staat: “Het percentage bebouwd terrein (het percentage van Noord-Holland dat bebouwd is) is 17,1%, in Nederland is dit 10,7%.” Waarom ziet u dit als een negatieve indicator voor brede welvaart? Het zegt immers niets over intensief grondgebruik? Is het in uw ogen beter voor een brede welvaart om de bebouwing meer uit te smeren over de provincies? Een verschil tussen landelijke gebieden en stedelijke gebieden kan toch juist onderdeel zijn van een brede welvaart?	Deze indicator is vooral opgenomen n.a.v. de doelen uit de Omgevingsvisie (zoveel mogelijk binnenstedelijk ontwikkelen en het behoud van openheid van het landschap). De gewenste trend van deze indicator is daarmee geen of beperkte groei. De ontwikkeling in de tijd laat zien of dit lukt.	Loggen
29		VVD	Klaas-Jeroen Terwal	5/6	- Is er al een eerste doorkijk op hoofdlijnen te geven welke provinciale infrastructurele projecten die nu in de realisatiefase van het integraal Meerjaren Programma Infrastructuur (iMPI) zitten getroffen worden door schaarste aan	Een doorkijk is alleen met voorbeelden te geven, omdat ieder project in een andere fase verkeert en verschillend materiaalgebruik en dus kostenontwikkelingen en leverbetrouwbaarheid kent. De algemene gedragslijn is per project te	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					grondstoffen en daarmee leveringsonzekerheden en stijgende prijzen? - Is bij deze getroffen projecten een eerste grove schatting te maken wat de kostenoverschrijdingen en/of vertragingen zullen zijn? - Wat doet de provincie om deze risico's op kostenoverschrijdingen en/of vertragingen waar mogelijk te minimaliseren?	onderzoeken wat de materiaalkosten of vertragingen zijn, en hierover in gesprek te gaan met de aannemer. Voor lopende contracten wordt de GWW-indexering toegepast, of maatwerk afgesproken volgens een indexeringsregeling in het contract, gebruikmakend van het 'aanzienlijkheidsbeginsel' (een deel van de kostenstijgingen zijn ondernemersrisico en dus voor risico van de opdrachtnemer). Voor nieuwe aanbestedingen zal waar mogelijk de raming worden aangepast, en worden de aanbiedingen afgewacht. Het project Centrale Bediening heeft te maken met leveringsproblemen van ict-onderdelen; overwogen wordt deze zelf, anticiperend op nieuwe aansluitingen, in te kopen.	
30		VVD	Klaas-Jeroen Terwal	7	- Wanneer kan de door de minister van BZK aangekondigde 'contourennota' verwacht worden? - Wordt deze met PS gedeeld en voorzien van een duiding/reactie van GS en/of het IPO? - Welke kansrijke alternatieve provinciale belastingen worden er besproken in het overleg tussen het IPO en het Rijk?	- Wij verwachten dat BZK voor het zomer reces de contourrennota uitbrengt. - Na het zomerreces zullen de in de contourennota opgenomen voorwaarden samen met rijk en gemeenten verder moeten worden uitgewerkt en geconcretiseerd. Provinciale Staten worden in de reguliere P&C cyclus betrokken bij dit proces. Als er behoefte is aan extra input dan gaan wij daarover graag met u in overleg. Er is geen uitputtende lijst met opties die op tafel liggen voor alternatieve provinciale belastingen. In IPO verband zijn de volgende opties besproken: Ingezeten- en vestigingsheffing, Provinciale OZB, Voertuigenbelasting en opcenten op de kilometerheffing.	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
31		VVD	Miriam van Meerten-Kok	8	“Ook hebben we gezien, dat het flexibele deel van de arbeidsmarkt, die in onze provincie oververtegenwoordigd is, de economie kwetsbaar kan maken in tijden van crisis, maar ook een extra impuls kan geven aan herstel.” Heeft u hier voorbeelden van of cijfers over? Heeft u cijfers over de samenstelling van het flexibel deel van de arbeidsmarkt? Is de “samenstelling” van het flexible gedeelte hetzelfde gebleven als voor de coronacrisis of heeft hier verandering in plaats gevonden?	Het CBS bedoelt met het flexibele deel van de arbeidsmarkt werknemers die een flexibele arbeidsrelatie hebben, zoals een tijdelijk contract, flexibele uren per week (oproepkracht) of werkzaam via een uitzendbureau. in Nederland (2021) heeft 33% van de werknemers een flexibele arbeidsrelatie, in Noord-Holland is dat met 33,4% vergelijkbaar. De provincie Noord-Holland heeft in het kader van de coronamonitor voor het flexibele deel ook naar zelfstandigen gekeken (zzp’ers, eenmanszaken, freelancers), aangezien deze groep in het algemeen werkzaamheden verricht op basis van kortlopende contracten. Deze tijdelijke banen en contracten verdwijnen snel in tijden van crisis, zoals de coronacrisis, als de productie terug gebracht moet worden, zoals in de horeca en de industrie. In tijden van herstel groeit de vraag naar arbeid. Omdat de drempel voor werkgevers om tijdelijke werknemers in dienst te nemen lager is dan voor vaste dienstverbanden, kan een grote flexibele schil helpen om snel te herstellen. In Noord-Holland is 18,7% van de werkzame beroepsbevolking een zelfstandige, terwijl dit zo voor 15,8% in Nederland is (cijfers 1e kwartaal 2022). Volgens het CBS nam in Nederland in 2021 het aantal banen met een flexibele werkrelatie fors toe, maar in totaal nog altijd minder dan voor de coronacrisis. Ook het aantal vaste banen nam toe in ongeveer dezelfde verhouding.	Zaal
32		VVD	Miriam van Meerten-Kok	13	“Werkloosheid is in 2020 meer gestegen in Noord-Holland dan in Nederland totaal. Dit komt overen met de veel sterkere economische krimp van de provincie ten opzichte van…. Dit komt door onze specifieke sectorstructuur.”	In Noord-Holland zien we dat het aantal vacatures in alle sectoren in het eerste kwartaal van 2022 (bijna 86.000 vacatures) sterk is gegroeid ten opzichte van het laatste kwartaal van 2021 (ruim 72.000 vacatures). Ter vergelijking: in het vierde kwartaal van 2019	Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					Heeft de provincie – nu de economie weer groeit – signalen dat in bepaalde sectoren de vraag naar personeel structureeel groter zal zijn dan het aanbod? Zo ja, in welke specifieke sectoren zal dit het geval zijn? En kan dit effect hebben op de verdere ontwikkeling van de economie?	(voor corona), waren er ruim 54.000 vacatures. Op sectorniveau zien we vooral een grote groei in de horeca, landbouw, handel, vervoer en opslag, ICT, onroerend goed, zorg, en cultuur, sport & recreatie. Maar ook alle overige sectoren hebben te maken met meer vacatures. Voor de meeste van de 'groei' sectoren geldt dat zij sterk gekrompen zijn als gevolg van de maatregelen tegen corona. Tot op zekere hoogte kan de groei dus verklaard worden als een terugveereffect en geen structureel effect. Tegelijk is er al enige tijd sprake van meer vacatures dan arbeidsaanbod (werkloosheid) in Nederland. Tegen de 86.000 vacatures in Noord-Holland staan momenteel 63.000 werklozen. Dit kan wel een structureel effect zijn en zal kunnen leiden tot problemen in sectoren en een lagere economische groei.	
33	NLG	CDA	Willemien Koning	23	Naar we begrijpen is uitwerking Stikstofbeleid nog zeer onduidelijk. Waarop zijn bedragen in kaderbrief aangaande stikstofbeleid gebaseerd en hoe groot is de kans dat er veel meer of minder nodig is?	De bedragen op pagina 22, regel 11 'Aanpak stikstofopgave en actualisatie Natura 2000 beheerplannen' zijn voor de jaren 2023 t/m 2025 opgebouwd uit extra capaciteit en inhuur van specifieke kennis (zie antwoord op vraag 16) en middelen voor herziening van Natura2000 beheerplannen (totaal € 0,9 miljoen), voor 2023 aangevuld met € 0,45 voor activiteiten gericht op ondersteuning van de agrarische sector voortkomend uit de medio 2022 vast te stellen 'Provinciebrede uitvoeringsagenda stikstof'. Het is correct dat de toekomstige ontwikkelingen sterk afhankelijk zijn van het rijksbeleid dat nog in de maak is. Wij informeren uw Staten over actuele ontwikkelingen wanneer deze zich voordoen.	Rommel
34	EFB	CDA	Christa Kuiper	24	Er worden heel veel extra kosten gemaakt voor de uitvoering van de VTH taken met betrekking tot	Op dit moment is het wettelijk niet mogelijk om leges te heffen voor het in behandeling nemen	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					Tata Steel (zie 13/14). Welk deel van deze kosten wordt nu en de toekomst bijvoorbeeld via leges en dergelijke bij Tata Steel in rekening gebracht en vindt zo een deel van de dekking van deze kosten plaats?	van aanvragen voor omgevingsvergunningen voor milieu. Met de invoering van de Omgevingswet verandert dit en komt die mogelijkheid er wel. PS stellen de legesverordening en legestarieven vast. Er is nu dus nog niet te zeggen welk deel van de kosten voor VTH-taken bij Tata Steel kan worden gedekt met inkomsten uit leges. Overigens mogen alleen de kosten van de vergunningverlening worden doorberekend in de leges en niet de kosten van toezicht en handhaving.	
35	EFB	CDA	Christa Kuiper	28	Er wordt onder r. 15 een indicatief bedrag aangegeven voor de implementatie van SWUNG - 2. Hoe worden de gevolgen van de SWUNG-2 financieel in de begroting verwerkt? Stel dat uit deze onderzoeken blijkt dat langs een aantal provinciale wegen de geluidsnormen worden overschreden en dat daarvoor door de provincie geluidwerende maatregelen moeten worden getroffen. Is er een indicatie hoeveel (delen van) provinciale wegen mogelijk niet aan de nieuwe geluidsnormen zullen voldoen?	De eerste stap is om goed inzicht te krijgen welke stappen we moeten zetten om SWUNG-2 te implementeren, daartoe wordt de komende maanden een plan van aanpak gemaakt. In dit plan van aanpak moet ook duidelijk worden welke financiële middelen we nodig hebben voor de implementatie zelf, zoals o.a. het verzamelen van de data voor het vaststellen van de geluidproductieplafonds, de inrichting van een monitor systeem en de personele inzet die hiervoor nodig is. Dit plan van aanpak moet Q1 2023 gereed zijn. Onderdeel van de implementatie SWUNG-2 voor provinciale wegen is ook een nieuwe saneringsoperatie waarvan verwacht wordt dat die ongeveer 20 jaar zal gaan duren. De provincie Noord-Holland stelt voor haar provinciale wegen niet alleen de geluidproductieplafonds vast maar moet ook een saneringslijst vaststellen. Op deze saneringslijst komen dan de geluidgevoelige objecten te staan waar straks de wettelijke	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
						grenswaarden worden overschreden en waar we mogelijk mitigerende maatregelen (zoals stil asfalt, geluidsscherm of gevelisolatie) moeten gaan nemen. In de komende jaren zal er een saneringsprogramma of meerdere saneringsprogramma's opgesteld moeten gaan worden waarin is uitgewerkt hoe de sanering opgepakt zal gaan worden en wat de geluidbelasting zal zijn na het treffen van maatregelen. Een saneringsprogramma kan onderdeel gaan uitmaken van het Actieplan geluid die elke vijf jaar wordt vastgesteld, maar kan ook als separaat saneringsprogramma worden vastgesteld. Voor deze nieuwe saneringsoperatie heeft het Rijk een nieuwe saneringsregeling opgesteld. Deze regeling vervangt de oude Subsidieregeling sanering verkeerslawaai en bevat de nieuwe regels voor het verkrijgen van een rijksbijdrage voor sanering verkeerslawaai onder de Omgevingswet. Dit betekent dat het Rijk subsidie beschikbaar stelt voor het treffen van doelmatig maatregelen. Indien we meer willen doen dan de verplichte sanering dan zal dat een beleidskeuze zijn waarvoor we zelf dan de financiële middelen moeten aanwenden. Op dit moment kunnen GS geen indicatie geven. Vanuit het IPO is de omvang van de sanering en daarbij komende kosten al eens onderzocht. In 2020 is ingeschat dat het voor NH om circa 2000 woningen zal gaan. Dit is gebaseerd op oude gegevens uit 2011 waarbij het aangelegde stil asfalt in het afgelopen decennia niet is	

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
						meegenomen. Dit kan mogelijk dus een overschatting geven.	
36	EFB	PVV	I. Bezaan	3	"Naast onnoemlijk menselijk leed en grote vluchtelingenstromen schaadt de oorlog in Oekraïne de wereldhandel, waardoor de negatieve effecten van de coronacrisis nog eens worden versterkt. Dit merken we ook in Noord-Holland. De energieprijzen zijn tot ongekende hoogte gestegen, de inflatie is flink toegenomen en bouwprojecten staan onder druk door de beperkte beschikbaarheid van grondstoffen en de sterke toename van de prijzen van deze grondstoffen." VRAAG Kunt u een schatting geven in hoeverre het massaal bijdrukken van euro's door het ECB, alsmede de hoge energiebelastingen van het Rijk invloed hebben op respectievelijk de inflatie en energieprijzen? En kunt u aangeven waarom deze zaken niet duidelijk worden benoemd in de Kaderbrief? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.	Nee, wij doen als provincie geen zelfstandig onderzoek naar de achterliggende oorzaken van de inflatie en energieprijzen maar volgen hierin de publicaties van Centraal Planbureau. Het Centraal Planbureau (CPB) levert als onafhankelijk onderzoeksinstituut beleidsrelevante economische analyses en ramingen. De in de kaderbrief opgenomen economische analyses zijn gebaseerd op de CPB raming van maart 2022. De beschrijving van de trends en ontwikkelingen op pagina 3 bevat daarnaast alleen hoofdlijnen en heeft niet tot doel om volledig/uitputtend te zijn in alle achterliggende oorzaken/mechanismen achter de genoemde trends en ontwikkelingen.	Olthof
37	EFB	PVV	I. Bezaan	4	"De arbeidsmarkt toont zich in onze provincie ook zeer veerkrachtig. Op dit moment bestaat er in veel sectoren alweer een nijpend tekort aan arbeidskrachten." VRAAG Welke (aanvullende) activiteiten gaat de provincie ondernemen (al dan niet met relevante partners) om het onbenutte Noord-Hollandse arbeidspotentieel waar mogelijk 'te ontsluiten', teneinde nijpende tekorten aan arbeidskrachten tegen te gaan? Graag een gemotiveerd antwoord.	Met de incidentele middelen uit het Economisch Herstel- en duurzaamheidsfonds zijn in alle 5 de arbeidsmarktregio's samen met het technisch bedrijfsleven Servicepunten Technologie (SPT) ingericht. De provincie stelt vouchermiddelen voor oriëntatie, begeleiding en opleiding voor zij-instromers beschikbaar in aanvulling en als verbindingsmiddelen op de bestaande activeringsinstrumenten van de gemeenten in de arbeidsmarktregio. Het aantal kandidaten met (enige) afstand tot de arbeidsmark vormt op dit	Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
						moment een steeds groter aandeel van de clienten van de SPT's. Met ons reguliere beleid willen we de campusvorming voor preventieve inclusieve opleidingen en leer- en ontwikkellocaties stimuleren door zogenaamde vakgerichte entree-opleidingen te faciliteren en hieraan ook een leergemeenschap met alle stakeholders op dit terrein te verbinden.	
38	EFB	PVV	I. Bezaan	5	"Veel van deze belemmeringen kunnen we als provincie niet zelfstandig oplossen, omdat andere partijen hiervoor verantwoordelijk zijn. Met name het Rijk is van groot belang als het gaat om financiering, normering en wet- regelgeving. Het is daarom cruciaal dat we heldere afspraken met het Rijk maken. Deze onderhandelingen voeren we op dit moment. Onze inzet in deze gesprekken is niet alleen om prestatieafspraken over wonen, klimaat en het landelijk gebied te maken, maar ook om de benodigde randvoorwaarden in te vullen, waarvoor het Rijk verantwoordelijk is." VRAAG Kunt u (indien mogelijk) de Staten periodiek (bv. via brieven) op de hoogte houden van de onderhandelingen? Graag een gemotiveerd antwoord.	Ja, dat is mogelijk. Noord-Holland is samen met de andere provincies in IPO-verband in overleg met het Rijk over genoemde prestatieafspraken.	GS
39	EFB	PVV	I. Bezaan	7	"Op de langere termijn heeft de door het Rijk aangekondigde invoering van Betalen naar Gebruik na 2025 grote invloed op de provinciale inkomsten. Door deze invoering is de kans groot dat de motorrijtuigenbelasting (MRB) geheel of gedeeltelijk komt te vervallen en daarmee ook de grondslag voor de provinciale opcenten. We zijn als provincies, via het IPO, in overleg met Rijk	In het overleg in IPO verband wordt zowel gekeken naar de inkomsten, als naar de uitgavenkant. Eén van de voorwaarden die we als gezamenlijke provincies mee hebben gegeven aan Rijk is dat de provincies een stabiel eigen belastinggebied hebben en een open huishouding. Zie hiervoor	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					over de gevolgen van deze wijziging en over wat kansrijke alternatieve provinciale belastingen zouden kunnen zijn.” VRAAG Wordt er in het genoemde overleg ook aandacht besteed aan scenario’s, waarbij provincies proberen zoveel mogelijk te bezuinigen op taken en de eigen organisatie, zodat provinciale belastingen niet nodig zijn? Graag een gemotiveerd antwoord.	ook de brief van GS aan PS van 17 mei waarin ook de motivatie achter deze voorwaarde is opgenomen.	
40	EFB	PVV	I. Bezaan	12	“In de overheid is het aantal banen relatief het meeste gestegen met ruim 2.000 banen (+3%).” VRAAG Kunt u aangeven waar deze stijgingen hebben plaatsgevonden, waardoor deze ontwikkeling komt en wat de (geschatte) kosten en baten zijn voor betreffende overheden? Graag een gemotiveerd antwoord.	Bij nader onderzoek is helaas gebleken dat deze cijfers niet kloppen. In de sector ‘overheid’ was er tussen 2020 en 2021 sprake van een groei van 0,9%, niet 3%. De gemiddelde groei van sectoren in Noord-Holland was in die periode 0,7%. De sector ‘overheid’ behoort daarmee niet tot de grootste stijgers in aantal banen. Tussen 2020 en 2021 waren de bouw, het onderwijs en de zorg de sectoren met de grootste stijging. De werkgelegenheidscijfers komen uit het Lisa werkgelegenheidsregister van Nederland. De onderzoekers die de data voor dit register bijhouden, hebben een correctie met terugwerkende kracht toegepast op het aantal banen binnen de sector ‘overheid’ in 2020, die ook door werkt in 2021. Dit was ten tijde van het schrijven van de Kaderbrief nog niet bekend. Het gaat om een correctie met terugwerkende kracht met betrekking tot de gemeente (organisatie) Amsterdam.	Zaal
41	RWK	PVV	J. van Hooff	13	“De betaalbaarheid van woningen daalde fors naar 35% in 2018 (was in 2015 nog 54%). Recentere cijfers zijn nog niet beschikbaar.” VRAAG	Deze indicator is gebaseerd op de WOZ-waarde van woningen. Woningen onder de 200 duizend zijn hierbij als betaalbaar aangemerkt. Helaas lopen deze gegevens sterk achter in de tijd. Wij zijn hiervoor afhankelijk van het CBS. Voor de	Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					Kunt u aangeven wat onder 'betaalbaarheid' wordt verstaan, wat de provincie (aanvullend) kan en wil doen om deze negatieve trend tegen te gaan, alsmede wanneer recentere gegevens bekend zijn? Graag een gemotiveerd antwoord.	monitor 2022 komen we met een actueler alternatief. Hierin volgen we ook de landelijke discussie over betaalbaarheid. Voor wat de provincie doet om de trend te keren verwijzen wij naar het Masterplan Wonen.	
42	RWK	PVV	J. van Hooff	13	"Het totale energieverbruik is in Noord-Holland groter dan gemiddeld in andere provincies. De trend is ook stijgend." VRAAG Kunt u de meest recente gegevens presenteren (en eventuele verwachtingen voor de nabije toekomst), alsmede toelichten hoe energie uit o.a. zon en wind deze stijging kan opvangen? Graag een gemotiveerd antwoord.	In het dashboard Energietransitie in NH worden de laatste trends weergegeven in navolging van de landelijke Klimaatmonitor. Medio dit jaar komen we met een update van het dashboard. De toename in wind- en zonne-energie zorgen voor een verduurzaming van de energiemix die uit onze stopcontacten komt. Daardoor verminderd de CO2-uitstoot gerelateerd aan het verbruik van elektriciteit. De productie van hernieuwbare energie heeft niet direct een invloed op het stijgen of dalen van het energieverbruik.	Stigter
43	RWK	PVV	J. van Hooff	4	"Naast onnoemlijk menselijk leed en grote vluchtelingenstromen, schaadt deze oorlog de wereldhandel, waardoor de negatieve effecten van de coronacrisis nog eens worden versterkt. Dit merken we ook in Noord-Holland. Het aantal vluchtelingen neemt toe. Bouwprojecten staan onder druk omdat de prijs van grondstoffen sterk toeneemt." VRAAG Is er voor het College een grens inzake het aantal asielzoekers en vluchtelingen die de Noord-Hollandse samenleving kan opvangen? Zo ja, welke grens heeft u voor ogen en is deze aan het kabinet voorgelegd? Zo nee, waarom heeft u geen grens? Graag een gemotiveerd antwoord.	Nee, het is niet aan het College van GS om te bepalen om een grens te bepalen. Asielbeleid is een verantwoordelijkheid van de EU en van lidstaten. Wij zijn als provincie niet in de positie om een eigen asielbeleid te formuleren.	Loggen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
44	M&B	PVV	M. Deen	6	“De genoemde prijsstijgingen en schaarste aan grondstoffen kunnen bij een gelijkblijvend investeringsvolume vanuit opdrachtgevers leiden tot een verlaging van de totale realisatie- en personele capaciteit in de GWW-markt om opdrachten uit te voeren. Dit vormt een risico voor het behalen van de provinciale ambities/doelstellingen waarbij we samenwerken met (of opdrachtgever zijn voor) partijen in deze markt. Dit risico wordt groter naarmate de tijd voortschrijdt en de situatie ongewijzigd blijft. Voor de korte termijn zal binnen lopende projecten naar oplossingen gezocht worden, en ook bij nieuwe aanbestedingen zal goed naar het risicoprofiel en indexeringsregelingen in de contracten gekeken worden. Met andere opdrachtgevers wordt samengewerkt om tot afgewogen handelingsperspectieven voor de wat langere termijn te komen. VRAAG Waar liggen mogelijke oplossingsrichtingen voor de provincie, teneinde zoveel mogelijk projecten inzake noodzakelijk beheer, onderhoud, vervanging en de verbetering van de provinciale infrastructuur te realiseren? Graag een gemotiveerd antwoord.	De probleemschets bestaat uit 2 onderdelen: de capaciteit in de markt en de financiering van de infrastructuur. Wij hebben financiële opgaven voor het bouwen en onderhouden van onze infrastructuur. De structurele lasten op onze begroting voor het onderhouden en vervangen van versleten infrastructuur nemen de komende jaren en decennia enorm toe. Dit gaat ten koste van de beleidsruimte in de begroting. Bovendien ontbreekt in de begroting ruimte voor het dekken van de structurele lasten van een belangrijk deel van de studieportefeuille in het iMPI voor verbeter- en uitbreidingsinvesteringen. Tot slot is de omvang van onze aangekondigde ambities op onze infrastructuur enorm, maar zijn de structurele lasten om deze ambities te kunnen realiseren op onze infrastructuur nog niet geregeld in de begroting. Bovenop deze opgaven komen de actuele uitdagingen van de kostprijsstijgingen in de infrasector en de schaarste van grondstoffen. Er zijn vorig jaar verschillende draaiknoppen gepresenteerd in het BOT-overleg met de commissies MB en EFB, waarmee de opgaven kunnen worden aangepakt. Dat kan door lasten te verlagen of baten te verhogen voor meer begrotingsruimte voor infrastructuur. Voorafgaande de commissievergaderingen van MB en EFB van 20 juni 2022 wordt in een Technische Briefing worden deze draaiknoppen verder uitgewerkt, worden financiële scenario’s gepresenteerd en een werkwijze voorgesteld om hierop te blijven sturen. De schaarste van grondstoffen kan voor de middellange termijn aangepakt worden door	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
						onze huidige inzet op circulair bouwen te versnellen. Door sloopafval als grondstof in te zetten en onderdelen te hergebruiken, voorkomen we dat nieuwe grondstoffen nodig zijn voor onze infraprojecten. De capaciteit in de markt kan alleen worden behouden als de GWW aantrekkelijk blijft voor bedrijven, voor personeel en voor jonge mensen die een studie kiezen. Daar is de gehele GWW-sector zich bewust van. Met alle betrokkenen zal samengewerkt moeten worden om een goed toekomstperspectief te creëren.	
45	RWK	GL	Gielen	12	Vacatures: hoeveel van de vacatures in Noord-Holland bevinden zich in de energiesector?	Het aantal openstaande vacatures in de energievoorziening is 200 in het 1e kwartaal van 2022 in Noord-Holland. Het aantal vacatures in deze sector wisselt sinds 2011 tussen de 100 en 200 per kwartaal. De energievoorziening (SBI code 'D') bestaat uit de afdelingen zoals: Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht Productie van elektriciteit, transmissie en distributie van elektriciteit en aardgas Productie van elektriciteit Productie van elektriciteit door thermische, en nucleaire installaties Productie van elektriciteit door windenergie Productie van elektriciteit door zonnecellen, en waterkracht Beheer en exploitatie van transportnetten voor elektriciteit, aardgas en warm water Distributie van elektriciteit en gasvormige brandstoffen via leidingen	Zaal

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
						Handel in elektriciteit en in gas via leidingen Productie van biogas Productie en distributie van stoom, warm water en gekoelde lucht Productie en distributie van stoom, warm water en gekoelde lucht (bron CBS)	
46	RWK	GL	Gielen	22	In welke post vloeit de extra rentebate van 1,1 miljoen op de lening aan Alliander terug?	Dat wordt meegenomen als voordeel in het renteresultaat.	Olthof
47	EFB	GL	R. Zaal	13	Als donkerrood en dus negatief voor de Brede Welvaart staat dat door de COVID-crisis het totale aantal reizigers in 2020 met zo'n 70% daalde ten opzichte van 2019. Het Dashboard Brede Welvaart staat hier niet ter discussie, wel de door GS opgestelde nota die blijkbaar de daling van het aantal passagiers als negatief voor de brede welvaart beschouwt. Kan GS dat toelichten?	Schiphol wordt in de Brede Basismonitor op twee manieren bekeken: 1) als bijdrage aan de internationale bereikbaarheid door de hubfunctie (zoals ook verwoord in de Omgevingsvisie + MER) en 2) vanuit de effecten op de omgeving (geluid, lucht). In 2021 is het aantal passagiers en de netwerkkwaliteit (de connectiviteit met wereldwijde bestemmingen) sterk gedaald door de coronapandemie. Op het laatste is genormeerd a.d.h.v. het aantal passagiers. Door de sterke daling kleurt het vakje rood.	Olthof
48	EFB	GL	R. Zaal	Algemeen	Op verschillende beleidsterreinen, waaronder de RESsen en RO/wonen, wordt door de provincie ambtelijke ondersteuning geleverd aan gemeenten. Welke zijn die beleidsterreinen en hoe groot is de ambtelijke inzet daarbij?	Het is lastig onze ambtelijke inzet te berekenen vanuit het idee dat de provincie ambtelijke ondersteuning geeft aan gemeenten. In weze staat namelijk een groot deel van onze provinciale ambtelijke organisatie in het reguliere beleidswerk doorlopend in verbinding met collega's bij gemeenten en bij het Rijk. Onze organisatie kent wel een team regiomanagers, dat zich specifiek bezig houdt met het verbeteren van samenwerking tussen gemeenten, regio's en de provincie.	GS
49	NLG	GL	Rien Cardol	13	De biodiversiteit in Noord-Holland blijft dalen, nu naar 88,2 (LPI) t.o.v. heel NL 101,4. Hoe is dit	Over de periode 1990-2019 vertoont de Living Planet Index in Noord-Holland een dalende trend. Deze index geeft het gemiddelde van	Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					verschil te verklaren, terwijl juist het duingebied wordt geacht zeer biodivers te zijn?	soorten die vooruit en soorten die achteruit gaan. Het klopt dat de duinen zeer biodivers zijn. De trend in deze duingebieden is echter niet dusdanig stijgend dat het de gemiddelde trend omhoog kan halen. De duinen zijn dus biodivers, maar worden volgens de trend niet veel biodiverser vooralsnog. Gemiddeld genomen over alle ecosystemen heen zien we nu dus een dalende trend. Oorzaken hiervoor zijn het verdwijnen van 'groene' elementen in het landschap en schaalvergroting in het landgebruik. Verder wordt de toename van stikstofdepositie in verband gebracht met de toename van stikstofminnende soorten, ten koste van de meer zeldzamere soorten. Dit wordt ook aangeduid als vergrassing en verruiging van het open duin en moerassen. Positieve ontwikkelingen zijn er ook, zoals in oude bossen, die meer soorten herbergen en de verbetering van waterkwaliteit in de Harger- en Pettemerpolder waardoor veel soorten weer teruggekomen zijn in dit gebied. Zie ook het overzicht Biodiversiteit in Noord-Holland 2021 op onze website	
50	NLG	GL	Rien Cardol	23	Extra capaciteit stikstof en natuur/NNN: zijn hierin ook de kosten voor uitvoering GGA al meegenomen?	Nee, dat is niet het geval. De uitbreiding van de ambtelijke capaciteit voor de gebiedsprocessen wordt grotendeels gefinancierd uit rijksmiddelen voor natuur, stikstofreductie, klimaat en water.	Rommel
51	M&B	GL	Nicole van der Waart	6	Hoe zijn de gederfde opcenten per provincie bepaald? (voor NH de jaarlijkse compensatie van €15,6 miljoen., zie p 20)	Het IPO heeft voorgesteld om gebruik te maken van de verdeelsleutel die door de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) is vastgesteld. Dit model kan gebruikt worden om het aandeel van (semi) elektrische auto's in het totaal aan auto's te voorspellen.	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
52	M&B	GL	Nicole van der Waart	6	Wanneer wordt de contouren nota van BZK verwacht over de uitwerking en de invoering (tijdpad) van een alternatief belastinggebied	BZK heeft aangegeven de contourennota voor het zomer reces aan de Staten Generaal aan te bieden.	Olthof
53	NLG	FVD	Johan Dessing	23	Onder 5.2 “inhoudelijke beleidsvoorstellen kaderbrief 2023” is de eerste alinea van de toelichting bij post 11 “Aanpak stikstofopgave en actualisatie Natura 2000 beheerplannen” niet helemaal duidelijk en er wordt om opheldering gevraagd met de vragen 1 t/m 4. Onder dezelfde paragraaf 5.2 worden bij post 14 “Uitvoering VTH-taken (inclusief Roadmap Plus), transitie naar groen staal en gezondheidsonderzoeken” grote jaarlijkse ramingen opgevoerd: volgens de tabel op pag. 25 is voor de begroting 2023 een geraamd bedrag van 3,7 tot 4,1 miljoen euro nog niet gedekt en voor 2024 en 2035 is een totaal van 3,2 tot 3,6 miljoen euro nog niet gedekt. Over de beheersing van dit risico middels “herijkingsmomenten” (p. 27) worden de vragen 5 t/m 8 gesteld, temeer omdat een groot deel van deze ramingen structureel zijn. Wordt in de eerste alinea onder 11 op pagina 23 aangaande de IPO-begroting 2022 bedoeld, dat de totale kosten voor het “Programma Vitaal Platteland” in 2022 gestegen zijn, hetgeen met name veroorzaakt wordt door gestegen kosten van het “Interprovinciale Programma Stikstof en Natuur” (IPSN) in 2022? Zo niet, wat wordt er dan precies bedoeld?	Dat klopt. Zie hiervoor ook de toelichting zoals opgenomen op pagina 36 van de Eerste Begrotingswijziging 2022 onder 5.2.3: ‘*Voor de bijdrage aan BIJ12 voor Vitaal Platteland en Interne organisatie wordt een budget opgenomen. De stijging van de bijdrage voor Vitaal platteland (€ 803.000) wordt met name veroorzaakt door gestegen kosten voor het ‘Interprovinciale Programma Stikstof en Natuur’ (IPSN). Doordat de totale begroting van BIJ12 stijgt, worden ook de kosten van de interne organisatie hoger (€ 415.000). Verwacht wordt dat de lasten voor de ‘Bijdrage Interne Organisatie’ aan BIJ12 de komende jaren minimaal op eenzelfde niveau blijven. Uit de ‘IPO Begroting 2022’ blijkt tevens dat het IPO in ieder geval t/m 2025 de lasten voor ‘Vitaal platteland’ i.v.m. het IPSN op eenzelfde niveau heeft geraamd. Bij de Begroting 2023 (Kaderbrief 2023) zal worden voorgesteld beide posten dan ook meerjarig te ramen.*’.	Rommel

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
54	NLG	FVD	Johan Dessing	23	En wordt in deze alinea bedoeld, dat voor de jaren 2023 t/m 2025 geen verdere stijging geraamd wordt door IPO van de totale kosten voor het "Programma Vitaal Platteland", waarvan de kosten voor IPSN steeds deel uitmaken? Zo niet, wat wordt er dan precies bedoeld?	. Dat valt lastig te zeggen. Het IPO meldt in de toelichting op haar Begroting 2022 het volgende: '*In de begroting IPO Den Haag zijn – in lijn met de wens van de AV – geen PM-posten opgenomen. Alleen de kosten die met zekerheid zijn te verwachten zijn opgenomen in de begroting, uiteraard wegende dat in de loop van het jaar, zoals altijd maar zeker met een nog te vormen nieuw kabinet, bijstelling van ambities en afspraken en dus ook begroting nodig zal zijn.'*	Rommel
55	NLG	FVD	Johan Dessing	27	Wat wordt er inhoudelijk aan PS voorgelegd bij de herijkingsmomenten (p. 27, midden) gezien het feit dat er op dit moment geen dekkingsvoorstel is voor de grote structurele bedragen vanaf 2023?	De middelen zijn structureel noodzakelijk. De omvang van deze middelen zijn gebaseerd op een inschatting van de benodigde werkzaamheden op basis van de informatie die nu voorhanden is. De komende periode en jaren zullen de in de planning benodigde activiteiten steeds scherper worden. Op basis van die informatie zal tijdens de herijkingsmomenten een voorstel aan PS worden voorgelegd voor wijziging van structurele bedrag.	Olthof
56	NLG	FVD	Johan Dessing	27	Welke bijsturing is er naar aanleiding van deze herijkingsmomenten mogelijk?	Zie hiervoor. Op basis van de meest recente informatie worden voorstellen voor aanpassingen aan PS voorgelegd.	Olthof
57	NLG	FVD	Johan Dessing	27	Wanneer is een eerste herijkingsmoment voorzien, gezien de ongedekte ramingen van 3,7 tot 4,1 miljoen euro al voor 2023?	Op het moment dat nieuwe, aangescherpte planning vanuit Tata Steel beschikbaar komt over de snelheid en het ritme van vergunningsaanvragen.	Olthof
58	NLG	FVD	Johan Dessing	27	Wat is de planning voor latere herijkingsmomenten?	Met de behandeling van de provinciale begroting in PS.	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
59	EFB	JA21	G.J.W. Hartog	6 en 19	'De verwachte inkomsten via het provinciefonds nemen de komende jaren toe' (blz. 6). Opwaartse bijstelling raming Provinciefonds (blz.19). Vraag: Draagt een deel label "bestemming" (welk deel) of zijn deze inkomsten naar eigen inzicht 'vrij' te besteden?	Deze middelen zijn geheel vrij te besteden.	Olthof
60	EFB	JA21	G.J.W. Hartog	19 en 20	Opcenten motorrijtuigenbelasting blijven ongewijzigd. 'Het tarief in Noord-Holland blijft hiermee het laagste in Nederland.' Vraag: Dit lijkt aantrekkelijk voor leasebedrijven om het autopark in NH te registreren. Zijn daar cijfers over bekend en bestaat er inzicht in hoe het percentage leaseparkregistraties in N-H zich verhoudt tot andere provincies? Compensatie gederfde opcenten als gevolg van vrijstelling MRB elektrische voertuigen provincies. Vraag: Wat is het percentage elektrische lease auto's en wat is de verwachte groei en prognose in PNH? Dit met het oog op de berekende compensatie.	Op basis van de gewichtsuitdraai per 31-03-2022 die wij van de Belastingdienst hebben ontvangen blijkt het volgende: - Als alleen gekeken wordt naar het aandeel van leasevoertuigen van Grootwagenparkhouders (GWH's) met het vestigingsadres in Noord-Holland ten opzichte van het totaal aan leasevoertuigen in Nederland dan staan in Noord-Holland ongeveer 30% van de leasevoertuigen ingeschreven (zie tabel hierna) - Daarnaast is er nog een categorie van leasevoertuigen waarbij het vestigingsadres van de GWH niet bepalend is voor bepaling van de opcenten maar de NAW- gegevens van de berijder. Het aandeel van Noord-Holland in dit totaal is ongeveer 20% (zie tabel hierna) - Het percentage electrische leaseauto's op basis van de gewichtsuitdraai per 31-03-2022 bedraagt ongeveer 5%. Per 31-03 stonden 68.918 electrische auto's ingeschreven in Noord-Holland op een totaal van 1.386.300 auto's. Wij verwachten in de komende jaren een verdere groei van het aandeel electrische auto's. Hoeveel dat precies gaat zijn is lastig te voorspellen op dit moment.	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
						-	

Overzicht verdeling voertuigen van GWH's per provincie

aansprakelijken		**31-3-2022**
Groningen	pers.auto's	1.782
	motoren	1
Friesland	pers.auto's	7.748
	motoren	8
Drenthe	pers.auto's	306
	motoren	0
Overijssel	pers.auto's	14.565
	motoren	9
Gelderland	pers.auto's	11.386
	motoren	10
Zuid-Holland	pers.auto's	21.619
	motoren	31
Limburg	pers.auto's	4.147
	motoren	11
Noord-Holland	pers.auto's	161.243
	motoren	101
Utrecht	pers.auto's	130.338
	motoren	44
Noord-Brabant	pers.auto's	105.145
	motoren	140
Zeeland	pers.auto's	854
	motoren	0
Flevoland	pers.auto's	90.935
	motoren	42
TOTAAL-GENERAAL	pers.auto's	**550.068**
	motoren	**397**

Legenda
Aansprakelijken:
Provinciale opcenten worden berekend a.d.h.v. het vestigingsadres v
De provincie is hier dus afhankelijk van het vestigingsadres; verhuizi
bedrijf naar een andere provincie lijdt tot inkomstenderving van opce

Overzicht verdeling voertuigen van GWH's per provinc

verplichtingnemers		**31-3-2022**
Groningen	pers.auto's	5.304
	motoren	2
Friesland	pers.auto's	6.031
	motoren	4
Drenthe	pers.auto's	4.958
	motoren	1
Overijssel	pers.auto's	19.804
	motoren	10
Gelderland	pers.auto's	27.410
	motoren	22
Zuid-Holland	pers.auto's	72.639
	motoren	69
Limburg	pers.auto's	16.086
	motoren	7
Noord-Holland	pers.auto's	56.737
	motoren	56
Utrecht	pers.auto's	26.843
	motoren	28
Noord-Brabant	pers.auto's	36.054
	motoren	23
Zeeland	pers.auto's	4.467
	motoren	0
Flevoland	pers.auto's	8.745
	motoren	3
TOTAAL-GENERAAL	pers.auto's	**285.078**
	motoren	**225**

Legenda

Verplichtingnemer:

Provinciale opcenten worden berekend a.d.h.v. de NAW-geg
het voertuig. De GWH zorgt voor de betaling van de rekening
vangt de provinciale opcenten.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
61	NLG	JA21	G.J.W. Hartog	20 en 21	Faunaschade. Het eigen risico ganzenschade is met 15% verhoogd van 5% naar 20%. Het budget wordt desondanks structureel verhoogd met een overigens gelijkblijvend bedrag van €4,3 miljoen per jaar. Reden: in 2021 zijn de kosten hoger dan verwacht. De verhoging is niet alleen substantieel maar ook structureel. Om die reden is het belangrijk om zicht te krijgen op wat er toe geleid heeft dat de kosten in 2021 zoveel hoger zijn uitgevallen dan verwacht. Vragen: -Wat is er de oorzaak van dat de kosten in 2021 zoveel hoger zijn uitgevallen dan verwacht? -Het hogere budget voor schade uitkeringen is kennelijk afgeleid op de daadwerkelijke kosten van 2021. Welke berekening ligt aan de begrote meerkosten ten grondslag? -Wat is uw inschatting/prognose voor de ontwikkelingen op gebied van schade. U begroot dit vlak. Waarom heeft u geen reden om aan te nemen dat de kosten de komende jaren meer dan exponentieel stijgen? -Worden beleidswijzigingen voorbereid die gericht zijn op het voorkomen van nog meer Faunaschade dan voor 2021 was verwacht?	1. Zie ons antwoord op vraag 15 2. Zie ons antwoord op vraag 15 3. Zie ons antwoord op vraag 15 Op dit moment niet. In ons beleid neergelegd in de brief van 4 juni 2020 wordt sterk ingezet op mogelijkheden om de standganzen te reduceren. Wij onderschrijven het planmatig beheer zoals door de Faunabeheereenheid Noord-Holland faunabeheerplan is voorgesteld op basis waarvan de benodigde populatieontheffing en vergunningen zijn verleend en die zijn doorgezet naar de grondgebruikers. Via de FBE stimuleren wij agrarische grondgebruikers om beheermogelijkheden optimaal te benutten. Tevens verwachten wij veel van het zgn. gecoördineerd beheer wat wordt uitgevoerd in de natuur- en waterrijke gebieden en wat effect zal hebben op de aantallen ganzen.	Rommel
62	M&B	JA21	G.J.W. Hartog	6	Ontwikkelingen grond-, weg- en waterbouw. ‘Met andere opdrachtgevers wordt samengewerkt om tot afgewogen handelingsperspectieven voor de wat langere termijn te komen. Vragen:	- Zoals ook ministers Harbers en De Jonge in hun intentieverklaring met de markt (https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/05/31/intentieverklaring-samen-doorbouwen-in-onzekere-tijden-tegen-stijgende-bouwkosten) aangeven is het gezamenlijke belang van opdrachtgevers en markt om de sector	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					-Wat dient onder 'afgewogen handelingspectieven voor de wat langere termijn' te worden verstaan? -Welke activiteiten worden ondernomen om tot afgewogen handelingsperspectieven voor de langere termijn te komen en wat zijn globaal de (meer)kosten van deze activiteiten? -Wat is de betekenis van het hebben van 'afgewogen handelingspectieven voor de wat langere termijn' voor de uitvoeringsagenda? -Kunt u aangeven wat de inspanningen op dit vlak aan concrete resultaten heeft opgeleverd?	gezond te houden. De capaciteit in de markt kan alleen worden behouden als de GWW aantrekkelijk blijft voor bedrijven, voor personeel en voor jonge mensen die een studie kiezen. Daar is de gehele GWW-sector zich bewust van. Met alle betrokkenen zal samengewerkt moeten worden om een goed toekomstperspectief te creëren. De schaarste van grondstoffen kan voor de middellange termijn aangepakt worden door onze huidige inzet op circulair bouwen te versnellen. Door sloopafval als grondstof in te zetten en onderdelen te hergebruiken, voorkomen we dat nieuwe grondstoffen nodig zijn voor onze infraprojecten. [zie ook vraag 44] - Er wordt met diverse opdrachtgevers kennis en inzicht gedeeld [zie ook vraag 19] - Handelingsperspectieven kunnen leiden tot strategische keuzes in de uitvoeringsagenda. Bij de behandeling van het IMPI hopen wij hier meer duidelijkheid over te kunnen geven. - Tot dusver heeft samenwerking en afstemming de bevestiging gegeven dat alle opdrachtgevers vergelijkbare situaties ervaren, en dat ieder project in een andere fase verkeert en verschillend materiaalgebruik en dus kostenontwikkelingen en leverbetrouwbaarheid kent. De algemene gedragslijn is per project te onderzoeken wat de materiaalkosten of vertragingen zijn, en hierover in gesprek te gaan met de aannemer. [zie ook vraag 29]	
63	M&B/ EFB	JA21	G.J.W. Hartog	5/6 en 15	Heeft betrekking op 2.2 ontwikkelingen grond-, weg- en waterbouw en 4.1.3. toepassen indexering op provinciale budgetten. Op blz. 6 lezen we dat prijsstijgingen en schaarste aan	- Ja dat is correct - Nee dat is nu nog niet bekend, gezien de zeer recente ontwikkelingen tav grondstofprijzen. Bij de behandeling	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					grondstoffen een risico vormen voor het behalen van de provinciale ambities. Op blz. 15 staat dat provinciale begroting voor de indexatie ontwikkelingen, de CPB-ramingen tot uitgangspunt neemt. Vragen: -Is het correct om aan te nemen dat de recente prijsstijgingen tot gevolg hebben dat de begrote middelen niet voldoende zijn om op voorgenomen wijze uitvoering te geven aan het IMPI? -Bestaat er zicht op wat recente en nog verwachte prijsstijgingen betekenen voor het uitvoeren van IMPI? -Bestaat bij GS de wens of ziet GS de noodzaak tot het maken van strategische keuzes in de uitvoering? Denk daarbij aan het uitstellen of misschien juist versnellen van projecten; het maken van keuzes tussen investeringen of onderhoud, eventuele verschraling of afschalen van investeringen of onderhoud. -Op welke wijze is GS voornemens om PS te betrekken bij het maken van strategische keuzes in de uitvoering?	van het IMPI hopen wij hier meer duidelijkheid over te kunnen geven - Dit is een politieke vraag, die wij hier niet kunnen beantwoorden - Via de behandeling van het IMPI in het najaar zullen PS worden betrokken bij de keuzes in de uitvoering	
64	NLG/ EFB	JA21	G.J.W. Hartog	27	Transitie groen staal. Voor de komende jaren verwacht de OD NZKG structureel meer geld nodig te hebben dan begroot. De benodigde bedragen worden genoemd maar de benodigde dekking ontnreekt. Hiervoor verwijst GS naar het Rijk die hiervoor middelen ter beschikking zou moeten stellen. Het gaat voor 2023 om een bedrag van ca. €2,4 miljoen en voor de jaren	De OD NZKG anticipeert inderdaad op de noodzakelijke extra werkzaamheden voor het beoordelen van vergunningen en het houden van toezicht hierop in het geval Tata Steel de transitie maakt naar groen staal. Voor dit moment gaat het om het opbouwen van kennis op dit gebied (2 fte). Op dit moment zijn door Tata Steel nog geen vergunningen aangevraagd en worden dus nog geen activiteiten verricht	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					daarna om bedragen van tussen de €2,7 en €3,1 miljoen per jaar. Vragen: -Is het juist dat de OD NZKG anticipeert op de extra inspanningen en hiervoor de benodigde inspanningen verricht en zonodig verplichtingen aangaat terwijl nog niet zeker is of het Rijk bereid is om de extra middelen ter beschikking te stellen? -Welke verplichtingen worden In dat kader aangegaan en wat betekent dit voor de provinciale begroting indien het Rijk niet of niet volledig bijdraagt in de behoefte aan extra middelen?	voor het beoordelen hiervan. Op het moment dat Tata Steel wel vergunningen aanvraagt dan is de OD NZKG verplicht om deze, namens GS, binnen wettelijke termijnen te beoordelen. Dit staat los van mogelijke extra middelen vanuit het Rijk. Op dit moment 2 fte voor de opbouw van benodigde kennis. De OD NZKG zijn met Tata Steel in overleg over de planning van de aanvragen voor vergunningen voor de transitie naar groen staal. De inspanningen – en daarmee de financiering – van de OD NZKG worden zo goed mogelijk afgestemd op deze planning. In de huidige krappe arbeidsmarkt, vraagt het aantrekken van personeel echter tijd. De provincie is bevoegd gezag en financieel verantwoordelijk voor de VTH-taken bij Tata Steel. Een deel van de kosten voor vergunningsaanvragen kan onder de Omgevingswet worden gedekt via leges (uw Staten stellen de legesverordening vast). In het geval het Rijk niet bijdraagt dan zal het andere deel moeten worden bekostigd uit de provinciale begroting.	
65	RWK /EFB	JA21	G.J.W. Hartog	22 en 28/29	Implementatie SWUNG-2. 'De kosten die opgegeven worden in dit voorstel voor de Kaderbrief zijn dus indicatief, mogelijk is deze indicatie onjuist en zal er opnieuw over beslist moeten worden.' Vragen: -Binnen welke termijn kan GS duidelijkheid verschaffen of de indicatie juist is? -Kan de implementatie van SWUNG-2 (mede) tot gevolg hebben dat de provincie fysieke	De eerste stap is om goed inzicht te krijgen welke stappen we moeten zetten om SWUNG-2 te implementeren, daartoe wordt de komende maanden een plan van aanpak gemaakt. In dit plan van aanpak moet ook duidelijk worden welke financiële middelen we nodig hebben voor de implementatie zelf, zoals o.a. het verzamelen van de data voor het vaststellen van de geluidproductieplafonds, de inrichting van een monitor systeem en de personele inzet die	Olthof

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	Pagina	Vraag	Antwoord	Portefeuille-houder GS
					investeringen/aanpassingen moet doen in/rond provinciale wegen/installaties? -Kan GS een inschatting maken (al is het een grove) van de financiële consequenties voor het geval de indicatie (zie citaat) inderdaad onjuist is?	hiervoor nodig is. Dit plan van aanpak moet Q1 2023 gereed zijn. De provincie Noord-Holland stelt de Geluid Productie Plafonds vast. Dat geeft aan wat onze ambitie is. Daar waar straks normen overschreden worden zullen we mitigerende maatregelen moeten nemen. Dit zal onderdeel uit maken van het opnieuw op te stellen Actieplan Geluid. Voorbeeld van een mitigerende maatregel is stil asfalt. Onderdeel van SWUNG-2 is ook een saneringsplan. Voor wat betreft de sanering heeft het Rijk een nieuwe saneringsregeling opgesteld. Deze regeling vervangt de oude Subsidieregeling sanering verkeerslawaai en bevat de nieuwe regels voor het verkrijgen van een rijksbijdrage voor sanering verkeerslawaai onder de Omgevingswet. Dit betekent dat het Rijk subsidie beschikbaar stelt voor het treffen van doelmatig maatregelen. Indien we meer willen doen dan de verplichte sanering dan zal dat een beleidskeuze zijn waarvoor we zelf dan de financiële middelen moeten aanwenden. Op dit moment is het te onduidelijk en kunnen GS niet een indicatie geven. Zie ook antwoord technische vraag 35.	

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9999
Extern Zaak ID	1843072
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	10.a
Titel	PDENH: Brief GS aan PS inz. Aantredende beheerfase Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH)
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Bijlagen
Brief aan PS over aantredende beheerfase van het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V..pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	30 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**

Toelichting

Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. zal naar verwachting in de periode 2023-2024 uit de investeringsfase van het originele fondsvermogen geraken. Rond deze tijd loopt ook het contract met het huidige fondsmanagement af. Het college heeft zich hierover beraden en voorgenomen om in deze nieuwe fase van het fonds geen nieuwe investeringen meer aan te gaan, anders dan vervolginvesteringen in portfoliobedrijven. Hiermee richt de aandacht van PDENH zich op beheer van de bestaande portefeuille.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
J.J.G. Dalhuijsen
BEL/REE

Telefoonnummer +31235144712
dalhuijsenj@noord-holland.nl

Verzenddatum
25 MEI 2022

Kenmerk
1843072/1843076

Uw kenmerk

Betreft: aantredende beheerfase van het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V.

Geachte leden,

Hierbij verzoeken wij u deze brief ter bespreking op de B-agenda van de commissie Economie, Financiën en Bestuur van 20 juni 2022 te plaatsen.

Wat is de reden?
Wij willen u consulteren over het voornemen om over te gaan tot de beheerfase en uitfasering van het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland.

Wat vragen wij aan de commissie?
Kennis te nemen van het voorgenomen besluit en wensen of bedenkingen kenbaar te maken.

Om welk GS-besluit gaat het?
Wij hebben op 24 mei besloten om het voornemen uit te spreken om, wanneer PDENH is uitgeïnvesteerd en het contract met het huidig fondsmanagement afloopt, over te gaan tot de beheerfase en uitfasering van het fonds.

Op welk beleidskader is dit voorstel gebaseerd?
Het stimuleren van duurzame innovatie, onder meer door investeringen van PDENH is opgenomen in de Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023.

Is dit voorstel eerder behandeld in een commissie of in PS?
Nee.

Wat zijn de effecten van het voorstel?
Direct effect van het voorstel is dat in de beheerfase van het fonds geen nieuwe investeringen meer worden aangegaan vanuit eventueel terugvloeiende middelen. Deze middelen vloeien terug naar de provincie. Het fondsmanagement zal naar verwachting minder arbeids- en kostenintensief worden.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De effecten voor de doelstelling van PDENH (verduurzaming economie) en de doelgroep van PDENH (ondernemers) zullen naar onze inschatting zowel op korte als lange termijn beperkt zijn. Dit heeft te maken met de veranderende opgave voor verduurzaming van de economie en het veranderende financieringslandschap. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting aan het einde van de brief.

Wat zijn de financiële aspecten/risico's?
Met de aanvang van de beheerfase van het fonds zullen de financiële fondsbeheerkosten afnemen. Mogelijk verandert ook het risicoprofiel enigszins, omdat geen nieuwe investeringen aangegaan worden en daarmee de risico's iets afnemen.

Met wie is dit (extern) afgestemd?
In de eerste plaats met de huidige fondsbeheerder van PDENH, daarnaast met andere publieke investeringsfondsen in de provincie. Over de juridische aspecten is afgestemd met de huisadvocaat.

Heeft (burger)participatie plaatsgevonden? Op welke manier?
Nee.

Wanneer en hoe is/wordt over dit besluit gecommuniceerd?
Er heeft geen actieve communicatie over dit besluit plaatsgevonden buiten deze brief. Uiteraard hebben gesprekken plaatsgevonden met het huidige fondsmanagement van PDENH. Deze zullen de komende tijd worden voortgezet. Na definitieve besluitvorming door GS zal een persbericht en aandacht op de kanalen van de provincie volgen.

Vindt er een evaluatie van dit besluit plaats?
Dit is niet voorzien.

Is er een link met Europa?
Nee.

Nadere toelichting
In 2014 is het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH) actief geworden met als doel om risicokapitaal te verstrekken aan duurzame projecten en bedrijven in de regio. Het fonds beoogt het financieringsgat op de kapitaalmarkt voor dit type bedrijven en projecten te dichten en een duurzame en innovatieve economie te stimuleren. Hierbij stuurt het fonds op maatschappelijk en economisch rendement (denk hierbij aan CO2 reductie, werkgelegenheid en innovaties) en voldoende financieel rendement om zichzelf grotendeels in stand te houden.

Het fonds is destijds opgericht als hét centrale provinciale investeringsfonds voor de duurzame economie. Het uitgangspunt was dat het fonds zichzelf grotendeels in stand zou houden met de terugverdiensten van investeringen uit het fondsvermogen van € 85 miljoen. De filosofie waaronder het fonds opereert is dat deze niet marktverstorend werkt, maar zich juist voegt naar de omstandigheden van het regionale financieringslandschap. In deze brief gaan we verder in op deze marktomstandigheden en wat dit betekent voor het fonds.

Fondsprestaties
Aan de start van 2022 heeft PDENH 27 bedrijven en projecten in portefeuille (exclusief 7 desinvesteringen) en is in totaal ca. 56 miljoen euro geïnvesteerd in innovatieve en duurzame projecten in de regio.

Hiermee was per eind 2021 ruim 338 kiloton aan CO2 gereduceerd door portfoliobedrijven. Daarnaast hadden deze bedrijven 387 FTE in dienst en hebben de investeringen van PDENH meer dan €100 miljoen aan co-investeringen uitgelokt. Het fonds ligt op schema om de gewenste maatschappelijke impact te creëren. De echte balans van de maatschappelijke, economische en financiële effecten van PDENH valt echter pas op te maken tot een jaar of 10 na de investeringsfase van het fonds. Veel van de bedrijven waar PDENH in investeert zitten immers in de opstart- of opschaalfase bij aanvang van investering en zullen dus met de jaren meer impact realiseren.

Een overzicht van de portfoliobedrijven van PDENH kunt u vinden op: www.pdenh.nl

Toekomst van het fonds
Momenteel bevindt het fonds zich in de investeringsfase. Dat betekent dat de oorspronkelijke 85 miljoen euro aan fondsvermogen wordt geïnvesteerd in verschillende bedrijven en projecten. Met ca. 56 miljoen euro aan geïnvesteerd kapitaal resteert nog zo'n 29 miljoen euro.

Na een investering in een bedrijf of project helpt het fonds om te groeien, opschalen en vervolgfinanciering aan te trekken met als doel dat de verstrekte lening wordt terugbetaald (gemiddeld over 5 tot 10 jaar) of om een bedrijf waar het fonds aandelenkapitaal aan heeft verstrekt te begeleiden tot aan exit/verkoop (gemiddeld 5 tot 7 jaar). Vervolginvesteringen hebben een stimulerend effect op de groei van portfoliobedrijven en bij het aantrekken van vervolgfinanciers. Daarom houdt PDENH een deel van het fondsvermogen beschikbaar (circa € 15-20 miljoen) voor vervolginvesteringen in portfoliobedrijven. Volgens projecties van het fondsmanagement betekent dit dat het fonds omstreeks 2023 - 2024 uit de 'investeringsfase' met het oorspronkelijke fondsvermogen geraakt. Mits er geen nieuwe investeringen meer worden aangegaan door PDENH vanuit terugvloeiende middelen, betekent dit dat de 'beheerfase' van het fonds aanbreekt. In deze fase doet het fonds uitsluitend nog vervolginvesteringen in portfoliobedrijven om deze te helpen groeien en te begeleiden tot aan exit of aflossing van de lening.

Revolverendheid van het fonds
Het principe van een revolverend investeringsfonds is dat deze met behulp van terugvloeiende middelen uit terugbetaalde leningen en de verkoop van aangegane participaties nieuwe investeringen kan doen. Over de revolverendheid van PDENH is bij oprichting als ambitie in het kader stellende businessplan geschreven dat het fonds zichzelf grotendeels in stand moest houden vanuit (fonds)rendement. 'Grotendeels' omdat bij aanvang van het fonds duidelijk was dat het behalen van financieel rendement op gespannen voet stond met het steunen van risicovolle maar maatschappelijk en economisch belangrijke projecten en bedrijven. 'Zichzelf in stand houdend' heeft in deze context betrekking op het voldoen aan de financiële kosten die komen kijken bij de uitvoering van het fondsbeheer. Het was niet het streven om het fonds voor onbepaalde tijd te laten revolveren/(her)investeren en zichzelf in stand te houden. Het uitgangspunt was om het fondsvermogen één keer uit te zetten.

Zo wordt in het kader stellende businessplan uit 2013 gesteld dat het primaire uitgangspunt is dat rendementen die voortkomen uit de activiteiten van PDENH B.V. uitgekeerd worden aan de aandeelhouder.

De aandeelhouder bepaalt jaarlijks of PDENH B.V. dividend uitkeert of herinvesteert in duurzame (energie)activiteiten.

Het businessplan vindt u in de oorspronkelijke statenvoordracht op de website van Noord-Holland (link).

Op het punt van de aflopende investeringsfase van PDENH en de revolverendheid van het fonds hebben wij ons beraden.

Veranderde omstandigheden in het regionale financieringslandschap
De context waarbinnen PDENH opereert is in de 8 jaar sinds oprichting aanzienlijk veranderd. De maatschappelijke opgaven hebben zich ontwikkeld en daarmee ook de financieringsbehoeften. Belangrijke aandachtsgebieden van PDENH bij oprichting, zoals zon- en windparken, worden inmiddels goed door de markt opgepakt en ook de investeringsopgaven hebben zich ontwikkeld richting bijvoorbeeld infrastructurele opgaven voor de energie- en warmtetransitie of de circulaire economie. Langzaam maar zeker heeft ook een omslag plaatsgevonden in het denken over investeringen in duurzaamheid.

De noodzaak voor investeringskapitaal op het gebied van de maatschappelijke transitieopgaven is significant gebleven. Hierom, en mede in reactie op de coronacrisis, is de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InWest opgericht. Met de komst van het transitie- en MKB-fonds van de ROM is PDENH niet langer het enige provinciale investeringsfonds voor de duurzame economie in de regio. Nieuwe investeringen in duurzame bedrijven en projecten kunnen namelijk ook door de ROM worden gedaan. Dit maakt PDENH niet op slag overbodig. Sterker, in de aanloopfase van de ROM fondsen is het prettig om een gevestigde partner te hebben met een uitgebreid netwerk, expertise en een goede staat van dienst.

De vraag is echter hoe lang deze fondsen naast elkaar moeten opereren. Vanuit het oogpunt van overzicht en transparantie richting de ondernemer is het wenselijk om één centrale loketfunctie bij de ROM te organiseren. Ook vanuit kostenoogpunt is het inefficiënt om verschillende loketten en investeringsfondsen naast elkaar te laten bestaan.

Voorgenomen GS-besluit
Wij zijn tot de conclusie gekomen dat het voor PDENH bij afronding van de investeringsfase niet langer nodig is om nieuwe investeringen aan te gaan en zal daarmee de beheerfase van het fonds inluiden. Hoogstens doet PDENH in deze beheerfase nog investeringen in eigen portfoliobedrijven om deze tot aan exit te begeleiden; een periode waar gemiddeld 5 tot 10 jaar voor staat.

De voornaamste redenen voor dit voorgenomen besluit:

- PDENH is niet opgericht met de intentie om voor onbepaalde tijd te revolveren. Het fonds moest haar middelen 1x uit zetten en zichzelf qua kosten grotendeels in stand kunnen houden vanuit (fonds)rendement.

- De opgave waar PDENH zich op richt (verduurzaming economie) is in de afgelopen jaren veranderd, mede onder invloed van het Klimaatakkoord en de daarbij behorende versnelling. De markt is op een aantal terreinen van energietransitie en circulaire economie

meer volwassen, wat betekent dat de behoefte aan publieke investeringen is veranderd en bijvoorbeeld meer is verschoven naar grootschaligere infrastructurele projecten.

- In het verlengde daarvan is ook het financieringslandschap sterk veranderd. Reguliere kapitaalverstrekkers (banken, pensioenfondsen) richten zich meer en meer op verduurzaming en er zijn ook andere private en publieke fondsen ontstaan die zich hierop richten. Belangrijk hierbij zijn met name de komst van Invest NL (nationaal) en de ROM InWest (provinciaal). Het afronden van de investeringsfase van PDENH loopt gelijk op met het starten van de investeringsfase van het ROM transitie- en MKB-fonds. Vanuit het oogpunt van overzicht en kostenefficiëntie is het wenselijk om niet meerdere provinciale fondsen met een tot op zekere hoogte soortgelijke scope en financieringsinstrumentarium naast elkaar te laten bestaan.

- In dezelfde periode als de voorziene afronding van de investeringsfase loopt de beheerovereenkomst met de huidige fondsmanager af (Q1 2024). Dit betekent dat vanaf dat moment de fondsorganisatie optimaal kan worden ingericht op de aanbrekende beheerfase.

Mocht een klein deel van het initiële fondsvermogen bij het aflopen van de beheerovereenkomst met de huidige fondsmanager resteren, dan zal tegen deze tijd worden afgewogen of het investeren van deze middelen opweegt tegen de operationele kosten van het aangaan van deze investering(en). Naar ons oordeel is het niet wenselijk, vanuit oogpunt van kostenefficiëntie, om een volwaardige investeringsorganisatie op te tuigen voor een gering aantal investeringen die in relatief korte tijd zullen worden gedaan.

Met het aanbreken van de beheerfase van PDENH zal het bij oprichting voorziene investeringskapitaal van €85 miljoen met succes zijn geïnvesteerd. De aandacht zal vanaf dat moment uitgaan naar het verwezenlijken en het verder doen groeien van de impact van gedane investeringen door PDENH. Naar het fonds terugvloeiende middelen zullen worden teruggestort naar de provincie, welke deze in een later stadium nog kan inzetten voor stimulering van het innovatie- en ondernemerschapsklimaat.

Wat is de vervolgprocedure?
Op basis van de consultatie van PS zullen wij een definitief besluit nemen over de toekomst van PDENH en de inrichting van het fonds vanaf 2024. Hierover zullen wij u te zijner tijd informeren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris R.M. Bergkamp

voorzitter A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9795
Extern Zaak ID	1117618
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	13.a
Titel	Economie: Brief GS inz. Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022
brief aan PS over Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	23 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**

Toelichting

De Monitor Detailhandel Noord-Holland is een jaarlijkse analyse van de trends en ontwikkelingen binnen de detailhandel, aangevuld met actuele data over gemeentelijke plannen. Er is sprake van een lichte banengroei, voornamelijk door online-winkelen. Mede door de COVID-19 steunmaatregelen van de overheid is het winkelaanbod stabiel gebleven en de leegstand licht gedaald.

Monitor Detailhandel Noord-Holland 2021-2022

Noord-Hollandse Detailhandel in cijfers

April 2022

ECONOMIE

Inhoud

3 | **Voorwoord**

4 | **Samenvatting**
4 Samenvattend beeld
4 Werkgelegenheid
4 Winkelaanbod
5 Plancapaciteit en transformatie
5 Toekomstbestendigheid

7 | 1 **Inleiding**
7 Strategisch Beleidskader Economie
7 Detailhandelsbeleid Provincie Noord-Holland
7 Leeswijzer

9 | 2 **Werkgelegenheid**
9 Verdeling banen
10 Ontwikkeling banen
11 Aandeel banen postorder- en internetbedrijven
12 Aandeel grote en kleine banen
13 Economisch functioneren winkels

15 | 3 **Aanbod en leegstand**
15 Ontwikkeling winkelaanbod – aantal verkooppunten
17 Ontwikkeling winkelaanbod – winkelvloeroppervlakte
19 Ontwikkeling winkelaanbod – leegstand
20 Ontwikkeling leegstand per deelregio
21 Ontwikkeling leegstand per gemeente
22 Branchering per deelregio
24 De winkelgebieden groter dan 15.000 m²
25 De winkelgebieden kleiner dan 15.000 m²
25 Leefbaarheid kleine kernen Noord-Holland
26 Typering winkelgebieden Noord-Holland

29 | 4 **Toekomstbestendigheid**
29 Retail Risk Index
30 Retail Risk Index in perspectief
31 Toekomstbestendige winkelcentra
32 Minder toekomstbestendige winkelcentra
33 Bevolking
34 Bevolkingsprognose

36 | 5 **Planvoorraad en marktruimte**
37 Marktruimte
38 Planvoorraad
39 Ontwikkeling planvoorraad per deelregio
40 Onbenutte plancapaciteit
42 Structurele leegstand naar bestemming
43 Transformatieplannen gemeenten

Voorwoord

Winkelgebieden zijn belangrijk voor het economisch functioneren en de leefbaarheid van de centra van dorpen en steden. Naast culturele voorzieningen, persoonlijke dienstverlening en horeca is goed, toekomstbestendig winkelaanbod met beperkte leegstand belangrijk.

Voor u ligt de zevende Monitor Detailhandel. Deze monitor baseert zich op de stand van zaken in de Noord-Hollandse winkelgebieden per 1 januari 2022. Wij hebben de trends en ontwikkelingen in de detailhandel in kaart gebracht. De gegevens helpen u en ons bij het opstellen van uw lokale detailhandelsbeleid. U kunt ook gebruik maken van het dashboard waarin u gedetailleerde informatie over de ontwikkelingen in de Noord-Hollandse winkelgebieden kunt terugvinden.

Uit deze monitor blijkt dat er stilstand is op de detailhandelsmarkt. Er zijn nauwelijks veranderingen in het aantal winkels, winkelvloeroppervlakte, winkelbezetting en planvoorraad ten opzichte van 2020-2021. Onbekend is nog of dit een stilte voor de storm is of dat er een proces van geleidelijke transformatie is ingezet. Tot ieders verrassing is in 2021 winkelleegstand de gedaald. De maatregelen die de overheid nam tijdens de coronaperiode zijn hier effectief gebleken, en hebben tot een status-quo op deze vastgoedmarkt geleid. Ondertussen vindt al veel transformatie van winkels plaats, veelal naar woningen. De transformatieplannen van gemeenten zijn nu voor het eerst meegenomen in deze monitor. Met ons programma 'Wonen voor Winkels' ondersteunt ons college deze ontwikkeling en dragen daar waar nodig bij via kennis en procesondersteuning.

Dit jaar is voor het eerst ook de onbenutte plancapaciteit in beeld gebracht, een aanbeveling uit de Nationale Retailagenda. Daarmee kan de 'kraan worden dichtgedraaid voordat er gedweild moet worden'. Op basis van dat inzicht kunnen diverse plannen en ruimtelijke bestemmingen worden omgezet om het aantal locaties met overbodige of ongewenste bestemming detailhandel te beperken. Het is een eerste inventarisatie om met de gemeenten te delen, maar wel een belangrijke.

Ik hoop dat deze beleidsinformatie u helpt bij het opstellen van uw detailhandelsbeleid.
De provincie helpt u graag verder bij de regionale afstemming van plannen, visievorming, transformatie, aanpak van leegstand en verduurzaming van winkelgebieden via de HIRB+ regeling toekomstbestendige winkelgebieden!

Ilse Zaal, gedeputeerde Economie
Provincie Noord-Holland

Samenvatting

Samenvattend beeld

Deze monitor beschrijft de ontwikkelingen in de detailhandel over 2021 met peildatums in april 2021 (werkgelegenheid) en januari 2022 (winkelaanbod en planvoorraad).

De detailhandelsstructuur in Noord-Holland is mede door de COVID-19 steunmaatregelen van het Rijk ook in 2021 redelijk overeind gebleven. Dit heeft geleid tot een status quo op de markt. Er zijn wel enkele specifieke aandachtsgebieden. Dit jaar zijn ook de kansen om onbenutte planvoorraad te kunnen saneren voor het eerst in beeld gebracht. De kansen lijken op het geheel beperkt: een groot deel met de bestemming detailhandel heeft al een andere invulling (zoals wonen) en structurele leegstand van winkels met enkelbestemming detailhandel is beperkt.

In Noord-Holland is de werkgelegenheid in de detailhandel in het afgelopen jaar toegenomen, met name door het online winkelen. De winkelbezetting (het aantal banen per 1.000 vierkante meter winkelruimte) is gelijkgebleven. Het aantal winkels en het aanbod winkelvloeroppervlakte is eveneens gelijk gebleven. De toekomstbestendigheid van de winkelgebieden is verbeterd, omdat minder winkels defintief de deuren sloten dan voorheen was voorzien. Onzeker is of dit jaar die trend doorzet als steunmaatregelen worden afgebouwd. De winkelleegstand is licht gedaald.

Werkgelegenheid

- In Noord-Holland zijn 152.739 banen in de detailhandel, dat is 9,1% van de totale werkgelegenheid.
- Vier op de tien detailhandelsbanen is parttime, dat wil zeggen minder dan 12 uur per week. Er is voor het eerst in jaren sprake van een daling.
- De werkgelegenheid in de detailhandel is toegenomen met 1,1%. Dat is meer dan de gemiddelde banengroei in Noord-Holland (0,75%).
- Het aandeel van postorder- en internetbanen binnen de detailhandel nam afgelopen jaar toe van 12% naar 15% van de totale werkgelegenheid in de detailhandel.
- De vloerproductiviteit is een belangrijke economische indicator voor detailhandel. Het aantal banen per 1.000 vierkante meter winkelvloeroppervlakte is in 2021 gelijk gebleven in Noord-Holland Zuid (39) en gedaald in Noord-Holland Noord (27).

Winkelaanbod

- Eén op de zes winkels staat in Noord-Holland. Het aantal verkooppunten in 2021 in Noord-Holland is minder sterk gedaald dan voorheen en voorzien en komt op 15.025.
- In 2021 blijft het aantal vierkante meters winkelvloeroppervlakte (wvo) in Noord-Holland opnieuw ongeveer gelijk op 4,25 miljoen m² (exclusief leegstand). Daarvan is ruim 1 miljoen m² in Noord-Holland Noord.
- Op het centrum van Amsterdam na zijn de vier grootste. winkelgebieden in Noord-Holland perifere detailhandelsvoorzieningen (PDV) zoals woonboulevards. Deze locaties groeien ook harder, terwijl traditionele centrumgebieden krimpen in oppervlakte.
- De leegstand in Noord-Holland is in 2021 gedaald. De leegstand neemt zowel af in winkelvloeroppervlakte (5,5%) als in verkooppunten gemeten (6,0%). Dit is onder het landelijke gemiddelde. De verschillen tussen de regio's in Noord-Holland zijn klein.
- Castricum is de gemeente met de hoogste gemiddelde leegstand in Noord-Holland: 9,1%. De leegstand is in veel andere gemeenten gedaald. De grootste daling is in Den Helder (van 11% naar 8,2%). Transformatie speelt óók een belangrijke rol in het centrum van Beverwijk en leidt daar tot een daling van leegstand tot 7,1%. In Hilversum daalt de leegstand ruim een procentpunt.
- De leegstand (in winkelvloeroppervlakte) in grote winkelgebieden is met één op de drie winkelmeters het hoogst in Haarlem-Schalkwijk, dat ten tijde van de peiling werd verbouwd. De leegstand in Amsterdam-Westpoort is gelijk gebleven (21%). De leegstand in centrum Den Helder is gedaald van 28% naar 21%. De leegstand in het centrum van Zaandam is verder toegenomen tot 20%.

Plancapaciteit en transformatie

- Gemeenten en ontwikkelaars maken plannen voor het uitbreiden en opknappen van winkelgebieden. Uit de gemeentelijke enquête blijkt dat er voor 384.000 m² aan bouwplannen zijn, zowel hard (met vastgesteld bestemmingsplan) als zacht (zonder). Dit is een daling van 24.000 m² ten opzichte van 2021 door realisatie en het schrappen van plannen. Het totaal aantal plannen is gedaald van 99 in 2021 naar 90 in 2022. 22 plannen zijn in Noord-Holland Noord, 68 plannen in Noord-Holland Zuid.
- Dit jaar is er ook onbenutte plancapaciteit geïnventariseerd. Er zijn bijna 200 locaties waar de bestemming detailhandel zou kunnen worden geschrapt dan wel planologische gaten kunnen worden gedicht doordat een andere bestemming of gebruik (mogelijk) is. In de helft van de gevallen wordt er gewoond, bij één op de tien is er nu een bedrijf gevestigd.
- Er zijn verspreid over Noord-Holland 268 winkelpanden met structurele leegstand van winkels. Deze locaties zijn gekoppeld aan de bestemmingsplannen. Slechts 17 structureel leegstaande winkelpanden hebben de enkelbestemming detailhandel. Dit betekent dat in veel gevallen een andere invulling van het winkelpand mogelijk is.
- Gemeenten hebben ook transformatieplannen voor detailhandel, in totaal 128.000 m² reductie en plannen voor 4.400 woningen. De grootste transformatieplannen zijn voor de meubelboulevard in Beverwijk, Haarlem-Schalkwijk en de centrumgebieden van Hoorn, Hilversum en Purmerend.

Toekomstbestendigheid

- De toekomstbestendigheid van winkelgebieden in Noord Holland is in kaart gebracht op basis van de Retail Risk Index (RRI). De RRI wijkt in 2022 af van voorgaande jaren doordat mede door COVID-steunmaatregelen veel minder detaillisten de winkels sloten dan voorspeld.
- De meest toekomstbestendige winkelgebieden van Noord-Holland zijn de wijkwinkelcentra De Hoef in Alkmaar en Amsterdamseweg-Zuid in Amstelveen. Hier hebben alle winkels een laag of zeer laag risico, voornamelijk door divers dagelijks aanbod.
- In de lijst minder toekomstbestendige winkelgebieden is de kans groter dat winkels komend jaar de deuren sluiten.
- De bevolkingsprognose is naar boven bijgesteld. De verwachte groei van het aantal inwoners is vooral bijgesteld voor regio Alkmaar, Amstelland-Meerlanden en Zuid-Kennemerland. Dit kan tot meer vraag naar winkelvoorzieningen leiden.

RIVIÈRA MAISON
OUTLET
keukensale.com
keukenstunter

1 Inleiding

De provincie Noord-Holland hecht belang aan het delen van informatie en kennis. In de sector is behoefte aan kennis over trends en ontwikkelingen en actuele data over plannen en de ontwikkeling van winkelmetrages. Daarom is in 2016 gestart met het jaarlijks opstellen van een detailhandelsmonitor. Voorliggende betreft de zevende editie.

Strategisch Beleidskader Economie

Het hoofddoel van het provinciaal economische beleid is het bevorderen van de welvaart en welzijn door een duurzame, en ondernemende economie. Detailhandel is een sector met een grote economische betekenis, met name met betrekking tot werkgelegenheid en bedrijfsvestigingen. Bijna één op de tien banen is in de detailhandel. Daarnaast is detailhandel maatschappelijk van belang voor de leefbaarheid en vitaliteit van kernen.

Detailhandelsbeleid Provincie Noord-Holland

De provincie Noord-Holland heeft beleid om de detailhandelsstructuur in Noord-Holland te versterken. De beleidsdoelen zijn vastgelegd en uitgewerkt in paragraaf 6.1.3 en 8.2 in onze Omgevingsverordening Noord-Holland 2020.

Met deze monitor komen met name het voorkomen van extra leegstand en een vitale, dynamische en concurrerende detailhandelsstructuur aan de orde.

De provincie heeft verschillende instrumenten om de detailhandelsstructuur in Noord-Holland te versterken. Onderdeel van de in het detailhandelsbeleid geformuleerde provinciale rol op het gebied van kennisdeling is een jaarlijkse detailhandelsmonitor om zo het evenwicht tussen vraag en aanbod in beeld te brengen. Deze actuele informatie is relevant als onderbouwing voor lokale en regionale detailhandelsvisies, maar ook voor een deskundige advisering van de Regionale Adviescommissies Detailhandel. De detailhandelsmonitor is hierbij een jaarlijkse aanvulling op het minder frequent uitgevoerde Randstad Koopstromenonderzoek en marktruimteonderzoek. Het koopstromenonderzoek is begin 2022 afgerond en biedt nieuwe inzichten in het winkelgedrag in Noord-Holland. Op basis van monitor en KSO wordt het nieuwe markruimteonderzoek opgestart.

Leeswijzer

Deze Monitor Detailhandel betreft de situatie in 2021-2022 voor de provincie Noord-Holland op het gebied van werkgelegenheid (hoofdstuk 2), winkelaanbod en leegstand (hoofdstuk 3), toekomstbestendigheid (hoofdstuk 4) en plancapaciteit en transformatie (hoofdstuk 5).

Peiljaar voor de werkgelegenheid is 1 april 2021. Voor winkelaanbod en leegstand is data van Locatus afkomstig met het peilmoment op 1 januari 2022. De peildatum voor de Retail Risk Index van Locatus en de provinciale enquête planvoorraad- en transformatieplannen van gemeenten is februari 2022.

De resultaten worden gerapporteerd op het niveau van de deelregio's[1], gemeenten en winkelcentra, afhankelijk van het schaalniveau waarop de relevante ontwikkelingen zich voordoen. In een online dashboard zijn de onderzoeksgegevens op verschillende schaalniveaus (van provincie tot winkelgebieden) en in meest actuele vorm beschikbaar.

1) Regio's: Regio Noord-Holland Zuid: deelregio's Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland.
Regio Noord-Holland Noord: deelregio's Kop van Noord-Holland, Regio Alkmaar, West-Friesland

BCC
BCC
BCC
BCC
BCC
BCC
o.a. magnetrons, koffiezetters, koelkasten
LORUS
DOUGLAS
TE HUUR
hanson
023 532 99 55
WWW.HANSON.NL

2 Werkgelegenheid

Dit hoofdstuk beschrijft de werkgelegenheid in de detailhandel volgens de cijfers van LISA van 1 april 2021. De werkgelegenheidsgroei in de detailhandel groeit licht en dan vooral online. Het aandeel kleine banen nam voor het eerst in alle regio's af. In 2020 blijft het aantal banen per 1.000 vierkante meter winkelruimte wel gelijk, een belangrijk economische indicator voor de detailhandel.

Verdeling banen

In april 2021 zijn er 1.679.294 banen in Noord-Holland. Daarvan zijn 152.739 banen in de detailhandel. Dit betekent dat het aandeel banen in de detailhandel 9,1% bedraagt van het totaal aantal banen in Noord-Holland. 21% van het totaal aantal banen bevindt zich in Noord-Holland Noord, een derde in Amsterdam[2].
Figuur 2.1 geeft een verdeling van het totaal aantal banen in de detailhandel per deelregio.

Figuur 2.1 | Aantal banen detailhandel per deelregio

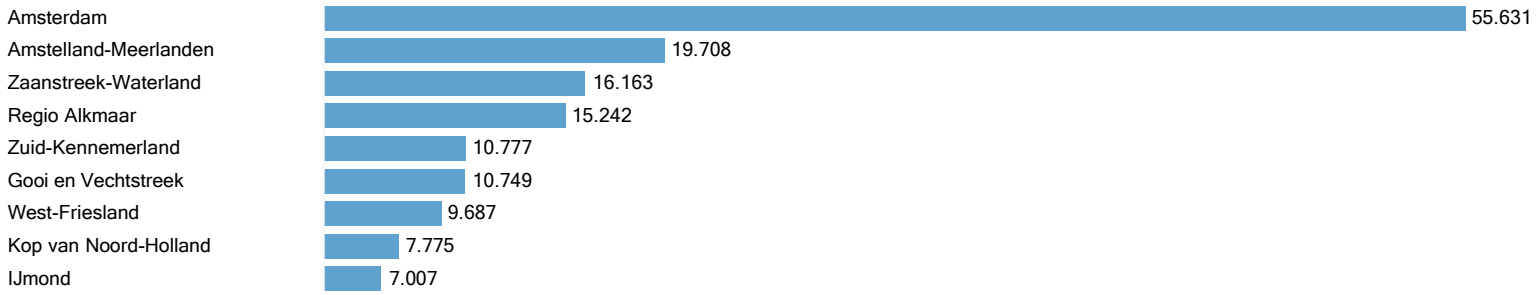

Bron: LISA 2021

2) Amsterdam is sinds maart 2022 inclusief Weesp met bijna 1.000 banen. Dit is met terugwer-kende kracht verrekend in figuur 2.1 en 2.2. De gemeentelijke herindelingen Dijk en Waard en Purmerend-Beemster hebben geen effect op de regionale cijfers.

Ontwikkeling banen

Tussen april 2020 en april 2021 groeide het aantal banen in de detailhandel gemiddeld met 1,1%. Dat is iets meer dan de gemiddelde groei in Noord-Holland: 0,75%. In figuur 2.2 is de ontwikkeling van het aantal banen in de detailhandel geïndexeerd weergegeven per deelregio sinds 2011.

De groei van de werkgelegenheid is in 2021 niet gelijk verdeeld over de regio's. In Amsterdam kwamen traditioneel de meeste nieuwe banen (991) gevolgd door Amstelland-Meerlanden (691) en Zaanstreek-Waterland (bijna 300). Daar stond tegenover dat er een krimp was in Gooi en Vechtsteek (-163), regio Alkmaar (-189) en West-Friesland (-128). In West-Friesland was de relatieve daling van het aantal detailhandelsbanen met 5% het grootst.

In 2021 is sprake van een duidelijk verschil in werkgelegenheidsontwikkeling per gemeente. In bijna de helft van de gemeenten kromp het aantal banen. Dit word met name verklaard door het verlies aan honderden banen in de supermarktbranche – een branche die tijdens COVID-19 goed deed.

De krimp speelt met name in Laren (-9%, mode en luxe) en Wijdemeren (-6%, branche dagelijks). Een aantal gemeenten kent juist ook een sterke groei, zoals Ouder-Amstel (11%, door verplaatsing uit Amsterdam en groei bezorgservice) , Velsen (6%, dagelijks en woninginrichting) en Haarlemmermeer (4%).

Figuur 2.2 | Ontwikkeling aantal banen in de detailhandel 2011-2021

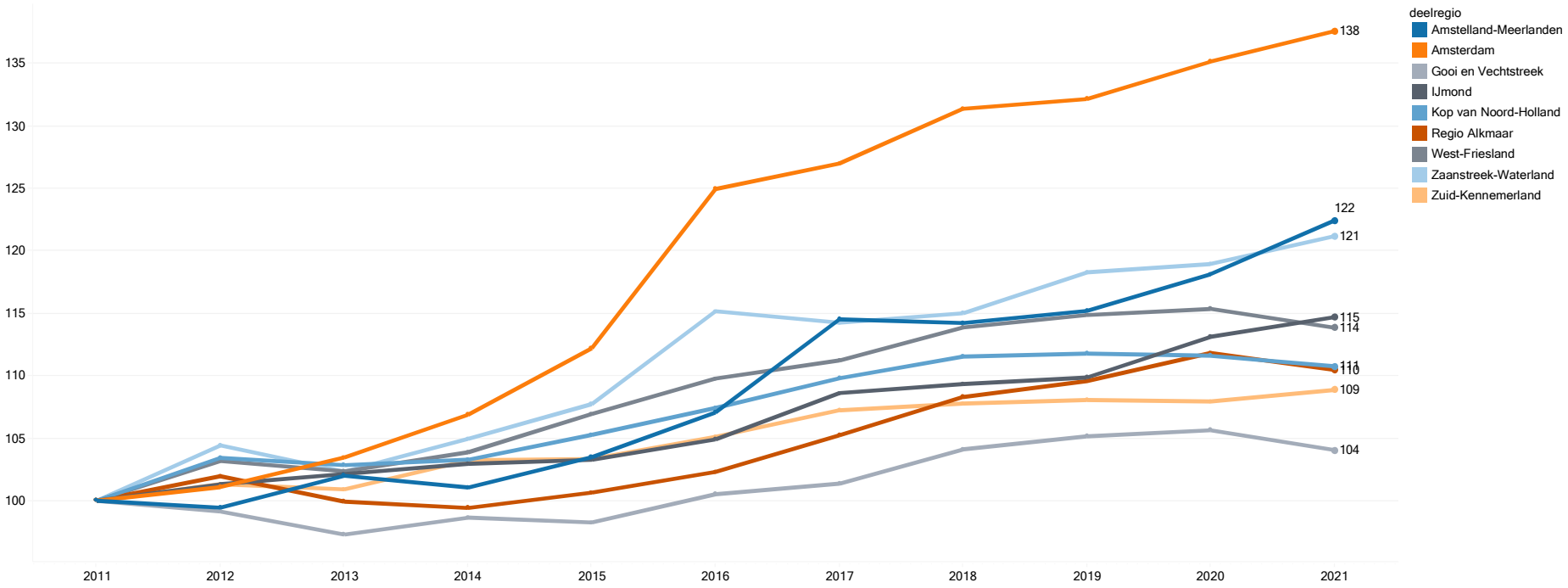

Bron: LISA 2011 - 2021

Aandeel banen postorder- en internetbedrijven

Internetaankopen worden steeds belangrijker voor de detailhandel. Het aandeel banen in de detailhandel bij postorder- en internetbedrijven[3] steeg met 5% in 2011 tot 15% in 2020 (figuur 2.3). In Noord-Holland Noord groeit het aandeel banen bij postorder en internetbedrijven gestaag tot 2017, en maakt sindsdien een inhaalslag: 11%.

De groei van postorder- en internetbedrijven tot 18.232 banen zorgt opnieuw voor de totale stijging van de werkgelegenheid in de detailhandel. De groei van het aantal banen door internetaankopen verschilt tussen de de gemeenten. Ouder-Amstel heeft bijna de helft van de werkgelegenheid in deze sector (46%), gevolgd door Oostaan (25%) en Diemen (24%).

Figuur 2.3 | Aandeel banen in detailhandel via postorder en internet per jaar

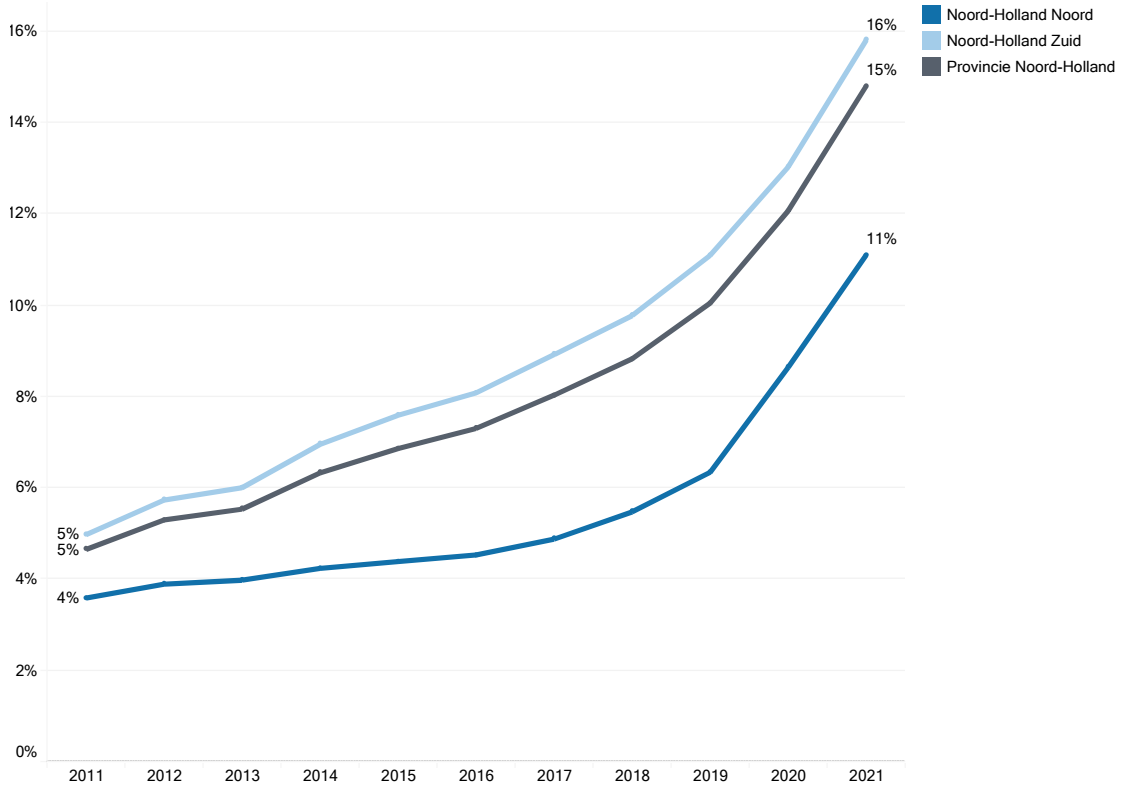

Bron: LISA 2011 - 2021

3) SBI code 47.91

Aandeel grote en kleine banen

Jarenlang groeide het aandeel parttimebanen in de detailhandel. Het gaat daarbij om kleine banen, minder dan 12 uur per week. In de provincie Noord-Holland is het aandeel parttimebanen gestegen tot bijna de helft in 2020. Het steeds groter wordend aandeel in parttimebanen was het gevolg van de flexibilisering van de arbeidsmarkt.

Afgelopen jaar nam het aantal parttime banen juist af. Dit is een andere kant van de flexibele arbeidsmarkt: door de coronacrisis werden met name hier de banen als eerste beëindigd.

Figuur 2.4 | Ontwikkeling aandeel parttime banen in detailhandel (2011-2021)

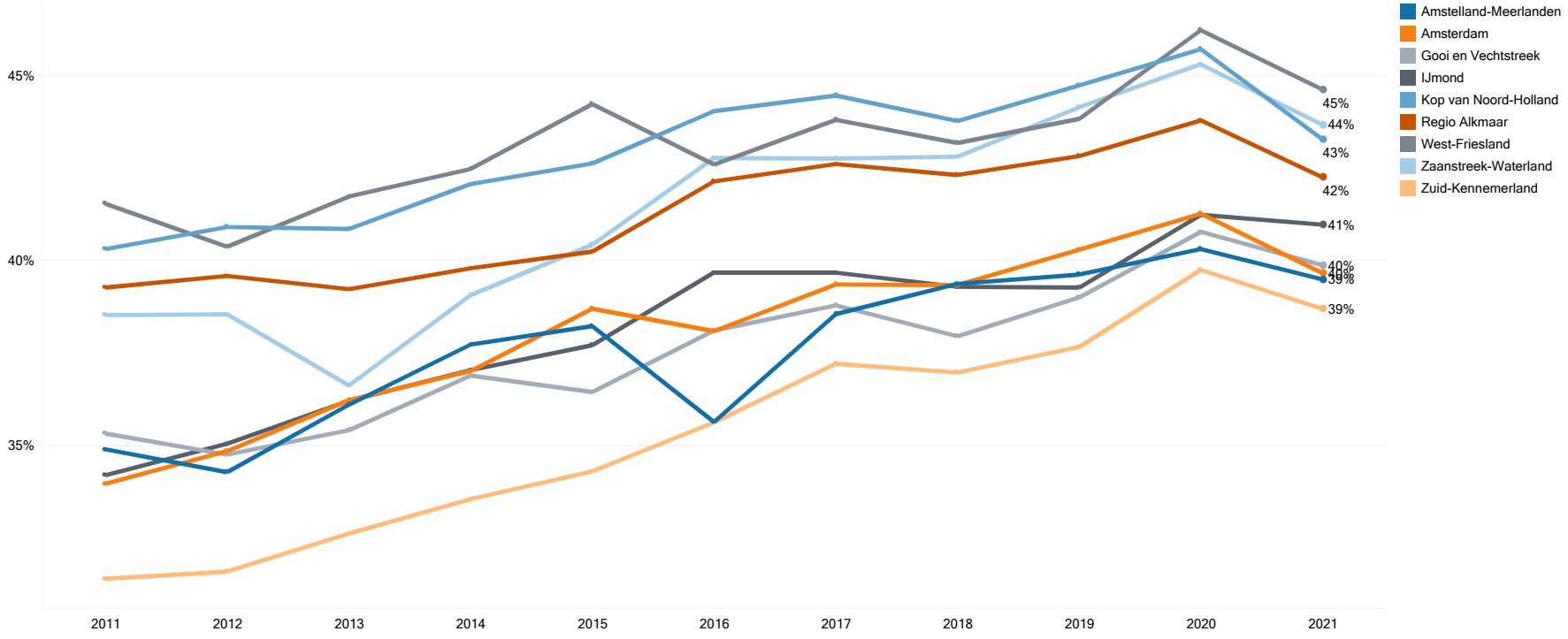

Bron: LISA 2011 - 2021

Economisch functioneren winkels

Een belangrijke indicator voor het economische functioneren van detailhandel is het aantal banen per 1.000 m² winkelvloeroppervlak (hierna: wvo). Het aantal medewerkers geeft namelijk een beeld hoeveel klanten er in de winkel geholpen dienen te worden. In 2021 bleef de vloerproductiviteit gelijk. In Noord-Holland Noord is er zelfs sprake van een daling naar 27 banen per 1000 vierkante meter winkel.

Figuur 2.5 | Ontwikkeling gemiddeld aantal banen per 1.000m² winkelomvang

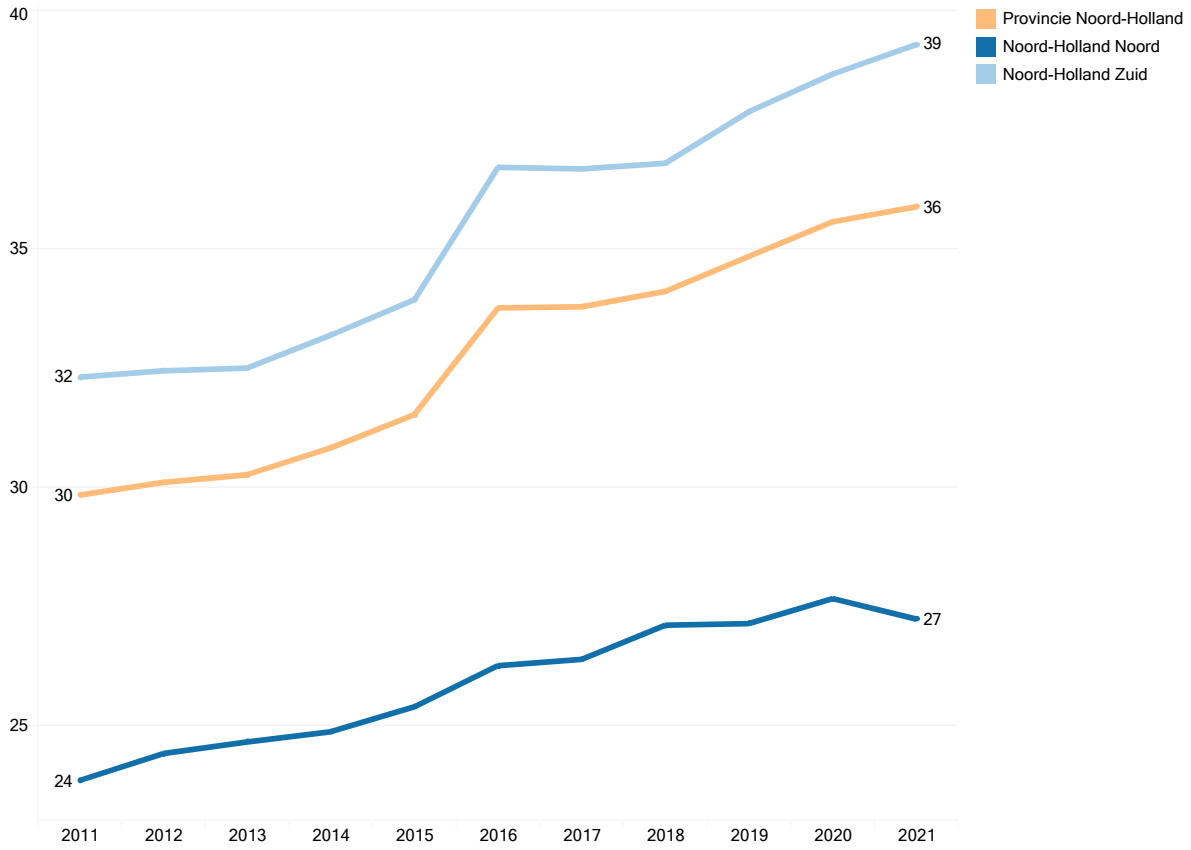

Bron: LISA 2011 - 2021, Locatus 2011-2021

HEMA
10 m
na 50 m

3 Aanbod en leegstand

In dit hoofdstuk wordt het huidige winkelaanbod en de leegstand in de provincie Noord-Holland vergeleken met het verleden op basis van de cijfers van Locatus in 2022. De meeste indicatoren wijzen op een status quo op de detailhandelsmarkt. Het aantal winkels en wvo in Noord-Holland blijft ongeveer gelijk en de leegstand daalt licht. Onder het gemiddelde schuilen de verschillen. Zo worden PDV-locaties groter en krimpen centrumgebieden juist.

Ontwikkeling winkelaanbod – aantal verkooppunten

Het aantal winkels in Nederland en Noord-Holland daalt al jarenlang gestaag (zie figuur 3.1). In 2021 is de daling van het aantal verkooppunten sterk afgenomen.

Op 1 januari 2022 zijn er 87.000 verkooppunten in Nederland (exclusief leegstand). In 2020 waren er nog ruim 90.000 en in 2019 bijna 93.000 verkooppunten.

Eén op de zes winkels staat in onze provincie. Noord-Holland kent op 1 januari 2022 in totaal 15.205 verkooppunten (exclusief leegstand). Een jaar daarvoor waren er nog 15.397 verkooppunten. Dat is een daling van 1,3%.

Figuur 3.1 laat zien dat het aantal verkooppunten al sinds 2010 stabiel is gedaald. De verwachting is en blijft dat de daling de komende jaren verder doorzet. Het Nederlandse gemiddelde daalt nog altijd iets harder dan het Noord-Hollandse gemiddelde.

Figuur 3.1 | Ontwikkeling aantal verkooppunten (2011, index=100)

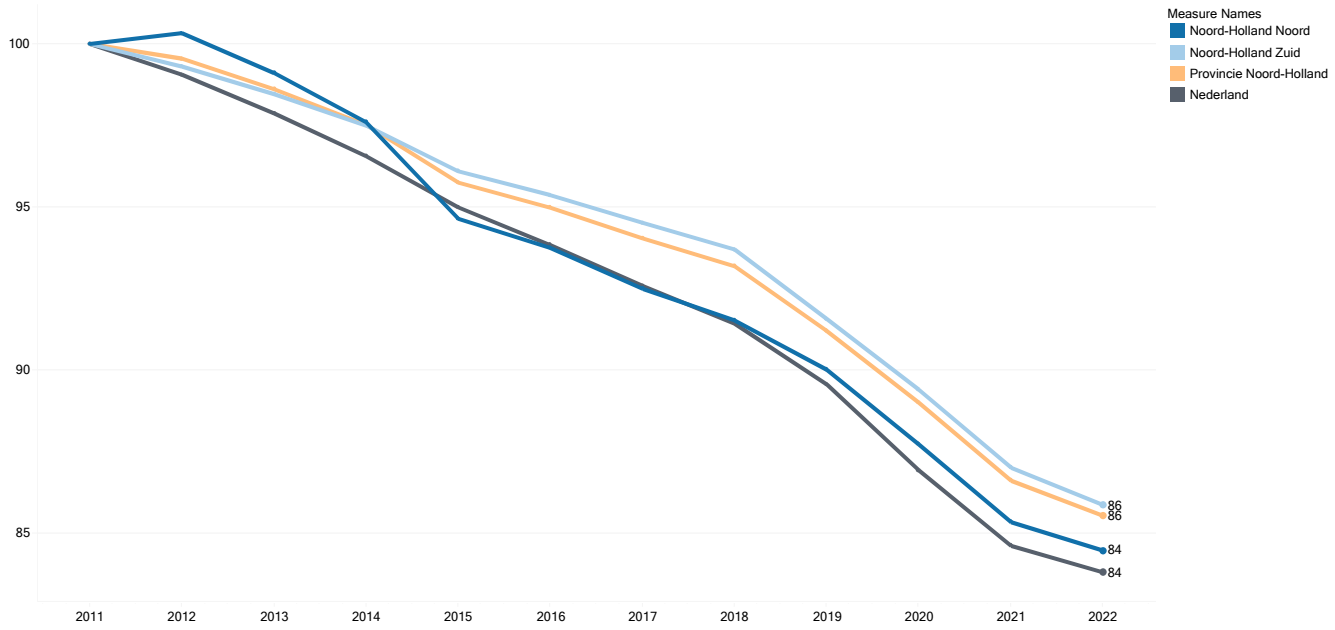

Bron: Locatus 2011-2022

Figuur 3.2 laat regionale verschillen zien in Noord-Holland in de ontwikkeling van het aantal winkelverkooppunten (exclusief leegstand). Die verschillen zijn in 2021 gelijk gebleven. In IJmond is nog altijd sprake van een van een stabilisatie.

Bij Amsterdam nam het aantal verkooppunten juist verder af, tot 5.430 winkels. Hiermee staat nog altijd één op de drie winkels in Noord-Holland in Amsterdam.

Figuur 3.2 | Ontwikkeling aantal verkooppunten naar deelregio (2011, index=100)

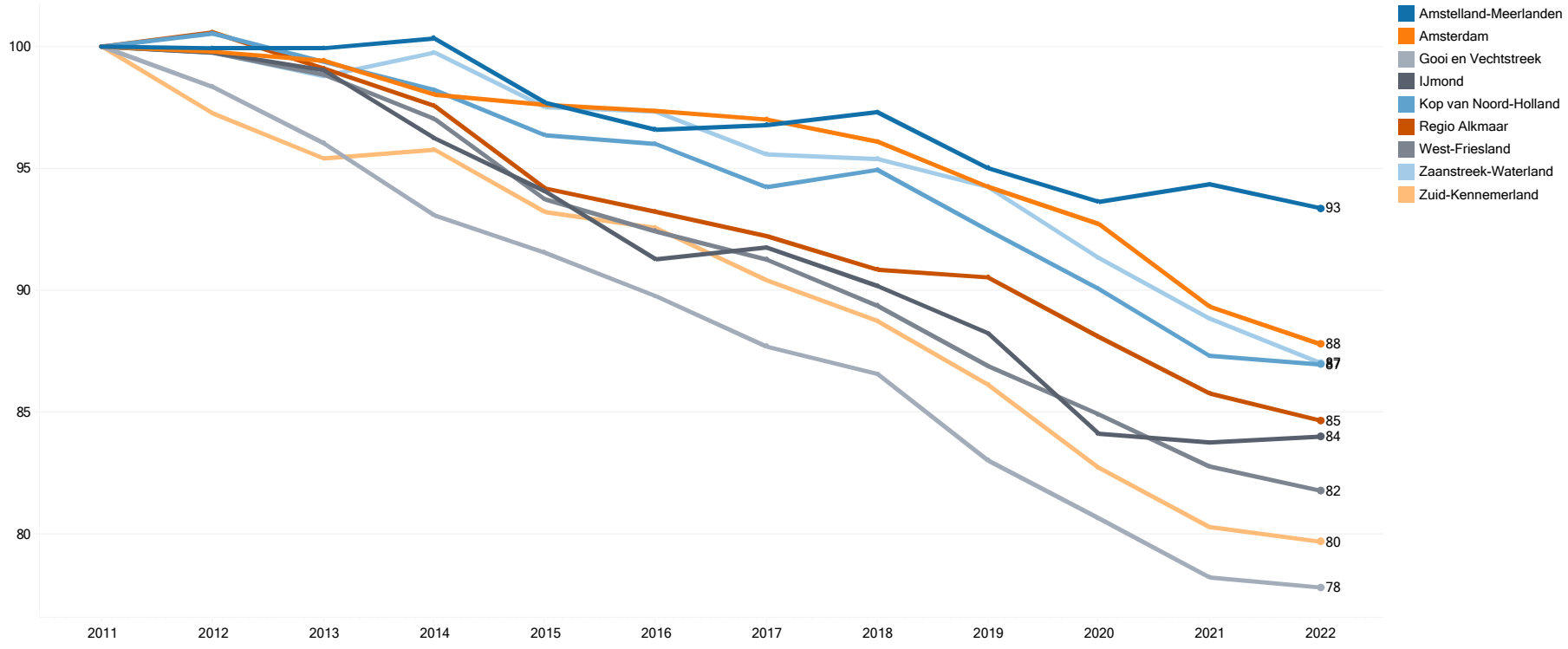

Bron: Locatus 2011-2022

Ontwikkeling winkelaanbod – winkelvloeroppervlakte

In 2021 blijft het aantal vierkante meters winkelvloeroppervlakte (wvo) in Noord-Holland opnieuw ongeveer gelijk op 4,25 miljoen m² (exclusief leegstand). Daarvan is ruim 1 miljoen m² in Noord-Holland Noord. Landelijk stabiliseert het aantal vierkante meters wvo ook, op 24 miljoen m² (exclusief leegstand, figuur 3.3).

Het feit dat ook hier opnieuw geen significante ontwikkelingen zichtbaar zijn, onderstreept de status quo op de vastgoedmarkt en zijn ook een effect van het Coronabeleid van de Rijksoverheid.

Figuur 3.3 | Ontwikkeling winkelvloeroppervlakte (2011=100)

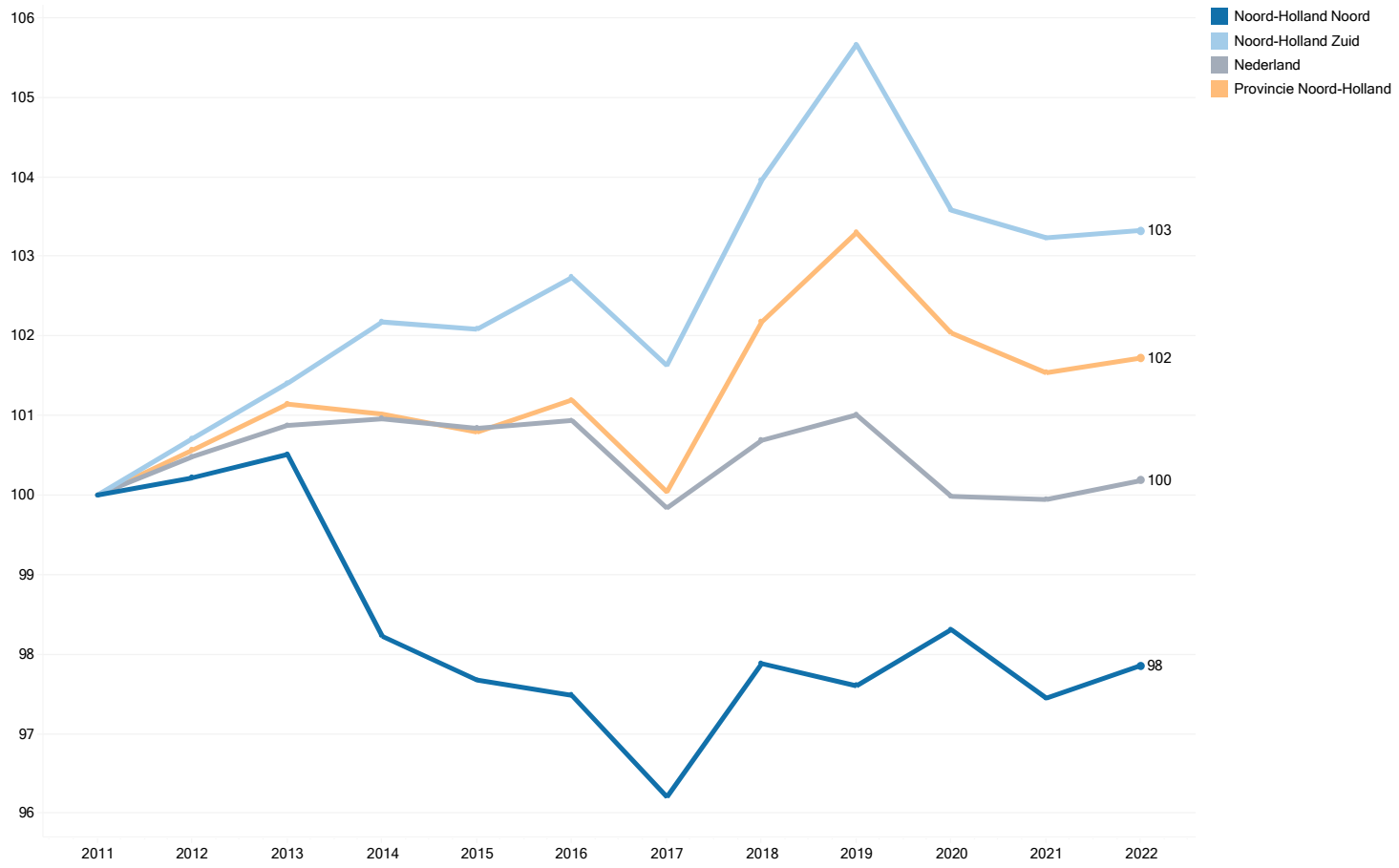

Bron: Locatus 2011-2022

Met de ontwikkeling van de winkelvloeroppervlakte laten de regio's een verschillend beeld zien op lange termijn (figuur 3.4). In de meeste regio's is afgelopen jaar sprake van een stabilisatie. Dat geldt ook voor West-Friesland, na een aantal jaren van sterke groei van de winkelvloeroppervlakte. De krimp van de Amsterdamse detailhandelsmarkt zet daarentegen ook in 2021 door. Eén op de vier vierkante meters winkelvloeroppervlakte is daar nu te vinden. Een kwart daarvan is het centrum van Amsterdam (262.000 m²), dat als winkelgebied opnieuw kleiner werd (-1,5%).

In Amstelland-Meerlanden is er sprake van een kleine toename van het winkelaanbod, ingegeven door onder meer de opening van The Style Outlet in Halfweg en uitbreiding van de perifere detailhandelslocatie Cruquius. Ook in de Kop van Noord-Holland is sprake van groei van de winkelvloeroppervlakte, met name door detailhandel op bedrijventerreinen op Texel en Schagen– ondanks een krimp van de centra van Den Helder en Schagen.

Figuur 3.4 | Ontwikkeling winkelvloeroppervlakte naar deelregio (2010=100)

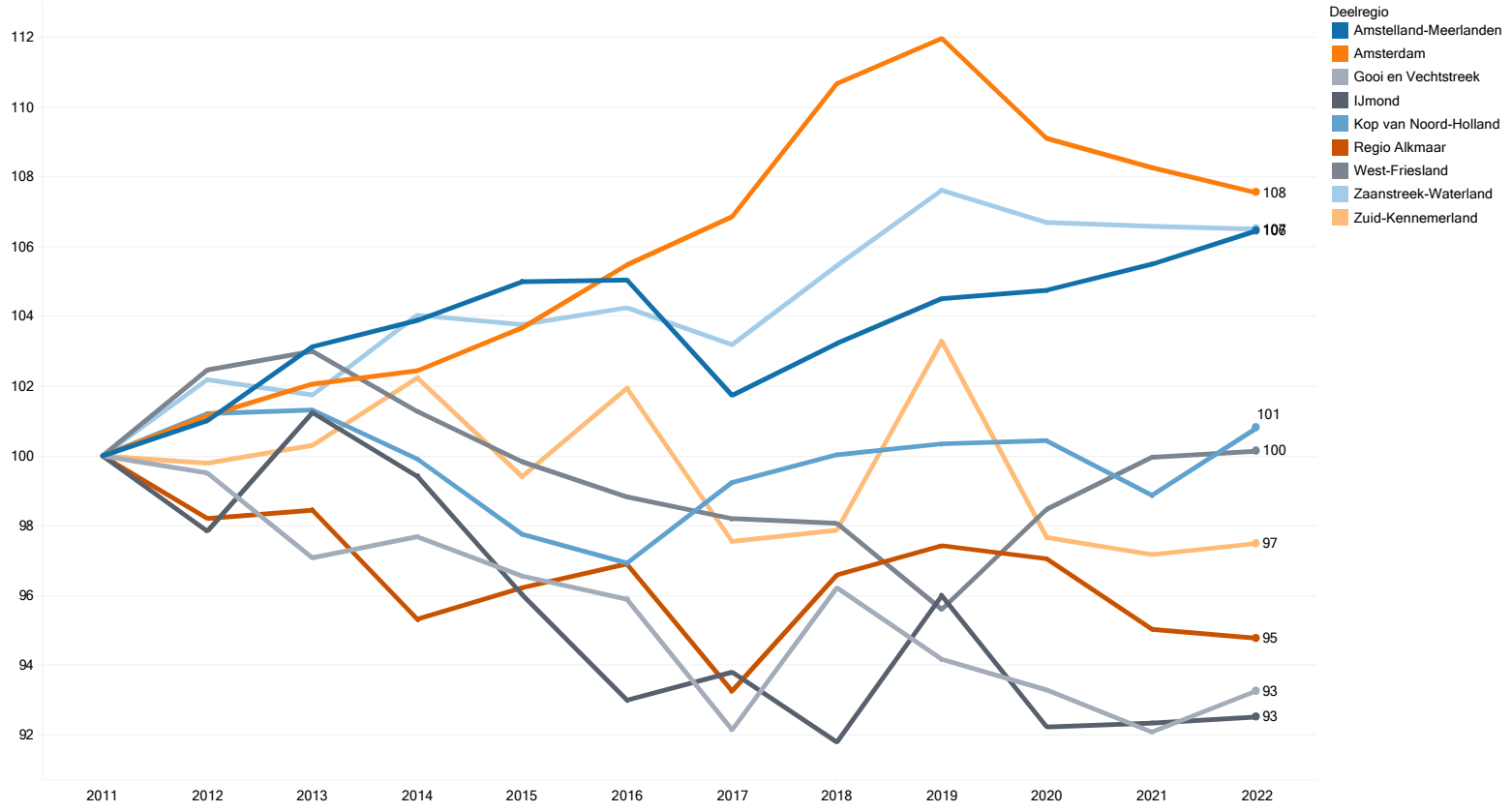

Bron: Locatus 2011-2022

Ontwikkeling winkelaanbod – leegstand

Voor leegstand worden twee soorten percentages gehanteerd: het meest gebruikte is leegstand in winkelvloeroppervlakte (m² wvo) en daarnaast het aantal leegstaande verkooppunten (vkp).[4]

Figuur 3.5 laat zien dat de leegstand in Noord-Holland het landelijke patroon volgt. In 2021 blijft de leegstand van verkooppunten (6,0%) in Noord-Holland iets hoger dan de leegstand in oppervlakte gemeten (5,5%). Daarmee is de leegstand iets boven het gezonde frictieleegstandsniveau van 5%. De verwachting was vorig jaar dat de leegstand fors zou oplopen door de gevolgen van COVID-19. De leegstand in detailhandel is echter afgenomen.[5] Overheidssteun hielp ondernemers te overleven. Daarnaast vond ook geruisloze onttrekking door transformatie plaats en was een aantal ondernemers in staat in moeilijke tijden toch een nieuwe winkel te openen.

Figuur 3.5 | Ontwikkeling leegstand in aantal vkp en m² wvo Noord-Holland en Nederland

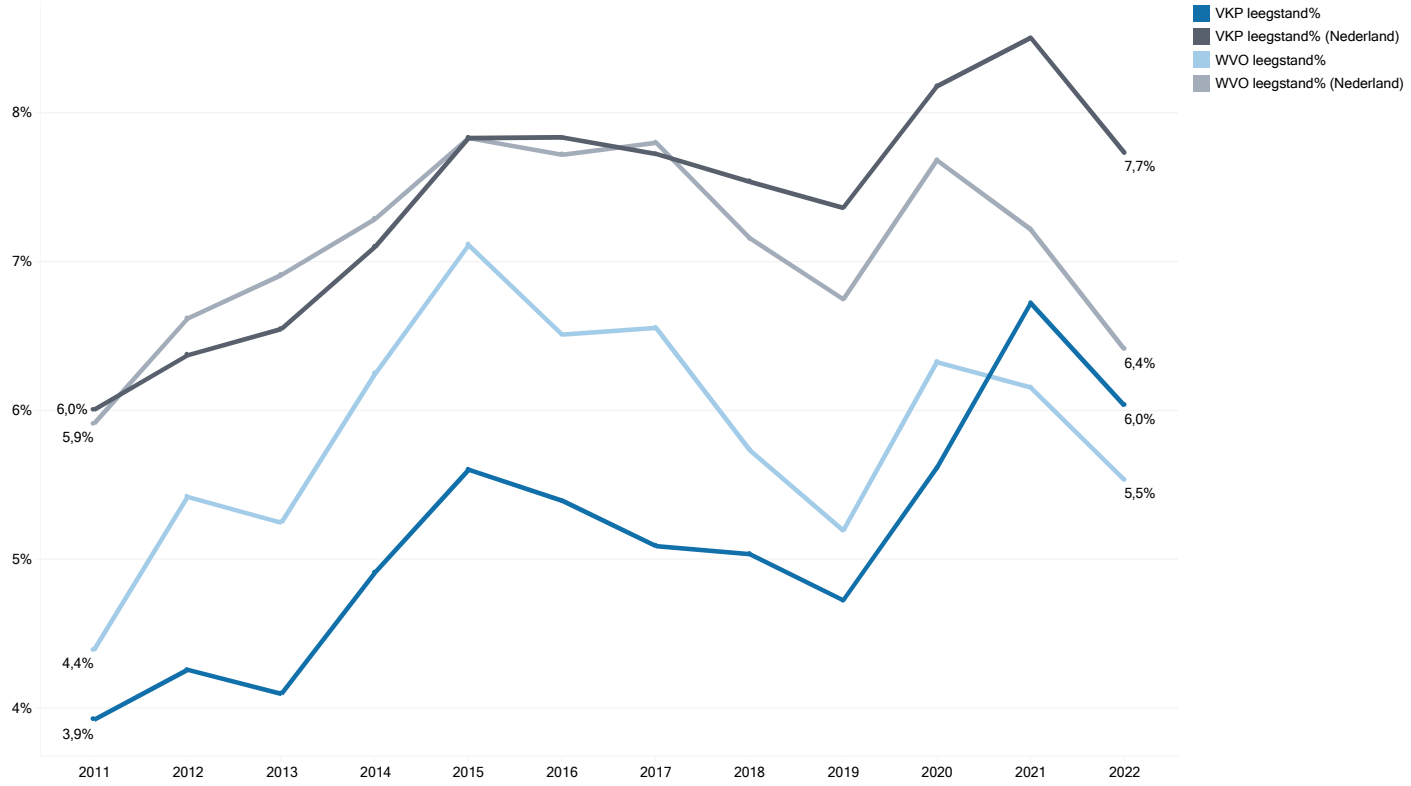

Bron: Locatus 2010-2021

4) In deze Monitor Detailhandel worden de door Locatus gehanteerde leegstandsdefinities gehanteerd. Deze worden door Provincie Noord-Holland berekend.
5) https://locatus.com/blog/ondanks-corona-stijgt-winkelleegstand-nauwelijks/

Ontwikkeling leegstand per deelregio

Ook op deelregio-niveau is de leegstand inzichtelijk (figuur 3.6). De IJmond kent opnieuw een forse daling van de leegstand (6%), net als Kop van Noord-Holland (6,6%) en Gooi en Vechtstreek (6,2%). Alleen Zuid-Kennemerland kent een duidelijke stijging van de leegstand. Amsterdam is in 2022 de regio met de hoogste leegstand (6,8%), terwijl de leegstand in Amstelland-Meerlanden met 2,3% zeer laag is en opnieuw fors gedaald. Om deze ontwikkelingen te kunnen duiden wordt hieronder gekeken op een lager ruimtelijk schaalniveau.

Figuur 3.6 | Leegstandspercentage m² wvo per deelregio, 2021-2022

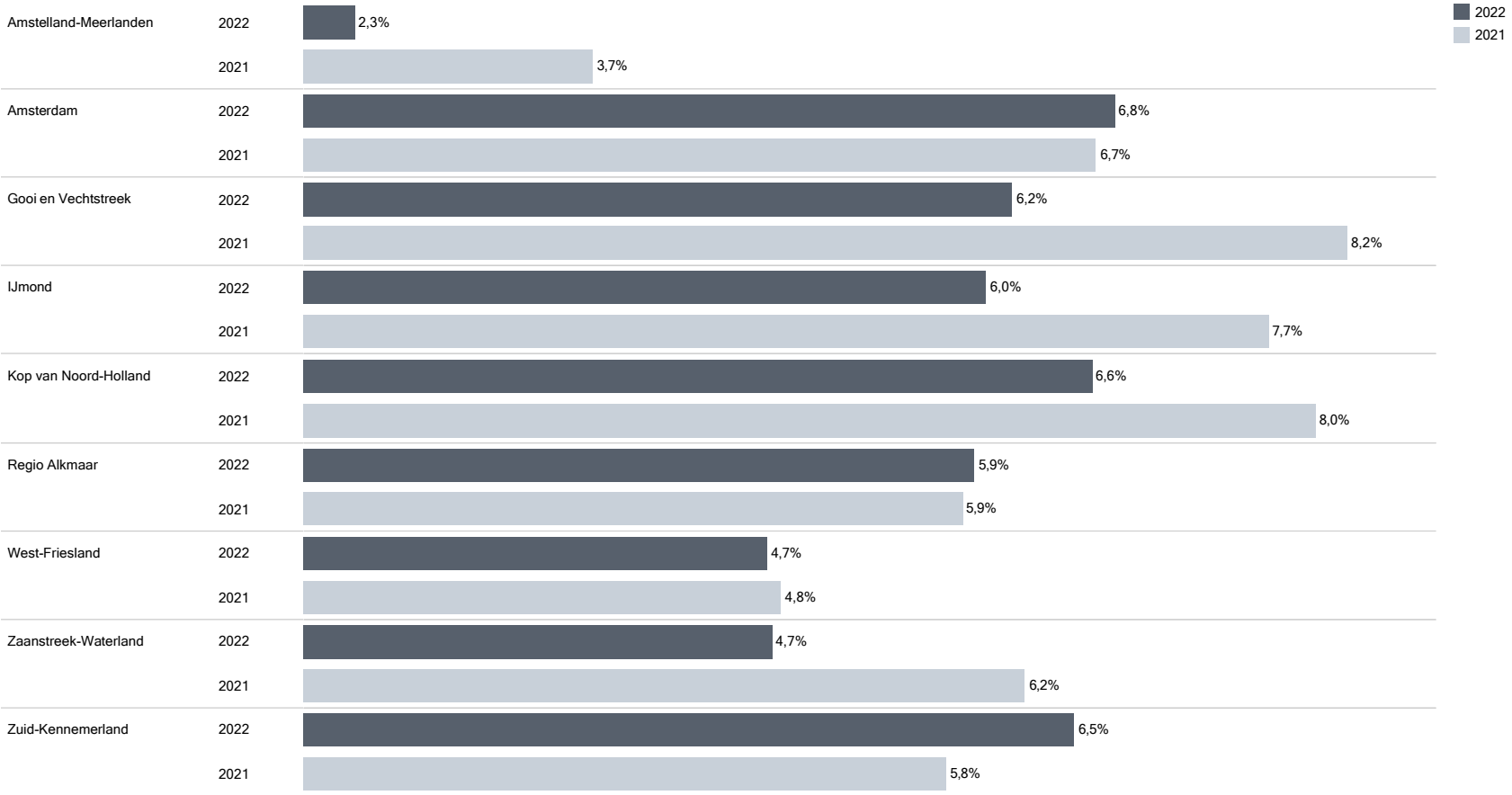

Bron: Locatus, 2021-2022

Bron: Locatus, 2020-2021

Ontwikkeling leegstand per gemeente

In figuur 3.7 zijn de gemeenten met de hoogste leegstand in Noord-Holland opgenomen.

De leegstand is in bijna alle gemeenten gedaald. De grootste daling is in Den Helder (van 11% naar 8,2%) door aankoop en transformatie van een tweetal winkelstraten in het centrum door de gemeente en krimp van de lokale Woonplaza. Transformatie speelt ook een belangrijke rol in het centrum van Beverwijk en leidt daar tot een daling van leegstand tot 7,1%.

In Hilversum daalt de leegstand ruim een procentpunt. Hierdoor is Castricum de gemeente met de hoogste gemiddelde leegstand in Noord-Holland: 9,1%.

Alleen in Haarlem neemt de leegstand toe, naar 7,1%. Ten opzichte van 2021 is in een aantal kleinere gemeenten de leegstand spectaculair gedaald, zoals Heemstede, Wormerland en Blaricum. De transformatie werkt in Purmerend eveneens door (3,8% leegstand), nu niet meer zichtbaar in de figuur 3.7.

Figuur 3.7 | Gemeenten met hoogste leegstand (m² wvo)

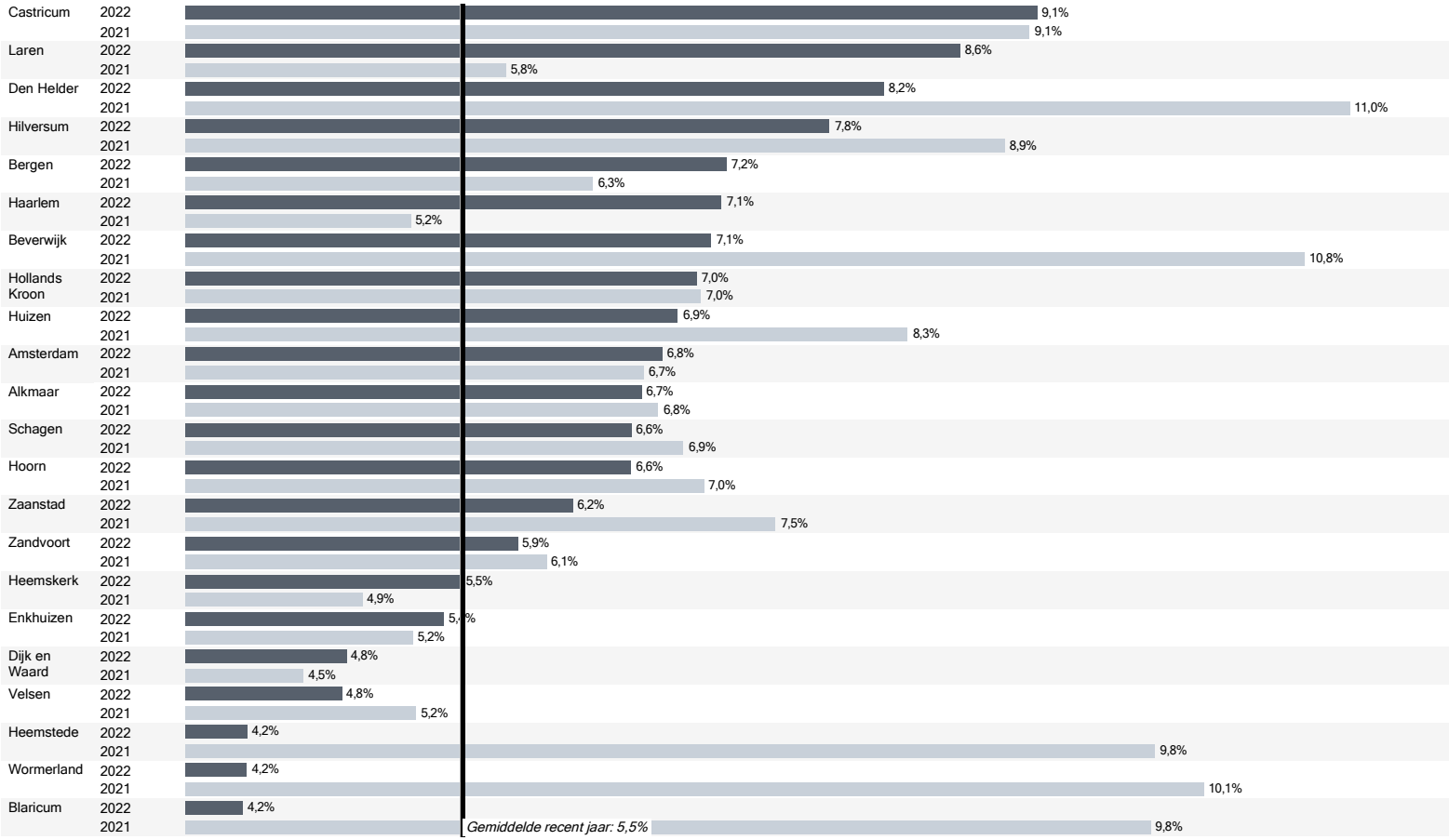

Bron: Locatus 2010-2022

Branchering per deelregio

In de figuren 3.8 en 3.9 staan de brancheverdeling per Noord-Hollandse deelregio met betrekking tot het aantal verkooppunten en het aantal vierkante meters.
In aantal verkooppunten is dagelijks (supermarkten) inmiddels groter dan mode & luxe. Ook het aantal en aandeel in en om het huis blijft groeien.

In vierkante meters is de categorie in/om het huis (met name de bouwmarkten) de belangrijkste branche. Het aandeel dagelijks neemt afgelopen jaar met gemiddeld 1% toe ten koste van het aandeel mode en luxe; de overige branches blijven stabiel.

Figuur 3.8a | Aantal verkooppunten per branchegroep per deelregio

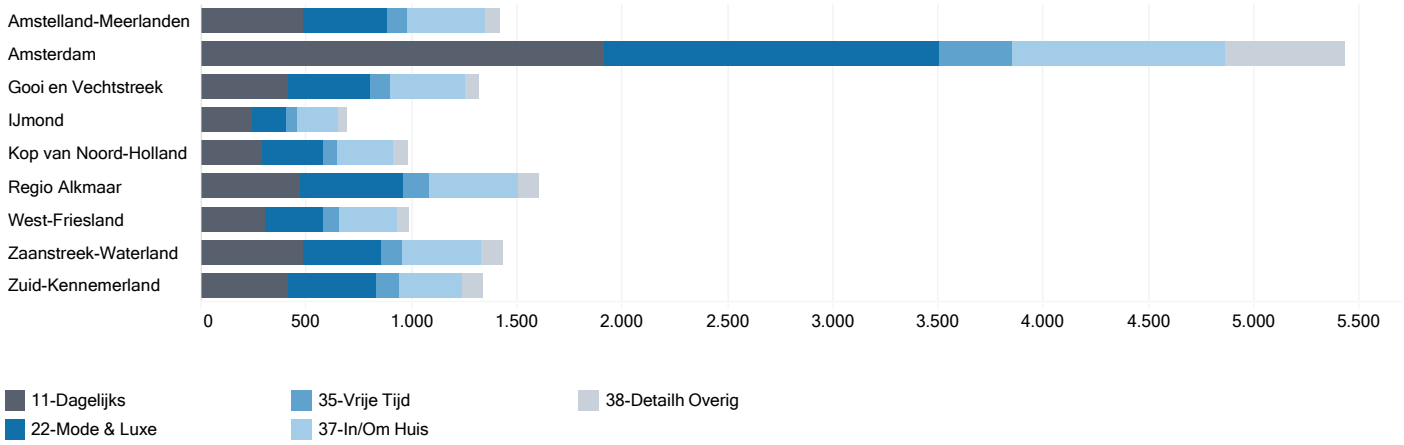

Figuur 3.8b | Aandeel verkooppunten per branchegroep per deelregio

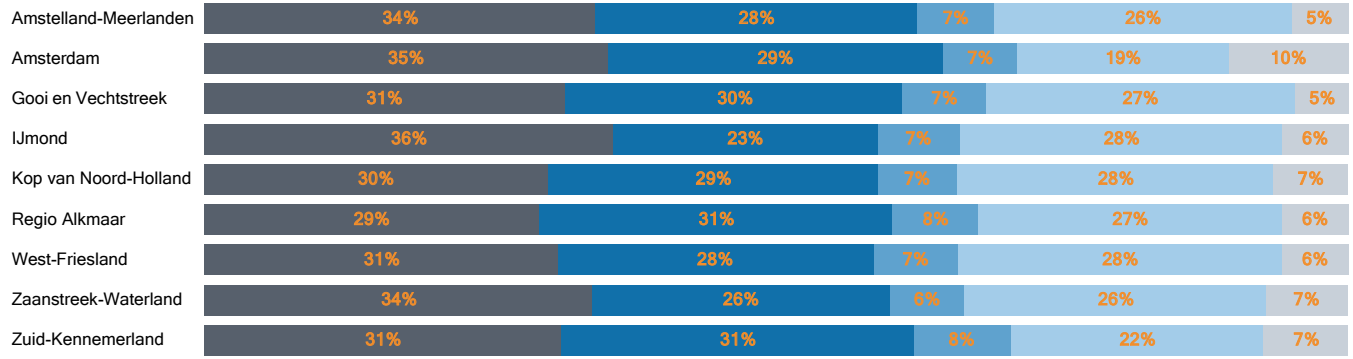

Bron: Locatus, 1 januari 2022

Figuur 3.9a | Winkelvloeroppervlakte in m² (x 1.000) per branchegroep per deelregio

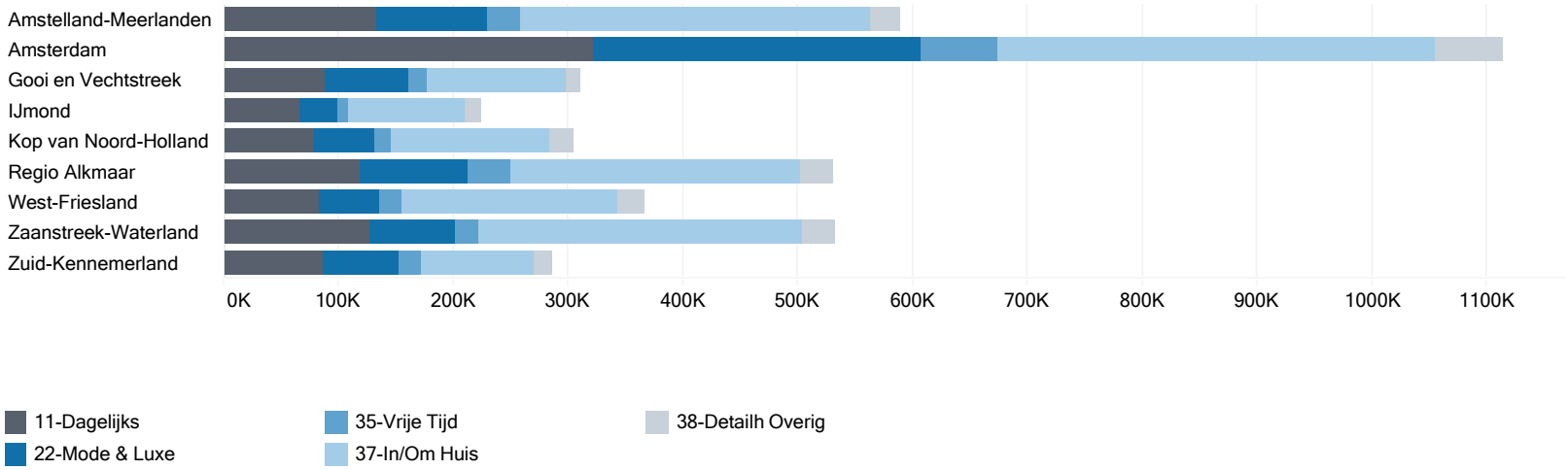

Figuur 3.9b | Aandeel winkelvloeroppervlakte per branchegroep per deelregio

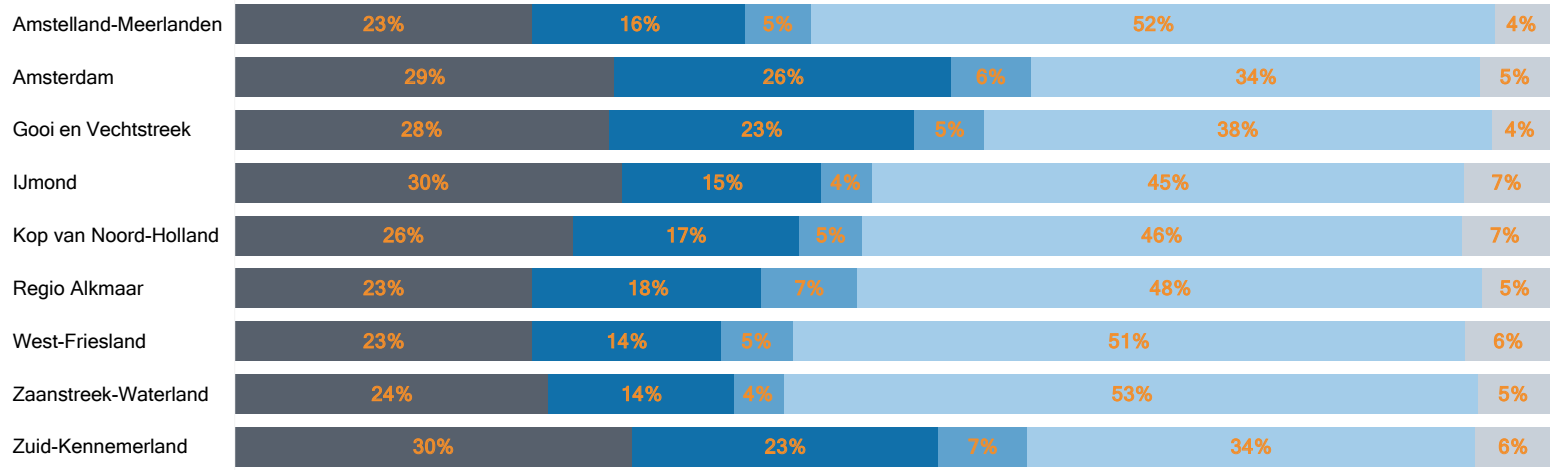

Bron: Locatus, 1 januari 2022

De winkelgebieden groter dan 15.000 m²

Grootschalige winkelgebieden zijn winkelgebieden die groter zijn dan 15.000 m² en worden in deze monitor apart geanalyseerd. In 2022 zijn er in totaal 50 winkelgebieden groter dan 15.000 m². Amsterdam kent de meeste grootschalige winkelgebieden, met name wijk- en stadsdeelcentra. Amsterdam heeft één grootschalige PDV locatie minder dan in 2021.

Fig. 3.10 | Winkelgebieden (ex. leegstand) groter dan 15.000 m² per deelregio

Deelregio	Centrum	PDV	Wijkcentrum	Totaal
Amstelland-Meerlanden	3	2	0	5
Amsterdam	1	4	10	15
Gooi en Vechtstreek	3	0	0	3
IJmond	3	2	0	5
Kop van Noord-Holland	3	2	0	5
Regio Alkmaar	2	3	1	6
West-Friesland	2	1	0	3
Zaanstreek-Waterland	2	3	0	5
Zuid-Kennemerland	2	0	1	3
Totaal	**21**	**17**	**12**	**50**

Bron: Locatus, 1 januari 2022

Fig. 3.11 | Top 10 winkelgebieden Noord-Holland (aantal winkels ex. leegstand)

1	Centrum Amsterdam	1.843
2	Centrum Haarlem	486
3	Ferdinand Bolstraat	373
4	Centrum Alkmaar	357
5	Centrum Hilversum	262
6	Amsterdam Kinkerstraatbuurt	250
7	Centrum Hoorn NH	232
8	Centrum Purmerend	188
9	Centrum Zaandam	183
10	Amsterdam PC Hooftstraat - Van Baerlestraat	170

Bron: Locatus, 1 januari 2022

De top-10 winkelgebieden op basis van aantal winkels is ten opzichte van 2021 gelijk gebleven (figuur 3.11). Amsterdam verloor wel absoluut en relatief de meeste verkooppunten: 52 winkels minder, exclusief leegstand (-2,7%). In tegenstelling tot vorig jaar neemt hier nu ook het winkelvloeroppervlakte af: bijna zesduizend vierkante meter. In de meeste andere grote centrumgebieden werd het centrum gemiddeld bijna 1000 meter kleiner, terwijl de perifere detailhandelslocaties juist groter werden (figuur 3.12).

Fig. 3.12 | Top 10 winkelgebieden Noord-Holland (omvang in m², ex. leegstand)

1	Centrum Amsterdam	262.393
2	Woonboulevard Zaandam	111.458
3	Boulevard Cruquius	86.396
4	Overstad	86.052
5	Centrum Amsterdam Zuidoost	85.437
6	Centrum Haarlem	77.543
7	Centrum Hilversum	64.619
8	Centrum Alkmaar	59.424
9	Centrum Hoofddorp	55.312
10	Centrum Zaandam	52.271

Bron: Locatus, 1 januari 2022

De grootste toename van ruim vierduizend vierkante meter was in Zuiderhout Zaandam. Dit betekent dat na het centrum van Amsterdam in de top-5 nu vier PDV locaties staan. Leegstand in deze winkelgebieden is niet in de cijfers in figuur 3.11 en 3.12 opgenomen, maar komt hieronder aan bod.

Figuren 3.13 en 3.14 laten de hoogste leegstandspercentages van de grootste winkelgebieden en de bijbehorende oppervlaktes en verkooppunten zien. Het aantal grote winkelgebieden met meer dan 15% leegstand is gedaald. De leegstand is met één op de drie vierkante meter winkelvloeroppervlak het hoogst in Schalkwijk, dat wordt verbouwd. De leegstand in Westpoort is gelijk gebleven. De leegstand in centrum Den Helder is gedaald van 28% naar 21%. De leegstand in het centrum van Zaandam is verder toegenomen tot 20%. Daar staan 72 winkelpanden leeg.

Fig. 3.13 | Winkelleegstand grote winkelgebieden, 1 5% en hoger (gemeten in m²)

			WVO leegstand		VKP leegstand	
Haarlem	Haarlem Schalkwijk	Centrum	33 %	12.134	22 %	33
Amsterdam	Westpoort	PDV	21 %	8.703	10 %	3
Den Helder	Centrum Den Helder	Centrum	21 %	9.285	18 %	51
Zaanstad	Centrum Zaandam	Centrum	20 %	19.188	16 %	72
Amsterdam	Centrum Amsterdam Zuidoost	Wijkcentrum	17 %	26.093	16%	58

Bron: Locatus, 1 januari 2022

Fig. 3.14 | Winkelleegstand middelgrote winkelgebieden, tussen 3.000 - 15.000 m², 15% en hoger (gemeten in m²)

			WVO leegstand		VKP leegstand	
Dijk en Waard	Centrum Zuid Scharwoude	Centrum	49 %	2.890	13 %	3
Amsterdam	Buitenveldertselaan Zuid	Wijkcentrum	28 %	1.545	5 %	2
Heemskerk	Europaplein Heemskerk	Wijkcentrum	26 %	1.272	35 %	11
Hoorn	Huesmolen	Wijkcentrum	22 %	2.250	10 %	6
Amsterdam	Tussenmeer	Wijkcentrum	18 %	780	4 %	2
Castricum	Centrum Castricum	Centrum	15 %	2.419	10 %	11

Bron: Locatus, 1 januari 2022

De winkelgebieden kleiner dan 15.000 m²

Bij de middelgrote winkelgebieden (3.000-15.000 m²) is de lijst locaties met meer dan 15% leegstand korter dan in 2021. De leegstand in Zuid-Scharwoude betreft inmiddels wel de helft van het aantal meters winkelvloeroppervlakte. Amsterdam kent twee wijkcentra met hoge leegstand: Tussenmeer en Buitenveldertselaan-Zuid. Huesmolen in Hoorn heeft 22% leegstand (vorig jaar 18%). Ook het centrum van Castricum komt dit jaar boven de 15% leegstand uit. De leegstand op Europaplein Heemskerk, enkele jaren koploper, is gedaald tot 11 verkooppunten (26%). In 117 van de 152 kleine winkelgebieden is geen leegstand.

Leefbaarheid kleine kernen Noord-Holland

Om de leefbaarheid in kleine kernen op basis van het voorzieningenniveau in beeld te brengen is dit jaar het aanbod van supermarkten vergeleken met de eerste monitor detailhandel in 2016. Het is nu vijf jaar later en we weten dat het aantal winkels afneemt, maar niet of dat ook speelt bij supermarkten in kleine kernen tot 5.000 inwoners. Als supermarkten en minimarkten worden vergeleken in dezelfde kleine kernen is er een daling van 6,5% (93 naar 87). Dat is een minder sterke afname dan het aantal winkels in Noord-Holland gemiddeld. De meeste veranderingen zijn in kernen met meerdere (mini) supermarkten waar er één of twee de deuren sloten (marktrationalisatie).

Er zijn enkele kernen waar eerder geen supermarkten waren en nu wel, waaronder in de gemeente Hollands Kroon. Er is een zestal dorpen die nu geen supermarkt meer hebben, maar in 2016 nog wel. Dat zijn:

- Akersloot
- Middenbeemster
- Schagerbrug
- Sint-Maartensbrug
- Westerland
- Wijdenes

Bij de vergelijking tussen 2021 en 2022 zijn er geen wijzigingen in het aantal (mini) supermarkten in Noord-Hollandse kernen tot 5.000 inwoners.

Typering winkelgebieden Noord-Holland

Het beeld dat de afname van het aantal winkels breed ruimtelijk verspreid is over de provincie Noord-Holland wordt ook ondersteund met een analyse van type winkelgebieden. Het aantal verkooppunten daalt geleidelijk in zowel binnensteden, middelgrote centra, wijk- en buurtcentra als in kernverzorgende winkelgebieden (figuur 3.15), terwijl het winkelvloeroppervlakte sinds 2016 gelijk blijft (figuur 3.16).

De samenvoeging van stadsdeelcentrum Amsterdam Zuidoost en PDV locatie Arena Boulevard tot één omvangrijk stadsdeelcentrum is de belangrijkste verklaring voor de trendbreuk in 2022 in dat type winkelgebieden.

Fig. 3.15 | Aantal verkooppunten per type winkelgebied
(exclusief leegstand)

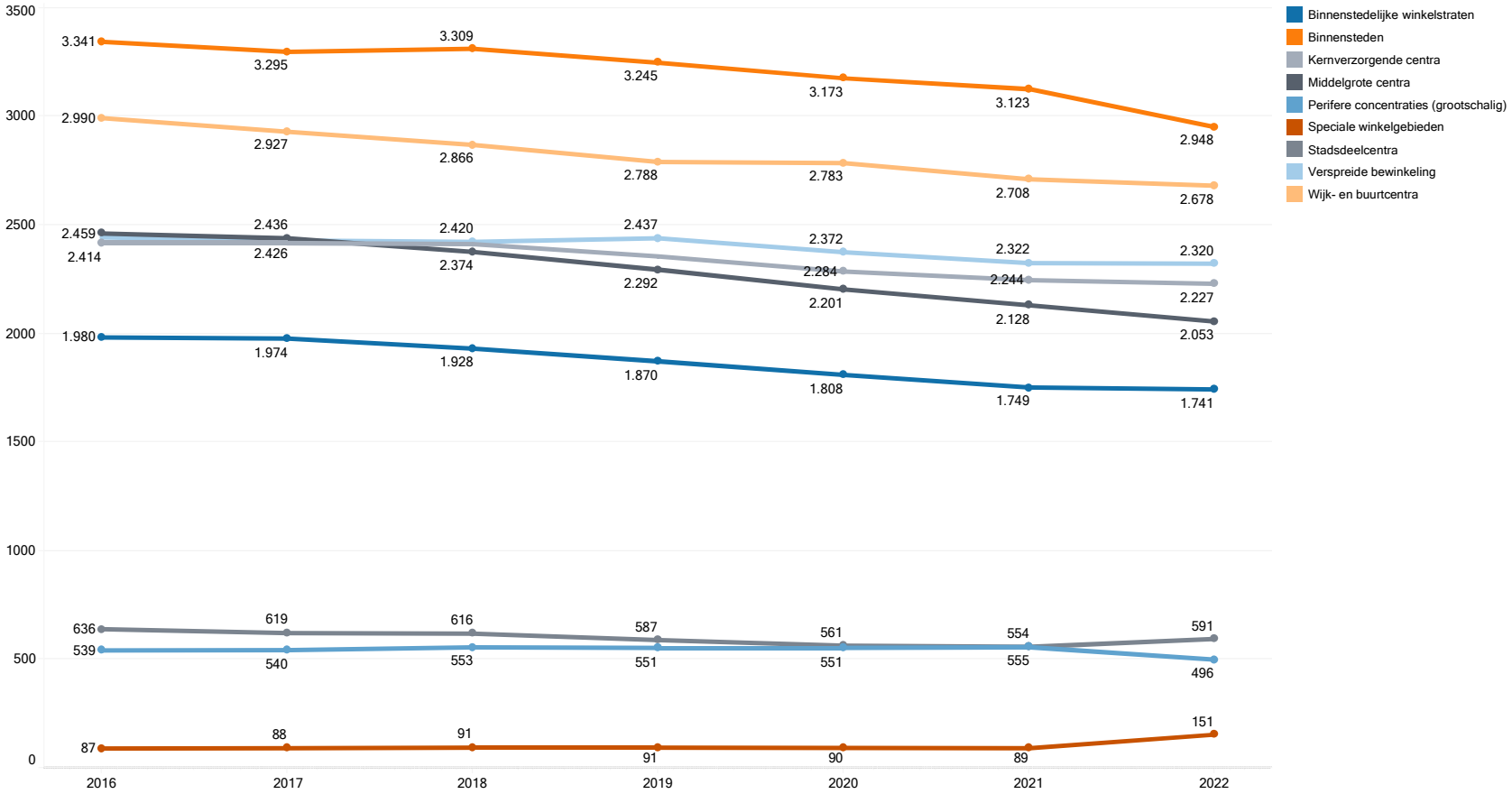

Bron: Locatus, 1 januari 2016-2022

Fig. 3.16 | Winkelvloeroppervlakte in m² (x 1.000) per winkelgebied
(exclusief leegstand)

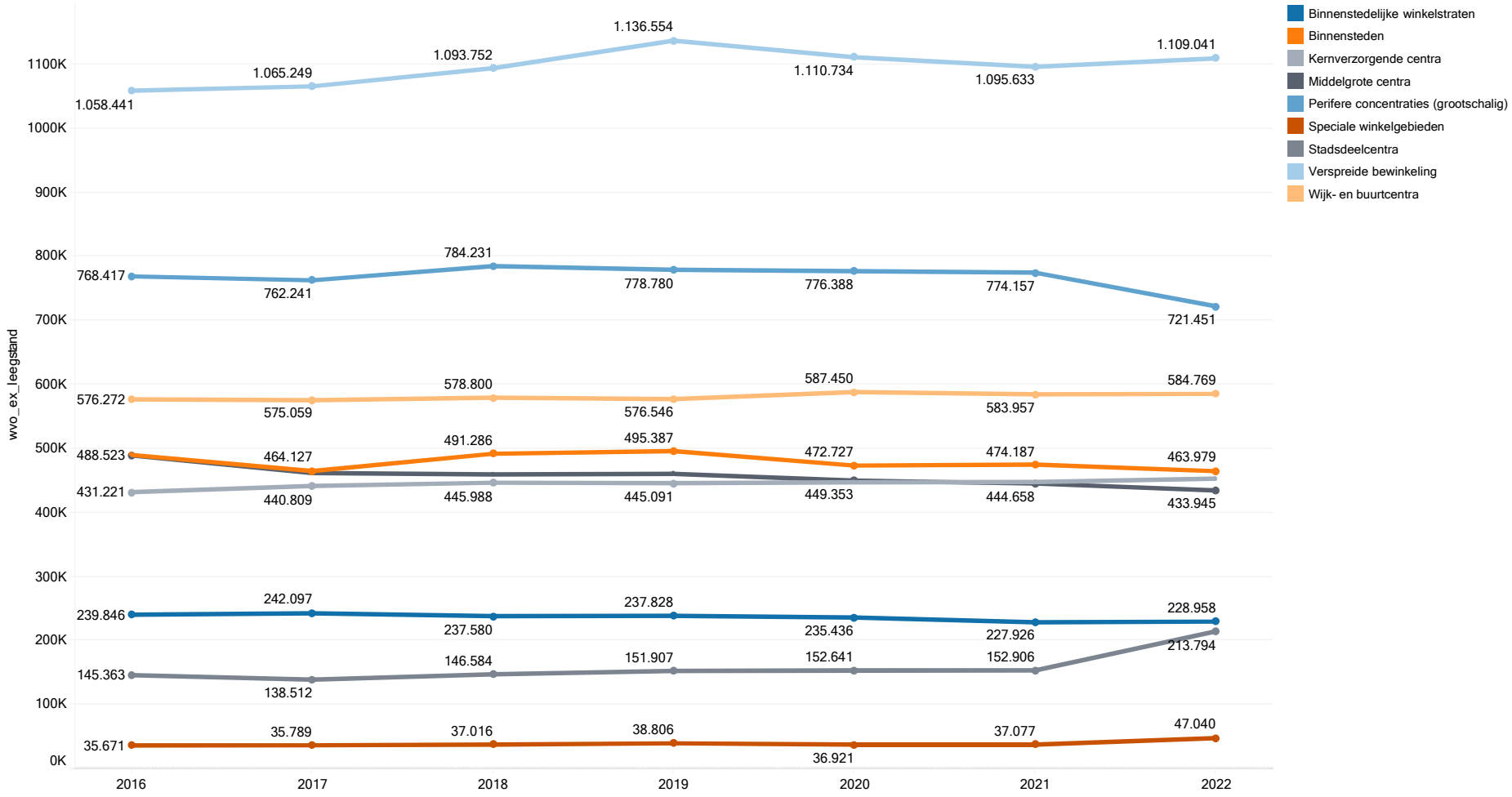

Bron: Locatus, 1 januari 2016-2022

AKTIESPORT
Domino's
Domino's
MEESTER
COMBIDEAL
MEESTER
SLAGERIJ

4 Toekomstbestendigheid

De toekomstbestendigheid van winkelgebieden in Noord-Holland is in kaart gebracht op basis van de Retail Risk Index (RRI) en de verwachte bevolkingsontwikkeling. De RRI wijkt in 2022 sterk af van voorgaande jaren doordat mede door COVID-steunmaatregelen veel minder detaillisten stopten dan voorspeld. Voor Locatus is daarbij moeilijk te voorspellen wat de kans op winkelbeëindiging is na afloop van de steunmaatregelen dit jaar.

Retail Risk Index

De Retail Risk Index (RRI) van Locatus voorspelt hoe groot de kans is dat een ondernemer over één jaar nog gevestigd is in een winkelcentrum. Dat risicoprofiel van winkels wordt gebaseerd op vier indicatoren: pandindex, branche-index, straatindex en marktindex[6]. Het is voor gemeenten en de detailhandelssector relevant het risicoprofiel te kennen om de toekomstbestendigheid van het winkelgebied te kunnen verbeteren.

Er zijn per winkelgebied vijf risico-categorieën in de RRI: hoe hoger de index, des te groter het risico dat de ondernemer er volgend jaar niet meer gevestigd is. Winkelgebieden met een groot aandeel winkels in de categorie "RRI lager dan 90" staan er goed voor en kunnen als gezond en toekomstbestendig worden gezien. Immers, hier is een beperkte kans dat winkeliers hun winkel binnen één jaar sluiten. Winkelgebieden met een groot aandeel winkels met een index met 110 en hoger zijn minder toekomstbestendig en hebben een uitdaging om gezonder te worden.

Retail Risk Index	Risico
131-150	zeer hoog
111-130	hoog risico
91-110	gemiddeld risico
71-90	weinig risico
50-70	zeer weinig risico

De RRI is in kaart gebracht voor de winkels van de 155 (middel)grote winkelcentra[7] van Noord-Holland.

6) *Pandindex:* De pandindex geeft het beeld van de kwaliteit van het pand: verhuisbewegingen van huurders, de leegstand door de jaren heen en de herkomst van de nieuwe huurder.
Branche-index: De kwaliteit van de branche: het percentage van ondernemers in de branche dat het afgelopen jaar in een soortgelijk winkelgebied is gestopt.
Straatindex: De kwaliteit van de straat of postcodegebied: de score van de panden in hetzelfde winkelgebied speelt een rol op het functioneren. Volgens Locatus kan een leegstaand pand een vlekwerking hebben in de winkelstraat.
Marktindex: De verhouding van vraag (passanten, consumenten en koopkracht) en aanbod (WVO en aantal concurrerende winkels) in de markt.

7) Om de regionale focus en anonimiteit van de individuele eigenaren te bewaken is er een ondergrens gehanteerd. Er is een selectie gemaakt van winkelgebieden met twintig of meer verkooppunten, aangevuld met winkelgebieden met tien of meer verkooppunten waarvan het totaal WVO meer dan 10.000 vierkante meter bedraagt. Dit is voor dit hoofdstuk de gehanteerde ondergrens.

Retail Risk Index in perspectief

Vergeleken met Nederland heeft Noord-Holland een gemiddelde RRI-score. Met de correctie van de RRI is de index op het niveau van 2019 teruggekeerd. Een vijfde van de Noord-Hollandse winkels heeft nu gemiddeld een hoog tot zeer hoog risicoprofiel. Het aandeel winkels met een zeer hoog risico (rood in figuur 4.1) is met 6% nog steeds kleiner dan het Nederlandse gemiddelde.

Fig. 4.1 | Gemiddelde RRI index Nederland en Noord-Holland naar risicoklasse, 2018-2021

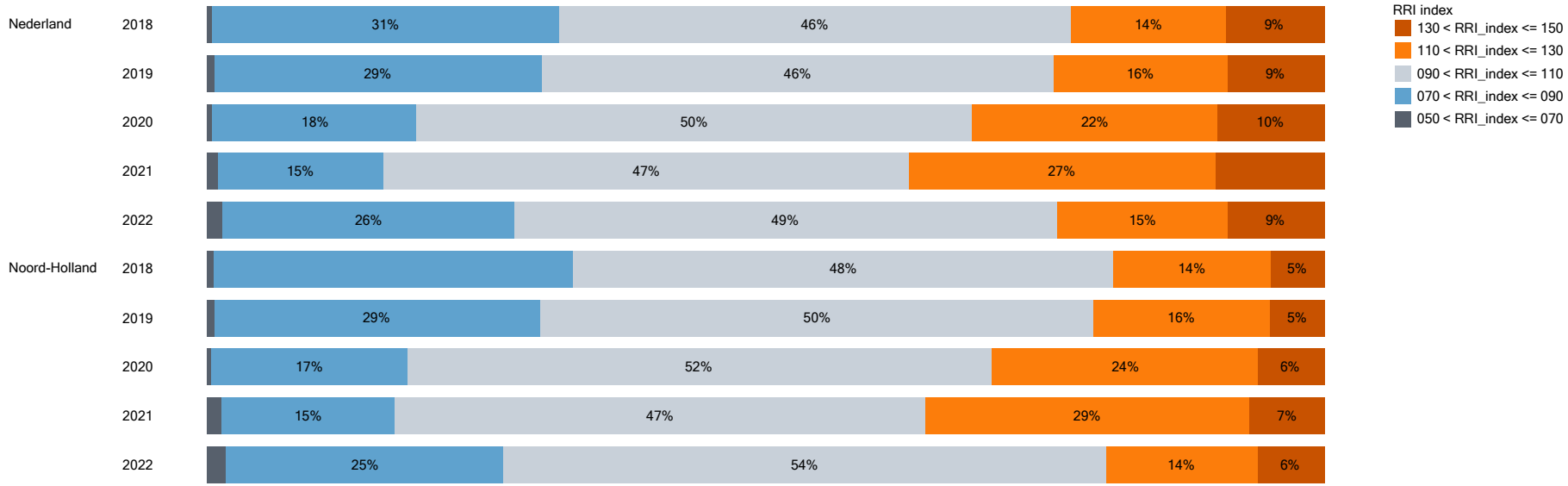

Bron: Locatus 2018-2022

Bron: Locatus, 2018 - 2022

Toekomstbestendige winkelcentra

In figuur 4.2 zijn op basis van de gehanteerde ondergrens 21 winkelgebieden met de gemiddeld laagste risico indices opgenomen. Hier kent 90% of meer van de winkels een zeer laag of laag risico. Er zijn opvallend veel wijkwinkelcentra en kleine centrumgebieden met veel dagelijks aanbod bij. Alkmaar De Hoef en Amsterdamseweg-Zuid hebben *alle* winkels in de risicocategorie laag en zeer laag.

Dit geldt overigens ook voor de kleine winkelgebieden die niet in figuur 4.2 staan, zoals Berckheidelaan (Dijk en Waard), Citadel (Heemskerk) Evert de Bruijnstraat (Naarden), Centrum Middenbeemster en de Gors Purmerend.

Een lage risico-index biedt niet altijd garanties voor de toekomst. Vorig jaar stond Buitenveldertseweg-Zuid nog hoog in de lijst toekomstbestendige winkels, desondanks staat er nu drie grote panden leeg en is daarmee de leegstand fors opgelopen (zie hoofdstuk 3).

Fig. 4.2 | Meest toekomstbestendige winkelgebieden in Noord-Holland (lage en zeer lage risico-index > 40%)

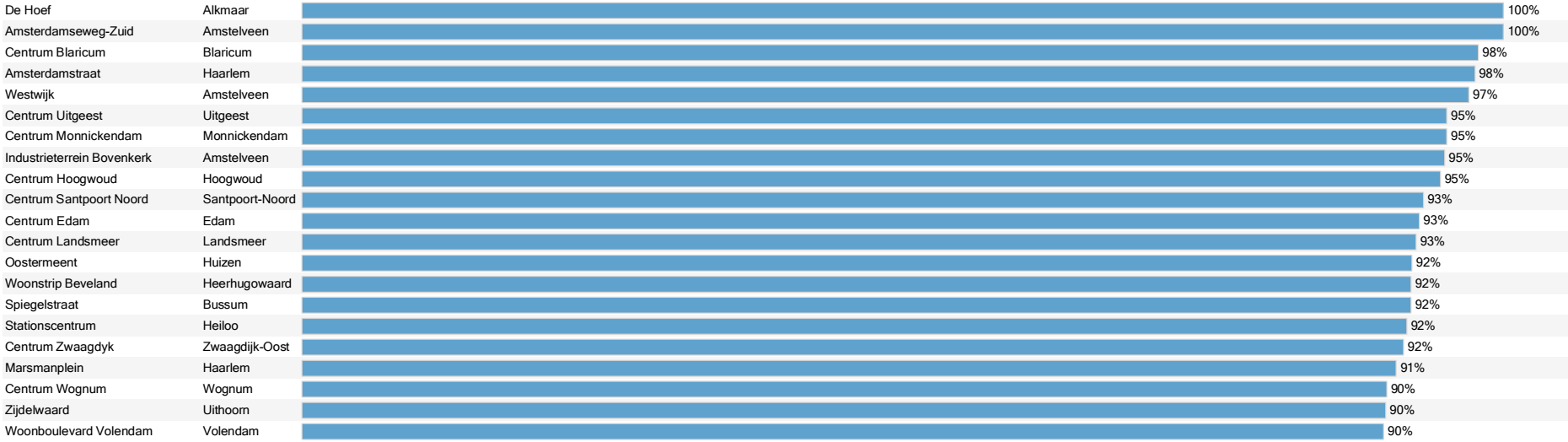

*In het 1e kwartaal 2021 zijn de winkelcentra **Amsterdamse Poort** en **Amsterdam Zuidoost Arena Boulevard** samengevoegd tot **Centrum Amsterdam Zuidoost***

Bron: Locatus, 1 januari 2022

Minder toekomstbestendige winkelcentra

De twaalf winkelgebieden met de hoge en zeer hoge risico index in Noord-Holland boven 20% is zichtbaar in figuur 4.3. Een meerderheid van de lijst minder toekomstbestendige winkelgebieden betreft centrumgebieden. Er zijn vier winkelgebieden met een hoge en zeer hoge risico-index opgeteld van 35% en hoger, deels verklaard door structurele leegstand.

Den Helder Centrum is net als vorig jaar het minst toekomstbestendige winkelgebied van Noord-Holland, maar ook Europaplein, PC hooftstraat en centrum Hoorn hebben een hoger risico. In vergelijking met 2021 zijn centrum Zaandam en centrum Schagen nieuw in de lijst.

Fig. 4.3 | Minst toekomstbestendige winkelgebieden in Noord-Holland (hoge en zeer hoge risico-index > 110%)

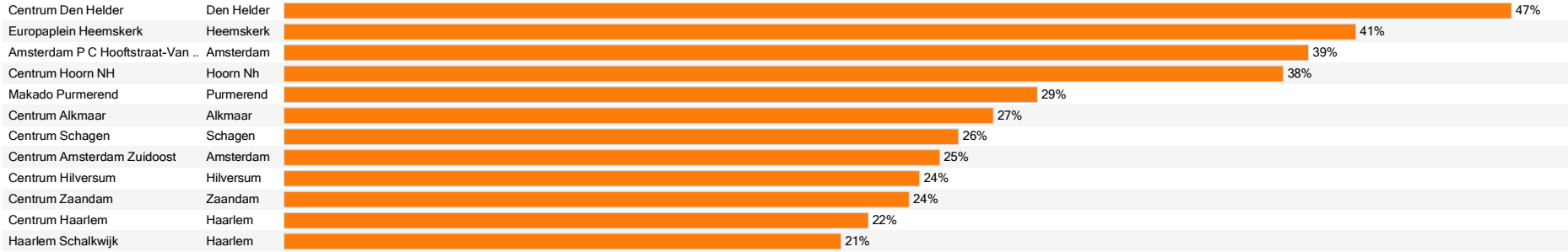

*In het 1e kwartaal 2021 zijn de winkelcentra **Amsterdamse Poort** en **Amsterdam Zuidoost Arena Boulevard** samengevoegd tot **Centrum Amsterdam Zuidoost.***
Cijfers zijn ten opzichte van vorig jaar sterk veranderd. De RRI index is door de weinige sluitingen van winkels sterk verbeterd voor winkels in de hoogste categorie.

Bron: Locatus, 1 januari 2022

Bevolking

Op basis van de bevolkingsontwikkeling is er aanvullend beeld over de toekomstbestendigheid van de Noord-Hollandse winkelcentra[8]. De groei van het aantal inwoners is immers medebepalend voor de behoefte aan detailhandel.

Figuur 4.4 laat de verdeling van het aantal inwoners per deelregio zien. Bijna een derde van de Noord-Hollandse bevolking in Amsterdam woont en het aandeel is gegroeid tot 31%. In Noord-Holland Noord woont bijna een kwart van de Noord-Hollandse bevolking.

Figuur 4.4 | Aantal inwoners op 1 januari 2022

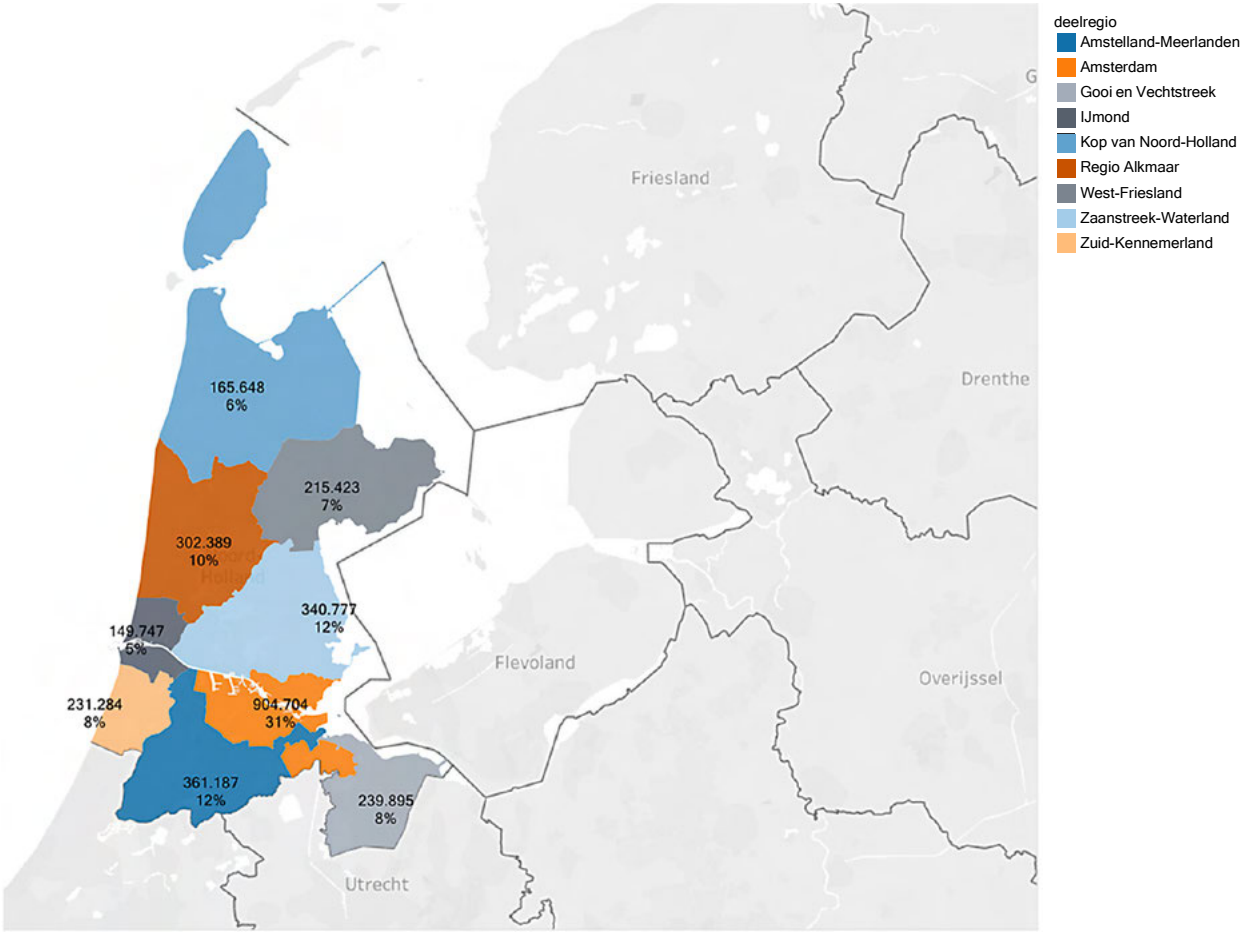

Bron: CBS

8) De marktindex van de RRI bevat ook de toekomstige vraag van consumenten, maar brengt bevolkingsontwikkeling niet expliciet in beeld.

Bevolkingsprognose

De bevolkingsprognose is bijgesteld in 2022 ten opzichte van 2020. Dit betekent dat de verwachte ontwikkeling kan worden vergeleken met eerder verwachte groei. Een aantal zaken op regionaal niveau valt daarbij op.

De regio Alkmaar is met 18.000 inwoners naar boven bijgesteld.

- De groei van Amstelland-Meerlanden tot 2040 is met 15.000 inwoners naar boven bijgesteld.
- De regio Zuid-Kennemerland verwacht 10.000 inwoners extra te hebben en de regio Zaanstreek-Waterland 4.000 extra inwoners.
- In andere regio's is de bevolkingsprognose ongeveer gelijk gebleven.

Figuur 4.5 | Bevolkingsprognose per deelregio

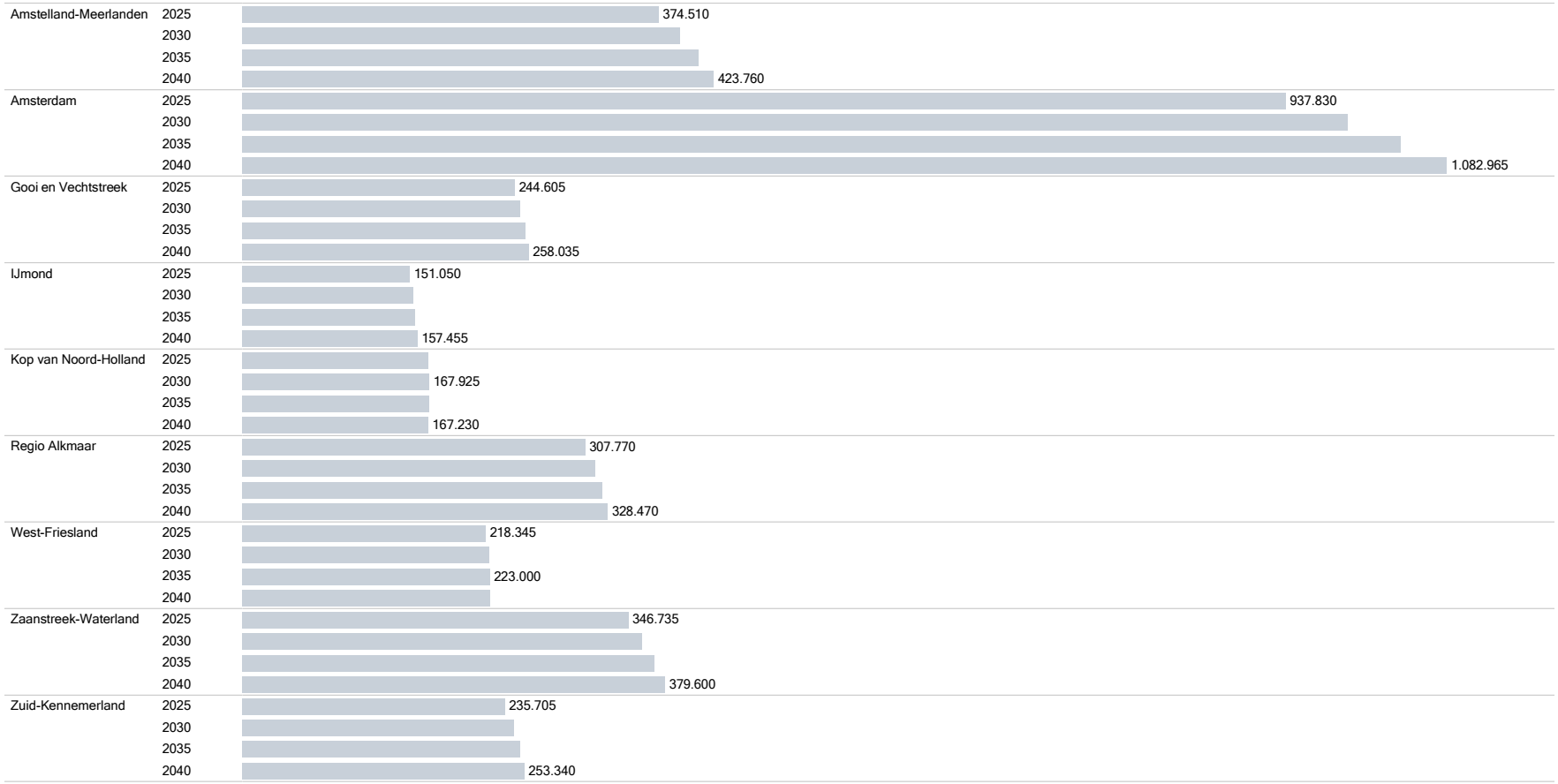

Bron: Noord-Holland in Cijfers, 1 januari 2022 prognosemodel.

Genderenplein
Genderenplein
JOU VAN VERHAGE
Dirk van den Broek

5 Planvoorraad en marktruimte

Dit hoofdstuk gaat in op de plancapaciteit detailhandel, dat wordt afgezet tegen de marktruimte. Uit de gemeentelijke enquête blijkt dat er voor 384.000 m² aan nieuwbouwplannen zijn, zowel hard als zacht. Gemeenten hebben daarentegen ook transformatieplannen voor detailhandel, in totaal 128.000 m². Daarnaast is er ook onbenutte plancapaciteit in beeld. Er zijn bijna 200 locaties waar de bestemming detailhandel zou kunnen worden geschrapt doordat een andere bestemming of gebruik (mogelijk) is.

Op basis van enquêtering van alle gemeenten is een overzicht gemaakt van alle plannen voor uitbreiding, nieuwbouw en herontwikkeling van detailhandel in Noord-Holland. Uiteindelijk is een actuele lijst opgesteld met alle detailhandelsinitiatieven per januari 2022. De plannen zijn onderverdeeld naar reguliere detailhandel en PDV. Dit laatste betreft perifere locaties waar grootschalige winkels gevestigd mogen worden, die niet inpasbaar zijn in een binnenstedelijke locatie. Er wordt ook onderverdeling gemaakt tussen harde en zachte detailhandelsplannen (zie figuur rechts). Harde plannen zijn vastgelegd in bestemmingsplannen en zachte plannen zitten in een minder vergevorderd stadium. Binnen de harde detailhandelsplannen is er een verdeling gemaakt tussen benutte en onbenutte plancapaciteit. De benutte plancapaciteit zijn de bestemmingsplannen detailhandel waar detailhandel ook gevestigd is. De onbenutte plancapaciteit zijn de bestemmingsplannen detailhandel waar geen winkel gevestigd is volgens Locatus. Het in beeld brengen van de onbenutte plancapaciteit is een aanbeveling opgevolgd uit de nationale Retailagenda. Het brengt de mogelijkheden in beeld waar overtollige plancapaciteit mogelijk geschrapt kan worden. Dit hoofdstuk gaat nader in op de verschillende vormen plancapaciteit en de ambities voor transformatie.

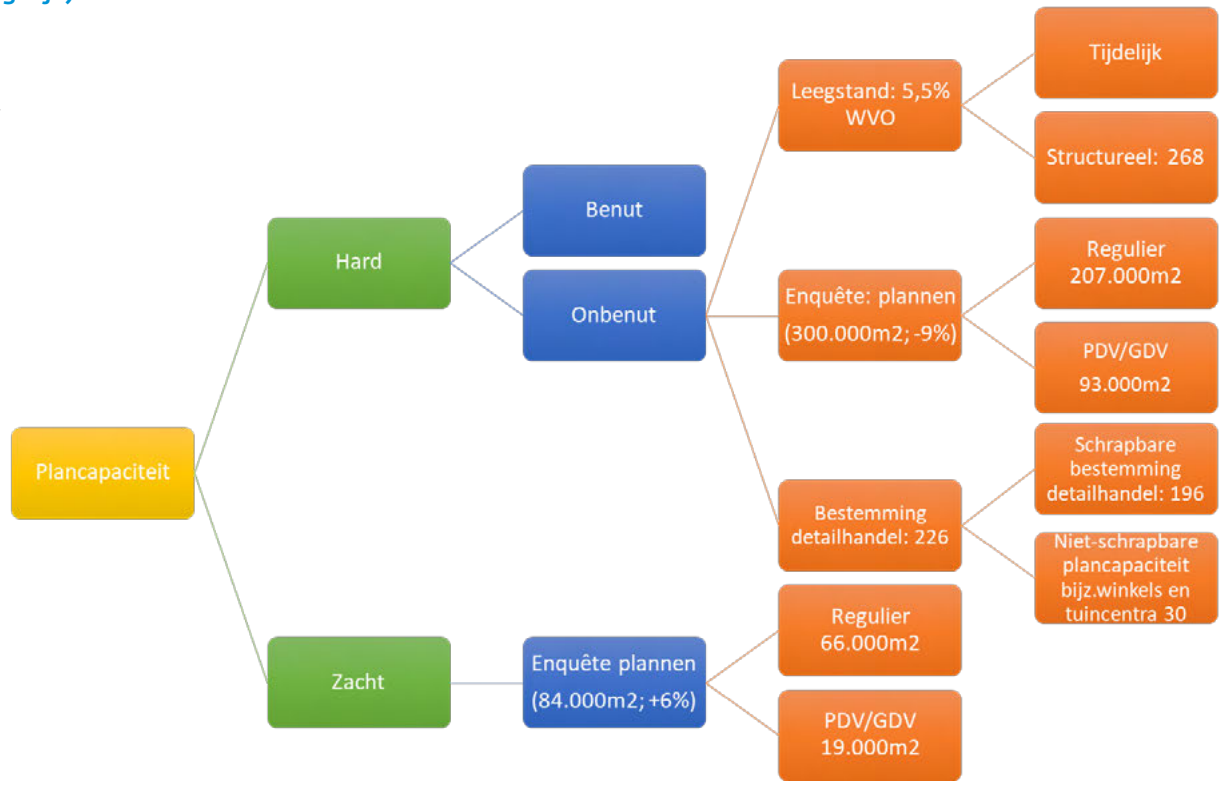

Marktruimte

De Metropoolregio Amsterdam en de Provincie Noord-Holland hebben in 2018 de markt-ruimte voor de sectoren regulier (dagelijks, mode en luxe en vrije tijd) en PDV (in en om het huis) door BSP laten berekenen en vastgesteld. Marktruimte is geen uitbreidingsruimte (BSP, 2018). De confrontatie van marktruimte met leegstand en plancapaciteit geeft wel een eerste indicatie van de uitbreidingsmogelijkheden (positief of negatief). Marktruimte betreft feitelijk het verschil in functioneren van het winkelaanbod in een regio ten opzichte van het landelijke gemiddelde functioneren, uitgedrukt in metrage (m²).

Evenals vorig jaar is bij de planvoorraad ook de leegstand toegevoegd.
Dat is goed beschouwd ook direct beschikbaar planaanbod winkelruimte.

De leegstand is met name in Amsterdam opgelopen, tot 108.000 m².
In de meeste deelregio's is er nog steeds sprake van overbewinkeling (figuur 5.1.) In deze deelregio's zullen gemeenten kritisch moeten blijven kijken naar uitbreiding van vierkante meters winkelplannen (met name PDV maar ook steeds meer regulier). Tot 2025 is er nog wel marktruimte in Amsterdam, een matige ruimte in Zuid-Kennemerland en Amstelland-Meerlanden in de reguliere branches.

Ten opzichte van 2021 zijn er weinig verschuivingen. Het marktruimteonderzoek zal op basis van het recent uitgevoerde koopstromenonderzoek in 2022 worden geactualiseerd.

Fig. 5.1 | Indicatie detailhandelsplannen en marktruimte in 2025 in m² per deelregio

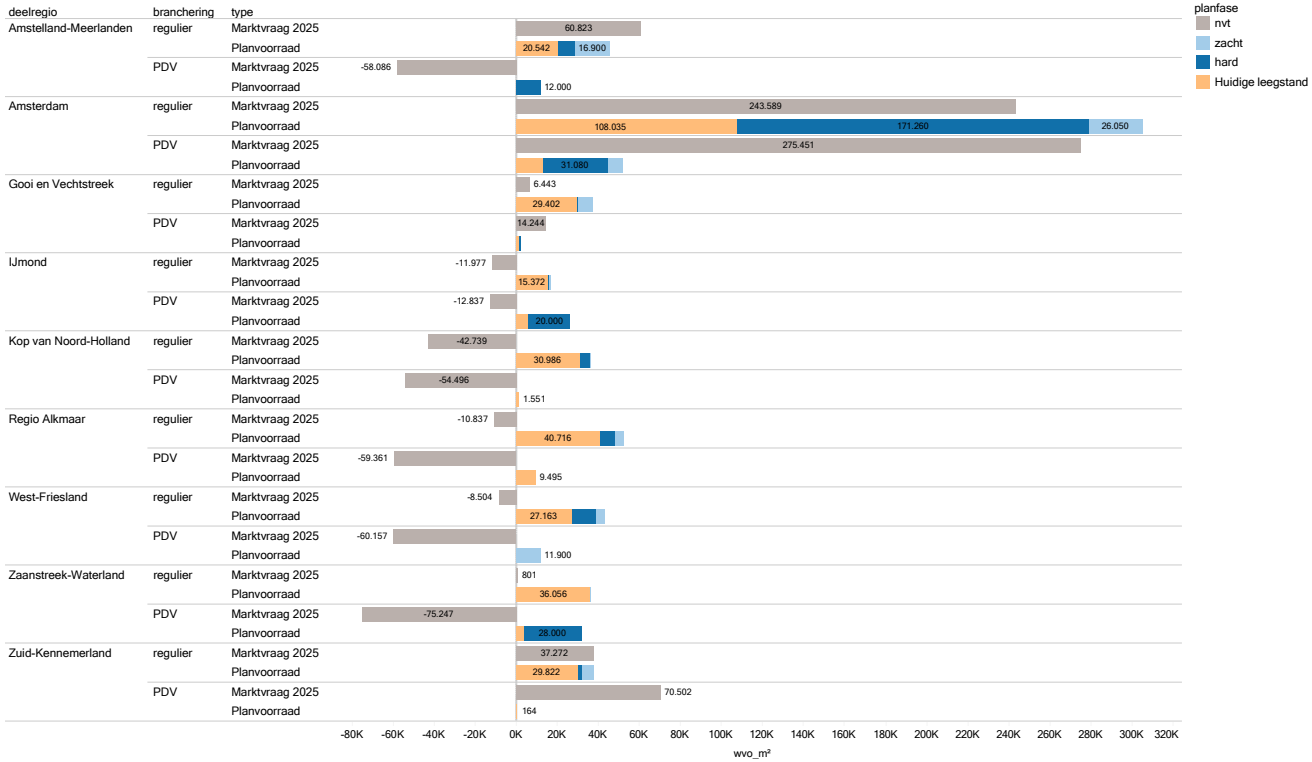

Bron: Opgave gemeenten 2022, BSP 2019, 2022

Planvoorraad

Op basis van enquêtering van alle gemeenten is een overzicht gemaakt van alle plannen voor uitbreiding, nieuwbouw en herontwikkeling van detailhandel in Noord-Holland. De plannen zijn onderverdeeld naar reguliere detailhandel en PDV, hard (met bestemmingsplan) en zacht (zonder bestemmingsplan). Er is in Noord-Holland in 2022 een totale harde en zachte plancapaciteit detailhandel van 384.000 m² (zie figuur 5.2). Dit is een daling van 24.000 m² ten opzichte van 2021 door realisatie en het schrappen van plannen. Deze ontwikkeling leidt tot meer evenwicht met de toekomstige marktvraag. De plannen kunnen nader onderverdeeld worden in:

- 300.000 m² harde plancapaciteit, een daling van 9% (donkerblauw).
- 84.000 m² zachte plancapaciteit, een stijging van 6% (lichtblauw).

Het totaal aantal plannen is gedaald van 99 in 2021 naar 90 in 2022. 22 plannen zijn in Noord-Holland Noord, 68 plannen in Noord-Holland Zuid.

De grootste potentiële ontwikkellocaties zijn in Amsterdam (Noord en Zuidas) en Zaandam.

Van alle plannen geven gemeenten aan dat er 7 plannen reeds aan de adviescommissies detailhandel noord of zuid zijn voorgelegd. Van 14 plannen is het voorleggen van plannen voorzien. Dit zijn voornamelijk plannen uit Amsterdam en enkele plannen uit Amstelland-Meerlanden, Zaanstreek-Waterland en West-Friesland.

Dit jaar is in de enquête voor het eerst gevraagd naar de realisatiekans van de plannen. Immers, plannen kunnen wel hard zijn, het verplicht de ontwikkelaar niet tot realisatie:

- 9 plannen zijn zeker;
- Van 35 plannen is de realisatiekans groot;
- Van 15 plannen is de realisatiekans klein tot zeer klein;
- Van de overige plannen is de kans op realisatie onbekend.

Fig. 5.2 | Indicatie detailhandelsplannen- en inivatieven in m² per deelregio

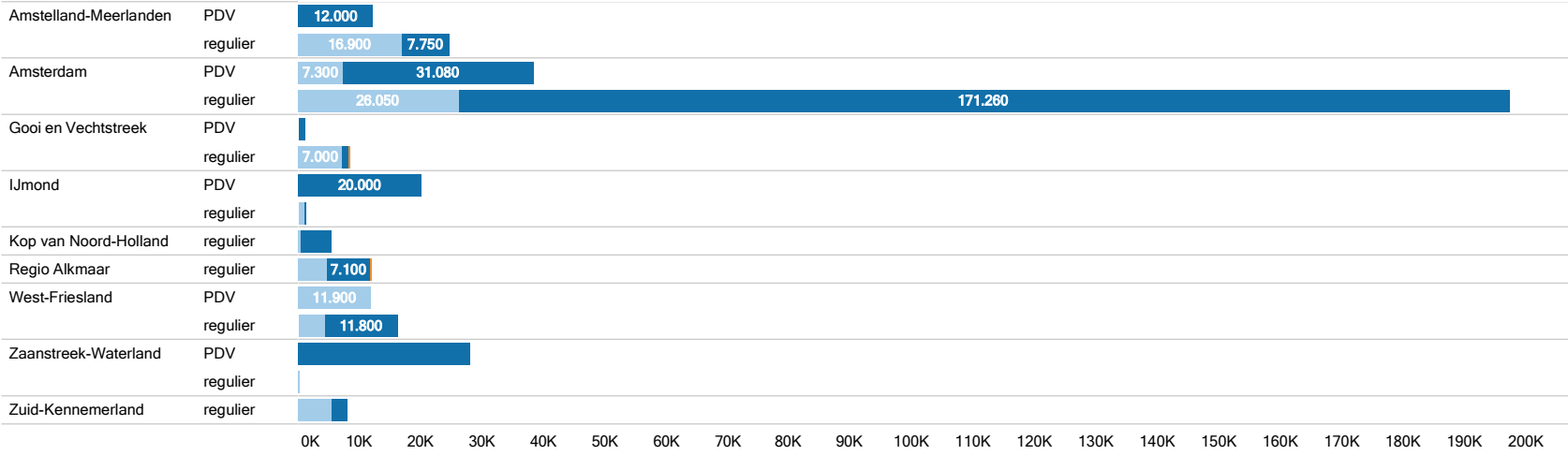

Bron: Opgave gemeenten 2022

Ontwikkeling planvoorraad per deelregio

Op basis van de gemeentelijke enquêtes sinds 2016 is de ontwikkeling van de planvoorraad in beeld gebracht. Ten opzichte van 2021 en 2020 is in 2022 de totale plancapaciteit ongeveer gelijk gebleven. Ook hier is de status quo in de detailhandelsmarkt zichtbaar.

Alleen Gooi en Vechtstreek kent een duidelijke daling met een index van 30 ten opzichte van 2016. In de Kop van Noord-Holland zijn géén plannen meer.

Fig. 5.3 | Ontwikkeling WVO plannen (2016, index=100)

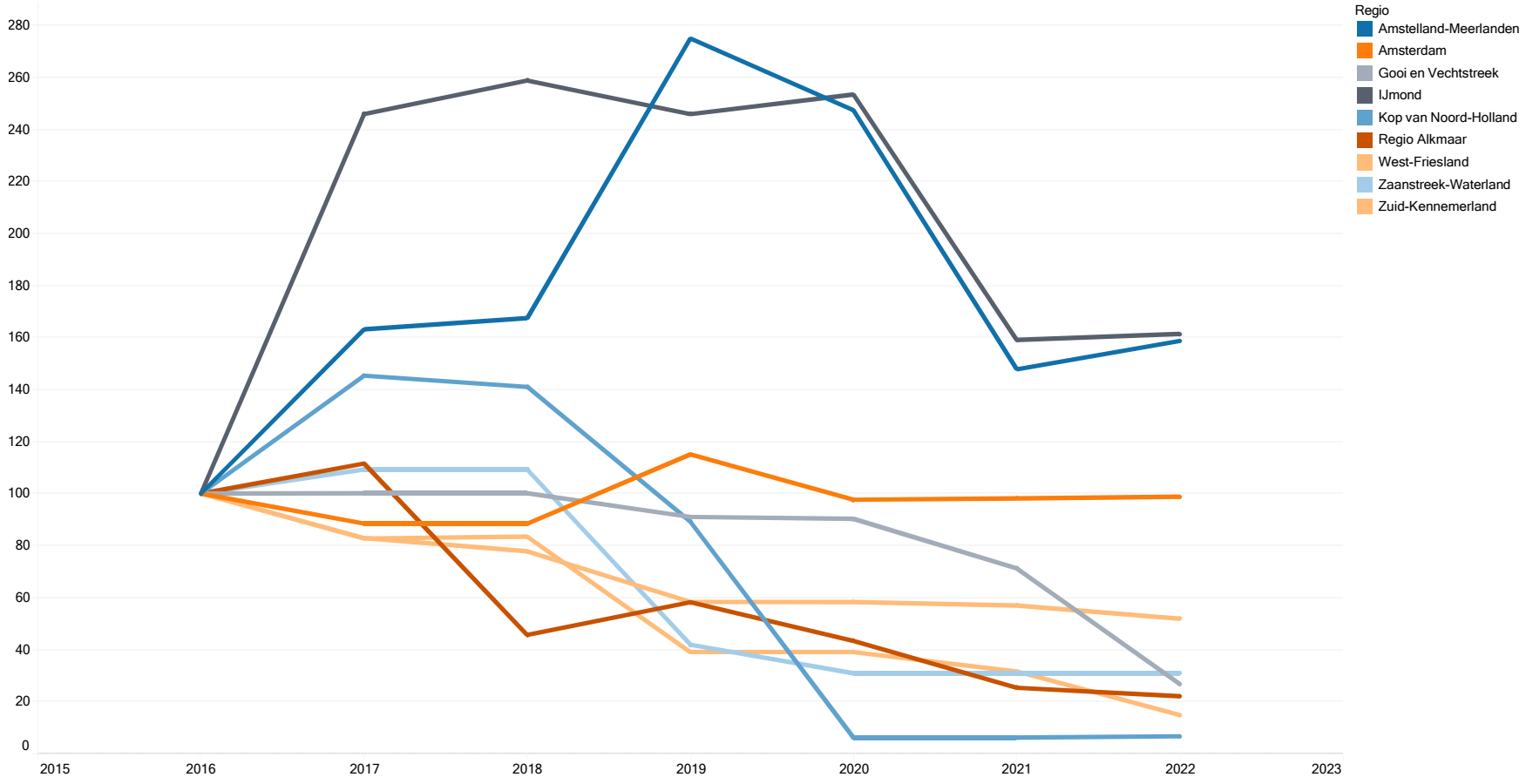

Bron: Opgave gemeenten, 2016-2022

Onbenutte plancapaciteit

Dit jaar is ook de onbenutte plancapaciteit grotendeels in beeld gebracht. De onbenutte plancapaciteit bestaat onder meer uit:

1. Bestemming detailhandel waar geen detailhandel gevestigd is;
2. Structurele leegstand;
3. Bedrijventerreinen met de mogelijkheid tot vestiging van (grootschalige) detailhandel (onderdeel van de enquête planvoorraad) ;
4. Bestemming centrum/gemengd waar detailhandel gevestigd mag worden in aanloopstraten, maar waar geen winkels gevestigd zijn.

Hieronder wordt eerst ingegaan op een aantal locaties met de hoofdbestemming detailhandel zonder dat daar een winkel is gevestigd.

Deze locaties zijn met ArcGIS voor Noord-Holland in beeld gebracht en verspreid over de gehele provincie (figuur 5.4)

Figuur 5.5 geeft een overzicht van gemeenten waar meer dan vijf locaties de enkelbestemming detailhandel hebben zonder detailhandel. Dit speelt in grote gemeenten vaak niet omdat daar de bestemming gemengd of centrum wordt gebruikt. Er zijn in totaal 225 locaties in Noord-Holland met een enkelbestemming detailhandel waar geen detailhandel gevestigd is. Een kwart daarvan ligt in de regio Alkmaar. De meeste onbenutte planlocaties bevinden zich in Velsen met 31 locaties, Hoorn met 22 locaties, Castricum met 21 locaties en Hilversum met 20 locaties.

Figuur 5.4 | Onbenutte plancapaciteit detailhandel met enkelbestemming detailhandel, zonder detailhandelsvestiging

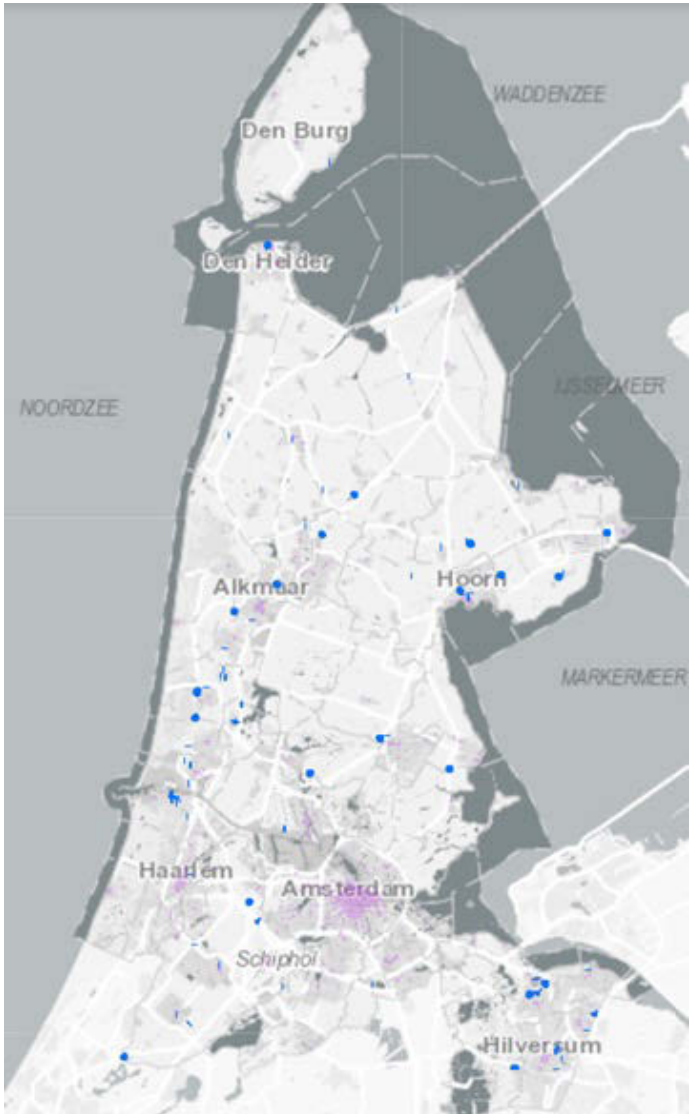

Bron: Provincie Noord-Holland

Figuur 5.5 | Onbenutte plancapaciteit detailhandel met enkelbestemming detailhandel, zonder detailhandelsvestiging; gemeenten met 5 locaties of meer

Deelregio	Gemeente	Aantal onbenutte planlocaties
Amstelland-Meerlanden	Haarlemmermeer	11
Gooi en Vechtstreek	Gooise Meren	14
	Hilversum	20
Kop van Noord-Holland	Hollands Kroon	6
	Schagen	6
Regio Alkmaar	Alkmaar	5
	Castricum	21
	Uitgeest	14
	Dijk en Waard	10
West-Friesland	Hoorn	22
	Medemblik	8
	Drechterland	7
Zaanstreek-Waterland	Purmerend	5
IJmond	Velsen	31

Bron: Provincie Noord-Holland op basis van Locatus, Ruimtelijkeplannen, Streetviewer en Google

De huidige feitelijke invulling van onbenutte planlocaties is onderzocht door middel van Streetviewer en online research in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam in februari 2022.

Figuur 5.6 geeft de invulling van de onbenutte plancapaciteit in 2022 weer. De 226 locaties met onbenutte plancapaciteit detailhandel betekent niet dat deze locaties nu leeg staan. Veelal hebben deze locaties al een andere invulling gekregen, vaak via een vrijstellingsprocedure bij de gemeente. Die vrijstellingen kunnen bij actualisatie van het bestemmingsplan worden omgezet in de nieuwe bestemming. 144 van alle onbenutte plancapaciteit locaties heeft als invulling wonen. Vermoedelijk heeft transformatie van de bestemming al op deze locaties plaatsgevonden maar is het bestemmingsplan is (nog) niet gewijzigd door de gemeente. Tien procent van de locaties heeft een functie als bedrijf en zes procent als beroepspraktijk. Hier is een mogelijkheid om plancapaciteit te saneren. De kans dat die sanering plaatsvindt is overigens klein, aangezien bestemmingsplannen niet (overal) geactualiseerd worden in afwachting de Omgevingswet. De kans op zogenoemde planologische 'oepsjes' – gaten in het bestemmingsplan waar vooral supermarkten gebruik van maken - kan daarbij groter worden, vooral bij grotere panden of kavels.
Er zijn in Noord-Holland 25 locaties (11%) die een invulling van detailhandel hebben die Locatus niet definieert als detailhandel. Het gaat dan om bijvoorbeeld winkels met beperkte openingstijden. Zes procent staat daadwerkelijk leeg.

Indien wordt ingezoomd op de drie gemeenten met de meeste locaties onbenutte plancapaciteit, zijn er geen verschillen met het gemiddelde beeld in figuur 5.5 zichtbaar. Ook in Velsen, Hoorn en Castricum is (ruim) de helft van de locaties ingevuld met wonen, gevolgd door bedrijf en detailhandel.

Figuur 5.6 | zichtbare feitelijke invulling van onbenutte plancapaciteit detailhandel Noord-Holland in 2022

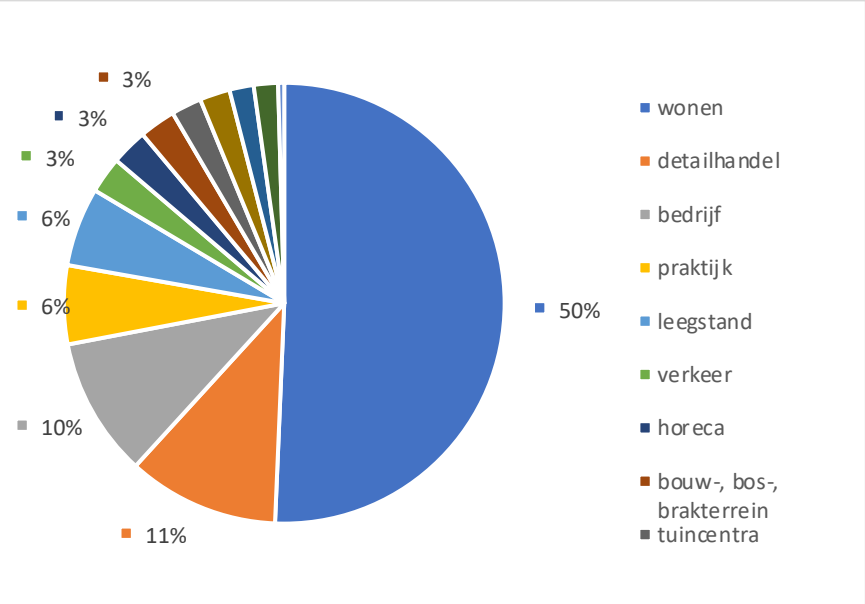

Bron: Provincie Noord-Holland op basis van Streetviewer en Google

Structurele leegstand naar bestemming

Winkelruimte die drie jaar of langer leegstaat, wordt door de markt gezien als structurele leegstand. Dit is een specifieke vorm van plancapaciteit die waarschijnlijk niet snel zal worden ingevuld, en kans biedt op sanering. Er zijn verspreid over Noord-Holland 268 winkelpanden met structurele leegstand van winkels. Deze locaties zijn gekoppeld aan de bestemmingen in bestemmingsplannen, zoals centrum- (124) of gemengde (79) bestemming, waarbij het eenvoudig is een andere invulling van het winkelpand te geven. Dit geldt ook voor diverse andere bestemmingen: bedrijf (8), horeca (4), kantoor (1), wonen (6). Hier is het eenvoudiger de winkelpanden een nieuwe, bij de bestemming passende, invulling te geven.

Figuur 5.7 | Structurele leegstand winkels naar bestemming

Bestemmingshoofdgroep	totaal aantal
centrum	124
gemengd	79
geen bestemming	22
detailhandel	17
bedrijf	8
wonen	6
verkeer	5
horeca	4
maatschappelijk	1
kantoor	1
bedrijventerrein	1
Totaal aantal	268

Bron: Provincie Noord-Holland op basis van Locatus en Ruimtelijkeplannen.nl

Slechts 17 structureel leegstaande winkelpanden hebben de enkelbestemming detailhandel, vaak op verdiepingen of uithoeken op meubelboulevards. Dit zijn veelal locaties in Amsterdam. Bij deze categorie is het wijzigen van de bestemming of invulling planologisch gezien een grotere uitdaging. Opmerkelijk genoeg hebben 22 structureel leegstaande winkelpanden géén ruimtelijke bestemming in het bestemmingsplan. Ook daar is een andere invulling denkbaar. Deze locaties zijn voornamelijk in de regio Alkmaar te vinden.

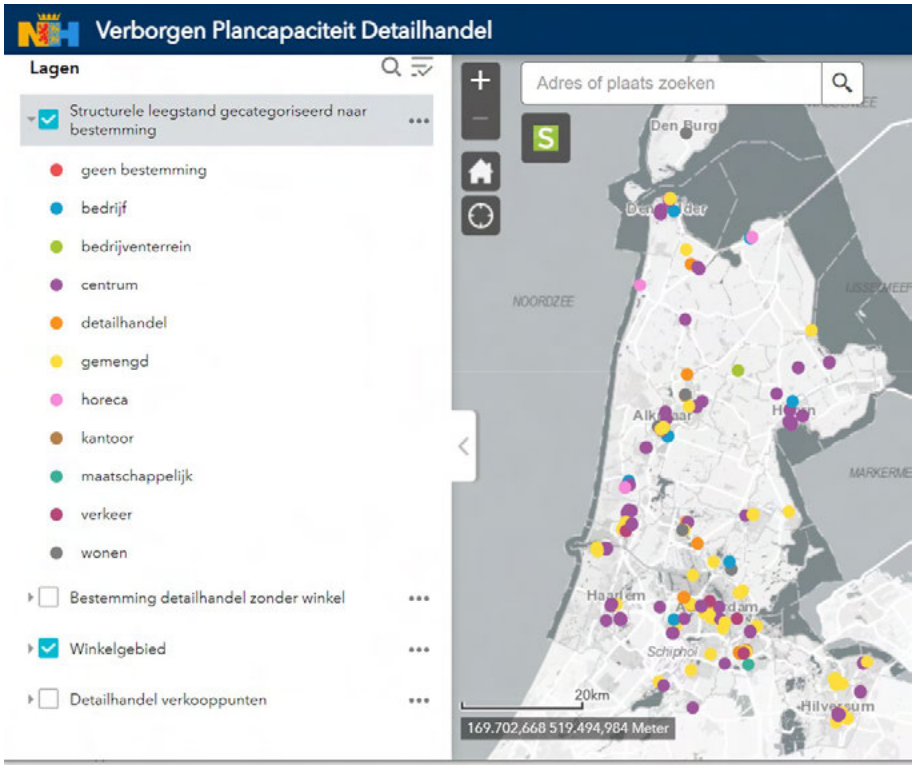

Bron: Provincie Noord-Holland

Transformatieplannen gemeenten

In het kader van het programma Wonen voor Winkels is uitgevraagd bij gemeenten of er transformatieplannen zijn. Er is door gemeenten aangegeven dat er in Noord-Holland in 2022 in totaal 36 transformatiegebieden zijn. Deze locaties zijn verspreid over de provincie maar zijn in tweederde van de gevallen grote centrumgebieden. Hier spelen vrijwel overal opgaven als leegstand en kwaliteit winkelaanbod, maar veelal ook gebrekkige samenwerking tussen ondernemers en behoefte aan woningen. Voor veel gemeenten is de inschatting van de omvang van de plannen moeilijk, maar er is in totaal 128.000 m² aan plannen om winkelruimte te reduceren te transformeren en 4.400 woningen toe te voegen.

In de enquête van januari 2021 betrof het 135.000 m² transformatieplannen op 33 locaties met in totaal 4.100 woningen. Het is te vroeg om hier trends in te zien, wel wordt duidelijk uit de enquête dat gemeenten een scherper beeld hebben van de transformatielocaties.

De grootste transformatieplannen zijn voor de meubelboulevard in Beverwijk, Haarlem-Schalkwijk en de centrumgebieden van Hoorn, Hilversum en Purmerend.

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland
Directie BEL | Sector Regionale Economie en Erfgoed

Fotografie
Theo Baart en D.J. van Dijk

Grafische verzorging
Xeroxmediaservices

Haarlem, april 2022

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M. van Wijk
BEL/REE

Telefoonnummer +31235144268
wijkm@noord-holland.nl

Verzenddatum

18 MEI 2022

Kenmerk

1117618/1818573

Uw kenmerk

Betreft: Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022

Kennisontwikkeling en informatievoorziening zijn belangrijke onderdelen van het provinciaal detailhandelsbeleid. Daarom brengen wij jaarlijks de Monitor Detailhandel Noord-Holland uit. Dit is een instrument om de verhouding tussen vraag en aanbod in de detailhandel in beeld te brengen.

Het rapport geeft informatie over de feitelijke ontwikkelingen in de werkgelegenheid, winkelvloeroppervlakte, leegstand en de toekomstbestendigheid van winkelgebieden, aangevuld met data over gemeentelijke detailhandelsplannen. In de monitor gebruiken wij de gegevens uit het verleden om toekomstige trends in te kunnen schatten.

De actuele informatie in de monitor is relevant voor ambtenaren en bestuurders van Noord-Hollandse gemeenten. De detailhandelsmonitor speelt een belangrijke rol als onderbouwing voor lokale en regionale detailhandelsvisies, maar ook voor een deskundige advisering van de Regionale Adviescommissies. De monitor is daarmee een jaarlijkse aanvulling op het minder frequent uitgevoerde Koopstromenonderzoek (dat recent is geactualiseerd) en het marktruimteonderzoek (momenteel in uitvoering).

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Uitkomsten

De monitor beschrijft de ontwikkelingen in 2021 met als peildatums 1 april 2021 en 1 januari 2022. De consequenties van de COVID-19-crisis zijn hierin meegenomen.

De detailhandel in Noord-Holland is goed voor 152.739 banen. De werkgelegenheid is licht toegenomen door meer postorder- en internetbanen. De werkgelegenheid daalde bij banen tot 12 uur per week.

Dit jaar daalde het aantal verkooppunten minder sterk, tot 15.025. In 2021 blijft het aantal vierkante meters winkelvloeroppervlakte in Noord-Holland opnieuw ongeveer gelijk op 4,25 miljoen m². De toekomstbestendigheid van winkelgebieden in Noord-Holland is in kaart gebracht. De risico-index wijkt dit jaar af van voorgaande jaren doordat mede door COVID-steunmaatregelen veel minder detaillisten winkels sloten dan voorspeld.

De leegstand in Noord-Holland is in 2021 licht gedaald. De leegstand neemt zowel af in winkelvloeroppervlakte (5,5%) als in verkooppunten gemeten (6,0%). Dit is onder het landelijke gemiddelde. De verschillen tussen de regio's in Noord-Holland zijn klein. De grootste daling is in Den Helder (van 11% naar 8,2%). In het centrum van Beverwijk is sprake van een daling van leegstand tot 7,1%. Hierbij speelt transformatie (naar wonen) in beide gemeenten een belangrijke rol.

Uit de gemeentelijke enquête blijkt dat er voor 384.000 m² aan bouwplannen detailhandel zijn. Dit is een daling van 24.000 m² ten opzichte van 2021 door realisatie en schrappen van plannen. Gemeenten hebben ook transformatieplannen voor detailhandel, in totaal 128.000 m².

Dit jaar is er ook onbenutte plancapaciteit geïnventariseerd. Er zijn bijna tweehonderd locaties waar de bestemming detailhandel zou kunnen worden geschrapt dan wel planologische gaten kunnen worden gedicht doordat een andere bestemming of gebruik (mogelijk) is. In de helft van de gevallen wordt er gewoond, bij één op de tien is er nu een bedrijf gevestigd.

De Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022 is ook online te vinden. Hier is ook een link opgenomen naar het dashboard, dat per gemeente en winkelgebied inzicht geeft in de meest actuele ontwikkelingen: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Detailhandel

Tot slot

Mede door de steunmaatregelen is het afgelopen jaar de detailhandelsstructuur in Noord-Holland opnieuw redelijk overeind gebleven. Nu het einde van deze maatregelen in zicht is, verwachten wij dat alsnog uitdagingen in deze sector op ons afkomen. De provincie Noord-Holland zet zich daarom in om leegstand in de winkelgebieden te verminderen, op geschikte locaties transformatie naar wonen te stimuleren, samenwerking te verbeteren via de HIRB+ regeling en regionale afstemming tussen gemeenten te bevorderen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage

Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2021-2022

ANALYSE Voedselcrisis niet alleen door oorlog

Na het virus en de oorlog komt nu de honger

Tarwe is basisvoedsel voor 30 procent van de mensheid, maar is voor miljoenen onbetaalbaar geworden. Wat veroorzaakt de voedselcrisis?

Amsterdam ■ Welvarende Nederlanders zullen vaker kiezen voor brood van de Lidl in plaats van de bakker. In Kameroen vervangen bakkers de geïmporteerde tarwebloem door lokaal cassave- of maïsmeel. En in Afghanistan dreigt voor miljoenen mensen de honger uitzichtloos te worden.

Sinds het begin van de oorlog in Oekraïne is de prijs van tarwe op de wereldmarkt zo'n 50 procent gestegen. De gevolgen zijn in grote delen van de wereld voelbaar. Tarwe is immers basisvoedsel voor zo'n 30 procent van de mensheid. Alleen rijst is in dit opzicht nog belangrijker.

Acute nood

De Verenigde Naties vrezen dat deze verstoring miljoenen armen in acute nood zal brengen. Vorig jaar verkeerden ruim 190 miljoen inwoners van onder andere Congo, Zuid-Soedan, Afghanistan en Nigeria in een situatie van voedselcrisis of erger: een acute noodsituatie of een hongersnood, de term die is gereserveerd voor situaties waarbij een deel van de bevolking sterft als direct gevolg van ondervoeding.

De situatie in 2021 was een 'alarmerende verslechtering' ten opzichte van het jaar ervoor, aldus het vorige week verschenen 'Global Report on Food Crises', dat is opgesteld door de VN met andere internationale organisaties. De verwachting is dat dit jaar erger wordt. „De wereldwijde honger heeft een nieuw hoogtepunt bereikt", verklaarde VN-baas Antonio Guterres vorige week.

Tarwe is – hoewel zeker niet het enige product dat voor velen onbetaalbaar is geworden – een van de hoofdbestanddelen van deze voedselcrisis. Drie fenomenen bepalen het tekort aan betaalbare tarwe: de oorlog, het weer en de pandemie.

De wereld „stevent af op de grootste voedselcrisis van onze tijd", verklaarde de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Antony Blinken vorige week in de VN-Veiligheidsraad. Als directe aanleiding wees hij op de Russische zeeblokkades van de havens van Odessa, Marioepol en Cherson, waar normaal gesproken 90 procent van de Oekraïense tarwe geëxporteerd wordt. De Russische president Vladimir Poetin 'gebruikt voedsel als wapen', aldus de minister, 'om de wil van de Oekraïense bevolking te breken'. Zijn Duitse collega Annalena Baerbock sprak zelfs van een 'graanoorlog'.

> De wereldwijde honger heeft een nieuw hoogtepunt bereikt

Afhankelijk

Oekraïne was in 2020 (het laatste jaar waarover VN-landbouworganisatie FAO complete data heeft) het op vier na grootste exportland voor tarwe. Sommige landen zijn in hoge mate afhankelijk van Oekraïne: zo kopen Djibouti en Somalië er de helft van hun tarwe, Libanon zelfs 60 procent. Zij zullen alternatieve leveranciers moeten zoeken. Want zelfs als Rusland morgen zijn oorlogsschepen terugtrekt, zal er tijd nodig zijn om de mijnen die in de Zwarte Zee zijn geplaatst onschadelijk te maken.

Buurlanden bieden Oekraïne hulp aan om het graan – behalve tarwe ook maïs, rogge en gerst – over land te exporteren, bijvoorbeeld door versoepelde grenscontroles, maar ook daar zijn obstakels. Zo is transport per trein naar Polen moeilijk omdat het Oekraïense spoor breder is dan het Europese, waardoor het graan aan de grens moet worden overgeladen. Ook vrachtwagens zijn hoogstens een gedeeltelijke oplossing.

De oorlog treft de landbouw nog op tal van andere manieren. Zo zijn silo's verwoest, konden boeren door de strijd minder zomertarwe zaaien en hebben velen van hen moeten vluchten of zich bij het leger aangesloten. Nabij de frontlinies doen boeren in kogelwerende vesten hun werk. In bezette gebieden worden belangrijke werktuigen gestolen. Zo meldde CNN dat geplunderde combines en tractoren van een John Deere-dealer uit Melitopol via de ingebouwde GPS-trackers getraceerd konden worden in Tsjetsjenië.

De hoge marktprijs kan het voor boeren in andere landen aantrekkelijk maken om komend najaar meer wintertarwe te zaaien, maar die afweging is van meer factoren afhankelijk. Zo speelt de prijs van kunstmest een rol, die ook hard is gestegen door de oorlog. Minder kunstmest leidt tot kleinere graankorrels en dus een lagere opbrengst. Sommige boeren in de Verenigde Staten kiezen daarom voor bijvoorbeeld soja, dat minder bemesting nodig heeft.

Het is nog onduidelijk in hoeverre Rusland – als nummer één tarwe-exporteur – lijdt onder de oorlog of er juist van profiteert. VN-ambassadeur Vassili Nebenzia portretteerde zijn land in de Veiligheidsraad als slachtoffer: door de westerse sancties worden Russische schepen uit buitenlandse havens geweerd en zijn ze moeilijk te verzekeren. Ook zijn betalingen via Russische banken die uit het internationale betalingssysteem Swift zijn gezet onmogelijk geworden.

Tegelijkertijd meldt de Amerikaanse krant The Wall Street Journal dat grote grondstoffenmultinationals als Cargill en Glencore nog altijd tarwe, maïs, gerst en lijnzaad het land uit weten te krijgen. Hoe wilden ze niet zeggen. Egypte, dat sterk afhankelijk is van import uit zowel Oekraïne als Rusland, heeft in maart bijna zes keer zoveel Russische tarwe besteld als een jaar eerder.

Niet alleen Oekraïne en Rusland, maar ook enkele andere van de grootste tarweproducerende landen ondervinden momenteel problemen. De minister van Landbouw in China, de grootste tarweproducent ter wereld, waarschuwde in maart dat de wintertarweoogst deze zomer 'de slechtste uit de geschiedenis' kan worden. De oorzaak is uitzonderlijk zware regenval in het najaar, waardoor het zaaien vertraging opliep.

Overdreven

Internationale experts vermoeden op basis van satellietbeelden dat de minister heeft overdreven, mogelijk om lokale autoriteiten scherp te houden, maar gaan ook uit van een tegenvallende oogst. De lockdowns in China hebben onder andere de binnenlandse distributie van kunstmest vertraagd. Hoewel de Chinese tarwe vooral voor eigen gebruik is, zal de wereldhandel het zeker merken als China minder produceert: dan zal het land immers meer moeten importeren voor zijn enorme bevolking.

Half april zei de Indiase premier Narendra Modi nog dat zijn land 'vanaf morgen' voedselhulp kan sturen aan landen die door de oorlog in nood zijn. „Voor ons volk

Leden van het mijnopruimingsteam aan het werk.

Productie

De 10 grootste tarweproducerende landen in 2020, in miljoenen ton

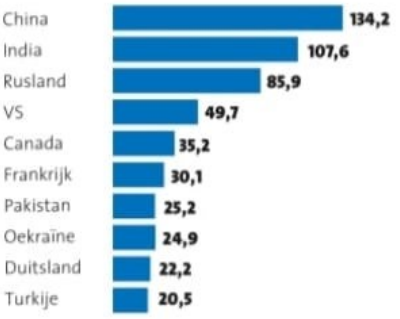

Export

De 10 grootste tarwe-exporterende landen in 2020, in miljoenen ton

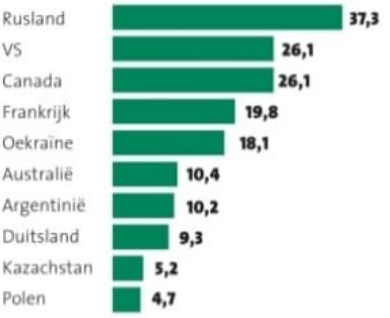

Mijnopruimingsteams worden overspoeld met oproepen om niet-ontplofte raketten of mijnen in velden te vernietigen. FOTO'S AFP

Import

De 10 grootste tarwe-importerende landen in 2020, in miljoenen ton

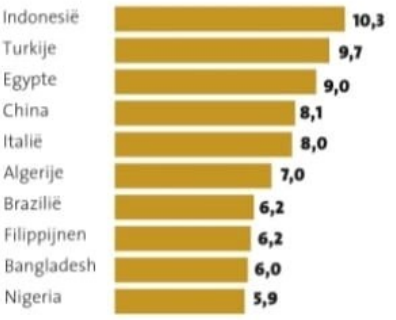

Tarweprijs

In dollar per bushel*

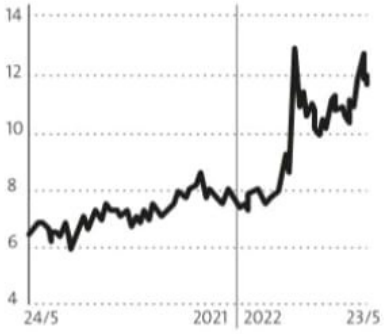

*volumemaat, ongeveer 27 kg

GRAFIEKEN MEDIAHUIS / BRON FAOSTAT EN WSJ

hebben we al genoeg voedsel." Een maand later was de situatie omgeslagen: een reeks ongebruikelijk vroege hittegolven had de tarweoogst doen tegenvallen. Toen de inflatie voor voedsel in april naar 9 procent bleek te zijn gestegen, wist de regering genoeg en stelde een exportverbod voor tarwe in, enkele uitzonderingen daargelaten. De ambitie om een belangrijk tarweexporterend land te worden en flink te verdienen aan de hoge marktprijs, moest voorlopig op de plank.

Ook de tarweoogst in buurland Pakistan heeft geleden onder extreem weer. Volgens de meteorologische dienst waren de maanden maart en april in de provincie Sindh de heetste en droogste sinds de metingen in 1961 begonnen. Daardoor blijven de graankorrels kleiner en bevatten ze minder zetmeel.

In de Verenigde Staten, na Rusland het grootste tarwe-exporterende land, heerst droogte in meer dan de helft van de staten. Op sommige plaatsen is het zo ernstig dat boeren een deel van de wintertarwe moeten afschrijven. In Frankrijk, de grootste producent en exporteur van de Europese Unie, dreigt de maand mei er een van recordtemperaturen en -neerslagtekorten te worden. Boeren reserveren er hun irrigatiequota voor hun tarwevelden, ten koste van andere gewassen.

Net als in de VS is het groeiseizoen in Frankrijk nog niet voorbij en kan de schade ook nog meevallen. Maar de zorgen over het weer dragen bij aan de nervositeit die de oorlog op de markt heeft veroorzaakt. De hoop was dat de Franse oogst het wegvallen van de Oekraïense tarwe iets zou kunnen compenseren, maar het is onzeker of het zo zal uitpakken. „Ik heb nooit een ingewikkelder markt gezien dan die van vandaag de dag", zei vorige week Dan Basse, directeur van het landbouwconsultancybureau AgResource in Chicago.

Shanghai

De tarweproblemen laten zien dat de schade die de coronapandemie aan de wereldeconomie heeft toegebracht nog lang niet is hersteld. De torenhoge tarieven voor het vrachtvervoer per schip zijn weer wat gekalmeerd, maar de vrees bestaat dat die weer de lucht in zullen schieten als Shanghai uit lockdown komt en de ladingen die daar staan te wachten de zee op moeten. De gestegen energieprijzen, veroorzaakt door landen die uit lockdown kwamen en weer gingen produceren, leken begin dit jaar even te kalmeren, maar zijn door de oorlog weer opgelopen.

Daarnaast hebben veel overheden van lage- en middeninkomenslanden het na twee jaar pandemie bepaald niet breed. Stilgevallen handel, uitblijvende toerismeinkomsten en opgedroogde 'remittances' (de bedragen die inwoners in de diaspora naar hun familie thuis overmaken) hebben ervoor gezorgd dat zij minder buitenlandse valuta hebben om tarwe en andere eerste levensbehoeften te importeren.

In Sri Lanka is de onvrede hierover al tot uitbarsting gekomen in volksprotesten, die met geweld zijn neergeslagen. De nieuwe premier die de orde moet herstellen heeft gewaarschuwd dat 'het eerst slechter zal worden voor het beter wordt'. Daarmee lijkt hij geen woord te veel te zeggen: de inflatie in Sri Lanka bedroeg in april 30 procent, de prijs van brood is vorige week nog eens met 20 procent verhoogd.

Hanneke Chin-A-Fo **©NRC Media**

> Tarweoogst kan deze zomer de slechtste uit de geschiedenis worden

Met een trekker worden de raketten weggehaald.

Beste statengriffie van Commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid en Economie, Financien en Bestuur,

In maart dit jaar heb ik jullie een aantal krantenartikelen toegestuurd over de geopolitieke situatie in Oekraine en de gevolgen die dit heeft voor ons land en onze provincie.

Op 5 april hebben wij vanuit LTO Noord een ronde tafel gesprek gehad met Ilse Zaal waarbij ondernemers uit allerlei verschillende sectoren hun zorgen geuit hebben. Ik neem aan dat dit verslag ook met jullie gedeeld is, anders kan ik dit alsnog doen.

Nu we weer 6 weken later zijn deel ik graag weer een aantal krantenartikelen met jullie. De eerste effecten zijn nu goed zichtbaar geworden, ook de contouren van de grote problemen die voor ons liggen zijn zichtbaar. Wij denken dat wij jullie in jullie besluitvorming het beste kunnen bijstaan door jullie regelmatig van informatie te voorzien.

In de bijlagen vinden jullie de volgende artikelen:

Telegraaf – 15 april 2022 – Boer Weerribben voelt zich in het pak genaaid
Telegraaf – 24 april 2022 – De 7 plagen van de stikstofaanpak
Nieuwe Oogst – 6 mei 2022 - Wereldwijde voedselprijzen iets onder recordhoogte - Nieuwe Oogst
NHD – 10 mei 2022 – Voedselzekerheid is niet gediend bij minder ruimte
NPO 1 – 18 mei 2022 – Hongersnood door Oekraine ook voor ons ‘dichterbij dan je denkt’ :
Hongersnood door oorlog Oekraïne ook voor ons 'dichterbij dan je denkt' | NPO Radio 1
NHD – 27 mei 2022 – Na het virus en de oorlog komt nu de honger

Marbel de Graaf
Regiobestuur LTO Noord regio West
Voorzitter LTO Noord Noord-Holland

INTERVIEW Erwin Wunnekink en Tineke de Vries van LTO

’Voedselzekerheid niet gediend bij minder ruimte’

De economische levensvatbaarheid van boerenbedrijven moet meer aandacht krijgen zodat ook in de toekomst wereldwijd voldoende voedsel is. Wereldwijde handel is van levensbelang om voedselzekerheid te garanderen, zo klinkt het pleidooi vandaag van belangenorganisaties tijdens een rondetafelgesprek over ’voedselzekerheid in oorlogstijd’ in de Tweede Kamer.

Tineke de Vries, voorzitter LTO Akkerbouw, en Erwin Wunnekink, voorzitter LTO Melkveehouderij.

EIGEN FOTO / MATTY VAN WIJNBERGE

Gert van Harskamp

Den Haag ■ „Economie moet in de landbouwsector niet de sluitpost worden, want daar gaan we de voedselzekerheid niet mee waarborgen’”, zegt Erwin Wunnekink, voorzitter van LTO vakgroep Melkveehouderij. „We hebben vaak de indruk dat de economie nu volledig ondergesneeuwd raakt bij andere doelstellingen zoals natuur, stikstof en waterkwaliteit. We onderschrijven alle duurzaamheidsdoelen, maar het is niet duurzaam als daarbij de economische doelstellingen uit het oog verloren worden. Dan kun je ook niet investeren in duurzaamheid en loopt de voedselzekerheid op den duur gevaar. De Nederlandse innovatiekracht helpt boeren over de hele wereld en dat blijft alleen zo als we hier een sterke sector houden.”

Kwetsbaar

Tijdens het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer waar verschillende organisaties en deskundigen hun aanbevelingen mogen doen, blijkt hoe kwetsbaar de voedselzekerheid is en hoe tegenstrijdig beleid kan zijn. Zo maakt land- en tuinbouworganisatie LTO Nederland zich grote zorgen over het verlies van landbouwgrond aan natuur en woningbouw of aan de industrie.

„Neem de uitbreiding van de Eemshaven met 400 hectare”, zegt Tineke de Vries, voorzitter van LTO Akkerbouw die zelf een akkerbouwbedrijf aan de Friese Waddenkust heeft. „Daarvoor moet ook natuurcompensatie komen. Die wordt volledig aan vruchtbare kleigrond onttrokken. Datzelfde geldt vaak voor woningbouw. Ook dat gaat vaak volledig ten koste van landbouwgrond. Er moet wel ruimte blijven voor boeren om te ondernemen.

De opvatting dat de Nederlandse landbouw produceert voor het buitenland, gaat volgens de twee vakgroepvoorzitters van LTO niet op. „Van de Nederlandse zuivel die wij exporteren, blijft ruim 60 procent binnen een straal van 700 kilometer”, aldus Wunnekink. „En sommige gewassen zoals pootaardappelen komen uit Nederland omdat wij hier de delta met natte kleigrond hebben”, voegt De Vries daaraan toe. „Dat kun je helemaal niet verplaatsen. Maar met één hectare pootgoed, voeden wij 15.000 mensen.”

> Met één hectare pootgoed, voeden wij 15.000 mensen

Ook andere insprekers, zoals Wereldvoedselorganisatie FAO en de Wageningen Universiteit & Research benadrukken dat de oorlog in Oekraïne laat zien dat open internationale handel heel belangrijk is. Veel landen zijn afhankelijk van import van granen uit Oekraïne en Rusland, met name in Afrika. Met meerdere handelsstromen hebben zij uitwijkmogelijkheden om hun voedsel van elders te halen. De FAO adviseert dat de handelsstromen voor gewassen en meststoffen met Oekraïne zoveel mogelijk open gehouden moeten worden om voedselzekerheid te garanderen.

„We moeten goed nadenken wat die 25 miljard euro om boeren uit te kopen voor natuur en stikstof betekent voor de voedselzekerheid”, zegt Wunnekink. LTO meent dat het geld beter in innovaties kan worden gestoken, zoals stalinnovaties en veredeling van gewassen.

Duurzame landbouw

„Ik denk dat het juist nu belangrijk is om de omslag naar duurzame landbouw te maken”, aldus De Vries „Door samenwerking tussen melkveehouders en akkerbouwers kunnen we kringlopen sluiten. Va bemesting tot gewas en de produc tie van dierlijke en plantaardige eiwitten. Maar dat doe je niet doo gewoon ruimte weg te nemen, want we krijgen de maatregelen die we moeten nemen niet meer gefinancierd. Daarbij is consistent beleid vanuit Den Haag en Brusse nodig. Geef de sector ook het vertrouwen om met oplossingen te komen.”

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9933
Extern Zaak ID	1533362
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	13.c
Titel	Werklocaties/Omgevingsverordening: Brief GS aan PS inz. Convenant Werklocaties Westfriesland (C-agenda RWK 13-6-2022 en EFB 20-6-2022)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Brief aan PS over Convenant werklocaties West-Friesland.pdf
Convenant werklocaties West-Friesland 6 mei 2022 1533362-1829815.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	6 juni 2022
Ruimte Wonen en Klimaat	13 juni 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2022

Toelichting

De provincie Noord-Holland heeft besloten het convenant werklocaties Westfriesland te gaan ondertekenen. In het convenant staan de regionale afspraken over de ontwikkeling, transformatie en herstructurering van bedrijventerreinen. Eventuele nieuwe bedrijventerreinen moeten voldoen aan de Omgevingsverordening, zoals een goede Ladderonderbouwing. Met de mede ondertekening van het convenant spreekt de provincie haar steunbetuiging uit ten aanzien van de uitgezette lijn in de regio.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.Schuit
BEL/REE

Telefoonnummer +31235144830
marina.schuit@noord-holland.nl

Verzenddatum
- 1 JUNI 2022

Kenmerk
1533362-1829338

Uw kenmerk

Betreft: Convenant werklocatie West-Friesland

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp: Convenant werklocaties West-Friesland.

In navolging van de behoefteraming Noord-Holland Noord (1533362/1533372) zijn de regio's in Noord-Holland Noord aan de slag gegaan met het ontwikkelen van regionale afspraken voor bedrijventerreinen en kantoorlocaties. In artikel 2.13 van de Omgevingsregeling staat omschreven dat regionale afspraken kunnen worden gemaakt over de ontwikkeling, transformatie en herstructurering van bedrijventerreinen en kantoorlocaties.

Op verzoek van de provincie hebben de drie regio's in Noord-Holland Noord met hulp van een extern bureau (met provinciale subsidie) de bestaande regionale afspraken aangepast aan de vastgestelde behoefteraming en actuele ontwikkelingen ten aanzien van uitgifte van bedrijventerreinen.
De regio West-Friesland heeft nu de regionale afspraken aangepast ten aanzien van de ontwikkeling, transformatie en herstructurering en daarvoor een convenant opgesteld. Het noemen van locaties voor nieuwe bedrijventerreinen in het convenant betekent niet automatisch dat deze plannen daardoor gerealiseerd kunnen worden. Eventuele nieuwe bedrijventerreinen moeten in ieder geval voldoen aan de vereisten van de Omgevingsverordening, zoals een goede Ladderonderbouwing.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De regio heeft de provincie gevraagd om het convenant mede te ondertekenen. Met de mede ondertekening van het convenant spreekt de provincie haar steunbetuiging uit ten aanzien van de uitgezette lijn in de regio.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

C.J. Loggen

1 bijlage

Convenant werklocaties West-Friesland

CONCEPT CONVENANT WERKLOCATIES WESTFRIESLAND

CONSIDERANS

De gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec (hierna: partijen) werken samen op het gebied van de bedrijventerreinen in regionaal verband, onder de naam Westfriesland.

Doel convenant

Dit convenant is opgesteld door de regiogemeenten in Westfriesland in overleg met de provincie Noord-Holland en Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord. Doel van het convenant is om in de regio Westfriesland, maar ook in de andere regio's in Noord-Holland Noord (Regio Alkmaar en Regio Kop van Noord-Holland), te komen tot sterke regionale afspraken over de planning van bedrijventerreinen. Het betreft hier droge, niet (lucht-) havengebonden bedrijventerreinen. Alle genoemde hectares bedrijventerrein betreffen netto hectares, tenzij anders vermeld.

Dit convenant geldt als de regionale afspraken voor bedrijventerreinen in Westfriesland. Hiermee voldoet de regio aan de afspraken zoals bedoeld in artikel 6.3 van de Omgevingsverordening NH2020 en uitgewerkt in de Omgevingsregeling NH 2021.

Met dit convenant beogen partijen een actieve regionale samenwerking te voeren voor een optimale ruimtelijke ontwikkeling van de bedrijventerreinenmarkt van de regio Westfriesland. Hiervoor maken de partijen afspraken over het bereiken van balans in vraag en aanbod van bedrijventerreinen. We sluiten aan bij de geraamde vraag naar bedrijventerreinen in de regio Westfriesland. Voor de bovenregionale aspecten voor de terreinen langs/nabij de A7 wordt tevens apart bestuurlijk afgestemd met de 'A7-gemeenten' die beschikken over (boven)regionale bedrijventerreinen (Purmerend, Hoorn, Medemblik en Hollands Kroon). Het betreft hier de bedrijventerreinen Baanstee Noord, Zevenhuis, Tender (inclusief het aangrenzende Overspoor/Westerspoor), Agriport en Robbenplaat. Plus eventuele nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen.

Uitgangspunten convenant

Partijen hebben kennis genomen van BIJLAGE D: § 5.1.5.4 Ladder voor duurzame verstedelijking – Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en hanteren bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet deze instructieregel bij het toepassen van de Ladder, buitenplanse omgevingsplanactiviteiten of het vaststellen van een omgevingsplan.

Partijen erkennen dat de gemeenteraad het bevoegd gezag is voor het nemen van de definitieve beslissing over bestemmingsplannen van werklocaties in Westfriesland. Colleges zijn gemandateerd om dit convenant vast te stellen. Na vaststelling van het regioconvenant zullen alle geëigende financiële, juridische en planologische trajecten doorlopen moeten worden.

Partijen hebben kennis genomen van de behoefteraming bedrijventerreinen Noord-Holland Noord (Behoefteraming werklocaties Noord Holland-Noord, samenwerken aan toekomstbestendige werklocaties. Vastgesteld januari 2021), uitgangspunten van rijksbeleid en provinciaal beleid rond onder andere de Ladder voor Duurzame verstedelijking (hierna: de Ladder) en erkennen dat het daarom belangrijk is alleen terreinen in de regiogemeenten toe te voegen die aanvullend zijn ten opzichte van de bestaande voorraad en waarvoor de (kwantitatieve en kwalitatieve) behoefte voor de specifieke locatie aantoonbaar is. Daarnaast geldt dat bij locatiekeuze en ontwikkeling van nieuwe werklocaties altijd zorgvuldig moet worden gekeken naar andere aspecten die onder 'goede ruimtelijke ordening' vallen, zoals (maar niet uitsluitend) bereikbaarheid en ontsluiting, energie-infrastructuur, landschappelijke inpassing, milieunormen, et cetera.

Partijen erkennen dat een goed functionerende regionale bedrijventerreinenmarkt belangrijk is en dat regionale afstemming over de nieuwbouwprogrammering in omvang, de kwaliteiten van toekomstig te ontwikkelen terreinen voor wat betreft locatie en profilering is afgestemd op de bestaande terreinen. Bereikbaarheid van de bedrijventerreinen speelt ook een grote rol bij de regionale afstemming over de nieuwbouwprogrammering. Als nieuwe- of uitbreiding van bestaande terreinen gepland worden dient op voorhand onderzocht worden wat de gevolgen daarvan zijn voor de mobiliteit en knelpunten op de provinciale wegen. Gemeenten gaan dan vroegtijdig in overleg met de Provincie om te kijken of en hoe deze knelpunten kunnen worden opgelost en welke (financiële) afspraken daarover moeten worden gemaakt.

Partijen erkennen (boven)regionale samenwerking als middel om te komen tot optimale afstemming over de vraag naar werklocaties en daardoor optimale ontwikkeling van nieuwe locaties (omvang, locaties, profilering en ruimtelijke aspecten).

Rol overheden

Partijen erkennen de rol van het Rijk als regisseur van ruimtelijk beleid. Het Rijk stelt hiervoor de beleidskaders vast in haar nationale omgevingsvisie, en de algemene maatregelen van bestuur en de omgevingsregeling.

Partijen erkennen de rol van de provincie als regisseur van het provinciale en interregionale bedrijventerreinenbeleid (voor zowel nieuwe als bestaande bedrijventerreinen). De provincie stelt hiervoor de provinciale beleidskaders vast de Omgevingsverordening. Partijen hanteren de uitgangspunten die horen bij 'Sterke kernen, sterke regio's' in de provinciale omgevingsvisie. Deze gaat uit van het ontwikkelen op basis van eigen kracht en kwaliteiten om werkgelegenheid, het voorzieningenniveau en de bereikbaarheid op peil te kunnen houden.

Partijen erkennen de rol van gemeenten als initiator, opsteller en uitvoerder van het (inter)-gemeentelijke regionale bedrijventerreinbeleid binnen regionale verbanden en binnen de gestelde provinciale kaders.

Herstructurering

Partijen zien de urgentie om gezamenlijk actie te ondernemen om de herstructurering van verouderde bedrijventerreinen versneld op te pakken. Wachten kan leiden tot een ongewenst proces van verdere ruimtelijke, economische en sociale veroudering.

Partijen erkennen dat veroudering leidt tot inefficiënt gebruik van bedrijventerreinen. Door herstructurering versneld op te pakken zorgen we ervoor dat bestaande bedrijventerreinen een zo hoog mogelijke kwaliteit hebben, ook met betrekking tot verduurzaming. Vastgoed en kavels van bedrijven die verhuizen naar nieuwe uitleglocaties blijven up-to-date en kunnen zo door andere bedrijven weer gemakkelijk worden ingenomen. Zo verlagen we de prikkel om naar nieuwe uitleglocaties te verhuizen. Die blijven dan beschikbaar voor bedrijven die vanwege omvang, verkeer of hinder echt niet op bestaande locaties kunnen vestigen.

Partijen richten zich bij de herstructurering primair op de regionale herstructureringsopgave welke (deels) is opgenomen in de prioriteitenlijst in het provinciaal herstructureringsprogramma 2020-2021. Voor opname in de prioriteitenlijst wordt getoetst aan de criteria die de provincie daarvoor stelt. Partijen gebruiken hiervoor ook het onderzoek naar toekomstbestendige bedrijventerreinen uit 2020. Partijen zien de urgentie om maatregelen te nemen om veroudering van bedrijventerreinen tegen te gaan door duurzaam beheer en onderhoud van bestaande bedrijventerreinen, om daarmee de toekomstvastheid en kwaliteit van bedrijventerreinen te borgen en een nieuwe inhaalslag/herstructurering te voorkomen.

Afstemming

Elk besluit om een planologische wijziging naar bestemming bedrijventerrein mogelijk te maken zal eerst informerend worden besproken in de ambtelijke Werkgroep Bedrijventerreinen en het Regionaal Overleg Ruimtelijke Ordening. Vervolgens zal het plan in de VVRE ter besluitvorming worden voorgelegd. Indien de marktregio dat vereist, wordt ook bovenregionaal afgestemd. Hierna worden relevante planologische procedures doorlopen om een 'goede ruimtelijke ordening' te garanderen. Cruciaal is het dan ook om regionaal tot goede afstemming te komen over wat de planstatus is van bekende locaties en welke eventuele nieuwe locaties ontwikkeld kunnen worden. Balans in vraag en aanbod binnen de relevante marktregio, zowel kwantitatief als kwalitatief, is cruciaal voor een gezonde werklocatiemarkt.

In het traject om te komen tot deze afspraken is het Westfriese bedrijfsleven betrokken. Het Westfriese bedrijfsleven blijft betrokken bij de uitvoering via de vertegenwoordiger van de Westfriese Bedrijvengroep in de ambtelijke Werkgroep Bedrijventerreinen. Het gaat daarbij om consulteren over de visie van de markt op omvang van de terreinen, als om locaties en product-marktcombinaties.

AFSPRAKEN

1. Evenwichtige verhouding tussen vraag en aanbod werklocaties

a. Partijen zetten in op een evenwichtige verhouding tussen vraag en aanbod van werklocaties, zowel kwantitatief als kwalitatief. Ook de spreiding over de regio is hierbij van belang. Niet al het aanbod kan aan de west- of oostkant van de regio gelegen zijn.
b. Partijen erkennen op basis van de genoemde provinciale behoefteraming dat het aanbod aan vrij uitgeefbare hectares dat op 1-1-2022 nog aanwezig is, minder is dan de autonome uitbreidingsvraag die is geraamd in de provinciale behoefteprognose. Het verschil tussen de geraamde autonome uitbreidingsvraag (in het positieve economische scenario) en de nog uitgeefbare hectares is op 1-1-2022 *circa* 20-25 hectare. Voor deze hectares zal nieuw aanbod ontwikkeld moeten worden als de regio deze ruimtevraag tot 2030 wil faciliteren.
c. Daarnaast verwachten partijen additionele vraag waarvoor aanbod ontwikkeld moet worden. Partijen spreken af dat zij inzichtelijk maken welk deel van de ruimtevraag die zij ervaren, als additioneel kan worden bestempeld. Additionele ruimtevraag komt in verschillende vormen. Bijvoorbeeld door vestigers van buiten die nu nog niet in de regio aanwezig zijn. Of door extra ruimtevraag van bedrijven als gevolg van energietransitie, circulaire economie of andere ontwikkelingen. De provinciale behoefteraming werklocaties (zie bijlage A) gaat dieper in op additionele vraag. De regio wil kunnen inspelen op onverwachte ontwikkelingen waarop de regio nu nog geen zicht heeft maar die wel bijdragen aan de Westfriese economie en/of een versterking van het regionale economische DNA zijn.
d. In totaal verwachten partijen maximaal 25 hectare vervangingsvraag vanuit transformatie van bedrijventerreinen. De planning van deze transformaties is niet bekend. Als transformatie concreet wordt, worden te transformeren hectares gecompenseerd met (nieuw) uit te geven hectares elders. Het is belangrijk dat er ook vervangend aanbod is voor bedrijven die nu nog gevestigd zijn op te transformeren locaties.
e. Op 1-1-2022 is er voor circa 70-75 hectare aan uitbreidingswensen (in verschillende planfasen, van eerste idee/wens tot concreet plan) door partijen ingebracht in het regionale overleg (zie punt 2: fasering van nieuw aanbod). Niet al deze hectares kunnen tegelijk in ontwikkeling worden gebracht, omdat dan overaanbod ontstaat. Partijen spreken daarom af om nieuwe ontwikkelingen te faseren. Voor de exacte fasering van hectares over terreinen zie afspraak 'fasering van nieuw aanbod'.
f. Op termijn zal er ook aanbod beschikbaar worden gemaakt voor de uitbreidingsvraag tot en met 2040. Nieuw aanbod heeft een lokaal marktbereik en deels een regionaal marktbereik. Daarmee bedient het aanbod voor zowel kleinschalige MKB-ruimtevragers als regionale ruimtevragers. We faciliteren bedrijvigheid die past bij de Westfriese schaal en maat (zoals omschreven in de strategie, zie bijlage B). Op Zevenhuis fase 2 (zie ook onder punt 2) is ruimte voor een grotere

ruimtevrager (of meerdere na regionaal overleg, zie 2g), zijnde niet grootschalige logistiek of datacenter en geen bedrijven in hogere milieucategorieën (≥4.1).

2. Nieuw aanbod om in (additionele) vraag te kunnen voorzien en eventuele fasering

a. In dit convenant worden afspraken gemaakt over de fasering van nieuw aanbod. In de bijlage is een lijst opgenomen met alle bestaande uitgeefbare terreinen en uitbreidingswensen (in verschillende planfasen, van eerste idee/wens tot concreet plan) die partijen met elkaar overeengekomen zijn. De indeling in kort/lang is gebaseerd op de stand van zaken zoals op het moment van inventarisatie is ingeschat. **Alle ontwikkelingen van nieuw aanbod moeten uiteraard aan een goede ruimtelijke ordening, de regels in de omgevingsverordening, de uitgangspunten van de Ladder voldoen en passen binnen de Strategie Werklocaties (zie bijlage B), ook als ze in dit convenant akkoord zijn bevonden.**

b. De confrontatie tussen vraag en aanbod op 1-2-2022 laat zien dat er nog marktruimte is voor het toevoegen van circa 20-25 hectare bedrijventerrein. Minus de circa 15 hectare die op korte termijn (tabel 1 in bijlage C en hierna onder lid c) wordt toegevoegd/nog beschikbaar is, resteert op dit moment nog circa 5-10 hectare, uitgaande van enkel geraamde uitbreidingsvraag.

c. Partijen erkennen dat op korte termijn (voor 2025) aanbod beschikbaar moet worden gemaakt om in de ruimtevraag van bedrijven in Westfriesland te kunnen voorzien. Daarvoor worden de plannen in tabel 1 in bijlage C in ontwikkeling gebracht/uitgegeven[1]. Daarmee kan vooral lokale vraag worden gefaciliteerd. Hiermee wordt circa 15 hectare ruimtevraag bediend. Het gaat om de volgende terreinen en hectares:
   - Hoorn: Zevenhuis fase 1 (circa 4,5 hectare)[2]
   - Opmeer: De Veken fase 4.1 (circa 5 hectare)
   - Koggenland: Vredemaker Oost (1,5 hectare) en Obdam uitbreiding (circa 4 hectare)

d. Partijen erkennen dat er meer aanbod nodig is om in de uitbreidingsvraag en eventuele additionele ruimtevraag te voorzien. Gemeenten hebben zelf een verantwoordelijkheid om eventuele additionele ruimtevraag te onderbouwen. Om de uitbreidingsvraag en eventuele additionele ruimtevraag te kunnen faciliteren wordt een deel van de plannen in tabel 2 in bijlage C gefaseerd in ontwikkeling gebracht. Partijen maken de volgende afspraken over fasering:
   a. Koggenland kan 7 hectare ontwikkelen bij bewezen lokale behoefte. Hiervoor hoeft geen fasering te worden afgesproken.
   b. Zevenhuis: in totaal gaat het om circa 32 hectare. De 3,1 hectare met wijzigingsbevoegdheid in Zevenhuis fase 1 kan worden uitgegeven, want hiervoor hoeft geen bestemmingsplan te worden aangepast. De circa 29 hectare in Zevenhuis fase 2 (inclusief tweede wijzigingsbevoegdheid van 3,1 hectare) wordt in drie delen van circa 10 hectare gefaseerd uitgeefbaar gemaakt.
   c. De Veken 4.2: in totaal gaat het om circa 15 hectare. Deze wordt in drie delen van circa 5 hectare gefaseerd uitgeefbaar gemaakt.

e. Om vraag aan de oostkant van Westfriesland te kunnen bedienen voeren Medemblik en de SED gemeenten een locatie-onderzoek uit. Uitgangspunt is dat wordt gezocht naar (een) locatie(s) waar circa 5-10 hectare kan worden ontwikkeld (zie ook verder).

f. Voor alle nieuwe ontwikkelingen die niet hierboven zijn genoemd geldt dat ze pas ontwikkeld worden als ze zijn afgestemd via de nog op te stellen pragmatische werkwijze die door partijen in 2022 zal worden ontwikkeld (zie punt 8 'Monitoring en afstemming' lid c).

g. Partijen zijn het erover eens dat er in de regio ruimte moet worden gereserveerd voor één (en na regionaal overleg wellicht meerdere; zie verder) grotere ruimtevrager(s), ook als die van buiten de regio komt. Hiervoor wordt een kavel van circa 2-4 hectare gereserveerd binnen Zevenhuis fase 2[3]. Om voor adaptiviteit te zorgen werken partijen met een delegatiebesluit waardoor bij bewezen behoefte meer grote kavels of een grotere kavel mogelijk kan worden

[1] De hectares op Zevenhuis fase 1 zijn al uitgeefbaar dus deze hoeven uiteraard niet in ontwikkeling te worden gebracht.
[2] volgens monitor nog circa 8 hectare. Verschil wordt verklaard door opties/reserveringen
[3] Zoals al eerder vermeld gelden hiervoor uiteraard wel bepalingen zoals in de Verordening Ruimte opgenomen, dus ook bijvoorbeeld de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.

gemaakt. Bij de keuze om grote kavels mogelijk te maken/uit te geven wegen partijen in elk geval mee hoeveel werkgelegenheid een grote ruimtevrager genereert en welke binding een vestiger heeft met of aanvulling een vestiger vormt op de regionale economie van Westfriesland. Kortom: wat is de toegevoegde waarde van een grote ruimtevrager?

h. Partijen onderkennen dat nieuwe uitgiftes nodig zijn voor het faciliteren van de ruimtevraag van bedrijven. Maar er moet ook aandacht zijn voor zo goed mogelijk benutten van de bestaande voorraad, dit conform de gedachte achter de Ladder (zie ook hierna onder 3).

i. Aanbod en eventueel toekomstig aanbod zijn onevenwichtig verdeeld over de regio. Op korte termijn moet er aan de oostkant en het midden van de regio aanbod worden gerealiseerd. Partijen zijn het eens over de ontwikkeling van circa 5-10 hectare aanbod om (met name) lokale vraag vanuit Medemblik en de SED gemeenten te bedienen. Medemblik en de SED gemeenten ronden in 2022 een locatiestudie af naar wat de meest geschikte locaties kunnen zijn in deze gemeenten om vraag te faciliteren. Uiterlijk 1-1-2023 is dan duidelijk waar de ontwikkeling(en) gefaciliteerd kan (kunnen) worden en om hoeveel hectares het gaat. Omdat er nu nog geen concrete plannen zijn en alle ruimtelijke procedures nog doorlopen moeten worden is de verwachting dat deze hectares pas op langere termijn beschikbaar zijn (na 2027).

j. Om marktruimte voor nieuwe ontwikkelingen eventueel niet in de weg te zitten spreken partijen en provincie in dit convenant (nogmaals) uit dat de bestemming bedrijventerrein op Distriport (op termijn) zal komen te vervallen. Bedrijventerrein Distriport wordt dus niet ontwikkeld.

3. Kwaliteit bestaande voorraad

a. Ruimte op bedrijventerreinen is waardevol en moet efficiënt gebruikt worden. Op plekken met onnodig lage ruimtelijke intensiteit streven partijen naar intensivering. Partijen wegen altijd inbreiding in de bestaande voorraad af voordat uitbreiding buiten bestaand stedelijk gebied in beeld komt. De uitgangspunten van de Ladder voor duurzame verstedelijking worden hierbij uiteraard gevolgd.

b. Partijen staan achter het principe ‘nieuw betaalt voor oud’: waarbij een deel van de opbrengsten van kavelverkoop wordt gebruikt voor het behouden van de kwaliteit op bestaande bedrijventerreinen. Partijen verkennen samen de beste manier waarop dit kan worden vormgegeven, bijvoorbeeld via een herstructureringsfonds.

4. Buitenlandse werknemers

Partijen zetten zich, samen met de provincie en het regionale bedrijfsleven in voor goede huisvesting van buitenlandse werknemers. Gemeenten gaan samen met partners actief op zoek naar geschikte locaties voor huisvesting.

5. Kantoren

a. Kwalitatief kan behoefte zijn aan nieuwe kantoren. Nieuwe zelfstandige kantoorontwikkelingen vinden alleen plaats op de formele kantoorlocaties en in het stationsgebied van Hoorn.

b. Nieuwe ontwikkelingen van kantoren moeten niet leiden tot leegstand van bestaande kantoren. We blijven ons inzetten voor transformatie van kantoren. Wonen of bedrijfsruimte kunnen alternatieve functies zijn. Dit is mede afhankelijk van de locatie van te transformeren kantoren. Daarnaast verkennen gemeenten het wegbestemmen van ongebruikte plancapaciteit als dit bij kan dragen aan snellere ontwikkeling van nieuwe kantoren.

6. Energietransitie en duurzaamheid

a. Bedrijventerreinen wekken maximaal duurzame energie op. Partijen zetten in op zoveel mogelijk meervoudig ruimtegebruik op bedrijventerreinen, bijvoorbeeld voor zon op daken. Meervoudig ruimtegebruik kan ook door groene daken, of zelfs door parkeren op daken.

b. Bij nieuwe gronduitgiftes (waarbij gemeenten grond verkopen) nemen partijen eisen op over het verplicht geschikt maken van daken voor zonnepanelen.

c. Bedrijventerreinen (zowel openbare als private ruimte) zijn zo groen en blauw mogelijk. Dit helpt tegen hittestress en wateroverlast maar zorgt ook voor prettigere werkplekken voor werknemers.
d. De programmering en ontwikkeling van bedrijventerreinen zal de komende jaren worden beïnvloed door de programmering van de uitbreiding van energie-infrastructuur. Bij de planvorming voor nieuw terrein onderzoeken gemeenten of tijdig de nodige netcapaciteit wordt gerealiseerd en hoeveel ruimte nodig is voor netoplossingen op terreinniveau (kabels, opslag in batterij/H2, et cetera).
e. In verband met netcapaciteitschaarste, zetten gemeenten in op het stimuleren van lokale opwek en gebruik van duurzame energie, uitwisseling van energie en netcapaciteit tussen bedrijven en opslag van energie, mede door toepassing van smart grids en organisatie vanuit energiecoöperaties.
f. Voor de langere termijn zal regionaal worden gewekt aan integrale programmering van energie-infrastructuur in samenhang met bedrijventerreinen, woonwijken en andere ruimtelijke ontwikkelingen waarvoor nieuwe netcapaciteit nodig is.

7. Circulaire economie

a. Partijen programmeren alleen extra ruimte voor circulaire vraag als hier concrete aanleiding voor is. Het grootste deel van de ruimtevraag vanuit circulaire economie landt op kavels van bestaande bedrijven die hun bedrijfsprocessen aanpassen.
b. Samen met Circulair Westfriesland stimuleren gemeenten circulaire initiatieven en toepassingen bij Westfriese bedrijven.

8. Monitoring en afstemming

a. De programmering is adaptief. Partijen monitoren uitgiftes en bedrijvendynamiek om in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden. De Werkgroep Bedrijventerreinen is hiervoor verantwoordelijk, in nauwe samenwerking met het Ontwikkelingsbedrijf. Partijen doen dit het liefst real-time, maar tenminste een keer per jaar wordt de situatie met betrekking tot vraag en aanbod in de VVRE besproken. Dan wordt ook besloten of het nodig is om bij te sturen in het aanbod. Bovendien kan de informatie uit de monitoring als input worden gebruikt voor de eventuele (bestemmings-/omgevingsplan)onderbouwingen, de (her)ontwikkeling en optimalisatie (bijvoorbeeld verkaveling) van individuele terreinen en plannen, maar ook in acquisitie of marketing van de regio naar nieuwe bedrijven.
b. Partijen overleggen vroegtijdig over alle relevante aspecten van planvorming. Plannen voor uitbreiding of ontwikkeling van nieuwe werklocaties worden in regionaal verband gedeeld en besproken. De uitkomst van de bespreking in het regionaal portefeuillehoudersoverleg wordt vastgelegd in een verslag welke dient als aanvulling op de regionale afspraken zoals benoemd in dit convenant.
c. Partijen spreken af dat ze in 2022 zullen komen tot een pragmatische werkwijze van afstemming van nieuwe ontwikkelingen/uitbreidingen. Deze zal bestuurlijk worden afgestemd in de VVRE. En in colleges van individuele gemeenten worden vastgesteld. Provincie en Ontwikkelingsbedrijf ondersteunen partijen hierbij. Het is vooral belangrijk om te komen tot eenduidige afspraken over de procedure hoe een zacht plan (of strategische reserve) tot een hard plan komt. Onderdeel van de werkwijze zijn in ieder geval de criteria waaraan nieuwe ontwikkelingen moeten voldoen (gebaseerd op reguliere ruimtelijke procedures) én de strategie werklocaties die onderdeel uitmaakt van dit convenant. De werkwijze zal bestuurlijk worden vastgesteld. Een Regionale Advies Commissie zoals die in de provincie gebruikt worden voor detailhandel en verblijfsrecreatie kunnen als voorbeeld dienen voor de op te stellen werkwijze.

EVALUATIE EN WERKING

- Dit convenant treedt in werking op de datum van de laatste ondertekening en wordt aangegaan tot 1 januari 2025, of langer indien door alle partijen gewenst. Jaarlijks wordt geëvalueerd of de afspraken worden nageleefd en of de werking overeen komt met het doel en de verwachtingen.

Indien de evaluatie of andere externe omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan het convenant tussentijds worden bijgesteld.
- Wijzigingen of aanvullingen op het convenant zijn slechts mogelijk met instemming van partijen. Dit convenant kan worden aangehaald als 'regionaal convenant werklocaties Westfriesland 2022'.

SAMENVATTING AFSPRAKEN MET BETREKKING TOT NIEUW AANBOD

Met ondertekening van dit convenant worden de volgende afspraken gemaakt met betrekking tot het realiseren van nieuw aanbod:
- Partijen erkennen dat nieuwe locaties nodig zijn om uitbreidingsvraag en additionele vraag te kunnen faciliteren.
- Gemeenten faciliteren ruimtevraag passend bij Westfriese schaal en maat (zie voor een omschrijving daarvan de strategie in bijlage B), met uitzondering van een grotere ruimtevrager op Zevenhuis fase 2 (niet zijnde grootschalige logistiek of datacenter en geen bedrijven met milieucategorie 4.1 en hoger).
- Dit betekent dat de gemeente op zo kort mogelijke termijn over het volgende aanbod beschikt:
  - Hoorn: Zevenhuis fase 1 (circa 4,5 ha nog uitgeefbare hectares) en wijzigingsstrook Zevenhuis fase 1 (circa 3,1 ha)
  - Opmeer: De Veken 4.1 (circa 5 ha)
  - Koggenland: Vredemaker Oost (circa 1,5 ha) en Obdam (circa 4 ha)
- Aanvullend spreken partijen af dat zij het eens zijn over ontwikkeling van:
  - Hoorn: Zevenhuis fase 2 (eerste fase van circa 10 hectare)
  - Opmeer: De Veken 4.2 (eerste fase van circa 5 hectare)
  - Bij bewezen additionele behoefte eventueel meer hectares in Zevenhuis fase 2 en/of De Veken 4.2
  - Koggenland: 7 hectare bij bewezen lokale behoefte
  - Een kavel van circa 2-4 hectare voor grotere ruimtevrager op Zevenhuis fase 2 (eventueel na bestuurlijk overleg meer), met inachtneming van bepalingen in Verordening ruimte (zoals Leidraad Landschap en Cultuurhistorie) en meerwaarde voor Westfriese economie
- De SED gemeenten en Medemblik doen locatie-onderzoek voor (een) locatie(s) van circa 5-10 hectare. Omdat planvorming nog moet beginnen verwachten gemeenten geen uitgeefbare hectares voor 2027

BIJLAGEN

BIJLAGE A: Behoefteraming werklocaties Noord-Holland Noord

PM

BIJLAGE B: Strategie Werklocaties Westfriesland

PM

Bijlage C: Overzicht te ontwikkelen locaties op korte en langere termijn

Tabel 1: Op korte termijn (voor 2025) beschikbaar omdat hectares al uitgeefbaar zijn, bestemmingsplanprocedure al gestart is en/of al regionale afstemming over is geweest.

Vraag wensen gemeente	Omvang	Termijn beschikbaar
Hoorn Zevenhuis fase 1	4,5 hectare*	Nu/kort
Opmeer Veken 4.1	5 hectare	Nu/Kort
Koggenland Vredemaker Oost en Obdam	1,5 hectare (Vredemaker Oost) en 4 hectare (Obdam)	Kort
TOTAAL	**~15 hectare**	

* volgens monitor nog circa 8 hectare. Verschil wordt verklaard door opties/reserveringen

Tabel 2: Termijn beschikbaarheid verschilt per terrein. Met ondertekening van dit convenant is regionale afstemming over de (gefaseerde) ontwikkeling van deze terreinen

Vraag wensen gemeente	Omvang	Termijn beschikbaar	Toelichting
Hoorn Zevenhuis wijzigingsbev. fase 1	3,1 hectare	Lang	Geen afstemming vereist, gronden horen bij fase 1. Gemeente neemt wijzigingsbevoegdheid mee in bp Zevenhuis fase 2
Hoorn Zevenhuis wijzigingsbev. fase 2	3,1 hectare	Lang	Gemeente neemt wijzigingsbevoegdheid mee in bp Zevenhuis fase 2
Hoorn Zevenhuis fase 2	26 hectare	Lang	Met ondertekening van convenant bestuurlijke instemming met eerste fase van circa 10 hectare. Bestemmingsplanprocedure moet nog starten, vandaar lange termijn (na 2025)
Opmeer Veken 4.2	15 hectare	Deels kort, deels langer	Afhankelijk van onderbouwing additionele behoefte. Met ondertekening van convenant bestuurlijke instemming met eerste

			fase van circa 5 hectare. Wel al vastgesteld bestemmingsplan met wijzigingsbevoegdheid.
TOTAAL	**~47 hectare**		

Tabel 3: Op lange(re) termijn (2025-2030) beschikbaar omdat bestemmingsplanprocedure nog gestart moet worden

Vraag wensen gemeente	Omvang	Termijn beschikbaar	Toelichting
Medemblik en SED	5-10 hectare	Lang	Nog geen planvorming gestart
Koggenland	7 hectare	Lang	Nog geen planvorming gestart
TOTAAL	**~10-20 hectare**		

BIJLAGE D: § 5.1.5.4 Ladder voor duurzame verstedelijking – Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)

§ 5.1.5.4 Ladder voor duurzame verstedelijking – Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)

Artikel 5.129g (zorgvuldig ruimtegebruik en tegengaan van leegstand)

1. Dit artikel is van toepassing op een stedelijke ontwikkeling die bestaat uit de ontwikkeling of uitbreiding van een bedrijventerrein, een zeehaventerrein, een woningbouwlocatie, van kantoren, een detailhandelsvoorziening of een andere stedelijke voorziening en die voldoende substantieel is.
2. Voor zover een omgevingsplan voorziet in een nieuwe stedelijke ontwikkeling wordt met het oog op het belang van zorgvuldig ruimtegebruik en het tegengaan van leegstand in het omgevingsplan rekening gehouden met:
   a. de behoefte aan die stedelijke ontwikkeling; en
   b. als die stedelijke ontwikkeling is voorzien buiten het stedelijk gebied of buiten het stedelijk groen aan de rand van de bebouwing van stedelijk gebied, de mogelijkheden om binnen dat stedelijk gebied of binnen dat stedelijk groen aan de rand van de bebouwing van stedelijk gebied in die behoefte te voorzien.
3. Als een omgevingsplan voorziet in de vestiging van een dienst als bedoeld in artikel 1 van de Dienstenwet en de beoordeling van de behoefte aan een stedelijke ontwikkeling heeft betrekking op de economische behoefte, de marktvraag of de mogelijke of actuele economische gevolgen van die vestiging, heeft de beoordeling alleen tot doel na te gaan of de vestiging van een dienst in overeenstemming is met een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9598
Extern Zaak ID	1804764
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	13.e
Titel	EFB/RWK/NLG IBT: Brief GS aan PS inz. Jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2021 (C-agenda EFB 20-6-2022 en c-agenda NLG en RWK 5-9-2022)
Organisatieonderdeel	AD/KAB

Bijlagen
Jaarverslag IBT 2021
Brief aan PS over Jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2021.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	13 juni 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 juni 2022
Ruimte Wonen en Klimaat	5 september 2022
Natuur Landbouw & Gezondheid	5 september 2022

Toelichting

De provincie Noord-Holland maakt jaarlijks de beoordelingsresultaten van het Interbestuurlijk Toezicht openbaar. Het jaarverslag
2021 en de resultaten van de beoordelingen van alle gemeenten over 2021 worden op www.noord-holland.nl/ibt vermeld. Om de beoordelingen van alle gemeenten inzichtelijk te maken zijn de gegevens ook verwerkt in de interactieve kaart.

Provincie Noord-Holland

KABINET

Jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht 2021

JAARVERS

INHOUD

3 **Inleiding**

4 Systematisch toezicht

4 Beoordelingen

4 Thematisch toezicht

4 Sanctiemiddelen

5 **Uitvoering van het toezicht in 2021**

5 2.1 Toezicht op de gemeentelijke financiën

6 2.2 Toezicht op de financiën van de waterschappen

6 2.3 Toezicht op het omgevingsrecht

6 2.3.1 Systematisch toezicht

9 2.3.2 Thematisch toezicht

12 2.4 Toezicht op informatie- en archiefbeheer

14 2.5 Huisvesting verblijfsgerechtigden

15 2.6 Incidentgericht toezicht

16 **Samenvatting en conclusies**

1 INLEIDING

Eén van de kerntaken van de provincie is interbestuurlijk toezicht (IBT): het toezicht houden op de uitvoering van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en een deel van de gemeenschappelijke regelingen.

Gedeputeerde Staten (GS) hebben in een eerder stadium ervoor gekozen het actieve toezicht te beperken tot die taken waar de grootste risico's zitten.

Belangrijk daarbij is dat op basis van het Beleid Interbestuurlijk Toezicht 2018-2021 toezicht wordt gehouden met een doel. In dit beleid staat deze doelstelling als volgt geformuleerd:

'De provincie draagt met het interbestuurlijk toezicht bij aan het goed uitvoeren van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Daarmee bevordert de provincie het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens en natuur en de daarvoor noodzakelijke randvoorwaarden: goed financieel beheer en goed informatiebeheer'.

Een nog steeds actuele doelstelling, die steeds belangrijker is geworden, zowel maatschappelijk als in het kader van nieuwe wet- en regelgeving.

De door GS vastgestelde risicogebieden, waar systematisch en thematisch toezicht op wordt gehouden, zijn:

- Informatie- en archiefbeheer
- Omgevingsrecht
- Huisvesting van verblijfsgerechtigde asielzoekers
- Gemeentelijke financiën.

Daarnaast is in 2021 nieuw beleid geschreven, Beleid Interbestuurlijk Toezicht 2022-2025. Dit is een actualisatie van het vorige beleid waarbij vijf aanbevelingen vanuit het veld zijn opgenomen. Op het gebied van deze aanbevelingen hebben we, kort samengevat, het volgende bereikt:

- Een korte beoordelingscyclus. De beoordelingscyclus is gestart en afgerond in hetzelfde jaar. Bij het tijdig aanleveren door de gemeente heeft de beoordeling in 2021 plaatsgevonden.
- Differentiatie. Vanuit ons uniforme toetsingskader is er maatwerk geboden per gemeente, waterschap of gemeenschappelijke regeling.
- Transparantie. In 2021 zijn de beoordelingsresultaten van gemeenten uit 2020 gepubliceerd, onder meer in het jaarverslag en op een interactieve kaart op onze website.
- Interne samenwerking. Verschillende afdelingen hebben informatie en expertise gedeeld voor een meer integrale benadering.
- Thematisch toezicht. Als aanvulling op het systematische en incidentgerichte toezicht hebben we lopende themaonderzoeken afgerond en een nieuwe vorm, datagedreven toezicht, als thematisch onderzoek uitgevoerd.

Systematisch toezicht

De jaarlijkse systematische beoordelingen van de gemeenten op de risicogebieden worden voorafgegaan door een ambtelijk overleg. Daarna volgt het eindoordeel in een bestuurlijke brief. Wanneer een gemeente of andere overheid het twee jaar achtereen goed doet, wordt het toezicht versoberd naar bijvoorbeeld een toetsing op hoofdlijnen. Bij slecht presteren van een gemeente wordt het toezicht aangescherpt. Uitgangspunt is dat jaarlijks alle gemeenten worden getoetst. Zo willen we ervoor zorgen dat de afstand tussen het toezicht en de gemeenten niet te groot wordt.

De mogelijke beoordelingen zijn:

- Groen: adequaat, dat wil zeggen **voldoende**.
- Geel: redelijk adequaat, dat wil zeggen **voor verbetering vatbaar**.
- Rood: niet adequaat, dat wil zeggen **onvoldoende**.

Beoordelingen

De systematische beoordelingen van alle afzonderlijke gemeenten vindt u in de tabel achterin dit verslag en op www.noord-holland.nl/ibt.

Thematisch toezicht

Aanvullend op het systematische toezicht houden wij ook thematisch en incidentgericht toezicht. Een thema of incident geeft vaak waardevolle informatie over de dagelijkse praktijk bij de gemeenten, die niet altijd naar boven komt bij het systematische toezicht. Het systematische toezicht geeft vooral een globale indruk over de inrichting van processen en kwaliteitseisen. In 2021 is een themaonderzoek uitgevoerd op het gebied van structuurvisies, bestemmingsplannen en vergunningen. Dit heeft hoofdzakelijk plaatsgevonden op basis van data in openbare bronnen: een eerste vorm van datagedreven toezicht. Daarnaast is het themaonderzoek ‘gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater’ afgerond. In hoofdstuk 2.3.2 van dit jaarverslag worden de themaonderzoeken verder toegelicht.

Sanctiemiddelen

Wanneer een gemeente haar wettelijk verplichte taken niet uitvoert, is er sprake van taakverwaarlozing en dan kunnen wij sanctiemiddelen inzetten. IBT heeft twee sanctiemiddelen: indeplaatstreding, en schorsing en vernietiging. Indeplaatstreding wil zeggen dat de provincie de taken van de gemeente uitvoert, namens en op kosten van die gemeente. Schorsing en vernietiging doen wij niet zelf: als een besluit van de gemeente in strijd is met de wet, kan IBT dit besluit aan de minister voorleggen voor schorsing en vernietiging. De minister kan het besluit dan schorsen en vernietigen.

De sanctiemiddelen vormen de laatste trede van de interventieladder: de procedure die IBT doorloopt bij interventies. De interventieladder bestaat uit de volgende treden:

Stap 1: Signaleren: vaststellen dat er vermoedelijk sprake is van taakverwaarlozing.
Stap 2: Valideren: informatie opvragen bij de gemeente of het waterschap en andere belanghebbenden over gesignaleerde misstanden, valideren dat er sprake is van taakverwaarlozing en vaststellen wat de oorzaak is.
Stap 3: Actief toezicht houden: afspraken maken met de gemeente over acties, termijnen en vervolg.
Stap 4: De vooraankondiging van interventie: de gemeente aanzeggen dat het instrument indeplaatsstelling zal worden toegepast en het openbaar publiceren van deze aanzegging.
Stap 5: Laatste kans geven: besluiten tot indeplaatstreding met een laatste termijn voor de gemeente om alsnog zelf te voorzien in het gebrek.
Stap 6: Indeplaatstreding bij taakverwaarlozing: het uitvoeren van de verwaarloosde taak, namens en op kosten van de gemeente.

2 UITVOERING VAN HET TOEZICHT IN 2021

2.1 Toezicht op de gemeentelijke financiën

Financieel toezicht
Jaarlijks vormt de provincie zich een oordeel over de financiële positie van de Noord-Hollandse gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Wij hanteren hiervoor een gemeenschappelijk financieel toezichtkader, dat sinds 1 januari 2020 gebruikt wordt door alle provincies. Dit toezicht komt voort uit de Gemeentewet, die het college van Gedeputeerde Staten (GS) opdraagt toezicht te houden op de gemeentefinanciën.

Financiële positie van de gemeenten
Het jaar 2021 was een bijzonder jaar voor gemeenten, ook op financieel gebied. De coronacrisis zorgde voor een ongekende tijd, met onzekerheden die hun schaduw wierpen op de begroting. De gemeenten zijn voor deze coronalasten vanuit het Rijk ruimhartig gecompenseerd. Toch kwam de financiële positie van gemeenten – net als in voorgaande jaren – opnieuw onder druk te staan. Dit was vooral voelbaar in het sociaal domein: gemeenten moesten vaak opnieuw vergaande bezuinigingsmaatregelen nemen om tot een structureel een reëel sluitende begroting te komen. De herijking van het gemeentefonds, die voor veel gemeenten een hoge korting op de algemene uitkering inhoudt, is uitgesteld. Toch bleken voor een aantal gemeenten bijstellingen nodig, zoals de inzet van incidentele middelen, om (in de meerjarenraming) een sluitend geheel te kunnen presenteren. Op één na zijn alle gemeenten in 2021 hierin geslaagd. Eén gemeente werd beoordeeld als niet adequaat (rood), 21 gemeenten als adequaat (groen) en 25 gemeenten presteerden redelijk adequaat (geel).

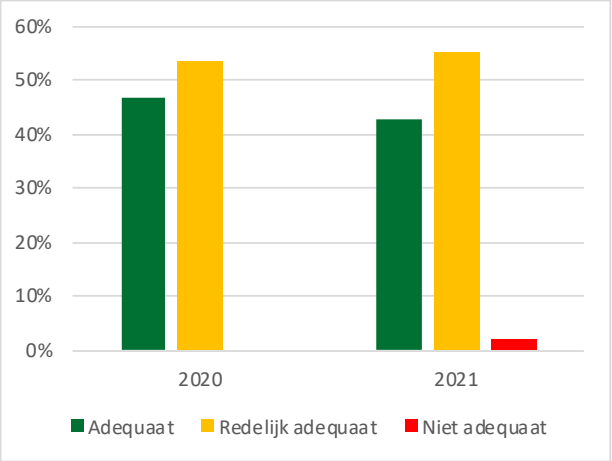

Figuur 1: totaaloordelen financieel toezicht

Gemeenten onder preventief financieel toezicht
Begin 2021 stond in Noord-Holland één gemeente onder preventief financieel toezicht op basis van de Gemeentewet. Deze verscherping van het toezicht was nodig vanwege de gepresenteerde financiële situatie. In april toonde de gemeente aan weer een voldoende solide financiële basis te hebben. Daarna werd het preventieve toezicht beëindigd.

In 2021 stonden vier gemeenten onder preventief toezicht op basis van de Wet algemene regels herindeling (Arhi). Deze gemeenten zitten in een fusietraject. Twee fusietrajecten waren zogenoemde lichte regelingen.

Artikel 12 en speciale onderzoeken

Een gemeente met een artikel-12 status levert haar financiële zelfstandigheid voor een deel in vanwege grote, niet zelf op te lossen financiële tekorten. In 2021 waren er in Noord-Holland geen gemeenten met een artikel-12 status. Ook zijn er geen speciale financiële onderzoeken uitgevoerd, zoals begrotingsscans of herindelingsscans.

2.2 Toezicht op de financiën van de waterschappen

Jaarlijks vormt de provincie zich ook een oordeel over de financiële positie van de drie waterschappen in Noord-Holland: het Hoogheemraadschap van Rijnland, het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Dit financieel toezicht is gebaseerd op twee wetten:

- de Waterschapswet
- de Wet financiering decentrale overheden

De Waterschapswet biedt een algemeen kader voor het financieel toezicht op de waterschappen.
De Wet financiering decentrale overheden geeft hierbij een meer specifieke uitwerking.

Het financieel toezicht op de waterschappen bestaat uit verschillende onderdelen:

- toezicht op de financiële structuur
- toezicht op de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag
- toezicht op de kasgeldlimiet
- toezicht op de renterisiconorm

Het uitgangspunt bij dit toezicht is de autonomie van het waterschap. De provincie stelt zich terughoudend op en beoordeelt alleen op hoofdlijnen. Wel is er altijd ruimte voor maatwerk.

Financiële positie van de waterschappen in 2021

De provincie heeft de begrotingen over 2021 van de drie waterschappen in Noord-Holland geanalyseerd. Daarna vond een ambtelijk overleg plaats met de waterschappen over deze begroting. Vervolgens ontvingen zij een bestuurlijke brief over de bevindingen. Belangrijke aandachtspunten bij zowel het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht als het Hoogheemraadschap van Rijnland waren de schuldenposities. Bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier waren er geen belangrijke aandachtspunten.

2.3 Toezicht op het omgevingsrecht

Het omgevingsrecht stelt regels waar overheden zich aan moeten houden bij vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken). Deze regels zijn er om de veiligheid en gezondheid van mens en natuur te beschermen. Ook landschap en erfgoed horen bij het omgevingsrecht. Op basis van het Beleidsplan 2018–2021 houdt IBT toezicht op het domein omgevingsrecht. We houden systematisch toezicht en doen themaonderzoeken.

2.3.1 Systematisch toezicht

In het systematisch toezicht op het omgevingsrecht beoordeelt de provincie of de gemeenten hun VTH-taken zó hebben ingericht, dat ze adequaat uitgevoerd kunnen worden. Eisen aan de inrichting van deze processen staan in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de bijbehorende algemene maatregelen van bestuur (AMvB's). Het gaat om de eisen die gesteld worden aan het waarborgen van een sluitende beleidscyclus: de BIG-8 cyclus (zie figuur 2). Die moet in elke gemeente op orde zijn. De provincie Noord-Holland legt de nadruk op de vakgebieden ruimtelijke ordening (RO), bouwen en milieu.

Figuur 2: de BIG-8 cyclus

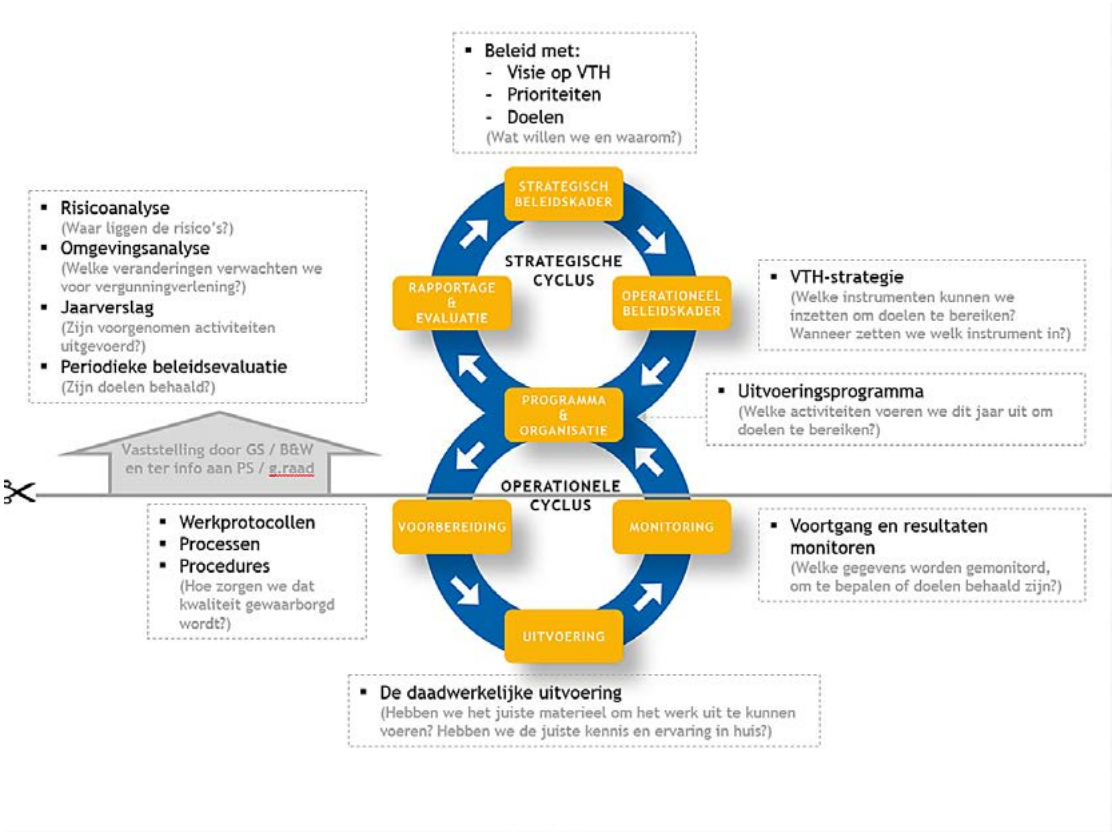

Toetsing

De provincie bepaalt haar toezichtregime aan de hand van de resultaten van de voorgaande jaren. In 2021 is gekozen voor het uitvoeren van een basistoets voor alle 47 gemeenten. Daarnaast vond verscherpt toezicht plaats voor de twaalf gemeenten die in 2019 én 2020 hun taakuitvoering niet op orde hadden. Met alle gemeenten is een (digitaal) toezichtgesprek gehouden.

In de basistoets wordt de aanwezigheid en vaststelling van de documenten uit de BIG-8 getoetst, inclusief een aantal belangrijke onderdelen per processtap. Dit geldt voor zowel toezicht en handhaving als voor vergunningverlening.

Aan de basistoets waren al in 2020 enkele verdiepingsvragen toegevoegd op het onderdeel financiële en personele middelen. Deze verdiepingsvragen hebben wij in 2021 aangehouden. Het blijkt dat de vermelding van de benodigde en beschikbare financiële en personele middelen, inclusief de berekening daarvan, te wensen overlaat. De beoordeling is als volgt:

Figuur 3: beoordeling procescriteria (basistoets)

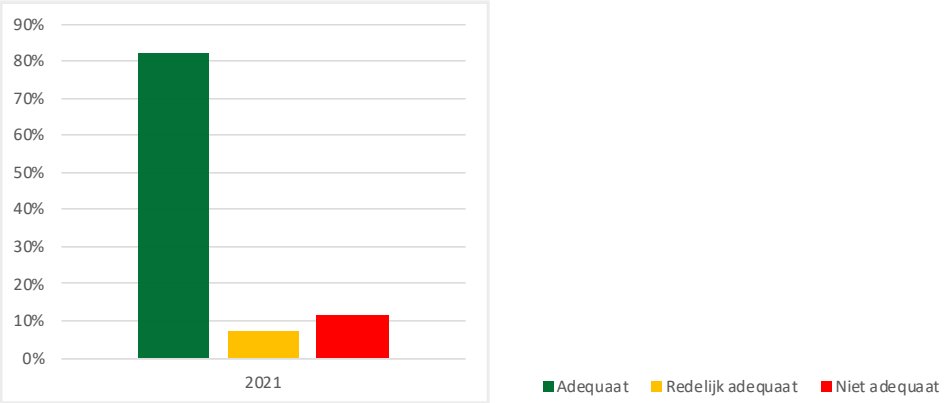

Figuur 4: beoordeling borging van middelen (verdieping)

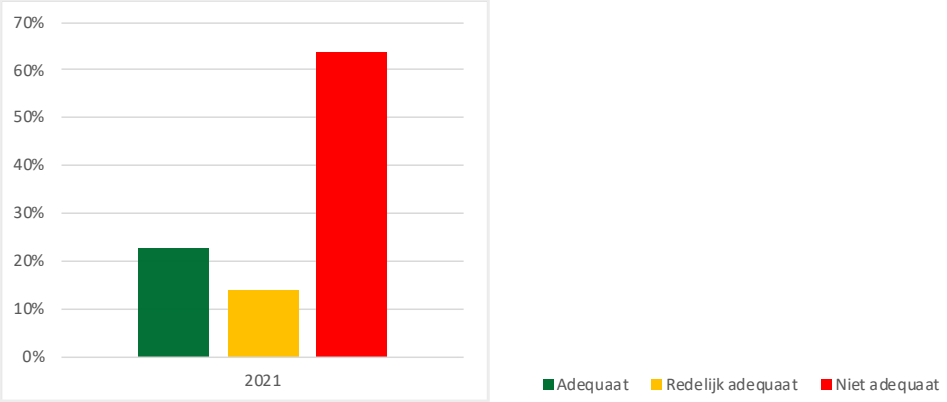

Figuur 5: totaaloordelen omgevingsrecht

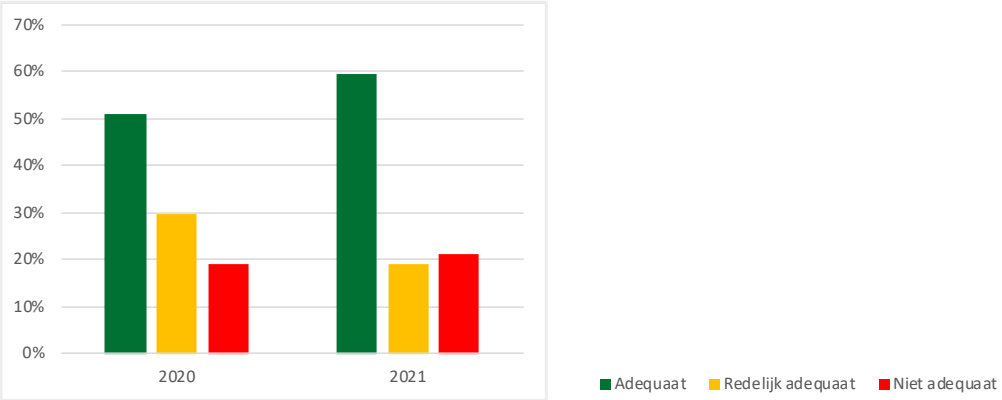

Beoordelingen
De beoordelingen over 2021 zijn positiever dan die over 2020 (zie figuur 5). Van de 47 gemeenten zijn 28 als adequaat beoordeeld en 9 als redelijk adequaat. Maar ook het aantal niet-adequate gemeenten is licht gestegen: van negen naar tien. De beoordeling van de verdiepingsvragen (figuur 4) geeft een duidelijk beeld: dit is onvoldoende op orde, een verbeterslag is noodzakelijk.

Oorzaken
Voor de stijging van het aantal adequate beoordelingen is een oorzaak aan te wijzen. Door de basistoets zijn alle gemeenten die in 2020 als adequaat waren beoordeeld, inhoudelijk dieper onderzocht. Dit hebben wij aangehouden voor 2021. We hebben de criteria zelfs uitgebreid en strenger gemaakt. Dit heeft geresulteerd in een forse verbetering: in het nieuwe beleid van verschillende gemeenten en omgevingsdiensten zijn de verbeterpunten van 2020 verwerkt. Daarnaast zijn de gemeenten scherper op het voldoen aan de wettelijke kaders door de regelmatige toetsing.

Mogelijke verbeteringen
Tien gemeenten leverden, ondanks herhaalde verzoeken, hun documenten niet of veel te laat aan. Dit resulteerde in de beoordeling niet-adequaat. Deze gemeenten zijn gevraagd een plan van aanpak aan te leveren.

Zorgelijk is ook dat in er 2021, door de vele personele wisselingen en gemeentelijke bezuinigingen, minder aandacht blijkt te zijn voor de borging van een sluitende beleids- en evaluatiecyclus (de BIG-8 cyclus).

Bij de verdiepingsvragen zien we dat de informatie soms afwezig is en soms versnipperd wordt weergegeven in verschillende documenten, binnen en buiten het omgevingsrecht. De koppeling en borging van beleid, uitvoering en begroting is onvoldoende aanwezig. Hierdoor is er onvoldoende sturing op de financiële en personele middelen in combinatie met de doelen en activiteiten.

Contact met gemeenten
Vóór de coronacrisis werden er op regionaal niveau prolooggesprekken gevoerd. De gemeenten namen hierbij het voortouw, zowel in het organiseren als in het bepalen van de gespreksonderwerpen. Tijdens deze gesprekken werd veel informatie gedeeld. De gesprekken werden positief ontvangen. Door de coronacrisis vonden er in 2021, net als in 2020, geen prolooggesprekken plaats. Met uitzondering van één regio, waar wij digitaal konden aanschuiven bij het structurele regionale overleg.

Om ook met de andere gemeenten in contact te blijven, hebben we vrijwel overal een toezichtgesprek gehouden. Met sommige gemeenten die de beoordeling niet-adequaat kregen, hebben wij meerdere keren gesproken. Veel gemeenten spraken hierbij de behoefte uit aan een regionaal overleg. In een regionaal overleg zouden we van gedachten kunnen wisselen over met name de meetbaarheid van de doelstellingen en de benodigde en beschikbare personele en financiële middelen. Wij hebben deze gemeenten gestimuleerd om zelf regionale gesprekken te organiseren in 2022 en deze mogelijk verder uit te breiden.

2.3.2 Thematisch toezicht

In het Beleid Interbestuurlijk Toezicht 2018-2021 is vastgelegd dat we naast het systematische toezicht ook themaonderzoeken en praktijktoetsen uitvoeren. Minimaal één themaonderzoek moet gaan over ruimtelijke ordening. Uit een risico-inventarisatie die de provincie samen met gemeenten heeft uitgevoerd, is een groslijst voor mogelijke themaonderzoeken voortgekomen. Vervolgens is er gekeken naar de criteria actualiteit, politieke gevoeligheid en toegevoegde waarde van nader onderzoek door de provincie. De volgende thema's zijn in 2021 onderzocht:

1. Gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater
2. Borging van evenementen in bestemmingsplannen

Themaonderzoek: gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater
Dit onderwerp was aangedragen door de waterschappen in een brede bijeenkomst over risico- inventarisatie. In een groot deel van het oppervlaktewater van Noord-Holland komen te hoge concentraties gewasbeschermingsmiddelen voor.

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) uit 2000 heeft als doel dat de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in Europa uiterlijk in 2027 in een 'goede toestand' is. De KRW is niet vrijblijvend. Het bereiken van de chemische en ecologische doelen is verplicht. Gebeurt dat niet, dan kunnen er economische sancties volgen. Op dit moment is de kwaliteit van het oppervlaktewater in de provincie Noord-Holland nog onvoldoende.

Telers van gewassen, zoals groenten, bollen en bloemen, maken gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen en biociden op de velden en in de kassen. Zo beschermen zij de gewassen tegen ziekten en vraat en kunnen ze mooie producten afleveren. Het gaat niet alleen om het bespuiten van gewassen, maar ook om de toepassing van deze middelen in baden en douches om de gewassen na de oogst te beschermen. In chemische gewasbeschermingsmiddelen zitten soms omstreden stoffen, die door bespuiting van de gewassen, door uitwassing en door lozing in het oppervlaktewater terecht kunnen komen. Ook het reinigen en afspoelen van de apparatuur levert chemisch verontreinigd afvalwater op. In het oppervlaktewater verstoren deze stoffen het aanwezige planten- en dierenleven (biodiversiteit) en de waterkwaliteit. Ook kan de aanwezigheid van deze omstreden stoffen in het oppervlaktewater de biologische teelt van gewassen bemoeilijken, als het oppervlaktewater met te hoge concentraties van deze stoffen wordt gebruikt voor beregening.

In dit onderzoek richten we ons op het toezicht van het bevoegd gezag – waterschappen en gemeenten – dat moet controleren of agrarische teeltbedrijven zich houden aan de regels over het toepassen van chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Doel van dit themaonderzoek was: meer duidelijkheid krijgen over het toezicht op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Naast de controles door de waterschappen is van belang of ook gemeenten dit een belangrijk onderwerp vinden: controleren zij (of de omgevingsdiensten in opdracht van de gemeenten) het gebruik van en de omgang met gewasbeschermingsmiddelen?

In de projectbeschrijving was opgenomen dat bij waterschappen en gemeenten geïnventariseerd zou worden

hoe vaak en bij welke landbouwteeltbedrijven toezicht en handhaving heeft plaatsgevonden. Dit zou mogelijk een overzicht opleveren van bedrijven die wel en niet – op het moment van het bezoek van de toezichthouder – aan de gestelde eisen voldoen. De waterschappen doen jaarlijks veel onderzoek in het veld en kunnen daar cijfers over leveren. Hoe gemeenten hun toezicht uitvoeren, was een van de vragen.

Het themaonderzoek 'gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater' is na de opstartfase niet verder uitgewerkt. Het thema is weliswaar maatschappelijk relevant, maar het IBT kan niet ingrijpen omdat de gemeenten niet wettelijk verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Zij bepalen daarom zelf in hoeverre zij toezicht houden op dit thema.

Het Rijk is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de rijkswateren, de waterschappen voor de regionale wateren. De Waterwet[1] stelt dat deze twee waterbeheerders moeten zorgen voor de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van de watersystemen. Hieruit volgt dat er voor IBT geen mogelijkheid is om sturend op te treden richting gemeenten. Het onderzoek zou dan alleen bestaan uit een inventarisatie hoe vaak gemeenten hierop (laten) controleren. Als dan zou blijken dat de teeltbedrijven voldoen aan de gestelde eisen, zou dat in contrast staan met de meetgegevens over chemische verontreiniging van het oppervlaktewater. Daaruit blijkt namelijk dat zich in het oppervlaktewater in de provincie Noord-Holland te hoge concentraties gewasbeschermingsmiddelen bevinden.

Themaonderzoek: borging van evenementen in bestemmingsplannen
Aanleiding voor dit onderzoek waren diverse klachten over evenementen en muziekfestivals[2], waardoor de indruk was ontstaan dat gemeenten soms niet de juiste regels volgden bij de vergunningverlening voor evenementen. Het gaat hierbij om ruimtelijke aanvaardbaarheid: de vraag of het evenement op die locatie kan plaats hebben, of er een omgevingsvergunning nodig is om af te wijken van het bestemmingsplan en of er aanvullende regels nodig zijn om de hinder te beperken.

Doel van dit onderzoek was om te kijken of de gemeenten rekening houden met de regels uit het bestemmingsplan bij het toestaan van evenementen[3]. Ook is nagegaan of er, waar dat nodig was, omgevingsvergunningen om af te wijken van het bestemmingsplan voor de evenementen zijn afgegeven. In 2020 en 2021 zijn bijna alle festivals en evenementen geannuleerd vanwege de coronamaatregelen. Dit themaonderzoek richtte zich daarom op een steekproef van 39 grote en middelgrote evenementen (variërend van enkele honderden tot vele duizenden bezoekers) uit 2019 en 2018.

Evenementen kunnen hinder veroorzaken en hebben invloed op de natuur, de veiligheid en de milieunormen. Bij grote muziekevenementen wordt natuurgebied en grasland gebruikt als parkeerplaats en als "plaats om te verpozen". Dat kan leiden tot verstoring van dieren en schade aan planten. Ook waren er klachten van omwonenden over aanhoudende geluidsoverlast (vooral basgeluiden).

Voor het houden van evenementen moet de gemeente rekening houden met de veiligheid voor de bevolking en met de gevolgen voor het evenemententerrein en de omgeving. Voor het borgen van veiligheid en zorg voor de bevolking zijn in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) regels opgenomen over de manier waarop een evenement veilig kan plaatsvinden. Deze regels zijn toetsingsgronden, waarop een evenementenvergunning wordt verleend of geweigerd. Maar de APV is geen toetsingskader voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid. Wat op een bepaalde locatie is toegestaan en wat niet, staat in het bestemmingsplan.

In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) staat dat het verboden is om zonder omgevingsvergunning gronden of bouwwerken te gebruiken in strijd met het bestemmingsplan. Met andere woorden: een activiteit op een bepaalde locatie, zoals een evenement, moet passen in het bestemmingsplan. Past de activiteit niet in het bestemmingsplan, dan is er een omgevingsvergunning nodig.

---

1 Zie Waterwet (Wtw) 1.1 en 2.1.
2 Met de term evenementen bedoelen we zowel relevante (meerdaagse) evenementen als (meerdaagse) grote muziekfestivals.
3 We richten ons op de ruimtelijk relevante evenementen. Niet alle evenementen zijn ruimtelijk relevant. Er zijn drie soorten evenementen:
   1. Incidenteel, kortdurend
   2. Op jaarbasis incidenteel
   3. Regulier grote evenementen
   De eerste soort zal weinig effect hebben op de leefomgeving. De andere twee zijn wel ruimtelijk relevant.
   Zie ook: www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/functies/evenementen/

Het bestemmingsplan is dus een belangrijk toetsinstrument voor gemeenten bij het toestaan van evenementen. Met het bestemmingsplan kan de gemeente voor een bepaalde locatie belangen afwegen en voorzienbare overlast voorkomen.

Op basis van het zorgvuldigheidsbeginsel [4] moeten alle belangen worden afgewogen bij de vraag of een evenement op een bepaalde locatie kan plaatsvinden. Ook moet de overlast van bijvoorbeeld verkeer, geluid en parkeren op de omgeving (omwonenden, natuur, archeologie) op de juiste wijze worden getoetst.

Komen er op een bepaalde locatie regelmatig evenementen (eens per jaar meerdere jaren achtereen, of meerdere keren per jaar) dan moet dit worden opgenomen in het bestemmingsplan.
De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (AbRvS) stelt dat in het bestemmingsplan een regeling over evenementen opgenomen moet worden als de ruimtelijke aanvaardbaarheid van een evenement op een bepaalde locatie van belang is.[5]

Het bestemmingsplan moet dan regels opstellen over de maximale duur (per evenement of per jaar) het maximum aantal toegestane evenementen per jaar, het soort evenementen (bijvoorbeeld muziek of sport), het maximum aantal bezoekers per evenement, de eindtijden, de geluidsaspecten, de verkeersstromen en de parkeerdruk.[6] In dat geval is er sprake van een goede ruimtelijke ordening.

Biedt het bestemmingsplan niet de mogelijkheid voor een evenement op die locatie, dan is het evenement alleen mogelijk met een omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning om af te wijken van het bestemmingsplan is van belang om regels op te nemen om voorzienbare overlast voor de omgeving te voorkomen, zoals geluid bij woningen en ook het voorkomen van nadelige invloed op de natuur.

Uit de steekproef van 39 evenementen blijkt het volgende.

a) Voor de grote evenementen (>10.000 bezoekers en/of meerdere dagen) hebben de gemeenten duidelijke regels en voorwaarden opgenomen in de bestemmingsplannen, of er zijn ‘paraplubestemmingsplannen’ opgesteld met regels en voorwaarden voor het evenement en voor de locatie.
b) Sommige gemeenten hebben in hun bestemmingsplan locaties opgenomen voor (middel-) grote evenementen, met aanvullende voorwaarden: over het maximum aantal evenementen of dagen per evenement, het maximum aantal bezoekers per evenement, de tijden en maximale geluidswaarden.
c) Meerdere gemeenten hebben in het bestemmingsplan wel opgenomen dat er op een bepaalde locatie evenementen kunnen plaatsvinden, maar daar staan geen aanvullende voorwaarden bij over bijvoorbeeld het aantal evenementen, het aantal bezoekers per evenement en de duur van de evenementen.
d) Er zijn evenementen gehouden op locaties die in het bestemmingsplan niet zijn aangeduid als evenementenlocatie. Enkele gemeenten hebben een omgevingsvergunning afgegeven om van het bestemmingsplan af te kunnen wijken. Zo hebben zij de rechtszekerheid planologisch geborgd.
e) Er zijn ook evenementen gehouden op locaties die in het bestemmingsplan niet zijn aangeduid als evenementenlocatie én waarvoor geen omgevingsvergunning was afgegeven.

Voor c en e geldt: dit is geen ‘goede ruimtelijke ordening’, want er is onvoldoende rechtszekerheid voor omwonenden en organisatoren van het evenement [7]. De gemeente kan rechtszekerheid bieden door het evenement een omgevingsvergunning te verlenen, waarmee kan worden afgeweken van het bestemmingsplan.

Aanbevelingen over de borging van evenementen in bestemmingsplannen

1. Gemeenten moeten voor evenementenlocaties (ook als er maar eens per jaar een evenement plaatsvindt) de rechtszekerheid voor burgers, belanghebbenden en organisatoren van het evenement planologisch borgen. Dit kan via een aanpassing in het bestemmingsplan met de voorwaarden die gelden voor de evenementen. Eventueel kan een ‘omgevingsvergunning om af te wijken van het bestemmingsplan’

4 Artikel 3.1 Wet ruimtelijke ordening (Wro) en artikel 2.1, lid 1, sub c Wabo
5 RvS 7 augustus 2013, ECLI:NL:RVS:2013:685, r.o. 8.4. en 20 juni 2012 ECLI:NL:RVS 2011:09470-1-r4/ 2.3.3. en 29 feb 2012 zaaknr. 201002029/1/T1/R2
6 https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/functies/evenementen/evenementen-openbare/
7 Op grond van artikel 3.1, lid 1, Wro en AbRvS 20 juni 2012 zaak 201109470/1/R4

worden verleend. Dit is een wettelijke eis uit de Wro[8] en de daaruit voortvloeiende jurisprudentie (het zorgvuldigheidsbeginsel). Met het toepassen van de uitgebreide procedure voor de omgevingsvergunning kunnen alle ruimtelijke aspecten worden meegewogen. Dit geeft belanghebbenden ook de mogelijkheid om hierop te reageren. Uit de jurisprudentie[9] volgt ook: als een milieu-omgevingsvergunning of een APV-evenementenvergunning specifieke voorschriften bevat over evenementen, wil dit niet zeggen dat deze voorschriften in het bestemmingsplan overbodig zijn. Anders gezegd: een planologische regeling van evenementen blijft noodzakelijk.

2. Ook voor een eenmalig, maar wel ruimtelijk relevant evenement op een locatie die in het bestemmingsplan niet is aangewezen als evenementenlocatie, moet de gemeente een omgevingsvergunningprocedure doorlopen. Zo kunnen ruimtelijke aspecten worden meegewogen en kunnen belanghebbenden eventueel bezwaar maken tegen het evenement.
3. Gemeenten moeten ook aandacht schenken aan het publiceren van verleende vergunningen. Doe dit op de juiste wijze en op de officiële websites van de overheid. Dit vereenvoudigt het terugvinden.

2.4 Toezicht op informatie- en archiefbeheer

Uitdagingen

Twee elementen van het informatie- en archiefbeheer bleken een grote uitdaging te zijn voor de Noord-Hollandse gemeenten: vernietiging van informatie en het kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer. Vernietiging van informatie: overheidsorganisaties zijn verplicht hun informatie op termijn te vernietigen. In de praktijk blijkt dat informatie die niet in het centrale archiefsysteem is opgeslagen, niet altijd wordt vernietigd. Het kwaliteitssysteem: overheidsorganisaties zijn wettelijk verplicht om een kwaliteitssysteem te hanteren voor het verbeteren van het informatiebeheer.

De organisaties moeten hun digitale informatie beheren volgens de Archiefwet, maar moeten tegelijkertijd op veel andere aspecten van digitaal informatiebeheer letten. Daarom werken veel informatieafdelingen samen met specialisten op het gebied van informatieveiligheid, de bescherming van privacy en de zorg voor openbaarheid van informatie.

Corona

De coronapandemie had invloed op de ontwikkelingen in het informatiebeheer van gemeenten. Trajecten waarbij medewerkers fysiek aanwezig moeten zijn, zoals het bewerken van papieren archieven, liepen vertraging op. Aan de andere kant zien we dat digitaal werken juist een grote vlucht nam, omdat medewerkers vanuit huis bij alle informatie moesten kunnen. De meeste organisaties hebben de test van het thuiswerken doorstaan: de netwerken, hardware en infrastructuren waren hierop grotendeels ingericht. In het digitale informatiebeheer zijn geen grote moeilijkheden geconstateerd, wat uiteindelijk een compliment is voor alle organisaties.

Andere ontwikkelingen

Naast het vormen, compleet maken en sluiten van dossiers hebben de afdelingen informatiebeheer steeds meer een regisserende, adviserende en controlerende rol. De verantwoordelijkheid voor de dossiers ligt steeds vaker bij de uitvoerende ambtenaren. Deze ontwikkeling raakt alle onderdelen van een organisatie, van het uitvoerende niveau tot aan het hoogste management. Bewustzijn van het belang van goed informatiebeheer binnen de hele organisatie is dus essentieel.

De uitvoering van de Archiefwet raakt steeds meer verweven met andere wetgeving op het terrein van informatiebeheer. Zo is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) sinds 25 mei 2018 van kracht en worden in 2022 de Wet open overheid en de Wet digitale overheid ingevoerd. De Archiefwet wordt momenteel herzien zodat deze beter aansluit bij alle (digitale) ontwikkelingen. De verwachting is dat de nieuwe Archiefwet in 2023 ingaat.

8 Wro artikel 3.1 , lid 1
9 (AbRvS 11 maart 2015, nr. 201400649/1/R4 en AbRvS 5 augustus 2015, nr. 201502301/1/R6)

Figuur 6: totaaloordelen informatie- en archiefbeheer

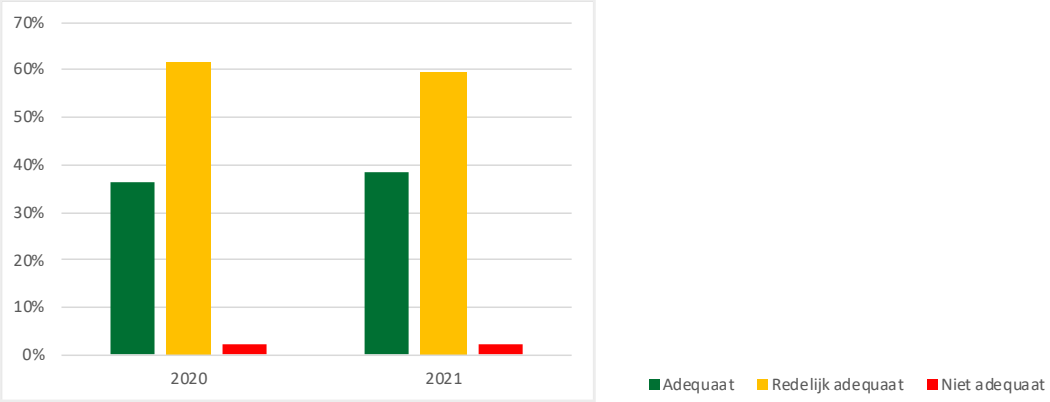

Beoordelingen
De naleving van de regels op het gebied van informatie- en archiefbeheer werd in 2021 bij 18 gemeenten beoordeeld als adequaat (groen), bij 28 gemeenten als redelijk adequaat (geel) en bij één gemeente als niet adequaat (rood).

Naast het toezicht op de gemeenten is ook toezicht gehouden op de waterschappen, de veiligheidsregio's, de omgevingsdiensten, een GGD en twee participatiebedrijven. Het waterschap Amstel, Gooi en Vecht werd beoordeeld als redelijk adequaat en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier als adequaat. De GGD Zaanstreek Waterland werd beoordeeld als niet adequaat; hierover volgt begin 2022 een gesprek tussen Gedeputeerde Staten en het bestuur van de GGD. De overige gemeenschappelijke regelingen worden begin 2022 beoordeeld.

Trends
Wanneer organisaties veranderingen doorvoeren in het informatie- en archiefbeheer, duurt het vaak enkele jaren voordat de resultaten zichtbaar zijn. Dit komt doordat het informatiebeheer de hele organisatie behelst en alle medewerkers hun manier van werken moeten aanpassen. Dit tekent zich ook af in de beoordelingsresultaten: in 2021 ontvingen 42 van de 47 gemeenten hetzelfde oordeel als in 2020. Van de overige vijf gemeenten kregen er drie een positiever oordeel dan in 2020 en twee een negatiever oordeel.

Het is een grote uitdaging om verbeteringen in de organisatie voor langere termijn te borgen. Vaak ligt de vaktechnische kennis bij één enkel persoon of één project. Vertrekt er iemand of zijn er plotseling andere grote uitdagingen, dan verslapt de aandacht voor dit onderwerp. Op het gebied van informatie- en archiefbeheer is het lastig om voldoende en gekwalificeerd personeel aan te trekken. Wel hanteren steeds meer gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen het wettelijk verplichte kwaliteitssysteem voor (papieren en digitale) archivering. Zij worden zich meer bewust van het belang van kwaliteitszorg en spannen zich in om procedures te beschrijven, systematische controles in te bouwen en de kwaliteit van het informatiebeheer te bewaken en te verbeteren.

Een andere complicerende factor is dat er niet altijd vanaf het begin rekening gehouden wordt met de archieftechnische eisen bij de aanschaf van nieuwe software. Overheidsorganisaties zijn bijvoorbeeld verplicht bepaalde informatie te vernietigen. In sommige software blijven na het verwijderen van informatie nog gegevens achter. Het correct uitvragen van archieftechnische eisen blijft desondanks de verantwoordelijkheid van de overheidsorganisatie.

Risico's en aandachtspunten
1. Het vormen van digitale dossiers door de medewerkers van gemeenten kan beter. Dit is een uitvloeisel van het digitale werken. Onvoldoende training, begeleiding en controle leiden vaak tot onvolledige of slecht toegankelijke digitale dossiers. Dit betekent kostbaar en arbeidsintensief herstel achteraf.

2. Gemeenten gebruiken veel digitale systemen voor het opslaan van belangrijke informatie, bijvoorbeeld op het terrein van de sociale wetgeving, het omgevingsrecht, personeelszaken en financiën. Veel van deze systemen zijn niet geschikt voor beheer volgens de Archiefwet. Er zit namelijk geen vernietigingsfunctie

in. Ook in het licht van de AVG is deze vernietigingsfunctie noodzakelijk.

3. De vele fusies en samenwerkingsverbanden van overheden vormen een risicofactor. In de jaren voor en na een herindeling of ambtelijke samenwerking is vaak te weinig aandacht voor goed informatie- en archiefbeheer, met alle gevolgen van dien. In Noord-Holland zijn verschillende gemeenten een ambtelijke samenwerking aangegaan. Zo'n samenwerking is bedoeld om de processen van de gemeenten efficiënter te maken. Op het gebied van informatiebeheer brengt zo'n samenwerking juist extra werk met zich mee omdat de informatie gescheiden moet blijven, maar de processen wel op elkaar afgestemd moeten worden. Wij zien het informatie- en archiefbeheer in deze gevallen dan ook eerst achteruitgaan en pas na enkele jaren, na de investering van veel geld en energie, weer een stap voorwaarts maken.

2.5 Huisvesting verblijfsgerechtigden

Op grond van artikel 28 van de Huisvestingswet 2014 zorgen burgemeesters en wethouders voor de huisvesting van vergunninghouders volgens een taakstelling. De taakstelling wordt elk half jaar bepaald door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De taakstelling hangt af van het aantal inwoners van de gemeente en het verwachte aantal verblijfsgerechtigden. Grotere gemeenten moeten meer asielzoekers huisvesten dan kleinere gemeenten.

De provincie houdt toezicht

De huisvesting van vergunninghouders is een wettelijke taak van de gemeenten. De provincie controleert of de gemeenten deze taak goed uitvoeren: zij moeten voldoende verblijfsgerechtigden huisvesten binnen de gestelde termijn.

De interventieladder in 2021

Heeft een gemeente onvoldoende verblijfsgerechtigden gehuisvest, dan is de provincie verplicht om in te grijpen. Een gemeente die langer dan een half jaar achterloopt op haar taakstelling komt onder verscherpt toezicht van de provincie. Om de gemeente de gelegenheid te geven alsnog aan haar taakstelling te voldoen, hanteert GS hierbij de bestuurlijke interventieladder. De interventieladder is een methode die bestaat uit een aantal stappen. De eerste stap is een ambtelijk overleg met de gemeente. Is de situatie daarna niet verbeterd binnen de gestelde termijn, dan volgen bestuurlijke gesprekken. Als onderdeel van het verbeterproces stelt de gemeente een plan van aanpak op. Als laatste stap op de interventieladder kan de provincie de huisvesting van verblijfsgerechtigden overnemen (indeplaatstreding) op kosten van de gemeente. Deze stap wordt uiteraard alleen gezet als de gemeente stelselmatig in gebreke blijft. Hoe een gemeente ervoor staat op dit gebied, wordt bepaald op basis van de realisatiecijfers van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) op twee peilmomenten: 1 januari en 1 juli. De eerste stappen van de interventieladder zijn ook in 2021 geregeld gezet.

Alle gemeenten hebben in 2021 een brief ontvangen over de stand van zaken. De brief bevatte ofwel een compliment over het behalen van de taakstelling, ofwel een oproep om meer verblijfsgerechtigden te huisvesten. Met een groot deel van de gemeenten is er een (online) ambtelijk gesprek gevoerd. Hen is gevraagd een plan van aanpak op te stellen.

Met de twee structureel achterlopende gemeenten Bloemendaal en Castricum zijn ook bestuurlijke toezichtgesprekken gevoerd. In deze gesprekken zijn afspraken gemaakt over vervolgstappen om de situatie te verbeteren. Voor Bloemendaal geldt dat de taakstelling in 2021 alsnog is behaald.

Gemeente Castricum

Op 2 september 2021 hebben GS aan het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Castricum laten weten dat zij over zouden gaan tot indeplaatstreding. De reden hiervoor was dat de gemeente Castricum al lange tijd achterliep in de huisvesting van verblijfsgerechtigden. Ter voorkoming van de daadwerkelijke indeplaatsstelling diende de gemeente Castricum de achterstand van 2020 en van de eerste helft van 2021 weg te werken voor 1 januari 2022. Dat is gelukt. Vanaf 2022 zien we erop toe dat de gemeente de achterstand van de tweede helft van 2021 wegwerkt en komende taakstellingen behaalt. Het IBT zet nu een stap terug op de interventieladder (van 4 naar 3): momenteel wordt de situatie alleen ambtelijk gemonitord en zullen ambtelijke gesprekken worden gevoerd.

Stand van zaken tweede helft 2021

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland hebben, naar aanleiding van signalen van diverse gemeenten, in een

brief aan het ministerie van BZK aangegeven dat gemeenten hun taakstellingen voor 2021 niet of slechts moeizaam konden invullen. De Rijksoverheid kondigde verschillende ondersteuningsmaatregelen aan voor de gemeenten.

Ondanks de beperkingen als gevolg van het coronavirus en de crisis op de woningmarkt vielen de resultaten in de tweede helft van 2021 mee. De cijfers laten zelfs enige vooruitgang zien. Het aantal gemeenten dat haar taakstelling heeft behaald is toegenomen van vijf in de eerste helft naar negen in de tweede helft van 2021. Het aantal gemeenten dat verder achterop is geraakt, nam af van 23 in de eerste helft naar 16 in de tweede helft van 2021.

Vooruitzicht 2022
De taakstelling voor de provincie Noord-Holland voor de eerste helft van 2022 is 1648 te huisvesten verblijfsgerechtigden. Voor heel Nederland zijn dit er 10.000.

Figuur 7: totaaloordelen huisvesting verblijfsgerechtigden 2021

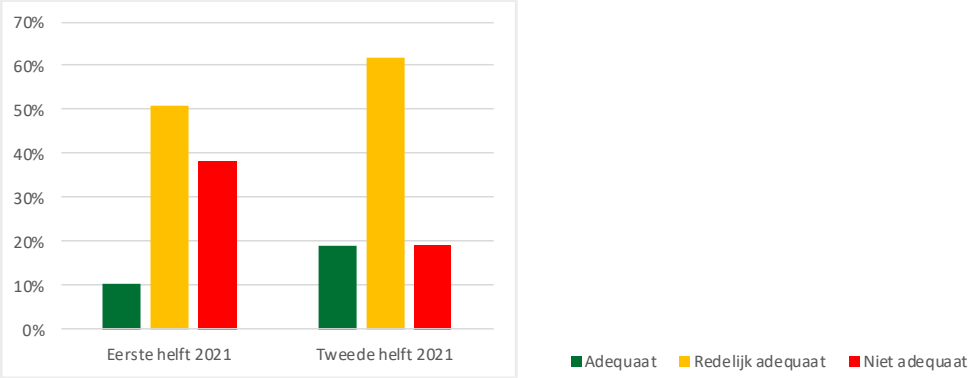

2.6 Incidentgericht toezicht

Incidentgericht toezicht
IBT beoordeelt gemeenten niet alleen systematisch, maar ook naar aanleiding van klachten van burgers of bedrijven, of berichten in de media. IBT houdt toezicht op de uitvoering van de medebewindstaken, dat wil zeggen: toezicht op wettelijke taken die zijn opgedragen aan het gemeentebestuur. Een melding bij IBT is geen alternatief voor een juridische procedure, zoals bezwaar of beroep indienen op een besluit van een gemeente. Wanneer IBT een melding ontvangt, wordt eerst bekeken of het om een wettelijke gemeentelijke taak gaat en of er juridische procedures lopen of nog mogelijk zijn. Vervolgens informeren we de melder over de reikwijdte van het toezicht, en wijzen we de melder op de juiste route.

Meldingen
In 2021 ontving IBT 20 meldingen over de taakuitvoering van 13 gemeenten en over 7 verschillende thema's. De meeste meldingen gingen over strijdig gebruik van regels op het gebied van ruimtelijke ordening, kapverordeningen en verkeerszaken. Andere thema's waren onder meer het naleven van natuur- en milieuregels en de huisvesting van statushouders en arbeidsmigranten.

Alle meldingen van 2021 zijn inhoudelijk onderzocht. In het kader van hoor en wederhoor heeft IBT de betrokken partijen gevraagd om informatie te verstrekken. Het bleek dat in 90% van de meldingen IBT niet bevoegd was om op te treden, omdat er juridische procedures mogelijk waren of nog niet waren afgerond. Bij enkele meldingen ging het om privaatrechtelijke kwesties. In deze gevallen bestond de bijdrage van IBT uit het verbeteren van de communicatie tussen de partijen en het vergroten van inzicht in taken en verantwoordelijkheden.

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Hieronder volgen de samenvattingen en belangrijkste conclusies van het toezicht in 2021 per toezichtsdomein.

Toezicht op de gemeentelijke financiën
De coronacrisis zorgde voor een tijd met ongekende onzekerheden, die hun schaduw wierpen op de begroting. Ook de financiële druk vanuit het sociale domein bleef – net als in voorgaande jaren – hoog. Opnieuw bleken voor een aantal gemeenten bijstellingen nodig, zoals de inzet van incidentele middelen, om (in de meerjarenraming) een sluitend geheel te kunnen presenteren. Op één na zijn alle gemeenten in 2021 hierin geslaagd. Deze ene gemeente kwam onder preventief toezicht van de provincie. In april 2021 toonde de gemeente aan weer een voldoende solide financiële basis te hebben. Daarna werd het preventieve toezicht beëindigd. Vier gemeenten stonden onder preventief toezicht op basis van de Wet algemene regels herindeling (Arhi). Deze gemeenten zitten in een fusietraject. Twee fusietrajecten waren zogenoemde lichte regelingen.

Toezicht op omgevingsrecht
Ten opzichte van 2020 zien we in 2021 een lichte verbetering van de resultaten. Met name het aantal gemeenten met een adequate en redelijk adequate beoordeling is toegenomen. Het is echter ook zichtbaar dat een aantal gemeenten die eerder waren beoordeeld als niet adequaat, onvoldoende vooruitgang hebben geboekt. Omdat er al sprake was van verscherpt toezicht, is dit zorgelijk.
Net als in 2020 bleek ook in 2021 dat het inzicht in de middelen om het omgevingsrecht uit te voeren, te wensen overlaat. We constateren weliswaar een lichte verbetering, maar dit vraagt nadrukkelijk om extra aandacht. Daarnaast zien we bij veel gemeenten dat onvoldoende personeel en personele wisselingen een negatief effect hebben op de borging van het proces van de big-8 cyclus.

Toezicht op informatie- en archiefbeheer
Op het gebied van informatie- en archiefbeheer hebben gemeenten nog veel te doen. Het kost veel tijd om het digitale informatiebeheer zo in te richten dat het voldoet aan de wet. Daarom is het belangrijk dat alle gemeenten een systeem hebben van plannen, uitvoeren, controleren en actualiseren (plan-do-check-act).

Toezicht op huisvesting van verblijfsgerechtigden
De druk op de woningmarkt in Noord-Holland was in 2021 onveranderd hoog. Ook waren bij het huisvesten van verblijfsgerechtigden de beperkingen door het coronavirus nog merkbaar. De meeste gemeenten hebben zich desondanks ingespannen om aan de taakstelling te voldoen.

Toekomstige ontwikkelingen in het toezicht
Eind 2018 heeft de minister van BZK aan de Tweede Kamer de 'Agenda toekomst van het toezicht' aangeboden. De agenda beschrijft vijf veranderingen die van het interbestuurlijk toezicht gevraagd worden:

1. Verbinden van het verticaal toezicht en de horizontale controle (nader wordt uitgewerkt hoe deze elkaar optimaal kunnen versterken);
2. Verbeteren van de dialoog (een mogelijke gedragslijn voor alle partijen);
3. Beter leren (onderzoek naar verbetering van het leren en hoe dit landelijk kan worden geïntroduceerd);
4. Uniformiteit (uitwerken van een gezamenlijk toezichtkader, dat bij voorkeur financieel en generiek toezicht omvat);
5. Risicogericht toezicht (streven naar een eenduidige methode van risicoanalyse, die we kunnen gebruiken om risico's beter en makkelijker in beeld te brengen).

GS hebben in september 2018 ingestemd met deze agenda. Deze veranderingen sluiten aan bij het bestaande IBT-beleid van de provincie Noord-Holland: verdere differentiatie van het toezicht/maatwerk, het invoeren van praktijktoetsen en thematisch toezicht op basis van een risicoanalyse, integraler toezicht en actieve transparantie en openbaarheid van de beoordelingsresultaten. Meer informatie over de ontwikkelingen binnen dit traject vindt u op de website van de Rijksoverheid.

Tabel: Overzicht gemeenten 2019, 2020 en 2021

	Informatiebeheer			Omgevingsrecht			Financiën			Verblijfsgerechtigden		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Aalsmeer												
Alkmaar												
Amstelveen												
Amsterdam												
Beemster												
Bergen												
Beverwijk												
Blaricum												
Bloemendaal												
Castricum												
Den Helder												
Diemen												
Drechterland												
Edam-Volendam												
Enkhuizen												
Gooise Meren												
Haarlem												
Haarlemmermeer												
Heemskerk												
Heemstede												
Heerhugowaard												
Heiloo												
Hilversum												
Hollands Kroon												
Hoorn												
Huizen												
Koggenland												
Landsmeer												
Langedijk												
Laren												
Medemblik												
Oostzaan												
Opmeer												
Ouder-Amstel												
Purmerend												
Schagen												
Stede Broec												
Texel												
Uitgeest												
Uithoorn												
Velsen												
Waterland												
Weesp												
Wijdemeren												
Wormerland												
Zaanstad												
Zandvoort												

HAARLEM, APRIL 2022

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland
Kabinet | Sector Interbestuurlijk Toezicht
het jaarverslag is geredigeerd door redactrice Anneke Paul

Fotografie
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
Xerox mediaservices

Haarlem, april 2022

VERSLAG

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
F.C. Tempelaars
AD/KAB/KAB

Telefoonnummer +31235144582
tempelaarsf@noord-holland.nl

Verzenddatum
- 8 JUNI 2022

Kenmerk
1804764/1850092

Uw kenmerk
N.v.t.

Betreft: Jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2021

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2021.

Inleiding
Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet inzake de actieve informatieplicht, stellen wij u op de hoogte van het volgende.

Eén van de thema's in het '*Beleid Interbestuurlijk Toezicht (IBT) 2018-2021*' is een actieve transparantie van het toezicht, waaronder openbaarheid van de toezichtresultaten. Met de publicatie van het Jaarverslag 2021 en de beoordelingsresultaten van de gemeenten op onze website willen wij hieraan uitvoering geven.

Jaarverslag IBT 2021
In bijgaand jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2021 schetsen wij welke trends en ontwikkelingen wij bij de uitvoering van het toezicht in de vier risicodomeinen Financiën, Informatiebeheer, Omgeving en Huisvesting verblijfgerechtigden bij de gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in 2021 zagen. Achter in het jaarverslag is een tabel opgenomen, waarin de prestaties per gemeente en per risicodomein over de jaren 2019, 2020 en 2021 overzichtelijk worden gepresenteerd.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Actieve publicatie van de beoordelingen van de gemeenten over 2021
Naast de publicatie van de Jaarverslagen publiceren wij jaarlijks onze beoordelingen van de gemeenten op de vier risicodomeinen in een (digitale of interactieve) kaart van de provincie. Met de zogenaamde 'verkeerslichtkleuren' is op de kaart aangegeven hoe de gemeenten in 2021 werden beoordeeld. Bij het aanklikken van een gemeente wordt ofwel een toelichting op ons oordeel, ofwel de beoordelingsbrief zichtbaar die door Gedeputeerde Staten naar het college van de betreffende gemeente is gestuurd. De kaart is te raadplegen via de website van het interbestuurlijk toezicht op www.noord-holland.nl.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2021

Gemeente Bergen
22ip.01345 21/04/2022

Postbus:----------

ZAAKNUMMER:----------

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Gemeente Bergen (NH)
t.a.v. de burgemeester
Postbus 175
1860 AD BERGEN (NH)

DGBRW
Democratie en Bestuur

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk

Contactpersoon

info.openbaarbestuur@minbzk.nl

Kenmerk
2022-0000102455

Uw kenmerk

Datum 19 april 2022

Betreft wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Geachte heer/mevrouw,

Met ingang van 1 juli 2022 treedt een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking.[1] Deze wijziging heeft als doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen in relatie tot gemeenschappelijke regelingen te versterken. Om de kaderstellende en controlerende rol van de volksvertegenwoordiging beter in te kunnen vullen en de democratische legitimatie te verbeteren wordt met deze wetswijziging een aantal aanpassingen en aanvullingen geïntroduceerd op de al bestaande wettelijke bevoegdheden en instrumenten. Een aantal van deze wijzigingen treedt op 1 juli direct in werking, maar een ander deel zal binnen twee jaar na inwerkingtreding geïmplementeerd moeten worden in alle gemeenschappelijke regelingen. Met deze brief informeer ik u over deze wijzigingen.

Volksvertegenwoordigingen[2] krijgen door deze wijziging meer mogelijkheden om invloed uit te oefenen op samenwerkingsverbanden. De verschillende aanpassingen en aanvullingen zullen hierna kort worden toegelicht.

De wijzigingen van de Wgr zijn onder te verdelen in drie categorieën:
1. De versterking van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.
2. De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden.
3. Het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling.

Ad. 1 Versterken positie raden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regeling

a. Zienswijze bij treffen regeling: Om de positie van de raad te verbeteren wordt de raad het recht toegekend om bij een ontwerpregeling een zienswijze naar voren te brengen. De raad

[1] Stb. 2022, 18 (voor de parlementaire behandeling zie Kamerstukken 33 513).
[2] Waar hierna wordt gesproken over gemeenteraden of raden worden tevens provinciale staten en de algemene besturen van waterschappen bedoeld.

kan zijn opvatting binnen acht weken kenbaar maken. Wanneer volgens de raad te weinig is gedaan met een zienswijze kan de raad ervoor kiezen geen toestemming te verlenen voor de gemeenschappelijke regeling.

b. Zienswijze voor besluiten: Ook wordt een verplichting geïntroduceerd om in de gemeenschappelijke regeling afspraken te maken over welke besluiten van het bestuur van een gemeenschappelijke regeling vatbaar zijn voor een zienswijze aan de gemeenteraden. Hierdoor wordt het voor gemeenteraden mogelijk hun opvatting te geven over een voorgenomen besluit. In de gemeenschappelijke regeling kan ook worden afgesproken dat geen besluiten vatbaar zijn voor een zienswijze van de gemeenteraden, maar dat is dan een keuze waar de gemeenteraden bij het voorleggen van de wijzigingsregeling mee in dienen te stemmen (art. 1 Wgr).

c. Gemeenschappelijke adviescommissie: De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten krijgen de mogelijkheid om bij een gemeenschappelijke regeling zijnde een openbaar lichaam een gemeenschappelijke adviescommissie in te laten stellen bestaande uit raadsleden van de deelnemende gemeenten. Door middel van deze adviescommissie kunnen gemeenteraden in een vroeg stadium worden betrokken bij geplande besluiten van het bestuur van het openbaar lichaam. Daarnaast kan de adviescommissie het bestuur adviseren omtrent voorgenomen besluiten en (gezamenlijke) standpunten van de raden van de deelnemende gemeenten ten aanzien van de gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam) voorbereiden.
De gemeenschappelijke adviescommissie is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling en wordt daarom ingesteld door het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur van een gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam) is verplicht om de commissie in te stellen als de raden hierom vragen. Er is geen sprake van delegatie van bevoegdheden aan de gemeenschappelijke adviescommissie. Uiteindelijk blijven de raden beslissingsbevoegd.

d. Afspraken over participatie: In elke regeling moet worden opgenomen of, en zo ja op welke wijze, burgers de mogelijkheid krijgen tot inspraak over bepaalde onderwerpen die bij de gemeenschappelijke regeling zijn belegd.

e. Actieve informatieplicht: Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling heeft een actieve informatieplicht over wat er binnen de regeling speelt. Deze informatieplicht komt overeen met de informatieplicht die het college van B&W heeft ten opzichte van de gemeenteraad. In de gemeenschappelijke regeling moeten afspraken worden gemaakt over de wijze waarop deze informatie wordt aangeleverd.

f. Extra vergoeding voor lidmaatschap nieuwe gemeenschappelijke commissies: Raadsleden die naast hun reguliere raadslidmaatschap lid zijn van een gemeenschappelijke adviescommissie of een gemeenschappelijke

onderzoekscommissie, zoals geïntroduceerd met deze wetswijziging, kunnen aanspraak maken op een extra vergoeding. Voor de hoogte van de aanvullende vergoeding wordt aangesloten bij de hoogte van bestaande vergoedingen, zoals geregeld in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers.

Ad. 2 De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden

g. Recht van onderzoek: Door het recht van onderzoek, ook wel recht van enquête genoemd, krijgen de gezamenlijke gemeenteraden de mogelijkheid om een gezamenlijke enquête uit te voeren naar de bestuursvoering van een gemeenschappelijke regeling. Voorwaarde voor de instelling van een gemeenschappelijke onderzoekscommissie is dat alle raden hiermee instemmen. Verder is het van belang dat een gezamenlijke enquête *niet* kan worden ingesteld als een gemeenschappelijke regeling getroffen of mede getroffen is door de raden.
h. Onderzoeksmogelijkheden lokale rekenkamers: Rekenkamers zijn al bevoegd onderzoek te verrichten bij gemeenschappelijke regelingen, inlichtingen in te winnen, documenten te vorderen en indien nodig bij de betrokken instelling een onderzoek in te stellen. Met deze wijziging wordt verduidelijkt dat de lokale rekenkamers, waaronder gezamenlijke rekenkamers, de mogelijkheid hebben om onderzoek te doen naar het gevoerde bestuur van een gemeenschappelijke regeling waaraan een gemeente deelneemt.

Ad. 3 Het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling

i. Afspraken over evaluatie: Het wordt verplicht om afspraken te maken over evaluatie van de gemeenschappelijke regeling. De meerwaarde van een evaluatie is dat periodiek wordt stilgestaan bij het functioneren van de gemeenschappelijke regeling. Waar de evaluatie specifiek op gericht moet zijn, hoe vaak die moet plaatsvinden en op welke wijze wordt niet voorgeschreven. Er kan dus ook worden gekozen voor de afspraak om de regeling niet te evalueren, maar dit is dan een bewuste keuze waar de gemeenteraad bij het voorleggen van de wijzigingsregeling mee dient in te stemmen.
j. Afspraken over uittreding: Met het oog op mogelijke uittreding uit een gemeenschappelijke regeling kan niet langer worden volstaan met de afspraak dat het (algemeen) bestuur de uittredingsvoorwaarden vaststelt. Voortaan moeten in ieder geval afspraken worden gemaakt over de gevolgen voor het vermogen voor de rechtspersoon, waarbij moet worden gedacht aan afspraken over personeel, contracten, huisvesting en investeringen.

k. Aanpassing begrotingscyclus: Bijdragen aan een gemeenschappelijke regeling zijn verplichte uitgaven voor een gemeente die moeten worden verwerkt in de begroting van de gemeente zelf. Om gemeenteraden meer positie te geven in de begrotingscyclus van een gemeenschappelijke regeling is ervoor gekozen de termijnen voor de indiening van de kadernota, ontwerpbegroting en begroting aan te passen. De begrotingscyclus van gemeenschappelijke regelingen sluit daardoor beter aan op die van gemeenten, waardoor het voor gemeenteraden gemakkelijker wordt te overzien wat de gevolgen zijn van uitgaven aan regelingen voor de eigen gemeente. Ook krijgen gemeenteraden langer de tijd om een zienswijze op de concept-begroting van een regeling te geven en ontvangen zij de kadernota later.

Van deze wijzigingen treden de zienswijze van de gemeenteraad bij het treffen, wijzigen, uittreden of beëindigen van een regeling, de bevoegdheid om een gemeenschappelijke adviescommissie in te (laten) stellen, de actieve informatieplicht, het recht van onderzoek, de onderzoeksmogelijkheden van lokale rekenkamer(commissie)s en de wijziging in de begrotingscyclus per 1 juli direct in werking. De overige wijzigingen vragen om een vertaling binnen elke gemeenschappelijke regeling. U heeft twee jaar de tijd om hierin te voorzien (uiterlijk 1 juli 2024).

Omdat de wijzigingswet op 1 juli 2022 in werking treedt, kan deze wijziging gevolgen hebben voor de termijnen die bij de begrotingscyclus voor 2023 worden gehanteerd. In de praktijk zullen veel gemeenschappelijke regelingen al vóór 1 juli hun ontwerpbegrotingen aan de vertegenwoordigende organen toezenden voor een zienswijze. Het is van belang dat de gemeenschappelijke regelingen hierbij reactietermijnen stellen conform de nieuwe termijnen die op 1 juli 2022 ingaan. Dit betekent concreet dat de gemeenschappelijke regelingen een reactietermijn dienen op te nemen die eindigt *na* het zomerreces. Uitzondering hierop vormen die procedures waarvoor de zienswijzetermijn eindigt voor 1 juli. In deze gevallen mag rekening worden gehouden met de verruiming, maar is dit niet verplicht.

Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben, dan kunt u contact opnemen via de postbus info.openbaarbestuur@minbzk.nl.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hanke Bruins Slot

Aan:
De presidia, gemeenteraden en colleges van de gemeenten[1] in Noord-Holland Noord
Provinciale Staten en het college van gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland

Ter kennisname:
De leden van het Dagelijks Bestuur, Algemeen Bestuur en Directies van de Gemeenschappelijke Regelingen in Noord-Holland Noord
De gemeenten buiten het werkgebied van de regietafel, die wel participeren in de GR die binnen ons gebied vallen, te weten: de gemeenten: Uitgeest, Hillegom, Beverwijk, Haarlem, Haarlemmermeer, Oostzaan, Wormerland, Heemskerk, Zaanstad, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog.

Datum: 23/05/2022

Onderwerp: Invoering wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Bijlagen (2): 1. Brief BZK dd 19 april 2022 (Kenmerk 2022-0000102455)
2. Brochure "Governance Noord-Holland Noord, goed samenwerken in gemeenschappelijke regelingen", inclusief overzicht gemeenschappelijke regelingen in NHN

Geachte colleges en leden van de gemeenteraden en provinciale staten in Noord-Holland Noord,

Aanleiding en inhoud van deze brief
Per 1 juli 2022 wordt een wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) doorgevoerd. De bedoeling van deze wetswijzing is dat gemeenteraden meer invloed hebben op de gemeenschappelijke regelingen. In bijgaande brief vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken van 19 april 2022 vindt u verdere informatie over de wijzigingen. Een deel van de wijzigingen is verplicht, en bij een deel is het aan de gemeenteraden en gedeputeerde staten hierover te beslissen.

De gewijzigde wetgeving gaat in per 1 juli 2022 en heeft een invoeringstermijn van twee jaar. Dit betekent dat uiterlijk 1 juli 2024 alle gemeenschappelijke regelingen moeten zijn aangepast aan de wetswijziging. En dat betekent dat alle raden in de voorbereiding van deze herziening voor elke regeling moeten aangeven, welke wijzigingen ze wenselijk vinden. En dat alle deelnemers voor 1 juli 2024 elke herziene regeling moeten vaststellen. Overigens moeten nieuwe gemeenschappelijke regelingen, die worden opgericht na de ingangsdatum van de wetswijziging, direct voldoen aan de gewijzigde wet.

Het gaat zowel om regelingen waar alle gemeenten uit Noord-Holland Noord (NHN) aan deelnemen, als om regelingen waaraan een deel van uw gemeenten (en soms ook andere gemeenten en de provincie Noord-Holland) deelneemt. Zo bent u gezamenlijk eigenaar van de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord, de GGD Hollands Noorden en, samen met de provincie Noord-Holland, van de Omgevingsdienst NHN. Hiernaast gaat het om gezamenlijk eigenaarschap van bijvoorbeeld verschillende recreatieschappen, participatiebedrijven en archieven.

Voorgestelde aanpak en fasering van het Wgr-traject
Het wijzigingstraject vraagt veel inspanningen van alle betrokkenen. De Regietafel, die in 2018 is opgericht met het doel de samenwerking tussen alle betrokkenen bij de gemeenschappelijke regelingen in Noord-Holland Noord beter te laten functioneren, neemt hierin graag het voortouw. In de brief die u afgelopen zomer van ons heeft ontvangen, hebben we dit ook aangestipt. Met regievoering vanuit de Regietafel, waarin vanuit elk van de drie subregio's in Noord-Holland Noord burgemeesters, gemeentesecretarissen, griffiers en directeuren van gemeenschappelijke regelingen vertegenwoordigd

[1] Dit betreft de volgende gemeenten:

Kop van Noord-Holland:	Den Helder, Schagen, Hollands Kroon en Texel
West-Friesland:	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec
Regio Alkmaar:	Alkmaar, Bergen, Castricum, Dijk en Waard, Heiloo en Uitgeest

zijn, verwachten we bij te kunnen dragen aan effectiever en efficiënter werken en op die manier alle betrokken raadsleden, griffies, colleges, ambtenaren en gemeenschappelijke regelingen te ontlasten.

Wij werken vanuit de Regietafel aan een startdocument voor het Wgr-traject dat in het najaar zal worden voorgelegd aan alle gemeenteraden in Noord-Holland Noord. Uitgangspunt bij de inrichting van het proces is dat de gemeenteraden in Noord-Holland Noord bij de start van dit traject een opdracht verstrekken en vanaf het begin worden betrokken, zodat hun richtinggevende en kaderstellende rol goed kan worden ingevuld.

De regietafel heeft het volgende proces voor ogen:

Procestap 1 Mei - Juli 2022 Informatie

In deze fase informeren we u op hoofdlijnen over de bedoeling en inhoud van de wijzigingen. En ter voorbereiding op fase 2 wordt u ook geïnformeerd over de onderwerpen waarin gemeenteraden keuzes mogen/moeten maken.
Beoogd resultaat: u bent geïnformeerd over de opgave die op u afkomt en de manier waarop u tijdig in positie wordt gebracht om besluiten te nemen.

Processtap 2 Juli - oktober/november 2022 Startdocument voor het Wgr-traject

In deze fase komen we tot een door de raden vastgesteld **startdocument**, waarin aangegeven wordt op welke manier stap voor stap wordt toegewerkt naar besluitvorming in de gemeenteraden.
Beoogd resultaat: vastgesteld startdocument voor het Wgr-traject.

Processtap 3 November 2022 - juni/juli 2023 Kaderstelling

Deze fase werkt toe naar **kaderstellende besluiten** in juni/juli 2023 waarin raden vaststellen welke wijzigingen de gemeenteraden op welke manier willen invullen in alle/een deel van de gemeenschappelijke regelingen.
Beoogd resultaat: kaderstellende besluiten.

Processtap 4 juni/juli 2023 - maart/juni 2024 Besluitvorming

In deze fase worden alle GR-en aangepast conform de kaderstellende besluiten. Alle raden in NHN en Provinciale Staten besluiten vervolgens over de gewijzigde GR-en waar men aan deelneemt.
Beoogd resultaat: alle regelingen zijn voor 1 juli 2024 conform wet gewijzigd en gepubliceerd.

Processtap 5 maart - juni 2024 Implementatie

Met publicatie in de Staatscourant is de nieuwe regelgeving (op papier) geïmplementeerd. De besluiten kunnen ertoe leiden dat gemeenschappelijke regelingen nog acties moeten ondernemen in de bedrijfsvoering om te komen tot de daadwerkelijke implementatie van de besluiten. Per GR wordt in beeld gebracht of dit van toepassing is en welke acties dit betreft.
Beoogd resultaat: overzicht inzet GR komende periode.

Wat kunt u de komende periode van ons verwachten?

Binnenkort sluiten we vanuit de Regietafel graag aan bij de reeds geplande regionale raadsledenbijeenkomsten in uw deelregio. Tijdens deze sessies nemen we u met behulp van een presentatie graag wat uitgebreider mee in de ontwikkelingen en vernemen we graag de aandachtspunten die u ons voor dit traject wilt meegeven. Als u onverhoopt verhinderd bent bij de geplande avond in uw eigen deelregio, maar de presentatie wel graag wil bijwonen, dan bent u uiteraard ook van harte welkom op een avond in een andere deelregio.

Ook organiseren we komende periode een overleg met de directeuren van alle gemeenschappelijke regelingen, om ook de aandachtspunten vanuit het perspectief van de GR-en mee te nemen in dit traject. Ten slotte zorgen we er uiteraard voor dat alle ambtelijke organisaties en griffiers ook goed op deze ontwikkeling worden aangesloten.

De input die u ons meegeeft tijdens genoemde bijeenkomsten nemen we mee in een, nog op te stellen, startdocument. Hierin beschrijven we de plannen voor de komende twee jaar en doen we ook voorstellen voor de te hanteren spelregels in dit traject. Dit startdocument ontvangt u na de zomer ter vaststelling. Zodat we vervolgens op basis van een vastgestelde opdracht met de verdere uitvoering aan de slag kunnen gaan.

Brochure over de samenwerking in gemeenschappelijke regelingen in Noord-Holland Noord Bij deze brief ontvangt u de (geactualiseerde) brochure *"Governance Noord-Holland Noord, goed samenwerken in gemeenschappelijke regelingen"*. In deze brochure is beschreven hoe we in Noord-Holland Noord met elkaar samenwerken als het gaat om de gemeenschappelijke regelingen. Beschreven is onder andere hoe alle rollen zich tot elkaar verhouden en welke afspraken we met elkaar hanteren in de zogeheten zienswijzeprocedure op de kaders, begroting en verantwoording van de gemeenschappelijke regelingen. In de brochure is een overzicht opgenomen van alle gemeenschappelijke regelingen in Noord-Holland Noord en welke gemeente aan welke regeling deelneemt. Meer specifieke informatie over de aard van de gemeenschappelijke regelingen en bijvoorbeeld de bijdrage vanuit uw gemeente, leest u in de paragraaf verbonden partijen van uw begroting en jaarrekening.

Tot slot
We hopen u met deze brief een eerste beeld te hebben gegeven van de uitdaging die voor ons ligt. Graag zien we u tijdens de regionale raadsinformatieavond. Mocht u vragen hebben, dan adviseren we raadsleden om contact op te nemen met uw eigen griffier. Ook kan contact worden opgenomen met de secretaris van de Regietafel (henriettevdheuvel@mac.com / 06 38506756).

Met vriendelijke groet,

De Regietafel Noord-Holland Noord

M. van Kampen
Voorzitter Regietafel Noord-Holland Noord
Burgemeester Schagen

Regietafel Noord-Holland Noord

Marjan van Kampen	Burgemeester Schagen (voorzitter)
Toon Mans	Burgemeester Castricum
Eduard van Zuijlen	Burgemeester Enkhuizen
Marit de Porto	Griffier Texel
Afra Reus	Griffier Medemblik
Vacature	Regio Alkmaar
Astrid Huisman	Gemeentesecretaris Stede Broec
Robert Reus	Gemeentesecretaris Den Helder
Ron Suanet	Gemeentesecretaris Castricum
Quinten Foppe	Directeur Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Edward John Paulina	Directeur GGD Hollands Noorden
Krishna Taneja	Directeur Veiligheidsregio Noord-Holland Noord
Henriëtte van den Heuvel	Secretaris Regietafel

Governance in **Noord-Holland Noord**

GOED SAMENWERKEN IN GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN

Mei 2022 | Publicatie van de Regietafel Noord-Holland Noord

Het doel van deze publicatie:

- U duidelijkheid bieden over rollen, taken en verantwoordelijkheden binnen gemeenschappelijke regelingen. Dit ter bevordering van een goed samenspel tussen alle betrokkenen.
- U wijzen op mogelijkheden om zelf een bijdrage te leveren aan het beter en gemakkelijker doen verlopen van de samenwerking.
- U informeren over de stappen die de Regietafel heeft gezet en welke bijdrage daarmee is geleverd.

Deze publicatie is bestemd voor u:

- Gemeenteraadslid*
- Voorzitter en leden algemeen bestuur (AB) van een gemeenschappelijke regeling
- Voorzitter en leden dagelijks bestuur (DB) van een gemeenschappelijke regeling
- Directeur gemeentelijke organisatie (gemeente-secretarissen)
- Directeur gemeenschappelijke organisatie (GR)
- Griffier
- Medewerkers van gemeenten en gemeenschappelijke organisaties

Regietafel: versterken van de governance in Noord-Holland Noord

Begin 2018 is de Regietafel opgericht. Het doel is: de samenwerking in gemeenschappelijke regelingen in Noord-Holland Noord te verbeteren. Het gaat om zowel het vergroten van de **grip** als het **begrip**.

De Regietafel wordt gevormd door deelnemers uit en namens de regio's Alkmaar, de Noordkop en Westfriesland. De tafel bestaat uit drie burgemeesters, drie griffiers, drie gemeentesecretarissen en drie directeuren van gemeenschappelijke organisaties. Alle deelnemers hebben de taak om bij te dragen aan verbeteringen. Daarnaast hebben zij óók de verantwoordelijkheid om hun collega-bestuurders, griffiers, secretarissen en medewerkers te polsen en mee te nemen in de stappen die worden gezet.

Besluit Informatievoorziening

De aanleiding voor de oprichting van de Regietafel was de wens een goede start te maken met de gezamenlijke uitvoering van het besluit Informatievoorziening. Dit besluit is door de raden van 18 gemeenten in Noord-Holland Noord genomen. Doel van dit besluit: de informatievoorziening van gemeenschappelijke regelingen (hierna: GR-en) aan gemeenteraden te verbeteren. Eén van de punten in dit besluit is de introductie van een zienswijzeprocedure op de kadernota. Dit is het document waarin op hoofdlijnen het beleid en de financiële kaders worden beschreven in een meerjarig perspectief. Hierdoor worden de gemeenteraadsleden meer aan de voorkant betrokken bij de te maken beleidskeuzes en de financiële kaders voor de uitvoering van dit beleid.

Format Kadernota + Spoorboekje

Om deze zienswijzeprocedure goed te laten verlopen, heeft de Regietafel een spoorboekje en een format voor de kadernota ontwikkeld. Daarbij zijn bestuurders, griffiers en medewerkers van zowel gemeentelijke als gemeenschappelijke organisaties betrokken geweest.

Het format voor de kadernota past bij de behoefte vanuit de gemeenteraden: **sturen aan de voorkant op hoofdlijnen**. Om het werk van eenieder zo veel mogelijk te vergemakkelijken èn te beperken, wordt binnen alle gemeenschappelijke regelingen gewerkt met ditzelfde format. Hiermee wordt het voor alle betrokkenen veel overzichtelijker. Op de achterpagina van deze publicatie vindt u het "Spoorboekje Financiële stukken", waarin wordt aangegeven wie er wanneer aan zet is.

Financiële uitgangspunten

Ondersteund door een groep controllers en adviseurs van gemeenten en gemeenschappelijke organisaties heeft de Regietafel een nieuw concept Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen (FUGR) opgesteld. Doel hiervan is stroomlijning en vereenvoudiging.

De FUGR is in 2019 vastgesteld door de 18 gemeenteraden van Noord-Holland Noord en aan de Provincie Noord-Holland. Deze regeling verving de huidige regeling uit 2012. Zo hanteren we voortaan vaste uitgangspunten voor het indexcijfer voor loon -en prijsontwikkelingen.

Van oude naar nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen

Deze brochure is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen zoals deze nu geldt. Per 1 juli 2022 wordt een wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) doorgevoerd. Uiterlijk 1 juli 2024 moeten alle gemeenschappelijke regelingen zijn aangepast aan de wetswijziging. De bedoeling van deze wetswijzing is dat raden meer grip krijgen op hun gemeenschappelijke regelingen. Dit traject vraagt veel inspanningen van alle betrokkenen, in de eerste plaats van de raden. Omdat in alle gemeenten in Noord-Holland Noord voor elke gemeenschappelijke regeling dezelfde vragen aan de orde zijn, werkt de Regietafel NHN aan een voorstel om dit proces binnen onze regio te stroomlijnen. In het najaar 2022 legt de Regietafel het startdocument "Wijziging Wgr" voor aan de raden.

De structuur van de governance wordt echter voorlopig niet veranderd. Dit betekent dat de informatie die in deze brochure is opgenomen op *hoofdlijnen* ook na 1 juli 2022 geldt.

* De focus van deze publicatie van de Regietafel is op de rol van de gemeenten in gemeenschappelijke regelingen. De principes gelden echter ook voor de deelname van de provincie, die in twee van de 18 gemeenschappelijke regelingen deelnemen.

Goed samen werken in Noord-Holland Noord

We willen zorgen voor een goede, gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving in Noord-Holland Noord. Daarom werken we op een flink aantal terreinen samen. Soms via een gemeenschappelijke regeling, waar wij vooral de uitvoering bundelen om effectiever en efficiënter te kunnen opereren.

Het zijn **ónze** GR-en, met ónze medewerkers die het werk voor ons doen, zodat het goed is voor ons allemaal.

Grip en begrip

Samenwerking in een GR roept, in het bijzonder bij de gemeenteraadsleden en bestuurders van de samenwerkingsverbanden, vragen op over "grip". De centrale vraag is: Hoe kun je als gemeente ook binnen een samenwerkingsverband zorgen dat de belangen van de gemeente behartigd worden? Dit is ingewikkelder dan wanneer je het als gemeente zelf doet. Nu gaat het immers om een groep gemeenten, die het in het AB samen eens moet worden over wat er gebeurt. Naast bestuurder in de GR ben je ook gemeenschappelijk eigenaar van een organisatie die in staat moet worden gesteld om goed te kunnen functioneren. Voor iedereen die deelneemt aan een gemeenschappelijke regeling blijkt soms dat het moeite kost deze verschillende perspectieven met elkaar te verenigen en tot goede oplossingen te komen. Het gaat dan ook behalve over grip ook over begrip.

In deze publicatie geven we op hoofdlijnen weer hoe u als raadsleden en bestuurders invloed kunt uitoefenen volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast beschrijven we hoe u in aanvulling daarop stappen kunt zetten om deze invloed te versterken.

Het belangrijkste is dat we gezamenlijk, in goede harmonie, werken aan en zorgen voor een goede dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven in Noord-Holland Noord.

Marjan van Kampen
Voorzitter Regietafel Noord-Holland Noord
Burgemeester Schagen

Regietafel Noord-Holland Noord

Marjan van Kampen	Burgemeester Schagen (voorzitter)
Toon Mans	Burgemeester Castricum
Eduard van Zuijlen	Burgemeester Enkhuizen
Marit de Porto	Griffier Texel
Afra Reus	Griffier Medemblik
Vacature	Regio Alkmaar
Astrid Huisman	Gemeentesecretaris Stede Broec
Robert Reus	Gemeentesecretaris Den Helder
Ron Suanet	Gemeentesecretaris Castricum
Quinten Foppe	Directeur Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
Edward John Paulina	Directeur GGD Hollands Noorden
Krishna Taneja	Directeur Veiligheidsregio Noord-Holland Noord
Henriëtte van den Heuvel	Secretaris Regietafel

"Besturen met begrip door goed je rol te kennen!"

Governance

Governance is een oorspronkelijk Engelstalig begrip waarmee wordt gedoeld op de wijze waarop er wordt gestuurd en toezicht gehouden.

De governance van een gemeenschappelijke regeling gaat primair over de sturings- en verantwoordingsrelaties tussen gemeenteraden, colleges en het algemeen bestuur en dagelijks bestuur van de GR. De uitgangspunten zijn de taken, rollen, verantwoordelijkheden en processen zoals deze zijn geformuleerd in de Wet gemeenschappelijke regelingen en in de tekst van de gemeenschappelijke regeling zelf.

In de volgende publicaties vindt u meer informatie over governance van GR-en:

- Grip op regionale samenwerking.
  Handreiking voor gemeenteraadsleden en griffiers (SDU, ISBN 978 90 12 39566 3)
- Intergemeentelijke samenwerking toegepast.
  Handreiking voor toepassing van de wet gemeenschappelijke regelingen (VNG, juni 2015).

Samenwerkende gemeenten

Gemeenten kunnen de gemeentelijke taken zelf uitvoeren, uitbesteden aan derden of gezamenlijk met andere gemeenten (en/of met de provincie). Bij samenwerking in de uitvoering wordt vaak gekozen voor het opzetten van een **gemeenschappelijke organisatie**. Dit omdat gemeenten verwachten hun taken gezamenlijk beter uit te kunnen voeren dan alleen. Bijvoorbeeld omdat er gezamenlijk meer geïnvesteerd kan worden in de professionaliteit van de organisatie, de gewenste kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening en vanwege kostenbesparing. Soms is de samenwerking wettelijk is verplicht door het Rijk, zoals bij de Veiligheidsregio.

Organisatorisch

Bij de start van de samenwerking gaan medewerkers uit de deelnemende gemeenten over naar de nieuwe organisatie. Zij voeren vanaf dat moment de taken uit voor al deze gemeenten. Organisatorisch zou je kunnen zeggen dat deze nieuwe organisatie niets meer is dan het ontstaan van een nieuwe afdeling. Een afdeling waarin uw medewerkers (of collega's) niet meer alleen voor uw gemeente werken maar ook voor andere gemeenten. Het zijn en blijven echter uw medewerkers (of collega's).

Juridisch: de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

Bij het kiezen voor een juridische vorm is er de keuze tussen een private en publieke vorm (Wgr). De belangrijkste reden om te kiezen voor een publieke vorm is dat dit wordt gezien als de meest wenselijke oplossing in de Gemeentewet. Het algemeen belang is hiermee het best gewaarborgd.

In deze publicatie richten we ons op een specifieke vorm van samenwerking binnen de Wgr: het openbaar lichaam. Deze vorm is passend wanneer gekozen wordt voor het inrichten van een nieuwe organisatie met gemeenschappelijk eigenaarschap en kent zowel een algemeen bestuur (AB) als een dagelijks bestuur (DB). Er zijn andere vormen voor gemeentelijke samenwerking, maar deze blijven buiten beschouwing. De enige die we hier kort noemen is de Gr Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO), die sinds 2013 mogelijk is bij samenwerking in de bedrijfsvoering of uitvoering. Belangrijkste verschil is dat er een enkelvoudig bestuur is, en dus geen onderscheid tussen een AB en een DB. Wel wordt ook bij een BVO voorzien in een zienswijze procedure op de begroting. Halte Werk is een voorbeeld van een BVO.

De formele regels voor de informatie, verantwoording en sturing binnen de samenwerking zijn vastgelegd in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

Welke bevoegdheden en taken worden overgedragen?

Bij het oprichten van een samenwerkingsverband moeten er ook afspraken worden gemaakt over welke taken en bevoegdheden overgaan. Afhankelijk van die keuze wordt het dan een raadsregeling, een collegeregeling, gemengde regeling of een burgemeestersregeling.

Besteden de gemeenten alleen de uitvoeringstaken uit of gaat ook een deel van de beleidstaken mee naar de nieuwe organisatie? Als er beleidstaken meegaan, is het de vraag of het dan gaat om algemeen kaderstellend of uitvoeringsbeleid. Kaderstellend beleid is een taak van de gemeenteraad. Het uitvoeringsbeleid en de uitvoering een taak van de colleges. Wil je alleen beleidstaken overhevelen, dan moet je kiezen voor een raadsregeling. Kies je voor het overhevelen van uitvoeringstaken (al dan niet inclusief uitvoeringsbeleid), dan kies je voor een collegeregeling of een burgemeestersregeling. Gaat het om alle taken, dan kan gekozen worden voor een gemengde regeling. Welke regeling je ook kiest, een raad is altijd kaderstellend voor het eigen gemeentelijk beleid, wat leidend is voor het optreden van het eigen AB-lid in het AB.

Bedrijfsvoering

Met het overdragen van de bevoegdheden naar een zelfstandige organisatie, is het vanwege de omvang meestal noodzakelijk dat deze organisatie een eigen interne bedrijfsvoering voert. Deze interne bedrijfsvoering is de verantwoordelijkheid van de directeur, onder het toeziend oog van het dagelijks bestuur. De wijze waarop de bedrijfsvoering wordt uitgevoerd is in beginsel géén onderwerp voor het AB. Alleen wanneer er sprake is van een (incidentele) verhoging van het budget die leidt tot een begrotingswijziging is het een onderwerp voor het AB.

	Raad	College	AB	DB + Directeur
Raadsregeling	Kaderstellend beleid wordt overgedragen aan GR	-	Stelt kaderstellend beleid en uitvoeringsbeleid vast	Uitvoering Bedrijfsvoering
Collegeregeling Burgemeesters-regeling	-	Uitvoeringsbeleid wordt overgedragen aan GR	Stelt uitvoeringsbeleid vast	Uitvoering Bedrijfsvoering
Gemengde regeling: Collegeregeling Raadsregeling	Kaderstellend beleid wordt overgedragen aan GR	Uitvoeringsbeleid wordt overgedragen aan GR	Stelt kaderstellend beleid en uitvoeringsbeleid vast	Uitvoering Bedrijfsvoering

Een GR: Hoe zit het?

1. De driehoek binnen een gemeente

Binnen de gemeente heeft de gemeenteraad een volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol. De raad stelt vast wat de gemeente wil bereiken, wat daarvoor gedaan wordt, en wat dit mag kosten. Het college zorgt voor de voorbereiding en uitvoering van raadsbesluiten en legt verantwoording hierover af aan de gemeenteraad. De raad heeft verschillende instrumenten om haar controlerende rol uit te oefenen (bijvoorbeeld vragen, amendementen, moties, initiatiefrecht, interpellatie en onderzoek). De gemeentesecretaris adviseert het college en draagt in zijn rol als algemeen directeur de zorg voor de daadwerkelijke uitvoering en de bedrijfsvoering binnen de gemeente.

P&C cyclus

De raad stelt jaarlijks in het najaar een begroting voor het komende jaar vast. Er kan besloten worden deze vooraf te laten gaan door een zogenaamde kadernota of kaderbrief. Hierin staat op hoofdlijnen wat de kaders en prioriteiten zijn in de komende begroting. Vóór 1 juli wordt jaarlijks verantwoording afgelegd in de vorm van een jaarrekening, die wordt vastgesteld in de raad.

2. De driehoek binnen een GR

Het AB stelt binnen een GR de kadernota, begroting en jaarrekening vast. Het DB zorgt voor de voorbereiding en uitvoering van de besluiten van het AB, net als het college binnen een gemeente. De directeur adviseert het DB en draagt, vergelijkbaar met de gemeentesecretaris, de zorg voor de daadwerkelijke uitvoering en de bedrijfsvoering binnen de gemeenschappelijke organisatie.

P&C cyclus

Jaarlijks wordt in het AB voor 15 juli de begroting voor het komende jaar vastgesteld. Dit nadat het DB de begroting voor zienswijze heeft voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten. Bij het besluit over de begroting bepaalt het AB of en waarom de zienswijzen wel of niet leiden tot aanpassing van de begroting.

Met het besluit Informatievoorziening hebben de raden besloten dat het DB van de GR ook een kadernota voorlegt aan de gemeenteraden voor zienswijze. Om ervoor te zorgen dat de conclusies uit de zienswijzen meegenomen kunnen worden in het opstellen van de begroting, wordt de kadernota jaarlijks vóór 15 december toegestuurd. Vóór 15 juli wordt jaarlijks verantwoording afgelegd. Dit in de vorm van een jaarrekening die wordt vastgesteld in het AB. Voor de jaarrekening geldt geen wettelijke zienswijzeprocedure, maar kan er wel bij oprichting van een GR besloten worden deze op te nemen.

3. De verbinding tussen deelnemende gemeenten en GR

Er is sprake van een rolverdeling tussen eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer. De deelnemende gemeenten zijn de **eigenaren** van de GR (colleges en/of raden). Zij besluiten of ze een GR oprichten, deelnemen of uittreden. De eigenaren voeren overleg met elkaar in het AB.

Het **opdrachtgeverschap** van een GR ligt bij het AB dat opdrachten geeft aan het DB.

Hiernaast kunnen deelnemende gemeenten ook individueel opdrachtgever zijn wanneer men aanvullende taken onderbrengt bij een GR. Hierover maakt iedere gemeenten apart afspraken binnen de spelregels die daarvoor in de GR of met elkaar zijn afgesproken.

De **opdrachtnemer** is het DB van de gemeenschappelijke organisatie.

In de figuur op de rechterpagina is geschetst hoe de sturingsrelaties tussen de gemeenten en GR-en eruit zien. Hier zien we dat de AB-leden de schakel vormen tussen de raden van de deelnemende gemeenten en hun gemeenschappelijke regeling. Het AB is het hoogste orgaan binnen een GR en stelt de jaarstukken vast. Tegelijkertijd is elk AB-lid verantwoording schuldig aan de eigen gemeenteraad.

Relatie gemeenten en het AB en DB

De gemeente besluit wie namens de gemeente zitting neemt in het AB. Het AB-lid legt verantwoording af aan de raad over de inbreng van het gemeentestandpunt in het AB (raadsregelingen en gemengde regelingen). De raad kan ook een toelichting vragen op de besluitvorming in het AB.

Bij een collegeregeling loopt het iets anders. Hier wijst het college een vertegenwoordiger aan in het AB. Deze is dan verantwoording schuldig aan het college, en vervolgens is het college verantwoording schuldig aan de raad voor de inbreng van de gemeente.

Een AB-lid kan niet worden aangesproken op het uiteindelijke AB-besluit. Omdat binnen het AB immers meerdere aspecten dan alleen het eigen gemeentestandpunt moeten worden meegewogen. Is er bij de besluitvorming in het AB geen sprake van consensus dan wordt gestemd met meerderheid van stemmen. Afhankelijk van de gemaakte afspraken in de GR heeft elke gemeente één stem, of wordt er rekening worden gehouden met de financiële inbreng of het aantal inwoners.

In het AB wordt besloten wie in het DB zitting zullen hebben. Het DB is verantwoording verschuldigd aan het AB. Raadsleden kunnen DB-leden niet rechtstreeks aanspreken. Zij zijn alleen verantwoording schuldig aan het AB.

Proactief en Reactief sturen

Wanneer er binnen een gemeente wordt gesproken over sturing op de GR is de focus veelal op de zienswijze procedure. Naast deze *reactieve* manier van sturen vanuit de gemeenten is het ook mogelijk om meer *proactief* te sturen, wat in lijn is met de wens vanuit de raden om meer te sturen op inhoud.

Proactief sturen

Binnen de gemeentelijke begroting wordt aangegeven wat het beleid is op een bepaald terrein, wat er moet worden gerealiseerd en wat dat mag kosten. Dit is richtinggevend, onafhankelijk van wie de taken uitvoert: de gemeente zelf, een derde partij of een GR. Het vertegenwoordigend AB-lid is degene die vanuit de gemeente ook proactief kan sturen op wat er in de kadernota en begroting van de GR komt te staan. Hiernaast kan de gemeenteraad sturen via beleidsregels en verordeningen, en desgewenst een GR wijzigen (of uittreden). Zoals hiervoor ook is aangegeven kunnen raden vanuit hun controlerende taak ook hun college(leden) vragen om zich te verantwoorden en heeft de raad recht op informatie. De proactieve sturing wordt weergegeven door de rode lijnen in de figuur op de rechterpagina.

Reactief sturen

Het sturen via zienswijzen zien we terug in de blauwe pijlen van het DB naar de gemeenschappelijke regeling en weer terug naar het DB, om te eindigen bij het AB, dat uiteindelijk beslist. Het AB inventariseert de standpunten van de gemeenten en stelt, na afweging van alle inbreng en rekening houdend met de continuïteit van de organisatie, de stukken vast. De raden worden hierover geïnformeerd.

Hoe werkt het?

REACTIEF
1 kadernota/begroting

PRO-ACTIEF
Sturen vanuit beleid

Geeft meer grip!

REACTIEF
Reageren via zienswijzen

gemeenteraden

Elke raad stuurt zienswijze naar het DB

Wat willen we bereiken? Hoeveel mag het kosten?
Sturing via beleidskaders + gemeentelijke begroting

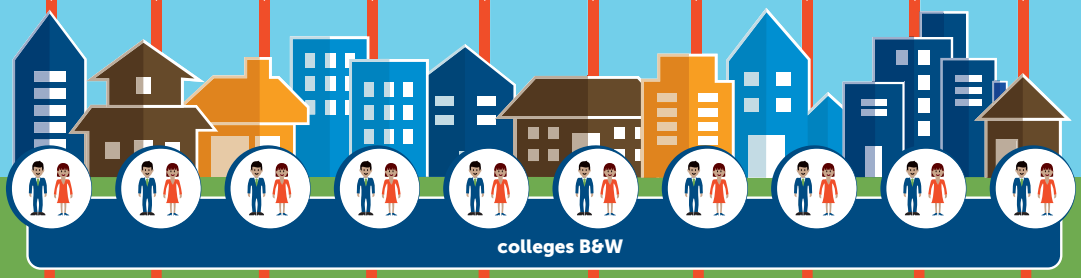

colleges B&W

algemeen bestuur

AB stelt na collectieve afweging van wat de deelnemende gemeenten willen, rekening houdend met wat de organisatie kan, de financiële stukken vast

DB stuurt financiële stukken voor een zienswijze naar de raden van de deelnemende gemeenten

dagelijks bestuur

Medewerkers van de gemeenschappelijke organisatie schrijven de concept kadernota en de begroting en adviseren hun directeur en DB

Medewerkers van de gemeentelijke organisatie schrijven de concepten zienswijze kadernota en begroting en adviseren hun gemeentesecretaris en portefeuillehouder

Beter samenwerken in een GR.
Knelpunten en oplossingsrichtingen

In het werken met GR-en ontstaan er soms knelpunten. Deze kunnen te maken hebben met de Wet gemeenschappelijke regelingen zelf. Het dualisme in de gemeente wordt immers niet doorgevoerd in de gemeenschappelijke regelingen. Mede hierdoor kunnen er spanningen ontstaan tussen raden en besturen van gemeenschappelijke regelingen over wie nu precies waar zeggenschap over heeft.

We zullen hier puntsgewijs een aantal knelpunten noemen met mogelijke oplossingsrichtingen. Waar mogelijk maken we onderscheid tussen wat u *als gemeente* kunt doen om de samenwerking te verbeteren en wat binnen de GR kan worden verbeterd.

1. Discussies gaan te veel over geld en te weinig over de inhoud

Actie gemeenten

- In de gemeentelijke begroting de kosten voor de uitvoering door een GR niet alleen opnemen als kosten van een GR bij de Verbonden Partijen. De kosten kunnen gepresenteerd worden als noodzakelijke uitgaven voor het doen uitvoeren van het eigen gemeentelijk beleid, of dit nu gebeurt door de gemeente, een gemeenschappelijke organisatie of derden.

Actie gemeenschappelijke regelingen

- In het AB besluiten over wat de (meerjarige) maatschappelijke opgave is van de GR.
- Het komend jaar biedt hiervoor een uitgelezen kans voor de GR-en omdat zij hun meerjarenperspectief kunnen baseren op de nieuwe college/raadsprogramma's van de deelnemende gemeenten. Dit vereist een meer gezamenlijke voorbereiding om vast te stellen wat gezamenlijk kan worden opgepakt (en wat lokaal blijft). In het verlengde van de kadernota, waarin op hoofdlijnen wordt aangegeven wat de speerpunten en vernieuwingen zijn, kan dit worden uitgewerkt in de aankomende begroting.
- Een veel praktischer punt is het maken van een korte en bondige begroting, waarin meer beleidsmatig en op hoofdlijnen is geformuleerd wat de ambities zijn van de GR, in lijn met de ambities van de gemeenten.

2. Raden geven aan onvoldoende zicht te hebben op de uitvoering

Het gaat hierbij ook om onvoldoende zicht in wat de gemeenschappelijke organisatie enerzijds doet voor alle gemeenten binnen de GR als anderzijds wat er voor een specifieke gemeente gebeurt.

De algemene oplossingsrichting is het bieden van meer transparantie!

Actie gemeenten

- Informatieverstrekking door AB-lid aan de raad.

Actie gemeenschappelijke regelingen

- Informatieverstrekking door DB aan raden, proactief of op verzoek via het AB.
- In de begroting transparantie bieden over taken en kosten.
- Zie besluit Informatievoorziening:
  - Publicatie agenda AB en GR-vergaderschema;
  - Werkbezoeken (programma aan laten sluiten op rol raad);
  - Evaluaties.

3. Raden willen meer invloed op beleid van de GR

Actie gemeentelijke raden, via twee routes

- Het beleid zo formuleren in de eigen begroting dat dit richtinggevend is voor de GR; het AB-lid vragen dit zo in te brengen, en daarop aanspreken.
- Meer afstemming tussen raden om meer invloed te krijgen op de besluitvorming binnen het AB.

Actie gemeenschappelijke regelingen

- Bieden van transparantie, goede informatievoorziening.
- Aansluitend op de ambities van de gemeenten meer aandacht voor maatschappelijk resultaat (outcome).

4. Rol gemeentesecretarissen behoeft versterking

Gemeentesecretarissen hebben formeel geen rol binnen de GR. Als directeur van de organisatie zijn ze echter verantwoordelijk voor meerdere zaken. Zoals de totstandkoming van een goede gemeentelijke begroting, het zorgen voor een rolbewuste inbreng van de eigen medewerkers in overleggen met de GR en de advisering binnen de gemeente, bijvoorbeeld over de zienswijzen ten behoeve van de raad. Vanuit de behoefte meer op inhoud te sturen is het van groot belang dat ook de gemeenten bij de zienswijzen een beleidsinhoudelijke insteek kiezen en niet alleen een financiële insteek. En dat de gemeentesecretaris hierop stuurt.

Aanbeveling: directeurenoverleg tussen directeuren gemeenten en directeuren gemeenschappelijke organisaties. Hierin vaststellen wat er gedaan kan worden om meer ambtelijk op te lossen en minder op de agenda te laten komen van AB's en raden.

5. Afhandeling stukkenstroom GR-en

Alles valt of staat met synchronisatie en een goede samenwerking tussen de medewerkers van gemeenschappelijke organisaties, gemeentelijke organisaties en de griffiers. Heldere afspraken op voorhand helpen hierbij, zoals nu in het Spoorboekje Financiële stukken.

In de wet is niet voorzien in formele samenwerking tussen de betrokken ambtenaren van gemeenten en GR-en. Bij sommige GR-en verloopt de afstemming gemakkelijker dan bij anderen. Belangrijk is het instellen van een vast overleg, zoals bijvoorbeeld in een klankbordgroep.

De invulling zal onder meer afhangen van de vraag waar de knip ligt tussen gemeenten en gemeenschappelijke organisaties: wordt een deel van de taken nog uitgevoerd door gemeenten en is daarom ook inhoudelijke afstemming nodig? Zo ja, dat is er overleg in beleid en/of uitvoering nodig om te zorgen voor een goede afstemming.

6. Bestuurlijke en ambtelijke drukte

Met zoveel gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en besturen, onstaat er al snel bestuurlijke drukte.

- Synchronisatie en vereenvoudiging zoals wordt beoogd met het Spoorboekje, het Format Kadernota en de nieuwe FUGR leidt tot vermindering van de ambtelijke drukte.
- Meer afstemming tussen raden, in de voorbereiding van AB-leden en ambtelijke afstemming tussen management en medewerkers van gemeenten en GR-en kan leiden tot minder bestuurlijke drukte.

7. Bestuurskracht GR

Voor alle partijen geldt dat meer rolvastheid de bestuurskracht zal doen toenemen. Eerder in deze publicatie zijn de verschillende rollen en verantwoordelijkheden benoemd. Onderaan deze pagina geven we aan wat dit voor u betekent.

Om de samenwerking goed te laten lopen is nodig dat u niet alleen uw eigen rol goed kent, maar ook dat u zo acteert dat de andere betrokkenen hun rol goed kunnen vervullen. Dit betekent dat iedereen goed geïnformeerd moet zijn (zoals uitgewerkt in het besluit Informatievoorziening).

Wat niet vergeten moet worden is waar het allemaal mee begon: de gemeenschappelijke ambitie van de deelnemende gemeenten in het samenwerkingsverband. Het antwoord op de vraag "Wat willen we met elkaar bereiken?" verbindt de partners en is richtinggevend voor de GR-en. De bestuurskracht van de GR neemt toe wanneer de gemeenten *gezamenlijk* richting geven.

Als laatste noemen we hier het belang van vertrouwen. Vertrouwen tussen de deelnemende gemeenten en vertrouwen tussen gemeenten en de gemeenschappelijke organisaties. Met een gebrek aan vertrouwen neemt de bestuurlijke drukte toe en de bestuurskracht af. Vertrouwen gaat over integriteit en eerlijkheid: kan men er van op aan dat de ander doet wat is toegezegd. Bouwen aan vertrouwen doe je door het bieden van openheid en transparantie en te investeren in de onderlinge relaties.

In onderstaande figuur is in het kort aangegeven hoe u vanuit uw bestuurlijke en/of leidinggevende verantwoordelijkheid kan bijdragen aan een goede samenwerking in een GR. Om het overzichtelijk te houden is het beperkt tot onderstaande rollen. Dit neemt niet weg dat een goedlopende samenwerking mede afhankelijk is van de inzet van de griffiers en de medewerkers van zowel de gemeentelijke als gemeenschappelijke organisaties.

Wat betekent het voor u?

WAT ZIJN UW VERANTWOORDELIJKHEDEN? WAT KUNT U DOEN OM TE ZORGEN DAT ER GEBEURT WAT U WILT?

RAADSLID

Binnen gemeente

- Sturen via eigen begroting op de GR:
  - Wat wilt u bereiken?
  - Hoeveel mag het kosten?

Binnen GR

- Sturing via zienswijzen, beleidsregels, verordeningen.
- Aanspreken portefeuillehouder of B&W.
- Gezamenlijke sturing met andere raden van deelnemende gemeenten.
- Sturing door wijziging GR.

COLLEGE B & W

Binnen gemeente

- Legt verantwoording af aan de raad.
- Raad tijdig en juist informeren.

Binnen GR

- Geen formele rol in gemeenschappelijke regeling.

AB-LID

Binnen gemeente

- In begroting koppeling gemeente beleid - uitvoering GR.
- Inlichten en verantwoording afleggen.

Binnen GR - AB als geheel

- Beleidsbepaling:
  - gezamenlijke opgave
  - afwegen belangen deelnemende gemeenten, continuïteit organisatie.
- Vaststellen kadernota, begroting en jaarrekening.

DB-LID

Binnen gemeente

- Er is geen directe sturings- en verantwoordingsrelatie tussen het DB-lid en de raden.
- De stukkenstroom tussen raden en GR loopt wel via het DB.

Binnen GR

- Voorbereiding kadernota, begroting, jaarrekening.
- Sturing op de uitvoering.

GEMEENTE SECRETARIS

Binnen gemeente

- Als directeur verantwoordelijk voor de gemeentelijke organisatie voorbereiding zienswijzen, evt beleid, opdrachtgeverschap, deelname klankbordgroep.

Binnen GR

- Geen formele rol in gemeenschappelijke regeling.

DIRECTEUR GR

Binnen gemeente

- Geen formele rol in gemeente.

Binnen GR

- Als directeur verantwoordelijk voor de organisatie en het behalen van de afgesproken resultaten binnen de financiële kaders.

Vereenvoudigen en gelijktrekken financiële stukken: Format kadernota

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING: Naam

Hoofddoelstelling

Waartoe is de gemeenschappelijke regeling opgericht?

Algemeen

Onderwerp

Verwijzing naar meerjarig beleidsplan en/of korte beschrijving actuele ontwikkelingen

Doelstellingen: wat willen we bereiken in jaar X?

Kort, concreet, gericht op het komend jaar, gericht op wat anders is dan 'reguliere bedrijfsvoering' of bestaand beleid.

1. ....
2. ....
3. ....

Verwachtingen ten aanzien van jaar X – X +2

Kort, gericht op de drie daaropvolgende jaren, gericht op wat anders is dan 'reguliere bedrijfsvoering' of bestaand beleid.

1. ....
2. ....
3. ....

Doorontwikkelingen staand beleid

Kort, concreet, gericht op het komend jaar, gericht op wat anders is aan het bestaand beleid.

1. ....
2. ....
3. ....

Wat gaan we doen?	Waarom doen we dit?	Wat mag het kosten?	Planning
Onderwerp Korte beschrijving van nieuw programma, project, beleid, onderzoek of voornemen. **Onderwerp** **...**	Wettelijke verplichting, bestuurskeuze, autonome ontwikkeling, ...	Globale raming (maximaal bedrag of % noemen) Globaal dekkingsvoorstel (binnen bestaand budget, budget verschuiving, bezuiniging, aanpassing bijdrage,..)	Periode van uitvoering

Bijlage:

a. Financiële kengetallen (weerstandvermogen, indexatie, gemeentelijke bijdrage, etc)
b. Financiële meerjarenraming

Verloop meerjarenperspectief jaar X – X +3

Onderdeel	Jaar X	Jaar X+1	Jaar X+2	Jaar X+3
Stand primaire begroting jaar (X-1) – jaar (X+2	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**
Wijzigingen nadien (met AB besluit)				
1. Wijziging a	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Wijziging b	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3. Wijziging c	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal wijzigingen nadien	**0**	**0**	**0**	**0**
Autonome ontwikkelingen/reguliere bedrijfsvoering				
1. Ontwikkeling A	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Ontwikkeling B	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3. Ontwikkeling C	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal autonome ontwikkelingen / reguliere bedrijfsvoering)	**0**	**0**	**0**	**0**
Nieuw beleid				
1. Nieuw beleid a	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Nieuw beleid b	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3. Nieuw beleid c	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal ingezet/nieuw beleid	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal aan wijzigingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Dekkingsmiddelen / ombuigingen				
1. Dekkingsmiddel a	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. Dekkingsmiddel b	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
3. Dekkingsmiddel c	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal dekkingsmiddelen kadernota jaar X	**0**	**0**	**0**	**0**
Stand kadernota voor begroting jaar X – X+3	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**

Overzicht GR-en en deelnemende gemeenten in Noord-Holland Noord

	Alkmaar	Bergen	Castricum	Dijk en Waard	Heiloo	Uitgeest	Den Helder	Hollands Kroon	Schagen	Texel	Drechter-land	Enkhuizen	Hoorn	Koggenland	Medemblik	Opmeer	Stede Broec	Provincie NH
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
GGD Hollands Noorden	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
WerkSaam											x	x	x	x	x	x	x	
DeSom											x	x		x	x	x	x	
Recreatieschap											x	x	x	x	x	x	x	
Afvalbeheer WF											x	x	x	x	x	x	x	
Westfries Archief											x	x	x	x	x	x	x	
Ondersteuning bestuurlijke samenwerking											x	x	x	x	x	x	x	
Archeologie											x	x	x	x	x	x	x	
SED-organisatie											x	x					x	
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	x	x	x	x	x		x	x	x	x								
Recreatieschap Geestmerambacht	x			x														
Cocensus*	x	x		x	x	x												
Zaffier	x	x	x	x	x	x												
Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer**	x		x		x	x												
Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar***	x	x	x	x	x	x												
Gesubsidieerde Arbeid Kop van Noord-Holland							x	x	x	x								
Werkorganisatie BUCH		x	x		x	x												
Samenwerkingsverband De Waddeneilanden****										x								

* met de gemeenten Beverwijk, Haarlem, Haarlemmermeer, Hillegom, Oostzaan en Wormerland
** met de gemeenten Heemskerk, Zaanstad, Beverwijk en de Provincie
*** met de gemeente Wormerland
**** Samenwerkingsverband De Waddeneilanden: met de gemeenten Vlieland, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog

Mythen over hoe het zit volgens de GR. *Waar of niet waar?*

Wat is een GR?

De GR is de gemeenschappelijke organisatie

Niet waar. De GR is het **samenwerkingsverband** tussen gemeenten (en provincie) gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen. In deze publicatie gaat het om Gemeenschappelijke Regelingen, waarbij de deelnemende gemeenten besloten hebben tot het oprichten van een gemeenschappelijke organisatie waarvan de gemeenten eigenaar zijn.

Wat is je verantwoordelijkheid als AB-lid?

Je zit namens je gemeente in het AB en behartigt daar primair de belangen van je eigen gemeente

Gedeeltelijk waar. Als AB-lid heb je 3 'rollen":

1. Als vertegenwoordiger van je eigen gemeente breng je het standpunt van je eigen gemeente in.
2. Als lid van het geheel AB weeg je bij de besluitvorming de inbreng van alle gemeenten mee.
3. Eigenaar: als lid van het AB houd je rekening met de mogelijkheden en de continuïteit van de gemeenschappelijke organisatie.

Wat is je verantwoordelijkheid als DB-lid?

Je zit namens je gemeente in het DB en behartigt daar primair de belangen van je eigen gemeente

Niet waar. Als DB-lid ben je alleen verantwoordelijk voor alles wat het dagelijks bestuur heeft gedaan, of je daar als lid nu mee hebt ingestemd of niet. Het dagelijks bestuur en zijn leden zijn uitsluitend verantwoording schuldig aan het algemeen bestuur.

Aan wie ben je verantwoording schuldig als DB-lid?

Raden kunnen eigen DB-lid tot de orde roepen over standpunt in DB.

Niet waar. Alleen het eigen **AB-lid** legt verantwoording af aan de raad over diens inbreng in het AB (t/m motie van wantrouwen). DB-leden kunnen op hun handelen alleen worden aangesproken door het AB.

Waarvoor betaal je?

De gemeenteraden moeten betalen voor de gemeenschappelijke organisatie

Niet waar en wel waar. Niet waar, in de zin dat de gemeenteraad besluit over de eigen beleidsdoelstellingen. In het verlengde daarvan besluit de raad wat ze wil bereiken en hoeveel dat mag kosten (of het nu gaat om uitvoering door een gemeenschappelijke organisatie of een derde partij). Het gaat dus niet om het financieren van de organisatie *als zodanig* maar om ervoor te zorgen dat er gebeurt wat er moet gebeuren. De gemeenschappelijke organisatie heeft geen ander doel dan het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten.

Tegelijkertijd is deze stelling ook wel waar: het geld gaat immers grotendeels naar organisatiekosten. En dat is niet anders dan binnen een gemeente (behoudens de "grote geldstroom", zoals uitkeringen).

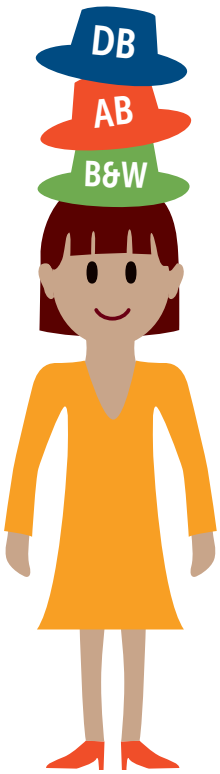

Spoorboekje Financiële stukken

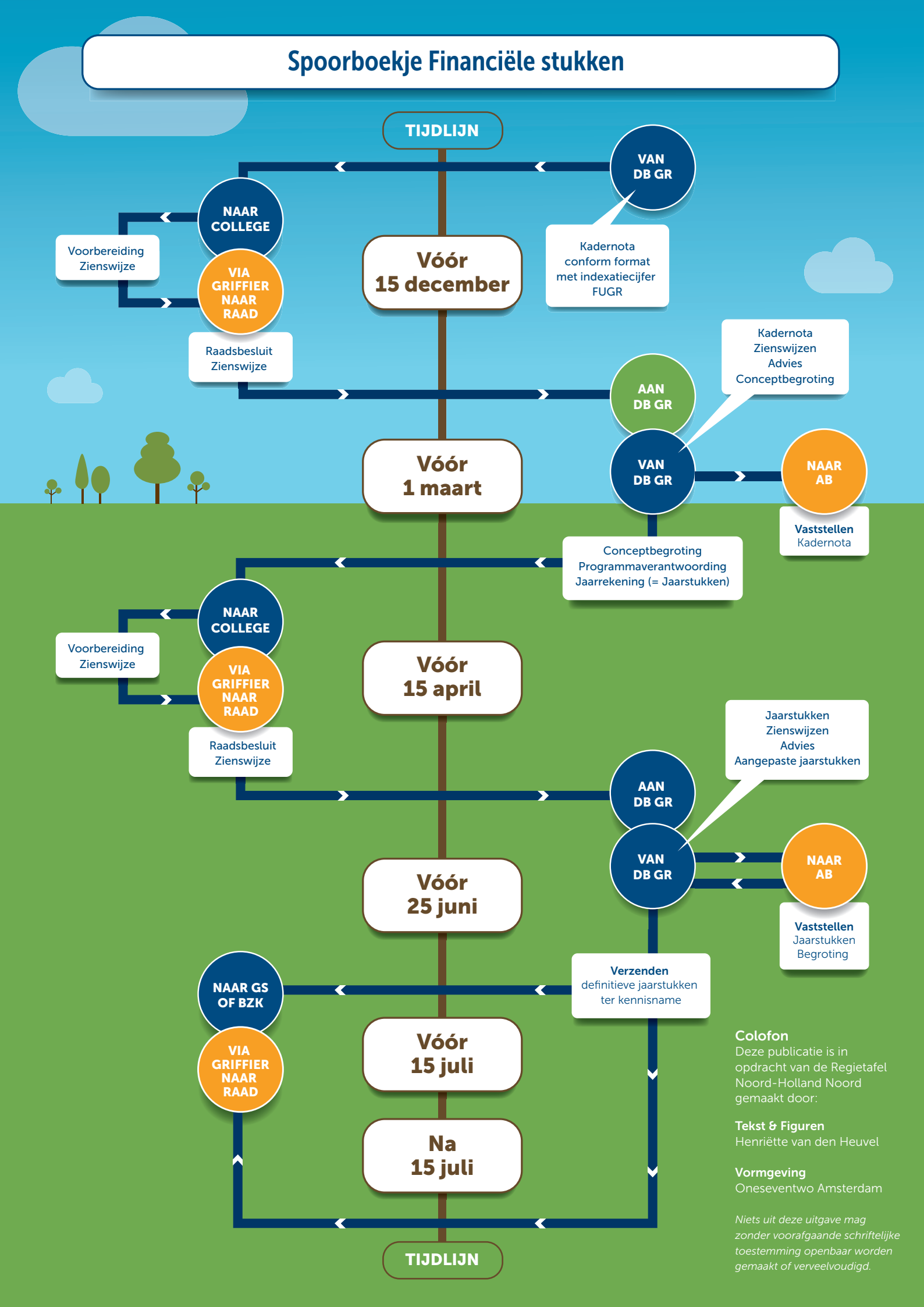

Colofon
Deze publicatie is in opdracht van de Regietafel Noord-Holland Noord gemaakt door:

Tekst & Figuren
Henriëtte van den Heuvel

Vormgeving
Oneseventwo Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

INGEKOMEN - 8 JUNI 2022

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.S. de Graef
BEL/REE

Telefoonnummer +31235143327
graefm@noord-holland.nl

Verzenddatum
- 7 JUNI 2022

Kenmerk
1837600/1848390

Uw kenmerk
1837600/1837603

Betreft: uitstel reactie initiatiefvoorstel

Geachte leden,

Op 9 mei jongstleden hebben wij het initiatiefvoorstel van de fracties ChristenUnie en Partij voor de Dieren ontvangen inzake "Noord-Holland Impact; 16 voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving" met het verzoek hierover advies uit te brengen als bedoeld in artikel 42, vierde lid, van het Reglement van Orde. Het initiatiefvoorstel is naar ons toegestuurd bij brief met kenmerk 1837600/1837603.

Het initiatiefvoorstel is omvangrijk en raakt verschillende onderdelen van provinciaal beleid en de eigen organisatie. Gelet op de complexiteit zijn wij niet in staat om binnen zes weken een advies hierover uit te brengen. Wij zullen naar verwachting direct na het zomerreces in september 2022 op het initiatiefvoorstel reageren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Overleg van de BAC Financiën

Op 19 mei 2022

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Conceptagenda

Vergaderdatum en -tijd	donderdag 19 mei 2022, 13.30 – 15.30
Locatie	Online via Teams
Deelnemers	- E. van Hijum (Ov) voorzitter; H. Schrikkema (Gr), secretaris - J. de Bat (Zl), H. Hofstra (Fl), A. Roest (Li), M. van Gruijthijsen (NB), IJ. Rijzebol (Gr), F. Douwstra (Fr), R. Strijk (Ut), J. Baljeu (ZH), Z. Pels (NH), N. Vedelaar (Dr) IPO: Hester Menninga, Peter Herreman, Bert Jansen, Maarten Bolhuis
Verhinderd	J. Markink (Gld)

1. Opening, mededelingen en verslag

a. (mondelinge) mededelingen en vaststellen agenda

b. Vaststellen verslag overleg BAC Financien van 14 april 2022

2. Strategische agenda/bespreekpunten

a. Provinciale belastinggebied

Er zal een oriënterend gesprek gevoerd worden over de notitie die is opgesteld waarin de mogelijkheden t.a.v. het toekomstige belastinggebied beschreven worden.

b. (Nieuwe/alternatieve) financieringsstromen

Er zal een oriënterend gesprek gevoerd worden over de notitie die opgesteld waarin een aanzet gedaan wordt tot het in kaart brengen van mogelijke innovatie in de financiële arrangementen tussen provincies en het Rijk.

3. Rondvraag en sluiting

Vergaderdata 2022

Maand	*Overleg Hoofden Financiën*		*AAC*		*BAC*	
Mei			12/5 (13.30-15.30)	Fysiek	19/5 (14-16)	
Juni	24/6 (10-12)	Fysiek			2/6 (10-12)	Fysiek
Juli			7/7 (13-15)			
Augustus						
September	30/9 (10-12)				29/9 (12.30-14.30)	
Oktober			12/10 (10-12)	Fysiek		
November					10/11 (10-12)	Fysiek
December	25/11 (10-12)	Fysiek	7/12 (10-12)			

(versie 9 december; let op: overleggen van HOFIN en AAC FIN van november/december zijn gewijzigd)

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9943
Extern Zaak ID	1767401
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	14.c
Titel	Financien: Brief GS aan PS inz. Begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming februari 2022 (c-agenda EFB 20-6-2022)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Bijlagen
brief aan PS over begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming 2022.pdf
Maandelijks BNW (02) Exceloverzicht.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	23 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**

Toelichting

Gedeputeerde Staten kunnen binnen de door Provinciale Staten vastgestelde begrotingsprogramma's middelen toewijzen aan de verschillende beleidsdoelen. Met dit besluit worden interne wijzigingen hierop administratief binnen de programmabegroting verwerkt.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland,
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
K. Dombai
CZ/FIN

Doorkiesnummer 023-5144447
krisztina.dombai@noord-holland.nl

18 MEI 2022

Verzenddatum

Kenmerk 1767401-1800959

Uw kenmerk

Betreft: Begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming 2022 (02) februari

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) zenden wij u ter kennisname de 2e budgettair neutrale wijziging van de beleidsdoelenraming 2022 toe. Het betreft begrotingsneutrale wijzigingen tussen beleidsdoelen, die geen consequenties hebben voor de omvang van het programma en geen invloed hebben op het realiseren van de ambities in de betreffende beleidsdoelen. Deze aanpassingen zijn van belang met het oog op de rechtmatigheid.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

R.M. Bergkamp A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

Begrotingsneutrale wijzigingen begroting 2022 (02) (Reg.nr.1767401/1800909)
Datum 08-03-2022

Boekingscombinatie					Boeking			Programmastructuur 2022	
Profit Centre Code	Profit Centre Omschrijving	Kostensoort Code	Kostensoort Omschrijving	Lasten/Bater	2022	Omschrijving	Toelichting	Niveau 2 Code	Niveau 2 Omschrijving
700032	Bestuurskracht	4400014	*Begroting inkomensoverdrachten aan alg.	Lasten	50.000	BNW (02) feb 2022 BEL-O&I-BN-02 uit budget 700025 € 50.000 overhevelen naar 700032.	08. BNW (02) feb 2022 BEL-O&I-BN-02 uit budget 700025 € 50.000 overhevelen naar 700032.	2022PR0121	Kwaliteit van optimaal bestuur optimaliseren
700025	Eval. & monitoring	4300025	*Begroting aankoop niet duurz. goederen	Lasten	-50.000		Er moet € 50.000 overgeheveld worden naar Bestuur en Strategie tbv de Uvr subsidie versterken bestuurskracht Noord-Holland 2020."	2022PR0113	Kwaliteit van beleid borgen
					0				

De cvdK en gedeputeerde Zaal vinden het wenselijk dat er meer onderzoek naar bestuurskracht bij gemeenten mogelijk is, vanwege zorgen over gemeenten.
Het budget hiervoor is een aantal jaar geleden fors verlaagd als gevolg van bezuinigingen.
Op het budget dat beschikbaar is voor het doen van onderzoeken en evaluaties is nog enige ruimte.
Vandaar dat gekozen is voor verschuiving binnen programma 1 in plaats van een claim te doen bij de kadernota.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9899
Extern Zaak ID	1809732
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	14.d
Titel	Monumenten: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2022
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
brief aan PS over besluit vaststellen Uitvoeringsregeling subsidie restauratie.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	23 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**

Toelichting

De Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2022 is bedoeld voor eigenaren van rijksmonumenten die hun monument gaan restaureren, bij voorkeur in combinatie met verduurzamingsmaatregelen. Het gaat om rijksmonumenten die niet als woonhuis zijn gebouwd en voor het publiek toegankelijk zijn.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
E. van der Kleij
BEL/REE

Telefoonnummer +31235143596
KLEIJE@Noord-Holland.nl

Verzenddatum
18 MEI 2022

Kenmerk
1809732/1809746

Uw kenmerk

Betreft: Besluit vaststellen Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2022

Geachte leden,

Graag informeren wij u over ons besluit van 17 mei 2022 om de Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2022 (hierna Uvr 2022) met bijbehorend subsidieplafond 2022 en bijbehorende indieningsperiode vast te stellen. Het subsidieplafond voor 2022 bedraagt € 5.000.000. Met de vaststelling vervalt de vigerende uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2019 (Uvr 2019).

De belangrijkste wijziging ten opzichte van de Uvr 2019 is dat de toepassing van energiebesparende en energieopwekkende maatregelen bij de restauratie van monumenten wordt gestimuleerd. Dit is in overeenstemming met de kadernota erfgoed en cultuur 2022. De focus ligt in 2022 wederom op het religieus en agrarisch erfgoed, maar wordt verbreed naar buitenplaatsen en landgoederen, inclusief groenaanleg. Een restauratie in combinatie met maatregelen ter verduurzaming van het monument worden gestimuleerd door een gunstiger restauratiepercentage aan te bieden. Hierdoor blijven de schaarse restauratiemiddelen voor de noodzakelijke restauraties beschikbaar. Subsidiering en financiering voor verduurzaming is buiten de Uvr 2022 beschikbaar en kan met restauratiesubsidies uit de Uvr 2002 worden gecombineerd.

De Uvr 2022 komt in grote lijnen overeen met de Uvr van 2019. Wij hebben de criteria op een aantal technische punten verduidelijkt ten bate van de aanvrager en ter vergemakkelijking van onze toetsing.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De uitvoeringsregeling voor de restauratie van rijksmonumenten bestaat sinds de bestuurlijke afspraken tussen het rijk en de provincies over decentralisatie van de restauratiemiddelen voor rijksmonumenten uit 2012 en 2015, en de matching van deze rijksgelden met andere publieke middelen en private middelen.

Het subsidieplafond is opgebouwd uit de jaarlijkse decentralisatie uitkering voor rijksmonumenten ad € 2.562.441, aangevuld met € 2.2062.441 provinciale middelen uit het Coalitieakkoord 2019-2023.

De regeling voldoet sinds 2012 aan een grote behoefte en de subsidiebudgetten zijn de afgelopen jaren geheel benut. De cofinanciering uit private middelen en leningen bedroeg hierbij rond de 70%.

De Uvr is alleen toegankelijk voor private en publieke partijen die rijksmonumenten restaureren die in oorsprong niet als woonhuis zijn gebouwd. De monumenten dienen publiek toegankelijk te zijn of dit na restauratie te worden, al dan niet ten gevolge van een herbestemming en al dan niet in combinatie met verduurzaming. De regeling vormt één van de belangrijkste instrumenten van ons monumentenbeleid.

Omdat de € 5.000.000 gemiddeld voorziet in één derde van de jaarlijkse restauratiekosten (tweederde wordt opgebracht door de eigenaar) kan worden gesteld dat de inzet van € 5.000.000 leidt tot een totale investering van minimaal € 15.000.000 per jaar in de restauratie van publiekstoegankeljjke rijksmonumenten in de provincie Noord-Holland.

Op grond van onze Monumentenmonitor kunnen wij concluderen dat de restauratieopgave vanaf de nulmeting in 2014 is teruggelopen van 24 % naar 17% in 2020 (laatste meting).

Wij streven ernaar de restauratieopgave met de voortzetting van een jaarlijkse inzet van € 5.000.000 verder terug te dringen naar 15% in 2025.

Daarmee is de restauratieopgave na 2025 echter niet opgelost. Restauratiesubsidies blijven hard nodig om die 15% ook na 2025 op gelijk niveau te houden.

De Uitvoeringsregeling subsidie restauratie rijksmonumenten Noord-Holland 2022 hebben wij bekend gemaakt in het provinciaal blad.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

Datum	*Bijlage(n)*	*Uw kenmerk*	*Ons kenmerk*
18 mei 2022	1		2022/AH/071

Onderwerp
Onderzoeksopzet *Circulaire economie*

Geachte leden van Provinciale Staten,

De Randstedelijke Rekenkamer is in februari 2022 gestart met een oriëntatie naar circulaire economie. Op basis van deze oriëntatie heeft de Rekenkamer besloten om onderzoek te doen naar dit onderwerp

In de bijgevoegde onderzoeksopzet staat beschreven welke vragen de Rekenkamer wil beantwoorden en hoe de Rekenkamer daartoe onderzoek zal doen.

Mocht u na het lezen van de onderzoeksopzet vragen en/of opmerkingen hebben, dan kunt u deze voor 1 juli 2022 aan de Rekenkamer kenbaar maken. Daarnaast is het mogelijk dat de Rekenkamer een toelichting geeft op de onderzoeksopzet in een commissievergadering. Indien daarvoor belangstelling is verzoek ik u dit in de eerstvolgende commissievergadering aan te geven. In de tussentijd begint de Rekenkamer met het onderzoek.

Met vriendelijke groet,

dr.ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA

bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

cc de heer E. Krijgsman

Teleportboulevard 110 | 1043 EJ AMSTERDAM | 020 - 5818 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl | www.randstedelijke–rekenkamer.nl

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

ONDERZOEKSOPZET

Circulaire economie

Hoe dragen de Randstedelijke provincies bij aan de transitie naar een circulaire economie?

Flevoland
Noord-Holland
Utrecht
Zuid-Holland

| mei 2022

Inhoudsopgave

1. AANLEIDING EN ACHTERGROND 3
2. PROBLEEMSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN 4
3. AFBAKENING 4
4. WERKWIJZE 5
5. BEOORDELINGSKADER 6
6. ORGANISATIE, RAPPORTAGE, PLANNING EN PROCEDURE 7

1. Aanleiding en achtergrond

Het onderwerp circulaire economie komt van alle kanten op provincies af. Circulaire economie is een belangrijke pijler van de Europese Green Deal[1], er is een Rijksbreed Programma Circulaire Economie[2] bij de rijksoverheid en tal van ondernemers, kennisinstellingen en andere organisaties werken aan het onderwerp.

Zowel de Europese Unie als de Rijksoverheid hebben de doelstelling geformuleerd om in 2050 de transitie naar een circulaire economie te hebben voltooid. Voor 2030 zijn er tussendoelen geformuleerd. In 2017 hebben de provincies – sommige rechtstreeks en soms door tussenkomst van het IPO – zich aan deze doelstellingen en tussendoelstellingen geconformeerd door het Nationaal Grondstoffenakkoord[3], dat het Rijk samen met ongeveer 180 partijen opstelde, te ondertekenen. Alle vier de Randstedelijke provincies hebben beleid geformuleerd op het gebied van circulaire economie.

Sinds de ondertekening van het Grondstoffenakkoord is vijf jaar verstreken. Gezien de doelstelling zou de transitie naar een circulaire economie over 28 jaar – over zeven statenperiodes – afgerond moeten zijn. Dit onderzoek naar circulaire-economiebeleid komt dus in een relatief vroeg stadium van het transitieproces. De leden van de Programmaraad gaven in hun vergadering aan dat Provinciale Staten behoefte hebben aan handvatten om hun kaderstellende en controlerende rol in te kunnen vullen. Uit het vooronderzoek dat de Randstedelijke Rekenkamer inmiddels heeft uitgevoerd blijkt dat de Randstedelijke provincies hun rol verschillend invullen. Ook blijkt uit gesprekken dat bij ambtenaren die beleid ontwikkelen behoefte aan handvatten om het beleid verder vorm te kunnen geven.

De Randstedelijke Rekenkamer neemt als vertrekpunt voor het onderzoek naar het circulaire economiebeleid de definitie zoals die is opgenomen in het Nationaal Grondstoffenakkoord:

Een circulaire economie is een economisch systeem dat het hergebruik van producten en grondstoffen en het behoud van natuurlijke hulpbronnen als uitgangspunt neemt en waardecreatie voor mens, natuur en economie in iedere schakel van het systeem nastreeft.

Wij leren hieruit dat de circulaire economie door drie pijlers gedragen wordt:

- het is een economisch systeem,
- het gaat om hergebruik van producten en grondstoffen en om behoud van natuurlijke hulpbronnen, en
- waardecreatie voor mens, natuur en economie zijn de doelen.

De definitie voor circulaire economie is niet overal gelijk en evolueert in de loop van de tijd[4]. Omdat de provincies in 2017 het Nationaal Grondstoffenakkoord hebben ondertekend, onderschreven zij toen ook bovenstaande definitie.

De Randstedelijke Rekenkamer kiest in een vroegtijdig stadium van het beleidsproces voor circulaireeconomiebeleid als onderzoeksonderwerp, omdat de transitie naar een circulaire economie een grote, complexe opgave met grote maatschappelijke gevolgen is. De rol van de provinciale overheid is niet op voorhand duidelijk. De transitie naar een circulaire economie wordt mede bepaald door beleid van andere overheden, maatschappelijke ontwikkelingen, economische motieven en het eigen provinciaal beleid.

---

[1] eur-lex.europa.eu
[2] www.rijksoverheid.nl
[3] www.rijksoverheid.nl
[4] Julian Kirchherr, Denise Reike, Marko Hekkert, Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions; Resources, Conservation and Recycling; Volume 127, December 2017, Pages 221-232

2. Probleemstelling en onderzoeksvragen

Met dit onderzoek willen we Provinciale Staten ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol. Dat doen we door inzichtelijk te maken hoe het beleid nu door de provincie is geformuleerd, wat ontwikkelingen en barrières voor een transitie naar een circulaire economie in de provincie zijn en vervolgens te beoordelen in welke mate het geformuleerde beleid en de activiteiten die vanwege dat beleid worden uitgevoerd ook daadwerkelijk de gesignaleerde ontwikkelingen en barrières beïnvloeden. We voeren dit onderzoek voor de vier Randstedelijke provincies uit. Dat geeft ons ook de mogelijkheid met Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten te delen welke lessen we uit een vergelijking van beleid en uitvoering trekken.

Centrale onderzoeksvraag
Op welke manier dragen de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland bij aan de transitie naar een circulaire economie en wat kunnen de provincies van elkaar leren als het gaat om hun beleid en de uitvoering daarvan?

We hebben de centrale onderzoeksvraag uitgewerkt in vier deelvragen:

1. Welk beleid heeft de provincie voor de transitie naar circulaire economie geformuleerd?
2. Hoe ontwikkelt de circulaire economie zich in de provincie en welke barrières zijn er?
3. Dragen de activiteiten van de provincie op het gebied van transitie naar circulaire economie bij aan het behalen van de door de provincie gestelde doelen?
4. Wat kunnen de provincies van elkaar leren?

Binnen de kaders van het door de provincie zelf geformuleerde beleid gaan we op zoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van de gekozen instrumenten om de doelen te bereiken. Voor het reeds uitgevoerde beleid kijken we of doelen efficiënt bereikt zijn, voor nog uit te voeren beleid kijken we of het aannemelijk is dat doelen efficiënt bereikt zullen worden. Dit doen we niet door naar bestede en begrote budgetten te kijken, maar meer in kwalitatieve zin de vraag of een doel ook zonder of met minder provinciale beleidsactiviteiten bereikt zou kunnen worden. We beoordelen of het beleid in kwalitatieve zin doelmatig is naar de toekomst toe.

3. Afbakening

Wij starten dit onderzoek naar circulaire economie met het Nationaal Grondstoffenakkoord van 2017 en laten de te onderzoeken periode doorlopen tot en met april 2022. Dat wil zeggen dat beleidsstukken die na april 2022 worden gepubliceerd niet meer meegenomen worden in dit onderzoek. Voor het vastgestelde beleid kijken we ook naar de te verwachten resultaten in de toekomst. Het door de provincie geformuleerde beleid gericht op de transitie naar een circulaire economie is het uitgangspunt van dit onderzoek.
We betrekken bij het onderzoek Europees en Rijksbeleid, maar alleen voor zover dat in relatie gebracht kan worden met het beleid dat de provincie zelf heeft geformuleerd. We geven geen oordeel over het Europees of Rijksbeleid, maar kijken hoe de provincie dit beleid gebruikt voor haar eigen beleidsdoelen op het gebied van de transitie naar een circulaire economie.

4. Werkwijze

Ter voorbereiding van de onderzoeksvraag hebben we interviews met beleidsambtenaren en wetenschappers gehouden. Ook hebben we beleidsdocumenten verzameld en bestudeerd, alsmede een raamwerk aan wetenschappelijke theorieën.

Deelvraag 1: Welk beleid heeft de provincie voor de transitie naar circulaire economie geformuleerd?

In deelvraag 1 geven we een beschrijving van het feitelijk geformuleerde beleid van de provincie. Daarbij hebben we in het bijzonder aandacht voor de vragen:

i. Hoe definieert de provincie circulaire economie?
ii. Wat zijn de provinciale doelen en ambities?
iii. Hoe ziet de provincie haar rol(len) in de transitie naar circulaire economie en op welke wijze geeft de provincie hier invulling aan?
iv. Hoe beschrijft de provincie welke financiële middelen de provincie inzet voor het circulaire economiebeleid?
v. Hoe monitort en evalueert de provincie haar bijdragen aan de transitie naar circulaire economie?

Daarbij kijken we of een vorm van plan-do-check-act-cyclus in het beleid is opgenomen. Zo kijken we of er een relatie is tussen de doelen en ambities die we vinden, de rollen die de provincie speelt en hoe de provincie een monitorsysteem vormgeeft.

Voor de beantwoording van deze deelvraag bestuderen we beleidsdocumenten, gaan we in gesprek met beleidsambtenaren van de provincie, het Huis Nederlandse Provincies, de Rijksoverheid en de Europese Unie. Op deze manier komen we tot een feitelijke en gestructureerde samenvatting van het beleid.

De gestructureerde beleidssamenvatting leggen we naast een waaier aan perspectieven van waaruit het beleid zou kunnen vertrekken. Deze perspectieven hebben we afgeleid van een aantal transitietheorieën van vooraanstaande Nederlandse wetenschappers. Zo kunnen we in kaart brengen welke verschillende achterliggende mechanismen er zijn en welke interventiemogelijkheden de provincie daarbij zou kunnen inzetten. Door de feitelijke en gestructureerde samenvatting geven we weer waar het beleid zich wel op richt, door de vergelijking met verschillende perspectieven uit theorieën maken we ook inzichtelijk waar het beleid zich niet op richt. Dit doen we bij deze deelvraag op beleidsniveau. Bij deelvraag 3 kijken we naar het uitvoerende of activiteitenniveau.

Deelvraag 2: Hoe ontwikkelt de circulaire economie zich in de provincie en welke barrières zijn er?

Voor de beantwoording op de tweede deelvraag onderzoeken we welke ontwikkelingen zich in de provincie voordoen op het gebied van circulaire economie. We gaan hiervoor in gesprek met beleidsambtenaren, werkgeversorganisaties en participanten – veelal bedrijven – aan verschillende onderdelen van het beleid.

Op basis van deze gesprekken maken we een beschrijving van netwerken en barrières binnen voor de provincie belangrijke sectoren. Ook voeren we enkele gesprekken met belanghebbenden over provinciale activiteiten op het gebied van circulaire economie. De netwerkbeschrijvingen geven inzicht in de opkomst van circulair denken in (ketens van) bedrijven, de ontwikkeling van nieuwe technologieën en in welke economische sectoren die ontwikkelingen plaatsvinden. Ook maken we inzichtelijk of er in de provincie dominante sectoren zijn in het kader

van circulair denken en handelen. De gesprekken geven een beeld van wat in de beleidsuitvoeringspraktijk goed gaat of juist verbetering behoeft.

Deelvraag 3:	Dragen de activiteiten van de provincie op het gebied van transitie naar circulaire economie bij aan het behalen van de door de provincie gestelde doelen?

De derde deelvraag beantwoorden we door activiteiten die onder het circulaire-economiebeleid vallen te vergelijken met de ontwikkelingen die we bij de tweede deelvraag vinden. We geven weer hoe de

a. uitgevoerde en voorgenomen activiteiten in opzet bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie, en hoe de
b. uitgevoerde activiteiten in de praktijk hebben bijgedragen aan de circulaire-economiebeleidsdoelstellingen.

Bij deze deelvraag onderzoeken we concrete activiteiten die de provincie als gevolg van het beleid uitvoert. Als een activiteit voltooid is, kijken we of die activiteit in de praktijk doeltreffend en doelmatig was. Als een activiteit nog in uitvoering is of nog moet worden opgestart, kijken we of de provincie aannemelijk heeft gemaakt dat de activiteit het gewenste effect zal hebben. Daarbij stellen we ook de vraag of het doel ook bereikt had kunnen worden zonder dat de activiteit uitgevoerd zou zijn.

Deelvraag 4:	Wat kunnen de provincies van elkaar leren?

De transitie naar een circulaire economie is langdurig en complex. Elke provincie kiest haar eigen insteek, maar relateert dat tegelijkertijd aan beleidsplannen van andere overheden en ontwikkelingen in de maatschappij. Als antwoord op deze deelvraag verzamelen we van elke provincie beleidsonderdelen die goed zijn gelukt en beleidsonderdelen die niet zijn gelukt. Daarbij proberen we samen met betrokkenen factoren te achterhalen die als les kunnen dienen voor één of meerdere provincies.

5. Beoordelingskader

Om tot bevindingen te komen maakt de Randstedelijke Rekenkamer gebruik van een beoordelingskader. In tabel 1 geven we het voorlopige beoordelingskader weer. Mede op basis van besprekingen met ambtenaren, wetenschappers en de ontwikkeling van eigen inzichten door het onderzoek zal de Rekenkamer het beoordelingskader definitief maken.

Tabel 1 Concept beoordelingskader

Deelvraag	Criterium / opbrengst
(1) Welk beleid heeft de provincie voor de transitie naar circulaire economie geformuleerd?	Het beleid heeft oog voor de verschillende pijlers in de definitie van circulaire economie: - het economisch systeem - hergebruik van producten en grondstoffen en behoud van natuurlijke hulpbronnen en - waardecreatie voor mens, natuur en economie. Het provinciale beleid voor de transitie naar een circulaire economie is helder.

Deelvraag	Criterium / opbrengst
	▪ De provincie heeft in haar beleid opgenomen wat zij verstaat onder circulaire economie. ▪ De provincie heeft doelen en ambities geformuleerd, deze zijn begrijpelijk en hangen logisch met elkaar samen. ▪ De provincie heeft haar rol(len) en hoe zij hieraan invulling (wil) geven in het beleid opgenomen. ▪ De provincie evalueert en/of monitort de provinciale bijdragen aan transitie naar circulaire economie.
(2) Hoe ontwikkelt de circulaire economie zich in de provincie en welke barrières spelen er?	Niet van toepassing - feitelijke beschrijving
(3) Dragen de activiteiten van de provincie op het gebied van transitie naar circulaire economie bij aan het behalen van de door de provincie gestelde doelen?	Uitgevoerde en voorgenomen activiteiten dragen in opzet bij aan de circulaire-economietransitie Uitgevoerde activiteiten dragen in de praktijk aan het circulaire-economiebeleid van de provincie bij. Zonder het beleid hadden de onderzochte transitiestappen naar een circulaire economie niet gezet kunnen worden.
(4) Wat kunnen de provincies van elkaar leren?	Vergelijkende beschrijving

6. Organisatie, rapportage, planning en procedure

Organisatie

Dit onderzoek wordt voor de vier provincies tegelijkertijd uitgevoerd door

- drs. Annelies Eggebeen (onderzoeker)
- mr. dr. Esmeralda Vergeer (onderzoeker, tot juli 2022)
- Joris Brandts MSc. MA (onderzoeker)
- Mara Haverkort MSc (onderzoeker)
- drs. Jeroen van Oort (projectleider)

Planning

Ter voorbereiding van het formuleren van de onderzoeksvraag zijn al enkele interviews met beleidsambtenaren en wetenschappers gehouden. Ook zijn beleidsdocumenten verzameld en bestudeerd, alsmede een raamwerk aan wetenschappelijke transitietheorieën. Zo zijn we sinds februari 2022 met dit onderwerp aan de slag.

Het streven is om het rapport eind van het jaar 2022 te publiceren. In Figuur 1 zijn de fasen van het onderzoek en de verschillende producten weergegeven.

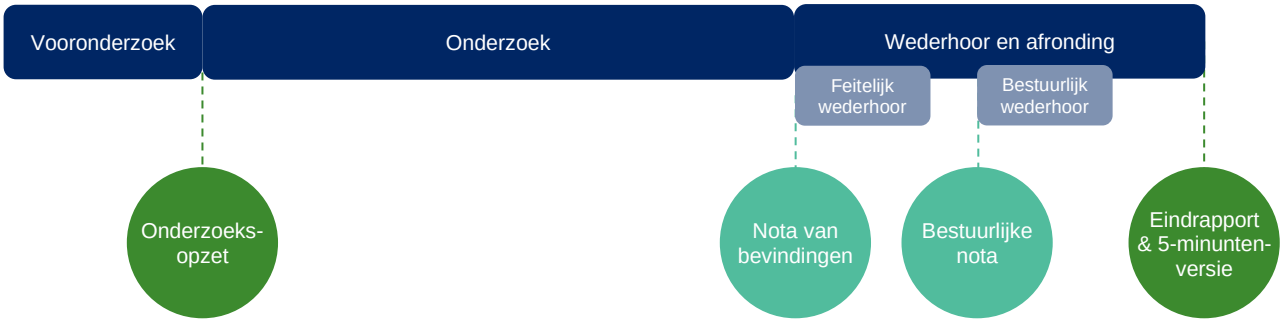

Figuur 1 – Onderdelen en producten onderzoek

Colofon

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 – 58 18 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl
Volg ons op twitter via: @rekenrandstad

Vergadering van het IPO-bestuur

Op 12 mei 2022

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Conceptagenda

Betreft	IPO-bestuur
Vergaderdatum en -tijd	Donderdag 12 mei, 9.15-11.45 (onderdeel bezoek aan Brussel)
Locatie	Huis van de Nederlandse Provincies (HNP), Trierstraat 59, Brussel

1. Opening, mondelinge mededelingen en agenda

a. Mondelinge mededelingen en vaststellen agenda IPO-bestuur 12 mei 2022

b. Vaststellen conceptverslag vergadering IPO-bestuur 14 april 2022

2. Strategie en bespreekpunten

a. Rol in de ruimte: transities in de fysieke leefomgeving

Het nieuwe kabinet is voortvarend aan de slag en dat geldt ook voor de gezamenlijke provincies en individuele provincies. In gesprek met onze partners (w.o. het Rijk en de andere decentrale overheden), krijgt de inzet vanuit rol in de ruimte voor komende periode steeds meer vorm. De komende bestuursvergaderingen zullen blijvend gebruikt worden elkaar goed bij te praten hierover. Daarbij is vorige bestuursvergadering het belang onderstreept van het goed meenemen van de eigen ambtelijke organisaties, Colleges van GS en Provinciale Staten.

Tijdens deze vergadering komen drie elementen aan bod:
- Update van de doorwerking condities zoals gepresenteerd in het IPO-bestuur van 14 april jl..
- Gesprek over de ontwikkelingen op de transitie stikstof/natuur (de gesprekken met het Rijk, de interprovinciale samenwerking en meer inhoudelijk)
- Het belang van het goed meenemen van de eigen ambtelijke organisaties, Colleges van GS en Provinciale Staten

b. Strategisch traject financiën

Betreft de inzet op het dossier financiële verhoudingen en de nieuwe financieringssystematiek per 2026.

c. Jaarstukken 2021

Betreft vaststelling van de jaarstukken en het voorstel deze ter goedkeuring door te geleiden naar de Algemene Vergadering.

3. Ter informatie: terugkoppeling uit/vooruitblik op BAC's, bestuurlijke overleggen e.d.

a. Urgente mededelingen uit de kopgroepen en bestuurlijke adviescommissies

b. Terugblik bestuurlijke overleggen

c. Stand van zaken dossier stikstof en regieorganisatie RTLG

d. Voorstel openbaarheid verenigingsdocumenten t.b.v. de Algemene Vergadering

Bij akkoord van het IPO-bestuur wordt het voorstel aangeboden aan de Algemene Vergadering ten behoeve van de vergadering van 28 juni.

4. Hamerstukken

a. Proces en profiel Algemeen Directeur IPO

Betreft de werving voor de nieuwe algemeen directeur IPO.

b. Consultatiereactie uitvoeringsbesluit verordening hergebruik afvalwater

De EU-verordening inzake minimumeisen voor hergebruik van water zal volgend jaar (2023) in werking treden. Het uitvoeringsbesluit voor de uitvoering van deze verordening is in consultatie.

c. Actualiteiten werkgeverszaken

Betreft de reguliere update aan het IPO-bestuur rondom werkgeverszaken.

5. Rondvraag en sluiting

Bundel - Algemene Vergadering van 28 juni 2022

1 Opening, mededelingen, agenda en verslag

1.a Mondelinge mededelingen en vaststellen agenda AV 28 juni

- 220628 AV 1a Conceptagenda AV 28 juni.docx

1.b Vaststelling verslag AV 29 maart

- 220628 AV 1b Conceptverslag AV 29 maart 2022.docx

2 Bespreekpunten

2.a Jaarstukken 2021

- 220628 AV 2a.0 Oplegnotitie jaarstukken 2021 Algemene Vergadering.docx
- 220628 AV 2a.1 Jaarrekening 2021 vereniging IPO 2021.pdf
- 220628 AV 2a.2 Jaarverslag IPO Den Haag 2021.pdf
- 220628 AV 2a.3 Jaarverslag BIJ12 2021.pdf
- 220628 AV 2a.4 Besluit jaarstukken 2021.pdf
- 220628 AV 2a.5 Controleverklaring accountant.pdf

2.b Voorjaarsnota IPO-BIJ12

- 220628 AV 2b.0 Oplegnotitie voorjaarsnota 2022.docx
- 220628 AV 2b.1 Voorjaarsnota 2022 IPO Den Haag.docx
- 220628 AV 2b.2 Voorjaarsnota 2022 BIJ12.docx

2.c Verenigingsdocumenten

- 220628 AV 2c Voorstel openbaarheid verenigingsdocumenten.docx

3 Ter informatie

3.a Overzicht stand van zaken toezeggingen

- 220628 AV 3a Overzicht stand van zaken toezeggingen.docx

4 Rondvraag en sluiting

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Conceptagenda

Betreft	Algemene Vergadering
Vergaderdatum en -tijd	28 juni 2022, 18:00 uur tot 20:00 uur
Locatie	Provinciehuis Utrecht, Archimedeslaan 6, 3584 BA Utrecht, Commissiekamer
Deelnemers	Jaap Smit voorzitter, Nelleke Vedelaar (Dr), penningmeester. Robert Pestman en Hendri Meendering (Gr), Franco Achtien en Bryant Heng (Fl), Odile de Man en Marianne de Widt (Ut), Ayse Er en Aukelien Jellema (NH), Yvonne Koolhaas-Giesberts en Kees Slingerland (Ov), Bart Megens en Marcel Thewissen (Li), Willem Rutjens en Tom Ludwig (NB), Nico Uppelschoten en Wim Moinat (Dr), Luuk van der Veer en Frans Bruning (Gl), Harold van de Velde en Rinus van 't Westeinde (Zl), Charda Kuipers en Rendert Algra (Fr); Toine Beukering en Moniek van Sandick (ZH)
Verhinderd	-

1. Opening, mededelingen, agenda en verslag

a. Mondelinge mededelingen en vaststellen agenda AV 28 juni

b. Vaststelling verslag AV 29 maart — Bijgevoegd

2. Bespreekpunten

a. Jaarstukken 2021 — Bijgevoegd

Kern van het onderwerp
Conform de statuten van de vereniging worden de jaarstukken ter goedkeuring aangeboden aan de Algemene Vergadering. In de onderliggende jaarverslagen van IPO Den Haag en BIJ12 is een uitgebreide toelichting op de inhoudelijke resultaten, en de daarbij behorende lasten en baten, opgenomen.

Voorstel
De leden van de Algemene Vergadering wordt voorgesteld de geconsolideerde jaarrekening 2021, met bijbehorende enkelvoudige jaarstukken van BIJ12 en IPO Den Haag goed te keuren, waarna het rekeningresultaat 2021 zal worden gerestitueerd aan de provincies.

b. Voorjaarsnota IPO-BIJ12 — Bijgevoegd

Kern van het onderwerp

Onderdeel van de vastgestelde P&C-cyclus van de vereniging het Interprovinciaal Overleg is het middels de voorjaarsnota en najaarsnota informeren van het IPO-bestuur over de voortgang van de programmabegroting, zowel inhoudelijk als financieel. Aangezien het IPO-bestuur bij besluitvorming over de voorjaarsnota 2022 op 14 april ook een aantal begrotingswijzigingen heeft vastgesteld (BIJ12), worden

deze aan de AV ter goedkeuring voorgelegd. Voor het totale beeld en vanuit goed gebruik is de voorjaarsnota 2022 in het geheel ter informatie meegezonden.

De ter goedkeuring voorgelegde begrotingswijziging geldt voor BIJ12 en betreft alleen de jaarschijf 2022. Het IPO-bestuur heeft expliciet aangegeven dat met het vaststellen van deze begrotingswijziging, het nog geen besluit heeft genomen over de onderdelen die ook meerjarig doorwerken. De relatie tussen de voorstellen uit deze voorjaarsnota en de doorwerking kaderbrief 2023 is opgenomen in tabel 1 en 2 van deze oplegger. De besluitvorming over de doorwerking 2023 zal onderdeel uitmaken van de integrale besluitvorming over de begroting 2023.

Voorstel
Aan de Algemene Vergadering wordt door uw bestuur gevraagd de voorgestelde begrotingswijzigingen goed te keuren.

c. Verenigingsdocumenten Bijgevoegd

Kern van het onderwerp
In navolging van het besluit van het IPO-bestuur van 2 september 2021 over de openbaarmaking van agenda’s en vastgestelde verslagen van BAC’s en bestuur, de daarop gevolgde juridische verdieping binnen de verenigingsstructuur en de Provinciewet, en het gesprek tussen IPO-bestuur en de AV op 29 maart jl., worden per 1 mei de agenda’s en vastgestelde verslagen van BAC’s en het bestuur op de website van het IPO geplaatst. Evenals de vergaderdocumenten van de AV.

Voorts deden de leden van de AV hebben op 29 maart de oproep om bij het openbaar maken van informatie het uitgangspunt ‘’Alles is openbaar, tenzij….’ te hanteren. Het IPO-bestuur heeft besloten het uitgangspunt ‘alles is openbaar, tenzij…’ over te nemen, waarbij voor de invulling van dit uitgangspunt geldt: *“Alles is openbaar, tenzij het een ambtelijke notitie betreft of er sprake is van (voorbereiding op) een gezamenlijke standpuntbepaling die betrekking heeft op politiek-bestuurlijke onderhandelingen.”*

Voorstel
De Algemene Vergadering wordt geïnformeerd over de uitvoering door het bestuur van het verzoek vanuit de AV in de vergadering van 29 maart jl.

3. Ter informatie

a. Overzicht stand van zaken toezeggingen Bijgevoegd

4. Rondvraag en sluiting

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Conceptverslag

Betreft	Algemene Vergadering
Vergaderdatum en -tijd	29 maart 2022, 17:00 uur tot 18:00 uur
Locatie	The Hague Conference Centre New Babylon, Anna van Buerenplein 29, 2595 DA Den Haag (vlak naast Centraal Station Den Haag)
Deelnemers	Jaap Smit voorzitter, Nelleke Vedelaar (Dr) penningmeester. Hendri Meendering (Gr), Bryant Heng (Fl), Odile de Man en Marianne de Widt (Ut), Aukelien Jellema (NH), Bart Megens (Li), Tom Ludwig (NB), Luuk van der Veer (Gl), Rinus van 't Westeinde (Zl), Charda Kuipers en Rendert Algra (Fr); Toine Beukering (ZH)
Verhinderd	Frans Bruning (Gl), Harold van de Velde (Zl), Moniek van Sandick (ZH) en Jan Smits (Dr), Franco Achtien (Fl), Ayse Er (NH), Yvonne Koolhaas-Giesberts (Ov), Kees Slingerland (Ov), Marcel Thewissen (Li), Wilma Dirken (NB) en Wim Moinat (Dr)

1. Opening, mededelingen, agenda en verslag

a. Mondelinge mededelingen en vaststellen agenda AV 29 maart

-Nieuwe AV leden Groningen, Noord-Brabant en Gelderland
Met het gedeputeerdeschap van oud AV-lid Melissa van Hoorn in Groningen, en het verlaten van de provinciale politiek door Herman Vreugdenhil (Noord-Brabant) en Janet Duursma (Gelderland), worden uit de Provinciale Staten van deze drie provincies nieuwe AV-leden afgevaardigd. De vervanger van mevrouw Duursma is de heer Bruning. Op moment van aanbieden van deze agenda waren de twee nieuwe leden van de provincie Groningen en Noord-Brabant nog niet bekend.

-Vooruitblik PS-bijeenkomst
Aansluitend aan de AV-vergadering vindt de Provinciale Staten-bijeenkomst plaats. De inhoudelijke thema's zijn gekozen vanuit de relevantie voor Statenleden, en expliciet ingebracht door de leden van de AV en/of medewerkers van de Statengriffies die hadden aangegeven bereid zijn mee te denken over het programma van de Staten-bijeenkomst. Tevens is hierbij het podium geboden aan Statenlid.nu. De uitnodiging voor deze bijeenkomst hebben alle Statenleden op 23 februari ontvangen.

-Fotograaf
Bij de laatste fysieke bijeenkomst was een fotograaf aanwezig, en is toegezegd bij een volgende fysieke bijeenkomst de nieuwe mogelijkheid te bieden aan de AV-leden die nog niet op de foto waren gezet. Op 29 maart zal opnieuw de fotograaf aanwezig zijn.

De heer Smit heet iedereen van harte welkom en heet de heer Meendering (Gr) en de heer Algra (Fr) in het bijzonder welkom bij hun eerste Algemene Vergadering. De heer Meendering vervangt mevrouw Van Hoorn die gedeputeerde in Groningen is geworden. De heer Algra vervangt mevrouw Bijlsma als AV-lid. De heer Bruning (Gld) vervangt mevrouw Duursma, hij is echter verhinderd vandaag. De heer Vreugdenhil (Nb) heeft afscheid genomen als Statenlid van de provincie Noord-Brabant en daarmee ook van de AV. Zijn vervanger is nog niet bekend. De heer Smits (Dr) heeft laten weten dat hij woensdag geïnstalleerd wordt als gemeenteraadslid en daardoor afscheid neemt als Statenlid van de provincie Drenthe en dus ook als AV-lid van het IPO. De heer Smit dankt mevrouw Bijlsma, mevrouw Van Hoorn, de heer Vreugdenhil en de heer Smits voor hun inzet als AV-

lid. De heer Smit vervolgt dat de volgende AV-leden zich hebben afgemeld voor de vergadering: mevrouw Van Sandick-Sopers (Zh), de heer Bruning (Gl), de heer Van de Velde (Zl) en de heer Smits (Dr).

De heer Smit geeft aan dat er zoals toegezegd een fotograaf aanwezig is zodat alle AV-leden die in november niet aanwezig waren nogmaals de mogelijkheid hebben om op de foto te worden gezet.

Vervolgens heet de heer Smit mevrouw Otters-Bruijnen (gedeputeerde provincie Noord-Brabant) en mevrouw Vedelaar (gedeputeerde provincie Drenthe) welkom. In januari heeft er al een kennismaking plaatsgevonden tussen mevrouw Vedelaar en de leden van de P&C Klankbordgroep. Een kort verslag van deze bijeenkomst hebben de leden van de AV kunnen lezen in de nieuwsbrief die in januari is verstuurd en is aanvullend ter informatie bij de stukken gevoegd.

De heer Smit meldt dat er aansluitend op de AV een PS-bijeenkomst plaatsvindt. De inhoudelijke thema's zijn gekozen vanuit de relevantie voor Statenleden en expliciet ingebracht door de leden van de AV en/of medewerkers van de Statengriffies. De heer Smit dankt hen voor het meedenken.

Mevrouw Jellema (Nh) vraagt of er een agendapunt kan worden toegevoegd over de samenwerking tussen de AV en het IPO-bestuur en de samenwerking met Statenlid.nu. Dit agendapunt wordt toegevoegd aan de agenda onder punt 2d.

b. Vaststelling verslag AV 2 november — Bijgevoegd

De heer Smit neemt paginagewijs het verslag door en vraagt of er nog opmerkingen of vragen zijn. De heer Beukering (Zh) vraagt om nadere toelichting gegeven kan worden op het zijn van een assertief middenbestuur. De heer Smit licht toe dat dit betekent dat je niet reactief en afwachtend acteert, maar zelf komt met oplossingen voor de aanpak van vraagstukken. Het IPO is de vereniging van de samenwerkende provincies en verwoordt die positie namens de twaalf provincies.
Het verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

2. Bespreekpunten

a. Benoeming IPO-bestuursleden — Bijgevoegd

Kern van het onderwerp

In december is er aangekondigd dat de formele benoeming van de vervangster van de heer Bijl als lid van het IPO-bestuur zal plaatsvinden tijdens de AV vergadering van 29 maart 2022. Inmiddels is er ook door het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant een vervangend IPO-bestuurslid voor de heer Gruijthuijsen voorgedragen. Het voorstel betreft de benoeming van twee nieuwe leden van het IPO-bestuur, die op basis van de statuten plaatsvindt door de Algemene Vergadering van het IPO.

Voorstel

De AV wordt voorgesteld mevrouw Vedelaar te benoemen als nieuw IPO-bestuurslid op basis van de bindende voordracht van het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe.

Tevens wordt de AV voorgesteld mevrouw Otters-Bruijnen te benoemen als nieuw IPO-bestuurslid op basis van de bindende voordracht van het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant.

Mevrouw Otters-Bruijnen en mevrouw Vedelaar stellen zichzelf voor. Vervolgens vraagt de heer Smit de leden van de AV om mevrouw Otters-Brijnen en mevrouw Vedelaar formeel te benoemen als nieuwe IPO-bestuurders.

De leden van de AV benoemen mevrouw Vedelaar en mevrouw Otters-Bruijnen unaniem als nieuwe leden van het IPO-bestuur.

b. Technische Briefings

In het kader van de versterkte samenwerking is afgesproken een aantal technische briefings te faciliteren voor de leden van de AV, en op het verzoek van de leden van de AV deze briefings niet alleen toegankelijk te maken voor AV-leden, maar ook alle Statenleden uit te nodigen. Op 7 december heeft een technische briefing plaatsgevonden omtrent stikstof. Met de online faciliteiten en ervaringen die beschikbaar zijn, kunnen we op verzoek van de AV ook in 2022 nog twee of drie technische briefings organiseren. Wellicht zijn er een aantal inhoudelijke dossiers waarvan de AV aangeeft dat deze leven in de verschillende Staten, en welke in de IPO-begroting zijn opgenomen.

Voorstel

De AV-leden worden gevraagd of er inhoudelijke IPO-dossiers zijn waarop mogelijk behoefte is aan een technische briefing.

De heer Smit geeft aan dat er in het kader van de versterkte samenwerking is afgesproken om – op verzoek - technische briefings te organiseren voor de Statenleden van de twaalf provincies. De heer Smit vraagt of er wellicht dossiers zijn waarover de leden van de AV behoefte hebben aan een technische briefing.

De heer Van der Veer (Gl) geeft aan dat hij behoefte heeft aan een technische briefing over het Openbaar Vervoer en de betaalbaarheid daarvan.

De heer Heng (Fl) stelt een technische briefing over de ‘Rol in de ruimte’ voor. De heer Heng geeft aan dat dit onderwerp besproken is in de Commissie in de provincie Flevoland en dat dit goed bevallen is, maar dat een verdere duiding gewaardeerd wordt.

Mevrouw de Widt (Ut) zou graag een technische briefing willen over het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).

De heer Smit bedankt de leden van de AV voor de input en geeft aan dat deze input meegenomen zal worden door het IPO-bureau.

c. Verenigingsdocumenten informatie- en controle instrumenten Bijgevoegd

Kern van het onderwerp

Tijdens de recente AV-vergaderingen is aandacht gevraagd voor het openbaar maken van:

- de agenda’s, verslagen en bijbehorende notities van de Algemene Vergadering
- de verslagen van het bestuur
- de verslagen van de Bestuurlijke Adviescommissies.

Deze aandacht was mede ingegeven door ontwikkelingen op het stikstofdossier en het in werking treden van de Wet Open Overheid. Ten behoeve van de AV-vergadering van maart 2022 is een gespreksnotitie opgesteld over alle aspecten die samenhangen met het vraagstuk van de

informatievoorziening aan de Staten. Het gaat hierbij nadrukkelijk om de activiteiten van de gezamenlijke provincies zoals deze vanuit de IPO-vereniging aan de orde zijn, niet zoals deze op de Provinciehuizen worden ingevuld. Het hieraan gerelateerde vraagstuk van de openbaarheid van de verenigingsdocumenten lijkt ingegeven door drie verschillende perspectieven.

1) Openheid en transparantie: de wens van de leden van de AV om meer transparant en open te functioneren als vereniging.
2) Het vergroten van de betrokkenheid: zowel het vergroten van de betrokkenheid van de AV bij de vereniging als de wens of behoefte om de collega Statenleden meer te betrekken bij de werkzaamheden van de leden van de AV.
3) De controlerende en kaderstellende rol van de Provinciale Staten richting het College van Gedeputeerde Staten t.a.v. de samenwerking met de andere provincies.

Voorstel/gevraagd besluit:
De leden van de AV worden gevraagd om met elkaar in gesprek te gaan over de openbaarheid van de verenigingsdocumenten naar aanleiding van de bijgevoegde gespreksnotitie, de notitie over het juridische kader en het gespreksverslag van de inventarisatie bij de griffiecontactpersonen.

De heer Smit geeft aan dat er tijdens de recente AV-vergaderingen aandacht is gevraagd voor de openbaarheid van de verenigingsdocumenten. Deze aandacht was mede ingegeven door ontwikkelingen op het stikstofdossier en het in werking treden van de Wet Open Overheid. Tijdens de vergadering van 2 november vorig jaar is toegezegd om een notitie voor te bereiden waarin de juridische status van de verenigingsdocumenten nader wordt toegelicht. Mede naar aanleiding van de leidraad best practices, de gesprekken in de AV en de maatschappelijke ontwikkelingen heeft ook het bestuur in verschillende vergaderingen gesproken over de wens van meer openbaarheid. Het bestuur heeft hierbij ook de intentie uitgesproken om de agenda's en vastgestelde verslagen van het IPO-bestuur en de BAC's openbaar te maken. Hieruit is door het IPO-bureau een traject gestart om de juridische status van de verenigingsdocumenten nader uit te zoeken en de ervaringen die al in de provincies zijn m.b.t. de openbaarheid van de verenigingsdocumenten nader te onderzoeken. Dit traject heeft geleid tot een gespreksnotitie die nu aan de leden van de Algemene Vergadering voorligt. Bij deze gespreksnotitie zijn ook twee notities gevoegd: één over het juridische kader en één gespreksverslag van de inventarisatie bij de griffiecontactpersonen. De heer Smit vraagt de leden van de AV om een reactie.

Mevrouw De Widt doet namens de leden van de AV de volgende oproep:

'Het gesprek over de openbaarheid van stukken is niet nieuw. In het Overdrachtsdocument van de vorige AV-leden aan de huidige is hier een aanbeveling aan gewijd. Er wordt gesproken over 'willekeur per provincie' en over het belang van een gelijke informatiepositie voor àlle Statenleden. Onze voorgangers stellen: "Een uitspraak zoals "alles is openbaar, tenzij" zou hier helpen." *En hoewel het einde van deze periode langzamerhand in zicht komt, is er nog weinig veranderd. Er is blijkbaar meer nodig om dit voor elkaar te krijgen. Bij deze.*

Ter tafel ligt een gespreksnotitie m.b.t. de juridische status van stukken van het IPO m.b.t. de openbaarheid van stukken. Dit ligt er, omdat ook in de huidige statenperiode dit onderwerp zo goed als iedere AV ter sprake komt. Er wordt gesproken over 'het verschieten van kleur' van de stukken. Provinciaal bestuur is immers openbaar bestuur. De aan de AV toegezonden gespreksnotitie gaat wat ons betreft nog niet ver genoeg.
Daarom roepen de leden van de AV het Bestuur op toe te zeggen:
- *dat er vóór het zomerreces*

- *door het Bestuur*
- *aan de AV*
- *een voorstel ter besluitvorming wordt voorgelegd*
- *waarin het uitgangspunt* **'Alles is openbaar, tenzij...'** *maximaal is uitgewerkt voor*
- *de agenda, de onderliggende stukken en de verslagen*
    - *van de vergaderingen van het Bestuur,*
    - *van de Algemene Vergadering*
    - *en van de Bestuurlijke AdviesCommissies*
- *waarbij het openbare deel van deze informatie op één plek vindbaar is, bij voorkeur op de website van het IPO.*

Tot zover onze oproep, met dank voor uw aandacht."

De heer Pestman (Gr) merkt op dat er veel verschillen zijn in hoe er per provincie omgegaan wordt met de openbaarheid van de verenigingsdocumenten en vraagt of het mogelijk is hier meer uniformiteit in de krijgen.

De heer Van der Veer (Gl) verzoekt om de stukken openbaar op de website van het IPO te zetten. De heer Van der Veer geeft aan dat er een motie is aangenomen in de provincie Gelderland die pleit voor meer openbaarheid van de verenigingsdocumenten.

De heer Van 't Westeinde (Zld) vraagt of er zo snel mogelijk gevolg gegeven kan worden aan het advies om de agenda's en verslagen openbaar te maken.

De heer Smit vraagt naar de achterliggende redenen.

Mevrouw Jellema (Nh) geeft aan dat deze wens wordt opgeroepen door de ervaring niet voldoende meegenomen te worden door de colleges van GS in de dossiers die in gezamenlijkheid worden opgepakt.

Mevrouw De Man (Ut) vraagt wat de reden is om niet alles openbaar te maken.

De heer Smit geeft aan dat het aan de provincies is de eigen Staten te informeren en op welke wijze en intensiteit, tevens is het belangrijk oog te hebben voor delen van informatie die de onderhandelingspositie van de twaalf provincies kunnen schaden.

De heer Van 't Westeinde (Zld) stelt voor om te beginnen met het openbaar maken van de conceptagenda's en vastgestelde verslagen om hier de komende tijd mee te oefenen.

Mevrouw Vedelaar geeft aan dat de verantwoordelijkheid om de Staten te informeren blijft bij het College liggen. Mevrouw Vedelaar geeft aan dat zij hoort dat er behoefte is aan openbare informatie van verenigingsdocumenten, omdat door de eigen GS niet voldoende informatie wordt gegeven. Mevrouw Vedelaar geeft dat het goed is openheid van zaken te geven, maar dat er tegelijkertijd ook gewerkt moet worden aan de relatie tussen GS en PS en benadrukt dat in IPO-verband gesproken wordt over onderhandelingen en strategieën die nog niet rijp zijn om in de openbaarheid te verschijnen. Mevrouw Vedelaar denkt aan het uitgangspunt 'openbaar, tenzij het onze positie schaadt'..

Mevrouw Kuipers (Fr) geeft aan dat in de relatie tussen GS en PS het van belang is dat het IPO ervoor zorgt dat de informatievoorziening tussen alle Statenleden gelijk is.

De heer Smit geeft aan dat we twaalf provincies vertegenwoordigen, die elk een eigen werkwijze hebben. Deze eigenheid moeten we respecteren en daarmee is het aan de colleges de Staten te informeren en niet aan het IPO.

Mevrouw Jellema (Nh) geeft aan dat het lastig in te schatten is wanneer verslagen van gesprekken die gevoerd worden in gezamenlijkheid schadelijk zouden zijn om openbaar toegankelijk te worden.

Mevrouw Vedelaar geeft als voorbeeld het gesprek over de herindeling van het provinciefonds. Hierover kan per provincie anders worden gedacht en daarover dient het politieke gesprek in de eigen provincie met PS gevoerd te worden. Wanneer het verslag van dit soort gesprekken openbaar wordt, durft een bestuurder zich tijdens dit gesprek mogelijk minder uit te spreken.

Mevrouw Jellema (Nh) geeft aan dat het in dit soort gevallen dan niet genotuleerd wordt en dat dit onder de ‘tenzij’ valt.

De heer Pestman (Gr) geeft aan dat het ‘blackbox’ idee gevoed wordt en dat het onduidelijk is over welke dossiers er in gezamenlijkheid wordt onderhandeld.

De heer Smits geeft aan dat dit het gesprek is wat met de eigen GS gevoerd moet worden. Wanneer het gaat over politiek bestuurlijke zaken, dan dient dat met GS besproken te worden.

De heer Van ’t Westeinde (Zld) pleit ervoor om ook de leidraad best practices in alle provincies te blijven benadrukken voor de werkwijzen binnen de provincies.

De heer Ludwig (NB) sluit zich hierbij aan bij wat gezegd wordt en vraagt om zo snel mogelijk te beginnen met het openbaar maken van de verenigingsdocumenten en dat na een bepaalde periode te evalueren.

De heer Hilhorst (IPO) zegt toe de conceptagenda’s en de vastgestelde verslagen van de BAC’s en het IPO-bestuur zo snel mogelijk openbaar te maken. Het voorstel van de AV gaat verder dan dit. Dit voorstel moet besproken worden in het IPO-bestuur. Eventueel kan er samen met enkele leden van de AV verder worden nagedacht over wat het woord ‘tenzij’ betekent.

Mevrouw De Man (Ut) vraagt of het IPO-bestuur met een voorstel kan komen over wat er verstaan wordt onder het woordje ‘tenzij’ en doet de dringende oproep aan het IPO-bestuur om een positieve houding aan te nemen ten opzichte van de openbaarheid van de verenigingsdocumenten.

De heer Van Essen (gedeputeerde Ut) geeft aan dat het ook goed is om te kijken naar hoe andere koepels hiermee omgaan.

Mevrouw Vedelaar geeft aan dat zij begrijpt dat er behoefte is aan voldoende informatie om betrokken te zijn bij de activiteiten van de gezamenlijke provincies in verenigingsverband. Het is goed om zoals vandaag met elkaar te bespreken wat daarbij komt kijken. Mevrouw Vedelaar benadrukt dat de wil bestaat om met elkaar tot een goede oplossing te komen.

Mevrouw Jellema (Nh) vraagt of zij het goed begrijpt dat er in de tabel op bladzijde 5 van het voorstel overal kruisjes komen te staan.

Mevrouw Menninga (IPO) geeft aan dat in de tabel staat weergegeven hoe de informatievoorziening tussen GS en PS op dit moment verloopt per provincie op basis van de door de Statengriffies aangeleverde informatie. Mevrouw Menninga benadrukt dat dit overzicht gebruikt kan worden om in de provincie met de eigen GS afspraken te maken over de informatievoorziening.

Nogmaals samengevat door de heer Hilhorst wordt het volgende toegezegd:

- De conceptagenda's en de vastgestelde verslagen van de Bestuurlijke (Advies-) Commissies worden zo snel mogelijk openbaar toegankelijk.
- De conceptagenda's en vastgestelde verslagen van het IPO-bestuur worden zo snel mogelijk openbaar toegankelijk.
- De achterliggende stukken, de conceptagenda's en de vastgestelde verslagen van de Algemene Vergadering worden zo snel mogelijk openbaar toegankelijk.
- Daarnaast komt het IPO-bestuur voor de zomer met een voorstel over het uitgangspunt 'alles wordt openbaar, tenzij….'

De heer Smit sluit het agendapunt.

d. Samenwerking AV en IPO-bestuur en in het verlengde daarvan Statenlid.nu (agendapunt toegevoegd op verzoek van de leden van de AV)

De heer Smit geeft aan dat hij onlangs een brandbrief heeft ontvangen van het bestuur van Statenlid.nu. Hierover heeft een gesprek plaatsgevonden met een delegatie van het IPO-bestuur en het bestuur van Statenlid.nu. Er zijn verschillen van inzicht over de manier van samenwerking. De heer Smit geeft aan dat hij gisteren nog een gesprek heeft gehad met de voorzitter van Statenlid.nu. Tevens is de afspraak gemaakt in het gesprek dat Statenlid.nu met een voorstel komt van de eigen verwachtingen en wensen naar de IPO-voorzitter.

Mevrouw Jellema (Nh) geeft aan dat er in de afgelopen periode gewerkt is aan de versterkte samenwerking tussen de AV en het IPO-bestuur. Mevrouw Jellema wil benadrukken dat we met z'n allen het IPO zijn. Hiervoor is een goede samenwerking tussen de AV, het IPO-bestuur en ook de colleges van GS en Statenleden van belang. Mevrouw Jellema pleit voor het investeren in transparantie, en vraagt naast het gesprek over de structuur ook aandacht voor de cultuur. Mevrouw Jellema vraagt of het mogelijk is om een nieuwe impuls te geven aan onderlinge samenwerking. De provincies staan samen aan de lat voor de grote transities en benadrukt het belang van een goede samenwerking tussen alle partijen. Mevrouw Jellema vraagt de voorzitter om een reactie.

De heer Smit onderschrijft wat wordt gezegd door mevrouw Jellema: samen vormen wij het IPO. Echter gaat de discussie in de AV vaak over hoe we ons tot elkaar verhouden in de verschillende gremia. De Statenleden hebben de belangrijkste rol in Provinciale Staten in de provincie, waarin de politieke discussie plaatsvindt in gesprek met het College van GS. De Algemene Vergadering is er om de vereniging van de samenwerkende provincies te verstevigen. De kunst van het IPO is dat wij ons erkennen in het feit dat wij allen het middenbestuur vormen en een gezamenlijke stevige onderhandelingspartner willen zijn naar het Rijk en naar andere overheden. Tegelijkertijd moeten we ook erkennen en respecteren dat provincies verschillend zijn. Dit wordt duidelijk wanneer het politieke debat in de eigen provincie plaatsvindt.

Mevrouw De Man (Ut) geeft aan dat het hier niet gaat over de verhoudingen tussen GS en PS, maar de verhouding tussen twee verenigingen. Ze verzoekt om een flexibele houding aan te nemen in de samenwerking.

De heer Smit geeft aan dat het bestuur daar voorstander van is. Er moet een modus gevonden worden waarin er op een constructieve manier met elkaar als twee verenigingen samengewerkt kan worden. Statenlid.nu heeft een zelfstandig doel en is geen onderdeel van het IPO. De vraag is op welke wijze we elkaar kunnen versterken, dit gesprek wordt met elkaar gevoerd.
De heer Smit noemt als voorbeeld de vergoeding van Statenleden. Het IPO zou daar een te 'belobbyen' organisatie zijn voor de Statenleden.

De heer Van der Veer (Gl) vraagt of het IPO zich daadkrachtig kan inzetten voor de rechtspositie van Statenleden en dit zoveel mogelijk in samenwerking met Statenlid.nu te doen.

Mevrouw Kuipers (Fr) geeft aan dat het nodig is om duidelijk te krijgen wat er in de AV wordt besproken en wat behoort tot de discussie in de eigen provincie tussen PS en GS. Mevrouw Kuipers geeft aan dat zij zoekende is naar wat er gebeurt tussen de standpuntbepaling in GS en de standpuntbepaling van de gezamenlijke provincies. Mevrouw Kuipers wil graag meer inzicht in hoe dit gezamenlijke standpunt tot stand komt. Mevrouw Kuipers geeft aan dat dit de grootste aanleiding is voor het gesprek over meer openbaarheid van de verenigingsdocumenten.

Mevrouw De Man (Ut) geeft aan dat zij veel raakvlakken ziet tussen de vereniging IPO en de vereniging Statenlid.nu. Mevrouw De Man geeft aan dat zij terughoudendheid voelt die ze niet begrijpt.

De heer Smit geeft aan dat het bestuur van Statenlid.nu is gevraagd met een lijst te komen waar zij willen samenwerken met het IPO en wat zij daar precies van verwachten.

De heer Van ’t Westeinde (Zl) stelt voor om de AV van juni te verlengen dit gesprek voort te zetten en af te ronden.

De heer Pestman (Gr) geeft aan dat Statenlid.nu een vakbond voor Statenleden is. De heer Pestman geeft aan dat hij niet begrijpt waarom dit gesprek nu in de AV gevoerd wordt.

De heer Meendering (Gl) geeft aan dat het gesprek tussen het bestuur van Statenlid.nu en het bestuur van het IPO moet gaan over het deelgebied waar Statenlid.nu op acteert en het deelgebied waar het IPO op acteert die met elkaar overlappen. De twee verenigingen moeten over de overige tachtig procent gewoon zelfstandig blijven.

De heer Smit geeft aan dat het gesprek tussen de besturen gaat over de vraag hoe de verenigingen zich tot elkaar verhouden, waar we elkaar kunnen versterken en waar een eigenstandige verantwoordelijkheid is.

De heer Van der Veer (Gl) vraagt of het IPO door het ontstaan van Statenlid.nu is gestopt met het lobbyen voor Statenleden, aangezien niet alle Statenleden lid zijn van Statenlid.nu.

De heer Smit geeft aan dat dit niet het geval is, als voorbeeld heeft het IPO ook een standpunt heeft ingenomen over de vergoedingen van Statenleden.

De heer Hilhorst zegt toe om tijdens de AV van juni verder te praten over de samenwerking tussen het bestuur en de AV. Daarnaast zal er een vervolggesprek komen tussen het bestuur van Statenlid.nu en een delegatie van het IPO-bestuur.

De heer Smit sluit het agendapunt.

3. Ter informatie

a. Overzicht stand van zaken toezeggingen — Bijgevoegd

De leden van de AV nemen kennis van het overzicht. Er zijn geen verdere opmerkingen.

b. Nieuwsbrief februari 2022
De link naar de AV nieuwsbrief die verstuurd is naar de leden van de AV en de griffiecontactpersonen op 10 februari vind je ter informatie hier.

De leden van de AV nemen kennis van de nieuwsbrief. Er zijn geen verdere opmerkingen.

4. Rondvraag en sluiting

Er wordt aandacht gevraagd voor de locatie van de PS-bijeenkomsten en de voorkeur uitgesproken om deze voortaan in Utrecht te organiseren. De voorzitter geeft aan dat deze voorkeur bekend is, daar ook structureel rekening mee wordt gehouden en dat er ditmaal, zoals was aangegeven, gekozen is voor Den Haag omdat de verschillende gastsprekers tijdens de aansluitende bijeenkomsten allen werkzaam zijn in Den Haag.

De voorzitter sluit de vergadering.

Algemene Vergadering

Op 28 juni 2022
Agendapunt

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Datum	16 mei 2022
Portefeuillehouder	N. Vedelaar
Inlichtingen bij	W. Kras
Onderwerp	Jaarstukken 2021

De Planning & Control cyclus kent de volgende producten, waarbij t staat voor het huidige jaar (2022):

In de Planning & Control cyclus plant, stuurt en verantwoordt het IPO-bestuur de uitvoering van de werkzaamheden die de samenwerkende provincies hebben belegd bij de vereniging IPO, bestaande uit IPO Den Haag en BIJ12. Bij IPO Den Haag gaat het vooral om beleidskeuzes ten aanzien van de belangenbehartiging en bij BIJ12 over uitvoering en ondersteuning van de opdrachten van de gezamenlijke provincies. In beide gevallen betreft het werkzaamheden die bij IPO Den Haag en/of BIJ12 zijn en worden ondergebracht om op deze wijze de gedeelde provinciale opgave efficiënter en effectiever uit te voeren.

De jaarstukken zijn een onderdeel van de Planning & Control cyclus en in de jaarstukken legt het IPO-bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid in 2021. Nu ligt de jaarrekening 2021 bij u voor. De jaarstukken bestaan uit de geconsolideerde jaarrekening van IPO Den Haag en BIJ12 en de respectievelijke jaarverslagen van IPO Den Haag en BIJ1 en de goedkeurende verklaring.

Er heeft inmiddels een accountantscontrole plaatsgevonden op de geconsolideerde jaarrekening. De accountant heeft op 10 mei de definitieve versie van de geconsolideerde jaarrekening aangeleverd en heeft aangegeven voornemens te zijn, onder voorbehoud van het ongewijzigd vaststellen door het bestuur, een goedkeurende verklaring te verstrekken. De benodigde handtekeningen van het bestuur om de geconsolideerde jaarrekening vast te stellen zijn in de bestuursvergadering van 12 mei verzameld (bijlage 4). De accountant heeft op 16 mei de goedkeurende verklaring afgegeven (bijlage 5).

De jaarstukken 2021 sluiten met een positief saldo van €2,97 mln., bestaande uit €2,41 mln. voor IPO Den Haag en €0,56 mln. voor BIJ12. In principe wordt een positief saldo gerestitueerd aan de provincies.

In 2021 heeft het IPO-bestuur de voorjaarsnota's en najaarsnota's vastgesteld met begrotingswijzigingen, welke zijn goedgekeurd door de Algemene Vergadering. De begrotingen 2021 na de najaarsnota van IPO Den Haag en BIJ12 zijn geconsolideerd en afgezet tegen de realisatie van baten en lasten in 2021. Dit leidt tot het volgende rekeningresultaat:

Rekeningresultaat 2021	saldo 31.12.2021	Begroting 2021 na NJN	Verschil
Totale baten voor bestemming	115.948.060		
Bestemde baten	3.752.753		
Totale baten na bestemming	112.195.307	86.861.586	25.333.721
Totale lasten	109.216.730	86.861.586	22.355.144
Resultaat vóór bestemming	2.978.577		
Bij: Bestemmingsreserve BIJ12	180.083		180.083
Resultaat na bestemming	3.158.660		3.158.660

Voor uitgebreide inhoudelijke en financiële toelichtingen verwijzen we u naar de jaarstukken van IPO Den Haag en BIJ12, bijlages 2 en 3.

Het resultaat 2021 van IPO Den Haag komt uit op € 2,4 mln. (voordelig). Dit bedrag is het verschil tussen de Begroting 2021 na wijziging en de Rekening 2021, gecorrigeerd met de reeds van provincies ontvangen bijdrage die in 2022 wordt besteed. Dit positieve resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende factoren:

- Lagere programmalasten: € 1,3 mln.
  - Vitale vereniging: Door de corona-maatregelen konden we geen fysieke bijeenkomsten organiseren, waardoor een groot deel van de daarvoor bestemde gelden (€ 0,2 mln.) niet besteed is.
  - IDA: Bij de Najaarsnota 2021 was nog geen enkele zekerheid te geven over de uitputting van de lasten vanwege de start van diverse programma's en onze nieuwe ervaringen daarbij. Uiteindelijk bleek ultimo 2021 een onderuitputting van € 0,5 mln. dat veroorzaakt wordt door minder inhuur dan geraamd. De voor 2021 beoogde doelen zijn bereikt.
  - Overige verschillen: € 0,6 mln. Binnen een aantal beleidsopgaven doen zich beperkte verschillen.
- Directe personele lasten: € 0,2 mln.
  In 2021 ontvingen we voor gedetacheerd personeel € 0,15 mln. Deze baten hadden we niet geraamd.
- Overige apparaatslasten: € 0,9 mln.

Daarnaast schuift € 3,8 mln. door naar 2022. Het gaat hierbij om meerjarige projecten met een specifiek doel en dit is een gebruikelijke werkwijze. We besteden de € 3,8 mln. in 2022 aan de volgende projecten:

- Implementatie Omgevingswet €1,82 mln.
- Informatiehuizen Natuur en Externe Veiligheid €1,84 mln.
- IDA en Werkgeverszaken €0,93 mln.

Mocht na afronding van deze projecten sprake zijn van restantmiddelen, dan restitueren wij deze naar de provincies.

Het resultaat van BIJ12 in 2021 betreft een onderuitputting op de totale begroting 2021 van € 0,56 mln.
De onderuitputting binnen BIJ12 is hoofdzakelijk toe te rekenen aan het overschot voor subsidieverlening voor drugsafvaldumpingen € 0,46 mln.

Vanaf 1 januari 2021 voert BIJ12 centraal de provinciale subsidieregeling voor gedupeerden van drugsafvaldumping uit.

Voorstel
De leden van de Algemene Vergadering wordt voorgesteld de geconsolideerde jaarrekening 2021, met bijbehorende enkelvoudige jaarstukken van BIJ12 en IPO Den Haag goed te keuren, waarna het rekeningresultaat 2021 zal worden gerestitueerd aan de provincies.

Toelichting
Conform de statuten van onze vereniging worden de jaarstukken ter goedkeuring aangeboden aan de Algemene Vergadering. In de onderliggende jaarverslagen van IPO Den Haag en BIJ12 is een uitgebreide toelichting op de inhoudelijke resultaten, en de daarbij behorende lasten en baten, opgenomen.

Bijlagen
1. Geconsolideerde Jaarrekening 2021
2. Jaarverslag IPO Den Haag 2021
3. Jaarverslag BIJ12 2021
4. Besluit jaarstukken 2021
5. Controleverklaring accountant
6. Planning P&C-producten

Bijlage 6:

Aanlever- en behandeldata P&C-cyclusproducten 2022 IPO-bestuur en Algemene Vergadering:

Jaarstukken 2021 (Jaarrekening en jaarverslag)	**Datum**
Verzenden aan IPO-bestuur	Woensdag 27 april 2022
Bespreking/vaststellen door het IPO-bestuur	Donderdag 12 mei 2022
Verzenden aan AV	Maandag 16 mei 2022
Goedkeuren door AV	Dinsdag 28 juni 2022
Voorjaarsnota 2022	**Datum**
Verzenden aan IPO-bestuur	Woensdag 30 maart 2022
Bespreking/vaststellen door het IPO-bestuur	Donderdag 14 april 2022
Verzenden aan AV (indien geen begrotingswijziging ter informatie)	Donderdag 21 april 2022
Goedkeuren door AV (enkel bij begrotingswijziging)	Dinsdag 28 juni 2022
Kaderbrief 2023	**Datum**
Verzenden aan IPO-bestuur	Woensdag 30 maart 2022
Bespreken/vaststellen door het IPO-bestuur (om als gespreksnotitie door te geleiden aan GS'en en t.b.v. bespreking PS)	Donderdag 14 april 2022
Ter informatie sturen aan AV	Donderdag 21 april 2022
Begroting 2023-2026	**Datum**
Uiterlijk reactie van provincies (via IPO-bestuur/GS aan IPO-bureau) op Kaderbrief te ontvangen	Vrijdag 3 juni 2022
Verzenden conceptbegroting aan IPO-bestuur	Woensdag 22 juni 2022
Vaststellen conceptbegroting door het IPO-bestuur	Donderdag 7 juli 2022
Begroting IPO behandelen in GS-en	8 juli/5 augustus 2022
Verzenden begroting aan IPO-bestuur	Woensdag 24 augustus 2022
Bespreken/vaststellen door het IPO-bestuur	Donderdag 8 september 2022
Verzenden aan AV	Dinsdag 20 september 2022
Goedkeuren door AV	Dinsdag 8 november 2022
Najaarsnota 2022	**Datum**
Verzenden aan IPO-bestuur	Maandag 19 september 2022
Vaststellen door het IPO-bestuur	Dinsdag 4 oktober 2022
Verzenden aan AV (indien geen begrotingswijziging ter informatie)	Dinsdag 18 oktober 2022
Goedkeuren door AV (enkel bij begrotingswijziging)	Dinsdag 13 december 2022

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Jaarverslag 2021
IPO Den Haag

2021 in vogelvlucht

Het jaar 2021 was in meerdere opzichten een bijzonder jaar. Het was het jaar dat we hoopten verlost te zijn van de Coronamaatregelen, maar ook in 2021 heeft het Coronavirus impact gehad op de inhoud en werkwijze van de vereniging. Zo hebben we het digitale werken voor een groot deel voortgezet en hebben we middels technische briefings voor o.a. AV-leden en Statenleden gezien dat het digitale werken ook voordelen kent. Helaas is een aantal geplande netwerkbijeenkomsten niet doorgegaan zoals het IPO-jaarcongres. Inhoudelijk hebben we als vereniging ons ook ingespannen om de Coronaschade voor provincies in kaart te brengen en hierover afspraken te maken met het Rijk.

In 2021 hebben we ook gezien dat na de Kamerverkiezingen van 2021 de vereniging samen met de Unie van Waterschappen en de VNG de gezamenlijke boodschap “Naar een krachtig groen herstel” hebben geformuleerd. Binnen de context van die boodschap is daarna verder gewerkt aan het specifieke provinciale gezicht. Dat is gedaan onder de noemer de provinciale “rol in de ruimte”. Daarbij anticiperend op de inhoud van het regeerakkoord, wat lang op zich liet wachten.
De verwachting was dat het regeerakkoord zwaar zou inzetten op opgaven in het fysieke domein op het gebied van energie en klimaat, stikstof en natuur en wonen. Opgaven die allemaal een grote claim leggen op de beperkte ruimte in Nederland. Juist het terrein van de ruimte en het fysieke domein raakt het hart van het provinciale takenpakket. Dit gekoppeld aan de ruimtelijke ordening taken van de provincie en de ervaring van provincies met de gebiedsgerichte aanpak in het fysieke domein, maakt het onvermijdelijk dat de provincies cruciaal zijn om de opgaven in het fysieke domein verder te brengen de komende jaren; de provinciale ‘rol in de ruimte’. In de relatieve luwte van de kabinetsformatie is deze boodschap op hoog ambtelijk niveau in 2021 met de verschillende ministeries besproken en goed geland. Met het verschijnen van het regeerakkoord is inderdaad bevestigd dat Nederland staat voor een ‘grote verbouwing’ de komende 10 plus jaren. De rol van de provincies t.a.v. de 3 transities (wonen/bereikbaarheid; stikstof/natuur/landbouw; klimaat/energie) is met wisselende helderheid geduid in het akkoord en veel is opengelaten voor uitwerking. Dat biedt ruimte voor beïnvloeding en daar blijven we mee doorgaan.

Naast deze voorname inhoudelijke focus in 2021 noemen we ook dat in 2021 het eerste jaar is in de P&C-cyclus dat dit jaarverslag volgens de nieuwe opzet is opgesteld. Aan de hand hiervan krijgt u een helder beeld welke activiteiten we als vereniging voor de samenwerkende provincies hebben uitgevoerd.

Rekeningresultaat 2021

Het rekeningresultaat 2021 komt uit op € 2,4 miljoen (voordelig). Dit bedrag is het verschil tussen de Begroting 2021 na wijziging en de Rekening 2021, gecorrigeerd met de reeds van provincies ontvangen bijdrage die in 2022 wordt besteed. In de tabel hierna zijn de verschillen per programma weergegeven. Ze zijn toegelicht bij de betreffende programma's.

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
1. ROWW	4.744.113	5.878.258	3.894.997	1.983.262
2. Milieu, Energie en Klimaat	2.635.325	2.685.325	2.379.433	305.892
3. Vitaal Platteland	2.868.944	2.868.944	2.696.213	172.731
4. Mobiliteit	3.460.064	3.460.064	3.262.067	197.997
5. Regionale Economie	806.214	806.214	726.942	79.272
6. Cultuur	157.695	157.695	142.189	15.506
7. Kwaliteit Openbaar Bestuur	5.850.472	5.994.314	4.778.078	1.216.236
8. Werkgeverszaken	719.914	719.914	603.549	116.365
9. Overig	9.300.750	10.817.601	8.736.693	2.080.908
Totaal	**30.543.490**	**33.388.328**	**27.220.161**	**6.168.167**
Af: Ontvangen bijdrage die in 2022 wordt besteed				3.752.753
Rekeningesultaat 2021				**2.415.414**

Toelichting verschil € 2,4 mln.
Het verschil tussen de begroting na wijziging en de rekening van € 2,4 mln. is in grote lijnen als volgt te verklaren:

- Programmalasten: € 1,3 mln.
    - Vitale vereniging: Door de corona-maatregelen konden we geen fysieke bijeenkomsten organiseren, waardoor een groot deel van de daarvoor bestemde gelden (€ 0,2 mln.) niet besteed is.
    - IDA: Bij de Najaarsnota 2021 was nog geen enkele zekerheid te geven over de uitputting van de lasten vanwege de start van diverse programma's en onze nieuwe ervaringen daarbij. Uiteindelijk bleek ultimo 2021 een onderuitputting van € 0,5 mln. dat veroorzaakt wordt door minder inhuur dan geraamd. De voor 2021 beoogde doelen zijn bereikt.
    - Overige verschillen: € 0,6 mln. Binnen een aantal beleidsopgaven doen zich beperkte verschillen voor die we aldaar hebben toegelicht.
- Directe personele lasten: € 0,2 mln.
  In 2021 ontvingen we voor gedetacheerd personeel € 0,15 mln. Deze baten hadden we niet geraamd.
- Overige apparaatslasten: € 0,9 mln.
  Binnen de overige apparaatslasten is sprake van onderuitputting door moeilijk vervulbare vacatures en coronagerelateerde maatregelen (daardoor lagere woon-werklasten en niet doorgaan van bijeenkomsten zoals vergaderingen en congressen).
  Daarnaast was het budget voor supporttaken niet benodigd als gevolg van enerzijds het besluit om supporttaken in te besteden en te concentreren bij BIJ12 en anderzijds vertraagde realisatie van aanpassingen gebouw i.h.k.v. hybride werken. Deze onderuitputting is incidenteel, dit wordt namelijk structureel overgeheveld naar BIJ12 t.b.v. bedrijfsvoering.

Uit de tabel hiervoor blijkt een overschot van € 6,2 mln. Hiervan schuift € 3,8 mln. door naar 2022. Het gaat hierbij om meerjarige projecten met een specifiek doel en is een gebruikelijke werkwijze. We besteden de € 3,8 mln. aan de volgende projecten:

- Implementatie Omgevingswet € 1,82 mln.
- Informatiehuizen Natuur en Externe Veiligheid € 1,84 mln.
- IDA en Werkgeverszaken € 0,93 mln.
  Mocht na afronding van deze projecten sprake zijn van restantmiddelen, dan restitueren wij deze naar de provincies.

Toelichting verschil per beleidsopgave
De in de tabel hierboven aangegeven verschillen worden m.b.t. de programmalasten en programmabaten toegelicht bij de betreffende beleidsopgave voor zover € 50.000 of hoger zijn.
De verschillen m.b.t. de directe personeelslasten en de overige apparaatslasten werken als gevolg van de toerekensystematiek door in alle beleidsopgaven. Daarbij wordt qua toelichting volstaan met de hiervoor gegeven toelichting, omdat anders bij iedere beleidsopgave dezelfde tekst zou komen te staan.

Inhoudsopgave

Leeswijzer 7
1. Ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer en wonen 8
1.1. Ruimtelijke ontwikkeling 8
1.2. Water 8
1.3. Wonen 9
1.4. Implementatie Omgevingswet 9
1.5. Digitaal Stelsel Omgevingswet 10
1.6. Nederlands Hydrologisch Instituut 11
Financiën 12
2. Milieu, energie en Klimaat 13
2.1. Gezondheid 13
2.2. Circulaire Economie VTH 13
2.3. Klimaat en Energie 14
2.4. Omgevingsveiligheid 14
2.5. VTH-stelsel en Omgevingswet 14
2.6. Abonnementen/Kennisdeling/Internationaal 15
2.7. Coördinatie Klimaatakkoord 15
2.8. 6000 Megawatt op land 16
2.9. Regionale Energie Strategie 16
2.10. Route 35 17
2.11. Industrie en bedrijventerreinen 18
2.12. Warmtetransitie 18
2.13. Energie-infrastructuur 19
Financiën 20
3. Vitaal platteland 21
3.1. Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 21
3.2. Duurzame Landbouw 22
3.3. Klimaatakkoord Landbouw gebruik 22
3.4. Programma Natuur 23
3.5. Natuurwetgeving 23
3.6. Faunabeheer 24
3.8. EU-Biodiversiteit 25
3.9. Stikstof 26
3.10. Nationale Databank Flora en Fauna 27

Financiën 28
4. Mobiliteit 29
4.1. Duurzame Mobiliteit 29
4.2. Openbaar vervoer 29
4.3. Verkeersveiligheid 30
4.4. Fiets 31
4.5. Kennisplatform Verkeer en Vervoer 32
4.6. Goederenvervoer & Logistiek 32
Financiën 34
5. Regionale economie 35
5.1. Stimuleren innovatief en breed MKB 35
5.2. Regionale Arbeidsmarkt, Circulair, Digitalisering 35
5.3. Circulaire economie 36
5.4. Cohesiebeleid 37
5.5. Taskforce HRE en samenwerkingsagenda 38
5.6. Vrijetijdseconomie 38
Financiën 40
6. Cultuur en erfgoed 41
6.1. Toekomstperspectief Culturele Sector 41
6.2. Behoud Erfgoed 41
6.3. Cultuureducatie 42
6.4. Toekomstbestendig Bibliotheekstelsel 42
Financiën 44
7. Kwaliteit Openbaar Bestuur 45
7.1. Consultaties en wetgevingstrajecten 45
7.2. Lerend netwerk en uitwisseling best practices (geïntegreerd met 7.3 cf VJN21) 45
7.3. Strategische kennisfunctie 45
7.4. Overheidsfinanciën 46
7.5. Vitale vereniging 47
7.6. Europa 47
7.7. Interprovinciale Digitale Agenda 48
Financiën 49
8. Werkgeverszaken 50
8.1. CAO 50
8.2. Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers 51
8.3. Doorontwikkelen en borgen goed provinciaal en publiek werkgeverschap 51

Financiën 53
9. Overig 54
9.1. Werkbudget 54
9.2. Stelpost L&P-compensatie 54
9.3. Informatiehuizen Natuur en Externe veiligheid 54
9.4. Compensatie Zeeland 55
9.5. Nog te verdelen apparaatslasten 56
9.6. Afrekening Kassiersfuncties 56
Financiën 57
Bijlage 1. Verantwoordingssystematiek 58
Bijlage 2. Totaalbeeld lasten per beleidsopgave 60
Bijlage 3. Bijdrage per provincie 61
Bijlage 4. Afkortingenlijst 62

Leeswijzer

Doelstelling jaarverslag

Het jaarverslag is een belangrijk instrument voor de Algemene Vergadering (AV). Hierin legt het IPO-bestuur verantwoording af over de gerealiseerde output en de inzet van de financiële middelen die het IPO ter beschikking stond. Het jaarverslag is daarmee ook een belangrijk instrument om inhoud te geven aan de controlerende rol van de AV.

Plaats jaarverslag in de planning en control cyclus

In het jaarverslag leggen we verantwoording af over de uitvoering van de in de begroting opgenomen beleidsopgaven, resultaten en kosten. De Begroting 2021 is op 2 november 2020 door de Algemene Vergadering vastgesteld. Gedurende 2021 hebben we via de Voorjaarsnota en de Najaarsnota gerapporteerd over de voortgang en bijstelling van de begroting.

Structuur jaarverslag

Evenals bij de Voorjaarsnota en Najaarsnota 2021 is de rapportage op beleidsopgaven ingericht volgens de zogenaamde stoplichtensystematiek waarbij groene, oranje en rode bolletjes aangeven of de doelstellingen zijn gehaald, niet helemaal zijn gehaald, of helemaal niet zijn gehaald. Dat betreft dan zowel Geld als Inspanning. In de laatste twee gevallen is toegelicht waarom de doelstellingen niet zijn gehaald.

Duiding groen-oranje-rode indicatoren

- Groen
  Geen afwijkingen in prestatie, planning of middelen
- Oranje
  - Prestatie is niet volledig behaald of aard opgave is niet meer consistent met sturing die hieraan is gegeven.
  - Prestatie loopt achter op planning maar is niet problematisch of
  - Middelen dreigen tekort te komen
- Rood
  - Prestatie is niet of nauwelijks behaald of
  - Prestatie loopt achter op planning, realisatie is problematisch of
  - Middelen vertonen tekort

Bijlagen

- De verantwoordingssystematiek voor de lastentoerekening, zoals gehanteerd bij het opstellen van de Begroting 2021, is opgenomen in bijlage 1.
- Bij iedere beleidsopgave geven we inzicht in de primitieve begroting 2021, de Begroting 2021 na wijzing, de Rekening 2021 en het verschil. Vanaf de Rekening 2022 voegen we hieraan ook ter vergelijking een kolom Rekening t-1 aan toe. Deze kolom is nu niet bruikbaar vanwege de nieuwe opzet van de Begroting 2021 waardoor een vergelijking niet mogelijk is (trendbreuk). In bijlage 2 is een totaalbeeld opgenomen van de lasten per beleidsopgave.
- In bijlage 3 geven we inzicht in de geraamde en werkelijke lasten voor de provincies, inclusief de restitutie.

1. Ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer en wonen

1.1. Ruimtelijke ontwikkeling

Beoogde output	Inhoud	Geld
1. In de Omgevingswet is een zelfbindende Nationale Omgevingsvisie (NOVI) opgenomen. Provincies hebben hun 'aanbod' afgegeven. De samenwerking moet zich de komende jaren verder uitkristalliseren. De vinger aan de pols is nodig om de provinciale belangen te behartigen.		
2. Nieuwe afspraken met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) en gemeenten over bodemtaken.		
3. Uitwerken integrale en intercompartimentale aanpak van de Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	125.000	97.500	54.646	42.854
Directe personeelslasten	360.211	360.211	348.777	11.434
Overige apparaatslasten	231.144	231.144	184.432	46.712
Totaal	**716.355**	**688.855**	**587.855**	**101.000**

Toelichting

2. De afspraken over bodem zijn nog niet definitief. De onderhandelingen zijn opgeschort.

1.2. Water

Beoogde output	Inhoud	Geld
1. Bestuurlijke afspraken over waterkwaliteit met het oog op de Kaderrichtlijn Water (KRW-)doelstellingen.		
2. Belangenbehartiging in het kader van ruimtelijke adaptie.		
3. Samenwerking met waterschappen en gemeente inzake grondwater, drinkwater en droogtegevoelige natuurgebieden.		
4. Regionale keringen ontwikkelprogramma.		
5. Deelname in Delta aanpak waterkwaliteit.		
6. Informatiehuis Water (bijdrage en detachering).		
7. Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA).		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	713.299	819.799	787.300	32.499
Directe personeelslasten	252.148	252.148	244.144	8.004
Overige apparaatslasten	161.801	161.801	129.102	32.698
Totaal	**1.127.248**	**1.233.748**	**1.160.547**	**73.201**

1.3. Wonen

Beoogde output	Inhoud	Geld
1. Verkenning van de door de provincies gewenste rol binnen de brede woonagenda.		
2. Aanbod aan kabinet, partijpolitieke programma's en de kabinetsformatie om te pleiten voor afschaffing verhuurdersheffing en positionering van de provincies in de aanpak van de woningbouwopgave.		
3. Bijdrage intensiveringsprogramma binnenstedelijke transformatie van platform 31.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	46.680	46.680	75.900	-29.220
Directe personeelslasten	72.042	72.042	69.755	2.287
Overige apparaatslasten	46.229	46.229	36.886	9.342
Totaal	**164.951**	**164.951**	**182.542**	**-17.591**

1.4. Implementatie Omgevingswet

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Handreiking omgevingsverordening.		
2. Alle provincies in staat stellen om per 01-01-22 volgens omgevingswet te werken.		
3. Deelname programmaraad, Opdrachtgeversberaad (OGB), Interbestuurlijke afstemming.		
4. Maandelijks overleg provinciale programmamanagers.		
5. Nieuwsbrieven en internetberichten.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	662.000	1.717.145	1.019.942	697.203
Programmabaten			-1.119.742	1.119.742
Directe personeelslasten	60.035	60.035	58.130	1.906
Overige apparaatslasten	38.524	38.524	30.739	7.785
Totaal	**760.559**	**1.815.704**	**-10.931**	**1.826.636**

Toelichting

2. Alle provincies in staat stellen om per 1 januari 2022 volgens Omgevingswet te werken.
Het programma implementatie Omgevingswet betreft een meerjarig programma dat in 2015 is ingesteld. Daarbij is besloten dat dit programma via de kassiersfunctie zou worden gefinancierd. Deze constructie is bij de vaststelling van de begroting 2020 bekrachtigd. Daarbij is tevens bekrachtigd dat de middelen tot het eind van het programma beschikbaar blijven voor de implementatie van de Omgevingswet, mede omdat deze middelen deels afkomstig zijn van het Rijk.

Doordat de inwerkingtreding van de Omgevingswet meerdere malen is uitgesteld, is het zwaartepunt van de werkzaamheden steeds opgeschoven waardoor de afgelopen jaren middelen zijn overgebleven. Mei 2021 is besloten de inwerkingtreding van de Omgevingswet uit te stellen tot 1-7-2022. Eind februari 2022 is besloten de wet opnieuw met een half jaar uit te stellen.
De inwerkingtredingsdatum is nu vastgesteld op 1 januari 2023. Daarmee loopt het programma in ieder geval door tot begin 2023. De benodigde dekking komt uit de over te hevelen middelen en een extra bijdrage van BZK. Er wordt daarmee geen extra claim gelegd voor de Begroting 2022.

Na afloop van het programma zullen de resterende gelden, conform afspraak, worden gerestitueerd naar de provincies.

1.5. Digitaal Stelsel Omgevingswet

Output 2021	Inhoud	Geld
1. In het bestuursakkoord Omgevingswet uit 2015 en het Financieel Akkoord uit 2016 is afgesproken dat de provincies bijdragen aan het beheer van het Digitaal Stelstel Omgevingswet (DSO). De totale beheerkosten voor het huidige dienstverleningsniveau bedragen jaarlijks € 25,9 mln., een bedrag dat jaarlijks wordt geïndexeerd.		
2. De provincies dragen € 1,6 mln. bij. Wij hebben de lasten met € 50.000 verhoogd vanwege indexatie.		
3. Afhankelijk van het dienstverleningsniveau dat bereikt wordt, kunnen de beheerskosten oplopen tot jaarlijks € 57 mln. Dit is het geval wanneer scenario 3 uit het bestuursakkoord wordt gerealiseerd. De provinciale bijdrage loopt in dat geval op naar € 3,3 mln. per jaar, exclusief indexatie.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	1.650.000	1.650.000	1.649.984	16
Directe personeelslasten	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0
Totaal	**1.650.000**	**1.650.000**	**1.649.984**	**16**

Toelichting

Eind 2020 is bestuurlijk de afspraak gemaakt dat provincies alleen de beheerbijdrage leveren indien het DSO het zogenoemde inwerkingtredingsniveau in 2021 op zou leveren. Dit niveau is vorig jaar niet opgeleverd waarop het bestuur besloten heeft de bijdrage aan het beheer op te schorten.
De kopgroep Omgevingswet heeft aangegeven de betaling van de provinciale beheerbijdrage opnieuw ter overweging aan het bestuur te willen voorleggen indien concrete afspraken gemaakt kunnen worden over de realisatie van scenario 3. In het Bestuurlijk Overleg van 21 april 2022 is afgesproken dat we uiterlijk 2029 scenario 3 gerealiseerd willen hebben. Conform het besluit van het IPO-bestuur van 14 april 2022, is het IPO daarom overgegaan tot betaling van de bijdrage over 2021.

1.6. Nederlands Hydrologisch Instituut

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI) voorziet in de nodige hydrologische modellen die voor provincies en partners van essentieel belang zijn bij het maken van beleidsplannen en toekomstscenario's. Het IPO-bestuur heeft ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst. Deze voormalige kassiersfunctie is nu in de begroting opgenomen.		
2. Het beheer van deze voorziening is ondergebracht bij BIJ12 en er wordt nader onderzocht wat hiervoor is benodigd.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	325.000	325.000	325.000	0
Directe personeelslasten	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0
Totaal	**325.000**	**325.000**	**325.000**	**0**

Financiën

In de onderstaande tabel zijn de bedragen weergegeven van de beleidsopgaven binnen dit programma.

Beleidsopgave	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	716.355	688.855	587.855	101.000
1.2 Water	1.127.248	1.233.748	1.160.547	73.201
1.3 Wonen	164.951	164.951	182.542	-17.591
1.4 Implementatie Omgevingswet	760.559	1.815.704	-10.931	1.826.636
1.5 Digitaal Stelsel Omgevingswet	1.650.000	1.650.000	1.649.984	16
1.6 Nederlands Hydrologisch Instrumenta	325.000	325.000	325.000	0
Totaal lasten programma 1	**4.744.113**	**5.878.258**	**3.894.997**	**1.983.262**

2. Milieu, energie en Klimaat

2.1. Gezondheid

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Verkenning van de mogelijkheden en gezamenlijke ambities over bijdrage van Vergunningverlening, Toezicht en handhaving (VTH) binnen het thema gezondheid.		
2. Kennisuitwisseling rondom Schone Lucht Akkoord en doorwerking in omgevingsvisies.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	91.253	91.253	88.357	2.897
Overige apparaatslasten	58.556	58.556	46.723	11.834
Totaal	**149.810**	**149.810**	**135.080**	**14.730**

2.2. Circulaire Economie VTH

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Ontwikkelen en opschalen van circulaire pilots en experimenten.		
2. Kennisdeling succesfactoren en belemmeringen op basis van een programma.		
3. Handreiking Cross-Compliance voor omgevingsdiensten.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	125.000	125.000	54.475	70.525
Directe personeelslasten	91.253	91.253	88.357	2.897
Overige apparaatslasten	58.556	58.556	46.723	11.834
Totaal	**274.810**	**274.810**	**189.555**	**85.255**

Toelichting

3. Handreiking Cross-Compliance voor omgevingsdiensten

Initieel was de planning om de handreiking Cross-Compliance voor omgevingsdiensten (een handreiking VTH en CE) af te hebben in december 2021. Dit is niet gelukt, om de volgende reden. Eerste stap in het opstellen van een handreiking was een onderzoek van Omgevingsdienst NL naar kansen en belemmeringen in VTH ten behoeve van de Circulaire Economie. Dit onderzoek is uitgevoerd, maar heeft vertraging opgelopen. De resultaten/de rapportage is in het najaar 2021 aan de BAC MTH gepresenteerd. Vervolgstap is dat geleerde lessen van het onderzoek landen in een op te stellen handreiking. De conclusies blijken echter niet makkelijk 1-op-1 in een handreiking te vertalen. Er is daarom meer tijd nodig. De handreiking staat nu gepland voor het 3^{e} kwartaal 2022.

2.3. Klimaat en Energie

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Lobby en beleidsbeïnvloeding wijzigingswetgeving: Verbreding energiebesparingsplicht bedrijven, Normering werkgerelateerde mobiliteit, opvolging Meerjarenafspraak energie-efficiëntie (MJA3/MEE) -convenanten en koolstofdioxide (CO2)-heffing industrie.		
2. Kennisopbouw relatie Omgevingswet – VTH-taken – Klimaatakkoord.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	91.253	91.253	88.357	2.897
Overige apparaatslasten	58.556	58.556	46.723	11.834
Totaal	**149.810**	**149.810**	**135.080**	**14.730**

2.4. Omgevingsveiligheid

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Opzet en uitvoeren meerjarenagenda voor de zes Brzo (Besluit risico's zware ongevallen) - omgevingsdiensten gericht op de verbetering van de uitvoeringspraktijk.		
2. Opzet en uitvoering gezamenlijke agenda omgevingsveiligheid 2021-2024 met Rijk en gemeenten.		
3. Deelnemen en bijdragen aan Safety Delta Nederland.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	88.172	88.172	82.416	5.756
Directe personeelslasten	99.658	99.658	96.495	3.163
Overige apparaatslasten	63.950	63.950	51.026	12.924
Totaal	**251.780**	**251.780**	**229.937**	**21.843**

2.5. VTH-stelsel en Omgevingswet

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Provinciale visie op de ontwikkeling van het VTH-stelsel.		
2. Instrumentenkoffer waaronder uitwerking bestuurlijke boete, handreiking financiële zekerheidsstelling.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	100.000	100.000	100.000	0
Directe personeelslasten	223.331	223.331	216.242	7.089
Overige apparaatslasten	143.309	143.309	114.348	28.961
Totaal	**466.640**	**466.640**	**430.590**	**36.050**

2.6. Abonnementen/Kennisdeling/Internationaal

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IMPEL (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law): Cofinanciering van projecten met Inspectie Leefomgeving en Transport, Omgevingsdienst.nl, ministerie I&W en EU-partners. Gericht op kwaliteit en slagkracht van provincies op het gebied van toezicht en handhaving.		
2. Milieuverkenning: Kenniscentrum Europa Decentraal is de beheerder. Brengt in kaart wat provincies doen aan verbetering EU-wet- en regelgeving.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	41.493	41.493	34.451	7.042
Directe personeelslasten	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0
Totaal	**41.493**	**41.493**	**34.451**	**7.042**

2.7. Coördinatie Klimaatakkoord

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Oplevering advies en ontwikkeling voorstellen hoe om te gaan met uitvoeringslasten Klimaatakkoord en nieuwe financiële arrangementen.		
2. Oplevering plan voor data en monitoring voortgang Klimaatakkoord.		
3. Voorbereiding van klimaattafels en organiseren kennisdeling tussen vakcommissies.		
4. Signalering, advisering en standpuntbepaling in AAC en BAC en uitvoeren belangbehartiging via consultaties, position papers, webinars etc.		
5. Organiseren van afgestemde lobby en communicatie-activiteiten met provincies.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	180.106	180.106	174.389	5.717
Overige apparaatslasten	115.572	115.572	92.216	23.356
Totaal	**295.678**	**295.678**	**266.605**	**29.073**

Toelichting

Het artikel 2 onderzoek van de Raad van Openbaar Bestuur (ROB) is uitgevoerd. Daaruit blijkt dat de gemeenten en provincies financiën nodig hebben voor het uitvoeren van het klimaatakkoord (485 miljoen, jaarlijks). Deze uitvoeringslasten zijn gelukkig opgenomen in het coalitieakkoord, maar pas wel vanaf 2023. Daarmee valt er in 2022 een gat. De verwachting is dat in Q1-Q2 2022 tot nadere afspraken over verdeling/besteding van deze gelden met het kabinet gekomen gaat worden, mogelijk ook voor de uitvoeringslasten van 2022.

2.8. 6000 Megawatt op land

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Het IPO faciliteert en organiseert platform voor kennisuitwisseling middels werkgroepen over wind en zonne-energie en stelt adviezen op voor de provincies om de 6000 MW op land te realiseren.		
2. Het IPO analyseert de monitor “Wind op Land” en adviseert provincies omtrent de verdelingsopgave rekening houdend met de afspraken van het versnellingspakket dat onderdeel is uit de opgave van het energieakkoord dat loopt tot 2023 en de afspraken uit het klimaatakkoord.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	72.042	72.042	69.755	2.287
Overige apparaatslasten	46.229	46.229	36.886	9.342
Totaal	**118.271**	**118.271**	**106.642**	**11.629**

2.9. Regionale Energie Strategie

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO draagt bij aan het halen van de ambities om via de Regionale Energie Strategieën (RES’en) 35 terrawattuur (TWh) grootschalige elektriciteitsproductie op land in 2030 te realiseren door deel te nemen in het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NP-RES) en brengt als belangenbehartiger knelpunten en kansen in namens de provincies in het Interbestuurlijk Management Team en het Opdrachtgevend Beraad.		
2. IPO agendeert casuïstiek bij betrokken ministeries en koepels, gericht op invulling afspraak uit RES’en.		

3. IPO adviseert over de landschappelijke kwaliteit en ruimtelijke verankering en vertaling van de RES 1.0 in het ruimtelijk instrumentarium en organiseert hierover de kennisdeling.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	168.099	168.099	162.763	5.336
Overige apparaatslasten	107.867	107.867	86.068	21.799
Totaal	**275.966**	**275.966**	**248.831**	**27.135**

2.10. Route 35

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Op 1 februari 2021 levert IPO een verdelingssystematiek op die direct of op langere termijn ingezet kan worden als opgave 35 TWh via RES'en niet wordt gehaald.		
2. IPO verzorgt projectleiding van implementatie verdelingssystematiek en werkt hierin samen met VNG en UvW en richt het proces binnen NP-RES.		
3. IPO agendeert en adviseert over actuele issues t.a.v. Route 35 voor besprekingen in stuurgroepen, bestuurlijke commissies en koplopergroepen.		
4. IPO organiseert samen met NP-RES de kennisdeling door o.a. peer-to-peer gesprekken en kennisdelingsgesprekken over de kwalitatieve PBL-(Planbureau voor de Leefomgeving) analyse.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	50.000	101.680	-51.680
Programmabaten			-50.000	50.000
Directe personeelslasten	96.056	96.056	93.007	3.049
Overige apparaatslasten	61.638	61.638	49.182	12.456
Totaal	**157.695**	**207.695**	**193.869**	**13.826**

Toelichting

Bestuurlijk is afgesproken de werkzaamheden ten aanzien van Route35 niet verder te continueren. De beschikbare middelen hiervoor zijn geherprogrammeerd voor de inzet ten behoeve van het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie. In 2021 is er incidenteel extra budget ontvangen van NP RES dat daarvoor gebruikt is.

2.11. Industrie en bedrijventerreinen

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO levert een verkenning op van de opgave voor verduurzamingsmogelijkheden voor bedrijventerreinen.		
2. IPO behartigt provinciale belangen als bevoegd gezag omtrent CO2-heffing en volgt de uitwerking van de normering van de CO2.		
3. IPO organiseert de afstemming van de energietransitie voor de industrieclusters met de beleidsopgaven van Regionale Economie.		
4. IPO stelt advies op over hoe besparingspotentieel kan worden benut t.b.v. doelstellingen klimaatakkoord samen met VNG, UvW en BZK en ziet hierbij toe op provinciale belangen en zoekt naar win-win mogelijkheden.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	60.035	60.035	58.130	1.906
Overige apparaatslasten	38.524	38.524	30.739	7.785
Totaal	**98.559**	**98.559**	**88.868**	**9.691**

2.12. Warmtetransitie

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO brengt als belangenbehartiger standpunten in bij de totstandkoming van de warmtewet.		
2. IPO organiseert platform voor kennisuitwisseling Warmte voor o.a. nieuwe ontwikkelingen en botsproeven samen met VNG, UvW en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK).		
3. IPO is in rol van opdrachtgever namens provincies vertegenwoordigd in programma aardgasvrije wijken en faciliteert kennisuitwisseling tussen provincies en tussen provincies en gemeenten.		
4. IPO volgt ontwikkelingen biobrandstoffen en ontsluit deze voor provincies.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	120.070	120.070	116.259	3.811
Overige apparaatslasten	77.048	77.048	61.477	15.571
Totaal	**197.118**	**197.118**	**177.736**	**19.382**

Toelichting

2. Platform kennisuitwisseling

Interprovinciale en interbestuurlijke kennisuitwisseling t.a.v. de warmtetransitie en de gebouwde omgeving wordt afgestemd tussen HEAT en het kernteam Warmte. De Werkgroep HEAT is in het najaar van 2021 van start gegaan, later dan gepland. Deze worden in 2022 en verder volgens planning gecontinueerd. Interbestuurlijke kennisuitwisseling en botsproeven zijn tevens uitgevoerd in het kader van de warmtedialogen die door EZK naar aanleiding van de voorbereiding van de Warmtewet zijn uitgevoerd.

2.13. Energie-infrastructuur

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO levert een advies en strategie op voor de aanpak van netinfrastructuur passend bij de rol provincies en ontwikkelt aanpak regionale afstemming.		
2. IPO organiseert kennisdeling en coördineert verkenning naar regionale programma's en governance omtrent energie-infrastructuur.		
3. IPO brengt als belangenbehartiger standpunten in ten behoeve van de beleidsvisie marktordening van het Rijk over o.a. rolverdeling van overheden, netbeheerder en bedrijfsleven op het gebied van elektriciteit, warmte, waterstof en biomassa.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	96.056	96.056	93.007	3.049
Overige apparaatslasten	61.638	61.638	49.182	12.456
Totaal	**157.695**	**157.695**	**142.189**	**15.506**

Financiën

In de onderstaande tabel zijn de bedragen weergegeven van de beleidsopgaven binnen dit programma.

Beleidsopgave	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
2.1 Gezondheid	149.810	149.810	135.080	14.730
2.2 Circulaire Economie	274.810	274.810	189.555	85.255
2.3 Klimaat en Energie	149.810	149.810	135.080	14.730
2.4 Omgevingsveiligheid	251.780	251.780	229.937	21.843
2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet	466.640	466.640	430.590	36.050
2.6 Abonnementen/VTH-kennisdeling inter	41.493	41.493	34.451	7.042
2.7 Coördinatie Klimaatakkoord	295.678	295.678	266.605	29.073
2.8 6000 mw op land	118.271	118.271	106.642	11.629
2.9 Regionale Energie Strategie 1.0	275.966	275.966	248.831	27.135
2.10 Route 35	157.695	207.695	193.869	13.826
2.11 Industrie en bedrijventerreinen	98.559	98.559	88.868	9.691
2.12 Warmtetransitie	197.118	197.118	177.736	19.382
2.13 Energie-infrastructuur	157.695	157.695	142.189	15.506
Totaal lasten programma 2	**2.635.325**	**2.685.325**	**2.379.433**	**305.892**

3. Vitaal platteland

3.1. Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Een gedragen Nationaal Strategisch Plan (GLB-NSP), dat ruimte biedt voor provinciale invulling beleid en uitvoering. IPO zal om dit te realiseren actief participeren in het totstandkomingsproces van het GLB-NSP door mee te schrijven aan dit plan en procesgeld ter beschikking te stellen en geeft hiermee invulling aan mede-opdrachtgeverschap.		
2. IPO bewaakt bestuurlijke afspraken over transitieperiode tussen provincies en LNV en bereidt standpuntbepaling voor, voor het nieuwe Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB).		
3. IPO zet als belangenbehartiger in op werkbaarheid uitvoeringsregels met specifiek aandacht voor provinciale rol met gebruikmaking van ervaringen uit provincies.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	195.000	195.000	205.093	-10.093
Directe personeelslasten	336.197	336.197	325.526	10.672
Overige apparaatslasten	215.734	215.734	172.137	43.598
Totaal	**746.931**	**746.931**	**702.755**	**44.176**

Toelichting

1. GLB-NSP

Het proces van totstandkoming van het GLB-NSP heeft langer geduurd dan vooraf was verwacht, omdat de definitieve besluitvorming in Europees verband pas in het najaar en standpuntvorming van het (demissionaire) Kabinet eind 2021. Uiteindelijk heeft het Kabinet eind 2021 een concept-NSP aangeboden aan de Europese Commissie. Provincies hebben hierin actief inbreng geleverd, via actieve participatie in de totstandkoming, en in de bestuurlijke afspraken daarover.

Het begrote procesgeld (€195.000 in 2021) is voornamelijk ingezet voor het voortzetten van de externe inhuur t.b.v. de stationering bij het ministerie van LNV. LNV zal ons naar verwachting verzoeken om ook in 2022 extra procesgeld in te zetten, gericht op de implementatie van het GLB-NSP en communicatie. Ook wordt in 2022 extra inzet gevraagd op communicatie.

De uitwerking van uitvoeringsregels heeft in 2021 maar beperkt vorm gekregen, vanwege de focus op het NSP zelf. In het programma GLB-NSP zal in 2022 uitwerking worden gegeven aan een nieuwe governancestructuur en uitvoeringsstructuur. Over de rol van het IPO, op het moment dat de bestuurlijke afspraken gereed zijn, zullen nadere afspraken moeten worden gemaakt.

3.2. Duurzame Landbouw

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO behartigt provinciale belangen bij realisatie landbouwvisie van LNV en stemt beleidsontwikkelingen af met andere beleidsopgaven zoals stikstof, de realisatie van een gunstige staat van instandhouding natuur en de opgaven uit Klimaatakkoord.		
2. IPO bereidt interprovinciale standpuntbepaling voor en levert in 2021 naast GLB inbreng over de doorvertaling van “Farm to Fork”.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	36.021	36.021	34.878	1.143
Overige apparaatslasten	23.114	23.114	18.443	4.671
Totaal	**59.136**	**59.136**	**53.321**	**5.815**

Toelichting

1. Landbouwvisie

De focus heeft in 2021 gelegen op de invulling van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid. De relatie met de andere landbouwonderwerpen komt moeizamer op gang en gebeurt vooral ad hoc, ook vanwege het ontbreken van een gezamenlijke strategie of inzet. Een heldere bestuurlijke opdracht en inzet op duurzame landbouw en de voedselketen ontbrak.

In 2021 is het belang van het dossier, vanwege de verwachte transities in het landelijke gebied en de focus daarop in het regeerakkoord, alleen maar belangrijker geworden. In de gezamenlijke propositie voor stikstof en landelijk gebied hebben provincies het belang geduid om te werken vanuit een duurzaam toekomstperspectief voor de landbouw. De BAC VP heeft de ambtelijke organisatie gevraagd om die perspectief verder uit te werken. Dit zal in 2022 vorm krijgen, in samenhang met de uitwerking van het NPLG.

3.3. Klimaatakkoord Landbouw gebruik

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO bereidt afronding bestuurlijke afspraken voor, voor zover nog niet vervat in het klimaatakkoord over o.a. regelgeving, instrumenten, middelen en provinciale rol m.b.t. bossenstrategie, natuur en de structurele aanpak van het veenweidedossier.		
2. IPO signaleert, adviseert en bereidt standpuntbepaling voor over de activiteiten waar in het klimaatakkoord ook een trekkende of regierol voor provincies is benoemd (m.n. veenweide en natuurbeleid) en bevordert dat deze ook in samenhang met andere beleidsopgaven wordt opgepakt.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	60.035	60.035	58.130	1.906
Overige apparaatslasten	38.524	38.524	30.739	7.785
Totaal	**98.559**	**98.559**	**88.868**	**9.691**

Toelichting

2. Activiteiten klimaatakkoord

De focus was in 2021 sterk gericht op de totstandkoming van bestuurlijke afspraken over veenweide en de bossenstrategie. Meer inzet op de advisering op breedte van de uitvoeringstafel landbouw en landgebruik, in samenhang met andere opgaven, is gewenst. Dit zal in 2022 worden verbonden aan de inzet op transitie landelijk gebied.

3.4. Programma Natuur

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO bereidt gezamenlijk proces voor dat op basis van bestuurlijke afspraken leidt tot uitwerking van een gezamenlijke programma natuur, met een uitvoeringsprogramma en richt zich hier onder meer op zaken als programmering, monitoring en rapportage en evaluatie.		
2. Exacte uitwerking krijgt nog vorm in gezamenlijk plan van aanpak voor de lobby en beleidsbeïnvloeding wijzigingswetgeving, waarbij inzet o.a. gericht is op gewenste provinciale rol en verantwoordelijkheid en bewaakt IPO of dit voldoende geborgd en ondersteund wordt door het programma (tot 2030 € 300 mln./jr aanvullend beschikbaar op bestaande middelen).		
3. IPO agendeert kansen en provinciale ambities voor de natuurinclusieve samenleving voor de langere termijn bij het Rijk in de agenda “natuurinclusief”, met versterkte aandacht voor de natuur in nabije omgeving zowel binnen als buiten natuurgebieden.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	103.733	103.733	100.126	3.607
Directe personeelslasten	190.912	190.912	184.852	6.060
Overige apparaatslasten	122.506	122.506	97.749	24.757
Totaal	**417.151**	**417.151**	**382.727**	**34.424**

3.5. Natuurwetgeving

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO brengt provinciale belangen in bij beleidsontwikkelingen Rijk op deze wettelijke provinciale taak en zet o.a. in op beleidsneutraliteit implementatie natuur in omgevingswet.		

Output 2021	Inhoud	Geld
2. IPO adviseert provincies en Rijk over beleidsontwikkelingen over stijgende faunaschades (najaar 2021), implementatie Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) bij de Aanvullingswet Natuur en eventuele gezamenlijke aanpak ontheffingverlening Wet Natuurbescherming.		
3. Gedragscodes worden getoetst op de provinciale uitvoeringservaring.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	60.035	60.035	58.130	1.906
Overige apparaatslasten	38.524	38.524	30.739	7.785
Totaal	**98.559**	**98.559**	**88.868**	**9.691**

3.6. Faunabeheer

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Gezamenlijk wolvenplan dat geactualiseerd blijft op basis van recente ontwikkelingen wolvendossier.		
2. IPO adviseert en ontwikkelt innovatief faunabeleid en zorgt voor standpuntbepaling dat leidt tot minder kosten voor provincies voor faunaschade.		
3. IPO stemt lijst met invasieve soorten (waarvoor provincies verantwoordelijkheid dragen) af met provincies om haalbaarheid en uitvoerbaarheid te kunnen toetsen.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	60.035	60.035	58.130	1.906
Overige apparaatslasten	38.524	38.524	30.739	7.785
Totaal	**98.559**	**98.559**	**88.868**	**9.691**

3.7. Natuurbeleid

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO brengt provinciale belangen in bij beleidsontwikkelingen Rijk en stemt via werkgroepen hierover af met de provincies.		
2. IPO levert de jaarlijkse voortgangsrapportage natuur op. Dit betreft een rapportage voor Provinciale Staten over de voortgang van de afspraken in het natuurpact.		

3. IPO stemt nieuwe beleidsontwikkelingen af met provincies.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	10.372	10.372	17.559	-7.187
Directe personeelslasten	48.028	48.028	46.504	1.525
Overige apparaatslasten	30.819	30.819	24.591	6.228
Totaal	**89.219**	**89.219**	**88.654**	**566**

3.8. EU-Biodiversiteit

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO brengt als belangenbehartiger van provincies input in EU-besluitvorming biodiversiteit. EU-kaders zijn van grote impact op provinciale beleidsinvulling.		
2. IPO levert inbreng in nieuwe beleidsstukken, waaronder het strategische plan Natura 2000, wordt mede beleid bepaald over Natura2000 en doelbereik.		
3. IPO organiseert gezamenlijke processen ter verbetering doelensystematiek Natura2000 en beheerplannen Natura2000.		
4. IPO faciliteert kennisuitwisseling over voortgang en voert regie op verbetering van de afstemming van de provincies met andere voortouwnemers van N2000-beheerplannen.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	25.728	25.728	0	25.728
Directe personeelslasten	84.049	84.049	81.381	2.668
Overige apparaatslasten	53.934	53.934	43.034	10.899
Totaal	**163.711**	**163.711**	**124.416**	**39.295**

Toelichting

Gebeurt voornamelijk reactief en ad hoc: wanneer er input gevraagd wordt vanuit Europa - via Rijk. Geput wordt uit relatief kleine kerngroep met voornamelijk inbreng vanuit IPO-werkgroep natuurbeleid en vanuit IPO-bureau. Meer input is wenselijk vanuit de thema's Landbouw, Water en Energie. Vooral in relatie tot kaderrichtlijn water (kwaliteit), Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en verduurzaming landbouw, energietransitie en gebruik biomassa.

LNV/Rijk biedt ruimte voor meer pro-actieve inbreng van IPO/provincies; echter het leveren van de noodzakelijke capaciteit is hier beperkende factor gebleken. Vanaf 2022 zal daarom een interprovinciale werkgroep Natura2000 dit dossier gaan behartigen.

3. Doelensystematiek Natura2000 en beheerplannen Natura2000 en 4. N2000-beheerplannen
Het betrekken van de provincies bij dit traject is moeilijker dan gedacht. Dit komt doordat er op dit moment te veel zaken rondom programma Natuur, Monitoring en Stikstof spelen en vaak een

beroep doen op dezelfde mensen die ook andere onderwerpen aan de lat staan. Hierdoor moet het programma ingevuld worden met een beperktere provinciale capaciteit dan vooraf ingeschat.

Inmiddels is een aparte werkgroep Natura2000 gestart, met een duidelijke opdracht. Voor de ondersteuning hiervan is echter extra capaciteit noodzakelijk. In afstemming met het programma IPSN wordt verkend hoe dit vorm krijgt. Verwachting is dat inbreng in dit dossier daarmee in 2022 effectiever georganiseerd kan worden.

3.9. Stikstof

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Het IPO-bestuur heeft op 8 juli besloten tot een doorontwikkeling van IPS naar een programmaorganisatie Stikstof en Natuur (IPSN). Het borgen van de nauwe samenhang van de stikstofopgave met het thema natuur, maar ook met de andere transitiethema's staat hierin centraal. Besloten is om de bestuurlijke constructie van de BC Stikstof voorlopig in stand te houden, maar de ambtelijke organisatie al wel in te richten op deze integrale aanpak. Voor de doorontwikkeling van de organisatie is een programmaplan opgesteld (met daarin o.a. opgave, doelen, programmalijnen en organisatiestructuur), dat in 2022 wordt geïmplementeerd. 2. De programmaorganisatie stikstof maakte in 2021 gebruik van een kassiersfunctie en was daarmee geen onderdeel van de reguliere begroting. Dat betekent dat er in dit jaarverslag geen inhoudelijke stoplichtrapportage is opgenomen voor stikstof. Vanaf 2022 zal stikstof onderdeel uitmaken van de reguliere (meerjaren)begroting en meelopen met de bijbehorende reguliere IPO-rapportages.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	120.070	120.070	116.259	3.811
Overige apparaatslasten	77.048	77.048	61.477	15.571
Totaal	**197.118**	**197.118**	**177.736**	**19.382**

Toelichting

Conform de rapportage in de Voorjaarsnota 2021 en de Najaarsnota 2021 is de verantwoording separaat in beeld gebracht i.h.k.v. het interprovinciale programma stikstof.

3.10. Nationale Databank Flora en Fauna

Output 2021	Inhoud	Geld
1. De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) levert flora- en fauna-informatie die nodig is voor provincies en andere overheden voor het bepalen van trends, beleids- en beheerevaluaties en planvorming.		
2. De wijze waarop deze data worden ingewonnen en gevalideerd via een gezamenlijk netwerk van vrijwilligers en professionals levert aanzien op in Europa.		
3. Via de begroting van BIJ12 zal op advies van de BAC VP (Vitaal Platteland) een voorstel worden gedaan om in 2021 € 900.000 via de kassiersfunctie beschikbaar te gaan stellen.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	900.000	900.000	900.000	0
Directe personeelslasten	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0
Totaal	**900.000**	**900.000**	**900.000**	**0**

Financiën

In de onderstaande tabel zijn de bedragen weergegeven van de beleidsopgaven binnen dit programma.

Beleidsopgaven	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	746.931	746.931	702.755	44.176
3.2 Duurzame Landbouw	59.136	59.136	53.321	5.815
3.3 Klimaatakkoord Landbouw Landgebrui	98.559	98.559	88.868	9.691
3.4 Programma Natuur	417.151	417.151	382.727	34.424
3.5 Natuurwetgeving	98.559	98.559	88.868	9.691
3.6 Strategisch beleid Faunabeheer	98.559	98.559	88.868	9.691
3.7 Natuurbeleid	89.219	89.219	88.654	566
3.8 EU-Biodiversiteit	163.711	163.711	124.416	39.295
3.9. Stikstof	197.118	197.118	177.736	19.382
3.10. Nationale Database Flora en Fauna	900.000	900.000	900.000	0
Totaal lasten programma 3	**2.868.944**	**2.868.944**	**2.696.213**	**172.731**

4. Mobiliteit

4.1. Duurzame Mobiliteit

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Ontwikkelen kennisagenda en leerplatform.		
2. Doorontwikkeling methodiek “Een nieuwe kijk op bereikbaarheid”.		
3. Community of practice met trekkers van de regionale mobiliteits-programma's (RMP’s).		
4. Kwaliteitsborging en monitoring effecten RMP’s i.r.t. klimaatakkoord.		
5. Strategische agendering voor het BO MIRT en het Nationaal Mobiliteitsprogramma.		
6. Uitwerking Bestuursakkoord Zero Emissie Bussen (BAZEB tot 2025).		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	90.000	90.000	69.394	20.606
Directe personeelslasten	420.246	420.246	406.907	13.339
Overige apparaatslasten	269.668	269.668	215.171	54.497
Totaal	**779.914**	**779.914**	**691.472**	**88.443**

Toelichting

4. Kwaliteitsborging en monitoring effecten RMP’s i.r.t. klimaatakkoord.
Samen met de provincies zijn belangrijk stappen gezet in de ontwikkeling van een monitorplan. Dat heeft meer tijd gekost dan verwacht. Het plan is voor 80% gereed. Daarnaast zijn met het ministerie van I&W afspraken gemaakt over een nieuwe tijdsplanning.

5. Strategische agendering voor het BO MIRT en het Nationaal Mobiliteitsprogramma.
Ten aanzien van de betrokkenheid van provincies bij herinrichting van het MIRT heeft het ministerie van I&W niet genoeg oog voor de problematiek van medeoverheden. Medeoverheden hebben hierin gezamenlijk opgetrokken en het punt ambtelijk en bestuurlijk blijvend voor het voetlicht gebracht.

4.2. Openbaar vervoer

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Uitwerking agenda Toekomstbeeld OV.		
2. Agenderen richting I&W, ProRail en vervoerders.		
3. Organiseren netwerk en standpuntbepaling op gezamenlijke (spoor)dossiers.		

Output 2021	Inhoud	Geld
4. Beantwoorden en coördineren van inhoudelijke vragen met betrekking tot het regionaal openbaar vervoer.		
5. Behartigen van de gezamenlijke belangen van de provincies bij diverse onderzoeken en wetgevingstrajecten vanuit de Rijksoverheid.		
6. Begeleiden en behartigen belangen bij omvorming van ProRail tot Zelfstandig Bestuurs Orgaan (ZBO).		
7. Begeleiden en behartigen van belangen bij de Hoofdrailnet-concessie vanaf 2025 ev.		
8. Het organiseren en invullen van strategische spoorgroep.		
9. Uitwerking de opgave 'knooppunten' (De Sprong, Contourennota Toekomstbeeld OV).		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	96.056	96.056	93.007	3.049
Overige apparaatslasten	61.638	61.638	49.182	12.456
Totaal	**157.695**	**157.695**	**142.189**	**15.506**

4.3. Verkeersveiligheid

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Startakkoord Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) 2030.		
2. Uitvoering, afronding en afstemming regionale uitvoeringsplannen in kader van SPV.		
3. Bijdragen aan wetsvoorstel 'APK, registratie en kentekenplicht voor landbouwvoertuigen''.		
4. Implementatie Road infrastructure safety management (RISM) II richtlijn.		
5. Aanpassing Reglement verkeersregels en verkeerstekens (RVV) 1990.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	175.303	175.303	169.738	5.564
Overige apparaatslasten	112.490	112.490	89.757	22.733
Totaal	**287.793**	**287.793**	**259.495**	**28.298**

Toelichting

1. Startakkoord SPV 2030

Volgens het startakkoord stellen de betrokken partijen een financieringsstrategie op. Hier is geen vervolg aan gegeven. Wel heeft het ministerie van I&W een cofinancieringsbudget van €500 miljoen vrijgemaakt, dat via investeringsimpulsen wordt besteed. De 2e tranche van deze investeringsimpuls is uitgesteld naar de zomer van 2022.

5. Aanpassing Reglement verkeersregels en verkeerstekens (RVV) 1990.

Het reglement is in volle omgang niet aangepast. Het afwegingskader Kader Licht Elektrische Voertuigen (LEV-kader) als onderdeel van het reglement is gepubliceerd en naar verwachting in 2023 gereed en zal daarna pas in de regelgeving worden opgenomen.

4.4. Fiets

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Uitvoering van het Bestuursakkoord Fietsparkeren.		
2. Fiets in Duurzame Mobiliteit: 'Normen fietsparkeren bij nieuwe ontwikkelingen'.		
3. Participeren Tour de Force (TdF): monitoren van de voortgang bij de individuele provincies m.b.t. hoogwaardig fietsnetwerk.		
4. Inbreng standpunten bij de Tourorganisatie (Tourbureau).		
5. Via Tour de Force kennisinfrastructuur/kennisbank voor doelrealisatie fietsgebruik.		
6. Educatie en voorlichting.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	148.840	148.840	79.309	69.531
Directe personeelslasten	108.063	108.063	104.633	3.430
Overige apparaatslasten	69.343	69.343	55.330	14.014
Totaal	**326.247**	**326.247**	**239.272**	**86.975**

Toelichting

1. Uitvoering Bestuursakkoord

De uitvoering van het Bestuursakkoord Fietsparkeren is niet gerealiseerd. In Q3 is een bemiddeling gestart om tot realisatie te komen, geïnitieerd door het ministerie van I&W, om het proces te

hervatten en te zoeken naar alternatieve mogelijkheden om het 'Uitvoering Bestuursakkoord Fietsparkeren bij Stations' uit de impasse te halen.

Verschil lasten
De onderbesteding is gerelateerd aan de inzet/bijdrage aan het programma Tour de Force (TdF). Dit is een programma van de samenwerkende partners (overheden, maatschappelijke organisatie etc). De provincies staan binnen dit programma aan de lat voor de realisatie/financiering van de opgave Hoogwaardig Fietsnetwerk. Afhankelijk van het jaarlijkse uitvoeringsprogramma wordt aan de deelnemers nog een aanvullende financiële bijdrage gevraagd. Het effect van corona betekende dat er vanuit TdF minder inzet is gepleegd op "educatie en voorlichting" en ook de langdurige demissionaire status van het kabinet (het rijk is ook partner/deelnemer) maakt dat een aantal activiteiten is opgeschort.

4.5. Kennisplatform Verkeer en Vervoer

Output 2021	Inhoud	Geld
Opdrachtgeverschap zo invullen dat het programma goed aansluit op prioriteiten provincies.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	1.800.000	1.800.000	1.831.884	-31.884
Directe personeelslasten	12.007	12.007	11.626	381
Overige apparaatslasten	7.705	7.705	6.148	1.557
Totaal	**1.819.712**	**1.819.712**	**1.849.658**	**-29.946**

4.6. Goederenvervoer & Logistiek

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Stimuleren modal shift van weg naar water en spoor.		
2. Lobby vrachtwagenheffing.		
3. Bijdrage aan ambitiedocument Goederenvervoer & Logistiek I&W.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	54.032	54.032	52.317	1.715
Overige apparaatslasten	34.672	34.672	27.665	7.007
Totaal	**88.703**	**88.703**	**79.981**	**8.722**

Toelichting
3. Ambitiedocument Goederenvervoer & Logistiek
De ambitie krijgt steeds meer vorm in samenhang met duurzame mobiliteit en Europa.

Financiën

In de onderstaande tabel zijn de bedragen weergegeven van de beleidsopgaven binnen dit programma.

Beleidsopgaven	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
4.1 Duurzame Mobiliteit	779.914	779.914	691.472	88.443
4.2 Openbaar vervoer	157.695	157.695	142.189	15.506
4.3 Verkeersveiligheid	287.793	287.793	259.495	28.298
4.4 Fiets	326.247	326.247	239.272	86.975
4.5 KpVV	1.819.712	1.819.712	1.849.658	-29.946
4.6 Goederenvervoer & Logistiek	88.703	88.703	79.981	8.722
Totaal lasten programma 4	**3.460.064**	**3.460.064**	**3.262.067**	**197.997**

5. Regionale economie

5.1. Stimuleren innovatief en breed MKB

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO en Rijk komen eind 2020, begin 2021 tot een -in samenhang met 5.5.- aangepaste c.q. nieuwe samenwerkingsagenda, waarin de herstelplannen (IPO-Taskforce) van Rijk en provincies zijn geïntegreerd en indien mogelijk de VNG is aangesloten.		
2. IPO stemt provinciale inzet af met provincies en Rijk in de kennis- en innovatieagenda's (KIA's) 2020-2023 en deze wordt begin respectievelijk medio 2021 vastgelegd voor 2021 respectievelijk 2022, inclusief de governancestructuur. IPO houdt hierbij rekening met koppeling KIA's met regionale innovatiestrategieën, integratie van regionale/ nationale/Europese inzet KIA's en maakt nieuwe afspraken over o.a. de MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT-regeling), ecosystemen, groeifonds.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	96.056	96.056	93.007	3.049
Overige apparaatslasten	61.638	61.638	49.182	12.456
Totaal	**157.695**	**157.695**	**142.189**	**15.506**

Toelichting

2. Afstemming provinciale inzet in de KIA's

De KIA's hebben niet centraal gestaan bij de inzet vanuit het IPO in deze opgave, omdat de betrokkenheid en interesse van provincies hierbij niet groot was. In de samenwerking met het Rijk zijn het doel en de betekenis geïntegreerd in het brede spoor van ontwikkelkracht en innovatie zoals die is ingezet vanuit het Herstelplan Regionale Economie. Inmiddels krijgt dit verder vorm in de succesvolle aanpak met het Rijk, ROM's en andere partijen in zogeheten programmeringstafels. Besloten is de aanpak te integreren in een samenhangende opgave genaamd "Samenhangend investeren" die nadrukkelijker verbinding legt met de transities en maatschappelijke opgaven.

5.2. Regionale Arbeidsmarkt, Circulair, Digitalisering

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Met het Rijk eind 2020, begin 2021 komen tot nieuwe samenwerkingsagenda, waarin de herstelplannen (IPO-Taskforce) van Rijk en provincies zijn geïntegreerd.		
2. In 2021 wordt duidelijk of het uitwisselings- en kennisplatform "Kennisnetwerk regionale economie" via Platform 31 voor provincies werkbaar is om als platform te dienen om kennis, vragen en documenten rond regionale economie en MBK uit te wisselen.		

Output 2021	Inhoud	Geld
3. IPO organiseert dat er eind 2021 stevige kennisnetwerken staan.		
4. IPO faciliteert de kennisuitwisseling uit de regiodeals en proeftuinen (Interbestuurlijk Programma) in 2021.		
5. IPO komt tot een afspraak met het Rijk om (gezamenlijk) in te zetten op programma's doorstroming onderwijs-arbeidsmarkt, om experimenteerruimte en ontkokerde inzet van middelen.		
6. Het IPO biedt ondersteuning aan de provinciale ronde Circulaire Economie.		
7. IPO organiseert standpuntbepaling omtrent afspraak met het Rijk om (gezamenlijk) (breed) MKB te ondersteunen in circulaire bedrijfsvoering.		
8. In 2021 voert IPO-verkenning uit naar kansen, knelpunten en risico's van digitalisering van het MKB in de regio.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	96.056	96.056	93.007	3.049
Overige apparaatslasten	61.638	61.638	49.182	12.456
Totaal	**157.695**	**157.695**	**142.189**	**15.506**

Toelichting

2. en 3. Kennisnetwerk Regionale Economie en stevige kennisnetwerken

Het kennisnetwerk tussen provincies heeft in 2021 vorm gekregen via goed bezochte webinars Circulaire Economie en digitalisering. Dit format werkt wel en zal ook – afhankelijk van de vraag – verder worden benut.

Een werkwijze via Platform31 bleek onvoldoende werkbaar voor het beoogde doel.

5. Afspraak programma's doorstroming onderwijs-arbeidsmarkt

Binnen de context van het IPO Herstelplan RE is een voorstel voor een aanpak opgesteld, met het accent op een skillsgerichte benadering van de arbeidsmarkt. Deze aanpak vond echter nog onvoldoende draagvlak bij de partner, terwijl urgentie op inzet wel werd gedeeld. De toenemende druk op de arbeidsmarkt en de noodzaak voor voldoende en gekwalificeerd personeel om de maatschappelijke transities 'handen en voeten' te geven, blijft op de agenda in de samenwerking met de VNG en EZK om tot afspraken te komen.

5.3. Circulaire economie

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO CE levert begin 2021 twaalf provinciale kansenkaarten en een IPO-kansenkaart met focus op wat provincies als opdrachtgever (kunnen) doen aan circulair, waar kansen liggen en wat ze daarvoor vragen aan o.a. het Rijk.		

2. IPO faciliteert de provinciale inbreng in het platform waar provincies in samenwerking met o.a. VNG, UvW en I&W instrumentarium opleveren dat naar eigen keuze kan worden ingezet richting een circulaire en klimaat neutrale bedrijfsvoering.		
3. IPO faciliteert samenwerking tussen provincies en met m.n. Rijk en medeoverheden als partners van het Grondstoffenakkoord om voortaan in gezamenlijkheid tot het landelijk Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie (UP CE) te komen, startend met het UP-CE 2021.		
4. IPO levert afsprakenkader circulair inkopen en aanbesteden op voor provincies, dat naar eigen keuze kan worden ingezet.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	36.021	36.021	34.878	1.143
Overige apparaatslasten	23.114	23.114	18.443	4.671
Totaal	**59.136**	**59.136**	**53.321**	**5.815**

Toelichting

4. Afsprakenkader circulair inkopen en aanbesteden

Deze opgave kent enige vertraging om dit gedragen vanuit provinciaal beleid en inkoop verder te brengen en uit te laten werken in de vorm van twee verkenningen, beide startend begin 2022. Besloten is dit te doen via 1) verkenning van verdieping van wensen en behoeften provincies, inclusief verbinding met andere thema's (o.a. mobiliteit) en 2) verkenning naar mogelijkheden redenatiekader.

5.4. Cohesiebeleid

Output 2021 (aangepast bij VJN)	Inhoud	Geld
1. Het IPO en HNP behartigen provinciaal belang om een zo groot mogelijk aandeel uit de Europese structuurfondsen en nieuwe generatie financiële instrumenten (o.a. BAR, RRF, JTF) te laten landen in de Nederlandse provincies en regio's en nauw betrokken te worden bij de voorbereiding vanuit het partnerschapsbeginsel.		
2. Het IPO en HNP stemmen standpunten inzake het regionaal beleid af met provincies, nauw betrokkenen en organiseren periodieke kennisuitwisseling over actuele ontwikkelingen.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	36.021	36.021	34.878	1.143
Overige apparaatslasten	23.114	23.114	18.443	4.671
Totaal	**59.136**	**59.136**	**53.321**	**5.815**

5.5. Taskforce HRE en samenwerkingsagenda

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO levert een geactualiseerde samenwerkingsagenda eind 2020, begin 2021 i.s.m. Rijk en andere partners, waarin de herstelplannen van Rijk en provincies zijn geïntegreerd (zie ook opbrengsten onder 5.1 en 5.2). Aansluiting VNG is onderzocht en zo mogelijk gerealiseerd.		
2. De acties uit het actieplan Taskforce herstel regionale economie (HRE), waarvoor IPO aan de lat staat, zijn voor zover mogelijk uitgewerkt in plannen van aanpak en worden in 2021 verder uitgevoerd. Dit betreft naar verwachting: – Monitoring regionale economieën i.v.m. Corona. Relatie leggen en adviseren over andere IPO-thema's taskforce HRE. – Kennisuitwisseling tussen provincies organiseren. – Lobby richting Rijk en Europa over inzet middelen voor herstel regionale ecosystemen.		
3. Thema Regionale economie is met de inzet Taskforce HRE opgenomen in het nieuwe kabinetsaanbod. Hiervoor ook afstemming met Koepels.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	154.891	154.891	149.974	4.917
Overige apparaatslasten	99.392	99.392	79.306	20.086
Totaal	**254.283**	**254.283**	**229.280**	**25.003**

5.6. Vrijetijdseconomie

Output 2021	Inhoud	Geld
1. De provinciale actieagenda op het thema vrijetijdseconomie is vertaald in een IPO-actieagenda waarin is bepaald wat er in IPO-verband wordt opgepakt. IPO werkt hierin samen met EZK en het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC). Inventarisatie van de gewenste IPO-inzet d.m.v. een provinciale ronde. Na vaststelling van de op te pakken acties in IPO-verband, inclusief tijdsplanning, wordt hieraan in 2021 uitvoering gegeven.		
2. Begin 2021 is er een IPO-standpunt en wordt richting Rijk een advies uitgebracht, inclusief lobby op deze beleidsopgave en over inzet rijksmiddelen i.v.m. herstel vrijetijdssector na Covid-19.		
3. Eind 2021 staat er een stevig (kennis)netwerk en wordt kennisuitwisseling gefaciliteerd.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	72.042	72.042	69.755	2.287
Overige apparaatslasten	46.229	46.229	36.886	9.342
Totaal	**118.271**	**118.271**	**106.642**	**11.629**

Toelichting

1. IPO-actieagenda

De actieagenda is vastgesteld binnen de context van de Herijkte Actieagenda voor de Gastvrijheidssector, die mede door de gezamenlijke provincies is onderschreven. De op te pakken acties in IPO-verband die daaraan gekoppeld zijn, inclusief tijdsplanning en benodigde middelen, hebben enige vertraging opgelopen en worden nu in Q1 van 2022 vastgesteld.

2. IPO-standpunt inzet rijksmiddelen ivm herstel vrijetijdssector na Covid-19

Eind 2021 is een uitvraag onder de provincies gedaan om te bepalen waar gezamenlijke lobby op zich zou moeten richten. De uitkomsten daarvan leiden in Q1 van 2022 tot besluitvorming. De inzet van rijksmiddelen voor coronaherstel zijn geen onderwerp van de lobby geweest, omdat het als onwenselijk werd gezien om als provincies als voor één specifieke sector als belangenbehartiger op te treden richting het Rijk.

Financiën

In de onderstaande tabel zijn de bedragen weergegeven van de beleidsopgaven binnen dit programma.

Beleidsopgaven	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
5.1 Stimuleren innovatief en breed MKB	157.695	157.695	142.189	15.506
5.2 Regionale Arbeidsmarkt, Circulair, dig	157.695	157.695	142.189	15.506
5.3 Circulaire Economie	59.136	59.136	53.321	5.815
5.4 Cohesiebeleid	59.136	59.136	53.321	5.815
5.5 Taskforce HRE en samenwerkingsagenc	254.283	254.283	229.280	25.003
5.6 Vrijetijdseconomie	118.271	118.271	106.642	11.629
Totaal lasten programma 5	**806.214**	**806.214**	**726.942**	**79.272**

6. Cultuur en erfgoed

6.1. Toekomstperspectief Culturele Sector

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO adviseert provincies over Rijkscultuurstelsel met aandacht voor regionale component, werking subsidieregelingen en bereidt bestuurlijk overleggen voor o.a. corona-aanpak, stedelijke cultuurregio's en faciliteert standpuntbepaling.		
2. Het IPO voert namens de gezamenlijke provincies overleg met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en (OCW) en VNG over deze beleidsopgave waarbij de actualiteit van de coronacrisis met name de huidige inhoudelijke agenda bepaalt. De nieuwe strategische agenda vraagt om een bestuurlijke keuze of het IPO in de rol van belangenbehartiger meer proactief en agenderend wil gaan optreden.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	48.028	48.028	46.504	1.525
Overige apparaatslasten	30.819	30.819	24.591	6.228
Totaal	**78.847**	**78.847**	**71.095**	**7.753**

6.2. Behoud Erfgoed

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO levert inbreng in de aanpak van OCW voor de restauratie van grote monumenten en zal blijvend (ook financiële) aandacht voor de grote restauraties met het Rijk agenderen in overleg met andere overheden.		
2. IPO is als belangenbehartiger vertegenwoordiger in diverse overleggen rondom erfgoed en bereidt in 2021 lopende afspraken over restauraties en uitvoeringsorganisatie voor.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	24.014	24.014	23.252	762
Overige apparaatslasten	15.410	15.410	12.295	3.114
Totaal	**39.424**	**39.424**	**35.547**	**3.876**

Toelichting

1. Restauratie monumenten

Het IPO participeert actief in een aantal lijnen van erfgoed en hanteert daarvoor het Position paper erfgoed en het Uitvoeringsprogramma erfgoed (besluit IPO-bestuur op 11 februari 2021.). In een, in opdracht van het IPO uitgevoerd onderzoek, is geconstateerd dat er voor de grote

restauratieopgaven sprake is van fors structureel tekort. Ook de noodzaak van actualisering van een vijftal bestuurlijke afspraken voor erfgoed in den breedte, vraagt om extra lobby inzet in het (bestuurlijk) overleg met OCW en VNG. Het doel om te komen tot afspraak voor een gezamenlijk programma voor de aanpak van grote restauratieopgaven is nog niet gerealiseerd.

6.3. Cultuureducatie

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO blijft voor OCW aanspreekpunt voor programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 en vervult alleen een rol m.b.t. facilitering kennisuitwisseling in 2021.		
2. Verwachting is dat pas in jaar voorafgaand aan nieuw kader (2023) meer inzet nodig zal zijn.		
3. IPO onderhoudt het netwerk omtrent cultuurparticipatie.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	12.007	12.007	11.626	381
Overige apparaatslasten	7.705	7.705	6.148	1.557
Totaal	**19.712**	**19.712**	**17.774**	**1.938**

6.4. Toekomstbestendig Bibliotheekstelsel

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO vervult met name een rol m.b.t. facilitering kennisuitwisseling in 2021 en vraagt bij Rijk als stelselpartner aandacht voor helderheid rollen en beleidsvrijheid provincies.		
2. In de bibliotheekwet WSOB hebben de overheden een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een toekomst bestendig bibliotheekstelsel met ieder specifieke taken. De provincies dragen zorg voor interbibliothecair leenverkeer (IBL) en zijn opdrachtgevers voor provinciale ondersteuningsinstellingen (POI). De laatsten hebben een specifieke taak voor het ontwikkelen van innovaties voor de fysieke bibliotheek. Het IPO werkt samen met de netwerkpartners aan een actieagenda.		
3. IPO werkt samen met netwerkpartners aan een actieagenda toekomstig bibliotheekstelsel en vervult alleen een rol m.b.t. facilitering kennisuitwisseling in 2021 en vraagt bij Rijk als stelselpartner aandacht voor helderheid rollen en beleidsvrijheid provincies.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	12.007	12.007	11.626	381
Overige apparaatslasten	7.705	7.705	6.148	1.557
Totaal	**19.712**	**19.712**	**17.774**	**1.938**

Financiën

In de onderstaande tabel zijn de bedragen weergegeven van de beleidsopgaven binnen dit programma.

Beleidsopgaven	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
6.1 Toekomstperspectief	78.847	78.847	71.095	7.753
6.2 Behoud erfgoed	39.424	39.424	35.547	3.876
6.3 Cultuureducatie	19.712	19.712	17.774	1.938
6.4 Toekomstbestendig Bibliotheekstelsel	19.712	19.712	17.774	1.938
Totaal lasten programma 6	**157.695**	**157.695**	**142.189**	**15.506**

7. Kwaliteit Openbaar Bestuur

7.1. Consultaties en wetgevingstrajecten

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Wettelijke taken bij consultaties en wetgeving die zich in 2021 aandient.		
2. Proactieve signalering en, desgewenst, lobby Staten-Generaal.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	20.280	20.280	0	20.280
Directe personeelslasten	156.092	156.092	151.137	4.955
Overige apparaatslasten	100.162	100.162	79.921	20.242
Totaal	**276.534**	**276.534**	**231.057**	**45.476**

7.2. Lerend netwerk en uitwisseling best practices (geïntegreerd met 7.3 cf VJN21)

Output is ondergebracht bij 7.3.

7.3. Strategische kennisfunctie

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Uitwerken aanpak en werkwijze gebiedsopgaven.		
2. Uitvoering geven aan leren door te doen door verder te professionaliseren. (communities of practice').		
3. Samenspel versterken met Strategische denktank, wetenschappelijk netwerk en Thorbecke leerstoel.		
4. Bijdrage aan het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) verstrekken.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	89.873	89.873	44.287	45.586
Directe personeelslasten	240.141	240.141	232.518	7.623
Overige apparaatslasten	154.096	154.096	122.955	31.141
Totaal	**484.109**	**484.109**	**399.760**	**84.349**

7.4. Overheidsfinanciën

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Onderzoek naar effecten fiscalisering mobiliteit, samen met het Rijk.		
2. Actualisatie verdeelmodel provinciefonds.		
3. Monitoren financiële consequenties Corona-crisis.		
4. Uitwerken onderzoek uitvoeringskosten Klimaatakkoord (ikv art.2 Fvw).		
5. Rechtmatigheidsverantwoording begroting en jaarverslag 2021.		
6. Besluitvorming rond strategische positie met het Nationaal Groenfonds.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	103.732	103.732	35.284	68.448
Directe personeelslasten	226.933	226.933	219.730	7.203
Overige apparaatslasten	145.621	145.621	116.192	29.428
Totaal	**476.285**	**476.285**	**371.206**	**105.079**

Toelichting

4. Uitvoeringskosten Klimaatakkoord

In het eerste kwartaal 2021 is het advies van de ROB over de uitvoeringskosten Klimaatakkoord gepubliceerd. In de betrokken BAC's Financiën, Energie, Mobiliteit en Vitaal Platteland is het advies besproken en vervolgens in het IPO-bestuur van 22 april 2021. In verschillende bestuurlijke overleggen heeft het IPO vervolgens zijn opstelling kenbaar gemaakt over de compensatie van de extra uitvoeringslasten, evenals over de compensatie voor de derving van de opcenten als gevolg van het Klimaatakkoord. Het vorige kabinet schoof deze onderwerpen door naar de formatietafel. In het coalitieakkoord dat half december 2021 is gepubliceerd zijn de voorgenomen maatregelen opgenomen voor de uitvoeringskosten Klimaatakkoord, die lager blijken uit te vallen dan de ROB heeft geadviseerd.

5. Rechtmatigheidsverantwoording begroting en jaarverslag 2021

De verplichte rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening van de provincie door het college van GS is uitgesteld naar 2022 vanwege de vertraging in het proces voor de wetswijziging.

Lasten

De onderschrijding komt doordat in 2021 de besluitvorming over de relevante financiële onderwerpen door het vorige kabinet zijn doorgeschoven naar het nieuwe kabinet. Vanwege de lange duur van de kabinetsformatie en het wachten op besluitvorming door een nieuw kabinet hebben er toe geleid dat verzoek voor advisering en/of nieuw/aanvullend onderzoek niet ter hand zijn genomen in 2021.

7.5. Vitale vereniging

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Activiteiten vitale vereniging, waaronder IPO-jaarcongres, GS-dagen, AV, PS-dagen, Welcome back borrel/bestuursdiner.		
2. Vernieuwing en doorgroei vitale vereniging.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	159.136	159.136	7.289	151.847
Directe personeelslasten	139.282	139.282	134.861	4.421
Overige apparaatslasten	89.376	89.376	71.314	18.062
Totaal	**387.793**	**387.793**	**213.463**	**174.330**

Toelichting

1. Activiteiten vitale vereniging

Als gevolg van de corona-maatregelen vonden (ook in de tweede helft van 2021) geen fysieke netwerkbijeenkomsten plaats. Wel werden online bijeenkomsten georganiseerd, zoals de informele bijeenkomsten langs thema's en ter voorbereiding op vergaderingen voor de Algemene Vergadering.

7.6. Europa

Output 2021	Inhoud	Geld
1. IPO behartigt belangen op dossiers agrofood, Klimaat en energie, herstel regionale economie en is de partij die bij Europese instellingen conform vastgestelde lobbyfiches inbreng levert gericht op met name belang behoud van positie, geld en provinciaal belang (via HNP).		
2. IPO draagt bij aan kennisuitwisseling: vooral extern gericht richting partnerregio's, EU-netwerken en EU-instellingen.		
3. IPO draagt zorg voor afstemming BNC-fiches (Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen) met provincies en stemt af of over provinciale inbreng.		
4. IPO faciliteert naast genoemde dossiers in 2021 voor standpuntenbepaling voor onderwerpen waar Europese ontwikkelingen relevant zijn op overige aandachtsgebieden zoals Digitalisering, Slimme mobiliteit, Circulaire economie, MKB-strategie, Industriestrategie.		
5. Europa kenniscentrum Europa Decentraal en contributie voor het Council of European Municipalities and Regions (CEMR).		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	255.517	255.517	264.623	-9.106
Directe personeelslasten	384.225	384.225	372.029	12.196
Overige apparaatslasten	246.554	246.554	196.728	49.826
Totaal	**886.295**	**886.295**	**833.380**	**52.916**

7.7. Interprovinciale Digitale Agenda

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Uitvoering geven aan bestuurlijk geaccordeerd uitvoeringsplan 2021		
2. IDA levert producten op vier 'sporen' op het gebied van de digitale transformatie bij provincies: data, dienstverlening, bedrijfsvoering en innovatie.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	1.250.000	1.393.842	845.205	548.637
Directe personeelslasten	1.272.746	1.272.746	1.232.347	40.400
Overhead	816.709	816.709	651.660	165.049
Totaal	**3.339.455**	**3.483.297**	**2.729.212**	**754.085**

Toelichting

De basis van dit programma wordt gevormd door het bestuurlijk geaccordeerde Jaarplan IDA 2022. De doelen van het IDA-programma zoals vastgelegd in dat jaarplan zijn volledig behaald, maar met lagere programmalasten dan vooraf ingeschat. Dit heeft diverse oorzaken:

- *Spoor Bedrijfsvoering*: De lasten zijn lager doordat voor projectwerkzaamheden minder externe expertise nodig was dan vooraf geraamd.
- *Spoor Innovatie*: We hebben minder kosten gemaakt dan begroot omdat een deel van de activiteiten is vervallen vanwege coronabeperkingen (vervallen van het IPO-congres in het najaar), een deel op een andere manier is vormgegeven (digitaal in plaats van fysiek) en één project als gevolg van externe ontwikkelingen later is gestart dan gepland.
- *Overige kosten*: De geplande reeks bezoeken aan provinciehuizen voor een "Tour van verbinding" is komen te vervallen vanwege de coronabeperkingen.

Financiën

In de onderstaande tabel zijn de bedragen weergegeven van de beleidsopgaven binnen dit programma.

Beleidsopgaven	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
7.1 Consultatie- en wetgevingstrajecten	276.534	276.534	231.057	45.476
7.3 Strategische kennisfunctie	484.109	484.109	399.760	84.349
7.4 Overheidsfinanciën	476.285	476.285	371.206	105.079
7.5 Vitale vereniging	387.793	387.793	213.463	174.330
7.6 Europa	886.295	886.295	833.380	52.916
7.7 Interprovinciale Digitale Agenda	3.339.455	3.483.297	2.729.212	754.085
Totaal lasten programma 7	**5.850.472**	**5.994.314**	**4.778.078**	**1.216.236**

8. Werkgeverszaken

8.1. CAO

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Implementatie, monitoring en doorontwikkeling cao-afspraken.		
2. Ondersteuning Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie (BOD) voor nieuwe cao.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	198.774	198.774	164.153	34.621
Directe personeelslasten	120.070	120.070	116.259	3.811
Overige apparaatslasten	77.048	77.048	61.477	15.571
Totaal	**395.892**	**395.892**	**341.889**	**54.003**

Toelichting

2. Cao-overleg 2021

Na ruim drie maanden (maart-juni 2021) opschorten van het cao-overleg door de vakbonden is na een resetmoment op 23 juni 2021 verder onderhandeld over de cao 2021. Dit heeft geleid tot een onderhandelaarsakkoord op 10 juli 2021 en een vastgestelde (en daarna bij ministerie van SZW aangemelde) cao 2021 op 11 oktober 2021. De cao 2021, met een looptijd van 1 januari t/m 31 december 2021) is dus niet afgesloten voor aanvang van het kalenderjaar 2021, maar pas vrij laat in het kalenderjaar 2021. Cao's in Nederland kwamen in 2021 niet of zeer moeizaam en laat tot stand vanwege de coronacrisis en de daarmee gepaard gaande (o.a. financiële) onzekerheden en een zeer grote discrepantie tussen de looneisen van vakbonden en het (hiervoor) beschikbare geld.
In de cao 2021 zijn tevens afspraken gemaakt over het proces om te komen tot een cao 2022: met cocreatie, resulterend in een meerjarige beleidsinhoudelijke cao ("de cao 2022 en verder"). Eind 2021 en begin 2022 wordt dit cocreatieproces besproken en vastgesteld en daarna uitgevoerd. Dat impliceert dat er geen nieuwe cao voor aanvang van het kalenderjaar 2022 wordt afgesproken en dat de cao 2021 van rechtswege met een jaar is verlengd tot 1 januari 2023. De verwachting is dat de cao 2022 en verder in het vierde kwartaal van 2022 zal worden afgesloten en aangemeld bij ministerie van SZW.

Lasten

Een deel van de geplande activiteiten van werkgeverszaken (bij product 8.1 en 8.3) kon vanwege de coronacrisis geen doorgang vinden. Daardoor is er een onderuitnutting t.o.v. de begroting 2021.
Het cocreatieproces kost de nodige tijd en geld omdat medewerkers uit de sector hierbij nauw zullen worden betrokken (stakeholdersbijeenkomsten, cocreatiegroepen en paritaire werkgroepen). Daarnaast zullen meerdere cao-instrumenten die afgelopen jaren zijn ingevoerd, worden geëvalueerd met inschakeling van externe bureaus/begeleiders.
Zoals aangegeven in de Kaderbrief/begroting is de (reguliere) begroting van werkgeverszaken niet berekend op de kosten van een dergelijk cocreatietraject. Aangezien een deel van de voorzienbare activiteiten voor het kalenderjaar 2021 geen doorgang kon vinden vanwege de coronacrisis, en de hiervoor begrote middelen niet zijn uitgegeven, is het noodzakelijk om deze resterende middelen van 2021 (van product 8.1 en 8.3), € 71.577, volledig in te zetten voor aanvulling van het budget 2022 voor werkgeverszaken. De besparingen van door de coronacrisis niet gerealiseerde voorziene werkgeversactiviteiten worden ingezet om dit cocreatietraject voor de cao 2022 te bekostigen. Dit is ook opgenomen in de voorjaarsnota/Kaderbrief 2022.

Mocht de combinatie van de begroting 2022 met toevoeging van de resterende middelen van werkgeverszaken uit de begroting 2021 desondanks onvoldoende zijn voor realisatie van de gemaakte afspraken voor het caoproces 2022 en verder, zal dit bij de Najaarsnota worden geagendeerd. Naar verwachting is het caoproces 2022 en verder dan nog niet afgerond. Mocht echter blijken dat de kosten voor dit proces lager zijn uitgevallen dan verwacht, zal betreffende financiële meevaller worden gerestitueerd.

8.2. Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Namens de provincies bij het ministerie van BZK de belangen behartigen van onze politiek ambtsdragers (CdK, GS, PS). BZK ontwikkelt wet- en regelgeving waarin de rechtspositie van politiek ambtsdragers inclusief pensioen, is vastgelegd.		
2. Bijdragen leveren aan consultatie wetgeving, beleid en arbeidsvoorwaardelijke aspecten, o.a. op het gebied van Integriteit, veiligheid (weerbaar bestuur), (evaluatie geharmoniseerd) rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers, pensioenstelsel APPA.		
3. Voorbereidingen aanbestedingen en contractbeheer (o.a. uitvoering APPA).		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	39.623	39.623	38.366	1.258
Overige apparaatslasten	25.426	25.426	20.288	5.138
Totaal	**65.049**	**65.049**	**58.653**	**6.396**

8.3. Doorontwikkelen en borgen goed provinciaal en publiek werkgeverschap

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Namens de provincies, als lid van de stichting Zelfstandig Publieke Werkgevers (ZPW), lobbyen en belangen behartigen voor goed provinciaal en publiek werkgeverschap. Doel: kennisdelen en krachten bundelen en gesprekspartner vormen voor pensioenfonds ABP, Kabinet en andere werkgeversorganisaties zoals VNO/NCW, MKB Nederland. Inhoudelijke portefeuilles: pensioenen, banenafspraak, arbeidsmarkt(beleid) en diversiteit. In 2022-2024 o.a. strategisch adviseren over het inrichten van het arbeidsmarktstelsel en het inrichten van het nieuwe pensioenstelsel en pensioenvraagstukken.		
2. Ambtelijk afstemmen ontwikkelingen aan werkgeverszijde met ministerie van BZK (als coördinerend ministerie) en collegae decentrale overheden o.a. ter voorbereiding van cao-onderhandelingen, onderhandelingen in de Pensioenkamer en consultatie wetgeving.		

Output 2021	Inhoud	Geld
3. Ambtelijk afstemmen met ambtelijke adviescommissie werkgeverszaken in het kader van goed professioneel provinciaal werkgeverschap. O.a.: • strategisch adviseren over arbeidsmarktprofilering als sector provincies (gezamenlijke 'merk' als werkgever). • ontwikkeling strategische HRM-visie voor cao-onderhandelingen passend bij de werkgeversvisie 2025 • borgen werking en bemensing van de gezamenlijke (inter-respectievelijk bovensectorale) geschillenbeslechting (WOR-kamer, bedrijfscommissie/kamer Lagere Publieke Lichamen) en Advies en Arbitrage Commissie Decentrale Overheden.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	61.854	61.854	25.270	36.584
Directe personeelslasten	120.070	120.070	116.259	3.811
Overige apparaatslasten	77.048	77.048	61.477	15.571
Totaal	**258.972**	**258.972**	**203.006**	**55.966**

Financiën

In de onderstaande tabel zijn de bedragen weergegeven van de beleidsopgaven binnen dit programma.

Beleidsopgaven	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
8.1 CAO	395.892	395.892	341.889	54.003
8.2 Integriteit en rechtspositie bestuurders	65.049	65.049	58.653	6.396
8.3 Samenwerking	258.972	258.972	203.006	55.966
Totaal lasten programma 8	**719.914**	**719.914**	**603.549**	**116.365**

9. Overig

9.1. Werkbudget

Output 2021	Inhoud	Geld
In de IPO-begroting is het werkbudget gecentraliseerd en gehalveerd. Dit budget is voor "out of pocket" uitgaven die wel te verwachten zijn op kerntaken, maar die op voorhand niet specifiek waren beklemd. Via de voor- en najaarsnota rapporteren we over de besteding.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	300.000	221.000	217.583	3.417
Directe personeelslasten	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0
Totaal	**300.000**	**221.000**	**217.583**	**3.417**

9.2. Stelpost L&P-compensatie

Output 2021	Inhoud	Geld
De personeelslasten zijn in 2021 verhoogd met 1,6%. De overige lasten (m.u.v. DSO vanwege afspraak met Rijk) zijn voor 2021 niet geïndexeerd. In de meerjarenraming houden we rekening met een stelpost.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	0	0
Directe personeelslasten	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**

9.3. Informatiehuizen Natuur en Externe veiligheid

Output 2021	Inhoud	Geld
1. Omdat beschikbaarheid van informatie van goede kwaliteit cruciaal is voor de taakuitoefening van de provincies en om de maatschappelijke baten van de Omgevingswet te realiseren, hebben 11 van de 12 provincies in 2019 ingestemd met het voorstel om in 2020 en 2021 door te gaan met de bouw van onderdelen (Informatieproducten) van de Informatiehuizen Natuur en Externe Veiligheid.		
2. De bijdrage van de provincies is zowel in 2020 als 2021 € 2.300.750.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	2.300.750	3.737.601	1.896.554	1.841.047
Directe personeelslasten	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0
Totaal	**2.300.750**	**3.737.601**	**1.896.554**	**1.841.047**

Toelichting

In 2019 is door de GS-en het ontwikkelbudget voor de informatieproducten Natuur en Externe Veiligheid beschikbaar gesteld voor 2020 en 2021. December 2021 heeft het bestuur besloten het beheer van de informatieproducten onder te brengen bij BIJ12.

De ontwikkeling van de Informatieproducten Natuur heeft de afgelopen twee jaar vertraging opgelopen door onder meer het wegvallen van schaarse ontwikkelcapaciteit als gevolg van noodzakelijke interne prioriteitstelling binnen BIJ12 om de informatiebeveiliging te verbeteren, uitval door Corona en krapte op de arbeidsmarkt voor het werven van capaciteit.

De informatieproducten Externe Veiligheid zijn afgerond en in gebruik door de EV-specialisten. Er is besloten om het tijdelijk beheer van de informatieproducten onder regie van BIJ12 te brengen voor 2022. Er wordt momenteel een verkenning uitgevoerd op grond waarvan provincies kunnen besluiten om het definitieve beheer bij BIJ12 onder te brengen. Dit besluit wordt in de loop van 2022 voorgelegd aan het bestuur. Voor het overbrengen van het beheer naar BIJ12 was al een bedrag gereserveerd, dat als gevolg van de lopende besluitvorming nog niet is besteed.

Door genoemde vertraging bij Natuur en de lopende besluitvorming voor EV is er onderuitputting van het budget opgetreden. Om de ontwikkeling naar behoren af te kunnen ronden wordt voorgesteld het restantbudget naar de beheerpartij BIJ12 over te hevelen.

9.4. Compensatie Zeeland

Output 2021	Inhoud	Geld
Vanwege een weeffout in het verdeelmodel provinciefonds ontving de provincie Zeeland van de overige 11 provincies € 6,7 mln. ter aanvulling op de uitkering uit het Provinciefonds. In de BAC Financiën van 27 maart 2020 is besloten om deze afspraak te verlengen tot aan de implementatie van de herijking van het Provinciefonds. In de BAC Financiën van 27 maart 2020 is besloten om deze afspraak te verlengen tot aan de implementatie van de herijking van het Provinciefonds. De financiële afhandeling verloopt vanwege het administratieve karakter via de IPO-kassiersfunctie.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	6.700.000	6.700.000	6.700.000	0
Directe personeelslasten	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0
Totaal	**6.700.000**	**6.700.000**	**6.700.000**	**0**

9.5. Nog te verdelen apparaatslasten

Output 2021	Inhoud	Geld
De begroting van IPO Den Haag is opgezet volgens de integrale kostprijstoerekening. Dit houdt onder meer in dat de kosten van de overige apparaatslasten toegerekend zijn aan de beleidsopgaven. Doen zich gedurende het jaar wijzigingen voor in de ramingen van de overige apparaatslasten, dan worden deze – om pragmatische redenen – niet toegerekend aan de beleidsopgaven maar verzameld binnen beleidsopgave 9.5 Nog te verdelen apparaatslasten.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	159.000	0	159.000
Directe personeelslasten	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0
Totaal	**0**	**159.000**	**0**	**159.000**

Toelichting

De raming van € 159.000 is toegelicht in de Voorjaarsnota 2021.

9.6. Afrekening Kassiersfuncties

Output 2021	Inhoud	Geld
Vanaf de nieuwe begrotingsopzet (Begroting 2021) worden de kassiersfuncties zoveel mogelijk opgenomen in de begroting. Uit oogpunt van transparantie wordt de afrekening van kassiersfuncties die afgerond zijn, opgenomen in het jaarverslag.		

Lasten

	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Programmalasten	0	0	-77.444	77.444
Directe personeelslasten	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**-77.444**	**77.444**

De afrekening heeft betrekking op de volgende kassiersfuncties:

- Financiële zekerheidstelling: - € 46.833
- Groene handhaving : - € 25.000
- Position paper cultureel erfgoed: - € 5.611
- Retailagenda : € 0

Financiën

In de onderstaande tabel zijn de bedragen weergegeven van de beleidsopgaven binnen dit programma.

Beleidsopgaven	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
9.1 Werkbudget	300.000	221.000	217.583	3.417
9.2 Stelpost L&P-compensatie	0	0	0	0
9.3 Informatiehuizen Natuur en Externe Ve	2.300.750	3.737.601	1.896.554	1.841.047
9.4 Zeeland	6.700.000	6.700.000	6.700.000	0
9.5 Nog te verdelen apparaatslasten	0	159.000	0	159.000
9.6 Afrekening Kassiersfuncties	0	0	-77.444	77.444
Totaal lasten programma 9	**9.300.750**	**10.817.601**	**8.736.693**	**2.080.908**

Bijlage 1. Verantwoordingssystematiek

1. De IPO-rekening is opgebouwd uit 7 programma's die aansluiten op de kerntaken uit IPO-Kompas 2020.
    a. Ieder programma kent één of meer beleidsopgaven.
    b. Iedere beleidsopgave kent één of meer resultaatgebieden.
    c. De resultaatgebieden bestaan uit: Belangenbehartiging, Kennisdeling-Innovatie, Netwerken en Uitvoeren
        i. Belangenbehartiging bestaat uit vijf activiteiten (kan heen en weer switchen): Signalering, (Strategische) Advisering, Standpuntbepaling, Lobby en Programmering. De inzet wordt getypeerd maar er vindt geen kostenverfijning plaats.
        ii. Kennisdeling-Innovatie betreft activiteiten gericht op gezamenlijke kennis en innovaties. Bijvoorbeeld de financiering van onderzoek(sinstituten).
        iii. Netwerken bestaat uit interne (bac's, aac's, jaarconferenties etc) netwerkactiviteiten en externe netwerkactiviteiten. Hiervan vindt geen kostenverfijning plaats.
        iv. Uitvoeren blijft in IPO programmarekening leeg omdat dit bij het onderdeel BIJ12 is ondergebracht.
2. Er worden twee bijzondere programma's gehanteerd, te weten Werkgeverszaken en Overig.
    a. Een programma 'Overig' is nodig voor het verantwoorden van werkbudget en het verantwoorden van kassiersfuncties waarbij het IPO enkel als doorgeefluik fungeert.
3. De onderwerpen die onderdeel waren van de Kassiersfunctie, zijn opgenomen in de IPO-rekening
    a. Uitgangspunt is dat de onderwerpen waar IPO-activiteiten uit voortvloeien ondergebracht worden binnen de zeven inhoudelijke programma's, tenzij het hierbij gaat om het schuiven van middelen waarbij het IPO als doorgeefluik fungeert. In dat geval wordt gebruik gemaakt van het programma 'Overig'.
    b. Ook onderwerpen waar niet alle provincies aan bijdragen, worden ondergebracht binnen de programma's. In de rekening wordt een bijlage opgenomen waaruit de specificatie van de bijdragen per provincie blijkt.
4. Bedragen in het jaarverslag worden weergegeven in euro's.

<u>Programmalasten</u>

1. De programmalasten worden binnen de programma's toegerekend naar de resultaatgebieden binnen de beleidsopgaven.
2. Werkbudgetten (zoals onderzoeken) zijn gecentraliseerd ondergebracht binnen het programma 'Overig'.
3. Inhuur is onderdeel van de personele lasten.

<u>Verdeling personele lasten</u>

1. Gekozen is voor een zo eenvoudig mogelijke, transparante methodiek.
2. De personele lasten bestaan uit:
    a. Directe personeelslasten
        i. Salarislasten incl. sociale lasten
        ii. Inhuurlasten incl. BTW
        iii. Detacheringslasten incl. BTW
    b. Overige personeelslasten
        i. Overige personeelskosten, zoals opleiding
3. De directe personele lasten worden verdeeld over de programma's, beleidsopgaven en resultaatgebieden. Dit geldt ook voor de activiteiten die vanuit de kassiersfunctie worden gefinancierd.

4. De verdeling van de directe personele lasten is gebaseerd op de in de begroting geraamde formatie en formatietoerekening (voorcalculatie is nacalculatie) en de werkelijke personeelslasten.
5. Bij de verdeling van de directe personele lasten maken we onderscheid in:
    a. Toerekenbare formatie aan de beleidsopgaven (gespecificeerd naar de resultaatgebieden).
    b. Overhead, die onderverdeeld is in:
        i. Ondersteuning: Te verdelen naar rato van de toerekenbare formatie (zie 5a) over alle programma's.
        Ondersteuning bestaat uit: Bestuursbureau, Communicatie, Public affairs, financiën, HR en Outsourcing
        ii. MT. Het wordt verdeeld over alle programma's.
        iii. Van Werk Naar Werk
6. De overige personele lasten worden verdeeld naar rato van de toerekenbare formatie (zie 5a) over alle programma's.

<u>Verdeling huisvestingslasten c.a.</u>
De kosten voor huisvesting c.a. worden verdeeld naar rato van de toerekenbare formatie (zie 5a) over alle programma's.

<u>Inkomsten</u>
De inkomsten bestaan uit bijdragen vanuit de provincies en derden (zoals ministeries). Bij de vaststelling van de jaarrekening worden overschotten in principe teruggestort naar de provincies.

Bijlage 2. Totaalbeeld lasten per beleidsopgave

De onderstaande tabel geeft een totaalbeeld weer van de lasten bij de beleidsopgaven.

Programma	Beleidsopgave	Primitieve begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
1. ROWW	1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	716.355	688.855	587.855	101.000
	1.2 Water	1.127.248	1.233.748	1.160.547	73.201
	1.3 Wonen	164.951	164.951	182.542	-17.591
	1.4 Implementatie Omgevingswet	760.559	1.815.704	-10.931	1.826.636
	1.5 Digitaal Stelsel Omgevingswet	1.650.000	1.650.000	1.649.984	16
	1.6 Nederlands Hydrologisch Instrumentarium	325.000	325.000	325.000	0
	Totaal programma 1	**4.744.113**	**5.878.258**	**3.894.997**	**1.983.262**
2. Milieu, Energie en Klimaat	2.1 Gezondheid	149.810	149.810	135.080	14.730
	2.2 Circulaire Economie	274.810	274.810	189.555	85.255
	2.3 Klimaat en Energie	149.810	149.810	135.080	14.730
	2.4 Omgevingsveiligheid	251.780	251.780	229.937	21.843
	2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet	466.640	466.640	430.590	36.050
	2.6 Abonnementen/VTH-kennisdeling internationaal	41.493	41.493	34.451	7.042
	2.7 Coördinatie Klimaatakkoord	295.678	295.678	266.605	29.073
	2.8 6000 mw op land	118.271	118.271	106.642	11.629
	2.9 Regionale Energie Strategie 1.0	275.966	275.966	248.831	27.135
	2.10 Route 35	157.695	207.695	193.869	13.826
	2.11 Industrie en bedrijventerreinen	98.559	98.559	88.868	9.691
	2.12 Warmtetransitie	197.118	197.118	177.736	19.382
	2.13 Energie-infrastructuur	157.695	157.695	142.189	15.506
	Totaal programma 2	**2.635.325**	**2.685.325**	**2.379.433**	**305.892**
3. Vitaal Platteland	3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	746.931	746.931	702.755	44.176
	3.2 Duurzame Landbouw	59.136	59.136	53.321	5.815
	3.3 Klimaatakkoord Landbouw Landgebruik	98.559	98.559	88.868	9.691
	3.4 Programma Natuur	417.151	417.151	382.727	34.424
	3.5 Natuurwetgeving	98.559	98.559	88.868	9.691
	3.6 Strategisch beleid Faunabeheer	98.559	98.559	88.868	9.691
	3.7 Natuurbeleid	89.219	89.219	88.654	566
	3.8 EU-Biodiversiteit	163.711	163.711	124.416	39.295
	3.9. Stikstof	197.118	197.118	177.736	19.382
	3.10. Nationale Database Flora en Fauna	900.000	900.000	900.000	0
	Totaal programma 3	**2.868.944**	**2.868.944**	**2.696.213**	**172.731**
4. Mobiliteit	4.1 Duurzame Mobiliteit	779.914	779.914	691.472	88.443
	4.2 Openbaar vervoer	157.695	157.695	142.189	15.506
	4.3 Verkeersveiligheid	287.793	287.793	259.495	28.298
	4.4 Fiets	326.247	326.247	239.272	86.975
	4.5 KpVV	1.819.712	1.819.712	1.849.658	-29.946
	4.6 Goederenvervoer & Logistiek	88.703	88.703	79.981	8.722
	Totaal programma 4	**3.460.064**	**3.460.064**	**3.262.067**	**197.997**
5. Regionale Economie	5.1 Stimuleren innovatief en breed MKB	157.695	157.695	142.189	15.506
	5.2 Regionale Arbeidsmarkt, Circulair, digitalisering	157.695	157.695	142.189	15.506
	5.3 Circulaire Economie	59.136	59.136	53.321	5.815
	5.4 Cohesiebeleid	59.136	59.136	53.321	5.815
	5.5 Taskforce HRE en samenwerkingsagenda	254.283	254.283	229.280	25.003
	5.6 Vrijetijdseconomie	118.271	118.271	106.642	11.629
	Totaal programma 5	**806.214**	**806.214**	**726.942**	**79.272**
6. Cultuur	6.1 Toekomstperspectief	78.847	78.847	71.095	7.753
	6.2 Behoud erfgoed	39.424	39.424	35.547	3.876
	6.3 Cultuureducatie	19.712	19.712	17.774	1.938
	6.4 Toekomstbestendig Bibliotheekstelsel	19.712	19.712	17.774	1.938
	Totaal programma 6	**157.695**	**157.695**	**142.189**	**15.506**
7. Kwaliteit Openbaar	7.1 Consultatie- en wetgevingstrajecten	276.534	276.534	231.057	45.476
	7.3 Strategische kennisfunctie	484.109	484.109	399.760	84.349
	7.4 Overheidsfinanciën	476.285	476.285	371.206	105.079
	7.5 Vitale vereniging	387.793	387.793	213.463	174.330
	7.6 Europa	886.295	886.295	833.380	52.916
	7.7 Interprovinciale Digitale Agenda	3.339.455	3.483.297	2.729.212	754.085
	Totaal programma 7	**5.850.472**	**5.994.314**	**4.778.078**	**1.216.236**
8. Werkgeverszaken	8.1 CAO	395.892	395.892	341.889	54.003
	8.2 Integriteit en rechtspositie bestuurders	65.049	65.049	58.653	6.396
	8.3 Samenwerking	258.972	258.972	203.006	55.966
	Totaal programma 8	**719.914**	**719.914**	**603.549**	**116.365**
9. Overig	9.1 Werkbudget	300.000	221.000	217.583	3.417
	9.2 Stelpost L&P-compensatie	0	0	0	0
	9.3 Informatiehuizen Natuur en Externe Veiligheid	2.300.750	3.737.601	1.896.554	1.841.047
	9.4 Compensatie Zeeland	6.700.000	6.700.000	6.700.000	0
	9.5 Nog te verdelen apparaatslasten	0	159.000	0	159.000
	9.6 Afrekening Kassiersfuncties	0	0	-77.444	77.444
	Totaal programma 9	**9.300.750**	**10.817.601**	**8.736.693**	**2.080.908**
Totaal generaal		**30.543.490**	**33.388.328**	**27.220.161**	**6.168.167**

Bijlage 3. Bijdrage per provincie

Bijdrage 2021

In de tabel hieronder is de bijdrage per provincie op rekeningbasis weergegeven.

		1. ROWW	2. Milieu, Energie en Klimaat	3. Vitaal Platte-land (excl. 3.10)	3.10. Nationale Database Flora en Fauna	4. Mobili-teit	5. Regionale Economie	6. Cultuur	7. Kwaliteit Openbaar Bestuur	8. Werk-gevers-zaken	9. Overig: 9.1 Werk-budget	9. Overig: 9.3 Informa-tiehuizen Natuur en Externe Veilig-heid	9. Overig: 9.4 Compen-satie Zeeland	9. Overig: Totaal 9. Overig	Totaal
Te verdelen bedrag ->		**3.894.997**	**2.379.433**	**1.796.213**	**900.000**	**3.262.067**	**726.942**	**142.189**	**4.778.078**	**603.549**	**140.139**	**1.896.554**	**6.700.000**	**8.736.693**	**27.220.161**
Provincie	**Proc. aandeel**														
Groningen	7,8%	303.506	185.411	139.965	52.380	254.187	56.645	11.080	372.318	47.030	10.920	160.764	279.105	450.790	1.873.311
Fryslân	8,2%	317.614	194.029	146.471	134.460	266.002	59.278	11.595	389.624	49.216	11.427	168.237	501.117	680.781	2.249.070
Drenthe	7,3%	284.772	173.965	131.325	81.180	238.497	53.148	10.396	349.335	44.127	10.246	150.841	106.665	267.752	1.634.497
Overijssel	8,2%	319.156	194.971	147.182	90.990	267.294	59.566	11.651	391.515	49.455	11.483	169.054	912.089	1.092.625	2.624.404
Flevoland	6,5%	251.294	153.514	115.887	27.000	210.459	46.900	9.174	308.268	38.939	9.041	133.108	3.353	145.502	1.306.937
Gelderland	10,2%	398.907	243.690	183.960	121.860	334.086	74.450	14.562	489.348	61.813	14.352	211.297	1.809.409	2.035.059	3.957.736
Utrecht	9,0%	350.067	213.854	161.436	53.730	293.181	65.335	12.779	429.434	54.245	12.595	185.427	215.169	413.191	2.047.252
Noord-Holland	8,3%	325.144	198.629	149.943	73.530	272.308	60.683	11.870	398.861	50.383	11.698	172.225	578.803	762.727	2.304.076
Zuid-Holland	9,9%	386.440	236.074	178.210	76.410	323.644	72.123	14.107	474.054	59.881	13.904	204.693	78.685	297.282	2.118.226
Zeeland	6,7%	262.555	160.393	121.080	37.710	219.890	49.002	9.585	322.082	40.684	9.446	139.073		148.519	1.371.499
Noord-Brabant	9,8%	381.043	232.777	175.721	96.030	319.124	71.116	13.910	467.434	59.044	13.710	201.835	1.461.316	1.676.860	3.493.060
Limburg	8,1%	314.500	192.126	145.034	54.720	263.394	58.697	11.481	385.803	48.733	11.315		754.289	765.604	2.240.093
Totaal	**100,0%**	**3.894.997**	**2.379.433**	**1.796.213**	**900.000**	**3.262.067**	**726.942**	**142.189**	**4.778.078**	**603.549**	**140.139**	**1.896.554**	**6.700.000**	**8.736.693**	**27.220.161**

Ten opzichte van eerdere jaren zijn de provincies in dit overzicht in volgorde van Noord naar Zuid weergegeven.

3.10, 9.3 en 9.4: Bij deze beleidsopgaven zijn afwijkende verdeelsleutels van toepassing.

Verschil bijdrage per provincie bij begroting en rekening 2021 (restitutie 2021)

In bijlage 4 van de Begroting 2021 was een tabel opgenomen waaruit de bijdrage per provincie bleek. Die bijdrage is verhoogd bij de Voorjaarsnota 2021. Door vergelijking van die bijdragen met de Rekening 2021 ontstaat - rekening houdende met de doorgeschoven middelen - het per provincie te restitueren bedrag. Deze bedragen zijn in de tabel hieronder weergegeven.

		Primitieve begroting 2021	Mutatie VJN/NJN 2021	Doorgeschoven vanuit 2020	Gewijzigde Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil (begroting - rekening)	Doorschuiven naar 2022 (cf IPO verdeelsleutel)	Doorschuiven naar 2022 (afwijkende verdeelsleutel (9.3 - Informatiehuizen)	Totaal doorschuiven naar 2022	Restitueren
		(1)	(2)	(3)	(4 = 1+2+3)	(5)	(6 = 4-5)	(7)	(8)	(9 = 7+8)	(10 = 6+9)
Provincie	**Proc. aandeel**										
Groningen	7,8%	2.135.039	12.390	209.286	2.356.715	1.873.311	483.403	-148.945	-156.080	-305.025	178.378
Fryslân	8,2%	2.522.963	12.966	219.014	2.754.943	2.249.070	505.873	-155.868	-163.335	-319.203	186.670
Drenthe	7,3%	1.880.068	11.625	196.367	2.088.060	1.634.497	453.564	-139.751	-146.446	-286.196	167.367
Overijssel	8,2%	2.899.626	13.028	220.077	3.132.732	2.624.404	508.329	-156.625	-164.128	-320.753	187.576
Flevoland	6,5%	1.523.640	10.258	173.283	1.707.181	1.306.937	400.243	-123.322	-129.230	-252.552	147.692
Gelderland	10,2%	4.301.732	16.284	275.071	4.593.087	3.957.736	635.351	-195.762	-205.141	-400.903	234.448
Utrecht	9,0%	2.349.131	14.290	241.392	2.604.814	2.047.252	557.561	-171.794	-180.024	-351.818	205.743
Noord-Holland	8,3%	2.584.463	13.273	224.206	2.821.942	2.304.076	517.866	-159.563	-167.208	-326.771	191.095
Zuid-Holland	9,9%	2.451.470	15.775	266.474	2.733.719	2.118.226	615.494	-189.644	-198.729	-388.373	227.120
Zeeland	6,7%	1.597.912	10.718	181.048	1.789.678	1.371.499	418.178	-128.848	-135.021	-263.869	154.310
Noord-Brabant	9,8%	3.821.651	15.555	262.752	4.099.958	3.493.060	606.898	-186.995	-195.954	-382.950	223.948
Limburg	8,1%	2.475.797	12.838	216.867	2.705.502	2.240.093	465.409	-154.340	0	-154.340	311.070
Totaal	100,0%	**30.543.492**	**159.000**	**2.685.838**	**33.388.330**	**27.220.161**	**6.168.169**	**-1.911.456**	**-1.841.297**	**-3.752.753**	**2.415.416**

Bijlage 4. Afkortingenlijst

Afkorting	Volledige omschrijving
AAC	ambtelijke adviescommissie
AADV	Altijd Actuele Digitale Vergunning
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ACS	Ambtelijke Commissie Stikstof
AI	Articiële Intelligentie
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
APK	Algemene Periodieke Keuring
Appa	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
AV	Algemene Vergadering
AZ	ministerie van Algemene Zaken
BAC	bestuurlijke adviescommissie
BAR	Brexit Adjustment Reserve
BAZEB	Bestuursakkoord Zero Emissie Bussen
BCS	Bestuurlijke Commissie Stikstof
BDU	brede doeluitkering
BLOW	bestuursovereenkomst landelijke ontwikkeling windenergie
BNC	beoordeling nieuwe commissievoorstellen
BNG	betalen naar gebruik
BOb	Bestuurlijk Omgevingsberaad
BOD	Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie
BOFv	Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen
BRB	Beraad Ruimtelijk Beleid
BRO	Basis Registratie Ondergrond
Brzo	Besluit risico’s zware ongevallen
BUZA	ministerie van Buitenlandse Zaken
BZK	ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BZPW	bestuurlijk Stichting Zelfstandige Publieke Werkgevers
CdK	Commissaris van de Koning
CE	circulaire economie
CEMR	Council of European Municipalities and Regions
CES	cluster energiestrategie
CO2	koolstofdioxide
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CvdR	Comité van de Regio's
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EFRO	Europees Fonds voor Regionale economie
ERIAFF	European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry
ESF	Europees Sociaal Fonds

ESIF	Europese structuur- en investeringsfondsen
EU	Europese Unie
EV	externe veiligheid
EZK	ministerie van Economische Zaken en Klimaat
FTK	financieel toetsingskader
GIR	Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte
GLB-NSP	gemeenschappelijk landbouwbeleid-nationaal strategisch plan
GS	Gedeputeerde Staten
GWW	grond-, weg- en waterbouw
HNP	Huis Nederlandse Provincies (in Brussel)
HRE	herstel regionale economie
HRM	human Resource Management
I&W	ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
IBL	interbibliothecair leenverkeer
IBP	interbestuurlijk programma
IDA	Interprovinciale Digitale Agenda
IFV	Interbestuurlijke en financiële verhoudingen
IHW	Informatiehuis Water
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IMPEL	European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law
IPO	Interprovinciaal Overleg
IPS	interprovinciaal programma stikstof
IPSN	interprovinciaal programma stikstof en natuur
JTF	Just Transition Fund
KIA	kennis- en innovatieagenda
KIC	kennis- en Innovatieconvenant
KOB	kwaliteit openbaar bestuur
KpVV	Kennisplatform Verkeer en Vervoer
KRW	Kaderrichtlijn Water
LCW	Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling
LEV	licht elektronische voertuigen
LGR	Landelijke Grondwater Register
LHS	landelijke handhavingsstrategie
LNV	ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
L&P	Loon & Prijs
LV	landelijke voorziening
LVMB	Landelijk Verkeersmanagement Beraad
MAP's	EU-milieuactieprogramma's
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MJA/MEE	meerjarenafspraak energie-efficiëntie
MKB	midden- en kleinbedrijf
MTH	milieu, toezicht en handhaving

N2000	Natura2000
NAL	Nationale Agenda Laadinfrastructuur
NAP	Actieprogramma Nitraatrichtlijn
NAS	nationale klimaatadaptatiestrategie
NBTC	Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen
NDFF	Nationale Databank Flora en Fauna
NGO	niet-gouvernementele organisatie
NGR	Nationaal Geo Register
NHI	Nederlands Hydrologisch Instrumentarium
NMP	Nationaal Milieuprogramma
NOVB	Nationaal Openbaarvervoerberaad
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NP-RES	Nationaal Programma Regionale Energiestrategie
NSP	nationaal strategisch plan
NTF	Nationaal Toekomstbeeld Fiets
OCW	ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OEM	overige eigen middelen
OGB	opdrachtgeversberaad
Olo	Omgevingsloket Online
OM	Openbaar Ministerie
OV	openbaar vervoer
PBL	Planbureau voor de Leefomgeving
PFAS	poly- en perfluoralkylstoffen
PHEV	plug in hybride elektrische voertuigen
PIDI/MIEK	Nationaal Programma Infrastructuur Duurzame Industrie / Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
POI	provinciale ondersteuningsinstellingen
PS	Provinciale Staten
RAL	Regionale Agenda Laadinfrastructuur
RE	regionale economie
REIS	regionale energie-infrastructuur
RES’en	regionale energiestrategieën
REV	Register Externe Veiligheid
RRF	Recovery and Resilience Facility
RISM	Road infrastructure safety management
RMP	regionaal mobiliteitsprogramma
ROB	Raad Openbaar Bestuur
ROM’s	regionale ontwikkelingsmaatschappijen
ROWW	ruimtelijke ontwikkeling, water en wonen
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RVV	Reglement verkeersregels en verkeerstekens
SDG's	Sustainable Development Goals

SDN	Safety Delta Nederland
Shine	sustainable houses in inclusive neighbourhoods
SLA	schoneluchtakkoord
SPN	Stichting Samenwerkende Provinciale Ondersteuningsinstellingen Nederland
SPUK	specifieke uitkering
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
SUM	stand van zaken uitvoering Klimaatakkoord Mobiliteit
SZW	ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TBOV	toekomstbeeld openbaar vervoer
TdF	Tour de Force
TWh	terrawattuur
UP CE	landelijk Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie
UvW	Unie van Waterschappen
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VOB	Vereniging Openbare Bibliotheken
VP	vitaal platteland
VSO	Verbond voor Sectorwerkgevers Overheid
VTH	vergunningverlening, toezicht en handhaving
WKO	warmte- en koudeopslag
WKP	waterkwaliteitsportaal
Woo	Wet open overheid
WOR	Wet op de ondernemingsraden
WSOB	Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
ZBO	zelfstandig bestuursorgaan
ZPW	zelfstandige publieke werkgevers
ZZS	zeer zorgwekkende stoffen

Werkt voor provincies

BIJ12 jaarverslag en jaarrekening 2021

versie 25 april Fconc2022

Inhoud

Leeswijzer 3
1 Directieverslag 4
1.1 Financiële aspecten 4
1.2 Belangrijke ontwikkelingen BIJ12 in 2021 4
2 Wat hebben we bereikt? 7
2.1 Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 7
2.2 Natuurinformatie en monitoring 8
2.3 Natuurbeheer 9
2.4 NDFF 9
2.5 Faunazaken 10
2.6 AdviesCommissie Schade Grondwater 10
2.7 Regeling Drugsafvaldumpingen 11
2.8 GBO Provincies 11
2.9 Interne organisatie 11
3 Algemene uitgangspunten voor financiële verslaglegging 12
3.1 Richtlijn voor verslaglegging 12
3.2 Personele kosten 12
3.3 Fiscaliteit 12
3.4 Reserves en voorzieningen 13
3.5 Risicobeheersing en voorkomen van fraude 14
4 Wat heeft de uitvoering van activiteiten gekost? 15
4.1 Balans BIJ12 2021 15
4.2 Staat van baten en lasten 2020 15
5 Toelichting op de Staat van baten en lasten 2021 17
5.1 Lasten 17
5.2 Baten: verdeelsleutels en bijdragen provincies 20
6 Resultaatbestemming 21
7 Sociaal jaarverslag 21
7.1 HRM beleid 21
7.2 Ondernemingsraad (OR) 22
7.3 Formatie 23
Bijlage A: Rekening courant Faunafonds inclusief uitvoering ganzenregeling 24

Leeswijzer

De jaarrekening van BIJ12 maakt onderdeel uit van de geconsolideerde jaarrekening van de vereniging IPO. Om inzicht te bieden in het financiële resultaat van BIJ12 is ter aanvulling op de geconsolideerde jaarrekening, voorliggend verantwoordingsdocument opgesteld.

Voor de verantwoording over 2021 zijn het jaarverslag en de jaarrekening van BIJ12 samengevoegd tot één verantwoordingsdocument over de uitgevoerde activiteiten én de financiële resultaten. Basis voor de toelichting zijn de BIJ12-Meerjarenagenda 2021-2024/Jaarplan 2021 die het IPO bestuur op 9 september 2020 vaststelde, de Voorjaarsnota 2021 die het IPO-bestuur op 20 mei 2021 vaststelde en de Najaarsnota 2021 die het IPO-bestuur van 6 oktober 2021 vaststelde. Na de vaststelling door het IPO-bestuur, keurde de Algemene Vergadering van het IPO deze ook goed. De Najaarsnota 2021 bevatte geen begrotingswijzigingen.

De jaarverantwoording bevat de volgende hoofdstukken:
1. Het directieverslag met de belangrijkste ontwikkelingen in 2021
2. De verantwoording over de activiteiten van het jaarplan 2021
3. De uitgangspunten voor de financiële verslaglegging
4. De balans en Staat van Baten en Lasten per 31-12-2021
5. Een toelichting op de Staat van Baten en Lasten per organisatieonderdeel. Deze toelichting bevat de financiële toelichting op het resultaat per onderdeel
6. De voorgestelde bestemming van het rekeningresultaat
7. Het sociaal jaarverslag

1 Directieverslag

Op 9 oktober 2013 is besloten tot oprichting van een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie voor uitvoerende taken van de provincies. Vanaf 1 januari 2014 is de organisatie operationeel onder de naam BIJ12. In 2015 is op verzoek van de provincies het secretariaat van de Adviescommissie Schade Grondwater (ACSG), dat voorheen onderdeel was van DLG (Dienst Landelijk Gebied), toegevoegd aan BIJ12. In 2021 is de uitvoering van de regeling Drugsafvaldumpingen als nieuwe taak toegevoegd.
BIJ12 is ondergebracht bij de Vereniging IPO die hiermee bestaat uit het IPO-bureau in Den Haag en BIJ12.

1.1 Financiële aspecten

De financiële afstemming gebeurde in 2021 volgens de vastgestelde governance van IPO/BIJ12. Er is periodiek overlegd over de uitvoering van de activiteiten en projecten met de ambtelijke portefeuillehouders en er zijn voorstellen besproken in de diverse provinciale adviescommissies. De afstemming met de provincies op financieel gebied vond plaats door middel van technische briefings die in IPO-verband worden georganiseerd.
Voor de bestuurlijke besluitvorming zijn de planningen van de P&C-producten van het IPO-bureau en BIJ12 op elkaar afgestemd en worden in ieder geval de jaarrekeningen van BIJ12 en het IPO-bureau geconsolideerd.

Het resultaat van 2021 exclusief onttrekkingen aan de reserves betreft een overschot van €0,56 miljoen op de totale begroting 2021 van € 75 miljoen. De voorgestelde restitutie bedraagt hiermee € 0,56 miljoen. Het overschot is hoofdzakelijk toe te rekenen aan het onderdeel Regeling Drugsafvaldumpingen (DAD). Bij overige onderdelen van BIJ12 laten bedrijfsvoering en het Expertiseteam Stikstof een klein overschot zien, de andere onderdelen laten relatief klein een tekort zien.

Voor de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), waarvoor de verantwoordelijkheid van de uitvoering bij BIJ12 is ondergebracht, stelden de consortiumpartijen van de NDFF (rijk en provincies) een aparte begroting 2021 vast. Over 2021 is er door de NDFF een overschot van € 0,468 miljoen gerealiseerd. Dit overschot wordt toegevoegd aan het bestemmingsfonds NDFF.

1.2 Belangrijke ontwikkelingen BIJ12 in 2021

Externe ontwikkelingen

Security
Het eerste kwartaal stond voor een belangrijk deel in het teken van het oplossen van de kwetsbaarheden die zijn geconstateerd in enkele applicaties die bij BIJ12 in beheer zijn. Om deze kwetsbaarheden op te heffen én om maatregelen te treffen om deze applicaties in de toekomst veilig te kunnen beheren, heeft BIJ12 een tijdelijke projectorganisatie ingericht met externe ICT-capaciteit. Deze projectorganisatie werkte aan maatregelen om kwetsbaarheden in de applicaties op te lossen. De noodzakelijke expertise had BIJ12 onvoldoende in huis. Ook zijn extra securitymaatregelen ingezet bij de technisch beheerder. Deze waren niet voorzien en geplande maatregelen zijn versneld om de situatie voor de zomer te verbeteren.

Acties die op de korte termijn mogelijk waren zijn toen uitgevoerd. Veel applicaties waren aan het eind van het eerste kwartaal weer veilig en toegankelijk, denk hierbij aan de publieke websites van Risicokaart, het Landelijk Zwemwater Register (LZR) en het Archeodepot. De situatie was eind van het tweede kwartaal onder controle en de werkzaamheden van de tijdelijke projectorganisatie waren in de lijn gebracht. In het tweede en derde kwartaal zijn publieke toegangen voor applicaties weer operationeel gemaakt. De achterliggende applicaties en invoer van data staan overigens nog steeds achter de 'whitelist' omdat deze nog onvoldoende veilig zijn.

Ook in december kreeg BIJ12 te maken met kwetsbaarheden op mondiale schaal; opnieuw zijn maatregelen getroffen om deze het hoofd te bieden door services en applicaties offline te halen.

Naast het weghalen van deze kwetsbaarheden is tevens, waar nodig, multi-factor authenticatie geïntroduceerd.

Voor de meeste applicaties geldt dat er veel achterstallig onderhoud is aan de achterliggende onderdelen en de bijbehorende systemen. De mogelijkheden om deze opnieuw te bouwen of te herbouwen wordt onderzocht. Plannen voor afbouw, herbouw en/of nieuwbouw van applicaties krijgen vorm in 2022.

Als gevolg van de securitymaatregelen was een sterke prioritering noodzakelijk en is interne personele capaciteit bijgeschakeld om alle securitymaatregelen te kunnen nemen. Hierdoor kwamen reguliere taken onder druk te staan. Om de achterstanden die hierdoor (zijn) ontstaan in te kunnen lopen, moest extra capaciteit worden ingezet.

Coronacrisis
De Coronacrisis leidde ook bij BIJ12 tot ziekte en uitval van medewerkers. Een aantal medewerkers is langdurig ziek (geweest) en er was vaak sprake van een lange herstelperiode. Daarnaast waren medewerkers soms minder inzetbaar door Corona-gevallen in hun omgeving. Dit alles bracht het risico met zich mee dat de voortgang van werkzaamheden in het gedrang kwam.

Onder aansturing van de directiesecretaris was lange tijd sprake van een 'Coronawerkgroep' van medewerkers. Deze adviseerde het management over onder meer de genomen en te nemen maatregelen. In deze groep waren onder meer HR, de ondernemingsraad en een communicatiemedewerker vertegenwoordigd.

Het vergader- en ontmoetingscentrum van BIJ12 was in verband met Corona het hele jaar gesloten. De mogelijkheden om op kantoor kunnen te werken zijn steeds aan de landelijke maatregelen aangepast, waardoor er zeer beperkte mogelijkheden waren elkaar live te ontmoeten en samen te werken.

NDFF
In 2021 is de uitvoering van het besluit van het IPO-Bestuur voor de transitie van de NDFF gestart met een verkenning naar een nieuwe technische basis voor de databank. De organisatie van de NDFF is opgenomen binnen BIJ12. Het merendeel van de medewerkers van de NDFF heeft besloten zich bij BIJ12 aan te sluiten, wat betekent dat de continuïteit van de dienstverlening geborgd is.

ACSG (AdviesCommissie Schade Grondwater)
Na drie jaren van droogte trad in 2021 een stabilisatie op van het aantal schademeldingen. In totaal had de ACSG op 31 december 2021 37 verzoeken om onderzoek in behandeling.

Na een positief advies van de AAC ROWW is middels de Voorjaarsnota 2021 besloten om de bemensing uit te breiden van 2 naar 4 fte (vaste formatie) en aanvullend de huidige 1,5 fte inhuur tot en met 2024 te continueren. Het is gelukt om eind 2021 de vacatures voor de extra 2 fte in te vullen.

Drugsafvaldumpingen
Sinds 1 januari 2021 voert BIJ12 centraal de provinciale subsidieregeling voor gedupeerde van drugsafvaldumping uit. In januari is een nieuwe medewerker gestart die deze werkzaamheden uitvoert.

In totaal zijn er 77 aanvragen ingediend. Hiervan hebben er 28 nog betrekking op drugsafvaldumpingen in 2020. Voor tien provincies (voor de overige twee provincies is geen beroep gedaan op de subsidieregeling) zijn de verwerkersovereenkomsten Persoonsgegevens afgesloten. Er is minder subsidie uitgekeerd dan aanvankelijk was verwacht en begroot.

Nederlands Hydrologisch Instrumentarium
Het IPO-bestuur stemde in met deelname aan het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI). De financiële bijdrage van de provincies aan het instrumentarium valt buiten de begroting van BIJ12 (kassiersfunctie IPO). De betrokkenheid van BIJ12 is in opdracht van de provincies inmiddels vormgegeven door samenwerking en uitwisseling van kennis op het gebied van aanbestedingen en coördinatie en afstemming van de inhoudelijke inbreng van de provincies in het NHI.

Interne ontwikkelingen

Toekomstperspectief BIJ12
De ontwikkelingen binnen BIJ12 en de security-situatie hebben geleid tot een gesprek met het bestuur over de verbetering van de governance van BIJ12. In verband daarmee is in februari besloten tot het vaststellen van een toekomstperspectief voor BIJ12. Het IPO-bestuur heeft onder meer criteria vastgesteld voor nieuwe opgaven van BIJ12 en richtlijnen gegeven voor de (verbetering van de) governance van BIJ12. De directeur BIJ12 en de algemeen directeur IPO werkten de governance nader uit. Dit resulteerde onder meer in de aanwijzing van drie bestuurlijke aanspreekpunten vanuit het IPO-bestuur en het instellen van de BIJ12-raad. Dit is een tweezijdig overleg tussen de beide directeuren en de provincies over enerzijds de wensen van de opdrachtgevers en gebruikers en anderzijds het organisatiebelang, de kwaliteitszorg en de financiële mogelijkheden van BIJ12. De BIJ12-raad wordt bemenst door drie vertegenwoordigers vanuit de Kring van Provinciesecretarissen.

Organisatieontwikkeling
Om de informatieveiligheid en de ICT binnen BIJ12 duurzaam op een aanvaardbaar niveau te krijgen, is een strategische verkenning gestart naar een adequate inrichting van de organisatie en wat nodig is om de informatieverwerkende functie van BIJ12 en de ICT adequaat in te richten en te organiseren. In 2021 is gestart met de voorbereidingen om de bestaande (GBO) organisatie her in te richten waarbij ondersteunende functies zoals informatiebeleid en -beveiliging, ICT-architectuur, ICT-standaarden en lifecycle-management worden versterkt, het opdrachtgeverschap wordt aangescherpt en de financiering toereikend is voor de opgaven.

Binnen de vereniging is in 2021 verder een traject ingezet ter versterking van de bedrijfsvoering. Hierbij worden drie doelen nagestreefd: verminderen van de kwetsbaarheid, professionalisering en het vergroten van de efficiency.

Na de zomer 2021 is gestart met een programma voor organisatieontwikkeling, waarin beide trajecten worden ondergebracht in een programmaplan met duidelijke processen, planningen en activiteiten. De ingezette organisatieontwikkeling wordt voortgezet in 2022.

Huisvesting
Op 20 mei 2021 nam het IPO-bestuur het besluit om voor de huisvesting van BIJ12 het bestaande kantoor aan te passen aan een actueel programma van eisen (ook rekening houdend met de gevolgen van Corona) en samen met de OV-campus de derde verdieping van het huidige kantoorpand in gebruik te nemen. De Algemene Vergadering keurde dit besluit goed op 28 juni 2021. Daarna is direct gestart met de voorbereiding van de verhuizing en verbouwing. Eind september is gestart met de daadwerkelijke verbouwing van het huidige kantoor en het vergader- en ontmoetingscentrum en de inrichting van de nieuwe vleugel op de derde verdieping. Op 1 januari 2022 betrok BIJ12 het (ver)nieuw(d)e kantoor en vergadercentrum met onder meer uitgebreide faciliteiten voor hybride vergaderen. Alle activiteiten zijn binnen budget en planning uitgevoerd.

Expertiseteam Stikstof en Natura 2000
In 2021 is het Expertiseteam gaan werken met 4 deelteams onder functionele aansturing van coördinerend adviseurs. Hiermee werden de interne lijnen korter, kon de samenhang- en kennisborging binnen het team beter beheerst worden en de ondersteuning voor de Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof (IPS) worden geoptimaliseerd.
Het landelijke Informatiepunt Stikstof en Natura 2000 (mede in opdracht van het Rijk), is verder geprofessionaliseerd.

Voor de zomer 2021 stond een groot deel van de werkzaamheden in het teken van de voorbereiding van besluitvorming door het IPO-bestuur omtrent een meer bestendige programmaorganisatie op het stikstofdossier. Na besluitvorming door het IPO-Bestuur is de bijdrage van BIJ12 verder uitgewerkt en is gestart met het opstellen van een programmaplan waarin de rol van BIJ12 als lijnorganisatie verder vorm gaat krijgen. Hierbij is, naast inzet vanuit het Expertiseteam en NINB, ondersteuning vanuit bedrijfsvoering voorzien.

Ontwikkeling GBO
De unit GBO had dit jaar te maken met een flinke verschuiving binnen het personeel. Na het

vertrek van de unitmanager in het eerste kwartaal, ving een interimmanager tijdelijk zijn werkzaamheden op en startte in het laatste kwartaal een nieuwe unitmanager. Daarnaast had GBO te maken met een aantal langdurig zieken, veel wisseling van personeel en veel noodzakelijke inhuur. Er is sterk ingezet op een actieve werving van nieuwe medewerkers.

In 2021 is de Europese aanbesteding voor het technisch beheer succesvol afgerond.

Document Management Systeem
Met de implementatie van de nieuwe kantoorautomatisering, eind 2019, was de weg vrij voor verdere ontwikkeling van het Document Management Systeem (DMS). In 2021 zijn in sprints de units en projecten gefaseerd gemigreerd naar het nieuwe DMS. In 2022 zetten we de volgende stappen.

Helpdesk
Na een voorbereiding in 2020, rondde BIJ12 dit jaar de implementatie van de eerste fase van de centrale eerstelijns helpdesk van BIJ12, ook wel Loket BIJ12 genoemd, af. In de eerste fase is het loket technisch (via Topdesk en een telefoonapplicatie) en qua bemensing ingericht voor Stikstof en Natura 2000, het Wolvenmeldpunt, Faunazaken en Drugsafvaldumpingen. Daarnaast deed het dienst als helpdesk voor de bereikbaarheid van applicaties (zie hierboven bij security).

Begin 2022 vindt besluitvorming plaats over de volgende fase, waarbij meer onderdelen van BIJ12 worden betrokken.

Personele zaken
Dit jaar heeft BIJ12 meer dan voorgaande jaren te maken met (langdurig) zieken, personeelswisselingen door vertrek van vaste en tijdelijke medewerkers én het vinden van passende medewerkers vanwege de moeilijke arbeidsmarkt op diverse disciplines. De gevolgen daarvan zijn terug te zien in de resultaten bij verschillende units.

2 Wat hebben we bereikt?

Per onderdeel staan hieronder op hoofdlijnen de belangrijkste resultaten en ontwikkelingen van 2021. De resultaten worden aan de hand van het werkplan 2021 van BIJ12 - meer in detail - aan de betreffende Ambtelijke Adviescommissies en aan de directeur van het IPO gerapporteerd.

2.1 Expertiseteam Stikstof en Natura 2000

BIJ12 heeft in 2021 de IPS(N) programmaorganisatie en provincies ondersteund met de volgende taken:

1. Ondersteuning beheer en financiering AERIUS vanuit de provincies
2. Kennisdeling en -ontwikkeling
3. Ondersteuning en advisering beleidsontwikkeling en implementatie:
   - VTH (Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving)
   - AERIUS
   - monitoring en data
   - gebiedsgerichte aanpak
   - structurele aanpak
4. Project- en procesondersteuning IPS(N)/provincies
5. Communicatie.

Hieronder staat meer concreet een aantal bereikte resultaten.

AERIUS
Ten aanzien van het AERIUS-instrumentarium fungeerde BIJ12 als Thematrekker voor het Thema AERIUS binnen de IPS en voorziet BIJ12 in specialistische advisering. Concreet droeg het team bij aan onder meer de actualisatie van AERIUS en de ontwikkeling, release en verdere doorontwikkeling van de stikstofbank. Daar kwam na de zomer een vrij kritisch advies van de Chief

Information Officer LNV bij, als gevolg waarvan er zowel intern provincies als interbestuurlijk belangrijke verbeteringen nodig zijn op het vlak van de governance. In het licht daarvan wordt bezien hoe intern provincies tot een betere scheiding kan worden gekomen tussen beleidsontwikkeling, uitvoerbaarheid, wetenschappelijke ontwikkelingen en de daadwerkelijke ICT / ontwikkeling instrumentarium. Voor de korte termijn leidde dat tot extra werkdruk binnen het team, maar geeft dit het perspectief op een meer afgebakende rol van het AERIUS team.

Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving (VTH):
Op het vlak van VTH lag een grote nadruk op het verder vlot trekken van de vergunningverlening via onder meer salderen, verleasen en legalisatie van meldingen. BIJ12 ondersteunde deze trajecten in de vorm van advisering, procesondersteuning en kennisdeling via onder andere kaders en informatiebijeenkomsten. Vanuit het Informatiepunt Stikstof en Natura 2000 vond in belangrijke mate de communicatie richting gebruikers en provincies als bevoegd gezag plaats. Daarnaast is een werkgroep gestart ter nadere duiding en doorvertaling van hoogfrequente ontwikkelingen in de jurisprudentie naar de uitvoeringspraktijk van provincies.

Informatiepunt
Binnen het informatiepunt zijn stappen gezet in de verdere professionalisering van de landelijke helpdesk voor het stikstofdossier en het verder opbouwen van de campus op het vlak van kennisdeling en opleiding. Hierbij is sprake van een cofinanciering vanuit het Rijk. Daarnaast zijn de medewerkers steeds meer taken op het vlak van project- en procesondersteuning gaan oppakken bij interprovinciale werk- en projectgroepen.

Monitoring en data
In 2021 is het netwerk dat in IDA-verband op het vlak van stikstofdata was opgebouwd, ondergebracht binnen IPS(N). Hierbinnen is in het bijzonder gekeken naar hoe we als provincies tot een meer uniforme deling en totstandkoming van data konden komen en welke aanvullende wensen er waren.

Project- en procesondersteuning IPS(N)
Op het vlak van project- en procesondersteuning lag de focus vooral op het verder op vlieghoogte brengen en deels verder voorzien in de benodigde versterkingen ter uitvoering van het Organisatieplan IPS(N). Het betrof hierbij de inzet vanuit BIJ12 zelf en voor de inzet vanuit het IPO-bureau. Kennisontwikkeling en -deling betrof daarbij een belangrijke randvoorwaarde om het team en de afzonderlijke medewerkers zo optimaal mogelijk hun bijdrage(n) aan IPS(N) te kunnen laten leveren. Met de beperkingen van Corona is voortgeborduurd en doorontwikkeld op de omslag naar een digitale werkwijze, gefaciliteerd vanuit het Informatiepunt middels het onderdeel campus.

2.2 Natuurinformatie en monitoring

BIJ12 draagt bij aan de informatiepositie van provincies door de hele informatieketen van het verzamelen van gegevens tot en met het opstellen van rapportage te ondersteunen. Het gaat daarbij zowel om informatie over de ontwikkeling van de biodiversiteit als om het volgen en rapporteren over beleidsprestaties.

In 2021 lag de focus op informatie over Natura 2000-gebieden, in het bijzonder de stikstofgevoelige. Met provincies is bepaald welk informatie over de ontwikkeling van natuurdoelen in deze gebieden beschikbaar is, en bij welke aspecten nog lacunes bestaan. Provincies gebruiken deze informatie om de programmering van de monitoring in hun gebieden te verbeteren. BIJ12 heeft de inzichten uit dit project benut bij het opstellen van een 'business case' voor verbetering van natuurinformatie in het kader van Uitvoeringsprogramma Natuur. Dit heeft geleid tot bestuurlijke vaststelling door provincies en minister van LNV van het nieuwe ambitieniveau voor natuurinformatie. BIJ12 draagt in 2022 bij aan het operationaliseren van deze ambitie. 2021 was ook het laatste jaar waarin gegevens zijn verzameld op grond van het Monitoringsplan PAS.

Het groeiend aantal wolven in Nederland en de publieke aandacht hiervoor vraagt een zorgvuldige informatievoorziening. BIJ12 heeft in 2021 daarom een aanbesteding gedaan voor het wolvenmeldpunt dat ervoor moet zorgen dat voldoende betrouwbare gegevens beschikbaar zijn. De toenemende werklast en externe kosten konden in 2021 nog opgevangen worden binnen de begroting. In 2022 zal BIJ12 opnieuw afspraken maken met provincies over de gewenste inzet en daarbij behorende kosten.

In de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur (VRN) komen veel gegevensstromen van provincies (en BIJ12) samen. De zevende VRN is tijdig gepubliceerd, na akkoord van de BACVP en de Minister

van LNV. Gegevens over beleidsprestaties werden door één provincie in een laat stadium aangepast. Dit heeft ertoe geleid dat er in de voorbereiding van de achtste VRN nog sterker wordt gestuurd op tijdige en eenduidige gegevenslevering door provincies.

In de Nationale Database Vegetaties en Habitats (NDVH) zijn de onderliggende software bouwstenen aangepast, zodat meer ketenpartners aan kunnen sluiten op dit nieuwe systeem. In 2021 heeft herprioritering in het kader van security issues opnieuw geleid tot uitstel van de openstelling van het systeem voor externe gebruikers. Wel is in 2021 een start gemaakt met het vullen van de database met beschikbare habitattypenkaarten. Externe gebruikers krijgen in de loop van 2022 de beschikking over de habitattypenmodule.

Het al enige jaren lopende project voor verbetering van de informatievoorziening faunabeheer is in 2021 afgesloten met de constatering dat resterende projectresultaten niet gerealiseerd kunnen worden zonder nieuwe afspraken met externe stakeholders. In overleg met provincies is besloten het project te beëindigen en te werken aan randvoorwaarden voor een nieuwe aanpak om tot verbetering van gegevens over fauna te komen.

2.3 Natuurbeheer

BIJ12 ondersteunt de provincies bij de uitvoering en verbetering van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) en het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Provincies en natuurbeheerder voeren sinds enkele jaren het natuurbeheer uit binnen de kaders van het Natuurpact. In 2021 heeft BIJ12 de afspraken uit het Uitvoeringsprogramma Natuur verwerkt in regelingen en afgestemd met de Europese Commissie in het kader van de staatssteuntoets. Wanneer de uitgaven voor natuurbeheer verder toenemen kan een formele evaluatieplicht in het kader van de Europese staatssteunregels ontstaan die een substantiële extra inspanning vraagt van BIJ12. Daarnaast heeft BIJ12 een modelverordening voor grondverwerking opgesteld. Deze is aan de Europese Commissie aangeboden in het kader van een staatssteuntoets.

BIJ12 heeft in 2021 met expertise en inzet van adviseurs bijgedragen aan het opstellen van het Nationaal Strategisch Plan (NSP) in het kader van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). Door uitstel van nationale en Europese besluitvorming kon de implementatie van het NSP in het ANLb nog niet gestart worden. Wel zijn hiervoor de voorbereidingen gestart, om het risico dat regelingen en ondersteunende ICT niet tijdig beschikbaar zijn, te beperken.

In de uitvoeringspraktijk dreigden de verschillen tussen verschillende categorieën gesubsidieerden groter te worden dan wenselijk. Met name de situatie van de (kleine) particuliere, of 'individueel gecertificeerde' trok hierbij de aandacht. BIJ12 heeft een proces begeleid waarin afspraken zijn herbevestigd of in onderlinge overeenstemming zijn gewijzigd zodat voor provincies, beheerders en de Stichting Certificering weer een werkbare situatie is gerealiseerd. Daarnaast leverde ook het project Ketenoptimalisatie aandachtpunten op. Naar aanleiding hiervan hebben provincies en natuurbeheerders afgesproken in 2022 gezamenlijk met een bredere blik te kijken naar actualisatie van het subsidiestelsel.

In 2021 heeft BIJ12 op verzoek van provincies een ICT-voorziening gerealiseerd ter ondersteuning van de subsidiecyclus voor natuurcollectieven. Deze wordt in 2022 in gebruik genomen. In 2022 zullen ook afspraken gemaakt worden voor het beheer van deze voorziening op langere termijn.

Provincies en rijk maakten in het kader van het Uitvoeringsprogramma Natuur afspraken over aanvullende middelen voor OBN onderzoek. De middelen voor onderzoek zijn middels een subsidie van het ministerie van LNV aan BIJ12 beschikbaar gesteld. Provincies worden nauw betrokken bij de programmering van deze middelen.

2.4 NDFF

Voor de uitvoering van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) werkten de provincies (IPO), het rijk (ministerie van LNV) en de terreinbeherende organisaties samen in een consortium. 2021 is het laatste jaar waarin de NDFF als losstaande organisatie door BIJ12 wordt ondersteund; vanaf 2022 is de NDFF onderdeel van de begroting van BIJ12. Dit past in de transitie van de NDFF. In het kader daarvan hebben de medewerkers van de NDFF het aanbod gekregen om bij BIJ12 in dienst te komen. De meesten zijn daar op in gegaan. Zij zijn toegevoegd aan het team van de Unit Natuurinformatie en Natuurbeheer.

Naast de personele kant van de transitie van de NDFF is ook voortgang geboekt op het traject rond de nieuwe governance waarvoor verschillende modellen zijn uitgewerkt en op het gebied van de ondersteunende ICT waarvoor wereldwijd gekeken is naar vergelijkbare systemen. Zowel op het gebied van governance als ondersteunende ICT worden in 2022 belangrijke keuzes gemaakt. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het verbreden en verbeteren van gegevens stromen. Het gaat daarbij zowel gegevens verzameld door in onafhankelijke organisaties samenwerkende 'professionele vrijwilligers' als om gegevens die verzameld worden door commerciële bureaus die vaak werken voor publieke opdrachtgevers.

2.5 Faunazaken

BIJ12 zorgt namens de provincies dat grondgebruikers die schade ondervinden door natuurlijk in het wild levende diersoorten onder bepaalde voorwaarden een tegemoetkoming in de faunaschade krijgen. In 2021 zijn rond de 6600 tegemoetkomingsaanvragen ingediend.
Voor acht provincies voerde BIJ12 de ganzenregeling uit en voor Gelderland ook de edelhertenregeling. Voor de provincie Utrecht keerde BIJ12 een tegemoetkoming in de dassenschade uit aan grondgebruikers met een dassenovereenkomst.

De tijdige uitbetaling van de tegemoetkomingen in de faunaschades is in het derde kwartaal onder druk komen te staan. De toetsing op adequaat gebruik kon niet in alle gevallen plaats vinden omdat de gegevens niet compleet waren. Met provincies is hiervoor een tijdelijke oplossing gevonden waardoor de afhandeling van de tegemoetkomingsaanvragen eind september vlot kon worden opgepakt en de vertraging in de uitbetaling is beperkt.

In het kader van uitvoering van de onderzoeksagenda BIJ12 Faunazaken 2020-2021 is in 2021 verdere uitvoering gegeven aan de drempelsystematiek en het Traject kwaliteitsverbetering taxaties voorjaarsgras. In samenwerking met de provincie Limburg is gestart met een experimenteren met innovatieve technieken om maisschade in kaart te brengen. BIJ12 heeft afgelopen jaar ingezet op controletaxaties om met de taxatiebureaus de verschillen en werkwijze te bespreken. Dit biedt ook input voor het lopende onderzoek naar de kwaliteit van graslandtaxaties.

In september stelde de BAC VP de onderzoeksagenda van 2022-2023 vast. Deze is gepubliceerd op 30 september, tijdens het online Kennissymposium 'Kennis als kans, de waarde van onderzoek in faunaschade'. Het symposium was bedoeld voor iedereen die betrokken is bij faunabeleid en -beheer. Experts uit binnen- en buitenland deelden hier hun nieuwste inzichten, kennis en data over het voorkomen en bestrijden van faunaschade. Ook gingen we in gesprek over de waarde van deze kennis en de input die het kan geven aan een constructieve dialoog over faunabeleid en -beheer.

In 2021 is de landelijke wolvencommissie waarvan BIJ12 de secretarisrol vervult 4 keer bij elkaar gekomen. Het interprovinciaal wolvenplan is herzien en in dit kader is opdracht verleend voor een analyse van het juridisch kader. Samen met provincies is gewerkt aan een nadere uitwerking van de handelingsprotocollen en een aanpassing van het taxatierapport. Er vond een digitale Transboundary wolf meeting plaats met een internationale uitwisseling over de stand van zaken wolf tussen Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, België, Nederland. BIJ12 presenteerde er de stand van zaken van de wolf in Nederland.

BIJ12 voert het secretariaat voor de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade. In mei bood de MARF het 'ganzenadvies' aan de BAC VP aan. De boodschap hiervan was dat een evenwichtiger ganzenbeleid noodzakelijk is.
Omdat de termijn van de zittende leden, met uitzondering van één lid die vorig jaar is benoemd, formeel was verlopen, is besloten tot een herbenoeming van één jaar. Dit in relatie tot de evaluatie van de MARF die BIJ12 met het IPO-bureau op verzoek van provincies heeft uitgezet.

2.6 AdviesCommissie Schade Grondwater

BIJ12 voert het secretariaat van de AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG). De Waterwet biedt iedereen die denkt schade te ondervinden als gevolg van een grondwateronttrekking of -infiltratie, de mogelijkheid de desbetreffende provincie te verzoeken hiernaar een onderzoek in te stellen. In 2021 zijn zes nieuwe verzoeken om een schadeadvies ontvangen en zijn acht verzoeken afgehandeld. In totaal had de ACSG op 31 december 2020 zevenendertig verzoeken om onderzoek in behandeling. In het voorgaande jaarverslag is het initiatief Droogteschade.nl (DNL) genoemd. In afstemming met DNL zijn drie projecten gestart.

Na drie jaren van droogte trad in 2021 een stabilisatie op van het aantal schademeldingen. Echter kan er nog niet worden gesproken over een trendbreuk. Onder de lopende onderzoeken vallen vaak meerdere verzoeken van schademelders.

Met de Voorjaarsnota 2021 is besloten om de bemensing uit te breiden van 2 naar 4 fte (vaste formatie) en aanvullend de huidige 1,5 fte inhuur tot en met 2024 te continueren. Het is gelukt om eind 2021 de vacatures voor de extra 2 fte in te vullen.

Daarnaast is in opdracht van de ACSG aan tweetal externe onderzoeken uitgezet. De externe onderzoeken betreffende de kosten voor extra herinzaai en een efficiëntere manier van bodemkartering. Oplevering van beiden onderzoeken is uitgesteld tot het eerste kwartaal van 2022. Voor het onderzoek naar de kosten van herinzaai komt dit op basis van nieuwe input bij de afstemming van de conceptrapportage welke heeft geleid tot nieuwe berekeningen.

2.7 Regeling Drugsafvaldumpingen

Vanaf 1 januari 2021 voert BIJ12 centraal de provinciale subsidieregeling voor gedupeerden van drugsafvaldumping uit. In januari is een nieuwe medewerker gestart die deze werkzaamheden uitvoert.

In totaal zijn er 77 aanvragen ingediend. Hiervan hebben er 28 nog betrekking op drugsafvaldumpingen in 2020. Voor tien provincies (voor de overige twee provincies is geen beroep gedaan op de subsidieregeling) zijn de verwerkersovereenkomsten Persoonsgegevens afgesloten. Eind 2021 hebben provincies besloten een compacte werkgroep te formeren die de regeling 2021-2024 in 2022 doorlicht op 3 aandachtspunten, namelijk de ontstane verschillen in de uniforme regeling te analyseren, de werkwijze restantbudgetten van de jaarschijven en de onder- en bovengrens voor particuliere gedupeerden mee te nemen. Deze doorlichting dient te resulteren in één of meerdere concrete voorstellen in 2022.

2.8 GBO Provincies

GBO-provincies voert onder meer het functioneel beheer uit over 22 landelijke keteninformatiesystemen en services.

In 2020 is geconstateerd dat een aantal applicaties binnen BIJ12 (voor een groot deel onder beheer van GBO) ernstig verouderd was en werden security issues op diverse applicaties waargenomen. In 2021 is een tijdelijke projectorganisatie, met extra ICT-capaciteit, actief geweest die de geconstateerde kwetsbaarheden heeft opgepakt. De maatregelen die genomen zijn hebben de kwetsbaarheden verminderd. Eind 2021 zijn succesvolle maatregelen, waaronder Multi Factor Authenticatie geïmplementeerd voor de meeste applicaties. Voor het Technisch Beheer van de meeste informatiesystemen heeft een Europese Aanbesteding geresulteerd in een contract voor vier jaren, waarin aangescherpte securityeisen zijn meegenomen. Dit contract is maart 2022 getekend en van kracht geworden.
Beide trajecten hebben veel capaciteit van GBO/BIJ12 en de provincies gevraagd, hetgeen deels ten koste is gegaan van het functioneel beheer en van de ontwikkeling van bestaande informatievoorzieningen. Voor 2022 is structureel meer geld in de begroting gereserveerd voor een doorontwikkeling en verdere professionalisering van de unit GBO Provincies.

In 2022 gaat deze professionalisering leiden tot een andere organisatie van de unit. Naast beheer zal ook ontwikkeling van informatieproducten meegenomen worden in de nieuwe unit. Ook een andere organisatie van ICT-processen zal een belangrijk onderdeel van de unit gaan vormen. Een en ander is ook onlosmakelijk verbonden aan de doorontwikkeling van BIJ12 in zijn geheel.

In het kader van deze professionalisering en verdere aanscherping van processen is er in 2021 reeds gestart met de voorbereidingen voor de ISO-27001 certificering in 2022 hetgeen betekent dat alle processen voor security in kaart en op orde worden gebracht en BIJ12 voldoet aan BIO controls.

2.9 Interne organisatie

In 2021 is verder invulling gegeven aan het (kwalitatief goed) invullen van de formatie van BIJ12 met gemotiveerde, deskundige en goed opgeleide medewerkers. Vanaf maart 2020 is er overwegend vanuit huis gewerkt. Er kwamen in 2021 veel nieuwe collega’s bij. Het inwerken vanuit huis vroeg extra inspanning en flexibiliteit van alle medewerkers.

Er is verder vormgegeven aan de ontwikkeling van medewerkers door gesprekken met medewerkers. Door het op afstand van elkaar werken ontstond er extra behoefte aan de gesprekken tussen medewerker en leidinggevende en medewerkers onderling. In de gesprekken tussen medewerker en leidinggevende is veel aandacht gegeven aan trainingen en opleidingen gericht op de behoeftes van de individuele medewerkers. Er is echter minder gebruikgemaakt van de inzet van het POB (Persoonlijk Ontwikkel Budget). Voor 2021 lag er een uitgebreide planning voor meer BIJ12-brede trainingen. Door het verplicht thuiswerken en het feit dat deze trainingen effectiever zijn wanneer ze fysiek gevolgd worden, is hier weinig tot geen invulling aan gegeven.

In 2021 is verder vormgegeven aan de verkenning naar de mogelijkheden om verder invulling te geven aan de samenwerking met het IPO-bureau op het gebied van bedrijfsvoering. In 2022 vindt heroriëntatie op de organisatie en positionering van Bedrijfsvoering binnen de IPO-vereniging plaats.

Begin 2021 is gestart met de inrichting van een eerstelijns helpdesk bij BIJ12 (BIJ12 Loket). De eerste helft van het jaar heeft oriëntatie op de taken en verantwoordelijkheden en de inrichting van het BIJ12 Loket plaatsgevonden. De tweede helft van het jaar is het BIJ12 Loket operationeel geworden en verder geprofessionaliseerd. In 2022 zal het BIJ12 Loket verder uitgebreid en breder ingezet worden.

3 Algemene uitgangspunten voor financiële verslaglegging

3.1 Richtlijn voor verslaglegging

Voor organisaties zonder winststreven zijn bijzondere eisen gesteld aan de jaarverslaggeving. Deze eisen staan in de Richtlijn 640 (RJ 640). Een belangrijke voorwaarde voor de jaarrekening is dat de werkelijke baten en lasten vergeleken worden met de begrote baten en lasten én met de baten en lasten van het vorige boekjaar. De geconsolideerde jaarrekening van de vereniging IPO is conform deze richtlijn opgesteld.

3.2 Personele kosten

De personeelskosten zijn voor de personeelsbegroting 2021 berekend op basis van de betreffende maximale salarisschalen.
Bij personeelswisselingen is gebleken dat sommige functies moeilijk ingevuld kunnen worden. Dit heeft zijn weerslag op de uitputting van de personeelsbegroting. In 2021 was de formatie ingevuld met vast personeel en een aantal detacheringen en ingehuurde medewerkers.

3.3 Fiscaliteit

3.3.1 Btw

De vergoeding die BIJ12 ontvangt voor de geleverde diensten aan haar leden (de provincies) is vrijgesteld van omzetbelasting, tenzij de geleverde diensten vallen onder artikel 9 lid 1f Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968 en artikel 9a Uitvoeringsbeschikking omzetbelasting 1968. Indien de geleverde diensten vallen onder deze wetsartikelen is wél btw verschuldigd en kan de omzetbelasting die BIJ12 in rekening heeft gekregen en samenhangt met deze diensten, in aftrek gebracht worden.
Op basis van afspraken met de belastingdienst vallen de activiteiten van BIJ12, uitgezonderd die van GBO-provincies, onder de vrijstellingsregeling.

3.3.2 Vennootschapsbelasting

In overleg met de belastingdienst is afgesproken dat IPO/BIJ12 handelt in de lijn van de samenwerkingsvrijstelling voor de activiteiten ten behoeve van de provincies. IPO/BIJ12 heeft geen winststreven. Volgens deze gedragslijn is altijd gehandeld. In de statuten, waarin de automatische restitutie van overschotten is opgenomen, is dit vastgelegd. Ook op activiteiten voor derden wordt geen winst behaald. Alleen de werkelijke kosten en interne uren - tegen een kostendekkend uurtarief zonder winstopslag - worden doorberekend.

3.4 Reserves en voorzieningen

3.4.1 Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves van BIJ12 laten tabel 1 het volgende saldo zien per 31 december 2021:

Tabel 1 Ovezicht verloop reserves inclusief mutaties die voortvloeien uit de Voor- en Najaarsnota 2021

	Saldo 31-12-2020	Onttrekking bestemming (Voorjaarsnota) in 2021	Voorstel onttrekking en restitutie	Saldo resultaat na restitutie 2020
Bestemmingsreserve				
Vegetatie karteringen	1.600.000	-	-	1.600.000
PAS	234.770	134.000	-	100.770
GBO	198.747	-	-	198.747
GBO onvoorzien	111.543	-	-	111.543
ACSG	46.083	46.083	-	-
Totaal bestemmingsreserve	2.191.143	180.083	-	2.011.060

Toelichting

Bij de jaarrekening 2014 is een Bestemmingsreserve *Vegetatie Karteringen* (ad €1.600.000) voor de ontwikkeling van een uniforme systematiek voor de vegetatiekarteringen gevormd. Deze is tot nu toe niet benut. In het kader van de nieuwe aanpak stikstof en het eind 2020 vastgestelde Uitvoeringsprogramma Natuur kan deze reserve worden benut voor de verbetering van de monitoring en data-uitwisseling over vegetaties (en de daarop gebaseerde habitatkaarten). In de Najaarsnota 2021 is hier een voorstel voor gedaan.

Eind 2020 bedroeg de Bestemmingsreserve voor het *PAS* € 234.770. Voor het stikstofdossier en de organisatie van IPS stond 2021 in het teken van een omslag van de tijdelijkheid van het programma naar een meer structurele inbedding binnen IPO verband. In het licht daarvan is ook gekeken naar de verdere inbedding van meer structurele taken, zoals BIJ12 die nu al verzorgt op het vlak van kennisdeling en -borging, project- en procesondersteuning en ondersteuning van gebruikers. Een tijdige en goede voorbereiding daarop vergde een extra investering in 2021. In 2021 is er in de voorjaarsnota afgesproken € 134.000 hiervoor in te zetten. Gezien deze verwachte ontwikkeling binnen IPS verband rondom het stikstofdossier, wordt voorgesteld het resterende deel van de bestemmingsreserve te laten staan voor de verwachte meerkosten in 2022

De Bestemmingsreserve *ACSG* bedroeg in totaal € 46.083. In 2021 is in de voorjaarsnota afgesproken dit bedrag te benutten voor de ontwikkeling van een nieuwe karteringssystematiek voor de landbouwprojecten.

Voor *GBO-provincies* is sprake van een Bestemmingsreserve van in totaal € 310.290. In de begroting was voorgesteld om €150.000 in te zetten voor de Risicokaart en € 60.000 voor PLEIO. Beide bedragen zijn in 2021 niet ingezet vanwege security-issues op de oude risicokaart en uitstel van de implementatie van de nieuwe portal risicokaart, waardoor de volledige bestemmingsreserve van € 310.290 voor GBO kan worden meegenomen naar 2022.

3.4.2 Voorziening Faunazaken

Voor Faunazaken is in 2020 een voorziening van € 4,5 miljoen voor overloop van faunaschade getroffen. Het gaat om schades die vóór 2021 waren ontstaan en in 2021 nog moesten worden uitbetaald. Deze voorziening was hoger dan in voorgaande jaren als gevolg van dit latere uitbetalen. Dit jaar is de voorziening met € 1,9 miljoen afgenomen naar een voorziening van € 2,6 miljoen voor faunaschade. Het gaat om schade die vóór 2021 is ontstaan maar wel in 2022 nog moet worden uitbetaald.
De mutaties op de voorziening zijn verwerkt in de rekening-courant positie die de provincies hebben met BIJ12 voor Faunazaken (zie bijlage A).

3.4.3 Voorziening voormalig personeel

Bij de jaarrekening 2019 is een voorziening van € 226.000 gevormd voor een voormalig unitmanager. De betreffende oud-medewerker heeft elders een nieuwe betrekking gevonden waardoor de kosten beperkt bleven en het grootste deel van de voorziening (€ 209.000) in 2020 is

vrijgevallen. Er blijft nog € 6.000 in de voorziening staan voor de finale afwikkeling, daarna valt een eventueel restant alsnog vrij.

3.4.4. Voorziening openstaande verlofuren
In de jaarrekening 2020 is op aangeven van de accountant voor de openstaande verlofuren een voorziening getroffen ten laste van de exploitatie per unit. Voorheen waren deze verlofuren opgenomen onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen. In de raming van de personeelsbegroting 2021 is hier € 32.584 bijgekomen. Deze toename is voornamelijk het resultaat van het toegenomen aantal vaste medewerkers.

3.4.5 Bestedingsverplichtingen
In december 2017 zijn de statuten van het IPO gewijzigd. Eén van de wijzigingen betrof de aanscherping van de terugbetalingsverplichting bij overschotten. Het gevolg van deze wijziging is dat er geen nieuwe reserves gevormd worden.
Indien projecten doorlopen naar het volgende jaar kan hiervoor wel een bestedingsverplichting opgenomen worden. Voor overlopende projecten is een bestedingsverplichting verwerkt in het resultaat 2020 voor resultaatsbestemming. Na 2 jaar vervalt een restant van de bestedingsverplichtingen automatisch en vloeien deze middelen terug naar de provincies via het resultaat voor bestemming. Bij de units komt dit tot uitdrukking in de diverse baten. Dit wordt nader toegelicht in de toelichting op de staat van baten en lasten (hoofdstuk 5).

3.5 Risicobeheersing en voorkomen van fraude

BIJ12 voert als operationele eenheid binnen de Vereniging IPO taken uit voor de provincies. Bij de uitvoering van de provinciale taken heeft BIJ12 soms ook te maken met ketenpartners (ministeries, waterschappen en natuurorganisaties). Om de risico's bij de uitvoering van deze taken te beperken, vindt er aan de voorkant op verschillende niveaus afstemming plaats over welke taken uitgevoerd gaan worden. De taken landen uiteindelijk in het jaarplan en de begroting, in detail uitgewerkt in het Werkplan BIJ12. De tussentijdse bijsturing op en verantwoording over de uitgevoerde taken, gebeurt middels de kwartaalrapportages van het Werkplan BIJ12, die worden toegezonden aan de voor BIJ12 relevante ambtelijke adviescommissies (AAC's). Hieronder worden de belangrijkste risico's in de uitvoering van die taken benoemd:

1) Het risico op het ontstaan van tekorten wordt beperkt omdat enkel door de provincies vastgestelde taken (inclusief de bijbehorende financiering) worden uitgevoerd. Dit geldt tevens voor de activiteiten voor ketenpartners.
2) Voor de beheersing van risico's bij opdrachtverlening aan derden is de inkoop centraal ingericht en zijn de werkprocessen beschreven. In deze processen is de nodige aandacht voor de toetsende en controlerende rol van Directie en Bedrijfsvoering op de projectuitvoering door de units.
3) Het risico in het betalingsverkeer is afgedekt door de wijze van inrichting van het betaalproces. Voor de betaling vindt er conform de vastgestelde AO een naam-nummer controle plaats en dienen er twee handtekeningen gezet te worden voordat de betaling definitief is.
4) Het risico op fraude in de bedrijfsvoering wordt laag ingeschat. Het kantoor is ingericht met een open setting waardoor het onttrekken van goederen snel op zou vallen. Gezien de aard van de goederen zou eventuele schade beperkt zijn. In 2019 is het integriteitsbeleid vastgesteld en in een medewerkersbijeenkomst is de functie van de interne en externe vertrouwenspersoon toegelicht om de mogelijkheden voor medewerkers, om misstanden en vermoedens van fraude te melden, onder de aandacht te brengen.
5) Op het vlak van ICT-veiligheid is in 2020 de vernieuwing van de kantoorautomatisering afgerond en zijn de in de jaarrekening 2019 genoemde beveiligingsmaatregelen in werking getreden. Het afgelopen jaar is het positieve effect daarvan merkbaar in de hoge betrouwbaarheid van de ICT voorzieningen en het lage aantal incidenten. Ten aanzien van de applicaties voor de provincies die BIJ12 in beheer heeft, zijn door de externe dienstenleverancier beveiligingsissues in het door hun beheerde ICT landschap gerapporteerd. Voor deze omgeving en de BIJ12 diensten die bij andere partijen zijn ondergebracht is een tijdelijke projectorganisatie ingesteld met voldoende ICT-kennis om na grondig onderzoek tijdelijke maatregelen en structurele verbeteringen door te voeren. Dit project liep door in 2021.

4 Wat heeft de uitvoering van activiteiten gekost?

4.1 Balans BIJ12 2021

De balans van BIJ12 wordt inclusief de doorwerking van de besluitvorming bij Najaarsnota 2021 en exclusief de NDFF getoond. Deze laatste activiteit maakt geen onderdeel uit van de geconsolideerde jaarrekening van de Vereniging IPO. Voor de toelichting op de balans wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening IPO/BIJ12.

4.2 Staat van baten en lasten 2021

De staat van baten en lasten wordt voor de herkenbaarheid gepresenteerd conform de opzet van de gewijzigde begroting bij Najaarsnota 2021. In tabel 2 wordt het saldo per unit gepresenteerd.

Tabel 2: staat van baten en lasten

Staat van Baten en Lasten BIJ12 **LASTEN**	Werkelijke Uitgaven Excl. BTW 2021	Werkelijke Uitgaven Excl. BTW 2020	Werkelijke Uitgaven Incl. BTW 2021	Gewijzigde Begroting Incl. BTW 2021
1.1 Directie en bedrijfsvoering				
Salarissen en sociale lasten	1.430.203	1.449.832	1.430.203	1.665.250
Personele kosten				
Woon/werkverkeer	9.888	15.223	10.121	55.118
Overige personeelskosten (verlofrechten)	32.584	34.458	32.584	
Overige personeelskosten	157.419	50.818	168.729	30.480
Vorming/opleiding	98.738	103.369	102.372	105.879
POB budget n.a.v. cao				96.676
Reis/verblijf personeel	16.173	8.122	16.173	21.311
Tijdelijk personeel	973.318	421.135	1.044.749	499.340
Personele kosten	1.288.121	633.124	1.374.728	808.804
Huisvesting en ICT				
Kantoor/werkplekken	473.037	397.511	515.214	414.776
Kosten verbouwing kantoor	234.000		241.433	234.000
ICT	766.668	590.842	813.581	515.112
Btw risico investeringen huisvesting, ICT en systeemkosten				42.981
Doorontwikkeling kantoorautomatisering				
Afschrijvingskosten	35.095	39.336	35.095	
Bijdrage IPO werkplekken en vergadercentrum				
Bijdrage project archivering				
Bijdrage NDFF financiele administratie	-12.100	-12.100	-12.100	-12.100
Bijdrage provincies faciliteren vergadercentrum				
Huisvesting en ICT	1.496.700	1.015.589	1.593.223	1.194.769
Diverse kosten				
Accountantskosten	47.787	93.126	47.787	72.116
Documentatie	6.286	4.721	6.727	5.208
Project archivering				
Representatie	32.432	24.929	33.150	21.635
Voorlichting en communicatie	31.575	46.587	33.591	61.722
Vergaderkosten	882	644	932	5.144
Overige kantoorkosten	162.165	86.442	170.962	169.987
Ontwikkelagenda n.a.v. evaluatie BIJ12				
Overige kosten (incl kosten Ontwikkelagenda)		67.615		
Overige kosten (kosten Organisatieontwikkeling)	58.533		63.017	50.000
Diverse kosten	339.659	324.063	356.164	385.809
Totaal Directie en bedrijfsvoering	**4.554.682**	**3.422.608**	**4.754.317**	**4.054.631**
1.2 Stikstof en Natura2000 (voormalig PAS-bureau)				
Personele kosten	845.796	835.618	845.796	989.880
Overige personeelskosten (verlofrechten)		13.945		
Kosten beheer Aerius	1.980.770	1.980.280	1.980.770	1.980.770
Onderzoek/kennisdeling	195.762	295.813	195.762	182.457
Monitoring en rapportage	52.269	107.852	52.269	109.728
Overige uitvoeringskosten/communicatie	95.595	90.559	95.595	94.118
Programma ondersteuning	139.273	215.378	139.273	232.664
Informatiepunt Stikstof	99.540	297.009	0	463.000
Opdracht IPS				
Totaal Stikstof en Natura2000	**3.409.005**	**3.836.455**	**3.309.465**	**4.052.618**

1.3 Natuurinformatie en Natuurbeheer				
Personele kosten	1.945.299	1.764.428	1.945.299	1.904.552
Overige personeelskosten (verlofrechten)		25.478		
Uitvoeringskosten Informatievoorziening en (coordinatie) monitori	2.016.184	1.917.537	2.003.835	2.381.618
Uitvoeringskosten SNL	2.624.252	2.057.290	2.617.307	2.300.071
Uitvoeringskosten NDFF (Provinciaal aandeel)	335.000	335.000	335.000	335.000
Algemene stelpost			0	
Totaal Natuurinformatie en Natuurbeheer	**6.920.736**	**6.099.734**	**6.901.440**	**6.921.241**
1.5 Faunazaken				
Personele kosten	1.278.662	1.182.142	1.278.662	1.230.091
Overige personeelskosten (verlofrechten)		18.402	0	
Uitvoeringskosten (incl. wolvendraaiboek)	646.754	522.520	646.754	857.553
AEWA ganzenonderzoek	49.711	115.905	49.711	49.711
Open-eind-regeling afhandelen faunaschades	43.466.042	40.242.919	43.466.042	29.952.822
Onderzoek	597.316	445.465	597.316	560.000
Diverse baten	-1.372.857		-1.372.857	
R.c. Faunafonds	-12.379.451	-9.139.957	-12.379.451	
Totaal Faunafonds	**32.286.177**	**33.387.397**	**32.286.177**	**32.650.177**
1.6 Secretariaat ACSG				
Personele kosten	387.620	406.085	387.620	489.914
Overige personeelskosten (verlofrechten)		3.088	0	
Uitvoeringskosten	613.401	611.185	613.401	387.900
Afrekening ACSG	-279.289	-309.998	-279.289	
Totaal Secretariaat ACSG	**721.732**	**710.359**	**721.732**	**877.814**
1.7 Regeling Drugsafvaldumpingen				
Personele kosten	43.000		43.000	45.000
Uitvoeringskosten	30.000		30.000	55.000
Uit te keren subsidies	501.261		501.261	900.000
Totaal DAD	**574.261**	**0**	**574.261**	**1.000.000**
1.8 GBO				
Personele kosten	1.828.710	990.921	1.886.401	2.768.398
Overige personeelskosten (verlofrechten)		16.541		
Uitvoeringskosten	3.963.932	3.280.536	4.899.752	3.834.706
Totaal GBO	**5.792.642**	**4.287.998**	**6.786.153**	**6.603.104**
Totaal lasten	**54.259.234**	**51.744.551**	**55.333.544**	**56.159.586**

Staat van Baten en Lasten BIJ12 **BATEN**	Werkelijke Baten Excl. BTW 2021	Werkelijke Baten Excl. BTW 2020	Werkelijke Baten Incl. BTW 2021	Gewijzigde Begroting Incl. BTW 2021
Bijdrage provincies uitvoerende taken	52.427.917	50.370.783	53.517.505	53.991.503
Diverse baten en baten derden (bedrijfsvoering)	789.883		802.849	
Specifieke opdrachten provincies ACSG				
Archeodepot	83.900	160.000	101.519	
Medefinanciering GBO Risicokaart	448.277	268.595	542.416	325.000
Baten derden		137.279		
Diverse baten	1.072.910	1.594.316	1.072.910	1.363.000
Onttrekking aan geoormerkte middelen				480.083
Rente				
Totaal baten	**54.822.887**	**52.530.972**	**56.037.198**	**56.159.586**
RESULTAAT	**563.653**	**786.420**	**703.654**	**0**

5 Toelichting op de Staat van baten en lasten 2021

5.1 Lasten

Hieronder staat per onderdeel van BIJ12 een toelichting op de belangrijkste lasten en uitzonderlijke situaties van 2021.

5.1.1 Directie en Bedrijfsvoering (Interne organisatie)

Bij Bedrijfsvoering is het effect van Corona op de realisatie duidelijk zichtbaar. De realisatie 2021 is binnen de begroting gebleven (positief resultaat van € 290.000). De belangrijkste onderuitputtingen zijn op de posten salarissen, payroll en detachering € 508.000 vanwege vacatureruimte gedurende het jaar en extra financiering, woon/werkverkeer € 45.000 vanwege het thuiswerken door Corona, vorming en opleiding € 100.000 omdat er mede vanwege Corona minder opleidingen en trainingen zijn gevolgd en kantoorbenodigdheden € 86.000 vanwege het thuiswerken. De belangrijkste overschrijdingen zijn het gevolg van overige ICT-kosten (€ 328.000) door de aanschaf van hardware, accounts en inzet in verband met de verbouwing van het BIJ12 kantoor en het vergadercentrum, overige personeelskosten (€ 138.000) vanwege advies organisatieontwikkeling BIJ12 en kosten voor het plaatsen van vacatures, overige huisvestingskosten (€ 100.000) voor de inzet van de bedrijfsmakelaar en de huur van extra werk- en vergaderruimtes en salariskosten (€ 33.000) vanwege het restant verlofuren van 2021.
De overschrijdingen worden gedeeltelijk gecompenseerd door de doorbelasting van ICT-kosten en inhuur van personeel naar het IPS en de bijdrage vanuit de VBNE (Vereniging voor Bos en Natuur Eigenaren) voor de ondersteuning bij de aanbesteding van de OBN-projecten.

5.1.2 Expertiseteam Stikstof en Natura 2000

In 2021 bleef de realisatie voor een bedrag van € 285.153 binnen de begroting. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting houden verband met:

- Voor het beheer en onderhoud van AERIUS bleek € 93.000 euro minder nodig als bijdrage vanuit provincies. Wel was sprake van de nodige meerkosten voor de doorontwikkeling van het AERIUS instrumentarium, maar de financiering daarvoor liep via de begroting voor IPS(N);
- De werkzaamheden voor monitoring en rapportage konden veelal zelf worden uitgevoerd, waardoor ruim € 57.000 euro resteert;
- De unit heeft ter ondersteuning van de programmaorganisatie IPS(N) een verdere groei doorgemaakt met steeds meer vaste, maar ook tijdelijke medewerkers. De werkelijke kosten daarvan zijn aanvullend op de huidige begroting van BIJ12, maar gedekt op basis van verrekening met het IPS(N)-budget dat mede deze extra inzet vanuit BIJ12 voorzag.
- Het voordelig saldo van € 49.000 volgt uit de onderuitputting op personeel.

5.1.3 Natuurinformatie en Natuurbeheer

De totale kosten voor de Unit natuurinformatie en natuurbeheer zijn na beoogde onttrekking aan de bestemmingsreserve € 18.000 positief. Door de inzet van bovenformatief personeel waren de personele kosten € 73.383 hoger dan begroot. Hiertegenover staan onder andere een besparing op externe kosten voor kennisdocumenten soorten, zie hieronder.

Over 2021 is er een positief resultaat van € 380.331 op de uitvoeringskosten voor Natuurinformatie gerealiseerd. Oorzaken hiervan zijn:

- In de begroting voor 2021 was rekening gehouden met ontwikkeling van nieuwe indicatoren voor stikstofgerelateerde ontwikkelingen in de natuurkwaliteit. In 2021 bleken verschillende onderzoeken op dit gebied gestart vanuit andere geldstromen en is vanuit BIJ12 geen invulling gegeven aan deze investering.
- De externe inhuur voor advisering rond Natura 2000 vanuit de unit natuurinformatie en natuurbeheer is beperkt gebleven omdat hierin werd voorzien vanuit het programmabudget IPSN.
- Voor het actualiseren van kennisdocumenten beschermde soorten zijn minder kosten gemaakt omdat een grotere bijdrage is geleverd vanuit het vaste team van de unit.
- Voor meetnetten in het kader van het NEM zijn in 2021 meer kosten gemaakt omdat facturering grotendeels achteraf plaats vond. Voor ‘oude’ opdrachten werd daardoor in 2021 nog gefactureerd, terwijl voor de nieuwste opdrachten facturering meer gelijk op gaat met de

geleverde inzet. Daarnaast vroegen enkele meetnetten door verbetering van de methode meer inzet.
- Verschillende kleinere afwijkingen in de realisatie op projectniveau.

Op de uitvoeringskosten natuurbeheer is in 2020 een negatief resultaat van € 333.077 gerealiseerd. Oorzaken hiervoor zijn:
- De kosten voor beheer van de ICT-voorzieningen waren hoger dan verwacht. Er is meer gebruik gemaakt van de inhuur van extern personeel en beveiligingsissues vroegen extra inzet. Ook zijn extra kosten gemaakt voor de begeleiding van de implementatie van het nieuwe raamcontract voor ICT-diensten met ATOS, waarbinnen ook beheer en ontwikkeling van de ICT die het subsidiestelsel ondersteunt.
- Het opstellen van een regeling voor grondverwerving was niet begroot. De kosten hiervoor konden opgevangen worden door onderuitputting op enkele andere projecten.
- Bij de doorontwikkeling van het ICT systeem voor natuurcollectieven ontstonden meerkosten doordat de gegevens die provincies en collectieven uitwisselen veel meer divers zijn dan aanvankelijk ingeschat. Daarnaast moesten alle beschikkingen gecorrigeerd worden naar aanleiding van het besluit in het kader van Uitvoeringsprogramma Natuur om de subsidietarieven te verhogen.
- Verschillende kleinere afwijkingen in de realisatie op projectniveau.

De afwijkingen hebben een incidenteel karakter en zullen naar verwachting niet doorwerken in 2022.

Voor het vastgestelde onderzoeksprogramma OBN (Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit) 2021 is een bestedingsverplichting opgenomen van € 2.333.577 voor verschillende langjarige onderzoeken. Bestedingsverplichtingen kunnen niet langer dan twee jaar worden aangehouden. Het restant van de bestedingsverplichting OBN 2019 die bij de jaarrekening 2019 op de balans is opgenomen, valt - indien het niet besteed wordt in 2022 – vrij bij de jaarrekening 2022. Dit kan bij meerjarige onderzoeken een knelpunt vormen indien er nog kosten zijn die na 2022 niet gedekt kunnen worden uit ontvangen medefinancieringen voor onderzoeken. Voor onderzoeken die langer lopen dan twee jaar waar een knelpunt ontstaat, wordt te zijner tijd een dekkingsvoorstel voorgelegd.

5.1.4 NDFF

In de jaarrekening van BIJ12 wordt de bijdrage van de provincies aan de NDFF via de begroting van Natuurinformatie en Natuurbeheer verantwoord. Een deel van deze middelen is toegevoegd aan de begrotingspost personeelskosten. Het resterende bedrag is beschikbaar gesteld als uitvoeringskosten voor de NDFF. De structurele activiteiten worden bekostigd door de bijdragen van de consortiumpartijen (waaronder de provincies) en inkomsten vanuit abonnementen en losse leveringen. De incidentele activiteiten (transitie gerelateerde kosten) enkel door de bijdragen van de consortiumpartijen. De schilactiviteiten (invoer, validatie, opslag en uitvoer van gegevens) zijn geen kernactiviteiten en worden door derden bekostigd.
De exploitatie 2021 laat een overschot zien van € 0,468 miljoen. Dit overschot wordt toegevoegd aan het bestemmingsfonds NDFF. Vanaf 2022 zijn exploitatie en transitie van de NDFF onderdeel van de begroting van BIJ12.

In 2021 is er begonnen met de transitie van de NDFF. Deze activiteiten zijn pas later in het jaar op gang gekomen waardoor een onderbesteding van € 0,536 miljoen is ontstaan. Om deze reden zijn de niet in 2021 gerealiseerde middelen beschikbaar gehouden voor de transitie in 2022.

5.1.5 Faunazaken

Het budget voor uitbetaling faunaschades is met € 10,5 mln. overschreden ten opzichte van de begroting 2021. De afrekening over 2021 middels de rekening-courant verhouding, vindt plaats op basis van de gerealiseerde lasten 2021 en ontvangen provinciale bijdragen van de begroting 2021 na de Voorjaarsnota 2021.

De hoogte van tegemoetkomingen wordt bepaald door diverse factoren (onder andere door faunaschadebeleid van provincies, aantal ingediende aanvragen door agrarische ondernemers, gewasprijzen, weersomstandigheden, populatiedichtheden en teeltkeuzes door agrarische ondernemers) die van jaar tot jaar sterk kunnen verschillen. Daardoor kent de prognose van de uit te betalen schades op basis van een meerjarige trend een grote onzekerheidsmarge. De omstandigheden waren in 2021 dusdanig dat de totale omvang van de tegemoetkomingen fors is gestegen ten opzichte van de raming in de primaire begroting 2021. De toename van de

tegemoetkoming faunaschades is onder andere te verklaren door de toename van de grasprijzen in 2021 en de toename van het aantal aanvragen met ten opzichte van schadejaar 2020. De taxatiekosten vielen ruim € 500.000 hoger uit dan begroot. Vorig jaar was deze post toegenomen maar in de begroting was dit niet aangepast. Voor 2023 wordt dat wel gedaan omdat de groei in aanvragen doorzet en de kosten zijn toegenomen voor het afnemen en analyseren van DNA-monsters van vermeende wolvenaanvallen op vee.

De begroting voor bezwaar en beroep is overschreden met ongeveer € 15.000 vanwege besluiten ter afronding van bezwaren en beroepen. In een civiele procedure is de verweerder in het gelijk gesteld en in een aantal bezwaarprocedures is als gevolg van langdurige ziekte van een medewerker een ingebrekestelling betaald.
De rekening-courant sluit ultimo 2021 met een te verrekenen saldo van € 12,4 miljoen. Binnen de rekening-courant zijn de saldi per provincie op basis van de werkelijke toerekenbare kosten bepaald (zie bijlage A). Er is rekening gehouden met de afloop van de voorziening 2020 en de voorziening voor de nog lopende dossiers 2021.

5.1.6 Adviescommissie Schade Grondwater (ACSG)
In de begroting zijn vanaf 2019 de uitvoeringskosten geraamd op basis van de werkelijke kosten voor provincies voor schadeadviezen in de afgelopen drie jaar. De kosten voor de afzonderlijke projecten zijn bij de afrekening op basis van daadwerkelijke kosten (zogenaamde "open-eind-regeling") toegekend aan de desbetreffende projecten/provincies en waren afhankelijk van het aantal door de provincies ingediende verzoeken.
Het aantal verzoeken om onderzoek is in 2021 gestabiliseerd. Daarbij namen de projectkosten toe vanwege extra opdrachten en externe inhuur. Op een aantal posten is er een overschrijding van het budget door extra inhoudelijke inzet intern en extern. Dit kon binnen de begroting worden opgevangen.

De totale kosten per project zijn met provincies gedeeld. Er diende eind 2021 nog € 279.289 te worden afgerekend met de provincies. Deze verrekening vond plaats waardoor het secretariaat van de ACSG 2021 budgetneutraal heeft afgerond.

5.1.7 Regeling Drugsafvaldumpingen
De minister van Justitie en Veiligheid heeft voor de periode 2019 tot en met 2024 aan de provincies een structurele rijksbijdrage van €1 miljoen per jaar toegezegd voor de compensatie van de primaire kosten die overheden en particulieren/terreinbeheerders maken voor het opruimen van gedumpt drugsafval.

In 2021 was € 100.000 euro beschikbaar voor BIJ12 om de regeling uit te voeren. Het overige bedrag van € 900.000 is beschikbaar voor subsidieaanvragen in 2021. De provincie Drenthe heeft het plafond verhoogd. In totaal is er circa € 500.000 uitgekeerd als subsidie.

5.1.8 GBO provincies
Het financiële resultaat exclusief BTW van GBO provincies over het jaar 2021 komt uit op een tekort van € 72.000, -. Dit tekort is hoofzakelijk toe te schrijven aan het btw-effect. Inclusief BTW is het resultaat een voordeel van €108.000,-. Dit voordeel is hoofzakelijk toe te schrijven aan iets lagere kosten op een aantal applicaties en een nagekomen meevaller over 2020, die we onlangs hebben ontvangen.

5.1.9 Bestedingsverplichtingen
In het resultaat van de units zijn de bestedingsverplichtingen zoals hierboven per unit toegelicht verwerkt. De betreffende bestedingsverplichtingen zijn opgenomen op de balans. Ten opzichte van de jaarrekening 2020 is gedurende 2021 invulling is gegeven aan de overlopende projecten 2019 en 2020 en een eventueel restant van bestedingsverplichtingen 2019 is vrijgevallen. De bestedingsverplichtingen 2020 zijn voor een groot deel besteed in 2021. Indien er eind 2022 nog een deel openstaat van deze bestedingsverplichtingen, valt dat vrij bij de jaarrekening 2022. Een aandachtspunt hierbij zijn de meerjarige onderzoeken ten behoeve van de OBN.

Voor in 2022 doorlopende projecten 2021 waar verplichtingen voor zijn aangegaan die niet opgevangen kunnen worden binnen de begroting 2022 is een nieuwe bestedingsverplichting opgenomen. Op de balans staat onder de post overlopende passiva een bedrag van € 2.990.799 als bestedingsverplichting. Het gaat om:

Tabel 3: bestedingsverplichtingen

Natuurinformatie en Natuurbeheer		
* Atos 060.870/061.652 Beschikkingskaart SNL 2.0 rest V7135	€ 31.258	
* Stg Ravon 062.008/063.174 Amfi en Vissen rest V7369	€ 57.617	
* Atos 78.461/79.485 Doorontw SNL rest V7390	€ 38.134	
* Regelink 058.788 Meerwerk ANLb Vissen en Amfi rest V7321	€ 51.013	
* Sovon 062.476/062.573 Beleidsmoni ANLb Vogels rest V7034	€ 20.031	
* Sovon 75.902/76.298 Broedparen Natura 2000 rest V7252	€ 11.189	
* Sovon 077.568/078.354 kansenkaarten rest V7332	€ 41.073	
* GIS 080.789 eenmalige kosten 2021 restant V7527	€ 78.250	
* GIS 080.789 meerwerk zie contract	€ 57.021	
* Bestedingsverpl WenR Expert fase 1b en 2a 048.100	€ 6.353	
		€ 391.940
* OBN onderzoeksprogramma 2019	€ 376.547	
* OBN onderzoeksprogramma 2020	€ 709.359	
* OBN onderzoeksprogramma 2021	€ 1.247.671	
		€ 2.333.577
Faunazaken		
* Vorming bestedingsverplichting restant Wolf	€ 18.000	
* Onderzoeksagenda kosten Bird alert	€ 30.000	
* Onderzoeksagenda kosten Prikkelstudie	€ 30.000	
* Onderzoeksagenda kosten Alternatieve benadering	€ 29.311	
		€ 107.311
Experiseteam Stikstof en Natura200		
* Vorming bestedingsverplichting Aerius restant 2021	€ 93.170	
* Restant 2020 Aerius	€ 25.000	
		€ 118.170
Bedrijfsvoering		
* Verbouwing kantoor BIJ12		€ 39.800
Totale bestedingsverplichtingen		€ 2.990.799

5.2 Baten: verdeelsleutels en bijdragen provincies

Voor GBO-provincies is de exacte bijdrage per provincie afhankelijk van de deelname per applicatie. Voor de bijdragen voor de overige uitvoerende units zijn de verdeelsleutels van de Commissie Jansen aangehouden. Deze verdeelsleutels vormen de basis van de (in 2018) vereenvoudigde financiering.

De bevoorschotting van de interne organisatie van BIJ12 vond plaats conform de bij de vereenvoudiging afgesproken weging van de bovenstaande verdeelsleutels.

De bijdragen voor de tegemoetkomingen faunaschade worden op basis van een trendanalyse op de uitgaven in de drie voorgaande beleidsjaren, jaarlijks geactualiseerd. De ontvangen behandelbedragen voor aanvragen tegemoetkoming faunaschade worden - op basis van de provinciale beleidsregels - voor een groot deel weer terugbetaald aan de aanvragers.

Over 2021 heeft BIJ12 de bijdragen conform de begroting 2020 gefactureerd. De beperkte wijziging bij de Voor- en Najaarsnota is niet meer gefactureerd.

Naast de reguliere provinciale bijdragen heeft BIJ12 beperkte baten uit subsidies, specifieke opdrachten en bijdragen van samenwerkingspartners.

6 Resultaatbestemming

Het resultaat van BIJ12 over 2021 bedraagt € 563.653. Dit bedrag wordt conform de statuten van het IPO gerestitueerd.
De restitutie bestaat uit:

Tabel 4: Resultaatbestemming

Specificatie voorstel resultaatbestemming	
Resultaat 2021	563.653
Restitutie 2021	-/- 743.736
Onttrekking bestemmingsreserve (besluit voorjaarsnota 2021)	
· PAS	134.000
· ACSG	46.083
Totaal BIJ12 na resultaatbestemming	-

7 Sociaal jaarverslag

7.1 HRM beleid

Een belangrijk deel van het HRM-beleid is overgenomen van of gebaseerd op het HRM-beleid van het IPO-bureau, mede doordat voor medewerkers van het IPO-bureau en BIJ12 nagenoeg dezelfde arbeidsvoorwaarden gelden, te weten die van de provincie Zuid-Holland. Op onderdelen heeft BIJ12 haar eigen HR-beleid. Het voornemen om in 2021 een strategisch HR beleidsplan vast te stellen is uitgesteld naar 2022.

In 2021 kwamen 25 nieuwe medewerkers in dienst bij BIJ12. Nieuwe medewerkers en ook tijdelijke medewerkers die langere tijd of op basis van detachering voor BIJ12 gaan werken, kregen een uitgebreide welkomstmail met informatie over BIJ12 en een eigen mentor. Voor nieuwe medewerkers werd, ook tijdens de Coronamaatregelen, de eerste werkdag op kantoor gepland. De mentor ving de nieuwe collega de eerste werkdag op en maakte hem/haar in de weken daarna wegwijs in de organisatie en manier van werken. Het is wenselijk nieuwe medewerkers fysiek op kantoor in te werken, dit kon vanwege Corona echter niet altijd.
De introductiebijeenkomst die altijd wordt georganiseerd voor nieuwe medewerkers, werd in 2020 al aangepast aan de thuiswerksituatie. De presentatie voor de onder normale omstandigheden fysieke bijeenkomst werd aangepast en opgeknipt in vier delen om deze ook digitaal goed te kunnen overbrengen.

Twee keer per jaar vindt de P-dag plaats. Op deze P-dagen staat het personeel centraal en bespreekt het management de (potentiële) ontwikkeling van alle medewerkers. Daarnaast is er een maandelijks personeelsoverleg met het MT en de HR-adviseur, het PMT. Het PMT monitort de in de P-dag gemaakte afspraken en dit is ook in 2021 verbeterd qua opzet en wat betreft de overzichten.

Opbouw personele organisatie
In 2021 verlieten 15 collega's de organisatie. Van 13 medewerkers werd de overeenkomst voor bepaalde tijd omgezet naar een overeenkomst voor onbepaalde tijd en van nog negen medewerkers werd hun overeenkomst voor bepaalde tijd, tijdelijk verlengd.

BIJ12 stelde in 2021 41 vacatures open. Er werden 25 nieuwe collega's geworven. Twee vacatures werden intern vervuld door doorgroei van een BIJ12 medewerker. In één procedure is met de best geschikte kandidaat in plaats van een overeenkomst een detachering aangegaan. Van alle procedures werden er vijftien gesloten zonder een geschikte kandidaat te selecteren.

Op 1 januari 2021 hadden 78 medewerkers een arbeidsovereenkomst met BIJ12 (bepaalde en onbepaalde tijd), op 31 december 2021 waren dit er 91. De overige formatie werd voor een deel ingevuld via detacheringen, daarnaast was een belangrijk deel van de formatie ingevuld via inhuur.

Opleiding en het goede gesprek
In 2018 is het goede gesprek geïntroduceerd. In 2021 is hier in alle organisatieonderdelen invulling aan gegeven. In de persoonlijke gesprekken, 'het goede gesprek' met medewerkers, is aandacht besteed aan de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers en de inzet van het Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) hiervoor. Naast de inzet van het POB is een deel van het opleidingsbudget in 2020 besteed aan BIJ12-brede in-company trainingen, o.a. op het gebied van schriftelijk adviseren en een training 'samen leren, samen reflecteren'. Insights kon in verband met AVG wetgeving helaas nog geen doorgang vinden. Samen met de opleider ICM en de security-officer wordt gekeken naar hoe dit mogelijk weer kan worden opgepakt.

Preventie ziekteverzuim
BIJ12 contracteerde in 2018 samen met het IPO-bureau een nieuwe arbodienst (Human Capital Care). In 2021 is de samenwerking geëvalueerd. Er is een goed vertrouwen in de intenties en de capaciteit van Human Capital Care en de mogelijkheden van het systeem We-care. BIJ12 blijft zich verbeteren in het toepassen van de applicatie. Hiermee wordt het systeem beter benut. Sinds 2019 vindt het kwartaaloverleg tussen ARBO en BIJ12, te weten de leidinggevenden en HR plaats.

Ziekteverzuim
Het ziekteverzuimpercentage over 2021 was 7,8% en is 1% gestegen ten opzichte van de 6,7% in 2020 (bron: We-Care). Het lag ook hoger dan het verzuimpercentage in Nederland. Het ziekteverzuim onder werknemers in het openbaar bestuur en overheidsdiensten vertoonde ook een stijging en was in 2021 5,7% (bron: CBS). De verklaring voor het hogere percentage ligt in een voor BIJ12 vrij hoog aantal langdurige verzuimsituaties. Meerdere medewerkers zijn door onvoorziene omstandigheden langere tijd volledig, en in een enkel geval gedeeltelijk, uitgevallen. Deze medewerkers zijn regelmatig gezien door de Bedrijfsarts en begeleid en geëvalueerd door hun leidinggevende en HR.

7.2 Ondernemingsraad (OR)

In 2021 startte de OR met het vaststellen van het OR jaarplan 2021. Dit jaarplan is ingestoken als praktische handleiding voor het nieuwe jaar, inclusief een planning. Het jaarplan is ook gedeeld en gepresenteerd aan alle BIJ12-medewerkers.
In 2021 trokken twee OR-leden zich formeel (tijdelijk) terug uit de OR. Hun plekken werden vervangen door twee kandidaten, die sinds de OR-verkiezingen van eind 2019 op de reservelijst stonden. Door deze verschuivingen vonden er ook enkele positiewisselingen (voorzitter- en secretarisrol) plaatst binnen de OR.

Huisvestingstraject en PLATO-beleid
Het huisvestigingstraject was, net als in 2020, ook in 2021 nog steeds een belangrijk en actueel onderwerp voor de OR. De OR adviseerde midden april positief over het huisvestingsbesluit om BIJ12 uit te breiden Smakkelaarsburgt in Utrecht, zeven maanden na het negatieve advies om BIJ12 te verhuizen naar het provinciehuis in Utrecht. De OR kijkt tevreden terug op het resultaat en het feit dat het gesprek over de ontwikkeling van BIJ12 met de directies van BIJ12 en IPO, IPO-bestuurders en de Kring van Provinciesecretarissen heeft plaatsgevonden, zoals door de OR geadviseerd.

Het Plaats- en Tijd Onafhankelijk (PLATO)-beleid staat in relatie met het huisvestingstraject en de terugkeer naar kantoor. Het PLATO-beleid is inmiddels vernieuwd, nadat de OR een eerste, vernieuwde versie becommentarieerd heeft en hierover in gesprek is gegaan met de directie. Bij een latere, vernieuwde versie heeft de OR met genoegen instemming verleend.

Organisatieontwikkeling
Wat vooral in tweede deel van 2021 centraal stond in de hele organisatie en daarmee ook zeker voor de OR is de organisatieontwikkeling. Dit omvat essentiële onderwerpen zoals de formatieontwikkelingen, de invoeging van de NDFF, de ontwikkelingen bij GBO en het cultuurtraject. Dit is een vast en terugkerend agendapunt geworden in de overleggen met de directie. De OR heeft aangegeven een onafhankelijke en neutrale positie te willen waarborgen. Dat betekent dat de OR niet is geïntegreerd in het proces zoals andere stakeholders (bijvoorbeeld de medewerkers). Wel blijft de OR betrokken in een signalerende en adviserende rol. Verder is de OR betrokken geweest bij de opdrachtverlening. Ook is de OR in gesprek (geweest) met de opdrachtnemer. De OR blijft hierdoor geïnformeerd en betrokken bij zowel de voor- als achterkant van de opdracht.

Overige instemmings- en adviesverzoeken
Het Preventief Medisch Onderzoek (PMO) is begin 2021 onder andere door de OR ingebracht en voorgesteld bij de directie. De OR is dan ook tevreden dat er een organisatie-opdracht is gegeven om dit onderzoek te laten uitvoeren door onze arbodienst Human Capital Care. De OR riep de BIJ12-medewerkers meerdere keren op om mee te doen met dit onderzoek.

Tussentijds stemde de OR in met het nieuwe BHV-beleidsplan, AO's ten aanzien van formatie en ziekteverzuim, formatiewijzigingen op basis van de begroting 2022, inrichten van de thuiswerkplek, het profiel van de vertrouwenspersoon en een vernieuwde regeling om het tijdelijk doorwerken na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd mogelijk te maken. Ook gaf de OR advies over de aanstelling van de directeur IPO, de formatiewijzigingen bij Stikstof en Natura 2000, het formatieplan voor de korte termijn en de opdracht organisatieontwikkeling. De OR nam ook deel aan de werkgroepen huisvesting en coronamaatregelen. In september heeft de OR alle BIJ12-medewerkers bijgepraat over alle actuele en afgeronde instemmings- en adviesverzoeken en is er input gevraagd welke prioriteiten er leven bij de medewerkers.

Centrale Ondernemingsraad (COR)
In 2021 startte er ook bij het IPO weer een OR, nadat de organisatie enkele jaren zonder OR functioneerde. Dit heeft de weg vrij gemaakt om ook de Centrale Ondernemingsraad (COR) weer op te starten. De COR bestaat uit 2 leden van de OR van BIJ12 (secretaris) en 3 leden van de OR van IPO (voorzitter). De eerste COR-overleggen hebben sinds juni 2021 plaatsgevonden. Omdat de verwachting is dat er in de komende jaren intensiever zal worden samengewerkt tussen BIJ12 en het IPO, zal ook de COR een belangrijke rol gaan vervullen.

7.3 Formatie

In 2021 had BIJ12 een structurele formatie van 80,2 fte en een tijdelijke formatie van 2,5 fte.
De belangrijkste wijzigingen in de formatie worden nader toegelicht. Middels de voorjaarsnota 2021 besloot het IPO-bestuur op 20 mei 2021 (goedgekeurd door de Algemene Vergadering op 28 juni 2021) tot tijdelijke uitbreiding van de capaciteit in verband met de organisatieontwikkeling in relatie tot security. In de begroting 2022 (vastgesteld door het IPO-bestuur op 16 december 2021) is deze tijdelijke capaciteit omgezet naar structurele capaciteit. Het gaat hierbij om 14 fte.
Daarnaast is middels de voorjaarsnota door het IPO-bestuur besloten de benodigde capaciteit voor de Interprovinciaal Programmaorganisatie Stikstof (IPS), geleverd vanuit het Expertiseteam Stikstof en Natura2000, tijdelijk uit te breiden met 8 fte. De structurele inbedding van de tijdelijke capaciteit in de BIJ12 formatie (incl. bijbehorende financiering vanuit het budget IPSN) wordt meegenomen in de voorjaarsnota 2022.
De uitbreiding van de taak van BIJ12 met de subsidieregeling drugsafvaldumping heeft geleid tot toename van de formatie met 0,7 fte.
In 2021 is de NDFF ondergebracht bij BIJ12. Dit betekent dat de formatie van de NDFF bij de formatie van BIJ12 is gevoegd. Het betreft ruim 9 fte.
Voor het beheer van de Informatieproducten Natuur in het kader van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is 6 fte opgenomen.
In de afgelopen jaren is de formatie van Bedrijfsvoering niet lineair meegegroeid met de ontwikkeling van de opgaven en formatie van BIJ12. Dit is in 2021 gecorrigeerd.
Per 1 januari 2022 heeft BIJ12 hiermee 118,8 fte structurele formatie en 10,5 fte incidentele formatie (IPSN).

In de loop van 2022 wijzigt mogelijk de formatie nog in verband met diverse ontwikkelingen zoals het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), het Interprovinciaal Programma Stikstof en Natuur (IPSN), het Programma Natuur, het Gemeenschappelijk LandbouwBeleid (GLB) en de ontwikkelingen met betrekking tot Bedrijfsvoering binnen de IPO vereniging.

Bijlage A: Rekening courant Faunazaken inclusief uitvoering ganzenregeling

Jaarrekening 2021 specificatie Faunafonds

Detailspecificatie rekening-courant per provincie		Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Flevoland	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg	RC Provincies
Voorziening dekking overlopende dossiers 2020														
Voorz. Vanuit MFZ 2020		16.729	232.534	175.510	582.516	54.440	936.546	30.378	1.584.210	482.652	125.986	13.193	149.843	4.384.537
Voorz. Vanuit FF3000 2020			40.965				59.286	6.564						106.815
Saldo voorziening 2020 per provincie overlopende dossiers		**16.729**	**273.499**	**175.510**	**582.516**	**54.440**	**995.832**	**36.942**	**1.584.210**	**482.652**	**125.986**	**13.193**	**149.843**	**4.491.352**
Vrijval voorziening 2020 (A)	**A**	**-16.729**	**-273.499**	**-175.510**	**-582.516**	**-54.440**	**-995.832**	**-36.942**	**-1.584.210**	**-482.652**	**-125.986**	**-13.193**	**-149.843**	**-4.491.352**
Voorziening dekking overlopende dossiers 2021														
Voorz. Vanuit MFZ 2021		15.862	155.340	187.912	25.067	56.478	172.108	5.715	986.666	767.076	35.315	61.685	157.293	2.626.517
Saldo voorziening 2021 per provincie overlopende dossiers (B)	**B**	**15.862**	**155.340**	**187.912**	**25.067**	**56.478**	**172.108**	**5.715**	**986.666**	**767.076**	**35.315**	**61.685**	**157.293**	**2.626.517**
Toerekening lasten 2021 aan de provincies														
Betaalde tegemoetkomingen dossiers in 2021		1.077.309	11.490.029	559.260	2.437.321	237.634	5.501.514	3.063.129	11.057.242	2.908.919	1.562.402	535.882	870.521	41.301.163
Overige Faunazaken		157.681	157.681	157.681	157.681	157.681	157.681	157.681	157.681	157.681	157.681	157.681	157.681	1.892.176
Onderzoeksagenda		50.840	50.840	50.840	50.840	50.840	50.840	50.840	50.840	50.840	50.840	50.840	50.840	610.080
AEWA ganzenonderzoek andere verdeling		4.143	4.143	4.143	4.143	4.143	4.143	4.143	4.143	4.143	4.143	4.143	4.143	49.711
Betaalde leges		1.200	14.250	36.750	130.950	7.650	253.965	147.975	173.700	163.800	84.900	4.650	0	1.019.790
Taxatiekosten		67.632	595.581	91.613	162.923	16.332	581.329	215.614	511.852	273.555	146.783	113.075	254.113	3.030.401
Totale lasten volgens de jaarrekening 2021 (C)	**C**	**1.358.805**	**12.312.524**	**900.287**	**2.943.858**	**474.280**	**6.549.471**	**3.639.382**	**11.955.458**	**3.558.938**	**2.006.749**	**866.271**	**1.337.298**	**47.903.320**
Baten/verrekeningen														
Voorschot bijdragen provincies 2021 - Open-eind -bijdrage-		796.316	11.005.394	320.881	1.303.906	264.000	4.221.722	1.615.868	7.131.791	1.435.409	954.984	290.343	612.208	29.952.822
Ontvangen Leges		25.069	216.469	46.669	110.869	9.769	176.269	121.069	343.669	190.969	91.669	40.369	0	1.372.857
Algemene bijdrage		188.424	212.431	190.931	189.703	185.528	219.594	191.715	192.576	189.689	189.758	194.297	188.709	2.333.355
Tussentelling baten/verrekeningen (D)	**D**	**1.009.809**	**11.434.294**	**558.481**	**1.604.478**	**459.297**	**4.617.585**	**1.928.652**	**7.668.036**	**1.816.067**	**1.236.411**	**525.009**	**800.917**	**33.659.034**
RC positie ultimo 2021 (A+B+C-D)		**348.129**	**760.071**	**354.209**	**781.932**	**17.021**	**1.108.162**	**1.679.503**	**3.689.878**	**2.027.295**	**679.667**	**389.754**	**543.831**	**12.379.451**

Bijlage B: Resultaat per unit **Staat van Baten en Lasten BIJ12**	Werkelijke Uitgaven Excl. BTW 2021
Interne organisatie: Directie en bedrijfsvoering	
salariskosten	1.430.203
1.1 Interne organisatie overige kosten	
Personele kosten	1.288.121
Huisvesting en ICT	
Kantoor/werkplekken	473.037
Kosten verbouwing kantoor	234.000
ICT	766.668
Afschrijvingskosten	35.095
Bijdrage NDFF financiele administratie	-12.100
Totaal Huisvesting en ICT	1.496.700
Diverse kosten	
Accountantskosten	47.787
Documentatie	6.286
Representatie	32.432
Voorlichting en communicatie	31.575
Vergaderkosten	882
Kantoorbehoeften	78.481
Overige kosten	83.684
Overige kosten (kosten Organisatieontwikkeling)	58.533
Totaale diverse kosten	339.659
Totale kosten	4.554.682
Diverse baten en baten derden	789.883
Provinciale bijdragen	4.054.633
Totale Baten	4.844.516
Overschot Interne organisatie	**289.833**
1.2 Stikstof en Natura2000 (voormalig PAS-bureau)	
Personele kosten	845.796
Kosten beheer Aerius	1.980.770
Onderzoek/kennisdeling	195.762
Monitoring en rapportage	52.269
Overige uitvoeringskosten/communicatie	95.595
Programma ondersteuning	139.273
Informatiepunt Stikstof	99.540
Diverse baten en baten van derden	39.000
Provinciale bijdragen	3.555.618
Overschot Stikstof en Natura2000	**185.613**
1.3 Natuurinformatie en Natuurbeheer	
Personele kosten	1.945.299
Uitvoeringskosten Informatievoorziening en (coordinatie) monitoring	2.016.184
Uitvoeringskosten SNL	2.624.252
Uitvoeringskosten NDFF (Provinciaal aandeel)	335.000
Provinciale bijdragen	6.286.241
Totaal Natuurinformatie en Natuurbeheer	**-299.495**
1.5 Faunazaken	
Personele kosten	1.278.662
Uitvoeringskosten (incl. wolvendraaiboek)	646.754
AEWA ganzenonderzoek	49.711
Open-eind-regeling afhandelen faunaschades	43.466.042
Onderzoek	597.316
R.c. Faunafonds	-12.379.451
Provinciale bijdragen	32.286.177
Diverse baten	1.372.857
Saldo Faunafonds	**0**
1.6 Secretariaat ACSG	
Personele kosten	387.620
Uitvoeringskosten	613.401
Afrekening ACSG	-279.289
Diverse baten	
Provinciale bijdragen	721.732
Saldo Secretariaat ACSG	**0**

1.7 Regeling Drugsafvaldumpingen	
Personele kosten	43.000
Uitvoeringskosten	30.000
Uit te keren subsidies	501.261
Provinciale bijdragen	1.033.910
Totaal Regeling Drugsafvaldumpingen	**459.649**
1.8 GBO	
Personele kosten	1.828.710
Uitvoeringskosten	3.963.932
Archeodepot	83.900
Medefinanciering GBO Risicokaart	448.277
Provinciale bijdragen	5.188.516
Onttrekking bestemmingsreserve	
Overschot GBO	**-71.949**
Totaal positief resultaat	**563.653**

Interprovinciaal Overleg

Besluit

Het bestuur van de vereniging IPO, kennis genomen hebbend van de Jaarrekening 2021 van de vereniging IPO, alsmede van de daarop betrekking hebbende stukken, behorend bij agendapunt 2c van de vergadering van 12 mei 2022,

Besluit

Deze Jaarrekening vast te stellen.

Den Haag, 12 mei 2022

J. Smit Voorzitter	P.G.G. Hilhorst Secretaris
E.P. Stigter Provincie Noord-Holland	J. Fackeldey provincie Flevoland
H.P. van Essen provincie Utrecht	M.M. van Toorenburg provincie Limburg

N. Vedelaar provincie Drenthe	F.Q. Gräper-van Koolwijk provincie Groningen
S.A.E. Poepjes provincie Fryslân	Y.C. van Hijum provincie Overijssel
P. Drenth provincie Gelderland	A.J. van der Maas provincie Zeeland
J.N. Baljeu provincie Zuid-Holland	S.M. Otters-Bruijnen provincie Noord-Brabant

VERSTEGEN
accountants en adviseurs

Noordendijk 207
Postbus 574
3300 AN Dordrecht

T. (078) 648 15 55

info@verstegenaccountants.nl
www.verstegenaccountants.nl

Nr. 632

Aan het bestuur van de vereniging het Interprovinciaal Overleg

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de in het financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2021 van de vereniging het Interprovinciaal Overleg te 's-Gravenhage gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het Financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de vereniging het Interprovinciaal Overleg per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de *Nederlandse controlestandaarden* en de *Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021* vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de vereniging het Interprovinciaal Overleg zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met de *Regeling Controleprotocol WNT 2021* hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in *artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT*, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERSTEGEN ACCOUNTANTS EN ADVISEURS B.V. – KVK NR. 24342109.
Op al onze werkzaamheden zijn de algemene voorwaarden van het SRA van toepassing. Deze zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 40481496.
mgi SRA

B. Verklaring over de in het financieel jaarverslag opgenomen andere informatie

Het financieel jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- het bestuursverslag; en
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de *Nederlandse Standaard 720*. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met de in Nederland geldende *RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven*.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-*Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven* en de *WNT*. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de *Regeling Controleprotocol WNT 2021*, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Dordrecht, 16 mei 2022

Verstegen accountants en adviseurs B.V.,

was getekend,
W.P. de Vries RA

Algemene Vergadering

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Op 28 juni 2022
Voorjaarsnota IPO-BIJ12

Kern van het onderwerp
Onderdeel van de vastgestelde P&C-cyclus van de vereniging het Interprovinciaal Overleg is het middels de voorjaarsnota en najaarsnota informeren van het IPO-bestuur over de voortgang van de programmabegroting, zowel inhoudelijk als financieel. Aangezien het IPO-bestuur bij besluitvorming over de voorjaarsnota 2022 op 14 april ook een aantal begrotingswijzigingen heeft vastgesteld (BIJ12), worden deze aan de AV ter goedkeuring voorgelegd. Voor het totale beeld en vanuit goed gebruik is de voorjaarsnota 2022 in het geheel ter informatie meegezonden.

De ter goedkeuring voorgelegde begrotingswijziging geldt voor BIJ12 en betreft alleen de jaarschijf 2022. Het IPO-bestuur heeft expliciet aangegeven dat met het vaststellen van deze begrotingswijziging, het nog geen besluit heeft genomen over de onderdelen die ook meerjarig doorwerken. De relatie tussen de voorstellen uit deze voorjaarsnota en de doorwerking kaderbrief 2023 is opgenomen in tabel 1 en 2 van deze oplegger. De besluitvorming over de doorwerking 2023 zal onderdeel uitmaken van de integrale besluitvorming over de begroting 2023.

Voorstel/gevraagd besluit
Aan de Algemene Vergadering worden door uw bestuur de volgende begrotingswijzigingen ter goedkeuring voorgelegd:

- een verhoging van de begroting 2022 BIJ12 met € 1.160.000 waarbij € 100.000 wordt gedekt uit een bijdrage van het ministerie van LNV en de resterende € 1.060.000 te dekken uit een verhoging van de provinciale bijdrage in 2022 en deze verhoging van de begroting te verrekenen bij de jaarrekening 2022.

Voorjaarsnota 2022 BIJ12
Om het IPO-bestuur te informeren over de uitvoering van het Begroting BIJ12 2022 is in bijgevoegde Voorjaarsnota BIJ12 2022 de voortgang toegelicht. Het beschrijft alleen ontwikkelingen die afwijken van de reguliere uitvoering en planning 2022 van de vaste activiteiten van BIJ12, en voor zover ze nu zijn te voorzien. BIJ12 streeft ernaar om eventuele meerkosten op projecten zoveel mogelijk op te vangen binnen de vastgestelde begroting. De voornaamste ontwikkelingen worden in deze oplegger toegelicht.

- Interne organisatie:
  - Binnen BIJ12 lopen er verschillende trajecten die bijdragen aan de verbetering en ontwikkeling van de organisatie. Om alle ontwikkelingen in samenhang met elkaar te bezien, is in 2021 een programma opgezet. Rond de zomer wordt een strategisch gesprek gevoerd met het IPO-bestuur over de doorontwikkeling van BIJ12. Voor organisatieontwikkeling is extra budget (€ 150.000) nodig.
  - De ontwikkeling van BIJ12 is de laatste jaren niet vertaald in toereikend extra budget voor kantoorautomatisering. Met de voorjaarsnota wordt voor kantoorautomatisering extra budget (€ 150.000) gevraagd.
  - Vanuit de wet Tijdelijk Besluit Digitale Toegankelijkheid (in het kader van de Wet digitale overheid (Wdo)) moeten alle websites van (semi)overheden en sites die overheidsinformatie bevatten, voldoen aan de digitale toegankelijkheidseisen. Met de voorjaarsnota wordt budget (€ 125.000) gevraagd om te zorgen dat de IPO-vereniging aan deze wettelijke vereisten voldoet.
- Gemeenschappelijke Beheerorganisatie:

  - In de begroting 2022 is aangekondigd dat er extra kosten zouden komen voor de transitie naar een nieuw ICT Platform als gevolg van de Europese Aanbesteding voor het technisch beheer van applicaties. Voor de transitie, projectleiding en ondersteuning hiervan is extra budget (€ 212.545) benodigd.
  - Het IPO dient voor het beheer van het Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV) zowel het opdrachtgeverschap als de vraagarticulatie van de provincies te organiseren. Voor het maken van een businesscase en om te beginnen met het opstarten en inrichten van de organisatie van het beheer is extra budget (€ 100.000) benodigd.
- Beheer informatieproducten Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO):
  In het IPO-bestuur van 16 december 2021 is besloten het beheer van de informatieproducten Natuur per 1 januari 2022 bij BIJ12 onder te brengen. Het IPO-bestuur heeft hierbij gekozen om de IPO-verdeelsleutel te hanteren voor doorbelasting van de kosten aan provincies. De bekostiging van de units NINB (natuurinformatie en natuurbeheer) en Bedrijfsvoering is echter gebaseerd op de verdeelsleutels voor natuur en voor bedrijfsvoering. Het voorstel is om het budget te verdelen volgens de verdeelsleutels voor natuur en bedrijfsvoering.
- Open-eind-regeling afhandelen faunaschades:
  De raming van de open-eind-regeling afhandelen faunaschades is in het Jaarplan 2022 en de begroting gelijk gehouden aan de raming van voorgaande jaren. In deze Voorjaarsnota 2022 is op basis van de huidige inzichten de raming van de open-eind-regeling geactualiseerd conform afspraak in de BAC VP van 23-9-2021. Dit betekent een verhoging van de bijstelling van de raming van de tegemoetkomingen in totaal met € 10.5 mln.

In tabel 1 hieronder kunt u zien bij welke taken een begrotingswijziging wordt voorgesteld. Hierbij kunt u zien dat BIJ12 andere dekkingsbronnen heeft naast de provinciale bijdragen.

De relatie met de aan u voorgelegde Kaderbrief 2023 is aangegeven in de laatste kolom. Deze kosten zijn nodig om de opdrachten van de provincies kostenefficiënt uit te voeren. Voor alle opdrachten geldt dat de kosten per provincie lager zijn, dan in het geval de provincies deze taken zelf uitvoeren. Dit betreft dus investeringen die de kosten per provincie omlaag brengen. De overweging is, zoals eerder aangegeven, de voorgestelde begrotingswijzigingen aan te merken als onoverkomelijk/onvermijdelijk vanwege gemaakte bestuurlijke afspraken, wetgeving en/of urgentie (bijvoorbeeld informatieveiligheid).

Tabel 1: begrotingswijziging BIJ12

Voorjaarsnota 2022, onderdeel BIJ12	Primaire Begroting	Mutatie Voorjaarsnota	Gewijzigde Begroting	Doorwerking Kaderbrief
Lasten	**2022**	**2022**	**2022**	**2023**
Interne organisatie	5.225	841	6.066	942
Regeling Drugsafvaldumpingen	1.000	-30	970	-30
Expertiseteam Stikstof en N2000	3.916	825	4.741	825
Natuurinformatie en Natuurbeheer	10.856	-595	10.261	
Faunazaken	32.841	-47	32.794	-47
Secretariaat ACSG	930	0	930	0
GBO-provincies	6.571	1.354	7.925	897
Totaal lasten BIJ12	**61.338**	**2.348**	**63.686**	**2.587**

	Primaire Begroting	Mutatie Voorjaarsnota	Gewijzigde Begroting	Doorwerking Kaderbrief
Baten	**2022**	**2022**	**2022**	**2023**
Bijdragen provincies uitvoerende taken	58.875	1.060	59.935	1.299
Diverse baten	2.163	1.288	3.451	1.288
Onttrekking aan geoormerkte middelen	300	0	300	
Totaal baten	**61.338**	**2.348**	**63.686**	**2.587**

x € 1.000

Toelichting inhoudelijk beeld IPO Den Haag

De Begroting 2022 van IPO Den Haag bestaat uit bijna 60 inhoudelijke beleidsopgaven. Hierbinnen zijn ruim 200 activiteiten opgenomen die dit jaar worden uitgevoerd. Constatering is dat 89% van de activiteiten op schema ligt, bij 11% dreigt zich een afwijking voor te doen.

Verder hebben zich na het vaststellen van de Begroting 2022 grote ontwikkelingen voorgedaan die we uitgebreid toelichten in onze Kaderbrief 2023, maar die ook doorwerken in een aantal programma's van de Begroting 2022. Deze ontwikkelingen hebben betrekking op de verdere uitwerking van het nieuwe regeerakkoord en de rol daarin voor de provincies (‘rol in de ruimte’) op de grote transities in het fysieke domein: wonen/bereikbaarheid, energie/klimaat, en natuur/stikstof en landbouw (landelijk gebied). Dit is met name zichtbaar bij de programma’s ROWW, Vitaal Platteland, Energie en Klimaat en Kwaliteit Openbaar Bestuur (financiële verhoudingen). In plaats van deze ontwikkelingen in de voorjaarsnota bij die programma's herhaaldelijk te benoemen, volstaan we met een algemene toelichting in de inleiding en verwijzen wij naar de tegelijkertijd aangeboden Kaderbrief 2023.

Toelichting financieel beeld IPO Den Haag

In de voorjaarsnota hebben we ook de voortgang van de uitgaven via een kleurenindicator aangegeven.

- Bij twee activiteiten hebben wij een rode indicator gehanteerd omdat zich hierbij financiële tegenvallers voordoen, waarbij wij voorstellen om de begroting te wijzigen. Het gaat hierbij om:
  - Programma 1 ROWW: het betreft hier een ophoging van de begroting van per saldo € 35.000 i.v.m. het inrichten van het droogteportaal voor het in beeld brengen van de actuele droogte. Deze begrotingswijziging werkt structureel door en is om die reden ook opgenomen in de Kaderbrief 2023. De BAC ROWW heeft op 4 november 2021 aangegeven dit als een onvermijdelijke uitgaven te beschouwen, binnen de

samenwerkingsovereenkomst, die op 17 december 2020 door het IPO-bestuur is bekrachtigd.
  - Programma 4 mobiliteit: het betreft hier een ophoging van de begroting van per saldo € 80.000 i.v.m. de monitor Regionale Mobiliteitsprogramma's waarvoor de raming opgenomen was in de begroting 2022. Ook deze begrotingswijziging werkt structureel door (voor € 120.000 in 2023) en is om die reden ook opgenomen in de Kaderbrief 2023. De AAC Mobiliteit heeft op 24 maart de BAC Mobiliteit hierover positief geadviseerd.
- Bij één activiteit binnen IDA-Programmalijn Dienstverlening is sprake van een financiële meevaller. Het gaat hierbij om het ontvangen van een niet geraamde subsidie van het ministerie van BZK van € 413.000 voor activiteiten in het kader van het project Single Digital Gateway.

De hierboven genoemde drie begrotingswijzigingen hebben een positief saldo (overschot) van € 298.000. Wij stellen voor om dit bit bedrag nu niet te verrekenen met de provincies. Conform de bestendige gedragslijn vinden verrekeningen alleen plaats bij de jaarrekening. Wij parkeren het saldo op een stelpost 'Saldo voorjaarsnota/-najaarsnota' binnen programma 10. Overig. Dit houdt tevens in dat deze begrotingswijzigingen niet goedgekeurd hoeven te worden door de AV omdat het totale begrotingsvolume niet wijzigt. De betreffende begrotings-wijzigingen zijn in de tabel hieronder nogmaals weergegeven, inclusief doorwerking naar de Kaderbrief 2023.

Tabel 2 Begrotingswijzigingen IPO Den Haag te verrekenen bij Jaarrekening

Programma	Beleids-opgave	VJN 2022	Drwrkng KB23
1. ROWW			
Droogteportaal IHW	1.2	35	35
4. Mobiliteit			
Monitor RMP's (afspraken Klimaatakkoord)	4.1	80	120
9. Interprovinciale Digitale Agenda			
Bijdrage BZK in Single Digital Gateway	9.2	-413	
Saldo begrotingsvoorstellen		**-298**	**155**
10. Overig			
Saldo voorjaarsnota/najaarsnota	10.5	298	
Saldo begrotingswijziging		**0**	**155**

x € 1.000

Daarnaast worden via de Voorjaarsnota 2022 twee budgetten budgettair-neutraal (binnen de vereniging) overgeheveld van de begroting IPO Den Haag naar de begroting van BIJ12.
- Programma 3 Vitaal Platteland: het betreft hier overheveling van personeelsbudget van de begroting van IPO Den Haag naar de begroting van BIJ12 voor de Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof en Natuur van € 940.000, omdat de bijbehorende formatie (incl. ondersteuning) voor de uitvoering ook ondergebracht is naar BIJ12.
- Programma 10 Overig: het betreft hier overheveling van budget van de begroting van IPO Den Haag naar de begroting van BIJ12 voor ontwikkeling en support (bedrijfsvoering) van € 248.000, vanwege de heroriëntatie op de organisatie en de positionering van bedrijfsvoering binnen de IPO-vereniging.

De betreffende budgetten zijn in de tabel hierna nogmaals weergegeven.

Tabel 3 Administratieve overheveling/verlaging van IPO Den Haag naar BIJ12

Programma	Beleids-opgave	VJN 2022	Drwrkng KB23
3. Vitaal Platteland			
IPSN: Overheveling formatiebudget naar BIJ12	3.9	-940	-940
10. Overig			
Budget Ontwikkeling support (bedrijfsvoering) naar BIJ12	10.4	-248	-248
Saldo begrotingsvoorstellen		**-1.188**	**-1.188**

x € 1.000

Deze administratieve overhevelingen zijn structureel van aard en komen ook terug in onze Kaderbrief 2023.

De bovenstaande overheveling is voor de vereniging IPO budgetneutraal. De provincies ondervinden hiervan wel financiële gevolgen vanwege het verschil in verdeelpercentages tussen IPO Den Haag en BIJ12. Omdat beide organisatieonderdelen gedurende het jaar geen verrekening toepassen, doet zich dit pas voor bij de jaarrekening. Aanvullend hierop loopt momenteel een onderzoek naar het gebruik van de verschillende verdeelpercentages van onderdelen bij BIJ12. Dit willen wij zoveel mogelijk beperken. Hiermee willen we bereiken dat het toerekenen van de verenigingskosten IPO eenvoudiger wordt en dit bij de verantwoording minder administratieve last met zich meebrengt. Wij komen dit jaar met een voorstel voor vereenvoudiging en willen die toepassen vanaf de Begroting 2023.

In tabel 4 hieronder zijn de financiële effecten weergegeven van de Voorjaarnota 2022 van IPO Den Haag. Uit de tabel blijkt dat zich enkele beperkte knelpunten voordoen binnen de Begroting 2022 van IPO Den Haag. De effecten leiden per saldo tot een begrotingswijziging van € 1.188.000.

Tabel 4 begrotingswijziging IPO Den Haag per programma

	Primaire Begroting 2022	Wijziging VJN 2022	Gewijzigde Begroting 2022
Lasten			
1. ROWW	4.284	35	4.319
2. Milieu, Energie en Klimaat	2.624		2.624
3. Vitaal Platteland	9.430	-940	8.490
4. Mobiliteit	3.439	80	3.519
5. Regionale Economie	924		924
6. Cultuur	194		194
7. Kwaliteit Openbaar Bestuur	3.484		3.484
8. Werkgeverszaken	943		943
9. IDA	3.203	-413	2.790
10. Overig	6.935	50	6.985
Totaal lasten IPO Den Haag	**35.459**	**-1.188**	**34.271**

x € 1.000

**Schematische tijd- weergave P&C producten 2022*

<u>Toelichting proces besluitvorming</u>
Op donderdag 21 april is de voorjaarsnota aan uw Algemene Vergadering, en in afschrift aan de griffies, aangeboden. Het bovenstaande schematische overzicht "tijdslijn 2022" geeft u een beeld op welk moment u de besluitvorming over de P&C-producten kan verwachten. In aanvulling hierop is op een meer gedetailleerd niveau een aantal relevante data genoemd, in aanloop naar de besluitvorming van de vergaderstukken in uw Algemene Vergadering van 28 juni:

- 21 april: verzending voorjaarsnota 2022 en kaderbrief (ter informatie) aan AV
- 16 mei: verzending vergaderstukken AV voor vergadering 28 juni
- 3 juni: klankbordgroep P&C en penningmeester IPO-bestuur
- 13 juni: overleg griffies en IPO-bureau
- 20 juni: 17.00 – 19.00 uur: technische briefing AV-vergaderstukken
- 22 juni: deadline indienen schriftelijke vragen vergaderstukken
- 28 juni: AV-vergadering

<u>Bijlagen</u>:
1. Voorjaarsnota IPO Den Haag 2022
2. Voorjaarsnota BIJ12 2022

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Voorjaarsnota 2022
IPO Den Haag

Inhoudsopgave

Inleiding, algemeen beeld en leeswijzer 5
1. Ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer en wonen 9
1.1. Ruimtelijke ontwikkeling 9
1.2. Water 9
1.3. Wonen 10
1.4. Implementatie Omgevingswet 10
1.5. Digitaal Stelsel Omgevingswet 11
1.6. Nederlands Hydrologisch Instituut 11
Financiën 12
2. Milieu, energie en Klimaat 13
2.1. Gezonde leefomgeving 13
2.2. Circulaire Economie 13
2.3. Klimaat en Energie 13
2.4. Omgevingsveiligheid 14
2.5. VTH-stelsel en Omgevingswet 14
2.6. Abonnementen/Kennisdeling/Internationaal 15
2.7. Coördinatie Klimaatakkoord 15
2.8. 6000 Megawatt op land 15
2.9. Regionale Energie Strategie 1.0 16
2.10. Monitoring RES 16
2.11. Industrie en bedrijventerreinen 17
2.12. Warmtetransitie 17
2.13. Energie-infrastructuur 18
Financiën 19
3. Vitaal platteland 20
3.1. Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 20
3.2. Duurzame Landbouw 20
3.3. Klimaatakkoord landbouwgebruik 21
3.4. Programma Natuur 21
3.5. Natuurwetgeving 22
3.6. Faunabeheer 22
3.7. Natuurbeleid 23
3.8. Natura 2000 en EU-Biodiversiteit 23
3.9. Stikstof (IPSN) 24

Financiën 26
4. Mobiliteit 27
4.1. Duurzame Mobiliteit 27
4.2. Openbaar vervoer 28
4.3. Verkeersveiligheid 28
4.4. Fiets 29
4.5. Kennisplatform Verkeer en Vervoer 29
4.6. Goederenvervoer & Logistiek 29
Financiën 31
5. Regionale economie 32
5.1. Stimuleren innovatief en breed MKB 32
5.2. Regionale Arbeidsmarkt/Human Capital 32
5.3. Circulaire economie 32
5.4. Europees regionaal beleid 33
5.5. Taskforce HRE en samenwerkingsagenda 33
5.6. Vrijetijdseconomie 34
5.7. Ruimtelijke economie 34
Financiën 35
6. Cultuur en erfgoed 36
6.1. Toekomstperspectief Culturele Sector 36
6.2. Behoud Erfgoed 36
6.3. Cultuureducatie 37
6.4. Toekomstbestendig Bibliotheekstelsel 37
Financiën 38
7. Kwaliteit Openbaar Bestuur 39
7.1. Consultaties en wetgevingstrajecten 39
7.2. Provinciale rol in de ruimte (was: Naar Krachtig Groen Herstel/Gebiedsopgaven 3.0) 39
7.3. Strategische kennisfunctie 39
7.4. Financiële verhoudingen 39
7.5. Vitale vereniging 40
7.6. Europa 40
Financiën 41
8. Werkgeverszaken 42
8.1. CAO 42
8.2. Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers 43
8.3. Doorontwikkelen en borgen goed provinciaal en publiek werkgeverschap 43

Financiën 44
9. Interprovinciale Digitale Agenda 45
9.1. Programmalijn Data 45
9.2. Programmalijn Dienstverlening 45
9.3. Programmalijn Bedrijfsvoering 46
9.4. Innovatie 46
9.5. Digivaardige organisatie 47
Financiën 48
10. Overig 49
10.1. Werkbudget 49
10.2. Stelpost L&P-compensatie 49
10.3. Compensatie Zeeland 49
10.4. Nog te verdelen apparaatslasten 49
10.5. Saldo Voorjaarsnota/Najaarsnota 2022 50
Financiën 51
Bijlage: Afkortingenlijst 52

Inleiding, algemeen beeld en leeswijzer

Doelstelling voorjaarsnota

Met de voorjaarsnota verantwoorden wij de voortgang van de begroting. De voorjaarsnota wordt ter vaststelling aangeboden aan het IPO-bestuur en ter informatie aan de Algemene Vergadering (AV). De voorjaarsnota kan gepaard gaan met een wijziging van de begroting. Dit kunnen wijzigingen zijn binnen het door de AV vastgestelde totale begrotingsvolume of daarbuiten.

- Begrotingswijzigingen die per saldo niet leiden tot verhoging of verlaging van het vastgestelde totale begrotingsvolume dienen door het IPO-bestuur te worden vastgesteld.
- Begrotingswijzigingen die per saldo leiden tot verhoging of verlaging van het vastgestelde totale begrotingsvolume dienen ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de AV.

Plaats voorjaarsnota in de planning en control-cyclus

In de P&C-cyclus plant, stuurt en verantwoordt het bestuur van de vereniging de uitvoering van de werkzaamheden die de samenwerkende provincies hebben belegd bij de vereniging van de gezamenlijke provincies (IPO), bestaande uit IPO Den Haag en BIJ12. Bij IPO Den Haag gaat het vooral om beleidskeuzes ten aanzien van de belangenbehartiging en bij BIJ12 over uitvoering en ondersteuning van de opdrachten van de gezamenlijke provincies. In beide gevallen betreft het werkzaamheden die bij IPO Den Haag en/of BIJ12 zijn of worden ondergebracht om op deze wijze de gedeelde provinciale opgave efficiënter en effectiever uit te voeren.

Iedere nieuwe jaarcyclus start met de vaststelling van de kaderbrief door het IPO-bestuur. Hiermee ontstaat het kader voor het opstellen van de begroting.
In de begroting wordt vastgelegd aan welke beleidsopgaven de samenwerkende provincies wil werken, welke resultaten ze wil bereiken en wat dat gaat kosten. De begroting wordt door het IPO-bestuur vastgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering.
Gedurende het begrotingsjaar kan de begroting via de voorjaarsnota en de najaarsnota worden bijgesteld aan actuele ontwikkelingen.
De voorjaarsnota wordt vanaf dit jaar tegelijkertijd met de kaderbrief aangeboden.
In de rekening wordt eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de resultaten.

In de afbeelding hiernaast is de P&C-cyclus van het IPO schematisch weergegeven inclusief het besluitvormend orgaan.

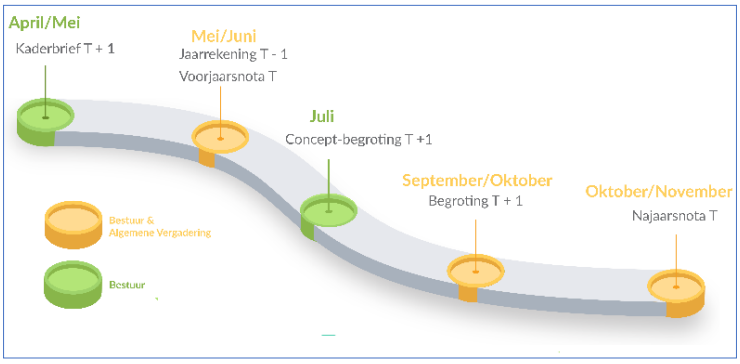

Beeld Voorjaarsnota 2022

Via een kleurensystematiek verantwoorden wij de voortgang van de in de Begroting 2022 opgenomen inhoudelijke prestaties en daarmee samenhangende lasten.

Inhoudelijk beeld

De inhoud van de Voorjaarsnota 2022 (en hierna de Najaarsnota 2022 en het Jaarverslag 2022) volgt de indeling van de Begroting 2022. Dat is gebruikelijk omdat deze documenten spiegelen aan de door de AV goedgekeurde begroting. Na het vaststellen van de Begroting 2022 hebben zich echter grote

ontwikkelingen voorgedaan die we uitgebreid toelichten in onze Kaderbrief 2023, maar die ook doorwerken in een aantal programma's van de Begroting 2022. Deze ontwikkelingen hebben betrekking op de verdere uitwerking van het nieuwe regeerakkoord en de rol daarin voor de provincies ("rol in de ruimte') op de grote transities in het fysieke domein: wonen/bereikbaarheid; energie/klimaat en natuur/stikstof en landbouw (landelijk gebied). Dit is met name zichtbaar bij de programma's ROWW, Vitaal Platteland, Energie en Klimaat. In plaats van deze ontwikkelingen in die programma's herhaaldelijk te benoemen, volstaan we met deze toelichting in de inleiding en verwijzen wij naar de tegelijkertijd aangeboden Kaderbrief 2023.

In de voorjaarsnota is de inhoudelijke voortgang van de activiteiten via een kleurenindicator aangegeven. In de grafiek hierna is het totaalbeeld hiervan weergegeven. Per programma is aangegeven bij hoeveel activiteiten de indicator groen, oranje of rood is gehanteerd. Tevens is rechts het totaalbeeld gepresenteerd.

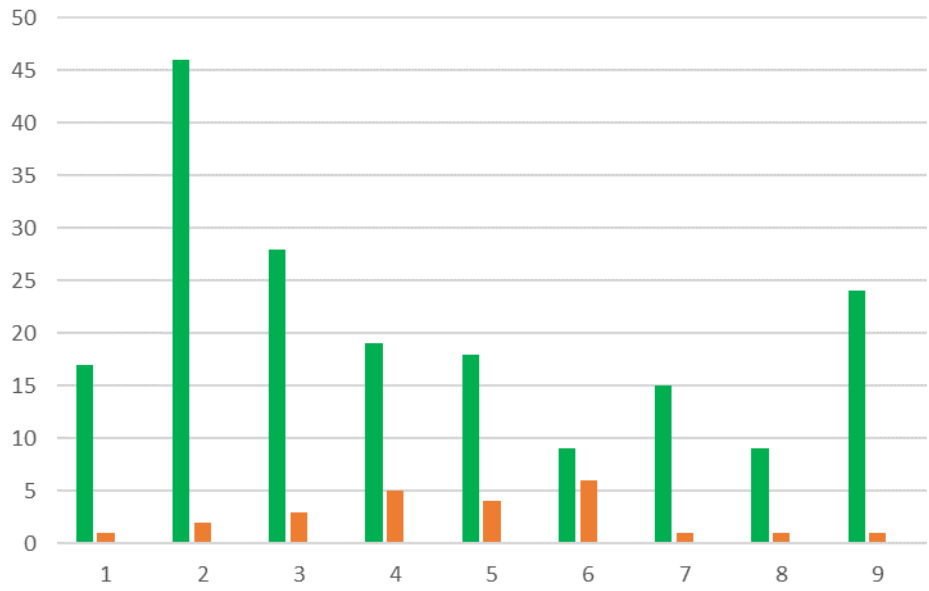

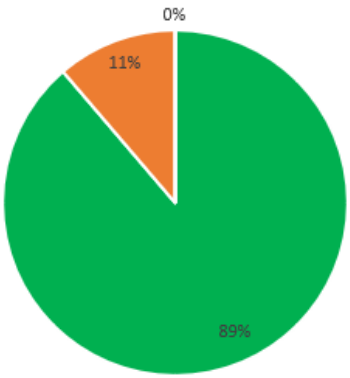

De Begroting 2022 van IPO Den Haag bestaat uit 59 inhoudelijke beleidsopgaven. Hierbinnen zijn ruim 200 activiteiten opgenomen die dit jaar worden uitgevoerd.

Ten opzichte van de Begroting 2022 zien we op totaalniveau een kleine afwijking op de voortgang:

- Uit de rechtergrafiek blijkt dat 89% van de activiteiten op schema ligt.
- Bij 11% dreigt zich een afwijking voor te doen.
- Het vervolg en de voortgang van de ingezette belangenbehartigingsactiviteiten in het kader van de focus op de rol is niet volledig te voorspellen, mede ingegeven de onzekerheden die met de oorlog in Oekraïne samenhangen.

Financieel beeld

De grafiek hiernaast geeft de besteding weer van het totale programma-budget (€ 22,8 miljoen) in de Begroting 2022. Op peildatum 1 maart 2022 is van het programmabudget € 4,2 miljoen besteed, oftewel 19%.

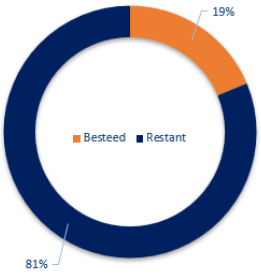

In de voorjaarsnota hebben we ook de voortgang van de uitgaven via een kleurenindicator aangegeven. Wij hebben bij enkele uitgaven een rode indicator gehanteerd omdat hierbij begrotingswijzigingen voorgesteld worden. In de tabel hierna is aangegeven om welke uitgaven het gaat en of deze doorwerken in de Kaderbrief 2023.

Programma	Beleids-opgave	VJN 2022	Drwrkng KB23
1. ROWW			
Droogteportaal IHW	1.2	35	35
4. Mobiliteit			
Monitor RMP's (afspraken Klimaatakkoord)	4.1	80	120
9. Interprovinciale Digitale Agenda			
Bijdrage BZK in Single Digital Gateway	9.2	-413	
Saldo begrotingsvoorstellen		**-298**	**155**
10. Overig			
Saldo voorjaarsnota/najaarsnota	10.5	298	
Saldo begrotingswijziging		**0**	**155**

x € 1.000

De hierboven weergegeven begrotingswijzigingen hebben betrekking op programmalasten en kennen een positief saldo (overschot) van € 298.000. Dit bedrag wordt nu niet verrekend met de provincies. Conform de bestendige gedragslijn vinden verrekeningen alleen plaats bij de jaarrekening. Zoals uit de bovenstaande tabel blijkt, parkeren we het saldo op een stelpost 'Saldo voorjaarsnota/-najaarsnota' binnen programma 10. Overig. Dit houdt tevens in dat deze begrotingswijzigingen niet goedgekeurd hoeft te worden door de AV omdat het totale begrotingsvolume niet wijzigt.

Overheveling budget van begroting IPO Den Haag naar begroting BIJ12

Via de Voorjaarsnota 2022 worden twee budgetten budgettair-neutraal (binnen de vereniging) overgeheveld van de begroting IPO Den Haag naar de begroting van BIJ12. De betreffende budgetten zijn in de tabel hieronder weergegeven. Deze administratieve overhevelingen zijn structureel van aard en komen ook terug in onze Kaderbrief 2023. Ze hangen samen met de ingezette koers om de bedrijfsvoering voor de vereniging vanuit BIJ12 te organiseren. Omdat deze overhevelingen leiden tot een lager begrotingsvolume van de begroting van IPO Den Haag dient deze goedgekeurd te worden door de AV.

Programma	Beleids-opgave	VJN 2022	Drwrkng KB23
3. Vitaal Platteland			
IPSN: Overheveling formatiebudget naar BIJ12	3.9	-940	-940
10. Overig			
Budget Ontwikkeling support (bedrijfsvoering) naar BIJ12	10.4	-248	-248
Saldo begrotingsvoorstellen		**-1.188**	**-1.188**

x € 1.000

De bovenstaande overheveling is voor de vereniging IPO budgetneutraal. De provincies ondervinden hiervan wel financiële gevolgen vanwege het verschil in verdeelpercentages tussen IPO Den Haag en BIJ12. Omdat beide organisatieonderdelen gedurende het jaar geen verrekening toepassen, doet zich dit pas voor bij de jaarrekening. Aanvullend hierop loopt momenteel een onderzoek naar het gebruik van de verschillende verdeelpercentages van onderdelen bij BIJ12. Dit willen wij zoveel mogelijk beperken. Hiermee willen we bereiken dat het toerekenen van de verenigingskosten IPO simpeler wordt en dit bij de verantwoording minder administratieve last met zich meebrengt. Wij komen dit jaar met een voorstel voor vereenvoudiging en willen die toepassen vanaf de Begroting 2023.

In de tabel hierna hebben wij de omvang van de gewijzigde Begroting 2022 IPO Den Haag weergegeven.

	Primaire Begroting 2022	VJN 2022	Gewijzigde Begroting 2022
Lasten			
1. ROWW	4.284	35	4.319
2. Milieu, Energie en Klimaat	2.624		2.624
3. Vitaal Platteland	9.430	-940	8.490
4. Mobiliteit	3.439	80	3.519
5. Regionale Economie	924		924
6. Cultuur	194		194
7. Kwaliteit Openbaar Bestuur	3.484		3.484
8. Werkgeverszaken	943		943
9. IDA	3.203	-413	2.790
10. Overig	6.935	50	6.985
Totaal lasten IPO Den Haag	**35.459**	**-1.188**	**34.271**

x € 1.000

Structuur voorjaarsnota

De voorjaarsnota IPO Den Haag bestaat uit 10 programma's waarin verantwoording wordt afgelegd over alle activiteiten (output 2022) uit de Begroting 2022. Hiervoor gebruiken we een kleurindicator waarbij activiteiten met een oranje of rode indicator in ieder geval toegelicht zijn. Het betreft afwijkingen op inhoud of geld.

Duiding groen-oranje-rode indicatoren

- Groen
  - Geen afwijkingen in prestatie en planning
  - Geen knelpunt in middelen
- Oranje
  - Prestatie wordt niet volledig behaald of aard opgave is niet meer consistent met sturing die hieraan is gegeven.
  - Prestatie loopt achter op planning maar is niet problematisch of
  - Middelen dreigen af te wijken van de begroting
- Rood
  - Prestatie wordt niet of nauwelijks behaald of
  - Prestatie loopt achter op planning, realisatie is problematisch of
  - Middelen wijken af van de begroting, een begrotingswijziging is nodig.

Ieder programma sluit af met een financiële paragraaf. In deze paragraaf geven wij via een tabel en een grafiek inzicht in de besteding van het programmabudget (peilmoment 1 maart 2022).
In de betreffende tabel is een kolom 'Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2022' opgenomen.
De bedragen in deze kolom hebben betrekking op wijzigingen binnen de programmabudgetten.

1. Ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer en wonen

1.1. Ruimtelijke ontwikkeling

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Nieuwe afspraken maken met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) en gemeenten over bodemtaken voor periode 2022-2025, vanwege opnieuw uitstel Omgevingswet.	🟢	🟢
2. Inrichten rijksregie die niet leidt tot (re)centralisatie, maar voorwaardenscheppend is voor uitvoeringskracht provincies in samenhang met 'een krachtig groen herstel'.	🟢	🟢

1.2. Water

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Belangen behartigen in kader van 7e NAP, governancestructuur wateroverleggen.	🟢	🟢
2. Belangen behartigen in het kader van ruimtelijke adaptie voor de gebouwde omgeving, natuur en landbouw en robuust watersysteem en vitaal en kwetsbaar.	🟢	🟢
3. Opstellen handreiking/generiek kader strategisch grondwatervoorraadbeheer zodat provincies hun rol bij strategisch grondwatervoorraadbeheer adequater kunnen vervullen. Dit draagt bij aan zekerstelling van de drinkwatervoorziening, pakt droogte aan, voorkomt bodemdaling en vermindert de stikstofproblematiek.	🟢	🟢
4. Bestuurlijke afspraken maken met waterschappen, gemeenten, rijk en niet-gouvernementele organisaties (NGO's) over vasthouden van water voor drinkwater en droogtegevoelige natuurgebieden als onderdeel van de ruimtelijke structurele aanpak van droogte op basis van de aanbevelingen van de Beleidstafel Droogte.	🟢	🟢
5. Bijdragen aan regionale waterkeringen ontwikkelprogramma en aan de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) die kennis genereren voor de wettelijke taakuitoefening van provincies inzake waterbeleid.	🟢	🟢
6. Invulling geven aan bestuurlijke afspraken rondom Informatiehuis Water (bijdrage en detachering).	🟢	🔴

Toelichting

6. *IHW droogteportaal*
   Via het droogteportaal kan er informatie aangeleverd worden aan de LCW (Landelijke Coördinatie Waterverdeling) voor hun maandelijks droogtemonitor in de zomermaanden. Vooral voor grondwater heeft dit meerwaarde omdat hiervoor nog geen duidelijk informatievoorziening is. Voor het in beeld brengen van de actuele droogte is het droogteportaal ingericht. Hierop is de

actuele (droogte)toestand te zien van het weer, het bodemvocht, het grondwater en beekafvoeren. De actuele en historische waarden en middels indices een indicatie van de mate van droogte. Momenteel zijn enkel gegevens van de zandgronden te zien, maar aan uitbreiding naar de westelijke lage gronden wordt al gewerkt. Het portaal zal dan een landsdekkend beeld laten zien van de grondwaterstanden. De kosten die gemoeid zijn met het droogteportaal zijn bestemd voor beheer en onderhoud en voor verdere ontwikkeling qua functionaliteit. De kosten worden volgens bestuurlijke afspraak verdeeld tussen IPO en UvW. Bestuurlijk is al ingestemd, waarmee deze uitgave als onvermijdelijk moet worden beschouwd.

1.3. Wonen

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Beïnvloeding, advisering en voorbereiding van bestuurlijke afspraken in kader van de kabinetsformatie over positionering van de provincies in de aanpak van de woningbouwopgave, met als inzet het creëren van de juiste condities en afschaffing verhuurdersheffing, structureel maken van de woningbouwimpuls en Volkshuisvestingsfonds (de juiste woning op de juiste plek).		
2. Inzet om te komen tot een gezamenlijke monitor over de woningbouwopgave in nauwe afstemming met IDA.		

1.4. Implementatie Omgevingswet

Output 2022	Inhoud	Geld
Alle provincies in staat stellen om per 1 juli 2022 volgens Omgevingswet te werken door:		
1. periodiek overleg met provinciale programmamanagers en overleggen met verschillende inhoudelijk betrokkenen vanuit provincies om knelpunten te signaleren en voortgang te monitoren, ook specifiek in relatie tot consequenties van uitstel van de Omgevingswet;		
2. te fungeren als aanspreekpunt en kennisplatform voor zowel provincies als het gezamenlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet;		
3. deelname Programmaraad, Opdrachtgeversberaad, interbestuurlijke afstemming om provinciale vraag in te brengen, aanbod terug te leggen bij provincies en provinciale belangen te behartigen;		
4. het aanbieden van ondersteuningsproducten specifiek voor provincies om hun implementatieopgave te ondersteunen.		

1.5. Digitaal Stelsel Omgevingswet

Output 2022	Inhoud	Geld
1. In het bestuursakkoord Omgevingswet uit 2015 en het Financieel Akkoord uit 2016 is afgesproken dat de koepels verantwoordelijk zijn voor het beheer van het Digitaal Stelstel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV). De onderdelen die het programma DSO heeft opgeleverd, worden in opdracht van de koepels beheerd en de provincies dragen hier jaarlijks € 1,6 mln. (prijspeil 2020; exclusief indexatie) aan bij. In 2021 wordt de beheerorganisatie ingericht en worden koepels formeel verantwoordelijk voor beheer. De verantwoordelijkheid voor het volledige DSO wordt pas overgenomen van BZK wanneer het DSO bestuurlijk geaccepteerd kan worden.		
2. Het IPO dient voor het beheer van DSO-LV zowel het opdrachtgeverschap als de vraagarticulatie van de provincies te organiseren. De kopgroep Omgevingswet heeft de directeur BIJ12 gevraagd hiertoe een businesscase uit te werken voor het bestuur. Op dit moment is nog geen raming te maken van de benodigde financiering. Een besluit hierover wordt voorbereid voor de voorjaarsnota 2022.		

Toelichting

2. Uitwerking Businesscase

De businesscase voor de organisatie van het opdrachtgeverschap en de vraagarticulatie beheer Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV) zal voor de zomer van 2022 aan het IPO-bestuur worden voorgelegd. De structurele dekking die nodig is voor uitvoering van de interprovinciale beheerorganisatie wordt geregeld via de IPO/BIJ12-begroting 2023, op basis van de vastgestelde businesscase. In de Kaderbrief 2023 is dit aangekondigd.

1.6. Nederlands Hydrologisch Instituut

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI) voorziet in de nodige hydrologische modellen die voor provincies en partners van essentieel belang zijn bij het maken van beleidsplannen en toekomstscenario's. Het IPO-bestuur heeft ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst.		
2. Het beheer van deze voorziening is ondergebracht bij BIJ12 en er wordt nader onderzocht wat hiervoor benodigd is.		

Financiën

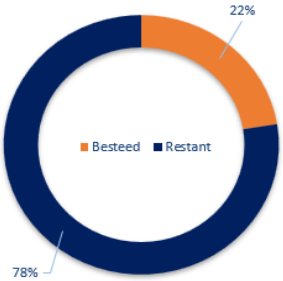

In de onderstaande tabel en de grafiek hiernaast is de uitputting weergegeven van de programmabudgetten binnen dit programma.

Beleidsopgave	Begroting 2022	Begr.wijz. VJN 2022	Begroting na wijz.	Realisatie	Verplicht	Restant
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
1.2 Water	809	35	844	0	250	594
1.3 Wonen	51	0	51	0	0	51
1.4 Implementatie Omgevingswet	304	0	304	0	416	-112
1.5 Digitaal Stelsel Omgevingswet	1.700	0	1.700	0	0	1.700
1.6 Nederlands Hydrologisch Instrumenta	101	0	101	0	0	101
Totaal	**2.966**	**35**	**3.001**	**0**	**666**	**2.335**

x € 1.000

Toelichting
De toename van de begrote lasten zijn toegelicht bij beleidsopgave 1.2.
De uitputting van de budgetten loopt volgens planning.

2. Milieu, energie en Klimaat

2.1. Gezonde leefomgeving

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Opleveren van een handreiking voor geur en een handreiking voor geluid.	🟠	🟢
2. Opleveren van een integratiekader voor de provinciale opgaven voor gezonde leefomgeving.	🟢	🟢
3. Kennis uitwisselen rondom Schone Lucht Akkoord (SLA) en doorwerking in provinciale omgevingsvisies.	🟢	🟢

Toelichting

Begin dit jaar doen zich capaciteitsproblemen voor om uitwerking te geven aan het opstellen van een handreiking voor geluid. Inzet is om voldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar te stellen om de ambities ten aanzien van geluid waar te kunnen maken. Mocht dit alsnog niet lukken, dan zal dit voorjaar in de BAC MTH een besluit voorliggen voor prioritering en bijstelling van de ambities.

2.2. Circulaire Economie

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Om de beleidsambities effectief door te vertalen, wordt in 2022 gewerkt aan de implementatie van de handreiking Circulaire Economie/VTH.	🟢	🟢
2. Opschalen van circulaire pilots en experimenten.	🟢	🟢
3. Inventariseren en implementeren van stappen die nodig zijn in het VTH-opleidingskader.	🟢	🟢
4. Advies geven aan het Rijk over de rol van provincies als bevoegd gezag ten aanzien van de informatie- en minimalisatieplicht inzake zeer zorgwekkende stoffen (ZZS).	🟢	🟢
5. Bijdragen aan het opzetten en uitvoeren van een landelijk programma van Rijk en decentrale overheden van een intercompartimentale aanpak van ZZS, waaronder PFAS.	🟢	🟢

2.3. Klimaat en Energie

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Beleid beïnvloeden in wijzigingswetgeving waaronder verbreding energiebesparingsplicht bedrijven, normering werkgerelateerde mobiliteit, opvolging Meerjarenafspraak energie-efficiëntie-(MJA3/MEE) convenanten en koolstofdioxide- (CO2) heffing industrie.	🟢	🟢

Output 2022	Inhoud	Geld
2. Kennis opbouwen relatie Omgevingswet – VTH-taken – Klimaatakkoord.		
3. Opstellen van een analyse over uitvoerbaarheid/betaalbaarheid van nieuwe regelgeving op het terrein van klimaat en energie in relatie tot MTH.		

2.4. Omgevingsveiligheid

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Uitvoeren IPO-meerjarenagenda voor de zes Brzo- (Besluit risico's zware ongevallen) omgevingsdiensten gericht op de verbetering van de uitvoeringspraktijk.		
2. Uitvoeren gezamenlijke agenda omgevingsveiligheid 2021-2024 met Rijk en gemeenten.		
3. Deelnemen en bijdragen aan Safety Delta Nederland.		
4. In het kader van de Omgevingswet bijdragen aan een uitvoerbare invulling van de Modernisering Omgevingsveiligheid voor zogenaamde aandachtsgebieden en het Register Externe Veiligheid (REV).		
5. Verder professionaliseren van de samenwerking van de Brzo-toezichthouders in het samenwerkingsverband BRZO+.		

2.5. VTH-stelsel en Omgevingswet

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Vullen instrumentenkoffer met operationele instrumenten, waaronder uitwerking bestuurlijke boete en handreiking financiële zekerheidsstelling.		
2. In het kader van de Uitvoeringsagenda VTH/aanpak Milieucriminaliteit een handreiking opstellen voor professionalisering van de zogenaamde big 8 (afstemming tussen beleids- en uitvoeringscyclus).		
3. Een nieuwe versie van de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS) opstellen die wordt opgepakt door alle handhavingspartners.		
4. Bijdragen aan de implementatie van het advies van de bestuurlijke adviescommissie VTH (commissie Van Aartsen), zodat deze in lijn is met de provinciale visie op een robuust en toekomstbestendig stelsel.		

Toelichting
De Omgevingswet biedt de mogelijkheid voor het stellen van financiële zekerheid voor majeure risicovolle bedrijven en afvalbedrijven. Om hier uitvoering aan te geven door omgevingsdiensten wordt door het IPO een handreiking opgesteld. Het wetgevingstraject voor aanpassing van het Omgevingsbesluit t.a.v. financiële zekerheidstelling heeft echter vertraging opgelopen. Definitieve besluitvorming door de Tweede Kamer zal naar verwachting medio dit jaar plaatsvinden na het nog te verkrijgen advies van de Raad van State. De uitkomst hiervan is nog onzeker en ook de vraag of juridische onduidelijkheden zullen zijn weggenomen. Consequentie hiervan kan zijn dat dit jaar de handreiking niet wordt gerealiseerd.

2.6. Abonnementen/Kennisdeling/Internationaal

Output 2022	Inhoud	Geld
IMPEL (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law): Cofinanciering van projecten met Inspectie Leefomgeving en Transport, Omgevingsdienst.nl, ministerie I&W en EU-partners. Gericht op kwaliteit en slagkracht van provincies op het gebied van toezicht en handhaving.		

2.7. Coördinatie Klimaatakkoord

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Opleveren advies en ontwikkelen voorstellen hoe om te gaan met (knelpunten) in de uitvoering van het Klimaatakkoord. Daarbij blijvend in gesprek over voldoende uitvoeringslasten.		
2. Opleveren plan voor data en monitoring voortgang Klimaatakkoord.		
3. Voorbereiden van klimaattafels en organiseren kennisdeling tussen vakcommissies.		
4. Signaleren, adviseren en standpunt bepalen in AAC en BAC en uitvoeren belangbehartiging via consultaties, position papers, webinars etc.		
5. Kennis vergaren en delen rondom innovaties als waterstof, geothermie en kernenergie.		
6. Organiseren van afgestemde lobby en communicatie-activiteiten met provincies.		

2.8. 6000 Megawatt op land

Output 2022	Inhoud	Geld
1. De monitor Wind op Land stopt. Maar de opgave is nog niet gehaald en om die reden verplaatst een deel van de werkzaamheden zich naar de afspraken uit de regionale energiestrategieën (RES'en).		
2. Bijdragen aan het kennisnetwerk Shine en Blow middels een financiële bijdrage aan RVO voor de hiervoor geleverde ondersteuning.		

2.9. Regionale Energie Strategie 1.0

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Bijdragen aan het halen van de ambities om via de regionale energiestrategieën (RES'en) 35 terrawattuur (TWh) grootschalige elektriciteitsproductie op land in 2030 te realiseren door deel te nemen in het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NP RES) en als belangenbehartiger knelpunten en kansen inbrengen namens de provincies in het Interbestuurlijk Managementteam en het Opdrachtgevend Beraad.		
2. Agenderen casuïstiek bij betrokken ministeries en koepels, gericht op invulling afspraak uit RES'en.		
3. Adviseren over de landschappelijke kwaliteit, gezondheidseffecten, programmering energie infrastructuur en ruimtelijke verankering en vertaling van de RES 1.0 in het ruimtelijk instrumentarium en organiseert hierover de kennisdeling.		

Toelichting

Meer inzet voorzien naar aanleiding van Nevele-arrest

De RES-regio's hebben zich gebonden aan de realisatie van 35 TWh opwek van duurzame energie opgewekt op land. Vanuit IPO Den Haag wordt voorzien in een zogenaamde liasonfunctie die de verbinding legt tussen Nationaal Programma RES en de provincies. Over de inzet zijn interbestuurlijke afspraken gemaakt. Op dit moment vergt onder meer de impact van het Nevele-arrest een groot beslag op de beschikbare capaciteit ten koste van andere afgesproken taken. Het gaat dan onder meer om de provinciale inbreng in de plan-MER en de vraagstukken met betrekking tot het locatiespecifiek beoordelen, inclusief de gezamenlijke belangenbehartiging hierover. Voor 2022 is hiervoor naar verwachting een incidentele bijdrage van NP RES beschikbaar. Ook voor 2023 zetten we in op aanvullende financiering vanuit NP RES, maar de uitkomst is nog onzeker.

2.10. Monitoring RES

Output 2022	Inhoud	Geld
Gezien de ambities en eerste appreciatie van Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) is Route35 niet meer opportuun. Wel wordt monitoring van RES'en opgetuigd. De capaciteit verschuift dus, maar blijft noodzaak. Samen met partners opzetten van monitoring RES en deze begeleiden: 1. faciliteren en organiseren platform voor kennisuitwisseling middels werkgroepen over RES'en en adviezen opstellen voor de provincies om de 35 TWh op land te realiseren;		
2. analyseren RES-monitor en provincies adviseren omtrent de opgave.		

2.11. Industrie en bedrijventerreinen

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Bijdragen leveren aan en provincies adviseren over de invulling van een nationaal waterstof programma.		
2. Ondersteunen en adviseren provincies bij uitvoering van de clusters energiestrategie (CES'en) en relatie met zesde cluster en daarbij zorgen dat CES-kaders aansluiten bij provinciale wensen/behoeften.		
3. Bijdragen leveren aan en provincies adviseren over de PIDI/MIEK richting het jaarlijks beslismoment investeringen energie-infrastructuur (in eerste instantie gericht op industrie).		
4. Organiseren afstemming omtrent offshore windparken over aanlandlocaties en transport op land van energie.		
5. Behartigen belangen als bevoegd gezag omtrent CO2-heffing en volgt de uitwerking van de normering van de CO2.		

Toelichting

Provincies zijn door Rijk en industrie gevraagd een actievere rol te pakken om de voortgang van deze CES'en te bevorderen. Nieuw daarbij is de aanpak voor de Cluster 6-bedrijven, die verspreid over het land liggen. De BAC E heeft aangegeven deze rol (naast de bestaande beleidsopgaven) te willen oppakken; dit vraagt van vanuit IPO Den Haag meer inzet dan was voorzien. Als hier geen middelen beschikbaar voor komen, kan niet aan de interbestuurlijke verwachtingen/afspraken worden voldaan die bestuurlijk zijn uitgesproken. In de najaarsnota wordt bezien of deze kosten kunnen worden gedekt via het interne personeelsbudget en anders wordt er bij de Jaarrekening verantwoording over afgelegd. Samen met de inzet voor het REIS betreft dit 0,8 fte. In 2023 moet opnieuw gewogen worden of hier meerjarig extra middelen nodig zijn. De eventuele meerkosten die hier voor provincies uit voort zouden kunnen vloeien, worden betrokken bij de gesprekken over de uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord.

2.12. Warmtetransitie

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Als belangenbehartiger standpunten inbrengen bij de totstandkoming van de warmtewet en de betaalbaarheid van de warmte/energietransitie.		
2. Organiseren platform voor kennisuitwisseling warmte voor o.a. nieuwe ontwikkelingen en botsproeven samen met VNG, UvW en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK).		
3. IPO is in rol van opdrachtgever namens provincies vertegenwoordigd in programma aardgasvrije wijken en faciliteert kennisuitwisseling tussen provincies en tussen provincies en gemeenten.		
4. Volgen ontwikkelingen biobrandstoffen en deze ontsluiten voor provincies.		

2.13. Energie-infrastructuur

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Opleveren advies en strategie voor de aanpak van netinfrastructuur passend bij de rol provincies en de REIS (regionale energie-infrastructuur) samen met provincies en andere partners verder uitwerken.		
2. Samen met partners en provincies een interbestuurlijk integraal programma ontwikkelen, zodat er duidelijke afspraken gemaakt worden omtrent programmeren van netinfrastructuur.		
3. Bijdrage leveren aan de uitvoering van het landelijk Programma Energie Hoofdstructuur en daar de belangen behartigen van de provincies. Daarnaast adviseren en kennis delen omtrent input op wetgeving, zoals de energiewet.		
4. Organiseren kennisdeling naar regionale programma's en governance omtrent energie-infrastructuur.		
5. Als belangenbehartiger standpunten inbrengen ten behoeve van de beleidsvisie marktordening van het Rijk over o.a. rolverdeling van overheden, netbeheerder en bedrijfsleven op het gebied van elektriciteit, warmte, waterstof en biomassa.		

Financiën

In de onderstaande tabel en de grafiek hiernaast is de uitputting weergegeven van de programmabudgetten binnen dit programma.

Beleidsopgave	Begroting 2022	Begr.wijz. VJN 2022	Begroting na wijz.	Realisatie	Verplicht	Restant
2.1 Gezonde leefomgeving	81	0	81	0	0	81
2.2 Circulaire Economie	122	0	122	0	55	67
2.3 Klimaat en Energie	25	0	25	0	0	25
2.4 Omgevingsveiligheid	0	0	0	0	0	0
2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet	101	0	101	0	0	101
2.6 Abonnementen/Kennisdeling/Interna	21	0	21	0	0	21
2.7 Coördinatie Klimaatakkoord	0	0	0	0	0	0
2.8 6000 mw op land	41	0	41	0	0	41
2.9 Regionale Energie Strategie 1.0	0	0	0	0	0	0
2.10 Monitoring RES	0	0	0	0	0	0
2.11 Industrie en bedrijventerreinen	0	0	0	0	0	0
2.12 Warmtetransitie	0	0	0	0	0	0
2.13 Energie-infrastructuur	0	0	0	0	0	0
Totaal	**391**	**0**	**391**	**0**	**55**	**336**

x € 1.000

Toelichting
De uitputting van de budgetten loopt volgens planning.

3. Vitaal platteland

Het Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof en Natuur (IPSN) heeft gevolgen voor diverse beleidsopgaven binnen dit programma. Om aansluiting te houden bij de indeling van de Begroting 2022 hebben wij alleen bij beleidsopgave 3.9 Stikstof een was-wordt wijziging doorgevoerd. Wijzigingen bij de andere beleidsopgaven verwerken wij bij de nieuwe Begroting 2023.

3.1. Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Organiseren en ondersteunen van het proces dat leidt tot een gedragen Nationaal Strategisch Plan (GLB-NSP), dat ruimte biedt voor provinciale invulling beleid en uitvoering. IPO participeert actief in het totstandkomingsproces van het GLB-NSP door mee te schrijven aan dit plan en procesgeld ter beschikking te stellen en geeft hiermee invulling aan mede-opdrachtgeverschap.		
2. Bewaken voortgang van de bestuurlijke afspraken over de transitieperiode.		
3. Als belangenbehartiger inzetten op werkbaarheid uitvoeringsregels met specifiek aandacht voor provinciale rol met gebruikmaking van ervaringen uit provincies. IPO bereidt bestuurlijke standpuntbepaling voor ten aanzien van de te maken bestuurlijke afspraken.		
4. Ondersteunen proces van de implementatie van het GLP-NSP in de provincies, en de voorbereiding van het gezamenlijk programmeren vanaf 2023, door het organiseren van het netwerk van provinciale betrokkenen.		

3.2. Duurzame Landbouw

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Behartigen belangen bij realisatie landbouwvisie van LNV en afstemmen beleidsontwikkelingen met andere beleidsopgaven zoals stikstof, de realisatie van een gunstige staat van instandhouding natuur en de opgaven uit Klimaatakkoord.		
2. De verwachting is dat het Kabinet nog in 2021 zal besluiten om te werken aan de totstandkoming van een landbouwakkoord en dat provincies gevraagd worden om hierin te participeren. In dat geval wordt een nader besluit voorgelegd over de mogelijke rol van IPO bij de totstandkoming.		
3. Organiseren kennisuitwisseling tussen provincies op het vlak van verduurzaming van de landbouw. Hierbij ligt een belangrijke agendazettende rol bij de provinciale deskundigen.		

Toelichting
Het toekomstperspectief voor de landbouw staat nadrukkelijk op de agenda. In het kader van de Rol in de Ruimte, de grote transities in het landelijke gebied, het Nationale Programma Landelijk Gebied en de provinciale propositie op landelijk gebied en stikstof is het toekomstperspectief voor de landbouw een centraal thema, dat nauw aansluit op de provinciale regierol in het landelijke gebied. De BAC VP heeft om die reden uitgesproken een nadere uitwerking op dit thema noodzakelijk te achten. In 2022 zal hiertoe de reguliere inzet in de IPO-begroting en een deel van de inzet van de IPSN-begroting (dat gekoppeld is aan landbouw) worden aangesproken. Vanaf 2023 is mogelijk aanvullende financiering extra capaciteit via programma VP noodzakelijk.

3.3. Klimaatakkoord landbouwgebruik

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Voorbereiden afronding bestuurlijke afspraken, voor zover nog niet vervat in het klimaatakkoord over o.a. regelgeving, instrumenten, middelen en provinciale rol met betrekking tot bossenstrategie, natuur en de structurele aanpak van het veenweidedossier. Inhoudelijke inbreng op deze dossiers wordt door provincies zelf geleverd.		
2. Signaleren, adviseren en voorbereiden standpuntbepaling over de activiteiten waar in het klimaatakkoord ook een trekkende of regierol voor provincies is benoemd (met name veenweide en natuurbeleid/bomen, bos en natuur) en bevorderen dat deze ook in samenhang met andere beleidsopgaven wordt opgepakt.		

3.4. Programma Natuur

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Zorgdragen voor afstemming met en integratie van natuurherstelmaatregelen met de structurele aanpak stikstof. Onderdeel hiervan is de coördinatie van producten die noodzakelijk zijn voor natuur in relatie tot het stikstofdossier. Voor deze inzet is aanvullende inzet randvoorwaardelijk. Aanvullende versterking is meegenomen bij beleidsopgave 3.9.		
2. Voorbereiden van het gezamenlijke proces voor de totstandkoming van bestuurlijke afspraken die gericht zijn op de uitwerking van de tweede fase van het programma natuur, voor de periode 2023 tot 2030.		
3. Samen met het Rijk en partners uit relevante sectoren opstellen van een groei-agenda natuurinclusief met die partijen die het verschil willen maken en hierop al energie zetten (meevaren op de boeggolf van bijvoorbeeld Bouwend Nederland), die kansen benoemt en benut én kaders meegeeft aan de andere maatschappelijke opgaven op het gebied van landbouw, energie, wonen en klimaat.		
4. Samen met LNV en relevante partners organiseren van een vierde Natuurtop in 2022, op basis van de opgaven van het Programma Natuur.		

Toelichting

De Agenda Natuurinclusief, aangekondigd als onderdeel van Programma Natuur, is in ontwikkeling. Streven is deze op de Natuurtop van 17 juni 2022 op de Floriade te presenteren. Op dit moment zijn er nog geen structurele middelen beschikbaar voor het thema natuurinclusief. Consequenties voor inzet vanuit IPO voor de verdere uitrol en doorontwikkeling van de agenda ná presentatie op de Natuurtop zijn nog niet inzichtelijk. Voorstel is deze vóór de Begroting 2023 in beeld te brengen.

3.5. Natuurwetgeving

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Belangen behartigen bij beleidsontwikkelingen Rijk op deze wettelijke provinciale taak en o.a. inzetten op beleidsneutraliteit implementatie natuur in omgevingswet.	🟢	🟢
2. Provincies en Rijk adviseren over beleidsontwikkelingen over stijgende faunaschades (medio 2022) en gezamenlijke aanpak ontheffingverlening Wet Natuurbescherming/Omgevingswet, onder meer ten aanzien van windturbineprojecten.	🟢	🟢
3. Toetsen gedragscodes op de provinciale uitvoeringservaring.	🟢	🟢

3.6. Faunabeheer

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Gezamenlijk wolvenplan dat geactualiseerd blijft op basis van recente ontwikkelingen wolvendossier.	🟢	🟢
2. Adviseren en ontwikkelen innovatief faunabeleid en zorgen voor standpuntbepaling die leidt tot minder kosten voor provincies voor faunaschade.	🟠	🟢
3. Afstemmen lijst met invasieve soorten (waarvoor provincies verantwoordelijkheid dragen) met provincies om haalbaarheid en uitvoerbaarheid te kunnen toetsen.	🟢	🟢

Toelichting

Bij de opstelling van de begroting was nog niet in beeld dat als output ‘afstemming LNV over voornemen sluiten jacht op wildsoorten, met oog op consequenties provincies’ onderdeel van de begroting zou zijn.
LNV heeft te maken met aangenomen motie om jacht op wildsoorten haas en konijn te sluiten. Gezien staat van instandhouding betreffende soorten ziet LNV geen ruimte om motie niet uit te voeren. Probleem is dat LNV te weinig expertise in huis heeft om consequenties voor provincies voldoende te overzien en proces van afstemming zeer laat heeft gestart. Dat laat onverlet dat de financiële consequenties voor provincies fors kunnen worden. Hoewel nog niet in beeld gebracht (impactanalyse is verantwoordelijkheid LNV) is de verwachting dat dat in de tientallen miljoenen zal lopen.

3.7. Natuurbeleid

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Provinciale belangen behartigen bij beleidsontwikkelingen Rijk en hierover afstemmen via werkgroepen met de provincies.		
2. Opleveren jaarlijkse voortgangsrapportage natuur. Dit betreft een rapportage voor Provinciale Staten over de voortgang van de afspraken in het natuurpact.		
3. Afstemmen nieuwe beleidsontwikkelingen met provincies.		
4. In 2022 vindt volgens de afgesproken frequentie de volgende Natuurtop plaats. Zie ook 3.4 Programma Natuur.		

3.8. Natura 2000 en EU-Biodiversiteit

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Als belangenbehartiger van provincies input inbrengen in EU-besluitvorming biodiversiteit. EU-kaders zijn van grote impact op provinciale beleidsinvulling.		
2. Inbreng leveren in nieuwe beleidsstukken, waaronder het strategische plan Natura2000 (N2000) en het beleidskader doelwijziging, wordt mede beleid bepaald over N2000 en doelbereik.		
3. Organiseren gezamenlijke processen ter afstemming en vaststelling van de beleidsstukken voortkomende uit de actualisatie van doelensysteem N2000.		
4. Faciliteren kennisuitwisseling over voortgang en voert regie op verbetering van de afstemming van de provincies met andere voortouwnemers van N2000-beheerplannen.		
5. Voor LNV het aanspreekpunt zijn voor de afstemming rondom N2000-issues.		
6. Faciliteren en initiëren pilots tot het opstellen van natuurdoelanalyses.		
7. Op gebied van monitoring wordt centraal invulling gegeven aan verantwoording waar alle provincies baat bij hebben.		

Toelichting

3. Organiseren processen

Het dossier is kaderstellend voor het provinciaal natuurbeleid. Toch blijkt het in de praktijk lastig voldoende provinciale menskracht te mobiliseren, met name voor de uitwerking van trajecten waarin met het Rijk samengewerkt wordt.

4. Faciliteren kennisuitwisseling
Hieraan is gedeeltelijk invulling gegeven door het oprichten van een IPO-werkgroep Natura 2000. Door de druk op de dossiers Natuurdoelanalyses en de Actualisatie van het Natura 2000-doelensysteem is het onderwerp N2000-beheerplannen onvoldoende onder de aandacht.

3.9. Stikstof (IPSN)

Output 2022	Inhoud	Geld
Was		
1. Gezamenlijke inzet van de provincies op het gebied van de stikstofaanpak voor de onderlinge juridische en beleidsmatige afhankelijkheid (stikstof houdt zich niet aan de provinciegrenzen), de inhoudelijke complexiteit en de politieke dynamiek die vraagt om een gezamenlijk optreden van de provincies richting het Rijk.	●	●
2. Verzorgen gezamenlijke standpuntbepaling, kaderstelling, en ondersteuning voor de provincies bij de implementatie. De provincies zijn bevoegd gezag voor vergunningverlening en zorgen voor implementatie van de gezamenlijke afspraken binnen de eigen context.	●	●
3. Aanname wet Stikstof en Natuurverbetering vraagt om gezamenlijke inzet van de provincies om te werken aan de doelen van stikstofreductie, natuurherstel en economische ontwikkeling.	●	●
4. Bestendige programmaorganisatie waarbij een sterkere verbinding tussen stikstof en natuur een randvoorwaarde is om tot voortgang en een structurele aanpak te komen op thema's o.a. VTH, gebiedsgerichte aanpak, Aerius.	●	●
Wordt		
Opdracht van de Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof en Natuur (IPSN) is te zorgen voor het voorbereiden van besluitvorming, standpuntbepaling, beleidsadvisering, kennisdeling en scenario analyses ten aanzien van de integrale opgave stikstof en natuur voor de twaalf provincies om hiermee de volgende doelen te bereiken: • Provincies hebben instrumentarium en kennis beschikbaar voor de uitvoering van toestemmingsverlening en maatregelen; • Provincies hebben regie op een gebiedsgerichte aanpak voor stikstofreductie en natuurverbetering; • Rijk en provincies werken samen aan een integrale gebiedsgerichte aanpak van verduurzamingsopgaven in het landelijk gebied; • Interbestuurlijke en interprovinciale besluitvorming verloopt effectief, beheerst en verrassingsvrij en leidt tot robuust, toekomstbestendig en uitvoerbaar beleid. Na het besluit van het IPO-bestuur in juli 2021 om de doorontwikkeling van IPS naar een programmaorganisatie stikstof EN natuur in gang te zetten, is een programmaplan opgesteld. De implementatie van dit programmaplan, ten behoeve van het inrichten van een bestendige organisatie die gesteld staat om de hierboven beschreven doelen te bereiken, vindt plaats in 2022.	●	●

Toelichting

Het Kabinet heeft in het Regeerakkoord aangekondigd te werken aan grote transitie in het landelijk gebied. Het Regeerakkoord stelt daarvoor een transitiefonds in, bereidt in samenspraak met IPO/provincies een regieorganisatie voor en werkt het beleid nader uit in het Nationale Programma Landelijke Gebied (NPLG). Dit NPLG zal enkele structurerende uitspraken doen over de ontwikkelingen in het landelijke gebied en zal richting geven aan de afspraken die met provincies gemaakt worden over de opgaven die in gebiedsprocessen worden opgepakt. Het is daarmee ook een belangrijk programma dat van invloed is op IPSN.

In de begroting 2022 is een stelpost van € 7,846 mln. opgenomen voor het programma Stikstof en Natuur (IPSN). Het budget betreft kosten die zowel door de IPO-organisatie als door BIJ12 worden gemaakt. Het door IPSN opgestelde programmaplan en uitgangspunten die hierin zijn opgenomen dienen als basis om te specificeren welk deel van het budget aan IPO/BIJ12 moet worden toegerekend. De uitwerking daarvan wordt in een volgend P&C-moment in de begrotingen van IPO Den Haag respectievelijk BIJ12 verwerkt. Vooruitlopend daarop wordt voor de volgende kosten voorgesteld om bij deze Voorjaarsnota 2022 al tot een herschikking van de het budget over te gaan. Bij de Voorjaarsnota 2021 is besloten tot uitbreiding van de inzet met 8 extra functies ter ondersteuning van destijds nog IPS. Deze vaste functies werden tijdelijk gefinancierd vanuit de begroting voor IPS(N), maar zijn ondertussen toegevoegd aan de formatie van BIJ12 op basis van het door de directeur IPO vastgestelde O&F-plan. Met deze voorjaarsnota worden de personeelslasten voor deze 8 functies ad 690.000 inclusief € 250.000 voor bedrijfsvoering (totaal € 940.000) budgettair neutraal overgeheveld van de begroting van IPO Den Haag (IPSN) naar de begroting van BIJ12 voor de unit Expertiseteam Stikstof en Natura 2000.

Financiën

In de onderstaande tabel en de grafiek hiernaast is de uitputting weergegeven van de programmabudgetten binnen dit programma.

Beleidsopgave	Begroting 2022	Begr.wijz. VJN 2022	Begroting na wijz.	Realisatie	Verplicht	Restant
3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	30	0	30	0	0	30
3.2 Duurzame Landbouw	0	0	0	0	0	0
3.3 Klimaatakkoord Landbouwgebruik	0	0	0	0	0	0
3.4 Programma Natuur	105	0	105	0	0	105
3.5 Natuurwetgeving	0	0	0	0	0	0
3.6 Faunabeheer	0	0	0	0	0	0
3.7 Natuurbeleid	11	0	11	0	0	11
3.8 Natura 2000 en EU-Biodiversiteit	26	0	26	0	0	26
3.9 Stikstof	7.652	-940	6.712	0	758	5.953
Totaal	**7.824**	**-940**	**6.884**	**0**	**758**	**6.126**

x € 1.000

Toelichting
De afname van de begrote lasten zijn toegelicht bij beleidsopgave 3.9 Stikstof.
De uitputting van de budgetten loopt volgens planning.

4. Mobiliteit

4.1. Duurzame Mobiliteit

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Invulling geven aan de realisatie van de afspraken Klimaatakkoord via: ○ adviseren/rapporteren via het bestuurlijk Stand van zaken Uitvoering Klimaatakkoord Mobiliteit (SUM); ○ het doorontwikkelen van de monitor SUM inclusief bestuurlijk ambassadeurschap; ○ realiseren van integratie van laadinfra en waterstof infra via de provinciale regierol Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL)/Regionale Agenda Laadinfrastructuur (RAL); ○ de integratie van de actieagenda duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW) in de nationale agenda's Klimaat neutrale en Circulaire Infrastructuur en Schoon en Emissieloos Bouwen; ○ regie, coördinatie en support op de voortgang/realisatie van de Regionale Mobiliteitsprogramma's (RMP's) - gebiedsopgave 3.0 -.		
2. Lessen uit de coronapandemie analyseren en vertalen naar ambities van de bestuurlijke agenda mobiliteit in het algemeen en werkgeversaanpak in het bijzonder: zakelijk reizen op duurzame manier via o.a. Coalitie Anders Reizen.		
3. Inzet van provincies vanuit Klimaatakkoord verbinden met de Europese Green Deal en het op te stellen Europese programma 'Duurzame en Slimme Mobiliteit'.		
4. Realiseren van een nationale aanpak Betalen naar Gebruik conform IPO-redeneerlijn en provinciale doelen uit het Klimaatakkoord		

Toelichting

1. Realiseren afspraken Klimaatakkoord

In de begroting is geen budget gereserveerd voor de monitor RMP's. Een monitor is onontkoombaar om de output te realiseren. Samen met de partners (o.a. VNG) wordt een plan van aanpak gemaakt inclusief financiële paragraaf voor de realisatie van de monitor. Ingeschat wordt dat hiervoor voor 2022 een eerste bedrag benodigd is van € 80.000. De verdere kosten voor 2023 en volgende jaren zijn betrokken bij de Kaderbrief 2023.

4. Betalen naar Gebruik

Betalen naar Gebruik is opgenomen in het regeerakkoord, echter niet conform de redeneerlijn van de gezamenlijke provincies. Belangenbehartiging en lobby zijn ingezet om nationale aanpak bij te sturen. Dat de inzet op belangenbehartiging en lobby in samenhang met provinciale financiële verhoudingen (zie 7.4).

4.2. Openbaar vervoer

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Lessen uit coronapandemie op OV-gebruik analyseren en vertalen naar de OV-ambities.		
2. Zeker stellen van de bestuurlijke afspraken via NOVB ten aanzien van beschikbaarheidsvergoeding (of andere afspraak) met het Rijk, ten aanzien van aanbestedingskalender, sociale veiligheid, toegankelijkheid en Mobility-as-a-Service (MaaS).		
3. Uitwerken TBOV 2040 met ontwikkelagenda, onderzoeksprogramma 2021 en doorontwikkelen als programma met aandacht voor knooppunten, standpuntbepaling ten aanzien van vervoersarmoede en agenderen omvorming mobiliteitsaanbod in dunbevolkte(re) regio's.		
4. Maken (aanvullende) bestuurlijke afspraken afsprakenkader werken voor derden.		
5. Standpunt bepalen op meerdere (in)formele consultaties op wetgevingstrajecten en nieuw beleid vanuit de rijksoverheid, invloed uitoefenen op Hoofdrailnet-concessie vanaf 2025 en realiseren innovatie aanpak exploitatiekosten Fietsparkeren bij stations.		

Toelichting

Er is overeenstemming over de concept-verbeteragenda met afspraken over samenwerking bij Werken voor Derden. Op het onderdeel risicoafkoop, is er met I&W een verschil van inzicht. Er vindt bestuurlijk overleg plaats over de ontstane impasse en hoe hieruit te komen.

4.3. Verkeersveiligheid

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Uitvoeren Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) en Startakkoord SPV, inclusief opstellen financiering strategie.		
2. Afstemmen, afronden en uitvoeren regionale uitvoeringsprogramma's SPV.		
3. Opstellen en uitwerken van de investeringsimpuls SPV (2e tranche).		
4. Standpunt bepalen over inzet innovatiemiddelen SPV.		
5. Het toelatingskader Licht Elektrische Voertuigen (LEV-Kader) en het RVV 1990.		
6. Bijdragen aan implementatie en uitvoering richtlijn betreffende het beheer van de verkeersveiligheid van weginfrastructuur (Road Infrastructure Safety Management, hierna: RISM II).		

Toelichting

Er is nog geen start gemaakt met de gezamenlijke financieringsstrategie. De regeling innovatie-middelen SPV loopt mogelijk vertraging op vanwege prioritering op de investeringsimpuls SPV. Vanaf de tweede helft van 2022 zal IPO bij de uitvoering van het SPV steviger inzetten op een betere balans tussen Infrastructuur, Educatie & gedrag en Handhaving en de wisselwerking hiertussen. Met name op het gebied van gedrag en handhaving is meer inzet en capaciteit nodig (met name vanuit de Rijkspartners). Ook wordt extra aandacht besteed aan de ontwikkeling en brede beschikbaarheid van data over verkeersveiligheid, zodat dit als basis kan dienen voor de afgesproken risicogestuurde aanpak.

4.4. Fiets

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Standpunt bepalen en inzetten op de realisatie Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF).	🟢	🟢
2. Uitvoeren Bestuursakkoord Fietsparkeren: rollen, verantwoordelijk-heden en financiën formaliseren in het addendum op het bestuurs-akkoord.	🟠	🟢
3. Provinciale inbreng zeker stellen in de 'Normen fietsparkeren bij nieuwe ontwikkelingen'.	🟢	🟢
4. Realiseren ambities Tour de Force (TdF).	🟢	🟢

Toelichting

Er is een impasse op de inhoud (rollen/verantwoordelijkheden) ten aanzien van het Bestuursakkoord. Vooralsnog heeft deze impasse geen (financiële) gevolgen voor provincies. Door middel van bemiddeling, via I&W, wordt getracht uit deze impasse te komen.

4.5. Kennisplatform Verkeer en Vervoer

Output 2022	Inhoud	Geld
Het KpVV-programma levert een bijdrage aan kennisontwikkeling in aanvulling op de prioritaire ambities van het programma Mobiliteit. Het IPO vult het opdrachtgeverschap namens de gezamenlijke provincies zo in, dat het programma goed aansluit op de prioriteiten van de provincies.	🟢	🟢

4.6. Goederenvervoer & Logistiek

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Standpunt bepalen, belangen behartigen en stimuleren van (de verduurzaming van) modal shift van weg naar water en spoor.	🟢	🟢
2. Verduurzamen goederenvervoer en logistiek (o.a. binnenvaart, wegtransport, clean energy hubs).	🟢	🟢

Output 2022	Inhoud	Geld
3. Inbrengen provinciaal standpunt in het plan van aanpak ten aanzien van vrachtwagenheffing.		
4. Standpunt bepalen en belangen behartigen ten aanzien van 'ruimtelijke sturing logistiek' (verdozing/verloodsing).		

Financiën

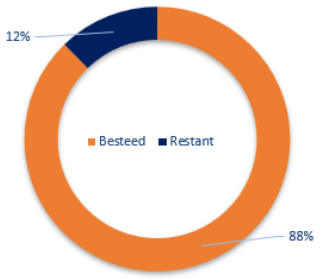

In de onderstaande tabel en de grafiek hiernaast is de uitputting weergegeven van de programmabudgetten binnen dit programma.

Beleidsopgave	Begroting 2022	Begr.wijz. VJN 2022	Begroting na wijz.	Realisatie	Verplicht	Restant
4.1 Duurzame Mobiliteit	91	80	171	0	0	171
4.2 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
4.3 Verkeersveiligheid	0	0	0	0	0	0
4.4 Fiets	151	0	151	0	61	90
4.5 Kennisplatform Verkeer en Vervoer	1.800	0	1.800	0	1.800	0
4.6 Goederenvervoer & Logistiek	0	0	0	0	0	0
Totaal	**2.042**	**80**	**2.122**	**0**	**1.861**	**261**

x € 1.000

Toelichting
De toename van de begrote lasten zijn toegelicht bij beleidsopgave 4.1 Duurzame Mobiliteit.
De uitputting van de budgetten loopt volgens planning.

5. Regionale economie

5.1. Stimuleren innovatief en breed MKB

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Betrekken van regionale clusters MKB bij alle thema's uit de dynamische uitvoeringsagenda Herstel Regionale Economie (HRE).		
2. Ondersteunen (breed) MKB in circulaire bedrijfsvoering door gezamenlijke programmering met Rijk en andere partners gebaseerd op IPO-krachtenkaart en 12 provinciale kansenkaarten.		
3. Organiseren kennisdeling over knelpunten en risico's van digitalisering van het MKB. Thema's: sleuteltechnologieën, connectiviteit, data-economie en human capital-vraagstukken.		
4. In samenspraak met het ministerie van EZK herijken van de inzet in KIC-convenant en kennis- en innovatieagenda's (KIA's).		

5.2. Regionale Arbeidsmarkt/Human Capital

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Uitwerken van afspraken met het Rijk en VNG om (gezamenlijk) in te zetten op programma's die de doorstroming van onderwijs naar arbeidsmarkt verbeteren inclusief experimenteerruimte.		
2. Kennisdeling en belangenbehartiging bij het Rijk om in deze programma's afspraken te maken over voor banen van de toekomst.		

5.3. Circulaire economie

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Invoeren in regio van de ontwikkelpaden (handreikingen) 'Circulair inkopen en aanbesteden', 'circulair bestendigen omgevingsvisie en VTH-uitvoeringspraktijk' en 'monitoring'.		
2. Appèl op inzet van het Rijk op de Krachtenkaart Circulaire Economie (CE).		
3. Inzet van IPO Krachtenkaart en Kansenkaarten om met Rijk, medeoverheden en regionale partners tot een integraal hoofdstuk Regio in het landelijk Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie (UP CE) te komen.		
4. Met VNG, UvW en I&W realiseren van een aanpak in structuur en proces op circulair en duurzaam opdrachtgeverschap/circulair inkopen en aanbesteden.		

5.4. Europees regionaal beleid

Output 2022	Inhoud	Geld
IPO/HNP zetten zich in om: 1. de nieuwe generatie financiële instrumenten uit de structuurfondsen in de regio te laten landen en aansluiten bij de regionale opgaven (realiseren van een online EU-fondsenwijzer 2021-2027);		
2. met het Rijk te komen tot een integrale aanpak op de nieuwe generatie fondsen Recovery and Resilience Facility (RRF), Brexit Adjustment Reserve (BAR) en Just Transition Fund (JTF);		
3. samen met de VNG werk te maken van het nationale herstelplan en dit te laten aansluiten bij ons kabinetsaanbod 'Krachtig en Groen herstel' en de relatie met het EU-coronaherstelfonds (NextGenerationEU).		

Toelichting

2. Integrale aanpak nieuwe generatie fondsen

De BAR is een nationale regeling die ook zo wordt uitgevoerd en daarmee geen ruimte biedt voor regionale regie/invulling. De middelen uit de BAR worden nu verdeeld middels een aantal regelingen, uitgevoerd door de RVO. JTF- en EFRO-gelden zijn voor de periode 2021-2027 reeds verdeeld. Hiermee vervalt voor die onderdelen van de opgave de mogelijkheid om met het Rijk tot een integrale aanpak te komen. Aan deze opgave wordt derhalve verder geen invulling meer gegeven.

3. Nationaal Herstelplan

De middelen uit het Recovery and Resilience Facility zijn onderdeel geworden van het regeerakkoord van Rutte IV. Het grootste gedeelte van de middelen zal daarmee worden gebruikt voor reeds uitgegeven herstelmaatregelen en niet voor nieuwe investeringen. Dit zal zijn weerslag hebben op de invulling van het nationale herstelplan. Daarmee zijn de mogelijkheden voor inbreng vanuit provincies en VNG sterk verkleind.

5.5. Taskforce HRE en samenwerkingsagenda

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Met Rijk (EZK en BZK), VNG, ROM's en MKB uitvoeren van de gezamenlijk dynamische uitvoeringsagenda. Centraal staat het duurzaam herstellen van de economie door het versterken van het verdienvermogen van de regio's.		
2. Uitwerken van afspraken met partner die per thema zijn gemaakt: • Ontwikkelkracht en Innovatie, inclusief werkboek met investeringsprojecten. Het werkboek dient als basis voor de programmeringstafel waarbij (private) initiatiefnemers hun voorstellen kunnen verrijken door feedback van Rijk en provincies. • Innovatief en breed MKB, inclusief digitalisering en circulaire economie (zie 5.1 en 5.2). • Human Capital (zie 5.2). • Gebiedsontwikkeling (binnensteden, bedrijventerreinen, campussen).		

5.6. Vrijetijdseconomie

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Perspectief 2030 vertalen in een IPO-actieagenda. Provincies werken hierin samen met EZK en het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC). De provinciale actiepunten zijn uitgewerkt in plannen van aanpak.	🟢	🟢
2. Vrijetijdseconomie is integraal onderdeel van de dynamische uitvoeringsagenda HRE en wordt in de opgavetafels (breed) MKB, Human Capital en gebiedsontwikkeling integraal opgepakt.	🟠	🟢
3. De actieagenda vakantieparken wordt door partijen uitgewerkt in plannen van aanpak. Actiepunten worden uitgevoerd.	🟢	🟢
4. Er is een actief kennisnetwerk.	🟢	🟢

Toelichting

Naar het zich nu laat aanzien zal deze opgave geen integraal onderdeel worden van de dynamische uitvoeringsagenda HRE (opgave Samenhangend Investeren). Het Perspectief 2030 en de herijkte actieagenda (zie output onder 1) vormen het uitgangspunt voor inzet vanuit de gezamenlijke provincies.

5.7. Ruimtelijke economie

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Uitwerken van de afspraken met Rijk en VNG die in de opgavetafel gebiedsontwikkeling, als onderdeel van de dynamische uitvoeringsagenda, zijn gemaakt.	🟢	🟢
2. Faciliteren, kennis delen en verbinden met andere programma's op het thema gebiedsontwikkeling in het bijzonder over (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen, binnensteden en kernen en campussen.	🟠	🟢
3. Hernieuwd opstellen kennisagenda vanwege de coronacrisis, voor de opgave Retail (best practices).	🟢	🟢

Toelichting

Binnen deze opgave wordt ook de actuele problematiek rond de (hyperscale)datacenters en GRIP op grote bedrijfsvestigingen inmiddels meegenomen. Vanuit het oogpunt van verduurzaming van het bedrijfsleven is de relatie regionale economie en energie tevens een onderwerp dat binnen deze opgave meer inhoud en betekenis heeft gelregen. Het gaat dan om de voor regionale economie relevante energie-thema's als regionale energie-infrastructuur (REIS) en CES cluster 6, waarbij aandacht is voor innovatie en opschaling, werkgelegenheid en toekomstbestendigheid.

Financiën

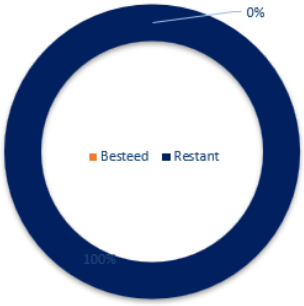

In de onderstaande tabel en de grafiek hiernaast is de uitputting weergegeven van de programmabudgetten binnen dit programma.

Beleidsopgave	Begroting 2022	Begr.wijz. VJN 2022	Begroting na wijz.	Realisatie	Verplicht	Restant
5.1 Stimuleren innovatief en breed MKB	0	0	0	0	0	0
5.2 Regionale Arbeidsmarkt/Human capit	0	0	0	0	0	0
5.3 Circulaire Economie	101	0	101	0	0	101
5.4 Europees regionaal beleid	0	0	0	0	0	0
5.5 Taskforce HRE en samenwerkingsagen	30	0	30	0	0	30
5.6 Vrijetijdseconomie	0	0	0	0	0	0
5.7 Ruimtelijke economie	0	0	0	0	0	0
Totaal	**132**	**0**	**132**	**0**	**0**	**132**

x € 1.000

Toelichting
De programmabudgetten zijn op het peilmoment van de Voorjaarsnota 2022 nog niet aangesproken.

6. Cultuur en erfgoed

6.1. Toekomstperspectief Culturele Sector

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Inzetten op de rol van provincies waarbij conform de visie voor cultuur wordt ingezet op wettelijke verankering van de rol van provincies in het landelijk cultuurbeleid.		
2. Adviseren over het Rijkscultuurstelsel met aandacht voor de regionale component, werking subsidieregelingen en bereidt bestuurlijk overleggen voor o.a. corona-aanpak, stedelijke cultuurregio's en faciliteert standpuntbepaling.		
3. Inzetten op een proactieve en agenderende rol van het IPO.		
4. Inzetten op een actieve belangenbehartiging in bijvoorbeeld de actuele voorbereiding van het rijkscultuurbestel.		
5. Inzetten op het herstel van de culturele sector naar een 'nieuw normaal'.		

Toelichting

De provincies willen proactief en met elkaar onderzoeken wat voor provincies de belangrijkste verbeterpunten zijn, om deze te kunnen inbrengen in de visiebrief over de stelselherziening die de nieuwe staatssecretaris van OCW in voorjaar 2022 naar de Tweede Kamer stuurt. Dit vraagt om een versnelling in de verdere uitwerking van de ambitie van de gezamenlijke provincies, zoals opgenomen in het door het IPO-bestuur vastgestelde Position Paper Cultuur. Doel van de "versnelde uitwerking" is een provinciale inbreng te formuleren ten behoeve van de belangenbehartiging rond de genoemde visiebrief geënt op de voorgestane de rol van de provincies in een veranderend cultuurstelsel. Dit vraagt om aanvullende en versnelde inzet via een opdracht voor externe expertise begroot op € 45.000 exclusief btw gedekt uit het "brede budget programmakosten" als opgenomen in de IPO-begroting 2022.

6.2. Behoud Erfgoed

Output 2022	Inhoud	Geld
1. De interprovinciale position paper erfgoed en het uitvoeringsprogramma zijn de leidraad voor de onderhandelingen met het Rijk over rol en middelen voor provincies; waaronder middelen voor de grote restauraties bij voorkeur via een gemeenschappelijk programma Rijk en provincies.		
2. Inzetten op versterking van de verbinding van erfgoed met ruimtelijke opgaven met een vervolg op de Erfgoed Deal (waaronder vrijkomende monumenten als kerken).		
3. Inzetten op voldoende middelen/rol van provincies in het nieuw op te stellen Rijkskader Erfgoed Telt.		

Output 2022	Inhoud	Geld
4. Borgen van de provinciale belangen in de nieuw vast te stellen bestuurlijke afspraken over restauraties en de uitvoeringsorganisatie met Rijk en VNG.		

Toelichting

Het IPO participeert actief in een aantal lijnen van erfgoed en hanteert daarvoor het Position paper erfgoed en het Uitvoeringsprogramma erfgoed (besluit IPO-bestuur op 11 februari 2021.). De noodzaak van actualisering van een vijftal bestuurlijke afspraken voor erfgoed in den breedte, vraagt om extra lobby inzet in het (bestuurlijk) overleg met OCW en VNG. Geconstateerd wordt dat deze inzet onverkort van belang blijft nu, ondanks het duiden van de problematiek bij het Rijk, er geen (financiële) aandacht wordt gegeven aan erfgoed in het regeerakkoord. Dit vraagt om:

1. blijvende inzet op de verbinding tussen erfgoed en andere opgaven;
2. (financiële) aandacht voor de restauratie van rijksmonumenten;
3. actualisering en bevestiging van de bestuurlijke afspraken tussen Rijk en provincies;
4. voortzetting van de rijksinzet voor Erfgoed Telt in een nieuw beleidskader.

6.3. Cultuureducatie

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Voor OCW aanspreekpunt zijn voor programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 en alleen een rol vervullen voor faciliteren kennisuitwisseling in 2022.		
2. In 2022 betrokken worden bij de herijking van bestuurlijke afspraken cultuur en onderwijs.		
3. Participeren in de opbouw van een nieuw Rijkskader voor cultuur waar cultuureducatie een onderdeel van is.		

6.4. Toekomstbestendig Bibliotheekstelsel

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Op basis van een convenant voor het bibliotheekstelsel samenwerken met netwerkpartners OCW, VNG, Koninklijke Bibliotheek, SPN en VOB, zodat bibliotheken beter in staat zijn om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven en focus wordt gegeven aan de uitvoering van de Wet stelsel openbare bibliotheken.		
2. Partijen stemmen op basis van een netwerkagenda af en werken aan concrete acties om het convenant uit te voeren.		
3. Bij Rijk als stelselpartner aandacht claimen voor helderheid rollen en beleidsvrijheid provincies.		

Financiën

Binnen dit programma zijn geen programmamiddelen geraamd in de begroting.

7. Kwaliteit Openbaar Bestuur

7.1. Consultaties en wetgevingstrajecten

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Wettelijke taken uitvoeren bij consultaties en wetgeving die zich in 2022 aandienen.		
2. Proactief signaleren en, desgewenst, lobbyen bij de Staten-Generaal.		

7.2. Provinciale rol in de ruimte (was: Naar Krachtig Groen Herstel/Gebiedsopgaven 3.0)

Output 2022	Inhoud	Geld
'Krachtig Groen Herstel' realiseren – mede in samenwerking met VNG en UvW, inclusief Gebiedsopgaven 3.0: de gebiedsgerichte aanpak.		

7.3. Strategische kennisfunctie

Output 2022	Inhoud	Geld
Versterken van de interprovinciale kennisfunctie (o.a. COELO, strategische denktank, wetenschappelijke betrokkenheid).		

7.4. Financiële verhoudingen

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Samen met LNV een nieuwe governance Nationaal Groenfonds realiseren, gericht op het uittreden door de provincies.		
2. Onderzoek naar wenselijkheid bijzondere leerstoel financiële verhoudingen.		
3. Financiering en positieve financiële effecten herstel na Corona realiseren.		
4. Implementeren aanbevelingen beleidsdoorlichting BTW-compensatiefonds (2021) gericht op verbeterde werking van het fonds voor de provincies.		
5. Monitoren en daarbij beperken fiscale risico's verzelfstandiging Prorail.		
6. Lid begeleidingsgroep onderzoek naar uniforme methodiek bepaling rente stortplaatsen, waardoor elke provincie dezelfde berekeningsmethodiek hanteert.		

Output 2022	Inhoud	Geld
Nieuw		
7. Structurele houdbaarheid financiële positie provincies		

Toelichting

Gezien de grote maatschappelijke opgaven en transities in de fysieke omgeving, die tegelijk majeure investeringen en robuuste uitvoeringskracht van provincies vergen, is zekerheid verwerven over de structurele houdbaarheid van de financiële positie van provincies urgent en van groot belang. Vanwege het kabinetsvoornemen om met ingang van 2025 met behulp van een nieuwe financieringssystematiek de provincies en gemeenten te willen bekostigen, is het IPO (in opdracht van het bestuur - december 2021) gestart met een proces dat moet bevorderen dat bij de realisatie van deze nieuwe systematiek zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de wensen van de provincies voor deze structurele houdbaarheid. Dit betreft een gezamenlijk project van financiën en mobiliteit (gelet op de passage in het coalitieakkoord rondom de MRB en Betalen Naar Gebruik).
De resultaten van dit proces moeten in het eerste half jaar van 2022 relevante input leveren aan de Contourennota van BZK (op te leveren voor de zomer 2022). Met deze Contourennota wordt de Tweede Kamer een voorstel gedaan voor het traject voor vernieuwing van de financierings-systematiek voor de komende kabinetsperiode. Op basis hiervan gaat het IPO verder met de verdere uitwerking in het tweede half jaar 2022 en daarna. Teneinde vroegtijdig een eigen visie op het nieuwe belastinggebied neer te kunnen leggen is externe kennis en capaciteit ingeschakeld. Deze stutting van het IPO-team is bij voorkeur gewenst tot aan de zomer. Mocht dit aanvullende financiële consequenties hebben, dan wordt dit meegenomen in de Najaarsnota 2022.

7.5. Vitale vereniging

Output 2022		
1. Evenementen (waaronder jaarcongres, AV-bijeenkomsten).		
2. Netwerk-functie (waaronder versterken relatie met Staten, themabijeenkomsten).		

7.6. Europa

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Met HNP belangen behartigen op dossiers agrofood, klimaat en energie, herstel regionale economie, digitalisering, duurzame en gezonde leefomgeving, circulaire economie en mobiliteit én leveren bij EU-instellingen input gericht op behoud van positie, EU- budget en provinciaal en regionaal belang.		
2. Met HNP zorgdragen voor afstemming BNC-fiches (Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen) met provincies.		
3. KED en HNP publiceren de wekelijkse Europese Ster en het KED beheert de online EU-fondsenwijzer 2021-2027 (initiatief HNP/IPO) en verleent juridisch advies inzake staatssteunvraagstukken.		

NB. In de Begroting 2022 was activiteit 1. nog opgenomen als twee afzonderlijke activiteiten. In de Voorjaarsnota 2022 voegen we ze samen vanwege de integraliteit tussen deze zeven gezamenlijke EU dossiers.

Financiën

In de onderstaande tabel en de grafiek hiernaast is de uitputting weergegeven van de programmabudgetten binnen dit programma.

Beleidsopgave	Begroting 2022	Begr.wijz. VJN 2022	Begroting na wijz.	Realisatie	Verplicht	Restant
7.1 Consultatie- en wetgevingstrajecten	21	0	21	0	0	21
7.2 Naar Krachtig Groen Herstel/Gebiedso	27	0	27	0	0	27
7.3 Strategische kennisfunctie	125	0	125	0	0	125
7.4 Financiële verhoudingen	105	0	105	0	30	75
7.5 Vitale vereniging	263	0	263	0	0	263
7.6 Europa	259	0	259	0	0	259
Totaal	**800**	**0**	**800**	**0**	**30**	**770**

x € 1.000

Toelichting
De programmabudgetten zijn op het peilmoment van de Voorjaarsnota 2022 nagenoeg niet aangesproken.

8. Werkgeverszaken

8.1. CAO

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Implementeren, monitoren en doorontwikkelen cao-afspraken.		
2. Ondersteunen Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie voor nieuwe cao.		

Toelichting

In de cao 2021, vastgesteld en aangemeld op 11 oktober 2021, zijn afspraken gemaakt over het proces om te komen tot een cao 2022: met cocreatie, resulterend in een meerjarige beleidsinhoudelijke cao ("de cao 2022 en verder"). Eind 2021 en begin 2022 is dit cocreatieproces besproken en vastgesteld en opgestart. Dat impliceert dat er geen nieuwe cao voor aanvang van het kalenderjaar 2022 is afgesproken en dat de cao 2021 van rechtswege met een jaar is verlengd tot 1 januari 2023. De verwachting is dat de cao 2022 en verder in het vierde kwartaal van 2022 zal worden afgesloten en aangemeld bij het ministerie van SZW.

Het cocreatieproces voor de cao 2022 en verder kost de nodige tijd en geld omdat medewerkers uit de sector hierbij nauw zullen worden betrokken (stakeholdersbijeenkomsten, cocreatiegroepen en paritaire werkgroepen). Daarnaast zullen meerdere cao-instrumenten die afgelopen jaren zijn ingevoerd worden geëvalueerd met inschakeling van externe bureaus/begeleiders. Zoals aangegeven in de Kaderbrief 2022 is de (reguliere) begroting van werkgeverszaken niet berekend op de kosten van een dergelijk cocreatietraject. Voor het cocreatieproces 2022 en verder zijn noodzakelijkerwijze, op basis van afspraken tussen sociale partners en het gestarte proces, al vele financiële verplichtingen aangegaan. Aangezien een deel van de voorzienbare activiteiten voor het kalenderjaar 2021 geen doorgang kon vinden vanwege de coronacrisis, en de hiervoor begrote middelen niet zijn uitgegeven, is het noodzakelijk om deze resterende middelen van 2021 (van product 8.1 en 8.3 ad € 72.000) volledig in te zetten voor aanvulling van het budget 2022 voor werkgeverszaken. De besparingen van door de coronacrisis niet gerealiseerde voorziene werkgeversactiviteiten worden ingezet om dit cocreatietraject voor de cao 2022 te bekostigen. Dit is ook opgenomen in de Kaderbrief. Mocht de combinatie van de Begroting 2022 met toevoeging van de resterende middelen van werkgeverszaken uit de Begroting 2021 desondanks onvoldoende zijn voor realisatie van de gemaakte afspraken voor het caoproces 2022 en verder, zal dit bij de Najaarsnota worden geagendeerd. Naar verwachting is het caoproces 2022 en verder dan nog niet afgerond. Mocht echter blijken dat de kosten voor dit proces lager zijn uitgevallen dan verwacht, zal betreffende financiële meevaller worden gerestitueerd.

8.2. Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Belangen behartigen voor rechtspositie politiek ambtsdragers (provinciale sector).		
2. Bijdragen leveren aan consultatie wetgeving en beleid politiek ambtsdragers (met name voor pensioen).		
3. Voorbereiden aanbestedingen en contractbeheer (o.a. uitvoering APPA).		

8.3. Doorontwikkelen en borgen goed provinciaal en publiek werkgeverschap

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Lobbyen/belangen behartigen namens de samenwerkende provincies voor goed publiek werkgeverschap binnen en met zelfstandige publieke werkgevers (ZPW).		
2. Afstemmen met medeoverheden ter voorbereiding cao- en pensioenonderhandelingen en consultatie wetgeving.		
3. Consultatie wetgeving (wettelijke taak).		
4. Afstemmen met AAC Werkgeverszaken voor ontwikkeling provinciale organisaties en goed werkgeverschap.		
5. Borgen werking van en bemensing gezamenlijke inter- respectievelijk bovensectorale geschillenbeslechting.		

Financiën

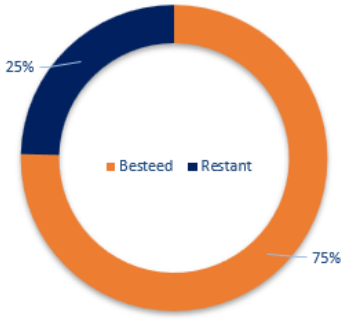

In de onderstaande tabel en de grafiek hiernaast is de uitputting weergegeven van de programmabudgetten binnen dit programma.

Beleidsopgave	Begroting 2022	Begr.wijz. VJN 2022	Begroting na wijz.	Realisatie	Verplicht	Restant
8.1 CAO	202	0	202	0	157	44
8.2 Rechtspositie en integriteit politiek ar	0	0	0	0	0	0
8.3 Doorontwikkelen en borgen goed prov	63	0	63	0	42	21
Totaal	**264**	**0**	**264**	**0**	**199**	**65**

x € 1.000

Toelichting
De uitputting van de budgetten loopt volgens planning.

9. Interprovinciale Digitale Agenda

9.1. Programmalijn Data

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Deelnemen namens provincies aan Uitvoeringsprogramma 2022 Interbestuurlijke Datastrategie.		
2. Lobbyen provincies ten aanzien van Europees Datapakket en implementatie daarvan bij provincies.		
3. Datagedreven werken in maatschappelijke opgaven provincies versterken, via: ○ field labs voor ontwikkeling 'evidence based beleid' en 'beleidsmonitoring' voor belangrijke maatschappelijke opgaven (onder andere energietransitie, klimaat, wonen, mobiliteit, stikstof); ○ ontwikkeling datavoorzieningen voor 'Gebiedsgericht werken 3.0'; ○ versterking samenwerking in data-ecosystemen (met kennisinstituten, marktpartijen en medeoverheden).		
4. Inzetten van data-analyses ter vergroting van weerbaarheid/bestrijding van ondermijning.		
5. Doorontwikkelen data governance (processen/rollen voor sturing in de datafunctie) bij provincies.		
6. Coördineren inspanningen provincies voor implementatie van standaarden (o.a. BIM-Pro/GEO).		
7. Ontwikkelen interprovinciaal sensorregister/aansluiting provincies op landelijk algoritmeregister.		
8. Ontwikkelen nieuwe software voor geautomatiseerde verzameling werkgelegenheidsgegevens.		

9.2. Programmalijn Dienstverlening

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Ontwikkelen van excellente digitale dienstverlening door provincies met aandacht voor de menselijke maat, conform de Interprovinciale Visie op e-Dienstverlening.		
2. Faciliteren van provincies bij de ontwikkeling van voorzieningen voor digitale participatie bij besluitvorming.		
3. Ontwikkelen van een modelaanpak voor Fase I van de aansluiting van provincies op het Europese 'Your Europe' portaal voor dienstverlening, conform de Europese Single Digital Gateway verordening.		

Output 2022	Inhoud	Geld
4. Ontwikkelen van een modelaanpak voor en ondersteuning van provincies bij implementatie van Nederlandse wetten en richtlijnen op het gebied van digitale dienstverlening (o.a. Wet digitale overheid, Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, Wet elektronische publicaties).		

Toelichting

Inhoud

De aansluiting op het Your Europe portaal verloopt voor provincies via de nationale portalen Rijksoverheid.nl en Ondernemersplein. Het heeft langer geduurd dan verwacht voordat duidelijkheid ontstond over de uitgangspunten voor de juiste technische ontsluiting naar het Your Europe portaal, als gevolg waarvan de druk toeneemt richting de verplichte aansluitdatum in december 2022.

Geld

Er is sprake van een positieve afwijking ten opzichte van de begroting. Het ministerie van BZK heeft vanuit de Investeringspost Digitale Overheid een eenmalige subsidie toegekend voor activiteiten in het kader van het project Single Digital Gateway, ten bedrage van maximaal € 413.000 inclusief btw (briefkenmerk ministerie BZK 2022-7040).

9.3. Programmalijn Bedrijfsvoering

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Collectief Europees aanbesteden namens de twaalf provincies, IPO en BIJ12 van grote aanbestedingstrajecten met een duidelijke business case.		
2. (Ondersteunen bij) inrichten van contractmanagement voor gezamenlijk aanbestede (raam)contracten.		
3. Implementeren Wet open overheid (Woo): coördineren van en ondersteunen bij uitvoering Woo door provincies conform interprovinciaal Meerjarenplan Woo.		
4. Ontwikkelen van interprovinciale samenwerking op het gebied van informatieveiligheid (cyber security), in goede aansluiting op en samenwerking met Rijk en medeoverheden.		
5. Ondersteunen van provincies bij benutting van mogelijkheden Office365.		

9.4. Innovatie

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Ontwikkelen en opschalen van toepassing van Articiële Intelligentie (AI) in de maatschappelijke opgaven van provincies, passend binnen kaders van wet- en regelgeving (o.a. Europees AI-pakket).		

Output 2022	Inhoud	Geld
2. (Coördineren (samen met VNG) van eerste jaar Dutch Societal Innovation Hub (Nederlandse innovatiehub op het gebied van publieke dienstverlening).		
3. Coördineren implementatie interprovinciale innovatiestrategie bij provincies.		
4. Evalueren interprovinciale Gids Ethiek en Digitale Transformatie.		
5. Aansluiten provincies op initiatief Geonovum voor 'Nationale Digital Twin van de Fysieke Leefomgeving'.		
6. Opstarten 'regionale morele autoriteit' op gebied van digitale innovatie.		

9.5. Digivaardige organisatie

Output 2022	Inhoud	Geld
1. Ontwikkelen van interprovinciaal platform voor vaardigheidsontwikkeling medewerkers op het gebied van digitalisering en digitale transformatie.		
2. Aanbieden van opleidingen en trainingen op specifieke aandachtsgebieden (o.a. Office365).		

Financiën

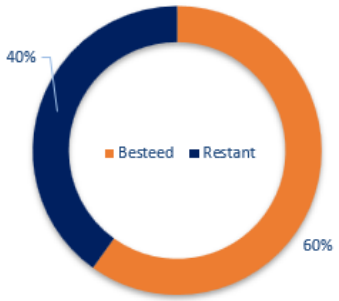

In de onderstaande tabel en de grafiek hiernaast is de uitputting weer gegeven van de programmabudgetten binnen dit programma.

Beleidsopgave	Begroting 2022	Begr.wijz. VJN 2022	Begroting na wijz.	Realisatie	Verplicht	Restant
9.1 Programmalijn Data	482	0	482	0	140	342
9.2 Programmalijn Dienstverlening	254	-413	-160	0	111	-271
9.3 Programmalijn Bedrijfsvoering	254	0	254	0	301	-47
9.4 Innovatie	380	0	380	0	22	359
9.5 Digivaardige organisatie	51	0	51	20	10	21
Totaal	**1.420**	**-413**	**1.007**	**20**	**583**	**403**

x € 1.000

Toelichting
De lagere lasten zijn toegelicht bij 9.2 Programmalijn Dienstverlening.

10. Overig

10.1. Werkbudget

Output 2022	Inhoud[1]	Geld
In de IPO-begroting is het werkbudget gecentraliseerd. Dit budget is voor ”out of pocket” uitgaven die wel te verwachten zijn op kerntaken, maar die op voorhand niet specifiek waren beklemd. Via de voor- en najaarsnota rapporteren we over de besteding.	n.v.t.	

10.2. Stelpost L&P-compensatie

Output 2022	Inhoud	Geld
De personeelslasten zijn in 2022 verhoogd met 1,5% en de materiële budgetten met 1,4%. In de meerjarenraming houden we rekening met een stelpost.	n.v.t.	

10.3. Compensatie Zeeland

Output 2022	Inhoud	Geld
Vanwege een weeffout in het verdeelmodel provinciefonds ontving de provincie Zeeland van de overige 11 provincies € 6,7 mln. ter aanvulling op de uitkering uit het Provinciefonds. In de BAC Financiën van 27 maart 2020 is besloten om deze afspraak te verlengen tot aan de implementatie van de herijking van het Provinciefonds. In de BAC Financiën van 27 maart 2020 is besloten om deze afspraak te verlengen tot aan de implementatie van de herijking van het Provinciefonds. De financiële afhandeling verloopt via de IPO-begroting.	n.v.t.	

10.4. Nog te verdelen apparaatslasten

Output 2022	Inhoud	Geld
De begroting van IPO Den Haag is opgezet volgens de integrale kostprijstoerekening. Dit houdt onder meer in dat de kosten van de overige apparaatslasten toegerekend zijn aan de beleidsopgaven. Doen zich gedurende het jaar wijzigingen voor in de ramingen van de overige apparaatslasten, dan worden deze – om pragmatische redenen – niet toegerekend aan de beleidsopgaven maar verzameld binnen beleidsopgave 10.4 Nog te verdelen apparaatslasten.	n.v.t.	

Toelichting
In 2022 vindt heroriëntatie op de organisatie en positionering van Bedrijfsvoering binnen de IPO-vereniging plaats. De heroriëntatie zal gericht zijn op het verkrijgen van een geïntegreerde

[1] Bij de beleidsopgaven in programma 10 Overig passen we in de kolom 'Inhoud' n.v.t. toe omdat bij deze beleidsopgaven geen inhoudelijke resultaten worden bereikt.

bedrijfsvoeringsorganisatie voor de hele vereniging. Het resultaat van deze heroriëntatie zal 2e helft 2022 bekend zijn waarna inzichtelijk zal worden wat de impact is op de Begroting 2023 van zowel BIJ12 als IPO Den Haag. Nieuwe ontwikkelingen binnen Bedrijfsvoering zullen zoveel als mogelijk IPO-vereniging breed worden opgepakt. In de Begroting 2022 van IPO Den Haag is een budget opgenomen van € 248.000 voor ontwikkeling support (bedrijfsvoering). Dit budget wordt structureel overgeheveld van de begroting IPO Den Haag naar de begroting BIJ12 (interne organisatie).

10.5. Saldo Voorjaarsnota/Najaarsnota 2022

Output 2022	Inhoud	Geld
De saldi van de begrotingswijzigingen in de voorjaarsnota en najaarsnota worden niet verrekend met de provincies. Conform de bestendige gedragslijn vinden verrekeningen alleen plaats bij de jaarrekening. Tot die tijd wordt het saldo geparkeerd binnen een aparte beleidsopgave (stelpost) in programma 10. Overig.	n.v.t.	

Toelichting
De in de Voorjaarsnota 2022 opgenomen begrotingswijzigingen hebben een positief saldo ad € 298.000. Dit bedrag wordt geparkeerd binnen een aparte beleidsopgave (stelpost) in programma 10. Overig.

Financiën

In de onderstaande tabel en de grafiek hiernaast is de uitputting weergegeven van de programmabudgetten binnen dit programma.

Beleidsopgave	Begroting 2022	Begr.wijz. VJN 2022	Begroting na wijz.	Realisatie	Verplicht	Restant
10.1 Werkbudget	235	0	235	0	44	191
10.2 Stelpost L&P-compensatie	0	0	0	0	0	0
10.3 Compensatie Zeeland	6.700	0	6.700	0	0	6.700
10.4 Nog te verdelen apparaatslasten	0	-248	-248	0	0	-248
10.5 Saldo voorjaarsnota/najaarsnota	0	298	298	0	0	298
Totaal	**6.935**	**50**	**6.985**	**0**	**44**	**6.941**

x € 1.000

Toelichting
De verlaging van de lasten zijn toegelicht bij de betreffende beleidsopgaven.

Bijlage: Afkortingenlijst

Afkorting	Volledige omschrijving
AAC	ambtelijke adviescommissie
AADV	Altijd Actuele Digitale Vergunning
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ACS	ambtelijke commissie stikstof
AI	articiële intelligentie
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
APK	Algemene Periodieke Keuring
Appa	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
AV	Algemene Vergadering
AZ	ministerie van Algemene Zaken
BAC	bestuurlijke adviescommissie
BAR	Brexit Adjustment Reserve
BCS	Bestuurlijke Commissie Stikstof
BDU	brede doeluitkering
BLOW	bestuursovereenkomst landelijke ontwikkeling windenergie
BNC	beoordeling nieuwe commissievoorstellen
BNG	betalen naar gebruik
BOb	Bestuurlijk Omgevingsberaad
BOD	Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie
BOFv	Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen
BRB	Beraad Ruimtelijk Beleid
BRO	Basis Registratie Ondergrond
Brzo	Besluit risico’s zware ongevallen
BUZA	ministerie van Buitenlandse Zaken
BZK	ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BZPW	bestuurlijk Stichting Zelfstandige Publieke Werkgevers
CdK	Commissaris van de Koning
CE	circulaire economie
CES	cluster energiestrategie
CO2	koolstofdioxide
COELO	onafhankelijk onderzoeksinstituut verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen
CvdR	Comité van de Regio's
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EFRO	Europees Fonds voor Regionale economie
ERIAFF	European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESIF	Europese structuur- en investeringsfondsen
EU	Europese Unie

EZK	ministerie van Economische Zaken en Klimaat
FTK	financieel toetsingskader
GIR	Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte
GLB-NSP	gemeenschappelijk landbouwbeleid-nationaal strategisch plan
GWW	grond-, weg- en waterbouw
HNP	Huis Nederlandse Provincies (in Brussel)
HRE	herstel regionale economie
I&W	ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
IBP	interbestuurlijk programma
IDA	Interprovinciale Digitale Agenda
IFV	Interbestuurlijke en financiële verhoudingen
IHW	Informatiehuis Water
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IMPEL	European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law
IPO	Interprovinciaal Overleg
IPS	interprovinciaal programma stikstof
IPSN	interprovinciaal programma stikstof en natuur
JTF	Just Transition Fund
KIA	kennis- en innovatieagenda
KED	Kenniscentrum Europa Decentraal
KIC	kennis- en innovatieconvenant
KOB	kwaliteit openbaar bestuur
KpVV	Kennisplatform Verkeer en Vervoer
KRW	Kaderrichtlijn Water
LCW	Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling
LEV	licht elektronische voertuigen
LGR	Landelijke Grondwater Register
LHS	landelijke handhavingsstrategie
LNV	ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LV	landelijke voorziening
LVMB	Landelijk Verkeersmanagement Beraad
MAP's	EU-milieuactieprogramma's
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MJA/MEE	meerjarenafspraak energie-efficiëntie
MKB	midden- en kleinbedrijf
MRB	motorrijtuigenbelasting
MTH	milieu, toezicht en handhaving
N2000	Natura2000
NAL	Nationale Agenda Laadinfrastructuur
NAP	Actieprogramma Nitraatrichtlijn
NAS	nationale klimaatadaptatiestrategie
NBTC	Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen

NGO	niet-gouvernementele organisatie
NGR	Nationaal Geo Register
NHI	Nederlands Hydrologisch Instrumentarium
NMP	Nationaal Milieuprogramma
NOVB	Nationaal Openbaarvervoerberaad
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
NPLG	Nationale Programma Landelijke Gebied
NP-RES	Nationaal Programma Regionale Energiestrategie
NSP	nationaal strategisch plan
NTF	Nationaal Toekomstbeeld Fiets
O&F	organisatie & formatie
OCW	ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OEM	overige eigen middelen
OGB	opdrachtgeversberaad
Olo	Omgevingsloket Online
OM	Openbaar Ministerie
OV	openbaar vervoer
PBL	Planbureau voor de Leefomgeving
PFAS	poly- en perfluoralkylstoffen
PHEV	plug in hybride elektrische voertuigen
PIDI/MIEK	Nationaal Programma Infrastructuur Duurzame Industrie / Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
RAL	Regionale Agenda Laadinfrastructuur
REIS	regionale energie-infrastructuur
RES'en	regionale energiestrategieën
REV	Register Externe Veiligheid
RFF	Recovery and Resilience Facility
RISM	Road infrastructure safety management
RMP	regionaal mobiliteitsprogramma
ROM's	regionale ontwikkelingsmaatschappijen
ROWW	ruimtelijke ontwikkeling, water en wonen
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SDG's	Sustainable Development Goals
SDN	Safety Delta Nederland
Shine	sustainable houses in inclusive neighbourhoods
SLA	schoneluchtakkoord
SPN	Stichting Samenwerkende Provinciale Ondersteuningsinstellingen Nederland
SPUK	specifieke uitkering
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
SUM	stand van zaken uitvoering Klimaatakkoord Mobiliteit
SZW	ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TBOV	toekomstbeeld openbaar vervoer

TdF	Tour de Force
Twa	terrawattuur
UP CE	landelijk Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie
UvW	Unie van Waterschappen
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VOB	Vereniging Openbare Bibliotheken
VP	vitaal platteland
VSO	Verbond voor Sectorwerkgevers Overheid
VTH	vergunningverlening, toezicht en handhaving
WKO	warmte- en koudeopslag
WKP	waterkwaliteitsportaal
Woo	Wet open overheid
WSOB	Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
ZBO	zelfstandig bestuursorgaan
ZPW	zelfstandige publieke werkgevers
ZZS	zeer zorgwekkende stoffen

Werkt voor provincies

Voorjaarsnota BIJ12 2022

versie 28 maart 2022

Inleiding

Op 2 september 2021 stelde het IPO-bestuur het jaarplan en de begroting en de Meerjarenagenda 2022-2025 van BIJ12 vast. Om het IPO-bestuur te informeren over de uitvoering van het Jaarplan wordt hieronder per onderdeel van BIJ12 de voortgang toegelicht. Hierin worden alleen ontwikkelingen die afwijken van de reguliere uitvoering en planning toegelicht. De ontwikkelingen voor zover nu te voorzien, staan hieronder. Voor een aantal van deze ontwikkelingen worden wijzigingen voorgesteld voor de begroting 2022. Al deze wijzigingen zijn in het voortraject afgestemd met de provincies en hebben vaak een meerjarig karakter. De wijzigingen zijn noodzakelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden die BIJ12 in opdracht van de provincies uitvoert.
Tegelijkertijd met deze Voorjaarsnota wordt – ter voorbereiding van de begroting 2023 - de Kaderbrief 2023 aangeboden. Deze bevat onderwerpen en ontwikkelingen die (pas) vanaf 2023 gaan spelen bij BIJ12. Nieuwe ontwikkelingen die al starten in 2022, leest u in voorliggende Voorjaarsnota.

Samenvatting begrotingswijzigingen

Tabel 1: Wijzigingen bij Voorjaarsnota 2022 inclusief doorwerking begroting 2023 e.v.

Organistaie onderdeel onderwerp	VJN 2022	Sructureel(S) - Incidenteel	Wijziging - 2022	Wijziging - meerjaren
2. Interne organisatie				
1.0 Voorbereiding besluit doorontwikkeling BIJ12	150	I	150	-
1.1 Digitaal Stelsel Omgevingswet: Landelijke Voorziening (DSO-EV)	61-	S	61-	-
2.1 Reis en verblijfkosten	110	S	-	110
2.1 Vorming en opleiding	57	S	-	57
2.2 Toename overige personele kosten en kantoorautomatisering	150	S	150	150
2.3 Gevolgen CAO	148	S	-	148
2.4 Interprovinciaal Programma Stikstof en Natuur van IPO	215	S	215	215
2.5 Budgetneutrale verschuiving GBO	63-	S	63-	63-
2.6 Budgetneutrale verschuiving FZ	47	S	47	47
2.7 Budgetneutrale verschuiving subsidieregeling drugsafvaldumping	30	S	30	30
2.8 Digitale toegankelijkheid	125	I	125	-
2.9 heroriëntatie op de organisatie en positionering van Bedrijfsvoerin	248	I	248	248
3. Stikstof en Natura 2000				
3.2 Landelijk informatiepunt Stikstof en Natura 2000	100	S	100	100
3.1 Structurele overheveling begroting ISPN	725	S	725	725
4. Natuurinformatie en Natuurbeheer				
4.1 Digitaal Stelsel Omgevingswet: Landelijke Voorziening (DSO-EV)	595-		595-	
5. Faunazaken				
4. Open-eind-regeling afhandelen faunaschades	-	S	-	-
2.6 Budgetneutrale interne verschuiving voor BIJ12 brede helpdesk	47-	S	47-	47-
6. Drugs Afval Dumpingen				
6.1 Budgetneutrale verschuiving subsidieregeling drugsafvaldumping	30-	S	30-	30-
7. Gemeenschappelijke beheer organisatie (GBO-provincies)				
1.1 Digitaal Stelsel Omgevingswet: Landelijke Voorziening (DSO-EV)	656	I	656	-
2.5 Budgetneutrale verschuiving Interne Organisatie	63	S	63	63
7.1 Transitiekosten technisch beheer ICT	213	I	213	163
7.2 1. Landelijk Grondwater Register (LGR)	185	I	185	-
7.2 2. Landelijke Database Overstromingsgegevens (LDO)	125	I	125	-
7.2 3. Archeodepot	50	I	50	-
7.3 Beheer raamovereenkomst Microsoft	62	S	62	62
7.4 Opstarten, Inrichten van de processen DSO-LV	100	Stelpost	-	500
7.5 Coördinatie beheer BRO	30	Stelpost	-	60
7.6 Coördinatie ROR-taken	30	Stelpost	-	49
Totaal effect	**2.823**		**2.348**	**2.587**
3.2 Dekking uit bijdragen derden	100	S	100	100
2.4 -2.9- 3.1 Dekking uit IPO DH Reserves	1.188	S	1.188	1.188
Totaal effect ten laste van provincies	**1.535**		**1.060**	**1.299**

x 1.000

De nummers voor de onderwerpen in de tabel corresponderen met de hoofdstuk- en alineanummers bij de tekstuele uitleg in deze voorjaarsnota.

1. Organisatieontwikkeling

Binnen BIJ12 lopen er verschillende trajecten die bijdragen aan de verbetering en ontwikkeling van de organisatie. Om alle ontwikkelingen in samenhang met elkaar te bezien is in 2021 een programma opgezet. Hiermee wordt gezorgd dat op alle relevante ontwikkelingen bij BIJ12 voortgang wordt gehouden, waarbij ook rekening wordt gehouden met hun eigen dynamiek en planningen, en waarmee ook de samenhang binnen BIJ12 en de IPO-vereniging wordt bewaakt. Ook de ontwikkeling van een sterke bedrijfsvoering binnen het IPO is onderdeel van deze professionalisering.
BIJ12 bevindt zich in een sterk dynamische omgeving waar veel van de provincies wordt gevraagd. In de 8 jaar dat BIJ12 bestaat heeft de organisatie zich ontwikkeld tot een informatie verwerkende

organisatie voor de provincies, waarbij kennisontwikkeling, data-ontsluiting, uitvoering wettelijke regelingen en informatieverwerking belangrijke pijlers zijn, waarop provincies de informatiepositie kunnen versterken. BIJ12 kan deze functie de komende jaren versterken om de provincies te ondersteunen om de opgaven in het landelijk gebied de komende decennia waar te kunnen maken. In juni wordt een strategisch gesprek gevoerd met het IPO-Bestuur over de doorontwikkeling van BIJ12. Om dit gesprek voor te bereiden is extra ondersteuning nodig.
Voor de ondersteuning van het programma voor de organisatieontwikkeling is extra benodigd budget van €150.000 bij "interne organisatie".

1.1 Beheer informatieproducten Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO)
In de begroting 2022 is een voorlopige (meerjarige) reservering opgenomen in de vorm van een stelpost voor het beheer van de informatieproducten Natuur en Externe Veiligheid van totaal 1.7 mln. Deze stelpost is als volgt verdeeld:
€1.450.000 bij NINB
€250.000 bij Interne Organisatie.

In het IPO-bestuur van 17 december 2021 is besloten het beheer van de informatieproducten Natuur per 1 januari 2022 bij BIJ12 onder te brengen en vanaf 2022 de jaarlijkse €854.830 te bestemmen. Dit bedrag was reeds begroot in de goedgekeurde begroting 2022 (als onderdeel van de in totaal 1,7 mln. die is begroot voor informatieproducten Natuur en Externe Veiligheid).

In het IPO-bestuur van 17 december 2021 heeft het IPO-bestuur tevens een regiefunctie aan BIJ12 opgedragen voor het tijdelijk beheer van de informatieproducten Externe Veiligheid voor 2022 en heeft hiervoor voor 2022 €656.000 bestemd. Dit bedrag was reeds begroot in de goedgekeurde begroting 2022 (als onderdeel van de in totaal 1.7 mln. die is begroot voor informatieproducten Natuur en Externe Veiligheid).
Voor het structurele beheer van de informatieproducten voor Externe Veiligheid wordt in 2022 een besluit voorgelegd aan het bestuur. Dit besluit zal worden verwerkt in de Voorjaarsnota 2023.

De voorlopige reservering van €1.7 mln krijgt hiermee de volgende bestemming:
- €854.830 structureel NINB voor beheer informatieproducten Natuur (volgens de verdeelsleutel natuur)
- €656.000 incidenteel GBO voor regiefunctie tijdelijk beheer informatieproducten Externe Veiligheid (volgens de IPO-verdeelsleutel)
- €104.175 structureel Bedrijfsvoering voor ondersteuning beheer informatieproducten Natuur (volgens de verdeelsleutel voor bedrijfsvoering)
- €84.995 incidenteel Bedrijfsvoering voor ondersteuning beheer informatieproducten Externe Veiligheid (volgens de verdeelsleutel bedrijfsvoering)

In het IPO-bestuur van 17 december 2021 heeft het IPO-bestuur gekozen om de IPO-verdeelsleutel te hanteren voor de doorbelasting van de kosten aan provincies. De bekostiging van de units NINB en Bedrijfsvoering is echter gebaseerd op de verdeelsleutels voor natuur en voor bedrijfsvoering. Het voorstel is om het budget te verdelen volgens de verdeelsleutels voor natuur en bedrijfsvoering. Dit heeft impact op de bijdrage van de provincies. Dit jaar wordt er een voorstel aan het bestuur voorgelegd ter vereenvoudiging van de verdeelsleutels.

2. Directie en Bedrijfsvoering

2.1 Doorwerking ontwikkeling formatie in overige personele kosten
Binnen de BIJ12-begroting zijn de budgetten voor Vorming en Opleiding en voor Reis- en Verblijfskosten de laatste jaren alleen geïndexeerd. De bedragen zijn echter niet meegegroeid met de formatie. Gezien de ontwikkeling in de formatie, zouden de budgetten met deze Voorjaarsnota alsnog gecorrigeerd moeten worden. De uitbreiding van de formatie zoals deze met voorliggende Voorjaarsnota is voorzien, zou daarin ook meegenomen moeten worden. Het gaat hierbij met name om de uitbreiding in het kader van het Interprovinciaal Programma Stikstof en Natuur (IPSN) en het beheer van de informatieproducten Natuur. Inclusief capaciteit voor IPSN en Informatieproducten Natuur heeft BIJ12 een formatie van 129,3 fte. Voor Vorming en Opleiding betekent dit een extra benodigd budget van €57.000. Voor Reis- en Verblijfkosten zou dit een extra budget van €110.000 betekenen. Echter, gezien de Covid-19 maatregelen, wordt er hoofdzakelijk vanuit huis gewerkt en wordt er minder gebruik gemaakt van de opleidingsmogelijkheden. Daarnaast is het nog niet duidelijk hoe het werken na de Covid-19 maatregelen weer wordt opgepakt. Vooralsnog wordt er daarom geen extra budget opgenomen voor Reis- en Verblijfkosten en voor Vorming en Opleiding. Mocht extra budget nodig zijn, dan wordt dit met de jaarrekening verrekend.

2.2. Doorwerking ontwikkeling formatie in kosten voor kantoorautomatisering
Binnen de BIJ12-begroting 2022 is rekening gehouden met een toename van de kosten voor kantoorautomatisering (extra €50.000), gerelateerd aan de toename van het aantal (vaste en tijdelijke) medewerkers. De toename van het aantal (vaste en tijdelijke) medewerkers is echter groter dan voorzien bij het opstellen van de begroting 2022 (aangekondigd in de Najaarsnota 2021). Bij de jaarrekening 2021 is inzichtelijk geworden wat de kosten voor kantoorautomatisering zijn geweest in 2021. Op basis van deze realisatie en de verwachte toename van het aantal medewerkers in 2022 zal het in de begroting opgenomen budget voor kantoorautomatisering in 2022 niet toereikend zijn. Naar verwachting zal in 2022 en volgende jaren een extra budget van €150.000 nodig zijn voor Kantoorautomatisering en overige ICT kosten. Dit extra budget is nodig voor het realiseren van de ICT-werkplekken (Microsoft-omgeving), de ondersteuning vanuit de servicedesk van de leverancier en de benodigde soft- en hardware. Hieronder vallen ook de werkzaamheden die nodig zijn om de ICT-systemen aan te passen zodat de samenwerking binnen de vereniging wordt versterkt.

2.3 Gevolgen CAO
Bij het vaststellen van de BIJ12-begroting 2022 is geen rekening gehouden met de CAO-verhogingen van 2021. Voor 2022 is rekening gehouden met een indexatie van 1,4%. De CAO-verhogingen (€50 bruto per maand en 2%) vermindert met de indexering resulteert in een extra benodigd budget van €147.995. Verwacht wordt dat deze extra kosten kunnen worden opgevangen binnen de begroting.

2.4 Interprovinciaal Programma Stikstof en Natuur
Met deze Voorjaarsnota 2022 wordt het budget van €940.000 voor de ondersteuning BIJ12 voor IPSN overgeheveld van IPO-bureau naar BIJ12 (zie hiervoor Expertiseteam Stikstof en Natura2000). Voor Bedrijfsvoering betekent dit een structurele overheveling van €215.000 naar het budget voor Personele kosten. Dit betekent een budgetneutrale verschuiving binnen het IPO, maar dit heeft impact op de bijdragen van de provincies vanwege de afgesproken verdeelsleutels binnen BIJ12. Dit jaar wordt gewerkt aan een voorstel voor het IPO-bestuur voor een aanpassing en vereenvoudiging van de verdeelsleutels.

2.5 Budgetneutrale verschuiving personele kosten Bedrijfsvoering en GBO
De inzet van de ICT-architect en de Servicemanager werd deels gefinancierd vanuit het budget van Bedrijfsvoering. Deze functionarissen vallen formatief bij de unit GBO. Aangezien de functionarissen vrijwel uitsluitend werkzaamheden verrichten welke behoren tot de unit GBO, wordt per 2022 betreffend budget van Bedrijfsvoering structureel overgeheveld naar het budget van GBO. Het betreft een interne verschuiving van €82.000.
De inzet van de Privacy Officer werd voor een klein deel gefinancierd vanuit het budget van GBO. Deze functionaris valt formatief onder de unit Bedrijfsvoering. Aangezien de functionaris vrijwel

uitsluitend werkzaamheden verricht welke behoren tot de unit Bedrijfsvoering, wordt per 2022 betreffend budget van GBO structureel overgeheveld naar het budget van Bedrijfsvoering. Het betreft een interne verschuiving van €18.900.

2.6 Budgetneutrale verschuiving personele kosten Bedrijfsvoering en Faunazaken
De administratieve werkzaamheden van de unit Faunazaken zijn deels overgenomen door het BIJ12-loket (eerstelijns helpdesk). Het BIJ12-loket valt formatief onder de unit Bedrijfsvoering. De vrijgevallen formatie bij Faunazaken wordt structureel overgeheveld naar de unit Bedrijfsvoering. Het betreft een interne verschuiving van €46.700.

2.7 Budgetneutrale verschuiving subsidieregeling drugsafvaldumpingen
Voor de subsidieregeling drugsafvaldumping is jaarlijks een bedrag van €1.000.000 beschikbaar. Dit budget bestaat uit €925.000 compensatiegelden en €75.000 uitvoeringsbudget. Voor de ondersteuning van de uitvoering van de regeling (personele kosten Bedrijfsvoering en overige uitvoeringskosten) dient structureel €30.000 budgetneutraal verschoven te worden van Drugsafvaldumpingen naar Bedrijfsvoering. In 2021 is dit verrekend met de jaarrekening.

2.8 Digitale toegankelijkheid
Vanuit de wet Tijdelijk Besluit Digitale Toegankelijkheid (ikv de Wet digitale overheid (Wdo)) moeten alle websites van (semi)overheden en sites die overheidsinformatie bevatten, voldoen aan de digitale toegankelijkheidseisen. Het gaat om afspraken en eisen voor de manier waarop websites en -apps ontworpen, gebouwd en beheerd moeten worden, zodat ook mensen met een functiebeperking de site goed kunnen raadplegen. Om als IPO te kunnen voldoen aan de eisen die vanuit de wet gesteld worden is het noodzakelijk om aanpassingen in de websites door te voeren. Deze aanpassingen vragen extra capaciteit voor het uitvoeren van audits en het doorvoeren van technische verbeteringen en expertise die BIJ12 zelf niet in huis heeft. Het geschatte benodigde budget is €125.000. De hoogte van dit budget is afhankelijk van het aantal websites waarvoor een audit moet worden uitgevoerd en de hoeveelheid benodigde technische verbeteringen. Bij de jaarrekening 2022 zal dit budget, indien nodig, worden gecorrigeerd.

2.9 Overheveling budget Bedrijfsvoering van IPO Den Haag naar BIJ12
In 2022 vindt heroriëntatie op de organisatie en positionering van Bedrijfsvoering binnen de IPO-vereniging plaats. De heroriëntatie zal gericht zijn op het verkrijgen van een geïntegreerde bedrijfsvoering voor de hele vereniging. Het resultaat van deze heroriëntatie zal 2e helft 2022 bekend zijn waarna inzichtelijk zal worden wat de impact is op de begroting 2023 van zowel BIJ12 als IPO-Den Haag. Nieuwe ontwikkelingen binnen Bedrijfsvoering zullen zoveel als mogelijk IPO-vereniging breed worden opgepakt. IPO Den Haag heeft een budget van €248.042 voor ontwikkeling support (bedrijfsvoering). Dit budget zal structureel worden overgeheveld van de begroting IPO Den Haag naar de begroting BIJ12 (interne organisatie).

3. Expertiseteam Stikstof en Natura 2000

3.1 Interprovinciaal Programma Stikstof en Natuur (IPSN)
In de meerjarenbegroting van IPO-Den Haag is een bedrag van €7,85 miljoen opgenomen voor de nieuwe programmaorganisatie IPSN.

- In de Voorjaarsnota 2021 is tijdelijk budget overgeheveld van de IPS-begroting naar BIJ12 voor het ondersteunen van de Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof (dit programma is overgegaan naar IPSN) met specialistische advisering, monitoring & data, proces- en projectbeheersing en kennisdeling vanuit het Informatiepunt Stikstof en Natura 2000. Dit budget is ingezet voor het financieren van de benodigde capaciteit. Met de Voorjaarsnota 2021 is dit budget tijdelijk beschikbaar gesteld. Naast de genoemde functies van het Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 is ook extra capaciteit nodig voor de interne bedrijfsvoering.

Om te komen tot een bestendige organisatie is het nodig om het budget voor de benodigde capaciteit structureel over te hevelen van de IPSN-begroting naar de BIJ12 begroting. Het betreft een overheveling van €940.000 (overheveling van €725.000 naar Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 en €215.000 naar Bedrijfsvoering).

Voor de ondersteuning van BIJ12 aan de programma-organisatie IPSN wordt gewerkt aan een werkplan. Binnen BIJ12 betreft dit het Expertiseteam, een deel van de unit Natuurinformatie en Natuurbeheer en Bedrijfsvoering. Dit werkplan wordt uitgewerkt binnen de begroting die hiervoor voor BIJ12 beschikbaar is gesteld. In het geval in de loop van 2022 blijkt dat overheveling tussen de IPO Den Haag begroting nodig is voor het uitvoeren van de opdrachten, wordt dit in de Najaarsnota 2022 opgenomen.

3.2 Landelijk Informatiepunt Stikstof en Natura 2000

Het landelijke Informatiepunt Stikstof en Natura 2000 kent sinds 2019 een cofinanciering vanuit het Rijk (LNV DG stikstof). Voor de daartoe verleende opdracht vanuit het Rijk is een verhoging van €363.000 naar €463.000 voorzien, oftewel een verhoging van €100.000. Hiermee wordt recht gedaan aan de werkelijke kosten voor 2022 die gemoeid zijn met de taken die (mede) worden uitgevoerd voor het Rijk vanuit het Informatiepunt. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de begroting.

4. Natuurinformatie en Natuurbeheer

4.1 Beheer informatieproducten Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO)

In het IPO-bestuur van 17 december 2021 is besloten het beheer van de informatieproducten Natuur per 1 januari 2022 bij BIJ12 onder te brengen en vanaf 2022 de jaarlijkse € 854.830 te bestemmen (zie paragraaf algemeen). Het IPO-bestuur heeft hierbij gekozen om de IPO-verdeelsleutel te hanteren voor doorbelasting van de kosten aan provincies. De bekostiging van de unit NINB is echter gebaseerd op de verdeelsleutel natuur. Het voorstel is om het bedrag €854.830 te verdelen volgens de verdeelsleutel voor natuur en toe voegen aan NINB.

4.2 Uitvoeringsprogramma Natuur

In november 2021 hebben provincies en Rijk in bestuurlijk overleg over Uitvoeringsprogramma natuur de ambities voor verbetering van de informatievoorziening over natuurkwaliteit, omgevingscondities en uitvoering van natuurmaatregelen vastgesteld. BIJ12 ondersteunt de uitwerking hiervan met projectleiding, procesmanagement en expertise middels inzet van medewerkers en externe opdrachten. De tijdelijke verzwaring van deze taken in 2022 loopt door tot in 2023. In overleg met provincies en LNV wordt onderzocht op welke wijze rijksmiddelen voor programma natuur kunnen worden ingezet voor inzet van specifieke expertise. Kosten voor project- en procesmanagement komen voor rekening van de provincies. De incidentele kosten voor 2022 worden gedekt binnen de begroting en er wordt, zo nodig, gebruik gemaakt van de reserve voor vegetatiekarteringen. Of en in welke mate deze reserve wordt aangesproken wordt opgenomen in de Najaarsnota 2022.

4.3 Transitie en Uitvoering NDFF

De uitvoering en transitie van de NDFF is in 2021 onderdeel geworden van de begroting van de unit Natuurinformatie en Natuurbeheer. In de loop van 2021 is gestart met de voorbereiding van de transitie. Hierdoor zijn in 2021 minder kosten gemaakt voor de transitie dan voorzien. De opgave is echter ongewijzigd en wordt binnen de vastgestelde transitieperiode gerealiseerd. In de Jaarrekening 2021 wordt voorgesteld het in 2021 resterende budget voor de NDFF in het kader van de transitie van de NDFF in 2022 opnieuw ter beschikking te stellen. Hierbij speelt mee dat in 2021 een deel van de bijdrage van LNV aan de exploitatie en transitie in 2021 als voorschot is ontvangen voor de periode tot 1 juli 2022. Deze middelen moeten beschikbaar blijven voor exploitatie en transitie in 2022. In eerdere jaren zijn resterende middelen aan het bestemmingsfonds NDFF toegevoegd. Omdat de exploitatie en transitie van de NDFF sinds 2021 onderdeel zijn van de begroting van BIJ12, wordt nu voor deze route gekozen.

4.4 GLB/NSP

De implementatie van het nieuwe GLB leidt voor BIJ12 tot wijzigingen in de regelingen en de ondersteunende ICT voor het ANLb. De kosten hiervoor zijn beperkt en worden opgevangen binnen de begroting. De incidentele kosten voor begeleiding van de met elkaar samenhangende wijzigingen in het ANLb voor 2022, kunnen vooralsnog worden gedekt vanuit de lopende begroting. Naar aanleiding van verdere besluitvorming door het IPO-bestuur over de implementatie van het

GLB/NSP wordt bepaald of aanvullende middelen noodzakelijk zijn. Wij komen hierop terug in de Najaarsnota.

5. Faunazaken

5.1 Open-eind-regeling afhandelen faunaschades
De raming van de open-eind-regeling afhandelen faunaschades is in het Jaarplan 2022 en de begroting gelijk gehouden aan de raming van voorgaande jaren. De raming bestaat uit de vergoedingen die grondgebruikers krijgen op basis van het provinciale faunaschadebeleid (tegemoetkomingen faunaschade, edelherten- en ganzenregeling en dassenovereenkomsten). Ook vallen de taxatiekosten, om de hoogte van de faunaschade vast te stellen, onder deze post. De kosten zijn o.a. afhankelijk van het faunaschadebeleid, aantal aanvragen, aantal schadeveroorzakende dieren, hoogte van de schade en gewasprijs.
Voor deze Voorjaarsnota is op basis van de huidige inzichten de raming van de open-eind-regeling geactualiseerd conform afspraak in de BAC VP van 23-9-2021. Hierbij is gebruik gemaakt van de tegemoetkomingen van de afgelopen jaren, het actuele beeld van het aantal aanvragen en de stijging van de droge stof prijs voor gras door de droogte van de afgelopen jaren. Op basis van het huidige beeld wordt voorgesteld om de raming van de tegemoetkomingen in totaal met €10.507.928 naar boven bij te stellen voor 2022 (zie bijlage 1).
Zoals elk jaar wordt over 2022 bij de jaarrekening 2022 op basis van de werkelijke uitbetalingen afgerekend met de provincies.
In de Kaderbrief 2023 wordt voorgesteld om voortaan de raming op een realistischer niveau op te nemen.

5.2 Juridische capaciteit Bezwaar en Beroep
De unit Faunazaken handelt in afstemming met provincies de bezwaar- en beroepschriften inzake tegemoetkomingsaanvragen faunaschade af. Vanwege langdurige ziekte van een van de twee juristen werkzaam bij de unit Faunazaken wordt er dit jaar extra capaciteit ingehuurd. Vooralsnog wordt deze betaald vanuit het personeelsbudget. Mocht blijken dat deze dekking onvoldoende is dan zal dit in de najaarsnota worden meegenomen.

6. Regeling Drugsafvaldumpingen

6.1 Budgetneutrale verschuiving subsidieregeling drugsafvaldumpingen
Er is tot en met 2024 jaarlijks een bedrag van maximaal €1 mln beschikbaar voor de subsidieregeling drugsafvaldumpingen. Dit bedrag betreft zowel de compensatiegelden als de uitvoeringskosten van BIJ12. Omdat het een nieuwe taak voor BIJ12 was is rekening gehouden met extra uitvoeringskosten (€25.000) in het eerste jaar. Vanaf 2022 komen deze kosten bij de compensatiegelden. In de begroting is dit nog niet verwerkt.
De uitvoeringskosten van BIJ12 bedragen alleen in het eerste jaar 2021 €100.000,- en vanaf heden €75.000. Dit houdt in dat de compensatiegelden vanaf 2022 verhoogd worden van €900.000 naar €925.000 per jaar.
Daarnaast is in 2021 besloten om voor de ondersteuning van de uitvoering een budgetneutrale verschuiving van €30.000 uit te voeren van Drugsafvaldumpingen naar Bedrijfsvoering. Alle ondersteunende taken en benodigde licenties worden door Bedrijfsvoering gefinancierd.

7. GBO PROVINCIES

7.1 Transitiekosten technisch beheer ICT
In de begroting 2022 is aangekondigd dat er extra kosten zouden komen voor de transitie naar een nieuw ICT Platform als gevolg van de Europese Aanbesteding voor het technisch beheer van applicaties. Zoals destijds gemeld is er geen reservering voor die kosten opgenomen, omdat er te veel onduidelijkheden waren qua uitkomst van de aanbesteding en de toekomstige leverancier. Inmiddels is het contract gegund aan Atos en zijn de kosten voor de transitie bekend. Deze worden verdisconteerd gedurende de looptijd van het gehele contract (4 jaar) en bedragen €162.545 per

jaar. De kosten voor 2022 bedragen €162.545 plus €50.000 voor incidentele kosten voor projectleiding en ondersteuning. In de begroting 2022 wordt derhalve €212.545 opgenomen.

7.2 Nieuwbouw, herbouw, doorontwikkeling en afbouw van applicaties
In de Begroting 2022 en in de Najaarsnota 2021 is aangekondigd dat naar aanleiding van de securityproblemen op een later moment eventuele voorstellen zouden worden voorgelegd voor herbouw/nieuwbouw van applicaties. Die voorstellen worden momenteel uitgewerkt op basis van de versterkte eisen die aan het nieuwe platform bij ATOS zijn vastgesteld. Momenteel wordt samen met de technisch beheerder (ATOS) de transitie naar een nieuw platform vorm gegeven conform de richtlijnen zoals geschetst in de Europese Aanbesteding. Op basis van deze transitie zullen voorstellen voor mogelijke nieuwbouw of herbouw - inclusief de specificaties, requirements en de kosten hiervan – de komende 2-3 jaar worden uitgewerkt in een Rationalisatieplan (waarin per applicatie een voorstel wordt uitgewerkt) in overleg met de direct betrokkenen bij de provincies.

Vooruitlopend op de rationalisatie zijn er voor enkele applicaties extra middelen nodig in 2022:

1. **Landelijk Grondwater Register (LGR)**
   Voor de aansluiting van het LGR op de Basisregistratie Ondergrond (BRO) (dit is een wettelijke taak) zijn in 2022 aanpassingen aan de huidige applicatie nodig. Per 1 januari 2023 is het voor provincies verplicht om een aantal onderdelen voor de BRO (zoals Grondwatergebruiksystemen en Grondwaterproductiedossiers) - aan te leveren als bronhouder. Hiervoor moet een aanzienlijke aanpassing van €185.000 aan LGR gerealiseerd worden in 2022.

2. **Landelijke Database Overstromingsgegevens (LDO)**
   Het LDO moet uiterlijk in 2022 opnieuw worden aanbesteed. Het gewenste resultaat van de aanbesteding is een vereenvoudigde applicatie die voldoet aan alle (security-)eisen. Vooralsnog gaan we uit van een bedrag van €125.000 voor de benodigde aanpassingen van deze applicatie. Op basis van de uitkomsten van de aanbesteding zal worden bezien of dit bedrag voldoende is. Correctie zal in dit geval via de jaarrekening 2022 plaatsvinden.

3. **Archeodepot**
   Voor Archeodepot is een extra incidenteel bedrag van €50.000 nodig voor noodzakelijke functionele aanpassingen. Dit bedrag wordt doorberekend aan 5 provincies: Gelderland, Noord-Brabant, Overijssel, Utrecht en Zeeland.

7.3 Beheer raamovereenkomst Microsoft
Op 16 december 2021 nam het IPO-bestuur een besluit over het beheer van het raamcontract met Microsoft. In dit besluit werd een extra budget van €62.300 opgenomen, bovenop het in de begroting gereserveerde budget van €175.000. Met de Voorjaarsnota 2022 wordt het budget voor het beheer van de raamovereenkomst met Microsoft verhoogd met €62.300 conform het besluit van het IPO-bestuur.

7.4 Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV)
Het IPO dient voor het beheer van het Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV) zowel het opdrachtgeverschap als de vraagarticulatie van de provincies te organiseren. De kopgroep Omgevingswet heeft op 3 juni 2021 de directeur BIJ12 gevraagd hiervoor een businesscase uit te werken. Deze businesscase zal voor de zomer van 2022 aan het IPO-bestuur worden voorgelegd. De structurele dekking die nodig is voor uitvoering door de interprovinciale beheerorganisatie wordt geregeld via de begroting voor 2023, op basis van de vastgestelde businesscase, zoals opgenomen in de Kaderbrief 2023.

Om - bij positief besluit- vanaf 1-1-2023 een beheerorganisatie te hebben ingericht, is het nodig in de tweede helft van 2022 te beginnen met het opstarten en inrichten van de processen en organisatie van het beheer DSO LV bij BIJ12. Hiervoor is naar verwachting een totaalbudget nodig van €100.000. Dit bedrag wordt gereserveerd in de vorm van een stelpost.

7.5 Coördinatie beheer BRO
De Basisregistratie Ondergrond (BRO) is een centrale registratie met publieke gegevens over de Nederlandse ondergrond. Overheden leggen voor dezelfde objecten dezelfde, betrouwbare, algemene gegevens vast. Vanuit één centrale digitale plek, de landelijke voorziening, kunnen gebruikers gegevens opvragen voor informatie over bodem en ondergrond. Overheden zijn

verantwoordelijk voor het toevoegen van registratieobjecten aan de BRO. Dit gebeurt in vier tranches: in elke voegen overheden (bestuursorganen) gegevens over specifieke registratieobjecten toe aan de BRO. De eerste tranche is in 2018 ingegaan. De vierde tranche eindigt op 1 juli 2022.

De verwachting is dat de BRO halverwege 2022 kan overgaan naar de beheerfase. De benodigde registratieobjecten zijn tegen die tijd opgenomen in de Basisregistratie. Voor het beheer zijn werkzaamheden nodig, die belegd kunnen worden bij een BRO-coördinator voor de provincies.
Vóór de zomer wordt een inhoudelijk besluit aan het bestuur voorgelegd met betrekking tot het opnemen van de functie van BRO-coördinator in de formatie van BIJ12. Dit besluit wordt opgenomen in de najaarsnota. Tegelijk met de Voorjaarsnota 2022 wordt een inhoudelijk besluit aan het bestuur voorgelegd met betrekking tot het opnemen van de functie van BRO-coördinator in de formatie van BIJ12. Vooruitlopend op dit besluit, dient in verband hiermee de begroting 2022 met €30.000 te worden opgehoogd. Dit bedrag wordt gereserveerd in de vorm van een stelpost.

7.6 Coördinatie ROR-taken
De EU Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) kent een cyclus van 6 jaar waarin de volgende producten moeten worden opgeleverd:

- Voorlopige Overstromingsrisicobeoordeling (VORB) in 2024;
- Overstromingsgevaar- en risicokaarten in 2025;
- Overstromingsrisicobeheerplannen (ORBP) in 2026.

Eind 2021 is het overstromingsrisicobeheerplan voor de periode 2022-2027 vastgesteld. In 2022 wordt opnieuw gestart met de volgende cyclus voor de ROR, de ROR 3.
Gedeputeerde Staten zijn wettelijk verantwoordelijk voor het produceren, actualiseren, vaststellen en publiceren van de overstromingsgevaar- en risicokaarten. Dit vraagt om coördinatie vanuit de gezamenlijke provincies, in de vorm van een coördinator. Voor de zomer wordt aan het bestuur een besluit voorgelegd om een IPO-coördinator in te huren en de uitgaven daarvoor op te nemen op de begroting van BIJ12, gelet op het collectieve karakter daarvan.
Tegelijk met de Voorjaarsnota 2022 wordt een inhoudelijk besluit aan het bestuur voorgelegd met betrekking tot de ROR. Vooruitlopend op dit besluit, wordt in verband hiermee de begroting 2022 met €30.000 opgehoogd. Dit bedrag wordt gereserveerd in de vorm van een stelpost.
Voor de gehele cyclus van 6 jaar is gemiddeld €49.000 per jaar nodig.

Totaaloverzicht wijzigingen Voorjaarsnota 2022

Bovenstaande levert het volgende beeld voor de begroting 2022 en de provinciale bijdragen.

Tabel 2: Totaalbeeld begroting 2022 met mutaties Voorjaarsnota 2022

Voorjaarsnota 2022, onderdeel BIJ12	Primaire Begroting	Mutatie Voorjaarsnota	Gewijzigde Begroting
Lasten	**2022**	**2022**	**2022**
Interne organisatie	5.225	841	6.066
Regeling Drugsafvaldumpingen	1.000	-30	970
Expertiseteam Stikstof en N2000	3.916	825	4.741
Natuurinformatie en Natuurbeheer	10.856	-595	10.261
Faunazaken	32.841	-47	32.794
Secretariaat ACSG	930	0	930
GBO-provincies	6.571	1.354	7.925
Totaal lasten BIJ12	**61.338**	**2.348**	**63.686**

	Primaire Begroting	Mutatie Voorjaarsnota	Gewijzigde Begroting
Baten	**2022**	**2022**	**2022**
Bijdragen provincies uitvoerende taken	58.875	1.060	59.935
Diverse baten	2.163	1.288	3.451
Onttrekking aan geoormerkte middelen	300	0	300
Totaal baten	**61.338**	**2.348**	**63.686**

x € 1.000

Tabel 3: Mutaties bijdragen provincies op basis van wijzigingen Voorjaarsnota 2022

Mutatie bijdragen provincies op basis van wijzigingen Voorjaarsnota 2022					
Provincies	**Interne Organisatie**	**ACSG en natuurtaken N2000 en Stikstof, Natuurinformatie en Natuurbeheer, Faunazaken (gewogen percentage)**	**Faunazaken**	**GBO-provincies**	**Totaal**
Groningen	21	-32	-4	92	77
Fryslân	37	-69	-4	84	48
Drenthe	31	-56	-4	87	57
Overijssel	36	-68	-4	137	102
Gelderland	38	-67	-4	145	112
Utrecht	24	-36	-4	133	117
Noord-Hollan	28	-46	-4	109	87
Zuid-Holland	30	-47	-4	87	65
Zeeland	19	-29	-4	102	88
Noord-Brabar	41	-74	-4	178	141
Limburg	29	-51	-4	131	105
Flevoland	15	-21	-4	70	61
Totaal	**348**	**-595**	**-47**	**1.354**	**1.060**

Tabel 4: overzicht open-eind-regeling Faunaschade

Prognose beleidsjaar 2022 obv werkelijke kosten 2021							
Provincies	**Tegemoetkomingsschade**	**Taxatie**	**Leges**	**Legesretour**	**Ganzen-subsidies**	**Edelhert-regeling**	**Totaal**
Groningen	1.017	67	1	25	72	-	**1.132**
Fryslân	11.134	599	14	216	85	-	**11.616**
Drenthe	674	88	37	47	9	-	**761**
Overijssel	2.007	163	131	111	-	-	**2.190**
Gelderland	4.020	599	254	176	427	60	**5.184**
Utrecht	2.553	216	148	121	103	-	**2.899**
Noord-Holland	9.951	512	174	344	174	-	**10.467**
Zuid-Holland	3.020	274	164	191	25	-	**3.292**
Zeeland	1.309	147	85	92	58	-	**1.507**
Noord-Brabant	537	123	5	40	8	-	**632**
Limburg	697	257	-	-	-	-	**954**
Flevoland	200	18	8	10	-	-	**216**
Totaal	**37.119**	**3.063**	**1.020**	**1.373**	**960**	**60**	**40.850**

X €1.000

Vergadering van het IPO-bestuur (t.b.v. de AV van 28 juni)

Op 12 mei 2022
Agendapunt 3d

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Datum	12 mei 2022
Inlichtingen bij	Carlijn van Duren
Telefoon	0649981476
Onderwerp	Voorstel openbaarheid verenigingsdocumenten

In navolging van het besluit van het IPO-bestuur van 2 september 2021 over de openbaarmaking van agenda's en vastgestelde verslagen van BAC's en bestuur, de daarop gevolgde juridische verdieping binnen de verenigingsstructuur en de Provinciewet, en het gesprek tussen IPO-bestuur en de AV op 29 maart jl., worden per 1 mei de agenda's en vastgestelde verslagen van BAC's en het bestuur op de website van het IPO geplaatst. Evenals de vergaderdocumenten van de AV.

Voorts deden de leden van de AV op 29 maart de oproep om bij het openbaar maken van informatie het uitgangspunt "Alles is openbaar, tenzij…" te hanteren. Het IPO-bestuur heeft, gelet op het gegeven dat de samenwerking van de provincies binnen de vereniging gericht is op lobby- en belangenbehartiging ten behoeve van de gezamenlijke provincies, besloten het uitgangspunt "Alles is openbaar, tenzij…" over te nemen. Voor de invulling van dit uitgangspunt geldt:

"Alles is openbaar, tenzij het een ambtelijke notitie betreft of er sprake is van (voorbereiding op) een gezamenlijke standpuntbepaling die betrekking heeft op politiek-bestuurlijke onderhandelingen."

Algemene Vergadering

Op 28 juni 2022
Agendapunt 3a

Interprovinciaal Overleg
van en voor provincies

Datum	28 juni 2022
Portefeuillehouder	Voorzitter IPO
Inlichtingen bij	C. van Duren
Onderwerp	Overzicht stand van zaken toezeggingen

Kern van het onderwerp
De Algemene Vergadering heeft op 18 juni 2019 verzocht de toezeggingen die tijdens de AV gedaan worden separaat in een overzicht op te nemen. Aan die toezegging is opvolging gegeven. Onderstaand treft u de stand van zaken van de lopende toezeggingen die sindsdien zijn gedaan alsmede de stand van afhandeling. Tijdens de vergadering van oktober 2020 is op verzoek van de AV besloten de toezeggingen bij alle vergaderingen aan de vergaderstukken toe te voegen.

Voorstel/gevraagd besluit
De Algemene Vergadering wordt voorgesteld kennis te nemen van de stand van zaken met betrekking tot de toezeggingen.

Toezeggingen

1. **Samen met oud-AV leden acties overdrachtsdossier nader uitwerken**
   Er wordt een nieuwe werkgroep gevormd die vervolg zal geven aan acties in het overdrachtsdossier. De afspraken rondom de behandeling van de begroting zoals neergelegd in de notitie aan de AV zullen toegevoegd worden aan het overdrachtsdossier. Er is afgesproken dat het overdrachtsdossier onder de aandacht gebracht zal worden van het bestuur en een nieuw werkgroepje wordt gevormd die hier verder mee aan de slag gaat.

   Toezegging d.d.: respectievelijk 18 juni 2019 en 28 augustus 2019
   Status: het overdrachtsdossier is besproken tijdens de IPO-bestuursvergadering van 6 februari 2020. In de notitie 'Voorstel versterkte samenwerking' worden de acties omschreven die de samenwerking verder uitkristalliseren. Daarnaast is er een P&C klankbordgroep opgericht en een werkgroep 'best practices' waarvan de concept Leidraad op 30 maart ter vergadering voorlag. In de bestuursvergadering van 22 april is hierover gesproken en het is nogmaals geagendeerd voor 10 juni. De bestuurlijke reactie vanuit het IPO-bestuur is tijdens de AV van 5 oktober aan de leden van de AV voorgelegd. De leden van de AV hebben tijdens de vergadering met elkaar de intentie uitgesproken om de stand van zaken van de implementatie van de leidraad op de provinciehuizen in 2022 te evalueren.

2. **Mogelijkheid onderzoek statutenwijziging**
   Op basis van de huidige statuten wordt gewerkt met een junicirculaire en de wens is over te gaan op een meicirculaire. Er wordt gekeken naar een moment om eventueel meerdere wijzigingen in de statuten tegelijkertijd door te voeren.

   Toezegging d.d.: 1 oktober 2019
   Status: doorlopend

3. Aanbod "IPO-dag" voor Statenleden
Indien provincies een IPO-dag willen organiseren voor Statenleden, dan kan er contact opgenomen worden met het IPO-bureau voor een eventuele bijdrage of betrokkenheid.

Toezegging d.d.: 2 november 2020
Status: bezoek geweest bij Groningen en Overijssel, Zeeland staat gepland in september

4. Er wordt zo min mogelijk afgeweken van het vergaderschema

Toezegging d.d. 28 juni 2021
Status: doorlopend

5. De onderwerpen die worden voorgesteld door de leden van de AV voor een technische briefing (te weten: NPLG, Openbaar Vervoer en 'rol in de ruimte') zullen worden meegenomen bij de organisatie van technische briefing.

Toezegging d.d. 29 maart 2022
Status: eind mei en begin juli organiseert het IPO-bureau naar aanleiding van de oproep van de leden van de AV technische briefings over de drie transities in de fysieke leefomgeving. Dit betreffen technische briefings over 'wonen en bereikbaarheid', 'stikstof en natuur' en 'klimaat en energie'. Hiermee kan deze toezegging als afgedaan worden beschouwd.

6. De conceptagenda's en vastgestelde verslagen van de Bestuurlijke (Advies-) Commissies en van het IPO-bestuur worden zo snel mogelijk openbaar toegankelijk.

Toezegging d.d. 29 maart 2022
Status: het IPO-bureau is op 1 mei d.d. gestart met een 'pilot openbaarheid verenigingsdocumenten'. De conceptagenda's, vastgestelde verslagen van de Bestuurlijke (Advies-) Commissies en van het IPO-bestuur en alle stukken van de Algemene Vergadering zijn per 1 mei 2022 op https://www.ipo.nl/over-het-ipo/ipo-vergaderstukken/ te vinden. Hiermee kan deze toezegging als afgedaan worden beschouwd.

7. Het IPO-bestuur komt voor de zomer met een voorstel voor het uitgangspunt 'alles is openbaar, tenzij…'

Toezegging d.d. 29 maart 2022
Status: het voorstel voor het hanteren van het uitgangspunt 'alles is openbaar, tenzij…' wordt besproken tijdens de AV van 28 juni. Hiermee kan deze toezegging als afgedaan worden beschouwd.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9758
Extern Zaak ID	1785768
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	16.a
Titel	Control: Brief GS aan PS inz. Controlstatuut provincie N-H (C-agenda EFB 20-6-2022)
Organisatieonderdeel	AD/CC

Bijlagen
Controlstatuut.pdf
Brief aan PS over Controlstatuut provincie Noord-Holland.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	16 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**

Toelichting

GS stellen het controlstatuut provincie Noord-Holland vast. Dit controlstatuut bevat een uitwerking van de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de concerncontroller. Het controlstatuut wordt gepubliceerd in het Provinciaal blad.

Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van [datum], nr. 1785768/1785769, tot vaststelling van het Controlstatuut provincie Noord-Holland

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Overwegende dat de Financiële verordening provincie Noord-Holland per 1 januari 2022 is vervangen door een nieuwe Financiële verordening provincie Noord-Holland en de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de concerncontroller nader dienen te worden uitgewerkt;

Gelet op artikel 6.5 van de Financiële verordening provincie Noord-Holland;

Besluiten vast te stellen:

Controlstatuut provincie Noord-Holland

Paragraaf 1. Algemeen

Artikel 1.1 Control

Control is de wijze van sturen, beheersen en toezicht houden, gericht op een effectieve en efficiënte realisatie van strategische en operationele doelstellingen alsmede het hierover op een open wijze communiceren en verantwoording afleggen ten behoeve van belanghebbenden.

Artikel 1.2 Three lines

De provincie werkt voor de interne beheersing volgens het ''three lines'' model:

1. Het lijnmanagement is als eerste lijn zelf verantwoordelijk voor de interne beheersing.
2. Controllers ondersteunen de eerste lijn bij de uitvoering en versterking van de interne beheersing. Controllers adviseren, coördineren en bewaken of het management die verantwoordelijkheid neemt. Controllers zijn onderdeel van de tweede lijn.
3. De derde lijn (interne audit en de verbijzonderde interne controle) toetsen of de eerste en tweede lijn van interne beheersing goed functioneren.

Artikel 1.3 Zeven elementen van control

De provincie werkt voor het ontwikkelen, versterken en toetsen van de interne beheersing met zeven elementen van control. Deze elementen zijn:

1. Doelstellingen zijn duidelijk en concreet, bekend in de organisatie en worden nagestreefd;
2. Kaders en richtlijnen zijn actueel, bekend in de organisatie en worden gevolgd;
3. Processen zijn goed ingericht, waar nodig vastgelegd en worden gevolgd;
4. Informatievoorziening om te kunnen sturen en beheersen is op orde;
5. Risicomanagement functioneert goed;
6. Interne controle functioneert goed; en
7. Houding en gedrag in de organisatie dragen bij aan goede beheersing.

Paragraaf 2. Concerncontroller

Artikel 2 Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden concerncontroller

1. De concerncontroller is de adviseur van de directie(s) en het bestuur met betrekking tot het rechtmatig, effectief en efficiënt behalen van de provinciale doelen en de verantwoording over de rechtmatige, effectieve en efficiënte inzet van middelen.
2. De concerncontroller draagt zorg voor een raamwerk voor de effectieve en efficiënte sturing en beheersing van de organisatie en voor de verantwoording.
3. Bij het gebruik van de in artikel 6.4, derde lid, van de Financiële verordening provincie Noord-Holland bepaalde bevoegdheid houden de concerncontroller en zijn medewerkers zich aan de kaders en richtlijnen die hiervoor bij de provincie zijn gegeven, tenzij de aard van het onderhanden werk zich daartegen verzet.
4. De concerncontroller stelt elk jaar een jaarplan op.
5. Gedeputeerde Staten stellen het in het vierde lid genoemde jaarplan vast.
6. De concerncontroller blijft bevoegd om af te wijken van het in het vierde lid genoemde jaarplan indien actuele inzichten dit volgens de concerncontroller vereisen. Wanneer de concerncontroller gebruik maakt van deze bevoegdheid, stelt de concerncontroller Gedeputeerde Staten daarvan tijdig op de hoogte.
7. De concerncontroller stelt jaarlijks een openbaar verslag op van zijn werkzaamheden en stuurt dit ter kennisname aan Gedeputeerde Staten.

Paragraaf 3. Business control

Artikel 3 Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden controllers

1. De controllers van de sector concerncontrol ondersteunen de concerncontroller onder zijn hiërarchische aansturing bij de taken genoemd in artikel 2.
2. De concerncontroller wijst uit de sector concerncontrol aan elke directie een directiecontroller toe. De directiecontrollers maken deel uit van het managementteam van hun directie.
3. De directeuren stellen met behulp van de directiecontrollers jaarlijks interne beheersplannen op voor hun directie die zijn ingericht volgens de zeven elementen van control genoemd in artikel 1.3.
4. De directeuren voeren periodiek gesprekken met de sectormanagers binnen hun directie over de realisatie van hun doelstellingen en de uitvoering van het interne beheersplan. De directiecontroller ondersteunt de directeur bij deze gesprekken.
5. De directeuren voeren periodiek gesprekken met de algemeen directeur over de realisatie van hun doelstellingen en de uitvoering van het interne beheersplan. De concerncontroller bereidt deze gesprekken voor en ondersteunt de algemeen directeur bij die gesprekken.

Paragraaf 4. Verbijzonderde interne controle

Artikel 4.1 Doel verbijzonderde interne controle

1. De verbijzonderde interne controle heeft twee doelstellingen:
   a. het functioneel aansturen van de interne controle en de implementatie van herstelmaatregelen als bedoeld in artikel 4.5, eerste lid, van de Financiële verordening provincie Noord-Holland;
   b. het verschaffen van zekerheid aan Gedeputeerde Staten voor het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties.
2. De verbijzonderde interne controle werkt als derde lijn zoals bedoeld in artikel 1.2, derde lid.

Artikel 4.2 Taken en verantwoordelijkheden coördinator verbijzonderde interne controle

1. De coördinator verbijzonderde interne controle is verantwoordelijk voor de interne controle op de getrouwheid en rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties van de provincie.
2. De coördinator verbijzonderde interne controle stelt elk jaar een normenkader op voor de uitvoering van de financiële rechtmatigheidscontrole.
3. Provinciale Staten stellen het normenkader genoemd in het tweede lid vast.
4. De coördinator verbijzonderde interne controle stemt risico-inschattingen en controletoleranties af met de externe accountant.

Artikel 4.3 Jaarplan en verslag verbijzonderde interne controle

1. De coördinator verbijzonderde interne controle stelt elk jaar een plan op met de aanpak voor de interne toetsing van de rechtmatigheid van het financiële beheer.
2. Gedeputeerde Staten stellen het in het eerste lid bedoelde jaarplan vast.
3. De coördinator verbijzonderde interne controle stelt tweemaal per jaar een verslag van de uitkomsten van de controles op. Dit verslag wordt in de directie besproken en ter kennisname aan Gedeputeerde Staten gestuurd.

Paragraaf 5. Interne audit

Artikel 5.1 Doel

1. Interne audit heeft tot doel het doen van onderzoek ter verbetering van de rechtmatigheid, de effectiviteit en efficiency van de bedrijfsvoering zodat de provinciale doelen beter kunnen worden behaald.
2. Interne audit werkt in beginsel als derde lijn, maar kan indien nodig ook als tweede of eerste lijn, zoals bedoeld in artikel 1.2, werken.

Artikel 5.2 Taken en verantwoordelijkheden

1. Interne audit voert in opdracht allerlei verschillende typen onderzoek uit, waaronder audits. Een audit is een objectieve onderbouwde toetsing van de verschillen tussen een norm en de werkelijkheid.
2. Het doel van een audit is om te beoordelen in hoeverre het onderzochte deel van de organisatie voldoet aan de normen, een conclusie te trekken over het functioneren van het onderzochte deel van de organisatie en voorstellen te doen voor verbetering.
3. Interne audit voert op grond van artikel 6.3, vierde lid, onder b. juncto artikel 6.3, vijfde lid, van de Financiële verordening provincie Noord-Holland ook overige werkzaamheden uit. Deze werkzaamheden bestaan in elk geval uit het geven van advies, het overdragen van kennis, het faciliteren van workshops en ondersteuning bij het oplossen van problemen.
4. De programmamanager interne audit coördineert voor de provincie de contacten met de Randstedelijke Rekenkamer.

Artikel 5.3 Jaarplan en jaarverslag onderzoeken interne audit met een ambtelijke opdrachtgever

1. Interne audit stelt elk jaar in samenwerking met de directeuren en de concerncontroller een plan op voor onderzoeken in opdracht van de algemeen directeur, een directeur of de concerncontroller. Uitgangspunt voor de programmering van interne audit is onderzoek uit te voeren waarmee de hoogste risico’s voor de organisatie kunnen worden beheerst.
2. De directie stelt het in het eerste lid genoemde jaarplan vast.
3. Interne audit stelt elk jaar een verslag op over de realisatie van het jaarplan. Dit verslag wordt in de directie besproken.

Artikel 5.4 Opdrachtverlening en uitvoering

1. Interne audit stelt voor de uitvoering van elk onderzoek een plan van aanpak op.
2. Gedeputeerde Staten stellen het plan van aanpak voor een onderzoek op grond van artikel 217a van de Provinciewet vast.
3. De ambtelijk opdrachtgever stelt het plan van aanpak vast voor een onderzoek in opdracht van de algemeen directeur, een directeur of de concerncontroller. Dit plan van aanpak wordt ter kennisname aan de directie gestuurd.
4. Interne audit stelt de uitgewerkte opdracht voor het onderzoek bedoeld in het derde lid samen met de opdrachtgever op.
5. De onderzoeksresultaten van de onderzoeken die interne audit uitvoert worden in de directie besproken.
6. De concerncontroller of de programmamanager interne audit bespreken zo nodig eventuele verschillen van inzicht tussen interne audit en de opdrachtgever over de onderzoeksresultaten met de algemeen directeur of de bestuurlijke portefeuillehouder interne audit.

Artikel 5.5 Werkwijze van interne audit

1. Een auditor voert het werk onafhankelijk en objectief uit. Een auditor mag geen opdracht uitvoeren waarvoor hij vanuit een andere rol of functie (mede) verantwoordelijk was.
2. Interne audit zorgt voor een goede kwaliteit van onderzoeken.
3. Het functioneren van interne audit wordt periodiek getoetst.

Paragraaf 6, slotartikelen/bepalingen

Artikel 6.1

Het auditstatuut provincie Noord-Holland dat door Gedeputeerde Staten op 16 december 2014 is vastgesteld, wordt ingetrokken.

Artikel 6.2 inwerkingtreding en publicatie

1. Dit besluit wordt aangehaald als: Controlstatuut provincie Noord-Holland.
2. Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin het wordt geplaatst, met uitzondering van de artikelen 4.2, derde lid en 4.3, tweede lid, die in werking treden na de inwerkingtreding van artikel II, onderdeel G, aanhef en eerste lid van de Wet versterking decentrale rekenkamers.

Haarlem, dd…. 2022

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
dhr. mr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter
mw. mr. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Toelichting
In artikel 6.5 van de Financiële verordening provincie Noord-Holland (verder: de Financiële verordening) is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten een controlstatuut vaststellen waarin de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de concerncontroller nader worden uitgewerkt. Gedeputeerde Staten geven met dit besluit uitvoering aan die opdracht.

In de nieuwe Financiële verordening zijn de artikelen die in de oude verordening over de informatievoorziening waren opgenomen geschrapt. Daarbij is toegelicht dat deze bepalingen in het onderhavige controlstatuut zouden worden opgenomen. De betreffende bepalingen zijn opgenomen in artikel 2, vierde t/m zevende lid en de artikelen 4.3 en 5.3.

Paragraaf 1. Algemeen

''Three lines'' en zeven elementen van control
De provincie werkt voor de interne beheersing volgens het model van ''three lines'', dat is uitgewerkt in artikel 1.2. De interne derdelijns toetsing wordt ook wel aangeduid als de interne auditfunctie. Binnen de provincie Noord-Holland zijn de medewerkers interne audit belast met operational- en IT-auditing. De medewerkers van de verbijzonderde interne controle zijn belast met financial auditing.

In deze paragraaf wordt ingegaan op wat control is en hoe de provincie het systeem van interne beheersing inricht. Dit gebeurt langs de lijn van zeven elementen van control. Vanuit zeven met elkaar samenhangende invalshoeken kijkt concerncontrol met het lijnmanagement naar de sturing en beheersing in hun organisatie(onderdeel). Het doel hiervan is de organisatie te helpen de afgesproken doelstellingen beheerst te realiseren en tegelijk de interne beheersing te versterken.

Uiteindelijk kan de interne beheersing met behulp van deze zeven elementen leiden tot een brede in control statement van de organisatie. De commissie Bedrijfsvoering, Auditing Decentrale Overheden (BADO) definieert een in control statement (ICS) in hun notitie ''De verbijzonderde interne controle bij decentrale overheden" van 14 februari 2019 als volgt: Een ICS is: 'Een verklaring van het bestuur over de kwaliteit van de bedrijfsvoering, zoals de interne organisatie en automatisering, waarmee inzicht wordt verkregen in de mate waarin verschillende bedrijfsprocessen op orde zijn.' De BADO geeft expliciet aan dat de ICS breder is dan de rechtmatigheidsverantwoording en verschillende elementen kan omvatten. De elementen die de BADO hierbij als voorbeeld geeft zijn vergelijkbaar met de elementen die de provincie hanteert.

Paragraaf 2. Concerncontroller
In paragraaf 2 worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de concerncontroller nader uitgewerkt. In het derde lid van artikel 2 is een kader opgenomen voor het gebruikmaken van de bevoegdheden op grond van artikel 6.4, derde lid, van de Financiële verordening. In dat artikellid is geregeld dat de concerncontroller en zijn medewerkers bevoegd zijn om bij de provincie alles te onderzoeken en te doen wat de concerncontroller noodzakelijk acht om zijn taken te kunnen vervullen. Om dit te kunnen doen hebben zij ook ongehinderd toegang tot alle informatie en personen binnen de provincie. Deze door Provinciale Staten vastgestelde bevoegdheid is van een hogere orde dan de regels die door Gedeputeerde Staten of ambtelijk binnen de provincie hierover zijn gegeven, en kan daarop dus ook inbreuk maken. Gedeputeerde Staten geven in dit artikellid een kader voor het gebruik van deze bevoegdheid. De concerncontroller weegt steeds af of de inzet van de bevoegdheid proportioneel is, dat wil zeggen dat het doel het gebruik van de bevoegdheid rechtvaardigt. Ook houdt de concerncontroller zich aan de voorgeschreven procedures waarbij toestemming moet worden gevraagd of advies moet worden ingewonnen van bepaalde functionarissen, tenzij de aard van de onderhanden werkzaamheden zich hiertegen verzet.

Paragraaf 3. Businesscontrol
In paragraaf drie zijn de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de controllers van de sector concerncontrol nader uitgewerkt.

De controllers van de sector concerncontrol bieden als volwaardig, onafhankelijk en tegenwicht-biedend gesprekspartner maximale toegevoegde waarde aan de lijnorganisatie zodat de provinciale doelen beheerst (rechtmatig, effectief en efficiënt) kunnen worden bereikt en de inzet van middelen rechtmatig, effectief en efficiënt kan worden verantwoord. De controlfunctie is verantwoordelijk voor opzet, bestaan en werking van het managementcontrolsysteem, het systeem waarmee de organisatie wordt beheerst en gestuurd.

De controllers van de sector concerncontrol adviseren aan directie en bestuur. Zij zijn de businesspartner van de (algemeen) directeur en de leidinggevenden van de directie waaraan zij als directiecontroller zijn toegewezen. Specifiek adviseren zij aan de directie en Gedeputeerde Staten over risicovolle voorgenomen besluiten (waaronder in elk geval alle besluiten met een mogelijk belang – direct of op termijn – van meer dan € 5 miljoen).

Naast de businesscontrollers bij de sector Concerncontrol werken er ook financial- en project-controllers bij de sector CZ/Financiën. Deze richten zich op financial control. Zij zorgen voor de kwaliteit van de financiële informatievoorziening. De verschillende controllers werken goed samen.

Paragraaf 4, Verbijzonderde interne controle
In paragraaf 4 zijn de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbijzonderde interne controle van de sector concerncontrol nader uitgewerkt.

Artikel 4.5, eerste lid, van de Financiële verordening schrijft voor dat Gedeputeerde Staten ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de baten en lasten en de balansmutaties, zorgen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Tevens schrijft dit artikellid voor dat Gedeputeerde Staten ervoor zorgen dat deze interne toetsing tenminste bestaat uit een planmatige periodieke controle en dat bij afwijkingen voor zover mogelijk maatregelen tot herstel worden genomen. Artikel 6.3, derde lid, onder b, van de Financiële verordening regelt dat deze interne controle door de coördinator verbijzonderde interne controle (VIC) wordt aangestuurd.

Op dit moment geeft de externe accountant het oordeel over de rechtmatigheid. De accountant steunt bij zijn oordeelsvorming op de werkzaamheden die door de medewerkers VIC worden uitgevoerd. Binnenkort (naar verwachting vanaf het boekjaar 2022) dienen Gedeputeerde Staten zelf een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen die is opgenomen in de jaarrekening. De onafhankelijke VIC is nodig om aan Gedeputeerde Staten de informatie en zekerheid te verschaffen op grond waarvan zij zich over de rechtmatigheid kunnen verantwoorden. De doelstelling sluit aan bij wat de commissie BADO verstaat onder het begrip verbijzonderde interne controle: “De verbijzonderde interne controle van een decentrale overheid, is gericht op het verkrijgen van inzicht vanuit de eigen organisatie in tenminste de getrouwe en rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, zoals deze in de jaarrekening tot uitdrukking komen. Hierbij wordt onder meer aandacht geschonken aan de opzet, het bestaan en de werking van relevante beheersmaatregelen, alsmede aan de risico’s die aanwezig zijn voor wat betreft de eerdergenoemde aspecten van getrouwheid en rechtmatigheid. De verbijzonderde interne controle is een aanvulling op de reguliere interne controle, in die zin dat:

- Een objectief oordeel gegeven wordt over de opzet, het bestaan en de werking van de interne controles en beheersmaatregelen, die in de lijn uitgevoerd worden.
- De focus ligt op de processen met de grootste (financiële en maatschappelijke) risico’s.”

Daarmee draagt de VIC bij aan het getrouw en rechtmatig handelen van de provincie en biedt zekerheid voor de rechtmatigheidsverantwoording van Gedeputeerde Staten.

Op 18 april 2018 heeft de directie besloten om de interne rechtmatigheidscontrole in te richten op basis van NV COS 610 op niveau 3. Deze standaard is vastgesteld door het bestuur van de Nederlandse beroepsorganisatie van accountants. In NV COS 610 zijn bepalingen opgenomen voor het geval de externe accountant voor zijn oordeel gebruik wenst te maken van de werkzaamheden van interne controle. Dit biedt aanknopingspunten voor de kwaliteitsborging van de (verbijzonderde) interne controle binnen de provincie. Hierbij gaat het om objectiviteit, deskundigheid en kwaliteit. Er worden vier niveaus onderscheiden binnen NV COS 610. Niveau 3 wil zeggen dat de interne controle van een zodanig niveau is dat de externe accountant hierop kan steunen.

De VIC is binnen de sector concerncontrol geplaatst om onafhankelijk te kunnen werken. In de afgelopen jaren heeft de VIC in aanvang op een aantal processen zelf de interne controle uitgevoerd waarna een tweede VIC-medewerker de VIC uitvoerde. Vanaf 2020 is gestart met de overdracht van de gehele interne controle naar de 1e en 2e lijn van de organisatie. In 2021 is deze overdracht naar de verantwoordelijke sectoren gereed gekomen. Hiermee is de onafhankelijke positie van de VIC verbeterd. In de derde lijn controleert de VIC de uitgevoerde werkzaamheden van de tweede lijn. De derde lijn geeft een objectief oordeel over de opzet, het bestaan en de werking van de interne controles en beheersmaatregelen van de eerste en tweede lijn. De VIC voert thans alleen in uitzonderlijke gevallen in overleg met de verantwoordelijke sectoren nog zelf interne controles uit.

De accountant geeft in zijn managementletter over 2021 aan dat de tijdigheid van de VIC goed is en de kwaliteit van kwalitatief hoog niveau. De samenwerking met de lijnorganisatie leidt tot een grotere betrokkenheid bij de controles binnen de organisatie, aldus de accountant.

Het verslag van de uitkomsten van de controles door de VIC (financial audit) bevat bevindingen, conclusies en aanbevelingen. Per controleproces wordt per kwartaal of half jaar (afhankelijk van de periodiciteit van de procescontrole) een controlememorandum opgesteld dat aan de eerstelijns verantwoordelijke manager en de betrokken directiecontroller ter kennisname wordt verstrekt.
De uitkomsten van de VIC vormen de basis voor de rechtmatigheidsverantwoording. De verslaglegging vindt nu nog plaats in Excel. In 2022 wordt deze verslaglegging naar verwachting geprofessionaliseerd met behulp van specifiek daarvoor geschikte software.

Paragraaf 5, interne audit
In paragraaf 5, interne audit, zijn de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het onderdeel interne audit van de sector concerncontrol nader uitgewerkt.

Derde lijn
Interne audit is in beginsel een derde lijn in het ‘’three lines’’ model. Vanuit dat perspectief onderzoekt interne audit of het systeem van beheersing in de eerste en tweede lijn goed functioneert. Interne audit geeft daarover een objectief en onafhankelijk oordeel met mogelijkheden tot verbetering. Indien er blinde vlekken zijn in de eerste of tweede lijn van beheersing kan interne audit ook zelf in de tweede lijn of in de eerste lijn controleren.

Paragraaf 5 vervangt het auditstatuut 2014
Paragraaf 5 is uitgebreider dan de andere paragrafen. Deze paragraaf vervangt namelijk het aparte auditstatuut uit 2014. Samen met de bepalingen over interne audit in de Financiële verordening kan deze regeling worden gezien als een intern auditcharter, één van de kwaliteitseisen voor de interne auditfunctie van het Instituut van internal auditors Nederland.

Taken en verantwoordelijkheden
In artikel 5.2, eerste lid, wordt een definitie gegeven van een audit. Bij een audit worden de verschillen tussen de norm en de werkelijkheid getoetst. De normen waaraan wordt getoetst zijn bij de provincie geldende normen. Indien er geen norm is om aan te toetsen wordt het toetsingskader met de opdrachtgever afgesproken.
In artikel 5.2, eerste lid, is verder aangegeven dat interne audit verschillende typen onderzoek uitvoert, waaronder klassieke audits. De klassieke audits onderscheiden zich in operational en IT audits. Een operational audit richt zich op de vraag in hoeverre de organisatie ''in control'' is. Daarbij kijkt interne audit naar de kwaliteit van beheersmaatregelen van het management. Een IT-audit richt zich op de beheersing van de informatietechnologie en de informatiebeveiliging van de organisatie. Andere typen onderzoek die interne audit uitvoert zijn bijvoorbeeld analyses, ontwerp- en adviesgericht onderzoek en inventariserend onderzoek. Het onderzoek dat interne auditafdelingen uitvoeren heeft zich ontwikkeld van strikt achteraf normerend naar meer vooraf en lerend. De focus van onderzoek door interne audit is gericht op de bedrijfsvoering van de provincie. De directie beleid van de provincie heeft ook een sector die onderzoek doet, de sector onderzoek en informatie. De sector onderzoek en informatie richt zich op het onderzoeken van de effectiviteit van beleid. De rol van interne audit is dan om (derde lijn) te beoordelen of de wijze waarop aan dat onderzoek invulling wordt gegeven voldoet aan de eisen die hieraan gesteld (mogen) worden.

Jaarplan
In artikel 5.3, eerste lid, staat dat uitgangspunt voor programmering is om onderzoek uit te voeren waarmee de hoogste risico's voor de organisatie kunnen worden beheerst. Op 31 januari 2022 hebben Provinciale Staten de nieuwe kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen voor de provincie vastgesteld. Risico's worden volgens de kadernota stelselmatig geïnventariseerd en gescoord naar gevolg- en kansklasse. Na implementatie wordt de keuze voor onderzoeken hier mede op gebaseerd.
Omdat onderzoeken niet vanzelfsprekend starten én afgerond worden in hetzelfde kalenderjaar maakt interne audit gebruik van een voortschrijdende meerjarenplanning, die minstens eenmaal per jaar wordt geactualiseerd.
In artikel 5.3, tweede lid, is vastgelegd dat de programmering voor onderzoeken in opdracht van een directeur of de concerncontroller op directieniveau wordt vastgesteld. Dit is van belang om concernbreed prioriteiten te kunnen stellen. De programmering van onderzoeken op grond van artikel 217a van de Provinciewet is in hoofdstuk 5 van de Financiële verordening geregeld.

Opdrachtverlening en uitvoering
In artikel 5.4, vierde lid, is opgenomen dat de uitwerking van een interne onderzoeksopdracht een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de ambtelijke opdrachtgever en opdrachtnemer. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor het wat en waarom. De programmamanager interne audit is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de uitvoering en bepaalt de wijze van uitvoering.

Werkwijze
De onverenigbaarheid van de functies van de concerncontroller en zijn medewerkers met enige andere functie binnen de provinciale organisatie is al geregeld in de Financiële verordening. In het eerste lid van artikel 5.5 wordt nog expliciet vastgelegd dat ook functies en rollen uit het verleden die inbreuk kunnen maken op de onafhankelijke beoordeling van de auditor onverenigbaar zijn met de uitvoering van een concreet onderzoek.
In artikel 5.5, tweede lid, staat dat interne audit zorgt voor een goede kwaliteit van onderzoeken. De programmamanager interne audit is verantwoordelijk voor de kwaliteit en toetst alle onderzoeksresultaten voordat deze worden vastgesteld. Ook worden alle onderzoeken door meer dan één auditor uitgevoerd. Bij werving en selectie van nieuwe auditoren wordt auditervaring en een specifieke auditopleiding geëist. De zittende auditoren die nog niet een specifieke opleiding hebben zullen deze gaan volgen.

Het derde lid van artikel 5.5 gaat over periodieke toetsing van de interne auditfunctie zelf. Interne audit laat zich eenmaal per vijf jaar extern evalueren. Daarnaast voert interne audit ook regelmatig een zelfevaluatie uit.

Paragraaf 6, slotbepalingen
Op 1 januari 2022 is de nieuwe Financiële verordening in werking getreden. In de oude Financiële verordening was geregeld dat Gedeputeerde Staten een auditstatuut vaststellen. Dit auditstatuut komt te vervallen en wordt, zoals aangegeven in de toelichting bij de nieuwe Financiële verordening, opgenomen in dit bredere controlstatuut.

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin het wordt geplaatst, met uitzondering van de artikelen 4.2, derde lid en 4.3, tweede lid. De inwerkingtreding van deze bepaling vindt plaats na inwerkingtreding van de rechtmatigheids-verantwoording door gedeputeerde staten. In verband met die verantwoording wordt het jaarplan van de VIC voortaan door Gedeputeerde Staten vastgesteld (thans door de directie) en het normenkader voor de uitvoering van de financiële rechtmatigheidscontrole wordt voortaan door Provinciale Staten vastgesteld (thans Gedeputeerde Staten). Het vaststellen van het normenkader door Provinciale Staten heeft de commissie BBV verplicht in de Kadernota rechtmatigheid 2022.[1]

[1] De commissie BBV heeft op grond van het Besluit begroting en verantwoording de taak om zorg te dragen voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV. – Het besluit begroting en verantwoording is de wettelijke regeling die de provincie verplicht om jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken op te stellen.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
G.J. Barendse
AD/CC

Telefoonnummer +31235144241
barendseg@noord-holland.nl

Verzenddatum
11 MEI 2022

Kenmerk
1785768/1825649

Uw kenmerk

Betreft: Controlstatuut provincie Noord-Holland

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Controlstatuut provincie Noord-Holland.

Op 10 mei hebben wij het Controlstatuut provincie Noord-Holland vastgesteld. Dit controlstatuut wordt ook gepubliceerd in het Provinciaal blad van Noord-Holland. In dit controlstatuut zijn de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de concerncontroller nader uitgewerkt. Met de vaststelling van het controlstatuut geven wij uitvoering aan uw opdracht in artikel 6.5 van de Financiële verordening provincie Noord-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Controlstatuut provincie Noord-Holland

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9744
Extern Zaak ID	1823943
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	16.b
Titel	Control: Brief GS aan PS inz. Jaarplan Concerncontrol 2022-2023 (C-agenda EFB 20-6-2022)
Organisatieonderdeel	AD/CC

Bijlagen
Concerncontrol Jaarplan 2022-2023.pdf
Brief aan PS over Jaarplan Concerncontrol 2022-2023.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	16 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**

Toelichting

De financiële verordening en het controlstatuut beschrijven de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van Concerncontrol. In het jaarplan worden deze vertaald naar reguliere werkzaamheden en concrete activiteiten in 2022-2023.

Concerncontrol jaarplan 2022-2023

Voorwoord

Voor u ligt het jaarplan 2022-2023 van Concerncontrol. Conform de afspraken hierover in het controlstatuut wordt dit plan vastgesteld door Gedeputeerde Staten (GS) en ter informatie verzonden aan Provinciale Staten (PS). Een terugblik op 2021 wordt in een apart op te stellen jaarverslag gegeven.

In dit jaarplan worden de taken en verantwoordelijkheden van de sector Concerncontrol, zoals benoemd in de financiële verordening en het controlstatuut, vertaald naar reguliere werkzaamheden. Voorts worden acties uitgezet in de tijd voor 2022 en 2023.

Concerncontrol adviseert proactief directie en bestuur van de provincie Noord-Holland op strategisch niveau over de opzet, bestaan en werking[1] van het management control systeem[1] dat is gericht op het beheerst realiseren van de provinciale doelen.

Er zijn meerdere definities in gebruik voor het begrip "control" die in grote lijnen overeenkomen. Met inachtneming van de financiële verordening hanteren we binnen de provincie Noord-Holland de volgende definitie:

> *"de wijze van sturen, beheersen en toezicht houden, gericht op een effectieve en efficiënte realisatie van strategische en operationele doelstellingen alsmede het hierover op een open wijze communiceren en verantwoording afleggen ten behoeve van belanghebbenden"*[2]

Door als ambtelijke organisatie 'in control'[1] te zijn wordt het mogelijk de provinciale doelstellingen op een beheerste - rechtmatige[1], effectieve en efficiënte - manier te realiseren. Daarmee draagt Concerncontrol bij aan de realisatie van de nog steeds actuele doelstelling van het programma Financiële Hygiëne: van verantwoorden naar sturen.

Voor de interne beheersing werkt de provincie vanuit het 'Three-Lines-Model'[1]. Concerncontrol streeft ernaar om vanuit de tweede en derde lijn de interne beheersing door de medewerkers van Concerncontrol te laten toetsen en bewaken en hierover te adviseren. Concerncontrol stimuleert de organisatie steeds meer te werken vanuit zeven elementen van control[1].

Door vanuit deze zeven invalshoeken kritisch te kijken naar (het functioneren van) de eigen organisatie kunnen de provinciale doelstellingen op een meer beheerste wijze worden gerealiseerd. Op deze basis werkt de sector Concerncontrol ernaar toe naar dat de algemeen directeur en GS een 'in control statement' af kunnen geven (zie ook hoofdstuk 2.3)[1]:

> *'Een verklaring van het bestuur over de kwaliteit van de bedrijfsvoering, zoals de interne organisatie en automatisering, waarmee inzicht wordt verkregen in de mate waarin verschillende bedrijfsprocessen op orde zijn.'*[3]

Dankzij ieders inzet behaalt de provincie Noord-Holland op deze manier rechtmatig haar doelstellingen op een steeds effectievere en efficiëntere wijze.

Commissaris van de Koning	*Provinciesecretaris/ Algemeen directeur*
A.Th.H. van Dijk	*R.M. Bergkamp*

[1] Zie definitie in bijlage 1.
[2] Afkomstig uit het begrippenkader van de Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA), beschikbaar op: https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippenkader

[3] "De verbijzonderde interne controle bij decentrale overheden" van de commissie Bedrijfsvoering, Auditing Decentrale Overheden (BADO) van 14 februari 2019.

Inhoudsopgave

Voorwoord 2
Inhoudsopgave 3
1. Leeswijzer 3
2. Strategisch plan (meerjarig) 4
2.1 Missie 4
2.2 Visie 4
2.3 Doelstellingen 4
2.4 Strategie 5
3. Werkzaamheden (2022-2023) 13
3.1 Disciplines 13
3.2 Activiteiten in 2022 15
3.3 Planning 18
4. Bijlagen 20
4.1 Bijlage 1: Begrippenlijst 20
4.2 Bijlage 2: Gebruikte afkortingen 21
4.3 Bijlage 3: Overzicht bestuurlijke producten 22

1. Leeswijzer

Het jaarplan bestaat feitelijk uit twee delen. Het eerste deel (hoofdstuk 2) is het strategisch plan voor de komende jaren. Hierin worden allereerst de missie, visie en doelstellingen van Concerncontrol toegelicht. Vervolgens wordt in paragraaf 2.4 de strategie beschreven aan de hand van zeven elementen van control. De strategie is gericht op de bijdrage van Concerncontrol aan de provinciale organisatie.

Het tweede deel (hoofdstuk 3) van dit plan beschrijft de werkzaamheden die in 2022-2023 door Concerncontrol worden uitgevoerd. In paragraaf 3.1 betreft dit de reguliere werkzaamheden. Deze zijn daarom per discipline beschreven. In paragraaf 3.2 worden daarnaast de activiteiten beschreven die specifiek in 2022 worden uitgevoerd. Deze activiteiten zijn gericht op het behalen van de doelstellingen van Concerncontrol en daarom net als de strategie beschreven aan de hand van de zeven elementen van control. Deze activiteiten zijn vervolgens in hoofdstuk 3.3 visueel weergegeven in relatie tot de voortgangsgesprekken en de bestuurlijke producten.

Tot slot volgen in hoofdstuk 4 drie bijlages met daarin een begrippenlijst, overzicht van gebruikte afkortingen en de bestuurlijke planning. In dit document worden veel termen gebruikt die voor de lezer mogelijk onbekend zijn. Om de leesbaarheid van het document te verbeteren is ervoor gekozen deze definities apart toe te lichten.

2. Strategisch plan (meerjarig)

2.1 Missie

Concerncontrol adviseert proactief directie en bestuur van de provincie Noord-Holland op strategisch niveau over de opzet, bestaan en werking[4] van het management control systeem (MCS)[4] dat is gericht op het beheerst realiseren van de provinciale doelen.

2.2 Visie

Concerncontrol helpt de organisatie om effectief, efficiënt en rechtmatig de provinciale doelstellingen te bereiken; kansen beter te benutten en risico's te beheersen. Zo komt de organisatie van verantwoording naar sturing. Gericht op een goede beheersing van de gehele interne organisatie adviseert Concerncontrol over de zeven elementen van control zodat de directie en het bestuur vanuit een breed perspectief integraal kunnen sturen.

2.3 Doelstellingen

Concerncontrol bekijkt en adviseert de organisatie proactief vanuit het bredere business control perspectief om ervoor te zorgen dat de provincie 'In control' komt en blijft. Concerncontrol doet dat vanzelfsprekend niet vanuit een ivoren toren, maar kijkt en luistert daarbij goed naar wat de organisatie nodig heeft. Oplossingen worden met de organisatie ontwikkeld, neergezet en geborgd. Het MCS binnen de provincie draagt aantoonbaar bij aan het effectief, efficiënt en rechtmatig bereiken van de provinciale doelstellingen. Het Three-Lines-Model, risicomanagement en de zeven elementen van control zijn onderdelen van het MCS. De onderdelen van het MCS ondergaan continue verbetering. De versteviging van informatie-control (I-control)[4] heeft in 2022 hoge prioriteit. Naar aanleiding van het interne adviesrapport 'het kan zoveel beter, het moet zo veel beter!' (november 2019), waarin wordt geadviseerd over de optimale organisatie van de informatievoorziening, data en nieuwe technologie, en naar aanleiding van de door de accountant herhaaldelijk geconstateerde aandachtspunten is I-control in 2021 toegevoegd aan het MCS. Concerncontrol is gevraagd I-control stevig neer te zetten.

[4] Zie definitie in bijlage 1.

Rechtmatigheid

De accountant doet ieder jaar een uitspraak over de rechtmatigheid[4] en getrouwheid. Onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring moeten GS vanaf boekjaar 2022 een rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarstukken afleggen aan PS. Door inspanningen van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) is de organisatie hier al enige tijd goed op voorgesorteerd. Concerncontrol draagt bij aan een soepel verloop van het jaarrekeningproces, inclusief het opleveren van de rechtmatigheidsverantwoording.

In Control Statement

Concerncontrol heeft de ambitie om de verantwoording uit te breiden en – in overleg met de directie – op termijn (2025) een In Control Statement (ICS) op te nemen als onderdeel van de jaarstukken. Het ICS zal de verantwoording gericht op de financiële rechtmatigheid[4] in stapjes uitbreiden naar verantwoording gericht op bredere bedrijfsvoering. De organisatie werkt daar, ondersteund door Concerncontrol, gefaseerd en gestructureerd naartoe. In het ICS spreken de algemeen directeur en GS zich uit over de kwaliteit van de interne bedrijfsvoering en daarmee over de mate waarin de organisatie haar doelstellingen beheerst ("bewust bekwaam") heeft gerealiseerd. Het ICS heeft daarmee een veel bredere strekking dan de rechtmatigheidsverantwoording. Het kunnen afgeven van een ICS is het resultaat van inspanningen van de gehele organisatie. De interne beheersplannen vervullen in dit verband een cruciale rol. In de interne beheersplannen[4] geven de directies al aan welke acties moeten worden uitgevoerd om de provinciale doelstellingen rechtmatig, effectief en efficiënt te realiseren. In het jaarrekeningtraject toetst de discipline VIC de financiële rechtmatigheid en getrouwheid. Tegen het einde van het jaarrekeningtraject verantwoorden de directies zich ook over de resultaten van de interne beheersplannen. Concerncontrol reflecteert daarnaast door middel van een zijlichtrapportage[4] op de stand van de interne beheersing. De normen van de zijlichtrapportage worden door de disciplines van Concerncontrol in overleg met de organisatie ontwikkeld. De zijlichtrapportage en de rechtmatigheidsverantwoording

vormen samen de basis voor het kunnen afgeven van een ICS door de algemeen directeur en GS.

Integraliteit
Concerncontrol werkt vanuit vijf verschillende disciplines: directie control, I-control, senior control, VIC en Interne Audit[4] (IA). Concerncontrol is zich ervan bewust dat goede samenwerking tussen de disciplines noodzakelijk is om de optimale bijdrage aan de organisatie te leveren. Synergie tussen de disciplines versterkt de integraliteit van de sector en zorgt voor een betere ondersteuning van de organisatie om de provinciale doelstellingen beheerst te realiseren. Vanuit de verschillende disciplines wordt er gezamenlijk gewerkt aan het versterken van de interne beheersing, zodanig dat de directie en het bestuur over de kwaliteit van die interne beheersing gefundeerd verantwoording kunnen afleggen. Naast de integraliteit van de sector is voor het functioneren van de disciplines IA en VIC de onafhankelijkheid, als vastgelegd in de financiële verordening, een noodzakelijke voorwaarde.

2.4 Strategie

De commissie Bedrijfsvoering, Auditing Decentrale Overheden (BADO) geeft aan dat decentrale overheden naast de rechtmatigheids-verantwoording zelf kunnen bepalen of ze naar een ICS toe werken. De BADO stelt ook dat het ICS een logisch vervolg is en een belangrijke impuls vormt voor de VIC[5]. In een ICS wordt de rechtmatigheidsverantwoording uitgebreid met andere elementen. Concerncontrol kiest er vanuit het brede business control perspectief voor de zeven elementen (zie figuur 1) te gebruiken als invalshoeken om te bepalen in welk mate de provincie 'in control' is en haar doelstellingen beheerst bereikt. De organisatie bepaalt zelf de norm voor het 'in control' zijn, binnen de wet- en regelgeving. De elementen worden binnen Concerncontrol, en in het verlengde hiervan binnen de organisatie, steeds meer toegepast. Daarom is er voor gekozen de strategie aan de hand van de elementen te schrijven. Nadere details van de activiteiten en producten worden in hoofdstuk 3 beschreven.

figuur 1: Zeven elementen van control

[5] "De verbijzonderde interne controle bij decentrale overheden" van de commissie Bedrijfsvoering, Auditing Decentrale Overheden (BADO) van 14 februari 2019.

Doelstellingen
Om doelstellingen beheerst te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat deze doelstellingen helder geformuleerd en bekend zijn in de organisatie. Naast de kerntaken van de provincie, zijn er doelstellingen die zowel politiek als ambtelijk van aard kunnen zijn. Concerncontrol adviseert bij het opstellen en realiseren van de doelstellingen, maar toetst ook de mate waarin deze al dan niet rechtmatig, effectief en efficiënt zijn behaald. Daarnaast ondersteunen de directiecontrollers de directies met de doorvertaling van provinciedoelstellingen naar directie- of sectorniveau met behulp van jaarplannen en de interne beheersplannen en worden de opgenomen doelstellingen nog meer SMART[6] gemaakt. Door middel van directie- of sector(werk)plannen wordt meer samenhang gecreëerd en wordt het mogelijk de doelstellingen in zekere mate te aggregeren.

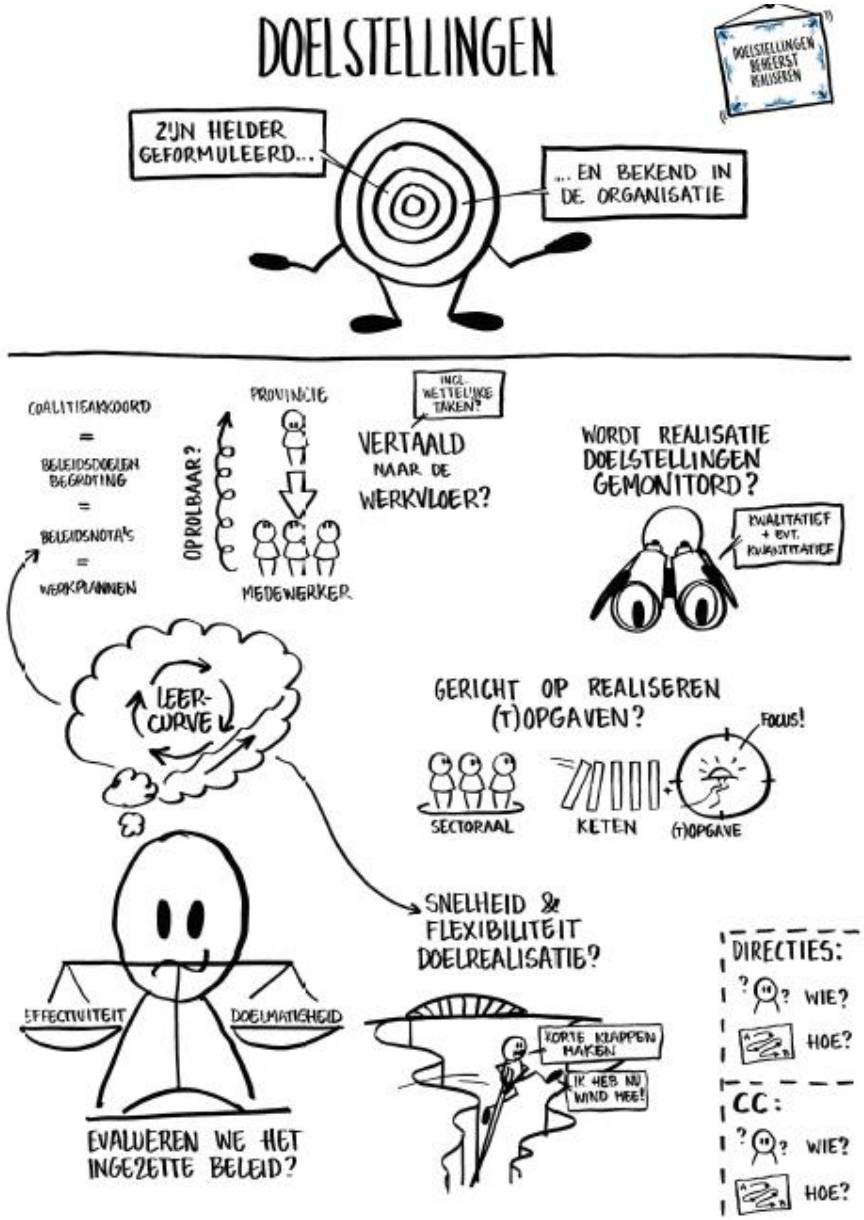

figuur 2: doelstellingen

[6] Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden.

Kaders en richtlijnen

Wet- en regelgeving en interne kaders en richtlijnen vormen de bandbreedte waarbinnen de provincie haar werkzaamheden uitvoert. Het is belangrijk om inzichtelijk te hebben wanneer welke kaders en richtlijnen van toepassing zijn en wat de gevolgen hiervan zijn voor de werkzaamheden. Concerncontrol helpt de organisatie door te controleren of relevante kaders en richtlijnen zijn opgenomen in de processen en te toetsen of deze worden nageleefd (compliance). Daarnaast stelt de discipline VIC jaarlijks het normenkader financiële rechtmatigheid op dat door GS wordt vastgesteld. Vanwege de rechtmatigheidsverantwoording stelt PS vanaf 2022 het normenkader vast. Ook adviseert Concerncontrol over de relevantie en uitvoerbaarheid van intern opgestelde kaders en richtlijnen.

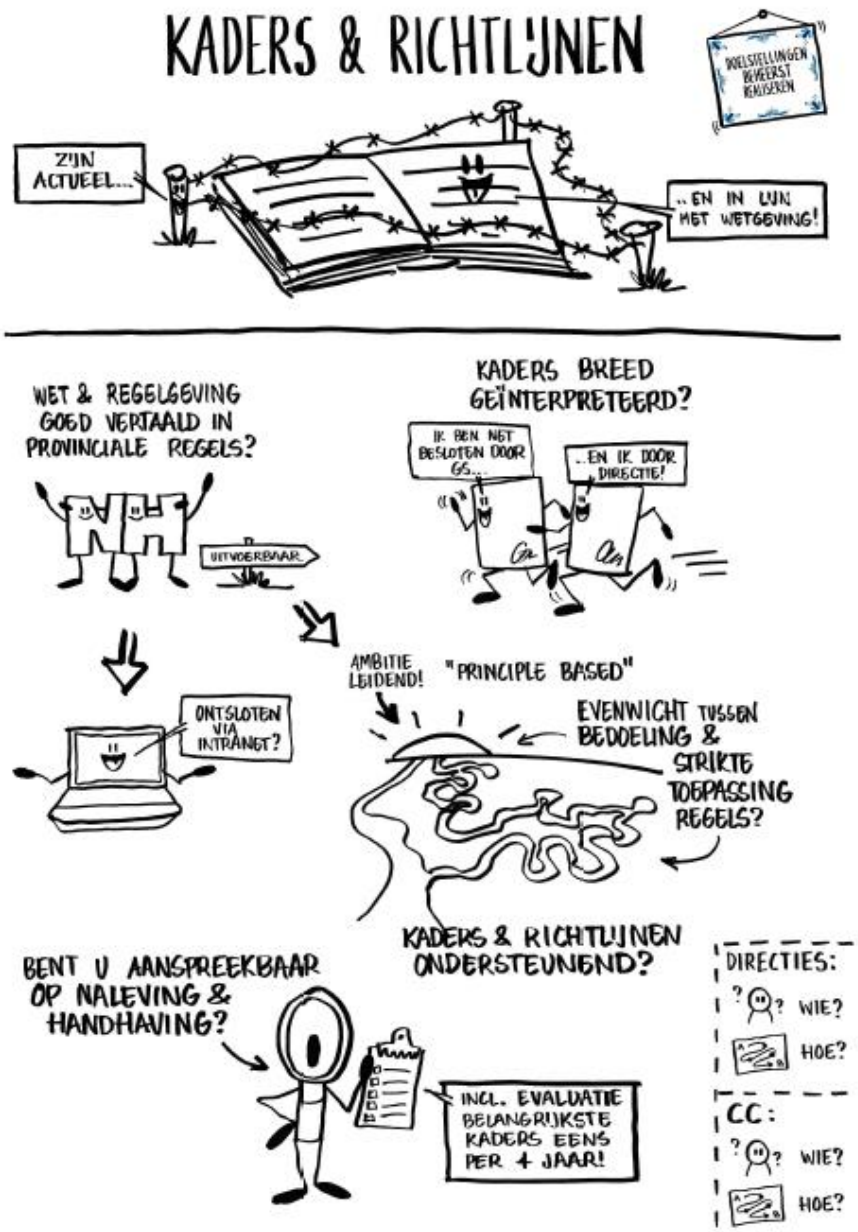

figuur 3: kaders en richtlijnen

Processen
Het niveau waarop (relevante) processen zijn ingericht is medebepalend voor de mate waarin de processen effectief en efficiënt zijn en in het verlengde hiervan of de provinciale doelstellingen op een beheerste manier kunnen worden gerealiseerd. Afhankelijk van de complexiteit van het (keten)proces speelt Concerncontrol een kleinere of grotere rol bij de inrichting en controle van het proces. Concerncontrol stelt vast of de processen adequaat zijn ingericht, of deze in de praktijk worden nageleefd en of de beheersmaatregelen die in de processen zijn verankerd toereikend zijn om procesrisico's op een aanvaardbaar niveau te houden of te brengen.

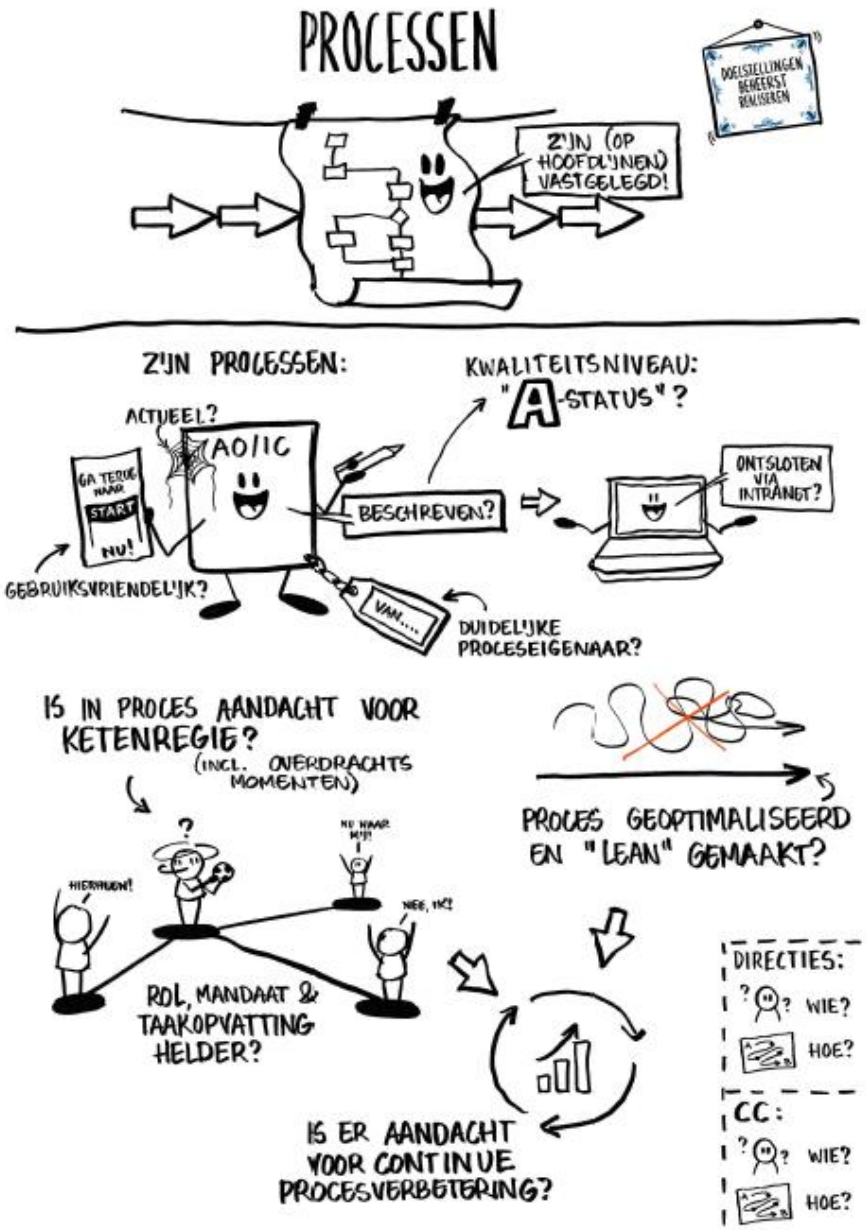

figuur 4: processen

Informatievoorziening
Actuele, volledige en betrouwbare informatie die aansluit op de te bereiken doelstellingen stelt het management van de provincie in staat te sturen op doelstellingen of hierover verantwoording af te leggen. Concerncontrol helpt bij het vertalen van doelstellingen naar sturingsvariabelen en toetst deze onder andere op haalbaarheid en bruikbaarheid. De informatievoorziening moet voldoende inzicht geven in de mate waarin de provincie haar doelstellingen realiseert. Ook de beveiliging van de beschikbare informatie speelt een steeds grotere rol binnen de provincie en wordt mede vanuit Concerncontrol opgepakt door middel van het versterken van het information security management systeem (ISMS)[7].

Directiecontrol, I-control en Senior Control (SC) adviseren op basis van informatie die door de organisatie geleverd is. De disciplines VIC en IA leveren verschillende rapporten op naar aanleiding van uitgevoerde controles en onderzoeken. Vanuit de discipline VIC zijn dit de controlememoranda en de rapportages die halfjaarlijks in een verslag van bevindingen worden opgenomen. Het verslag wordt aangeboden aan de directie ter vaststelling en ter kennisname aan GS gestuurd. De externe accountant steunt op de werkzaamheden van de discipline VIC.

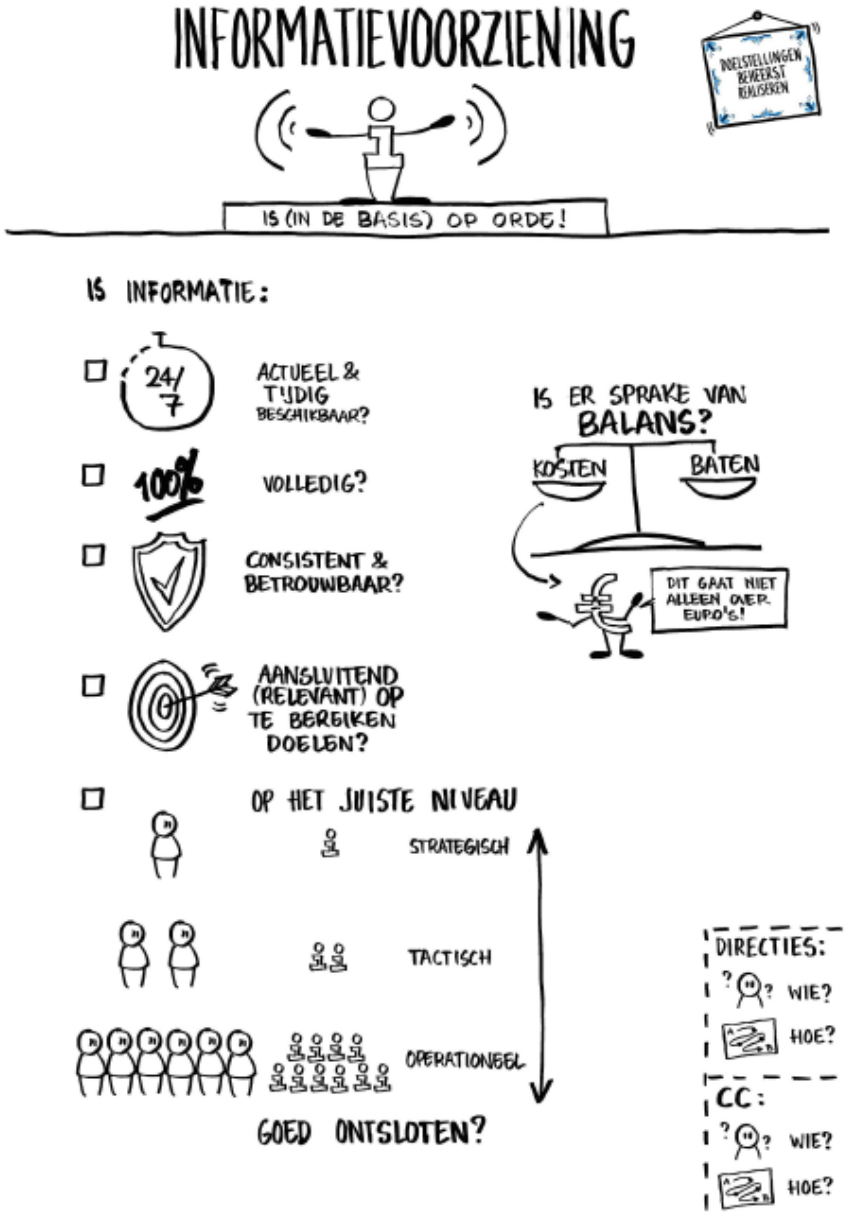

figuur 5: informatievoorziening

[7] Zie definitie in bijlage 1.

Risicomanagement
Om op een beheerste wijze met risico's om te gaan dient risicomanagement integraal ingebed te worden in de organisatie. Een hoog risicobewustzijn onder medewerkers stelt de provincie in staat de juiste risico strategie te kiezen en daarmee risico's beter beheersen. Bij het kiezen van de juiste risico-strategie wordt een bewuste keuze gemaakt om een risico te accepteren, vermijden, verzekeren of te mitigeren (inclusief de daar toebehorende beheersmaatregelen). Concerncontrol stelt voor de beheersing van risico's kaders op in het Controlstatuut en de Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen.

Concerncontrol adviseert de organisatie over de opzet, bestaan en werking van risicomanagement op sector-, directie- en concernniveau. Bovendien adviseert Concerncontrol op zware dossiers (standaard met een financieel belang boven €5 miljoen en/of hoge risicoscore) en wordt er vanuit Concerncontrol getoetst of risicomanagement, en de getroffen beheersmaatregelen, toereikend zijn om de provinciale doelstellingen beheerst te realiseren.

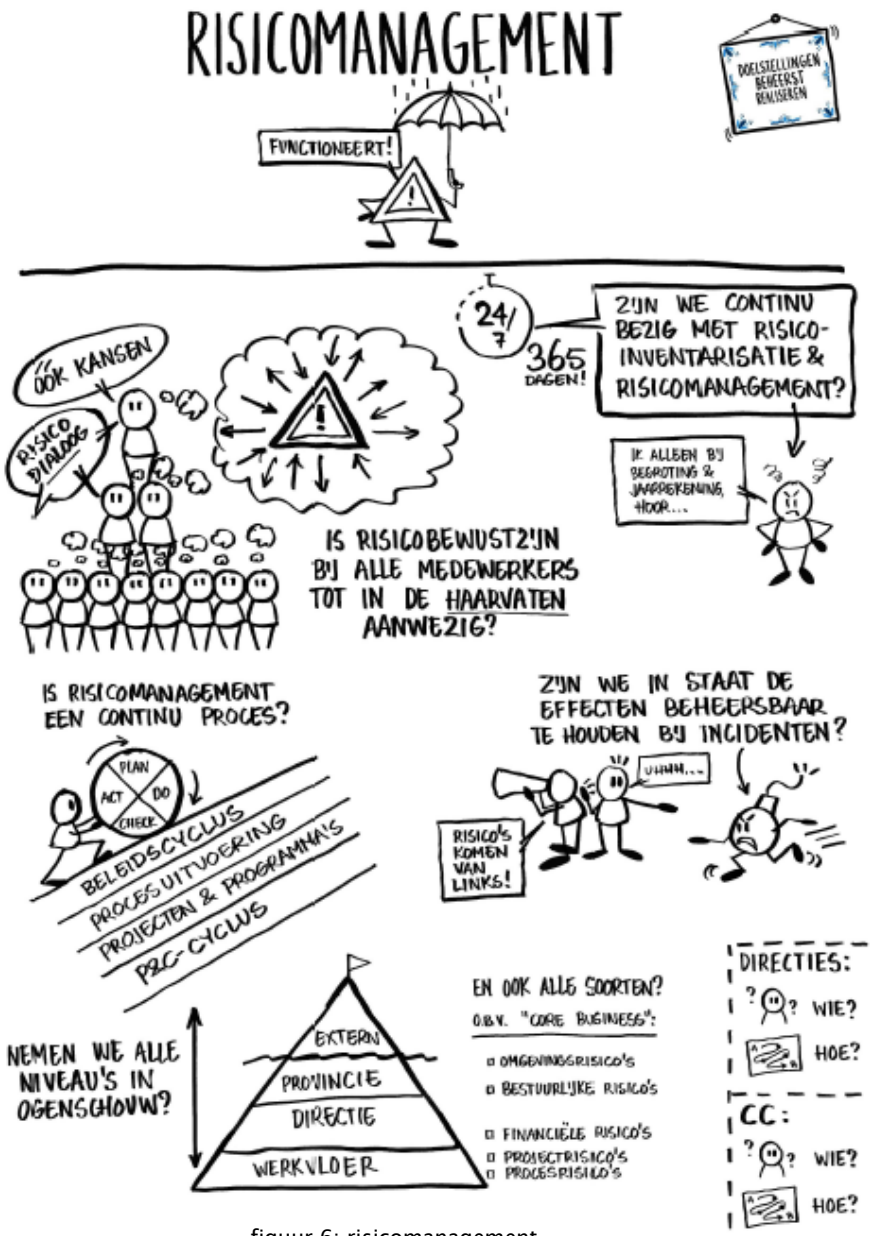

figuur 6: risicomanagement

Interne controle
De organisatie werkt vanuit het Three-Lines-Model. Het primaire proces (de eerste lijn) draagt zorg voor de kwaliteit en naleving van kaders en richtlijnen. De interne controle (IC)-functie toetst vanuit de tweede lijn. Concerncontrol adviseert vanuit de tweede lijn, maar toetst ook vanuit de derde lijn door middel van de (onafhankelijke) discipline VIC. Het stelsel van interne beheersmaatregelen en de interne controle hierop vormen de grondslag voor een uitspraak over de rechtmatigheid en de getrouwheid van de verantwoording. De discipline VIC behoudt de regie op de - voor de VIC van belang zijnde - IC. Op basis van de resultaten van de controles in de derde lijn wordt er over 2022 (en verder) een rechtmatigheidsverantwoording afgegeven door GS.

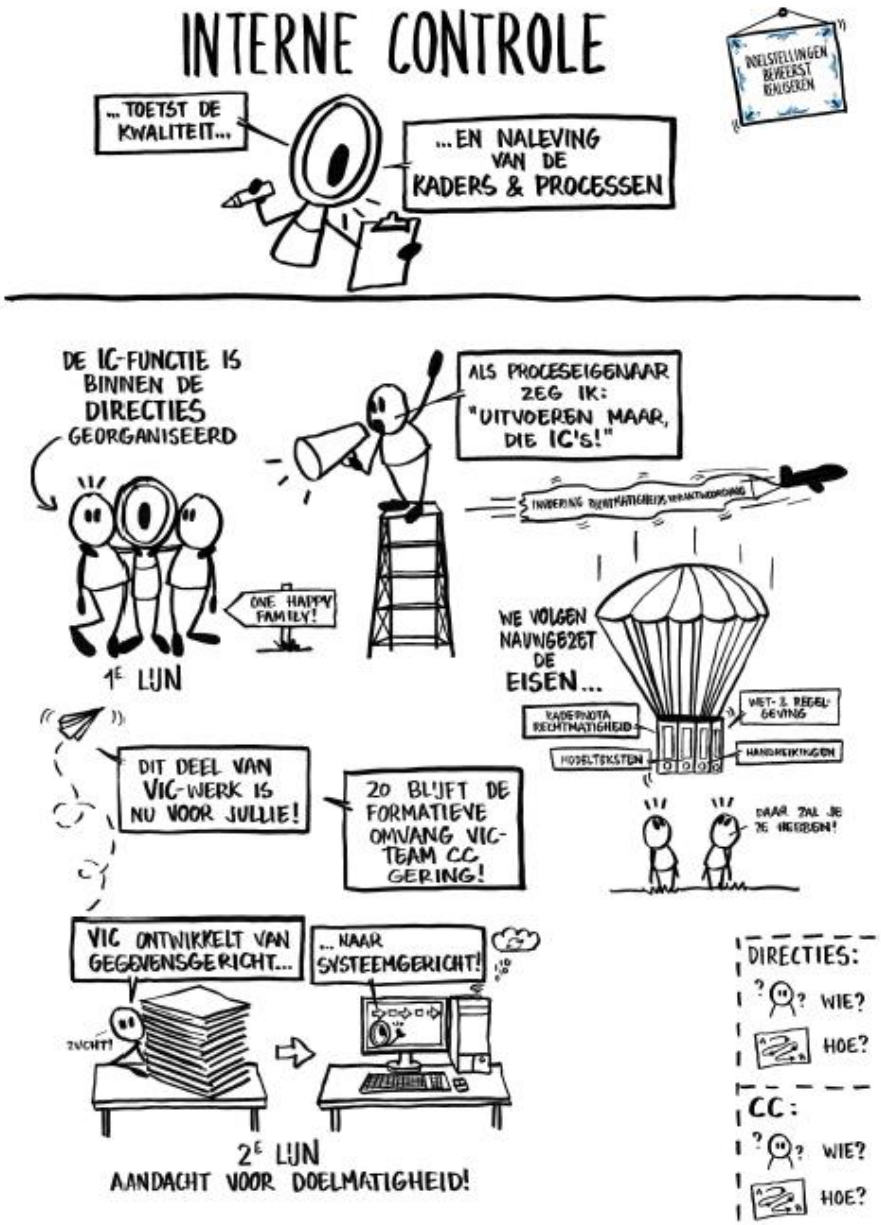

figuur 7: interne controle

Houding en gedrag

Houding en gedrag van medewerkers in de organisatie dragen in hoge mate bij aan het goed functioneren van de andere zes elementen en dus aan de realisatie van de doelstellingen van de provincie. De provincie dient tijdig mee te bewegen met ontwikkelingen in de maatschappij. Ook het bespreekbaar maken van houding en gedrag, door middel van positieve feedback, en de kernwaarden (zelfbewust, ruimte, van buiten naar binnen en samen) van de provincie dragen bij aan het tijdig kunnen meebewegen met ontwikkelingen. Gedragscode[8], consistent voorbeeldgedrag en een (intrinsieke) positieve houding bepalen zo de normen die we binnen de organisatie nastreven. Concerncontrol toont voorbeeldgedrag, maakt houding en gedrag bespreekbaar en neemt deze mee in de interne audits.

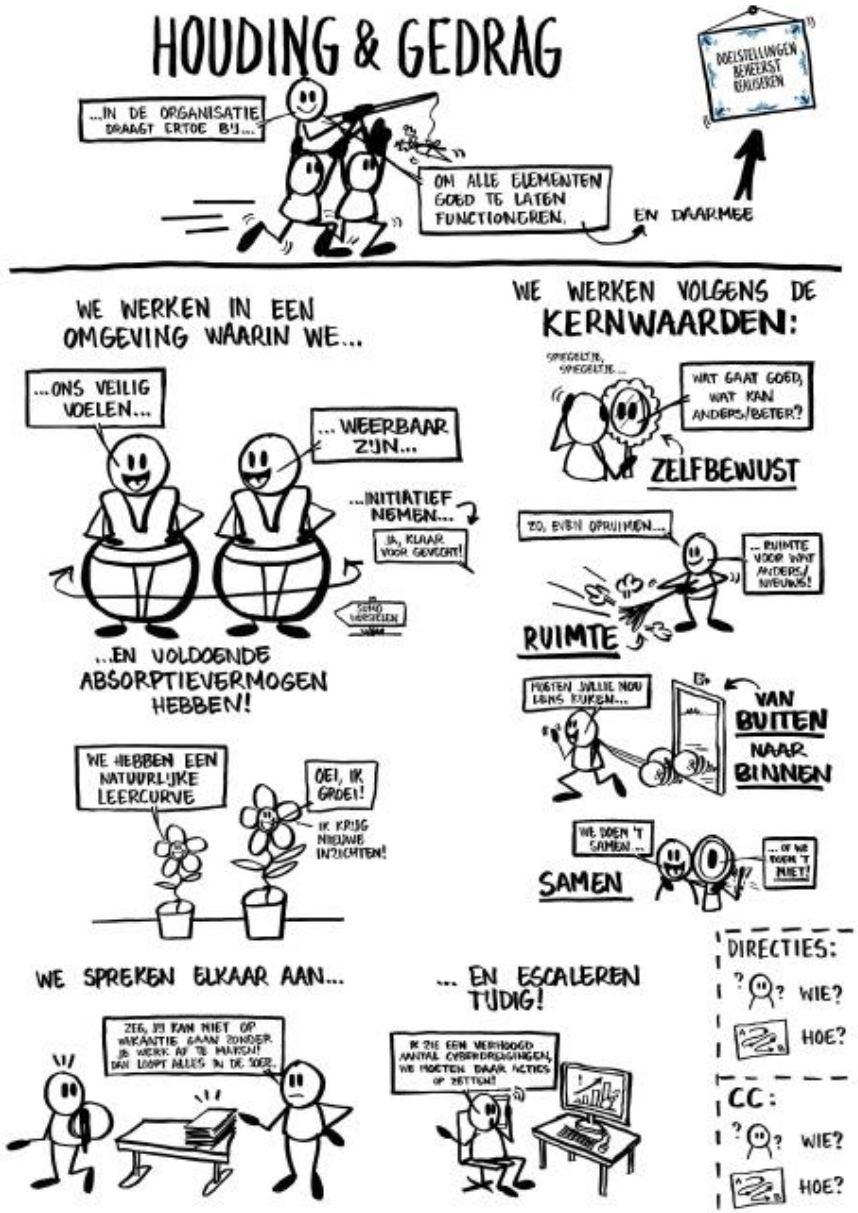

figuur 8: houding en gedrag

[8] Waaronder de ambtelijk eed.

3. Werkzaamheden (2022-2023)

3.1 Disciplines

In figuur 2 wordt de rol van Concerncontrol in hoofdlijnen weergeven. De sector omvat 17,5 FTE en is onderscheidt de volgende vijf disciplines: directie control, I control, senior control, interne audit en verbijzonderde interne controle. Alle disciplines vallen hiërarchisch onder de concerncontroller en leveren vanuit hun eigen specifieke kwaliteit een bijdrage aan de versterking van de interne beheersing. Hieronder worden deze disciplines en hun reguliere werkzaamheden nader toegelicht.

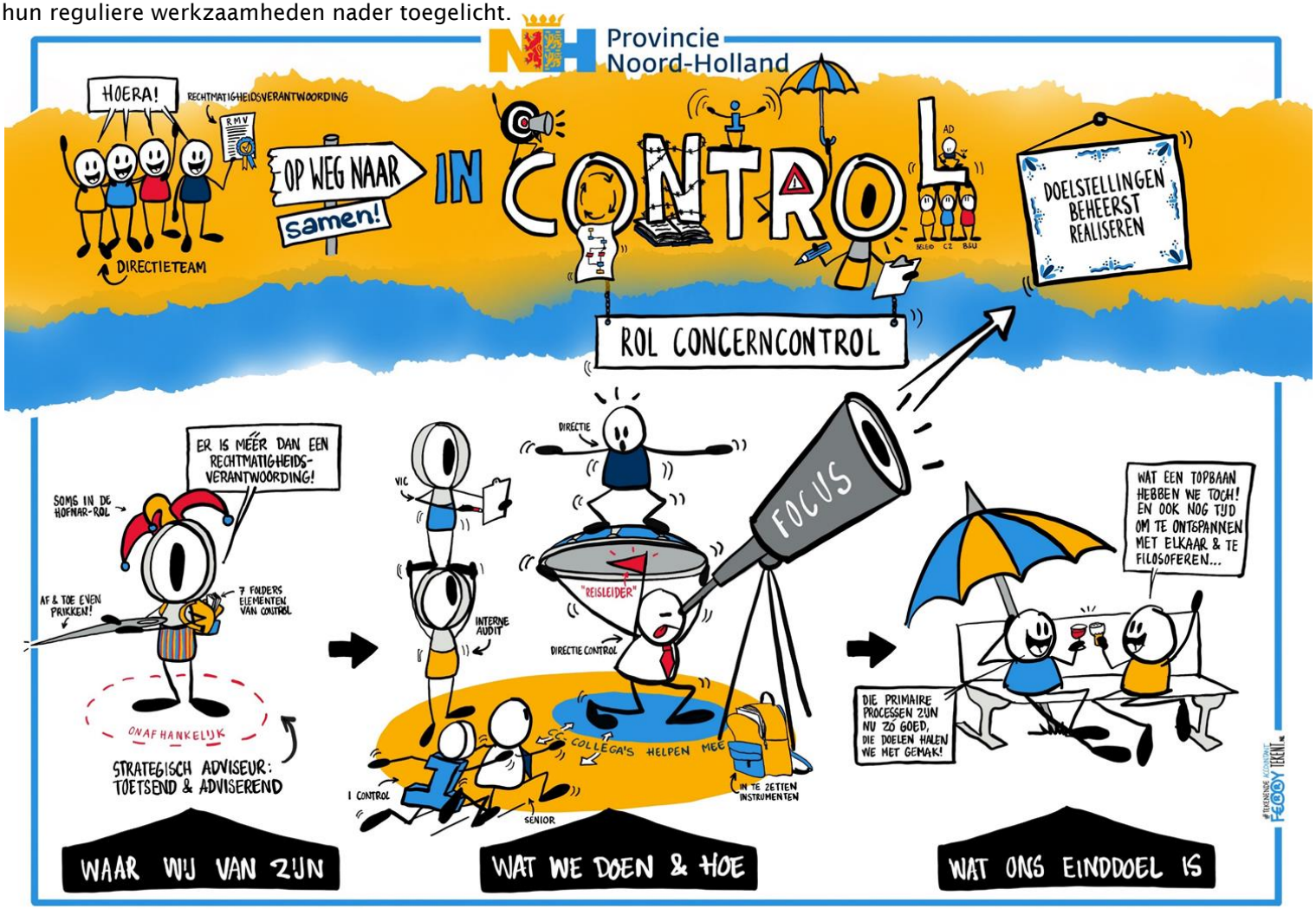

figuur 9: praatplaat rollen Concerncontrol

Directiecontrol
Drie directiecontrollers verzorgen de business control voor de aan hun toegewezen directie en door onderlinge afstemming dragen zij bij aan business control provincie breed. De directiecontrollers zijn onafhankelijk van de desbetreffende directie gepositioneerd onder Concerncontrol en werken tegelijkertijd vanuit de tweede lijn dicht op het primaire proces. Hierdoor kunnen zij aan de voorkant meekijken en -denken, adviseren, (bij)sturen en kritisch blijven. De directiecontroller adviseert de betrokken directeur proactief om zijn/haar doelstellingen beheerst te realiseren. De directiecontrollers worden hierbij ondersteund en gevoed door de andere collega's binnen Concerncontrol (en omgekeerd, denk bijvoorbeeld aan auditonderzoeken en -opvolging). Vanzelfsprekend werken de directiecontrollers ook nauw samen met de collega's van andere stafdisciplines (met name de collega's van CZ/FIN) en de collega's uit het primaire proces zelf. Doelstellingen zijn opgenomen in een directie jaar- of werkplan, dat weer een optelsom is van afzonderlijke sector(werk)plannen (m.u.v. sectoren onder de Algemeen Directeur). Als belangrijk instrument gebruiken de directiecontrollers de interne beheersplannen en zij faciliteren de directies bij het opstellen hiervan. Daarnaast monitort en adviseert de directiecontroller over de voortgang van de interne beheersplannen.

In 2022 worden de interne beheersplannen concernbreed doorontwikkeld aan de hand van de zeven elementen van control. In 2022 wordt tevens een verdere stap gezet naar een meer uniforme werkwijze, rol en positie van de directiecontrollers.

I-control
Een senior controller I-domein, de chief information security officier (CISO) en de functionaris gegevensbescherming vormen samen deze discipline. Gezien de technologische vooruitgang, steeds grotere dreiging op het gebied van (cyber) security en het in toenemende mate beschikbaar zijn van data en informatie krijgt I-control een steeds grotere rol binnen de provincie. De aandacht van I-control is specifiek gericht op het 'in control' komen en blijven van de processen binnen de bestaande informatie- en automatiseringsomgeving van de provincie en de beschikbaarheid van volledige en integere data.

Er is een viertal programma's in het i-portfolio; (Basis op Orde, Cloud, Information Assetmanagement en Moderne Werkplek). Uit deze programma's vloeien verschillende processen voort waarvoor BIA's opgemaakt dienen te worden. Vanuit de tweede lijn adviseert I-control over de afstemming van al deze producten (i-portfolio, programma's en ISMS). Daarnaast bewaakt I-control de afstemming tussen de provinciale en i-doelstellingen en anderzijds tussen de i-doelstellingen en het i-portfolio.

Informatiebeveiliging is het proces dat de betrouwbare informatievoorziening borgt. Het opnemen van informatiebeveiliging als kwaliteitscriterium is voor Provincie Noord-Holland noodzakelijk. De normen waaraan de provincie dient te voldoen staan onder andere beschreven in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Om aan deze wet- en regelgeving te voldoen werkt I-control aan het ISMS. Deze wordt onder ander gevuld met processen door middel van Business Impact Analyses (BIA)[9] en Data Protection Impact Assessments (DPIA). De primaire verantwoordelijkheid voor de invulling van de BIA ligt bij de proceseigenaar, waarbij de BIO de belangrijkste grondslag is. De AVG, de Archiefwet en de Meldplicht datalekken zijn voorbeelden van wetten die eisen stellen aan de verwerking en opslag van informatie.

Het invulling geven aan, inrichten en in stand houden van maatregelen vraagt veel extra inspanning en onderzoek naar benodigde activiteiten. In 2022-2023 zal I-control het i-portfolio blijven volgen, bewaken dat verwervingen het reguliere proces doorlopen en uitvoering geven aan het plan voor het (risicogericht) oppakken van de BIA's en DPIA's.

Senior control (SC)
Hieronder vallen de concerncontroller en (senior) controllers. Bij hen ligt de systeemverantwoordelijkheid en de bewaking van de uniformiteit en integraliteit binnen de sector. Zij dragen zorg voor de inrichting van de controlfunctie van de provincie. Deze dient zodanig te zijn ingericht dat het management in staat is de gewenste doelen en resultaten door middel van sturing en beheersing te behalen op een rechtmatige, doelmatige en doeltreffende manier. De huidige inrichting omvat, naast (het bewaken van de onderlinge samenhang van) de

[9] Zie definitie in bijlage 1.

werkzaamheden van de andere disciplines binnen Concerncontrol, onder meer risicomanagement, auditopvolging, advisering op zware dossiers, procesmanagement en de functie als aanspreekpunt voor de accountant. De taken van SC zijn in de tweede én derde lijn in te delen. Als schakel tussen de tweede en derde lijn is SC is de verbindende factor tussen de disciplines en middels de concerncontroller de kortste lijn richting de directie en het bestuur. SC coördineert de voorbereiding en uitvoering van de voortgangsgesprekken tussen de directeuren.

In samenwerking met de andere disciplines is het streven van SC om de activiteiten in 2022-2023 uit te breiden met onder andere de (ontwikkeling van de) zijlichtrapportage en aanschaf en inrichting van GRC-tooling[10]. Daarnaast staan de implementatie van de zeven elementen van control, de doorontwikkeling van de concernmanagementrapportage (CMR) en de uitvoeringsnota risicomanagement op de agenda voor 2022.

Interne audit (IA)
IA heeft als doel om door middel van onderzoeken de effectiviteit en efficiëntie van de bedrijfsvoering te verbeteren. Hiertoe voert IA verschillende typen onderzoeken uit, waaronder audits. Opdrachtgevers kunnen zijn GS, een directielid of de concerncontroller. In beginsel werkt IA vanuit de derde lijn en controleert (en adviseert over) het samenspel tussen de eerste en tweede lijn. Daarnaast toetst IA periodiek de door de sector Onderzoek & Informatie (directie Beleid) uitgevoerde effectiviteitsonderzoeken. De programmamanager IA heeft, indien provinciaal belang dit vereist, de mogelijkheid zich direct tot GS te richten. Daarnaast voert IA ook overige (audit gerelateerde) werkzaamheden uit in opdracht van eerder genoemde opdrachtgevers. De aangenomen ambtelijke opdrachten zijn opgenomen in een auditjaarplan dat jaarlijks door de directie wordt vastgesteld en ter kennisname aan GS wordt gezonden.

De nieuwe opdrachten van GS voor het jaar 2022 zijn op 21 december 2021 vastgesteld door GS. In opdracht van GS zal in 2022 onderzoek worden verricht naar het nakomen van interprovinciale afspraken en de bijdrage aan het voldoen aan de BIO; tevens zal er een systeemtoets uitgevoerd worden om zekerheid te geven over het totstandkomingsproces van de rechtmatigheidsverantwoording. In opdracht van de directie staan o.a. de financiële informatievoorziening en de opvolging van het onderzoek naar de weerbaarheid van de provinciale organisatie op het programma.

Verbijzonderde interne controle (VIC)
De VIC is een instrument dat bijdraagt aan rechtmatig handelen van de provincie. De uitkomsten van de VIC vormen de basis voor de rechtmatigheidsverantwoording die GS vanaf 2022 in de jaarstukken zullen afgeven. De discipline VIC geeft uitvoering aan de opdracht van PS aan GS om te zorgen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Jaarlijks wordt het normenkader rechtmatigheid opgesteld voor de controle door de externe accountant. De controlewerkzaamheden betreffen het toetsen aan dit normenkader. Daarnaast voert de discipline VIC vele andere controles uit zoals controles op subsidieverantwoordingen, het jaarrekeningdossier en fiscale aspecten. Net als IA werkt de discipline VIC vanuit de derde lijn en heeft de coördinator – in het kader van de onafhankelijke positie van de VIC - de mogelijkheid om zich direct tot GS te richten. De VIC is bestemd voor de interne organisatie. Daarnaast steunt de accountant bij de uitvoering van zijn werkzaamheden op de discipline VIC. De samenwerking van de interne controle (tweede lijn), VIC (derde lijn) en de externe controle (vierde lijn) verhoogt de efficiëntie en beperkt de ‘controlelast’ binnen de organisatie. De discipline VIC stelt periodiek rapportages op inzake de uitkomsten van de controles en deelt deze met de organisatie.

3.2 Activiteiten in 2022

Aan de hand van de zeven elementen van control wordt hieronder aangegeven welke werkzaamheden Concerncontrol specifiek in 2022 wil verrichten.

Doelstellingen
Jaarlijks worden er vanuit Concerncontrol verschillende plannen opgeleverd waarin de doelstellingen en activiteiten zijn verwoord: drie interne beheersplannen namens de directies en de jaarplannen van de

[10] Governance, Risk and Compliance. Zie ook definitie in bijlage 1.

disciplines VIC, IA, IT (cyber)security en Concerncontrol. Vanaf 2023 wordt er één jaarplan[11] opgeleverd, met uitzondering van de interne beheersplannen, deze zijn immers van de directies. Synergie tussen de disciplines versterkt de integraliteit van de sector en zorgt voor een betere ondersteuning van de organisatie om de provinciale doelstellingen beheerst te realiseren. Zowel de interne beheersplannen als het jaarplan Concerncontrol zijn in 2022 voor het eerst aan de hand van de zeven elementen van control geschreven. Concerncontrol stimuleert zo het gebruik van de zeven elementen in de organisatie. In 2022 wordt de mogelijkheid van één intern beheersplan[12] onderzocht, waarin de raakvlakken tussen directies voor het gezamenlijk realiseren van ambities wordt belicht. Een andere belangrijke ontwikkeling is de invulling van de voortgangsgesprekken tussen de algemeen directeur en de directieleden naar aanleiding van de CMR. Het is de bedoeling dat de directieleden met behulp van het interne beheersplan in de gesprekken gaan aangeven in hoeverre zij vinden dat hun directie in control is. De bouwstenen voor dit gesprek zijn een (kwantitatief) dashboard dat door Concernzaken wordt opgeleverd en een mede daarop gebaseerde kwalitatieve analyse vanuit Concerncontrol. Het - in ontwikkeling zijnde - dashboard voor budgethouders is hiertoe een belangrijke stap. Concerncontrol is hier sterk afhankelijk van de informatie die Concernzaken aanlevert en het is dan ook vanzelfsprekend dat we hier samen in optrekken.

Kaders en richtlijnen
Vanaf boekjaar 2022 moeten GS een rechtmatigheidsverantwoording afgeven aan PS. De discipline VIC geeft hier uitvoering aan en de provincie Noord-Holland is hier goed op voorgesorteerd. Anders dan voorgaande jaren stellen PS nu de normen vast (voorheen stelden GS deze vast en kregen PS het normenkader ter kennisname). Dit zal leiden tot een aanpassing van de financiële verordening[13]. Bij de periodieke herziening van de Financiële Verordening in 2023 zal - door middel van een technische briefing en inhoudelijke discussie aan de hand van de nota over het langetermijnperspectief van de provinciale financiën - worden stilgestaan bij de normen van de algemene reserve[14]. Wijzigingen in de Financiële Verordening zullen leiden tot aanpassingen in de reeds vastgestelde Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen en de in 2022 op te leveren uitvoeringsnota risicomanagement en weerstandsvermogen.

Vanuit de directiecontrollers zal de aansluiting tussen het interne beheersplan en de planning en control cyclus nader worden gesynchroniseerd. Daarnaast zal er scherper worden gekeken naar de mate waarin kaders en richtlijnen bekend zijn binnen de organisatie en daadwerkelijk worden toegepast (compliance), maar ook in hoeverre interne kaders en richtlijnen impact hebben en werkbaar zijn.

Processen
De rol van Concerncontrol is hier kaderstellend. Het project Processen Centraal, dat de afgelopen jaren de lijn heeft ondersteund bij het vastleggen van processen, heeft officieel decharge verleend gekregen. De resterende processen, met name financieel administratieve en (directie overstijgende) ketenprocessen, worden decentraal in de directies beschreven en actueel gehouden. Vanuit de disciplines directie control, VIC en IA worden de processen – al dan niet met bestaande procesbeschrijvingen – getoetst. Hiermee zetten deze disciplines de controle activiteiten door zoals deze ook in 2021 werden uitgevoerd. Vanuit I-control is er onderzoek gedaan naar de huidige stand van zaken rond de BIA's, wat heeft geleid tot een plan van aanpak om het proces van de uitvoering van de BIA's, waaronder de uit te voeren toetsen, op orde en geborgd te krijgen binnen de organisatie. Voorstel is daarnaast om een dergelijk plan van aanpak ook op te stellen voor industriële automatisering.

Informatievoorziening
IA voert in 2022 in totaal negen onderzoeken uit: zes in opdracht van de directie en drie in opdracht van GS, waarvan één reeds in 2021 is begonnen. Een van de onderzoeken van IA is gefocust op de (financiële) informatievoorziening. In 2021 heeft IA in dit verband een vooronderzoek uitgevoerd. In 2022 coördineert IA het extern uit te

[11] Het VIC-plan zal echter afzonderlijk naar GS en PS moeten. Dit is een vereiste in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording.
[12] Zie definitie in bijlage 1.
[13] Dit betreft bijvoorbeeld de wijze waarmee wordt omgegaan met begrotingsonrechtmatigheden en hoe afwijkingen geïnterpreteerd moeten worden in het kader van het uitoefenen van het budgetrecht van PS
[14] Statenvoordracht Kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022-2025

voeren onderzoek naar de financiële informatievoorziening. In het kader van de informatievoorziening zal tevens de informatiebehoefte van de directie in kaart worden gebracht. De uitkomsten van deze onderzoeken zullen gebruikt worden in de doorontwikkeling van de sturingsrapportages en de in 2022-2023 te introduceren zijlichtrapportage. Deze rapportage zal voorafgaande aan het derde voortgangsgesprek worden opgeleverd door Concerncontrol en geeft de stand van zaken weer vanuit het control perspectief. Daarnaast zal er door I-control in 2022 een algoritmeregister worden opgeleverd, waarin alle door de provincie gebruikte algoritmes worden opgenomen.

Risicomanagement
Met behulp van de structuur van de zeven elementen van control wordt risicomanagement een vast onderdeel van de voortgangsgesprekken. Dit is belangrijk om zo het risicobewustzijn van de organisatie te vergroten. Zowel bij de gesprekken als het risicomanagement binnen de organisatie biedt de Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen handvatten. In najaar 2022 wordt een uitvoeringsnota risicomanagement en weerstandsvermogen opgesteld die de uitwerking in de organisatie verder in kaart brengt en verscherpt. IA ambieert vanaf 2022-2023 in samenwerking met SC en de directiecontrollers risico's te beoordelen en onderzoeken naar risicobeheersing te doen. Daarnaast zal er voor het zomerreces een frauderisicoanalyse worden uitgevoerd.

Interne controle
De controleactiviteiten van de VIC worden in 2022 verder uitgebreid. Daarnaast zal er gericht gekeken worden om het MCS te verstevigen door middel van het verder implementeren van het ISMS en het inzichtelijk maken van application controls (in SAP), data gedreven controles, GRC-tooling en een Key Control Dashboard. SC beoogt om het MCS dusdanig te versterken dat er naast de rechtmatigheidsverantwoording een 'in control statement' kan worden afgegeven. In het kader van het ISMS zal I-control in 2022-2023 de in paragraaf 3.1 benoemde programma's bewaken vanuit quality and assurance.

Houding en gedrag
In 2022-2023 zal er gewerkt worden aan de samenwerking binnen de sector. Hiertoe is dit jaarplan de eerste stap en er wordt binnen de sector gekeken hoe de tweewekelijkse sector overleggen effectiever in te zetten.

Concerncontrol wil in 2022-2023 de organisatie bewuster maken van acties die in het I-domein uitgevoerd moeten worden om de huidige achterstand in te halen. Het is hierbij van belang dat de organisatie gaat werken volgens de aan informatiebeveiliging en privacy gerelateerde beheersprocessen en het security en privacy by design[15] principe.

Daarnaast worden aspecten zoals voorbeeldgedrag en aanspreekbaarheid in audits meegenomen. Aan toetsbaarheidsaspecten zal in de interne beheersplannen aandacht worden gegeven.

[15] Bij security en privacy by design wordt er vanaf de start van ICT-gerelateerde vraagstukken al rekening gehouden met de beveiliging van gegevens en de continuïteit van processen.

3.3 Planning

De planning vanuit Concerncontrol worden in figuren 10 en 11 weergeven voor 2022 en 2023[16]. Niet alle werkzaamheden zijn in de tijd uit te zetten gezien deze gedurende het hele jaar worden uitgevoerd. Figuur 10 geeft daarom concreet op te leveren producten weer. De lengte van de balk geeft geen indicatie van de duur van de activiteit. Het einde van de balk geeft aan in welke periode de activiteit wordt afgerond. In bijlage 3 is een overzicht weergeven van de bestuurlijke producten die door Concerncontrol opgeleverd worden. De concrete producten voor 2023 (figuur 11) zijn op dit moment nog niet volledig te overzien. Daarom is gekozen om in figuur 11 alleen de terugkerende producten om zo inzicht te verschaffen over welke producten Concerncontrol jaarlijks op levert. Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda 2023 wordt dit nader uitgewerkt.

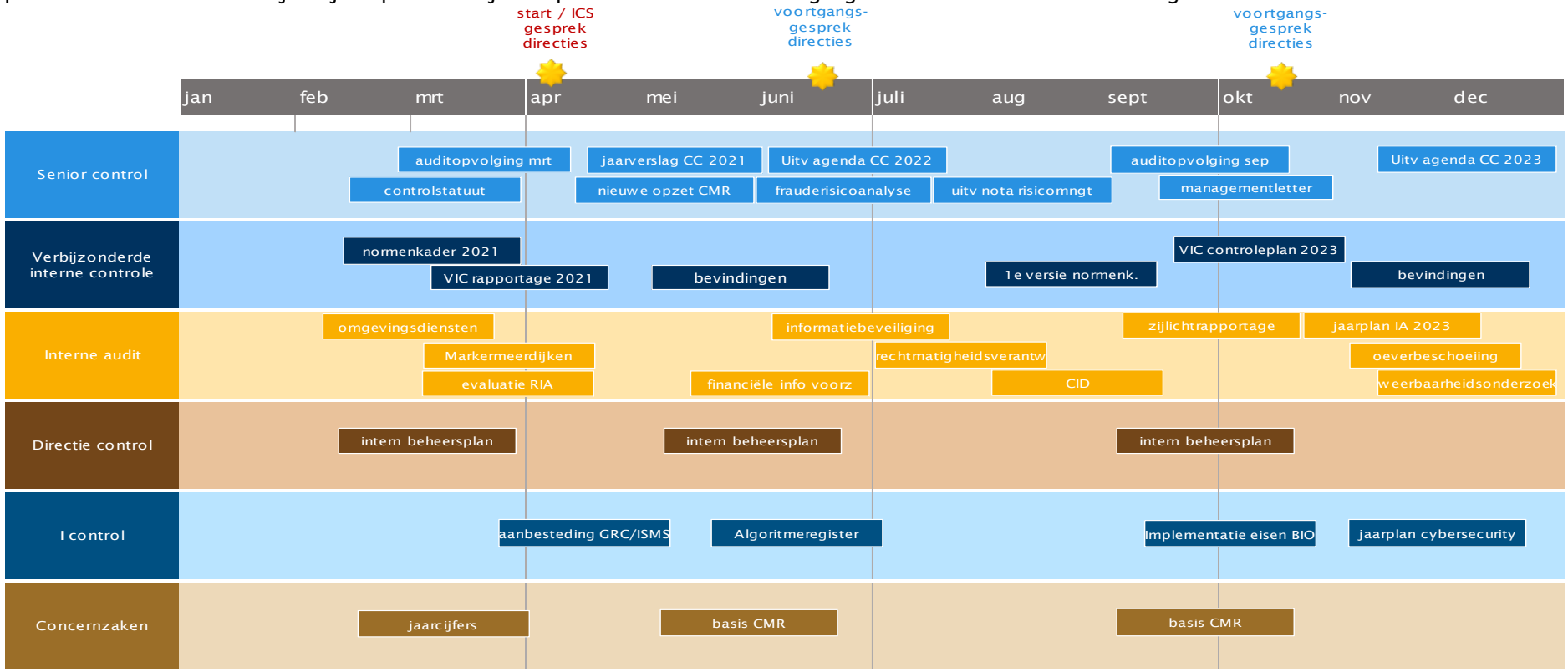

figuur 10: Producten in 2022

[16] In figuur 10 wordt ook Concernzaken aangegeven. Concerncontrol bepaalt uiteraard niet de werkzaamheden van CZ. De genoemde rapportages en de voortgangsgesprekken staan centraal in de planning van meerdere producten - maar ook de visie - van Concerncontrol. Omwille van de positie en de afhankelijkheid die Concerncontrol heeft van de rapportages is ervoor gekozen deze in het overzicht op te nemen.

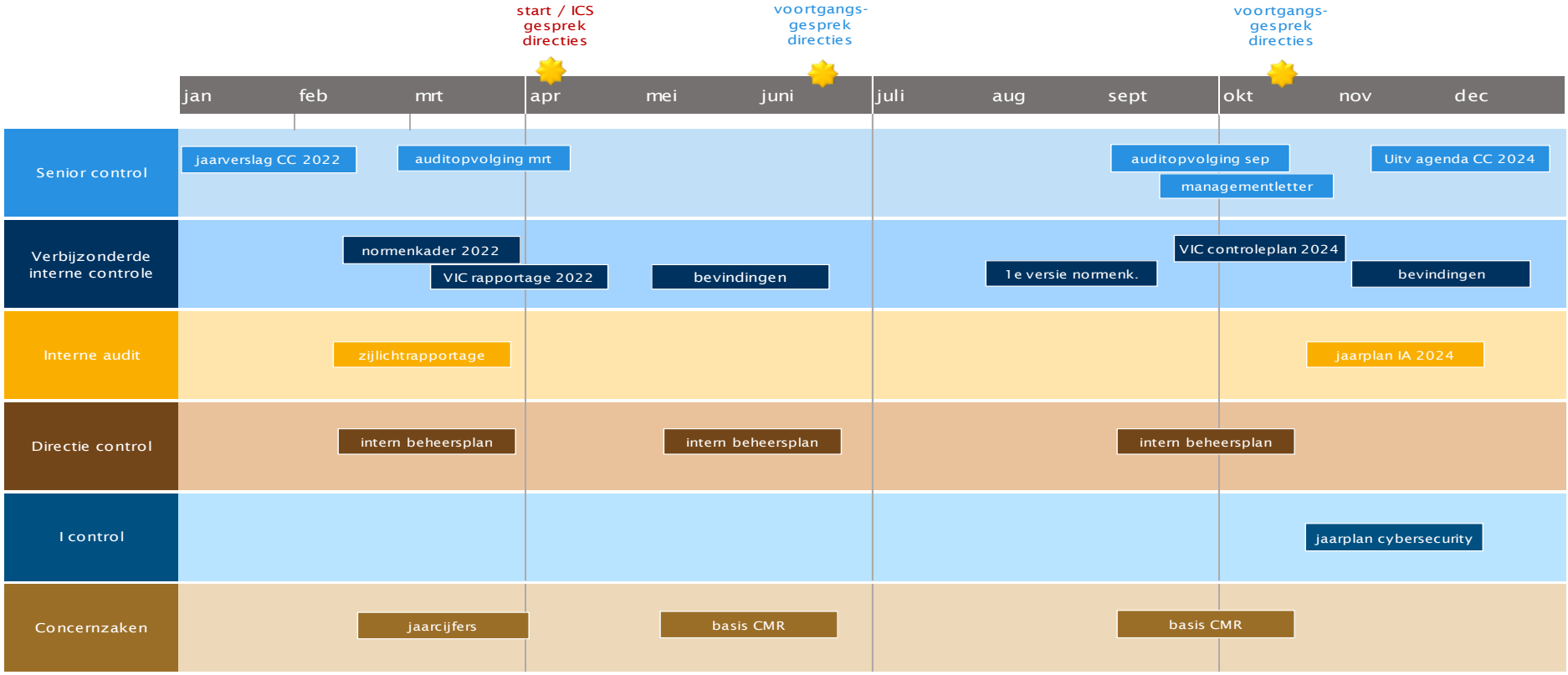

figuur 11: Terugkerende producten in 2023

4. Bijlagen

4.1 Bijlage 1: Begrippenlijst

Business Impact Analyse	Door middel van een BBN (Borging Basis Beveiligingsniveau) toets worden er eisen gesteld aan het informatiesysteem alvorens de benodigde maatregelen worden getoetst. Binnen PNH wordt een BIA uitgevoerd. De BIA is een bredere versie van de BBN.
Interne Audit	Doet onderzoek ter verbetering van de rechtmatigheid, de effectiviteit en efficiency van de bedrijfsvoering (of financiën bij een financiële audit) zodat de provinciale doelen beter kunnen worden behaald.
GRC-Tooling	Governance Risk and Compliance tooling helpt bij het versterken van (onderdelen van) het MCS door middel van een dashboard en het automatiseren van (controle) taken. Het ISMS is hier direct aan gekoppeld.
Financiële rechtmatigheid	De rechtmatigheid van beheershandelingen waaruit financiële gevolgen voortkomen die als baten, lasten en/of balansmutaties in de jaarrekening dienen te worden verantwoord. Ook niet-financiële beheershandelingen kunnen in de rechtmatigheidscontrole worden betrokken. Zie ook rechtmatigheid.
I-control	Het uitoefenen van control specifiek op het informatie (technology) domein. Zie ook 'in control'.
In Control	'de wijze van sturen, beheersen en toezicht houden, gericht op een effectieve en efficiënte realisatie van strategische en operationele doelstellingen alsmede het hierover op een open wijze communiceren en verantwoording afleggen ten behoeve van belanghebbenden'[17]
In Control Statement	'Een verklaring van het bestuur over de kwaliteit van de bedrijfsvoering, zoals de interne organisatie en automatisering, waarmee inzicht wordt verkregen in de mate waarin verschillende bedrijfsprocessen op orde zijn.'[18]
Intern beheersplan	Een intern beheersplan is gericht op het in control komen en blijven van de directie waarvoor deze is geschreven. In het plan staan, aan de hand van de zeven elementen van control, welke acties de directie uitvoert om de doelstellingen op een beheerste wijze uit te realiseren. De directie is verantwoordelijk voor het schrijven en bijhouden van het plan. De directiecontrollers hanteren het plan vervolgens als instrument om de directeur te adviseren.
Information Security Management System (ISMS)	Een ISMS is een procesgerichte benadering van informatiebeveiliging en is geen technisch systeem, maar een combinatie van doelen, beleid, regels, procedures en maatregelen waar alle medewerkers in de organisatie zich aan moeten houden.
Management control systeem	Het geheel aan activiteiten die het management onderneemt om de activiteiten en motivatie van medewerkers in lijn te brengen met de organisatie[19]. Hierbij is het van belang om alle elementen in samenhang te bestuderen.
Opzet, bestaan en werking	De opzet van processen, procedures, werkwijzen en beheersmaatregelen richt zich op het ontwerp en inrichting. Bestaan wil zeggen dat het ontwerp en inrichting (de opzet) zich heeft vertaald in procedures, processen, werkwijzen en beheersmaatregelen. De werking betreft de vaststelling middels controle of het ontwerp en inrichting van procedures, processen, werkwijzen en beheersmaatregelen (het bestaan) ook daadwerkelijk effectief zijn.

[17] Afkomstig uit het begrippenkader van de Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA), beschikbaar op: https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippenkader

[18] "De verbijzonderde interne controle bij decentrale overheden" van de commissie Bedrijfsvoering, Auditing Decentrale Overheden (BADO) van 14 februari 2019

[19] Van der Kolk in 'De Meetmaatschappij' gepubliceerd in 2021

Rechtmatigheid	Een handelswijze is in overeenstemming met de geldende regels en besluiten. Zie ook financiële rechtmatigheid.
Three Lines Model	Model ter ondersteuning van governance en risicomanagement om zekerheid te verkrijgen over getrouwheid en (financiële) rechtmatigheid. De eerste lijn betreft het primaire proces in de lijn, de tweede lijn betreft control binnen de lijnorganisatie en de derde lijn betreft control vanuit onafhankelijkheid van de lijnorganisatie.
Zeven elementen van control	De zeven elementen van control zijn binnen de provincie opgesteld. Met deze elementen wordt balans gezocht tussen de invalshoeken van Goed Openbaar Bestuur, het model van The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) en de commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO). Deze elementen zijn: 1. Doelstellingen (zijn duidelijk en concreet, bekend in de organisatie en worden nagestreefd); 2. Kaders en richtlijnen (zijn actueel en in lijn met wetgeving en bekend in de organisatie); 3. Processen (zijn waar nodig vastgelegd en worden gevolgd); 4. Informatievoorziening (om te kunnen sturen en beheersen is op orde); 5. Risicomanagement (functioneert goed); 6. Interne controle (functioneert goed); en 7. Houding en gedrag (in de organisatie dragen hieraan bij).
Zijlicht-rapportage	De zijlichtrapportage heeft op dit moment nog geen vorm. Door vanaf de zijkant de interne beheersplannen vanuit de zeven elementen te belichten wil Concerncontrol zekerheid geven over het beheerst realiseren van doelstellingen.

4.2 Bijlage 2: Gebruikte afkortingen

AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BADO	Bedrijfsvoering Auditing Decentrale Overheden
BBN	Borging Basis Beveiligingsniveau
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies
BIA	Business Impact Analyse
BIO	Baseline Informatie beveiliging Overheid
CISO	Chief Information Security Officer
CMR	Concernmanagementrapportage
DPIA	Data Protection Impact Assessment
GRC	Governance, Risk and Compliance
GS	Gedeputeerde Staten
IA	Interne Audit
IC	Interne Controle
I-Control	Informatie-control
ICS	In Control Statement
ISMS	Information Security Management Systeem
MCS	Management Control System
NORA	Nederlandse Overheid Referentie Architectuur
PS	Provinciale Staten
SC	Senior Control
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
VIC	Verbijzonderde Interne Controle

4.3 Bijlage 3: Overzicht bestuurlijke producten

onderwerp	besluit	actie	opmerkingen	start	eind
Controlstatuut	GS	Senior Control		21-jan	22-mrt
Quickscan begrotingsproces	PS	Senior Control	cie EFB 21/3	3-mrt	21-mrt
Jaarplan CC 2022	GS	Senior Control		22-feb	28-feb
Normenkader 2021	GS	VIC	vaststelling GS vóór start acc.controle 11/4	18-feb	4-jul
Auditopvolging 1 mrt	directie / GS	Senior Control	zsm na 1 maart	28-feb	4-jul
Jaarverslag CC 2021	GS	Senior Control		1-mei	30-jun
Auditopvolging 1 sep	directie / GS	Senior Control	in PS op 14/11 tegelijk met begroting	11-jul	14-nov
Managementletter 2022	GS	Senior Control	stukken aan Rek cie op 1/12	12-sep	15-dec
Jaarplan CC 2023	GS	Senior Control	vóór jaareinde	11-nov	13-dec
Jaarplan Interne Audit	directie / GS	Interne Audit	vóór jaareinde	11-nov	13-dec
Aanbesteding accountant	PS	Senior Control		1-mrt	29-jan
Omgevingsdiensten	GS	Interne Audit		1-jan	31-mrt
Informatiebeveiliging	GS	Interne Audit		1-jan	28-jul
Rechtmatigheidsverantw.	GS	Interne Audit		1-jun	25-aug
Frauderisicoanalyse	GS	Senior Control		1-mrt	28-jul
Uitvoeringsnota risicomngt	GS	Senior Control		1-mei	25-aug

Opdrachtgever:
Gedeputeerde Staten

Opdrachtnemer:
Jean Bierhuizen, Concerncontroller

Datum:
21 april 2022

Status:
GS (versie 1)

Afbeeldingen:
#Tekenende Accountant Ferry Tekent

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.M.A. van Eijnatten
AD/CC

Telefoonnummer +31235144007
martijn.van.eijnatten@noord-holland.nl

Verzenddatum
11 MEI 2022

Kenmerk
1823943/1823948

Uw kenmerk

Betreft: Jaarplan Concerncontrol 2022-2023

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:

- Jaarplan Concerncontrol 2022-2023

De financiële verordening en het controlstatuut beschrijven de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van Concerncontrol. In het bijgevoegde jaarplan worden deze vertaald naar reguliere werkzaamheden en concrete activiteiten in 2022-2023.

In hoofdstuk 2 worden de missie, visie en doelstellingen van de sector toegelicht. Onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring moeten GS vanaf boekjaar 2022 een rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarstukken afleggen aan PS. In het verlengde van de rechtmatigheidsverantwoording ambieert Concerncontrol het opnemen van een In Control Statement (ICS) bij de jaarstukken in 2025. Het ICS zal dan worden opgebouwd aan de hand van de zeven elementen zoals deze bij het controlstatuut zijn vastgesteld. Een nadere uitwerking van deze elementen wordt in paragraaf 2.4 gegeven.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

In hoofdstuk 3 wordt de ambitie en strategie van Concerncontrol vertaald naar activiteiten. Dit bestaat enerzijds uit reguliere werkzaamheden en anderzijds uit activiteiten die specifiek in 2022 worden opgeleverd. Om inzicht te geven wie wat doet binnen de sector zijn de reguliere werkzaamheden beschreven voor elk van de vijf "disciplines". Deze disciplines zijn: directie control (1), i-control (2), senior control (3), verbijzonderde interne controle (4) en interne audit (5). Naderhand wordt aan de hand van de zeven elementen van control aangegeven welke werkzaamheden / activiteiten specifiek in 2022 worden uitgevoerd. Door middel van het geheel aan activiteiten werkt Concerncontrol toe naar het realiseren van haar eigen ambitie en draagt zij bij aan het realiseren van de provinciale doelstellingen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Jaarplan Concerncontrol 2022-2023

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9791
Extern Zaak ID	1771864
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	16.c
Titel	Brief GS aan PS inz. Auditopvolging peildatum maart 2022 (c-agenda NLG 13-6-2022 en EFB en M&B 20-6-2022)
Organisatieonderdeel	AD/CC

Bijlagen
brief aan PS over auditopvolging peildatum maart 2022.pdf
1 Notitie auditopvolging peildatum 1 maart 2022 analyse bestuurlijke aanbevelingen
1a Bijlage bij 1771864/1772067 notitie auditopvolging peildatum maart 2022 actieplan eindrapport randstedelijke rekenkamer OD NZKG
2 Auditopvolgingslijst bestuurlijke aanbevelingen per 1 maart 2022

Geagendeerd	Vergaderdatum
Overdracht vanuit GS	23 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Natuur Landbouw & Gezondheid	13 juni 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**
Mobiliteit & Bereikbaarheid	20 juni 2022

Toelichting

Auditopvolging is een instrument om de overgenomen aanbevelingen van de externe accountant, de Randstedelijke Rekenkamer, de provinciearchivaris en Concerncontrol systematisch door te voeren. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt gerapporteerd aan de directie, GS en PS.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. J.M. Bierhuizen
AD/CC

Telefoonnummer +31631690638
bierhuizenj@noord-holland.nl

Verzenddatum
18 MEI 2022

Kenmerk
1771864/1771887

Uw kenmerk

Betreft: Auditopvolging peildatum maart 2022

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:

- Auditopvolging peildatum maart 2022

Wij hebben de auditopvolging peildatum maart 2022 in onze vergadering van 17 mei 2022 vastgesteld.

Auditopvolging is een instrument om de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer, de externe accountant, de provinciearchivaris en Concerncontrol systematisch door te voeren in beleid en uitvoering. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt gerapporteerd aan de auditstuurgroep, GS en PS.

Bijgaand ontvangt u de *notitie auditopvolging* en de *auditopvolgingslijst per 1 maart 2022*. De notitie bevat een analyse van de status van de openstaande aanbevelingen per 1 maart 2022. De stand van zaken zelf ligt vast in de genoemde lijst.

De volgende auditopvolging waarmee wij u informeren, is de auditopvolging peildatum september 2022.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

- Notitie auditopvolging
- Auditopvolgingslijst per 1 maart 2022

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Uw contactpersoon
J.M. Bierhuizen
AD/CC

Telefoonnummer +31631690638
bierhuizenj@noord-holland.nl

Kenmerk: 1771864/1772067

19 april 2022

Betreft: Auditopvolging per 1 maart 2022

Memo

Inleiding
De auditopvolgingslijst is een instrument om de opvolging van aanbevelingen systematisch en periodiek te monitoren en eventuele risico's binnen de organisatie onder de aandacht te brengen. Hierbij geeft de auditopvolgingslijst inzicht in de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen uit onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer, de externe accountant, de provinciearchivaris en van de concerncontroller van de provincie Noord-Holland.

Aan de hand van de auditopvolgingslijst rapporteert de concerncontroller per halfjaar (in maart en september) aan Gedeputeerde Staten over de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten per bijgaande brief over deze voortgang.

De opvolging betreft de mate waarin de maatregelen zijn ingevoerd die de proceseigenaren hebben toegezegd naar aanleiding van de aanbevelingen uit de onderzoeken. De proceseigenaren van de maatregelen zijn werkzaam bij een van de directies van de provincie Noord-Holland. Of en de mate waarin de maatregelen het gewenste effect hebben, is geen onderdeel van de auditopvolging.

De externe accountant en provinciearchivaris richten zich wel op de effectiviteit van de genomen maatregelen als onderdeel van hun reguliere controle, respectievelijk inspectie. De Randstedelijke Rekenkamer voert voor een deel van haar onderzoeken opvolgingsonderzoeken uit om te bepalen of de maatregelen effect hebben gehad. Ook de concerncontroller doet dit.

De auditopvolging is tot stand gekomen op basis van de ontvangen input van de proceseigenaren.

In afwijking van voorgaande auditopvolgingsrapportages is er een bijlage bij de auditopvolgingsnotitie gevoegd. Dit betreft een rapportage van de OD NZKG waarin zij rapporteert over aan haar gerichte aanbevelingen in het rapport ‘stof tot nadenken’ van de Randstedelijke Rekenkamer. Over de in dit rapport aan GS gerichte aanbevelingen rapporteren wij in de auditopvolgingslijst.

Voorliggende notitie geeft een samenvatting van de auditopvolging tot 1 maart 2022. Hieronder geven wij een analyse van de stand van zaken.

De volgende tabel bevat de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen per 1 maart 2022 afgezet tegen de voortgang per 1 september 2021.

	Totaal	Reken kamer	Accountant	Concern control	Provincie archivaris
Openstaand per 1 september 2021	29	7	15	7	0
Nieuwe aanbevelingen	27	14	13	0	0
Totaal aanbevelingen waarover dit memo rapporteert	**56**	**21**	**28**	**7**	**0**
Afgeronde aanbevelingen	*18*	*6*	*6*	*6*	*0*
Vervallen aanbevelingen	*12*	*3*	*9*	*0*	*0*
Totaal afgerond/ vervallen	**30**	**9**	**15**	**6**	**0**
Openstaande aanbevelingen per 1 maart 2022	**26**	**12**	**13**	**1**	**0**

Tabel 1: Verloop aanbevelingen auditopvolging in de periode van 1 september 2021 tot 1 maart 2022

Analyse
In de afgelopen periode zijn 18 aanbevelingen afgerond en 12 komen te vervallen. Van de 12 vervallen aanbevelingen gaat het in het geval van de Randstedelijke Rekenkamer om aanbevelingen die niet worden overgenomen. In het geval van de 9 aanbevelingen van de accountnant betreft het aanbevelingen die één of meerdere keren zijn herhaald. Deze aanbevelingen krijgen de komende periode extra aandacht. Het vervolg van deze analyse gaat in op de opvolging van de aanbevelingen ten aanzien van de interne bedrijfsvoering, het provinciaal beleid en aspecten inzake beheer en onderhoud. Hierbij gaan wij uit van de status die de proceseigenaren van de maatregelen hebben opgegeven. De status van de opvolging van sommige aanbevelingen verdient door interpretatieverschillen in enkele gevallen enige nuancering. Dit hebben wij dan als zodanig aangegeven.

Oude en doorgeschoven aanbevelingen
Op uw verzoek informeren wij u apart over de punten waarvan de planning niet is gehaald en één of meerdere keren zijn doorgeschoven.

De afgelopen periode is de deadline van een 11-tal aanbevelingen uitgesteld naar een later moment.

Er bestaan grote verschillen in de oplostijd van aanbevelingen. Dit heeft enerzijds te maken met het verschil in aard en complexiteit van de vraagstukken, anderzijds zijn in het verleden niet altijd heldere afspraken gemaakt over de zogenaamde ‘definition of done’; waardoor in de loop der tijd een andere interpretatie kan ontstaan over wanneer een aanbeveling adequaat

is afgehandeld. Tot slot worden in voorkomende gevallen om moverende redenen prioriteiten verlegd.

In de auditopvolgingslijst is de status inzichtelijk gemaakt en gemarkeerd welke deadline is doorgeschoven.

Bedrijfsvoering

Procesbeschrijvingen
Uw externe accountant heeft in de afgelopen jaren aanbevelingen gedaan ten aanzien van (de kwaliteit van) procesbeschrijvingen. Het gaat er hierbij onder meer om dat dergelijke beschrijvingen worden gebaseerd op risicoanalyses. Binnen het project processen centraal (programma financiële hygiëne) zijn kwaliteitsafspraken geïmplementeerd die borgen dat risicoanalyses en interne beheersing op het vlak van rechtmatigheid en getrouwheid standaard onderdeel uitmaken van deze beschrijvingen. De meest relevante procesbeschrijvingen zijn goeddeels afgerond en zijn getoetst door de accountant. De feedback van de accountant wordt verwerkt. Nog niet alle procesbeschrijvingen zijn gereed. In volgorde van belangrijkheid worden de overige processen de komende periode uitgewerkt en vastgelegd. In het najaar 2021 is de verantwoordelijkheid vanuit het project overgedragen aan de lijn.

Aanbestedingsprocedure projecten boven de Europese aanbestedingsgrenzen
De aanbeveling om een centrale database in te richten voor het bewaren van risicoanalyses en evaluaties met als doel om het lerend vermogen te vergroten is deels opgevolgd.

Sinds 2020 werkt de provincie met een procesvastleggingstool waarbinnen procesrisico's en de bijbehorende beheersmaatregelen opgeslagen worden. De verkenning naar de systeemtechnische ondersteuning van risicomanagement door middel van GRC[1] software, is afgerond. De aanbesteding wordt voorbereid. Door wijziging in prioriteiten is de opvolgingstermijn hiervan verschoven naar het vierde kwartaal van 2022.

Risicomanagement
Het thema risicomanagement komt aan bod in een aantal onderzoeken uit de auditopvolging. De aanbevelingen om risicomanagement te verbeteren door onder meer procesbeschrijvingen te baseren op risicoanalyses en door de belangrijkste beheersmaatregelen te beschrijven die de risico's afdekken zijn opgevolgd. Binnen het project processen centraal zijn kwaliteitsafspraken gemaakt die borgen dat alle relevante procesbeschrijvingen hieraan voldoen. Risico's zijn daarnaast inmiddels een vast onderdeel op de agenda van de periodieke voortgangsgesprekken in de organisatie, waarmee de risicobewustwording wordt vergroot.

[1] GRC: Governance Risk Compliance

Beleid

Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen
De Randstedelijke Rekenkamer beval PS in haar rapport van 14 december 2015 aan om met uw college af te spreken een visie op het financieel toezicht op gemeenschappelijke regelingen te ontwikkelen en om deze visie vast te leggen in beleid en de risicogerichte benadering hierin mee te nemen.

De provincie heeft in een eerder stadium besloten de opvolging van deze aanbeveling te koppelen aan de ontwikkeling van een gemeenschappelijk toezichtskader voor het interbestuurlijk toezicht. Deze ontwikkeling vindt plaats op landelijk niveau. Het project zou in 2019 worden afgerond maar heeft vertraging opgelopen. De inhoudelijke behandeling in het Vakberaad Gemeentefinanciën heeft geleid tot bijstelling van de conceptversie en dient ter vaststelling voorgelegd te worden aan de colleges van alle provincies. Voordat besluitvorming in de colleges plaatsvindt wordt het toezichtkader ter consultatie voorgelegd aan een aantal gemeenschappelijke regelingen. In april 2022 ligt het gemeenschappelijk toezichtskader voor ter vaststelling in uw college.

Stof tot nadenken
In maart 2021 heeft de Randstedelijke Rekenkamer het rapport 'stof tot nadenken' uitgebracht. Hierin zijn aanbevelingen opgenomen over de rol van provincie Noord-Holland bij de uitvoering van VTH taken; de informatievoorziening aan PS en het herstel van vertrouwen naar de omgeving. Er zijn inmiddels verschillende acties hiervoor opgestart en deze worden geborgd in het programma Tata Steel 2020 – 2050. De OD NZKG heeft namens GS een ontwerp geurbesluit genomen voor Tatasteel. De ingediende zienswijzen liggen voor ter beoordeling en worden verwerkt in het definitieve geurbesluit.

Uw college heeft in december 2021 de beleidsnota uitvoering en handhaving VTH 2022 vastgesteld. Het informatieprotocol VTH uitvoering is door uw college vastgesteld. Langs verschillende lijnen wordt actief gewerkt aan het herstel van het vertrouwen in het openbaar bestuur. Monitoring hierop vindt plaats middels periodieke opiniepeilingen. De eerste peiling vond plaats in 2021-K4. Gewerkt wordt aan een omgevingsoverleg om in een nieuwe vorm met de omgeving om te gaan.

Naast aanbevelingen gericht aan GS, waarover in de auditopvolgingslijst wordt gerapporteerd, bevat het rapport 'stof tot nadenken' aanbevelingen die zijn gericht aan de OD NZKG. OD NZKG heeft gerapporteerd over de voortgang van deze aanbevelingen. De voortgangsrapportage treft u ter informatie aan als bijlage bij deze notitie.

Bron van bescherming
In september 2021 heeft de Randstedelijke Rekenkamer in het rapport Bron van Bescherming een aantal aanbevelingen gedaan. De aanbeveling om de bekendheid van de provinciale regelgeving voor beschermingsgebieden te vergroten is opgevolgd. Het advies met betrekking tot de aangegeven begrenzingen wordt niet opgevolgd, om te voorkomen dat regels dubbel

worden gesteld. De aanbeveling tot risicobeheersing van intrekgebieden buiten de beschermingsgebieden gebeurt via het CBG programma.

De overige aanbevelingen op het vlak van beschermingsmaatregelen, de samenwerking en communicatie hierin met de omgeving en de bewaking van de voortgang van de maatregelen zijn in onderlinge samenhang overgenomen als onderdeel van de in het Ontwerp Regionaal Waterprogramma Noord-Holland opgenomen evaluatie en de actualsatie van de gebiedsdossiers drinkwater en bijbehorende uitvoeringsprogramma's, waar verdere monitoring van deze onderwerpen wordt ondergebracht.

Kabinet

Provinciale weerbaarheid tegen ondermijning
Interne Audit heeft in augustus 2020 het onderzoek afgerond naar provinciale weerbaarheid tegen ondermijning. In 2021 vond hierop een vervolgonderzoek plaats. De aanbevelingen uit het weerbaarheidsbeeld zijn tezamen met de aanbevelingen uit het onderzoek dat door Interne Audit is uitgevoerd door de directie overgenomen. De verschillende aanbevelingen hebben alle een eigenaar gekregen die verantwoordelijk is voor het direct overnemen van een aanbeveling of voor het uitwerken van een plan van aanpak gericht op de overname ervan. Het gaat om het vergroten van de kennis en het bewustzijn van medewerkers, het organiseren en verwerken van signalen, het versterken van de functie van HRM, het uitvoeren van een onderhoudsprogramma kwetsbare processen en het aanhaken van de weerbaarheid van verbonden partijen. Het Team Weerbaar Noord-Holland en de Coördinator Integriteit blijven betrokken bij het versterken van de weerbaarheid van de eigen organisatie.

Bijlage: Actieplan eindrapport Randstedelijke Rekenkamer (OD NZKG)

Actieplan eindrapport Randstedelijke Rekenkamer

Stof tot nadenken

Maart 2022, Mario Bakker

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

Inhoud

1 INLEIDING 3

2 STAND VAN ZAKEN OPVOLGING AANBEVELINGEN RANDSTEDELIJKE REKENKAMER 4

Ebbehout 31, 1507 EA
Zaandam

www.odnzkg.nl

Omgevingsdienst
noordzeekanaalgebied

1 Inleiding

Naar aanleiding van het besluit van Provinciale staten van de provincie Noord-Holland, heeft de Randstedelijke rekenkamer de kwaliteit van de uitvoering van VTH-taken en de rol van de provincie onderzocht aan de hand van een aantal casussen ("Stof tot nadenken", rapport van 28 januari 2021). Uit dit onderzoek zijn diverse conclusies en aanbevelingen voortgekomen.

De ODNZKG heeft het initiatief genomen om alle conclusies aanbevelingen en de daaruit voortgekomen acties in één document ("het actieplan") te bundelen.

De aanbevelingen richten zich op zowel Gedeputeerde Staten van Noord Holland (GS) als de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Voor de helderheid zijn alle aanbevelingen in deze notitie opgenomen, maar alleen de OD aanbevelingen zijn concreet uitgewerkt.

Bij de onderdelen die de OD NZKG direct betreffen zijn één of meer acties geformuleerd om invulling te geven aan de betreffende aanbevelingen. In dit actieplan zijn bij verschillende onderdelen aandachtspunten genoemd, die kunnen worden vertaald naar verbetering van de werkprocessen.

De OD NZKG is al geruime tijd bezig om interne verbeteringen door te voeren. Daarin is onderscheid gemaakt in verbeteringen rondom het dossier Tata Steel en algemene verbeteringen voor de gehele organisatie. Deze verbeteringen zijn vastgelegd in de volgende documenten:

- Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) Tata Steel 2020-2022 (November 2020)
- Programma Tata, opvolging acties en aanbevelingen programma Tata (7 mei 2021)
- Programma Optimaliseren Stand van zaken proces melden Tata Steel (21 mei 2021)
- Programma Tata Steel 2020 – 2050 Samenwerken aan een gezonde en veilige IJmond (17 november 2020)
- Melding overlast behandelen (21 mei 2021)

Dit document legt een relatie tussen de aanbevelingen en acties uit de bovenstaande plannen. Dat betekent dat voor details voor de stand van zaken verwezen wordt naar de diverse verbeterprogramma's. Wel geeft dit document inzicht in de algemene stand van zaken ten aanzien van de volgende aspecten:

- Beschrijving van de actie
- Actiehouder (GS/OD NZKG + functionaris)
- Beschrijving belangrijkste mijlpalen
- Stand van Zaken
- Mate waarin de actie is afgerond/geïmplementeerd, voorzien van de codering in:
  - Actie nog niet geformuleerd (wit)
  - Actie nog niet gestart (rood)
  - Actie nog niet gereed, wel gestart, loopt achter op de planning (oranje)
  - Actie gestart en loopt conform planning (lichtgroen)
  - Actie volledig afgerond en geïmplementeerd (donkergroen)

Het overzicht betreft de situatie maart 2022.

| 2 | Stand van zaken opvolging aanbevelingen Randstedelijke Rekenkamer

In dit hoofdstuk zijn de aanbevelingen van de Randstedelijke rekenkamer integraal opgenomen.

Centrale onderzoeksvraag

Hoe verloopt de uitvoering van de VTH-taken bij Tata Steel en Harsco en welke verbeteringen zijn daarbij mogelijk?

Om de voortgang van de geformuleerde actiepunten te duiden is gekozen voor het "stoplichtmodel". Per kwartaal wordt een voortgangsrapportage opgesteld. De eerstvolgende rapportage zal derhalve op 1 september 2021 worden gepresenteerd.

	Actie nog niet geformuleerd
	Actie nog niet gestart
	Actie nog niet gereed, wel gestart, loopt achter op de planning
	Actie gestart en loopt conform planning
	Actie volledig afgerond en geïmplementeerd

GS = Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Holland

OD = Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

TS = Tata Steel

Aanbevelingen Randstedelijke rekenkamer

Aanbeveling 1a Versterk rollen GS en ODNZKG

Versterk de rollen van GS en de OD NZKG, door via beleidskaders duidelijker aan te geven wat GS van de OD NZKG verwachten. Indien GS andere besluitvorming wensen in de uitvoering van VTH-taken door de OD NZKG, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, stel dan beleid vast waarmee de OD NZKG andere besluiten kan nemen. Probeer het overnemen en overdoen van besluitvorming van de OD NZKG te voorkomen.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Formuleer beleidskaders	GS	Bestuurlijke afspraak maken met betrekking tot afstand en nabijheid PNH en OD NZKG	Afspraak is gemaakt.	
		Vastgestelde beleidskaders	Beleidstekorten zijn geïnventariseerd en geagendeerd bij I&W.	

Aanbeveling 1b Alternatieve grenswaarden geur

Stel zo snel mogelijk alternatieve grens- en richtwaarden met betrekking tot geur vast voor Tata Steel.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Vastgestelde alternatieve grenswaarden voor geur	GS	Alternatieve grens-en richtwaarden voor geur die ook juridisch toepasbaar en houdbaar zijn op de situatie TS.	Het geurbesluit is geactualiseerd. Op het concept zijn meerdere zienwijzen binnengekomen die worden verwerkt tot een definitief besluit.	

Aanbeveling 1c Meer bestuurlijke en beleidsmatige interventies

Zet vaker bestuurlijke en beleidsmatige interventies in, wanneer GS resultaten willen bereiken die niet wettelijk en afdwingbaar zijn binnen de reguliere uitvoering van VTH-taken, zoals het aankaarten van knelpunten op landelijk of Europees niveau of het voeren van bestuurlijke gesprekken met het bedrijf.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Overzicht maken van wenselijke bestuurlijke interventies	GS	OD maakt op verzoek van GS overzicht van wenselijke bestuurlijk interventies richting ministerie IenW. Beoordelen welke interventies haalbaar zijn binnen redelijke termijn.	Beleidstekorten zijn geïnventariseerd en geagendeerd bij I&W.	
Uitvoeren interventies	GS, in samenwerking met OD	Ministerie IenW verzoek sturen voor aanpassingen beleid en regelgeving	Het afgelopen jaren zijn meerdere brieven aan I&W verstuurd op dit punt.	
Resultaten verwerken	OD	Resultaten vertalen in aangepast beleid en verwerken in vergunningen en eventueel aanpassingen van toezicht.	In afwachting van stappen I&W.	

Aanbeveling 2a Altijd vooroverleg

Stimuleer bedrijven om vergunningaanvragen altijd via een vooroverleg te bespreken om het proces van vergunningverlening te versnellen.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Stimuleer organiseren van vooroverleg	OD – Teammanagers Regulering Milieu & Industrie en Milieu & Leefomgeving	Reeds vastgelegd in Uitvoeringskader regulering (DR besluit 2 februari 2021).	Vooroverleg is niet wettelijk afdwingbaar; stimuleren kan op zichzelf positief effect hebben.	
		Organiseer communicatietraject naar bedrijven, mede in relatie tot komst ow.	Actie is vertraagd in relatie tot de Omgevingswet. Wel wordt de boodschap reeds actief uitgedragen door de OD NZKG.	
		Bestaande werkinstructie aanpassen	Aanpassing is onderdeel van het Uitvoeringskader regulering	
		Aantal vooroverleggen monitoren	Monitoring vindt reeds plaats. Dashboard is in afronding.	
Buiten behandeling stellen	OD – Teammanagers Regulering Milieu & Industrie en Milieu & Leefomgeving	Reeds vastgelegd in Uitvoeringskader regulering (DR besluit 2 februari 2021).	DR besluit is genomen.	
		Korte training "Uitvoeringskader Regulering" en werkinstructie zaakeigenaren	Heeft plaatsgevonden, maar zal worden herhaald.	
			Actie nog niet gestart, prioriteit voor 2022	

		Brief sturen aan opdrachtgevers, zodat de werkwijze OD helder is. Monitoring door teammanagers	Nog niet gestart Monitoring vindt plaats.	

Aanbeveling 2b Betrek wettelijke adviseurs

Betrek de partijen die wettelijk adviesrecht hebben proactiever en eerder in het vergunningverleningsproces, bijvoorbeeld door aanvragen van Tata Steel en Harsco vroeg in het vergunningverleningsproces met hen te bespreken.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Maandelijks overleg met GGD en OD IJmond	OD – Zaakeigenaren Tata Steel	Organiseer overleggen. Eerste evaluatie uitvoeren voor 1 juli 2022	Reguliere overleggen zijn georganiseerd.	
ILT	OD – Zaakeigenaren Tata Steel	Periodiek overleg georganiseerd per kwartaal.	Reguliere overleggen zijn georganiseerd.	
Rijkswaterstaat	OD – Zaakeigenaren Tata Steel	Ingevoerd	Reguliere overleggen zijn georganiseerd.	

Aanbeveling 2c Volledige administratieve processen

Zorg voor een volledige en actuele beschrijving van de administratieve processen en pas deze toe in de dagelijkse praktijk.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Inrichten administratieve procedure om LOD's te volgen en te innen	OD – P&I	Gereed Maandelijks monitoren invorderen en innen LOD's.	Gereed, overdracht door GS vanaf 1 juli 2021 Dashboard is functioneel.	
Audit doorlichten administratieve processen	OD – ph BV	Audit is uitgevoerd. Aanbevelingen uitvoeren, waaronder weghalen kwetsbaarheid door administratieve processen bij OD neer te leggen	De audit 2022 is opgeleverd. Aanbevelingen worden verwerkt door de OD NZKG. Wordt jaarlijks uitgevoerd.	

Aanbeveling 2d Verbeter publicatie V en H besluiten

Verbeter de publicatie van vergunningen en handhavingsbesluiten op de website van de OD NZKG, door te zorgen voor een complete en overzichtelijke weergave.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Alle besluiten Tata Steel toegankelijk via site	OD - Regiebureau	Alle besluiten vindbaar op de site. Organiseer continuïteit	Gereed	
Toegang tot alle vergunningen/besluiten/ Onderzoeken van Tata Steel in e-Depot	OD - P&I	Toegankelijk maken van alle documenten Tata Steel Thans zijn archiefverzoeken mogelijk via de site (is handwerk)	e-Data portaal operationeel, doorontwikkeling nodig op: Communcatie georganiseerd. Batchgewijs worden stukken toegevoegd.	
Digitale vergunning Tata Steel via geografische tool	OD - P&I	Via digitale kaart raadplegen van vigerende vergunningen	Per 1 juli 2021 operationeel voor Tata Steel, doorontwikkeling nodig op: Rechtstreeks van toepassing zijnde regels AB. Verkenning loopt.	

			Checks zijn ingebouwd.	
Bovenstaande acties voor overige bedrijven binnen OD NZKG	OD – DR (ph R&E)	Idem	Verkenning naar het wel of niet aansluiten bij het (landelijke) AADV traject loopt.	

Aanbeveling 3a Behaal termijnen V-verlening

Stuur bij vergunningverlening meer op het halen van de termijnen waarbinnen het bedrijf gegevens moet aanleveren en leg meer verantwoordelijkheid bij het bedrijf.

Zie ook acties geformuleerd onder aanbeveling 2a.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Uitvoeringskader Regulering implementeren Tata Steel	OD – Teammanagers Regulering Milieu & Industrie en Milieu & Leefomgeving	Uitvoeringskader opgesteld en door DR vastgesteld (2 feb 2021).	Gereed Monitoring per kwartaal uitvoeren voor buiten behandeling stellen en vergunningprocedures	
Uitvoeringskader Regulering implementeren Overige bedrijven	OD – Teammanagers Regulering Milieu & Industrie en Milieu & Leefomgeving OD - DR (ph R&E)	Toepassen werkinstructie in alle werkzaamheden Regulering	Implementatietraject uitvoeringskader is gestart	
		Mijlpalen escalatie en gelijkwaardigheidscommissie.	Plan van aanpak is in ontwikkeling.	
		Implementatie uitvoeringskader naar werkprocessen, trainingen, etc. Ook in relatie tot omgevingswet.	Verschillende trajecten tot implementatie zijn in uitvoering.	
		Altijd Actuele Digitale Vergunning (AADV)	Deelname pilot fase	
		Monitoring processen	Qlikview genereert overzichten	

Aanbeveling 3b Handel voortvarend en betrek GS

Handel voortvarender bij de uitvoering van VTH-taken, door te zoeken naar de mogelijkheden die er zijn in plaats van te handelen vanuit wat er niét kan. Betrek GS zodra de OD NZKG knelpunten ziet die niet op te lossen zijn binnen de reguliere uitvoering van VTH-taken.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Planning vergunningen TS Voorbeelden: - BREF-LVIC - Schrootpark 3	OD - Programmamanager OD – Teammanager Milieu & Industrie/	Planning opstellen aanpassen vergunningen	Planning gereed tot einde 2022	
Scherper vergunnen ihkv SLA	OD – Teammanager Expertise Milieu en Duurzaamheid	Directie besluit	Besluit genomen door DR.	

		Plan van Aanpak opstellen en uitvoeren	Uitvoering gestart voor Tata Steel Voor de overige bedrijven worden in 2022 pilots uitgevoerd.	
Frequent overleg OD-PNH	OD – Programmamanager Tata Steel	Weeksignaal Projectkameroverleg	Weeksignaal wordt uitgevoerd. Wekelijks projectkameroverleg is georganiseerd.	
Toezicht en handhaving Tata Steel Voorbeelden: - Wekelijkse geurronde - Onderzoek methode dakemissies - SIFA inspecties filters - Systeemverbetering bedrijfsmeldingen - Handhaving op Rauwe Kooks - Handhaving op Zwarte Sneeuw - Intensief toezicht Kooksfabriek 2 - ZZS rapportage handhavings perspectief	OD - Programmamanager OD – Teammanager T&H Milieu & Industrie / OD - Team Intensief toezicht (IHB)	Planning opstellen Uitvoeren geplande acties	Inspectieplan is begin 2022 afgerond Het inspectieplan is nu in uitvoering. Daarnaast is een financieringsvoorstel geagendeerd door de OD NZKG bij de PNH.	
Overige bedrijven	OD – Teammanagers Milieu & Industrie en Milieu & Leefomgeving	Idem voor overige bedrijven	Middels brancheplannen en de basisbeeld methodiek is programmering en monitoring geborgd.	

Aanbeveling 4a aan GS Duidelijke kaders

Stel duidelijke kaders op met betrekking tot waarover, op welke manier en wanneer de OD NZKG GS moet informeren over de uitvoering van VTH-taken bij Tata Steel en Harsco. Maak daarbij onderscheid tussen reguliere en politiek-bestuurlijke zaken.

Zie ook aanbeveling 1a en 1b.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Bestuurlijke kaderstelling	GS OD ondersteuning (DR)	(Regionaal) uitvoerings-en handhavingsbeleid vastleggen tav Tata Steel en Harsco.	De 'Beleidsnota uitvoering en handhaving Noord-Holland 2022' is op 30 november 2021 vastgesteld met input van de OD NZKG. In 2022 volgt een nieuwe nota.	

Aanbeveling 4b aan OD NZKG Vergroot bestuurlijke sensitiviteit

Vergroot de bestuurlijke sensitiviteit binnen de OD NZKG, om beter in te kunnen schatten waarover, op welke manier en wanneer GS geïnformeerd moeten worden over de uitvoering van VTH-taken bij Tata Steel en Harsco.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
	OD - DR (ph AD)	Risico- en aandachtsdossiers voor bestuurder.	Periodiek overleg GS-OD	

Vergroot bestuurlijke sensitiviteit		Uitvoeren klanttevredenheidsonderzoek bij alle opdrachtgevers	Korte inventarisatie afgerond	
Opstellen organisatie programma	OD – DR (ph AD)	Opstellen programma ter verdere verbetering van de professionaliteit, o.a. vergroten sensitiviteit, kennisborging, samenwerking en intervisie	Het Algemeen Bestuur van de OD NZKG heeft de strategische agenda op 9 februari 2022 vastgesteld. Onderdeel hiervan is de pijler 'de OD van nu en morgen' waarin deze zaken terugkomen.	

Aanbeveling 5 aan GS Informatieprotocol

Zorg dat het informatieprotocol, waarin richtlijnen worden opgenomen wanneer PS geïnformeerd moeten worden over ontwikkelingen ten aanzien van Tata Steel en Harsco, zo spoedig mogelijk wordt opgesteld en leg dit voor aan PS. Evalueer na één jaar de werking met PS.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Informatieprotocol aan PS	GS	Informatieprotocol opstellen Vaststelling door PS Evaluatie na 1 jaar	Informatieprotocol is opgesteld. Vastgesteld op 7 december 2021 door GS en op 10 januari 2021 behandeld in de Statencommissie NLG.	

Aanbeveling 6 aan OD NZKG Centraal meldpunt klachten

Zorg ervoor dat de OD NZKG het centrale meldpunt voor klachten wordt. In ieder geval door het indienen van klachten te vergemakkelijken met een gebruiksvriendelijk klachtenformulier, waardoor een particulier initiatief als Stofmelder niet meer nodig is. Koppel daarnaast aan de indieners van klachten beter terug wat er met hun klacht is gebeurd. Op deze manier is de kans groter dat de nuttige input van omwonenden voor toezicht en handhaving wordt behouden en zij niet meer gebruik hoeven te maken van (onder andere) handhavingsverzoeken.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Besluit bestuurlijk overleg Industrie en gezondheid IJmond gemeenten dd. 10-9-2020. OD wordt centraal punt voor meldingen en informatievoorziening Doel is toegankelijke en eenduidige informatievoorziening.	OD – P&I	Verbeteren vindbaarheid website OD.	Zie "Stand van Zaken Optimaliseren overlast melden Tata Steel" (21 mei 2021), implementatie-planning tot einde 2022.	
		Apart Tata meldformulier.	Tata meldformulier	
		Eén meldingsapp (maakt andere apps overbodig)	App is operationeel voor TS Uitrol App naar overige bedrijven is in ontwikkeling.	
		Stofmelder integreren of overnemen (TS)	Gereed	
		Filteren en doorzetten meldingen naar GGD en duiding door GGD	Afspraken over doormelding en samenwerking zijn gemaakt. Op basis van analyse meldingen wordt een Q&A voor geur en gezondheid opgesteld door de GGD i.s.m. de OD NZKG.	
		Eenduidige criteria klachtenbehandeling	Gereed	
		24/7 klachtbehandeling	Zie Deloitte onderzoek.	

		Toezicht ter plaatse intensiveren (TS) Maatwerkterugkoppeling en contact afstemmen of belevingswereld melder Track&trace melders Realtime inzicht in meldingen	Onderdeel van inspectieplan 2022. Meldingen systeem Engage is operationeel en voorzien van werkinstructie (zie document Engage).	
Opdracht Deloitte 3-5-2021 verbetering proces behandeling overlast meldingen bij OD NZKG (DR 19-1-2021).	OD – P&I	Onderzoek uitvoeren. Aanbevelingen beoordelen. Besluiten nemen. Implementatie.	Geplande afronding Q2 2022. Eind Q1 levert een werkgroep binnen de OD NZKG een advies op aan de Directieraad.	
Ongepland toezicht op basis van meldingen	OD – teammanager Milieu&Industrie	Analyses meldingen gaan input leveren voor ongeplande bezoeken aan Tata (TS)	Geïmplementeerd en onderdeel van het inspectieplan 2022.	

Aanbeveling 7 aan GS en OD NZKG Beter betrekken omgeving

Herstel het vertrouwen van de omgeving door de omgeving beter te betrekken bij de uitvoering van VTH-taken door na te gaan aan welke informatie de omgeving behoefte heeft en probeer zo veel mogelijk aan die informatiebehoefte tegemoet te komen. De omgevingsmanager, die begin 2020 is ingesteld, en de opening vaneen fysieke locatie kunnen hierin een rol spelen. Maak daarbij een onderscheid tussen de politiek/bestuurlijke verzoeken voor de provincie en de technische vragen voor de OD NZKG. Logischerwijs moeten de provincie en OD NZKG hun reacties op elkaar afstemmen en als één overheid en met één boodschap richting de omgeving communiceren. Door het beter betrekken van de omgeving kan in de relatie tussen omwonenden en de provincie en OD NZKG een juridisering bij de uitvoering van de VTH-taken wellicht voorkomen worden, waardoor de OD NZKG meer tijd en capaciteit heeft voor het uitvoeren van al haar VTH-taken.

Actie	Actiehouder	Mijlpalen	Stand van zaken	Status
Visie en Missie OD NZKG	OD – DR (ph AD)	Bestaande visie en missie actualiseren en actief uitdragen.	Een geactualiseerde visie is onderdeel van de Strategische Agenda. Vastgesteld door het AB van de OD NZKG 9 februari 2022 vastgesteld. In gesprek met de organisatie volgt actualisatie van de missie.	
Opstellen communicatie strategie TS	OD – Control & Communicatie	Plan opstellen waarin het juiste verhaal wordt verteld dat leidt tot meer begrip dmv: - Algemene informatiebijeenkomsten. - Joint fact finding met bewoners. - Dashboard. - EMJV analysetool. - Rapportagekalender.	Afronding staat gepland voor Q2/2022. Er zijn reeds meerdere acties ingezet, zoals informatiebijeenkomsten op thema's en Joint Fact Finding.	
Openen kantoor Wijk aan Zee TS	OD - omgevingsmanager	Openen locatie per 1 feb 2021.	Gereed	
Gesprekstafels TS	OD - omgevingsmanager	Starten gesprekstafels Oa direct betrekken bij afwegingen over normstelling	Ingevoerd	
Proactief informeren	OD - omgevingsmanager ism communicatie)	Ten minste wekelijkse update	Gereed	

website OD TS				
Enquête bewoners TS	GS	PNH wil verbetering betrokkenheid omgeving meten dmv enquête	Enquête is uitgevoerd. IPSOS rapport is beschikbaar.	
OD Algemeen	OD - Teammanager TH Milieu&Industrie	DR besluit, uitwerking gebiedsgerichte aanpak	Format uniforme werkwijze is afgerond, vaststelling in een latere fase.	

Bestuurlijke Aanbevelingen
Stand van zaken per 1 maart 2022

Toelichting:
In bijgaand overzicht zijn alle nog openstaande aanbevelingen opgenomen uit onderzoeksrapporten van de Randstedelijke Rekenkamer, de externe accountant en Concerncontrol. Bij de aanbevelingen wordt aangegeven uit welk onderzoeksrapport deze afkomstig is/zijn en hoeveel van de aanbevelingen uit dit onderzoek er zijn afgerond.

- aanbeveling is afgerond
- deadline is ongewijzigd
- deadline is eenmaal doorgeschoven
- deadline is meerdere malen doorgeschoven
- aanbeveling is vervallen

Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen

Auteur onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer

Vastgesteld op: 14 december 2015

Openstaande aanbevelingen: 1 /4

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2021	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
1	Spreek met GS af om een visie op het financieel toezicht op gemeenschappelijke regelingen te ontwikkelen en om deze visie vast te leggen in beleid. Spreek af dat de risicogerichte benadering hierin wordt meegenomen.	Wij zijn bereid hieraan mee te werken. Voor het uitoefenen van het financieel toezicht op de gemeenschappelijke regelingen is op dit moment een ambtelijk beoordelingskader beschikbaar. Voor de begrotingscyclus 2016 zal dit kader worden toegepast. Daarbij zal het toezicht in lijn met het Gemeenschappelijk toezichtskader 2014 worden uitgevoerd. Dit houdt in dat een risicogerichte benadering daarvan onderdeel uitmaakt. Afhankelijk van de resultaten van de begrotingsronde 2016 zal worden bezien of wij een nadere visie dienen vast te stellen.	KAB/IBT	2017-K1	De eindversie is in concept gereed. De koepels IPO en VNG zijn akkoord. Met het Rijk is nog overleg gaande over een eventuele technische aanpassing van de wet voor wat betreft het ingaan van de termijn met betrekking tot preventief toezicht. Afhankelijk van de handelingssnelheid zou deze aanpassing nog toegevoegd kunnen worden aan het GTK. Voor het Vakberaad Gemeentefinanciën september 2021 zal het GTK GR ter afhandeling aldaar worden geagendeerd. Wellicht kan aan dit langlopende traject dan in 2021-K3 een eind komen.	2021-K3	Naar verwachting zal het gemeenschappelijk toezichtkader voor de gemeenschappelijke regelingen in april 2022 aan GS ter vastelling worden aangeboden.	2022-K2

Aanbestedingsprocedure projecten boven EU-grenzen

Auteur onderzoek: Concerncontrol

Vastgesteld op: 3 oktober 2017

Openstaande aanbevelingen: 1 /7

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2021	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
2	Neem beheersmaatregelen gericht op risicomanagement bij aanbestedingen en de uitvoering van het project, niet alleen risico's en beheersmaatregelen ten aanzien van rechtmatigheid maar ook aanbesteding specifieke (flankerende) risico's. Het benoemen van risicocategorieën (bijvoorbeeld bestuurlijke risico's, omgevingsrisico's, financiële risico's enzovoorts) draagt er aan bij dat risicoanalyses gestructureerd plaatsvinden. Hiervoor kunnen de beschrijvingen van B&U als voorbeeld dienen.	De aanbeveling ten aanzien van het uitvoeren van structurele risicoanalyses wordt overgenomen. Deze processtap is inmiddels opgenomen in de concept AO Europees aanbesteden. Daarmee wordt een risicoanalyse (specifiek gericht op het aanbestedingsproces) uitgevoerd bij elke Europese aanbesteding, en worden de risico's en beheersmaatregelen tijdens het proces opgevolgd. Er zal worden verkend of de B&U aanpak voor risicobeheersing organisatiebreed voor projecten kan worden toegepast. Nu al wordt deze aanpak bij B&U aanbestedingen, maar incidenteel ook bij aanbestedingen voor andere directies uitgewisseld en geeft een B&U risicoadviseur in voorkomende gevallen advies.	CZ/SI ism CC	2018-K4	Het proces Europees aanbesteden is in Engage gereed voor beoordeling door accountant. Dit proces van beheersrisico's in beeld gebracht. In het onderzoek wordt echter naast beheersmaatregelen ook gesproken over aanbestedings specifieke risico's. Dit onderdeel van het advies zal in 2021-K3 opgepakt worden.	2022-K1	Het inkoopproces in Engage is inmiddels door de accountant beoordeeld. Verbeteringen worden bij de jaarlijkse actualisatie meegenomen. Binnen het inkoopproces wordt er ook gekeken naar aanbestedingsspecifieke risico's. Dit maakt onderdeel uit van het proces.	afgerond
3	Richt een centrale database in waar de risicoanalyses en evaluaties worden bewaard om zo het lerend vermogen binnen de provincie te versterken;	De aanbeveling inzake het inrichten van een centrale database voor het bijhouden en opvolgen van risicoanalyses en evaluaties zullen wij verkennen in concernbreed verband. Het lijkt namelijk effectiever om dit op te pakken voor alle grotere projectrisico's en evaluaties en niet alleen die rond het aanbestedingsproces.	AD/CC	2018-K4	PNH beschikt over verschillende instrumenten voor risico-registratie en beheersing, waaronder Engage voor procesrisico's. In het najaar 2021 wordt geinvesteerd in een key control dashboard waarbinnen verschillende anderssoortige risico's zoals risico's op het vlak van de informatiebeveiliging worden beheerst. De implementatie hiervan wordt uiterlijk in 2022-K2 verwacht.	2022-K2	Definition of done - De GRC/ ISMS tool is geimplementeerd Status - De functionele eisen zijn uitgewerkt. - Een marktverkenning heeft plaatsgevonden - De aanbesteding is in de voorbereidingsfase Deadline De implementatie van de GRC/ ISMS in het 2e kwartaal is niet gehaald. Gestreefd wordt om de implementatie ultimo boekjaar af te ronden.	2022-K4

Managementletter 2018

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 27 november 2018

Openstaande aanbevelingen: 2 /17

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2021	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
8	**Volledige en juiste verantwoording van inkomende subsidies** De provincie ontvangt van diverse subsidiegevers subsidie. (...) De provincie heeft momenteel geen inzicht in de maatregelen die dit betreft. Er is geen sprake van een centrale registratie van inkomende subsidies en de functie om de volledigheid van inkomende subsidies te bewaken is binnen uw organisatie niet belegd. Wij adviseren u een inventarisatie van (rechten op) inkomende subsidies te maken en in de organisatie in te regelen dat de volledigheid van de verantwoorde inkomende subsidies periodiek wordt vastgesteld. De nadruk ligt daarbij ook op de manier waarop de provincie zorgt dat subsidiebaten juist (in overeenstemming met de geleverde prestaties) worden toegerekend aan het jaar.	In onze begroting en administratie zijn uiteraard de ontvangsten in het kader van de subsidies opgenomen en in beeld. Het punt wat de accountant maakt is dat wij moeilijk kunnen aantonen of deze registratie volledig is. Wij zullen bij de jaarrekening 2018 een eerste inventarisatie maken van de ontvangen subsidies en de wijze van toerekenen (op basis van geleverde prestaties). Voor de langere termijn zal onderzocht worden of de centrale registratie ook structureel in de organisatie ingericht moet worden met de daarbij behorende ambtelijke capaciteit.	CZ BEL B&U	2019-K3	Dit punt zou conform het jaarplan van de sector CZ/Financiën worden uitgewerkt in 2021. De focus ligt in 2021 echter nog vooral op de volledige en juiste verantwoording in de jaarrekening. Begin 2022 zal het proces ook structureel in kaart worden gebracht om de volledigheid en juistheid hiervan te kunnen gaan borgen.	2022-K2	Proces zal in 2022 in kaart gebracht worden. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Managementletter 2021 aanbeveling 11**	2023-K3
9	**Juiste toerekening van subisidielasten** Inzicht in de naleving van voorwaarden door en voortgangsinformatie van organisaties waaraan uw provincie subsidie verstrekt, zijn van belang voor de juiste toerekening van subsidielasten aan boekjaren. In de huidige situatie volgt uw provincie niet het stelsel van baten en lasten bij het verantwoorden van subsidielasten. Wij zijn in overleg met uw organisatie om de consequenties en te ondernemen acties voor de verslaggeving 2018 en verder te bepalen. Verwerking van de subsidielasten in overeenstemming met het stelsel van baten en lasten heeft naar verwachting een materiële invloed op uw financiële positie (en gerealiseerd resultaat 2018).	De toerekening van de subsidielasten heeft in de achterliggende weken de nodige aandacht gehad. Er is overleg geweest met de accountant, de andere provincies en de (landelijke) commissie BBV. De uitkomst is dat provincies hier verschillend mee omgaan, maar dat de huidige lijn van onze provincie niet overeenkomt met de lijn van de accountant en de commissie BBV. Kortgezegd betekent dit dat subsidielasten niet geboekt moeten worden op het moment dat de beschikking verleend wordt, maar op het moment dat de onderliggende prestaties door de subsidieontvanger zijn gerealiseerd. Zowel voor onze balansposities (reserves, verplichtingen) als voor onze procedures (informatieverstrekking vanuit de subsidieontvangers) heeft dit grote consequenties. Wij zijn in overleg met de accountant om hier in praktische zin voor de jaarrekening 2018 invulling aan te geven. Wij spreken daarbij onze zorg uit over de werklast (in en extern) en de communicatie richting de subsidieontvangers omdat de provincie een betrouwbare partner wil zijn die geen bestaande afspraken openbreekt. Het IPO is al geruime tijd in gesprek met BZK en de Commissie BBV over de "V&A verwerking subsidies" in de begroting/jaarrekening van de provincies. De provincies hebben de volgende bezwaren aangegeven: - de V&A leidt tot aanzienlijke extra administratieve lasten dat indruist tegen het doel van het Rijksbrede Subsidiekader: extra aanpassingen in bestaande subsidieverdelingen, subsidieprocessen en subsidiebeschikkingen. Daarnaast moeten extra afspraken gemaakt worden over voortgangsrapportages, personele inzet voor bewaking van de ontvangst van de voortgangsrapportages en verwerking hiervan in het subsidiedossier en de boekinhouding. Ook voor de subsidieontvanger betekent dit veel extra inspanningen. - De V&A leidt tot grote financiële verschuivingen in begroting en jaarrekening en daarmee tot veranderingen in de financiële positie. De PNH is bezig met het treffen van voorbereidingen om in oktober 2019 een brief naar subsidieontvangers te sturen om informatie op te vragen over de mate van realisatie van de afgesproken activiteiten per jaareinde en om deze informatie te verwerken. Hiermee geeft de PNH zo goed mogelijk opvolging aan de richtlijn van de Commissie BBV.	CZ/FIN	2019-K3	Definition of done - Administratie ingericht - Financiële Verordening op dit punt aangepast - Financiële Verordening vastgesteld door Provinciale Staten Status De voorbereiding voor uitvoering is gereed. De laatste stap hierin is het vastleggen van de wijze van toerekening in de Financiële Verordening o.g.v. artikel 216 PW. Deze wijziging is reeds verwerkt in de verordening welke in het vierde kwartaal 2021 ter vaststelling aan Provinciale Staten zal worden aangeboden. Deadline wijzigt van 2021-K3 naar 2021-K4 **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald;** **Accountantscontrole 2019, aanbeveling 8.**	2021-K4	Definition of done - Administratie ingericht - Proces aangepast op de nieuwe methodiek - Financiële Verordening op dit punt aangepast - Financiële Verordening vastgesteld door Provinciale Staten Status De noodzakelijke aanpassingen in de administratie en processen zijn geimplementeerd, er wordt gewerkt in lijn met de nieuw voorgeschreven methodiek met betrekking tot het toerekenen van subsidielasten. De laatste stap hierin is het vastleggen van de wijze van toerekening in de Financiële Verordening o.g.v. artikel 216 PW.Het grensbedrag voor de juiste toerekening van de subsidielasten ad 1,5 mnl. euro is opgenomen in artikel 3.5 van de vastgestelde financiele verordening 2021 **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Accountantscontrole 2019, aanbeveling 8** **- Managementletter 2021, aanbeveling 12**	afgerond
16	**(Fraude)risico-analyse** Uw organisatie beschikt momenteel niet over een analyse van risico's (waaronder frauderisico's) voor de belangrijkste bedrijfsprocessen, zoals investeren, inkopen, betalen, salarissen, subsidieverstrekken, diverse opbrengststromen, managementschattingen en het beheersen van verbonden partijen. De beschikbare procesbeschrijvingen zijn niet actueel en geven te weinig inzicht in de belangrijkste interne beheersmaatregelen die de risico's afdekken. Wel begrijpen wij uit de gesprekken dat veel aandacht bestaat voor risicomanagement. Fraude-analyse en -preventie zijn nog geen zichtbaar onderdeel van uw interne beheersing. Wel merken wij uit gesprekken met uw medewerkers dat belang wordt gehecht aan het vermijden en ontdekken van fraude. Periodiek overleg in uw directieteam en tussen de directie en het college van gedeputeerde staten over de frauderisicoanalyse draagt bij aan het actueel houden van het inzicht in de kwetsbare plekken in uw organisatie. Mogelijke onderwerpen zijn de aard, frequentie en diepgang van de uitgevoerde frauderisicoanalyses, de uitkomst daarvan en de manier waarop de organisatie de frauderisico's opvolgt en monitort.	Voor de primaire processen subsidies, salarissen, inkopen en aanbestedingen zijn de risico-analyses voor een belangrijk deel in concept aanwezig. De verdere borging en vastlegging is nog wel punt van aandacht. Er lopen op dit moment diverse initiatieven in de organisatie om de processen te verbeteren. Wij zullen de gesignaleerde punten van de accountant hierbij betrekken. In overleg met de integriteitscoördinator is in 2018 een eerste concept fraude-risico-analyse opgesteld. Wij zullen deze voor de afronding van het jaarrekening 2018 gereed maken	AD/CC	2019-K2	Definition of done - Fraudebeleidsnota opgesteld - Frauderisico-analyse opgesteld Status De risico-analyse en beleidsnota zijn in voorbereiding. Verwacht wordt dat de beleidsnota in K4-2021 ter vaststelling aan PS wordt aangeboden. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald;** **Accountantscontrole 2019, aanbeveling 6** **Accountantscontrole 2020, aanbeveling 10.**	2021-K4	Definition of done - Vastgesteld provinciaal fraudebeleid. - De frauderisico-analyse voor de belangrijkste bedrijfsprocessen is uitgevoerd Status - Provinciaal fraudebeleid is opgesteld, waarbinnen de PDCA cyclus op dit vlak is beschreven. - De procesrisico's in de beschreven processen in de processentool zijn gecategoriseerd, waarmee de frauderisico's expliciet zijn gemaakt. - Een meer uitgebreide frauderisico-analyse is in voorbereiding, waarbij voor de borging de proceseigenaren zullen worden betrokken. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Managementletter 2021, punt 6** **- Managementletter 2021, punt 7**	2022-K4

Accountantscontrole 2018

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 8 juli 2019

Openstaande aanbevelingen: 1 /14

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2021	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
3	Risicomanagement moet verbeteren door procesbeschrijvingen te baseren op risicoanalyses, door de keycontrols te beschrijven die de risico's afdekken en door frauderisicobeheersing en -preventie zichtbaar onderdeel te maken van uw interne beheersing. In processen is onvoldoende functiescheiding en interne controle ingebouwd, waardoor fouten en onzekerheden niet of pas achteraf worden gesignaleerd. De ICT die relevant is voor financiële processen biedt onvoldoende basis om te kunnen vertrouwen op geautomatiseerde beheersmaatregelen en ondersteunt een meer procesmatige inrichting van de interne beheersing niet.	Binnen de organisatie is eind vorig jaar het project "processen centraal" opgestart. Processen die een groot financieel belang hebben en/of risicovol zijn (subsidie, inkoop/aanbesteding) zijn in kaart gebracht. Het project is erop gericht om de eigen wensen in het kader van lean, kwaliteit en ISO te verbinden aan de eisen inzake betrouwbaarheid en rechtmatigheid die de accountant heeft benoemd. Daarbij zullen we per proces de risico's, beheersmaatregelen en interne controles in beeld brengen inclusief een jaarlijkse toets hierop. Daarnaast is aandacht voor de follow up van de door de accountant uitgevoerde IT-audit	CZ	2020-K4	**Geautomatiseerde beheersmaatregelen** De accountant geeft aan dat de ICT die relevant is voor financiële processen onvoldoende basis biedt om te kunnen vertrouwen op geautomatiseerde beheersmaatregelen. Binnen het project processen centraal werken we aan de opzet om application controls vast te kunnen leggen in de processentool. We streven er naar de opzet van de application controls in de processentool gedurende 2021 uit te werken; zodat aansluitend de processen op kwaliteitsniveau A met deze gegevens kunnen worden verrijkt. Aansluitend dient een inventarisatie uitgevoerd te worden naar de bestaande geautomatiseerde beheersmaatregelen in de systemen van de provincie; en beoordeeld te worden of deze voldoende basis bieden voor de interne beheersing. De streefdatum blijft ongewijzigd.	2021-K4	**Geautomatiseerde beheersmaatregelen** Definition of done De constatering van de accountant dat de ICT die relevant is voor financiele processen onvoldoende basis biedt om op te kunnen steunen bij de accountantscontrole is veelomvattend. Immers de provincie maakt voor haar bedrijfsvoering gebruik van meerdere systemen, ieder met een eigen mate waarin ICT de interne beheersing ondersteund. De geautomatiseerde ondersteuning definieren wij als zgn. automated controls. Status Een inventarisatie dient uitgevoerd te worden naar de bestaande geautomatiseerde beheersmaatregelen in de systemen van de provincie voor de belangrijkste processen. Beoordeeld dient te worden of deze voldoende basis bieden voor de interne beheersing, welke leemten er zijn en de omvang hiervan. De uitkomst hiervan bepaalt op proces- en systeemniveau op welke termijn hierin kan worden voorzien.	2023-K4

Managementletter 2019

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 26 november 2019

Openstaande aanbevelingen: 1 /9

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2021	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
3	**Verdeelsleutels investeringen-onderhoud** De verantwoording van investeringen in en onderhoud van wegen en vaarwegen vraagt om een scherp onderscheid tussen bedragen die dienen te worden geactiveerd en afgeschreven of direct ten laste van de exploitatie moeten worden gebracht. Uw organisatie werkt aan een systematiek die zo goed mogelijk rekening houdt met het voorgeschreven onderscheid en tegelijk de praktische uitvoerbaarheid van verantwoording en administratie borgt.	Intern wordt gewerkt aan het vereenvoudigen van de administratie rondom gecombineerde projecten met verschillende dekkingsbronnen (nieuwe investeringen, vervanging, onderhoud). Onderdeel hiervan is de te hanteren verdeelsleutel. Met de accountant is overeenstemming dat hiervoor de zogenaamde SSK raming wordt gebruikt, op basis waarvan ook het uitvoeringskrediet en -budget wordt aangevraagd. Van belang hierbij is dat er een duidelijke splitsing is gemaakt naar dekkingsbron. De methodiek wordt op dit moment verder uitgewerkt en daarna geïmplementeerd.	CZ/FIN B&U/KBI	2020-K4	Er is een uitgewerkt voorstel wat de afgelopen periode nader is geconcretiseerd en waarin diverse praktische uitwerkingen zijn opgenomen. Implementatie staat in het 2021-K4. Dit betreft voornamelijk het uitrollen/uitleggen van de systematiek. Deadline wijzigt van 2021-K3 naar 2021-K4	2021-K4	Er is een uitgewerkt voorstel wat de afgelopen periode nader is geconcretiseerd en waarin diverse praktische uitwerkingen zijn opgenomen. De implementatie (waaronder het uitleggen en uitrollen) van de eerste vereenvoudiging in systematiek heeft in Q4 plaatsgevonden. In 2022 vindt mogelijk een tweede beoordeling en vereenvoudiging van de methodiek plaats.	2022-K4

Accountantscontrole 2019

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 29 juni 2020

Openstaande aanbevelingen:

1 /12

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2021	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
2	**Risicomanagement en procesbeschrijving** Risicomanagement moet verbeteren door procesbeschrijvingen te baseren op risicoanalyses, door de keycontrols te beschrijven die de risico's afdekken en door frauderisicobeheersing en -preventie zichtbaar onderdeel te maken van uw interne beheersing. In 2019 is gestart met het beschrijven van de belangrijkste processen van uw provincie. Tot heden hebben wij een beperkt deel van de beschrijvingen ontvangen. Wij adviseren u om dit project in 2020 af te ronden.	Op dit moment zijn circa 50 à 60 (deel)processen beschreven in een nieuwe tool voor de vastlegging van processen. Dit is een belangrijke basis om de kwaliteit van de processen te kunnen monitoren en hierop controles uit te kunnen voeren. De risico-analyse per proces en de key-controls zullen verder uitgewerkt worden. Met de accountant is afgesproken dat bij de interimcontrole 2020 (najaar 2020) de procesbeschrijvingen inhoudelijk verder beoordeeld zullen worden.	CZ/ Processen centraal	2021-K2	**Voortgang procesbeschrijvingen** De eerste tranche aan processen is ultimo 2020 op het vereiste kwaliteitsniveau gebracht. De tweede procestranche is gereed om bij de interimcontrole in september 2021 door de accountant kunnen worden meegenomen. Voor enkele relevante processen is door de proceseigenaar besloten de voortgang te temporiseren. Het project processen centraal wordt m.i.v. het vierde kwartaal ondergebracht in de lijn, waarna de voortgang expliciet wordt neergelegd bij de proceseigenaren. De uitkomst van de controle door de accountant in het derde kwartaal is bepalend om vast te stellen of dit punt adequaat is afgerond. Om deze reden verschuift de deadline met een kwartaal tot het moment dat de accountantscontrole heeft plaatsgevonden. Deadline wijzigt van 2021-K2 naar 2021-K3	2021-K3	Definition of done - Risico-analyses en interne beheersing als onderdeel van procesbeschrijvingen zijn geimplementeerd. Status - De opzet van de processentool voorziet in de mogelijkheid om procesrisico's en beheersmaatregelen vast te leggen. - Een kwaliteitsmodel is ontwikkeld waarin is vastgelegd dat processen op A niveau worden voorzien van risico's en beheersmaatregelen - Een consistentiecheck is belegd bij VIC om te toetsen of op een juioste manier rekening wordt gehouden met de risico's en interne beheersing	afgerond
3	**Functiescheiding** In enkele processen (inkopen en memoriaalboekingen) is in 2019 onvoldoende functiescheiding en interne controle ingebouwd, waardoor fouten en onzekerheden mogelijk niet of pas achteraf worden gesignaleerd.	In de procesbeschrijvingen wordt de controle-technische functiescheiding inzake inkoop en memoriaalboekingen opgenomen. Voor de memoriaalboekingen zijn vanaf medio 2019 waarborgen ingebouwd (4-ogenprincipe, eisen aan de onderbouwing) om fouten en onzekerheden te voorkomen.	CZ/ Processen centraal	2020-K4	**Functiescheiding inkoopproces** De procesbeschrijving inkoop is gereed; rekening houdend met de controletechnische functiescheiding. De procesbeschrijving wordt ter toetsing voorgelegd aan de accountant in het 3e kwartaal van 2021. Om deze reden verschuift de deandline van 2021-K2 naar 2021-K3. **Functiescheiding memorialen** Voor memorialen is het proces beschreven en 'live', de functiescheiding is hierin geborgd en wordt ook (automatisch) afgedwongen door gebruik te maken van de workflow in Topdesk. Voor memorialen is punt dus afgedaan	2021-K3	Definition of done - De minimaal noodzakelijke controletechnische functiescheiding in het inkoop- en memorialenproces is beschreven. Status In de procesbeschrijvingen zijn de functiescheidingen uitgewerkt.	afgerond
7	**Rechtmatigheid** Met ingang van 2021 dient het college van gedeputeerde staten een rechtmatigheidsverantwoording af te geven. (...). Uw organisatie moet een proces inrichten waarbij het college van gedeputeerde staten zelf tot een oordeel kan komen over de financiële rechtmatigheid van transacties.	In de organisatie worden voorbereidingen getroffen om de rechtmatigheidsverantwoording te implementeren. Met onze goed functionerende Verbijzonderde Interne Controle zijn wij goed voorgesorteerd op deze ontwikkeling.	AD/CC	2020-K4	Definition of done - Proces in beschreven in Engage proces - Proces is geimplementeerd en proefgedraaid. Status - De procesbeschrijving is onderhanden en zal in K4 beschikbaar zijn. - Inmiddels is bekend geworden dat de rechtmatigheidsverantwoording pas vanaf begrotingsjaar 2022 zal ingaan. Voor 2021 worden Gedeputeerde Staten reeds meegenomen in het Verbijzonderde Interne Controleplan 2021/2022 en de tussentijdse uitkomsten van de rechtmatigheidsonderzoeken. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald; Accountantscontrole 2020, aanbeveling 11.**	2021-K4	Definition of done - Proces is beschreven in Engage proces - Proces is geimplementeerd en proefgedraaid. Status - De provincie is in afwachting van de definitieve wetgeving op dit vlak. - De procesbeschrijving kan hierop worden aangepast zodra de wetgeving definitief is. Deadline - De deadline is verzet in afwachting van de de defintieve wetgeving. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** **- Accountantscontrole 2020, punt 11**	2022-K4

Managementletter 2020

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 1 december 2020

Openstaande aanbevelingen:

1 /9

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2021	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
5	**Risicomanagement en proces-inrichting** Koppel de beschreven processen duidelijk aan de beschrijving van de boekingsgangen in het nog af te ronden Accounting Manual.	De aanbeveling om procesbeschrijvingen te koppelen aan een beschrijving van de boekingsgangen in het nog af te ronden Accounting Manual maakt onderdeel uit van de planning. Het streven is om dit per jaareinde op hoofdlijnen voor de belangrijkste boekingsgangen af te ronden.	CZ/ Processen centraal	2021-K4	**Processen in relatie tot boekingsgangen** De processentool Engage Process is ingericht zodat de relatie met boekingsgangen die worden beschreven in het accounting handboek kan worden gelegd. Hiermee hebben we de mogelijkheid om de koppeling met het accounting manual te leggen beschikbaar. Zodra het handboek gereed is zullen de procesbeschrijvingen worden verrijkt met deze data. We verwachten dat het accounting handboek in de loop van 2021 gereed komt; en de koppelingen voor einde boekjaar zijn te leggen.	2021-K4	Definition of done - De systematiek is ingericht om de procesbeschrijvingen en accounting manual te kunnen koppelen. - Er zijn procesafspaken gemaakt die borgen dat de koppelingen goed worden onderhouden. - De procesbeschrijvingen en boekingsgangen die beschikbaar zijn in de accounting manual bevatten cross-referenties. Status - De beschrijving van de accounting manual is onderhanden (CZ) - De accounting manual voorziet in verwijzingen naar de procesbeschrijvingen in Engage process Deadline - De deadline om dit af te ronden in 2021 is niet gehaald	2022-K4

Accountantscontrole 2020

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 22 juni 2021

Openstaande aanbevelingen: 4 /11

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2021	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
2	**IT beheersing** De ICT die relevant is voor financiële processen biedt onvoldoende basis om te kunnen vertrouwen op geautomatiseerde beheersmaatregelen en ondersteunt een meer procesmatige inrichting van de interne beheersing niet. Nog niet alle verbeteradviezen naar aanleiding van onze vorige controles zijn opgevolgd. Een belangrijk aandachtspunt voor de interne beheersing is de voortgang in verbeteringen op het gebied van ICTbeheermaatregelen, door het belang van een goed beveiligde IT-omgeving voor uw bedrijfsvoering en informatievoorziening en vanuit het oogpunt van continuiteit en betrouwbaarheid. Uw medewerkers verwachten dat de resterende tekortkomingen in de zomer van 2021 zijn opgelost.	De geconstateerde aandachtspunten worden onderschreven. De adviezen voor verdere verbetering zijn afgelopen jaar nadrukkelijk onderdeel geweest van het verder op orde krijgen van het IT beheer en hebben daar waar nodig geleid tot aanpassingen in het beheer of het verkrijgen van het benodigde inzicht. Genoemde verbeterpunten zijn ons inziens inmiddels opgelost. Afspraak is dat Noordbeek bij de interim controle 2021 voor deze punten toetst of zij in voldoende mate worden beheerst. *a) Het incomplete autorisatiebeheer in de Active Directory (AD)* betrof manco's bij gebruikers-, beheer en systeemaccounts. Hiervoor is beleid bepaald en geschoond. Door een periodieke rapportage hebben we zicht op de betreffende accounts. *b) Onvoldoende toezicht op de functie Data Base Administrator (DBA)* De provincie baseert zich in dit verband op de zgn. 3402 verklaring van de serviceprovider(s). In deze verklaring zijn de afspraken over beheersing en informatiebeveiliging opgenomen van de serviceproviders (waar onder de DBA werkzaamheden). De 3402 verklaring is een internationale outsourcing standaard, die door een onafhankelijke, daartoe bevoegde instantie (vaak een accountantskantoor) wordt afgegeven. *c) Geen eigen beheer van de Configuration Management Database (CMDB).* Het CMDB beheer vindt extern plaats. Momenteel is het interne beheer in ontwikkeling maar nog niet operationeel. Dit is niet van invloed op het jaarrekeningproces. *d) De incomplete continuiteitsmaatregelen.* De continuiteit- en beveiligingsmaatregelen zijn continu een punt van aandacht. De serviceorganisaties (SSO's) maken periodiek back-ups en testen periodiek het recover/restore proces. Gezien de laatste ontwikkelingen, het corrupt raken van back-ups door hacking, beoordelen we samen met de SSO's of hierover voldoende adequate afspraken zijn gemaakt.	CZ/CID	2021-K4	ad c) Het project om het PNH deel van de CMDB in eigen beheer te nemen loopt nog. De planning zoals die is aangegeven (afronding 2021-K4), is nog steeds actueel. De overige aandachtspunten beschouwen wij als afgerond. ad a) Wat betreft de aanbeveling beheeraccounts en systemaccounts zijn naast een significante vermindering van de aantallen zowel beleidsmatig als procesmatig afspraken gemaakt, waarmee is voldaan aan de implementatie van de ordening en opschoning van AD accounts en de rapportage. Binnen de provincie is op de devices (laptops) in principe twee-factor-authenticatie afgedwongen en externen krijgen altijd het verzoek om een extra factor voor authenticatie vanuit Microsoft Azure AD. I ad b) De aanbeveling met betrekking tot de DBA werkzaamheden, maakt onderdeel uit van de jaarlijkse auditwerkzaamheden. De externe IT auditor van onze shared service organisation (SSO) heeft geoordeeld dat de beheer processen op orde zijn en dit vastgelegd in een zogenaamde ISAE3402 rapportage. Tussentijds wordt maandelijks over de DBA werkzaamheden gerapporteerd door de SSO. Op basis van de beschikbare rapportages en maandelijkse werkzaamheden zien wij op dit moment geen reden om aanvullende beheersmaatregelen te implementeren, ad d) Continuiteit dient ons inziens primair vanuit de jaarrekeningcontrole te worden bezien en derhalve gericht te zijn op de werkzaamheden die Mybrand in dit verband uitvoert. Mybrand is de SSO organisatie waarbij SAP in beheer is. Om te voldoen aan de aanbeveling is met Mybrand middels het contract een aantal beheersdoelstellingen afgesproken, waarover periodiek in de servicelevelrapporten wordt gerapporteerd. Naast periodieke rapportage/bewaking wordt Mybrand jaarlijks door een externe IT-auditor getoetst op afgesproken beheerdoelstellingen en de daaraan gerelateerde beheersmaatregelen. De hierover afgegeven ISAE3402 verklaring geeft aan dat er geen afwijkingen zijn geconstateerd m.b.t de gestelde beheersmaatregelen. De provincie ziet dan ook geen continuiteitsrisico i.h.k.v. de	2021-K4	c) Het project om te komen tot een eigen CMDB is een complexe project waarbij de doorlooptijd langer is geweest dan wenselijk. Het project bevindt zich momenteel in de afrondende fase en zal naar verwachting begin tweede kwartaal opgeleverd worden. De overige punten waren al eerder afgerond. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2021 , aanbeveling 8** - **Managementletter 2021, aanbeveling 9**	2023-K2
4	**Potentiële kwetsbaarheid jaarrekeningtraject** *Achtergrond* Het jaarrekeningtraject is in belangrijke mate afhankelijk van een beperkt aantal medewerkers. *Advies* Om kwetsbaarheid van uw organisatie voor het volgend jaarrekeningtraject te vermijden zorgt u voor verdere verbreding van kennis binnen uw organisatie.	De Provincie is zich bewust van deze kwetsbaarheid. De medewerkers betrokken in het jaarrekeningproces zijn ook verantwoordelijk voor het tot stand komen van de overige P&C producten. Er is aandacht voor de verbreding van de kennis.	CZ/FIN	2022-K1	Door projectmatiger te gaan werken en door aanpassing van de organisatorische inrichting binnen de sector financiën komt hier meer sturing op. Er wordt aangewerkt om externe kennis te vervangen voor kennis in huis en door versterking van het team Financieel beheer. Na interne goedkeuring (Directie en OR) kan gestart worden met de inrichting.	2022-K1	OR en Directie hebben ingestemd met het inrichtings en ontwikkelplan van Financiën. Het versterken van de financiële organisatie is hierin gebord. Uitbreiding van kennis en formatie is reeds in gang gezet en verambtelijking in functies heeft plaatsgevonden. Daarnaast is in de werkgroepen voor het jaarrekeningtraject een grotere verdeling van verantwoordelijkheden doorgevoerd.	afgerond
6	**SiSa** *Achtergrond* Met de SiSa-bijlage legt u verantwoording af over de besteding van de middelen die de provincie ontvangt van het Rijk. Omdat in 2020 totaal 17 veelal meerjarige regelingen onder de SiSa-verantwoording zijn gebracht, is de SiSa-bijlage uitgebreider dan in eerdere jaren, toen over 4 regelingen verantwoording werd afgelegd. Dit leidt tot een aanzienlijke extra administratieve last voor uw medewerkers en controlewerk voor ons. Uw verbijzonderde interne controlemedewerkers en wij hebben de SiSa-controle dit jaar tijdens de jaarrekeningcontrole samen uitgevoerd. Dit gaf aanleiding tot diverse aanpassingen die in de definitieve tabel zijn gecorrigeerd. *Advies* Wij adviseren om de verantwoordelijkheid voor de SiSa-bijlage centraal in de lijn te beleggen. Dit stelt de verbijzonderde interne controle in staat om gedurende het jaar al controles uit te voeren, vermindert de kans op afwijkingen en draagt bij een succesvolle afrekening van de SiSabijdragen met het Rijk.	We onderschrijven het belang om de verantwoordelijkheid voor de SiSa-bijlage centraal in de lijn te beleggen. De organisatie is inmiddels gestart uitvoering te geven aan dit punt.	CZ/FIN	2022-K4	De SiSa keten wordt beschreven en geïmplementeerd, als onderdeel van de keten inkomende subsidies en specifieke uitkeringen. Voor de jaarrekening 2021 zal dit vooral nog een handmatig / coördinatieproces zijn. We werken toe aan eigenaarschap in de lijn en een duidelijke beschrijving van de keten, dit vergt meer tijd (deadline daarom 2022-k4). Definition of done: - Sisa-keten is in de volle breedte beschreven. - De werkzaamheden zijn in de lijn belegd, (over alle directies heen). - Bij de jaarrekening 2021 blijkt dat dit proces adequaat functioneert.	2022-K4	Het proces SISA verantwoording is beschreven. Het proces voor aanvragen en administreren SISA wordt conform eerdere planning in de loop van 2022 opgepakt. Verantwoordelijkheid voor verzamelen stukken en opstellen verantwoording is in 2021 belegd bij VIC. **De externe accountant heeft deze aanbeveling herhaald:** - **Managementletter 2021, aanbeveling 13**	2022-K4
7	**Oostelijke Vechtplassen** *Achtergrond* Uw provincie heeft via het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen afspraken gemaakt over de realisatie van een groot aantal projecten in het gebied Oostelijke Vechtplassen. De verdeling van verantwoordelijkheden over verschillende partijen en de wisselende verhoudingen in financiering en bevoorschotting van de projecten maken de administratievoering en verantwoording van deze projecten complex. De realisatie van projecten tot en met 2020 is nog van relatief beperkte omvang. *Advies* Wij adviseren u in 2021, voordat de omvang van de projecten toeneemt, de administratie op eenduidige en inzichtelijke wijze in te richten.	We onderschrijven de complexiteit van de administratievoering en verantwoording van genoemde projecten en zijn voornemens hierop de administratie beter in te richten.	BEL/Groen	2022-K1	In het voorjaar van 2021 zijn de financiële risico's en enkele kwesties waarover nadere afspraken gemaakt moeten worden, in kaart gebracht door de projectcontroller. Deze zijn gedeeld met de stuurgroep en worden nu verder uitgewerkt en opgepakt. Het doel is om de afspraken te verwerken in de administratie, dat hiernaar gehandeld wordt en dat de projecten beheersbaar zijn. Om de kwetsbaarheid van de organisatie te verminderen zal de ingehuurde projectcontroller worden vervangen door een vaste kracht. Deze zal de uitvoering van de aanbeveling verder oppakken.	2022-K1	Begin 2022 is gestart met gesprekken met data analisten over de mogelijkheden van een integraal OVP sturingssysteem. Met de afdeling financieel beheer zijn we in gesprek hoe de financiële data en geldstromen in de bestaande SAP applicatie geïntegreerd kunnen worden en binnen de bestaande regelgeving. Dit is later opgestart dan gepland i.v.m. capaciteitsknelpunten/ De deadline van 2022-K1 is daarmee niet gehaald en schuift door naar 2022-K4. Inmiddels is de ingehuurde programmacontroller vervangen door een vaste kracht. Om de stabiliteit van dit complexe programma verder te verbeteren, wordt nog gezocht naar een backup voor de controller. Het rapport 'Voorstel voor herziening organisatie en inhoud Gebiedsakkoord OVP' is in de Stuurgroep van februari jl. vastgesteld. Dit jaar zal er gewerkt worden aan een Uitvoeringsprogramma 2.0 en aanpassingen aan de governance van het Gebiedsakkoord.	2022-K4
8	**Lokale heffingen** *Achtergrond* De paragraaf lokale heffingen moet inzicht geven in hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Ook moet worden aangegeven welke beleidsuitgangspunten ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. De jaarstukken geven wel inzicht in de dekkingspercentages van de leges, maar de hiervoor genoemde informatie is niet beschikbaar. Voor het beeld van de jaarstukken 2020 achten wij dit niet materieel en heeft het ontbreken van de informatie geen invloed op ons oordeel. *Advies* Wij adviseren om deze informatie wel op te nemen in de jaarstukken van volgend jaar.	Over de jaren 2019/ 2020 is gestructureerd onderzoek gedaan naar de kostendekkendheid van de leges. Aan het advies van de accountant om meer inzicht te geven in de uitgangspunten die daaraan ten grondslag liggen zal met ingang van de volgende jaarrekening invulling worden gegeven.	CZ/FIN	2022-K3	Er vindt een nader onderzoek plaats naar de beleidsregels en te hanteren grondslagen. Na afronding van dit verdiepende onderzoek zullen de uitgangspunten in de paragraaf van de planning &control documenten opgenomen worden. Dit zal naar verwachting vanaf de begroting 2023 en Jaarstukken 2021 zijn. Definition of done - De beleidsuitgangspunten die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd zijn opgenomen in de paragraaf lokale heffingen van zowel de begroting als de jaarstukken.	2022-K3	Bij de jaarrekening 2021 is er bekeken welke specifieke informatie nog ontbreekt binnend de paragraaf. De provincie zit onder de 100% kostendekkenheid. Deze informatie is opgenomen in de paragraaf. Bij het opstellen van de begroting 2023 zal hier wederom aandacht voor zijn. In 2022 wordt het verdiepende onderzoek naar de beleidsregels en te hanteren grondslagen afgerond.	2022-K3
11	**Rechtmatigheidsverantwoording 2021** *Achtergrond* Met ingang van 2021 dient het college van gedeputeerde staten naar verwachting een rechtmatigheidsverantwoording af te geven. *Advies:* Richt een proces in waarbij het college van gedeputeerde staten zelf tot een oordeel kan komen over de financiële rechtmatigheid van transacties.	De provincie neemt dit advies over. De organisatie treft voorbereidingen om het proces van de totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording adequaat in te richten. Met de Verbijzonderde Interne Controle is de provincie goed voorgesorteerd op deze ontwikkeling.	AD/CC	2021-K4	Definition of done - Proces in beschreven in Engage proces - Proces is geïmplementeerd en proefgedraaid. Status - De procesbeschrijving is onderhanden en zal in K4 beschikbaar zijn. - Naar verwachting zal de rechtmatigheidsverantwoording vanaf verslagjaar 2022 ingaan. Voor 2021 worden Gedeputeerde Staten reeds meegenomen in het Verbijzonderde Interne Controleplan 2021/2022 en de tussentijdse uitkomsten van de rechtmatigheidsonderzoeken.	2021-K4	Dit is een herhaalde aanbeveling vanuit **Accountantscontrole 2019, aanbeveling 7**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen

Managementletter 2021

Auteur onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 23 november 2021

Openstaande aanbevelingen:

3 /13

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaa+J1	Deadline	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
1	**Misbruik en oneigenlijk gebruik** De accountant adviseert een specifiek beleidsplan op te stellen en de naleving hierop te toetsen op het vlak van Misbruik en Oneigenlijk gebruik.	Aangezien M&O een directe relatie heeft met fraudebeleid, stellen we voor M&O onderdeel uit te laten maken van het fraudebeleid dat in januari 2022 ter besluitvorming aan provinciale staten zal worden voorgelegd. Analoog aan de frauderisicoanalyse wordt in overleg met de proceseigenaren ook een risicoanalyse M&O uitgevoerd.	AD/CC		Definition of done - M&O beleid is geformuleerd en vastgesteld Status - Het M&O Beleid is opgenomen in de overkoepelende nota fraudebeleid. - Het fraudebeleid is vastgesteld voor de directie en het college van gedeputeerde Staten Hiermee is invulling gegeven aan het advies.	afgerond
2	**Risicomanagement en proces-inrichting** Pas de procesbeschrijvingen aan naar aanleiding van de inhoudelijke beoordeling van de accountant.	De feedback van de accountant wordt inhoudelijk beoordeeld, waar de organisatie dit nodig acht zullen procesbeschrijvingen hierop worden aangepast.	CZ BEL diverse proceseige naren AD/CC	2022-K3	Definition of done - de feedback van de accountant is waar nodig verwerkt in de procesbeschrijvingen. Status - De status verschilt per procesbeschrijving. Voor een aantal processen is hieraan invulling gegeven, voor andere processen is dit onderhanden. Deadline - De deadline varieert per proces, afhankelijk van de prioriteitstelling van de verantwoordelijke proceseigenaar.	2022-K3
3	**Risicomanagement en proces-inrichting** Vul de beschrijvingen aan met een analyse en conclusie of de procesinrichting voldoet of wijzigingen behoeft.	De voorgestelde analyse is reeds ingebed in het proces in de vorm van een zogenaamde consistentiecheck.	AD/CC		Definition of done - In het proces om te komen tot procesbeschrijvingen op A kwaliteit is geborgd dat een analyse wordt uitgevoerd of de procesbeschrijving voldoet. Status - De voorgestelde analyse is ingebed in het proces in de vorm van een zogenaamde consistentiecheck, die is belegd bij de Verbijzonderde Interne Controle (VIC)	afgerond
4	**Risicomanagement en proces-inrichting** Bewaak de voortgang van het gehele project om te borgen dat essentiële processen met voorrang worden beschreven	Het project volgde de ambities van de lijnorganisatie. Met de overdracht van het project naar de lijn is de verantwoordelijkheid in de lijn belegd. Proceseigenaren bepalen de focus en prioriteit en bewaken de voortgang.	CZ/F IN BEL diverse proceseige naren	2022-K4	Definition of done - Proceseigenaren bepalen de focus en prioriteit en bewaken de voortgang Status - Vanaf het 4e kwartaal is het project processen centraal afgerond en de verantwoordelijkheid voor de voortgang belegd bij de proceseigenaren. - Voor Financiën zijn enkele primaire processen beschreven. In 2022 zullen de belangrijkste primaire processen beschreven worden. - Een basisversie van het accountingmanual is gereed. In 2022 wordt dit nader uitgebreid zodat alle boekingsgangen beschreven zijn. - Vervolgens wordt de mogelijkheid onderzocht dit manual te koppelen aan Engage. Verwachting dat dit eind 2022 voor de belangrijkste processen is afgerond. - Processen met lagere prioriteit worden na 2022 beschreven.	2022-K4
5	**Risicomanagement en proces-inrichting** Koppel de beschreven processen duidelijk aan de beschrijving van de boekingsgangen in het nog af te ronden Accounting Manual.	De aanbeveling om procesbeschrijvingen te koppelen aan een beschrijving van de boekingsgangen in het Accounting Manual maakt onderdeel uit van de planning.	CZ/FIN		Dit is een herhaalde aanbeveling van **Managementletter 2020, aanbeveling 5**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen
6	**Frauderisico-analyse** De accountant adviseert na te gaan of frauderisico's voldoende worden afgedekt.	Binnen de provincie wordt fraudebeleid geformuleerd. Dit beleid wordt in januari 2022 ter besluitvorming voorgelegd aan provinciale staten. Belangrijke onderdelen hierin betreffen de frauderisico-analyse en het mitigeren van deze risico's met beheersmaatregelen. Impliciet wordt een groot deel van deze risico's reeds afgedekt vanuit kruisbestuiving met maatregelen die reeds zijn ingericht voor rechtmatigheids- en getrouwheidsrisico's.	AD/CC i.s.m. CZ/FIN		Dit is een herhaalde aanbeveling vanuit **Managementletter 2018, aanbeveling 16**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen
7	**Frauderisico-analyse** De accountant adviseert de frauderisico-analyse periodiek te agenderen in de directie en het college van gedeputeerde staten.	Dit aspect is opgenomen in het concept fraudebeleid. Een frauderisico-analyse wordt opgesteld en zal met directie en gedeputeerde staten worden besproken.	AD/CC		Dit is een herhaalde aanbeveling van **Managementletter 2018, aanbeveling 16.** De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen
8	**Betrouwbaarheid ICT omgeving** *Continuïteitsplannen* Wij constateerden in 2020 dat er geen integraal continuïteitsplan aanwezig was voor de IT. Wel zijn afspraken gemaakt over de continuïteit van Verseon, dat wordt gebruikt voor documentbeheer en de opslag van belangrijke e-mails. De Provincie beschikt ook nu nog niet over afspraken over het borgen van de continuïteit van de volledige IT-dienstverlening, Dit blijft een aandachtspunt voor 2022.	De provincie werkt aan een integraal continuïteits- en calamiteitenplan voor de IT.	CZ/CID		Dit is een herhaalde aanbeveling van **Accountantscontrole 2020, aanbeveling 2**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen
9	**Betrouwbaarheid ICT omgeving** *Accountbeheer en Active Directory* Het onderzoek naar het accountbeheer en de inrichting van de Active Directory is uitgevoerd op 8 november. In de uitvoering van dit gedeelte van het onderzoek is enige vertraging opgetreden doordat op het eerder afgesproken tijdstip door de provincie geen toegang tot de relevante informatie kon worden verschaft. De uitkomsten van dit onderzoek zullen wij, na afronding van hoor en wederhoor met uw organisatie, mondeling toelichten en toevoegen aan de definitieve managementletter (AANPASSEN)	De provincie werkt aan een integraal continuïteits- en calamiteitenplan voor de IT.	CZ/CID		Dit is een herhaalde aanbeveling van **Accountantscontrole 2020, aanbeveling 2**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen
10	**Interne beheersing** De accountant adviseert functiescheiding af te laten dwingen door de financiële systemen voor de processen van inkoop en memorialen.	In de huidige processen is handmatige controletechnische functiescheiding aanwezig. We breiden de controls uit om aan te tonen dat de functiescheiding heeft gewerkt. De ambitie is dat op termijn geautomatiseerde controls in de plaats komen van de handmatige beheersmaatregelen. Dit is afhankelijk van de technische mogelijkheden van software applicaties.	CZ/SI en CZ/FIN	2023-K4	Bij aanschaf van het purchase to pay (p2p) systeem zal deze voorwaarde meegenomen worden.	2023-K4
11	**Verantwoording inkomende subsidies en bijdragen van derden** De accountant geeft aan dat het grensbedrag voor de juiste toerekening van de subsidielasten aan boekjaren nog vastgesteld dient te worden.	De directie heeft directeur Concernzaken benoemd als keteneigenaar en opdracht gegeven om de opzet en inrichting van de keten inkomende subsidies te verzorgen waarbinnen de volledigheid van de baten worden geborgd.	CZ directeur		Dit is een herhaald advies van **Managementletter 2018, aanbeveling 8**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen
12	**Verwerking van projectsubsidies** De accountant geeft aan dat het grensbedrag voor de juiste toerekening van de subsidielasten aan boekjaren nog vastgesteld dient te worden.	De provincie is geheel voorgesorteerd op de nieuwe werkwijze om subsidielasten toe te rekenen aan de boekjaren waarin de prestatie wordt geleverd. De financiële verordening ligt binnen afzienbare tijd voor ter vaststelling door Provinciale staten.	CZ/SI en AD/CC		Dit is een herhaalde aanbeveling van **Managementletter 2018, aanbeveling 9**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen
13	**SiSa** De accountant adviseert om de juistheid, tijdigheid en volledigheid van de SiSa-verantwoording in de komende jaarrekeningen te borgen.	De provincie onderkent het belang van een centrale coördinatie op de SiSa verantwoording en de kwalitatieve inhoud van de verantwoording. De coördinatie wordt centraal belegd binnen Financiën. Daarnaast is de werkgroep SiSa uitgebreid waardoor de realisatie van de SiSa-verantwoording niet afhankelijk is van één persoon. Daarbij wordt zowel tijdens de tussentijdse afsluitingen als in de voorbereiding op de jaarrekening, specifieke aandacht besteed aan de juistheid, tijdigheid en volledigheid van de SiSa-verantwoording.	CZ/FIN		Dit is een herhaalde aanbeveling van **Accountantscontrole 2020, aanbeveling 6**. De monitoring van de opvolging vindt plaats bij die aanbeveling.	vervallen

Samen weerbaar tegen ondermijnende criminaliteit

Auteur onderzoek: Concerncontrol

Vastgesteld op: 22 juni 2021

Openstaande aanbevelingen: 0 /5

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2021	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
1	Intensiveer vanuit de Agenda Weerbaar Noord-Holland de verbinding met provinciale beleidsterreinen waarbij ondermijnende criminaliteit op lokaal niveau een vraagstuk is/kan zijn. Gebruik hierbij het bij dit rapport gevoegde overzicht met instrumenten en projecten die andere provincies toepassen.	Met de in 2020 vastgestelde Agenda Weerbaar Noord-Holland zet de provincie Noord-Holland in op (1) het versterken van de eigen weerbaarheid, (2) de inzet van eigen beleidsinstrumenten voor de preventieve aanpak van ondermijning (bijvoorbeeld op bedrijventerreinen en vakantieparken) en (3) het bijdragen aan het versterken van de lokale weerbaarheid. Uit het voorliggende onderzoek blijkt dat andere provincies grotendeels ook deze insteek kiezen. Om uiteenlopende redenen verschilt de invulling en focus hiervan per provincie wel. Het rapport constateert dat de actievere rol van de provincies de laatste jaren in de versterking van weerbaarheid door de ketenpartners wordt gewaardeerd en dat de provincies door de gemeenten, de RIEC's en andere partners ook steeds sneller en vaker als bondgenoot worden gezien. Het is goed om dit te kunnen constateren. Een belangrijke aanbeveling van het onderzoek is om weerbaarheid en de aanpak van ondermijning ook meer aandacht te geven in het regulier beleid van de provincie en ook vaker te kiezen voor een integrale benadering. Gezien de verscheidenheid aan eleidsthema's (e.g. bedrijventerreinen, vakantieparken, het buitengebied, jachthavens) waar ondermijnende criminaliteit kan spelen, zal bestuurlijke samenwerking soms noodzakelijk zijn, zowel binnen het college van Gedeputeerde Staten als in de samenwerking op deze dossiers met de gemeenten. Ik kan me dan ook goed vinden in deze aanbeveling. Dit onderzoek geeft geen aanleiding om de koers zoals wij die ingezet hebben met de Agenda Weerbaar Noord-Holland te wijzigen. Wel geeft het aanleiding om initiatieven en best practices nog meer met elkaar te delen. Vanzelfsprekend kan dit Noord-Holland en de Agenda Weerbaar Noord-Holland verder helpen en mogelijk ook aanknopingspunten bieden voor het ontplooien van nieuwe initiatieven. Het versterken van de informatiepositie van gemeenten is voor Noord-Holland een belangrijk doel. Met de door de provincie gesubsidieerde aansluiting op Meld Misdaad Anoniem, de uitrol van de uickscan Gemeentelijke Weerbaarheid en de onlangs gepubliceerde Handreiking nformatiegericht Handelen Vakantieparken zetten we hier als Noord-Holland al flink op in. Het blijft daarbij wel goed om over onze grenzen heen te kijken en te zien hoe andere provincies dit doen en om open te staan voor nieuwe ideeën.	KAB	2023-K2	Op 6 juli 2021 is de voortgangsrapportage Agenda Weerbaar Noord-Holland vastgesteld door GS. In het kader van de Agenda Weerbaar NH werkt de provincie langs 3 verschillende actielijnen in diverse projecten samen met gemeenten, de Hoge School van Amsterdam, adviesbureaus en de drie Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC's). Op overlappende beleidsterreinen is er contact met andere provincies Zo is er met Gelderland afstemming over de aanpak op bedrijventerreinen en met Utrecht afstemming over het inzetten van een bestuurlijk interventieteam. De lijst is hierbij ook gebruikt. Daarnaast wordt deelgenomen aan periodieke interprovinciale weerbaarheids bijeenkomsten en is er rechtstreekse afstemming met andere provincies.	2023-K2	De samenwerking met andere provincies is de afgelopen maanden voortgezet. Periodiek actualiseren alle provincies het overzicht met instrumenten en projecten.	afgerond
2	Zoek voor het concretiseren van het vervolg van de uitvoering van de Agenda Weerbaar Noord-Holland andere provincies op om gericht van elkaar te leren voor het versterken van de lokale weerbaarheid. Gebruik daarbij het bijgevoegde overzicht.		KAB	2023-K2	Zie 1.	2023-K2	Zie 1.	afgerond
3	Overweeg waar relevant het tegengaan van ondermijnende criminaliteit mee te nemen in regulier provinciaal beleid, bijvoorbeeld in het beleid van de provincie ten aanzien van bedrijventerreinen en recreatie-/vakantieparken.		KAB	2023-K2	Er is regelmatig contact met de collega's van de sector Regionale Economie en Erfgoed (REE) met betrekking tot ondermijning-recreatiesector en ondermijning-bedrijventerreinen. Op het gebied van de recreatiesector is een handreiking ontwikkeld die gemeenten helpt om zicht te krijgen of ondermijnende criminaliteit speelt op hun recreatieparken. Met betreking tot bedrijventerreinen is er een gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd met REE en kijken we momenteel of we op het gebied van data kunnen samenwerken. Daarnaast is er via de HIRB regeling ook de mogelijkheid voor gemeenten en ondernemers om de veiligheid op het bedrijventerreinen te vergroten door geld van deze regeling te gebruiken voor parktoezicht en/of beveiligingscamera's.	2023-K2	Er is gestart met de uitrol van de handreiking informatie gericht handelen vakantieparken, in samenwerking met de collega's van de sector REE/recreatie. Met collega's van sector REE/bedrijventerreinen en de Hoge school van Amsterdam wordt dit jaar een kennisbijeenkomst georganiseerd voor gemeenten over de aanpak van ondermijning op bedrijventerreinen.	afgerond
4	Streef vakinhoudelijke samenwerkingsverbanden na voor het tegengaan van ondermijnende criminaliteit en draag dit gezamenlijk uit in externe communicatie. Een suggestie kan zijn om in een bepaalde week met externe partners aandacht te vragen voor het tegengaan van ondermijnende criminaliteit. Een specifiek thema op dit gebied kan centraal worden gesteld, zoals ondermijnende criminaliteit in de landbouwsector of op recreatieparken.		KAB	2023-K2	In externe communicatie wordt de samenwerking met andere beleidsvelden reeds uitgedragen. Hiervoor is dit jaar ook een aparte webpagina over ondermijning op de site van Noord-Holland gekomen. De organisatie van een themaweek heeft momenteel door de beperkte personele capaciteit van het team niet de grootste prioriteit.	2023-K2	De communicatie en samenwerking met diverse beleidsterreinen vindt continue plaats.	afgerond
5	Stimuleer als provincie gemeenten om beleidsterreinen die te maken (kunnen) hebben met vormen van ondermijnende criminaliteit met elkaar te verbinden.		KAB	2023-K2	De hierboven genoemde handreiking vakantieparken is hier reeds een voorbeeld van. Daarnaast worden gemeenten door deelname aan de Quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid gestimuleerd om interne weerbaarheid niet meer te zien als enkel een verantwoordelijkheid van de OOV afdeling, maar als een organisatiebrede verantwoordelijkheid.	2023-K2	Als gevolg van de quickscan gemeentelijke weerbaarheid en de ondersteuning (gefinancierd vanuit het RIEC en Provincie) bij de opvolging van de aanbevelingen is de aanpak van ondermijning een organisatiebrede verantwoordelijkheid geworden.	afgerond

Stof tot nadenken

Auteur onderzoek: Randstedelijke rekenkamer

Vastgesteld op: 8 maart 2021

Openstaande aanbevelingen: 8 /14

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2021	Status/ Deadline	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
1a	*Rol van provincie bij uitvoering VTH-taken* Versterk de rollen van GS en de OD NZKG, door via beleidskaders duidelijker aan te geven wat GS van de OD NZKG verwachten. Indien GS andere besluitvorming wensen in de uitvoering van VTH-taken door de OD NZKG, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, stel dan beleid vast waarmee de OD NZKG andere besluiten kan nemen. Probeer het overnemen en overdoen van besluitvorming van de OD NZKG te voorkomen.	Samenwerking rondom Tata Steel en Harsco is cruciaal. Voor ons is de OD NZKG een belangrijke samenwerkingspartner, maar ook de gemeenten, de OD IJmond, de GGD en de Brzo-partners zijn belangrijke partners. Deze samenwerking geven we vorm in alle openheid en met respect voor eikaars rollen en bevoegdheden. In het Programma Tata Steel 2020 - 2050 hebben we uitgewerkt hoe we hier invulling aan geven. Daarnaast hebben wij het Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 - 2022 van de OD NZKG vastgesteld. Het Programma Tata Steel en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma VTH vormen belangrijke kaders waarmee wij aangeven wat wij van de OD NZKG verwachten. Op het niveau van de omgevingsdiensten gelden, gezamenlijk met de deelnemende gemeenten, regionale VTH-strategieën of-beleidskaders. Hierin zijn de doelen bij de uitvoering van VTH-taken op het niveau van de OD's vastgelegd. In dezelfde documenten is ook vastgelegd hoe de taken door de OD's worden uitgevoerd. Aanvullend daarop biedt de Beleidsnota uitvoering en handhaving Noord-Holland 2020 een integraal kader waarbinnen onze VTH-taken moeten worden uitgevoerd. Deze beleidsnota actualiseren we in het eerste kwartaal van 2021. Zo willen we het bijvoorbeeld mogelijk maken om bij nieuwe vergunningen scherper te vergunnen bij industriële bedrijven, onder meer door de onderkant van de BBT-bandbreedte op te zoeken. Vanuit ons Programma Gezonde Leefomgeving en in het licht van de invoering van de Omgevingswet verkennen we waar het aspect gezondheid kan worden meegenomen in vergunningen. Met deze inzichten vullen we de beleidsnota in 2021 verder aan met onze visie voor de uitvoering van VTH-taken. We maken hierin duidelijk welke plek het thema gezondheid in de VTH-uitvoering krijgt en hoe dit bijdraagt aan een betere uitvoering van de bevoegdheden en taken door de omgevingsdiensten. Het is niet onze bedoeling om besluitvorming van de OD NZKG over te nemen en over te doen. We treden op als één overheid. Daarvoor overleggen we sinds 201 9 al periodiek op ambtelijk en bestuurlijk niveau met de IJmondgemeenten, de OD NZKG, de OD IJmond en de GGD Kennemerland. Op basis van een extern nderzoek naar de fouten bij het invorderen van vier dwangsommen van Harsco Metals, maken we in het eerste kwartaal van 2021 met de OD NZKG afspraken om dit proces geheel door de OD NZKG in ons mandaat uit te laten voeren. Ons besluit om tijdelijk de bevoegdheden voor het invorderen van dwangsommen zelf uit te oefenen, eindigt daarmee. Ter nuancering betreft dit een taak waar op jaarbasis ongeveer 1 00 uur is gemoeid. Dit ten opzichte van de circa 20.000 uur die met alle VTH- en verwante taken rondom Tata Steel zijn gemoeid. De provincie is in sommige van de onderzochte casussen sterk betrokken geweest bij taken die de OD NZKG in mandaat uitvoert. Bijvoorbeeld met aanvullend juridisch advies van onze huisadvocaat. Dit betroffen casussen met grote maatschappelijke en politiek-bestuurlijke aandacht. Bijvoorbeeld de stofemissies (grafietregens) van Harsco Metals en de hogere stofuitstoot van de sinterkoelers. De afgelopen anderhalf jaar hebben we gewerkt aan de wijze waarop de provincie en de OD NZKG effectief kunnen samenwerken in het dossier Tata Steel. De vaststelling van het Programma Tata Steel en het bijbehorende uitvoeringsprogramma VTH van de OD NZKG in november 2020 was een belangrijke stap in dat proces. Om deze programma's op te stellen is intensief samengewerkt. Hiermee is een goede basis gelegd voor zowel de provincie als de OD NZKG om ieder vanuit de eigen rol effectief op te treden.	BEL	2021-K4	Definition of done: Vaststellen nieuwe nota VTH beleid door GS Dit is voor een belangrijk deel opgenomen in het Programma Tata Steel 2020 - 2050 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 - 2022. Eind 2021 willen wij de nieuwe nota VTH beleid vaststellen. Daarin wordt o.a. opgenomen welke plek het thema "gezondheid" in de VTH-uitvoering heeft. Het overnemen/overdoen van besluitvorming komt niet als zodanig voor. In voorkomende gevallen is er wel intensieve samenwerking met de OD NZKG over specifieke besluiten die grote maatschappelijke of politiek-bestuurlijk aandacht hebben. De rollen over en weer worden daarbij gerespecteerd, samenwerking en hulp over een weer zijn bedoeld om tot betere besluiten te komen.	2021-K4	GS hebben op 13 december 2021 de Beleidsnota uitvoering en handhaving VTH 2022 vastgesteld. Deze is op 10 januari 2022 in de commissie Natuur Landbouw & Gezondheid behandeld.	afgerond
1b	*Rol van provincie bij uitvoering VTH-taken* Stel zo snel mogelijk alternatieve grens- en richtwaarden met betrekking tot geur vast voor Tata Steel.	Tot het najaar van 2020 liep een onderzoek naar de geuremissie van Hoogoven 6 en de Kooksfabrieken (door Witteveen+Bos in opdracht van de OD NZKG). Met behulp van drones hebben we de geuremissie binnen de grenzen van Tata Steel scherper in beeld gebracht. We verwachten dat de OD NZKG namens ons begin 2021 een definitief besluit kan nemen over geur bij Tata Steel op basis van ons provinciale geurbeleid. Hiermee stellen we ook alternatieve grens- en lichtwaarden voor geur vast voor Tata Steel.	BEL	2021-K4	Definition of done: Besluit genomen over nieuw geurbesluit voor Tata Steel. Dit wordt concreet uitgewerkt bij het nemen van een nieuw geurbesluit voor Tata Steel. We verwachten dit besluit dit jaar defnitief te kunnen nemen.	2021-K4	De OD NZKG heeft op 10 november 2021 namens GS een ontwerp-geurbesluit genomen voor Tata Steel. De OD NZKG beoordeelt op dit moment de ingediende zienswijzen en verwerkt deze beoordeling in het definitieve geurbesluit. Het definitieve geurbesluit wordt verwacht in Q2 van 2022,	2022-K2
1c	*Rol van provincie bij uitvoering VTH-taken* Zet vaker bestuurlijke en beleidsmatige interventies in, wanneer GS resultaten willen bereiken die niet wettelijk en afdwingbaar zijn binnen de reguliere uitvoering van VTH-taken, zoals het aankaarten van knelpunten op landelijk of Europees niveau of het voeren van bestuurlijke gesprekken met het bedrijf.	Deze aanbeveling omarmen we. Aanvullend op de uitvoering van de VTH-taken, die wettelijk en afdwingbaar is, zetten we bestuurlijke en beleidsmatige acties in. Het onderdeel 'Bestuurlijk en beleidsmatig' in hoofdstuk 5 van het Programma Tata Steel is hier specifiek aan gewijd. Dit is een belangrijk onderdeel van ons handelen in het dossier Tata Steel. Ook voor de ontwikkelingen op de lange termijn en voor de uitdagingen die de energietransitie met zich meebrengen is bestuurlijk en beleidsmatige actie nodig. Dit is beschreven in hoofdstuk 6 van het Programma Tata Steel. Een goed voorbeeld is de bouw van de Rozaslakhal door Tata Steel. Deze hal is onder meer na meerdere bestuurlijke gesprekken van ons met Tata Steel gebouwd. Hier blijft het uiteraard niet bij. We spreken andere overheidslagen, zoals het Rijk en in het verlengde daarvan de Europese Unie, aan en stimuleren hen wanneer we kansen zien voor verbetering. Veel acties in de categorie bestuurlijk en beleidsmatig betreffen (technische)maatregelen bij Tata Steel. Met de recente aankondiging van Tata Steel om € 300 miljoen te investeren, sluit Tata Steel voor een belangrijk deel aan bij de punten die in dit verband in het programma Tata Steel zijn genoemd.	BEL	2021-K4	Verschillende acties die bij deze aanbeveling passen zijn opgenomen in het programma Tata Steel 2020 - 2050. In de brief aan het Rijk naar aanleiding van het RIVM rapport van april 2020 kaarten wij verschillende knelpunten in de regelgeving aan, inclusief een verzoek aan het Rijk om ook op Europees niveau aan te sturen op de actualisatie van regelgeving. Verder dringen wij bij Tata Steel voortdurend aan op het zo snel mogelijk realiseren van maatregelen die niet wettelijk en afdwingbaar zijn. In het programma Tata Steel 2020 -2050 staan verschillende van deze maatregelen opgesomd. Ondertussen is een belangrijk deel van deze maatregelen opgenomen in de Roadmap+ van Tata Steel. Voorts is de planning en uitvoering (ook in termen van effecten) van de Roadmap+ o.a. op aandringen van de provincie in mei 2021 verder geconcretiseerd en aangescherpt. Het betreft een doorlopend proces. (Toekomstige) interventies zijn beschreven in programma Tata Steel 2020 - 2050 en worden voor reguliere VTH-taken in algemene zin opgenomen in nota VTH beleid.	2021-K4	De Beleidsnota uitvoering en handhaving VTH 2022 is vastgesteld.	afgerond

4a	*Informatievoorziening OD NZKG aan GS* Stel duidelijke kaders op met betrekking tot waarover, op welke manier en wanneer de OD NZKG GS moet informeren over de uitvoering van VTH-taken bij Tata Steel en Harsco. Maak daarbij onderscheid tussen reguliere en politiek-bestuurlijke zaken.	Bij het mandaatbesluit van ons college aan de OD NZKG hebben we als bijlage een algemene instructie gevoegd met uitgangspunten over het omgaan met het mandaat in relatie tot bestuurlijke besluitvorming. Hierin benoemen we de situaties benoemd waarin de directeur het initiatief neemt om bij individuele besluiten ons, als bevoegd gezag, in de gelegenheid te stellen aanwijzingen te geven. Omwille van een gelijk speelveld voor bedrijven, blijft dit in beginsel beperkt tot kwesties van principieel juridische aard, beleidsmatig principiële aard, of politiek- of bestuurlijk-gevoelige aard. De directeur van de OD NZKG dient ons op basis van het mandaatbesluit tijdig (dus zo vroeg mogelijk) te informeren. Dit zijn kaders met betrekking tot waarover, op welke manier en wanneer de OD NZKG ons dient te informeren over de uitvoering van VTH-taken. Deze afspraken gelden ook voor Tata Steel en Harsco Metals en zijn voor iedereen te raadplegen. Zo borgen we dat we niet worden overspeeld met informatie en dat we de voor een goede invulling van onze verantwoordelijkheid en rol de noodzakelijke informatie ontvangen. Verder is afgesproken dat we, indien gewenst, de commissie halfjaarlijks in een besloten vergadering informeren over de ontwikkelingen op het gebied van VTH. Aanvullend bieden we aan de commissie technische briefings aan. De huidige informatievoorziening draagt ertoe bij dat wij en de OD NZKG onze eigen rol kunnen nemen, we geven elkaar daarvoor de ruimte. De OD NZKG maakt steeds een afweging wat voor onze rol belangrijke en noodzakelijke informatie is. Zo krijgen we van de OD NZKG de informatie die we nodig hebben voor de uitvoering van onze taak en het nemen van onze verantwoordelijkheid. Daarnaast voeren we - zoals in uw rapport in tabel 8.1 is weergegeven-met grote regelmaat overleg op alle niveaus zodat we informatie voortdurend uitwisselen over de uitvoering van VTH-taken bij Tata Steel en Harsco Metals. De portefeuillehouder geeft tijdens de vergadering van de commissie NLG een mondelinge toelichting op de inhoud van de brief. Daarnaast informeren we Provinciale Staten ook tussentijds over ontwikkelingen bij Tata Steel en Harsco Metals wanneer daar aanleiding toe is. Hiertoe is zowel ambtelijk als in de relatie met de OD NZKG geinvesteerd in politiek-bestuurlijke sensitiviteit. Daarnaast zijn we bezig met het opstellen van het bedoelde informatieprotocol. Onze verwachting is dat dit in het eerste kwartaal van 2021 aan Provinciale Staten kan worden aangeboden. We zullen de afspraken in het mandaatbesluit met de OD NZKG evalueren en waar nodig aanpassen.	BEL	2021-K4	Definiton of done: Vaststelling informatieprotocol door GS. We werken hiervoor aan een informatieprotocol, we verwachten dit dit jaar vast te stellen. Los daarvan is er wekelijks vast overleg tussen de provincie en de OD NZKG waarin informatie wordt gedeeld en afgestemd.	2021-K4	GS hebben op 13 december 2021 de Informatieprotocol VTH-uitvoering vastgesteld. Dit is op 10 januari 2022 in de commissie Natuur Landbouw & Gezondheid behandeld.	afgerond
5	*Informatievoorziening GS aan PS* Zorg dat het informatieprotocol, waarin richtlijnen worden opgenomen wanneer PS geinformeerd moeten worden over ontwikkelingen ten aanzien van Tata Steel en Harsco, zo spoedig mogelijk wordt opgesteld en leg dit voor aan PS. Evalueer na één jaar de werking met PS.	We informeren Provinciale Staten periodiek, voorafgaand aan de commissievergadering per brief over de ontwikkelingen inzake het dossier Tata Steel en Harsco Metals. Dit is zo afgesproken in de vergadering van de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid (NLG) van 25 november 201 9. Hiermee geven we uitvoering aan motie M22-2019. De portefeuillehouder geeft tijdens de vergadering van de commissie NLG een mondelinge toelichting op de inhoud van de brief. Daarnaast informeren we Provinciale Staten ook tussentijds over ontwikkelingen bij Tata Steel en Harsco Metals wanneer daar aanleiding toe is. Hiertoe is zowel ambtelijk als in de relatie met de OD NZKG geinvesteerd in politiek-bestuurlijke sensitiviteit. Verder is afgesproken dat we, indien gewenst, de commissie halfjaarlijks in een besloten vergadering informeren over de ontwikkelingen op het gebied van VTH. Aanvullend bieden we aan de commissie technische briefings aan. Daarnaast zijn we bezig met het opstellen van het bedoelde informatieprotocol. Onze verwachting is dat dit in het eerste kwartaal van **2021** aan Provinciale Staten kan worden aangeboden.	BEL	2021-K4	Zie 4a, we werken hiervoor aan een informatieprotocol, we verwachten dit dit jaar vast te stellen.	2021-K4	GS hebben op 13 december 2021 de Informatieprotocol VTH-uitvoering vastgesteld. Dit is op 10 januari 2022 in de commissie Natuur Landbouw & Gezondheid behandeld.	afgerond
7	*Vertrouwen omgeving* Herstel het vertrouwen van de omgeving door de omgeving beter te betrekken bij de uitvoering van VTH-taken door na te gaan aan welke informatie de omgeving behoefte heeft en probeer zo veel mogelijk aan die informatiebehoefte tegemoet te komen. De omgevingsmanager, die begin 2020 is ingesteld, en de opening van een fysieke locatie kunnen hierin een rol spelen. Maak daarbij een onderscheid tussen de politiek/bestuurlijke verzoeken voor de provincie en de technische vragen voor de OD NZKG. Logischerwijs moeten de provincie en OD NZKG hun reacties op elkaar afstemmen en als één overheid en met één boodschap richting de omgeving communiceren. Door het beter betrekken van de omgeving kan in de relatie tussen omwonenden en de provincie en OD NZKG een juridisering bij de uitvoering van de VTH-taken wellicht voorkomen worden, waardoor de OD NZKG meer tijd en capaciteit heeft voor het uitvoeren van al haar VTH-taken.	In het Programma Tata Steel 2020 - 2050 staan concrete acties om het contact met de omgeving te verbeteren. Zo is de omgevingsmanager van de OD NZKG gestart, wordt het centraal klachtenloket Tata Steel verbeterd en is een klachtencoördinator aangesteld. En per 1 februari 2021 openen we een kantoor van de OD NZKG in dorpshuis De Moriaan in Wijk aan Zee en worden door de OD NZKG gesprekstafels georganiseerd. Al deze gesprekken en verbeterde informatievoorziening zijn ook bedoeld om bij te dragen aan een vermindering van de genoemde juridisering en om het vertrouwen in van de omgeving te herstellen. We verwachten dat het enige tijd kan duren alvorens dit vertrouwen breed is hersteld. Het is cruciaal om met de omgeving in gesprek te blijven en voortdurend te laten zien welke concrete stappen we als overheden zetten en welke resultaten daarvan verwacht kunnen worden.	BEL	2023-K3	De omgevingsmanager is in 2020 bij de OD NZKG aangesteld, het fysieke kantoor is in februari 2021 geopend. Vanwege de coronamaatregelen is vooralsnog zeer beperkt mogelijk geweest om hier "inloopuren" o.i.d. te organiseren. De OD NZKG heeft in 2021 verschillende gesprekstafels georganiseerd over drie concrete resultaten die werk OD NZKG betreffen: Het klachtenproces, inspectie/signaalfunctie omwonende en het opstellen van inspectieonderwerpen. Verder wordt de informatie op de websites stap voor stap verbeterd en zetten wij ons er voor in om met omwonenden een proces te starten voor "gezamenlijk feitenonderzoek" naar aanleiding van de berichtgeving over omwonenden die zelf metingen willen verrichten bij en rond Tata Steel. Tot slot wordt in het najaar de eerste "opiniepeiling" gehouden onder onwonenden van Tata Steel. Die peiling moet o.a. meer zicht geven op de mate waarin de omgeving wel of geen vertrouwen heeft in de verschillende overheden. Het is op dit moment niet duidelijk in hoeverre alle beelden en meningen volledig naar voren komen in de maatschappelijke discussie rond Tata Steel. Het betreft een doorlopend (verbeter)proces. We beschouwen de aanbeveling als afgerond na analyse van vier "opiniepeilingen". Eerste peiling in 2021-K4 en vierde peiling in 2023-K2.	2023-K3	De eerste opiniepeiling is Q4 2021 afgerond. Samen met de IJmond-gemeenten wordt daarnaast gewerkt aan een 'omgevingsoverleg' waarvan het de bedoeling is om in een nieuwe vorm met de omgeving in gesprek te gaan.	2023-K3

Bron van bescherming

Auteur onderzoek: Randstedelijke rekenkamer

Vastgesteld op: 13 september 2021

Openstaande aanbevelingen: 3 /6

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Deadline	Voortgang per 1 september 2021	Voortgang per 1 maart 2022	Status/ Deadline
1	Vergroot de bekendheid van de provinciale regelgeving voor beschermingsgebieden door de regels actief onder de aandacht te brengen bij gemeenten, bedrijven en bewoners. Ca na welke lessen er geleerd kunnen worden van andere provincies en trek zo mogelijk samen op met drinkwaterbedrijven en/of andere provincies.	Het onderzoek van de rekenkamer heeft plaatsgevonden in een periode dat er nog sprake was van een veelheid aan provinciale verordeningen. Een groot deel van deze verordeningen, waaronder de Provinciale Milieuverordening waarin de regels ter bescherming van drinkwaterbronnen zijn opgenomen, is eind 2020 opgenomen in de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020. Over deze verordening is uitgebreid gecommuniceerd, met name ook naar gemeenten. Regelgeving is gebundeld en in kaartlagen integraal zichtbaar gemaakt. Daarmee wordt de bekendheid van gebieden en regels vergroot. Specifiek gericht op burgers en bedrijven is bebording rond grondwaterbeschermingsgebieden aangebracht waar dit ontbrak. Hierover is gecommuniceerd in lokale media. Indien in de toekomst blijkt dat elementen uit de omgevingsverordening onvoldoende bekend zijn dan zullen wij bepalen of extra initiatieven nodig zijn. In het geval van grondwaterbescherming voor drinkwatervoorziening doen wij dit in nauw overleg met omgevingsdienst en drinkwaterbedrijven. Zo mogelijk kan daarbij ook worden opgetrokken met andere provincies, IPO en VEWIN.	BEL/OMB			Deze aanbeveling is overgenomen en is onderdeel van communicatie over de omgevingsverordening.	afgerond
2	Zorg dat de door de gemeenten aangegeven begrenzingen en (verwijzingen naar) regels voor beschermingsgebieden aansluiten op die van de provincie. Overweeg ook om bij een eventueel verder uitstel van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) hiervoor een instructieregel op te nemen in de Omgevingsverordening. Deel de overweging met PS. De begrenzingen en (verwijzingen naar) regels voor beschermingsgebieden zijn niet altijd goed In gemeentelijke bestemmingsplannen opgenomen. Hierdoor kan er onduidelijkheid ontstaan over de begrenzing en regels in de beschermingsgebieden. Met de komst van het DSO worden begrenzingen en (verwijzingen naar) regels van zowel de gemeenten als provincie op dezelfde plek zichtbaar. Over de inwerkingtreding en precieze uitvoering van het DSO bestaat nog onzekerheid. Indien gemeenten de begrenzingen en (verwijzingen naar) regels niet in hun eigen plannen overnemen dan is het nog belangrijken dat er bij die gemeenten aandacht komt voor de provinciale regelgeving.	De aanwijzing van de grondwaterbeschermingsgebieden en het stellen van regels gebeurt in de Omgevingsverordening. Als uitgangspunt voor deze verordening geldt dat regels niet dubbel worden gesteld. Als in de omgevingsverordening iets is vastgelegd geldt het voor iedereen en worden anderen, in dit geval de gemeenten, niet verplicht gesteld dit over te nemen. Naast dat dit niet nodig is, is het ook onwenselijk. Het vaststellen van regels verloopt namelijk niet gelijktijdig omdat bijvoorbeeld het wijzigen van een omgevingsverordening en het wijzigen van een bestemmingsplan een eigen dynamiek hebben. Er kunnen ongewenste afwijkingen ontstaan.	BEL/OMB			Deze aanbeveling wordt niet overgenomen, zie motivatie in bestuurlijke reactie.	vervallen
3	Pas de begrenzing van het grondwaterbeschermingsgebied in Loosdrecht aan zodra de vergunning voor deze winning is aangepast. Communiceer hierover richting gemeenten, bedrijven en bewoners. Na de overgang van de winning in Loosdrecht van de provincie Utrecht naar de provincie Noord-Holland in 2002 is het beschermingsniveau nooit gelijkgetrokken met het niveau van de andere winningen. Omdat de hoeveelheid water dat gewonnen wordt in Loosdrecht sterk is teruggebracht is dit punt minder actueel geworden. Het herberekenen en aanpassen van de grenzen dient (na aanpassing van de vergunning) echter nog wel plaats te vinden, omdat voor initiatiefnemers in deze gebieden helder	In overleg met het drinkwaterbedrijf is geconcludeerd dat de huidige bescherming adequaat is. Zodra de vergunning is gewijzigd zal de begrenzing indien nodig worden aangepast. Dit zal overigens nog circa 5 jaar duren omdat eerst vervangende capaciteit moet worden gerealiseerd.	BEL/OMB			Deze aanbeveling wordt indien nodig t.z.t. uitgevoerd (ca. 2026).	vervallen
4	Overweeg om net zoals de provincie Utrecht onderzoek te doen naar de risico's van grondwater in het deel van het intrekgebied dat buiten het beschermingsgebied ligt. Deel de overweging met PS. In de Omgevingsverordening zijn geen regels opgenomen ter bescherming van het intrekgebied buiten het grondwaterbeschermingsgebied. Over de Utrechtse grond waterwinningen is aangegeven dat een groot deel van het gewonnen water uit dit deel van het intrekgebied kan komen. Eventuele verontreinigingen kunnen (op termijn) van invloed zijn op de kwaliteit van heet gewonnen water.	Voor de duingebieden geldt dat de intrekgebieden binnen het beschermingsgebied vallen. De beschermingsgebieden zijn zelfs groter dan de intrekgebieden. Een deel van het water uit de duinen stroomt niet naar de winningen maar naar de duinrand. De ruime begrenzing hangt samen met de eigendomssituatie en geeft ruimte voor optimalisatie van winning in het gebied, bijvoorbeeld aanleg van extra diepinfiltratiemiddelen. In het Gooi zijn de intrekgebieden wel groter dan de beschermingsgebieden. Buiten de beschermingsgebieden is in deze regio volop aandacht voor risico's en risicobeheersing. Dit gebeurt via het CBG programma. De aanbeveling van de rekenkamer is feitelijk al opgevolgd.	BEL/OMB			Deze aanbeveling is overgenomen en is onderdeel van programma CBG.	afgerond
5	Overweeg om de ontheffingsmogelijkheden voor de grondwaterbeschermingsgebieden verder te specificeren. Deel de overweging met PS. De provincie heeft er bewust voor gekozen om het begrip 'groot openbaar belang' niet te definiëren, omdat het per geval en per locatie kan verschillen of een project of ontwikkeling als groot openbaar belang kan worden aangemerkt. Volgens geïnterviewden is het een zorgpunt dat de voorwaarden waaronder een ontheffing in grondwaterbeschermingsgebieden verleend kan worden niet voldoende zijn ingekaderd.	In een aparte paragraaf in de omgevingsverordening wordt invulling gegeven aan het begrip groot openbaar belang. Het belang moet naar aard en omvang voldoende zwaarwegend zijn. Dit betekent dat het in ieder geval moet gaan om een algemeen belang en dus niet om een puur particulier of individueel belang. Daarnaast gelden nog twee andere criteria, namelijk er is geen alternatief en risico's zijn verwaarloosbaar. Of zich ooit een situatie voordoet die aan alle drie de eisen voldoet moet nog blijken, maar als dat het geval is kan een ontheffingsverzoek redelijkerwijs niet worden geweigerd. Een nadere specificatie is voor deze unieke situatie op voorhand niet mogelijk. Het betreft incidenteel maatwerk.	BEL/OMB			Deze aanbeveling wordt niet overgenomen, zie motivatie in bestuurlijke reactie.	vervallen
6	Verken op welke gebieden de provincie meer kan bijdragen aan de beschermingsmaatregelen die andere partijen nemen en aan het tegengaan van verontreinigingen waar andere partijen verantwoordelijk voor zijn. Deel de uitkomsten met PS en geef aan welke acties uitgevoerd worden.	In het ontwerp Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 hebben wij opgenomen dat wij de gebiedsdossiers zullen evalueren en actualiseren. In deze dossiers worden risico's en maatregelen in beeld gebracht. Wij zullen de verkenning binnen dit kader uitvoeren.	BEL/OMB	2023-K4		6 t/m 11 Deze aanbevelingen worden in samenhang overgenomen als onderdeel van de in het Ontwerp Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 - 2027 opgenomen evaluatie en actualisatie van gebiedsdossiers drinkwater en bijbehorende uitvoeringsprogramma's. Achtereenvolgens zullen in de planperiode 2022-2027 de volgende stappen worden gezet: · evaluatie en actualisatie gebiedsdossiers en uitvoeringsprogramma's (2022 - 2023) · uitvoering en bewaken voortgang (2023 - 2027)	2023-K4
7	Ca na hoe de samenwerking met de drinkwaterbedrijven verder kan worden geïntensiveerd en geef hier in overleg met de drinkwaterbedrijven vorm aan. De drinkwaterbedrijven en de provincie weten elkaar te vinden, maar de drinkwaterbedrijven geven aan dat het overleg frequenter kan en er behoefte is aan meer samenwerking.	Wij zullen in overleg met de drinkwaterbedrijven bepalen op welke punten intensivering nodig is en hoe dit vorm kan worden gegeven.	BEL/OMB	2023-K4			
8	Zorg voor voldoende ambtelijke capaciteit voor het behartigen van het drinkwaterbelang en vergroot intern de bekendheid van de zorgplicht drinkwater en de regelgeving voor beschermingsgebieden. Het blijven uitvoeren (en verbeteren) van bestaande maatregelen en het opstarten van nieuwe maatregelen vraagt de inzet van voldoende ambtelijke capaciteit. In een van de gesprekken is aangegeven dat de provincie relatief weinig capaciteit heeft in vergelijking met bijvoorbeeld de provincie Utrecht. Door meer interne kennisdeling krijgen ook degenen die niet dagelijks met de bescherming van drinkwaterbronnen bezig zijn de zorgplicht beter in beeld.	Wij onderschrijven de suggestie niet dat de zorgplicht voor drinkwater en de regelgeving in de provinciale organisatie onvoldoende bekend zijn. Dat het beeld bestaat dat er in Noord-Holland relatief weinig ambtelijke capaciteit aanwezig is kan te maken hebben met het feit dat de zorg grotendeels is ingebed in bredere programma's, zoals CBG, en niet op zichzelf staat. Wij hebben geen indicaties van maatregelen die moeten worden verbeterd of van nieuwe risico's waar maatregelen nodig zijn. Wij zullen dit verder toetsen bij evaluatie en actualisatie van de gebiedsdossiers en de benodigde capaciteit dan opnieuw bepalen.	BEL/OMB	2023-K4			
9	Actualiseer de gebiedsdossiers en uitvoeringsprogramma's. Ca daarbij na welke lessen geleerd kunnen worden van de actualisaties in andere provincies. Ca in de geactualiseerde dossiers ook in op de waterkwantiteit en de doelen van de Kaderrichtlijn Water voor drinkwaterbronnen. De gebiedsdossiers dateren van 2013-2014 en meerdere betrokken partners geven aan dat de dossiers verouderd zijn en dat de provincie haar regierol bij het actualiseren van de gebiedsdossiers niet oppakt. De Stuurgroep Water adviseert de gebiedsdossiers zes jaarlijks te actualiseren. Maatregelen in de uitvoeringsprogramma's baseren zich op de problemen en risico's die in de	Wij hebben in ons ontwerp regionaal waterprogramma opgenomen dat wij de gebiedsdossiers zullen evalueren en actualiseren. Het waterkwantiteitsvraagstuk is hiervan geen onderdeel, de doelen van de Kaderrichtlijn Water (geen toename van de zuiveringsinspanning) uiteraard wel. Voor wat betreft het waterkwantiteitsvraagstuk verwijzen eveneens naar ons ontwerp regionaal waterprogramma waarin is opgenomen dat wij participeren in onderzoek naar nieuwe winplaatsen. Met betrekking tot het advies van de Stuurgroep Water om elke zes jaar de gebiedsdossiers te actualiseren verwijzen wij naar onze reactie op de tweede conclusie in het rapport en naar aanbeveling 8.	BEL/OMB	2023-K4			
10	Organiseer structureel gebiedsgesprekken. Zorg daarbij dat de vertegenwoordigers van de betrokken partijen vanuit verschillende relevante expertises aan tafel zitten. Gebiedsgesprekken tussen de provincie, het drinkwaterbedrijf en de gemeente waar onder andere de status van ruimtelijke ontwikkelingen wordt besproken vinden niet structureel plaats. De gebiedsgesprekken zijn de afgelopen vier Jaar niet gehouden.	Wij zullen dit doen, te beginnen met de genoemde evaluatie van de huidige gebiedsdossiers. Wij zullen de frequentie van de overleggen met betrokken partijen bepalen. Vanwege de raakvlakken met andere beleidsvelden (met name ruimtelijke ontwikkeling en milieu) zullen wij aansluiting zoeken bij bestaande overlegstructuren zoals bij het programma GBG. Op deze manier willen wij conform wensen van geïnterviewden samenhang aanbrengen tussen preventie, sanering en beheersing van verontreiniging.	BEL/OMB	2023-K4			
11	Bewaak de voortgang van de maatregelen uit de uitvoeringsprogramma's en communiceer hierover richting de betrokken partijen.	In onze reactie op conclusie 2 hebben wij aangegeven dat alle maatregelen zijn uitgevoerd of in uitvoering zijn. In de hiervoor genoemde gebiedsgesprekken zullen wij de voortgang bespreken.	BEL/OMB	2023-K4			

12	Ca met de OD NZKG in gesprek over mogelijke verbeteringen van het toezicht en de handhaving in de beschermingsgebieden. Bespreek ook welke gevolgen dit heeft voor de benodigde capaciteit van de OD NZKG. Deel de uitkomsten met PS en geef aan welke acties uitgevoerd worden.	Wij nemen de aanbeveling over. Binnen de OD NZKG is een 'Uniform Uitvoeringsniveau' vastgesteld. Een van de uitgangspunten hierbij is het Risico en Informatie Gestuurd Werken. Dit betekent dat de inzet van de OD NZKG grotendeels wordt bepaald door analyses van informatie (ofwel signalen) uit het werkveld. Zie ook volgend punt.	BEL/OMB	2022-K4		Deze aanbevelingen worden verwerkt in de VTH opdrachten aan ODNZKG (jaarlijks).	2022-K4
13	Volg de aandachtspunten die uit de gebiedsschouwen komen op en communiceer over de voortgang richting de betrokken partijen. Uit de door de OD NZKG uitgevoerde gebiedsschouwen zijn meerdere aandachtspunten gekomen. De opvolging van de aandachtspunten wordt niet systematisch bijgehouden.	Wij zullen de aanbevelingen uit de gebiedsschouwen betrekken in het hiervoor genoemde 'Uniforme Uitvoeringsniveau'. In plaats van eens in de drie jaar een aparte schouw voor één onderwerp uit te voeren willen wij door goede informatie uitwisseling continue de situatie volgen. Op deze manier kunnen ongewenste situaties worden voorkomen en kan indien nodig tijdig worden ingegrepen.	BEL/OMB	2022-K4			2022-K4
14	Omschrijf in de beleidsdocumenten wat verstaan wordt onder een 'redelijke' en 'goede' drinkwaterprijs. Of overweeg om de drinkwaterprijs niet op te nemen als doelstelling. De termen redelijke en goede drinkwaterprijs zijn in het beleid opgenomen bij de doelen en ambities, echter is niet nader toegelicht wat hieronder wordt verstaan. De drinkwaterprijs is sterk afhankelijk van andere partijen en de provincie heeft daar	Wij kunnen een redelijke drinkwaterprijs niet precies kwantificeren. Dit betekent niet dat een dergelijk kwalitatief doel geen betekenis heeft. Aan het kwalitatieve doel zijn onze eigen inspanningen verbonden, zoals een goede bescherming, uitvoering van het programma Gebiedsgericht Beheer het Gooi en participatie in de ontwikkeling van nieuwe winplaatsen.	BEL/OMB			Deze aanbeveling wordt niet overgenomen, zie de Bestuurlijke reactie voor motivatie in bestuurlijke reactie.	vervallen

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9854
Extern Zaak ID	1424295
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	16.d
Titel	Ondermijning/integriteit: Brief GS aan PS inz. Provinciaal weerbaarheidsbeeld (c-agenda EFB 20-6-2022)
Organisatieonderdeel	AD Staf

Bijlagen
brief aan PS over weerbaarheidsbeeld.pdf
Bijlage 1: Weerbaarheidsbeeld provinciale organisatie en verbonden partijen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	23 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**

Toelichting

In 2021 is het provinciaal weerbaarheidsbeeld opgeleverd: het resultaat van een onderzoek naar de kwetsbaarheid van de organisatie tegen ondermijnende criminaliteit en integriteitsschendingen. In 2022 is een adddendum op het rapport opgeleverd. Het college neemt kennis van deze documenten en van de stand van zaken van de opvolging van de beschreven aanbevelingen.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
Door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. J.J. Rinzema
AD/STAF

Telefoonnummer +31235144114
rinzemaj@noord-holland.nl

Verzenddatum

18 MEI 2022

Kenmerk
1424295/1829289

Uw kenmerk

Betreft: Weerbaarheidsbeeld

Geachte leden,

Onderdeel van de Agenda Weerbaar Noord-Holland is het uitvoeren van een onderzoek naar de weerbaarheid van de provinciale organisatie tegen ondermijnende criminaliteit en integriteitsschendingen. Dit onderzoek is uitgevoerd. Via deze brief informeren we u graag over de resultaten van het onderzoek, die zijn gevat in een Weerbaarheidsbeeld en een addendum.

Basis is op orde
Het algemene beeld is dat de provincie de basis voor een weerbare organisatie op orde heeft. Er is een algemeen bewustzijn van het belang van integer handelen; bestuurlijk en ambtelijk.

Dit is ook in bestuur en beleid verankerd. In de organisatie zijn veel checks & balances aangebracht, zowel vanuit het interne toezicht, zij het vooral financieel, als vanuit informatieveiligheid. Op de meeste kritische functies zijn ook beheersmaatregelen getroffen om de integriteit en rechtmatigheid te borgen. Onder andere door een brede toepassing van het vier-ogen-principe, functiescheiding en autorisaties.

Alhoewel de bestuurlijke aanpak van ondermijning gemeengoed is, is de 'ondermijning' van de eigen organisatie en 'weerbaarheid' daartegen een relatief nieuw aandachtsgebied. De constatering is dat er nog vooral veel onbekendheid is.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL 0010.03.124.B.08

Met ondermijning (en welke vormen men in het werk mee in aanraking zou kunnen komen), met het herkennen ervan en met de kwetsbaarheden en risico's in de processen. Vooral de 'soft controls' zijn onderbelicht.

Vervolgstappen
De basis die er ligt, biedt voldoende fundament om een volgende stap in de weerbaarheid van de organisatie te zetten. De aanbevelingen uit het Weerbaarheidsbeeld zijn, of worden het komende jaar, opgevolgd.

Bij deze bieden wij u het Weerbaarheidsbeeld met addendum ter kennisname aan.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

R.M. Bergkamp A.Th.H. van Dijk

1 bijlage:

Provinciaal weerbaarheidsbeeld

Provincie Noord-Holland

Werkbaar Weerbaar

Weerbaarheidsbeeld provinciale organisatie en verbonden partijen

Colofon

Ons kenmerk	*20658*
Datum	*18-4-2021*
Auteurs	*John Smits* *Niko Struiksma* *Christian Boxum*
Versie	*1.22a*
Status	*Definitief*
	www.arenaconsulting.nl *www.pro-facto.nl*

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 4
1.1 ACHTERGROND EN DOEL 4
1.2 BEKNOPTE BESCHRIJVING AANPAK 4
1.3 LEESWIJZER 5
2 AFBAKENING 7
2.1 DRIE RELEVANTE INVALSHOEKEN IN WEERBAARHEID TEGEN ONDERMIJNING 7
2.2 KWETSBARE PROCESSEN IN BEELD 8
2.3 WEERBAARHEIDSMAATREGELEN 8
3 BEWUSTZIJN 10
3.1 INLEIDING 10
3.2 ALGEMEEN ZELFBEELD KWETSBARE PROCESSEN 10
3.3 BEWUSTZIJN VAN KWETSBAARHEID 12
3.4 RISICO'S ROND THUISWERKEN DOOR COVID-19 12
4 BESTUURLIJKE EN BELEIDSMATIGE VERANKERING 14
4.1 INLEIDING 14
4.2 BESTUURLIJKE PRIORITEIT EN STEUN 14
4.3 ALGEMEEN BELEID 14
4.4 BIBOB-BELEID 16
4.5 VASTGESTELDE PROTOCOLLEN 16
5 ALGEMENE ORGANISATORISCHE WAARBORGEN 17
5.1 INLEIDING 17
5.2 ONDERMIJNING EN INTEGRITEIT 17
5.3 ONDERSTEUNING VANUIT HRM 17
5.4 INFORMATIEBEVEILIGING 18
5.5 INTERN TOEZICHT 18
6 WEERBAARHEIDSMAATREGELEN KWETSBARE PROCESSEN 20
6.1 INLEIDING 20
6.2 WEERBAARHEIDSMAATREGELEN PER SECTOR 20
6.3 FINANCIËLE TRANSACTIES 21
6.4 AANBESTEDINGEN, OFFERTES, OPDRACHTVERLENING, INKOOP 21
6.5 SUBSIDIES EN INVESTERINGSFONDSEN 22
6.6 VASTGOEDBEHEER EN GRONDEXPLOITATIE 22
6.7 OMGANG MET VERTROUWELIJKE INFORMATIE 22
6.8 VERGUNNINGVERLENING, TOEZICHT EN HANDHAVING, INCLUSIEF SANCTIONERING 23
6.9 CROSS-COMPLIANCE 23
7 PERSOONLIJKE WEERBAARHEID 24
7.1 INLEIDING 24
7.2 BEKENDHEID MET GELDENDE 'HUISREGELS' INTEGRITEIT 24
7.3 ONDERMIJNING 25
7.4 WEERBAAR TEGEN BEÏNVLOEDING? 26

8 ORGANISATIECULTUUR EN FEITELIJK HANDELEN 27
8.1 INLEIDING 27
8.2 UITDRAGEN NORMEN EN WAARDEN DOOR DE LEIDING 27
8.3 NORMEN EN WAARDEN: INTEGRITEIT CENTRAAL 28
8.4 OPENHEID CULTUUR 29
8.5 WELKE ONDERSTEUNING MISSEN MEDEWERKERS? 31

9 PROVINCIALE WEERBAARHEID EN VERBONDEN PARTIJEN 32
9.1 INLEIDING 32
9.2 AANPAK 32
9.3 OMGEVINGSDIENSTEN 33
9.4 RECREATIESCHAPPEN 34
9.5 NUTSBEDRIJVEN 35
9.6 ONTWIKKELINGSMAATSCHAPPIJEN 36
9.7 STIMULERINGSFONDSEN 37

10 SAMENVATTENDE CONCLUSIES 39
10.1 ALGEMEEN BEELD: BASIS OP ORDE, WEL TIJD VOOR ENIG ONDERHOUD 39
10.2 CONCLUSIE 1: BEWUSTZIJN WISSELEND EN WAARSCHIJNLIJK KENNISACHTERSTAND 40
10.3 CONCLUSIE 2: INTEGRITEIT BESTUURLIJK VERANKERD, NIET SPECIFIEK WEERBAARHEID 41
10.4 CONCLUSIE 3: GOEDE BASIS ORGANISATORISCHE VERANKERING; HRM NOG WITTE VLEK 41
10.5 CONCLUSIE 4: GOEDE BASIS VAN MAATREGELEN; ENIG ONDERHOUD NODIG 43
10.6 CONCLUSIE 5: PERSOONLIJKE WEERBAARHEID HEEFT ONDERSTEUNING NODIG 43
10.7 CONCLUSIE 6: INTEGRITEIT DE NORM; GEEN ALGEHELE CULTUUR VAN AANSPREKEN 44
10.8 CONCLUSIE 7: DE ORGANISATIE HANDELT, MAAR GEVOELDE STEUN WISSELT 44
10.9 CONCLUSIE 8: WEDERZIJDSE AFHANKELIJKHEID IN WEERBAARHEID 45

11 AANBEVELINGEN 47
11.1 AANBEVELING 1: VERGROOT KENNIS EN HET BEWUSTZIJN VAN MEDEWERKERS 47
11.2 AANBEVELING 2: ORGANISEER HET VERWERKEN VAN SIGNALEN 47
11.3 AANBEVELING 3: VERSTERK DE FUNCTIE VAN HRM 48
11.4 AANBEVELING 4: VOER EEN APK-CONTROLE MEEST KWETSBARE PROCESSEN UIT 48
11.5 AANBEVELING 5: HAAK DE WEERBAARHEID VAN VERBONDEN PARTIJEN AAN 48

BIJLAGEN

- Bijlage 1: Analysekader weerbaarheidsonderzoek

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en doel

De provincie Noord-Holland heeft zich via het project 'Versterking kwaliteit en integriteit lokaal bestuur' ingezet voor het versterken van de weerbaarheid van (gemeenten in) Noord-Holland tegen ondermijnende criminaliteit. In het collegeakkoord 'Duurzaam doorpakken!' is de aandacht voor de aanpak van ondermijning en de provinciale rol daarin bevestigd. Een van de aandachtspunten daarin is de weerbaarheid van de eigen organisatie, inclusief verbonden partijen. Om daar zicht op te krijgen is in de periode augustus-december 2020 een onderzoek uitgevoerd met als belangrijkste doelstellingen:

1. Het in beeld brengen welke (werk)processen en functies binnen de (ambtelijke) organisatie en (publieke) verbonden partijen kwetsbaar (kunnen) zijn voor ondermijning en integriteitsschendingen.
2. Het inzichtelijk maken in hoeverre de provincie mogelijke ondermijningsrisico's loopt in deze kwetsbare processen en functies.
3. Het komen tot concrete en werkbare verbeterpunten wat betreft de weerbaarheid in deze kwetsbare processen en functies.

Deze doelstelling is vertaald naar de volgende centrale onderzoeksvragen:

1. Welke (werk)processen en functies van de provincie Noord-Holland kunnen als 'kwetsbaar' worden gekwalificeerd?
2. Welke waarborgen zijn aangebracht om deze processen en functies te beschermen tegen ondermijningspogingen en integriteitsschendingen?
3. Hoe weerbaar is de provinciale organisatie op basis van het voorgaande dan wel waar loopt de provincie potentiele ondermijningsrisico's?
4. Wat kan de provincie doen om de weerbaarheid van de organisatie te vergroten?
5. Hoe kan de provincie zicht houden op de weerbaarheid en potentiele ondermijningsrisico's bij verbonden partijen en daar waar nodig op bijsturen?

1.2 Beknopte beschrijving aanpak

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van een eerder ontwikkeld analysekader en onderzoeksmethodiek (zie bijlage 1). In de kern is gekeken naar vijf aandachtsgebieden wat betreft de weerbaarheid van de organisatie:

1. Het risicobewustzijn.
2. De bestuurlijke en beleidsmatige borging.
3. Organisatorische borging ('hard- en soft-controls').
4. De organisatiecultuur.
5. Het feitelijk handelen.

In hoofdstuk 2 worden deze begrippen en de begrippen 'kwetsbare processen' en 'weerbaarheid' nader toegelicht.

Het interne onderzoek is uitgevoerd aan de hand van:

- Een intakelijst op organisatieniveau om in beeld te brengen welke maatregelen (beleid, organisatie, protocollen etc.) er op concernniveau zijn genomen met het oog op mogelijke integriteitsrisico's en/of criminele beïnvloeding.
- Een scan van de documenten waarin dit is vastgelegd.
- Een intakelijst die is uitgezet bij alle sectoren teneinde de kwetsbare processen en getroffen maatregelen in beeld te brengen.
- Vertrouwelijke verdiepende gesprekken met management en/of medewerkers van 16 sectoren[1].
- Bilaterale gesprekken met de Commissaris van de Koning, met de algemeen directeur en met de griffier.
- Een groepsgesprek met de directie.
- Een digitale anonieme vragenlijst die is uitgezet onder alle medewerkers (zowel medewerkers in eigen dienst als externe inhuur) teneinde een beeld te krijgen van het risicobewustzijn van de eigen weerbaarheid en van hoe de organisatie met ondermijningsrisico's omgaat. De respons hierop bedroeg ruim 30% (n=609)[2].

Het onderzoek naar de verbonden partijen was niet gericht op het vellen van een oordeel over de weerbaarheid van deze organisaties. De focus lag op het inzichtelijk maken van de aard van de mogelijke kwetsbaarheden van verschillende typen verbonden partijen en de mogelijke afhankelijkheden in relatie tot de provinciale weerbaarheid. Meer specifiek is gekeken naar de volgende typen verbonden partijen:

1. Omgevingsdiensten
2. Recreatieschappen
3. Nutsbedrijven
4. Ontwikkelingsmaatschappijen
5. Stimuleringsfondsen

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van een intakelijst op organisatieniveau (wat zijn de kwetsbare processen en getroffen maatregelen?) en per verbonden partij één of meerdere verdiepende gesprekken.

1.3 Leeswijzer

Het voorliggende onderzoeksrapport is opgebouwd aan de hand van het analysekader. Hoofdstuk 2 start met een schets van het referentiekader: de invalshoek van het onderzoek en de centrale begrippen als ondermijning, kwetsbare processen en

[1] Directie beleid: ruimtelijke ontwikkeling, bestuur en strategie, grond, omgevingsbeleid, onderzoek en informatie. Concernzaken: Concern Service Centrum, Financiën, HRM, Facility Management, Subsidies en Inkoop, CIO office/informatievoorziening en ICT. Beheer en Uitvoering: Bodem en Groen, Realisatie Infrastructuur. Overige: concern-control, Staf AD (chauffeurs).

[2] Dat is hoog in vergelijking met de responspercentages van voorgaande weerbaarheidsaudits die Arena Consulting en Pro Facto hebben uitgevoerd onder drie Noord-Hollandse gemeenten, maar lager dan bij een andere provincie waarvoor Pro Facto en Arena een weerbaarheidsaudit hebben uitgevoerd (43%).

weerbaarheid(smaatregelen). De inhoudelijke bevindingen van het onderzoek beginnen in hoofdstuk 3 met het risicobewustzijn van management en medewerkers. Daarbij is ook gekeken naar de informatiepositie ("is er zicht op risico's?"). Hoofdstuk 4 gaat in op de bestuurlijk en beleidsmatige borging: wat is het vastgestelde beleid, is weerbaarheid verankerd in de portefeuilles van het bestuur, zijn en middelen beschikbaar? In de hoofdstukken 5, 6 en 7 wordt ingegaan op de organisatorische waarborgen: de algemene voorzieningen en ondersteuning (hoofdstuk 5), de procesmatige waarborgen (hoofdstuk 6) en de persoonlijke weerbaarheid (hoofdstuk 7). Aansluitend gaat hoofdstuk 8 in op de organisatiecultuur en het feitelijk handelen in de organisatie: wat is het gedrag in de praktijk? Hoofdstuk 9 schetst de bevindingen uit het deelonderzoek 'verbonden partijen'. In de hoofdstukken 10 en 11 worden respectievelijk de belangrijkste bevindingen samengevat en voorzien van conclusies en aanbevelingen.

2 Afbakening

Georganiseerde criminaliteit kan alleen bestaan bij de gratie van diensten van de 'bovenwereld'. Dat kan gaan om vergunningen, toegang tot regulier bankverkeer en het beschikken over legale 'productiemiddelen' (panden, transportmiddelen, grondstoffen, facilitators). Het kan ook gaan om het kweken van 'goodwill' om geaccepteerd te worden in de samenleving waardoor het moeilijker wordt om gunsten te weigeren. Die verwevenheid van onderwereld en bovenwereld wordt aangeduid als *ondermijning*.

2.1 Drie relevante invalshoeken in weerbaarheid tegen ondermijning

Ondermijning kan zich op verschillende manieren manifesteren binnen een overheidsorganisatie als de provincie. In dit onderzoek maken we het onderscheid in drie invalshoeken:

1. Het door medewerkers oppikken van signalen die kunnen duiden op ondermijning van de samenleving (of andere overheden). Bijvoorbeeld door buitendienstmedewerkers op bedrijfsterreinen of in het buitengebied (signalen die kunnen duiden op drugscriminaliteit). Het onderzoek richt zich op de vraag of medewerkers in staat zijn dergelijke signalen te herkennen. Het kunnen herkennen en verwerken van dergelijke signalen kan de informatiepositie van de overheid (bestuur, strafrecht, belastingdienst etc.) versterken. Maar het kunnen herkennen van signalen is ook van belang voor de weerbaarheid: een medewerker die zich (onbewust) begeeft in een omgeving waar criminelen actief zijn, kan immers ook risico's lopen.

2. Ten tweede richt het onderzoek zich op de weerbaarheid tegen mogelijke onbewuste facilitering van criminele ondermijning door de provincie. Ondermijnende criminaliteit kan immers niet zonder facilitators in de 'bovenwereld'. Onbewust kunnen overheidsorganisaties, zoals de provincie, ondermijnende criminaliteit faciliteren door middel van het verlenen van vergunningen, subsidies, opdrachten etc. Omdat ondermijning een vorm van criminaliteit is die zich veelal aan het zicht onttrekt kunnen overheden hieraan onbewust bijdragen. We kijken naar kwetsbare processen en functies binnen de provincie Noord-Holland die mogelijk onbewust bijdragen aan het faciliteren van criminele activiteiten en de mate van bewustzijn binnen de organisatie over de mogelijke aanwezigheid en gevaren van ondermijning. Vervolgens wordt bezien welke maatregelen getroffen worden om het faciliteren van ondermijning tegen te gaan en hoe daarmee in de praktijk wordt omgegaan.

3. Ten derde kunnen criminelen door middel van beïnvloeding van bestuurders of ambtenaren proberen hun doelen te verwezenlijken. Daarbij kan gedacht worden aan bedreiging, intimidatie, omkoping of infiltratie. De provincie staan verschillende instrumenten ter beschikking om zich hiertegen te wapenen. Dan kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het stellen van integriteitsregels, procedures om incidenten op veilige en vertrouwelijke wijze te melden en klokkenluidersregelingen. In dit onderzoek kijken we hoe deze procedures zijn vormgegeven, hoe hieraan in de praktijk invulling wordt gegeven en wat de bekendheid is van ambtenaren en bestuurders met deze regelingen.

2.2 Kwetsbare processen in beeld

In het onderzoek is met name gekeken naar de zogenaamde 'kwetsbare processen': dit zijn processen, handelingen of functies waar een crimineel mogelijk toegang kan krijgen tot financiële middelen, vertrouwelijke informatie, rechten (zoals vergunningen), vastgoed en documenten (zoals reisdocumenten) of waar er een belang ligt voor een crimineel dat een medewerker even 'wegkijkt', bijvoorbeeld bij het toezicht. Samengevat gaat het om:

- financiële transacties (betalingen, facturering, innen boetes etc)
- aanbestedingen, inkoop, inhuur (offertes, beoordeling, opdrachtverlening)
- subsidieverlening
- vastgoedbeheer, grondexploitatie
- vergunningverlening en ontheffingsverzoeken
- toezicht en handhaving
- boetes opleggen (of kwijtschelden)
- omgaan met vertrouwelijke informatie (strategisch, financieel, persoonsgegevens)
- omgaan met waardedocumenten (zoals reisdocumenten)
- aangaan deelnemingen of samenwerking met private partijen

In het onderzoek is voor de hele organisatie in beeld gebracht welke kwetsbare processen waar in de organisatie in welke mate voorkomen. Bij het treffen van weerbaarheidsmaatregelen moet hier de prioriteit liggen.

2.3 Weerbaarheidsmaatregelen

De weerbaarheid van de organisatie wordt bepaald door een combinatie van factoren die in onderstaande figuur zijn samengevat.

Figuur 2.1: Aandachtsgebieden weerbaarheidsscan

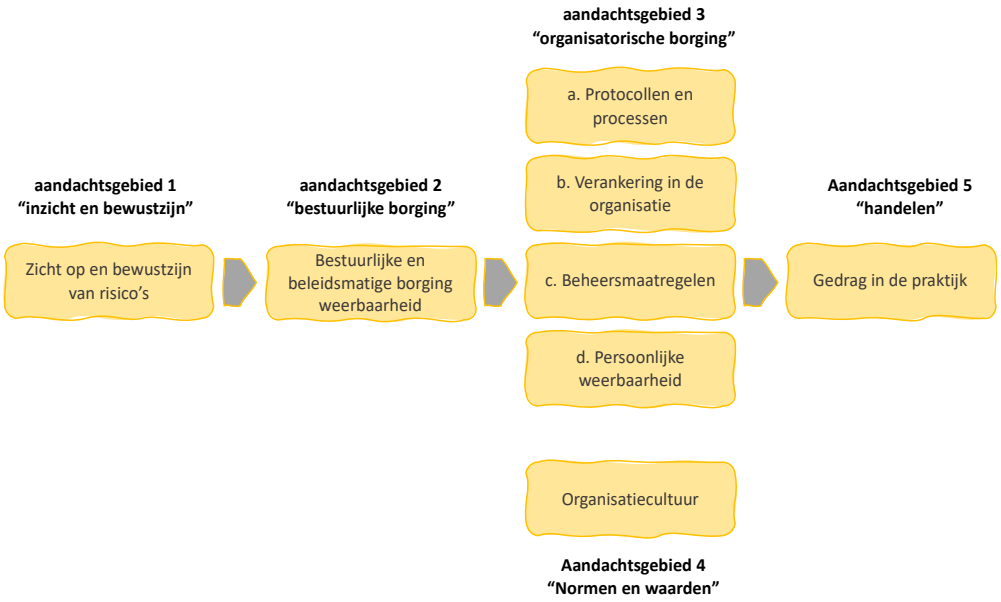

Weerbaarheid begint bij het zich bewust zijn van risico's en het kunnen herkennen van signalen die kunnen duiden op ondermijning. Dat betekent dat medewerkers ook kennis moeten hebben van wat kwetsbare processen zijn en met welke vormen van ondermijning zij in hun specifieke werk het meest waarschijnlijk te maken zouden kunnen krijgen. Dat is voor handhavers anders dan voor subsidie-adviseurs of projectleiders in infrastructurele projecten.

Belangrijk is voldoende bestuurlijke steun en een beleidsmatige borging: draagt het bestuur integriteit en zich bewustzijn van ondermijningsrisico's uit? Is er beleid (met middelen) vastgesteld waar het gaat om integriteit, aanpak ondermijning en weerbaarheid?

In de organisatie kunnen verschillende soorten waarborgen tegen ondermijning worden aangebracht. In het onderzoek wordt vooral naar drie elementen gekeken:

- De *procesmatige (instrumentele) waarborgen*: is er – waar van toepassing - bijvoorbeeld sprake van functiescheiding, toepassen van het vier-ogen-principe, functieroulatie, technische beveiligingen, screenings etc.
- De *organisatorische voorzieningen*: in hoeverre wordt de weerbaarheid ondersteund vanuit ICT (informatieveiligheid), HRM (persoonlijke weerbaarheid), concerncontrol (intern toezicht) en veiligheid (zoals inzet Bibob).
- De *persoonlijke weerbaarheid* van medewerkers: in hoeverre zijn medewerkers in staat signalen die kunnen duiden op ondermijning en beïnvloedingspogingen te herkennen en zijn ze zich voldoende bewust van kwetsbaarheden.

Naast de structuur zijn ook de organisatiecultuur, met integriteit en een veilige omgeving als norm, en (daarvan afgeleid) het feitelijke handelen van de organisatie van belang: is er een sfeer waarin open kan worden gesproken over integriteit? Spreekt men elkaar aan op gedrag, ook van medewerkers richting leiding? Wordt er altijd opgetreden bij een vermoeden van integriteitsschending of poging tot beïnvloeding? En voelen medewerkers zich voldoende gesteund als zich iets voordoet?

3 Bewustzijn

3.1 Inleiding

Weerbaarheid begint bij het bewustzijn van de mogelijke aanwezigheid van ondermijnende criminaliteit, de risico's daarvan en het kunnen herkennen van signalen die kunnen duiden op criminele intenties of activiteiten. Inzicht, bewustzijn en competentie zijn belangrijk voor de weerbaarheid van de organisatie en voor de (provinciale) informatiepositie bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Signalen over ondermijning die medewerkers oppikken, moeten op een centraal punt in de organisatie bijeengebracht worden om er adequaat op te kunnen reageren. Dit levert samengevat een volgend beeld op.

3.2 Algemeen zelfbeeld kwetsbare processen

Ondermijningspogingen richten zich vooral op de 'kwetsbare processen'. Aan de sectormanagers is gevraagd welke kwetsbare processen in hun sector voorkomen.

Figuur 3.1: Mate waarin er volgens de sectormanagers kwetsbare processen voorkomen in hun sector

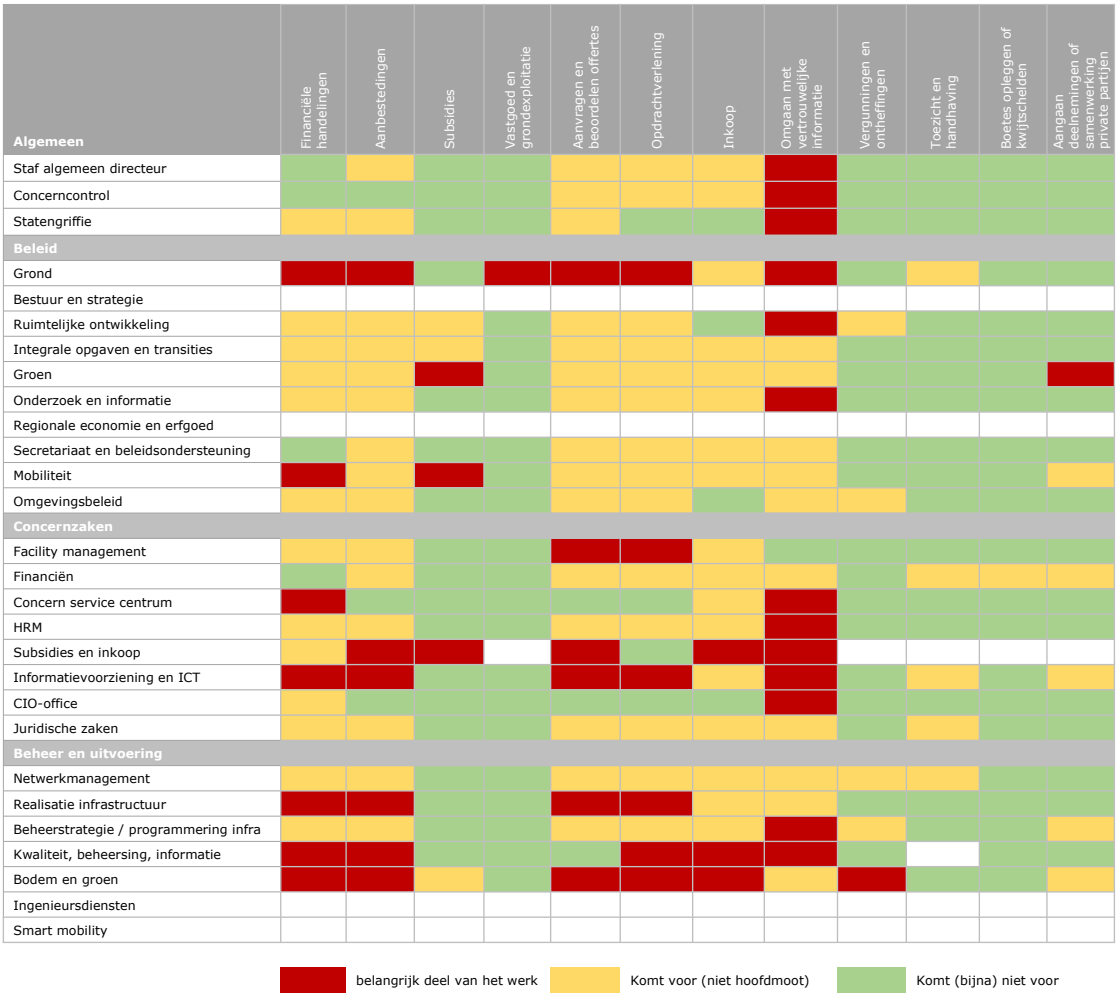

Het algemene beeld is dat elke sector in meerdere of mindere mate met kwetsbare processen te maken heeft en potentieel vatbaar kan zijn voor ondermijning. Er zijn enkele sectoren waar meerdere kwetsbare processen tot de kernactiviteiten behoren:

- Grond
- Subsidies en Inkoop
- Informatie en ICT
- Realisatie Infrastructuur
- Kwaliteit, Beheersing en Informatie
- Bodem en Groen

In de kern gaat het daarbij vooral om processen waarin financiële middelen of vertrouwelijke informatie omgaan. Vastgoedbeheer/grondexploitatie, het geven van toestemmingen (vergunningverlening), toezicht en handhaving en het aangaan van private deelnemingen komen beperkt voor. Dit met de aantekening dat vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in het fysieke domein in mandaat is belegd bij de omgevingsdiensten en dat verbonden partijen mogelijk wel private deelnemingen aangaan.

Ook aan de medewerkers is gevraagd met welke kwetsbare processen zij te maken hebben. Bijna 80% geeft aan met vertrouwelijke informatie om te gaan, daarvan 30% als hoofdactiviteit. 50-60% geeft aan te maken te hebben met financiële transacties, aanbesteding, offertes en opdrachtverlening.

Figuur 3.2: Percentage medewerkers dat aangeeft met kwetsbare processen te werken (n=592)

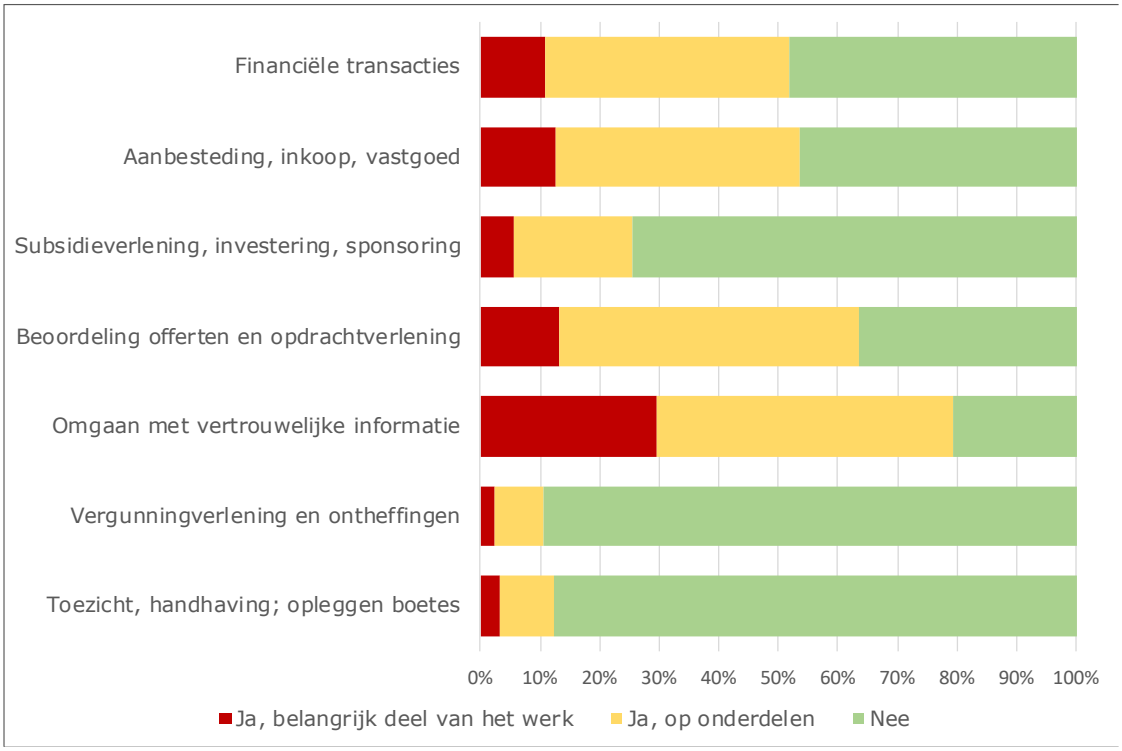

3.3 Bewustzijn van kwetsbaarheid

Weerbaarheid begint bij voldoende bewustzijn van de mogelijke risico's, dat wil zeggen de mogelijkheid dat criminelen kunnen proberen invloed uit te oefenen. In het onderzoek is aan medewerkers gevraagd in hoeverre ze denken dat hun werk interessant is voor criminelen.

Figuur 3.3: Verwachting medewerkers over ondermijningsrisico's (n= 601)

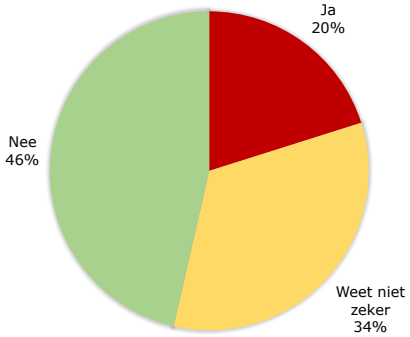

Ruim 20% van de respondenten verwacht dat dat het geval is, bijvoorbeeld vanwege toegang tot informatie of middelen. Bijna de helft verwacht dat dat niet zo is. Ruim 30% geeft aan dat niet (zeker) te weten. Dat is een indicatie dat er mogelijk onvoldoende kennis is van kwetsbaarheden en risico's.

Wat opvalt is dat de meeste gesprekspartners positief zijn over het feit dat dit onderzoek wordt uitgevoerd en dat er (weer) aandacht wordt besteed aan dit thema. Uit de gesprekken komt echter een wisselend beeld naar voren daar waar het gaat om de inschatting van risico's. Bij sommige sectoren is er een sterk risicobewustzijn aanwezig, bij andere sectoren worden de risico's minder groot ingeschat. Met name in de sectoren waar men te maken heeft met financiële processen, zoals inkoop en (met name onderhandse) aanbesteding en waar men langjarige relaties onderhoudt met partijen in de buitenwereld is men zich bewust van de risico's. De sectoren waar de risico's laag worden ingeschat (door de medewerkers zelf) hebben veelal niet met (meerdere) kwetsbare processen te maken.

Uit interviews blijkt dat er binnen de sector Grond in de afgelopen twintig jaar een grote cultuuromslag heeft plaatsgevonden. De vastgoedwereld is in deze periode enorm veranderd en er heersen een andere cultuur en mores als het gaat om integriteit. Waar het twintig jaar geleden bijvoorbeeld nog heel gebruikelijk was dat overheidsambtenaren een informele relatie onderhielden met de vastgoedwereld en zich lieten uitnodigen voor o.a. etentjes en feestelijkheden en geschenken aannamen, is dat tegenwoordig ondenkbaar. Binnen de sector Grond wordt hier tegenwoordig streng op toegezien en zit goed tussen de oren bij medewerkers van de sector wat wel en niet kan.

3.4 Risico's rond thuiswerken door Covid-19

Na de uitbraak van Covid-19 werkt Nederland zoveel mogelijk thuis. Dat is ook het uitganspunt bij de provincie Noord-Holland. Dit kan in relatie tot ondermijning bepaalde risico's met zich meebrengen. Criminelen hebben belang bij 'isolatie' van een 'slachtoffer'.

Dat is precies die situatie die het structurele thuiswerken door de COVID-19 maatregelen wordt bewerkstelligd. Er is minder (sociale) controle van collega's en leidinggevenden. Bovendien kan de (langdurige) werksituatie in combinatie met (overige)privé-omstandigheden (verlies werk partner, permanent kinderen in huis, schulden, verslavingen) iemand kwetsbaarder maken. Andere risico's die een rol kunnen spelen zijn:

- Ziekteverzuim onder medewerkers die verantwoordelijk zijn voor het beheer en de beveiliging van de hardware, besturingssystemen en hardware.
- De mogelijke kwetsbaarheid van de netwerkfaciliteiten op de thuiswerkplek en het werken met schaduwapplicaties (eigen applicaties waarop wordt gewerkt bij slechte netwerkverbindingen).
- Vertrouwelijkheid van (video)gesprekken en informatie (meekijken, meeluisteren; 'inbreken' in overleg).
- Toename van 'phishing-campagnes' van criminelen.

In alle interviews met de verschillende sectoren is gevraagd naar de potentiële risico's van thuiswerken door corona en hoe groot deze risico's worden ingeschat. Daaruit komt een wisselend beeld naar voren. Bij veel sectoren worden de risico's niet groot geacht, thuiswerken gebeurt immers altijd al wel en de technische faciliteiten zijn daarvoor aanwezig. De risico's die hierboven staan beschreven worden niet in alle gesprekken als zodanig herkend.

4 Bestuurlijke en beleidsmatige verankering

4.1 Inleiding

Voor een weerbare ambtelijke organisatie zijn bestuurlijke en beleidsmatige steun onontbeerlijk om prioriteiten te stellen, richting te geven en de benodigde middelen veilig te stellen. Bestuurlijke en beleidsmatige verankering kan door:

- ondermijning en weerbaarheid onderdeel te laten zijn van het collegeprogramma;
- specifiek toegewezen portefeuilles in het college;
- een vastgesteld beleid tegen ondermijning (zoals Bibob-beleid);
- beschikbaarheid van middelen om de organisatie weerbaar te maken.

4.2 Bestuurlijke prioriteit en steun

In de gesprekken duikt 'de geest van Hooijmaijers' nog diverse keren op. De gedeputeerde die in 2009 is afgetreden naar aanleiding van de bankencrisis waarbij de provincie € 78 mln dreigde te verliezen. Hooijmaijers is strafrechtelijk vervolgd en in 2013 veroordeeld voor omkoping, witwassen en valsheid in geschrifte rond bouwprojecten[3]. Naar aanleiding van het onderzoek van de commissie 'Schoon Schip' (2011) heeft de provincie maatregelen getroffen om de integriteit van het bestuurlijk (en ambtelijk) handelen beter te borgen. Dat werkt ook nu nog door, zo blijkt uit diverse gesprekken, in de zin dat een herhaling voorkomen moet worden en er scherper wordt gelet op integriteit.

Van de respondenten die daarover hun mening hebben gegeven (n=605), vindt 84% dat de leiding van de organisatie uitdraagt integriteit belangrijk te vinden. Van alle ondervraagde medewerkers (n=605) geeft 60% aan dat het college van Gedeputeerde Staten het belang van integriteit actief uitdraagt. In vergelijking met de voorgaande weerbaarheidsaudits scoort de provincie Noord-Holland op dit punt relatief hoog.

4.3 Algemeen beleid

In het Coalitieakkoord 2019 – 2023 is een passage gewijd aan de gevaren van ondermijning. Hierin is opgenomen dat 'ondermijning van het openbaar bestuur door georganiseerde criminaliteit het fundament van de democratische rechtsorde raakt. Wij blijven strijden tegen alle vormen van ondermijning en stellen hiervoor middelen beschikbaar'.

De provincie heeft nog geen (apart) beleid geformuleerd wat betreft de aanpak van de weerbaarheid van de eigen organisatie tegen ondermijning. Dat is wel in voorbereiding. De belangrijkste sporen nu zijn de Agenda 'Weerbaar Noord-Holland' gericht op het versterken

[3] Dit Dit speelde nadat de gedeputeerde was afgereden toen tijdens de bankencrisis in 2008 bleek dat de provincie veel geld had uitstaat bij onder andere de IJslandse Landsbanki en daarmee €78 mln dreigde te verliezen. Hij kwam in 2009 weer in het nieuws vanwege de zogenaamde 'bonnetjesaffaire' waarbij hoge declaraties waren gedaan zonder dat bonnetjes konden worden overleg. De toenmalige Commissaris van de Koningin, Harry Borghouts, die de declaraties had goedgekeurd, trad daarop ook af.

van de bestuurlijke weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit en dat als kapstok dient voor het in voorbereiding zijnde beleid rond weerbaarheid.

De drie pijlers van de Agenda Weerbaar Noord-Holland zijn:

1. Vergroten Interne Weerbaarheid
2. Eigen beleidskracht
3. Lokale Weerbaarheid.

Het hoofddoel van de Agenda is om binnen de geografische grenzen van Noord-Holland de weerbaarheid te vergroten. Hierbij trekt de provincie gezamenlijk op met de 47 Noord-Hollandse gemeenten, de drie RIEC's in de provincie en andere partners.

Voorbeelden van (voltooide) projecten binnen de Agenda zijn: de uitrol van de Quickscan gemeentelijke weerbaarheid, de ontwikkeling van een methodiek ter verbetering van de informatiepositie ten aanzien van vakantieparken, de aansluiting van de Noord-Hollandse gemeenten op het netwerk van Meld Misdaad Anoniem en het opdrachtgeverschap van dit provinciaal weerbaarheidsbeeld.

Daarnaast beschikt de provincie over staand Bibob-beleid (bestuurlijk vastgesteld in 2008 en daarna steeds geactualiseerd). Het Bibob-beleid is gespecificeerd voor:
- vastgoed- en grondtransacties
- subsidie-aanvragen
- aanvragen vergunningen
- overheidsopdrachten m.b.t bouw, milieu of ICT.

Binnen het college heeft de Commissaris van de Koning de portefeuille ondermijning en integriteit/weerbaarheid.

Ten aanzien van ondermijningsrisico's in de 'buitenwereld' heeft de provincie geen eigen ondermijningsbeeld laten opstellen. Er is op basis van de gemeentelijke ondermijningsbeelden in 2018 een regionaal ondermijningsbeeld opgesteld. Daarbij is de notie – vanuit de eerder uitgevoerde pilots – dat de lokale ondermijningsbeelden niet per se actueel en accuraat zijn. Het opgestelde beeld wordt ook niet actueel gehouden.

Wat betreft het bestuur is er een bestuurlijke gedragscode (voor GS en PS) en vastgesteld integriteitsbeleid voor de organisatie als geheel. Voor het versterken van de weerbaarheid is in de huidige collegeperiode jaarlijks € 150.000 beschikbaar voor de Agenda Weerbaar Noord-Holland. Per 2021 zet de provincie in op het meer programmatisch uitvoeren van weerbaarheidsscans door gemeenten, annex aan de in 2019/2020 uitgevoerde pilots. Dit gebeurt op basis van cofinanciering van de betreffende gemeenten en het RIEC.

4.4 Bibob-beleid

De Wet Bibob (Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) is een preventief bestuursrechtelijk instrument. Bij dreiging van een ernstig gevaar, bijvoorbeeld dat een vergunning wordt misbruikt, kan de provincie de aanvraag weigeren of de afgegeven vergunning intrekken. De overheid voorkomt hiermee dat zij onbewust criminele activiteiten faciliteert. Bovendien beschermt zij daarmee de concurrentiepositie van bonafide ondernemers.

In de Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019 is vastgelegd hoe de provincie gebruik maakt van het Bibob-instrument. Hierin is vastgelegd dat de provincie de Wet Bibob toepast bij vergunningverlening, subsidies, vastgoedtransacties en opdrachtverlening.

4.5 Vastgestelde protocollen

De provincie heeft naast een vastgestelde ambtelijke gedragscode integriteit ook een protocol hoe te handelen bij een vermoeden van integriteitsschendingen. De helft van de medewerkers geeft in de digitale vragenlijst aan bekend te zijn met de inhoud van de gedragscode. Ruim 40% kent de inhoud niet en 10% weet niet of er zo'n code is. Op dit punt scoort de provincie Noord-Holland vergelijkbaar met de weerbaarheidsaudits die Arena en Pro Facto voor gemeenten en een provincie uitvoerden. Van de extern ingehuurde medewerkers is ruim 60% niet bekend met de gedragscode. Dat is dus substantieel hoger dan de medewerkers die bij de provincie in dienst zijn.

Figuur 4.1: Bekendheid met de ambtelijke gedragscode (n=601)

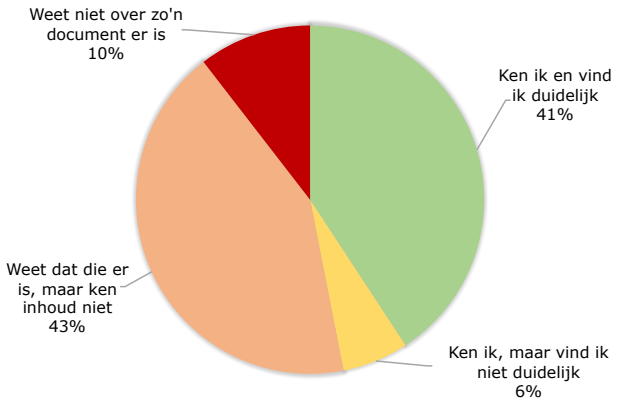

De provincie heeft ook een vastgesteld protocol waarin is aangegeven hoe te handelen bij een vermoeden van integriteitsschendingen ('klokkenluidersregeling'). Ruim 20% van de medewerkers heeft aangegeven hier inhoudelijk mee bekend te zijn; bijna 80% geeft aan niet te weten of zo'n regeling er is dan wel de inhoud daarvan niet te kennen. Hierin is geen verschil met de ingehuurde medewerkers.

De provincie heeft een protocol in voorbereiding waarin wordt aangegeven hoe een melding van (een vermoeden van) integriteitsschending wordt opgevolgd.

De provincie heeft geen protocol voor het melden van signalen die kunnen duiden op ondermijnende activiteiten en voor de wijze waarop opvolging wordt gegeven aan een dergelijke melding. Hetzelfde geldt voor beïnvloedingspogingen waar medewerkers mee te maken zouden kunnen krijgen. Er is ook geen extern aanspreekpunt voor meldingen over integriteitsschendingen of ondermijningskwetsbaarheden.

5 Algemene organisatorische waarborgen

5.1 Inleiding

Om weerbaar te zijn tegen ondermijning dienen organisatorische waarborgen getroffen te worden. Dit geldt met name voor organisatiefuncties die ondersteunend zijn aan de weerbaarheid: aanpak ondermijning, HRM, informatieveiligheid en intern toezicht (concern-control). Zij hebben een belangrijke rol in het borgen van de weerbaarheidsmaategelen (zoals het verwerken van signalen, Bibob-toetsen, voldoende functiescheiding, technische beveiliging etc). Ook moeten medewerkers voldoende ondersteund, getraind en geïnformeerd worden over de mogelijke risico's van ondermijning in hun werk. Over deze verschillende waarborgen gaat dit hoofdstuk. Steeds wordt eerst het type waarborg toegelicht waaraan een weerbare organisatie in de praktijk moet voldoen. Vervolgens worden de bevindingen daarover gepresenteerd.

5.2 Ondermijning en integriteit

De provincie heeft geen specifieke functie of medewerker(s) met als taakgebied 'weerbaarheid'. De coördinator integriteit en de teamleider Bibob hebben in voorkomende gevallen wel een directe advieslijn richting CdK. Tot het taakgebied van de coördinator behoort het bevorderen van het integriteitsbewustzijn en de interne en externe coördinatie van signalen die medewerkers afgeven over mogelijke criminele activiteiten die ze bij de uitoefening van hun functie krijgen. Wat betreft integriteit zijn er, naast de leidinggevenden, vertrouwenspersonen.

De Eenheid SBA (Screening en Bewakingsaanpak) geeft uitvoering aan het Bibob-beleid. Zij doet onderzoek naar de integriteit van bedrijven en personen die in aanmerking komen voor een vergunning, subsidie, vastgoedtransactie of overheidsopdracht van de provincie Noord-Holland. Het doel van het onderzoek is te voorkomen dat bijvoorbeeld een vergunning wordt misbruikt voor het benutten van crimineel vermogen of het plegen van strafbare feiten. Als door het onderzoek sterke twijfels ontstaan over de integriteit van een bedrijf of persoon, vraagt de Eenheid advies aan bij het Landelijk Bureau Bibob van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het bureau onderzoekt de betrokkene verder en adviseert de Eenheid SBA over de mogelijke risico's. De Eenheid SBA beoordeelt met dit advies in de hand of er een ernstig gevaar is op misbruik van bijvoorbeeld de vergunning en adviseert Gedeputeerde Staten hierover. De provincie Noord-Holland kan in dat geval een vergunning of subsidie weigeren of intrekken, dan wel afzien van een vastgoedtransactie of het gunnen van een overheidsopdracht. Uit de gesprekken blijkt dat dit sporadisch voorkomt.

5.3 Ondersteuning vanuit HRM

Weerbaarheid van medewerkers moet een onderdeel van het personeelsbeleid zijn. HRM binnen de provincie heeft geen formele taak waar het gaat om de weerbaarheid van de organisatie, maar geeft wel ad hoc advies. De ondermijningsrisico's binnen de primaire processen van HRM zijn gering, maar de ondersteunende en faciliterende rol van HRM naar

de rest van de organisatie als het gaat om weerbaarheid is eveneens beperkt. Deze rol dicht de afdeling zich bovendien zelf ook niet toe. De afwezigheid van die rolopvatting zou verklaard kunnen worden door het feit dat HRM ook nog nooit gevraagd is om trainingen of cursussen te verzorgen in het herkennen van risico's van ondermijning.

5.4 Informatiebeveiliging

Informatie moet organisatorisch en technisch goed beveiligd zijn en centraal in de organisatie aangestuurd en beheerd. Informatieveiligheid is belegd bij de Chief Information Security Officer (Ciso). Sinds eind 2020 zijn de sectoren CIO-office en Informatievoorziening en ICT geïntegreerd. Uit gesprekken met medewerkers van de sector blijkt dat cyberveiligheid meer aandacht zou mogen krijgen binnen de organisatie. Een scenario met gijzelsoftware zoals dat zich eind 2019 bij de Universiteit Maastricht en in december 2020 bij de gemeente Hof van Twente heeft voorgedaan, vormt een reëel risico. Een ander belangrijk risico dat gesignaleerd wordt is het hacken van software door criminelen waardoor bruggen, sluizen en andere infrastructurele voorzieningen overgenomen kunnen worden.

Hoewel technische veiligheidsrisico's vanzelfsprekend afgedekt moeten worden zitten de grootste kwetsbaarheden in het menselijk gedrag; laptop mee naar huis, scherm vergrendelen etc. Vanuit Ciso worden met regelmaat phishing-testen gedaan. Daaruit blijkt dat het muisklikgedrag van medewerkers hoog is. Daar zit een risico in als het gaat om ransomware etc. Risico's worden ook gezien bij inhuurkrachten die soms verregaande autorisaties hebben in de systemen. Een goede screening zou helpen risico's te beperken.

De organisatie is niet integraal aangehaakt bij de aanpak van ondermijning. Bij signalen vindt ad hoc afstemming plaats met de coördinator integriteit.

Bij in- en uitstroom van medewerkers of bij interne wisselingen van functies moesten tot recent de autorisaties voor de ICT-systemen handmatig worden aangepast. Daar zat een kwetsbaarheid. Daartegen is nu een maatregel getroffen waarbij maandelijks automatisch een rapportage wordt uitgedraaid waaruit blijkt welke medewerker (nog) over autorisaties beschikt waar hij of zij geen recht meer op heeft. Die fouten kunnen nu maandelijks worden hersteld.

5.5 Intern toezicht

Onafhankelijk intern toezicht op het ook feitelijk volgen van de 'spelregels' is belangrijk. Concern-control richt zich op intern financieel toezicht en vormt daarmee een belangrijke maatregel om ondermijningsrisico's te beperken. Van een integrale blik tezamen met overige stafafdelingen (HRM, ICT) op risico's van ondermijning is echter geen sprake. Er is bijvoorbeeld geen periodiek overleg tussen deze stafafdelingen waarbij risico's vanuit de verschillende perspectieven worden besproken. In het verleden keek concern-control met een bredere blik naar de organisatie dan alleen naar de rechtmatigheid van financiële transacties. De consequentie daarvan is dat mogelijk signalen of risico's van ondermijning

gemist worden. In het project ‘processen centraal’ in het kader waarvan alle processen worden beschreven (‘processenhuis’) is er weliswaar aandacht voor risico’s, maar de focus ligt daarbij vooral op financiële risico’s en integriteit; ondermijning is daarbij geen specifiek aandachtspunt.

6 Weerbaarheidsmaatregelen kwetsbare processen

6.1 Inleiding

Tegenover kwetsbare processen en risico's, moeten maatregelen worden getroffen: het borgen van bijvoorbeeld een vier-ogen-principe, functiescheiding, functieroulatie of fysieke en technische beveiligingen. Tegenover deze zogenaamde 'hard-controls' zijn er ook nog de 'soft-controls' zoals opleiding, training en aandacht voor ondermijningsrisico's in – het geval van de provincie Noord-Holland – het 'goede gesprek'. Dit hoofdstuk schetst welke maatregelen de provincie heeft getroffen en wat aandachtspunten zijn.

6.2 Weerbaarheidsmaatregelen per sector

Om te beginnen is aan alle sectormanagers gevraagd welke maatregelen in hun sector zijn genomen.

Figuur 6.1: Weerbaarheidsmaatregelen per sector

Algemeen	Vier-ogen-principe	Afwezigheid 'eenpitters'	Functiescheiding	Functieroulatie	Autorisaties	Audits	Training bewustzijn risico's ondermijning	Integriteitstraining	Training weerbaarheid	Screenings, VOG's etc.	Inzet Bibob	Onderdeel van 'het goede gesprek'	Technische en fysieke beveiliging informatie	Beschrijving werkprocessen en risico's	Intern toezicht
Staf algemeen directeur															
Concerncontrol															
Statengriffie															
Beleid															
Grond															
Bestuur en strategie															
Ruimtelijke ontwikkeling															
Integrale opgaven en transities															
Groen															
Onderzoek en informatie															
Regionale economie en erfgoed															
Secretariaat															
Mobiliteit															
Omgevingsbeleid															
Concernzaken															
Facility management															
Financiën															
Concern service centrum															
HRM															
Subsidies en inkoop															
Informatievoorziening en ICT															
CIO-office															
Juridische zaken															

Figuur 6.1: Weerbaarheidsmaatregelen per sector (vervolg)

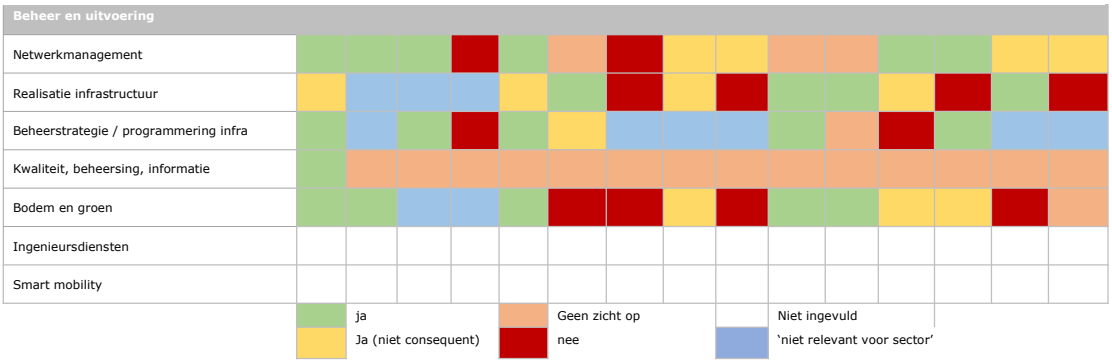

Uit bovenstaande matrix blijkt dat het vier ogen-principe de meest toegepaste maatregel is binnen de organisatie. De gesprekken bevestigen dit beeld. Het autoriseren van vertrouwelijke informatie en functiescheiding zijn eveneens maatregelen die in veel sectoren worden toegepast.

6.3 Financiële transacties

De belangrijkste maatregel om de veiligheid van financiële transacties te borgen en die organisatie breed wordt toegepast is het vier ogen-principe. Uit de intakelijst blijkt dat, voor zover de respondenten daar zicht op hebben, deze maatregel binnen de verschillende sectoren wordt toegepast. Dit beeld wordt bevestigd in de interviews. De grootte van de organisatie en sectoren maken bovendien dat alle financiële transacties linksom of rechtsom via minimaal een tweede paar ogen wordt gecontroleerd.

6.4 Aanbestedingen, offertes, opdrachtverlening, inkoop

Aanbestedingen boven de €50.000 moeten langs de sector inkoop en aanbesteding. Zij adviseren en begeleiden de verschillende sectoren bij het inkoopproces. De grootste kwetsbaarheid wordt gezien bij opdrachten tot €50.000, die kunnen zelfstandig door de mandaathouder worden verleend. Het verschilt per sector of daar een vier ogen-principe wordt toegepast. Er moet verderop in het proces binnen de sector wel altijd een akkoordverklaring gegeven worden voor de prestatie; ook daar vindt een vier ogen-principe plaatst. Bij aanbestedingen boven de €50.000 worden minimaal drie partijen gevraagd die moeten meedingen op grond van vastgestelde spelregels. Vanaf deze categorie aanbesteding controleert de sectormanager van inkoop de volledige keten van inkoop tot betaling. De Eenheid SBA doet onderzoek naar marktpartijen bij inkoop vanaf de Europese drempelwaarden. Bij opdrachten boven €100.000 volgt een Bibob-toets, maar in de praktijk blijkt het lastig om bedrijven op basis van die bevindingen uit te sluiten van inschrijving op een aanbesteding.

6.5 Subsidies en investeringsfondsen

De sector Subsidies en Inkoop heeft mandaat om zelfstandig op subsidieaanvragen te beslissen. Voor bepaalde gevallen doet de eenheid SBA onderzoek naar de subsidieaanvrager, dat is een standaard onderdeel van het beslissingsproces. Indien dit onderzoek daar aanleiding toe geeft kan een Bibob-procedure worden gevolgd. De unitmanager controleert alle subsidiebeschikkingen; daar vindt altijd het vier ogen-principe plaats. Nadat de subsidie is verstrekt moet de aanvrager aantonen dat de activiteiten hebben plaatsgevonden. De betaling van de subsidies wordt niet door de unit zelf gedaan maar door het concern servicecenter.

Aan het Economisch Herstelprogramma en Duurzaamheidsfonds is honderd miljoen euro beschikbaar gesteld om de gevolgen van het coronavirus en de effecten van de maatregelen te verzachten. Veel van die middelen worden via subsidies verstrekt. De risico's worden niet hoger ingeschat dan bij een reguliere subsidie, omdat de subsidieverlening via de geëigende processen verloopt en waarvoor dus dezelfde risico's gelden. Het fonds is bovendien in kleinere stukken opgeknipt en de middelen worden via tranches verdeeld. Er zijn daarnaast geen open-einde-regelingen.

6.6 Vastgoedbeheer en grondexploitatie

Voorheen was er weinig transparantie in het proces van de gunning van gronden door de provincie. Daarin werden risico's gesignaleerd. Om die risico's te beperken is het proces nu publiekelijk inzichtelijk gemaakt doordat gronden nu worden aangeboden via een openbare website. Daarnaast geldt het vier-ogen-principe voor het sluiten van transacties als een belangrijke maatregel die is vastgelegd in de werkprocessen. De sector heeft daarnaast een kwaliteitsfunctionaris die controleert of in alle dossiers het vier ogen-principe is toegepast. Het vier ogen-principe is eveneens geborgd in de ICT-systemen. Het proces kan op een bepaald moment niet verder dan nadat een 'tweede paar ogen' een 'vinkje' heeft gezet. Een potentiële kwetsbaarheid is wel dat de sectormanager zelfstandig besluiten kan nemen, zonder 'extra paar ogen'. Deze blijven onopgemerkt tenzij dit besluit tijdens de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) wordt gecontroleerd. Als belangrijke risicobeperkende maatregel geldt dat alle transacties in teamverband besproken worden. De regels en uitgangspunten bij de sector vastgoedbeheer en grondexploitatie zijn bovendien strenger dan elders in de organisatie. Alle medewerkers zijn doordrongen van de uitgangspunten, gedragsnormen en cultuur die nagestreefd worden. Daar wordt vanuit de sectorleiding op toegezien.

6.7 Omgang met vertrouwelijke informatie

Het is niet eenvoudig maatregelen te treffen tegen de risico's van de omgang met vertrouwelijke informatie. Binnen de sectoren die veelvuldig met vertrouwelijke informatie omgaan is de belangrijkste waarborg vooral gelegen in de integriteit en professionaliteit van de medewerkers. Er vindt echter geen bijzondere screening plaats en hoeven medewerkers niet periodiek een VOG in te dienen. Technische maatregelen zitten bijvoorbeeld in de onmogelijkheid voor werknemers om eigen apps of programma's te

installeren op laptops van de provincie. Tegelijkertijd is het in veel gevallen alsnog mogelijk om deze apps of programma's via een webversie te raadplegen. Daar is technisch weinig aan te doen; voldoende 'digitale weerbaarheid' van de medewerker is dus essentieel.

6.8 Vergunningverlening, toezicht en handhaving, inclusief sanctionering

Dit is belegd bij de omgevingsdiensten en komt terug in hoofdstuk 9 over de verbonden partijen. In algemene zin heeft de provincie geen specifiek zicht op welke waarborgen omgevingsdiensten hebben aangebracht. De aanname is dat dezelfde standaarden worden gehanteerd als door de provincie zelf.

6.9 Cross-compliance

De provincie heeft op verschillende manieren contact met de samenleving. Dat kunnen bestuurlijke of ambtelijke relaties zijn, formele contracten, in de vorm van financiële ondersteuning (subsidies, investeringen etc.), het verstrekken van informatie, het toekennen van rechten (vergunningen, ontheffingen) of het houden van toezicht en waar nodig handhavend optreden. Een weerbare organisatie borgt ook de 'cross-compliance'. Dat wil zeggen dat richting partijen in de samenleving dezelfde signalen uitgaan. Bijvoorbeeld dat wordt voorkomen dat een bedrijf waartegen een strafrechtelijk onderzoek loopt, er geen nauwe bestuurlijke contacten zijn of dat daar subsidies aan worden verleend. En dat er voldoende alertheid is op individuen die zich via verschillende kanalen toegang proberen te verschaffen tot b.v. informatie via verschillende ambtelijke, bestuurlijke en/of politieke lijnen.

Deze cross-compliance is nog geen gemeengoed in de organisatie. En met name ook niet tussen de organisatie (provincie) en verbonden partijen. We komen hier in hoofdstuk 9 over verbonden partijen nog op terug.

7 Persoonlijke weerbaarheid

7.1 Inleiding

Een weerbare organisatie stelt eisen aan kennis, vaardigheden en competenties van medewerkers. Of medewerkers voldoende weerbaar zijn is afgemeten aan het:
- herkennen van signalen die kunnen duiden op criminele intenties of activiteiten;
- kunnen weerstaan van ongewenste beïnvloeding;
- in relatie tot ondermijning goed geïnformeerd zijn over mogelijke kwetsbaarheden en risico's in het werk dat ze doen;
- zich in dat geheel voldoende gesteund voelen door de organisatie;
- kennen van de gedragslijnen die in verband daarmee gelden.

7.2 Bekendheid met geldende 'huisregels' integriteit

Bij het in dienst treden van een medewerker wordt bij en in aanvulling op het afleggen van de ambtseed, veel aandacht besteed aan integriteit. Ook bedoeld om medewerkers te doordringen van kwetsbaarheden en hun eigen verantwoordelijkheid waar het gaat om integriteit. Aan de medewerkers is gevraagd in hoeverre ze bekend zijn de inhoud de ambtelijke gedragscode en andere protocollen waar het gaat om integriteit.

Figuur 7.1: Bekendheid met protocollen integriteit

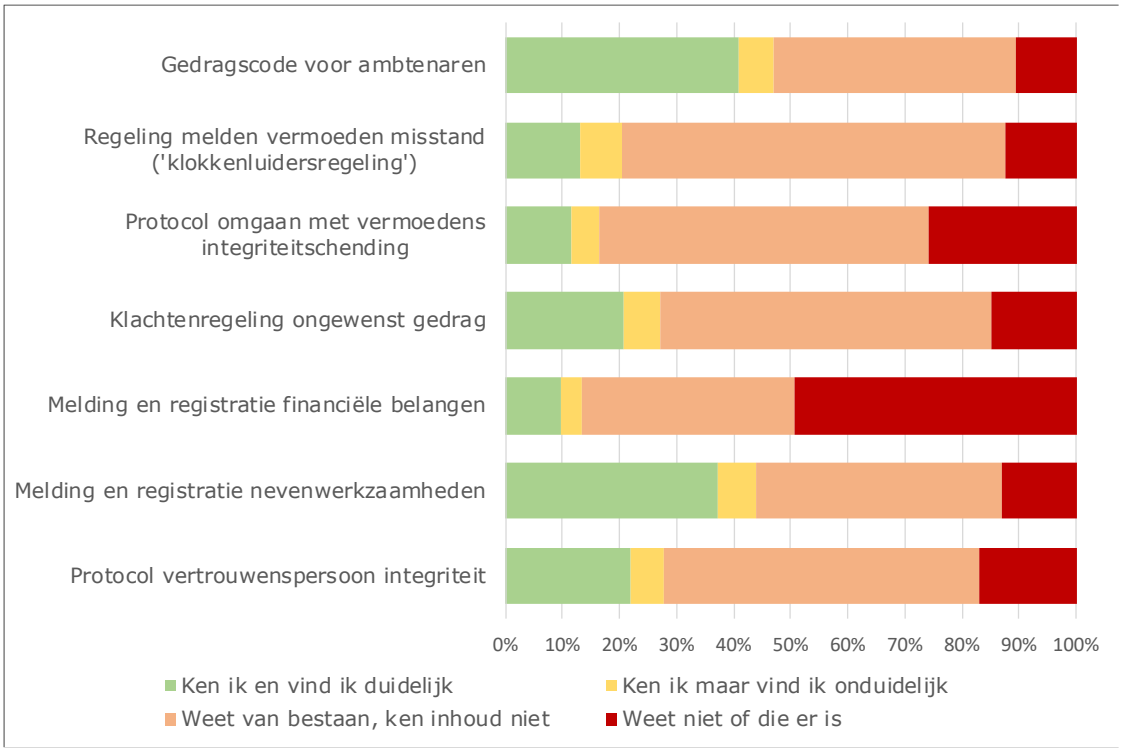

Van de meeste weten de medewerkers dat die er zijn, met uitzondering van het protocol voor het melden van financiële belangen. Met de inhoud is echter slechts een beperkt aantal bekend, nog het meest met de ambtelijke gedragscode (bijna 50%). Het minst op de hoogte zijn medewerkers met de regelingen voor het melden van een vermoeden op misstand, hoe de provincie omgaat met integriteitsschendingen en het protocol voor het melden van financiële belangen. Externe inhuur is (nog) minder bekend hiermee dan het eigen personeel.

7.3 Ondermijning

In de enquête is aan medewerkers gevraagd of zij zich in staat achten signalen te herkennen die kunnen duiden op ondermijning. Daarop antwoordt 48 procent dit te kunnen, 4 procent zegt dit niet te kunnen en 48 procent zegt dit niet te weten.

Ook is gevraagd of medewerkers weten waar zij terecht kunnen met signalen die duiden op ondermijning. Op deze vraagt antwoordt 50 procent dit te weten, 36 procent van de ondervraagden zegt dit niet zeker te weten en 14 procent weet het niet.

Figuur 7.2: Achten medewerkers zich in staat signalen die kunnen duiden op ondermijning te herkennen en weten ze waar ze daarmee terecht kunnen?

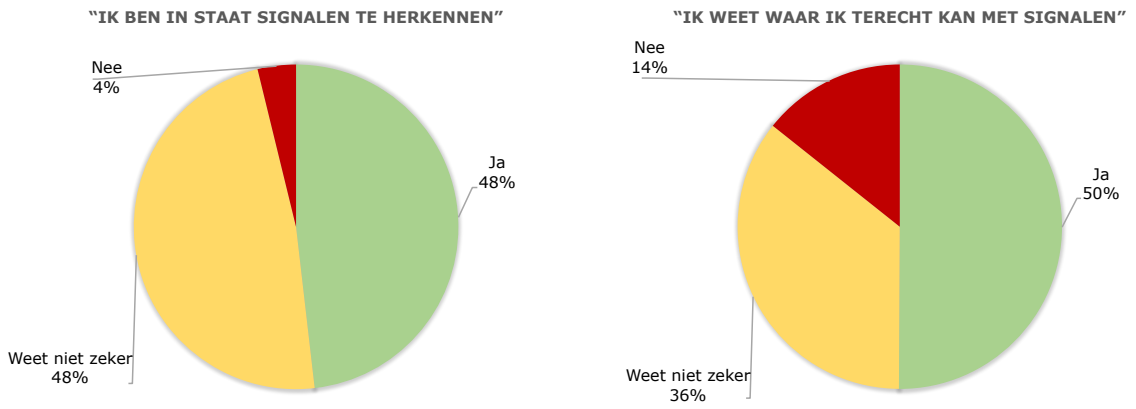

Daarnaast is gevraagd in hoeverre medewerkers voldoende steun ervaren om signalen te kunnen herkennen. Ruim 12% geeft aan dat inderdaad te vinden, maar ruim 36% vindt die steun onvoldoende. Ruim 51% geeft aan daar geen mening over te hebben.

7.4 Weerbaar tegen beïnvloeding?

Van de respondenten geeft ruim de helft aan in staat te zijn om beïnvloedingspogingen te herkennen; 5% verwacht dat niet te kunnen en ruim 40% geeft aan dat niet te weten. Op de vraag of medewerkers voldoende in staat zijn beïnvloedingspogingen af te weren komt eenzelfde respons naar voren.

Figuur 7.3: Mate waarin medewerkers zich in staat achten beïnvloedingspogingen te herkennen en die af te weren

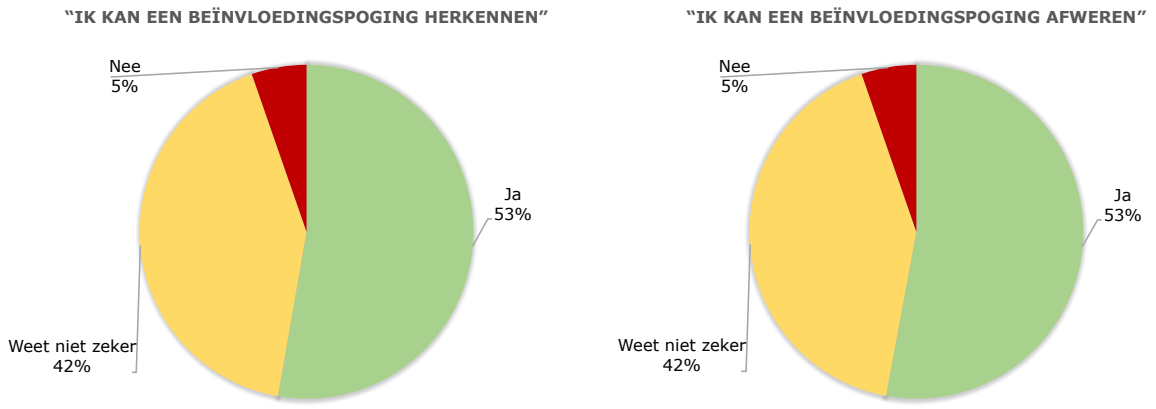

Uit een aantal gesprekken komt het beeld naar voren dat men graag weerbaar en omgevingsbewust wil zijn, maar dat het in bepaalde gevallen ontbreekt aan concrete handvatten of voorbeelden waarop dan gelet moet worden. Gesprekspartners vertellen baat te hebben bij concrete voorbeelden of casuïstiek die bijdragen aan het herkennen van signalen die duiden op ondermijning.

8 Organisatiecultuur en feitelijk handelen

8.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat over normen en waarden en de daaruit voortvloeiende organisatiecultuur. Integriteit en een cultuur waarin collega's elkaar kunnen en durven aanspreken op gedrag vormen namelijk belangrijke barrières voor ondermijning en zijn noodzakelijk voor een weerbare organisatie. Dat houdt in dat spelregels die gelden voor aanbestedingen, het omgaan met vertrouwelijke informatie, het verwerken van persoonsgegevens, gelijke behandeling van gelijke gevallen bij toezicht en handhaving, geen voorkeursbehandeling voor vrienden en bekenden etc., in acht worden genomen. Hoe kijken medewerkers tegen deze waarden en normen aan, hoe ervaren zij dat bestuur en management met die waarden en normen omgaan, hoe typeren zij de cultuur binnen de organisatie en voelen ze zich voldoende veilig om eventuele integriteitsschendingen ter sprake te brengen?

Daarnaast is weerbaar zijn ook weerbaar doen. Wat is het (zelf)beeld van de organisatie als het gaat om integer handelen, het melden van signalen die kunnen duiden op criminele intenties en het door de provincie (actief) optreden bij dergelijke signalen en bij mogelijke integriteitsschendingen?

8.2 Uitdragen normen en waarden door de leiding

Een belangrijke waarborg voor de organisatiecultuur zijn de normen en waarden die leidinggevenden uitdragen. Als het gaat om weerbaarheid zijn 'integriteit' en 'risicobewustzijn' belangrijke. Aan medewerkers is gevraagd hoe zij op dat punt tegen hun leidinggevende(n) aankijken.

Figuur 8.1: In hoeverre dragen leidinggevenden volgens medewerkers integriteit en alert zijn op ondermijning uit?

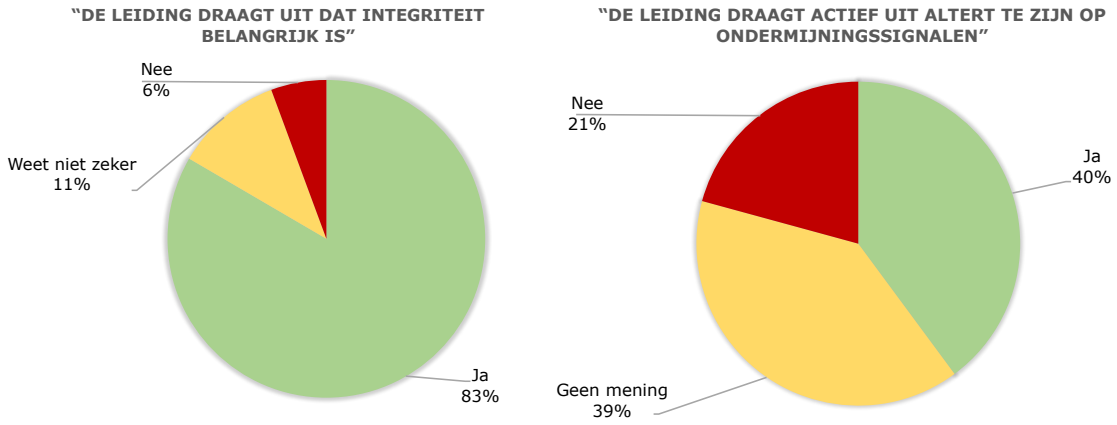

Wat betreft integriteit onderschrijft ruim 80% de stelling dat de leiding dat als belangrijke waarde uitdraagt. Slechts 40% geeft aan dat de leiding ook actief uitdraagt alert te zijn op ondermijningsrisico's.

8.3 Normen en waarden: integriteit centraal

Van de respondenten uit de digitale vragenlijst geeft ruim 76% aan dat integriteitsregels strikt moeten worden gevolgd. Ruim 8% is het daar niet mee eens en 16% heeft daarover geen mening.

Figuur 8.2: Hoe kijken medewerkers aan tegen integriteitsregels en het melden van signalen die kunnen duiden op ondermijning?

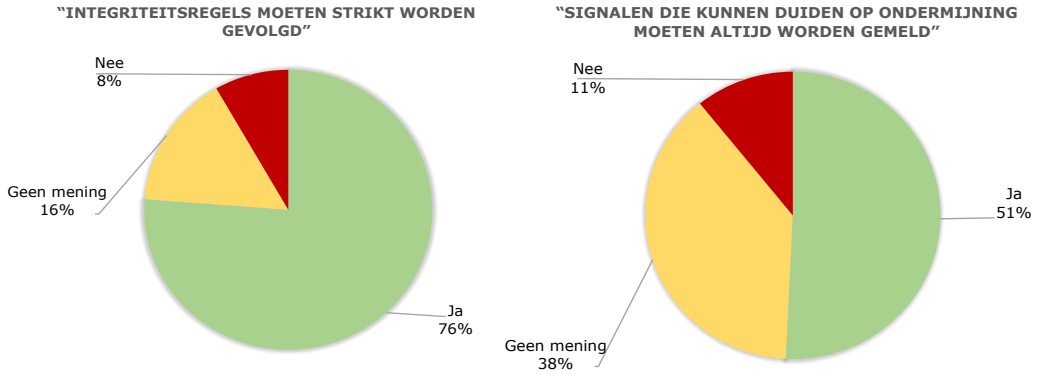

In de digitale enquête kon een nadere toelichting gegeven worden. Hieronder staat een aantal voorbeelden daarvan:

"Als het gaat om inkoop zijn de regels soms zo strak dat het ten koste gaat van kwaliteit of financiën. Er zou meer ruimte moeten komen, waarbij vertrouwen aan medewerkers wordt gegeven. Controles kunnen plaatsvinden door audits en/of twee paar ogen systeem."

"Enkele jaren geleden was integriteit echt een issue en werd er veel over gesproken. Eigenlijk vind ik dat het de laatste twee jaar erg naar de achtergrond is verdwenen. Ik hoor er niks meer over niet van het Bestuur, niet van uit GS en ook niet vanuit de directie en het management"

In een aantal interviews komt hetzelfde beeld naar voren; dat de aandacht voor integriteit de afgelopen jaren is verslapt." Tegelijkertijd is de teneur in een aantal gesprekken dat 'regels ook niet ten koste van alles moeten gaan; je kunt niet alles dichttimmeren. Je moet ook gewoon je werk kunnen blijven doen'.

Aan de respondenten is ook gevraagd te reageren op de volgende stelling: "Signalen van ondermijning zal ik melden" Op deze vraag antwoordt 51 procent het dat te zullen doen, 11 procent zegt dit niet te zullen doen en 38 procent weet het niet.

8.4 Openheid cultuur

In de enquête is gevraagd aan respondenten of er in de organisatie op een open manier gesproken wordt over mogelijke integriteitsrisico's. 44% onderschrijft dat; 13% niet. 43% geeft aan daar geen mening over te hebben. Dit zijn vergelijkbare percentages als bij eerdere audits. Het hoge percentage 'geen mening' kan een indicatie zijn dat er in de praktijk weinig over wordt gesproken c.q. er geen aanleidingen zijn om erover te spreken.

Figuur 8.3: Hoe vrij voelen medewerkers zich om over integriteit te spreken of een mogelijke schending te melden?

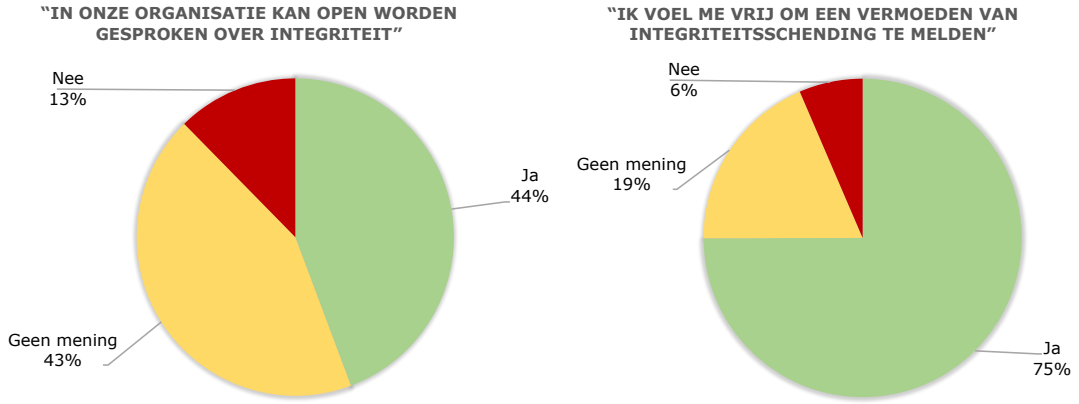

Op de vraag of men zich voldoende vrij voelt om vermoedens van integriteitsschendingen te melden antwoordt 75% bevestigend; 6% van niet. 19% geeft aan geen mening te hebben, mogelijk omdat met nog nooit in de situatie is gekomen.

Uit de interviews komt een beeld naar voren dat werknemers binnen de verschillende sectoren het lastig vinden elkaar aan te spreken op gedrag. Er is geen algemene cultuur van elkaar aanspreken. Dit wordt ook in de gesprekken als aandachtspunt gezien; men moet elkaar durven aanspreken en ervoor open staan aangesproken te worden. Een aantal sectorhoofden benadrukt het belang hiervan en zegt hier actief op te sturen richting de medewerkers door dicht op de werkvloer te zitten en door benaderbaar te zijn[4].

[4] Het laatste is juist een van de zaken die niet kunnen met de COVID-19 maatregelen. Een extra indicatie dat de risico's mogelijk worden onderschat.

Belangrijk om te vermelden is dat sinds medio 2021 het programma DADEN loopt binnen de provincie Noord-Holland. Dit programma is erop gericht medewerkers te trainen en coachen in het elkaar aanspreken op houding en gedrag.

In de enquête is de vraag gesteld of de organisatie adequaat optreedt bij integriteitsschendingen. Daarop antwoordt 22 procent bevestigend, 4 procent ontkennend en 75 procent van de ondervraagden weet het niet.

In 2019/2020 is circa 20 keer een melding gedaan van mogelijke integriteitsschendingen, ongewenst gedrag niet meegerekend. Er is op centraal niveau geen zicht op het aantal keren dat medewerkers signalen hebben opgepikt die kunnen duiden op ondermijnende criminele activiteiten of dat getracht is medewerkers (vanuit criminele motieven) te beïnvloeden.

In de digitale vragenlijst heeft bijna 6% (35 respondenten) aangegeven de afgelopen twee jaar een (vermoedelijke) integriteitsschending te hebben gesignaleerd. Hiervan antwoordt bijna 35% dit met de betreffende persoon te hebben besproken en ruim 40% (ook) met de leidinggevende. Circa 20% heeft het (ook) besproken met de vertrouwenspersoon en/of coördinator integriteit.

Figuur 8.4: Wat vinden medewerkers van het optreden van de organisatie bij integriteitsschendingen of signalen die kunnen duiden op een ondermijningspoging?

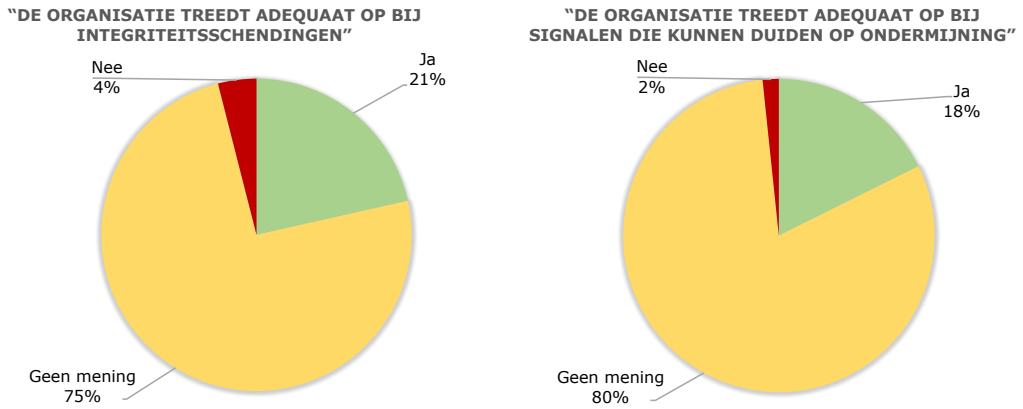

Van de respondenten antwoordt ruim 20% dat de organisatie in geval van een integriteitsschending adequaat optreedt. 4% vindt van niet. Bijna 75% heeft daar geen zicht op.

Bijna 4% (32 respondenten) antwoordt de afgelopen jaren één of meerdere keren signalen te hebben opgevangen die kunnen duiden op ondermijning. Ruim 20% geeft aan daar niets mee te hebben gedaan. De helft geeft aan dat intern te hebben gemeld.

Van de respondenten geeft bijna 18% aan dat de organisatie adequaat optreedt bij signalen die kunnen duiden op ondermijning. Ruim 80% heeft daar geen zicht op.

Ruim 8% (51 respondenten) geeft aan dat de afgelopen twee jaar één of meerdere keren is getracht hen op een onwenselijke wijze te beïnvloeden. Daarvan geven er 7 respondenten aan dat daar (zeer waarschijnlijk) criminele motieven een rol hebben gespeeld; 3 respondenten geven aan dat niet zeker te weten. Bijna 4% van de respondenten geeft aan zich niet bewust te zijn van ongewenste beïnvloeding, maar sluiten dat niet uit. Van degenen die zeggen te maken te hebben gehad met een beïnvloedingspoging antwoordt ongeveer 50% dat zelf afgewend te hebben en/of gemeld te hebben bij de leidinggevende. Ruim 40% heeft het (ook) besproken met collega's.

Van degenen die te maken hebben gehad met ongewenste beïnvloeding geeft twee derde aan dat de organisatie hen daarop op adequate wijze heeft ondersteund.

8.5 Welke ondersteuning missen medewerkers?

Uit zowel de enquêtes als uit de gesprekken blijkt een sterke behoefte te bestaan onder medewerkers aan ondersteuning bij het weerbaar zijn tegen onaanvaardbare beïnvloeding en in het herkennen van signalen die kunnen duiden op ondermijning. Hieronder volgt een aantal illustratieve voorbeelden van toelichtingen hierop die zijn gegeven in de enquête.

"Dus echt gewoon oefenen met een situatie waarin je iemand aan de telefoon hebt die iets van jou wil dat je eigenlijk niet wilt geven of iemand die boos is en zijn zin probeert te krijgen en dan goed leren reageren."

"Het herkennen van ondermijning/beïnvloeding is belangrijk voor alle ambtenaren. Door kennisvergroting op deze thema's is het makkelijker te herkennen voor je zelf of voor collega's die daarmee te maken hebben. Je moet in gesprek gaan over wat wel en niet toelaatbaar is, dit is soms een grijs gebied en dat maakt het lastig."

"Het is altijd goed om op de hoogte te zijn van recente pogingen en ontwikkelingen aangaande ondermijning in de organisatie."

"Het management zou over beïnvloeding van mij en mijn collega's daar meer dan nu over kunnen informeren."

"Procedures, handboeken, protocollen sussen de organisatie alleen maar in slaap (en kosten tijd en geld). Een bondige training om te kunnen herkennen en opties voor actie helpt, en dan met regelmaat opfrissen."

Ik weet niet of ik het kan herkennen en als ik het herken bij wie ik vervolgens moet zijn en welke stappen ik moet zetten."

9 Provinciale weerbaarheid en verbonden partijen

9.1 Inleiding

De provincie Noord-Holland neemt deel in eenenveertig zogenaamde 'verbonden partijen'. Dat zijn organisaties waarin de provincie een financieel en bestuurlijk belang heeft. Het gaat om negentien privaatrechtelijke participaties, zoals de NV afvalzorg en het Provinciaal Waterbedrijf Noord-Holland (PWN), veertien gemeenschappelijke regelingen zoals de Omgevingsdiensten en recreatieschappen en acht overige deelnemingen zoals het IPO en diverse stichtingen.

Kenmerkend voor verbonden partijen is dat het zelfstandige rechtspersonen zijn met een eigen bestuur en eigen financiële huishouding. De provincie staat daarmee op afstand. In een aantal gevallen is de provincie enig aandeelhouder, zoals bij het PWN en PDENH. Vaak is er een gedeelde deelname of eigenaarschap, meestal met één of meerdere gemeenten.

Ook medewerkers van verbonden partijen kunnen in hun werk in aanraking komen met ondermijning en interessant zijn voor criminelen, bijvoorbeeld door de informatiepositie, de financiële middelen die erin omgaan, het dichtknijpen van een oogje waar een verbonden partij toezicht uitoefent of mogelijk chantage via ransomeware.

9.2 Aanpak

Omdat de provincie op afstand staat, is er minder direct zicht op mogelijke kwetsbaarheden en weerbaarheidsmaatregelen. In het onderzoek is tegen het licht gehouden wat voor verschillende typen verbonden partijen de meest kwetsbare processen zijn en waar mogelijke ondermijningsrisico's liggen die uiteindelijk ook de provincie bestuurlijk en/of financieel kunnen treffen. Op basis van het profiel van de lijst van verbonden partijen zijn vijf (hoofd)typen onderscheiden die zijn onderzocht:

1. Omgevingsdiensten
2. Recreatieschappen
3. Nutsbedrijven
4. Ontwikkelingsmaatschappijen
5. Stimuleringsfondsen

Het onderscheid zit daarbij zowel in het taakgebied, de aard van de meest prominent aanwezige kwetsbare processen als in de (juridische) vorm en daarmee de positie van de provincie. Bij elk van deze typen is een concrete verbonden partij geselecteerd die nader is onderzocht. Daarbij ging het dus niet om het vellen van een oordeel over de betreffende organisatie, maar om het krijgen van meer zicht op de typische (potentiele) risico's en kritische aandachtspunten voor de provincie als deelnemer en/of opdrachtgever voor het type verbonden partij. Het onderzoek zelf is uitgevoerd aan de hand van een intakelijst over kwetsbaarheden en maatregelen, een documentenscan en per verbonden partij één of meer verdiepende gesprekken.

9.3 Omgevingsdiensten

Omgevingsdiensten zijn opgericht om de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) voor gemeenten en provincies robuuster te maken. Dat wil zeggen, voor meer en betere expertise, een meer transparant uitvoeringsproces en waar nodig voldoende bestuurlijke distantie. De provincie neemt deel in vier omgevingsdiensten, waarbij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) verantwoordelijk is voor de meest risicovolle bedrijven in de hele provincie en de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (ODNHN) voor de groene wetgeving (natuur, landschap).

Figuur 9.1: kwetsbare processen omgevingsdiensten

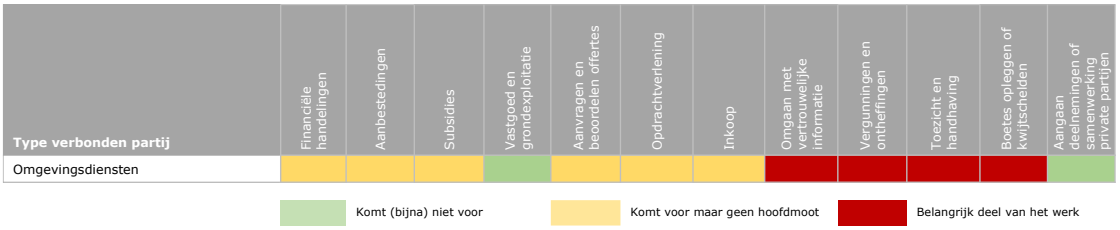

De uitvoering van VTH-taken betreft in zichzelf kwetsbare processen. Dat is ook de hoofdtaak van de omgevingsdiensten. Binnen die taken wordt ook omgegaan met gevoelige informatie, b.v. wat betreft leidingen, installaties, (tunnel)constructies etc in relatie tot mogelijk terroristische motieven. Het werkgebied van de omgevingsdiensten ligt voor een deel ook in gebieden waar in zichzelf een verhoogd ondermijningsrisico ligt, zoals havens (smokkel, mensenhandel) en het buitengebied (drugslabs in lege panden) en branches met een verhoogd risicoprofiel (afval, grondstromen). Medewerkers krijgen regelmatig te maken met vormen van intimidatie of bedreiging.

Belangrijke maatregelen die van omgevingsdiensten mogen worden verwacht zijn:

- Borgen van een cultuur van integriteit en elkaar daarop kunnen aanspreken.
- Consequent inzetten van het Bibob-instrumentarium.[5]
- Beheersmaatregelen als vier-ogen-principe, functieroulatie en functiescheiding (b.v. ook Wob-verzoek niet laten afhandelen door de behandelaar van het dossier).
- Training medewerkers op alertheid kunnen herkennen signalen, bij informatievragen check doen (b.v. bij opvragen informatie over tunnelconstructie) en weerbaarheid (training, coaching in 1e jaar van aanstelling).
- Informatieveiligheid (technisch, digitale weerbaarheid) en investeren in inzet digitale middelen (analyses ketens, inzet drones etc.).

[5] Voor provinciale bedrijven doet de provincie dit zelf.

Mogelijk bijzondere aandachtspunten in relatie tot de weerbaarheid van de provincie zijn, zo blijkt uit de gesprekken:

- Potentiële risico's van indirecte vormen van beïnvloeding waarbij druk wordt gezet op gemeenten en van een omgevingsdienst een 'ruimhartige' afweging wordt gevraagd bij het verlenen van een vergunning of bij het toezicht. Dit raakt weliswaar niet de directe verantwoordelijkheid van de provincie maar als deelnemer in de regeling, kan zij hier wel bestuurlijk in worden geraakt.
- De cross-compliance tussen de waarneming en beoordeling die een omgevingsdienst doet bij bedrijven vanuit VTH, de mogelijk economische relaties die er zijn tussen dezelfde bedrijven en provincie en de ondermijningsaanpak vanuit de provincie.

9.4 Recreatieschappen

Recreatieschappen zijn verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van recreatiegebieden, ze maken het landschap toegankelijk en houden zich bezig met natuurontwikkeling, voorlichting en educatie. De provincie Noord-Holland neemt samen met gemeenten deel aan 5 recreatieschappen. De uitvoering van het beheer is uitbesteed aan Recreatie Noord-Holland NV (waarvan de provincie enig aandeelhouder is) en Recreatie Midden-Nederland.

Figuur 9.2: kwetsbare processen recreatieschappen

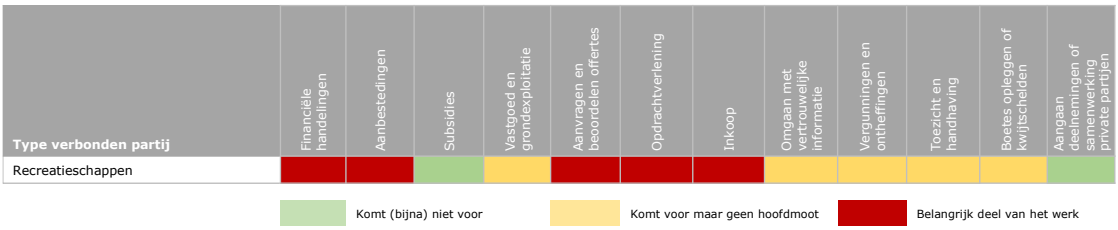

Qua kwetsbare processen zijn de meest voorkomende financieel gerelateerd, namelijk aanbestedingen/opdrachtverlening en inkoop (met name enkelvoudige onderhandse aanbestedingen). De gebieden die door recreatieschappen worden beheerd kunnen echter wel een basis zijn voor ondermijning of criminele activiteiten, los van de vraag of daar ook formele taak of verantwoordelijkheid ligt van een recreatieschap. Als belangrijkste aandachtspunten gelden:

- aanwezigheid vastgoed en horeca (witwassen)
- leegstaande bebouwing (drugslabs)
- recreatieparken (mensenhandel, drugscriminaliteit)
- smokkelroutes tussen Noorzeekanaal en Amsterdam

Beheersmaatregelen die van recreatieschappen mogen worden verwacht zijn:

- borging financiële processen (vierogenprincipe, mandatering etc.);
- bij vastgoedbeheer en -ontwikkeling het uitvoeren van een due diligence (DD)- of Bibob-onderzoek[6] (ook bij tenders);
- in het toezicht ook in staat zijn om signalen op pakken die kunnen duiden op ondermijning.

Er zijn geen specifieke risico's die de weerbaarheid van de provincie beïnvloeden.

9.5 Nutsbedrijven

De provincie is deelnemer in nutsbedrijven zoals het waterleidingbedrijf (PWN), een afvalverwerkingsbedrijf (NV Afvalzorg) en een netbeheerder (Aliander). Nutsbedrijven zijn zelfstandige private bedrijven in handen van de overheid (overheids-NV's) en die diensten verlenen die van algemeen belang worden beschouwd.

Figuur 9.3: kwetsbare processen Nutsbedrijven

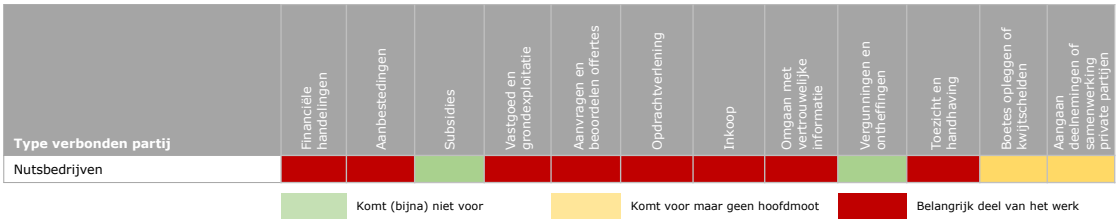

Nutsbedrijven hebben – afhankelijk van de aard – een breed palet aan kwetsbare processen, dat wil zeggen, processen waarin grote geldstromen omgaan (aanbesteding, inkoop, investeringen), vastgoedbeheer en het omgaan met vertrouwelijke informatie (zoals persoonsgegevens). Een grote kwetsbaarheid zit ook in de functie van de bedrijven: de installaties en systemen die bloot kunnen staan aan cyberaanvallen met het oogmerk deze te hacken met als doel afpersing (ransomware) of sabotage (terroristische motieven). De bescherming van de nutsfunctie is dus essentieel. Hierin heeft ook de NCTV een rol, voor het beschermen van vitale functies.[7] Maatregelen die mogen worden verwacht van een nutsbedrijf zijn:

- Beheersmaatregelen wat betreft de financiële processen (inkoop, aanbesteding) en beheer vastgoed zoals functiescheiding, vier-ogen-principes, mandatering, interne controles.
- Technische beveiliging van persoonsgegevens en beveiliging tegen het hacken van de systemen. Daarbij hoort ook een voldoende digitale weerbaarheid van medewerkers.

[6] Afhankelijk of de beherende organisatie publiek (inzet Bibob) of privaat (DD) is.

[7] In het Dreigingsbeeld Statelijke Actoren van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) (feb 2021) worden nutsbedrijven waaronder waterleidingbedrijven benoemd als onderdeel van de 'vitale infrastructuur'.

Cybersecurity zou hoog op de agenda moeten staan en zijn geborgd in de organisatie (security officer).
- Niveaus van screening in verhouding tot de kwetsbaarheid van functies en toegang tot vitale systemen.
- Voor zover sprake is van deelnemingen in andere bedrijven, een juridische scheiding tussen de uitvoering van publieke taken (nutsfunctie) en overige marktactiviteiten.

De weerbaarheid van nutsbedrijven tegen eventuele (cyber)criminele of terroristische acties is voor de provincie zowel van bestuurlijk als groot maatschappelijk belang.

9.6 Ontwikkelingsmaatschappijen

Ontwikkelmaatschappijen ondersteunen bedrijven bij het doen van investeringen en nieuwvestiging. De ondersteuning kan gaan om het leggen van verbindingen bij bijvoorbeeld het vinden van een geschikte locatie (gemeente) of pand (vastgoedeigenaren), het vinden van de juiste partners (samenwerking), investeerders, kredietverstrekkers of subsidieverleners (makelaarsrol). Dat doen ontwikkelingsbedrijven zowel vraaggestuurd als in de vorm van actieve acquisitie om bedrijven naar de regio te halen. Een andere lijn is dat ontwikkelbedrijven zelf deelnemen in (terrein)ontwikkelingen of ondernemingen. De provincie participeert in twee ontwikkelingsmaatschappijen. Het ontwikkelbedrijf NHN richt zich enkel op de 'makelaarsrol'; de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied NV met name ook op deelnemingen. Er loopt nu een traject om te komen tot één regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) op de schaal van provincie, inclusief de Metropoolregio Amsterdam (MRA).

Figuur 9.4: kwetsbare processen ontwikkelingsmaatschappijen

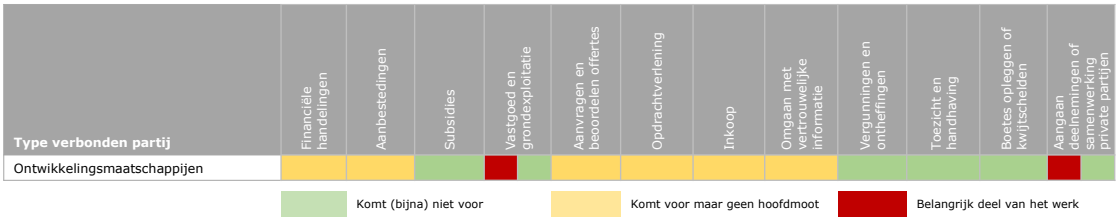

De kwetsbaarheid hangt af van het profiel van een ontwikkelingsmaatschappij. Die zit enerzijds in het omgaan met vertrouwelijke informatie, zowel bij participatie in ontwikkelingen (voorkennis, crimineel geld) als bij het vervullen van de 'makelaarsrol'. De ontwikkelingsmaatschappij beschikt vaak eerder dan de buitenwereld over informatie over (bedrijfs)economische ontwikkelingen. Voor criminelen kan een ontwikkelingsmaatschappij ook een toegangspoort zijn tot informatie over het beschikbaar komen van panden of mogelijkheden tot financiering. Bij (private) participaties kunnen ook malafide partijen zich aandienen, bijvoorbeeld wat betreft de herkomst van investering (denk aan de ontwikkeling van de jachthaven in Velsen). In geval van investeringen acteert een ontwikkelingsbedrijf mogelijk ook in een gebied dat ondermijningsgevoelig is, zoals een havengebied.

- Belangrijke maatregelen bij ontwikkelingsmaatschappijen zijn dus ook onderzoek naar de achtergrond van een potentiele partner (due diligence) of geïnteresseerden in

informatie over vestigings- of financieringsmogelijkheden. Ook screening natuurlijke personen en toetsing/afstemming met SBA zijn relevant.
- Beheersmaatregelen als het vier-ogen-principe, functiescheiding en functieroulatie met het oog op langdurige relaties en financieel processen.
- Screening / VOG eigen medewerkers, in elk geval op de meest kwetsbare processen en bij langdurige relaties.

In termen van weerbaarheid liggen hier voor de provincie hier potentieel vooral bestuurlijke risico's (imagoschade als malafide partijen toegang weten te krijgen tot informatie of middelen) en het voet aan de grond krijgen van criminelen.

9.7 Stimuleringsfondsen

De provincie heeft een aantal verzelfstandigde fondsen in het leven geroepen met het oog op gewenste maatschappelijke ontwikkeling. Daaronder vallen het stimuleren van een duurzame economie of slimme technologie en het (economisch en maatschappelijk) herstel van de coronacrisis. De fondsen hebben een aanzienlijke hoeveelheid middelen beschikbaar om te investeren in initiatieven. In de kern moeten de fondsen 'revolverend' zijn. Dat gebeurt in drie stappen:

- het acquireren en beoordelen van een initiatief en het nemen van een investeringsbesluit;
- het doorontwikkelen van het initiatief tot het zich heeft ontwikkeld tot een zelfstandig renderend bedrijf;
- het uitstappen en onttrekken van de eerder gedane investering.

Figuur 9.5: kwetsbare processen stimuleringsfondsen

Type verbonden partij	Financiële handelingen	Aanbestedingen	Subsidies	Vastgoed en grondexploitatie	Aanvragen en beoordelen offertes	Opdrachtverlening	Inkoop	Omgaan met vertrouwelijke informatie	Vergunningen en ontheffingen	Toezicht en handhaving	Boetes opleggen of kwijtschelden	Aangaan deelnemingen of samenwerking private partijen
Stimuleringsfondsen												

Komt (bijna) niet voor | Komt voor maar geen hoofdmoot | Belangrijk deel van het werk

De kwetsbare processen zijn vooral gelegen in het omgaan met vertrouwelijke informatie en in de privaatrechtelijke participaties. Het kan voor malafide partijen interessant zijn daarin en een positie te verwerven, enerzijds vanuit direct financieel gewin (binnenhalen investering, boedel leeg achterlaten) en anderzijds mogelijk ook vanuit een oogpunt van witwassen of het creëren van faciliteiten voor de ondersteuning van criminele activiteiten ('witwassen' afval).

Belangrijke weerbaarheidsmaatregelen zijn:

- Onderzoek naar de achtergrond (inclusief investeerders) van een bedrijf (due diligence) en screening van natuurlijke personen. En ook toetsing/afstemming met SBA.
- Een (onafhankelijke) bedrijfseconomische beoordeling van het businessplan.

- Screening dan wel VOG eigen medewerkers op de meest kwetsbare functies.
- Overige beheersmaatregelen zoals vier-ogen-principe en functiescheiding

Wat betreft de specifieke risico's voor de provincie zit dat vooral in imago en beeldvorming indien malafide bedrijven investeren of voet aan de grond krijgen in (mede door de provincie) geïnitieerde initiatieven. Ook kan er een financieel risico ontstaan.

10 Samenvattende conclusies

In het voorgaande zijn de bevindingen van het onderzoek naar de weerbaarheid van de organisatie van de provincie Noord-Holland geschetst. In dit slothoofdstuk worden de belangrijkste zaken aan de hand van het analysekader samengevat en worden overkoepelende conclusies getrokken. Op basis daarvan doen we een aantal aanbevelingen met het oog op het versterken van de weerbaarheid.

10.1 Algemeen beeld: basis op orde, wel tijd voor enig onderhoud

Het algemene beeld is dat de provincie de basis voor een weerbare organisatie op orde heeft. Er is een algemeen bewustzijn van het belang van integer handelen; bestuurlijk en ambtelijk. Dit is ook in bestuur en beleid verankerd. In de organisatie zijn veel checks & balances aangebracht, zowel vanuit het interne toezicht, zij het vooral financieel, als vanuit informatieveiligheid. Op de meeste kritische functies zijn ook beheersmaatregelen getroffen om de integriteit en rechtmatigheid te borgen. Onder andere door een brede toepassing van het vier-ogen-principe, functiescheiding en autorisaties.

Figuur 10.1: Aandachtsgebieden weerbaarheidsscan

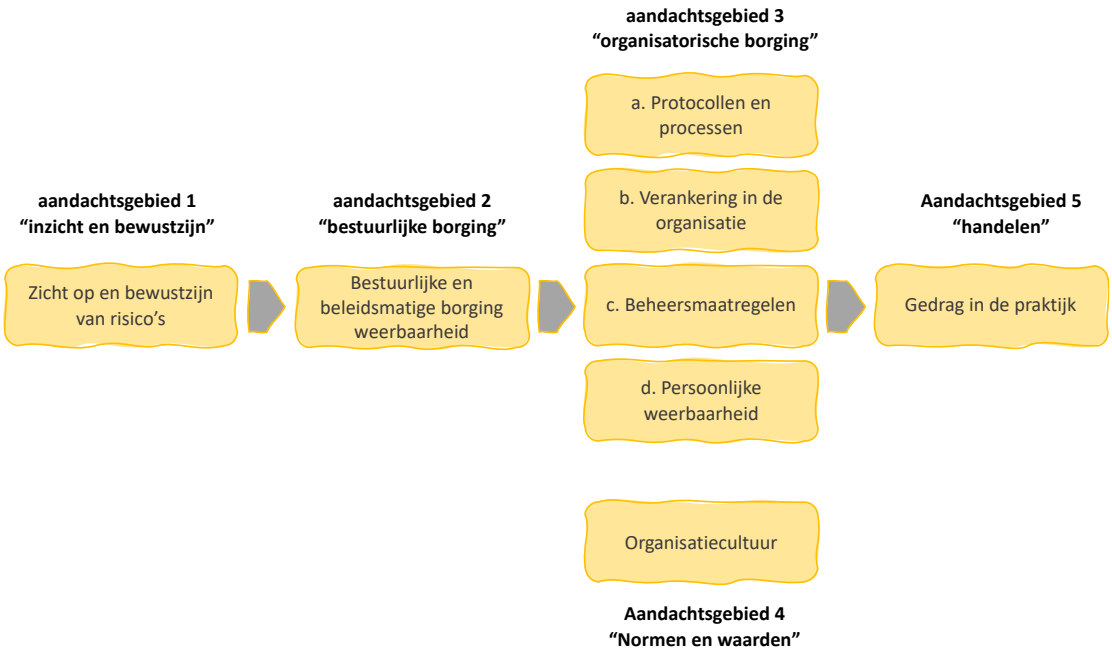

Alhoewel de bestuurlijke aanpak van ondermijning gemeengoed is, is de 'ondermijning' van de eigen organisatie en 'weerbaarheid' daartegen een relatief nieuw aandachtsgebied. Risico's worden laag ingeschat, zonder dat er altijd een duidelijke onderbouwing is voor een dergelijke inschatting. De constatering is dat er nog vooral veel onbekendheid is. Met ondermijning (en welke vormen men in het werk mee in aanraking zou kunnen komen), met het herkennen ervan en met de kwetsbaarheden en risico's in de processen. Vooral de 'soft-controls' zijn onderbelicht. Maar de basis die er ligt, biedt voldoende fundament om een volgende stap in de weerbaarheid van de organisatie te zetten. Meer specifiek komen we tot de volgende conclusies.

10.2 Conclusie 1: bewustzijn wisselend en waarschijnlijk kennisachterstand

Alle sectoren in de organisatie hebben in meerdere of mindere mate met kwetsbare processen te maken. Bijna 80% van de medewerkers geeft aan in het werk met vertrouwelijke informatie van doen te hebben, waarvan circa 30% aangeeft dat dat de hoofdmoot van het werk betreft. Daarnaast geeft 60-70% aan in hun werk met verschillende vormen van opdrachtverlening (inhuur, inkoop, aanbesteding etc.) te maken te hebben, waarvan circa 20% als hoofdactiviteit.

Van de respondenten die aangeven dat kwetsbare processen de hoofdmoot van hun werk betreffen, verwacht ruim 30% dat criminelen zouden kunnen proberen hen te beïnvloeden; circa 50% geeft aan dat niet te weten. Van degenen die wel met kwetsbare processen van doen hebben, maar waar het slechts een klein deel van het werk is, is dit respectievelijk circa 20% en 30-40%. Daarbij worden als mogelijke risico's gezien:

- Beïnvloeding bij aanbestedingen, subsidies etc. (preferente leveranciers, langdurige relaties etc.) of enkelvoudige onderhandse aanbestedingen ('onzichtbaarder', meer vertrouwen dan controle).
- Geen zicht hebben op achterliggende structuren en waarborgen van consortia en organisaties waarmee wordt samengewerkt, waar subsidies aan worden verleend of die namens de provincie taken uitvoeren (verbonden partijen).
- Beïnvloeding van lobbyisten bij het binnenhalen van Europese subsidies (waarbij mogelijk niet altijd duidelijk is wat er achter een bedrijf waarvoor gelobbyd wordt, schuilgaat).
- Het verkrijgen van informatie over mogelijke investeringen of ruimtelijke ontwikkelingen.

Over de vraag in hoeverre COVID-19 een risicoverhogende factor is, wordt verschillend gedacht. Enerzijds wordt aangevoerd dat de werksituatie in de kern niet anders is dan bij 'normaal' thuiswerken, inclusief de daarbij behorende technische beveiligingen. Anderzijds is er minder zicht op wat zich 'buiten het beeldscherm' afspeelt. Zowel in de uitvoering van het werk zelf (wie kijkt er mee waar het gaat om vertrouwelijke informatie?) als in de thuissituatie (maakt Corona-stress iemand kwetsbaarder en daarmee bevattelijker voor beïnvloeding?).

Van de respondenten die met kwetsbare processen van doen hebben, geeft gemiddeld ruim 40% aan geen beïnvloedingsrisico's te zien. Bij degenen waar kwetsbare processen slechts een deel van het werk betreft, ligt dit hoger, bij degenen waar het een structureel onderdeel is, lager. Ze voeren dit er (deels) op terug ook niet goed te weten wat de ondermijningsrisico's zijn in hun werk.

Conclusie: Het risicobewustzijn laat een ambivalent beeld zien. Medewerkers die beperkt met kwetsbare processen te maken hebben denken minder vaak dat criminelen hen zouden kunnen beïnvloeden dan medewerkers waarvoor kwetsbare processen de hoofdmoot van het werk vormt. Dat er een relatief grote groep is die aangeeft niet te weten of ze risico lopen terwijl ze in kwetsbare processen zitten, is een indicatie voor een informatieachterstand op dit punt.

10.3 Conclusie 2: Integriteit bestuurlijk verankerd, niet specifiek weerbaarheid

Integriteit is een basisvoorwaarde voor weerbaarheid. In het coalitieakkoord 2019-2023 is de aanpak van ondermijning en de weerbaarheid van het (lokale) bestuur als een van de speerpunten opgenomen. Dit is (was) ook de basis voor het project 'Versterking kwaliteit en integriteit lokaal bestuur' en de 'Agenda Weerbaar Noord-Holland'. Voor die agenda is gedurende de collegeperiode ook jaarlijks budget beschikbaar (€150k). Zo zet de provincie per 2021 in op het faciliteren van weerbaarheidsscans voor gemeenten.

Wat betreft de integriteit van het college van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten is een bestuurlijke gedragscode vastgesteld voor integriteit. Hierin ontbreekt echter de context van ondermijning. Het college draagt het belang van integriteit ook uit naar de organisatie. Dit wordt door ruim 60% van de respondenten uit de digitale vragenlijst onderschreven. Ruim 4% is het daar niet mee eens. De overige geven aan daar geen zicht op te hebben.

Naast een bestuurlijke gedragscode is er ook een ambtelijke gedragscode voor integriteit en zijn er richtlijnen voor het melden van nevenfuncties en neveninkomsten. De gedragscode is over het geheel bij 90% van de medewerkers bekend. Van de eigen medewerkers geeft 40% aan de inhoud niet te kennen of deze onduidelijk te vinden; bij de inhuur is dat 60%. Net als in de bestuurlijke gedragscode ontbreekt ook in de ambtelijke gedragscode de context van ondermijning. Integer handelen maakt immers weerbaar tegen ondermijning. Er is geen specifiek beleid voor de weerbaarheid van de eigen organisatie, bijvoorbeeld waar het gaat om het omgaan met signalen die kunnen duiden op ondermijning of het omgaan met beïnvloedingspogingen van medewerkers. Een meer uitgewerkt integraal beleid voor de aanpak van ondermijning is in voorbereiding. De aanpak is wel verankerd in een (strikt) Bibob-beleid dat is gespecificeerd voor vastgoed en grondtransacties, subsidieaanvragen, vergunningaanvragen en aanbestedingen/opdrachtverlening. Voor de zogenaamde 'klokkenluidersregeling' geeft bijna 80% aan de inhoud of het bestaan ervan niet te kennen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat hieraan na het afleggen van de ambtseed, geen specifieke aandacht meer wordt besteed.

Conclusie: de bestuurlijke awareness van het belang van de aanpak van ondermijning en de weerbaarheid van het bestuur en zijn uitvoeringsorganisatie, is hoog. Er is een aanzet tot beleidsmatige verankering, doch deze is nog niet uitwerkt. Er is bij de medewerkers, en nog meer bij de inhuur, veel onbekendheid met de 'letter van de gedragscode'. Mogelijk dat die bekendheid er 'in de geest' wel is, maar er een zeker risico op 'eigen invulling' is en daarmee uiteenlopende referentiekaders voor integriteit.

10.4 Conclusie 3: Goede basis organisatorische verankering; HRM nog witte vlek

De provincie heeft geen specifieke functie of medewerker(s) met als taakgebied 'weerbaarheid'. De coördinator integriteit en de teamleider Bibob hebben wel een algemene adviesrol (richting CdK). De coördinator heeft o.a. als taak het bevorderen van het integriteitsbewustzijn en het coördineren van de verwerking van signalen die medewerkers

oppakken. Voor wat betreft integriteit zijn naast de leidinggevenden vertrouwenspersonen aanspreekpunt.

Het onderzoek naar de integriteit van bedrijven en personen is ondergebracht bij de eenheid Screening en Bewakingsaanpak (SBA). Bij twijfels over een persoon of bedrijf wordt advies gevraagd van het landelijk bureau Bibob. Het doel is om te voorkomen dat de provincie (onbedoeld) meewerkt aan het ontplooien of in stand houden van criminele activiteiten door b.v. een vergunning te verlenen of dat financiële middelen als subsidies worden gebruikt voor het plegen van strafbare feiten.

De sector HRM heeft – behoudens waar het gaat om ad hoc adviesvragen - geen specifieke taak waar het gaat om de weerbaarheid van de organisatie. Zowel wat betreft de inrichting als de persoonlijke weerbaarheid van medewerkers.

De informatieveiligheid is belegd bij de sectoren Informatievoorziening en ICT en CIO-office. Deze zijn eind 2020 geïntegreerd. Informatieveiligheid krijgt (technisch) veel aandacht. Er is wel de notie dat cybercrime om permanente alertheid en doorontwikkeling vraagt. Bijvoorbeeld waar het gaat om gijzelsoftware. Complicerende factoren zijn niet alleen de techniek maar ook dat informatiesystemen (steeds meer) aan elkaar gekoppeld zijn. Vanuit ICT worden de belangrijkste risico's echter gezien in het gedrag van gebruikers. Bijvoorbeeld bij phishingmail-tests blijkt steeds weer dat medewerkers toch op linkjes klikken. Ook het veel thuiswerken i.v.m. de COVID-19 maatregelen worden vanuit ICT als extra risico gezien (wie kijkt mee?); dit wordt niet door de gehele organisatie zo gezien. Een aandachtspunt is integraal beleid ten aanzien van informatieveiligheid. Bijvoorbeeld in relatie tot screening en autorisaties van externen die toegang hebben tot de interne systemen en data (tot voor kort tot aan de aanbestedingsprocedures toe).

Het interne toezicht gebeurt door concerncontrol. De focus ligt vooral op de rechtmatigheid van financiële transacties. Integriteit en het beheersen van ondermijningsrisico's behoren niet tot het taakgebied. Er is bijvoorbeeld ook geen toezicht (controle) op voldoende cross-compliance tussen verschillende domeinen. Zo kan het voorkomen dat een bedrijf enerzijds financiële ondersteuning ontvangt van de provincie terwijl er anderzijds een handhavingstraject loopt via een van de omgevingsdiensten.

Conclusie: vanuit de organisatie zijn de integriteitsbeoordeling van organisaties en/of personen waaraan de provincie diensten verleent dan wel faciliteert of financiert en de (technische) informatieveiligheid geborgd. Aandachtspunten zijn vooral de digitale weerbaarheid van de medewerkers en mogelijke integriteitsrisico's door oneigenlijke inzage in gegevens (door inhuur). Dat HRM geen rol en functie heeft in de weerbaarheid van de organisatie is een aandachtspunt. Vooral wat betreft het versterken van de persoonlijke weerbaarheid van medewerkers. Er is geen systematisch intern toezicht op het voldoende afdichten van ondermijningsrisico's in de werkprocessen.

10.5 Conclusie 4: Goede basis van maatregelen; enig onderhoud nodig

Elke sector heeft in meerdere of mindere mate maatregelen getroffen die kunnen bijdragen aan het versterken van de weerbaarheid. Dit geldt met name voor de financiële processen waar het gaat om inkoop, aanbestedingen, subsidies etc. en vastgoed/grondtransacties. Daar geldt het vier-ogen-principe, functiescheiding en (boven een bepaalde grens) de inzet van Bibob. De maatregelen zijn evenwel meestal genomen vanuit een oogpunt van integriteit (en voorkomen fraude) en rechtmatigheid en – behoudens de inzet van Bibob – niet specifiek gericht op de weerbaarheid. Het vier-ogen-principe, functiescheiding en autorisaties voor het omgaan met vertrouwelijke informatie worden in de hele organisatie toegepast voor meerdere kwetsbare processen. Eenpitters komen – mede door de grootte van de organisatie – zeer beperkt voor. Overige maatregelen, als functieroulatie (bij langdurige relatie), audits (of andersoortig onderzoek) en screenings (inhuur, functiewisseling), worden niet altijd consequent ingezet. De softcontrols zoals trainingen en aandacht voor ondermijningsrisico's in "het goede gesprek" zijn, met uitzondering van enkele sectoren, geen gemeengoed. Dit lijkt vooral ook een aandachtspunt voor het omgaan met vertrouwelijke informatie.

Conclusie: de instrumentele borging van vooral de financiële processen is voor de hele organisatie grotendeels op orde. Maatregelen als interne controles en vooral de softcontrols zijn nog onderbelicht.

10.6 Conclusie 5: Persoonlijke weerbaarheid heeft ondersteuning nodig

De persoonlijke weerbaarheid heeft niet alleen te maken met het bewustzijn van ondermijningsrisico's maar ook kennis hebben welke spelregels (integriteit) er gelden, hoe signalen die kunnen duiden op ondermijning te kunnen herkennen, wat de risico's van kwetsbare processen zijn en weten wat te doen bij een beïnvloedingspoging. Zoals eerder aangegeven kent een belangrijk deel van de medewerkers en inhuur de inhoud van de ambtelijke gedragscode niet. Circa 45% van de eigen medewerkers en 60% van de ingehuurde medewerkers geven aan te denken dat ze in staat zijn om signalen te herkennen die kunnen duiden op ondermijnende activiteit. Ruim 50% (inhuur: 40%) weet waar ze daarmee terecht kunnen. Ingehuurde krachten pakken dus mogelijk eerder signalen op maar weten minder waar ze daarmee terecht kunnen. Van de eigen medewerkers geeft ruim 50% aan zich in staat te achten een beïnvloedingspoging te kunnen herkennen en zelf af te weren. Bij de inhuur is dat 60%. Medewerkers geven aan behoefte te hebben aan meer informatie en training op dit punt, zowel in algemene zin als aan de hand van casuïstiek.

Conclusie: Er is een kennisachterstand bij een groot deel van de medewerkers wat betreft het kunnen herkennen van signalen en beïnvloedingspogingen en onzekerheid over het zelf kunnen afweren van een beïnvloedingspoging. Er is duidelijke behoefte aan ondersteuning.

10.7 Conclusie 6: Integriteit de norm; geen algehele cultuur van aanspreken

Een belangrijke bouwsteen voor een weerbare organisatie is de organisatiecultuur. Dat gaat om de normen en waarden, over waarop wordt gestuurd en de vraag hoe open kan worden gesproken over zaken als integriteit en ondermijning. Bijna 85% van de medewerkers die de enquête hebben ingevuld vindt dat de leiding integriteit als belangrijke waarde uitdraagt en ruim 75% vindt dat integriteitsregels strikt moeten worden gevolgd. Dat laatste is interessant in combinatie met de constatering dat de helft van de medewerkers de integriteitsregels niet (in detail) kent.

Bijna 40% vindt dat er in de organisatie vrij kan worden gesproken over integriteitsrisico's en integriteitsschendingen. Ruim 20% vindt van niet. De overige hebben daarover geen mening gegeven. Ongeveer 75% voelt zich vrij om een (vermoeden van) integriteitsschending te melden. Ruim 6% niet.

Er is in de organisatie geen cultuur van elkaar aanspreken. En ook de mate waarin er wordt gesproken over ondermijningsrisico's wisselt. Sinds medio 2019 loopt het programma DADEN binnen de provincie Noord-Holland. Dit programma is erop gericht medewerkers te trainen, begeleiden en coachen op het elkaar aanspreken op gedrag.

Conclusie: integer zijn is de norm binnen de organisatie, maar er is nog geen algehele cultuur om daarover vrij te spreken en elkaar erop aan te spreken.

10.8 Conclusie 7: De organisatie handelt, maar gevoelde steun wisselt

In 2019/2020 zijn door medewerkers naar schatting circa 20 meldingen gedaan van integriteitsschendingen, ongewenst gedrag niet meegerekend. Er is geen (centraal) inzicht in of en hoe vaak medewerkers signalen hebben opgepikt die kunnen duiden op ondermijning of dat getracht is medewerkers te beïnvloeden.

Van degenen die hebben aangegeven de afgelopen twee jaar een (vermoedelijke) integriteitsschending te hebben gezien (6%), zegt 35% de betreffende persoon daarop te hebben aangesproken en dat 40% dat (ook) met de leidinggevende heeft besproken. Van de respondenten die één of meerdere keren een signaal hebben opgevangen dat kan duiden op ondermijning, geeft de helft aan dat intern te hebben gemeld. Ruim 8% van de respondenten geeft aan dat de afgelopen jaren is getracht hen één of meerdere keren oneigenlijk te beïnvloeden, waarvan 10 (mogelijke) pogingen met een crimineel motief. Nog eens 4% zegt zich niet bewust te zijn geweest van (criminele) beïnvloedingspogingen, maar sluiten dat niet uit. Van degenen die hebben aangegeven daar zicht op te hebben, zegt bijna 85% dat de organisatie adequaat optreedt bij integriteitsschendingen. Ruim 65% voelde zich voldoende gesteund in situaties dat gepoogd werd hen te beïnvloeden. Er is in geval van poging tot beïnvloeding vooral behoefte aan actieve steun van de leiding (verantwoordelijkheid niet bij de medewerker laten) en voldoende gehoor vinden.

In algemene zin voelt ruim 30% zich voldoende geïnformeerd over de kwetsbaarheid van processen, handelingen en functies waarin medewerkers zich bevinden. Ruim 20% vindt

dat ze voldoende ondersteuning krijgen in het weerbaar zijn tegen criminele beïnvloeding; 80% niet.

Conclusie: (vermoedens van) integriteitsschendingen worden doorgaans opgepakt. Signalen die kunnen duiden op ondermijnende activiteiten niet. Als sprake is van ongewenste beïnvloeding, voor zover zichtbaar en gemeld, treedt de organisatie op maar de mate waarin een medewerker die het overkomt zich voldoende gesteund voelt, wisselt. Er is grote behoefte aan meer structurele ondersteuning wat betreft inzicht in en omgaan met ondermijningsrisico's.

10.9 Conclusie 8: Wederzijdse afhankelijkheid in weerbaarheid

De verschillende typen verbonden partijen hebben verschillende kwetsbaarheidsprofielen. Het gaat daarbij deels om dezelfde type kwetsbaarheden als bij de provincie zelf, maar deels en deels om bijzonder kwetsbaarheden. De 'algemene' kwetsbaarheden en risico's zitten vooral in financiële transacties (inkoop/aanbesteding, opdrachtverlening, subsidies) en het omgaan met vertrouwelijke informatie. Specifieke potentiële risico's en kwetsbaarheden zijn:

- 'gijzeling' of 'aanslag' op nutsvoorzieningen[8]
- participaties van ontwikkelingsbedrijven waarin ook criminelen de hand kunnen hebben en de bijzondere informatiepositie van ontwikkelingsbedrijven
- vergunningverlening, toezicht en handhaving door omgevingsdiensten en hun informatiepositie wat betreft kwetsbare objecten
- grote geldstromen waarin kleine bedragen weg kunnen vallen
- indirect beïnvloeding, daar waar criminelen/malafide ondernemers gemeenten beïnvloeden en provincie als mede deelnemers bestuurlijk kunnen worden geraakt (imago).

Deze kunnen indirecte weerbaarheidsrisico's voor de provincie met zich meebrengen wat betreft imagoschade en financiële schade en mogelijke ook maatschappelijke schade. Behalve het treffen van de 'reguliere' maatregelen zullen verbonden partijen ook maatregelen moeten treffen op deze specifieke kwetsbaarheden.

Daarnaast is er ook een zekere wederzijdse afhankelijkheid in de weerbaarheid, dan wil zeggen tussen verbonden partijen onderling en tussen verbonden partijen en provincie. Bijvoorbeeld waar het gaat om geldstromen (investeringen, subsidies etc.) of gebiedsontwikkeling enerzijds en toezicht en handhaving bij malafide bedrijven anderzijds. Een goed samenspel waar het gaat om informatie-uitwisseling en signalering voor elkaar, een afdoende cross-compliance én het waar nodig en mogelijk inzetten van elkaars instrumenten en bevoegdheden (zoals de rol van SBA) is daarbij essentieel.

[8] Dit is ook vooral een zaak voor bijvoorbeeld de NCTV.

Dit zicht op elkaar en het bewustzijn van de afhankelijkheid is nog geen gemeengoed, waarbij de behoefte aan het verbeteren daarvan wel wordt geproefd in de gesprekken.

Conclusie: verbonden partijen kennen deels specifieke kwetsbaarheden die ook om specifieke aandacht en maatregelen vragen. Er is in de weerbaarheid van verbonden partijen en provincie sprake van een wederzijdse afhankelijkheid. Daarvan is ook een zekere notie maar die is nog niet vertaald in een structurele samenhang van maatregelen.

11 Aanbevelingen

Op basis van het voorgaande komen we tot vier kernaanbevelingen om de weerbaarheid van de provinciale organisatie te versterken.

11.1 Aanbeveling 1: Vergroot kennis en het bewustzijn van medewerkers

De eerste aanbeveling is het opzetten van een programma tot versterking van het risicobewustzijn wat betreft ondermijning en van de persoonlijke weerbaarheid, meer specifiek het verhogen van het kennis- en bewustzijnsniveau door middel van voorlichting, bespreken casuïstiek, informatie op intranet, eventueel training etc. wat betreft:

- De (meest waarschijnlijke) vormen van criminaliteit en ondermijning waarmee medewerkers in verschillende werkvelden te maken kunnen krijgen én wat signalen zijn die kunnen duiden op de feitelijke aanwezigheid daarvan. Buitendienstmedewerkers zullen (deels) met andere verschijningsvormen van criminaliteit of ondermijning en signalen te maken krijgen dan bijvoorbeeld medewerkers die werken met aanbestedingsprocessen of subsidieverlening.
- De specifieke kwetsbaarheden van de werkprocessen, handelingen en functies waarmee medewerkers te maken hebben.
- De wijzen waarop criminelen via misleiding, manipulatie, verleiding, kunnen pogen een medewerker te beïnvloeden dan wel zich toegang zouden kunnen verschaffen tot informatie, middelen, diensten/rechten etc. en wat signalen zijn die daarop kunnen duiden.
- Besteed in het integriteitsbeleid expliciet aandacht aan de risico's op (ambtelijke/bestuurlijke) ondermijning. De mechanismen zijn weliswaar hetzelfde als bij 'gewone' integriteitsschendingen (giften, omkoping, manipulatie) maar de gevolgen kunnen breder zijn (minder individueel).

In meer algemene zin is in het licht van de COVID-19 maatregelen voorlichting en training wat betreft de digitale weerbaarheid aan te bevelen.

11.2 Aanbeveling 2: Organiseer het verwerken van signalen

De tweede aanbeveling betreft het organiseren van het verwerken van signalen. Daarbij gaat het zowel om de vraag of er beïnvloedingspogingen worden gedaan (dat kan b.v. ook gaan om phishingmails) als om de vraag of medewerkers in hun werk signalen oppikken die kunnen duiden op ondermijnende activiteiten. Los van de vraag of ze hier zelf ook 'doelwit' van ondermijning zijn. Dat kan bijvoorbeeld ook gaan om beheerders of buitenmedewerkers die signalen oppakken.

Het (centraal) verwerken van signalen draagt bij aan het borgen van de meer systematische en eenduidige opvolging van signalen (zoals doormelden aan de politie) en versterkt de informatiepositie. Voor de provincie geven de patronen in signalen indicaties of bepaalde delen van de organisatie mogelijk extra risico lopen en er maatregelen moeten worden getroffen.

11.3 Aanbeveling 3: versterk de functie van HRM

Weerbaarheid is op dit moment geen onderdeel van het taakgebied van HRM. Dat zien we als een gemis. Het advies is om die functie te versterken en bij HRM – in samenspraak met SBA en mogelijk het RIEC - de volgende taken onder te brengen:

1. Opstellen en realiseren van het programma ter vergroting van het bewustzijn en persoonlijke weerbaarheid van medewerkers.
2. Het in de strategische personeelsplanning meenemen wat toekomstige eisen zijn die aan (de competenties, kennis en vaardigheden) aan medewerkers moeten worden gesteld, in elk geval op de meest kwetsbare functies.
3. Het integreren van de persoonlijke weerbaarheid in het HRM-instrumentarium bij instroom (functieomschrijvingen, screenings), doorstroom (b.v. naar kwetsbare functie), evaluatie ("het goede gesprek"), ontwikkeling (zoals weerbaarheidstraining) en uitstroom.

11.4 Aanbeveling 4: voer een APK-controle meest kwetsbare processen uit

De vierde aanbeveling is een 'onderhoudsprogramma kwetsbare processen' door te voeren. Dit aanhakend op het project 'processen centraal'. De belangrijkste aandachtspunten daarbinnen zijn:

1. Inventarisatie van de kwetsbare functies in de organisatie en treffen maatregelen, met name wat betreft functies in combinatie met:
   - langdurige relaties met marktpartijen (functieroulatie)
   - langdurige inhuur (screenings, autorisaties)
   - omgaan met vertrouwelijke informatie (digitale weerbaarheid, autorisaties)
2. Borgen van cross-compliance financiële processen (subsidies, investeringen aanbestedingen) en processen toezicht en handhaving.
3. Toevoegen ondermijningsrisco's aan de interne controles op de meest kwetsbare functies en processen.
4. Screening organisatie op risico's informatielekken door structurele thuiswerksituatie ten gevolge van de COVID-19 maatregelen.

11.5 Aanbeveling 5: haak de weerbaarheid van verbonden partijen aan

De vijfde en laatste aanbeveling betreft borgen van de weerbaarheid in het samenspel tussen provincie en verbonden partijen. Dit met als belangrijkste punten:

1. Verlang van de verbonden partijen minimaal dezelfde 'standaarden' als voor de weerbaarheid van de provincie zelf. Vraag in de jaarrapportages ook verantwoording over de weerbaarheidsmaatregelen.
2. Organiseer ervaringsuitwisseling; verbonden partijen zijn ook zelf bezig met weerbaarheid.
3. Zorg voor voldoende cross-compliance (b.v. VTH en investeringen, subsidies etc) en benut elkaars informatiepositie, instrumenten en bevoegdheden (zoals Bibob) bij de aanpak van ondermijning én het (daarmee) ook samen weerbaarder zijn.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Onderzoeksmodel

Georganiseerde criminaliteit kan alleen bestaan bij de gratie van diensten van de 'bovenwereld'. Dat kan gaan om vergunningen, toegang tot regulier bankverkeer en het beschikken over legale 'productiemiddelen' (panden, transportmiddelen, grondstoffen, facilitators). Het kan ook gaan om het kweken van 'goodwill' om geaccepteerd te worden in de samenleving waardoor het moeilijker wordt om gunsten te weigeren. Die verwevenheid van onderwereld en bovenwereld wordt aangeduid als *ondermijning*. Overheden krijgen grosso modo op twee manieren te maken met georganiseerde criminaliteit en ondermijning.

Bestuurlijke aanpak ondermijning ("aanval") ....

De eerste wijze waarop de provincie te maken kan hebben met de georganiseerde criminaliteit is dat het actief barrières kan opwerpen tegen criminelen, bijvoorbeeld door te voorkomen dat criminelen vergunningen krijgen waardoor ze legale bedrijven kunnen gebruiken voor witwaspraktijken, mensenhandel of drugshandel. Dit gebeurt samen met politie, justitie, belastingdienst, woningcorporaties etc. Samenwerking vindt vaak plaats in RIEC-verband. De burgemeester speelt daarbij een belangrijke rol. In de ambtelijke organisatie is vaak een coördinator of afdeling openbare orde en veiligheid (OOV) verantwoordelijk voor die bestuurlijke aanpak van de georganiseerde criminaliteit.

.... en weerbaarheid organisatie ("verdediging")

Tegenover de 'aanval op' georganiseerde criminaliteit staat in de tweede plaats de 'verdediging tegen' georganiseerde criminaliteit. *Daar richt deze methodiek zich op.* De provincie en haar medewerkers kunnen zelf doelwit zijn van ondermijning. Vooral bij zogenaamde 'kwetsbare processen' als vergunningverlening, toezicht en handhaving, grondtransacties, financieel verkeer, inkoop, opdrachtverlening, verstrekken van reisdocumenten, subsidies of zorg, werk en inkomen. Ondermijning kan op slinkse wijze plaatsvinden waarbij de provincie niet in de gaten heeft dat ze met criminelen te maken heeft. Denk aan een aanvraag voor een drank- en horecavergunning om de horecagelegenheid te gebruiken voor het witwassen. Soms gaat het ook minder subtiel en wordt getracht om via verleidingen, manipulatie en intimidatie of zelfs regelrechte bedreigingen of geweld, beslissingen te beïnvloeden of informatie los te krijgen.

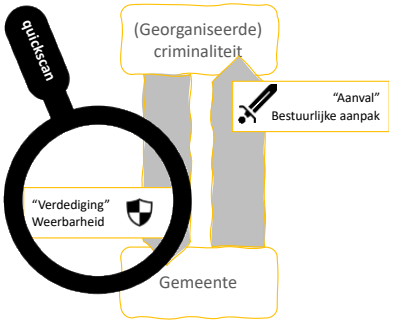

Aandachtsgebieden weerbaarheid in het onderzoek

De provincie moet weerbaar zijn tegen pogingen tot beïnvloeding met een crimineel oogmerk. Weerbaarheid betreft de wijze waarop de provincie en haar medewerkers in staat zijn ondermijningspogingen te 'neutraliseren'. De methodiek gaat er in het kort vanuit dat een weerbare organisatie de volgende kenmerken heeft:

1. Bewustzijn van de mogelijke aanwezigheid van criminele activiteiten en van wat mogelijke kwetsbaarheden in de uitvoering van taken zijn.
2. Integriteit en weerbaarheid van de organisatie zijn als bestuurlijke prioriteit (portefeuille binnen het college, beleid geformuleerd, middelen beschikbaar) vastgelegd.
3. Het borgen van de weerbaarheid (waaronder integriteit) van de organisatie door onder meer het vastleggen van kwetsbare processen en integriteitsregels, ondersteuning voor medewerkers, bijzondere aandacht voor kwetsbare functies, bieden van veiligheid etc.

4. Een organisatiecultuur die open is voor wat betreft integriteit maar ook duidelijke normen stelt.
5. Een handelen gericht op het ook feitelijk melden én oppakken van signalen die kunnen duiden op ondermijning of integriteitsschendingen.

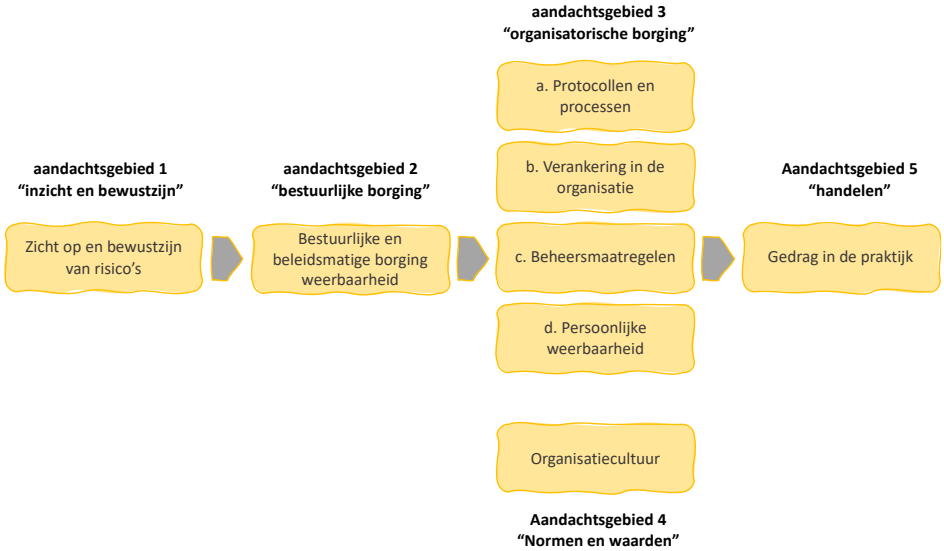

Deze vijf aandachtsgebieden vormen de kern van het onderzoek. Voor elk is in beeld gebracht wat de provincie formeel heeft geregeld en georganiseerd en hoe dit in de praktijk werkt. Het laatste is in beeld gebracht op basis van interviews, toegespitst op de meest kwetsbare processen en een digitale vragenlijst die is uitgezet onder de medewerkers.

De focus in het onderzoek ligt op de zogenaamde 'kwetsbare processen'. Dit zijn werkprocessen, handelingen of functies die potentieel doelwit kunnen zijn van criminelen.

Financiële transacties	- Betalingen in de vorm van declaraties (facturering) - Innen belastingen, boetes, verkopen, leges etc. - Subsidies, sponsoring etc.
Opdrachtverlening (aanbesteding, projecten, etc.)	- Opstellen beoordelingskaders - Procedure aanbesteding bepalen - Aanvragen en beoordelen offertes - Voeren onderhandelingen - Beoordelen offertes - Toekennen opdracht/instemmen zorg/inkomen (mandaat?) - Toestaan meerwerk
Vergunningen, toestemmingen en ontheffingen	- Beoordelingscriteria en toepassing daarvan - Procedure beoordelen/controleren aanvraag/aanvrager (incl Bibob, legitimatie etc.) - Advies en toekenning (mandaat?)
Inkoop goederen en diensten	- Besluiten tot inkoop of inhuur (mandaat?)
Omgaan met vertrouwelijke informatie	- Voorkennis (RO, investeringen, budgetten, verordening, strategie aanpak ondermijning etc.) - Beheren en delen vertrouwelijke informatie - Beheren en delen persoonsgegevens
Toezicht en handhaving	- Prioriteitstelling - Vaststellen overtredingen/naleefgedrag - Registratie daarvan - Opleggen sanctie - Innen en kwijtschelden boetes?

Het doel van criminelen kan daarbij zijn:

- Toegang krijgen tot financiële middelen (subsidies, inkoop etc.).

- Toegang krijgen tot strategische informatie (welke investeringen gaat de provincie doen? Voorinformatie aanbestedingen etc) of persoonsinformatie.
- Rechten krijgen, b.v. in de vorm van vergunningen die nodig zijn om een legale basis te krijgen voor criminele activiteiten, bijvoorbeeld milieuvergunningen.
- Toegang krijgen tot vastgoed (mensenhandel, drugslab etc.).
- Bewerkstelligen dat 'een oogje wordt dichtgeknepen' bij toezicht en handhaving.

Beïnvloeding kan zowel subtiel (misleiding, verleiding) maar ook door intimidatie, manipulatie of (dreigen met) geweld.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	10004
Extern Zaak ID	1525160
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	16.e
Titel	Communicatie: Brief GS aan PS inz. Stand van zaken uitvoering afgedane Motie 48-2020 voortgang jaar 2022 educatie koloniaal verleden
Organisatieonderdeel	CZ/SI

Bijlagen
Brief aan PS over uitvoering activiteiten motie 48-2020 'educatie koloniaal verleden'.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	30 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**

Toelichting

Op 29 juni 2020 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen waarin zij Gedeputeerde Staten oproepen om stil te staan bij de jaarlijkse Keti Koti viering alsmede een expositie en activiteiten te organiseren gericht op educatie over het slavernijverleden. In een brief lichten Gedeputeerden Staten de voortgang van de verdere uitvoering van deze motie toe.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
R. Copier
CZ/COM

Telefoonnummer +31235144136
copierr@noord-holland.nl

Verzenddatum
25 MEI 2022

Kenmerk
1525160/1839703

Uw kenmerk

Betreft: Uitvoering activiteiten motie 48-2020 'educatie koloniaal verleden'

Geachte leden,

Op 22 maart 2021 is in de Statencommissie EFB de motie vreemd 48-2020 'educatie koloniaal verleden' als afgedaan beschouwd. Op 22 december 2021 ontving u een voortgangsbrief over de uitvoering van de motie. Voor u ligt een tweede brief waarin we u niet alleen informeren over de uitvoering maar ook over de herdenking en viering van de afschaffing van de slavernij op 1 juli 2022.

Inleiding

Sinds het moment dat de motie is ingediend, is er veel aandacht geweest voor het koloniale verleden van Noord-Holland in het algemeen en Paviljoen Welgelegen in het bijzonder. Op basis van het onderzoek van De Fabryck is met historicus en schrijver dr. Leo Balai een video gemaakt over de vraag in hoeverre Paviljoen Welgelegen door Henry Hope is gefinancierd met opbrengsten uit de slavernij. Deze video staat op www.noord-holland.nl en heeft inmiddels een plek gekregen in de vaste tentoonstelling over het verleden van het paviljoen, geflankeerd door prenten en inventarislijsten van plantages waar de bank Hope & Co. bij betrokken was. Dr. Balai heeft ons geadviseerd over de begeleidende teksten bij dit deel van de tentoonstelling.

Ook is er meer duidelijk geworden over de rol die Hope & Co. had binnen de (financiering van de) slavernij. Met name de onderzoeken in opdracht van de gemeente Amsterdam en meer recent ABN AMRO, geven meer inkleuring aan de rol van Henry Hope en zijn zakenpartners. Uit het laatstgenoemde onderzoek blijkt dat Hope & Co. niet alleen een groot deel van haar winst haalde uit slavernij gerelateerde activiteiten, maar zich ook actief bemoeide met het beheer van de plantages.

Met de stad Amsterdam en tal van andere steden was de provincie Holland een grote speler in de handel en uitbuiting van tot slaafgemaakten. Een meer diepgaand onderzoek naar dat slavernijverleden van de Rijksoverheid wordt in 2023 verwacht.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Al onze activiteiten gericht op educatie en exposities in Paviljoen Welgelegen en Huis van Hilde, sluiten hier op aan. Op deze wijze laten we zien dat het Nederlands koloniaal verleden niet alleen een zwarte bladzijde is, maar een integraal onderdeel van de Nederlandse geschiedenis. Het toont dat die bijna vier eeuwen lange geschiedenis met zijn onvermijdelijke doorwerkingen en erfenissen, een van de pilaren vormt waarop onze huidige samenleving rust. Doorwerkingen die zowel negatief als positief kunnen zijn. Negatief als het gaat om racisme, achterstelling en buitensluiting op basis van koloniale achtergrond, positief als het gaat om bijvoorbeeld de culturele rijkdom die door migratie -vaak ongemerkt- deel wordt van de Nederlandse cultuur.

Dit verleden, dus ook de geschiedenis en cultuur die de gekoloniseerden mee naar Nederland hebben genomen, heeft mede het Nederland van nu vormgeven. Het geeft ons de gelegenheid een completere, en daarmee inclusievere, geschiedenis van Noord-Holland te laten zien. Dat doen we door de diepe historische connecties van de provincie met de koloniale wereld te tonen en door te laten zien wat dat verleden bijdraagt aan het heden. Bij de opening van de expositie op 1 juli in Paviljoen Welgelegen zal de voorzitter van ons College een toespraak houden en hier dieper op ingaan en duiding aan geven.

De activiteiten die voortvloeien uit de motie zijn verdeeld over drie onderdelen:

1. Exposities;
2. Keti Koti herdenking & festival en Keti Koti dialoogtafel;
3. Aansluiting bij bestaande initiatieven.

Hieronder per onderdeel een tussenstand.

1. **Exposities**

Tijdelijke tentoonstelling Paviljoen Welgelegen

Op 1 juli 2022 opent de commissaris van de Koning de tentoonstelling '*Verborgen Noord-Holland, Atlantische slavernij in beeld*'. Deze tentoonstelling is een samenwerking van gastconservator professor dr. Alex van Stipriaan Luiscius en kunstenaar Frederick Calmes.

Met deze tentoonstelling beogen de makers een beeld te geven van een completere en inclusievere geschiedenis van Nederland, met een focus op Noord-Holland, door de diepe historische connecties van de provincie met de koloniale wereld te tonen. De slavernij was immers niet alleen verbonden aan Amsterdam en Middelburg maar ook in steden als Alkmaar, Beverwijk, Hoorn, Haarlem en Durgerdam zijn sporen van de slavernij terug te vinden.

Zo laten we zien dat dit deel van de geschiedenis niet voornamelijk iets was van Amsterdamse regenten, maar van iedereen, dus ook van iedereen in Noord-Holland. Als je maar diep genoeg graaft kom je in ieder dorp wel een connectie met dat koloniaal verleden tegen.

Zonder de gruwelen en ellende van deze geschiedenis uit de weg te gaan, wordt ook de kracht van mensen getoond. Dat wil zeggen de kracht van mensen die strijd hebben gevoerd tegen het kolonialisme en slavernij. Als ook de kracht van mensen die tegen het mainstream denken durfden in te gaan.

Tevens laat de tentoonstelling de cultuur en geschiedenis van de nazaten van de gekoloniseerden zien en hun invloed op het Nederland van nu.

De tentoonstelling gaat dus over geschiedenis en hedendaags burgerschap. Daarbij hopen we dat de bezoeker, jong en oud, weggaat met meer kennis over het koloniaal- en slavernijverleden, de verbinding met de eigen omgeving, en zich de vraag stelt: 'wat kan ik in het licht daarvan nú doen?!'

Scholen en educatie

Zowel basis als middelbare scholen zijn uitgenodigd om de tentoonstelling te bezoeken. In samenwerking met Bureau Discriminatiezaken Kennemerland, Noord-Holland Noord en Zaanstreek kunnen scholen een gastles aanvragen ter voorbereiding op de tentoonstelling.

De schoolklassen worden begeleid door een groep rondleiders. Zij krijgen een training van de gastconservator en bieden de leerlingen ter plekke opdrachten aan. Afwisselend zijn hiervoor commissiekamers 1 en 2 gereserveerd. De rondleiders worden kosteloos aangeboden aan de scholen.

Tijdelijke tentoonstelling Huis van Hilde

Op 1 juli 2022 opent ook een nieuwe tentoonstelling in Archeologiemuseum Huis van Hilde in Castricum. Deze tentoonstelling vertelt het verhaal van de Nederlandse kolonialisatie en slavernij aan de hand van archeologische vondsten. De vondsten zijn afkomstig uit een schip dat in 1822 is gezonken voor de kust van Texel. Het schip was vermoedelijk onderweg naar een Nederlandse kolonie. Het had gereedschappen voor het ontginnen van een plantage aan boord naast luxegoederen bestemd voor de plantage-eigenaren. De tentoonstelling laat de tegenstelling zien tussen het onvrije en extreem zware leven van de tot slaafgemaakten op de plantages en de enorme luxe waarin de eigenaren van de plantages zich wentelden. Voor kinderen in de leeftijd van 8 tot 12 jaar is een aparte verhaallijn gemaakt die hen meeneemt in het leven van kinderen die destijds moesten werken in de koloniën.

Publieksbrochure

Tegelijk met deze tentoonstelling geeft Huis van Hilde een begeleidende publieksbrochure uit. De brochure geeft de bezoeker van de tentoonstelling meer achtergrondinformatie over de archeologische vondsten en de koloniale periode van Nederland. De brochure is vanaf 15 juni voor iedereen te raadplegen via de site van Huis van Hilde met archeologische publicaties. We nodigen u van harte uit om de publieksbrochure zelf te bekijken. Een papieren exemplaar is beschikbaar in Huis van Hilde.

Deze publieksbrochure is een voorbeeld van de reeks archeologische publicaties die Huis van Hilde uitgeeft om kennis over archeologie laagdrempelig uit te dragen.

Klankbordgroep

De inhoud van beide tentoonstellingen is afgestemd met een klankbordgroep van een aantal deskundigen over- en leden van de Afro-Caribische gemeenschap in Noord-Holland.

2. Keti Koti herdenking &festival en Keti Koti dialoogtafel

Keti Koti herdenking & festival

Op 1 juli 2022 gaan de Commissaris van de Koning en gedeputeerde Pels naar de herdenking afschaffing slavernij in het Oosterpark te Amsterdam.

Aansluitend aan de herdenking start het Keti Koti festival. We zijn in gesprek met de organisatoren van het festival over een mogelijke sponsorbijdrage van de provincie.

Keti Koti dialoogtafel

Op 1 juli 2022 vindt in de avond in de binnentuin van het provinciehuis de Keti Koti dialoogtafel plaats. Mercedes Zandwijken van de stichting Keti Koti begeleidt de dialoogtafel. Het thema van de tafel is 'Kleur bekennen, hoe doe jij dat?'. Gedeputeerde Pels is namens het dagelijks bestuur aanwezig en start de avond met een Ko Na Liti, het openingsritueel.

U bent van harte welkom om deel te nemen aan de dialoogtafel. In verband met het beperkt aantal plaatsen en een gelijke verdeling tussen mensen van kleur en witte mensen ontvangt u hiervoor separaat een uitnodiging met aanmeldlink.

3. Aansluiting bestaande initiatieven

Haarlemmers en slavernij

Op 17 augustus 2022 faciliteren wij een boekpresentatie van Dineke Stam en Ineke Mok genaamd 'Haarlemmers en slavernij'. Aansluitend start een fietstocht langs koloniale buitenplaatsen. Paviljoen Welgelegen is opgenomen in de route en bezoekers kunnen naast de presentatie de tentoonstelling bezoeken.

De keuze voor 17 augustus heeft te maken met de opstand die onder leiding van Tula plaatsvond op 17 augustus 1795 op Curaçao.

Lezing Maya Mütlu

In de zomer faciliteren wij de lezing van kunsthistorica Maya Mütlu over Nederlandse musea en het koloniaal verleden. Aansluitend krijgen bezoekers een rondleiding door de tentoonstelling.

Samenvatting

Op en rond 1 juli 2022 vinden er diverse tentoonstellingen en activiteiten plaats in onze provincie. We streven naar een coherent programma waarbij de diverse initiatieven elkaar versterken zodat iedere Noord-Hollander op een laagdrempelige manier kennis kan nemen van de diepe historische connecties van de provincie met de koloniale wereld. We laten zien wat dat verleden bijdraagt aan het heden in negatieve zin; racisme, maar ook in positieve zin; cultuur.

We nodigen u van harte uit om de activiteiten en tentoonstellingen te bezoeken.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	9956
Extern Zaak ID	1787332
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	20 juni 2022
Agendapunt	16.f
Titel	Ruimte/opvang statushouders: Locaties huisvesting spoedzoekers regio Zaanstreek-Waterland (c-agenda RWK 13-6-22 & EFB 20-6-22)
Organisatieonderdeel	BEL/RO

Bijlagen
Brief aan PS met verzoek omtrent bespreken locaties huisvesting spoedzoekers regio Zaanstreek-Waterland.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	30 mei 2022
Ingekomen stukken ter kennisname	31 mei 2022
Ruimte Wonen en Klimaat	13 juni 2022
Economie Financiën en Bestuur	**20 juni 2022**

Toelichting

Toelichting voor de openbare besluitenlijst:
n.v.t.

Interne toelichting GS
Met deze brief wordt PS gevraagd om te reflecteren op de aanpak om te komen tot potentiële locaties voor tijdelijke woningen voor spoedzoekers in de regio Zaanstreeks-Waterland. Op bovenstaande besluitpunten en de voornoemde stukken wordt geheimhouding opgelegd omdat openbaarmaking/kennisneming in deze fase kan leiden tot belemmering van de besluitvorming in dit dossier. Daarmee is het goed functioneren van de provincie in het geding en dat belang weegt hier zwaarder dan het algemene belang van openbaarmaking.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

N. Haran

BEL/RO

Telefoonnummer +31235143544

harann@noord-holland.nl

Verzenddatum

25 MEI 2022

Kenmerk

1787332/1843661

Uw kenmerk

Betreft: Verzoek omtrent bespreken locaties huisvesting spoedzoekers regio Zaanstreek-Waterland in de commissie Ruimte, Wonen en Klimaat op 30 juni a.s.

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Locaties huisvesting spoedzoekers regio Zaanstreek-Waterland.

Met deze brief verzoeken wij u om de gereserveerde datum voor de vergadering van uw commissie Ruimte, Wonen en Klimaat van 30 juni te benutten voor het bespreken van een overzicht van potentiële locaties t.b.v. huisvesting van spoedzoekers, waaronder Oekraïners, verblijfsgerechtigden, starters, gescheiden mensen en buitenlandse werknemers voor de korte en middellange termijn in de regio Zaanstreek-Waterland.

Inleiding

Zaanstreek-Waterland staat voor de opgave om 225 tot 248 asielzoekers op te vangen of vergunninghouders te huisvesten (boven de taakstelling) voor 2023. Aan de provinciale regietafel asielopvang Noord-Holland is afgesproken om in te zetten op de versnelde tijdelijke huisvesting van vergunninghouders, ook wel tussenvoorziening genoemd. Deze 'tussenvoorziening' verlicht de druk op de asielzoekerscentra en versnelt de inburgering én het verlicht de druk op de reguliere woningmarkt.

De oorlog in Oekraïne heeft geleid tot een extra urgente opgave. Evenals de andere Veiligheidsregio's heeft Zaanstreek-Waterland de opdracht ontvangen om voor 23 mei 2022 2.000 opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne te realiseren. Om vervolgens op 23 juni a.s., 3.000 opvangplekken voor dezelfde doelgroep gerealiseerd te hebben.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Hierbij verzoekt het Rijk om bij het doen van investeringen, indien mogelijk, rekening te houden met eventueel toekomstig gebruik voor bijvoorbeeld studenten of spoedzoekers.

Omdat de huisvesting voor meerdere doelgroepen een urgent vraagstuk is, wordt deze opgave voor het realiseren van een 'tussenvoorziening' gecombineerd met de huisvesting voor alle inwoners van Zaanstreek Waterland die met spoed een woning zoeken.

Op 10 februari 2022 hebben de colleges uit de regio Zaanstreek-Waterland het resultaat van een verkenning naar locaties waar (al dan niet tijdelijke) woonruimte gerealiseerd kan worden voor de verschillende spoedzoekers gestuurd aan de commissaris van de Koning. Uit de verkenning bleek dat een deel van de potentiële locaties in Bijzonder Provinciaal Landschap ligt.

Naar aanleiding van deze verkenning vond op 14 april jl. een bestuurlijk overleg plaats tussen de commissaris van de Koning, gedeputeerde Loggen en de burgemeesters van de gemeenten uit Zaanstreek-Waterland. In dit overleg is afgesproken om een gezamenlijke taskforce op te richten om geschikte locaties te vinden voor de (tijdelijke) huisvesting van spoedzoekers en vervolgens gemeenten te assisteren bij de realisatie daarvan.

Aanpak Taskforce RO locaties huisvesting spoedzoekers Zaanstreek-Waterland

De Taskforce werkt in eerste instantie aan het vinden van geschikte locaties waar snelheid en draagvlak voor het huisvesten van spoedzoekers gecombineerd kan worden. Na instemming over deze locaties wordt ook gekeken wat nodig is voor de realisatie in termen van ambtelijke capaciteit en expertise, inzicht in het effect op de omgeving en partners (zoals lokale teams voor hulp en ondersteuning en onderwijs) en financiering.
De taskforce hanteert de volgende uitgangspunten bij de verkenning van geschikte locaties:

1. De taskforce brengt alle voorgestelde locaties in beeld waar spoedzoekers in potentie gevestigd kunnen worden (geen locaties bij voorbaat uitsluiten).

2. Voorgestelde locaties kunnen worden aangedragen door zowel de gemeenten als de provincie.

3. De geschiktheid van de verschillende locaties wordt beoordeeld aan de hand van drie criteria:

- *Snelheid* – hoe snel kunnen tijdelijke voorzieningen geplaatst worden.
- *Beschikbaarheid* – de bereidheid van de grondeigenaar om de grond te benutten voor tijdelijke voorzieningen.
- *Pasbaarheid* – De mate waarin een locatie voldoet aan de behoefte van gebruikers (bereikbaarheid, voorzieningen) als ook de beleidskaders van gemeenten en provincie.

Op basis van geschiktheid (snelheid, beschikbaarheid, pasbaarheid) en regionale spreiding worden locaties geselecteerd voor verdere uitvoering op korte en op middellange termijn.

Tot slot

Gezien de urgentie om de eerste tijdelijke units al in september 2022 in de regio te kunnen plaatsen, is een richtinggevende uitspraak van uw staten over de geschiktheid van locaties voor het zomerreces nodig. Vandaar het verzoek om de gereserveerde vergaderdatum van 30 juni a.s. te benutten voor de behandeling van het overzicht van locaties, waarbij uw commissie gevraagd wordt om een oordeel over de kansrijkheid van de aangedragen beschikbare locaties te geven.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

Datum	*Bijlage(-n)*	*Uw kenmerk*	*Ons kenmerk*
16 juni 2022	1		AH/2022/091

Onderwerp
Vastgestelde begroting 2023

Geachte leden van Provinciale Staten,

Hierbij bied ik u de vastgestelde begroting 2023 van de Randstedelijke Rekenkamer aan.

Op 12 april jl. ontving u de conceptbegroting 2023 van de Randstedelijke Rekenkamer waarover u uw zienswijze kenbaar kon maken.
De Provinciale Staten van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hebben geen zienswijzen ingediend.

In verband met het uitkomen van de meicirculaire provinciefonds op 31 mei jl. hebben wij uw bijdrage aan de Randstedelijke Rekenkamer in de vastgestelde begroting 2023 aangepast.

Met vriendelijke groet,

dr.ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA
Bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110 | 1043 EJ AMSTERDAM | 020 - 5818 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl | www.randstedelijke–rekenkamer.nl

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Begroting 2023

Randstedelijke Rekenkamer | juni 2022

| Inhoudsopgave |

| 1 | BELEIDSBEGROTING 4
1.1 Programmaplan / Onderzoeksprogramma 4
1.2 Paragrafen 4
1.2.1 Weerstandsvermogen 4
1.2.2 Financiering 5
1.2.3 Bedrijfsvoering 5

| 2 | FINANCIËLE BEGROTING 8
2.1 Overzicht van Baten en Lasten 8
2.2 Uiteenzetting financiële positie 12
2.3 Meerjarenraming 16

Inleiding

Achtergrond

De missie van de Randstedelijke Rekenkamer luidt:

> De Randstedelijke Rekenkamer zet zich in voor transparante, betrouwbare en lerende Randstadprovincies.

De Randstedelijke Rekenkamer geeft invulling aan deze missie door onafhankelijk onderzoek op het terrein van doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid. De Rekenkamer rapporteert haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen primair aan de Provinciale Staten. Deze informatie is in beginsel publiek toegankelijk. Daarnaast ziet de Rekenkamer het als haar verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan goed openbaar bestuur door kennisuitwisseling en samenwerking binnen de betrokken provincies te bevorderen. De kernwaarden van de Rekenkamer zijn onafhankelijk, zorgvuldig, toegankelijk, kritisch en omgevingsbewust.

De Rekenkamer zorgt voor een efficiënte bedrijfsvoering en investeert in de kwaliteit van haar medewerkers en producten.

Indeling van de programmabegroting

De programmabegroting is ingedeeld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De Programmabegroting bestaat uit een Beleidsbegroting (deel 1) en een Financiële begroting (deel 2). In de Beleidsbegroting is één programma opgenomen. Dit betreft een globaal onderzoeksprogramma waarin nog geen concrete onderzoeken zijn opgenomen. In de 1e begrotingswijziging 2023 zullen we een concreet onderzoeksprogramma opnemen, waarin we per onderzoek de vragen ‘Wat willen we bereiken?’, ‘Wat gaan we daarvoor doen?’ en ‘Wat mag het kosten’ zullen beantwoorden. In de Financiële begroting is de uiteenzetting van de financiële positie en de meerjarenraming opgenomen.

| 1 | Beleidsbegroting

1.1 Programmaplan / Onderzoeksprogramma

Wat willen we bereiken?
De Randstedelijke Rekenkamer wil met het uitvoeren van haar onderzoeksprogramma het functioneren van het provinciaal bestuur verbeteren. Voorafgaand aan de vaststelling van het onderzoeksprogramma laat de Rekenkamer zich adviseren door de Programmaraad. Deze bestaat uit leden van Provinciale Staten van de vier provincies. In het najaar van 2022 zal de Programmaraad adviseren over het onderzoeksprogramma van 2023, dat is daarom in deze begroting nog niet opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?
De Rekenkamer heeft een gestructureerd proces om tot een optimale onderzoeksprogrammering te komen. Op verschillende manieren worden suggesties voor onderzoeksthema's verzameld, bijvoorbeeld via een 'rondje langs de fracties'. Na een minder of meer uitgebreide oriëntatie op een thema en/of door het uitvoeren van verkenningen wordt een beknopte lijst van kansrijke relevante onderzoeksonderwerpen opgesteld en voorgedragen voor advies aan de Programmaraad. Daarnaast zal de Rekenkamer stimuleren dat de provincies verzoekonderzoeken indienen.

Wat mag het kosten?
De totale lasten van het onderzoeksprogramma bedragen € 1.720.000 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW en exclusief de toevoeging aan de voorziening evaluatie. De kosten van de overhead bedragen € 377.00. De overhead beslaat personele kosten (management, ondersteuning en opleidingen), kosten voor huisvesting en kosten voor de informatievoorziening. Het onderzoeksprogramma wordt gefinancierd door de deelnemers (i.e. de Randstadprovincies) aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.

1.2 Paragrafen

De beleidsbegroting bestaat uit een aantal paragrafen waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten (zie BBV). Voor de Randstedelijke Rekenkamer zijn alleen onderstaande paragrafen Weerstandsvermogen, Financiering en Bedrijfsvoering van toepassing.

1.2.1 Weerstandsvermogen

De directe risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van de Randstedelijke Rekenkamer, zijn minimaal van omvang. De Randstedelijke Rekenkamer heeft vooral te maken met reguliere kosten die vooraf goed te ramen zijn, zoals personeelskosten, huisvesting, ICT en kantoorartikelen. Onverwachte kosten van substantiële omvang waarvoor geen dekking is, hebben zich in het verleden niet voorgedaan en worden ook in 2023 niet verwacht.

De weerstandscapaciteit van de Rekenkamer bestaat uit het resterende deel van de begroting inclusief de bestemmingsreserve onderzoek en de bestemmingsreserve spaarverlof van in totaal bijna € 281.000 waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan. Deze capaciteit is voldoende groot om de risico's van materiële betekenis af te dekken.

In totaal hebben wij zes risico's geïdentificeerd waarvoor beheersmaatregelen zijn getroffen. De risico's van het eigen risicodragerschap, het persoonlijk ontwikkelbudget (POB) en de evaluatie van de Rekenkamer zijn afgedekt door middel van een voorziening. De risico's van extra onderzoek, de extra kosten van de plaatsvervangend bestuurder tot half juli 2023 en de kosten van vervanging vanwege het sparen van vakantiedagen, zijn afgedekt door middel van een reserve. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 2.2 Uiteenzetting financiële positie.

1.2.2 Financiering

De Randstedelijke Rekenkamer wordt gefinancierd door de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Het programmaresultaat is te gebruiken om de reserves tot maximaal 25% van de totale bijdrage van de deelnemende provincies aan te vullen. Het resterende deel wordt naar rato van de bijdragen teruggestort naar de vier provincies. De nieuw ingestelde bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder/directeur telt niet mee voor wat betreft het maximum van 25% van de bijdrage van de provincies. Dit betreft namelijk een bestemmingsreserve van de vier deelnemende provincies en die is ondergebracht in de begroting van de Randstedelijke Rekenkamer, maar waar de Rekenkamer geen eigenaar van is.

De Rekenkamer heeft een rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Conform het Treasurystatuut kunnen tijdelijke overschotten aan liquide middelen worden uitgezet, indien hiermee een rentevoordeel van meer dan € 4.000 kan worden behaald. Voor 2023 is dit naar verwachting niet het geval. De verwachting is dat de rentestanden in 2022 niet dusdanig gestegen zullen zijn dat het drempelbedrag kan worden gehaald en daarom gaan we ervanuit dat we in 2023 ook geen middelen zullen uitzetten. Gezien de huidige rentestanden gaan we uit van rentelasten in 2023. De BNG brengt over rekening-courant tegoeden vanaf € 500.000 namelijk negatieve creditrente in rekening.

1.2.3 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering.

Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

Het personeel van de Randstedelijke Rekenkamer is in dienst van de provincie Flevoland. De Randstedelijke Rekenkamer volgt daarom het beleid van de provincie aangaande de arbeidsvoorwaarden, de arbeidsomstandigheden en het ziekteverzuim. De Rekenkamer stimuleert vitaliteit van het team door middel van goed ingerichte werkplekken en persoonlijke aandacht voor werkdruk en werkplezier in het bijzonder in het kader van hybride werken. Ook stelt de Randstedelijke Rekenkamer zich ten doel om het ziekteverzuim (zowel kort als langdurig) in 2023 onder de norm van 5% te houden. Indien een medewerker zich regelmatig ziek meldt, zal er een verzuimgesprek plaatsvinden tussen de medewerker en de bestuurder/directeur.

De Randstedelijke Rekenkamer beschikt over twee gediplomeerde bedrijfshulpverleners, die in geval van ongevallen of calamiteiten in staat zijn eerste hulp te verlenen. Beide bedrijfshulpverleners zullen naar verwachting in 2023 een herhalingsopleiding volgen.

Personeelsbeleid

De personeelsformatie van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat uit een ambitieuze groep van hoog opgeleide medewerkers. Ook in 2023 zal de Rekenkamer aandacht besteden aan opleiding en training, zodat de medewerkers zich blijven ontwikkelen. Om de kwaliteit van het onderzoeksprogramma en de onderzoeken te verhogen, wordt zo nodig externe expertise ingezet.

Alhoewel de bestuurder/directeur bevoegd is tot het voeren van een eigen personeelsbeleid, wordt in principe aangesloten bij het personeelsbeleid van de provincie Flevoland. P&O-aangelegenheden worden regelmatig met de provincie Flevoland afgestemd. Voor 2023 houden we rekening met mogelijke implicaties van een nieuwe CAO op het personeelsbeleid.

Automatisering en Informatisering
Het ICT systeem van de Randstedelijke Rekenkamer biedt de mogelijkheid om locatie ongebonden te kunnen werken. Om ICT apparatuur en bijbehorende programma's up tot date te houden wordt beheer en onderhoud uitgevoerd. Daarnaast voert de Rekenkamer overleg met de ICT leverancier om te bekijken of verbeteringen aan het systeem mogelijk zijn. In 2021 en 2022 zijn een aantal veranderingen doorgevoerd om de ICT omgeving beter te beveiligen en het werken op afstand te vergemakkelijken. Voor 2023 worden geen grote investeringen verwacht.

Communicatie
Ook in 2023 zal de Randstedelijke Rekenkamer - hopelijk weer - regelmatig in de provincies te vinden zijn. De medewerkers zijn verdeeld in provincieteams, die actief de ontwikkelingen in hun provincie volgen.

Al in een vroege fase van ieder onderzoek wordt gesproken met ambtenaren en Statenleden, zodat het onderzoek zoveel mogelijk aansluit bij de behoefte van PS. Ook besteedt de Rekenkamer veel aandacht aan het aanbieden van haar bevindingen, oordelen en aanbevelingen. De presentatie van de rapporten van de Rekenkamer aan het provinciaal bestuur wordt zorgvuldig afgestemd met de Statengriffies. De Randstedelijke Rekenkamer publiceert haar rapporten via de website www.randstedelijke-rekenkamer.nl, waarop niet alleen de publicaties maar ook de agenda's en verslagen van de behandeling eenvoudig zijn terug te vinden.

De Randstedelijke Rekenkamer voert regelmatig overleg met andere rekenkamers. In het kader van de Kring van Provinciale Rekenkamers wordt tijdens bijeenkomsten onder meer gesproken over bedrijfsvoering, beleid, onderzoeksprogrammering en concrete onderzoeken. Daar waar relevant wisselen de rekenkamers informatie uit over de oriëntatie op een onderzoeksonderwerp, het opzetten van een beoordelingskader, de onderzoeksopzet en de bevindingen. Tevens heeft de bestuurder/directeur regelmatig overleg met de directeuren van de Rekenkamers van Amsterdam en Rotterdam. Daarnaast participeert de Randstedelijke Rekenkamer in een overleg van de lokale rekenkamers in de regio Kennemerland en in een overleg van de lokale Rekenkamers in Flevoland om kennis en ervaring te delen.

Organisatie
De organisatie van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat in 2023 uit een totale formatie van één bestuurder/directeur, één deeltijd plaatsvervangend bestuurder, één adjunct-directeur/senior projectleider, twee projectleiders, zeven onderzoekers, een deeltijd office-manager en een deeltijd managementassistente. Daarnaast heeft de Rekenkamer ruimte voor maximaal 2 stageplaatsen. Uit het onderzoek van I&O-Research naar het bestuursmodel kwam het advies naar voren om het huidige bestuursmodel te handhaven. Een ander bestuursmodel levert volgens de onderzoekers geen financieel voordeel op. Wel dient een aanvullende bestemmingsreserve[1] te worden gevormd voor eventuele kosten na afloop van de benoemingstermijn van de bestuurder/directeur. Een dergelijke bestemmingsreserve zou door de vier PS-en moeten worden ingesteld. De subcommissie ten behoeve van bestuurlijke zaken die het onderzoek heeft begeleid, heeft aangegeven de Rekenkamer te zullen vragen dit en de nog te dekken kosten van de plv. bestuurder (0,1fte) te verwerken in de begroting (bij voorkeur budgettair neutraal). De Rekenkamer is voornemens een integraal voorstel te doen bij de

[1] Het rapport van I&O-Research spreekt over een voorziening, maar de accountant heeft aangegeven dat dit een reserve dient te zijn.

begrotingswijziging 2023 die eind 2022 zal worden opgesteld. De voorbereiding hierop zal worden afgestemd met de subcommissie ten behoeve van bestuurlijke zaken en indien nodig voor besluitvorming worden voorgelegd bij de vier PS-en.

De formatie en verwachte bezetting zijn begin 2023 als volgt:

Formatie	Fte	Bezetting 1 januari 2023	Fte
Bestuurder/directeur	1,1	Bestuurder/directeur	1,2
Ondersteuning	1,2	Ondersteuning	1,3
Projectleider	3,0	Projectleider	3,3
Onderzoeker	6,0	Onderzoeker (vast)	3,1
		Onderzoeker (tijdelijk)	2,4
Totaal	**11,3**	**Totaal**	**11,3**

Interne beheersing

De financiële administratie wordt bijgehouden door het secretariaat van de Randstedelijke Rekenkamer. Conform de Financiële beleids- en beheersverordening en de Controleverordening heeft de Randstedelijke Rekenkamer een Intern Controleplan. Met behulp van checklisten wordt in september en in februari de betrouwbaarheid van de financiële informatievoorziening en de naleving van relevante wet- en regelgeving getoetst.

Via kwartaalrapportages houdt het management van de Rekenkamer zicht op de uitputting van de begroting, de voortgang van de onderzoeken en de omvang van de liquide middelen.

Huisvesting en facilitaire dienstverlening

De Randstedelijke Rekenkamer is gevestigd nabij station Sloterdijk in Amsterdam. Vanuit dit kantoorpand is er via het openbaar vervoer een goede aansluiting met de vier provinciehuizen in Den Haag, Haarlem, Lelystad en Utrecht. De kantoorruimte is gehuurd en maakt onderdeel uit van een bedrijfsverzamelgebouw. De facilitaire dienstverlening (zoals bewaking, schoonmaak en receptie) maakt onderdeel uit van het huurcontract. De inrichting van het kantoor van de Rekenkamer is sinds de oprichting grotendeels hetzelfde. Enkele meubels en voorzieningen zijn toe aan vervanging of vernieuwing. Dit zal in 2022 plaatsvinden. Voor 2023 worden geen grote investeringen verwacht.

| 2 | Financiële begroting

In dit deel treft u een toelichting aan op de financiële positie van de Randstedelijke Rekenkamer en een meerjarig overzicht van de baten en lasten.

2.1 Overzicht van Baten en Lasten

	Begroting 2023	1e begrotings-wijziging 2022	Rekening 2021
Baten			
Bijdragen van de provincies	1.722.000	1.668.000	1.651.000
Extra bijdrage provincie Utrecht	-	-	71.000
Onttrekking uit de voorziening POB	-	7.000	-
Onttrekking uit de voorziening eigen risicodragerschap	-	-	-
Som van de baten	**1.722.000**	**1.675.000**	**1.722.000**
Lasten			
Onderzoeksprogramma	1.714.000	1.767.000	1.644.000
Bestuurlijke vernieuwing	-	50.000	32.000
Toevoeging voorziening POB	-	-	3.000
Toevoeging voorziening Evaluatie	8.000	8.000	8.000
Toevoeging voorziening Eigen risicodragerschap	1.000	-	-
Rentelasten	6.000		
Som van de lasten	**1.730.000**	**1.825.000**	**1.687.000**
Resultaat voor bestemming	**-/-7.000**	**-/-150.000**	**35.000**
Toevoeging bestemmingsreserve plv bestuurder	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve plv bestuurder	7.000	13.000	13.000
Toevoeging bestemmingsreserve onderzoek	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve onderzoek	-	87.000	-
Toevoeging bestemmingsreserve spaarverlof	-	-	-/-10.000
Onttrekking bestemmingsreserve spaarverlof	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing	-	50.000	98.000
Toevoeging bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder/directeur	-	-	-/-136.000
Resultaat na bestemming	**-/-**	**-/-**	**-/-**
Bestemming programmaresultaat			
Verrekenen met de deelnemende provincies	**-**	**-**	-

*Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

De lasten worden in hoofdzaak gedekt door de bijdragen van de provincies aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer en onttrekkingen uit de voorziening POB, de bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder en de bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing. De opgebouwde bestemmingsreserve onderzoek zal in principe niet worden aangesproken in 2022, met uitzondering van het gestelde bij het onderdeel Weerstandsvermogen in paragraaf 1.2.1 en Reserves in paragraaf 2.2.

Baten

De begroting van de Rekenkamer wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de Macro Economische Verkenningen (MEV) van het CPB. Deze worden in september 2022 openbaar gemaakt. De Randstedelijke Rekenkamer maakt daarom voor deze primitieve begroting gebruik van de indexcijfers uit het Centraal Economisch Plan 2022 van het CPB die dateren van woensdag 9 maart 2022. Voor deze begroting zijn dit dus de meest actuele indexcijfers, maar het is onzeker in welke mate deze zullen afwijken van de MEV-cijfers van september dit jaar. Voor de Salarissen en sociale lasten is de indexering 3,5% en voor de Overige overheadkosten is de indexering 2,4%. De bijdragen van de provincies aan de structurele begroting nemen hierdoor met 3,3% toe ten opzichte van de begroting 2022. Na het verschijnen van de Macro Economische Verkenning in september zal de Rekenkamer eind 2022 met een begrotingswijziging komen, waarin de definitieve indexcijfers worden verwerkt.

Begroting	Structureel 2023	Structureel 2022
Salarissen en sociale lasten	1.388.200 (+3,5%)	1.341.300
Overige overheadkosten	334.000 (+2,4%)	326.200
Totaal	1.722.200 (+3,3%)	1.667.500

De verdeling van de kosten over de vier deelnemende provincies dient te worden gebaseerd op gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2022.[2], zoals overgenomen in onderstaande tabel.

Provincie	Belastingcapaciteit	Totale uitkering Provinciefonds	Totaal	In %
Flevoland	45.875.540	146.836.339	192.711.879	11,37%
Noord-Holland	224.797.711	269.836.995	494.634.706	29,17%
Utrecht	120.440.626	280.946.184	401.386.810	23,67%
Zuid-Holland	261.491.846	345.234.460	606.726.306	35,79%
Totaal	652.605.723	1.042.853.978	1.695.459.701	100,00%

Voor de helft van de begroting dragen de provincies evenveel bij (het gelijke deel). Voor de andere helft van de begroting is de omvang van de bijdrage naar rato van de som van de belastingcapaciteit en de uitkering uit het provinciefonds (het ongelijke deel). De bijdragen van de vier provincies worden in de hiernavolgende tabel gegeven.

[2] In de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer is vastgelegd dat de kosten over de deelnemers worden verdeeld volgens de sleutel zoals omschreven in artikel 8 van de Statuten van de Vereniging Interprovinciaal Overleg.

Provincie	In %	Ongelijk deel	Gelijk deel	Totaal bijdragen incl. BTW
Flevoland	11,37%	97.876	215.275	313.151
Noord-Holland	29,17%	251.218	215.275	466.492
Utrecht	23,67%	203.859	215.275	419.134
Zuid-Holland	35,79%	308.148	215.275	523.423
Totaal	100,00%	861.100	861.100	1.722.200

De genoemde bijdrage van de provincies aan de Randstedelijke Rekenkamer is inclusief de voor de provincies compensabele BTW. De nettobijdrage van de provincie valt circa 16,5% lager uit. De Rekenkamer verstrekt namelijk na afloop van het jaar een opgave van de afgedragen BTW aan de provincies. De provincies kunnen deze omzetbelasting beschouwen als ware deze rechtstreeks in rekening gebracht, zodat compensatie van deze omzetbelasting uit het BTW-compensatiefonds mogelijk is. De raming van de netto bijdragen is in de hiernavolgende tabel weergegeven.

Provincie	Bijdragen incl. BTW	Raming netto bijdragen
Flevoland	313.151	261.325
Noord-Holland	466.492	389.288
Utrecht	419.134	349.767
Zuid-Holland	523.423	436.796
Totaal	1.722.200	1.437.176

Lasten

In onderstaande tabel worden de lasten per kostenpost gegeven.

Lasten	Begroting 2023	1e Begrotings-wijziging 2022	Rekening 2021
Personeel	1.401.000	1.270.000	1.217.000
- w.v. management en ondersteuning (overhead)	*176.000*	*170.000*	*200.000*
- w.v. opleidingen (overhead)	*25.000*	*25.000*	*15.000*
Inhuur	145.000	322.000	254.000
- w.v. Project inhuur	*104.000*	*274.000*	*215.000*
- w.v. Inhuur diensten van derden	*41.000*	*48.000*	*39.000*
Huisvesting en servicekosten (overhead)	126.000	134.000	121.000
Informatievoorziening (overhead)	42.000	41.000	51.000
Bestuurlijke vernieuwing	-	50.000	32.000
Toevoeging voorziening POB	-	-	3.000
Toevoeging voorziening Evaluatie	8.000	8.000	8.000
Toevoeging voorziening Eigen risicodragerschap	1.000	-	-
Rentelasten	6.000	-	2.000
	1.730.000	1.825.000	1.687.000

*Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

Personeel

De personele lasten bestaan naast de salarissen en sociale lasten uit kosten voor opleidingen, vervoer, representatie en literatuur. Het totaal aan personele lasten neemt toe met 10% ten opzichte van de begrotingswijziging 2022. Dit komt omdat de bezetting begin 2022 lager is dan het aantal formatieplaatsen. In de loop van 2022 verwachten we een hogere bezetting te realiseren die aansluit op het aantal formatieplaatsen. De meerderheid van het personeel heeft een vast dienstverband en een aantal van hen heeft nog niet het maximum van de salarisschaal bereikt.

Project inhuur en inhuur diensten van derden

De Rekenkamer raamt circa € 104.000 voor de reguliere project inhuur. Hierbij gaat het om het incidenteel inhuren van specifieke deskundigheid en expertise ter ondersteuning van het onderzoek en/of het uitbesteden van (een deel van) het onderzoek. De inhuur diensten van derden is geraamd op circa € 41.000 Hieronder vallen diensten die contractueel voor langere periode zijn vastgelegd, o.a. de structurele kosten voor dienstverlening van P&O Flevoland, externe ondersteuning op P&O gebied, ondersteuning op het gebied van privacybescherming (functionaris gegevensbescherming) en de accountant.

Huisvesting en servicekosten

In verband met de indexatie van de huurprijs stijgen de huurkosten ten opzichte van 2022. Zoals eerder aangegeven zullen in 2022 enkele meubels en voorzieningen worden vervanging of vernieuwd. Voor 2023 worden geen nieuwe grote investeringen of wijzigingen meer verwacht. Hierdoor dalen de totale kosten voor huisvesting en servicekosten in 2023 ten opzichte van 2022.

Informatievoorziening
De kosten voor informatievoorziening zijn in 2023 iets hoger dan de geraamde kosten voor 2022 vanwege te verwachten prijsstijgingen in de abonnementen en ICT-dienstverlening.

Toevoeging voorziening Evaluatie
Zie paragraaf 2.2 onderdeel voorzieningen.

Toevoeging voorziening Eigen risicodragerschap
Zie paragraaf 2.2 onderdeel voorzieningen.

Rentelasten
In 2021 heeft de Rekenkamer voor het eerst te maken gehad met rentelasten. De BNG heeft negatieve creditrente in rekening gebracht over rekening-courant tegoeden vanaf € 500.000. Voor 2013 hebben we de rentelasten geraamd op circa € 6.000.

Saldo
Het beoogde saldo voor 2023 is nul. Indien zich een overschot mocht voordoen, dan kan dit worden gebruikt om de reserves aan te vullen tot maximaal 25% van de bijdragen van de provincies. Het restant vloeit vervolgens terug naar de deelnemende partijen. Zoals in paragraaf 1.2.2. Financiering gemeld telt de nieuw ingestelde bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder/directeur niet mee voor wat betreft het maximum van 25% van de bijdrage van de provincies. Dit betreft namelijk een bestemmingsreserve van de vier deelnemende provincies en die is ondergebracht in de begroting van de Randstedelijke Rekenkamer, maar waar de Rekenkamer geen eigenaar van is.

2.2 Uiteenzetting financiële positie

Financiering
Voor een toelichting op de financiering zie onderdeel baten in paragraaf 2.1.

Reserves

Bestemmingsreserve onderzoek				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	275.000	0	43.000	318.000
2020	318.000	0	0	318.000
2021	318.000	0	0	318.000
2022	318.000	87.000	0	231.000
2023	**231.000**	**0**	**0**	**231.000**

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	62.000	13.000	0	48.000
2020	48.000	14.000	0	35.000
2021	35.000	13.000	0	22.000
2022	22.000	13.000	0	9.000
2023	**9.000**	**7.000**	**0**	**1.000**

*Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

Bestemmingsreserve spaarverlof				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	45.000	10.000	0	35.000
2020	35.000	0	5.000	40.000
2021	40.000	0	10.000	50.000
2022	50.000	0	0	50.000
2023	**50.000**	**0**	**0**	**50.000**

Bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder/directeur				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2021	0	0	136.000	136.000
2022	136.000	0	0	136.000
2023	**136.000**	**0**	**0**	**136.000**

Bestemmingsreserve onderzoek

De opgebouwde bestemmingsreserve onderzoek zal in 2023 in principe niet worden aangesproken. Overeenkomstig de motivatie van de opbouw van de bestemmingsreserve zijn hierop twee uitzonderingen mogelijk:

1. Het terstond uitvoeren van eenmalig extra onderzoek, omdat de actualiteit daar aanleiding voor geeft;
2. Het opvangen van onverwachte extra uitgaven voor het geprogrammeerde onderzoek.

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder

PS van de vier provincies hebben eind 2016 / begin 2017 besloten om een nieuwe plaatsvervangend bestuurder aan te stellen voor 0,2 fte. Bij de reorganisatie in 2015 is rekening gehouden met 0,1 fte. Vanuit het programmaresultaat 2016 is daarom voor de extra 0,1 fte € 80.000 gestort in een bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. De onttrekking aan de reserve zal in 2023 circa € 7.000 bedragen en resulteren in een eindsaldo van circa € 1.000. De onttrekking betreft de kosten voor 0,1 fte tot aan het moment van (her) benoeming van de plaatsvervangend bestuurder in juli 2023. Zoals eerder gemeld, zal de Rekenkamer bij de begrotingswijziging 2023 die eind 2022 zal worden opgesteld een integraal voorstel doen voor de verwerking van het besluit van de vier PS-en over het behoud van het bestuursmodel van de Rekenkamer. Daarin zal ook de dekking voor de kosten van de extra 0,1 fte voor de plaatsvervangend bestuurder een plek krijgen. De bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder zal eind 2023 worden opgeheven.

Bestemmingsreserve spaarverlof
In het kader van de CAO hebben medewerkers de mogelijkheid om hun al dan niet bijgekochte verlof tot een bepaald, maar aanzienlijk plafond, te sparen. Er is een voorziening gevormd voor het geval (langdurig) doorbetaald verlof wordt opgenomen en hiervoor vervanging ingehuurd moet worden. De dotaties zijn in principe afgeleid van de tot 1 januari 2022 al opgebouwde verlofuren en het verwachte saldo per 31 december 2022 en 31 december 2023. Eind 2021 was het saldo van de opgebouwde verlofuren vanwege COVID-19 hoger dan gebruikelijk. De bestemmingsreserve is daar niet helemaal op aangevuld. De verwachting is dat het opgebouwde verlof geleidelijk zal afnemen en inhuur voor vervanging als gevolg van dit deel van het verlof niet nodig zal zijn.

Bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder/directeur
Zoals in paragraaf 1.2.3 onderdeel organisatie is aangegeven, kwam uit het onderzoek van I&O-Research naar het bestuursmodel naar voren dat een aanvullende bestemmingsreserve[3] dient te worden gevormd voor eventuele kosten na afloop van de benoemingstermijn van de bestuurder/directeur. Een dergelijke bestemmingsreserve zou door de vier PS-en moeten worden ingesteld. De subcommissie ten behoeve van bestuurlijke zaken die het onderzoek heeft begeleid, heeft aangegeven de Rekenkamer te zullen vragen dit en de nog te dekken kosten van de plv. bestuurder (0,1fte) te verwerken in de begroting (bij voorkeur budgettair neutraal). De Rekenkamer is voornemens een integraal voorstel te doen bij de begrotingswijziging 2023 die eind 2022 zal worden opgesteld. De voorbereiding hierop zal worden afgestemd met de subcommissie ten behoeve van bestuurlijke zaken en indien nodig voor besluitvorming worden voorgelegd bij de vier PS-en. Bij de jaarafsluiting van 2021 is alvast het restant van de bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing en het niet uitgeputte deel van de begroting 2021 gestort in een nieuwe bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder/directeur.

Investeringen
Voor 2023 wordt alleen rekening gehouden met kleinere investeringen in de ICT en de kantoorinrichting. De waardering van de vaste activa op de balans wordt voor ultimo 2023 geschat op ongeveer € 13.000. De Rekenkamer investeert niet in openbare ruimtes met een maatschappelijk nut. De vaste activa worden volgens de systematiek uit artikel 8 van de financiële beleids- en beheersverordening afgeschreven.

Voorzieningen

Voorziening POB	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	29.000	3.000	8.000	34.000
2020	34.000	8.000	8.000	33.000
2021	33.000	5.000	8.000	36.000
2022	36.000	15.000	0	21.000
2023	**21.000**	**8.000**	**0**	**13.000**

*Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

[3] Het rapport van I&O-Research spreekt over een voorziening, maar de accountant heeft aangegeven dat dit een reserve dient te zijn.

Voorziening evaluatie	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	13.000	4.000	8.000	17.000
2020	17.000	0	8.000	25.000
2021	25.000	0	8.000	33.000
2022	33.000	0	8.000	41.000
2023	**41.000**	**0**	**8.000**	**50.000**

*Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

Voorziening eigen risicodragerschap	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	57.000	7.000	0	50.000
2020	50.000	19.000	0	31.000
2021	31.000	0	0	31.000
2022	31.000	0	0	31.000
2023	**31.000**	**0**	**1.000**	**32.000**

Voorziening POB

In het kader van de CAO hebben alle medewerkers per 1 januari 2018 de beschikking over een Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) van € 5.000 voor een periode van vijf jaar. Dit bedrag mag ineens, maar ook verspreid over vijf jaar worden uitgeput. Voor de Rekenkamer kan dit oplopen tot maximaal € 65.000. In 2017 is € 25.000 gestort in de voorziening en in de jaren 2018-2022 zal jaarlijks een bedrag van € 8.000 worden gestort. Voor 2023 wordt verwacht dat nog enkele medewerkers die na 1 januari 2018 in dienst zijn getreden, hun POB zullen gaan benutten.

Voorziening evaluatie

De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is bijna geheel in 2018 uitgevoerd. Vanaf 2018 wordt jaarlijks een zesde deel van de geraamde kosten voor de volgende externe evaluatie toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening eigen risicodragerschap

De Randstedelijke Rekenkamer is eigen risicodrager, waardoor mogelijke uitkeringslasten bij vertrek van personeel als gevolg van ontslag of het niet verlengen van een contract ten laste van de Rekenkamer worden gebracht. Dit risico doet zich met name voor bij personeel met een tijdelijk contract. De Rekenkamer vindt een payroll-aanstelling als beheersmaatregel ongewenst en dit is ook een relatief dure constructie. Voor de dekking van de mogelijke uitkeringslasten is daarom een voorziening gevormd. In 2022 wordt nieuw personeel geworven dat tijdelijk in dienst komt. Bij de begrotingswijziging 2023 zal de voorziening opnieuw worden herijkt. De Rekenkamer is ook eigen risicodrager voor ziekteverzuim. Voor de dekking van dit risico wordt gerekend met een vast percentage van de loonsom. In verband met de hogere verwachte bezetting in 2023 is hiervoor in ieder geval een toevoeging van € 1.000 nodig.

2.3 Meerjarenraming

De begroting van de Randstedelijke Rekenkamer wordt jaarlijks geïndexeerd. De indexering is gebaseerd op de indexcijfers uit het Centraal Economisch Plan 2022 van het CPB. De indexatie voor 2023 is 3,3%. Hiermee lijkt het in de meerjarenraming van de begroting 2022 geconstateerde potentiële risico op een begrotingsprobleem als gevolg van lage indexatiecijfers niet meer aan de orde.

In 2021 heeft de Rekenkamer voor het eerst te maken gehad met rentelasten. Vanaf 1 juli 2021 heeft de BNG negatieve creditrente in rekening gebracht over rekening-courant tegoeden vanaf € 500.000. Voor 2023 gaan we ook nog uit van rentelasten, welke geraamd zijn op circa € 6.000. Na 2023 hebben we geen rentelasten meer geraamd. De lasten voor de extra 0,1 fte voor de plaatsvervangend bestuurder worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder, die hiervoor tot en met het tweede kwartaal van 2023 toereikend is. De PS-en van de Randstadprovincies dienen ruim voor dit moment een beslissing te nemen over de herbenoeming van de plaatsvervangend bestuurder.

Hieronder is de meerjarenraming tot en met 2026 gegeven:

	1e begrotings-wijziging 2022	2023		2024		2025		2026	
Baten									
Bijdragen provincies structurele begroting	1.668.000	1.722.000	3,3%	1.784.000	3,6%	1.848.000	3,6%	1.910.000	3,4%
Onttrekking uit de voorziening POB	7.000	-							
Lasten									
Onderzoeksprogramma	1.767.000	1.714.000[4]	-3,0%	1.776.000	3,6%	1.840.000	3,6%	1.902.000	3,4%
Bestuurlijke vernieuwing	50.000	-		-		-		-	
Toevoeging aan de voorziening evaluatie	8.000	8.000		8.000		8.000		8.000	
Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap	-	1.000		-		-		-	
Rentelasten	-	6.000		-		-		-	
Saldo	**-/-150.000**	**-/-7.000**		**-**		-		-	
Onttrekking aan bestemmingsreserve plv bestuurder	13.000	7.000		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.	
Onttrekking aan bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing	50.000	n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.	
Onttrekking aan bestemmingsreserve onderzoek	87.000	-		-		-		-	
Saldo	**-**	**-**		**-**		**-**		**-**	

*Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

[4] Dit bedrag wijkt af van de totale lasten van het onderzoeksprogramma op p.4, omdat daar de rentelasten zijn meegerekend die in dit overzicht separaat zijn weergegeven.

Colofon

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 – 58 18 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl
Volg ons op twitter via: @rekenrandstad

metropool
regioamsterdam

Overleg	**Raadtafel van de Metropoolregio Amsterdam**
Datum	10 mei 2022
Locatie	MRA Bureau, Strawinskylaan 1779 (I-toren, WTC Amsterdam),1077 XX Amsterdam
Secretaris	Arjen Overbeek, MRA Bureau, 06 - 22766725 , a.overbeek@metropoolregioamsterdam.nl
Aanwezigen	*De leden:* Werner Koster (Aalsmeer), Mark de Kuster (Almere), Kees Noomen (Amstelveen), Amel Namane (Amsterdam), Teun-Jan Tabak (Beverwijk), Willem Pel (Blaricum), Bart Vernooij (Bloemendaal), Maike Müller (Flevoland), Hugo Bellaart (Gooise Meren), Trudie van 't Hull-Bettink (Haarlemmermeer), Vanessa Storm (Heemstede), Rob Docter (Hilversum), Rutger Rebel (Huizen), Niels Bonenkamp (Landsmeer), Erik Koldenhof (Laren), Wiegert Dulfer (Noord-Holland), Eelco Taams (Oostzaan), Jacques Bos (Ouder-Amstel), Henk Grader (Purmerend), Kees Schouten (Uitgeest), Corry Feitsma-Zwaan (Uithoorn), Harm Steenkamp (Wijdemeren) en Karim El Gebaly (Zandvoort). *De plaatsvervangers:* Theo Breedijk (Heemskerk), Fred Sanders (Wormerland) en Anna de Groot (Zaanstad)
Afwezig met bericht	Hilda van 't Riet (Diemen) en Emile Karregat (Edam-Volendam)
Ondersteuning	Joost van Hövell tot Westervlier (MRA-Bureau)

Terugkoppeling Raadtafel van de Metropoolregio Amsterdam

1. **Opening en mededelingen**
   Vicevoorzitter (a.i.) Trudie van 't Hull-Bettink (Haarlemmermeer) opent om 18.30 uur de vergadering. De voorzitter (a.i.) Emile Karregat (Edam-Volendam) kan helaas niet aanwezig zijn. Hij is afwezig met bericht.

   Voorafgaand aan de bijeenkomst was er een kennismaking tussen de leden van de Raadtafel. De gemeenteraad Haarlem heeft nog geen zicht op wie zij als vertegenwoordiger naar de Raadtafel wenst af te vaardigen.
   Voorgesteld wordt om in het najaar nog een uitgebreidere kennismaking, incl. een inhoudelijk programma te organiseren.

Op voorstel van de voorbereidingsgroep gaat de vergadering akkoord met het opnemen van een vast agendapunt, getiteld 'Ongevraagd advies'. Dit agendapunt wordt nu ook ingevoegd na agendapunt 6. De vergadering stelt aldus de agenda vast.

2. **Terugkoppeling MRA Raadtafel van 9 februari 2022**
De terugkoppeling wordt vastgesteld.
Naar aanleiding daarvan wordt gesproken over de terugkoppeling van de AV als reactie op het advies van de Raadtafel (gevraagde advies voor de Meerjarenbegroting). Dit mede in relatie tot de memo 'Verdeelsleutel inzet MRA Directie' van het bestuur dat naar de AV van 20 mei a.s. is verzonden. De reden van het advies van de Raadtafel van 9 februari was dat meerdere aanwezigen hebben aangegeven dat zij het voor de behandeling in de raden en Staten wenselijk achten dat de informatie over de om-niet personele kosten er is. Dit omdat in meerdere raden hierover vragen waren ontstaan. En daarmee toen het advies is geven om de om-niet personele kosten financieel helder zichtbaar te maken. Nadrukkelijk wordt aangegeven dat men in de Raadtafel over het proces spreekt en niet onder de inhoud. Dat is immers aan de raden en de Staten.
Een deel van de leden van de Raadtafel mist in de Meerjarenbegroting nog steeds een toelichting over deze om-niet personele kosten en de flexibele schil rond de MRA-Directie. De Raadtafel geeft aan 'ongelukkig' te zijn met de reactie op haar advies over de meerjarenbegroting. Afgesproken wordt dit in de terugkoppeling op te nemen met het verzoek om alsnog invulling te geven van haar advies, en dat de leden zelf hierover met de eigen bestuurder in de AV voor 20 mei nog contact te hebben.

Verder was bij de rondvraag op 9 februari door de Raadtafel gevraagd om voor haar vergadering op 10 mei een voorstel te ontvangen met daarin het doel en de vorm en planning van bijeenkomsten voor raads- en Statenleden over de actualisering van de toeristische strategie/visie van de MRA. Geconstateerd wordt dat dit voorstel er nog niet is.

3. **Benoemen voorzitter en vicevoorzitter MRA Raadtafel**
Voor de vergadering hadden zich gekandideerd: Emile Karregat (Edam-Volendam) voor het voorzitterschap en Trudie van 't Hull-Bettink (Haarlemmermeer) voor het vicevoorzitterschap. Er hadden zich geen andere kandidaten voor beide functies gemeld.

Wiegert Dulfer die eerder naet als Trudie van 't Hull-Bettink tot tijdelijk vicevoorzitter was benoemd (tot en met deze bijeenkomst) stelt zich niet kandidaat. Een tweede vicevoorzitterschap had tijdelijk in de overgang van de oude naar de nieuwe raadsperiode een functie voor het geval Karregat en Van 't Hull-Bettink niet zouden zijn herkozen, en Dulfert met de secretaris deze bijeenkomst dan had kunnen voorbereiden. Dat is nu niet meer nodig, en er wordt voor gekozen om net als bij alle andere gremia in de MRA naast een voorzitter ook een vicevoorzitter te hebben.

Emile Karregat is niet aanwezig. De voorzitter leest zijn motivatie voor. Ook Trudie van 't Hull-Bettink ligt haar kandidaatstelling toe. De vergadering geeft aan geen stemming te wensen en stemt in met beide voordrachten. Daarmee is Emile Karregat benoemd tot voorzitter en Trudie van 't Hull-Bettink als vicevoorzitter van de MRA Raadtafel.

4. Memo Werkwijze MRA Raadtafel

Uit de bespreking van 9 februari jl. is aangegeven dat men behoefte had om over de volgende drie punten op 10 mei verder te spreken:

-Advisering

De vergadering wenst dat zij zelf zoveel mogelijk wil komen tot een eensluidend (ongevraagd)advies. Er wordt gestreefd naar eensgezindheid en consensus bij het uitbrengen van een advies. Als dit niet mogelijk is wordt dat meegegeven in het advies aan het MRA Bestuur en MRA Algemene Vergadering.

-Stukkenverzending

Alle stukken voor de Raadtafel worden twee weken voor de MRA Raadtafel op de MRA-site geplaatst. Deze data staan in de planning en worden (datum publicatie of linken naar de stukken) ook vermeld in het Bericht aan Raden en Staten. De leden en de plaatsvervangers ontvangen direct na plaatsing van de stukken de agenda als bijlagen en de linken naar de achterliggende stukken. Ditzelfde geldt voor het publiceren van de adviezen van de Raadtafel en de terugkoppeling van de bijeenkomst.
Daarmee: worden er geen stukken digitaal 'rondgepompt', zijn de leden en de plaatsvervangers zelf in positie om zelf hun eigen weg te bewandelen (overal gelden andere communicatie-afspraken) hoe zij hun voorbereiding

doen, en zijn de andere raadsleden via het Bericht aan raden en Staten (verzonden via de griffiers) op de hoogte.

Ander punt dat besproken wordt is de de tijdigheid van verzenden van stukken van de MRA Algemene Vergadering. Zie verder: agendapunt 7.

-Terugkoppeling raden en staten
De Raadtafel leden wordt aangeraden zelf verantwoording te nemen om over de Raadtafel en dat wat daar besproken wordt terug te melden aan hun raads- en Statenleden. Daarbij kunnen de schriftelijk opgestelde adviezen en de terugkoppeling ondersteunen.

5. Gevraagd advies van het MRA Bestuur- twee symposia
Er is een korte discussie of de genoemde data wel geschikt zijn. Enkelen raadsleden hebben op 21 september andere raadswerkzaamheden. Echter het lijkt niet mogelijk om alle raden op dit gebied tevreden te stellen.

De MRA Raadtafel adviseert:

- Akkoord te gaan met de door het bestuur voorgestelde opzet van symposia op twee momenten in het najaar van 2022, te weten 21 september en 14 oktober 2022;
- Dat er direct na 21 september een goede terugkoppeling plaatsvindt van de voorgestelde pitches van bestuurders en daaropvolgende gesprekken via publicaties op de website;
- Dat bij de vormgeving van het programma bij een volgende keer een brede uitvraag onder raads- en Statenleden wordt gedaan over welke onderwerpen aan bod moeten komen. En dat bij programmering ook aandacht wordt besteed aan het ophalen van wat de ontvanger wil horen, en het programma dus niet de vorm krijgt van alleen ‘zenden’.

Dit met als doel dat de MRA symposia zich ook richten op het gesprek tussen bestuurders én raads- en Statenleden (en onderling).
Tot slot geeft de Raadtafel aan dat zij het verstandig vindt dat gekozen is voor twee momenten (op twee verschillende weekdagen) in het najaar om bij elkaar te komen in plaats van één groot moment, gezien de beschikbaarheid van genodigden.

Van bovenstaande wordt schriftelijk een ongevraagd advies opgesteld. Dat wordt na akkoord van de vicevoorzitter, mevrouw Trudie van ’t Hull-Bettink van de Raadtafel op 11 mei 2022 verzonden naar de secretaris van het MRA

Bestuur en de MRA Algemene Vergadering en gepubliceerd op de MRA-website.

6. Gevraagd advies van het MRA Bestuur- verstedelijkingsstrategie

De vergadering gaat akkoord met de uitwerking om de raden en Staten goed mee te nemen in het MRA Rijk-regio traject van de Verstedelijkings-strategie. In de vergadering wordt nadrukkelijk gesteld dat de Statenleden in deze cyclus van bijeenkomsten worden meegenomen.

De MRA Raadtafel adviseert:
de nieuwe raden goed mee te nemen in het MRA Rijk-regio traject van de Verstedelijkingsstrategie door de raden en de Staten:

- tussen september en november 2022 te betrekken bij de MRA Verstedelijkingsstrategie d.m.v. (fysieke) deelregiosessies en bijeenkomsten voor Noord-Holland en Flevoland;
- en dit onderdeel op 14 oktober 2022 te laten zijn van MRA symposium.

Van bovenstaande wordt schriftelijk een gevraagd advies opgesteld. Dat wordt na akkoord van de vicevoorzitter, mevrouw Trudie van ’t Hull-Bettink van de Raadtafel op 11 mei 2022 verzonden naar de secretaris van het MRA Bestuur en de MRA Algemene Vergadering en gepubliceerd op de MRA-website.

Eerder is bij agendapunt 4 al gesproken over het ingevoegde extra agendapunt ‘Ongevraagd advies’.

7. Ongevraagd Advies *(nieuw agendapunt)*

De Raadtafel uit haar zorg over de stukken verzending van de MRA Algemene Vergadering. De Raadtafel vergadert in principe de week voor de MRA Algemene Vergadering. Het is van belang dat de vergaderstukken voor de AV op tijd beschikbaar zijn voor de vergadering van de Raadtafel, zodat zij hier nog commentaar of advies op kan leveren. Dat is mede haar functie. De verzending van de stukken van de AV heeft niet op tijd plaatsgevonden.

De Raadtafel wenst zich nogmaals uit te spreken over de volgende punten:

- De MRA Raadtafel kan gevraagd en ongevraagd advies aan MRA Bestuur en MRA Algemene Vergadering (AV) geven.
- Op basis van processen beschreven in de Samenwerkingsafspraken is gesteld dat drie weken voor iedere AV de documenten worden gepubliceerd. Eén week voor de AV vindt de Raadtafel plaatst. Daarmee

is tijd gecreëerd voor de leden van de Raadtafel de agenda en de stukken van de AV tot zich te nemen, en om zich te kunnen voorbereiden op de Raadtafel voor het geven van een gevraagd advies als een mogelijk ongevraagd advies.
- In de praktijk betekent bovenstaande een gelijktijdige publicatie van zowel de agenda en de stukken van de Raadtafel als die van de AV. Tevens dat er ook een goede interne voorbereiding aan het lid van de Raadtafel als het lid van de AV per gemeente en provincie wordt geboden.
- De Raadtafel ook mede de hoeder is van een goede procesgang.

Daarom geeft de vergadering als **ongevraagd advies** aan het MRA Bestuur en de MRA Algemene Vergadering, te weten: het MRA Bestuur opdracht te geven om de afgesproken drie weken termijn van de publicatie van de agenda en stukken van de MRA Algemene Vergadering in acht te menen.

Van bovenstaande is schriftelijk een ongevraagd advies opgesteld. Dat wordt na akkoord van de vicevoorzitter, mevrouw Trudie van ’t Hull-Bettink van de Raadtafel op 11 mei 2022 verzonden naar de secretaris van het MRA Bestuur en de MRA Algemene Vergadering en gepubliceerd op de MRA-website.

8. Vergaderdatums van 2022
De volgende bijeenkomst is op woensdag 7 september 2022

9. Rondvraag en sluiting
-Geconstateerd wordt dat in de deelregio Zaanstreek Waterland alleen burgemeesters worden afgevaardigd naar de Algemene Vergadering. Dat kan wellicht nadelig zijn voor de democratische legitimering van de Algemene Vergadering en de MRA als geheel. Afgesproken wordt dit binnen de eigen regio aan te kaarten.
-De vraag wordt gesteld of het functioneren van de Algemene Vergadering niet al eind 2022 kan worden geëvalueerd. Dit lijkt niet mogelijk. De evaluatie zal in het eerste kwartaal van 2023 plaatsvinden. De leden die hier moeite mee hebben wordt aangeraden dit te bespreken met het AV lid uit eigen gemeente.

De voorzitter sluit de vergadering om 21.10 uur.

Van:
Aan: Post
Onderwerp: toekomst van Nederland
Datum: maandag 21 maart 2022 13:22:06

Beste Provinciale Staten en Kamerleden
we zien nu dat ook mensen uit Rusland naar West-Europa vluchten, dit is begrijpelijk.
Al is de oorlog dadelijk voorbij... zolang Poetin aan de macht is - zullen miljoenen Russen deze kant op komen.
Het kostenplaatje voor opvang, zorg en huisvesting wordt alsmaar groter.
We moeten niet schrikken als we over 3 jaar hier 19 miljoen inwoners hebben met meer woningnood, minder groen en meer verkeer op onze wegen.
Dit wordt een zwaarder probleem als Corona, Den Haag denkt hier te gemakkelijk over.
Dingen wat ik voorzie komen meestal zo uit.
Wat voor toekomst krijgen onze kinderen - zie meer armoede, onvrede en wanhoop.
Wat is jullie mening?
Met zorgelijke groet,(69)
Verzonden vanuit Mail voor Windows